In memoriam Erdélyi Péter (1946–2006)

Ötvenkilenc évesen meghalt egy Csongrádon élő középiskolai tanár és helytörténész-muzeológus. Szeretett tanítani, szerette a múzeumi munkát. A lakás-iskola-levéltár-múzeum másfél kilométeres útvonalán járt nap mint nap.

1970-ben végzett a József Attila Tudományegyetem magyar-történelem szakán. Feleségével először Kalocsán tanítottak, majd átjöttek Csongrádra, felesége szülővárosába. Középiskolai tanári munkája mellett levéltári kutatással kezdett foglalkozni. 1986-ban lett a helyi múzeum félállásos munkatársa. Valamikori középiskolás, majd egyetemista diáktársként, tehát régi ismerősként hívtam helytörténésznek. (A meghívás főállású munkára szólt, de Péter félállásban vállalta. Főállásban megmaradt tanárnak.)

Így lett muzeológus. Ebben a minőségében beleltározta a múzeum könyvtára archív könyveinek jelentős részét, kialakította a helytörténeti dokumentum- és fotótár helyi leltározási és tárolási módját, létrehozta és gyarapította a helytörténeti adattárat. Részt vett az 1990-es években a kis tájmúzeumunk története megírásában. A város és az ügyvéd Kossuth kapcsolatát a 9 Kossuth levél felhasználásával vizsgálta, ennek eredményeit több tanulmányban megjelentette. Neves csongrádi személyek múzeumba került hagyatékát módszeresen feldolgozta, publikálta. Több helyi képviselőválasztást vizsgált. Kutatásai eredményeiből rendszeresen tartott helyben és vidéki szakmai programokon előadást. Múzeumi kiadványok: Múzeumi kutatások Csongrád megyében (a MKCsM) több kötete, a Múzeumi Füzetek – Csongrád számainak szerkesztésében részt vett. Időszaki kiállításokban dolgozta fel a város történetét, mutatott be hagyatékokat. 2001-ben az ő rendezésében nyílt meg az állandó kiállítás várostörténeti része. Jó érzékkel végezte múzeumpedagógiai munkáját, hagyományos tárlatokat vezetett, rajzos művészettörténeti foglalkozásokat talált ki, a vadász diákjait az állandó kiállításában vizsgáztatva vitte közel a történelemhez. Iskolai történeti vetélkedők feladataiba mindig szerepeltetett helytörténeti-néprajzi kérdéseket, ezeket múzeumi műtárgyakkal, dokumentumokkal szemléltette.

Sok-sok embert tett középiskolásként a történelem, a helytörténet és egyben a múzeum iránt érdeklődővé. Hosszú betegsége utolsó időszakában is részt vett időszaki kiállítás rendezésében, megtartotta felolvasó ülési előadását, az utóbbi szövegét időben leadta publikálásra. Mindezt tette példás önfegyelemmel. Az utókorra szabatosan fogalmazott leírásokkal, és szép, olvasható írással vezetett leltárkönyveket hagyott. Ennyi volt egy életből 20 évnyi muzeológusi munka, és ez nem is kevés.

Volt iskolatársként, kollégaként és főnökként köszönöm, hogy részem lehetett a közös munkában.

Szűcs Judit

In memoriam Kőszegi Frigyes (1933–2006)

Búcsúzunk Frigyes,... több mint tíz évvel a nyugdíjba vonulás után, immár örökre. Búcsúzunk a régésztől és múzeumvezetőtől, a kollégától, aki szakmai pályafutása legnagyobb részét a Budapesti Történeti Múzeumban töltötte.

Kőszegi Frigyes 1956-ban szerzett diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán, muzeológia és ősrégészet szakon. Az egyetem elvégzését követően rövid ideig vidéken dolgozott, s 1963-ban a Budapesti Történeti Múzeum Ős- és Ókortörténeti Osztályának munkatársa lett. 1959-ben bölcsészdoktori címet szerzett, majd 1979-ben sikerrel védte meg kandidátusi értekezését szűkebb szakterületének, a késő bronzkor kutatásának területén. Ekkor már a Régészeti Osztály vezetője volt, s alig tíz év múlva pedig a Budapesti Történeti Múzeum főigazgató-helyettesi posztját töltötte be, egészen nyugdíjba vonulásáig, 1993-ig.

Nem érzem tisztemnek ehelyütt Kőszegi Frigyes szakmai érdemeinek elsorolását. Ezt majd megteszik a szakmai folyóiratok nekrológjai s az utókor értékelése. Tanulmányai, cikkei kellő alapot adnak ehhez, annak ellenére, hogy sokrétű vezetői munkája sokszor nem engedte, hogy szakterületével, a Dunántúl és Budapest késő bronzkorával, elismert tehetségéhez és érdeklődéséhez mérten foglalkozzék. Inkább érzem feladatomnak a múzeumvezető méltatását, aki harminc éven át, sokszor lehetetlen politikai és gazdasági helyzetben végezte munkáját, s mindvégig – legalábbis a kívülálló számára úgy tűnt, – rendíthetetlen nyugalommal. Az intézmény második embereként, szinte a háttérből segítette tapasztalatával és vezetési gyakorlatával a mindenkori főigazgató munkáját. Ha fellapozzuk a Budapesti Történeti Múzeum történetéről szóló kiadványt, meggyőződhetünk erről.

Aktívan részt vállalt a BTM 1973-tól 1985–ig tartó óbudai feltárási kampányának irányításában. Gyakori és rendszeres jelenlétével segítette a több régészeti osztály összehangolt munkáját igénylő feltárások zökkenőmentes lebonyolítását. Éppen az ebben az időszakban szerzett tapasztalatokon alapul az a rutin és csapatmunka, ami a BTM mai régészeti tevékenységét jellemzi. Főigazgató-helyettesként – bár mindvégig folyamatosan szervezte, irányította a Régészeti Osztályt is – az intézmény egészét átfogó vezetői munkában vett részt. Részt vállalt nemzetközi kiállítások szervezésében, s éveken keresztül főszerkesztője volt a BTM hagyományos folyóiratának, a Budapest Régiségeinek.

De mindezek mellett – vagy inkább ezek felett – Frigyes a legmegértőbb főnök volt. Akitől nem félt az ember, akinek mindent el lehetett mondani, s aki nem tartott haragot. Szerettük. Emlékezetünkben ilyennek őriztük meg. Hiányzott, amikor nyugdíjba ment, s örültünk, ha hírt hallottunk róla, egészen az utolsó, szomorú hírig, ami a végső búcsút jelentette.

Búcsúzunk Frigyes...immár örökre. Nyugodj békében!

Zsidi Paula

In memoriam Kázik Márta (1953–2006)

2006. március 19-én elhunyt Kázik Márta, Munkácsy-díjas restaurátorművész, a Magyar Nemzeti Galéria Régi Művészeti Gyűjteményének munkatársa.

Különösen kedves és hűséges kollégát veszítettünk. Márta diploma utáni első munkahelye volt a Magyar Nemzeti Galéria: 1977-től részt vett az osztály várbeli berendezkedésében, a restaurátorműhely kialakításában és az első állandó kiállítások előkészítésében. Mint faszobrász restaurátornak, nagy és szép feladat jutott számára a Trónteremben felépített késő gótikus szárnyasoltárok helyreállításánál. Dolgozott a leibici Mettercia-oltáron, a dobronyai Mária halála-oltáron, a máig munkában lévő kisszebeni főoltár oromszobrain, szárnyképein, predelláján. Nevéhez fűződik a 15. század eleji podolini Szent Katalin-szobor és a liptónádasdi Madonna, e szép késő középkori függőkép megmentése. Ezek a munkái éppúgy az állandó kiállítás fontos darabjai, mint a tüskevári II. Madonna, amelynek óriási precizitást és türelmet igénylő konzerválásán és esztétikai helyreállításán Laurentzy Máriával közösen dolgozott.

Barokk művek restaurálásánál is számíthattunk Márta munkájára, akárcsak egy-egy nagyobb időszakos kiállítás előkészítésekor. A Főúri ősgaléria bemutatójára több 17–18. századi portrét restaurált a Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokából. Kiváló képességeit számos más közgyűjtemény is igénybe vette: annak idején részt vett az esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött garamszentbenedeki Úrkoporsó restaurálásában. A pannonhalmi főapátság műgyűjteményének egyik legszebb szobra, a 16. századi, spanyol Ecce Homo szintén az ő tehetségének köszönheti újjászületését. A Szépművészeti Múzeum Régi Szoborgyűjteménye, de a Régi Képtár is restauráltatott vele nemzetközileg számon tartott főműveket, pl. Tilmann Riemenschneider Madonna-szobrát, Agostino di Duccio Gábriel-arkangyalát, vagy Francesco Fontebasso pannóját. Műemléki munkássága is jelentős; ezt a sokoldalú életművet honorálta idén, 2006-ban a kulturális kormányzat Munkácsy-díjjal.

Márta képzett és intelligens restaurátorként megfigyeléseivel is segítette a művészettörténészek munkáját. Publikált, nyelvtudásának köszönhetően követni tudta a külföldi szakirodalmat, sőt egy régi ösztöndíj lehetőségével Brüsszelben öregbítette szakmája hírnevét, és szerzett új tapasztalatokat. Ízlésében is megbízhattunk, ami nagyon fontos a restaurátormunkánál, és mindezek az erényei hallatlan szorgalommal, szerénységgel párosultak. Mint kiváló csapatmunkásra, számíthattunk részvételére a sokszerzős, kiemelt feladatokban és a múzeumi hétköznapokban egyaránt. Utolsó nagy munkája ismét jelentős erőpróba volt: a 15. század végi, festett-aranyozott, rendkívül rossz állapotban ránk maradt kassai Mária halála-dombormű teljes restaurálása az állandó kiállítás számára. Betegségében különös jelentőséget kapott ez a feladat, amelyhez, amíg ereje engedte, mindig visszatért – s befejezte. Olyan szépen, elmélyülten, igényesen, amilyen Ő maga volt, ahogyan élt.

Magyar Nemzeti Galéria

Kázik Márta

2006. április 19-20-ra virradó éjjel meghalt *Thököly Gábor* régész, aki rozsnyóiként az ELTE Régészeti Tanszékén szerzett diplomát 1974-ben, m ajd hazatért dolgozni a régészeti és a műemléki örökségért.

Sit tibi terra levis!

A szerk.

Múzeumi könyvtárak

AZ MNM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK GYARAPODÁSA

Magyar múzeumi kiadványok

Összeállította Sárközy Gabriella

Városképek. Berriat (Grenoble) és Terézváros (Budapest)

Írta: Szántó Diana, Komjáthy Zsuzsanna és Udvarhelyi Éva Tessza.
Kiad.: Néprajzi Múzeum, Bp., 2005. 114 p. ill.

1998-ban a francia magyar tudományos együttműködés elősegítésére létrejött Balaton program keretében a két ország néhány kutatója közös városantropológiai kutatást indított. A munka kezdetben rendszeres találkozókra és véleménycserékre korlátozódott. A kutatócsoport tagjainak először közös szókincset kellett kialakítani, és megfelelően körülírni bizonyos kifejezések jelentéstartalmát. A következő szakaszban megpróbálták összegyűjteni, és egymással összevetni a két országban párhuzamosan, egymástól függetlenül folyó kutatásokat. E munka eredményeként született meg ez a kötet.

A szerzők 2002-ben kezdték meg egy terepmunkán alapuló összehasonlító kutatást. Érdeklődésük középpontjában a város, mint az interkulturális kapcsolatok színtere állt. Választ kerestek arra, hogyan alakul az emberek viszonya a városhoz,

Karcsay Mihály

győri puskaműves

a XVII. században.

Bedy Vince:

Adalékok a győri ifiar

történetéhez.

Győri Szemle

1941. 109. l.

ácsy.

észet közel ezeresztendő tör-
észi tehetséget keresünk, aki-
gyaránt ismert itthon és a kül-
Munkácsy Mihály neve ötlik em-
lan festői zsenijét nemcsak ha-
külföldi kritika is elismerte,
hóditotta meg Páris müértőit,
kor még ébredező magyar művé-
zet multjában Munkácsy nem egye-
hasonló bércek kiemelkedtek már

Karczag J.
budavárosi főmérnök

lásd
Siklóssy
László dr
Svábhegy
Bp 1929
4 j. l.

a baltanyel vagy mint megkülön
játszik a bőr, mint lábbelinek az
«butaorrú», de rendkívül ügyese
kopik és ekkor nagyon csúszós
más nemzetiségek rokon lábbeli

A magyar elemeket e h
tartóját mindég és legtöbbször
Ezentúl az különbözteti meg, h
közbenjöttével, melyet jobb ka
A kosfej az ismert ilyfajta dudá

, még pedig alak és alkalmazás

onásból, kötésből, fölszíjazásból
a finomabb diszítés «szironyos»
pásztorkészség is erszényével,
készségek sokszor rojtosak, réz-
edetiség benyomását teszik, ma
XXVII. tábla).
rébe tartoznak a jelező bárány-
az egyik fél, mely a bárány
Ezek között megmaradt a leg-
; a többi darab az illető vidék
bútorainak képét adja.
gy «csusza»-t (521. ábra) maga
nt-árral készíti s e bocskor-forma
egy darab bőrből való alakítás
al szemben — merő hiánya.
satolt képe a különbséget világ-

őzéséhez tartoznak az Ung- és
ogyi pásztornál az ivó-kabak, a

vából valók s a pásztor ezeket

Karczag László
építész
Pestről, 1864-ben 22. éves

Karczag László, építész, Pestről, 22 éves korában, 1864—65 az építészeti szakosztály hallgatója volt.

lásd
Fleischer Béla 56. l.

Tokaj.

A középtért a város és a
foglalja el, melyet az előtérbe
Schwendi Lázár csapatai ostromo
mászó létrákat támaszt a várfal
gyek fölött az iránytüt jelezté
lirata:

WAHRE CONTERFACTVR DER VÖESTVNG
HERR SCHWENDI EROBERT. AÑO

fölül középütt: 4.
magyarázó szövegének kezdete: A
zése: F. Herrn Latzari vō S

Rm., mér. a rl. 16.2: 26.2 c

Karczag László dr
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

Waszlagny II., 343. szám. (Gentile da Fabriano.)

LORENZETTI, AMBROGIO (?) (sienai festő, † 1348)

Mózes (85. kép)

Dániel próféta (86. kép)

Csúcsos felső záródással, fa, tempera, egyenkint 50·5×21·5 cm.

A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből. Ramboux 71—72. szám. (Maestro Mino). — Ipolyi Arn old képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 369. l. (Maestro Mino.) — Ipolyi, Biharvármegye, 40. és 43. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 223—224. l. (Lorenzetti köre.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 63. szám. — Gerevich: IPGY, 95. l. — Péter, Andrea: „Ugolino Lorenzetto" e il Maestro di Ovile. Rivista d'Arte, Serie II. Anno III. Firenze, 1931., 44. lap (képeik 39. és 41. l.) (Maestro di Ovile.) — Berti Toesca, 944. l. (Mózes képe 942. l.) (Ugolino da Siena.) — Delogu, 184. l. (Ugolino da Siena.) — Lepold—Lippay 55. l.

LUCA DI TOMÉ (sienai festő, † 1389 után)

Madonna Jézussal (87. kép)

Fa, tempera, 55×37·5 cm.

A kép körülvágott.

Restaurálta Endrődi Sebestyén 1920., Váli László 1925.

Karczag Zoltán

Falusi cserepek, olaj

őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október, 9 l.

2a lap: A lap alsó belső szélén *Kutassy János* mere (kb. 70×76 mm) látható ~~tollrajzban~~. Egy uttófejjel s volutákkal díszített keretbe illesztett merpajzs, haránt tagolt mezőben szikla mögül lszökkelő egyszarvút mutat, egy-egy heraldikus ózsamotívummal. A címerpajzs fölött püspöki ifula és pásztorbot. A címerkeretet jobboldalt gy szárnyas putto tartja. A putto karján átcsava-ódó tekercsszalagon felirat: IOHANNES UTASSY EPS. IAURIENSIS.

37b lap: A Kánonkép színezésekor egy orábban dolgozott mester a metszet alá évszámot stett: 1.5 + 6.7. Egyúttal a lap külső szélére lányabb fekete vonalornamentikát rajzolt, ez zonban a nyomtatvány bekötésekor nagyrészt vágódott. E korábbi mester élénk kék, zöld, örös színekkel s ecsetaranyárnyékolással színezte Kánonképet.

332b lap: „Impressum Uenetijs in edibus etri Liechtenstein Coloniensis Germani."

Rivoli, Duc de: Les Missels imprimés à Venise 1481 à 1600. Paris, 1896. 234.sz. — Weale, . H. — Bohatta, H.: Catalogus Missalium tus latini, London, 1928. 279—280. l.

Knauz Nándor: A magyar egyház régi szokásai. Iagyar Sion, VII. 1869. 195. l. — Knauz N.: magyar egyház régi mise- és zsolozsma-könyvei, sztergom, 1870, 35—45. l. — Könyvkiáll. Eml. 00. l. 15. sz. — Podhradczky József: Egy régi igrábi miséskönyv megismertetése. Magyar Törté-lmi Tár XIII. 234. l. — Szabó Károly—Helle-ant Árpád: Régi Magyar Könyvtár III. 76. sz. — Hubay Ilona: Missalia Hungarica udapest, 1938. 54. l.

Tének tollraj

meghalt jelzésű keresztet + kérek!

322

Karczag Zoltán

Solymári völgy, paszt.

Őszi kiállítás. Szemzeti Szalon, 1939. szept. 9 l.

. kép. *Középrajnai festő, 1450 körül : Kálvária.*

MET FESTŐ, 1510 körül
sztus elfogatása

nt Péter megbizatása

tempera, 95·5×40, ill. 95·5×34 cm.
iherr von Grundherr Csehországban vásárolta.
nes Marcell gyüjteménye. Vétel budapesti
kereskedelemből, 1929. — Elfogatás Dürer kis
etszetű passiója után. Restaurálta mindkettőt
ássy Lajos, 1933.
Szent Péter megbizatása: Az Ernst Múzeum
aukciói, XXXIV. Bp., 1927., 144. szám.
(Frank mester.) — Hoffmann Jegyzetek, 19.
és 26. l.

nulmányait a szegedi felsőkereskedelmi iskolában és a Markó-utcai gimnáziumban, főiskolai tanulmányait a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán végezte. Felsőkeresk. isk. tanári oklevelét 1903-ban nyerte. Tanári működését a budapesti Kereskedelmi Akadémián kezdte meg. Utóbb a Pénzintézeti Központ főrevizorának hivta meg. 1919-ben a közgazdaságtudományi karon a magángazdaságtan nyilvános rendes tanára és az 1927—28. tanévben a kar dékánja lett. Tevékenyen vett részt a kereskedelmi szakosztály és vezetése alatt működő Magángazdaságtani Intézet megszervezésében. A revizori és a biztositási továbbképző tanfolyam megszervezése nevéhez füződik. Élénken részt vesz a főváros társadalmi és politikai életében. 1925-ben a keresztény községi párt listáján a székesfővárosi törvényhatósági bizottság tagjává választották. A felsőkereskedelmi iskolai tanárvizsgáló bizottság és az országos ipari és kereskedelmi oktatási tanács tagja. A Törvényszéki Hites Könyvszakértők Egyesületének elnöke, a Budapest-Erzsébetvárosi róm. kath. egyházközség tanácsának alelnöke és még számos más intézmény és egyesület vezetőségében foglal helyet. A magángazdaságtan, a mérlegtan és a vállalati revizió szakirodalmának nagy felkészültségü, külföldön is elismert művelője. Bel- és külföldi folyóiratokban számos cikke jelent meg, rövid ideig szerkesztője volt a Kereskedelmi Szakoktatás cimü folyóiratnak. Önállóan megjelent munkái: A részvénytársaságok kötelező revíziója, Mérlegvizsgálat és birálat. Általános kereskedelmi számviteltan.

Karczag Vilmos, m. kir. kereskedelmi tanácsos, a Budapesti Könyvkötők Ipartestületének elnöke. Született Nagykanizsán, 1882-ben. Az érettségi vizsga letétele után Wienben és Leipzigben tanulta a könyvkötő szakmát. Cégét 26 évvel ezelőtt alapitotta és buzgalmával, valamint nagy szaktudásával üzleti könyvgyárát országos szinvonalra emelte. Számos kitüntető aranyérem és oklevél birtokosa. Londonban elnyerte a Grand Prix-t. A háboru tartama alatt négy és fél évig frontszolgálatot teljesitett. Hazatérése után üzletét ujjászervezte, de nagy elfoglaltsága mellett közéleti tevékenységet is fejtett ki. Különösen ipartestületének életében vett tevékeny részt. Az ipartestületben husz évvel ezelőtt kezdte meg müködését, rövidesen a könyvkötő szakosztály alelnökévé választották, majd ipartestületi alelnök lett. Amidőn pedig az akkori elnök elhunyt, K.-t választották meg elnöknek. Azóta általános megelégedésre tölti be tisztét. Tagja a Társadalom Biztositó közgyülésének, alelnöke az IPOSz-nak és az OKT-nek. Karitativ tevékenysége köztudomásu. A Kereskedelmi Iparkamarának beltagja.

Kardos Gyula *(nemes)*, szőv. iskolai igazgató. Született Bodajk községben, 1874-ben. Középiskoláit Pécsen végezte, majd az esztergomi tanitóképezdének a hallgatója volt és itt nyerte oklevelét. Katonai szolgálatának teljesitése után 1904-ben a székesfőváros szolgálatában kezdte meg müködését, ahol 1919-ben bekövetkezett haláláig tanitott. A főváros társadalmi és politikai életében élénken résztvett. Mint pedagógus számos tudományos egyesületben vezetőszerepet játszott. Az igazgatása alatt álló iskolában az étkeztetési akció és levente-otthon tervezője és irányitója volt. Szaklapokban több pedagógiai munkája jelent meg.

Karkas Rezső, okl. mérnök, volt székesfővárosi tanácsnok. Született Késmárkon, 1886-ban. Középiskoláit a Reáltanoda-utcai főreáliskolában végezte, majd a kir. József müegyetem hallgatója volt és 1908-ban mérnöki oklevelet nyert. Ezután a főváros szolgálatába lépett és a régi müszaki hivatalnál nyert beosztást. Annak 1912-ben történt átszervezésekor a régi tanácsi II. ügyosztályon, később pedig a tanácsi V. ügyosztályon (közlekedésügy) már mint főmérnök teljesitett szolgálatot. Utóbb, tekintettel különös szakismereteire, az ut- és csatornázási ügyosztályra osztották be, de itt csak rövid ideig dolgozhatott, mert nemsokára visszahelyezték a közlekedésügyi ügyosztályra. 1930-ban müszaki tanácsos lett; tanácsnokká történt megválasztása után pedig a magasépitési osztály vezetését vette át. A főváros tanácsának képviseletében számos alkalommal járt tanulmányuton Német- és Olaszországban, valamint Angliában. Ezeken a helyeken elsősorban a közlekedéssel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. Szakcikkei különféle bel- és külfödi lapok hasábjain jelentek meg. A Mérnöki Kamara és a Magyar Mérnökök Nemzeti Szövetsége vezetőségében helyet foglalt. A sport lelkes hivei közé tartozott. Fiatal korában kapitánya volt az első magyar vizipóló csapatnak és Magyarország 100 méteres uszóbajnoki cimét is viselte. Tagja volt a MAC igazgatótanácsának, a MAC régi gárdájának és a BSE vezetőségének. 1931 január 9-én bekövetkezett halála a fővárost egy rendkivüli értékes és pótolhatatlan férfiutól fosztotta meg.

Karl-Keresztély Lajos dr., egyetemi ny. r. tanár. Született Cservenkán, 1875-ben. Középiskoláit Zomborban, egyetemi tanulmányait Budapesten és Párisban végezte. 1899-ben avatták bölcsészdoktorrá. Tanári működését a győri állami főreáliskolában kezdte meg, majd a budapesti Veres Pálné tanintézethez került. 1912-ben a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem bölcsészeti kara a francia filológia tárgyköréből magántanárrá képesitette.

1913-ban a kolozsvári Ferenc József tud. egyetem francia nyelv és irodalom tanszékére nevezték ki. Az összeomlás után az egyetemmel előbb Budapestre, majd Szegedre költözött. 1922-ben nyugalomba vonult. Jelenleg mint a gráci egyetem meghivott tanára a román nemzetek irodalomtörténetét adja elő. Széleskörü irodalmi tevékenységet folytat. Főbb munkái: „Szent Erzsébet és az üldözött ártatlan nő mondája", „Francia irodalmi tanulmányok", „Magyarország a spanyol nemzeti és a francia klasszikus drámában". Számos tanulmánya és ismertetése jelent meg hazai napilapok és külföldi tudományos folyóiratok, valamint napilapok hasábjain. Több tudományos egyesület tagja.

Karlovszky Bertalan, festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, m. kir. kormányfőtan. Munkácson született, 1858-ban. Tulajdonképpen a katonai pályára készült és középiskoláinak elvégzése után a kadettiskolába iratkozott, azonban csakhamar a müncheni Akadémia növendéke lett. 1880-ban Munkácsy meghivására Párisba ment, ahol 20 éven keresztül dolgozott. Főleg genreképeket festett, melyek javarésze a Szalonban került kiállitásra.

Ebből az időből származó alkotásainak javarésze amerikai műgyüjtők birtokában van. 1900-ban visszatért Budapestre és azóta legnevesebb portréfestőink közé tartozik. Megfestette többek között: Horthy Miklós, József főherceg, Auguszta főhercegnő, Eszterházy Móric, gróf Andrássy Gyula és Katinka, gróf Wenckheim Dénes, gróf Cziráky János, gróf Almássy Dénes és számos arisztokrata arcképét. A barcelonai világkiállitáson Horthy portréjával vett részt, mellyel az I. oszt. Mention Honorable-val tüntették ki. 1929-ben a Képzőművészeti Főiskola tanárává nevezték ki. A magyar képzőművészet terén kifejtett eredményes működésének elismeréseül a Kormányzó 1924-ben m. kir. kormányfőtanácsosi cimmel tüntette ki.

Karniss Nándor dr., orvos. Született az Abauj-Torna vármegyei Bárca községben, 1903-ban. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után Gyöngyösön tette le az érettségi vizsgát, majd 1931-ben a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen az orvostudományok doktorává avatták. Jelenleg mint a székesfővárosi Uj Szent János kórház sebészeti osztályának segédorvosa működik.

Károlyi Gyula gróf, volt miniszterelnök. Született Nyirbaktán (Szabolcs m.), 1871 május 7-én. Nagyatyja Károlyi György gróf, a reformkorszak politikusa, a huszas évek egyik vezető személyisége, 40.000 forintos alapitványával egyike volt az Akadémia megalapitójának és később koronaőr, majd királyi főudvarmester lett. Atyja, Károlyi Györgynek Zichy Karolina grófnővel való házasságából született Károlyi Tibor gróf, titkos tanácsos, majd a főrendiház elnöke, aki Dégenfeld-Schomburg Emma grófnőt vette feleségül. Középiskolai tanulmányait a budapesti piarista gimnáziumban, jogi tanulmányait pedig a budapesti, berlini és bonni egyetemeken végezte. Tanulmányainak befejezése után aradmegyei birtokán gazdálkodott és élénk résztvett a közéletben. 1894-ben nőül vette Károlyi István gróf leányát, Károlyi Melinda grófnőt. 1902-ben cs. és kir. kamarási méltóságot nyert, 1905-ben pedig a főrendiház iktatta tagjai sorába. Különösen nagy szerepet vitt az 1905/06-iki nemzeti ellenállás idején, amikor minden erejével harcba szállott az alkotmányellenes kormányzás ellen. A Wekerle-kormány 1906-ban Arad megye és Arad város főispánjává nevezte ki, amely tisztét 1910-ig viselte. 1913-ban az alkotmánypárthoz csatlakozott. A háborut követő nemzeti katasztrófa ismét kiszólitotta Károlyi Gyula grófot a politikai élet porondjára. A kommunizmus kitörése után, 1919 május 5-én, megalakitotta Aradon az első ellenforradalmi kormányt, amelynek miniszterelnöke lett. A románok azonban megakadályozták az aradi kormányt abban, hogy munkáját az országnak a proletárforradalom alól való felszabaditására megkezdhesse. A kormány tagjainak egyrészét Mezőhegyesen lefogták, mire a többiek Szegedre menekültek. Itt alakult meg a második ellenforradalmi kormány, amelynek szintén Károlyi Gyula gróf lett az elnöke. Miniszterelnökségéről julius közepén mondott le. A forradalmi idők lezajlása után Károlyi Gyula gróf ismét visszavonult a politikától. Elvonultságából a nemzet bizalma 1928-ban szólitotta ki, amikor az országgyülés két háza együttes ülésén koronaőrré választotta.

Karcag Zoltán
Bándi leány, temp.

Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 1o l.

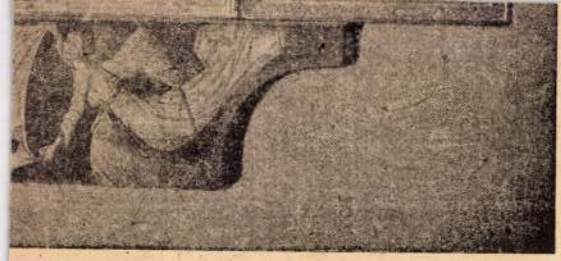

480 körül: Szárnyasoltár.

SZEPESI MESTER, 1480 körül
Szárnyasoltár (28. kép)
Szekrényében Madonna-szobor, kétoldalán fülkékben négy szent nő szobrocskája. Belső szárnyképek: Bal felső: Mária és Erzsébet találkozása, alsó: Angyali üdvözlet, jobb felső: Jézus születése, alsó: Háromkirályok. Predella: Veronika-kendő két angyallal. Kontár külső szárnyképek a XVIII. századból.
A szárnyképek 88 × 57 cm, predella 44·6 × 188 cm. A szepesmegyei Nagyszalók r. k. templomából. Restaurálta Nikássy Lajos 1933.
A „szmrecsányi főoltár mestere" névvel jelölt igen termékeny szepesi festő műve.

Gerevich PA, 219. l. — Fenyő—Genthon: A Magyar Nemzeti Múzeum szárnyasoltárképei MM, VII., 1931., 459. l. — Genthon RMF, 69—70. l. — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 52. l. (Képe LII. táblán.) — Lepold—Lippay 54. l. (Képe XIV. táblán.)

2

Karczag Zoltán

Vitorlás kikötő

Falu

Télen

A Budapest-Szentimrevárosi kulturegyesület képzőművészeti és iparművészeti kiállitása.

1935. 2 l.

Karczag Zoltán
Sárga udvar, paszt.

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. K.Szal.
192o. ápr. 6 l.

Karczag Zoltán

Ősz a hegyekben, paszt.

Erdélyi kiállitás. Nemz.Szal. B.. 1922. márc.

lo 1.

MDK

Karczag Zoltán
Őszi lombok, olaj

Corvin Áruház képzőműv. kiáll. 1942. szept.

Karczag Zoltán
Kis vitorlás, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás, 1914. 5 l.

iális rokoko, fa-gyertyatartókkal,
a tabernákulum sarkain bőségszarut
ben egyszerü barokk szekrény. Fa-szó-
itményekkel. Keresztelőkut márvány,
ornamentikával, festett rézfedővel,

tt ezüst, barokk, trébelt diszitéssel,
pajzsban IC. A másik komáromi pró-
e, 1660 körül. Kőszeghy 178 l. 1041.
st, sima, diszitetlen, ötvösjegy nélkül
tal.
é.n. /1906/, 46 l.

semmi nyoma sem látszik. Állitólag
a falun kivül, 1799-ben még állottak.
ar országnak leirása. II.kötet, Buda,
rország müemlékei. Bp. 1906, 381 l.

Karczag Zoltán festőművész
Zöld kapu
Garamparti hangulat — pastell
Aranylombok — "
Folyó kanyarulatánál — "
Magyar Aquarell és Pastellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

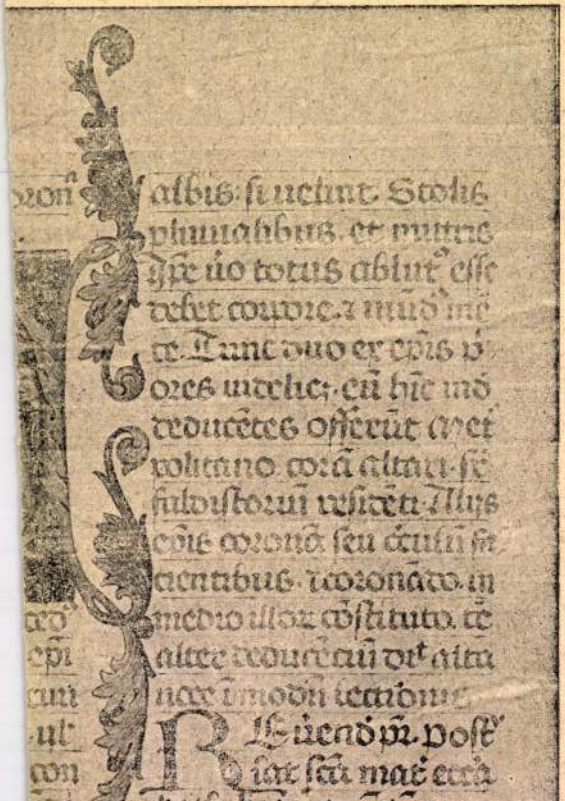

oron̄ albis: si uelint. Stolis
pluuialibus. et mitris
q̄ p̄e uo totus ablut' esse
debet corpore. ꝛ mūd' mē
te. Tunc duo ex ep̄is p̄
ores uidelicet. eū hīc mō
deducētes offerūt ꝛ et
politano. corā altari. sē
faldistoriū residēti. Alijs
ep̄is coronā seu c̄culū fa
cientibus. ꝛ coronādo. in
medio illoꝝ cōstituto. tē
alter deducētiū dicit alta
uoce i modū lectionis
Re uerend' p̄r. Post'
iam sc̄a mat' ecc̄a

Karczag Zoltán festőművész
Napnyugta előtt pentell
Erkélyes ház
Fel a Kálváriához
Uccai hangulat
Aranylombok
Téli alkonyat
Ősz a hegyekben
A Wiwa Művészeti Szalon csoportkiállitása.
1922. december 17.

TÓ,
dísszel.
ad.
cm.

festett, zománcos jelenettel.
ad.
réz, mag. 6 cm.

X. század.
, mag. 6 cm.

CH PRÍMÁS BURNÓTSZELEN-
Z,
ad vége.
ist.

SERLEG,
rammal és „Érdemes tagjainak arany-
alkalmából ezen serleget ajánlja fel
i nőegylet."
XIX. század.
rüst, mag. 18·3 cm.
o szerzemény.

PÁL,
vésett lap, románstílű utánzat.
zad.

Karczag Zoltán festőművész
Földmunka
A Budai Szépművészeti Társulat Karácsonyi Kiállitása. 1936.XII.13.

MDA

Karczag Zoltán

Vitorlás a téli kikötőben, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 6 l.

földszintes, egyablakos, oromzatos,
örül.

MDK

Karczag Zoltán

Interieur, paszt.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr.

13 l.

MDK

Karczagh Zoltán

Egy barak-kórházból, paszt,

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

22 l.

MDK

Karczag Zoltán

Utolsó napsugarak, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
23 1.

MDK

Karczag Zoltán

Hegyek alján, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
23 l.

MDK

Karczag Zoltán

Fák alatt, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 1.

24

MDK

Karczag Zoltán

Boltivek alatt, paszt.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

23 l.

MDK

Karczag Zoltán, festő.

Párisi utca. Of.-

Szent György Céh, XXIX. műv. graf. aukc.- 1919.
IX. 29.- X. 2.- A gyüjtő. V. évf. 5. n.- Kül. n.- 72. l.

MDK

Karczag Zoltán

Földmunka, olaj

Budai Szépműv. Társ. ki áll. 1933. nov.

Karczag Zoltán

Interieur, pasztell

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete
IX. kiállitása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa

Karczag Zoltán

60. Vitorlás a téli kikötőben, olaj

Duna-Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó 4 lap

Tartozásunk az ördögnek

Egyik ünnepnap délutánja moziba csábított minket s végignéztünk egy új magyar filmvígjátékot. Az »élvezet« azok közé tartozott, melyeket általában így jellemez az ember: »Tartoztam véle az ördögnek.« Nem lehet minden film remekmű s nem vagyunk túlszigorúak, belátjuk, hogy könnyedébb, szórakoztatóbb filmekre is szükség van, főként nyáridőben. *A magyar film azonban eljutott a válság mélypontjára,* amit az is jellemez, hogy illetékes hely egymásután utasítja vissza a benyujtott filmtémákat, mert elviselhetetlennek tartja művészi és emberi silányságukat.

A film korunk legegyetemesebb műfaja s annál megdöbbentőbb, hogy nálunk éppen ez a műfaj szakad el leginkább a tényleges magyar élettől. Olyan bárgyú, léha és üres papirosfigurákat vetít a vászonra, amilyen figurák sohasem mozogtak a mi életünkben. Dinomdánomokra, bárjelenetekre építi a mesét, mintha csupa élvező-élősködő lény népesítené be a magyar életet. Olyanfokú szirupos érzelgősséget visz a mesébe és a játékba, aminő *Beniczkyné Bajza Lenke* óta még irodalmunkból is elpusztult. Akadnak üdítő kivételek, de a többség hűséges ehhez a pusztító recepthez, az ócska ötlethez, az erőszakolt helyzetkomikumhoz, a hazugsághoz és a mesterkéltséghez. Természetesen: *ez a film a tömegizlés fertőzőjévé fajul, romboló hatása beláthatatlan.*

A megnézett film szerényebben viseli filmünk bűneit, de azért megátalkodottan. Lapos, ócska ötletre épül s a dohos, rozoga alapötlet olyan ötletecskék seregét szüli, melyek ugyancsak nem gurultak messze fájuktól. Hiába szedjük össze minden erőnket, nem bírunk nevetni, nem tudunk szórakozni, inkább arra gondolunk, hogy *itt a tisztítótüz ideje.* Egyre kevesebb film jön külföldről, a vezetőszerepet a magyar film vette át, felelőssége tehát megnövekedett s e fokozott felelősség azt parancsolja, hogy kíméletlenül pusztítsuk a férgesét. Midőn először vetettük fel ezt a gondolatot, a különböző érdekeltségek zsoldosai azonnal riadót fujtak és a magyar film érdekeinek sérelmével vádoltak meg minket, holott a magyar filmnek s a magyar kultúrának elsőrangú érdeke, hogy a silányság elpusztuljon és ne keverje gonosz hírbe azt a tisztes nevet, melyet a magyarság más területeken joggal kivívott magának.

Nemrégiben mutatták be »A pék felesége« c. francia filmet, melyet *Pagnol* írt *Giono* egyik regényrészletéből. Iró csinálta írónak a művéből s az eredmény remekmű lett. Nálunk az írók és a művészek még mindig inkább csak szenvedő részesei a filmgyártásnak s többnyire kétségbe kell esniök, hogy: jaj, mi lett teremtményükből a mozi vásznán! A magyar film fölemelkedése csakis úgy képzelhető el, ha megnyitja kapuit a tényleges magyar élet s az írók és a művészek előtt. Ha továbbra is dilettáns íróféle írja a filmtémát és hasonló egyéniség verejtékezi össze a forgatókönyvet, akkor: nincsen remény.

Élmény, valóság, művészi színvonal: e három jelben győzhet a magyar film. Ezt a három szempontot kell vaseréllyel és ugyancsak vaskövetkezetességgel érvényesítenünk. Filmünk jóideig »szabad vadászterület« volt, gyakran egészen rosszillatú üzlet. Megtisztulása érdekében az illetékeseknek össze kell fogniok a szellemi élet tényleges értékeivel s meg kell hajtanunk fejünket a valódi magyar élet előtt, mely eddig többnyire hiába kopogtatott a filmvállalatok ajtaján. Annál is inkább megtehetjük, mert az »ördögnek« már úgyis busásan megfizettük tartozásunkat.

A miniszterelnök Nyiregyházán résztvesz a Kormányzó arcképének leleplezésén

Nyiregyháza, július 2. Szabolcs vármegye törvényhatóságának székházában július 3-án díszközgyülésen leplezik a Kormányzó Ur arcképét.

A díszközgyülésen megjelenik *Kállay* Miklós miniszterelnök, Szabolcs vármegye törvényhatóságának örökös bizottsági tagja. Az avatóbeszédet *Dudás* Miklós hajdudorogi görögkatolikus püspök mondja.

Kállay Miklós miniszterelnök, aki *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter, dr. *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter és *Bárczay* Ferenc kíséretében érkezik Nyiregyházára, a rendkívüli díszközgyülés után résztvesz a Magyar Élet Pártja megyei választmányának ülésén, amelyet az ipartestületi székházban tartanak.

A miniszterelnök szombaton délután küldöttségeket fogad, utána pedig résztvesz a vármegyeháza nagytermében annak a hatnapos előadóképzőtanfolyamnak záróünnepélyén, melyet a szabolcsvármegyei törvényhatósági iskolánkívüli népművelési bizottság Szatmár, Hajdu, Bihar és Szabolcs vármegye népművelői részére rendezett.

Fuad Kecsedzsi az új budapesti török követ

Istanbul, július 2. *(Német Távirati Iroda)* Istanbuli értesülés szerint a Rómába áthelyezett volt budapesti török követ helyébe *Fuad Kecsedzsit*, a jelenlegi lisszaboni török követet fogják kinvezni. *(MTI)*

Kormányrendeleteket tárgyal a jövő héten a 36-os és 42-es bizottság

Az MTI jelenti: *A 36-os országos bizottság* hétfőn, július 5-én délelőtt 11 órai kezdettel, *a 42-es országos bizottság* pedig szerdán, július 7-én délelőtt 11 órai kezdettel ülést tart. Mindkét bizottság ülésének napirendjén *több kormányrendelet* szerepel.

Dohnányi Ernő lemond a Zeneakadémia vezetéséről?

Utódjául Zathureczky Edét emlegetik

Zenei körökben az a hír terjedt el, hogy Dohnányi Ernő, a kiváló zongoraművész és zeneszerző lemond a Zeneművészeti Főiskola vezetéséről és az új évadban ez a nagymultú magyar kultúrintézet új főigazgató irányítása mellett kezdi működését. A hír teljes hitelességét ellenőrizni nem tudtuk, mert *Dohnányi* Ernő Gödöllőn nyaral és csak néhány nap mulva tér vissza a fővárosba.

Hír szerint Dohnányi nemrégen kihallgatáson jelent meg *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszternél és benyujtotta lemondását. Távozása nem jelenti azt, hogy véglegesen elhagyja ezt a fontos őrhelyet. Csak rendkívüli munkával járó *adminisztratív teendőktől* óhajt mentesülni, ellenben *megtartja tanári állását* és mint az ifjú generáció jeles oktatja, tovább is működni fog.

Természetesen ez a lemondás nem érinti *Dohnányi* két másik előkelő pozícióját, amelyet a zenei életben betölt. Mint ismeretes, ő a zenei irányítója a rádiónak, ezenkívül a Harmónia hangversenyrendező vállalat elnök-igazgatója.

Úgy hírlik, hogy a Zeneművészeti Főiskola igazgatói székét *Zathureczky* Ede, a kitűnő hegedűművész, Dohnányi Ernő régi barátja és munkatársa foglalja el.

Sikorski 40.000 lengyelt akar kiszabadítani a Szovjetunióból

Istanbul, július 2. *(TP)* Sikorskinak a tárgyalása a kairói angol-amerikai főparancsnoksággal arra az eredményre vezetett, hogy *Sikorski most a Közel-Kelet en minden lengyelt össze akar vonni.* Meg akarják kísérelni, hogy *még a Szovjetunióból is kivonják a lengyel katonákat,* minthogy szeptemberig a Közel-Keleten *két lengyel hadsereget* akarnak szervezni. Összesen 6 diviziót kívánnak felállítani, illetve megszervezni.

Az elsőnek állomáshelye *Alppo,* a másodiknak *Beirut és Tripolisz,* a harmadiknak *Sziria,* a negyediknek, amelyet Teheránban készülnek megszervezni, *Mosszul* lenne az állomáshelye.

Az ötödik és hatodik hadosztályt *szintúgy Teheránban* kívánják felállítani, mégpedig olyan csapatokból, amelyeket Szovjet-Oroszországból vonnak ki. Az angol-amerikaiak csupán akkor mondják meg, hogy milyen célra kívánják a lengyel csapatokat felhasználni, *amikor a lengyel hadosztályok helyőrségeiken elhelyezkednek.* Sikorski beleegyezését adta, mert reméli, hogy az új egyezmény révén *mintegy 40.000 lengyelt hozhat ki Szovjet-Oroszországból.* Hogy a Szovjet, amely tudvalevőleg *maga is lengyel hadsereget szándékozik szervezni,* mit szól ezekhez a tervekhez, azt még be kell várni.

Lázadás egy délafrikai fogolytáborban

Stockholm, július 2. *(Német TI)* A délafrikai kormány most közölte, hogy június 13-án a sonderwateri hadifoglyok felügyeletével megbízott, *színesekből álló Cape-Corps épületeket gyujtott fel* és lázadást szított. Ez alkalommal *egy színest megöltek* 22 pedig megsebesült.

Ugyanebben a táborban már 1942 decemberében a benszülött felügyelő csapatok lázadása során *megöltek egy századost és 28 fehér katonát, valamint körülbelül száz benszülöttet. Páncélgépkocsikat* kellett harcba vetni, hogy a nyugtalanságot leverjék. *(MTI)*

Vichy számol Martinique elestével

Vichy, július 2. *(Német TI)* Vichyben a legrövidebb időn belül *döntő jelentőségű eseményekkel számolnak Martinique sziget* helyzetét illetően. Vichyi hivatalos körökben az a benyomás, hogy a sziget az angol-amerikai nyomásnak *már nem tud sokáig ellenállni. (MTI)*

Utcai harcok Martinique-n

Washington, július 2. *(Bud. Tud.)* Most válik ismeretessé, hogy Robert tengernagy azért fordult az amerikai kormányhoz, a sziget közigazgatásának megváltoztatása végett, mert a sziget északi részén *katonai zavargások* törtek ki. Némely helyen állítólag *utcai harcokra* került sor. A sziget fővárosában heves tüntetések játszódtak le.

Szovjet tábornokok Natalban

Buenos Aires, július 2. *(Német TI)* **A brazil hirszolgálat jelentése szerint Csangkaiseknével egyidejüleg több szovjet tábornok érkezett az Egyesült Államokból jövet útmegszakitással Natalba. A tábornokok nevelt nem közölték.** *(MTI)*

Görögországi csomagküldést, munkatábori mentesítést vállalt az ál-báró

Két és félévi fegyházat kapott érte

Karczag György iparművész, feleségének szülei Görögországban éltek nehéz viszonyok között. *Karczagné* egy dunaparti szálloda halljában megismerkedett egy több nyelven beszélő úrral, aki báró *Szalay* Miklós néven mutatkozott be és megígérte neki, hogy eljuttat a szüleinek egy élelmiszercsomagot Athénbe. Az iparművész felesége összeállított egy 15 kilogramos élelmiszeres csomagot és elvitte a báró lakására.

A báró *»lelkiismeretesen«* átkutatta a csomagot, mert mint mondotta, nem szeretném, ha tiltott dolog, esetleg valuta lenne az élelmiszerek között. Az után 50 pengőt kért *Karczagnétól* azért, hogy szivart vehessen a kurirnak. Pár nap mulva közölte az asszonnyal, hogy a csomag megérkezett. Ugyanezekben a napokban történt, hogy *Karczagné* kiskutyáját el akarta vinni a sinter, mert póráz nélkül szaladgált az utcán. Az asszony elájult, férje pedig összeszólalkozott a rendőrrel. A vitatkozás közben a rendőr azt mondotta, hogy internálni kellene az ilyen embert.

Karczagné megijedt, hogy internálják a férjét, ezért ismét *»jótevőjéhez«*, a báróhoz fordult segítségért. A báró 135 pengőért vállalkozott, hogy megmenti az inernálótábortól a férfit.

Pár nap mulva jelentkezett Karczagnénál azzal, hogy most már ő kér szívességet tőle. Összeköttetéseivel mentesíttetni tud egyeseket a munkaszolgálattól. Ha vannak ilyen ismerősei *Karczagnénak*, küldje őket hozzá. Hárman jelentkeztek nála, *800—800 pengőt vett át tőlük.*

Karczagné közben megtudta, hogy szülei nem kapták meg a csomagot. Ügyvédnek panaszolta el a dolgot, az ügyvéd közbelépésére azonban már nem volt szükség, mert *Szalayt* egy másik ügyből kifolyólag letartóztatták. De *Karczagnét* is letartóztatták és rendőri felügyelet alá helyezték a munkaszolgálatosok ügye miatt.

A nyomozás során kiderült, hogy a *»magas összeköttetésekkel«* rendelkező *Szalay* nem báró.

A törvényszék *Szalayt* két és félévi fegyházra, *Karczagnét* egyévi börtönre ítélte.

A tábla *Lakatos*-tanácsa bűncselekmény hiányában felmentette *Karczagnét*. *Mankovits* Antal főügyészhelyettes is megnyugodott a felmentő ítéletben, *Szalay* büntetését jóváhagyta a tábla.

Darányi György a Magyar Vöröskereszt megbizottja

A *Kormányzó* pusztaszentgyörgyi és tétleni *Darányi* György földbirtokost a Magyar **Vöröskereszt** megbízottjává nevezte ki.

Ne várjunk őszig a szőnyegvásárlással

Már most szerezzük be szükségletünket a
Háziipari Magyarperzsa cégnél Vörösmarty-tér 6
A legszebb torontáli és magyarperzsa szőnyegek dús raktára

Védőnőképző tanfolyam

Az Országos Közegészségügyi Intézet keretében működő budapesti m. kir. *Állami Ápolónő- és Védőnőképző Intézet* szeptemberben kezdődő *háromévés tanfolyamára* felvételi pályázatot hirdetett.

Az intézetben kiképzett egészségügyi és szociális védőnő a *zöldkeresztes* általános egészségvédelmi szolgálatnál, valamint az ONCsA *gondozó szerveként* nyerhet alkalmazást. Pályázhatnak 18—30 éves érettségizett, vagy tanítónői, óvónői oklevéllel rendelkezők. Kellő indokolás mellett hat közép-, vagy ennek megfelelő iskolát végzettek kérvénye is figyelembe vehető. A kérvényt szükséges mellékletekkel ellátva július 25-ig kell benyujtani az Intézet vezetőségéhez (Budapest, IX., Gyáli-út 4), ahol az összes szükséges felvilágosításokat megadják az érdeklődőknek.

Öt pengőért adott egy húsjegyet

Internálták

A közellátási hivatalhoz beosztott rendőri kirendeltség detektívjei a Teleki-téren tetten érték *Krausz* Imre foglalkozásnélküli volt zsidó magántisztviselőt, aki a Nádor-utca 23. szám alatt lakik, amint éppen 10 drb zsírjegyet, 6 drb kenyérjegyet, 6 drb lisztjegyet, 66 drb cukorjegyet és nagymennyiségű húsjegyet árult, darabonként 5 pengőért. Megállapították az eljárás során, hogy *Krausz* Imre a mult év decembere óta nincs állásban, azóta élelmiszerjegyek vételével és eladásával foglalkozik. *Krausz* Imrét a közgazdasági életre káros és a közbiztonságra veszélyes magatartása miatt internálási javaslattal átkísérték a főkapitányság fogház- és toloncügyosztályához. *(MOT)*

Feig Chuna vesztegetni akart

Lebovics Mandel budapesti kereskedősegédet az elmúlt évben a zsidó húsvéti ünnepek idején kórházba utalták. Lebovics találkozott unokafivérével, *Feigh* Chunával.

Elpanaszolta neki, hogy éppen az ünnepekre kell kórházba vonulnia. Feig Chuna felajánlotta, hogy majd ő elintézi a dolgot. Feig Chuna el is ment a kórházba és a betegfelvételi irodában *Révai* András nevű alkalmazottat megkérte, hogy ne vegye fel még egyelőre unokaöccsét, várjon 10—12 napig, ezért *200 pengőt* ajánlott fel neki. A tisztviselő eleinte szabadkozott, mire Feig kijelentette: »Kár az ilyen ritkán visszatérő alkalmakat elszalasztani.« Révai jelentést tett feletteseinek, akiktől azt az utasítást kapta, hogy látszólag egyezzen bele a megvesztegetésbe. Ez meg is történt. Kiállított Lebovics részére egy írást, amely szerint *két hét mulva kell csak jelentkeznie.* Ezt átadta Feig Chunának, aki a búcsúzáskor a kézfogásnál kezébe csusztatott 200 pengőt. A tisztviselő ekkor leleplezte a megvesztegetési kísérletet.

A büntetőtörvényszék Kovács Miklós-tanácsa *Szokolányi* királyi ügyész vád- és *Fenesi* Ferenc védőbeszéde után *Feig* Chunát nem jogerősen háromhónapi fogházra ítélte.

Ma a lakóházak és egyéb épületek elsötétítése 22 órakor kezdődik és hajnali 3 óráig tart

— **TITKOS KÁRTYABARLANGOT** leplezett le a szófiai rendőrség. A hazárdjátékosokat összekötve vezették végig az utcákon és az égei-tengeri Samotraki szigetére internálták őket. *(N T)*

— **PORTUGÁLIÁBAN LEZUHANT EGY REPÜLŐGÉP a tengerparton, Petrogao közelében. Az ismeretlen nemzetiségű nagy gép a tengerbe zuhant és kigyulladt.** *(MTI)*

Naponta 2000 tonna acéllal kevesebbet gyártanak Alabamában

Amsterdam, július 2. *(Német TI)* Mint a brit hírszolgálat jelenti, az Északamerikai Egyesült Államokban *az alabamai acélgyártás tüzelőanyaghiány* következtében *húsz százalékkal* csökkent. Ez azt jelenti, hogy *minden 24 órában 2000 tonna acél elvész. (MTI)*

A Budapestre beáramló tanulatlan falusi munkások szakképzésének és a munkásrétegek szellemi felemelkedésének jelentősége

A főváros népességének 70 százaléka bevándorolt

Magyarország lakosságának belső vándorlása az első világháború előtt általában észak—déli irányú volt, de hasonlattal élve úgy alakult, mintha *a peremvidékek népe az aréna porondjának tekintett Alföld felé áramlott volna.* Ennek a népmozgásnak volt a következménye Budapest amerikai tempójú fejlődése is. Ez a vándorlás nagy jelentőségűvé alakult *az ipari városok magyarosodásában,* mert a tőzsgyökeres magyarság, amelynek népfölöslege volt, ha nem vette kezébe a vándorbotot, hogy Hamburban, vagy Triesztben hajóra szálljon, előzönlötte az ipari gócpontokat és *ipari vagy gyárimunkás lett.* Ezt a folyamatot láthattuk a Délvidéken is, amikor a jugoszláv »birtokpolitikai műveletek« nyomán a magyar mezőgazdasági cselédek és munkások talajtalanná váltak és kénytelenségből elözönlötték Belgrád, Nis és Horvátország iparvidékeit.

Tanulatlan napszámosok túlkínálata

Trianon után a kivándorlási lehetőségek összeszűkültek, de a gazdasági viszonyok sajátos alakulásai következtében *a belső vándormozgás nem szünt meg* és Nagy-Budapest agglomerációja, átmeneti lanyhaság után, újból gyors növekedésnek indult. A statisztikai felvételek, amelyek mérőónjaikat beleeresztik ezekbe az áramlásokba, lehetőséget adnak azok megfigyelésére és az irányvonalak megállapítására. Az 1941. évi népszámlálás adatkincse még nem került a nyilvánosság elé, de a feldolgozás előzetes adatai arról tanuskodnak, hogy *Budapest népessége fejlődésének legfőbb forrása továbbra is a vidékről beözönlő munkakeresők tömege.* Ez a folyamat a mai rendkívüli viszonyok között egyre erőteljesebbé válik. Nagy-Budapest ipartelepei és üzemei szívesen nyitják meg kapuikat a munkát keresők előtt. Az Állami Munkaközvetítő Hivatal jelentései szerint szakmunkásban nincsen elég jelentkező, *a betanulalan napszámosok túlkínálata* azonban erőteljesen tart.

Az első világháború előtt, 1900 és 1910 között a születések számának többlete a halálozásokkal szemben, tehát *a természetes szaporodás,* Budapest növekedésében még döntő szerepet játszott és 77.611 lelket jelentett. 1930-tól 1940-ig *a természetes szaporodás mérlege negatívra fordult,* a hiány 9099 lélek volt, a népesség növekedése ez idő alatt mégis 156.756 embert jelentett. A főváros természetes szaporodása, a szociális viszonyok javulásával, csak az utóbbi években emelkedett, amikor *egyre több és több gyermekkocsit* látunk Budapest utcáin.

Budapest fejlődése kétségtelenül a bevándorlás mértékétől függ, az úgynevezett népfelesleget magának az országnak kell eltartania és ezen a téren mutatkozik Budapest nagy jelentősége, amikor *a nemzeti termelés produktiv tényezőjévé* teszi a magyar vidékeken életlehetőséget nem találó mezőgazdasági munkásokat. 1941-ben újból és ismét meg lehet állapítani, hogy *Budapesten túlnyomó többségben nem budapesti születésűek laknak.* A fővárosi főbérlők egyharmada az első világháború után vándorolt be a fővárosba és *Budapest népességének több mint 70 százaléka bevándorolt.* A munkakereső szegényember budapesti beolvadása nehezen követhető statisztikai számsorok között, hiszen főbérleti lakás rendszerint csak akkor bérelhet, ha már megfelelő életfeltételeket tudott magának teremteni, illetve családot alapíthatott, ezért a bevándoroltak aránya a főbérlők között kisebb.

A fővárosi népiskolákban nemrég lezajlott szociális statisztikai felvétel adatai szerint *az iskolás gyermekek nagyszüleinek több mint 75 százaléka nem született Budapesten,* a tanulóifjúság szüleinek 55 százaléka pedig 1942-ben sem volt *budapesti illetőségű.* Az 1941 végén Magyarországon végrehajtott gyáripari termelési és üzemi statisztikai felvétel előzetes feldolgozási eredményei szerint *négy év alatt az évi átlagos munkáslétszám 28 százalékkal emelkedett, amiben kétségtelenül* nagy része van a győri beruházási programnak, illetve annak a konjunktúrának, amelyet a magyar honvédség korszerűsítésének feladatai teremtettek a magyar iparban.

Az új elitképzésnél gondoljunk a munkásokra is

Ez a helyzet kötelező erővel hívja ki annak megállapítását, hogy Nagy-Budapest népességének fejlődésében olyan irányú mozgások történnek, amelyeknek *kulturális és szociális irányvonalait* figyelemmel kell kísérni. Az egész magyar közvéleményt hullámzásba rezdítette az a mozgalom, amely mint *nemzetpolitikai gondolatot* magasra emelte a követelést: *utat kell törni a falusi népesség értelmes gyermekei részére a magasabb társadalmi rétegekbe való bejutáshoz.* Biztosítani kell számukra a taníttatás és a továbbfejlődés lehetőségeit. Dr. *Farkasfalvy* Sándor, a gyáripari statisztika legújabb adatainak magyarázója hívja fel a figyelmet arra, hogy *az új elitképzésnél* ki kell terjeszteni a lehetőségeket a nemzetközi viszonylatban is elismerten kiváló *magyar munkásságra* is. Módot kell teremteni arra, hogy ez a munkásság gyermekeit magasabb életszínvonalra nevelhesse.

A magyar középosztály megerősítése ezzel nem kevésbé értékes erőforráshoz jut, mint amilyen a falvakból beáramló intelligens gyermekek taníttatásából ered. Nem szabad elfelejteni, hogy *az ipar fontos átmeneti szerepet tölt be a falu és a város közötti társadalmi továbbfejlődés útján,* ez a fejlődés a mezőgazdaság belterjesebbé válásával egyre erősödő mértékben nyilatkozik meg. Az iparnépesség felszívó erejét *a nemzetfentartó erők közötti* megfelelően kell értékelni. Égető szükség van arra, hogy *a szociális fejlődés* terén szükséges intézkedésekkel, majd pedig *a társadalmi felfogás helyesbítésével* a Budapesten letelepült agrárnépesség továbbfejlődése érdekében, *fokozzuk a felemelkedés lehetőségeit.* Ennek azért is nagy jelentősége van, mert a világháború utáni nagy újjáépítés idején *elsősorban ipari szakmunkásokra lesz szükség.* A gyári munkásság felfrissítése, főleg olyan értelmes és törekvő munkaerőkkel, akiknek kiváló munkabírásához és tanulékonyságához *a falusi népitélekben mélyen gyökeredző törtetlen nemzethűség is járul,* minden áldozatot megérdemlő elsőrendű feladat.

A szaktudás emeli a termelést

Az iparban, de főleg a gyáriparban *a munkás a termelésnek csak egyik tényezője.* A műszaki erő és a munkásság létszámának aránya iparágak szerint változik. Országos átlagban egy gyáripari munkásra kevesebb, mint 3 lóerő műszaki erőforrás jut. Kétségtelen, hogy a munkás munkaerejét a termelésben műszaki erő egészíti ki. Bizonyos azonban, hogy *a munkás szaktudása emeli a termelést.* Minél magasabb műszaki képzettségű a munkás, annál többet produkál. A munkás ma már egyre több iparágban nemcsak »*fizikai*« *segéderő,* hanem szellemi tevékenységet is folytat és akárhány könyvelő munkája gépiesebb a mai racionalizált metódusok szerint, mint a munkásé, aki minden pillanatban a maga *teljes szellemi felkészültségével és éberségével* szolgálja a termelést.

Nemcsak Budapest fejlődése függ a bevándorlás mértékétől, hanem a magyar nemzetgazdaság keretében a magyar ipar termelő ereje is csak akkor növekedhetik a kívánt mértékben, ha a Nagy-Budapestre beözönlő népfelesleget valóban *a nemzeti termelés produktív tényezőjévé* avatjuk. Ahhoz, hogy a tanyák, puszták, falvak fölöslegessé vált és Nagy-Budapesten elhelyezkedő tömegei egzisztenciájukban megerősödhessenek és gyermekeiket magasabb társadalmi rétegekbe juttathassák, szükség van ahhoz, hogy a lépcsőfokokat, amelyek *a földmívest munkássá, majd pedig értelmiségi elemmé* fejlesztik, minél alacsonyabbakká és könnyebben járhatókká tegyük. Gondoskodni kell tehát arról, hogy *a Budapestre beáramlók képzése, iskoláztatása megfelelő arányú* legyen.

Lehetetlenség, hogy ezeket az értelmes és törekvő munkaerőket minden tanulékonyságuk ellenére ott hagyjuk *a tanulatlan napszámosság* színvonalán a megélhetés lehetőségeiért folytatott nehéz küzdelmükben támogatás és segítés nélkül. *Nagyvonalú és különleges oktatási politikát kell folytatni ezen a területen is.* A segíteniakarás szándékával és melegségével kell közeledni feléjük. Elsősorban *ipari szakiskolákba* kell terelni ezeket a falusi származású munkásokat, hogy *képzett, elsőrendű szakmunkások* legyenek és ezzel emeljék a termelést, hogy a második világháború után a nagy újjáépítés idejében megküzdhessünk majd a torlódó feladatokkal.

NE DUGDOSSUK A PÉNZT!

Ez a nemzet érett arra, — mondotta a pénzügyminiszter Szegeden — hogy a legnehezebb kérdésekben is megértse az őszinte, egyenes beszédet. A forgalomba kerülő pénznek felesleges részét, az úgynevezett *fölös vásárlóerőt* gyorsan vissza kell terelni az államkincstárhoz. Vagy úgy, hogy *betétként* helyezzük el, vagy úgy, hogy *a fennálló hiteleket visszafizetjük.* Igy a pénz befejezi körforgását és visszajut kiindulási pontjára.

A nyilt beszédre csak a *legmagasabbrendű szolidaritás* lehet a válasz. A tisztességes, fegyelmezett együttműködésből senki sem maradhat ki, mert ez *kötelező nemzetgazdasági szolgálat.* Senkinek sem lehet luxusigénye vagy joga fölös pazarlásra, ami anyagpocsékoláshoz vezet. Józan gazdálkodás keretében takarékoskodni kell, hogy a legszükségesebb árukat megkaphassuk, hogy a termelés zavartalanságát biztosítsuk. Mindannyian őrködjünk saját házunktáján, az ország gazdasági egyensúlyának megőrzésén, *mint a pénzügyminiszter önkéntes társai.*

Takarékoskodjunk! Pénzünket bankban takarékkönyvre helyezzük el, *ne dugdossuk,* mert a pénz körforgása a termelés elengedhetetlen feltétele. Jöjjön elő minden eldugott pengő a ládafiából, mert csak az időkhöz méltó komolysággal és a legszigorúbb erkölcsi magatartással érdemeljük ki mindannyiunk számára a szebb jövőt.

Angol könyvek a törököknek

Istanbul, július 2. *(TP)* Az anatóliai hírügynökség közli a *British Council* egyik jelentését amelyből kiderül, hogy Anglia mennyire *igyekszik megnyerni a török közvélemény kegyét.* A jelentés szerint ugyanis a folyó évben a multévi 7000-rel szemben *29.000 angol könyvet osztottak szét ingyen Törökországban.*

Karczag Zoltán, festő; szül. 1881 augusztus 17-én Czelldömölkön (Vas vármegye). A budapesti mintarajziskolában Zempléniyi Tivadar, Ferenczy Károly és Tardos-Krenner Viktor vezetése alatt végezte tanulmányait. Ezután Bécsben, Münchenben, Berlinben és Hannoverben járt, majd Párisba, 1912-ben pedig Olaszországba ment, hol Velencze, Firenze, ~~Nápoly és~~ Róma és Nápoly megtekintése után visszatért Firenzébe. 1914 augusztusában itt érte a világháború kitörése. Ekkor hazajött, katona lett és kétszer volt az orosz harcztéren. Állandóan betegeskedvén, 1918-ban segédszolgálatra osztották be, míg 1919-ben mint rokkantat végleg szabadságolták. ~~[illegible]~~ 1919–25-ben Budapesten dolgozott. A Művészháznak alapító tagja volt s annak 1910-évi kiállításán egy kisebb kollekcióval vett részt. Művei közül jelentékenyebbek: Mutatványos bódék körül, Vasárnapi impressio, Jardin du Luxenburg, Válogatás, Hangulat a Bois de Boulogneből, melylyel 1913-ban a párisi Salon d'Automne kiállításán is szerepelt, Az augusztinus templom előtt (Páris), Vitorlás hajó (Nápoly) és Mosó asszonyok, az utóbbi kettő az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum tulajdona.

A művész közlése nyomán.

KARCZAG *Zoltán*, festő, • Celldömölk (Vas vm.) 1881 aug. 17. Budapesten és Párizsban, azután Német- és Olaszországban volt tanulmányúton. 1918 óta Budapesten figurális és tájképeket fest. Zöld kapú c. pasztellje a Szépművészeti Múzeum tulajdona. 1928. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

Kny. I. 526

22.

1904 T. 21. Szeged város közönségének. Részvét táviratt

Reizner János halála alkalmából (59/1904)

Karczag Zoltán

Thieme Becker

XIX. 554. l.

(Lyka)

Karczag Zoltán

festő Múcsarnok

1931. őszi tárl. XII. 299

Karcsay Zoltán

festő, Fadrusz u. 2.

1934. téli kiáll. 462.

363. Frans Porbus T. Szüle

werpenben 1580-ban.

Jan van den

A oltárszárny hegye
Kerchoveval, ki egy
tett kénel imádkozik
gyűrűt hord. Haja rö
nek ujjai bővek s r
zsámoly vimenső

45

23

~~ez a~~ szimer köve

KARCZAG ZOLTÁN

82. Kerítés mellett, tempera 600.
83. Verőczei táj, tempera 400.

Nemzeti Szalon

1944 jan. febr.

73. kép. *Crivelli, Carlo: Szen*

Fa, tempera, 27·5×21 cm.
Sienából. A kölni Ramboux és az Ipolyi gyű
ményből.

Ramboux, 73. szám. — Ipolyi Bihar
megye, 45. szám. — Berenson 306. l. (
renzo Veneziano.)

Karczag Zoltán

Árverési Csarnok aukció kat.

32. 7. 1926. ápr.

Esterházy Dániel:

Mellig látható
bajusza barna; ho
pettyes fehér prém
öt nagy gomb
Preces vinc
et ligant
tem
sa kép körül:
Daniel Esterh
M. Consiliari
Vászon méretei 1:
Gr. Csáky Lászl

Karczag Zoltán

Kiáll-

Nemzeti Szalon

1928. febr.

Föv. képt

KARCZAG ZOLTÁN
51. Bánki leány, temp.

Nemzeti Szalon

Magyar nép
1940 febr-márc.

nemzeti életünk három annyira fontos alkotó elemét: a magyar földet, a magyar városokat és a magyar népet. Szerény kísérlet ez a kiállításssorozat, hogy a főváros kiállításokat látogató, tehát kultúrált rétegei számára közelebb hozzuk vidéki városaink és népünk életét. Ennyiben van időszerű jelentősége kiállításainknak.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület.

Karczag Zoltán

Budai részlet,
pasztell

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

KARCZAG ZOLTÁN

82. Falusi cserepek, olajf.

Nemzeti Szalon

őszi tárl. 1940. okt.

KARCZAG ZOLTÁN

72. Solymári völgy, pasztell,

Nemzeti Szalon

Őszi kiáll. 1939. szept.

Karczag Zoltán

139 Pihen a föld, pasztell 300.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

KARCZAG ZOLTÁN

91. Korareggel, tempera
92. Dömösi táj, tempera

Nemzeti Szalon

Őszi tárl. 1942. okt.

Karczag Zoltán

84 Reggel pasztell 120.—

Nemzeti Szalon

[Akv past kiáll. 1932 máj-jun.]

V.

1908.

-ból.

z. Daniel Zsófia.

t támlásszék előtt áll, kissé jobb-
Kinyujtott jobb kezét ugy tartja,
dig a kék teritővel letakart asz-
a támaszkodik, a mely mellett váza
tözete: fehér fökötő, aranyhimzésű
ott és egyszer lekötött csipkeujjak-
rrel és derekán gyöngyfüzérrel. Fá-
imára lefésült haja őszül, szemöl-
lbevalót, nyakéket és mindkét kezén
ben nehéz függöny lóg.

cm.
21-én b. Nyári Jenőtől 300 K-án (1157

1107

Karczag Zoltán

fessö

trod

Ujv. M. Zs. L.

452. l.

Karczag Zoltán

festő

Műcs. kiáll. 1910-től

Pipics 115. l.

Kisegrád

161–165

Karczag Zoltán

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 68.

Karczag Zoltán
festő – Iosz.

művésznőrendék a mintarajz iskolában 1903/4.

Értesítő" 1903/4. B. l

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Karczag Toltán

Műcsarnok
1917. tav. Érák – 329
1919. hadviselt mův. Érak.
363, 388, 390, 394, 396
nem volt karetére

Zabla bronzból VI.138.

Karczag Zoltán

Mucsarnok Bpst

1909. graf. neuczeth. kiáll. 299.

1909–10. téli kiáll. 621

1911–12. jub. kiáll. 893

1912. tav. kiáll. 417

1912–13. téli kiáll. 722

1913. tav. kiáll. 366.

Artner Jenőné III. 145.

Karczag Zoltán

Magyar Minerva

1928. 68

Kaiser Friedrich - Museum (Posen)

VI. 215.

Kowczag Tolán

Szefeltlex 173. l.

Élétr. arch.

u. o. 728 l.

Karczag Zoltán

1903/4 – 1906/7, 1907/8 II

Ferképzomfoiskòvk

97 l.

Karczag Zoltán

Czelldömökön, Vasmegyében
születtem 1881-ben. A Képzőmű-
vészeti Főiskolán Zemplényi
Tivadar, majd Ferenczy Károly
növendéke voltam. Külföldön
sokat időztem: München,
Berlin, Hannover után Paris-
ba kerültem Lucien Simon
iskolájaba. Olaszországból (Venezia
Róma, Napoli, Firenze) a hábo-
rú szólított haza. Először 1909-
ben a Képzőművészeti Társulat
nemzetközi kiállításán szerepel-
tem, azután elég sűrűn a Mű-
csarnok, Művészház, a Nemzeti
Szalon kiállításán és néhány-
szor külföldön. A Szépművésze-
ti Muzeum 1919-ben „Zöld kapu"
című pastellemet vette meg. A
háború utáni időkben arcképe-
ket festettem. Az utóbbi években
a legnagyobb visszavonultság-
ban dolgoztam vidéken. Addig,
míg e munkáim – melyek
ciklusszerűen összefüggő egészet
képeznek – bemutatóra kerülhet-
nek, adom a töredéket

fordítva

1926 Nemes Eliz:

A szerelmesek.

A ~~[illegible]~~ ~~folusi~~ gerendás szoba közepe[illegible]
a közés~~ben~~ közben elaludt ~~[illegible]~~
kissé előre hajlik, és bal kezére
raisos ablakon benéző leg[illegible]
ga kendővel körösre be, ke[illegible]
harisnya van, virágos vallkendője z[illegible]
szoknyája barna. A leány
gyöngyfűzéreket és piros[illegible]
legény öltözete pörge kalap és
bolyag lárszik, az asztalo[illegible]
a szegeken tányér és kosa[illegible]

+ öregasszony

Vászon, méretei 19[illegible]

Kolt. Kiáll. Neuszeti Iza-
lon 1928. febr.

MDK

Karczag Zoltán
Pihen a föld, paszt.

N. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
14 l.

Karczaghy József

akad festő

szül. Aradon 1862.
Megszállott területről 1854,
jelenleg nagy nyomorban
Budapesten él. 1920-ban
Békésgyulán rendezett kiállítást. 1929. ben a vall.
és közokt. minisztérhez
intézett segélykérvény-
ből.

1929
68
1861
1929

510

Sielrich Ch. W. E.

Állattanulmány. Kos és birkák. Rk.

35 m. 108 Z.

K. 1.–

Karczagi Józef

fersso

tole való a glogo-
vační templom
oltárkeje.

Márka

826 l.

KARCZAGHY *József*, festő, * Arad 1862. A katonai pályára készült, majd a bpesti mintarajziskolában tanult festeni. Budapesten, Aradon és Sarkadon működött hosszabban. K. műve a glogováci templom oltárképe. Utóbb főleg tájképeket festett.

E. G. I. 527 l

1904. VII. 8.

Szatmár.

Könyvszemle 1904. évf. II. füzete (492/1904.)

Karczaghy József

festi

szül. 1862-ben Aradon
budapesti Ludovikában
tanult, majd kilépett és
a Bpesti műtarajziskolában
végezte tanulmanyait. 42
évig kizárólag festésből élt
Lakott Bpesten, Aradon, Sar
kadon és ismét Pesten élt.
Csak tájképeket festi, fiatalabb
korában
templomi
képeket
festett.

Fia Közlese.

1924 V. 3

A.

Szépmüvészeti Múzeum Tekintetes

Igazgatóságának

Budapest.

Karczos Ferenc
szobrász
Szekesfehérvárok.
Lux Eleknél tanult.
Tőle a balatonfüredi
rk. templom Krisztus-
király szobra.
Közölvé dr Luttor
Ferenc, plakett, arcmása, rossz
naturalista munka, csu-
nya anatomiai hibákkal.
Művészet 1937. 160. l.
(k. l.: Dunántuli
művészek.)

CÍMER
Greuff von Stallberg felirattal
Német neogót utánzat, XIX. század
Tondó, átm. 12 cm.

CÍMER

CÍMER
Német neogót utánzatok, XIX. század
Egyenkint 25×19 cm.

IPOLYI ARNOLD TÉRDELŐ ALAKJA
Miserere mei Arnoldi Eppi felirattal
Magyar munka, XIX. század.
118×70 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Ipolyi Biharvármegye, 40. lap.

II i-9

ÖTVÖS

KERESZT FELSŐ RÉSZE,
Corpus nyomával, hátoldalon vésett dextera domini.
Német munka, XI. század.
Aranyozott réz, 10·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

- Korda Béla festő

Pécsett a kisgalériában rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1941. okt. (?)

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Korda Béla

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 AUG 20

— Kiállítás a kisgalériában. Augusztus 23-án délután öt órakor nyílik meg Korda Béla festőművész kiállítása a pécsi kisgalériában (SZMT hírlapolvasó). A megnyitót követő első szerda délután öttől hat óráig a kiállító tárlatvezetést tart.

jaras. 17.05 Új [illegible]

Suppé: Boccaccio — az I. felvonás

Karda Imre, fazekas

L: Schaár Erzsébet

-:o Tártalok

12.

Esti Hirlap, Br. 1980 márc. 22.

~~Freska János~~

bpesti építész

I. díj.

Karda István

bpesti építész

II. díj.

Gerstenberger Agost

és Arvé Károly

budapesti építészek

megvétel

Szabó Sándor

hódmezővásárhelyi

építész megvétel

Hódmezővásárhely bér-

ház tervpályázatan

Magyar Építőművészet

1926. 7-8. sz. 23. l.

Nyomtatva

Karda Olga

Ünnepi plakát, tempera 70 × 100

Képzőművészeti Kiállítás
Otven éves a Román Komm. Párt

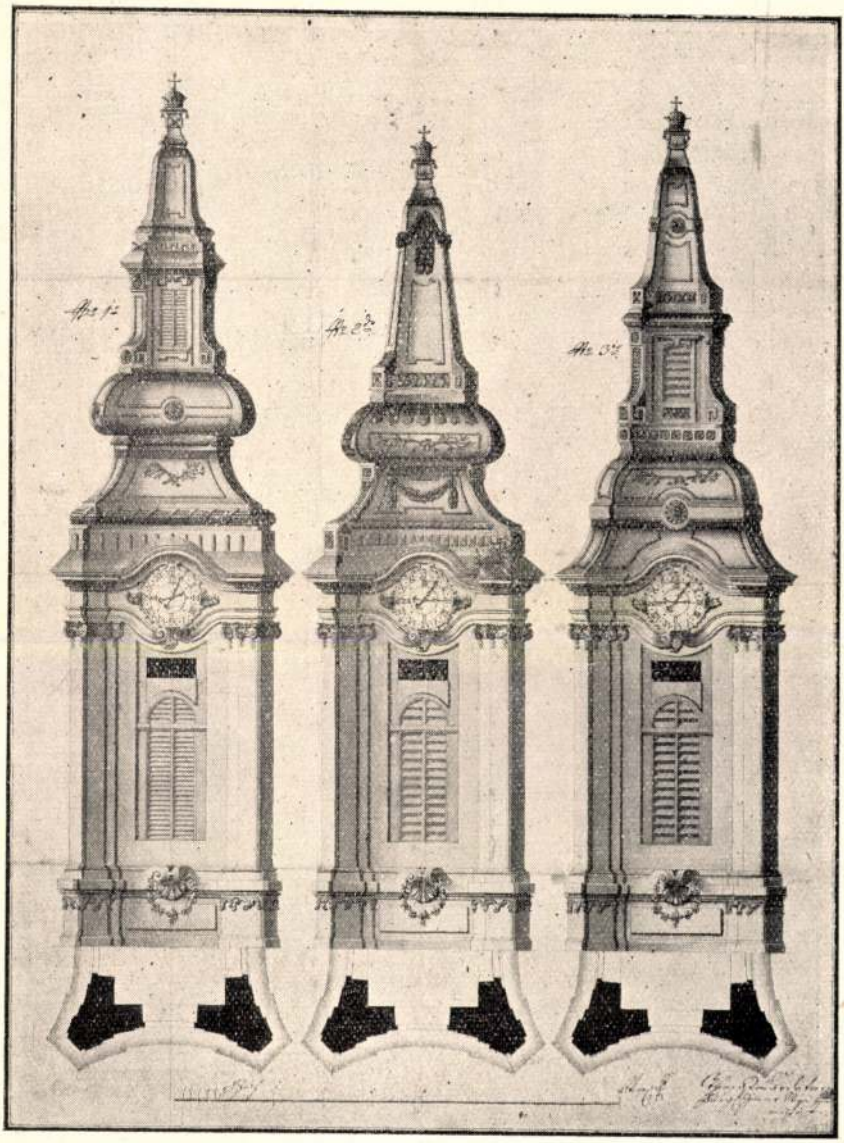

Kardeter Tamás pesti ácsmester terve 1802-ben a jászberényi rk. főtemplom Mayerhoffer János által 1761-re elkészitett tornyához. Kivitelezésre az 1-es számmal megjelölt megoldást választotta a tanács, ez a toronysisak ma is változatlanul áll. (Lásd 40—41 old.)

Komáromy József:
Adatok Jászberény multjából.
Jászberény, 1939.
61.

Kardeller Tamás

Kardetter Tamás

pesti ácsmesternek

Jászberény város tanácsa megbízást ad az ottani rk. főtemplom toronysisakjának rézzel való fedésére. Valószínű, hogy amikor Mayerhoffer János 1761-ben a toronyépítésnél készen lett, egyszerű fedést alkalmaztak, mely idők folyamán tönkrement. A torony most abban az állapotban van, ahogyan Kardetter terve alapján 1802 ben elkészítették.

Komáromy József:

Adatok Jászberény múltjából. Jászberény, 1939. 40, 41 l.

555. *Férfi képe.*

Derékon alólig látható, ki
Jobbjával az asztal sarkára
pedig levelet tart. Szürke paró
szemöldöke és szeme barna, ba
vált. Nyakkendője fehér, dolm
aranyzsinórzású. Derekát zsin

Vászon, méretei 93·3 : 73·5 cn
tett az 1895 márczius 20-iki 15
26-iki 16399 sz. leirat alapján
ményéből (81–895). — Értéke 60
jus 5. és 6. napján. — Az átvételt
30-iki 28402 sz. határozat (140–
681. tétele.

Kardetter Tamás

1805-ben Építtette a jászberényi főtemplom (tabernaculumának tervét, amely azonban nem épült fel.

Komáromy József:

A jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom építéstörténete 1805-ig.
A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve 1937. 74. l.

JÁSZSÁGI KÖNYVTÁR I.
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
KOMÁROMY JÓZSEF

A JÁSZBERÉNYI JÁSZMÚZEUM ÉVKÖNYVE 1937

Kardetter Tamás

Mnepitó kiralyi pa-
rancsra épitette a pesti
Rokuskorhazat 1796-7.
be

Schmall L. Adalekok
Bp. 1899 II. 24. l.

Kardetter Tamás

épitén

U. 1703
1704

Kardetter Tamás

álsmerter

vrd

Kelényi B. Ottó: A gellértheggi csillagvizsgáló. Historia. 1929. 105. l.

Pasquich: Freymüthige Beurtheilung und Würdigung der astronomischen Anstalt auf dem St. Gerardsberge zu Ofen. Ofen, 1819.

Költségvetés beadására szólítottak fel, de nem dolgozott az épületen -

Kardetter Tamás

epitész

fejezte be a ~~XVIII. [illegible]~~

ban a Rozália-kapolna

(Rókus kórház kapolnája)

epitését

Lbp 127

Erdődy grófok V. 162.

Kardetter Tamás

pesti ácsmester

vrád

=

Lechner Jenő dr =

Képek Buda és Pest

fejlődésének történe-

séből. MMÉE Körl

1918. 188. l

F

Kardetter Tamás

építész XVIII. sz

Lechner Jenő dr. Képek
Buda és Pest fejlődésének
történetéből. MMÉE
Közl. 1918. 160 l.

alsó peremén: O crux. adoranda. O crux veneranda ano. dni. 1495 felirat.

KARDETTER *Tamás*, építész a XVIII. sz. végén Pesten, hol királyi parancsra 1796—7. ő építette a Rókus-kórházat s a hozzáesatolt Rozália- kápolnát.

E. gy. I. 5271

Kardetter Tamás

pesti ácsmester

az 1830-as években nemes-

séget kapott

l. Álgyay névén

Bevilser

II. 743. l.

Siklósy L. A Fővá-

rosi Közrumka Tanács

tört, Bp. 1931.

Kardetter Tamás

ácsm.

l.

Schoen Deákteri

5. l. - 6. l.

Karperecz bronzból IX. 114.

Kardetter Tamás

ácsmester

1.

Schoen Rókus-káp

8·1-

Római érmek VI. 171.

Kardeller Tamás

l.

Peter II

78.1

Kardetter Tamás

könnives vm

l.

Historia. III évf. 4-6.

w. (Pestbudai Emléklapok)

83. l.

Kardeker Tamás

ács

1800-tól választópolgár

Pesten

Schmall

I. 149 l.

Kimutatás a Müemlé

~~xixxxxxi~~alkalmazott~~xx1937/38xköltségxx~~

évben.

Tudományos tisztviselők.

Dr.Genthon

Dr.Szentivá

Dr.Lux Kálm

Dr. Nagy Zo

Dr.Dercsény

Dr.Pálinkás

Dr.Csabai I

Egyéb alkalmazottak

Kauteczky L

Saláth Fere

Szerződéses alaklamzott Várnai Dezs

Tekintve, hogy az 1937/38-as költség jelentőségü ásatása folyt - mint az di - melyek lebonyolitása a fent fel kellően megoldható nem volt, az~~xxxxx~~ irányitására még az alábbi szerződés

Kardetter Tamás

ács

1813–1822. nőnsölő

Pesten

Schmall

I.K. 141.1

ugyszintén táviratí értesítést a megbízások teljesítéséről
és egyedül ügyfelei veszélyére eszközöl, minek következté-
ből, félreértésekből és visszaélésekből származható követ-
al felelősséget ama feladó-vevények vagy más okmányok
alapján — fizetéseket eszközöl.
ták stb. beszedését is készséggel vállalja el s bár ilynemű
ös gondot fordít, mindazonáltal nemfizetés esetén váltó-
áért, vagy fizetési különbözetekért, váltónak, utalvány-
bekövetkező elveszéséért és az ebből eredhető következ-
il, — melyek a banknál leszámítoltattak, vagy amelyekre
tt átvett — egyik vagy másik fizetetlen maradna, bárhol
ek elmulasztásából kifolyólag a bankot felelősségre vonni
felvételének elmulasztása esetén is első felszólításra Buda-
l visszaváltani.
leti összeköttetés folyamán az ügyfelek részére a banknál
jut, ellenkező megállapodás hiányában az ügyfeleknek a
ő függő kötései biztosítéka gyanánt letettnek tekintetik.
tékául szolgáló értékek, vagy a felek részéről határidőre
kenést szenvednének, vagy ha a bank egyébként nem látná
meghatározandó fedezetet az erre vonatkozó felhívástól
, mert különben a banknak joga van minden igényének
s értékeket bírói közbenjárás nélkül a tőzsdén ügynök
megfelelő ellenügylettel lebonyolítani. E jog megilleti a
zeköttetést megszakítani óhajtja és ebbeli felszólítására
i nem egyenlíttetnék.
ből esetleg származható peres kérdéseknél alávetik magu-
kizárólagos illetékességének.

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Kardetter Tamás

épitést

1796-97ben bővitette
a Rokus kortvár épü-
letét.

Schmall
II. 24, 25. l.

Kardetter Tamás

l.

A Pesti barrsháza

1938. 7. n. 10. l.

BUDA

FRANKLIN-

MAGYAR IRODALMI INTÉ

Kardeffer Tamás

Thieme Becker
XIX. 554. k.

(Lyka)

Európa

Tekintetes Könyv. és

Lapkiadó Vállalatának

Budapest.

VI Nagymező utca

A Magyar Iparművészeti Főiskola növendékeinek kézimunkái

Keresztszemes terítő

Hímzett és festett transparent terítő

Festett és hímzett asztalterítő

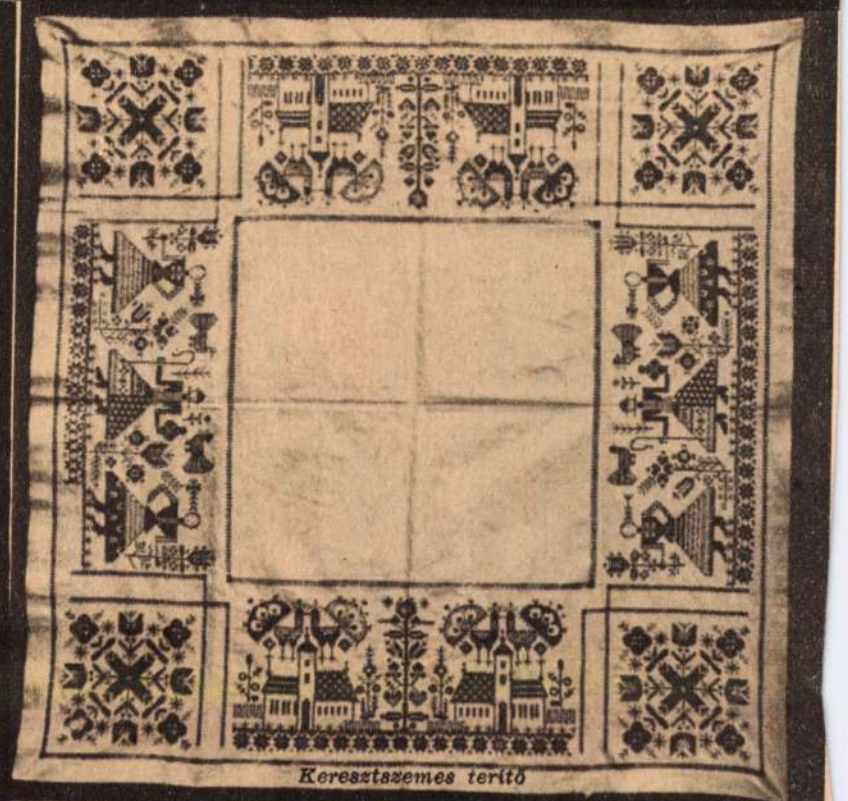

Keresztszemes terítő

Festett és hímzett vászonpárna

Üllterítő hímzéssel

A SZENT RÓKUS ISPOTÁLY FELAVATÁSA ANNO 1798. MÁJUS 28.

A székesfőváros elhatározta, hogy lebontatja, illetőleg átalakíttatja a régi Pest egyik legjellegzetesebb, régi épületét, a *Rókus-kórházat*.

Az 1784-ben épült, 1798-ban megbővített kórház tehát az idén *százhatvan* éves. Kápolnája a — *Szent Rókus és Szent Rozália* kápolna — 1711-ben épült. Egészen bizonyos, hogy megmenekül a bontó csákány elől a kedves, kis kápolna. Az elpusztítása jóvátehetetlen kegyetlenség lenne.

Lássuk ezekután, hogyan ülte meg Pest Királyi Szabadváros Négyes Tanácsa az Ispotály felavatását? Az ünnepséget a felavatás napján 1798 május 28-án tartott rendkívüli tanácsülés jegyzőkönyve örökítette meg. Nagy áldomás volt ez az ünnepség. Bizonyára nem csalódunk, ha azt mondjuk, hogy a városi protocollumon megérzik a nagy áldomás csengő borospoharainak dörüje.

Az ünnepség.

Európa a francia nagyforradalom lázában égett, Itáliában és a Rajnánál égtek a falvak, bizonyos *Napoleone Buonaparte* nevü fiatalember, volt tüzérkapitány élete már felfelé ivelt a sikerbe. Pest Királyi Szabad Város azonban élt és országra szóló ünnepséget csinált. »*Fecerunt Magnum Áldumás . . .*«

A szép májusi hajnalon három órakor hangos dobszó vert *ébresztöt* az ódon város utcáin. Hat órára a belvárosi Városháztéren felállottak címeres jelvényeik és céhes zászlóik alatt az összes pesti kézmüves *céhek*, mind a harminckettő. Kivonult a Szent Rókus Ispotályban ápolt elaggott *szegény polgárok* csapata is, szürke, háromgalléros, kerek köpönyegesen, háromszögletü süvegesen. A pestbudai hajóhíd pesti hídfőjéhez kivonult a pesti *Polgárgárda* egy huszársvadronja és három gyalogkompániája. A pesti Tanács átküldötte a gálahintóját a budai helytartótanács kiküldöttjéért a királyi komisszáros úrért, nemes *Zirky* Antal uramért, a helytartótanácsi secretárius úrért. Durrogtak a mozsarak, miközben a tornyos városházán *Háfner* Mihály uram, az Ispotály főfizikusa, vagyis főorvosa jeles beszédet mondott vala.

A királyi komisszáros arany medáliát adott át II. *Ferenc* császár és király nevében az Ispotály építészi kurátorának és építőmesterének.

A kurátor igen nevezetes ember volt, *Tuschl* Sebestyén uram, Pest mulattatója. Kezdetben *traktérosházas*, azaz buffettulajdonos, majd *kávés*, utóbb a *Krajcáros Szín-*

ház, a dunaparti *Rondellatheátrum* és az állatviadalmas *Hetztheátrum*, az összes pesti *Báloshdzak*, a *Bábszinház* és a budai *Casino* árendátora. Kalandos multú férfiú, akit a pesti közbizalom a *Polgári Céllövő Társaság* főlövészmesterévé, majd városi *Fürmenderré*, azaz szószólóvá és a Kisebb Tanács fejévé tett meg. *A néhai Thallóczy Lajos irta meg róla, hogy az ő kalandos nevéből lett az »eltuszlizás« szólás. Az* építőmester tekintetes *Kardetter* Tamás ácsmester volt, aki utóbb Álgyai nemes *Álgyay* Tamássá lett magyar nemességet nyervén.

A menet.

Ezután megalakult a pompás menet, mely a városházától az Ispotályig vonult. Elöl nem a *városi muzsikusok* zenekara, hat veresruhás *városi darabont* — a pesti köznyelven »Rák« — a darabontörmester vezetésével. Ezután jöttek a szürke kolduskápönyges *aggastyánok*, a pesti *árvák*, a normális oskolák nebulói, a *piarista diákok*. A lovas polgárörséget nemes *Boráros* János szenátor, városbíró uram, a gyalogosokat nemes *Wittmaesser* Mátyás városkapitány uram vezette. (Akkortájban kapott magyar nemességet a Martinovics összeesküvés leleplezése körüli érdemeiért. Címerébe pallost és letaposott kígyót kért és kapott.) Zenekar muzsikált a pesti Magisztrátus csoportja előtt. Kalapját levéve haladt a Magisztrátus, csak a királyi komisszáros fején volt süveg, a hatalom jelvénye. Az útvonalon öt zenekar fogadta a menetet, üst- és fanfárt muzsikált.

A beszentelés.

Az épületrészt Pókatelki *Kondé* Miklós címzetes püspök, érsek, helynök szentelte be. *Skaliczky* András káplán *magyar szentbeszédet mondott*. Az Ispotály udvarán volt a tábori mise, melyen a *Palatinus, József Nádor* is megjelent.

A lakomák.

Egyszerre öt helyen volt lakoma. A néhai *Beleznay* Miklós grófhuszárgnerális özvegye, *Podmaniczky* Mária bárónő, a főnemességet látta vendégéül. A Váci-utcán lévő *Hét Választó Fejedelem* vendégfogadóban, másfélszáz terítékes lakoma, a *Hacker Szálló*ban ugyanilyen és a városi *Árestomban* a zsebtolvajok és egyéb csavargók számára humánus jó ebéd adatott. Összeigazított órák szerint egyszerre mindenütt pohárköszöntő hangzott el és külön-külön billikomok ürültek a király és a városi tanács, Pest városa, Buda városa, a Helytartótanács az Ispotály építői és több mások egészségére. »Fecerunt magnum Áldumás.« Külön díszebéd volt a *Fehér Ló* vendégfogadóban hetvenöt szegény polgár számára is, de az Ispotályban is.

A bálak.

Majáles, azaz majális tartatott a *Hét Választó Fejedelmek*, a *Hecker Szálló* és a *Fehér Ló* bálosházában. A táncot a Hét Választó Fejedelmeknél végignézte a Nádor-ispán úr is.

»*És így végződött általános öröm és megelégedettség közepette ez az ünnepség*« írta Pest Királyi Szabadváros érdemes pennája, Főnótárius uram. Vált légyen kedves polgári eleink egészségére!

Bevilaqua Borsody Béla dr.

Magyar Erő 1944. febr. 25.

BERLIN A BOMBÁZÁSOK UTÁN I.

as man mit der französischen Renaissance (Schule von Fontainebleau), mit ederländischen oder spanischen Romanismus vergleichen kann. Dort bedeutete lkommene Untertauchen im Romanismus ein Stahlbad, welches möglicher- uch für die ungarischen Verhältnisse eine historische Notwendigkeit gewesen m die Entwicklung sozusagen auf einer höhern Ebene wieder zu den eigenen erten zurückzuführen, Dies können wir nicht ermessen, da die Weiterent- ng gleich nach der Entstehung unseres Reliefs jähe unterbrochen wurde.

In Ansicht der vorerwähnten Analogien erscheint es überhaupt nicht als rscheinlich, dass wir es auch im Falle des Ofener Reliefs mit einer allegorischen ung für den unglücklichen König zu tun haben, welche künstlerische Haltung ohl aus der Geistigkeit der Zeit ableitbar ist. Auf physiognomische Anhalts- können wir uns hier allerdings nicht berufen. Aus den überwiegend bärtigen sen des Königs können solche Schlussfolgerungen nicht recht gezogen werden. ann sich eine Deutung des Themas auf Gefühls- und Gedankenassoziationen , welche an das lebendigste Bewustsein der Epoche appelierten. Dass diese enbildung auch später noch wirksam war, beweist ein im Jahre 1611 in erschienenes Büchlein, welches Siegfrieds Drachenkampf im sogenannten randston« besingt und als eine weitere Paraphrase desselben im Anhange urige Geschichte des ungarischen Königs Ludwig des II. wiedergibt. Der des Buches lautet »Der Hürne Sewfrid Gesangsweiss«. Auf dem Titelblatt vir einen Fusskampf zwischen einem mit dem Schwerte angreifenden Ritter

Relief ausgearbeitet ist, erscheint die Modellierung des Gesichts breit und fl
mässig behandelt und dieser scharfe Kontrast entbehrt nicht der Kriterien
überlegten künstlerischen Rechnung. Das Profil erhält dadurch einen ge
ätherischen Zug, wozu auch der flache Nymbus nicht unwesentlich beiträg

Dass aber diese Auffassung die allgemeinere war, beweist auch der Um
dass diese Anordnung bis in die Keramik hinein zu verfolgen ist. Das Stä
Museum von Pozsony (Pressburg) und das Bruckenthal Museum von Nagy
(Hermannstadt) besitzen einige interresante Ofenkacheln, auf deren kunsthist
Wichtigkeit schon Karl Pulszky aufmerksam gemacht hatte.[25]) Diese sta
vom Ende des XV. Jahrhunderts und von Anfang des XVI. und lassen sel
ihrer handwerklichen Schlichtheit etwas vom Geiste des neuen Stiles vers
Innerhalb der verschiedenen Kunstzweige geht die Richtung der Entwicklung
noch mit gotischen Elementen legiert, zielstrebig auf eine solche einheitliche
geschlossenere Bildwirkung hin, um dann in der Ofner Reliefplatte in klas
Reinheit vor uns zu stehen. Auch kann es keinem Zufall unterliegen, dass
Georgs Darstellungen am Anfang des XVI. Jahrhunderts immer häufiger w
Eine soche Lösung, wie die Ofener, kann nur aus einem in breiten Schichten
samen, gegenständlichen Interesse verstanden werden. Aus den Vorbildern is
immer soviel selbstständige Kraft geschöpft, dass die ganze Komposition und Stil
der Szene trotz der starken Anlehnung an die italienischen Muster, doch überz
in die Atmosphäre der ungarischen Lebensgemeinschaft versetzt ist.

Kardetter Tamás

l.

Tanulmányok Bpest. II.

142. l. – 145. l. 148. l. 150. l.
151. l. 157. l.

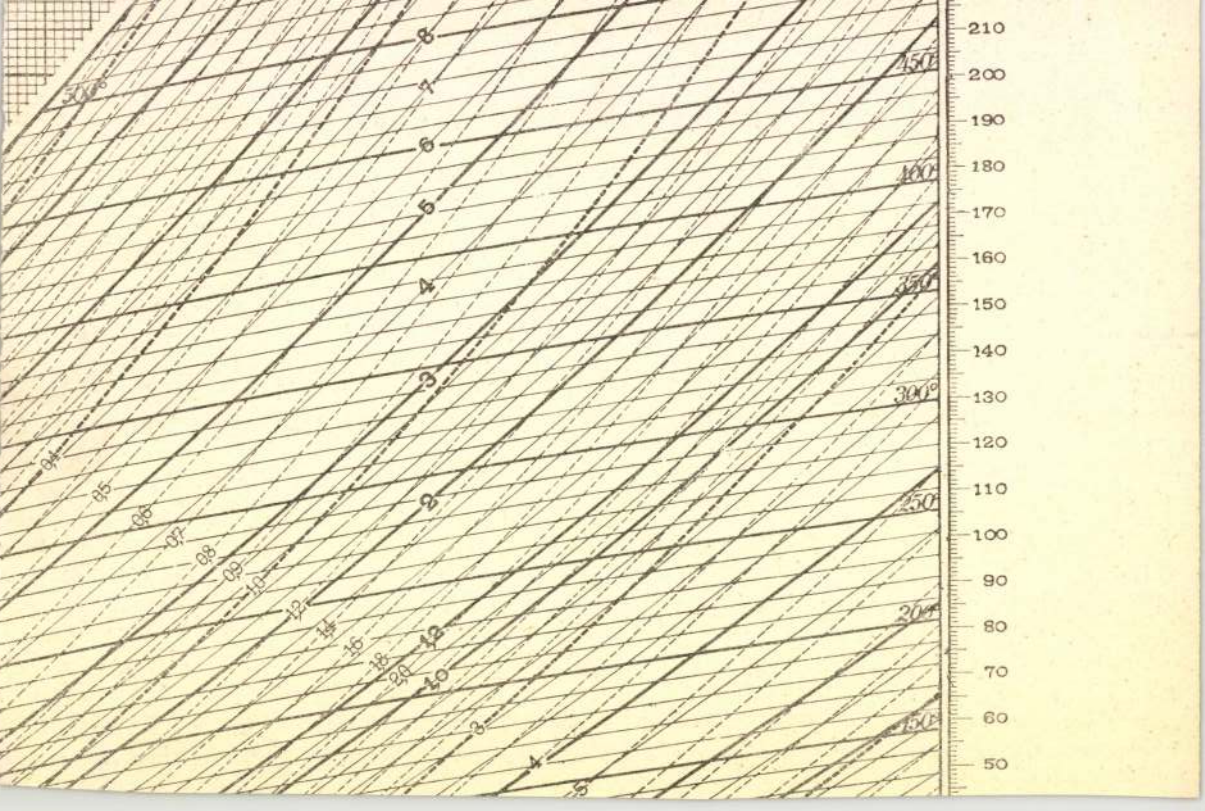
210
200
190
180
170
160
150
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
450
400
350
300°
250
200
150
8
7
6
5
4
3
2
-2
-4
-6
-8
-10
-12
-14
-16
-18
-20
-40

Kardetter Tóbiás

(Tamás)
ácsmester
Pest 1808.

l.

Siklóssy FKT tört

26. l. 34. l

följebb P. Szathmáry Károly. — Mindez együtt a *nyelvben: az eleven történelmi emlékezésben.*

A magyarságnak eme viziója természetesen nem minden részletében Gombocz Zoltán kutatásainak eredménye. De az a fiatal nemzedék, amely ezt megtanulta és a magyarságot diachroniájában, synchroniájában így látja: — az Gombocz Zoltán életének eredménye.

Keszi Imre

Kardetter Tomás

Budapesti ácsmester (1842 körül). Háza V. Apácai Csere János u. 7. sz.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc; Budapest Lexikon, Budapest 1973.

13351

521

Kardetter Tamás

Rákóczi út 31-33-35. A kórház Gyulai Pál u.-i részét Jung József után Kardetter Tamás fejezte be 1798-ban. Az épület többi részét Pollack Mihály tervezte, fia pedig kivitelezte 1841-ig.

A szabadságharc levevése után a Neugebaudéban kivégezettek holttestét ide szállították. A Közmunkatanács 1876. évi jelentésében olvasható, hogy a kórház orvosi és egészségügyi szempontból nem megfelelő.

Barkóczi Péter: Séta a Rákóczi út páratlan oldalán.
Budapest, 1975. 7. 37. old.

Kardetter Tamás

ácsmester MDK

A Vigadó ácsmunkáira Kardetter Tamás, Wieser Ferenc és Kasselik András jelenkezik /1829 jun 14/ Kardetter és Wieser egyaránt alkalmas, deKardetter kevesebbet kér és már a szinháznál is dolgozott azér ő kap megbizást./jul. 12/

317.o. 51. jegyz.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

KARDETER Thomas pesti ácsmester. Hatvanban 1787-ben a feloszlatott kapucinus rend kolostorának becslőjeként tünik fel -- Gruber Georg kőmüvessel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kardetter Tamás MDK

Rókus kórház./Gyulai Pál u. 2./

Jung József tervei szerint kezdték épiteni 1781-ben; a terveket módositva tovább épitette Kardetter T más 1796-98.
Pollack Mihály tervei szerint Pollack Ágost épitette a Rákóczi uti oldalt.1839-41.
Főkapu 1874.
L945-ben Horváth Béla tervei szerint állitották helyre.
Itt Gyógyitották ki 1866-ban Munkácsy Mihályt szembajából.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bb. 1961.

158.l.

~~Homályossy Ferenc~~
~~épitömester~~

K

Kardetter Tamás
épitömester

Paur András
tovább épitömester

Hübner Emil dr:
A cegléd. röm. kath.
egyház rövid története
Cegléd, 1900

P

MDK

Kardetter Tamás kőmüves

D'Artagnen: Régi m. társasélet.II.k. Bp.19oo.
77-78.o.

~~Hild Vince~~

K

Kardetter Tamás

Polyák Janos kőmüves

a pesti Német Szinhaz épitésénél müködtek, amelynek alapkövét 1808. tették le. Tervét Ámon János kir. épitőmester készitette. Az "ajánlásban", amely irást az alapkőbe tették, fentiek nevét is emlitik.

(II. k.)

D'Artagnan: Régi m. társasélet. Bp. 1900. 77-78.l.

~~Heicke~~

~~Liab IV~~

112

Kardetter Tamás
ácsmester

1789-ben két hár-
telket vett, egyiket a Két Sas
utcaban és egyet az
Uj vásár (ma Sztalin-)
téren

Pászlor Mihály

A szárotven éves
hipotváros.
Bp. 1940. 42. l.

kép Mátyás király kálváriáján.

211. l. (Képe 210. l. é. é. XLII. táblán.) — Éber László: Könyvismertetés. AÉ, XVIII., 1898., 173. l. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898., 17. és 81—86. l. (Képe 82. és 84. l.) — Molinier: Histoire generale des arts appliques. IV. kötet, Páris, é. n. 259. és 266—271. l. (Képe XVII—XIX. tábla.) — Radisich—Szendrei: Magyar műkincsek. III. kötet, Bp. 1901., 39—40. l. — Divald: A régi Buda és Pest művészete Zsigmond és Mátyás király és a Jagellók korában. A M. Mérnök- és Ép.-Egyl. Közl. XXXV., 1901., 379. l. — Mihalik József: A zománc. Pozsony, 1901., 48—49. és 124. l. (Képe 47. l.) — Divald: Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp. é. n. (1903.) 149., 150—151. l. (54. kép.) —Forster:

Kardetter Tamás

pesti ácsmester

Ácstelepe a Későbbi

Akadémia utca 3. sz.

alatti telken volt

a XVIII. sz. végén

Pásztor Mihály

A szárötven éves

Lipótváros

Bp. 1940. 69. l.

70. l.

1831-ben nemességet

kap s fentiből és gyermekei-

ből algyesti Algyay-ak

lesznek

u. o.

.

em a szentek képei alatt ott vannak
latin nevek.

li üdvözlet is flandriai hatást mutat.
üvészet csövén keresztül, hanem köz-
t ide.

Sándor érdemeit gyarapitja ez az em-
szobor,szintén kapcsolatba hozható
ködésével.

Hradova hegyek villái sorában találunk
utolsó restaurálása alkalmával kivál-
eknek a faragványoknak másik csoportját
irosi kastélyában látjuk.A bejáratnál
ottak fel. Egy szobor, amely szintén
tt. Igy nézett ki, amikor elhelyezték.

Kardetter Tamás

Lyachovics Dénes:

A Szent Rokusról elneveztt pesti polgári korház és szegenyház leírása 1798. évből Litografált füzet.

E füzetben fenti neve:

„Thomas Kardeter"

A uj korház 1798-ban nyílt meg.

...talni meltoztassek.

...ébyeba tiszteletem

...ával maradok

...nak

...alázatos szolgája

Mömrutváry.

...ésvezető: Fridli Sándor

...épitész, (Jericho épület)

...itésvezető: Hochholtzer

...bdön épitész.

...ajdahunyadnak 1000 + 845.51 = 1854 k. 51 f.

...rulafehérvárnak 1000 = 1000 k.

Forster
XII
5.

Kardetter Tamás

1.

Schoen 1948

13.8.19.

Bem József:

Derékig, csaknem
lonban, melyet babérkosz
bajusza és körszakálla ös
nak gallérja paszomán
kardkötő szorítja. Jo
kép alá:

„F.

Aczélmetszet, me

Ltsza

Kardetter Tamás
ácsmester

Conty Lépót Antal

Pesti kőfaragó,
1747-1751 városi
szótóló

Schmall L.: Adalékok
Bp. Fört.-hez. Bp. 1899
141. l.

u.i.: Weck Pál, régnevűves
1751-1753 szótóló
Kardetter Tamás, ács
1813-1822 szótóló

Terület		Köb-tartalom		Egység ár		Pénzösszeg			
						egyenként		összesen	
t e r b e n				kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.

Kardetter Tamás-

nak milyen része volt
a Rókus kórház építése-
ben lásd okvetlenül
a leghitelesebb közlést

Gárdonyi Albert dr:

A Rókus-kórház s a
régi pesti kórházak
Városi Szemle
1929. 980-1005. l

Kardetter a kápolnához
csatlakozott Gyöngy-
tyuk utcai részen
dolgozha-
tott 1793-96-ban

Tárgy

szám

Folyó

Költségvetési tétel-

Utána nézni!

	Mennyiség	Egyes árak		Pénzösszeg							
		korona értékben									
		kor.	fill.	kor.							fill.

Kardetter Tamás

(itt Kadetter)
épitömester
1791-92-ben ujjáépitette
a ceglédi szent Anna-
kápolna tornyát.

Kolofont
169. l.

Bizottsága Méltóságos Elnökségének.

Budapest.

amsegély felhasználásáról
mellékelve küldjük. Több
nem csatolunk, mivel a
hatóság e számadást meg-

Kardetter Tamás

Álgyay Tamás

építő ács mester

lásd ökr XVIII. 4. XIX. 4.

Építészet

1942. 18. l.

[Szépművészet]

azonos Kardetter

Tamással

1831. ben változ-

tatta nevét

Álgyay-ra.

Kardetter Tamás

épitész

Gentmüeml

95. l.

műszaki alkalmazott
biztam, meg ki a templom
munkálatok ellenőrzés
állandóan a helyszíne

Az eljárásról fe
építészeti hivatal, hiv
Fent említett hivatalos útr
van szerencsém bem
annak összegét kinta

Budapest, 1904. deczem

MDK

Kardetter Tamás ép.

Gyulai Pál u. 2. Rókus kórház épitője, 1796-98.

GenZakBpest. Bp. müeml.jell.épületei.jegyz.1949.
66. l.

MDK

Kardetter Tamás

ácsmester

Apáczai Csere János u. 7.

1812-ben Pollack Mihály épitette Kardetter Tamás ácsmester Részére.

Repr: 170. kép.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

93.1.

MTA

Kardetter Tamás

A pesti Német Szinház ácsmunkáira kapott megbizast. /

140.o. 117. jegyz.

Pollack-kal együtt készit költségvetést a gellérthegyi csillagvizsgálóra. /1812?/

237.o. 26. jegyzet.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp.1960.

Kardetter Tamás
ácsmester

MDK

Kardetter Tamás ácsmester eredetileg két, ma háromemeletes házát / a pesti Dunaparton/ Pollack Mihály tervei szerint 1812-13-ban épitettek. 1950es restaurálása nem teljesen kifogástalan.

245.o.

/ Repr. 245.o. 251. kép./

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Dp. 1959.

Kardetter Tamás

MDK

építész

A Rókus korházat 1796-98 között épitette.

276.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

M.D.K.

Kardeker, Thomas, pesti ács-mester

Gruber György pesti kő-művesmesterrel együtt szerepel a felsorlatok hatvani kapucinus kolostor becslésénél 1787-ben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.
+377.-

u.l. felől diszesebb kiképzés 1-11-1 ablak. Eredeti üzletnyilások. Kapualj és folyosórácsok klasszicizálók.

Bajcsy Zsilinszky-ut 25. Ház, klasszicizáló, kétemeletes, 15 ablakos, jobb oldalon kerek sarok 3 ablakkal. Földszint teljesen átalakitva, kockaoros párkány. Oldalhomlokzat 8 ablakkal Zichy Jenő-u.2. (házszám a szomszéd ujabb házon).

Bajcsy Zsilinszky-ut 43. Ház, eklektikus, háromemeletes, 5 kettős, a III.-ik emeleten hármas ablakkal. I.emeleten középerkély kovácsoltvas ráccsal. Földszint átalakitva. Magas konzolos főpárkány. A homlokzat eredeti sgrafitto diszét átfestették. Érdekes oszlopos szabad lépcsőházmegoldás, gazdag lépcső és folyosórácsok. Épitette Lechner Ödön 1871-72-ben.

Bajza-u.41. Epreskerti Kálvária, barok, kerek kápolna, árkádsorral körülvéve, 10 lépcsőfokos feljárattal. Fent lapos tető, itt voltak a szobrok. Az 1717-ben meghalt Anna Mária Viznerin pénzt hagyott az épitésre. Valószinóleg Johann Lucas Hildebrand épitette a XVIII.század elején, 1717 után. 1732-ben már állott a Kálvária-téren, 1893-ban kövenként vitték át mai helyére.

Ugyanitt a budavári Nagyboldogasszony templom délkeleti kapuzata. Egyetlen nyilásu csucsives timpanonnal, az iv külső szélén normannos pálcatagos disz.- Római kőszarkofág.- A várbeli Nagyboldogasszony templom több faragott gótikus köve.

Dessewffy-utca 8-10. Ház, rajta balra lent árvizjel 1838-ból, németnyelvü, vörösmárvány.

Eötvös-u.11. Ház, eklektikus, kétemeletes, 7 nyilásu erkélysor, az I.emeleten jón, a II. emeleten korinthusi oszlopokkal diszitve, bábos korlátal. Fogas főpárkány, fölötte bábos tetőkorlát. Edikulás, ives záródásu erkélyajtók, az ivzugban fekvő aktdombormüvekkel.

Horn Ede-u.16. Ház, XIX.század eleji, földszintes, 7 nyilásos, négy félpilléres, ablakok felett bemélyitett táblákkal. Jelentéktelen.

Jókai-u.33-35. A volt nyugati pályaudvar régi főhomlokzati épülete. Eklektikus. 1-3-1-2-2-2-2-1-3-1 ablakkal. A visszaugró középrizalitot 4 korinthusi oszlop disziti, amelyek kariatidákban végződnek a II.emeleten. Hátsó homlokzat Teréz-krt.62. Épült 1872-ben.

Kazár-u.2. Lásd Király-u.32.

Király-u.12. Gömöry-ház, átalakitott klasszicizáló, kétemeletes, 9 ablakkal, földszinti üzletkiképzések ujak. Belül átalakitva, benne a Török-patika, melynek plasztikai disze Dunaiszky Lőrinc, butorzata Rosznagel Márton pesti asztalos müve, 1813.

Király-u.16. Ház, korai eklektikus, háromemeletes, 5 ablakos. Homlokzat átalakitva. Két kapubejárat, köztük udvarsorozat, 4 összekötő nyolcszögletü foyer, 3 udvar gazdag és szép olasz reneszánsz stilusban. Hátsó homlokzat Paulay Ede-u.11. Két emelet, 5 ablak.

Király-u.20. Ház, klasszicizáló, háromemeletes, 11 ablakkal. Közepén füzérdiszes hármas ablakok, szép főpárkány, első emeleti ablakok alatt pilléreskosorok. Egy sor kazettás kapualjmennyezet rozettával. Oldalhomlokzata 11 ablakkal Laudon-u.2. Udvarán klasszicizáló mörösmárvány kut, szép rácsok.

Király-u.26. Ház, klasszicizáló, kétemeletes, 11 ablakos, homlokzata teljesen átalakitva. Kazettás-keresztboltozatos kapualj, empire lépcső-vasbalusterek és szép folyosórácsok.

Grossmann 59. l.

Harte Lambert 59. l.

~~Dunaisky Lévine~~

Avvakt

Gerhak Bpest

Király-u.32. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, sarok, 13 ablakkal, fogas párkánnyal. Kazettás kapualj, oszlopos lépcsőház, klasszicizáló lépcsőház- és folyosórácsok. Oldalhomlokzata 9 ablakkal: Kazár-u.2.

Király-u.36. Ház, klasszicizáló, háromemeletes, 11 ablakos, első emeleti öt középablak félpillérekkel diszitve. Kazettás főpárkány, empire lépcsőház-baluszterek, szép folyosórácsok.

Király-u.38. Ház, klasszicizáló, háromemeletes, 13 ablakos, kazettás-rozettás főpárkány, első emeleti ablakok alatt balusztertagok. Óriási udvar, klasszicizáló kötőrácsokkal. 1818-ban ~~Hefrichter József~~ épitette Simonyi Borbála számára.

Király-u.44. Ház, klasszicizáló, kétemeletes, 11 ablakos, a három első emeleti középablak szemöldökpárkánya és az alatta beeresztett ornamentális dombormü finom. Félpilléres kapualj, klasszicizáló szép folyosórácsok.
Pollack Ágost emelte 1839-ben, Günther C. számára.

Király-u.50. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 11 ablakos, kazettás,rozettás, fogas főpárkány, pilléres kapualj, oszlopos lépcsőház, klasszicizáló folyosórács.

Király-u.52. Ház, átalakitott, udvarán klasszicizáló rácsok, K.Z.S. monogrammal.

Laudon-u.2. Lásd Király-u.20.

Nagymező-utca Terézvárosi r.k. plébániatemplom. Középtornyos homlokzat körfolyosós tüzoltó-toronnyal. Sisak Ybl Miklóstól, 1871. A toronyfülkében Dunaiszky Lőrinc Szt.Teréz kőszobra, 1811. Barok főkapu. Háromszakaszos hajó, középső szakaszán kápolnákká tágul. Épitette Kasselik Fidél 1803-1811 között, renoválták 1887-ben (tetőballusztrád) és 1938-ban.
Főoltára Pollack Mihálytól, képe Schöfft József Ágost: szt.Teréz, mellette árviztábla 1838. Szt.József oltár is Pollácktól, képe Jenny Alajostól. Ostorozott Krisztus szobor XVIII.század. Orgona: ~~Deutschmann Jakab~~, Bécs 1834. A pesti Vigadó csillárja, 1832.- Lélekharang 1784. Ciborum, Pasberger 1780 körül. Urmutató, ~~Hartl Zambert~~ 1800. Copf urmutató. Viaticum-szelence: Pasberger 1810 körül. Pacificale, Prandtner 1814. kehely, Pasberger 1820. Szt.Teréz ereklyetartó, ~~Giergl~~ - tömjénező, Müller 1840. ~~Örökmécs, Groszmann 1848.~~ Templom helyreállitva 1949-ben.

Nagymező-u.10. Ház, klasszicizáló, kétemeletes, 7 ablakos, fogas főpárkány, átalakitott homlokzat. Eredeti a II.emeleti ablaksor. Udvarán vörösmárvány kut, eredeti vasszerkezettel. Klasszicizáló folyosórácsok.

Nagymező-u.14. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 2-5-2 ablakos, sarok a Paulay Ede-utcában 4-2 ablakkal. A középrizalitot és a széleket kétemeletes félpillérek diszitik. Kazettás-rozettás főpárkány, részben keresztboltozatos kapualj. Rácsok az udvarban.

Ó-utca 25. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 5 ablakos, főpárkány alatt rozetták.

Ó-utca 27. Ház, romantikus, egyemeletes 4-3-4 ablakkal. Gazdag kiképzésü főpárkány. A középső rizalit I. emeleti középablaka felett "az épitész", a földszint két szélső ablaka felett jobbra "a szobrász", balra a "festő" dombormü.

Ó-utca 45. Ház, kétemeletes, 2-2-2 ablakos, a második keskenyebb emelet ujabb toldás. Átalakitott homlokzat, empire lépcsőkorlátrácsok.

Dunaiszky Lőrinc

tovább

Gen Zak Bpest

Conti-u.38. Ház, klasszicizáló, földszintes, két kovácsoltvas-rácsu ablakkal. 1850 körüli.

Futó-u.14. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 nyilásos, félpilléres kapu, disztelen.

Gyulai Pál-u.2. Rókus kórház. Kétemeletes, 4-6-3-6-4 ablakos, kiugró oldalrizalitokkal és kevésbbé kiugró középrizalittal. Balról hozzáépitve egyemeletes, 4 ablakos szárny. Oldalhomlokzatai: 31 ablakkal Blaha Lujza-tér, 19 ablakkal Rákóczi-ut, földszintes fallal Stáhly-utca. Udvarán XVIII.századi szt.Rókus kőszobor ? és szt.Sebestyén kőszobor, rongált.

Épitette 1796-1798 közt Kardetter Tamás. Rákóczi-uti oldala 1839-1841 között készült. Főkapu 1874. 1945-ben vakolatát leverték, ma szép nyers vegyesfalazásu homlokzata van.

Gyulai Pál-u.11. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, három ablak, pillérekkel, oldalt 2-2. 1857-ben épitette ifj.Zitterbarth Mátyás Máté J.számára.

Horváth Mihály-tér. Józsefvárosi r.k. plebániatemplom, klasszicizáló, kéttornyos ujabb homlokzat, csak az attikán álló Szt.József szobor Dunaiszky Lőrinctől, 1820. Három boltszakaszos belső tér, keskenyebb szentéllyel. A főoltár Hild József müve 1835-1857, szobrai Bauer Mihálytól. A hatalmas méretü főoltárkép, Szt.József apotheozisa Leopold Kupelwieser bécsi festőtől, 1837, ugyanő Cranach után: Segitő Madonna, az oltáron. A főoltárkép fülkéjének felső bélletében három kép Wagner József pesti festőtől, 1840 körül.

Szt.Kereszt-mellékoltár, szép faszobrokkal, 1802 körül. Rokokó ar. ezüstkehely, kagylós disszel, Pasberger József pesti ötvöstől, 1778.- Empire kehely Birk J.Zsigmond nagyszonbati ötvöstől, 1806.- Thuribulum Pasberger Ferenc pesti ötvöstől, 1825.- Navicula ugyanettől 1825. A templom alapkövét 1797-ben tették le. Tallher József terve alapján Kundt Ignác kőmüvesmester épitette. Homlokzata Kasselik Fideliotól, 1814. 1863-1865 közt Hild József tatarozta és uj boltozattal látta el. Barcza Elek a külsőt 1891-ben, a belsőt 1893-95 közt teljesen átalakitotta. - Renoválták 1937-ben.

Illés-u.6. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 3 ablakos, félpillérekkel diszitve. A kapu mellette áll.

Illés-u.25. Egyetemi Füvészkert igazgatósági épülete, azelőtt Festetics Antal villája, klasszicizáló. Oszlopos kiugró erkéllyel, melyet a földszinten utólag beüvegeztek. Kazettás főpárkány, 12 ablak, melyek felett az első emeleten téglaalaku szép dombormü van. Épült 1803-ban valószinüleg Pollack Mihály terve szerint. Erősen átalakitva.

József-krt.6. Technológiai Muzeum és iskola, eklektikus, neoreneszánsz, II. emeletes, a harmadik ujabb ráépités. Földszint 1 ablak, 5 árkád, 1 ablak, I. emelet 1-5-1 ablak, II.emelet 2-10-2 ablak, Népszinház-u. felé kerek sarok 2 ablak, 8-5-8, kerek sarok 2 ablak, Aggteleki-u. Az árkádok és az ablakok ives záródásuak. Nyerstégla homlokzat, kerámia diszek. Épitette Hauszmann Alajos, Monaszterly Konstantin közreműködésével 1889-ben.

Kabók Lajos-u.4. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 tengelyes, ives kapukeret, jó fakapu, XIX.sz. eleje. Homlokzat átalakitva.

Karácsony Sándor-u.22. Ház, klasszicizáló, egyemeletes, 8 ablakos, félpilléres, magas kapu.

Kardetter Tamás
Kasselik Ferenc és Fidél

K

Gonzalez Bport

Bp műemlékjellegű
építmégeinek
jegyzéke
1949

P

M.D.K

Kardetter Tamás
építész

A Rókuskórház kis Rozália-kápolnájának épit-kerését fejezi be.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stiluskorszak műemlékei. 127. l.

Kardetter Tamás

épitette 1796-98-ban a Rókus kór-
házat.

Tóth Endréné: Budapest Enciklo-
pédia, Budapest, 1970.

2521

Kardetter Tamás MDK

Állitólag Pollack készitette 1805 márc. 2o-án kapott megbizás álapján a jászberényi plébánia-templom főoltárának tabernákulúmát. A közvetitő Kardetter Tamás lehetett akit az egész oltár helyreállitásával biztak meg.

280-281.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

M. D. K.

Kardetter Tamás ácsmester

L. S. Vogel 164,

KARDETTER

M.DK

Tervet kérnek tőle a debreceni Nagy-
templomhoz.

Balogh István: Debrecen 43.

Kardetter építész M.D.K.

1804 ben megbízták a debreceni typlom terveinek elkészítésével.

Balogh J: Péchy hiháj és a debreceni nagytemplom építése. hűvtört. Ért. 1958 4 sz. 282

Kardetter
és Spiegel
ácsmesterek

MDK

számára Pollack Mihály házat épít
1812.1823.1831.1830.

234.o.
Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Kardetter

pesti ácsm. 1809

l -

Historia. 1932

V. 117. l.

Kardetter

pesti ácsmester

l.

Schoen Kálvinteri

10. l

Orsz. Régészeti és Embertani Tárulat

VII. 214.

közigazg. kerület.

A bejelentő (hivatal vállalat, intézet stb.) neve (cége): .....

A felveendő választó					
neve	foglalkozása	lakása		születési éve	mióta lakik Budapesten?
		Budapesten (közig. kerület, utca és házszám)	vidéken (község neve, utca és házszám)		

Nem szabad bejelenteni!

Kardetter

ácsm.

Készitette a kálvinteri ref. templomtető ácsmunkáit 1820–1824-ben

Farpestiref 49.l. 50.l

jobbrafordultan, de szembe
a. Gyűrűs jobb kezével pár-
ira nehezedik. Haja, szem-
zeme szürke, szakálla leberet-
, sötétzöld atillája zsinóros,
nek kézelői látszanak.

6 cm. — Lelt. sz. 675. — Értéke
reith-féle ereklyemúzeumból. —
datokat l. a 62. lapon az 593
prilis 23-án (107–95). — Átvételi
tudomásul vette az 1896 április

1802 február 17-én érdekes momentumról tárgyal a tanács megbízásából *Rigó Ferenc* apát és *Komáromy Menyhárt* emeritus vicekapitány: a toronysisakot feljebb akarják emeltetni.[2]) Nem tudjuk, mi késztette a tanácsot a „toronysisak feljebb emelésére", tekintettel azonban arra, hogy a tervvel csak ácsmestert, Karditter Józsefet bízzák meg, arra enged következtetni, hogy nem annyira emelésről és a művészi összhatású toronycsúcsnak megváltoztatásáról volt szó, hanem az ideiglenes toronysisakfedés véglegessé tételéről folyt a tárgyalás. *Karditter József* tervet mutat be, valószínűleg a fedőlapok ornamentális díszítéséről és a munka ugyanezen év őszén már annyira előrehalad, hogy az apátúr és a vicekapitány felvetik az eszmét: *a szentkoronát*

[1]) Prot. 1794. 137. old.
[2]) Prot. 1802. 31. old.

KOMÁROMY: A JÁSZBERÉNYI FŐTEMPLOM építéstörténete 1805-ig. A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve 1937. 73-92.

és a keresztet az előrehaladott munka folytán fel lehetne tenni. Így történik meg a főtemplomra annyira jellemző toronysisakvégződés: *a szentkoronára helyezett kereszt* elhelyezése.

Somogynaŝmegye öskora IX. 80

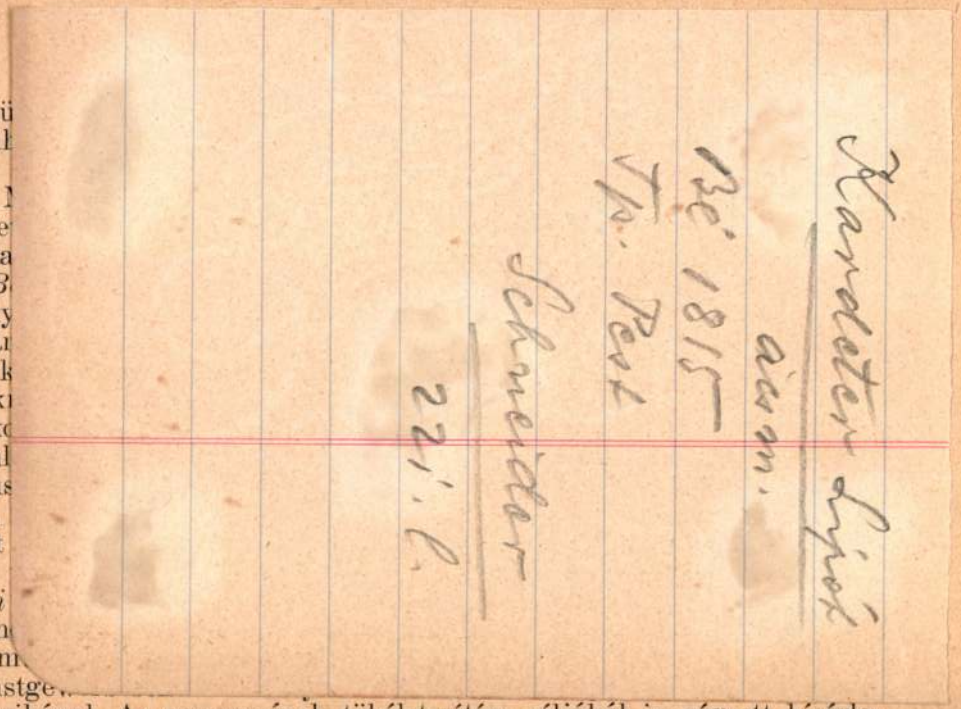

készü
találh

felve
Buda
— *B*
mány
tanár
leti k
gyek
szako
tanul
indus
mát,
alatt
tott
falvi
dium
iparm
Kunstge

technikával. Az agyagmázak tökéletesítése céljából is végzett kísérle-

szettanhallgató (középkori plasztika), — *Halász László* karnagy (bécsi Volksoper), — *Koszorús Ferenc* vezérkari százados (német nyelv), — *dr. Messó Antal* ügyvédjelölt (német jogi nyelv), — *Miklóssy Dezső* okleveles gazda (mezőgazdasági kérdések), — *dr. Móra Mihály* joggyakornok (összehasonlító végrehajtási eljárásjog), — *Nagy Zoltán* szigorló bölcsész (osztrák litográfia), — *Neuhold János* főiskolai hallgató (Hochschule für Welthandel utolsó évfolyama), — *dr. Oláh Gábor*, a budapesti Országos Közegészségügyi Intézet serológiai osztályának vezetője (állatorvosi intézmények), — *Remete László* ev. lelkész (filozófia), — *Perlaky Mihály* vezérkari százados (német nyelv), — *Samu Béla* szigorló mérnök (repülőtechnika), — *Schneider Béla* jogszigorló (nemzetközi jog), — *dr. Sereghy Emil* ezredorvos (sebészet), — *dr. Szentes Ferenc* tanársegéd (geológia), — *Tormay Tamás* kereskedelmi akadémiai hallgató (tanfolyamlátogatás).

A külföldi vendégtagok közül egész évig, vagy legalább egy szemeszterig időztek a Kollégiumban a következők: *dr. Angelini Domenico* (Róma), a bécsi egyetemen az olasz nyelv lektora és a bécsi Gruppo Universitario Fascista di Vienna titkára. Két éve vendégtag. Egyetemi habilitációjára készül a nemzetközi jogból. — *Coomara Rohini* (Cambridge), cselló- és énektanulmányokat végzett a bécsi Konservatoriumban. — *Dr. Emich Isolde*, abszolvált tanárjelölt (Grác), két éve

Kardics István szobrai

Kulturmix

Tárlat, „Haddmennyen a kaparó" címmel

Kardics István vasszobrai Juhász Attila és Szamódy Zsolt fényképei szerepelnek azon a kiállításon, amely tegnap nyílt meg Móron, a Lamberg-kastélyban. A tárlatot január 16-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Kardics István szobrai

Fejérmegyei Hírlap 1997. I. 7.

Kardetter Lipót

ácsm.

l.

Darvas István dr

Az első pesti függőhíd

Bp. 1948. 11. l.

S z e p e s y S á n d o r müépi-
tésznek, lakik Budapest IV. Havas-
ucca 2.sz.

bentiek tár-
gyában.

Kardetter Lipót
ácsmester

M.D.K.

A városligeti drótlíd kijavításáért 161 frt 38 krajcárt kér 1825-ben.

Dr. Darvas István: Az elsőpesti függőhíd
Városi Szemle, 1948 - 381 lap

Leopold Kardmüller osztrák festő

A szolnoki művésztelep története 1851-ig nyúlik vissza, illetve 49-el kezdődik, mikor a debreceni visszavonuláskor az osztrák hadsereggel August von Pettenkofen hadifestő keresztül ment Szolnokon és annyira megfogta a város hangulata, hogy 51-ben lejött és festette a szolnoki életet, majd követte őt több osztrák festő.

A közizlés alakítói.

1975. VIII. 19. 16-17, Kossuth, (11)-kné-

R. D. K.

KARDORFF, C. festő

(német)

1896-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Bh. 1954. 324.

M. D. K.

KARDORFF, Conrad festő

Berlin

Nagybányán a Hollósy-iskola tanít-
ványa, az első kiállításon 5 darabbal
vesz részt (1897.)

Réti István: A nagybányai művésztelen
Bk. 1954. 38., 82., 239., 302., 305., 312. l.

MDK

Kardorf K.

Berlini utca-részlet, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
98 l.

MDK

Kardorff C./német/

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy-iskola ideje. 1896-1901. 75.l.

MDK

Kardos, 19. sz.

Az aranymüves

Az órás.

Ernst Múz. 22. anko, 17x 18 l.

MDK

Kardos, festőm.

Magy.remekművek. Ernst-Mus. 47.kiáll. 1921.máj.

7 l.

MDK

Kardos építész

A Parádon épitendő fürdő tervpályázat döntése.
Vállalk. Lapja, 1934. febr. 7. 5.l.

MDK

Kardos

A Nemzeti Szalon művésze, a párisi kiáll.-on kiállitott és kitüntetést is kapott.

Hock János irása.

Nemzeti Szalon, 19oo. téli kiáll. 4.lap

M.D.K.

Kardos festőművész

"Morzsák a "Muskátli-asztal"ról" cimmel a lap tréfás szövegben közli az u.n. "Muskátli-asztal" tagjainak nevét, akik között szerepelnek az Operaház tagjai, festőművészek, szobrászok, épitészek, szinházi kritikusok és a toll egyéb müvészei,-mint irja a közlemény, amely a későbbi példányokban már rovatként szerepel.

Szinház és Élet,Bp. 1905. nov. 26. III. évf. 33. sz. 419-421. lap

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 JAN 6.

KÖZNEVELÉS

Kardos Ágnes (10 éves)

1021

Kardos Ágnes (10 éves) rajza

ménye alapján k
hezeknek bizo
eredmények itt i
tók.

Ez az előadás
Szocialista Forra
fordulója alkalm
és 1977. október 24-én hang-
zott el Szegeden, a Magyar
Pedagógiai Társaság tudomá-
nyos ülésszakán. Leonyid Vla-
gyimirovics Zankov profesz-
szor, az Orosz Föderáció Le-
nin-renddel és Vörös Zászló
Renddel kitüntetett „érdemes
tudósa", a Szovjet Neveléstu-
dományi Akadémia rendes
tagja 1977 novemberében, éle-
tének 77. évében elhunyt.

ILLÉS LAJOSNÉ

elemzése segíti a földtörténe
fejlődés összefüggéseinek meg
láttatását, és ezzel szolgálja a
önálló gondolkodásra nevelés
a világnézeti nevelést. Egyéb
ként a munkáltató tankönyv
egyik jellemzője, hogy kész t
nyek helyett elemzésre alka
más isformációkat nyújt. Ez
a célt szolgálja a tankönyv táb
lázatain kívül a gazdag ábra
és képanyag, a kislexikon,

FÉNY NAGYVENYIM FÖLÖTT

I.

Nagyvenyimen mindig vaksötét volt az éjszaka. Köröskörül úgy borult rá a határra, a végtelennek tetsző zirci uradalom széles birtokaira, legelőire és akácosaira a sűrű sötétség, mint valami óriás hollószárny. Alatta megszeppenve hallgattak a puszta cselédházai és a Szőllőhegy kunyhói. Ilyen sötétség takart be mindent szépet és emberit a messzi környéken mindenütt, Kisvenyimen és Mélykúton, Bernátkúton és Nagykarácsonyban. Nagyvenyimen is csak cseléd vagy arató lehetett az ember, de a többi apátsági pusztától eltérően ezen kívül robotos is az apátság olajgyárában, 12—14 óra hosszat naponta. Nagyvenyimnek még vasútállomása is volt, s ezt az olajgyárnak köszönhette. Igaz, hogy aratók és cselédek csak nagy ritkán éltek a vasúttal, mert ugyan hová is utaztak volna. Nem terjedt túl az ő világuk a puszta 3200 holdas határánál és az istállóknál, amelyekben minden pirkadatkor (pirkadatkor? Hiszen még harapni lehetett a sötétséget!) elfoglalták helyüket az ökör faránál. Ebbe a nappal is elég sötét világba csak a ciszterci reverendák hoztak valami tarkaságot, de azokat meg jobb volt nem látni. Mert gyónni éppen úgy muszáj volt rendszeresen, mint az istállóban vagy a határban dolgozni. A legkeservesebb az volt, hogy minden gyónás után egy sor szegény embert elvertek a csendőrök. Jó fülük lehetett, hogy meghallották a cseléd súgott gyónását...

Még sokáig lehetne folytatni ezt a botorkálást a venyimi sötétségben, de most inkább figyeljünk az első fényre, amely a láthatáron megvillant.

Ezt a felvillanást dübörgés, csattanás követte és egyre sűrűbb lett a villanás, de egyre hangosabb a dörgés. Erről úgy fejezték ki véleményüket a venyimiek, hogy „közeledik a front". De a frontal együtt messzi tájakról érkezett munkások és parasztok is közeledtek, addig soha nem látott testvérek, akik valamikor éppen olyan sötétségben raboskodtak a cár nagy birodalmában, mint a venyimi magyarok a zirci papok uradalmán. Csakhogy ők már régen elkergették a cárt és az ispánokat, szabaddá tették magukat és olyan világosságot gyujtottak hazájukban, amely a kerek világnak minden táján bántja az urak szemét.

Szovjet katonák voltak.

Az ő ágyúik és katyusáik fénye törte meg először a venyimi sötétséget.

Alig, hogy a németeket kiverték Penteléről, Nagyvenyimet is elfoglalták a piroscsillagos katonák. A németek alaposan kifosztották a pusztát, nem maradt ott kenyérnek való egy szem se. A harc a cselédházakat sem kímélte, a Szőllőhegy mögött bunkereket ástak, égett szag terjengett a levegőben és a szél egy helyre hordta a pernyét.

A szovjet katonák élelmet hoztak. Így indult el Nagyvenyim az új életbe.

II.

Ma már bátorságos az éjszaka Nagyvenyimen. A széles környékre ragyogó fénybúra borul s a fény Nagyvenyim új házaira is sugárzik. Hiába keresed Nagyvenyimpusztát, most már Nagyvenyim községet találsz. A határban a hercegfalvi gépállomás traktora puffog, az úton villanyoszlopok sorakoznak. Hol vannak a régi cselédházak? Megvannak még, de olyan változás történt Venyim arcán, hogy hirtelenjében meg sem találod őket. Vidám, pirostetejű házak tengere köröskörül, udvarok és kertek. A vasútállomáson sokan várnak a vonatra. Ahol valamikor az intéző trónolt Hagyó-Kovács jószágkormányzó nevében, ott most a községi tanács rendezkedett be és az egykori arató, László György, mint tanácselnök, vitatja meg az új község sorát a szomszédos Bernátkúton volt egykori cseléddel, Kovács Kálmán párttitkárral, a falu első emberével.

Mi ez a fény? Hová viszi a vonat Nagyvenyim népét?

Dunapentelén város épül. A Dunai Vasmű száguldó gyorsasággal növekvő városának fényei borítják el az eget és a szocialista város építésére sietnek a nagyvenyimiek, vagy kétszázötvenen.

Ilyen fényes világ virradt Nagyvenyimre és a fény napról napra erősebb. Milyen jó látni ezt a fényesedő világot! A venyimieknek sohasem volt ilyen mindent elsöprő kedvük élni, mint most. Mikor álmodott olyan életről Légrádi István, cisztercita földesurak egykori lábakapcája, amilyenben most része van! Takaros háza, az ólban hízó röfög, ő maga anyagkezelő Dunapentelén, fia is a Vasmű építésénél dolgozik és hozzá hasonlóan Zsömbör János, Antal István és a többi száz, nem is lehetne egylélekzetre felsorolni.

Csak hat esztendeje, hogy felosztották közöttük a határt, de máris olyan messzinek tűnik az a tavasz, mintha egy évszázada történt volna. Ahol valamikor a fedezékek sötétlettek, ott most az új falunak egy utcája van, a „Bunker-telep". Ahol valamikor a szél kavarta a pernyét, ott most a „Pörnye-telep" kedves, piros-palás házai sorakoznak. Az olajgyár is az övék már, nekik füstöl a kémény.

De tudják, érzik a venyimiek, hogy ez csak a küszöb. Mert mi lesz itt majd, ha a Dunai Vasmű felépül és kohói izzani fognak; ha az „Úttörő"- és az „Új Világ"-termelőcsoport már nem 330 holdat foglal magába, hanem 3000-et; ha a bernátkúti állami gazdaság mintagazdasággá válik! Ha majd a kis Bálint Margit és Tibold Pista, Kiss Attila és a többiek, akik a jövő évben már mezőgazdasági technikumban folytatják a tanulást, visszajönnek és tudásukkal csodás termésre kényszerítik a venyimi földet!

III.

A tanácsházba megérkeztek a nyomtatott békeívek.

László György, a tanácselnök, hosszan, hosszan nézi a nyomtatott szöveget.

Odakint teljes erővel folyik a napraforgó vetése...

Este gyülés van a [illegible]-ban.

Valóságos ingerü[illegible] padsorokból, mélyről jövő felháborodás, hogy valamilyen úri rablónépség a határokon túl meg akarja zavarni Nagyvenyim útját. El akarja venni a Vasművet, a jövőt, össze akarja zúzni a terveket. Ujra vissza akarja hozni a sötétséget, hogy nehezebb bilincset hozzon a nyomában, mint amilyen valaha is volt.

A venyimiek élni akarnak és felháborodottan szállnak szembe az amerikai bankárok háborús terveivel.

Novath János mindjárt jelentkezik is, hogy ő veszi kézbe a békeegyezményt követelő ívek aláírásának gyüjtését.

S érzik ők, a venyimiek, hol van a rés, amelyet be kell tömni a pusztító ellenség elől. Kovács Kálmán, a párttitkár, a sekély földművelést emlegeti. László György az adóhátralékosokról beszél. Horváth János a szomszédos állami gazdaság drága termelését bírálja. Novath János meg arról beszél, hogy Bata György földje még vetetlen.

Minden kis személyi turpisság közügygé magasodik most, érzik a felelősséget önmagukért, az új, a fejlődő községért, a Vasműért, a családjukért, hazájukért, a békéért, a jövőért, a szabadságért, az életért.

Még hazafelémenet is vitatkoznak. Hátuk mögött ragyog az új város fehér fénye, messzire megvilágítja előttük az utat.

Sándor András

Kitüntetések felszabadulásunk évfordulójára

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az alábbi kitüntetéseket adta:

A népgazdasági terv céljainak megvalósításában elért kiváló munkájuk elismeréséül Nemeskéri József építésvezető (Kiskunfélegyházi Vassz. Gyár), Bánki Béla osztályvezető (Bányaberuházó Váll.), Kiss Jenő főmozdonyvezető (Miskolci Fűtőház), Lévai Sándor vájár (Szuhav. Szénb.), Elekes Ferenc elővájási vájár (Dorogi Szénb.), a Magyar Munka Érdemrend aranyfokozatát és az ezzel járó 5000 forint pénzjutalmat;

Németh Pál vállalatvezető (Eternit M.), Gonda Mihály munkavezető (Magyar Gyárép. Váll., Inotai Erőmű építk.), Makai József sztahánovista kőműves Vasbeton Gyárépítési Vállalat), Román Andor főmérnök (Vasbeton Gyárép. Váll.), Gordos M. József (Kister. Szénb.), Kispál Máté László vájár (Zagyvai Szénb.), Bátai János vájár (MESZHART), Spolmin József kubikos (Dunamenti Mélyép. Váll.), Kurilla Lajos, műszaki igazgató (Dunakeszi Járműjav. Üzemi Váll.) Hajó Etelka gyűrűsfonó (Szegedi Textilkomb.), Liebe István vállalatvezető (Tisza Cipőgyár), Ürmös Erzsébet sztahánovista szövő (Kistex), Makár Jánosné sztahánovista szövő (M. Pamutipar), Farkas János vezérigazgató (Standard) a Magyar Munka Érdemrend ezüstfokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat;

Nyers József ács, brigádvezető (Kiskunf. Vasszerk. Gyár), Neugebauer Maria segédmunkás, brigádvezető (Dunai Vasmű ép.), Dobai József téglagyári kemencekihordó, sztahánovista (Bécsi-úti Téglagyár), Kollár Mihály főépítésvezető (Inotai Erőmű Ép.), Stiller Mátyás főművezető (Bpesti Egyesült Közép. Váll.), Tóth Ferenc kőműves (Bpesti Egyesült Közép Váll., Könyves Kálmán-k. Ép.), Vadál József sztahánovista kőműves (Orsz. Lakásép. Váll., Marcali Ép.), Lovics József sztahánovista kőműves (Általános Lakásép. Váll.), Sturm Lajos présműhelyi csoportvezető (Bpesti Cementáruip. Váll.), Szabó Kálmán építésvezető (Sajóbábonyi Magasép. Váll.), Koszorus István technikus (Dorogi Bányagépgyár), dr. Virrasztó József főosztályvezető (Egy. Gyógyszer és Tápszergyár), Szakál Pál vezérigazgató (Tatabányai Alumíniumkohó), Kiss Zsigmond üzletigazgató (AVESZ, Szombathely), Sándor Pál vállalatvezető (Nagybátonyi Szénb.), I. Szabó Béla tolatásvezető (Debrecen Állomás), Pankovics János kovács (Autótaxi Vál.), Berta Sándor vállalatvezető (Bpesti Utfenntartó Váll.), Vigh János vasbetonszerelő (Hídépítő Vállalat), Szép Róza gyűrűsfonó (Szegedi Textilkomb.), Bakittyi Vera előfonó (Szegedi Textilkomb.), Süttő Józsefné tűzőnő (Tisza Cipőgyár), Bodó Imre talpsz. maró (Tisza Cipőgyár), Mihályi Erzsébet tűzőnő (Tisza Cipőgyár), Háda Béláné szövőnő (Kisp. Textilgyár), Lenke István művezető (Kisp. Textilgyár), Izsák Olga szövőnő (Kisp. Textilgyár), Kozár Lászlóné sztahánovista szövőnő (Kisp. Textilgyár), Kovács Béláné sztahánovista szövőnő (Adria Selyemszövőgyár), Kapitány Ferenc asztalos (Angyalföldi Bútorgyár), Siroki István sztahánovista gépész (Férfiruhaipari Vállalat), Nagy Sándorné betanított munkás (Egyesült Izzó), Pusztabíró György műszerész (Standard Vill.), Bordás András vaseszstergályos (Rákosi Mátyás Művek), Jávori Rudolf sztahánovista műszerész (Ganz Kapcsolók és Készülékek), Paál József műszaki igazgató (Ganz Hajó), Gittenger József művezető (Ganz Vagon- és Gépgyár), Magyar Károly gyalus (Szerszámgépgyár), Mátyus János rugókovács (Magyar Acél), Mészáros Gyula horizontos (Diósgyőri Nehézszerszámgépgyár), Kosik Kálmán előhengerész (Özdi Kohászati Üzemek, Finomhengermű), Zsédely József szalagvezető (Férfiruhaip. Váll.) a Magyar Munka Érdemrend bronz fokozatát és az ezzel járó 1500 forint pénzjutalmat;

Kiss Lajos igazgató (Kecskeméti Magasép. Váll.), Jesszenovits Gyula kőműves, brigádvezető (Dunai Vasmű Ép.), Molnár Gyula aknász (Tatabányai Szénbánya), Szigeti Rudolf főmozdonyvezető (Pécs, fűtőház), Róna Imre igazgató (Szegedi Textilkomb.), Kovács Miklós vállalatvezető (Kisp. Textilgyár), Tasnádi (Kubacska) András vegyészmérnök (Rákosi Mátyás Művek), Mándi Andor főosztályvezető (Ganz Vill.), Somogyi Antal vezérigazgató (Özdi Kohászati Üzemek) a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Vincze Géza igazgató (Özdi Magasép. Váll.), Keresztes István építésvezetőhelyettes (Bpest Kőbányai. Közép. Váll.), Semsei Lajos főmérnök (Sajószentp. Magasép. Váll.), Cseh Gyula sztahánovista vasbetonszerelő (Orsz. Lakásép. Váll.), Sárdi Lajos bányamester (Dorogi Szénb.), Szilcz Ignác bányamester (Oroszlányi Szénb.), Telek Lajos vállalatvezető (Petőfi-b.), Bódi István vájár (Petőfi-b.), Horváth Jenő vájár (Urkuti Mangánérc-b.,) Duduma Jenő vájár (MASZOBOL Iszkaszentgyörgyi Bauxitb.), Gózon Károly műszaki főosztályvezető (ERIK Központ), Varga Lajos művezető (AVESZ, Szeged), Horváth Ferenc kutatómester (Ásványo. Kut. és Mélyf. Váll.), Tóth Imre tűzikovács (Dunakeszi Járműj. Üz. Váll.), Krekkó János hajógépüzemvezető (MESZHART), Petróczi János vállalatvezető (Kőbányaip. Váll.), Nyiri István mérnök (Terv. Int.), Fábián II. Sándor gépkocsivezető (Fővárosi Autóüz. Váll.), Nagy Sándor főmérnök (Szeg. Textilkomb.), Lukács Béla műszaki vezető (Tisza Cipőgyár), Stanga István műszaki vezető (Tisza Cipőgyár), Kovács János felsőrészszabász (Tisza Cipőgyár), Kotányi Ferenc szövőüzemvezető (Kisp. Textil), Gy. Marton Lajos monószedő (Állami nyomda), Pományi Aladár sztahánovista főmolnár (Gizella-m.), Kubala Sándor műszaki igazgató (Szerencsi Cukorkagyár), dr. Bölcs Gyula vegyészmérnök (Petőházi Cukorgyár), Kovács Mihály igazgató (Irodagépip. Váll.), Viola Gyula elektromérnök (Egy. Izzó), Kovács Pál vezérigazgatóhelyettes (Standard Vill.) Juvancz Endre műszaki igazgató (Standard Vill.), Malutics Jenő vaseszstergályos (MÁVAG Mozdony. és Gépgyár), Bagaméri István igazgató (Fémáru- és Szerszám Gépgyár), Szőke Béla osztályvezető (Mintagépgy.), Lázár József termelési felelős (Esztergomi Szerszám Gyár), Erdősi Nándor műszaki igazgató (Láng Gépgy.), Pasztusák István műszaki vezető (DIMÁVAG), Erdődi Pál főolvasztár (Özdi Vasgy.), Boronkai István kézikovács csoportvezető (Diósgyőri Vasgy.), Kovács Sándor vezérigazgató (Zagyvaróna Vasötvözetgy.), Láng Károly osztályvezető (M. Optikai Művek), Boldizsár Gábor vezérigazgatóhelyettes (M. Siemens), Márkus Dezső transzformátorgyártás-vezető (Ganz Vill.), Hentschel Róbert vezérigazgatóhelyettes (Özdi Koh. Üzemek), Leniczki János üzemfenntartási igazgató (Özdi Koh. Üzemek) Berki József főkönyvelő (Kőb. Szerszámgépgy.), Lambertus József főkönyvelő (KALIBER V.), Kardos Andor építészmérnök (Ált. Ép.-terv. Ir.), Miskolczi László építészmérnök (Ip. Ép.-terv. Váll.), Juhász Jenő építészmérnök (Ált. Ép.-terv. Ir.), a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát;

Januska Tivadar kemencekihordó munkás (Bécsi-úti Téglagy.), Kovács József igazgató (Épületbádogozó Váll.), Gyulai Miklós gépészmérnök (Épületszer. Váll.), Miklós István építésvezető (Tatabánya-Bányavid. Ép. Váll.), Bartha Éva kőműves (Felnémeti Ép.), Fülöp Gyula főművezető (Inotai Erőmű Ép.), Pászti Károly tervező mérnök (Inotai Erőmű Ép.), Jeges Tiborné sztahánovista csőidomgyártó brigádvezető (Eternit M.), Vörös Béla vájár (Tatabányai Szénb.), Vadász Zoltán bányamérnök (Tatabányai Szénb.), Wohl Antal vájár (Pilisi Szénb.), Kecskés Kómár István vájár (Nagybátonyi Szénb.), dr. Földi Zoltán vegyészmérnök (Egy. Gyógysz.- és Tápszergy.), Kőnig Rezső vegyésztechnikus (Chinoin), Tiszlavics Lajos vájár (Rudabányai Bányaüz.), Gál József géplakatos (Szomorúvölgyi Üzem), Simon István hengerész (Rézhengerm.), Ritz Béla állomásszerelő (Elektr. M.), Rapcsák István kazánjavítólakatos (Bpesti Erőmű), Auerschwald János bányamester (Lovászi Gasolint.), Csajági András művezető (MASZOLAJ, Szőny), Magyar Lajos esztergályos (Szolnoki Járműjav. Üzemi Váll.), Marthy Zoltán forgalmi szolgálattev. (Miskolci személy p. u.), Váraljai Vilmos előadó (IV. Postafőoszt.), Reskó Sándor váltókezelő (Debrecen áll.), Paulini Antal tervtechnikus (Főv. VII.-vas. Főműh.) Kocsis Sándor raktárnok (Bpesti Nyug. p.-udvar), Motorcza Imre vállalatvezető (V. számú Autójav. Váll.), Hajdu István üzemvezető (Betonép. Váll.), Bonta József mérnök (Dunamenti Mélyép. Váll), Vajda Zoltán mérnök, vállalatvezető (Hídép. Váll.), Csepregi Győző fonodavezető főmérnök (Szeg. Textilkomb.), Simon Mihály gyűrűsfonó művezető (Szeg. Textilkomb.), Simor József műszaki főosztályvezető (Kisp. Textilgy.), Kéri Tibor technikus (Kisp. Textilgy.), Peczkai Lajos lakatosműhely vezető (Kisp. Textilgy.), Czebelia József szakmunkás (Nőiruhaip. Váll.), Lovas László mérnök (M. Pamut.), Patai Szabó Sándorné vezető (Szentesi Baromfiip. Egy.), Söveggyártó Péter sztahánovista bepárlófőző (Petőházi Cukorgyár), Halmai Ernő sajtmester (Vémendi Sajtüzem), Theibsz József konstrüktőr (Malom és Gépjavító Vállalat), Bauer Ferenc üzemszervező (Községi Kenyérgyár), Szakáts Lajos művezető (Zuglói Gépgyár), Káli Gyula sztahánovista esztergályos (Elzett Vasárugy.), Kovács Sándor igazgató (Bfoki Zománcgy.), Ivanov János művezető-igazgató (Siemens-Reiniger Művek), Zátonyi Pál üzemvezető (Orion Rádió- és Vill. Váll.), Schwella János vasöntő (RM Művek), Szalatnai István elektroműszerész (Egyesült Izzó), Biniek József munkamódszerátadó (RM Művek), Araró Géza műszaki vezető (Ganz Kapcs. és Kész. Gyára), Bándi Gábor vezérigazgató (Ganz Kapcs. és Kész. Gyára), Balogh Ferenc osztályvezető (Zománchuzalgy.), Krasznai András vállalatvezető (Kontakta), Andrássi Józsefné magkészítőnő (Ganz Vagongyár), Kreszán Lajos munkamódszerátadó (Ganz Vagongy.), id. Progl József műszaki főfelügyelő („Április 4." Gépgyár), Molnár József villanyhegesztő (DIMAVAG Gépgyár), Neuhoffer Ernő főosztályvezető (Borsodnádasdi Lemezgyár), Székely Mihály programozó (Salgótarjáni Acélgyár), Szolgai Norbert üzemvezető-főmérnök (M. Optikai Művek), Pásztor Imre sztahánovista munkamódszerátadó (Diósgyőr Vasgy.), Varga Géza vezérigazgató (DIMAVAG Gépgy.) Müllhauser Ferenc gépésztechnikus (Zománchuzalgyár), Roszjár János főforrasztár (Özdi Koh. Üzemek), Fitos Balázs főolvasztár (Özdi Koh. Üzemek), Szalabán Ernő főkönyvelő (Táncsics Bőrgy.), Várnai László főkönyvelő (Ház. Pamutszövő), Benkő Péter építészmérnök (Ip. Ép. tervező Váll.) a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát;

Matola József segédmunkás, brigádvezető (Dunai Vasmű), Dóczi Mihály kőműves (Kiskunf. Vasszerk. Gyár), Nemes István építésvezető (Oroszlányi Ép.), Ricsli János főépítésvezető (Bpesti Kőb. Közép. Váll.), Farnadi László sztahánovista kőműves (M. Gyárép. Váll.), Kádár Vilmos főmérnök (Bpesti Egy. Közép. Váll.), Molnár Erzsébet vázkötöző (Vasbetonip. Váll.), Mosonyi Elemér technikus (Miskolci Villanyszer. Váll.) Kovacsik Domokos kőbányász (Tatab. Cementgy.), Pozsár József fúrómester (Bányakut.- és Mélyfúró), Péter Imre technikus (Bányagépgyártó Váll.), Hajdu István vájár (Dorogi Szénb.), Pintér János osztályvezető (Diósgyőri Szénb.), Letki József segédvájár (Várpalotai Szénb.), Nánási Gyula csapatvájár (Bányászati Mélyép. Váll.), Zsinka Andor technikus (Chinoin), Zelei Lajos művezető (Tatabányai Aluminiumkohó), Dóra László transzformátorállomás-kezelő (AVESZ), Szekszárd), Peczik László lakatos (Ajkai Erőmű), Farkas József műszerész (AVESZ, Miskolc), Soós József esztergályos (MÁORT, Bázakerettye), Péter Dénes pályamunkás (MÁV Pályaép. Üzemi Váll.), Bérczes György mozdonyfűtő (Pécs, Fűtőház), Csapó Mihály műszaki főintéző (Szombathelyi Fűtőh.), Virágh Béla főmérnök (MÁV Pályaép. Üz. Váll.), Rádi József segédmunkás (Postaműsz. Hiv.), Szűcs Sándor műszaki főfelügyelő (Bpesti ig. VIII. oszt.-vez.), Tóth Kálmán főpályamester (Kaposv. oszt.-mérnöks.), Kigyós László intéző (Debreceni ig. III. o.), Soós István postafőfelügyelő (Békéscsaba, műsz. hiv.), Bakos Elemér műszaki segédellenőr (Fő. posta), Schmercz Györgyi távbeszélőkezelő (József Távbeszélő Hivatal), Kalmár Imre szerelő (MÁVAUT), Hau János ács (Vizép. Váll.), Kővári Antal főintéző állomásfőnök (Veszpr. k. p. u.), Molnár János igazgató (Ép.-elemgyár), Pécsi Józsefné sztahánovista kocsányozónő (Pécsi Dohánygyár), Vincze János műszaki igazgató (Salgóta. Vasöntő és Tűzhelygyár), Molnár János kovács (RM Művek), Radics Bertalan villanyhegesztő, csoportvezető (Győri Vagon), Pataki Lajos előhengerész (Borsodnádasdi Lemezgyár), Kristály István előhengerész (Oz 1. Vasgyár) Kiss Pál öntvényfaragó (Salgótarj. Acélgyár), Miskolczky Mátyás előolvasztár (Diósgyőri Vasgyár), Dudás Lajos előhengerész (Diósgyőri Vasgyár), Bozsik Pál főosztályvezető (Diósgyőri Vasgyár), Kerekes Antal fazonkovács (Diósgyőri Vasgyár), Tóth László műszaki vezető (Orvosi Műszergyártó Egy), Veres Lőrinc főkonstruktőr (Gamma Finommech.), Lassán Béla villamos üzemvezető (Özdi Koh. Üzemek), Mihali István főolvasztár (Özdi Koh. Üzemek), Alberti Károly előhengerész (Özdi Koh. Üzemek) Csökönyi Sándor főkönyvelő (Növényolaj- és Szappangyár), Jaczkó András főkönyvelő (RM Varrógépgy.) a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát;

Kunsági Ferenc igazgató (Bécsi-úti Téglagyár), Klement Mátyás munkavezető (Ált. Lakásép. Váll.), Kiss Albert kőműves (Dunai Vasmű), Bugyi Erzsébet átképzős brigádtag (Bpesti Egy. Közép. Váll.), Dála János sztahánovista kőműves (Salgót. Magasép. Váll.), Kincses Julia fűtő (Bpesti Északi Fűtőház), Tarján Pál pályafenntartó-lakatos (Miskolci Oszt.-mérnökség), Safcsák Miklós főfelügyelő állomásfőnök (Miskolci f. p.-udvar), Tóth Ferenc tanácsos (Szeg. ig. II. oszt.), Foltán Béla üzemvezető (Kőbányaip. Váll. 3), Légrádi József szakosztályvezető-helyettes (Főv. VIII.-vasúti Főműhely), Selmeczi László mérnök (Vizép. Váll.), Szalai József építésvezető (Hídép. Váll.), Vasicsek János szabászműhely műszaki vezető (Tisza Cipőgyár), Haupt Anna középfleyerfonó (Kisp. Textilgyár), Villmányi Imre sztahánovista csontozó (Bpesti Konzervip. Váll.), Nagy Károly sztahánovista csontozó (Bpesti Közvágóhidak marhavágóhídja), Kálla Balazs sztahánovista munkás (Újp. Növényolajip. Váll.), Tamási Rudolfné sztahánovista kocsányozónő (Lágymányosi Dohánygyá.), Szilágyi Ferencné sztahánovista csomagoló (Bpesti Csokoládégy.), Méder Lajos kádár (Kőb. Sör- és Malátagy.) a Magyar Munka Érdemérmet kapta.

A népművelés terén végzett kiváló munkássága elismeréséül: Gózon Gyula, a Nemzeti Színház színművésze, a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát; Szilágyi Jolán grafikus, Rajczi Lajos, a Nemzeti Színház színművésze, Tardos Béla zeneszerző, a Muzsika Vállalat igazgatója, Rideg Sándor író és dr. Homoky Nagy István filmrendező, a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát; Hartai László népművelési minisztériumi osztályvezető, Waldmann Gyula tanító, a tápéi népi együttes vezetője és Hajdu Pál, a Rádió aktuális osztálya vezetője, a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát; — Jakabfi István, a Külföldi Sajtószolgálat vezetője, a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

A belügyminisztériumban, valamint a helyi tanácsokban végzett eredményes munkája elismeréséül:

Pozsonyi István főosztályvezetőhelyettes (Belügyminisztérium), a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát; Andics Béláné, a budapesti XX. ker. tanács v. b. elnöke, a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát; Bálint Lajos, a Szabolcs-Szatmár megyei tanács V. B. ig. o. vezetője és Tégen Miklósné, a budai járási tanács V. B. elnöke, a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát; Novák Ferenc belügyminisztériumi előadó, a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

A rendőrségnél végzett kiváló munkája elismeréséül: Kurimszky Sándor r. v.-őrnagy (Belügyminisztérium), a Magyar Népköztársasági Érdemrend IV. fokozatát; Papp Sándor r. alezr. (Székesfehérvár) és Tóth György r. őrnagy (Debrecen), a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát; Lieber József r. százados (Győr) és Sebestyén László r. őrnagy (Nyíregyháza), a Magyar Népköztársasági érdemérem arany fokozatát; Magyar Béla r. ny. százados (Budapest) és Gáspár György r. százados (Pécs), a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát; Bálint Ferenc r. őrnagy (Szombathely), Czipele István r. százados (Mezőtúr) és Kárpáti Ferenc r. százados (Tatabánya), a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

Az építésügy területén végzett kiváló munkája elismeréséül: Bruttyó János miniszterhelyettes és Rudnai Gyula, az Építéstudományi Intézet igazgatója, a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát;

Hoch Arturné főosztályvezető és Paulovics László építészmérnök, a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát; Hámori Sándorné csoportvezető és Berki János csoportvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát kapta.

A kohó- és gépipari minisztériumban végzett eredményes munkája elismeréséül: Bakonyi Sebestyén Endre főosztályvezetőhelyettes és Hajós György osztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozatát; dr. Szita Jánosné osztályvezető és Viczián Lajos előadó a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát; Sándor Gyula főelőadó és Ábrahám András előadó a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

A bánya és energiaügyi minisztériumban végzett eredményes munkássága elismeréséül: Baracs Lajos osztályvezető és Mayer Ferenc osztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát; Takács Rózsi csoportvezető, Száva Nándor vegyészmérnök és Gerzselyi Vilmos főelőadó a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüstfokozatát; Gáll István osztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronzfokozatát kapta.

A könnyűipar területén végzett kiváló munkája elismeréséül: Konczwald Imre főosztályvezető a Magyar Munka Érdemrend ezüstfokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat; Demjén György osztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát; Molnár Ibolya gyors- és gépírónő a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronzfokozatát kapta.

A szocialista népgazdaságunk tervkészítése terén végzett kiváló munkássága elismeréséül: Horváth Gyula, az Országos Tervhivatal elnöki titkársága vezetője a Magyar Munka Érdemrend ezüst fokozatát és az ezzel járó 3000 forint pénzjutalmat; Horváth Lajos főosztályvezető, Andrási Győző, az Áruraktározási Hivatal vezetője és Sebestyén Győző, az Anyagtakarékossági Gazdasági Iroda vezetője a Magyar Munka Érdemrend bronz fokozatát és az ezzel járó 1500 forint pénzjutalmat;

Dr. Domán György osztályvezető a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát; dr. Wilcsek Jenő főosztályvezető-helyettes és Birtalan Lajos főelőadó a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüstfokozatát kapta.

Kimagasló érdemei elismeréséül: Kovács Pál, a pénzügyminisztérium titkársága vezetője a Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát; Antos Ferenc pénzügyminisztériumi főelőadó a Magyar Népköztársasági Érdemérem bronz fokozatát kapta.

Április 4-én veszik át a legjobb falusi kultúrcsoportok a népművelési minisztérium díjait

Április 4-én, felszabadulásunk hatodik évfordulóján osztják ki a megyei tanácsok, az országos téli falusi kultúrverseny megyei döntőin legjobban szerepelt kultúrcsoportoknak a népművelési minisztérium díjait: rádiót, lemezjátszó-készüléket, díszleteket, kórfüggönyt, táncruhákat és csizmákat.

A szabolcs-szatmármegyei verseny első helyezettje a szatmárököritói népi tánccsoport a „Fergeteges" előadásáért, a budapesti kultúrhéten való sikeres szerepléséért 16 pár csizmát kap. A kultúrverseny során szép sikert aratott száztagú tápéi kultúrcsoport a falu megváltozott életének bemutatásáért, saját összeállítású táncaiért pianinót kap. A túrkevei népi tánccsoport ajándéka: 56 méter virágos kasmír táncruha-anyag. A túrkeveiek, a megyei verseny első helyezettjei ezt a díjat azzal is kiérdemelték, hogy széleskörű kultúragitációval jelentősen hozzájárultak az új termelőszövetkezeti város kialakításához.

Az alsószentmártoni délszláv nemzetiségű énekkar pengetős hangszereket kap. A megyei versenyben első hajduszoboszlói kultúrotthon énekkarának jutalma: lemezjátszó készülék. A békésmegyei Mezőberény község énekkarát ugyancsak rádió és lemezjátszó készülékkel jutalmazzák.

A somogymegyei Böszénfa község színjátszó csoportjának tagjai hozzájárultak a község kultúrotthonának felépítéséhez is. Jó munkájukkal rádió- és lemezjátszó készüléket érdemeltek ki.

— A NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSA Pogácsás Antalt a pénzügyminiszter helyettesévé nevezte ki.

AZ ÉLET ÉPÍTÉSE

A Pravda kritikája a „Kis Katalin házassága" című magyar filmről

A Pravda március 29-i számában a következő kritikát közli a „Kis Katalin házassága" című magyar filmről, amely a moszkvai magyar filmfesztiválon került bemutatásra.

A film utolsó jelenetében a néző Kis Katalin örömtől sugárzó arcát látja. Katalin a gyorsan száguldó gépkocsiból kihajolva hangosan kiáltja:

— Sok szerencsét kívánok!

A csengő szavak a tó partján sétáló ifjú szerelmespár felé szállnak. A szerelmespár az autó zajától valószínűleg nem is hallja meg a jó kívánságot, de mindenesetre jól hallatszik a nézőtéren, és a nézőknek úgy tűnik, mintha Kis Katalin tőlük búcsúzna. A néző a film legelején, Varga Józseffel való házasságkötésekor találkozik Kis Katalinnal és röviddel azután válik el tőle, miután Kis Katalint a Magyar Dolgozók Pártja tagjelöltjei sorába vették fel.

Kis Katalin életének e két nagyjelentőségű eseménye közti idő nem különösebben jelentős. A film szerzői azonban az életet ismerő és szerető igazi művészek szemével tudtak betekinteni a mindennapi életbe. És ez művészi sikert hozott számukra.

Máriássy Félix filmrendezői stílusát az jellemzi, hogy első pillanatban jelentéktelennek látszó részletekben az élet nagy és jelentőségteljes megnyilatkozásait tudja megmutatni. Meggyőzően mutatkozik meg ez már az első jeleneteknél, amikor az ifjú Vargáék új lakásba költöznek. Ezekben a jelenetekben élethűen tükröződik az új élet izgalmas romantikája.

Kis Katalin kissé akaratos és makacs jellemével eleinte nem találja vonzónak ennek az új életnek a romantikáját, az új élet építésében nem találja meg mindjárt a helyét. Ezért nem tudja eleinte megérteni brigádbeli barátnőit, akiket áthatott ez az új élet, s akik szinte újjászületve, először érzik a szabad élet igazi örömét, saját kezükkel építik új életüket, maguk válnak boldogságuk megteremtőivé, új széles és világos távlatok nyílnak meg előttük. Ezért van bennük annyi frisseség és életöröm. Az új élet építésének pátosza magával ragadja az embereket, eszerint élnek és lélekzenek.

A film megalkotói ennek az új életnek a légkörét őszintén, megnyerő közvetlenséggel és nagy melegséggel tudták kifejezni. A színészi alakítás, a rendező munkája és a szövegkönyv nemes, művészi egyszerűsége nagy bájt, meggyőző erőt és hitelességet kölcsönöz a filmnek. A fiatal magyar filmművészet őszinte és igaz módon mutatja be az új élet építésének folyamatát, a szocialista realizmus útján halad és ezen az úton első sikereit aratja.

Kis Katalin házasságának, mint minden realisztikus műnek nagy megismertető jelentősége van és világos, kifejező képet nyújt arról, hogyan él ma a dolgozó Magyarország.

A szovjet néző számára sokat mondanak azok az izgalmas, ünnepélyes epizódok, amelyek a szovjet gépeknek a magyar textilgyárakba való megérkezését mutatják. A szovjet munkások készítette gépek fogadására a gyár udvarára a műhelyekből kirohanó munkások lavinája, a magasra emelt lobogók, az örömteljes felkiáltások, megható beszédek, a virágok és a feldíszített gépek ragyogóan kifejezik a Szovjetunió és a demokratikus Magyarország testvéri barátságának hatalmas erejét.

Ezekben az igazi lelkesedéssel és művészettel felépített jelenetekben a néző az új, öntudatosodó Kis Katalint látja, aki félredobta mindazt, ami akadályozta őt abban, hogy egy életet éljen az egész munkáskollektívával.

Kis Katalin szerepe Mészáros Ági tehetséges és lebilincselő alakításában — érdekes, bonyolult, sokrétű jellem. Ennek az alakításnak alapvető értéke, hogy egyszerű művészi eszközökkel feltárja az új, fejlődő ember szellemi világát. Egyik este munka után Katalin elhatározza, hogy bemegy Barna bácsihoz, a pártbizottság titkárához és közli vele elhatározását: be akar lépni a Pártba. Benéz a pártbizottság ablakán, vajjon ott van-e Barna bácsi. A néző látja megilletődött, átszellemült arcát és teljesen világossá válik előtte mindaz, ami a fiatal munkásnőben végbemegy életének e döntő pillanatában: hogyan készül fel arra, hogy átlépje a pártbizottság küszöbét és elmondja hő óhaját. Ebben a rövidke, gyorsan elvillanó epizódban megmutatkozott Mészáros Ági sajátságos színészi tehetsége — az igazi, hiven ábrázoló művészé, aki bele tudja élni magát az általa alakított művészi képbe és mély emberi melegséggel fűti azt át.

A film vitán felüli sikeréhez hozzátartozik Barna, pártbizottsági titkár szerepe, amelyet Pécsi Sándor alakít. Az az egyszerűség, amely a film minden részvevőjét jellemzi, teljes mértékben kifejezésre jut ennek a szerepnek az alakításában.

Szirtes Adám (Varga József), Gobbi Hilda (Katalin édesanyja), Makláry Zoltán (Katalin édesapja) és mások szerepük alakításával arról győzik meg a nézőt, hogy a magyar filmművészet mestereinek alkotó munkája szilárd, realisztikus alapokra támaszkodik.

A Kis Katalin házassága, a moszkvai filmszínházakban a magyar filmfesztivál keretében bemutatott új művészi filmalkotás, joggal érdemel magas értékelést, bár vannak benne bizonyos hiányosságok. Gortvay kártevési jelenetét kissé primitív módon és nem elég meggyőzően oldotta meg a rendező. Ez megakadályozta a rendkívül fontos témának: az éberségnek, a demokratikus rendszer ellenségeivel szembeni kérlelhetetlenségnek teljes mélységében való feltárását.

A néző nemcsak az üzemet szeretné látni, ahol a film hősei dolgoznak, nemcsak a családi fészket. Szeretné látni a várost, amelyben élnek, a fiatal demokratikus ország arculatát, tájait és megérezni életük nemzeti jellegzetességeit. Mindez csak futólagosan és nagyon kismértékben látható, kivéve a fiatal Vargáék lakásavatásán játszódó, táncos- dalos jelenetet. Ez a kis epizód azért vésődik annyira a néző emlékezetébe, mert élénken kifejezi az életmód nemzeti sajátosságait.

N. Abalkin

A tervkölcsönsorsolás vasárnapi húzásának nyerőszámai

100.000 Ft-ot nyert:

Soroza	Sorsz.
0215	0369

50.000 Ft-ot nyert:

0394	0483
2243	0466
2710	0473

25.000 Ft-ot nyert:

0062	0074
0167	0905
0425	0964
0446	0440
0562	0708
0610	0737
0711	0119
0985	0133
1110	0844
1173	0747
1243	0748
1528	0984
2551	0484
2558	0620
2751	0604
2981	0547
3209	0471

10.000 Ft-ot nyert:

0029	0454
0031	0369
0042	0022
0077	0185
0262	0947
0280	0542
0456	0754
0476	0840
0542	0903
0571	0205
0580	0153
0662	0638
0720	0209
0794	0513
0926	0824
1013	0942
1146	0849
1151	0702
1199	0728
1229	0254
1341	0928
1390	0276
1549	0200
1580	0774
1596	0905
1796	0331
1834	0130
1893	0600
2079	0243
2256	0126
2358	0166
2370	0719
2468	0118
2540	0947
2551	0645
2599	0173
2653	0216
2795	0826
2845	0614
2971	0141
3019	0066
3039	0508
3085	0325
3142	0009
3142	0347
3147	0611

5000 Ft-ot nyert:

0013	0615
0045	0872
0087	0047
0110	0836
0129	0531
0135	0414
0159	0090
0195	0569
0197	0887
0202	0350
0204	0507
0204	0599
0209	0685
0239	0242
0257	0708
0260	0274
0277	0974
0295	0441
0303	0293
0304	0223
0336	0515
0363	0314
0381	0798
0397	0458
0459	0226
0542	0034
0560	0402
0563	0153
0609	0408
0672	0614
0682	0375
0708	0536
0719	0922
0750	0922
0756	0856
0863	0635
0880	0653
0906	0424
0925	0427
0951	0802
1000	0273
1018	0464
1034	0180
1118	0348
1179	0084
1184	0035
1236	0004
1257	0940
1258	0362
1286	0220
1289	0590
1304	0535
1425	0091
1425	0211
1442	0831
1447	0210
1473	0358
1473	0809
1485	0498
1517	0941
1522	0050
1525	0590
1527	0575
1553	0318
1563	0338
1602	0509
1602	0927
1607	0181
1619	0493
1627	0164
1754	0032
1818	0802
1831	0216
1855	0894
1948	0344
1957	0970
1992	0300
1994	0393
2032	0929
2128	0415
2132	0308
2169	0545
2194	0442
2199	0220
2199	0550
2227	0314
2281	0550
2301	0625
2306	0166
2307	0157
2344	0176
2358	0668
2434	0472
2449	0773
2472	0662
2495	0768
2500	0920
2501	0330
2505	0847
2532	0919
2565	0940
2715	0364
2726	0942
2751	0153
2759	0224
27[illegible]	[illegible]
28[illegible]	[illegible]
2872	0566
2880	0744
2880	0748
3015	0171
3045	0931
3096	0035
3144	0620
3148	0652
3190	0798

1000 Ft-ot nyert: (egyenkénti húzással)

1133	0215
1604	0333
2207	0892

500 Ft-ot nyert: (egyenkénti húzással)

0829	0821
1179	0609
1804	0272
2327	0678

300 Ft-ot nyert: (egyenkénti húzással)

0133	0910
0176	0882
0321	0915
0477	0368
0510	0338
0571	0969
0611	0873
0615	0121
0635	0032
0775	0246
0786	0395
0792	0956
0802	0362
0857	0513
0925	0638
1002	0749
1026	0566
1202	0798
1240	0047
1334	0240
1354	0835
1397	0456
1448	0234
1552	0705
1596	0587
1632	0339
1860	0968
2014	0020
2195	0771
2217	0339
2350	0624
2524	0956
2598	0777
2723	0729
2913	0215
2930	0691
2968	0187
3012	0682
3027	0083
3119	0362
3163	0437

Időjárás

HŰVÖSEBB, CSAPADÉKOS IDŐ

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten hétfőn 21 órakor a hőmérséklet 9 fok. Várható időjárás ma estig: Növekvő felhőzet több helyen záporesővel. Mérsékelt, időnként megélénkülő délnyugati-nyugati, később északnyugati szél. A hőmérséklet tovább csökken.

MOZIK MŰSORA

FELSZABADULT FÖLD: SZIKRA 4, f7, 9 (prol. 3. hétre!), **Corvin** f4, 6, f9, **Május 1:** f5, h7, 9, **Munkás** 5, f8, **Dózsa** f5, h7, 9, **Korzó** (Újpest) 4, n7, f9, **Brigád** (P.-szentlőrinc) f6, f8.
A KÖLTŐ IFJÚSÁGA: Tátra (P.-erzs.) f6, 8.
ZSUKOVSZKIJ: Forum 4, 6, 8, **Felszabadulás** 4, 6, 8.
KÜLÖNÖS HÁZASSÁG: VÖRÖS CSILLAG f5, h7, n10 (prol. 7. hétre!), **URÁNIA** 4, n7, f9 (prol. 6. hétre!), **Ugocsa** 4, n7, f9, **Terv** (P.-újhely) 6, 8.
HATALMAS ERŐ: Szabadság 4, n7, f9, **Savoy** f4, h6, 8, **Kossuth** (P.-erzs.) h6, n9.
BÁTOR EMBEREK: Duna f5, h7, 9 (prol. 6. hétre!), **Táncsics** (Csepel) 5, f8 (prol.), **Royal** (Kispest) 6, n9, **Bástya** 10, 12, n3, f5, h7, 9, **Zuglói** 4, n7, f9.
HAMUPIPŐKE: Úttörő 4, 6 (prol. 4. hétre!)
MAGYAR DOKUMENTUMFILMHÉT: 1. Magyar és szovjet híradó, 2. **A PART LAPJA,** 3. **GYAPOT,** 4. **VASUTAS SZTAHANOVISTÁK,** 5. **EGY KERECSENSÓLYOM TÖRTÉNETE: Fáklya** d. u. f5-től este 11-ig folytatólag, **Fény** (Újpest) d. u. 5-től este f10-ig folytatólag.
GYORSVÁGÁS: Kísérőfilm a **Táncsics**-moziban.
A MUNKA HŐSE: Kísérőfilm a **Royal** (Kispest) moziban.
A nagy hazafi I—II. rész: Elit csak f6-kor, **Újlaki** csak 6-kor, **Wekerle** (Kispest) csak f6-kor.
Tűz és fergeteg: Óbuda 4, n7, f9.
Kárhozottak összeesküvése: Admiral n5, n7, n9.
Titkos megbízatás: Csillag (Cs.-hegy) 6, 8, **Pestszentimre** 6, 8.
Vihar Grúziában II. rész: Éva 4, 6, 8.
A trubadúr: Kossuth f5, h7, 9 (prol. 4. hétre!), **József Attila** 4, n7, f9 (prol.), **Bethlen** f4, h6, 8 (prol. 4. hétre!)
Világos út: Pluto 4, 6, 8, **Hungária** (Kispest) f6, f8, **Corvin** (P.-erzs.) 6, 8.
Van hazájuk: Glória 4, 6, 8.
Egy életen át: Partizán f5, f7, f9.
Egy élet muzsikája: Tátra f5, f7, f9.
Legény a talpán: Tinódi f5, f7, f9.
Tarkakockás: Studio 4, n7, f9, **Ady** f4, h6, 8 (prol.).
Kis Katalin házassága: Phönix 11, 1, 3, 5, 7, 9.
Erdei történet és Artyek: Petőfi 4, 6, 8.
Vidám vásár: Vesta 10, f1, 3, f6, 8 (prol.).
Messzi vizeken: Előre 6, 8, **Béke** (Rákospalota) f6, f8.
Halló Moszkva: Forum (P.-sztlőrinc) f6, f8.
Ördögszakadék: Pátria h4, 6, n9 (prol.), **Árpád** (Soroksár) 6, 8.
Támadás 6.25-kor: Kossuth (R.-sztmihály) f6, f8.
Győzelmes visszatérés: Eldorádó 4, 6, 8.
Istenek tanácsa: Kultúr 4, 6, 8.
Sivatagi tizenhármak: Krisztina 4, 6, 8.
Három találkozás: Hazám 4, 6 8.
Felszabadult Kína: Roxy f11, f1, f3, f5, f7, f9.
Farkasvér: Astoria f6, f8.
Szerencsés hajózást: Olympia 4, n7, f9.
Negyedik periszkop: Világosság (P.-erzs.) f6, f8.
Szibériai rapszódia: József Attila (R.-palota) 6, n9.
Dalolva szép az élet: Hunnia 4, n7, f9, **Stefánia** (Kispest) h6, h8.
Négy szív: Bodográf f4, f6, f8.
Nagy alkalom: Béke 4, 6, 8.
Semmelweis: Erzsébet (P.erzs.) 6, 8.
Első boxkesztyű: Sziget (Csepel) f6, f8.
Timur és csapata: Tündér (Újpest) 6, 8.
Mindennapi kenyerünk: Rákóczi (Csepel) f6, h8.
Leány a talpán: Ipoly 4, 6, 8.
Janika: Marx 4, 6, 8
Sportdicsőség: Otthon (Soroksár) f6, f8.
Egy asszony elindul: Tavasz (R.-palota) 6, 8.
Centercsatár: Alkotás f5, f7, f9.
Gát: Szabadság (Újpest) n7, f9.
Bűvös sapka: Otthon 4, 6, 8.
Híradó mozi: 1. Magyar és szovjet híradó, 2. **MAKSZIMENKO-BRIGÁD,** 3. **MOTOROS TEREPVERSENY,** 4. **TAVASZ ÉBREDÉSE.** Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

EGY GÓL — ÉS SOK NAGY HELYZET

Így győzött a Bástya 1:0 (0:0) arányban a Honvéd ellen

Az újpesti stadion zöld gyepén az előmérkőzés utolsó negyedórájánál tartanak. A játék állandóan a *Szegedi Petőfi* térfelén folyik, noha a *Dózsa* eredeti összeállítása időközben meggyengült: előbb *Henni*, azután *Nagymarosi* volt kénytelen sérülése miatt elhagyni a pályát. A szegedieket azonban ez sem segíti, s ha néha-néha mégis támadásba kezdenek, az egész csakhamar füstbement tervvé válik. A Dózsa csatárai viszont ontják a gólokat s végül is *9:1 lesz az eredmény.*

A közönség azonban ezen a vasárnapon elsősorban a *Honvéd* és a *Bástya* kedvéért jelent meg ilyen nagyszámban a stadionban. Az új „derbi" vonzotta ide a csaknem 40.000 nézőt.

Mielőtt a két csapat kifut a pályára, nagy találgatás folyik: milyen összeállításban veszik fel a harcot. A mérkőzés előtti napokban mindkét együttesből többen gyengélkedtek, de csakhamar kiderül, hogy a nagy összecsapás idejére valamennyien harcképessé váltak. Persze, nagy a tét. A győztes csapat jelentős lépéssel juthat közelebb a bajnoki címhez, bár a bajnoki évnek csak az elején vagyunk. A Honvédban ott van *Bozsik* is, *Patyi* is, s a Bástya megszokott összeállításából sem hiányzik senki.

A két csapat kapitánya, *Puskás* és *Hidegkuti* zászlót cserél — először találkozik a Honvéd és a Bástya —, azután *Szigeti* játékvezető jelt ad a mérkőzés megkezdésére. Már az első percekben látszik, hogy idegesek a játékosok, s ez bizony akadályozza a magas színvonalú játék kibontakozását. Hol a Honvéd, hol a Bástya lendül támadásba, de egyetlen esetben sem sikerül eredményesen befejezniök az akciókat. Az első félidőben *gólok helyett inkább csak nagy helyzetek keletkeznek* s ebben a Bástya vezet. A Bástyában a védelem is jól működik és nagyszerű a taktikájuk: *ketten is őrzik a mindig veszélyes Puskást.*

Nagyiramú hatalmas küzdelem folyik a két csapat között. Közben kicsúszik több hiba, sőt szabálytalanság is. A félidő végefelé Tóth megrúgja a Bástya jobbszélsőjét, *Sándort*, aki a hátralévő percekben már nem is játszik.

A mérkőzés színvonala a második félidőben sem javul, viszont annál elkeseredettebbé válik a harc a győzelemért. Hosszú percek telnek el, de *még mindig 0:0 az eredmény.* A nézőtéren valaki megjegyzi: Bronstein és Botvinnik már megegyeznének a döntetlenben. A Honvéd és a Bástya játékosai azonban tovább fokozzák az iramot, szinte másodpercenként követik egymást az érdekes jelenetek. Puskás hirtelen kapura lövi a labdát és a *Bástyát csak a kapufa menti meg a góltól.* Nem sokkal később megint a Honvéd rohamoz, újra *kapufának vágódik a labda, Budai már-már a hálóba fejeli, de a Bástya kapusa, Geller, villámgyorsan, nagy bravurral hárítja el a veszélyt.*

A gól nehezen érik. A Honvédból *Babolcsai* közben a kiállítás sorsára jut. Ettől kezdve a Bástya veszi át az irányítást és a 23. percben — amikor szabadrúgáshoz jut a csapat —, *Sándornak* sikerül védhetetlenül a hálóba rúgnia a labdát. A *Bástya vezet 1:0-ra.* A Honvéd igyekszik kiegyenlíteni, de a Bástya védelmén nehéz áttörni. Máskor már 10—15 perccel a mérkőzés vége előtt elindul a közönség egyrésze hazafelé, most viszont mindenki türelmesen kitart az utolsó pillanatig. A helyzet azonban nem változik.

A nagy érdeklődéssel várt mérkőzés inkább nagy küzdelmet hozott, mint szép játékot. A Bástya megérdemelten nyert és a két csapat most fej-fej mellett halad tovább a bajnoki táblázat élén.

A bajnoki forduló többi mérkőzésén a legszebb győzelmet a *Győri Vasas* érte el, amely *7:0 (4:0)* arányban nyert a *Szombathelyi Lokomotiv* ellen. Szegeden értékes két pontot szerzett az *Sz. Honvéd: 2:1 (0:1)* arányban legyőzte a *Bp. Kinizsit.* Csepelen a *Cs. Vasas* jó játékkal nyert *4:2 (2:1)*-re a *Salgótarjáni Bányász* ellen és Diósgyőrben a *D. Vasas 4:1 (2:0)* arányban győzött a *Dorogi Bányász* ellen.

A döntetlenül végződött nyolcadik játszma után Botvinnik 4·5—3·5 arányban vezet

(Moszkvai telefonjelentésünk.)

A nagy mérkőzés nyolcadik játszmáját játszották le vasárnap. Ha lehet, ezuttal még jobban megtelt a Csajkovszkij-terem s az előcsarnokban is százak várták a nagymesterek húzásait. A nézők között ott volt L. *Pachman* csehszlovák nagymester, aki a szovjet Testnevelési és Sportbizottság meghívására érkezett Moszkvába. Három népi demokratikus ország sakkbajnokának van alkalma a helyszínen tanulmányozni a nagyszerű világbajnoki párosmérkőzést, mintegy bizonyságul, hogy a szovjet sportvezetők milyen figyelmet fordítanak a népi demokráciák sakkozására. Megérkezett Moszkvába Ari Ilmakunnas, a nemzetközi sakkszövetség finn alelnöke is.

A nyolcadik játszma *talán a legérdekesebb volt az eddigiek között.* Az ellenfelek a cseh-védelem egyik legbonyolultabb változatát játszották. Bár ez a változat a sakkelméletben már sok év óta ismeretes, nincs kialakult, határozott értékelése. Egyes szakértők, nagymesterek a világos, mások a sötét játékát tartják előnyösöbbnek.

Botvinnik és *Bronstein a megnyitásváltozat lejátszására aránylag igen kevés időt használt fel.* Ez azt mutatja, hogy mindkét játékos már korábban alaposan elemezte ezt a rendszert. *Bronstein*, aki a világossal játszott, igyekezett újítást alkalmazni, ezt azonban *Botvinnik* leszerelte. A játszma közepetáján az ellenfelek érdekes kombinációk után *vezért cseréltek* és bonyolult végjáték alakult ki. *Bronsteinnek* a vezérszárnyon *veszélyes szabad gyalogjai keletkeztek,* ugyanakkor viszont *Botvinnik* bábjai *tábla közepén aktív állást foglaltak el.* Több manőver után a játszma függőben maradt. Általános volt a vélemény, hogy az állás — *döntetlen.*

A nyolcadik játszma lefolyása:

1. d4, d5 2. c4, c6 3. Hc3, Hf6 4. Hf3, e6 5. e3, Hbd7 6. Fd3, dc4: 7. Fc4:, b5 8. Fd3, a6 9. e4, c5 10. e5, cd4: 11. Hb5:, He5: 12. He5:, ab5: 13. Vf3, Fb4† 14. Ke2, Bb8 15. Hc6, Fb7 16. Ff4, Fd6 17. Hd8:, Ff3:† 18. Kf3:, Bd8: 19. Fb5:†, Ke7 20. Fd2, Bb8 21. a4, Hd5 22. b3, f5 23. Bhc1, e5 24. Ke2, e4 25. Bc6, Bhc8 26. Bac1, Bc6: 27. Bc6: Bb6 28. Bb6:, Hb6: 29. a5, Hd5 30. a6, Fc5 31. b4, Fa7 32. Fc6, Kd6 33. Fb7, h6 34. h4, g5 35. hg5:, hg5: 36. Fg5:, Hb4: 37. Fc8, Ke5 38. Fd2, Hd5 39. Fb7, Hc3† 40. Fc3:, dc3: 41. g3 s a játszma függőben maradt.

A táblán ez volt a helyzet:

Világos (Bronstein): Ke2, Fb7, gy: a6, f2, g3.

Sötét (Botvinnik): Ke5, Fa7, gy: c3, e4, f5.

A játszma folytatására már nem került sor. *A két nagymester hétfőn délelőtt további játék nélkül döntetlenben egyezett meg.* Ez érthető volt: egyik fél számára sem adódott már nyerési lehetőség. *Botvinnik* 41. — boritékolt — lépése Fb6 volt.

Ezzel tehát már nyolc játszma fejeződött be. *Botvinnik megőrizte előnyét és 4.5 pontja van Bronstein 3.5 pontjával szemben.* A kilencedik játszma, amelyben Botvinnik vezeti a világos figurákat, ma délután kezdődik.

Szabó László

A LABDARÚGÓ NB I. SZERDAI MŰSORA: D. Bányász—VL Sortex, Doroq, 4. (Vezeti: Balla). S. Bányász—Bp. Kinizsi, Salgótarján, 4. (Soós). Sz. Petőfi—Szombathelyi Lokomotiv, Szeged, 4. (Bácskai). Bp. Vasas—Szegedi Honvéd, Népliget, 4. (Kallós). Bp. Bástya—Diósgyőri Vasas, Megyeri-út, 4. (Kamarás). Bp Dózsa—Csepeli Vasas, Megyeri-út, 2. (Kristóf).

A TOTO E HETI FORDULÓJÁBAN 17-en értek el 12 találatot és ezek a pályázók 478 forintot kapnak. Tizenegytalálatos szelvény 414 (195 forint), tíztalálatos 3752 (21 forint) volt. A 12 találatos szelvény: 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 2, x, 2, 1, 1.

SZÍNHÁZAK MŰSORA

Operaház: Díszelőadás a felszabadulás 6 évfordulója alkalmából. (Jegyek nem válthatók, 7). — **Nemzeti:** Az élet hídja (7). — **Városi:** Hoffmann mesél (OVOP I. sor, 11. bérlet, 7). — **Magyar:** Hatszáz új lakás (7). — **Madách:** Rokonok (7). — **Belvárosi:** Üzenet az élőknek (7). — **Fővárosi Operett:** Palota-szálló (Hegyi Aranka—Péterffy-bérlet, 7). — **Vidám:** Nincs előadás. — **Ifjúsági:** Sérelem (7). — **Úttörő:** Erős János (4), este a Honvéd Színház vendégjátéka: A második front mögött (fél 8). — **Állami Bábszínház:** Tavaszi virág (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (Földvári-bérlet, fél 8). — **Kamara Varieté:** Akinek nem inge . . . (7). — **Rádió:** Szorocsinci vásár (Petőfi, 18.40).

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

SZERDA:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

7.00: Zenés ünnepi köszöntő. Naptár. — **8.00:** Hírek. Lapszemle. — **9.00:** A Rádió ajándékműsora a termelésben élenjáró dolgozóknak. — **9.30:** A Honvéd Művészegyüttes műsora. — **10.30:** Részletek a „Csinom Palkó" c. daljátékból. — **11.00:** A nép nevében. — Petőfi, a nép költője. — **11.25:** Dicsőség a hősöknek! Magyarország felszabadulásának 6. évfordulójára. Közben: **12.10:** Hírek. — **13.00:** Tömegdalok, indulók. — **13.30:** Hangos Újság. — **14.00:** Időjárás- és vízállásjelentés. — **14.10:** A bajusz. Kis daljáték. — **15.00:** Tarka muzsika. — **15.30:** Tánczene. — **15.45:** „Katona vagyok én, ország őrizője . . ." Verses-zenés összeállítás, — **16.30:** A Rádióénekkar énekel. — **16.55:** Részletek a Magyar Rádió operetjeiből. — **17.40:** „Hálánk zengni fog századokon át..." Ünnepi műsor. — **18.30:** Hangszerszólók. — **19.00:** Örök barátság vezérli utunk! Hangl. — **20.00** Hírek — **20.20:** Tündérmajor. Elbeszélő költemény. — **21.10:** Hangképek. — **22.00:** Hírek. Sport. — **22.25:** A Rádió tánczenekara játszik. — **23.15:** „Vélünk a Párt!" Magyar zeneszerzőknek a Magyar Dolgozók Pártja II. kongresszusára felajánlott műveiből. — **24.00:** Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ:

8.00: Magyar népdalok — **8.30:** Falurádió — **9.00:** Csajkovszkij: Részletek a „Diótörő" c. balettből. — **10.15** Zenekari hanglemezek. — **10.40:** A kongresszus szíve. Felolvasás. — **10.50:** Hanglemezek. — **11.00:** Gyermekrádió műsora. — **11.30:** Népszerű szovjet dallamok. — **12.00:** Színes muzsika. — **13.00:** Magyar és szovjet könnyűzene. — **13.40:** Kemény Egon: Fantázia a „Krasznodoni hősök" c. rádiódráma zenéjéből. — **14.00:** A Honvéd Művészegyüttes zenekara játszik. — **15.00:** Hazánk felszabadulása. Előadás. — **15.15:** Mjaszkovszkij: II. szonáta godronkára és zongorára. — **15.40** Keringők. — **16.00:** Vörös nyakkendő. Az úttörők irodalmi folyóirata. — **17.00:** Bányászokról. — André Stil két elbeszélése. — **17.40:** Tánczene. — **17.50:** Hangképek. — **18.40** „A dalokat is Ti hoztátok!" Hat év szovjet dalai Magyarországon. — **20.10:** Tánczene. — **21.30:** A Fővárosi Népi Együttes játszik. — **22.10:** Új szovjet operákból.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII, Blaha Lujza-tér 3. Tel. 343—104, 343—105, 343—107, 343—108 Egyéni előfizetés 143—012, 143—017. Üzemi előfizetés 136—121, 137—816, 138—621. Előfizetési díj: havi 11 Ft. Csekkszámla a Magyar Nemzeti Banknál 5971.
SZIKRA Lapnyomda.

Kardos Andor, építész

MBH

Beszélgetés Kardos Andorral az építészet jelenkori problémáiról.

Békés Attila: Ház a Jutónalagon

3

ESTI HIRLAP, bp. 1964. márc. 16.

mdk.

Kardos Árpád

Asszonyportré

Garami László: Szakkörtől – Szakkörre

Népművelés, 1961. 1. sz. 19. l.

Kardos Árpád

MUK

Három keleti nyelv a-b-ge (arab-perza-török)
. ennu tanulmány alaz betűzekrény: arab-török írásjelek.
Melléklet.

Melléklet
Grafikai Szemle 1891. 7 z. 117. l.

Kardos Árpád
szakíró

MVK

Ciinlapmásolat.
A török Szervet-i funnusi a tudományok gazdagsága cinü ismeretterjesztő szépirodalmi lap hirdetési oldala.

Kardos Árpád: A török hirlapokról
Grafikai Szemle 1892. 10 z 165. l.

Kardos Árpád 1 MOK

szakíró

Az első Török nyomdáról ír, hol az első Török hírlap francia nyelven jelent meg. Perában 1212 = (1795.) III Szelim szultán alatt.

Kardos Árpád: A Török hírlapokról.
Graphikai Szemle 1892. 9. f. 145-146 l.

MDK

Kardos Árpád 2

szakíró

A Szervet-i Funun = a tudományok gazdagsága elmű ismeretterjesztő szépirodalmi török lap címlapjának másolata.

Kardos Árpád: A török tirlapokról

Grafikai Szemle 1892. 97 147. l

Kardos Árpád, [gyermek-rajzoló] TIDh.

A magyar gyermekek közül díjat nyert Kardos Árpád, a Cukor utcai Ált. Isk. tanulója.

–: Kiosztották a nemzetközi gyermek-rajz-kiállítás díjait

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 20. 8-l

MDK

Kardos Benjamin 18 é. tanuló

Debrecen

Tanulmányfej, szén

Ifjusági Képzőm. és Iparm.kiáll. N.Szal. 1950. jun.

12.1.

Kardos Balázs

BUDAPEST ART EXPO – VÍZIVÁROSI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

KARDOS BOLGÁR

TÁBLAKÉPEK, ZÁSZLÓK ÉS ANIMÁCIÓS FILM

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ:

1995. NOVEMBER 30-ÁN, 18 ÓRAKOR

1027 BUDAPEST, KAPÁS U. 55.

TEL.: (36-1) 201-6925

A KIÁLLÍTÁS 1995. DECEMBER 22-IG TEKINTHETŐ MEG

KEDDTŐL–PÉNTEKIG 13–18 ÓRA,

SZOMBATON 10–17 ÓRA KÖZÖTT

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Alap, Ludwig Alapítvány, Soros Alapítvány,
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI V GALÉRIA

INDULÁS AZ ÜNNEPRE

KARDOS BOLGÁR

k i á l l í t á s a

1994 június 10-24-ig

a Liget Galériában

a kiállítást 1994 június 10-én 18 órakor

R e i s e n b ü c h l e r S á n d o r

animációs filmrendező nyitja meg

nyitva 14-18 h-ig, kedd szünnap

LIGET GALÉRIA 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5.

F.k.: Reszler Erneszthin

Markoja Csilla

Bp. Hevesi György 46.
1156

KARDOS BOLGÁR

BUDAPEST ART EXPO – VÍZIVÁROSI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

KARDOS BOLGÁR

TÁBLAKÉPEK, ZÁSZLÓK ÉS ANIMÁCIÓS FILM

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ:

1995. NOVEMBER 30-ÁN, 18 ÓRAKOR

1027 BUDAPEST, KAPÁS U. 55.

TEL.: (36-1) 201-6925

A KIÁLLÍTÁS 1995. DECEMBER 22-IG TEKINTHETŐ MEG

KEDDTŐL–PÉNTEKIG 13–18 ÓRA,

SZOMBATON 10–17 ÓRA KÖZÖTT

VÍZIVÁROSI V GALÉRIA

A Vízivárosi Galéria támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap, Ludwig Alapítvány, Soros Alapítvány, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

Kardos Botond

Pécs

Domborítás

Otthonos diák képzőművészeti kiállítás.
Hódmezővásárhely. 1965.
Kat. bev.: Orosz László

Kardos Botond

Megbízták a művészt, hogy vörös
rez domborművet készítsen a Bu-
dapesti Közlekedési Vállalat részére.

--------:Közt éri munkák.
MŰVÉSZET, 1979. december - 47. lap

Kardos Botond

A harmadik tárlaton az ujitók müveit mutatják be: Bohus Zoltán, Borsfai László, Demcsik Attila, Kalmár Zsolt, Kardos Botond, Kiss Éva, Lugossy Mária, Papp László, Soltész György.
Utóljára még egy negyedik részről is beszámol. Itt szerepelnek az eklektikus darabok. Alkotóik: Laczák Géza, Magyarcsek Mária, Rozgonyi Béla.
A kritika részletesen ismerteti a müvészek neve mellett a kiállitott alkotásokat is.

Vadas József fenti c. beszámolóját lásd: Péri József nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 30. XX.évf 44. sz. 12. lap.

Kardos Botond

Vadas József: "Képtől - gépig" c. kritikája szerint az I. Miskolci Országos Ötvösművészeti és Fémműves Kvadriennálé három kiállitásból áll: az elsőn szerepelnek az ötvödművészek: Bartuschek Ilona, Máté János, Muharos Lajos, Péri József,
a másik tárlaton bemutatott müvek inkább a zománcművészeti vagy a kisplasztikai biennáléra kivánkoznak. Ásztai Csaba, Papp Zoltán, Schlosser Béla, Zétényi János, Zidarics Ilona.
A kiállitást a Kossuth Müvelődési Házban rendezték.
Folytatás a 2.-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 3o.
XX. évf. 44. sz. 12. lap.

Kardos Botond

Kardos Botond PVC és plexi karkötőit mutatta be a kiállításon.

Kocsogh Ákos: Ötvösök és fémművesek Miskolcon. Népszava, 1976. november 12 – 5 oldal.

Kardos Botond

ötvösművén

alkotása a Tintelet a Szülőföldnek

c. kiállításon a Műcsarnokban.

Láttuk hallottuk

1982 XII. 22.

Petőfi 1045

KARDOS Botond

A Magyar Nemzet galériája : Kardos Botond. = Magyar Nemzet, 1993. okt. 2. 9. ill.

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Műemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

KARDOS Botond

-

Tillman J.A.: Jelek, jeltömegtemetők. = Magyar Narancs, 1993. szeptember 9. 35. ill.

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993

POSTAI ÉS TÁVKÖZLÉSI MŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY
POSTÁS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1068 Budapest, Benczúr u. 27. Telefon: 122-7208

VIDEOMŰSORKÉSZÍTŐI-, SZERKESZTŐI TANFOLYAM

1993. október 16. - 1994. április 30.

A Postai és Távközlési Művelődési Alapítvány Művelődési Központja a Magyar Független Film- és Videoszövetséggel közösen a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által jóváhagyott tematika alapján tanfolyamot indít, melynek célja a video sokoldalú felhasználásának elsajátítása.

A tanfolyam sikeres elvégzése után kiállított bizonyítvány munkaköri szakképzettséget igazol a 17/1990. (XII. 20.) MKM rendelet 18. paragrafus alapján.

Az évek óta kialakított képzési tematika alapvetően a videotechnikára (műszaki és ggyakorlati ismeretek), a vizuális nyelvre és a filmtörténetre tagolódik. A hallgatóknak a tanfolyam zárásakor e három témakörből kell vizsgázniuk és elkészíteniük az önálló vizsgafilmet. Sikeres vizsgák esetén SZERKESZTETT VIDEOFELVÉTELEK készítésére jogosító középfokú végzettséget igazoló bizonyítvány szerezhető.

Szívesen fogadjuk a budapesti és vidéki posatai és távközlési szervek, vagy más vállalatok, intézmények által delegált, esetleg anyagilag is támogatott - legalább középfokú végzettségű - dolgozók jelentkezését, akik a tanfolyamon megszerzett képesítés birtokában sokat segíthetnek a vállalat dokumentációs, oktatói sé pályaválasztási tevékenységében Videostúdiókban, kábeltévénél, újságoknál dolgozók számára alapvető követelmény ez a végzettség.

A részvételnek nem alapfeltétele a videokamera megléte, de a gyakorlás és a vizsgafilm elkészítéséhez szükséges kölcsönözni.

A tanfolyam időtartama: 1993. októer 16. - 1994. április 30. (25 héten át, 200 órán keresztül: szombatonként 9 órától 17 óráig.)

A foglalkozások helyszíne: Postás Művelődési Központ (Budapest, VI. Benczúr u. 27.)

Részvételi díj: 20.000 Ft.

Postai, távközlési és műsorszóró vállalatok dolgozóinak, valamint 1 éves tagsággal rendelkező MAFSZ tagoknak: 15.000 Ft.

Előzetes jelentkezés határideje: 1993. szeptember 30.

Jelentkezési lap, tájékoztató és csekk kapható a következő címen:

Postás Művelődési Központ, Teknős Erzsébet művészeti előadó

Telefonszám: 122-7208.

Véglegesnek csak akkor tekintjük a jelentkezést, ha a csekkben befizetett részvételi díj feladóvevényét személyesen bemutatja a PMK-ban az első foglalkozáson, október 16-án.

A végleges jelentkezés és befizetés határideje: 1993. október 15.

Dennis Hopper újra támad

Fehér fej egy tál rákban

Jó zsaru, kisebb hibákkal

A zsaru, aki a bűnözők rémálma: jelvénye már nincs, mert elvették, fegyvere van, mert azt kifizette és annyira be van pörögve, hogy már csak a rosszakat megrugdosni kel föl, sőt rúgva kel. Péntekenként azért fölkeresi rég külön élő feleségét. Pirosan villogó rendőrlámpa alatt szeretkeznek hat órán keresztül, hogy aztán már reggel a kádban összevesszenek örökre, mert a zsaruk aljasok, lealjasítják a feleségüket is, isznak, dohányoznak és legszívesebben minden nőt maguk alá gyűrnének.

Még mielőtt elragadtatnám magam, közbeszúrok némi információt. Dennis Hopper (itt erőszakrendőr) szívesen látott főhős az *Amerikai barát*, a *Szelíd motorosok* meg a fantasztikus Lynch-filmpara, a *Kék bársony* óta. Most a jó oldalon. Így van ez hatvan fölött. Összemegy az ember, aszalódik, és bárhol kamatoztathatja elmebetegségeit, libidófixációját, ráadásul nem rosszul, a többiek meg jól asszisztálnak. Na, mi meg megnézzük, és helyeselünk, hogy milyen jó fej ez, mert kicsinálja a bűnözőt, mielőtt bárki odaérne. (Egy kisebb tüntetésen meg egyből meghatódunk, ha valaki fejbe kólint gumibottal.)

Szerintem azért vagyunk ilyen könnyedén, mert Nails céltáblája leginkább az aszkóros Los Angelesben élő narkomán kubai diaszpóra. Egyetlen fehéret sem gallyaz le, legfeljebb szóban aláz meg. Na jó, a robbanó heroin jelenetnél jelen van néhány sápadtarcú is, aki elveszt jó pár ágacskát. Ja és egy undorító fehér fejét belenyomja egy tál rákba az étteremben. A végén, mikor a népre hugyozó szenátort – akinek mellesleg egy kubai kábítószer-menedzser tartja kézben a farkát – elküldi a nénikéjébe eprészni. Majd elfelejtettem – és remélem nem rontom el a filmet megnézni szándékozók kedvét vele –, hogy mindezt azért teszi, mert nyomozópartnerét, akivel furcsa kétpetéjű ikrek voltak, kilőtték mellőle egy hátborzongató Los Angeles-i éjszakán. Nails bosszúért kiáltott, és az jöve. Nyögték a kubai bárok, a hűtlen kollégák, népvezetők és az asszonyok. Végül visszaszerezte a feleségét is rá jellemző módon: magához bilincselte.

- sissó -

Jó zsaru, kisebb hibákkal – Nails. Amerikai. Rendezte: John Flynn; szereplők: Dennis Hopper, Anne Archer, Tomas Milian.

VIDIÓTA

ISTENEK FEGYVERZETE

Többféle lehetőség van a bennünk felgyülemlett energiák levezetésére. Van, aki a legközelebbi flipperautomatán vagy videójátékon, van, aki a tanulásban adja le, és van, akinek elég, ha megnéz egy jó akciófilmet. Ilyennek találtam a műfaj egyik nagy művelőjének, Jackie Channak '91-ben készült filmjét, melyet mozgalmasságán kívül kellemes humora és Chan nagyfokú szakmai tudása emel ki a többi közül.

Az alapsztori szokványos, már-már azt mondanám, elcsépelt. Az ultra-hipermodern felszereléssel rendelkező, szabadságát töltő ügynököt váratlanul visszahívják és azt a feladatot bízzák rá, hogy találjon meg egy második világháborúban elrejtett aranykészletet. Rengeteg probléma adódik. És mivel hősünk nem a humánus elvek embere, radikálisabb módszerekkel próbálja oldani a feszültséget. Karatetudásához nem fér kétség. Színészi képességeiről már nem mondanám el ugyanezt, de lényeg az, hogy ebben a filmben, melynek nemcsak rendezője, de főszereplője is, megállja a helyét.

Jackie nem használ kaszkadőrt, hanem saját maga hajtja végre a nyaktörő mutatványokat. Ebből adódik a legérdekesebb rész – mellesleg két perc és a film végén –: a szereposztás kiírása közben láthatjuk. A forgatás alatt felvett véresebb bakik kapnak helyet. Egy-egy nagyra sikerült ütés vagy rúgás, hosszabb zuhanás.

Sok helyszínen, egzotikus helyeken játszódó történet, teljesen mentes a nyálas jelenetektől.

Vadas Gergő

Rendező: Jackie Chan; operatőr: Cheung Man Po; zene: Cris Babiba Studio; főszereplők: Jackie Chan & Carol Chang.

Tillmann J. A.

Jelek / jeltömegtemetők

A Nürnberg belvárosa alatt rejlő háromszáz-egynéhány bunker egyikében, a Bauhof-Bunkerben ezen a nyáron egy fölöttébb furcsa könyvtár volt látható: az 1979 óta a városban élő magyar–német **Kardos Botond** állította ki fémbe és betonba foglalt *Bibliotékáját*. Ez a könyvtár legalább annyira különös, mint amennyire szokatlan a kiállítás helye is: úgy tűnik, az elrettentés keltette félelem enyhülése nyomán a bunkerek is megnyílnak és bombabiztos, légkondicionált ürességüket végre alkotó értelem veszi használatba.

A kiállítótér körüli vasbeton borítás egyébként nem is áll oly távol a kiállítási tárgyaktól. Botond ugyanis könyvtárának könyveit fém- és betonborítókkal látta el. Ezek a burkolatok olyannyira tökéletesen megóvják a bennük rejlő nyomtatványokat, hogy nem is kerülnek a néző szeme elé – aki máskülönben csak a kiállított tárgyak melletti jegyzékekből szerezhet tudomást arról, hogy milyen művek rejlenek bennük. Az 1987 óta készülő, és hatezer kötetesre tervezett gyűjtemény ugyanis legalább annyira a jövőnek készül, mint a jelenlegi nézőinek. Botond a szó szoros értelmében vett könyvkonzerveket készít: az általa gondosan kiválasztott köteteket fémtokba forrasztja, olvasztott bronzba csomagolja vagy betonba önti. Az így készült tárgyak azonban egyáltalán nem egyhangúak. A csomagolóanyagok csak hozzávetőlegesen követik a könyvtár köteteinek formáját; kitüremkedések, vetemedések, elszíneződések, szándékos és esetleges foltok, formátlanodások és törések teszik változatos tárgyegyüttessé. Így aztán a bibliotéka minden egyes darabja, nemcsak rejtett tartalmában, hanem alakjában is, különbözik a másiktól. A színekről nem is beszélve: az autótemetőkből származó, élénkpiros vagy dinósárga lemezek éppúgy gondoskodnak erről, mint az olykor festékcsorgatással fedett, vagy a hegesztés hőjétől szivárványosra égett nyers fémfelületek.

Az így megmunkált „könyveket" különféle tárlókban állították ki: egy részük hagyományos regálon látható; a fémpolcokon sorakozó tárgyakat távolabbról akár ritkásan rakott könyvsorozatnak is vélhetnénk, ha a csiszolt felületek csillogása nem ébresztene gyanút. Vannak aztán faformára kirakott, betonfelületbe ágyazott tartók is. Szintúgy oszlopok; az egyik szabályos, keskeny hasábba rendezett karcsú pillér. A másik vaskos, körkörösen egymásra tornyozott, többtonnás építmény. A klagenfurti egyetemi könyvtár szoborkertjébe készült „könyv"-együttes pedig egy utat alkot, melyen keresztül majdan bizonyára nemcsak képletesen lehet bejárni a betűk birodalmát.

A konzervált könyvek köre meglehetősen kiterjedt: a nagy kultúrák szentkönyvei (külön együttesben) szintúgy szerepelnek köztük, mint Borges, Karl May, Karl Marx, Pasolini, Orwell, Bradbury és mások művei. Vannak aztán még tudományos kutatási módszereket tartalmazó szakmunkák, különféle képzőművészeti albumok, és az emberi tudás legkülönfélébb területeit tartalmazó nyomtatványok is.

De mire jó ez a jeltömegtemető? Ez a sok ezer könyvszarkofág? Mi értelme van mindennek? A jövőnek szóló üzenet lenne? Vagy valami más? Ilyen kérdések méltán vetődnek fel e művek láttán. És akár értelmetlennek is nevezhetnénk őket, ha nem érzékelnénk a könyvek körül átalakult közeget. A köznapokban csakúgy, mint a kiállítótermekben: a szövegtestek átható áradatát, a közelükben, más médiumok megjelenése nyomán támadt vákuumot.

Aminek kiábrázolásában Botond *Bibliotékája* korántsem az egyetlen figyelemre méltó kísérlet. A kortárs képzőművészet nem egy művelője ebben a kérdéskörben már egy ideje fontos felismeréseket tesz láthatóvá: leletként mutatja fel a kérdésessé vált közeget, romlékony hordozóira reflektál, feltárja az anyaga és szelleme közti feszültséget, a sérülékenységét, tér- és időbeli tárolókapacitásának korlátait. A könyv (körüli) művészetnek az utóbbi két évtizedben már-már önálló műfajjá vált vonulatából elég itt **Anselm Kiefer** két nagy művét megemlíteni: A *Zweistromland* (Tigris és Eufrátesz) címet viselő, 1986 és 1989 között készült alkotása kétszáz, egyenként 70-80 kilós ólomkönyvből áll. A két „könyvespolcra" helyezett, többtonnás gyűjtemény címe a városi világ és az írásbeliség szülőföldjére, kultúránk kezdetére utal, miközben egy végsővé válás veszélyét hordozó korfordulót jelenít meg. A Kiefer által előszeretettel használt sugárnyelő ólom ugyanolyan atomkori alapanyag, mint a vasbeton, a bunker- és az atomerőmű-architektúra építőanyaga. Egyszersmind a legpuhább, a legkönnyebben formálható és legsérülékenyebb fém is. Az ólomkönyvek – melyek közül nem egynek a lapjaira képek is kerültek – lehetséges leletei egy közel ötezer éves történetnek. Sugárbiztos túlélői egy reményeink szerint egyhamar el nem közelgő, de bármikor bekövetkezhető utókornak. Mindemellett azonban még másról is szólnak: a felhalmozott múlt (tényeinek és tudásának) *terhéről*. A súlyos és nyomasztó adathalmokról, a szóhalomhegyekről és jeltömegtonnákról. Felénk eső vetületében pedig a könyvek közti tájékozódás, a finom feliratmezők közti eligazodás nehézségeiről. Kiefer 1989 és '90 között készült másik nagy műve, a *Bruch der Gefasse* (Tárlók törése) mindennek még tömörebb foglalata: egyetlen ólomkönyvpolc, előtte a földön széttört előlapjának üvegcserepei, összevissza hányt, szétfoszló kötetek kötegei. A tárlók körül héber szavak. (Az alkotó egészen a Teremtéstörténet Luria szerinti értelmezéséig nyúlt vissza. E kabbalista értelmezése szerint a tárlók, a foglalatok nem tudták felfogni a szétáradó Szellemet és széthasadtak, összetöredeztek.)

Sugárbiztos túlélői egy reményeink szerint egyhamar el nem közelgő, de bármikor bekövetkezhető utókornak.

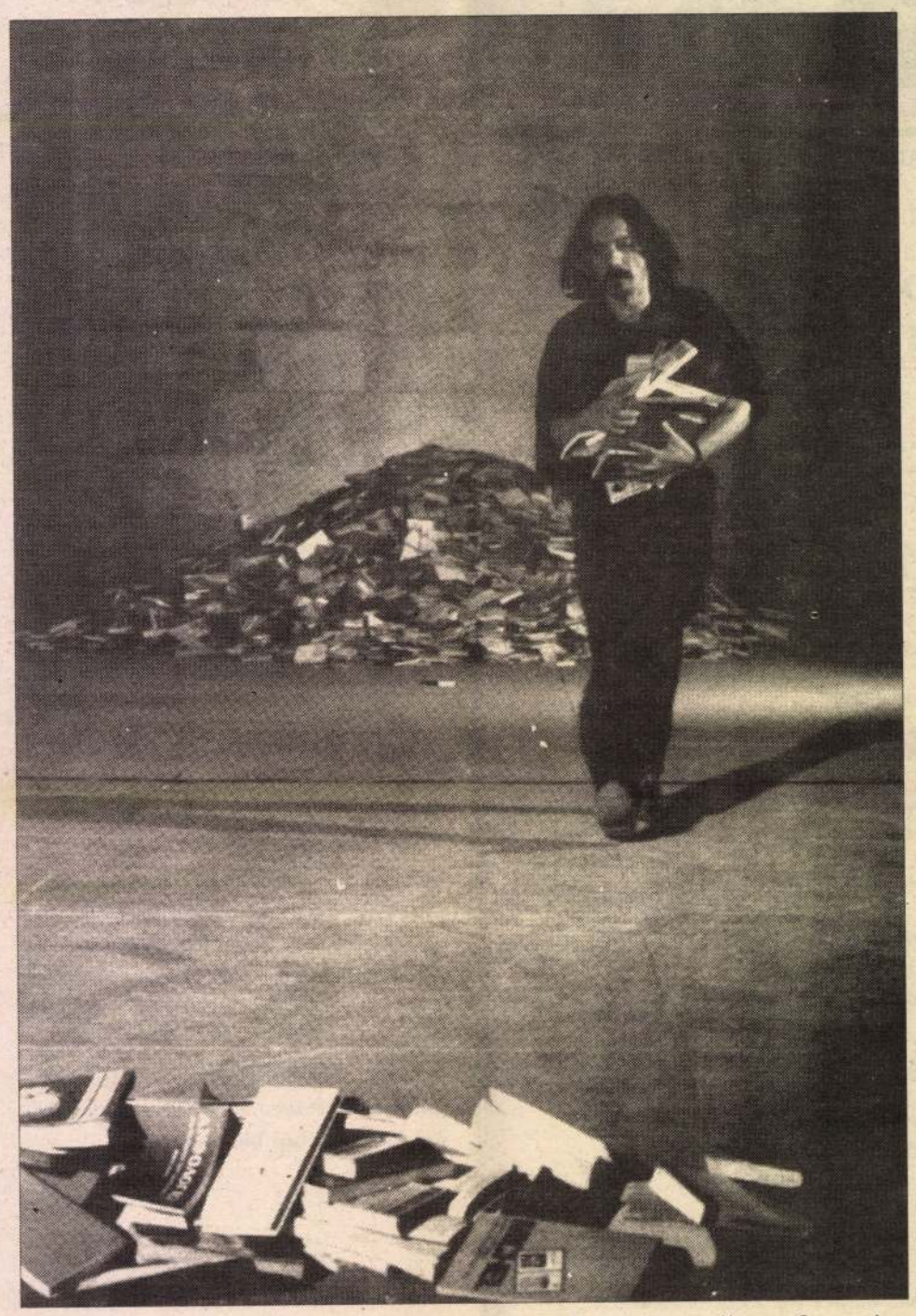

BOTOND PAKOL

E kérdések azonban nem egyszerűen néhány művész magánügyét jelentik, amit egyébként az is mutat, hogy a számítógépkutatás és -fejlesztés már jó ideje ugyanilyen kérdésekkel küzd: hogyan válogassa és rendezze, miként tegye kezelhetővé adatfolyamait, hogyan legyen úrrá jeltömegein. Mindez pedig egyre égetőbbé váló, mindnyájunkat érintő kérdésekbe torkoll: hogyan igazodjunk el a tények, események és tudások erdeiben? Az egyre összetettebb alakzatokat fejlesztő emberi társulások tagjaiként hogyan haladjuk meg a növekvő bonyolódás következtében előállott helyzetet? Miként lehet a komplexicitást – rövidzárlatokat teremtő leegyszerűsítések nélkül – áttekinthetővé tenni? Hogyan lehet tárlóink és szimbólumaink táján az egyszerűség és az összetettség új arányrendszerét megteremteni...?

A képzőművészetben persze mindez nem ilyen szétszálazottan, hanem szinte szembeszökően és áttekinthetően jelenik meg. Ezért is érdemes fokozott figyelmet szentelni a magaslati pontjain nyíló kilátásoknak.

KARDOS Bolgár

MN 1995. nov. 29.

KARDOS BOLGÁR Táblaképek, zászlók és animációs film című kiállítása november 30-án, este hat órakor nyílik meg a Vízivárosi Galériában (Budapest II., Kapás u. 55.). A tárlat december 22-ig tekinthető meg.

Kardos Bruno

reklámgrafikus

1906 óta főleg hirlapok (Az Ujság stb) részére dolgozott.

1926-ban a Kutnak az Ernst Museumban rendezett kiállításán szerepelt Öreg részeges c. hastelképe, melyre felhívta Elek Artur figyelmét.

Levele, kelt 1926. márc. 23. a Szépmüvészet-Museum Magyar Művészeti Adatkárában.

Elek Artur hagyatéka.

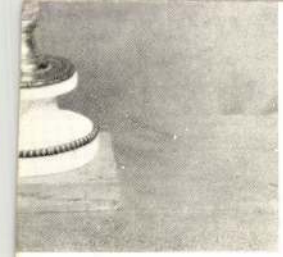

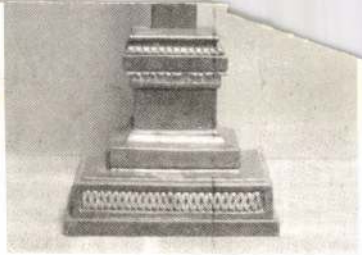

30

1210

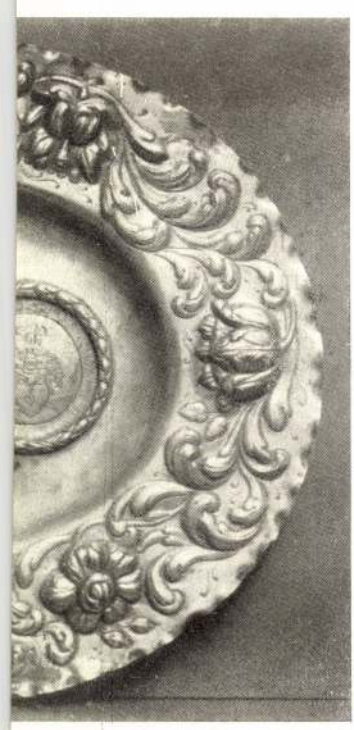

Kardos Bruno

festő

Pihenés c. képe

repr.

Früh Dom Pestm

I. k. 32 l. ulan

életrajz, archeppel

lásd. okv

U. o. 117. l.

8470

Kardos Bruno

U. 2161

~~Avasi temető (Miskolc)~~

~~VI. 167~~

Kardos Brunó

"Jesco cipők" cimmel frakkos férfit ábrázoó plakét rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Divat és Művészet, Bp. 1912. dec. hó. 12. sz. 53. lap.

Kondics Bruno
grafikus

Blaski Jánost inspirálta
a művésznő munkája.

Losonci Miklós: Blaski János....
Művészet, 1975. április - 28. oldal

Kardos Brunó

Hófehérkét és a hét törpét ábrázoló plakát rajza a Vikus-féle Tátra tejcsokoládé reklámjaként.
Repr.

Divat és Müvészet,
~~Szinkáxxésxxdivat~~, Bp. 1912. május hó. 5. sz.
37. lap

Kardos Brunó

Biedermeier öltözetben levelet olvasó nőt ábrázoló reklámrajz a Szénásy Béla levélpapirárúházról.

MIKUS cs. és kir. udvari szállitó cukrász reklámja.

Törley pezsgőgyár plakátrajza.

Repr.-ók.

Divat és Müvészet, Bp. 1912. ápr. 4. sz.
1. 3. 7. lap

Kardos Brunó

Hüttl Tivadar porcellángyár áruiról plakátrajz.

Szénási Bárczai kirakat előtt két nőt ábrázoló reklámrajz.

Geittner és Rausch konyhaberendezéseiről plakátrajz. Repr.-ók.

Divat és Müvészet Bp. 1912. ápr. 4. sz. 12, 14, 59. lap.

Kardos Bruno.

futó

Csapatkiállítás nyílt Szervita tér 5. n. alatt, melyen művei szerepelnek.

Magyarság, 1927. dec. 4.

Kardos Bruno.

Fotó

Szepatlan állítás nyílt Sorvita tér 6 n. al ott, melyen minei szerepel-nik.

Ilt az oppasság, 1923. dec. 14.

M.D.K.

Kardos Brunó

aláírással egyoldalas plakát-rajz "Fedák cipő-krém" reklámja.

Szinházi Élet. Bp. 1916. ápr.23.-30. V. évf. 17. sz./ III.-al jelölt hátlapján.

MDK

Kardos Bruno

A dunapentelei sirleletek. "Hektor hurcoltatasa" Kódombormű. Kardos Bruno rajza. Repr.

Uj Idők 1903.IX.18.sz. 411.l.

M.D.K.

Kardos Brunó

Plakátrajz a Lysoform reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1932. febr. 28.-márc. 5.
XXII. évf. 1o. sz. 81. lap

M.D.K.

Kardos Brunó

Plakátrajz a Lysoform reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1932. febr. 14-2o.
XXII. évf. 8. sz. 4. lap

.

Kardos Brunó

Az ÉLET I. kötetének cimlaprajzait, plakát és reklámrajzait két müvész készitette. Az 1. sz. példánytól a 26. sz. példányig a plakátrakzokat és a reklámképeket Falus Elek, a cimlapokat Kardos Brunó készitette. 1913. jan. 5.-től, 1913. junius 29.-ig.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. jan. 5.- junius 29., I.sz.-tól 29. sz.-ig. az I. kötet.

Kardos Elvira

ruhatervező

l. Budiparrajzisk

1935-36. 35. l.

M.D.K.

Kardos Erika

"Éjféli divatrevü a londoni Albert-Hall báljáán" cimmel ir cikket és illusztrálja hat rajzzal.

Szinház, Bp. 1946. okt. 16-22. II. évf.
4o. sz. 28-29. lp

.R.D.

M.D.K.

Kardos Erika

Divatrajzai a "Divatmazsolák" c. rovat illusztrálására.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. szept. 29.-okt.5.
VI. évf.41. sz. 46-47. lap

MDK

Kardos Erzsébet /1925-/

A dolgozó nők világkonferenciaja. 1956., 100x
70 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Múcsarnok. Kat. 27.1.

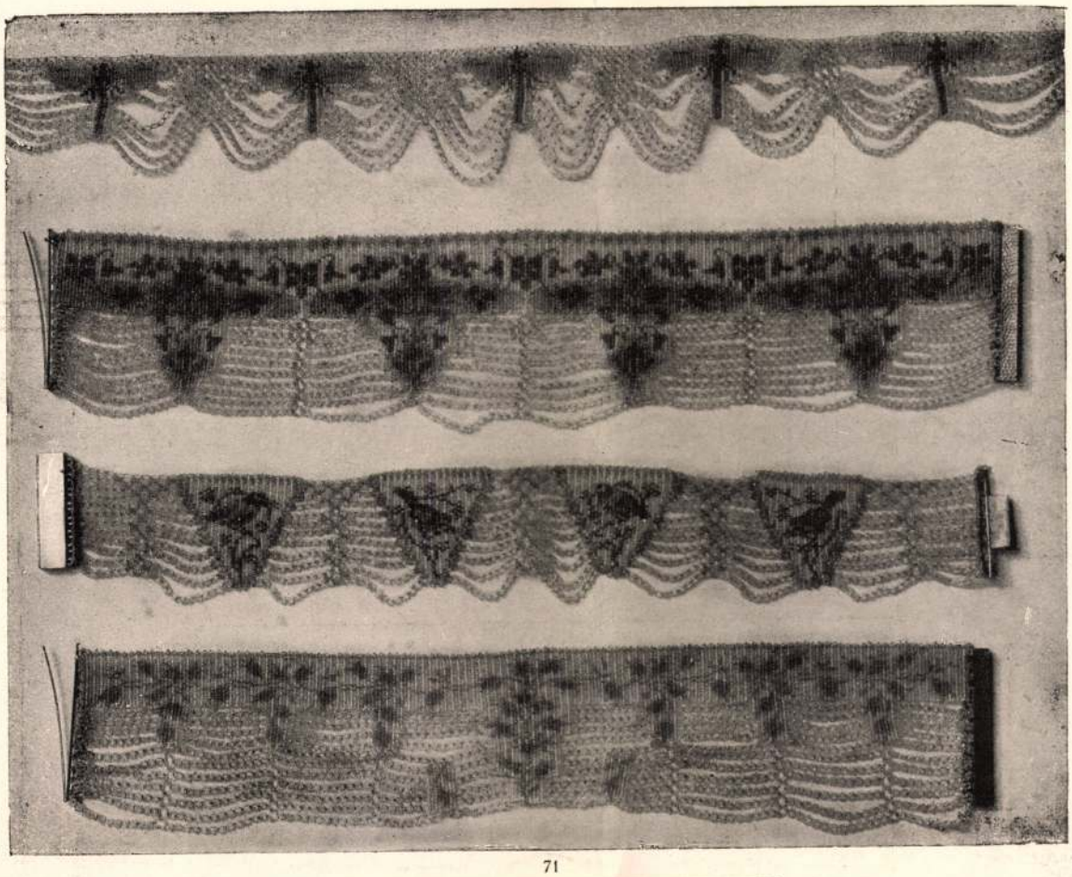

71

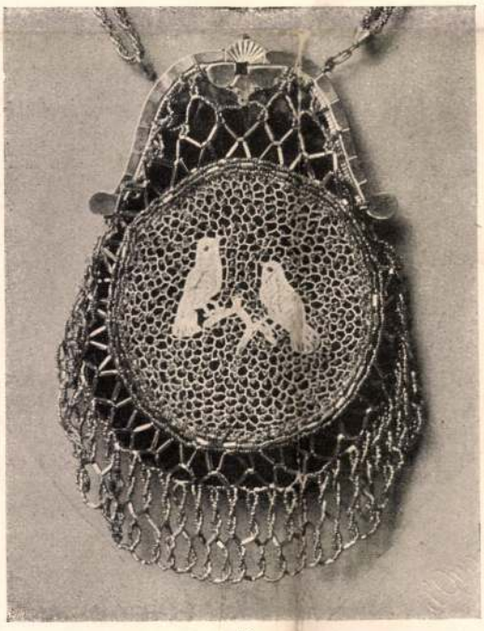

72

71. Paster K. és Sturm M. Gräfelingen: Nyakravalók átlátszó régi velencei gyöngyökből. — 72. Szeps A. Bécs: Horgolt gyöngymunkával díszített tarsoly. Szemelvények a „Glasperlen und Perlenarbeiten“ c. műből.

71. Klara Paster und Marie Sturm Gräfelingen: Kolliers aus durchsichtigen altvenetianer Glasperlen. — 72. A. Szeps Wien: Täschchen mit Perlhäkelei. Entnommen dem Werk: Glasperlen und Perlenarbeiten. A. Koch-Darmstadt.

ÖZV. BAZALA BÉLÁNÉ, KARDOS BÖSKE

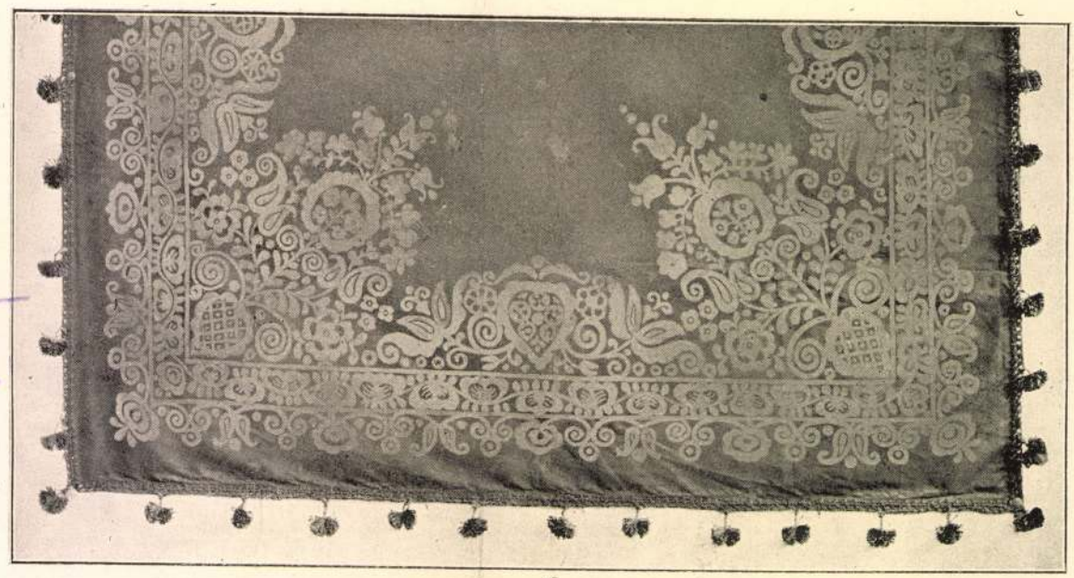

73

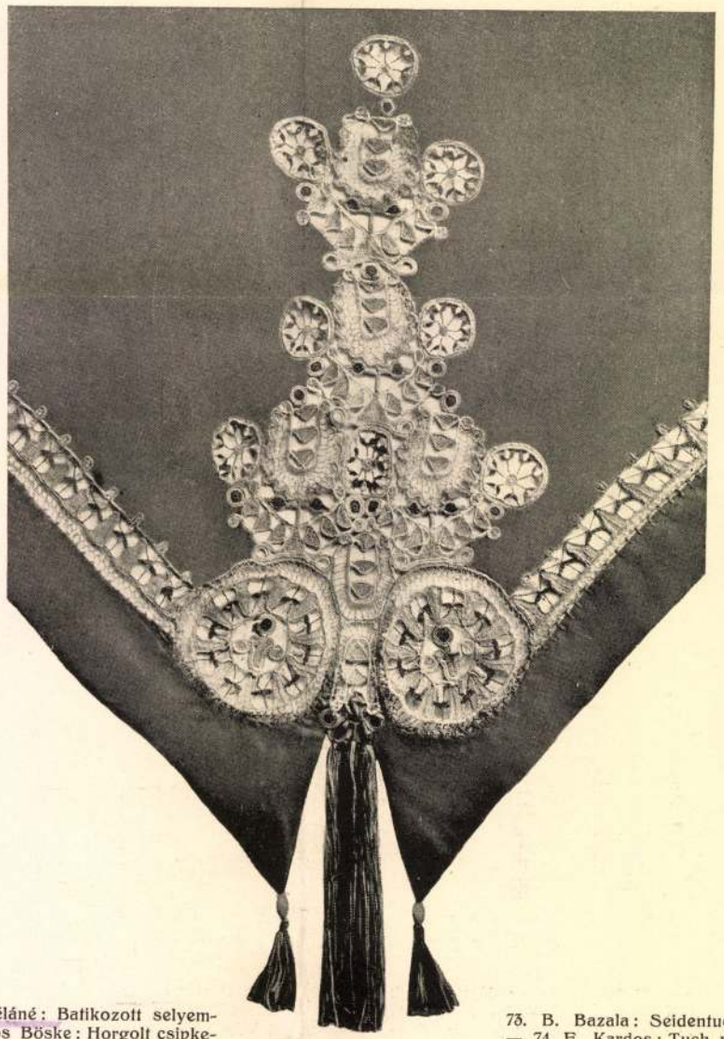

74

73. Özv. Bazala Béláné: Batikozott selyemkendő. — 74. Kardos Böske: Horgolt csipkebetéttel díszített kendő.

73. B. Bazala: Seidentuch mit Batikdekor. — 74. E. Kardos: Tuch mit gehäkelten Einsätzen.

Magyar Iparművészet

1916.

A Gyermekművészeti kiállításból. M. Podhajska fából esztergályozott és festett játékszerei.

Exposition „L'Art et L'Enfant". Jouets en bois.

a súlyt. Es nagyon fontos végül, hogy az iskolákban ismertessék meg a gyermekkel a művészies, finom megjelenésű könyveket, oltsák beléjük az idegenkedést a közönséges és vásári portéka iránt.

A gyermek számára készült könyvek művészetének helyes és helytelen értelmezését világosan, szinte iskolásan mutatja az a néhány szekrényre való meséskönyv és képeskönyv, amely az Iparművészeti Társulat gyermekművészeti kiállításán látható. Az egyik szekrényben magyar könyvek sorakoznak egymás mellé. Mily hamar végezhetünk a kellemes munkákkal és mily sok időt venne igénybe a hibák fölsorolása? Mindenekelőtt szeretettel kell megemlékezni Nagy Sándorné néhány poétikus finomságú rajzáról, színes képecskéjéről. Képeskönyv számára önálló formában és meséskönyvbe illusztrációnak egyaránt igen alkalmatosak ezek a holmik, amelyek egy gyöngéd női lélek fantáziája szerint igazodnak és így egyenesen arra valók, hogy megsimogassák, elfoglalják a gyermek lelkét. Lesznai Anna képeskönyve a pillangóról nemes törekvésű munka, de inkább felnőttek számára való. Kardos Böske színes rajza igen jelesen illeszkedne bele Jancsi és Juliska történetébe. A művészek közül Nagy Sándort köszönthetjük szívesen az illusztrátorok között. Régebbi, de különösen újabb könyvdíszeit sok megértés, szeretet és választékosság hatja át. Vadász Miklós a fejlettebb ifjuság számára kifogástalanul illusztrálta Molnár Ferenc diákregényét. A fiatal és új tehetségek között szeretettel kell üdvözölni Gara Arnoldot, aki néhány képeskönyvet és számos illusztrációt céltudatosan, odaadással alkotott az utóbbi esztendőkben.

A külföldi könyvek előtt csak őszinte sajnálkozással állhatunk meg. Hol vagyunk mi attól a művészettől, amely különösen az angol könyveket jellemzi első betüjöktől az utolsó kis záróvignettáig. Azokat a műveket, amelyeket például Rackham Artur illusztrált, magunk is örömmel, valóságos kíváncsisággal vehetjük a kezünkbe. Elképzelhető, hogy milyen igaz örömet és gyönyörüséget szerezhetnek az angol gyermeknek a könyvek, melyeket Rackham finom technikájú színes illusztrációi és disztingvált kis rajzai díszítenek. A gyermek felfogásához szerencsésen férkőznek Walter Crane egyszerű vonalú, kevés színnel élénkített rajzai is. Edmond Dulac Rackhamre emlékeztetően könnyed, légies modorban dolgozik és ide sorozhatjuk a magyar származású Pogány Willyt is azzal a megállapítással, hogy ez a modor valóban a legközvetlenebbül szolgálja a mesék hangulatát. Clayton Margaret és Githa Sowerby nevét említjük még az angolok közül, nem feledkezvén meg Kate Greenawayről, akinek különösen a finomsága megkapó. A kisebb igényű dolgok között szerepelnek Cecil Aldin és Chloe Praston csapongó kedélyű, groteszk kis könyvei és Frank Adams kedves humorú rajzai. A franciák, akik a gyüjteményben nincsenek teljesen és legelőnyösebben képviselve, rendszerint mellőzik a külön műlapokat és a szöveg között szórják el ízléssel az illusztrációkat. Inkább képeskönyveik válnak ki ezúttal: Rabier Benjamin ellenállhatatlan humorú kutyahistóriái és Gerbeault közvetlen dolgai a legkellemesebbek. A német könyvpiac óriási tömegeket produkál gyermekeknek való dolgokban és nagyon sok a dicséretes holmi ezek között is. Színes műmellékleteik finomsága kifogástalan, rajzaik, apró silhouettejeik igen ízlésesek, de még mindig nem akadt senki, aki Busch művészetét túlhaladna. A budapesti könyvkereskedések polcairól hiányoznak az amerikai képeskönyvek is, amelyek pedig, ha egy más világ ízlése szerint készültek is, határozottan kiválóak és utánzásra méltóak.

Kardos Böske

TÖRÖK GYULA: MESÉSKÖNYV ÉS KÉPESKÖNYV

A könyveket, amelyekkel a gyermek érdeklődését akarjuk szolgálni, három csoportba oszthatjuk. Az alig pár éves apróságok tápláléka a képeskönyv, amelynél a szöveg egyáltalában nem fontos, vagy csak néhány magyarázó sorból áll. Azoknak, akik az írás-olvasás rejtélyes mesterségében jártasok, mesekönyv való. Az idősebbeknek azután kezd mellékes lenni a kép és egyszerüen illusztrációvá fokozódik le a szöveget díszítő rajz és kép. Mind a három fajta könyvnél természetesen igen fontos a takaros, ízléses külső és különösen nagy nevelő, finomító hatása van annak, ha a rajzok, illusztrációk igazi művész kezétől származnak. A legnagyobb súlyt ebből a szempontból a képeskönyvre és a meséskönyvre kell fektetni. A képeskönyv elnevezésében viseli ennek az indokolását, hiszen valóban arra való, hogy az egymás után sorakozó tarka képekkel megragadja az érdeklődést, lebilincselje a gyermek gondolkodását. Természetes, hogy a legkitünőbb képeskönyvek azok, amelyek a lehető legegyszerübb modorban, szinte stilizált kristályossággal oldják meg ezt a feladatot. A német Buschnak sikerült ez legjobban és igen figyelemreméltóak az angol és amerikai képeskönyvek is, nem is szólván a japáni gyermekek könyvecskéiről, amelyek talán legtökéletesebbek e nemben. A mesekönyvekben már kezd illusztrációszerű szerepet ölteni a kép. Mégis szinte párhuzamos hivatást tölt be a szöveggel. Egyformán izgatja a fantáziát, testet és alakot ad a képzelt világ figuráinak, de ugyanekkor, anélkül hogy erre esne a hangsúly, csiszolja a gyermek ízlését. Természetesen ezt csak az oly meséskönyvektől lehet várni, mint amilyenekkel az angolok rendelkeznek, ahol a legkitünőbb és legfinomabb érzékű mesterek egyenesen a gyermekművészet szolgálatába szegődtek.

A magyar szülő, aki gyermeke ébredező érdeklődését, bimbódzó elméjét könyvekkel akarja táplálni, hiába járja végig a könyvesboltokat. Elvétve is alig akad olyan magyar meséskönyv vagy képeskönyvecske, amely céljának megfelelne, amelynek tarka képei igazi művész kezétől származnak, amely alkalmas arra, hogy az apró szíveket elbűvölje, a fantáziát elringassa, a gyermeki kedélyt mosolyra hangolja. Ennek a szomorú állapotnak a magyarázata egyrészt abban található, hogy könyvdíszítőművészetünk, modern értelemben véve, alig egypár esztendős. Valóban csak néhány éve fektetnek súlyt a kisebb és nagyobb kiadóüzletek arra, hogy a piacra dobott könyvárúk toalettje, külső és belső megjelenése tetszetős, ízléses és művészi legyen. A megrovás a képeskönyvek csaknem teljes hiánya miatt elsősorban a magyar könyvkiadókat illeti. Mert magyar nyelvű meséskönyv, képeskönyv halomszámra jelenik meg minden esztendőben. Tartalmukra, szövegükre nézve különbözők ezek a könyvek, de külső megjelenésre és az illusztrációkat tekintve, kilencven százalékban nagyon szomoruak. A karácsonyi gyermekkönyvpiac legnagyobb része közönséges vásári portéka. Az illusztrációk külföldről származnak és csodálatos az ízléstelenség hatalma, az idegen kultúra millió kincse közül éppen a szemetet vásárolják meg évtizedek óta a magyar gyermek számára. Wilhelm Busch zseniális képeskönyvén kívül csak elvétve került hozzánk idegenből igazán értékes portéka. Ami a magyar művészeket illeti, nem vádolhatjuk őket szigoruan. Igaz ugyan, hogy rendszerint gyorsan és lélek nélkül végezték különösen régebben a meséskönyvek illusztrációját, de nem szabad feledni, hogy a nevetségesen csekély honorárium ellenében valóban nem is lehetett kívánni odaadó munkát. És nem szabad feledni még egyet: olyan művész, aki speciálisan bele tudott volna illeszkedni a gyermek lelkébe, alig akadt és az eddigi illusztrációs munkát nagy vásznakon dolgozó piktorok végezték üres óráikban. Ami a jövőt illeti, nemcsak a kiadókra és művészekre várnak kötelességek. Nagyon kívánatos, hogy a szülők több gonddal válogassák a könyveket és ne csak kizárólag a tartalomra helyezzék

A. Rackham rajza. Dessin de A. Rackham.

Magyar Iparművészet 1914. minszéd.

GIERGL
ALAJOS

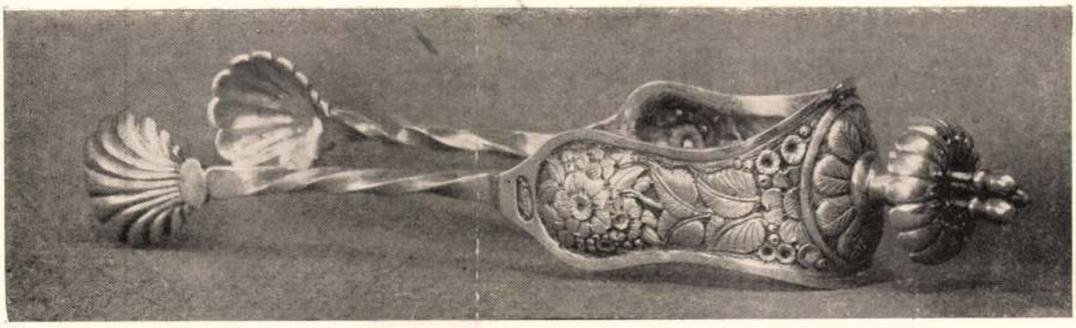

217

218

219

206 A mult század negyvenes és ötvenes éveiből származó pesti ezüstművek. 217—219. Giergl Alajos ezüstművesmester munkái.

217—219. Pester Silberarbeiten des Alois Giergl aus den vierziger und fünfziger Jahren des vorigen Jahrhunderts.

Magyar Iparművészet

1916.

216

216. Kardos Böske: Horgolt betétekkel díszített kézimunkák.

216. E. Kardos: Handarbeiten mit gehäkelten Einlagen.

Kardos Böske

l.

Iparm. isk. ét

1912-13. 13. tábl.

2507. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, 4 fiókos. Biedermejer stílus. 140.—

2508. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, 3 fiókos. Biedermejer stílus. 130.—

2509. NÉGY DARAB SZÉK, cseresznyefa, barna ripsz kárpitozással. Biedermejer stílus. 240.—

2510. NÉGY DARAB SZÉK, hasonló az előbbihez. 240.—

Kardos Erzsébet

jeles

Ypsonajziskola 1911.

Kardos Erzsi

4 polg. isk.,
női rajzoktatói
tanári Böhm János
9 hónap. jeles

Iparrajziskola 1909

Kálmán akkor szabaddá tett egy
nelyet egy előzetes beszámolóban
zt a nézetet vallotta, hogy az
Péter-prépostsággal van dolgunk,
sekély terjedelemre és a szerény
e vontak. Az új ásatások, melyek
öző szakrális épülethez tartozó
vait stb. hoztak napfényre, azon-
t.
épület eredetét illeti, a krónikák
kat követve, arról tudósítanak,
régibb építőmesterek Budapest
voltak.
Arnold olyan értelemben inter-
rek nem Bizáncból, hanem Dél-
k,[4]) ahol a görögség továbbélése
zik, hanem sokkal nagyobb ará-
d az Gerhard Rohlfs kutatásai
sőt a legáltalánosabb létformákra
inkább történetföldrajzi, mint
an, mivel az idézett görög kő-
»maniera greca«, azaz a bizánci
g kőfaragók és építőmesterek a
bizánci művészet egyik fénykorát
volabb fekvő német területeken
einwerk paderborni püspök görög

Kardos Erzsébet

illusztrációi

Hajnal Anna: Elő-
re! His úttörők nagy
köztársasága. 2. kiad.
[Bp. 1949]

Kardos Erzsi K

4 elem, 1 iparr.

női rajztanf.

10 hónap, jeles

tanár Böhm János

Iparrajziskola 1910

I. Ferdinand.

A róla szóló mű c
ben allegorikus alakoktól
lette lebegő koronával és
vak olvashatók: CHRISTO DV
fölül: FERDINANDO IMP
a lap hátán pedig FER
czimmel olasz szöveg olvas

Rézkarcz, méretei a v

Sz. n. 3
793-9
Át. lelt

Kardos Erzsi

K

festő

4 elemi, 3 ipar.

esti aktrajz

10 hónap. jó eredm.

Tanár Vesztróczy Manó

Iparrajziskola 1911.

Térkép.

Czime az allegoriku
rel diszitett párkányon TRA
a Milliaria Germanica commu
dig: Amsterdami, Apud Guilj
hátán Siebenbürgen feliratt
Szines rézmetszet, m

Sz.n.54
793-91
Át.lelt

Kardos Böske festőművész

Tanulmány rajz
Állat-tanulmány /tusrajz/
Állat tanulmány /linoleum metszet/
Tanulmány tusrajz
Tanulmány ceruzarajz

Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918. április 26.

265. kép. *Árpádházi Szent Erzsébet botja.*

KÖRMENETI KERESZT,

ezüst lemezekből, háromkarélyos szárvégek
bennük pelikán, Mária, Szent János ev.
bűnbánó Magdolna vert alakjával. A Krisz
test öntött ezüst.
Mag. 52·5 cm, bottal együtt 236 cm.
A kereszt magyar, 1650 körül, gombja ma
1750 körül, szárát Simor prímás készíttette, B
Anders, 1870.
Lepold Katalógus 57. sz.

ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET BOT
(265. kép)

fenyőfa, zománcos arany foglalatban. Felső, h
geres részén: S. ELISABETHA és csavaros
ANDRE II. HIEROSOLYMITANI, HUNC
RIAE REGIS ET GERTRUDIS BOJAE
LIA LUDOVICI VI. THURINGIAE ET HA
SIAE LANDGRAVII CONIUNX NA
ANNO REPARATAE SALUTIS 1207 I

Kardos Erzsébet

grafikus

70 éves

(trombosis)

1957. X. 13.

Rákoskeresztúri ízr. temető

Kardos Erzsébet

l.

Crak György

150 l.

		500 –	
…kákkal		200 –	
…ig rat		800	
…m	6 –	840 –	
		1 17 46	
			9 75 46
		36,875·00	36 87 50
…elöirány rat 10%		3687 50	3687 50
		40563 50	
…östrey			40,563 50

Sztehlo Ottó

a műemb. ott. bizottság ánk

másodépítésre.

MDK

Kardos Erzsébet, 2o. sz.

az 1918-i világháború, vf.

Ernst Múz. 23. aukc. 1923.

25.1.

MDK

Kardos Erzsébet

Sirály

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

16. 1.

"Kardos Böske festő"

Népszava 1919. dec. 21. 5. o.

Kardos Böske műteremkiállitása

Kardos Böske

illusztrálta az alábbi könyvet.

Knight, Eric: Lassie hazatért. (Lassie Come Home.) Ford. Thurzó Gábor. Bp. [1948].

járásbiróság 1909. v.I.368/36.sz.
tudomása és további eljárás vé-

junius 2.

meghagyásából:

MDK

Kardos Böske, iparművész

Bálint L: Az Iparművészeti Társ. kettős kiáll.
Magyar Iparművészet. 1913. 18 l.

Kardos Böske

A Kecskeméti Művésztelep tagjainak művei szerepelnek az Ernst Muzeum nyolcadik kiállitásán. A kritika m. sign.-val értékeli a tárlaton bemutatott alkotásokat.
Kandó László "Kecskeméti táj"-a "művészi felfogásban komoly, rajzában biztos, szineiben finom. Művei közül ez a legszebb"
Pólya Tibor: "karikaturái tele vannak humorral, de sulyos rajzbeli hibákkal küzködik."
Paraszt témáit elismeri, "cirkuszi lapjait izléstelennek"tartja.
Az iparművészetet két nő képviseli:
Kovács Gina "kerámiái jók és finomak."
Kardos Böske „textilmunkáinak szinezése, kompoziciója, technikai megoldása kitünő."

Élet, Bp. 1919. febr. 2.XI. évf. 5. sz. 115. lap.

MDK

Kardos Böske

Vízfestménnyel vett részt a Műcsarnok kiál 1.-an.

Művészet, 1918. 53-54.l.

MDK

Kardos Böske

Pályázatok. Magyar Iparművészet 1912. 38.l.

MDK

Kardos Böske

Kézimunka, repr.

Mult és Jövő. 1921. jan.-febr. 28.1.

MDK

Kardos Böske

Tanulmány, tusrajz

Tanulmány, ceruzarajz

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918.ápr.

KARDOS BÖSKE

Tanulmány. Rajz
Állat-tanulmány. Tusrajz
" " Linoleum-metszet
Tanulmány. Tusrajz
" Ceruzarajz

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának kat. Nemzeti Szalon.1918.ápr-máj.

MDK

Kardos Böske

Tanulmány, rajz

Állat-tanulmány, tusrajz

Állat-tanulmány, linoleum-metszet

Magyar Képzőművészek Egyesülete X. kiáll. 1918.ápr.

M.D.K.

Kardos Böske

Fényképét közli a lap abból az alkalomból, hogy a Magyar Képzőművésznők Egyesülete kiállitást rendez a Nemzeti Szalonban.
"Magyar Képzőművésznők" cimmel rövid beszámoló jelenti, hogy fenti művésznő is a kiállitók között van.

Szinházi Élet. Bp. 1918. május 12-19. VII. évf. 20. sz. 31. lap.

MDK

Kardos Böske, ip.müv.

mint a Turáni Szönyegmüvészeti Mühely tagja elsö rangu textiliáival szerepelt.

Az Ipm. Társ. kiáll.-a. - Lipótvárosi Kasz.nyári helyis.
Magyarság. 1922.dec.13. 5.l.

M.D.K.

Kardos Böske iparmüvész

"Fészek" elnevezésü iparmüvészeti mühelyben állitották ki müveiket. Karinthy Frigyesné közremüködésével terveznek butorokat, berendezési tárgyakat, ötvösmunkákat, ékszereket, terirőket.

Karinthy Frigyesné kiállitása
Szinházi Élet. Bp. 1923. január 1-6.
XII. évf. 1. sz. 61. lap.

Kardos

Miniatürjeit említi meg az "Irodalom és Művészet" c. rovatban L.K. a münchen_i Salon kiállitásáról közölt kritikájában.

Képes Családi Lapok. Bp. 1891. aug. 23.
XIII. évf. 34. sz. 544. lap

Kardos Böske

"Siratók" c. akvarelljén dekorativ stilusban, Révész Ilona táncművésznőt festette meg "kongeniális feldolgozás"-sal, -irja Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

Kardos Böske

Mütermében rendezett kiállitásán mutatta be iparmüvészeti munkáit. Párnái, kendői, friss textilmunkái, butordiszei, széktámlái, lámpaernyői müvésziek, szinezésük ragyogó, rajzai kitünőek.
Művészet c. rovatban közölt beszámoló.

A HÉT, Bp. 192o. jan. 1.
XXXI. évf. 1. sz. 14-15. lap.

Kardos Böske

Figyelemreméltó sorozatokkal szerepelnek: Csáktornyai Zoltán, Kandó László, Kardos Böske, Kovács Gina és Heller Andor,-irja Felvinczi Takács Zoltán: "Kecskeméti müvészek az Ernst Muzeúmban" cimmel.
Kardos Böske magyarizlésü, nagyszerü iparmüvészeti munkáit kiemeli a kritika.

A HÉT, Bp. 1919. jan. 26.
XXX. évf. 4. sz. 63. lap.

Kardos Böske

Csik Jolán, Hadzsy Olga, Kardos Böske, Kacz Endréné, L. Hilberth Irén, Lebhertz Lutz, Müller Ágota, Müller Méta, Pataky Sára, br. Pongrácz Sarolta, Rauscher Juliska, Somló Sári, Vass Ferencné művészeket sorolja fel a Művészet c. rovatban közölt kritika, "Festőnők a Nemzeti Szalonban" címmel a résztvevők közül kiemelve őket, mint tehetségeseket.

A HÉT, Bp. 1918. ápr. 28.
XXIX. évf. 17. sz. 267. lap.

Kardos Böske .

Fiatal magyar iparmüvészek kiállitását rendezte meg az Iparmüvészeti Társulat, melyről a Müvészet c. rovat számol be és sorolja fel a résztvevőket:
Ripper Margit, Stauber Rózsi, Grofcsik Emilia, Kardos Böske, Rákos Böske, Csillag Olga, Hegedüs Erzsi és dr. Fritzné Sciffer Edit.
Kardos Böske szép kosárfonásait emliti meg a beszámoló.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 2.
XXVIII. évf. 48. sz. 767. lap.

MDK

Kardos Erzsi

Iparrajziskola 1911.

MDK

Kardos Erzsi

Iparrajziskola 19o9.

MDK

Kardos Erzsi

Iparrajziskola 1910.

Világosság

1021

Kardos Erzsébet 1/a

A TARTALOMBÓL

T. M. Jaroszewski:
Az antropogenezis filozófiai problémái

—

Zala Tamás:
Max Weber gondolkodói arcképe

—

Szegfű László:
Gellért, marosi püspök

—

Balázs István:
Az opera útjai

—

Czeizel Endre:
Eugenika?

—

Szabó L. István:
Az ír tragédia

—

Kelemen János:
Munka és termelés

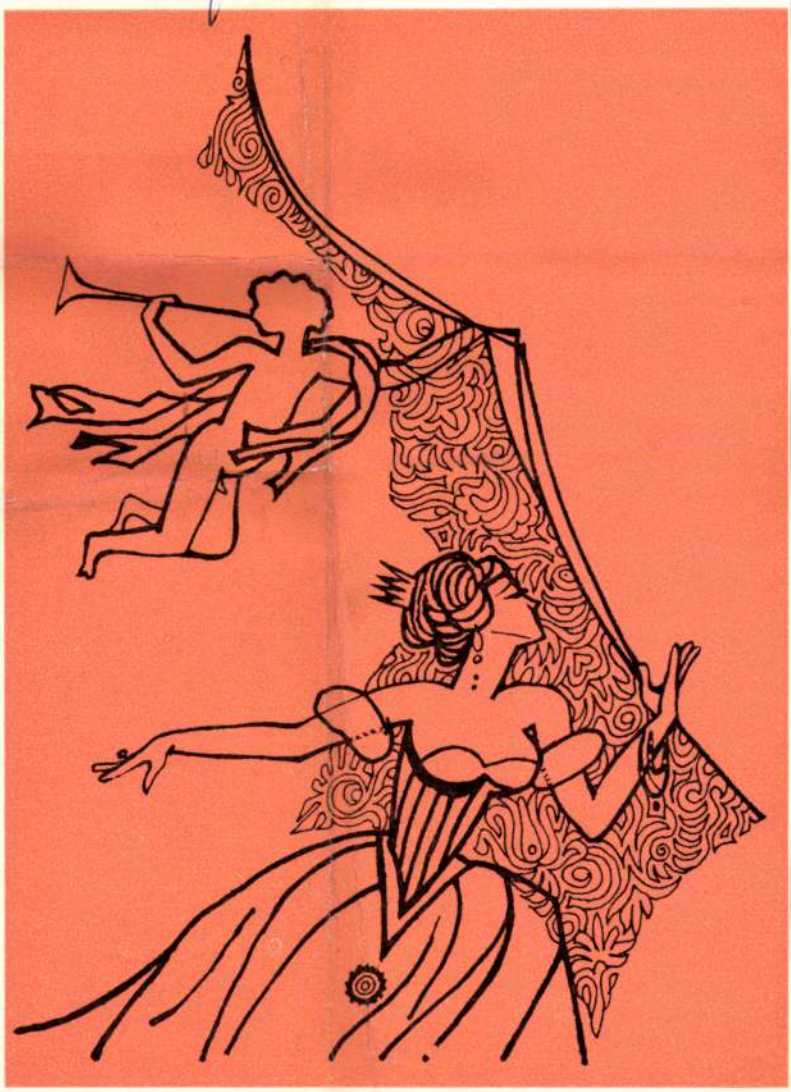

2

TIZENHETEDIK ÉVFOLYAM • 1976 • FEBRUÁR

Világosság

Materialista világnézeti folyóirat
Megjelenik havonként

•

A szerkesztő bizottság elnöke:
Mátrai László

•

Főszerkesztő:
Lukács József
Főszerkesztő-helyettes:
Koroknai Zsuzsa

•

Szerkesztőség:
1361 *Budapest*
V., Münnich Ferenc utca 26.
Telefon: 110-800, 117-201*

•

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
1959 *Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.*
Telefon: 343-100, 142-220
Felelős kiadó: Csollány Ferenc

•

Terjeszti a Magyar Posta

•

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, és a Posta Központi Hírlap Irodájánál Budapest V., József nádor tér 1. sz. (postacím: **1900** *Budapest) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra*

•

Előfizetési díj fél évre 24,– Ft
egész évre 48,– Ft

75.3824 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

•

INDEX: 25 871

TARTALOM

73 Az antropogenezis fil
T. M. Jaroszewski

A szociológia történet

82 Vonások Max Weber g ... arcképére
Zala Tamás
Weber és a wilhelminus Németország

Kultúra és egyház

91 Gellért, marosi püspök • *Szegfű László*

97 Szemelvények Gellért *Deliberatio*-jából

Művészet és világnézet

100 Az opera útjai • *Balázs István*

A tudomány világából

108 Eugenika? • *Czeizel Endre*

Tájékozódás

117 Ateisták és hivők együttműködése a szocializmus építésében • *V. Tyimofejev*

Emberi szó

121 Az egyetemi tanár kötelessége
Horváth János levele Szekfű Gyulához

Szemle

122 Az ír tragédia • *Szabó L. István*

Létünk tudata — világnézetünk formálása

129 Munka és termelés • *Kelemen János*

Vers

99 *Simor András:* Ismeretlen költő verse középkori leprajárvány idejéből

A borítón *Kardos Erzsébet* grafikái

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976
Világosság 2
1976

MDK

Kardos Erzsébet

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Kardos Erzsébet, 1925--

A dolgozó nők világkonferenciája

1885-1960. N. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Kardos Boske [grafikusművész?]

illusztrálta A. P. gajdar: P. U. Sz. c. mű, a Révai kiadónál megjelent regényét.

W. Petrolay Margit: Két szovjet ifjúsági könyv
Tiszatáj, Szeged, 1949. szeptember
III. évf. 3. sz. 222. l.

Kardos Böske

illusztrálta az
alábbi könyvet

Gájdor A(rkádij) P.:

R. V. Sz. Ifjúsági
regény Ford. Koltai
Sándor. Illusztr. jenki
Bpo. 1949.

Kardos Erzsébet

A dolgozó nők világkonferenciája, 1956

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

KARDOS Erzsébet

Pintér Zsuzsa és F. Nagy Imre } 2 rajz
Várady Zsuzsa } (repr.)

Művelt Nép 1955 11 ért 40 h. okt. 2. 4 l.

Kardos Erzsébet

Sirály, plakát

Könyvtár: A II. Plakátmův. kiáll.

Nodalmi Ujság 1956 VII évf. 15 sz. ápr. 14, 6 l.

KARDOS Erzsébet grafikusnő.

2 illusztráció Vészi E: Örökbefogadás c. novellához
(repr.)

Modalmi hijság 1955 4 ért. 20 n. május 14.
6 l.

Kardoss Erzsébet

Szebestyén Gy: Plakátkiállitás. MN. 1956. ápr. 8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 ÁPR 28

Kardos Erzsébet
Villamos Mérőműszer

1021

Kardos Erzsébet grafikája

elvet követ a
nál nagyobb k

A vezériga
az Országos Sz
nimum két év
színvonal 2,5%-

Régóta gon
felelő anyagi ö
az önálló munk
vezetők, techni
miumát növeljék, s amely javaslattal a vszt egyetértett.

Dr. Dunajszki András szóbeli kiegészítése végén kérte a jelenlevő gazdasági vezetőket, hogy az április 21 és 28 között sorra kerülő termelési tanácskozásokon ismertessék behatóan a dolgozókkal a kollektív szerződés tervezett változásait és a műszaki konferencián elhangzottakat, valamint a dolgozók különböző javaslatait a legrövidebb időn belül juttassák el az illetékes szervezetekhez, hogy azok figyelembevételével tudják a kollektív szerződést a változó körülményekhez, a megnövekedett igényeknek megfelelően módosítani.

Homolya Tibor

AZ ÚJ, DEMOKRA

Szemelvények a

Megvalósul a földreform

1945. április 20-án jelentette a Szabad Nép: „A Tiszántúl a földreform közvetlen befejezése előtt áll. Vannak olyan megyék,

részeket küld a falvakba. A Vá
úti Csavargyár dolgozói díjtala
nul vállalták a traktorok javítá
sához szükséges csavarok szálli
tását. A csepeli W. M. traktor
osztály dolgozói a Szabad Né
felhívása után röpgyűlést tartot
tak és elhatározták, hogy egés
szabad idejükben, vagyis szomba
déltől vasárnap estig szerel
szakmunkásaik ingyen vállalko

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 SEP 1

Villamos Mérőműszer

Kardos Erzsébet

1021

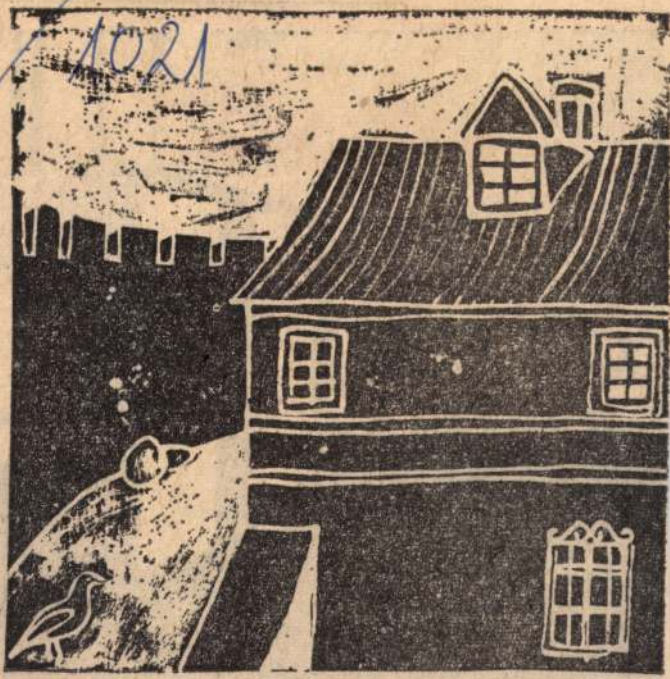

Krakkói várfal.
Kardos Erzsébet grafikája

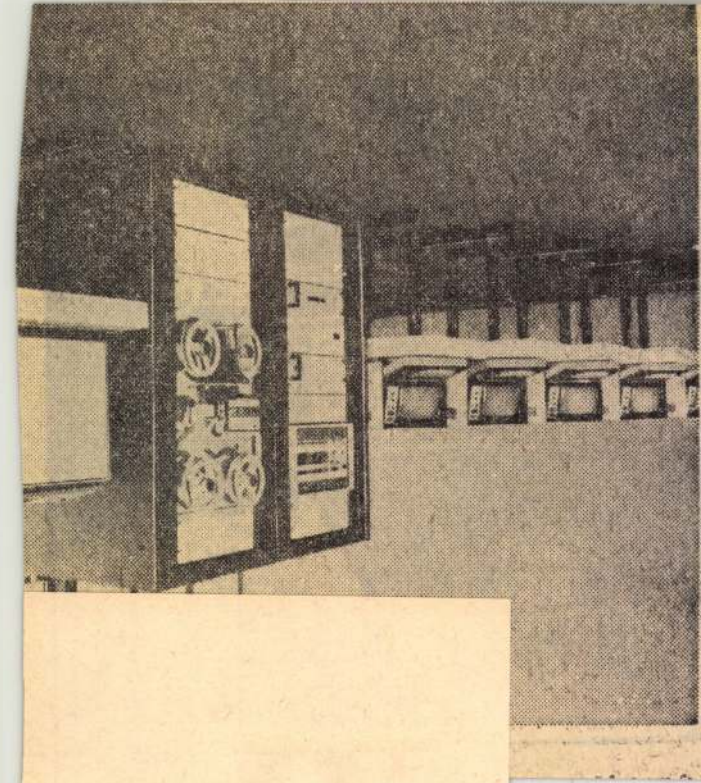

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

1021 grafikus

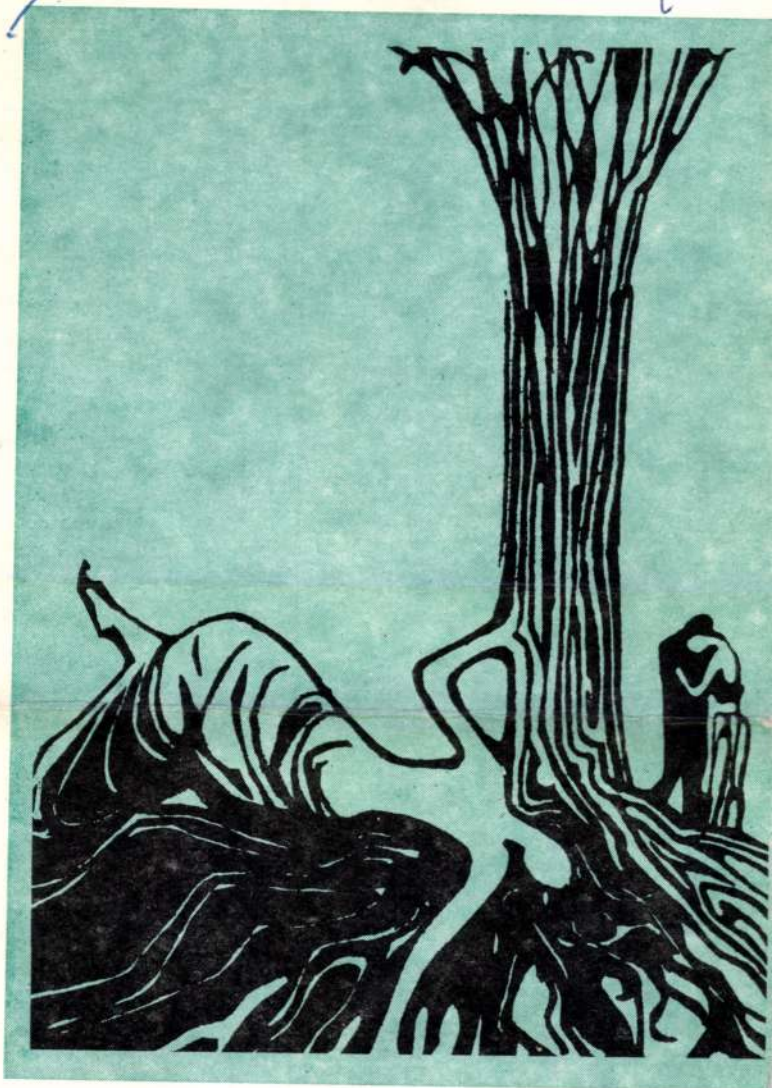

TIZENHATODIK ÉVFOLYAM • 1975 • MÁRCIUS

A szerkesztő bizottság elnöke:
Mátrai László

Főszerkesztő:
Lukács József

Szerkesztőség:
1361 *Budapest*
V., Münnich Ferenc utca 26.
Telefon: 110-800, 117-201*

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
1959 *Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3*
Telefon: 343-100, 142-220

Felelős kiadó: Csollány Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, és a Posta Központi Hírlap Irodájánál Budapest V., József nádor tér 1. sz. (postacím: **1900** *Budapest) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra*

Előfizetési díj fél évre 24,— Ft
egész évre 48,— Ft

75.0004 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

INDEX: 25871

Címlapunkon és
a hátsó borítón:
Kardos Erzsébet grafikái

159 Totalitáselmélet és rendsz
(Avagy „Értekezés a módszerrő

... disszona
Balogh Tibor
Szociálpszichológus szemmel

Meditáció

171 A legyintésről – A gyön
Ancsel Éva

Jegyzet

172 Ideológiatörténet: huma
Vitaülés Szegeden

Könyvekről

176 Egy csapásra keletkezet
Krokovay Zsolt

178 A népesedésről – tárgyi
Vági Gábor
E. A. Wrigley: Népesedés é

Fókusz

181 Változások az Ibériai fé
Vámos Imre

Szemle

189 Vatikáni mozaik

191 A portói püspökség hely
eseményekről

Versek

144 *Kiss Irén:* Búcsú

180 *Garai Gábor:* Asszony a

188 *Béres Attila:* Csonka szo

192 *Marco Tulió de la Roca:*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRÓRÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
3
Világosság
1975
Kardos Erzsébet

Kardos Erzsi

Bihari Klára: "Tél előtt – a város peremén" c. elbeszélést illusztrálta három rajzzal. Repr.-ók.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. okt. 9.
V. évf. 3o. sz. 6. lap.

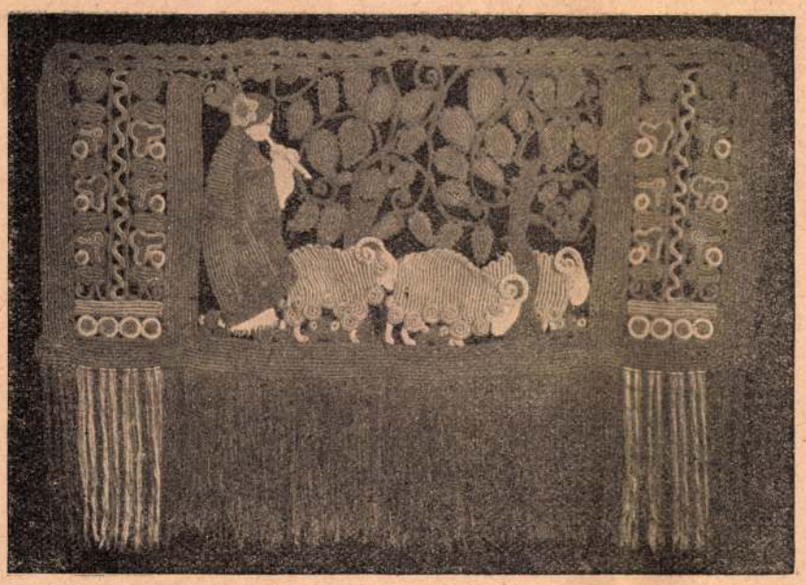

Művészi női kézimunka. Fonalbeszövéssel készült falvédő. Tervezte Kardos Böske

helyre és számos szép természeti tüneményt láttam. A hölgy különböző testrészén több érdekes holmi volt látható. Keblén szeretett öreg királyunk és Vilmos császár volt látható, térdkalácsain zeneszerzők, karjain és hátán virágos kert és a csillagos mennybolt helyezkedett el, bizonyos testrészeire pedig, mint jó honleányhoz illő, Poincaré, D'Annunzió és Sir Grey (méltatlankodó orcával) voltak tetoválva.

A magyar fenomén nagyszerű dolgokat produkált a kártyázás terén. Istene volt a harminckét levélnek, azt húzta ki, amit akart, azt húztuk ki, amit akart, nem szeretnék vele négyszemközt találkozni a kártyaasztalnál. Ő volt az, aki képes volt eltüntetni egy húszkoronást az ember összecsukott markából. Nemes tulajdonság, jövedelmező tudomány, megfelelőbb módon fölhasználva.

Minthogy Budapesten még nem volt alkalmam a háború folyamán őfelségét látni, betértem egy másik bódéba, hol egy Hopkins nevű úr hajlandó volt mint kiváló átváltozó-művész, csekély 40 fillér díjért megmutatni nekem élethűen I. Ferenc Józsefet, Vilmos császárt és ráadásul Napoleont.

Betértem tehát helyiségébe és a pénzt nem sajnálom. Láthattam dicső szövetséges uralkodóinkat végre szemtől-szembe, a szultánt, a bulgár királyt, sőt Wilson urat is. Az utóbbi azonban kissé nem hasonlított, egyrészt mert őt személyesen ismerem még professzor korából, másrészt mert nincs semmiféle jellemző lelki tulajdonsága, nincs császárszakálla, kecskeszakálla, nincs piros fövege, zöld szallagja, még csak esisterreicht-bajusza sincs szegénynek. A többiek azonban mind élethűek voltak. Ő felsége, I. Ferenc József, ő felsége II. Vilmos egyformán. A közönség éljenzett, láthatólag a gyönyörűségtől, Hopkins úr szalutált és szólt: — Örülök, hogy látok. Bemutatta még ellenfeleinket is e sokpofájú férfiú és ekkor egy kitünő eszmém támadt. Vajjon nem lehetne rábírni Hopkins urat, hogy a békét megkösse, ő teheti, hisz ő egyszemélyben angol, német, francia. Mondhatni egy Kaiser für alles. Vajjon a különböző egyenruhák, bajuszok, szakállak, parókák, szallagok, e tiszteletreméltó uralkodók oly jellemző tulajdonságai, nem-e szoktak dulakodni, harcolni csendes délelőttön és hajnalon Hopkins úr, a titokzatos kék, (ez a rejtelmes művészi neve) kufferjében. És mit szól mindehhez Napoleon?

Elhaladtam még egy elvarázsolt kastély, egy amerikai vasút és egy csodakerék előtt. Mindezen helyeken az emberek jutányos áron juthattak gyomorfölforduláshoz, ruhaszakadáshoz, egészséges összerázásokhoz és az emberek, kik dühösen kiabálnak egy rázós kocsi miatt, elégedetten élvezték is ezeket a földi jókat.

Alkalmam volt látni egy orosz lövészárkot és néhány fölmentett ifjút, kik rongylabdákkal ütögettek le orosz katonákat és szemlátomást örömmel úzték e harcias foglalkozást. Egy erőpróbáló-boxoló-gépnél ugyanezek jelentékeny erőműveleteket produkáltak. Ajánlatos volna ugyanezt a gépezetet a sorozóbizottságoknál fölhasználni.

Miután imigy a Nemzeti Parkban eltöltöttem egy órát, távoztam és egy közeli kávéházba mentem, hogy néhány fát láthassak és azon gondolkoztam, hogy miért hívják ezt a derék intézményt parknak, mikor nem az és nemzetinek, mikor egy árva fehérvári bicskát vagy más jellemző magyar dolgot sem láttam benne a már föntemlített magyar fenoménen kívül, akit is ezennel — persze minél későbbi — halála után a magyar etnográfiai múzeumnak ajánlok megvétel céljára.

A fekete hegyeken. A napilapok haditudósítói most a történelmet írják. Vagy legalább is adatokat szolgáltatnak a világhistóriához. És az ujságírók, akik színes, fürge tollal megírt riportokat szállítanak a rotációs masina alá, tudatára is ébredtek ennek s nem akarják, hogy az olvasóközönség számára nyomtalanul feledésbe merüljön az ő valóban értékes munkájuk. Ez talán a legfőbb oka, hogy mért jelennek meg a haditudósítások könyvalakban is és miért jelenik meg olyan sok effajta könyv. *Lévai* Mihály a montenegrói harcokról és Montenegró kapitulációjáról irott haditudósításait gyűjtötte kötetbe „A fekete hegyeken" című könyvében. Montenegróval való háborúnknak elvitathatatlanul romantikus részletei is voltak. A lövészárok-harcokkal szemben az előnyomulás, amely nagyobb aktivitást követel, mindég érdekesebb. És a titokzatosnak ösmert fekete hegyek országa a békében is eléggé romantikus volt, hát még a harcok idején. Lévai Mihály eleven szemmel látta meg e harcok érdekességeit, ügyes tollal vetette papirosra romantikájukat és könyve éppen azért kellemes olvasmány. Ára 2 korona 50 fillér.

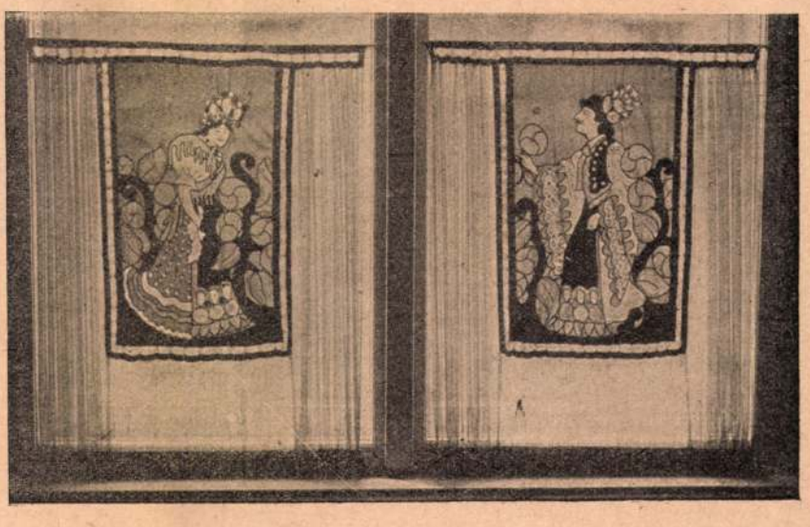

Művészi női kézimunka. Szines selyemből és szövetből készült ablakfüggöny. Tervezte Kardos Böske

Uj Idők XXII. 1916. 30 sz.

a puccseremmel baktattam utánuk, akivel épp akkortájt vásároltam sok finom holmit, enni és innivalót, ami most szintén áthurcolkodott új szállásunkba. A sok jó ennivaló között volt jó pár korona árú kaviár is.

Amikor a svadrón után baktattunk, útközben kifáradtunk alaposan. Le is telepedtünk egy erdőszélen és mert meg is éheztünk, hát rászóltam a legényemre:

— Na Jancsi, add elő a harapnivalót! De a kaviárt is!

Keresgélte Jancsi jó pár percet, de a kaviár nem volt sehol. Mintha a föld nyelte volna el.

Az egyik huszárom csak mosolygott, amint elnézte a Jancsi buzgó keresését.

— Főhadnagy úr, instállom, — szólalt meg végre, — csak nem azt a fekete valamit tetszik keresni, ami a papirosba volt?

— De hogy éppen azt!

Erre már nevetett is:

— A kisbicskáját annak a trénnek! Az egyik trénkocsis az átvonulásnál éppenhogy azzal a fekete izével kente meg a szekereit, mert azt hittük, hogy kocsikenőcs!

*

Gratuláció. A lövészárokban is forgatják a kalendáriumot. És a kalendárium sok mindent elárul: azt is elárulta, mikor lesz a tábornokunknak nevenapja. A „kegyelmest" pedig minden bakája szereti: hálából és viszonzásul, mert ő is szívén viseli minden bakája sorsát.

Hát nem csoda, hogy a legények föl is készültek a névnapra. Még virágot is szedtek, csokrot is kötöttek és Vasskó Nagy Péter, öreg népfölkelő, akit az ezred szónokul küldött ki, kezében a ménkű nagy csokorral állított be a tábornok úrhoz és el is mondta a szép dikciót.

Kár, hogy parlamenti gyorsírók nem voltak jelen, mert ezt a felköszöntőt érdemes lett volna megörökíteni. De a végét, azt sikerült följegyeznünk: maga a „kegyelmes" mondta el és így megmenthetjük a feledéstől.

Vasskó Nagy Péter ugyanis így fejezte a felköszöntőjét:

— Tiszta szívemből kívánom, hogy az excellenciás úr a jövő névnapját már mint öreg rezorvista cibilben érje meg!

Mister Kese jegyzetei Budapestről 1916-ban

Egy meleg estén megállottam egy hirdető-oszlop előtt. Egy ékes plakáton a következő kecsegtető fölírást pillantottam meg: Nemzeti Park. Amerikai vagyok és szívem örömteljesen dobbant meg. Eszembe jutott az Egyesült-Államok nagyszerű National Parcja tömérdek természeti csodájával. A nagyszerű vadon erdők, a pompás terraszok, a hömpölygő folyamok. Tehát megtalálom ezt egykori hazámban is. Nagyon örvendtem. Kissé csodálkoztam, hogy hirdetik, de utóvégre Pesten, ahol az állatkertet is hirdetik, ahol beléptijegy ellenében engedik be az embert a város egy részébe és szép részébe, a szigetre, — mondom, Pesten ezen nem ütődtem meg és azon sem, hogy rá volt írva a plakátra, hogy belépődíj 20 fillér.

Egy vánszorgó kocsishoz léptem és félénken megkérdeztem, hajlandó-e kivinni a Nemzeti Parkba. Ugyanis nagyszabású csevegésekre volt szükségem mindig, hogy valamelyik Pest melletti, budai kirándulóhelyre kocsit kapjak. Ezúttal ez nem következett be. Örvendtem.

Fölszálltam a kocsira, — az Andrássy-úton történt ez — és hosszú utazásra elkészülve, gyujtottam rá szivaromra. A kocsi végigment az Andrássy-úton, bekanyarodott a ligetbe. Hangos verkliszó mellett döcögtünk, egyszerre csak a kocsi megállott. Minthogy semmi szándékot nem mutattam a leszállásra, a kocsis hátra bökött és kijelentette, hogy megérkeztünk. Leszálltam.

Egy kivilágított kapu előtt álltam, melyen át egy forgó segélyével préselték be az embereket. Tömérdek fehér asztalt és egy üvöltő zenekart pillantottam meg. Csodálkoztam kissé, de bementem. Egy-két pillanat alatt tisztában voltam a budapesti nemzeti park határozottan sajátságos természeti tulajdonságaival.

Leirom e park szépségeit. Virágokat illetőleg látható egy csomó rózsa, melynek egy része szabadon nő a hölgyek kalapján, a vendéglők szélén, a virágárusnők kosarában.

Látható a parkban egy csomó fa, mely ügyesen bódékká van gruppirozva. Ha valaki az intimus szépségeket kedveli a természetben, úgy hazánk e nevezetes parkjában föllelheti azokat. Lugas van bőviben. Bennök padok vannak, melyeken hadfiak és polgárok ülnek hölgyekkel. Az ideálizmus megható. Paul és Virginia, magyarul a Pali és Virginia jut okvetlenül az embernek eszébe. Egyéb növények a parkban még: cigányok, szivarosfiúk és mákvirágok.

Ami a négylábúakat illeti, láthatók tisztes polgári állatok, kik elülső lábukra cérnakeztyűt húztak és ügyesen tudnak emberi hangokat utánozni. Rosszmájúak szerint a szomszédos állatkertből vándoroltak át ide. Feltünően sok szamár is látható, akik csökönyösen állnak és helyükből ki nem mozdíthatók. Ami a majmokat illeti, az nem igen van sok, vagy legalább is én nem igen tudtam megkülönböztetni a csimpánzokat a dandi nevezetű speciestől.

A parkban számos csodálatos természeti tünemény látható. Egy bódé előtt például három ilyent hirdettek. A tetovált hölgyet, az albinó asszonyt és egy vörhenyes hajú ifjút, akit egyszerűen és röviden magyar fenoménnak neveztek. Tapasztalataimat bővítendő, betértem e

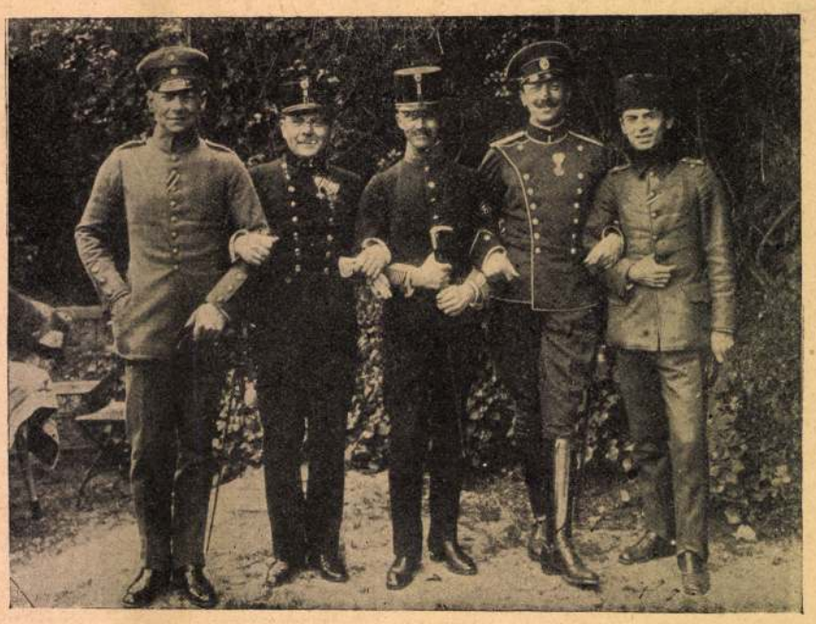

A Balkánvonat allegoriája. Német, osztrák, magyar, bolgár és török üdülőtisztek Wiesbadenben

230.

231.

A Gyermekművészeti kiállításból. 230—231. Kardos Böske színes rajzai.

Exposition „L'Art et l'Enfant". 230—231. Dessins colorés de Mlle E. Kardos.

Magyar Iparművészet
1914.

They overran the house without loss of time.

229.

A Gyermekművészeti kiállításból. 229. Edmund Dulac rajza a „The Sleeping Beauty“ című mesekönyvben.

Exposition „L'Art et l'Enfant“. 229. E. Dulac: Illustration du livre de contes „The Sleeping Beauty“.

vegyes önkivületben, rá is kiterjedt most az ő rajongó látomásuk az Eszme csodás szétáradásáról, mihelyt egyszer a világ uralkodó nyelvén megjelenik.

A kis Sámson iránt való hálájából csakúgy öntötte belé a friss whiskyt; izgalmában kihúzott a zsebéből egy papírfedelű könyvet és szorította az ujságírót, hogy az első oldalát ott azonnal fordítsa le, izelítőnek. Mire elkészült, majdnem tizenegy óra lett. Valahogy úgy érezte a Vörös, hogy már késő van arra, hogy még az este visszamenjen Zussmannékhoz. Azonkívül igen nagyon szerette most a kis Sámsont. Nem váltak meg, csak mikor éjfélkor bezárták a vendéglőt.

Egész ittasan a Zussmannék háza felé támolygott a Vörös templomszolga. A lefordított oldalt szorosan fogta a kezében. A héber eredetit ott felejtette a vendéglő asztalán, de tudta valami zavaros éji látomás módján, hogy Zussmannak s Huldának azonnal látniok kell ezt a papírlapot, — hogy megbízatása épségben átszolgáltatni azt, hogy inkább meg kell halni, mint engedetlennek lenni.

A köd felszállt, de hórakások borzasztóan nehezítették téveteg előhaladását. A hideg levegő s egy zuhanás rázkódtatása csökentette a részegségét, de képzelt küldetésének parancsoló szava még hipnózisa alatt tartotta. Egy óra után lett, mire elérte a nagy házat. Nem ütközött meg azon, hogy a külső kapuszárnyak tárva állottak, s bár látta a tejes szekeret a kapu előtt és észrevette Cohen kelletlen pillantását, nem jutott eszébe, hogy rajtakapta a tejszállítót, amint megszegte a sabbathi nyugalmat. Felbotorkált a lépcsőn és bekopogott a pallásszoba ajtaján, amelynek repedésein világosság szűrődött keresztül. Huldára gondolt s ez belényilallott és szinte józanná tette. Zussmann arckifejezése, mikor megnyílt az ajtó, tökéletesen felrázta az eszméletét. Mintha egész évekkel öregebb lett volna.

— Meghalt? — suttogta rekedten.

— Meghal, attól félek — nem tud mozdúlni. Zussmann szava zokogásba fúlt.

— De nem szabad neki meghalni, — nagy ujságot hozok — a Júda Zászlaja elolvasta a könyvét — lefordítja angolra — leközli a lapban — és aztán kinyomatja magának könyvalakban. Nézze, itt az eleje.

— Angolul! — lihegte Zussmann, kezébe véve a kis ujságíró firkáját. Az arca bíborra vált, a szeme őrült fényben csillogott. — Hulda! Hulda! — kiáltotta az Eszme hat! Hála legyen az Úristennek! Angolul! Végig a világon! Hulda! Hulda! Fölébe hajolt, felemelte a fejét.

Az asszony felnyitotta a szemét.

— Hulda! az Eszme győz. A könyv megjelenik angolul. A nagy angol ujság leközli. — S azon a napon Egy lesz az Úr és Egy lesz az Ő neve! Érted? — Az asszony ajka megrándúlt gyengén, csak a szeme volt beszédesen tele szeretettel és örömmel. A tekintetük összeölelkezett s egy pillanatra férj és feleség egybeforrt, lelki önkivületben.

Aztán kialudt a fény Hulda szemében és a két férfi sötétben maradt.

A Vörös templomszolga félrefordúlt és magára hagyta Zussmannt a halottjával s mig égő könnyek peregtek le az arcán, felesztette a vászonredőnyt és kibámult vakon az éjszakába.

Aztán megtisztult a látása: magára eszmélt, amint figyelte az elhajtó tejesszekeret s követte a Brick Lane nyirkos útja felé, kábító küzködésnek érezte az előhaladását. Látott egy rendőrt, hadonászó asszonynépet, az álmatlan város alaktalan éji seregét. Ráült a régi tompa reménytelensége. «A Természet maga alkotja magát» mormogta kétségbeesett belenyugvással.

Hirtelen meglátta Zussmannt, aki mellette állt és felnézett a csillagokra.

Dr. Görög Imre fordítása.

JOBBÁGY JENŐ: MAGYAR VERS JUHÁSZ GYULÁNAK

A te bánatod költő a rab Tisza fodra,
álmos ákácok közt hömpölyögve hozza
e tájak felé, hol baj mostan az úr.

Az enyém meg a Jórdán vizén áradt,
mire ide elért, ugyan el is fáradt,
de bizony még rája zendül föl a húr.

Sokféle bánatok találkoznak itten,
emberek veszkődnek, úgy gondolják hitben,
bánatok bánattal igyen veszekesznek.

Be hiába mondjuk mi az embereknek,
hogy a bánatfolyók egy hegytől erednek,
hogy minden bánatok egy tengerbe mennek.

Kardos Böske: Kézimunka-tervezet. Handarbeit.

Múlt és Jövő
1921. aug.-sept.

Kardos Böske

legény még nem olyan szabad gondolkozású, én majd mindig elhozom a rendelést és eljövök az árúért.

Az az egy rendes felszerelés, amelyet Zussmann még megőrzött, lehetővé s kellemessé tette a tervet.

Így a Vörös templomszolga látogatásai megint egykori gyakoriságukkal folytak tovább, mint ahogy a szombati öltözéke is visszanyerte régi fényét, és minden hét végén kifizette Zussmannak a bérét — a teljes szakszervezeti munkadíjat.

De Hulda, bár elfogadta most következetlenül a Vörös templomszolga mézét, különféle formákban, sehogy se tartott lépést az Eszme előhaladásával, sem az új könyvvel, amelyre ő ösztökélte Zussmannt annak további terjesztésére.

VI.

Egy decemberi péntek estén, amikor a sáros hó alulról s a szürkés köd mindenfelől vetélkedett, hogy maláriás mocsárrá tegye Spitalfieldet, a Vörös templomszolga, ki a hetibért hozta, rémülve látta meg a doktort, ott bókolni Hulda ágya felett, mint a halál angyalát.

Látta a pillantásról, amelyet Zussmann váltott vele, hogy hirtelen rosszabbra fordúltak a dolgok. A nyirkos idő most valósággal megdermesztette a szívét. Kezébe fogta a szenvedő, erőtlen, hideg kezét.

— Hogy van? — kérdezte bátorítón.

— Kicsit gyengén. De nemsokára jobban leszek.

Félrefordúlt. Zussmann azt súgta neki, hogy az orvos, akit reggel hívtak, olyan fenyegetőnek találta a krízist, hogy estére újra felnéz.

A Vörös szolga nagyon fehér lett, lekisérte a doktort a lépcsőn és megtudta, hogy nagy gonddal talán még lehet segíteni a betegen.

A templomszolga úgy érezte, mintha kirángatnák a vörös szakállát. — S hogy én még mindig nem rendeztem el azt az ügyet! — gondolta zavarodottan.

Átrohant a szürke, hideg éjszakán a Júda Zászlaja irodájába; de mikor átlépte a küszöböt, eszébe ötlött, hogy szombat estéje van s hogy se a kis Sámson nem lesz ott, se más. De a kis Sámson igenis ott volt és dolgozott serényen.

— Halló, kerüljön beljebb, — mondta meglepődve.

A Vörös templomfinak már sikerült ivóbarátságot kötni a kis zsurnalisztával, tekintettel a nagy ügyletre, amelyen ravaszkodott. Nem hiába óvott a Ghettó közmondásbeli bölcsesége a vörösszőrűektől.

— Nem tartóztathatom öt percig se — mentegetődzött a kis Sámson. — De, látja, jövő héten karácsony s a szedők nem akarnak dolgozni. S így előre kell kisütnöm a híreket.

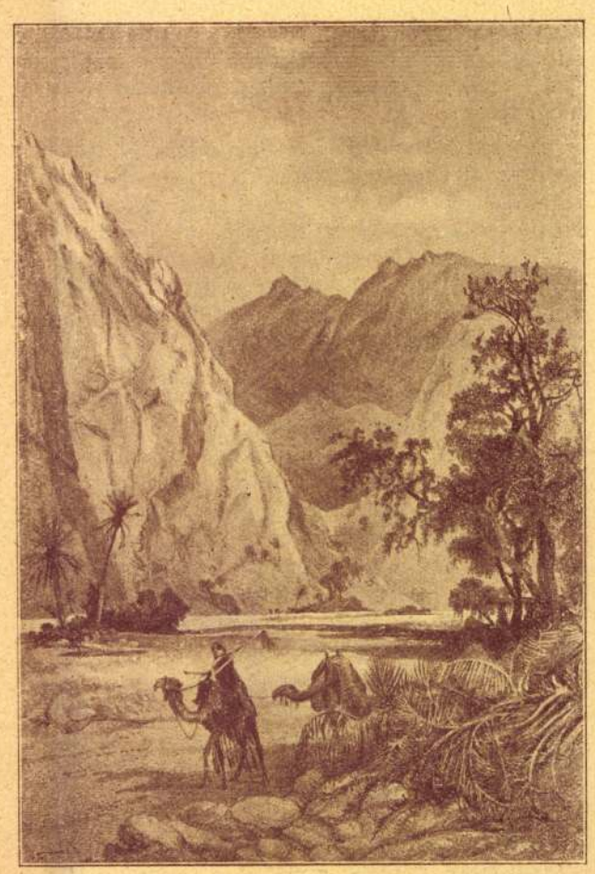

Részlet a Szináj-hegységből. Der Berg Sinaj

Egyelőre a kis Sámson szenteletlen cigarettára gyújtott a szombati lámpa lángján s magára öltve kopottas kabátját, a Vörössel együtt megjelent a vendéglőben és «tiltott» ételt rendelt magának s italt mindkettőjük számára.

A templomszolga olyan óvatosan és ravaszúl tapogatódzott előre, hogy a tárgyalás fölöslegesen hosszúra nyúlt. De egy-két óra leforgása után mégis csak meglett az eredmény. Öt havi részletben fizetendő öt fontért a kis Sámson lefordítja angolra A Népek Testvérülését, úgy, hogy a templomszolga megértteti vele a héber szöveget. Erre most a Vörös, Hulda kéziratának szerető tanulmányozása után teljesen fel volt készülve. A kis Sámson azt is megigérte, hogy a fordítást leközli a Júda Zászlajá-ban s így a templomfi olcsón megkaphatja a szedést könyvnyomtatás céljára, azonban külön nyomtatási költséggel olyan passzusokért, amelyek nagyon is veszélyesek lennének a Júda Zászlaja számára. Ez a váratlan nagylelkűség s az új közönség, amelyet az Eszmének biztosított, egészen elragadták a Vöröst. Nem is vette észre, hogy az ujságíró ilyenformán ingyen levonathoz jutott; csak a Hulda s Zussmann boldogságára gondolt és valami sajátságos, whisky s szeretet tűzével

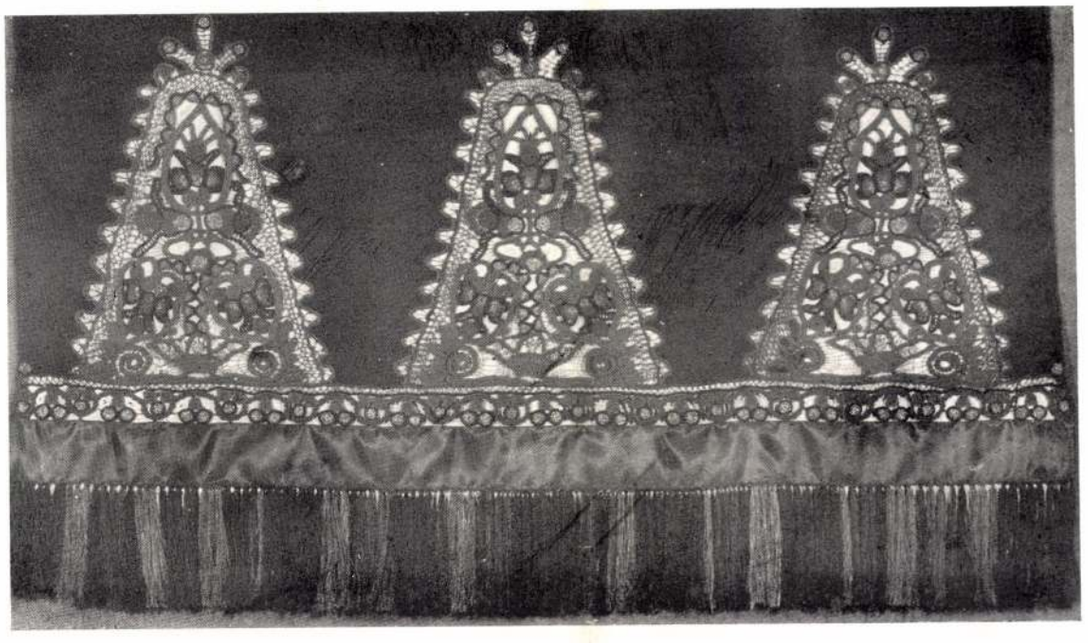

51

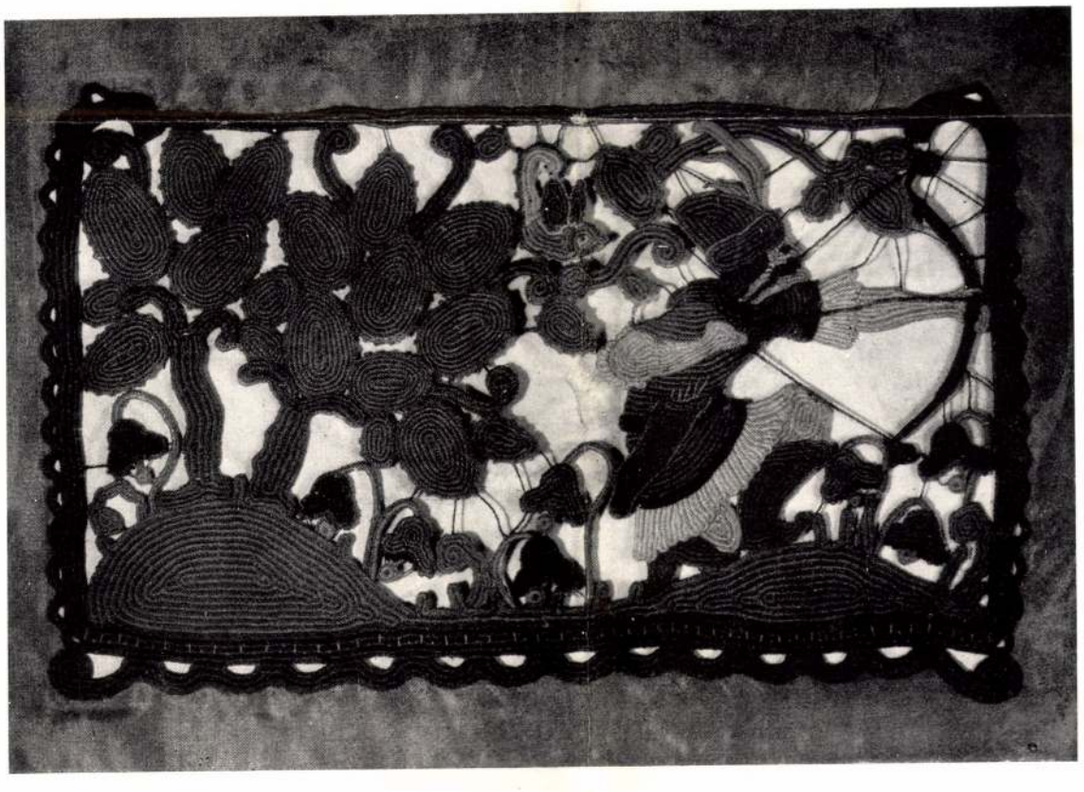

52

51. Kardos Böske: Áttört hímzéssel díszített selyemterítő részlete. — 52. Áttört függönybetét. Színes hímzés.

51. E. Kardos: Teil einer gestickten Decke. — 52. Vorhang-Einsatz. Durchbrochene farbige Stickerei.

51—52. Broderies à jour.

Magyar Iparművészet
1919. 39, 40. (

53

53. Kardos Böske: Pásztorok hódolata. Hímzett faliszőnyeg.

53. E. Kardos: Huldigung der Hirten. Gestickter Wandbehang.

53. Tapisserie brodée.

Társulat — amely ismerte azt az óriási kultúrértéket, amelyet a magyar művészet és művelődés szempontjából a Petrik-gyűjtemény képvisel — az örökösökkel megegyezett s a teljes anyagot, nemcsak a felvételeket, de az összes lemezeket is kizárólagos szokszorosítási joggal magához váltotta. Ma már valamennyi a Társulat tulajdona s mint ilyen, megbecsülhetetlen érték nemcsak a mult, de a jövendő szempontjából is.

A Társulatot a vásárlásnál az a cél vezette, hogy a képekben szokatlanul nagy tudással és művészettel összegyűjtött anyagot együtt tartsa és alkalmas módon ismertesse. Hogy ránevelje a publikumot arra: mennyire szép, mennyi kultúrával átitatott a magyar föld. De túl ezen a feladaton, lehetővé akarta tenni a társulat intézményeknek, iskoláknak, tudósoknak és művészeknek, íróknak azt, hogy legyen hová fordulniuk, amikor munkálkodásuk kapcsán szükségük van arra a — különösen ma egyszerűen megszerezhetetlen — adathalmazra, amelynek összegyűjtéséhez csupán önzetlen, független, semmi mással nem foglalkozott egész emberi élet szükségeltetett.

Valósággal kulturális mentőmunkát végzett a Társulat, amikor Petrik Albert féltett drágaságait a vagyona részévé tette s ha olyanok lesznek viszonyaink, hogy méltó köntösben adhatja valamennyiünk kezébe, többet és becsesebbet dolgozott, mint sokan, akik elméletek ködébe tévedve, köteteket írtak össze meddőn a magyar kultúráról. A Magyar Iparművészet hasábjairól néhány Petrik-képet ismernek már olvasóink. Morzsányi ízelítőül szolgálnak csupán ahhoz képest, ami most jutott a Társulat kezébe. *m.*

*

A Iparművészi Társulat felkérte az Iparművészeti Múzeumot, hogy a Petrik-féle fényképgyűjtemény egész anyagát a múzeum helyiségeiben kiállítsa. A múzeum igazgatósága készséggel vállalta ezt a feladatot és könnyen áttekinthető csoportosításban mutatja be a gyűjteményt, mely hétfőt és pénteket kivéve naponta 9—1-ig ingyen megtekinthető. Felhívjuk olvasóink figyelmét erre a nagyon érdekes és tanulságos kiállításra.

A MODERN GYŰJTŐ. Amit most elmondunk, azt a Majovszky Pál modern porcellángyűjteményének néhány bemutatott darabja kapcsán cselekedjük. Az életbe belekapcsolódó, frissen és elevenül szép iparművészetnek az az érdeke, hogy mentől több megértő, megérző amatőrje legyen. Olyan, aki nem a multban él, nem régen elporladt művészek kalmárboltba került alkotásait rakja halomba, aki nemcsak a kereskedő nyeresé-

felé-kacsintásával ak[illegible] ladás, a tökéletesedés útja elé. Antik és modern művészek termékeit ha vizsgáljuk, hagyjuk egy pillanatra figyelmen kívül a gyermekkorunk óta belénk rögzített hivatalos megállapítások özönét. És hirdessük mint igazságot azt, hogy minden művészeti alkotás a művész, az anyag és a vele való elbánási mód: a technika kiválóságán és becsületességén alapszik. S ha ez igaz, mintahogy igaz, akkor a modern művészet termése az antiknál különb. Az kell, hogy legyen, mert ma nincs az az igazán elsőrangú művészember, aki az anyagok pazar halmaza mellett a régiekhez képest szédületesen fejlettebb technika segítségével jobbat ne alkothatna. Idegenül, bénán állanunk a saját életünk művészeti megnyilvánulásaival szemben nem lehet. Nem lehet, mert a magunk ábrázata tükröződik belőle és nem szabad, mert kulturális, tehát szociális kötelességeink is vannak. Beszélhet akárki akármit, nem terem sehol se modern művészet, se modern iparművészet, ahol nincsenek velük együttérző, dolgozó, a szépet szerető, modern esztétalelkű gyűjtők, ha nincs közönségük, amely felszívó, hálás talaja művész és iparos embertársainak, akiknek egyetlen hibájuk talán csak az, hogy még élnek.

KARDOS BÖSKE. Talán hat éve, hogy elvégezte az iparművészeti iskolát és eljutott odáig, hogy egy képe bekerült a Műcsarnok téli kiállítására és néhány hímzése az Ernsztmúzeum folyosójának vitrináiba. Közben vagy százötven képet festett, vagy tizenötször állított ki különböző bazárokon és elárúsítóalkalmakon hímzéseket és szövött munkákat, olyanokat, aminőhöz hasonló értékűeket ma öten sem csinálnak Európában. Nem túlzás, amit mondok: a világ öt legjobb textilművésznője közé számítható Kardos Böske. Jellemző a magyar napisajtó kritikai színvonalára, hogy eddig összesen mintegy nyolc és félsorban említették meg az ő tevékenységét a hat év alatt. S jellemző arra a közönségre, melyet ez a napisajtó az orránál fogva vezet, hogy e hat év alatt aligha adott el tizenkét darab hímzést Kardos Böske. Nem tudom, mi történt, vagy mi történik azokkal a színektől égő, egészen egyéni technikával készült hímzésekkel, melyekbe beleálmodja az ő gyengéd lirájának, az ő csodás és meghatott lelkének emanációit. Nem tudom, kiknek osztják szét. Csak azt sejtem, hogy van egypár magányos, nagyon finomult ember, akik mikor reánéznek az ő Mater dolorosaira, az ő furulyázó pásztoraira, az ő isteni báránykáira, az ő somogyi gyermekségének mélázó emlékeire, nagy ünnepet éreznek a szívükben és maguk is havas kunyhókra és betlehemi éjszakákra és csendes zsolozsmákra gondolnak. Nem tudom, mondom, kik váltották magukhoz ezt a pár tucat kézimunkát, melyért valamikor amatőrök fognak versenyezni úgy, ahogy ma egy petit pointért, vagy egy biedermeier háziáldásért öklözik egymást. De szomorúan jellemző, hogy ebben a városban, melyben a nők tízezrével dilettánskodnak s mindenki vagy hadimilliomos, vagy annak iparművészettel foglalkozó felesége, illetve leánya, azt sem tudják, mi fán termett Kardos Böske. Kiábrándító, hogy ott, ahol a modern építészek és lakberendezők még a háború alatt is százával, ezrével szállították a teljes fővárosi kényelmet és pompát, immár a hatodik kiállítás vitrinjeibe teszik meg körforgalmi útjukat az ő tarsolyai, párnái, falikárpitjai, vitrázsai. Ha újságírósógorsága, ha lipótvárosi társnője, ha költőpártfogója, vagy klubgazda háziura volna, ma már autók állnának a műterme alatt és az emberek úgy dicsekednének barátságával, mint Coolidge tanáréval, — de így hálával kell adóznia Ernszt Lajosnak és Lázár Bélának, hogy egy sarkot kijelöltek neki, hogy a hátsó lépcsőn feljöhetett ide, az arrivék, a halhatatlanok, a lebélyegzett értékek közé. Természetes, hogy megint csak nem fognak róla tudomást venni, vagy ha igen, hát a leggyöngébb dolgait, a székeit fogják megcsodálni. Mert különös és ennek az érthetetlen városnak a pszichológiájához tartozik, hogy a képzőművészetben már az expresszionizmusnál tart, de az iparművészetben még a bútorszövetkezeti ízlésnél. A festőink már nemcsak emlékszobrokat kapnak és nemzeti szemfödőt, hanem megélhetést is, az iparművészeink pedig még az éhenhalással küzdenek, mialatt a külföldi folyóiratok boldogok, ha közölhetik alkotásaikat. Ez pedig nem kritika akart lenni Kardos Böskéről, aki különben felette áll iparművészetében a kritikának, hanem megemlékezés arról a magyar polgári társadalomról és ítélőszékéről, amely eddig itt a művészet „mecénása" volt. És talán csak egy elhaló méla sóhaj ama nagy fogadkozások közepette, melyek ma hangzanak arról, hogy el kell végre kezdeni a népet művelni. Nádai Pál.

ROKKANTAK GYERMEKJÁTÉKAI. Az Iparművészeti Társulat karácsonyi bazárjában talán a legkapósabb holmik azok a pompás gyermekjátékok voltak, melyek a Hadigondozó Hivatal pozsonyi rokkantintézetéből származnak. Nem először kerültek bemutatóra ezek a játékok, de ma már oly művészi ízléssel s technikailag is olyan szolidan készülnek, hogy játékiparunkban határozottan számottevők ezek

Magyar Iparművészet
1919. 24. l.

KIÁLLÍTÁSOK

KIÁLLÍTÁSOK, PÁLYÁZATOK

KIÁLLÍTÁS AZ ASSZONYOKNAK. Így lehetne leginkább nevezni azt a műteremkiállítást, amelyet egy fiatal magyar iparművésznő, Kardos Böske rendezett, hogy egészen sajátos dekoratív tervezéseit és textilmunkáit bemutassa. Iparművészeti kiállítás minálunk már rég nem mutatott annyira egyéni stílust, mint Kardos kisasszonyé. Bútortervezései, sajátos horgolt munkái, függönyei, vitrinái, lámpaernyői, vállkendői és hímzései ragyognak a színek pompájától. Minden dolgán megérezhető a tudatos magyar vonalszeretet: népmesék, régi magyar legendák termékenyítik meg a képzeletét és hihetetlenül finom és érzékeny a színek összehangolásában. Itt egy éneklő madarat, ott egy pásztorfiút meg pásztorleányt, másutt a büszke szép mákfejeket teszi ornamentális gondolatai alapjává és a színes pamutok, a csillogó üvegek, a selyemfonalak pazar bőségével juttatja kifejezésre. Egyetlen szoba ez a kiállítás, de valósággal megrészegít a sok ragyogás. Néhol szinte túlságosnak is érezzük a sok díszt, a túlterhelt fantázia bőbeszédűségét, másutt öntudatlanul is átadjuk magunkat a naiv mesehangulatnak, mely a tárgyakból árad. Bizonyos, hogy Kardos Böske értéke nem a kivitel technikai ügyességében keresendő, hanem dekoratív ízlésének nagy erejében. Az ő állólámpája egy szalonzugnak meghittséget és halk magyar muzsikát ad. Az ő horgolt munkája egy üvegvitrinába a stilizált magyar népművészet hangulatát költözteti. Egész tehetsége pedig talán a mesekönyv-illusztráláshoz áll közelebb s bizonyos, hogy egy finnyás kis princesz szobájába kívánkoznak ezek a lenge holmik. Egészben pedig örülnünk kell, hogy immár a textilművészetben is egyre gyarapszanak azok a tehetségek, amelyekkel bármikor odaállhatunk a külföld ítélőszéke elé. Kardos Böske kiállítása, amelyet minden iparművészet iránt érdeklődő asszonynak meg kell néznie, Haris-köz 1 szám alatt van és bármikor megtekinthető.

Magyar Iparművészet 1916. 200. l.

törnek, mint békében, sőt talán még többet is, kénytelenek a skandináv államokhoz és Hollandiához fordulni, amelyeknek vannak ugyan üveggyáraik, de ezek a saját szükségleteik számára sem termelnek eleget. Igy a semleges közvetítők felfedezték a cseh üvegipar jóságát és annak termékei vígan mennek az ellenséges országokba. Igy állunk az ellenségeinkkel. Az osztrák ipar azonban a háború eshetőségeivel számolva, már most keres ipari fegyverbarátságot a békeidőkre is és ezért van, hogy német városokban sorra fogják bemutatni azt az üvegkiállítást, melyet nemrég Bécsben rendeztek az Iparművészeti Múzeumban. A németországi kereskedők körében máris igen nagy az érdeklődés a cseh üvegtermékek iránt és ebből is látszik, hogy a külföldi kiállítások politikája, főleg azonban a fegyverbarátságok kiaknázása igen fontos érdeke nemcsak az iparművészeknek, hanem az egész gazdasági szervezetnek.

HÁBORÚS VILÁG

FRANCIA HÁBORÚS ÉKSZEREK. A francia fényűzés a háború alatt semmivel sem maradt alatta annak, amelyet békeidőben megszoktak és a Rue de la Paix ékszerkirakatai most is csillognak a gyémántoktól, gyűrűktől és a hazafias drága ékszerektől. „Pour la patrie" — kiáltja az előkelő francia dáma, mikor elhatározza, hogy egynéhány borsónagyságú gyémánttal kirakott hazafias jelvényt tűz a toalettjébe, vagy akaszt a nyakába. „Pour la patrie" csinálják az alkalmatlan és ötvenen felüli ékszerészek legjobb üzleteiket a nem sok leleményre való s nem túlságosan művészies, de drága ékszereikkel. A francia háborús ékszerek természetesen a harctér szimbolumait használják fel ötleteik alapjául. A franciák az emblémák és az üres szólamok tüntető kongását szeretik s míg dédanyáik, a félelmetes merveilleuse-ök, miniatür guillotinokat, halálfejeket hordtak fülbevalóknak, addig a mostani szalonokban a kicsiny gyémántokkal kirakott repülőgépek, nyakláncon lógó piciny tarackok, zománcos vörös-keresztek és brochenak tűzött kettőskeresztek — Elzász-Lotharingia jelvénye — keltenek feltűnést. Itt is megvannak a kicsi-

Karolos Bözke

212

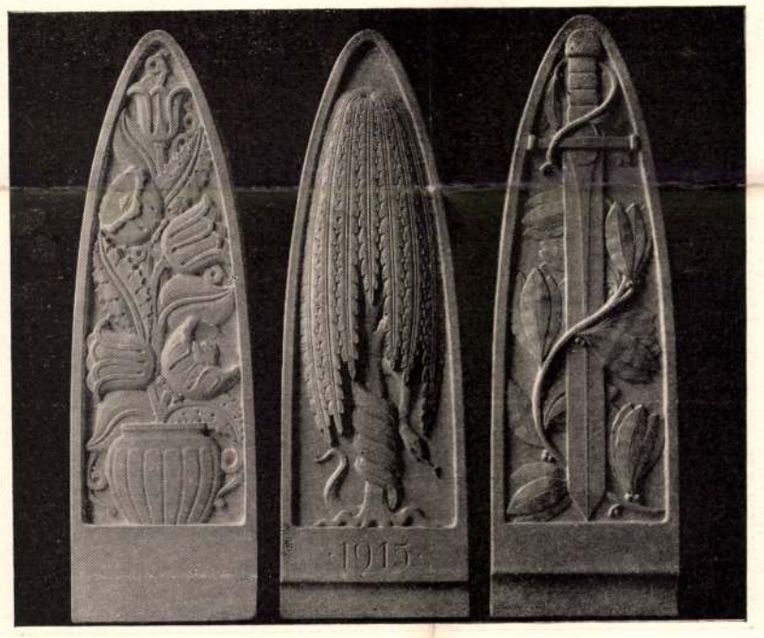

213

AZ IPAR-
MŰVÉSZETI
ISKOLA
TANÍTVÁNYAI-
NAK MUNKÁI

212—213. Szemelvények az O. M. kir. Iparművészeti Iskola növendékeinek ezidei munkáiból. Plasztikai osztály. Tanár: Simay Imre.

212—213. Schülerarbeiten der plastischen Abteilung der königl. Kunstgewerbeschule in Budapest. Prof.: E. Simay.

KARDOS
BÖSKE

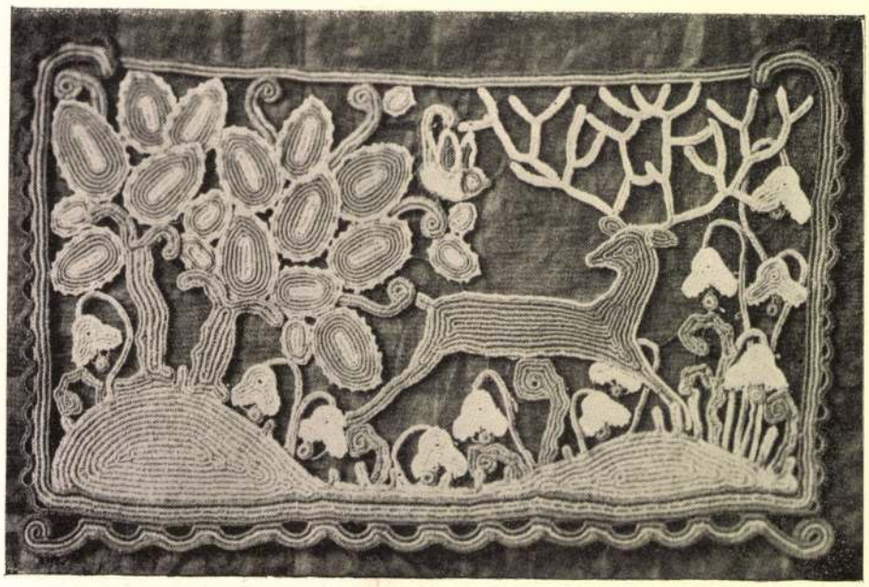

214

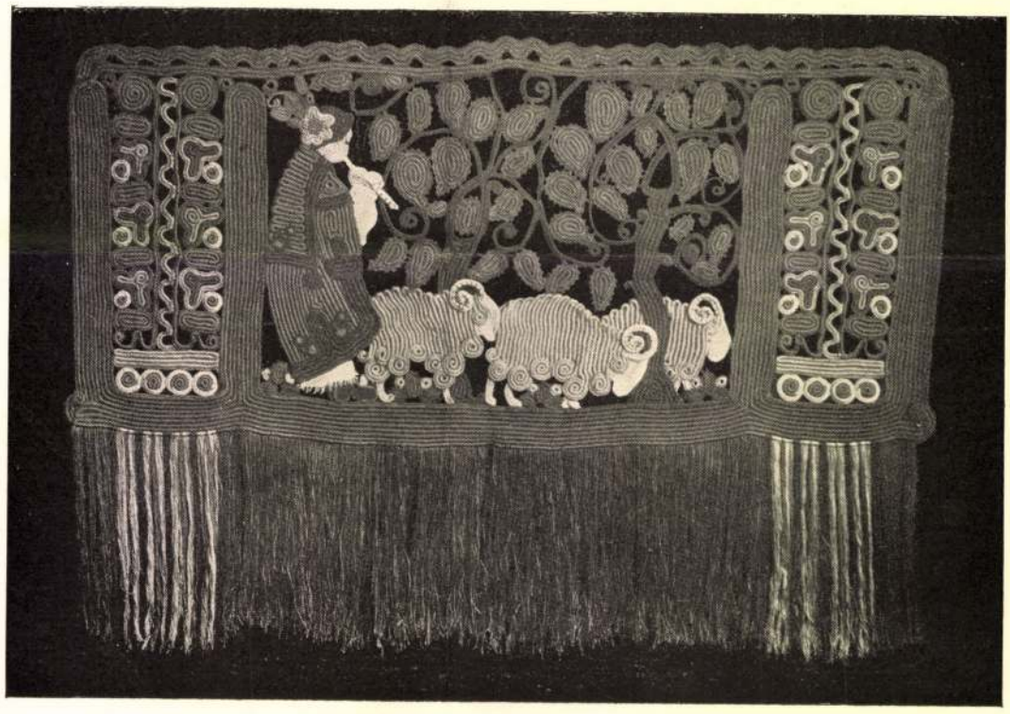

215

 214—215. Kardos Böske: Horgolt falidíszek.

214—215. E. Kardos: Gehäkelte Wandbehänge

és 205. l.

Magyar Iparművészet

1916.

Kardos Böske

93

EGY KIÁLLÍTÁSRÓL

Karácsony napjaiban, a Haris-köz 1. számú házban, műterem-kiállítást mutatott be Kardos Böske. A vad zajlásban, ami most átcsörömpöl a város fölött, bizony alig akad meg a figyelem az elvonult, önmagát véka alá helyező művészetnél, ami e kiállításon elénk tárul. Illik följegyezni: Kardos Böske a legszebb reménysége a magyar iparművészetnek. Textilmunkákat, asztalfutókat, kendőket, függönyöket, válltakarót, vitrázsokat, faliszőnyegeket és mindenfajta pompázó termékét a tűnek, anyagkombinációnak és a bujálkodó képzeletnek láttuk itten, ízlés, dekoráló erő, a rajznak olyan üde átranszponálása csillog e szép tárgyakon, hogy öröm köztük járni és megérinti az elgondolkozást, mért nem keresi föl a biztatás, ismertség, anyagi jólét az ilyen kitűnő művésznőt, aki egyik legszebb reprezentálója a magyar talentumnak. Mert magyar a meleg színessége, regélő ornamentikája, a naiv kedvessége, együtt a sok gyönyörű holmi érezteti is a bús, magyar szimbolumot, a vadrózsabokort, mely elhagyott magányosságában virágját önfeledten hányja és illatát nem lehet elfelejteni.

Úgy tudjuk, a kiállított tárgyakat, megrendelten Amerikába viszik... helyes ez, a külföldről jövő impulzus munkáló egyensúlyban fogja tartani Kardos Böskét és megmarad számunkra a nagyszerű termékenysége, anélkül, hogy mi hibásak lennénk benne. Evangéliumi állapot ez: hálátlanságért hálával fizetni.

RÉVÉSZ BÉLA

Nyugat 1920. január 1-2.

MEGJELENT! MEGJELENT!

SCHÖPFLIN ALADÁR:

MAGYAR IRÓK.

Irodalmi arcképek és tollrajzok.

:: ÁRA 18 KORONA. ::

MÁSODIK KIADÁS! ISMÉT KAPHATÓ!

PALLAS NYOMDA, BUDAPEST.

Kozma Andor, a régebbi nemzedék pe-
csült költője 1920. keltezéssel jelenteti meg
új költeményeit «Magyar rhapsodiák» címen.
Jórészt azok a versek teszik a kötet zömét,
melyek azelőtt egyik lapunkban vasárnapon-
ként láttak napvilágot «Koboz krónikája»
címen és a hét időszerű eseményeit írták
meg krónikás modorban, egy nyelvművész
készségével, egy ujságíró friss ötletével.
Kozma Andor ebben a tekintetben külön
műfajt teremtett, mely elüt az úgynevezett
kabaréhangtól, de azért annyira könnyed,
elmés, hogy a napilap szerves alkotó
része marad. Ezekből a heti verseiből ki-

KARDOS BÖSKE RAJZA

Művészet 1911.

kor föl kell ismernünk azt az igazságot, hogy a legnagyobb festői potenciák a színt és a formát, a formát és a színt, egyiket a másik vesztesége nélkül, egyiknek a másik rovására szolgáló kiemelése nélkül, természetes, könnyű, magától értetődő egyensúlyban tudták produkálni.

Tiziano és Rembrandt, Tintoretto és Rubens alkotásai ennek az egyensúlynak teljes, harmónikus megnyilatkozásait adják. És Rafael és Botticelli és Velasquez és Frans Hals is, habár arról lehet is vitatkozni, hogy az előbbi kettő formaadásban, vonalvezetésben, az utóbbi kettő színben tökéletesebb. És az újabb, akár a forma, akár a szín jelszavával küzdő harci irányok emberei közül is az igazán, az irány aktualitásokon túl is nagyok, példázói a szín és a forma egyensúlyának. Manet-ről, Degasról, Renoir-ról, sőt Cézanne-ról és Gauguinről sem tudom megmondani, hogy inkább színekkel, avagy inkább formákkal gazdagították-e a szemünket, a fantáziánkat, az életünket. Minden festészetnek csak az a lényeges kritériuma, hogy festői elemekkel, tehát, igenis, legelsősorban színnel és formával gazdagítson.

E festői elemek tisztán önmagukban, szinte minden valóságot vagy gondolat-szimbólumokat jelölő elrendezésük nélkül is, minden a művészre tartozót átfognak, kifejeznek, elmondanak. Nemcsak festői felfogását, hanem következetesen teljes természetlátását, sőt lírájának egész regiszterét és egész életfelfogását, világszemléletét is. Tehát nemcsak azt, hogy a külső természet-jelenségeket miként veri vissza, hanem minden belső továbbrezgést is. A legnagyobb potenciájú festő-természet meríti ki magát legteljesebben vásznain. Színnel és formával; teljes egyensúlyban. Mégis, mintha formák nyelvén mondaná el közlései lényegesebb részét. Legalább is a gondolati, az eszmetartalmi részt. Persze, itt nem irodalmi tartalomról van szó; vagy mondjuk, hogy irodalomról is: csakhogy ennek s formák nyelvén való, tehát tisztán festői megjelenéséről. A formák tartalmazzák a művész természetlátásának csontját, gerincét. Világszemléletének teljesebb, sokoldalúbb és domborúbb képét adják a színeknél. A szín inkább az érzésbeli tartalmat fejezi ki, a pillanat illanó benyomását, a hangulati részt. Azt hiszem: a ritmus, a mű egészét átfogó konstruktiv melódia a formában van. A színé inkább a hangszerelés szerepe. Nem jelentéktelen, sőt éppen a ma zenéjében mind fontosabbá bontakozó szerep. De Debussyt inkább kimeríti, mint Beethovent. A forma: a gondolat. A szín: a líra.

BÁRDOS ARTUR

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

virág sereg, de már egy sem birta utólérni, mert a patak vize sokkal gyorsabb volt mint az ö gyenge lábuk. fáradtan szálltak ki a vizből, és szomoruan mentek haza. A többi nefelejts testvérek meg ott maradtak a parton és kérve kértek minden arra menö habot, küldje vissza testvérkéjüket. De a hangos, csengö hullámok nem hallották meg a nefelejtsek halk szavát, kacagva siettek tovább. És a nefelejtsek nem tudják elfelejteni elveszett testvérüket. Ott állnak most is a patakok partjai fölött. Kék szemük hulló könnyeit egyre viszi magával a rohanó viz, és ök még mindig várják, mikor hozza vissza a tolvaj hullám az ö kedves társukat. A szegénykék nem tudják, hogy viz, ha egyszer elfolyt, visszafelé nem jön soha többé.

KARDOS BÖSKE RAJZA

A MAGYAR MŰVÉSZET KIALAKULÁSA A XIX. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN.*

Mikor a magyarok a kilencedik század végén mai hazájukat elfoglalták, harcos vándortörzsek alacsonyfokú művészetét hozták magukkal. Az új hazában a római provinciális művészet romjait s a népvándorlás hullámai által idevetett törzsek barbár művészeti gyakorlatát találták. Életükben nagyobb fontossága a művészetnek azonban csak akkor támadt, midőn az első évezred fordulóján Géza és Szent István uralma alatt a keresztséget felvették.

A kereszténység kifejtette művészetének egész szuggesztiv pompáját, hogy a fényűzés iránt fogékony nép hajlandóságát megnyerje. Gazdag bazilikák emelkedtek; sajnos, csak leírásokból ismerjük őket; gondos ásatások is csak alapfalaikat tudták napvilágra hozni. Középkori művészetünk legnevezetesebb emlékei tönkrementek; a tatár, a török, a százados kíméletlen harcok és a nemtörődömség elpusztították őket. Néhány ránkmaradt emlék a művészet fejlettségéről tanuskodik: a gyönyörűen díszített jaáki templom a román stílus ornamentikáját nemes gazdagságában mutatja be; Kolozsvári Márton és György testvérek, kiknek egyetlen megmaradt szobruk a Prágába mentett Szent György bronzszobor a késői gótikus szobrászatnak legjelesebb képviselői közé tartoznak. Azonban mind e jelenségek magukban állók, sporadikusak. Lehet, hogy csak a ránkmaradt emlékek elégtelensége folytán, de bizonyos, hogy összefüggő fejlődés képét nem kapjuk. Ugyancsak teljesen elszigetelt jelenség az olasz reneszszánsz művészetnek magyar földre való átültetése, mely Corvin Mátyás nevével kapcsolatos. E ragyogó korszak után csakhamar következett a bukás. A török hódítás örökös harcaihoz a vallásvillongások s az idegen dinasztiának mind jobban ránk nehezedő súlya járul. A XVI. és XVII. század nehéz napjaiban kevés magyarnak, néhány főúrnak s főpapnak volt ideje, békéje, pénze, hogy a művészet nemes fényűzésének áldozzon.

A XVIII. század a nemzeti kimerültség és a dinasztia túlsúlyának jegyében indul. Nemzetietlen kornak szokták nevezni a történetírók, de ha akarjuk, a nemzeti erőgyűjtés korának nevezhetjük. A nemzet, miután 1711-ben végkimerültségében kegyelemre megadta magát, lassanként magához tér s kezdi kiheverni a török háborúkban szenvedett nagy vérveszteséget.

Az elnéptelenedett vidékek újra lakottakká válnak; a városok elkezdenek gyarapodni;

* Részlet a római magyar művészeti kiállítás katalogusából.

387. Kardos Ferenc,ép. KDK

Szül.: Debrecen,1892. Okl.kelte: 1914 Sz.:5611

A m.kir.József Müegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonositást nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

XXXXXXXX Ep-Ip - IP-MÜV.1931. márc.1. 41.1.

Kardos Ferenc

Budapest, 1940. szept.

Kardos Ferenc dr. okl. építész,
XI. Bercsényi-u. 10. 458-753

rint:

az első 5.000 P. érték után 8
30.000 " ig 15
50.000 " ig 20
100.000 " ig 25
" " P.-ön felül 30

Az értéket esetenként a Főfelü
lőség állapitja meg, s a dij megfe
lő művészeti, vagy történeti vagy
gyéb muzeális / könyvtári/ értékü
gyak átengedésével is leróható, am
nyiben azt a Főfelügyelőség alkalm
nak találja.

A magyar állam külföldi képvis
leteinek használatára, az államtól
dezett vagy jóváhagyott kulturális
legü kiállitásokra a Főfelügyelősé
dijmentes ideiglenes kiviteli enge
adhat.

Kardos Ferenc dr

építész.

Szül. Debrecen 1892.

A doktori avatás ideje 1920.

Vízjegy: műegyetem 216. l.

Székesfehérvár.

A középtérben balra van a
sitett város, melyet jobbról
előtérben tábori sátrak katon

Belagerung der Statt

Fm., mér. a vk. 6.8: 11

140-95

Kardos Ferenc
építész
szül Debrecen 1892.
okl. nyert 1914.

Névjegyz. Műegyetem 10 l.

40 Gyorsírásfüzet.

Szentirányi Zsuzsanna

IV. b. évf.

Kardos Ferenc dr

Vasbeton mérnök

l. Életr. arch.

Váljubal 311. l.

Kardos Ferenc dr

okl. építész
volt műegyetemi adjunktus készítette a statikai számításokat az alabbi építkezésben

Kotsis Iván: A székesfehérvári városháza átépítése.

MMÉEKözl

1939. 122. l

Kanizsai Szabadkán kezdte meg az ujságirást, tehetséges irásaival ott aratta első sikereit, de akkor még Csuka Ferencnek hivták. Szabadkáról Szegedre került a Hiradóhoz, elég kicsiny fizetéssel. Több ötlete volt, mint koronája, de azért jól és vidáman élt, mert ha nem volt pénze, az ötleteit költötte.

— Előleget kérek — támadta meg egyszer a kiadóját.

— Csak sokat ne kérjen, mert sokat nem adok.

— Hát adjon egy koronával kevesebbet, amennyit maga akar és eggyel többet, mint amennyire én gondolok.

— Jó — nevetett a kiadó, — itt van egy korona, mert én *kettőre* gondoltam.

— Jó — nevetett Kanizsai, — mert én *egyre se* gondoltam.

Olyan igénytelen volt, mint egy szerzetes, csak a fehérneműjére és a lelkiismeretére volt nagyon kényes. Ha nem volt ebédje, rávetette magát valamelyik ismerős nyárspolgárra, hogy önszemével lássa, milyen utálatos a jóllakottság. És ha mulatni akart, kölcsönt is kért eme nyárspolgártól egy koronát, vagy

Kardos Ferenc

Tisztelettel meghívom önt és kedves családját

A metamorfózis archetípusai

címmel megrendezendő, olajfestményeimből összeállított kiállításomra.
A rendezvényt
a Baranya megyei Art Macht Frei Művészeti Csoport Zenei Frakciója nyitja meg.

A kiállítás helye: Baranya megye, Szászvári Általános Iskola
ideje: 1997. július 13. /vasárnap/ 14 óra

Előre is köszönöm megtisztelő érdeklődését.

Kardos Ferenc

„Éjnek sötétjében virág a csend."

MEGHÍVÓ

Kardos Ferenc, könyvkötő iparművén Dok

Az Országgyűlési Könyvtár könyvkötészetének vezetője. Két grafikussal: Erdélyi Jánossal és Szántó Tiborral társult s egy első, három második és egy harmadik díjat nyert Lipcsében.

Vigh Károly: Magyar könyvek a lipcsei Nemzetközi Könyvművészeti Kiállításon 507.

A Könyvtáros, IX/7.

[Könyvbarát] Bp. 1959 július

M D4

„Kardos Ernő, festő"

[2.]

Az Ernst Múzeumban tárlata nyílik július 21-én.

{[A mai valóriműleg sajtóhiba: farkas Ernő helyett!]}

– : Kulturális hírek

8. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. júl. 19.

MDK

dr. Kardos Ferenc, ép.

Az Orsz.Lakásépitö Tanács hat áll. bérházra hat csop.-ban jelölte ki az épitészeket.
Fenti a VI. csop.-ba tartozik.

?: Az áll. lakásépitö akció.
MEM.1925. XXV.évf. 1-3.sz. 3o.l.

Kardos Böske

Horgolt csipke,
terverte és kivitette
fenti, szinesen repro.
Kimisk 1912/13

T. 1488.

eljes felszerelésben látható ka-
jobbjával pedig válla-
ogja. Felirata:

uccari en Croatie.

ur inv. et direx.

la Marine.

17.5: 11.4 cm.

Kardos Böske

Szintázi köpeny horgolt
mies betétekkel, repr.
Magyar Iparmúvészet
1916. 338. l.

Hotel zum Jägerho

lafejléc. - Lith. A.F.Walzel Pes

Hotel Pannonia sz

Főv.Kvt.B. 640/1/ /18..../

Hotel Königin von

dello. - B. 640/1/ /1855/

A magyar középpon

nos rajza után könyomat Walzelt

Magyar központi

ka met[illegible]. - Az Életképekhez. Id.

A pesti városi s

Kardos Erzsi

200 k. államsegély

Érmiek 1912/13. 28. l.

Iskola utcza. Miskolczon IV. 248.

Kardos Erzsébet

grafikus

1911–13.

Címnisk 1930. 84. l.

fordul, hosszu göndör parókával,
ben, a mely felett annak gyémán-
on annak nagykeresztjét viseli.
rban:

von Lothringen u. Bar und Elisa-
Philipp von Orleans,
rmählte sich am 12 Februar 1736
serin Maria Theresia, mithin Stif-
schen habsburgisch lothringischen
g von Toscana
Oesterreichs am 21 Nbr. 1740 und
krönt am 4 Octobr. 1745; starb

lag der [redacted] Lith. Anstalt des Mohn
n Wien.

agassága 22.2 cm.
. 169-904
4-904-[redacted] 70

Kardos Böske

A Gyermekművészeti-
kiállításból. Fenti
gyermekrúhája -
Repr
Magyar Iparművészet
1914. 254 l.

Kardos Böske.

3. Vitrinában és a falakon textil munkái. Árak jelezve a tárgyakon.

17

21

Kardos Böske
Ernst Mur. Miáth. 36.22
1919. jan.

25. Dr. KENCZLER HUGÓ: Rembrandt művészetéről.

26. Dr. STRAKONICZKY KÁROLY: Lechner Ödönről.

27. Prof. Dr. PAUL SCHUBRING: A renaissance menyasszonyládáiról. (Vetitett képekkel.)

28. FELVINCZI TAKÁCS ZOLTÁN: Magyar képirók a közelmultban és a jelenben.

29. SZÉP ERNŐ: Töredékek egy készülő műből. (Megj. szerzőnek Kenyér c. művében.)

30. Dr. SCHILLER OTTÓ: A művészet haszna és kára.

Kardos Böle

textil munkái kiállítva
az Ernst Múzeum 1919.
januári kiállításán.

Porosz tudományos akadémia V. 54.

Kardos Gábor, festő; szül. 1881 október 4-én Bécsben.
1899-1903-ig mint díszletfestő Budapesten dolgozott, azután, mint Tanovitz Fülöp tanítványa átlépett a tájkép és csendélet festésére. Egy ideig Ferenczy Károly vezetése alatt az aktrajzban is képezte magát. ~~Itt~~ A budapesti Műcsarnokban 1913-ban állított ki először. Művei közül említésre méltók: Visegrád, Salamon tornya, több visegrádi részlet, továbbá a budapesti állatkertben egy dioráma és néhány falfestmény.

A művész közlése nyomán.

Kardos Böske

Munkácsarnok
1918 – 19. téli kiáll –

Nagyváradi múzeum (építkezési segély)

III. 175.

Kardos Bőrike

Horgolt faldísze
repr

Nádai 120 l,
mellett

MŰTÁRG

29116. — K. M

Kardos Böske

2 kéziumkájának

repr. –

Múlt és Jövő

1921. jan.–febr.

28. l. –

n): JUDITH.

A Mult és Jövő 1921. januári műmelléklete.
, janvier 1921.

Kardos Böske

Müvészet 1911. 172, 173

Követel

[illegible] gizelése.

"	20	Vi-annak	4.	10.82
		ótvitel a 11 szlára		

3. (

Tartozik

1928. nov.	1.	Tőkének	1.	18.5
"	17.	Váltónak	3.	13.0
"	20.	Árúnak	4.	22.0
"	23.	Pénztárnak	4.	20.0

Kardos Böske

grafikus

A Ipesti ipárművészeti iskolában tanult. 1925-ben Bécsben dolgozott a gyakorlati grafika tén. Kiállított a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban. Egy vasári jelenetet, ábrázoló illusztrációja

repr.

Magyar Grafika

1925. 227. l.

A „TITANIC" MENEKÜLTJEINEK ELLÁTÁSA RUHÁVAL.

A menekültek közül sokan hiányos öltözetben kerültek a „Carpathia" gőzösre, melynek hölgy-utasai rögtön hozzáláttak, hogy alsó és felső ruhával lássák el őket és az elszakadt ruhákat összevarrják.

A „TITANIC" MEGMENEKÜLT NÁSZUTASAI.

Az elsülyedt hajón tizenegy nászutas pár volt, akik közül a képünkön látható Harder és neje maradtak egyedül életben. A velük szemben ülő hölgy Hays vasutigazgató megmenekült ifjú özvegye.

nagy elméleti készültségű ember volt és teóriát szűrt le, melynek fonalán a beszédet és szavalást tanította. Egynémely jelzőt hangsúlyozni kellett nála. Szigeti viszont megtiltotta a hangsúlyozást. »Beszélj, ahogy az anyádtól tanultad.«

Ez a mondás aztán néha nem várt visszhangot keltett, mikor egy tót vidékről hozzánk szakadt fiúnak is ezt mondta. A szegény fiú azzal védekezett, hogy tót volt az anyja. »No hát eredj tót színésznek«, — mondotta imperturbábilis nyugalommal az öreg.

Egy-egy tanítványát nagyon szerette. Szacsvayt, Tóth Imrét, akinek apjához szoros barátság fűzte, Helvey Laurát, Rákosi Szidit, Adorján Bertát, Gál Gyulát, Gabányit apai szeretettel tanította. Még össze sem szidta őket, holott ez nagy szó. Mert haragudni rettenetesen tudott. Érezték ezt minden időben a balsors által a Nemzeti Szinház élére állított intendánsok. Orczyra azért haragudott, mert muzsikus volt. A muzsikusok iránt ádáz gyűlölettel viseltetett. Gál Gyula a megmondhatója, hogy egy névnapi tisztelgés alkalmával az üdvözlő beszédre ezzel a frázissal kezdte a feleletét: »Az isten verjen meg minden muzsikust.«

Zichy Antalt azért gyűlölte meg, mert leparancsolta a próbán a kezéből azt a vastag botot, amelyre támaszkodva szokott próbálni. Zichy rendet akart csinálni és Szigetin kezdte az energiát. Meg is járta szegény. Rövidesen mennie kellett.

Szánakozást nem ismert Józsi bátyánk. Annyi nyomorúságon küzdte át magát, hogy megkeményedett a lelke és azt hitte, mindenkinek olyan rettenetes fizikai és lelki ereje van a csapások elviselésére, mint neki. Ezért tartották irgalmatlannak. Pedig a szíve mélyén mély könyörület lakozott.

Május tizenegyedikén lesz kilencven esztendeje, hogy született. Veszprémi család sarja s a neve Tripammer. Gyermekkorában látta a Balogh István társulatát játszani és kedvet kapott a komédiához. Hiába tiltották a szülei a szinháztól. Odaszökött. És mikor Pestre küldték az egyetemre, mindennap odaállt az utca sarkára, leirta szóról-szóra a szinlapot s otthon azt találgatta, hogy ki mit fog játszani? És megkomponálta a szereplők nevei után a játékot. Ameddig tartott a pénzében, járt a szinházba. Mikor elfogyott a pénze, fölcsapott egy a szinház udvarán ácsorgó ripacstársulat igazgatójának a truppjába. A találkozás a Két Kék Bakokhoz címzett korcsmába volt kitűzve. »Oda fogom szállíttatni a ládámat!« mondja Szigeti a direktornak. »Micsoda? Uraságodnak ládája is van? Akkor az úr nem vidéki színésznek való.«

No, hát akkor nesze a seprű, mától fogva te söpröd a szinpadot.«

Ez volt a fölavatás Jászberényben 1841 október 3-ikán és az első előadás ripacskodásai, mert azon este a »Peleskei nótárius«-t adták s Szigeti József játszotta benne a kisbirót, az uti komiszáriust, Otellót és a mexikói vőlegényt.

Volt alkalma kimutatni alakító képességeit.

Az éhenhalástól az mentette meg, hogy egy ottani család elholt fiához a megszólamlásig hasonlított. Ez a család azután megmentette

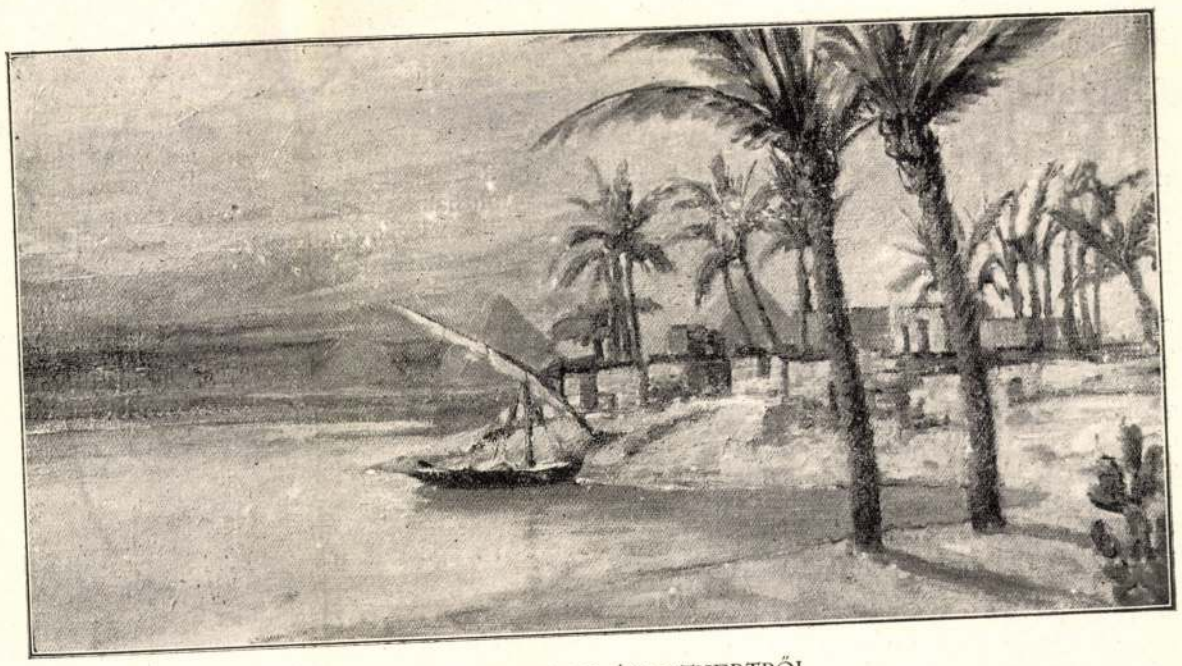

A BUDAPESTI UJ ÁLLATKERTBŐL.

Az állatkerti terrarium (kigyóház) öt méter hosszú falfestmenye. Kardos Gábor műve, aki a rágcsálók házában a dioráma (plasztikus panoráma) hátterét is tervezte és festette.

Nem is arra teremtette a magyarok istene. Irtózatos az a nyomorúság, amelyet a vidéken szenvedett. Az első napon, mikor a korcsmaszobában fölállított szinpad elé járult, mint ahogy az oltár elé szoktak járulni a hivők, egy szurtos alakot talált ott, aki sepri a deszkákat. »Hát nagyságod mit keres itt? Talán bilétet akar?« »Nem barátom, én a társulat legújabb tagja vagyok . . .« »Ugy?

a nyomorúságtól. Szinész-emlékeit egy kis füzetben adta ki, amely már ritkaság-számba megy. Szivettépő, rettenetes dolgok vannak benne megirva. Nem csodálom, hogy aki ezeket átélte, örökké gyűlölettel gondol a provinciális szinészetre.

Háromesztendei vidéki nyomorgás után Lendvainé Hivatal Anikó vendégszerepelt a társulatuknál s megtetszett neki a Szigeti

JÓZSEF KIRÁLYI HERCEG AZ ELSŐ KALAPÁCSÜTÉST MEGTESZI.

AUGUSZTA KIRÁLYI HERCEGNŐ ALÁIRJA AZ ALAPKŐBE HELYEZENDŐ IRATOT.

A THÖKÖLY-UTI DOMONKOS-RENDI TEMPLOM ÉS ZÁRDA ALAPKŐ-LETÉTELE.

játéka. Ide ajánlotta s 1844-ben vendégszerepelt egy »Lorenzino« című, azóta rég elfelejtett darab Michel szerepében. Rendkívül tetszett. Szerződtették is nyomban.

De örökké érzékeny apákat és vizenyős szerelmeseket játszattak vele. Nagyon elkeseredett és el akart menni a Nemzeti Színháztól.

Hiszen olyan intendánsai voltak közben-közben a Nemzeti Szinháznak, akikről nem sok jót lehetett mondani. Az egyikről az az anekdóta maradt fönn, hogy mikor Komáromy Alajos elkeseredve ment föl hozzá szerepet kérni, azt kérdezte tőle, hogy mit akar játszani?

— Hát tehetségemhez való szerepet, teszem föl: Otellót . . .

— Jól van, — szól az intendáns. — Csepreghy, tűzze ki a jövő hétre a »Peleskei notárius«-t.

A jámbor intendáns nem ismert más Otellót, csak azt, amelyiket a peleskei notárius kivér a szinpadról.

És amilyen erőteljes, hatalmas és velős a szinpadi művészete, olyan tartalmas, tőzsgyökeres és mély az irói talentuma is. Valóságos drámairó Vas Gereben, annak tőzsgyökeres magyarságával, fajszeretetével, eredetiségével és megalkuvást nem ismerő magyarságával.

És hogy ezek a művészeti sark-kövek mennyire erősek és mennyire beválnak az új kor irodalmi épületén is, bizonyítja »Rang és mód«-jának felujítása, amely zsufolt házakkal adatik már közel huszadszor.

Pedig azóta a magyar közönség megismerte a külföldi irodalom javát, Norvégiától Szicíliáig és Szumuruntól s a japánoktól egész a nyugat fiaiig és lányaiig. Mégis számot tevő, nagy sikert aratott a felújítás.

Drámai munkái gyönyörű seriest alkotnak. Kezdődik szinmű-irói pályája a szabadságharc esztendejében »Egy táblabiró a márciusi napokban« című alkalmi darabjával. Aztán következnek sorban »Viola«, a »Vén bakancsos«, a »Csizmadia mint kisértet«, a »Jegygyűrű«, az »Okos bolond«, a »Becsületszó«, a »Szép juhászné«, »Szerelem és örökség«, »Falusiak«, »Szécsi Mária«, a »Jó madár«, »Mérget ivott«, »Toldi«, azután a »Rang és mód« s öreg korában még két, soros sikert aratott munkája, melyek közül a »Csókon szerzett vőlegény« vidéken még ma is kedvelt kasszadarab.

Művészi skálája szédületesen nagy. A bohózatos figuráktól, a Delobelek szinfalhasogató komikumától a Menenius Agrippa hatalmas alakjáig minden szin a palettáján van. Hát még a multban? Azt is elárulom, hogy népszinmű-énekes is volt s érzelgős szerelmeseket is játszott. Egy-egy darabjának a genezisét is tudom. Igy a »Vén bakancsos és fia a huszár« keletkezését a következően beszélte el:

»Réthy komával egyszer a Svábhegyről hazajövet arról beszélgettünk, hogy mennyi kincs lehet a budai hegyekben elásva? Erről aztán áttértünk a népbabonára, mely a rejtett kincset tűzlobogás tüneményével hozza kapcsolatba. Amint csöndesen ballagunk tovább a csöndes éjszakában, eszembe jut, hogy a jó falusiakat mennyire bolonddá teheti egy furfangos legény néhány rakétával? . . . Üztem-fűztem tovább a gondolatot és megkomponáltam a vén baka meséjét. Mikor aztán Radákovics, akit Vas Gereben néven ismer az irodalom, felszólított, hogy a Nemzeti Szinház nyugdíj-intézete naptárába elbeszélést irjak: papirra vetettem a mesét. Annyira megtetszett Vas Gerebennek, hogy nem nyugodott, amíg népszínművet nem csináltam belőle.«

A »Csizmadia mint kisértet« veszprémi anekdota, amelyből már az ötvenes évek közepén megcsinált néhány töredéket. Magának irt benne ragyogó szerepet s 1856 október 18-ikán, a darab premiérjén eljátszotta a Sas István szerepét. A darab címe akkor csak: »Kisértet«. Alpárit az ifjú Lendvay, Karádit Szilágyi Pál, Zsuzsit Eötvös Borcsa, a későbbi Némethyné, a multak Blahánéja játszotta. Miskát Szerdahelyi, Kallósit Tóth József a magyar szinészek fejedelme alkotta meg az első előadáson.

Fodrák Miska aztán kedves szerepe lett a komikusoknak, ebben vendégszerepelt hajdan Vizvári, Kallósi szerepét pedig legutóbb Gabányi vette át.

A premiérnek ragyogó sikere volt. Nemsokára bejárta a hire az egész országot s nem volt szintársulat, amely a »Csizmadiát« meg nem vette vagy le nem lopta volna, mivel biztos kasszasikert igért. Az irói tulajdonjoggal akkor még nagyon gyengén állottunk.

Negyvenhatszor adták eddig a Nemzeti Szinházban és a mai előadását bátran bocsátjuk a közönség elé, tudván, hogy a nagy elődök nyomdokába méltó utódok léptek, közték nem egy a Szigeti bácsi kedves tanítványai közül.

Én is azok sorából való vagyok. Igaz, hogy a legutolsó szinésziskolai vizsgálaton az öreg úr dicsérete abból állott, hogy: »Tóni öcsém . . . ha még egyszer meglátom itt a szinpadon, hát ezzel a léccel verem ki innen . . .« De hát ha kivert az egyik ajtón, visszajöttem a másikon . . . nem azért, hogy szinpadi babérokat arassak, hanem hogy hirdessem a multak nagyjainak és köztük az egyik legnagyobbnak: Szigeti Józsefnek dicséretét!

CSAK HOLNAP.

Ma még ragyog a fény, enyém az élet,
Ma még enyém ezernyi színhatása,
Ringatja lelkemet szelíd varázsa, —
Mi bennem szunnyadott, most mind feléled.

Ma még kezemben itt a habzó serleg
Az ifjúságnak édes italával,
Most még enyelgek a pompázó nyárral,
Enyémek még a piros rózsakertek.

Nem a megnyugvást hozza még az este,
Csak a reményt, hogy ujra jő a hajnal
És betölt mindent meleg sugarakkal,
Az eget s lelkemet biborra festve.

Szememben még ragyog az élet pírja,
A vágy még mindig hosszan megremegtet:
Lobogni uj érzések napja mellett,
De lelkem már az első könnyét sírja.

Az első könny! Mégis eljő a holnap,
És minden-minden bús szürkére válik,
És várnom kell a búcsúéjszakáig,
Amikor vége lesz a sok mosolynak.

Amikor elhelyeznek síri csendbe,
És elhervadnak mind a nyári álmok,
S napfény helyett remegve leszivárog
Szivemhez az enyészet harmatcseppje! . . .

Ne még, ne még! Hadd ujjongjon a lelkem, —
Sirásó, ma még kacagom a munkád,
És mintha szivem víg nótáját húznád:
Uj hajnalt érzek síró énekedben . . .

RUDNAI GYŐZŐ.

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT

Próbadobozokat, valamint orvosi röpiratot a gyermeknevelésről díjtalanúl küld a HENRI NESTLÉ cég WIEN I, BIBERSTRASSE 11, V. osztály.

A Fonciére Általános Biztosító Intézet Erzsébet-tér 4. sz. bérháza

Tervezte: **Kardos György.**

Az 1870 előtt épült Erzsébet-téri, közismert neorenaissance-homlokzatú bérház lebontásával a Fonciére Általános Biztosító Intézet elhatározta, hogy telkén hatemeletes bérházat építtet. Az alaprajz emeletsoronként két 3 szoba-hallos lakást (két utcai és egy udvari szoba) és két előteres, főzőfülkés, fürdőszobás garszon-lakást tartalmaz. A földszint és félemelet beépítésénél a fentiekhez hasonló körülmények között adódott a 3. sz. ábra alaprajzi megoldása. A pincében a teljes területet elfoglaló raktárak és az előírásoknak megfelelő légvédelmi óvóhelyek vannak. VI. emeleten az udvari traktusban ház-

Festőmunka:
Hantos Testv. Rt
Borsos felv.

Tér és Forma
1939. 6. 29.

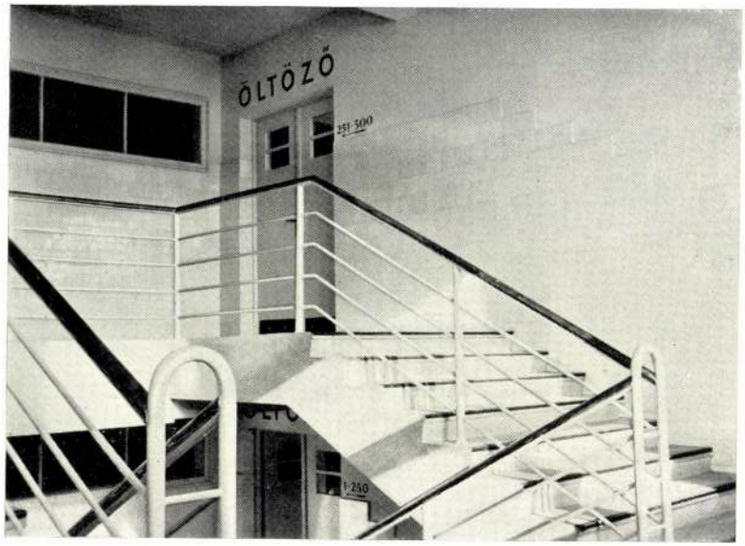

Lépcsőházi részletek — Foto: Chaboda

Magyar kastélyok

Rados Jenő egy évtized előtt egy formás könyvvel lépett a magyar könyvolvasó, könyvvásárló nyivánosság elé: bemutatta Magyarországnak jórészt ismeretlen kastélyépítészetét. Kiadója: az Egyetemi-nyomda, nem csalódott e könyv kiadásával, mert ime a magyar könyvpiacon nem gyakori jelenség következett be, a magyar kastélyok könyvét bővített, gazdagabb formában újra ki kellett adni.*

A könyv jelentősen gazdagabb lett s a magyar építőművészet ez egyik leggazdagabb virágzási területére nagyszerű tényeket vet, megmutatja azt, hogy az egykori nagy urak, az egykori hatalmasok és tehetősek minő finom ízléssel építették meg otthonukat, legtöbbször neves, kitűnő építészek közreműködésével. Rados kultúránk ez ágáról beható kutatások alapján számol be, s a képekhez fűzött gazdag adatanyag a további művésztörténeti kutatást nagy mértékben elő fogja segíteni. Reméljük, hogy a jó és szép könyv még több barátot szerez Rados munkájának s ezért hamarosan megérjük a harmadik és még bővítettebb kiadást, amely tartalmazni fog számos olyan kastélyt, melyet ma még hiányolunk: ilyen pl. az ungvári Drugeth—Bercsényi-kastély — s ugyanakkor a ma — ilyen nagy anyag feldolgozásánál könnyen felmerülő hibák is újra ki fognak javittatni, a ma még ismeretlen szerzők nevei ki fognak egészíttetni.

Dr. B. V.

* Magyarország művészeti emlékei. Szerkeszti: Gerevich Tibor. IV. kötet: Magyar kastélyok. Írta: Rados Jenő, az előszót írta: Gerevich Tibor. Budapest, 1939. 404. old., CLVIII képes táblával.

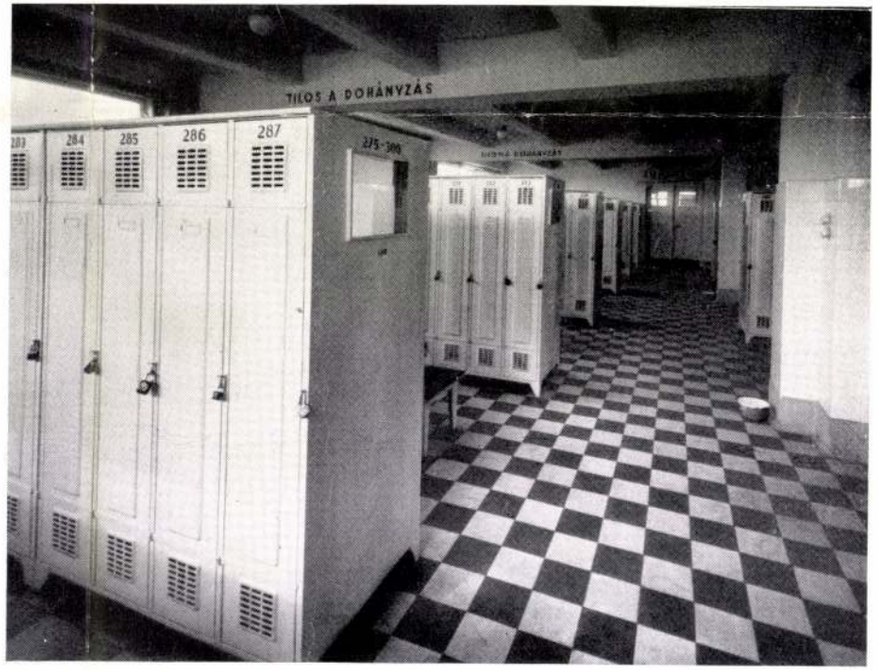

Ruhaszekrények és padok: Haas és Somogyi

felügyelői lakások, szárítók, mángorlók, mosókonyhák vannak, az utca felé pedig egy traktus szélességben, teljes homlokzati hosszúságban tetőterrasz van. A félemeletet irodahelyiségek, a földszintet pedig üzletek foglalják el, melyek részben a felettük lévő félemelettel, részben pedig az alattuk lévő pinceraktárral állnak összeköttetésben.

Asztalosmunka: Bartolfy (Polacsek) Imre. — Üvegezés: Klopfer J.

A homlokzati megoldást az a meggondolás eredményezte, hogy az $\frac{1}{3}$-os 90 cm-es zárt erkélykiugrás helyett kisebb méretű, de szélesebb, zárt erkély jellegű kiugrás készüljön, ami által nemcsak az utcai szobák összes méretei nyertek egyformán, hanem az alaprajz is egyszerűsödött. Ezt a zárt erkélyt a homlokzat arányával egyező nyílások osztják. Az ablakok előtti rács, tekintettel a 15 cm. magas mellvédre, erkélyjelleget ad, különösen az összecsukható ajtók nyitott állapotában.

Az öt emeletsorban elhelyezett lakások alaprajza teljesen megegyezik. A szokásos beosztástól eltérő háromszobás lakásoknak második W. C.-je nem a fürdőszobában van, hanem abból külön nyílik. Ugyanezen lakásokhoz garderobe-szobák készültek, ahol mennyezetig érő garderobe-szekrények vannak, mint az előszobákban. A garszonlakásokban beépített konyhaszekrények, polcok és az előszobákban teljes szobahosszban beépített szekrények a fél berendezést pótolják.

Az épületnek kulisszás gőzszárítója és központi fűtés berendezése van, mely egyenáramkészülékkel konstruált gőz-melegvíz fűtés. Az irodákban külön gőzfűtés van. A fürdőszobákban és olyan szobákban, ahol kevés hely állott rendelkezésre a vázas rendszer miatt, újrendszerű Thermocell-kályhák készültek.

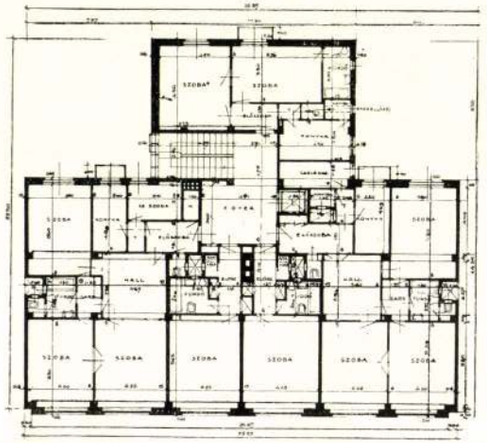

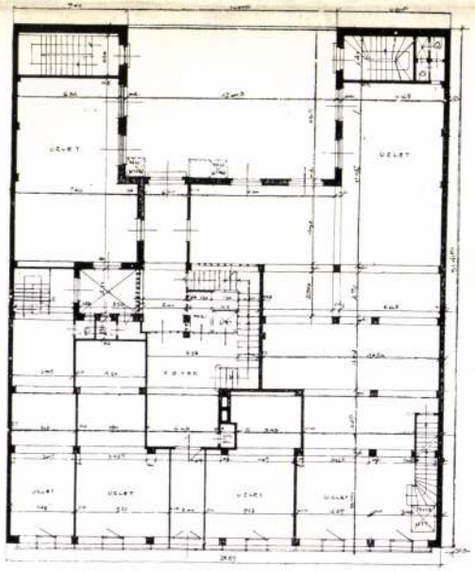

Emeleti és földszinti alaprajz — Feljárat

Portál és Luxfer: Haas és Somogyi.

Maison de rapport à Budapest — Arch.: **G. Kardos**.

kínál. Az Intézet a telepen gondoskodott erre a célra minden kényelemről és a tisztviselők szeretete ideköti őket egész nyári szabadságuk idejére is.

A telepnek az épületek zárt architektonikus keretet adnak és ezek elhelyezésükkel elhatárolt teret szegélyeznek, kifelé pedig visszavonulva a környező részektől és útvonalaktól a telepnek exkluziv magánjellegét és teljes nyugalmát biztosítják. Egységesen tartott gyepágyak, pergolák, az épületek meszelt falai, természetes színében tartott asztalosmunka derűs és egyszerű, otthonos építészeti keretet szolgáltatnak.

Ma már, a Nánási-út létesítése óta a budai oldalról is kényelmesen meg lehet a telepet közelíteni.

A dunai partról belépve egy kisebb előkert után a Dunával párhuzamosan helyeződnek el az étterem, konyha, házfelügyelői lakás, rá merőlegesen a csónakgarázs, kis zárt udvar, fürdők. Ezen épülettömb emeletén vannak az öltözők és hálóhelyiségek fedett és nyitott terraszokkal. Ezen épület mögött a telek két hosszoldalát követik a week-end-házak, míg a telepet a Nánási-út felől újabb épülettömb zárja le, melyben ugyancsak hálótermek, fedett játszótér és telepfelügyelői lakás nyer elhelyezést.

A telepnek ilyen elrendezése azt a lehetőséget biztosítja, hogy az üdülő és pihenő tisztviselők széltől és erős naptól védett, de levegős teret

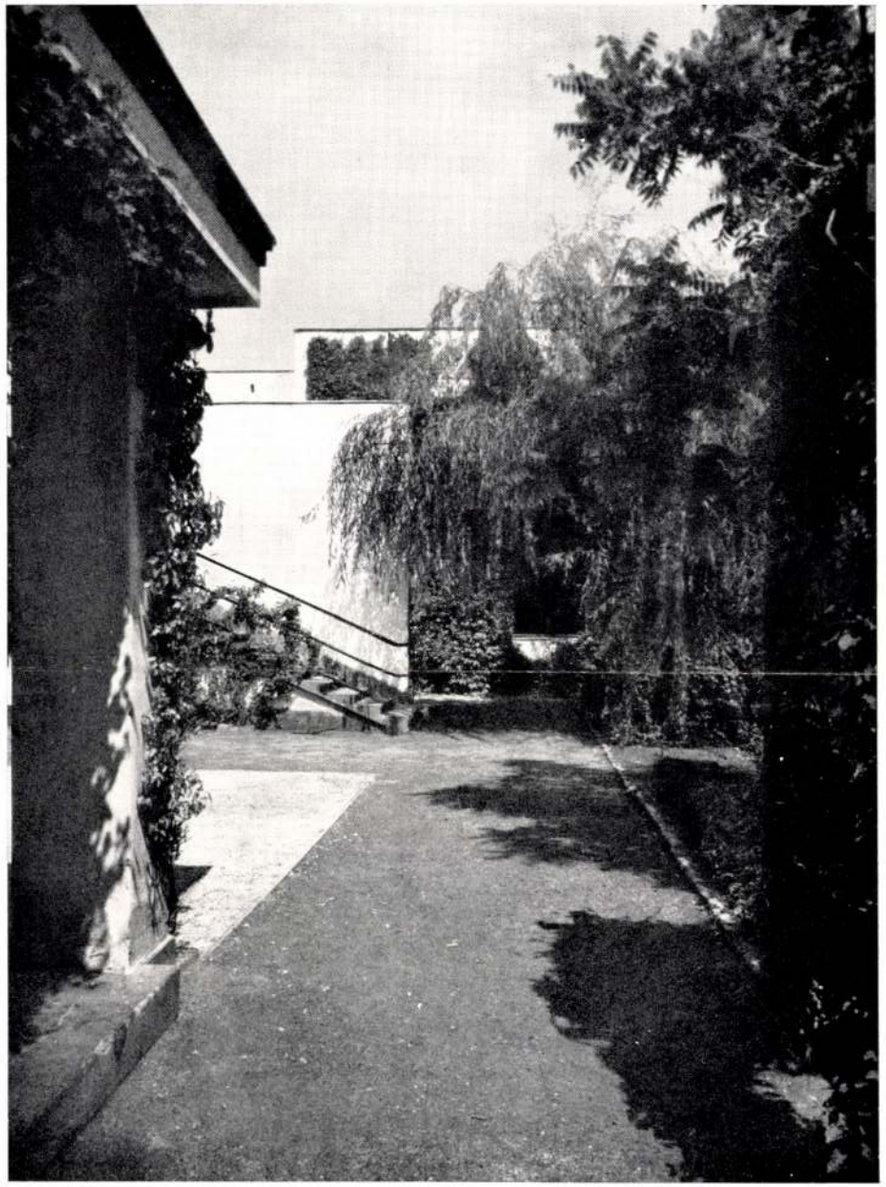

Udvarrészletek. — Details d'une maison de vacanças de la Société d'Assurance Foncière — prés du Danube. Arch.: **J. Kardos** — Borsos felv.

A Foncière Általános Biztosító Intézet 1932-ben az elsők között létesíti Békásmegyeren, a szentendrei sziget déli csúcsával szemben üdülő, illetve nyaraló telepét tisztviselői számára. A kezdet kisebb méretű, a telek 650 négyszögöles és csak a szentendrei HÉV-vel, vagy az Intézet motorcsónakjáratával a pesti oldalról, a megyeri csárdától közelíthető meg. 12 csónak számára szolgáló garázs, 14 női, 20 férfi hálóhely és az Intézet belső szervezetének megfelelő osztályok alapján egyes, vagy családos tisztviselők számára 6 week-end-ház, házmesterlakás, szerkamra, fürdő, zuhanyozó a telep berendezése.

A kezdeti kereteket azonban az Intézet szociális érzése és a tisztviselők sportszeretete évről-évre szélesíti. Az eredetileg 16 méter széles telekparcellához újabb, azonos nagyságú, 16×160 méter méretű telek kerül és az üdülőtelep terjedelemben és beépítésben is megnövekedik. Az épületeknek ezen bővítése azonban olyan jellegű, hogy az mindig teljes, befejezett képet ad.

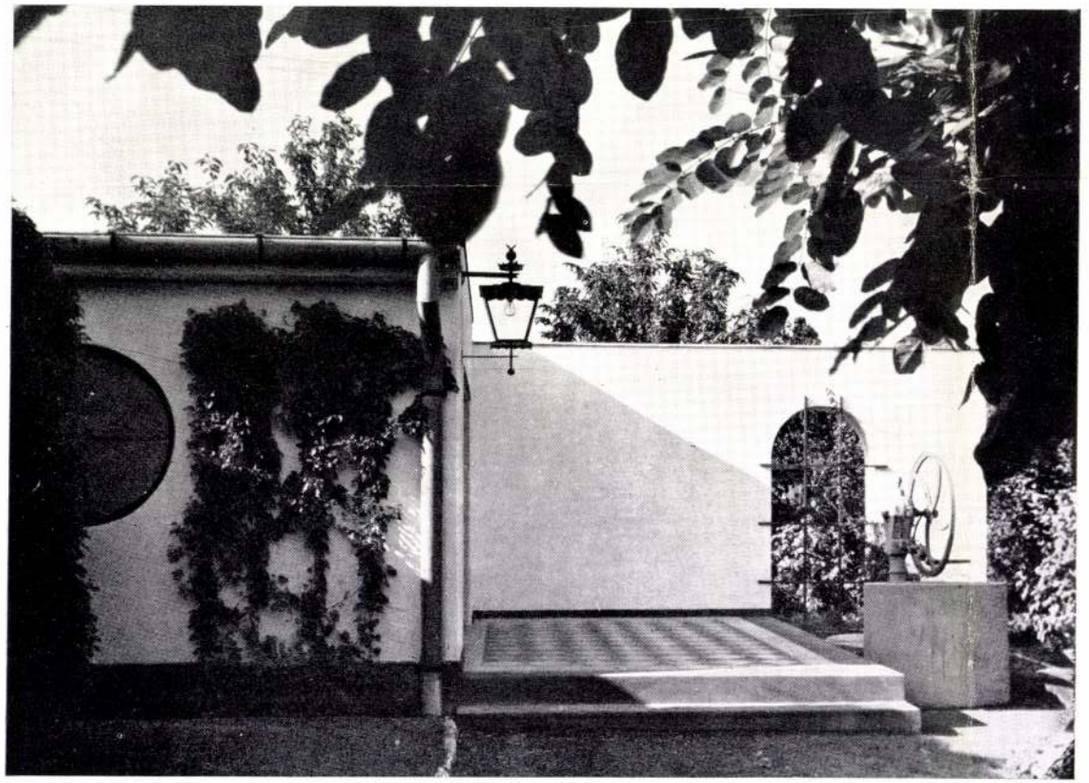

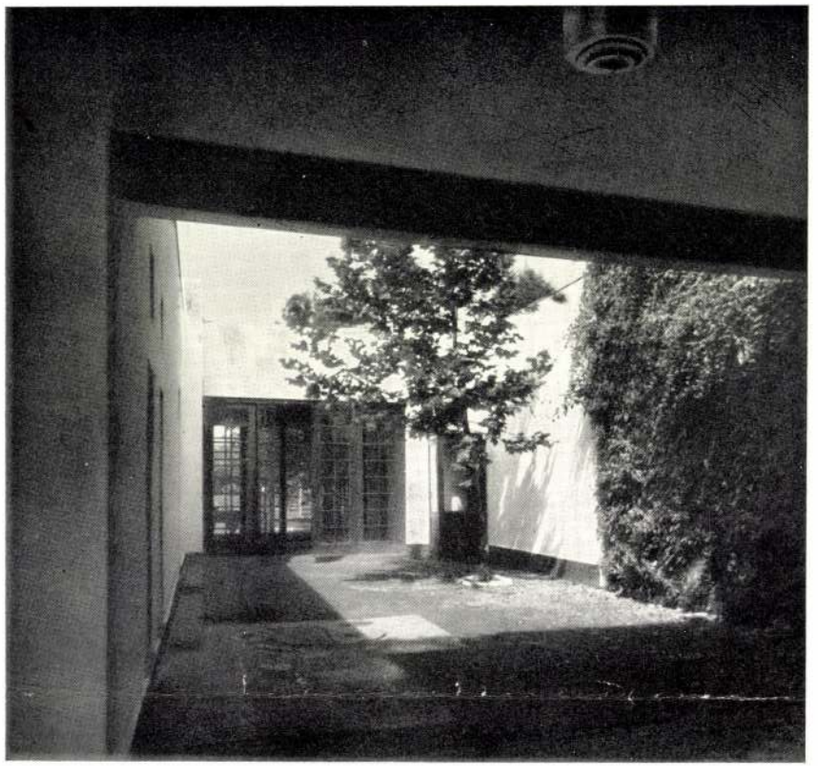

Borsos felv.

Az Intézet áldozatkészsége folytán ma már 24 csónak számára szolgáló garázs, 90 személy részére öltöző a női és férfi hálótermekben és a 19 week-end házban összesen 84 hálóhely és oly gazdasági felszerelés áll rendelkezésre, hogy egyidőben és egyszerre 120 személyt láthat vendégül. Konyha, telepfelügyelő lakás, gazdasági helyiségek, fürdők, stb. természetesen ugyancsak megfelelő méretekben terjeszkedtek.

A telep a tisztviselők mindennapi, hétvégi, sőt egész nyári pihenésére szolgál, tág lehetőséget nyújt minden sport részére, különösképpen azokra, melyeket a Duna

Az evezősház belső kiképzése. — Club Degli Canottieri nel Danubio. Arch.: **Gy. e E. Fleischl.**
Fonott nádbútorok: Kraus kosárárugyár.

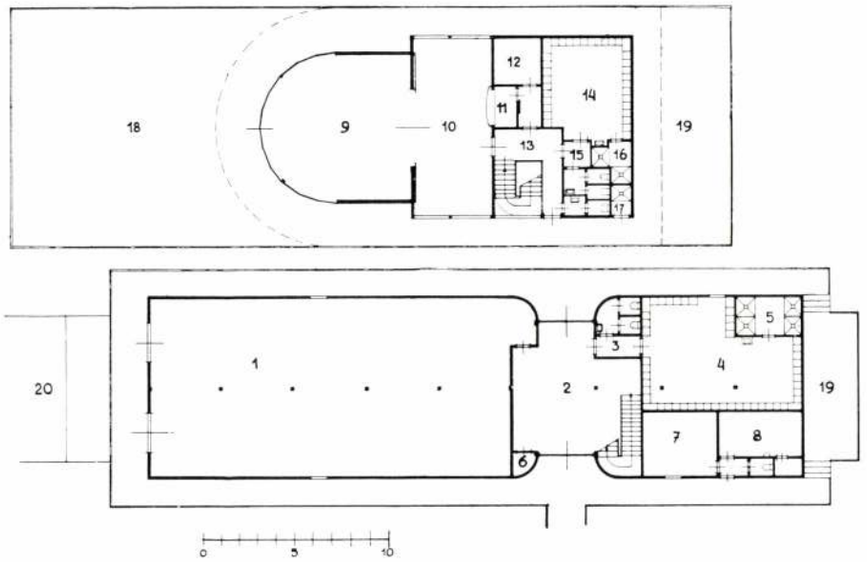

Felső és alsó fedélzet alaprajza.

1. Csónak-garage. 2. Hall. 3. Előtér és W. C.-csoport a férfi öltözőhöz. 4. Férfi öltöző. 5. Zuhanyozó. 6. Telefonfülke. 7. Csónakmesterszoba. 8. Csónakmester konyhája. 9. Társalgó. 10. Kártyaszoba. 11. Bár. 12. Villanykonyha. 13. Felső hall. 14. Női öltöző. 15. Előtér és W. C.-csoport a női öltözőhöz. 16. Zuhanyfülkék. 17. Külső zuhany. 18. Napozó terrasz. 19. Árnyékos terrasz. 20. Tutaj.

közelíthető. A férfi öltözőben egyelőre 70 szekrény készült, az öltözővel kapcsolatos négy zuhany és W. C.-csoport. A hallban nyert még elhelyezést a telefonfülke is.

A lépcső az emeleten ugyancsak központi fekvésű felső hallba vezet, melyből nyílik a női öltöző, a szükséges zuhanyokkal, mosdóval és W. C.-vel. Előtéren át innen közelíthető meg a villanykonyha és a bár. A társadalmi helyiségek látogatói részére külön mosdó áll rendelkezésre. Az emelet déli, vagyis a fővárosra tekintő részét a kártyaszoba és a társalgó foglalják el, ezek egymásba nyílanak és tolófallal választhatók el egymástól. A társalgó félköríves, nagyrészt felnyitható üvegfallal végződik. Előtte 14.00 x 13.00 m. területű napozó terrasz létesült, míg az emeleti rész északi végén 5.00 m. széles árnyékos terrasz készült.

A házhoz akasztott tutaj úgy az evezős-, mint a motorcsónakok használatát lehetővé teszi, tűzbiztos motorházzal, tantutajjal, fürdőlépcsővel, csónakkiemelő hengerrel van ellátva.

Az épület két hegesztett téglalap keresztmetszetű pontonon fekszik. Váza nagyrészt fa, helyenként vassal kombinálva. A favázat külső részeken deszka alapon mázolt vászonbevonat borítja. Az egész csónakház hőszigetelése Polisol-Insulit lemezzel készült, míg a belső és külső falak burkolása Juwanfalszövettel történt. A társasági élet céljait szolgáló helyiségek padlóburkolata linóleum, a többieké hajópadló. Ajtók részben toló-, részben nyílóajtók, üvegezett vagy rétegelt tele-ajtók, a nyitott helyzetben való rögzítésre különös gondot kellett fordítani.

A tűzbiztonsági előírásoknak eleget téve, villanykonyha, frigider és hőtároló létesült.

A Foncière Általános Biztosító Intézet tisztviselői üdülőháza Békásmegyeren

Tervezte: **Kardos György**

A Foncière Biztosító Intézet szerény kezdetekből kinőtt békásmegyeri üdülőtelepe napfényesen bizonyítja azt, hogy a legszűkösebb viszonyok között miként lehet csekély anyagi eszközökkel, erősen korlátozott keretek között olyan építészeti alkotást létrehozni, amelyet azután a gondosan ápolt növényzet végtelenül kedvessé és szeretetreméltóvá tehet. Az egész — most már 120 személy befogadására alkalmas — telep igazi bizonyítéka annak, hogy a szeretettel teljes emberi munka — az építész és a kertész ily értelmű

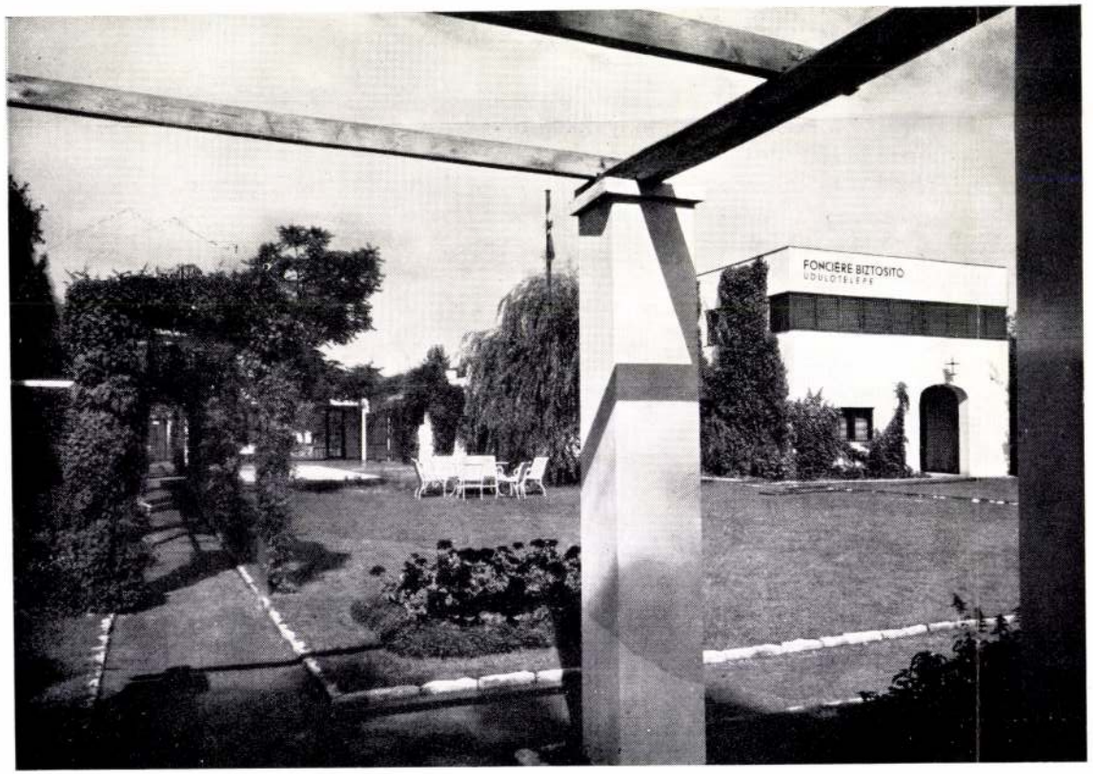

Borsos felv.

— együttműködéséből mindez megszülethetik ott, ahol rendszerint — amint azt napról-napra megfigyelhetjük — sivár, piszkos, emberhez nem méltó viszonyok alakulnak ki. Ez a kis telep a maga környezetéből, mint egy apró, emberteremtette, emberi szív táplálta paradicsom emelkedik ki. S meggyőződésünk, hogy ez elsősorban az építész érdeme.

Sz.

Tér és Forma

1938. 8-9. 7.

a két évben bemért 34 elsőrendű magyar ponton a súlyegység átlagos középhibája $m = 0{\cdot}65$ másodperc, ezzel szemben a vezetőhelyen álló németországi hasonló érték 29 pontról levezetve $m = 0{\cdot}87$ másodperc. Ez az eredmény a legékesebben szóló bizonyítéka a m. kir. háromszögelő hivatal kiváló munkájának. A háromszögzárásokból számított Ferrero-féle szögközéphiba 31 háromszögből $\pm 0{\cdot}48''$, az 1928-ban csak fényméréssel mért 10 háromszögből $\pm 0{\cdot}40''$. A jövőben az eredmények pontosságát fokozandó, célszerű volna csak fényt mérni.

Az előadáshoz hozzászólás nem lévén, elnök a szakosztály nevében megköszöni előadónak az előadást s több tárgy hiányában az ülést berekeszti. *Rédey István.*

A szén keletkezése, nemesítése és felhasználása. A prágai német műegyetemen meghívott kiváló szakemberek előadássorozat keretében a szénre vonatkozó geológiai és kémiai kutatások, a szénkigázosítás és a tüzeléstechnika kérdéseit tárgyalták.

Dr. Petraschek (Loeben) a szén tulajdonságait és annak geológiai története közötti összefüggést fejtegette. Dr. A. Czermak (Aussig) a szén osztályozásáról, kokszolásáról és nemesítéséről tartott előadást. Dr. H. Apfelbeck (Falkenau) a szén kémiai összetételét tárgyalta. Dr. Heinze (Halle a. d. S.) a barnaszénlepárlást, dr. E. Kothny (Prága) a szén előfordulását és a földön való eloszlását ismertette. Dr. J. C. Breinl (Prága) a mechanikus tüzelésszabályozást tárgyalta.

Az előadók sorában honfitársunk Rozinek Artúr, a Magy. Ált. Kőszénbánya Rt. műszaki igazgatója is szerepelt. Előadásában rövid általános bevezetés után a Szikla és Rozinek-porszéngáztüzelést ismertette, mely tüzelésnek elve, hogy 0—5 *mm*-nyi szemcsenagyságú szén felfelé áramló primaer levegőben lebegve elgázosíttatik s a keletkezett gáz a kívánt helyen secundaer levegővel el lesz égetve. Utóbbi előadás igen nagy érdeklődést váltott ki.

Az összes előadások egy gyüjtőfüzetben meg fognak jelenni.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Mérnöki Kamara választmányának 118 és 119. üléséből. A választmány 1929. évi május hó 24-én rendes ülést tartott. Indítvány folytán a választmány foglalkozott az okl. mérnökök építőmesteri képesítésének megszerzése körül gyakran felmerülő nehézségekkel és elhatározta, hogy ismételten kérni fogja a kereskedelemügyi miniszter urat oly kiegészítő rendelet kiadására, mely az okl. mérnökök által a fentiek tárgyában kibocsájtott 68.934/XI. K. M. rendelet hatálya előtti időben szerzett magasépítési ipari gyakorlat igazolásának rendjét szabályozza és pedig akként, hogy az okleveles mérnök által igazolt s a kőmívesmesteri munkakört meghaladó tényleges magasépítési gyakorlat az illetékes vizsgáló bizottság által figyelembe veendő legyen akkor is, ha a mérnök ezt a gyakorlatot nem építőmester vezetése vagy közreműködése mellett szerezte meg, hanem azt akár saját vállalatának körében, akár pedig köz- vagy magánalkalmazás körében szerezte az említett időpont előtt. A választmány abban a feltevésben, hogy a Kamara közgyűlése június hó 30-án megtartható lesz, foglalkozott az 1928. évi működésről teendő jelentés ügyével.

A választmány 1929. évi május hó 31-én rendkívüli ülést tartott, melyben foglalkozott a mérnöki körökből érkezett azzal az indítvánnyal, mely szerint a Kamara orvoslást kérjen az ellen, hogy az 1923. évi XI. törvénycikkben és annak végrehajtási utasításában földmozgósítással kapcsolatos fizikai munkák vállalása terén kedvezményezett Földmunkások Vállalkozó Szövetkezetei működésüket a mérnökvállalkozás területére illegitim módon kiterjesztve egyenlőtlen feltételekkel egészségtelen versenyt támasztanak. A választmány tudomásul vette, hogy a kereskedelemügyi miniszter úr az építőipari testületek küldöttsége által elébetárt fenti sérelem orvoslását igérve, azt a kijelentést tette, hogy a Földmunkás Vállalkozói Szövetkezetek munkaköre mérnöki szaktudást és nagyobb építési leltárt igénylő műszaki alkotások létesítésére semmi esetre sem terjedhet ki. E megnyugtató kijelentés folytán az indítványozó javaslatára a választmány úgy határozott, hogy az ügy fölött egyelőre napirendre tér..

Fenti üléseiben a választmány egyebekben önkormányzati ügyeket intézett.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagok felvétele ellen a törvényes határidőn belül fellebbezés nem érkezvén, ezek felvétele jogerőre emelkedett.

Új tagok tehát 1929. évi május hó 27-től:

Barna Dezső mérnök, Gyöngyös, Hanisz-tér 10. — *Csáki* Keresztély Erik mérnök, Budapest, II, Saru-u. 15. — *Dick* Jakab mérnök, Tolcsva. — *Janisch* Gyula gépészmérnök, Budapest, VII, Stefánia-út 31. — *Kardos* György építész, Budapest, Sólyom-u. 15. — *Lippner* Károly építész, Budapest, I, Krisztina-körút 147.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi május hó 24-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette: *Bory* Jenő sz. 1879, okl. építész, Budapest, VI, Andrássy-út 91. — *Czakó* László, sz. 1891, okl. építész, Budapest, VIII, József-u. 20. — *Csékási* Ferenc, sz. 1898, okl. mérnök, Szentes, Br. Harucher-u. 49. — *Gáspár* István, sz. 1899, okl. építész, Székesfehérvár, Hosszúsétatér-u. 1. — *Réthy* Oszkár, sz. 1875, okl. gépészmérnök, Budapest, I, Mátrai-u. 3. I. — *Széchy* Károly, sz. 1903, okl. mérnök, Bpest, VI, Bulyovszky-utca 12.

A felvételről szóló értesítés 1929. évi május hó 25-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1929. évi június hó 24-én déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

A Kamarából kilépő tag. A választmány *vitéz Kálas* János gépészmérnök újpesti lakosnak a Kamara tagjai sorából, 1929. évi május hó 24-i hatállyal, törlését nevezett önkéntes lemondása folytán elrendelte.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a 3. bekezdésének megfelelően, hivatalos jelentés alapján, a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Billing* Márton erdőmérnök, győri lakos 1929 április 1-i, *Kocsisovszky* Lajos mérnök, budapesti lakos 1928 április 1-i, *Markóczi* Imre gépészmérnök, budapesti lakos 1929 február 8-i, *Pályi* Gyula mérnök, kecskeméti lakos 1928 augusztus 21-i, *Radó* Imre mérnök, budapesti lakos 1928 május 26-i, *Rákos* Rezső gépészmérnök, budapesti lakos 1928 szeptember 26-i hatállyal.

Névváltozások A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya elrendelte a kamarai nyivántartások alábbi kiigazítását: Brunovszky Pál gépészmérnök, kamarai tag *Brunovszky János Pálra,* Deutsch Lajos gépészmérnök, kamarai tag *Deutsch Ármin Lajosra,* dr. Dénes Miklós mérnök, kamarai tag *dr. Dénes Móric Miklósra,* Farkas Béla gépészmérnök, kamarai tag *Farkas Baruch Bélára,* Frosch Pál bányamérnök, kamarai tag *Frosch Frigyes Pálra,* Gálffy Lajos gépészmérnök, kamarai tag *szombatfalvi Gálffy Lajosra,* Grünzweig Károly gépészmérnök, kamarai tag *Grünzweig Henrik Károlyra,* György Lajos mérnök, kamarai tag *aknaszlatinai György Lajosra,* Haas János gépészmérnök, kamarai tag *Haas Rezső Jánosra,* Halász Béla gépészmérnök, kamarai tag *Halász Benjamin Bélára,* Harsányi Dezső gépészmérnök, kamarai tag *Harsányi Imre Dezsőre,* irinyi Irinyi Aurél erdőmérnök, kamarai tag *Irinyi Aurélre,* Jáhn Rezső erdőmérnök, kamarai tag *Jahn Rezsőre,* Kanizsay Nagy Imre mérnök, kamarai tag *Kanizsai Nagy Imrére,* Kóczán László erdőmérnök, kamarai tag *Kocsány Lászlóra,* Kovácsovits Béla gépészmérnök, kamarai tag *Kovácsovics Bélára,* Lenkey Márton gépészmérnök, kamarai tag *Lenkei Mártonra,* Markovits Imre gépészmérnök, kamarai tag *Markovitsch Imrére,* Medvey Lajos Miklós gépészmérnök, kamarai tag *Medvey Lajosra,* karai Neugebauer Victor gépészmérnök, kamarai tag *Neugebauer Victorra,* Reskovits Béla mérnök, kamarai tag *Reskovics Bélára,* Sterba Dezső mérnök, kamarai tag *Sterba Pál Dezsőre,* baracskai Szoboszlay Kornél bányamérnök, kamarai tag *Szoboszlay Kornélra,* Szmodits Kázmér gépészmérnök, kamarai tag *Szmodics Kázmérra,* Vidor Jenő mérnök, kamarai tag *Vidor Jakab Jenőre.*

A Kamara új helyisége: VIII, Scitovszky-tér 2.
A Kamara új telefonszáma: József 388—18.
A Kamara postatakarékpénztári csekkszámlájának száma: 28.844.

előretörnünk. Medgyaszay István és P. Gulyás Jenő hozzászólása után elnök lelkes szavakban köszönte meg az előadást, kiemelve, hogy előadó az igazság vértezett harcosa volt és a tudatalattit hozta felszínre a hallgatóságban. A Wekerle-féle házadójavaslatban Hoepfner Guidó csütörtökön ½6 órakor fog tárgyalni.

Dr. Mueller Félix szólalt fel és tette a Szeretetház-pályázat bírálásának egyes *elvi* szempontjait vizsgálat és kritika tárgyává. Ehhez L. Fritz Oszkár, Medgyaszay István és Uj Károly szólottak hozzá. Még Hajós Alfréd ismertette az 1929. évi nagypályázat programmját, amelynek tárgya a Balaton északi partján emelendő nagyméretű szálloda és borház. Szakosztályok az ismertetést tudomásul vették. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

A mű- és középítési szakosztályok 1929 április hó 15-én tartott együttes ülésének jegyzőkönyve. Elnök: K. Császár Ferenc, jegyző: Müller Pál. A jegyzőkönyvet hitelesítik: Schoditsch Lajos és Weimesz Marián.

Elnök az ülést megnyitja és a megjelentek üdvözlése után bejelenti, hogy a diósgyőr-vasgyári r. kath. plébánia templom építésére tervpályázatot óhajt kiírni. Mivel kérik, hogy a programm összeállításánál is legyünk segítségükre, kívánatos az egész kérést a tervpályázatokat ellenőrző állandó bizottságnak kiadni. Szakosztályok ezt elfogadják, valamint azt is, hogy amennyiben nem a miskolci osztály küld ki zsüritagot, úgy a választás két hét mulva ejtessék meg. Ezután szakosztályok a kitűzött választásokat ejtik meg. A győri színház bírálóbizottságába rendes tagnak Dörre Endrét 17, póttagnak Arvé A. Károlyt 19 szavazattal választják meg. A szakosztályokba tagokul felvették: Ágotha Antal és Krompecher György rendes tagokat. Dr. Mueller Félix napirendhez kér szót, felszólalása után azonban szakosztályok a napirendet változatlanul elfogadják és így L. Fritz Oszkár, mint az egylet küldötte bírálóbizottsági tag, a tervek kapcsán ismerteti a budapesti „Erzsébet" szeretetház pályaterveit. Ismertetés után elnök úgy a fővárosnak, mint a bírálóbizottság tagjainak köszönetet mond a szakosztályok nevében az építészi kar érdekében végzett felelősségteljes és fáradságos munkájukért és az ülést berekeszti.

A mű- és középítési szakosztályoknak 1929 április hó 29-én tartott együttes ülésének jegyzőkönyve. Elnök: K. Császár Ferenc, Jegyző: Müller Pál. A jegyzőkönyvet hitelesíti: Kommer József és Körmendy Nándor.

Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a megjelenteket, majd örömmel jelenti be, hogy a Kormányzó úr Őfőméltósága 26-án az egyletben megjelent és megtekintette Márton Ferenc festőművésznek itt kiállított mozaikkép-kartonjait, melyek a szegedi fogadalmi templom részére készültek. Kormányzó úr a művészen kívül a templom tervezőjével, Foerk Ernővel is hosszasan elbeszélgetett, az építés iránt meleg érdeklődést tanusítva, majd K. Virágh Andor egyleti alelnöknél és K. Császár Ferenc szakosztályi elnöknél érdeklődött az egyleti élet és a magyar építőművészet új útjai iránt. Bejelenti továbbá, hogy az Építőmesterek Egyesülete 26-án, 28-án és 30-án tartja az Alpár Ignác-emlékünnepélyeket, melyen az egyletet a jaáki templomban tartott szombati rekviemen Schoditsch Lajos és Kommer József rendes tagok képviselték, vasárnap a Kotál Henrik alkotta mauzóleum leleplezésénél L. Fritz Oszkár szakosztályi elnök beszélt az egylet nevében és helyezte el az egylet koszorúját. A kedden megtartandó emlékünnepen az egyletet Schoditsch Lajos és Schulek János fogják képviselni. Kéri azonban, hogy az egylet tagjai minél nagyobb számmal jelenjenek meg, ily módon adózva az elhúnyt nagy mester emlékének. Ő maga, sajnos, nem mehet el, mert holnap este ½7-kor itt az egyletben a Budapest-fürdőváros Egylet ankétja lesz, amelyen előadást kell tartania.

Ezután L. Fritz Oszkár tartja meg első előadását a természetes építőkövekről, kutatva és ismertetve azok sajátságait, elmállásukat, a kőkiválasztás és megmunkálás, valamint elhelyezés apró és eddig nem eléggé méltatott technikai fogásait. A nagy tetszéssel fogadott előadást elnök megköszöni, bejelentvén annak két hét mulva megtartandó második részét.

Hoepfner Guidó ismerteti a házadómentesség problémájának állását. Hoepfner Pál, a Wellisch-pályázat bírálóbizottságának tagja ismerteti annak eredményét. Egy terv érkezett be, ez azonban megüti a nívót és így a díj kiadható. A nyertes terv szerzője Vajda Andor IV. éves építész, akit elnök melegen üdvözöl.

Kotsis Iván dr. szólal fel és kívánatosnak mondja, hogy a Wellisch-pályázat a szünidő előtt irassék ki, mert a szünidő alatt inkább ráérnek a hallgatók dolgozni. Szakosztályok párfolólog terjesztik fel e kérdést a választmányhoz.

Ezután szakosztályok a kiírt választásokat ejtik meg, amelyrek eredményeképen: Győr városrendezési pályázat zsürijébe Jakabffy Zoltán 23 szavazattal rendes tagnak, Csonka Pál 24 szavazattal póttagnak, a székesfehérvári Prohászka Ottokár-emléktemplom bírálóbizottságába dr. Hültl Dezső 23 szavazattal rendes tagnak, dr. Fábián Gáspár 20 szavazattal póttagnak küldetik ki. Több tárgy nem lévén, elnök a megjelenést megköszönve, berekeszti az ülést.

Králik László s. k. *Müller Pál* s. k.
szakosztályi jegyzők.

A geodéziai szakosztály március hó 13-án tartott ülése. Elnök: Györi Otthmár; jegyző: Rédey István; jegyzőkönyv-hitelesítők: Szaltzer Sándor és Vucskics Zoltán.

Elnök megnyitja az ülést, üdvözli a megjelent vendégeket és a szakosztály tagjait; felkéri a jegyzőt, hogy a lelépő működőbizottságnak az új működőbizottságra vonatkozó javaslatát terjessze elő. A szakosztály a javaslatot egyhangúlag elfogadja s ezzel a következő évekre a működőbizottságba a következő tagokat választotta meg: Antalffy Andor, dr. Aszfalos Imre, Barczen Gyula, Csármán Ferenc, Dorner Gyula, dr. Guóth Béla, Hollop János, Katona Béla, Lipkay Gyula, Mateóczy-Fleischer Kálmán, Merschich Róbert, Oltay Károly, Palásthy Béla, Rolla János, Rozsnyay Károly, Semdner Emil, Szaltzer Sándor, Szilágyi Béla, Szesztay Sándor, dr. Temesváry Imre, Trájber István, Vucskics Zoltán.

Elnök bejelenti, hogy a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület tagjai sorából újabban négyen kérték felvételüket a geodéziai szakosztályba. A felvételhez a kartársak örömmel hozzájárulnak s így a szakosztálynak tagjai lettek: Juhász Zoltán, Kerékgyártó Miklós, Kerékgyártó Tamás és Szánthó Ferenc. Ezután elnök felkéri Trájber István műszaki tanácsost, kit a szakosztály Rédey Istvánnal egyetemben az 1928. évi december hó 12-én tartott ülésén kiküldött a Magyar Fotogrammetriai Társaság megalakulását célzó tárgyalásokra, hogy az ez ügyben végzett munkálatokról a szakosztálynak tegyen jelentést. Trájber István bejelenti, hogy az alakítóbizottság az alapszabálytervezetet már elkészítette, a szükséges tárgyalásokat megejtette és az alakuló közgyűlés idejét április 7-re tűzte ki. Bejelenti egyszersmind, hogy intézkedés történt abban az értelemben is, hogy az alakuló közgyűlésre a szakosztály tagjai meghívassanak. A bejelentést a szakosztály örömmel veszi tudomásul.

Az ülés főtárgya Bonk Árpád előadása: *A m. kir. háromszögelő hivatal által 1927. és 1928. években végrehajtott felsőrendü háromszögelések.*

Előadó ismerteti a magyar első- és másodrendű háromszögelési hálózat újbóli építését és észlelését. Az erdőséggel borított dunántúli hegyeken csak állványos gúlák építésével sikerült az összelátásokat helyreállítani, a Zagyva és Tiszától keletre fekvő sík terepen a meglévő templomtornyok képezték a felsőrendű pontokat. Ezen hálózati munkálatoknál az volt az irányelv, hogy a háromszögoldalak átlag 30 *km* hosszúak legyenek, mert így rendesen alacsonyabb állványos gúlák szükségesek s erre a távolságra a mesterséges fényjelek küldése is könnyebb. 1927-ben még elsőrendű pontokon is sík gúlát használtak, 1928-tól kezdve már ezek helyett is kis állványos gúlákat építettek, hogy a fénysugarak útját mentesítsék a talajhő és talajkisugárzás zavaró hatásától. Sík terepen az állványos gúlák átlagos magassága 5—6 *m*, míg erdős vidéken 19 *m* középoszlopmagasságú állványos gúla is épült. 1927—28-ban 24 állványos gúla épült, ezeknél a műszeroszlopok magasságának összege 187 *m*, a jelmagasságok összege 315 *m*. Az érdekesebb állványos gúlákat előadó rajzban, illetve egy kis modellen bemutatta. Ismertette a külföldi államokban, különösképen pedig Németországban, az Egyesült-Államokban, Franciaországban és Finnországban használt gúlákat is.

A szögmérések egy Wild-féle műszer kivételével Starke és Kammerer-gyártmányú teodolitokkal történtek. A szögmérés az elsőrendű pontokon Schreiber-módszer szerint, másodrendű pontokon fordulókkal történt. 1927-ben még jeleket mértek, 1928-ban már csak heliotrópfényt. A használt heliotrópok Fertram-rendszerűek. A heliotrópfény csak a délutáni órákban használható. A túlnagy fény kisebbítésére igen jók a finom selyemmuszlinből készült tompítók. Az éjjeli mérésekről nálunk 1928-ban petróleum-gázizzófénylámpákat használtak.

Toronyészleléseknél a központosítási adatok kiszámításához tört alapvonalakat is alkalmaztak. Toronypillér 23 épült ebben a két évben.

Az állandósítás módját, összehasonlítva a németországi eljárással, rajzokon mutatta be az előadó. A nálunk alkalmazott körülfalazás igen jó védelmet nyujt.

A számításnál alkalmazott kiegyenlítés két módszerét táblázatok mutatták. Az állomáskiegyenlítéseknél minden állomásnál a súlyegység középhibáját és a kiegyenlítés által meghatározott egy irány középhibáját is meghatározták. Ebben

szervezeteknek az amerikai hírszerző szolgálatban való aktív részvételéhez kötik. Az Egyesült Államok és Izrael között 1952 elején megkötött egyezmény szerint a »kölcsönös biztonságról« szóló hírhedt amerikai törvény megvalósítása során azt a hatalmas összeget, amelyet Izrael kap, *a cionista szervezeteknek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló aknamunkája pénzelésére használják fel.* Az utóbbi években a népi demokratikus országokban az amerikai kémszolgálat feladatait végrehajtó fasiszta kémek és gyilkosok perének bírósági tárgyalásai, különösen a *Slánsky* által vezetett csehszlovákiai államellenes összeesküvő központ bírósági tárgyalása, fényt derített arra, hogy ezek a bandák titkos kapcsolatban állnak az izraeli vezetőkörökkel.

Az amerikai kémszervezetek szolgálatában álló cionista kémszervezetek közül külön helyet foglal el a *»Joint«,* amely a kém- és diverziós munka nemzetközi központja. Ennek a szervezetnek tagjait *a társadalom különböző rendű söpredékéből, trockistákból, burzsoánacionalistákból, mindenféle hazátlan kozmopolitából verbuválják össze.* Ezek kémkedést, szabotázst, sötét valutaüzérkedést, spekulációkat, csempészést követnek el. A Szovjetunió állambiztonsági szervei által leleplezett gyilkos orvosbanda is a »Joint« amerikai kémszervezet utasításait hajtotta végre.

Az amerikai imperialisták »segítséget Izraelnek« jelszó jegyében még az amerikai zsidó lakosságból is igyekeznek kiszipolyozni a cionista kémek és diverzánsok pénzeléséhez szükséges összeget. Ebből a célból az Egyesült Államokban 1951-ben külön 500 millió dolláros kölcsönt bocsátottak ki, amelyet »Izrael függetlenségéért« félrevezető névvel láttak el.

Az amerikai imperialisták és aljas ügynökeik, a cionista kémek és diverzánsok arra készülődnek, hogy lángralobbantsák az új világháború tüzét. A Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló újabb provokációk terveit agyalják ki, az aknamunka legaljasabb módszereihez folyamodnak.

Eppen ezért: a Szovjetunió és a népi demokratikus országok népei egyetlen percre sem feledkezhetnek meg a kapitalista környezet létezéséről, *fokozniok kell éberségüket az imperialista agresszorokkal és aljas ügynökeikkel szemben.* A békeszerető népek fokozzák éberségüket s gyökerében fojtják el az imperialista háborús gyujtogatók és a bérelt ügynökeik ármánykodásait, bármilyen álarc mögé bújjanak is.

Görög-török-jugoszláv paktumot írtak alá Athénben

Mint a *Reuter* jelenti, a görög monarchofasiszták, a török reakciósok és a Tito-fasiszták képviselői szerdán hármas egyezményt írtak alá Athénben.

Indiai személyiségek a Szovjetunió békeakaratáról

Berlinből jelenti a *TASZSZ:* A *Bombay Chronicle* beszámol arról, hogy Tulszidasz *Dzsadhav,* az indiai Munkás-Parasztpárt vezetője, a Szovjetunióból hazatérve, beszámolt ottani tapasztalatairól. Kijelentette, hogy a Szovjetunióban mindenki megkap mindent, amire szükség van. Ingyenes az oktatás és az orvosi ellátás. A szovjet nép óriási alkotómunkája valóban lelkesítő — mondotta Dzsadhav —, majd rámutatott arra, hogy *a Szovjetunió teljes mértékben a nemzetközi béke megerősítésének híve.*

Sz. B. *Aditjan,* Madrasz állam törvényhozó gyűlésének tagja, egy madurai békegyűlésen kijelentette, hogy a Szovjetunióban tett utazása során szilárdan meggyőződött a szovjet nép és a szovjet kormány őszinte békeakaratáról.

A dalai láma nővére a Népek Békekongresszusán szerzett tapasztalatairól

Pekingből jelenti az *Új Kína: Cezsencsuoma,* a dalai láma nővére, kedden Pekingben egy interjú során beszámolt a Népek Kongresszusán szerzett tapasztalatairól. Hangsúlyozta, hogy *bécsi látogatása volt az első alkalom, amikor tibetiek nemzetközi értekezleten képviselve voltak.* Elmondotta, hogy Tibetben olyan egység alakult ki, amelyre azelőtt nem volt példa. *Mao Ce-tung* elnök vezetésével, valamint a dalai láma és a pancsen láma egységes vezetésével a tibetiek új, boldog jövőjüket építik.

Negyven japán szervezet ajándékot küldött Mao Ce-tungnak és Szun Csin-linnek

Pekingből jelenti az *Új Kína:* A *Japán Összekötő Békebizottság,* a *Japán-Kínai Baráti Társaság* és a *Japán Vöröskereszt* küldöttei február 22-én több mint 40 más japán szervezet nevében ajándékokat adtak át *Mao Ce-tung,* a központi népi kormány elnöke és *Szun Csin-lin,* a központi népi kormány alelnöke részére.

A külpolitika hírei

△ A *Reuter* jelenti, hogy *Zahedi* tábornokot, volt iráni külügyminisztert, szerdán letartóztatták.

△ *(Teherán, TASZSZ.)* Harmadik napja tart a letartóztatott teheráni egyetemi hallgatók és békeharcosok éhségsztrájkja, amelyhez a teheráni börtön 500 politikai foglya is csatlakozott.

△ A *DPA* jelentése szerint Belgrádban tartózkodik Arno *Scholz,* a Német Szociáldemokrata Párt *Telegraph* című nyugatberlini lapjának főszerkesztője, akinek feladata, hogy *felhasználja ezt az alkalmat a nyugatnémet jobboldali szociáldemokraták és a titoisták közötti együttműködés mélyítésére.*

△ Az *MTI* közli, a *Volksrecht* című svájci lap szerint »ENSZ-szakértők« tartózkodnak Jugoszláviában, hogy »technikai ismereteiket« a titóisták rendelkezésére bocsássák.

△ Az *MTI* közli: A hírhedt *McCarthy*-féle szenátusi albizottság vizsgálatot indított az »Amerika Hangja« rádiónál annak érdekében, hogy emeljék az uszítás »színvonalát«. Most — mint az *AFP jelenti* — felfüggesztették Alfred *Morton*-t, az »Amerika Hangja« rádióadásainak vezetőjét.

△ Az *MTI* jelenti: *Eisenhower* Robert *Johnson*-t, a philadelphiai Temple-egyetem elnökét kinevezte a külügyminisztérium külföldi tájékoztató szolgálatának igazgatójává — adja hírül a *Reuter.*

△ *(Párizs, TASZSZ.) Franco*-Spanyolországban újabb véres terrorhullám kezdődött — jelenti a *l'Humanité.* Barcelonában a francoisták kivégeztek három spanyol antifasisztát, Granadában agyonlőtték José *Munoz-Lozano* spanyol hazafit, majd Sevillában lett három hazafi Franco terrorjának áldozata. Franco hatóságai újabb pert készítenek elő Gregorio Lopez *Raimundo,* a kommunista spanyol hazafi ellen is.

△ A *Daily Express* írja, hogy a »Queen Mary« hajó személyzete felháborodottan tiltakozott a *McCarran*-féle Gestapo-törvény alapján eszközölt amerikai faggatások ellen. Az amerikai közegek ilyeneket kérdeztek a hajó személyzetétől: »Kik a barátnőid?«, »Iszol-e?«, »Ha módodban állna, megdöntenéd-e az angol királyi családot?«, vagy: »Megvéded-e az Egyesült Államok kormányát?«

△ *(London, MTI.)* Az *Angol-Kínai Baráti Társaság* kibővített országos bizottsága Londonban gyűlést tartott, amelyen 97 küldött — köztük 37 szakszervezeti képviselő — vett részt, összesen 400.000 ember képviseletében. A gyűlés egyhangú határozatban szögezte le, hogy *Anglia népe semmi körülmények között sem támogatná a háborút Kína ellen.*

△ Mint a *Reuter* jelenti, Ausztria koalíciós kormánya szerdán *formálisan* lemondott. *Körner* köztársasági elnök felkérte *Figlt* és *Schärfet,* hogy az új kormány megalakításáig lássa el a kormányzás feladatait.

Éjszakai fagy

Várható időjárás csütörtök estig: Kevés felhő, száraz idő. Gyenge északkeleti-keleti szél. Az éjszakai fagy, főleg keleten, fokozódik. A nappali hőmérséklet kissé csökken. Várható hőmérsékleti értékek Budapestre: csütörtökön reggel mínusz 2—mínusz 4, délben 5—7 fok között.

— **»Budapesti tavasz«** regényünk közlését anyagtorlódás miatt legközelebbi számunkban folytatjuk.

Szovjet vendégeink szerdai látogatásai

A hazánkban tartózkodó Jurij *Miljutyin* Sztálin-díjas zeneszerző szerdán délelőtt látogatást tett a Fővárosi Operettszínházban. A színház együttese hangversenyt adott a szovjet vendég tiszteletére.

V. P. *Druzin* a Zvjezda főszerkesztője szerdán délelőtt meglátogatta a hajdúszoboszlói kultúrházat. Délben előadást tartott a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen a szocialista realizmus kérdéseiről. Délután a kiváló szovjet irodalomtudós Szabó Pál Kossuth-díjas író társaságában meglátogatta a debreceni »Lenin« termelőszövetkezetet.

Ny. K. *Goncsarov,* az OSZSZSZK Pedagógiai Tudományok Akadémiájának levelező tagja, a pedagógiai tudományok doktora szerdán látogatást tett a Magyar Tudományos Akadémián. Délután a Gazdasági és Műszaki Akadémia nagytermében a fővárosi általános és középiskolai nevelők előtt előadást tartott »A gyermekközösség A. Sz. Makarenko pedagógiai rendszerében« címmel.

Bargyin akadémikus előadása a Magyar Tudományos Akadémián

A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja alkalmából hazánkban tartózkodó I. P. *Bargyin* Sztálin-díjas akadémikus *»A sztálini korszak nagy építkezései és a kohászat feladatai«* címmel február 28-án délután fél 6 órakor előadást tart a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. I. P. Bargyin már eddig is hatalmas segítséget nyújtott az élenjáró szovjet műszaki tudomány tapasztalatainak átadásával nehéziparunk fejlesztéséhez. A magyar kohászati dolgozók nagy érdeklődéssel várják a kiváló szovjet tudós előadását.

A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja rádióműsorából

A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja keretében csütörtökön újabb kiemelkedő adásokkal teszi ünnepivé műsorát a Rádió. 15.30-kor *»Magyar írók és költők a békéért«* címmel irodalmi műsort közvetít a Kossuth-adó. Este 20.10-kor Borodin *»Igor herceg«* című operáját közvetíti a Kossuth-rádió. kiváló szovjet szólisták, valamint a Moszkvai Nagy Színház ének- és zenekarának közreműködésével. A Petőfi-adó 16.40-es *»Jövőnk kapuja«* című műsorában neves magyar írók és költők szólnak a kommunizmus építéséről.

Tbiliszibe érkezett a magyar művészküldöttség

A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja alkalmából a Szovjetunióban vendégszereplő magyar művészcsoport tagjai, akik nagy sikerrel léptek fel Moszkvában, február 25-én Tbiliszibe érkeztek. A magyar művészek fogadására a repülőtéren megjelentek Tbiliszi művészeti és társadalmi életének képviselői, akik igaz barátokként köszöntötték az érkezőket és virágcsokrokat nyujtottak át nekik.

Csütörtökön, 26-án a Grúz Állami Opera- és Balettszínházban kerül sor az ünnepélyes megnyitó hangversenyre, amelyen *Svéd* Sándor, *Schneider* Hédi, *Takács* Paula, *Vadas* Ágnes és *Hajdu* István lépnek fel.

Meghalt Kardos György, az Építőipari Műszaki Egyetem rektora

A Magyar Építőművészek Szövetsége mély fájdalommal közli, hogy a Szövetség elnöke, *Kardos* György egyetemi tanár, a műszaki tudományok kandidátusa, az Építőipari Műszaki Egyetem rektora, az Országos Béketanács tagja, a Magyar-Szovjet Társaság vezetőségének tagja folyó hó 24-én váratlanul elhunyt.

Építéstörténeti kutatásai során a magyar építőművészet haladó hagyományainak feltárásán és ismertetésén dolgozott, de egyidejűleg értékes munkát végzett a szovjet építőművészet tanulmányozása alapján a Szovjetunió szocialista-realista építészetének ismertetése területén is. Munkájának eredményeit felhasználta a magyar építésztársadalom is.

A magyar építészet kiemelkedő tagját vesztette el, aki mély szakmai tudásával, magas kultúrájával segítette elő az új magyar építőművészet kibontakozását.

Roy H. Bley amerikai őrnagy vallomása

Hogyan készítették elő a baktériumháborút az amerikai haditengerészeti légierő 1. csoportjának parancsnokságán

Pekingből jelenti az *Új Kína:* Roy H. *Bley* őrnagy, az amerikai haditengerészeti légierő 1. csoportjának összekötőtisztje, aláírt vallomásában azokkal a tényekkel foglalkozik, amelyek az Egyesült Államok fegyveres erői által Koreában folytatott bakteriológiai hadviselés során használt baktériumbombák utánpótlásával és raktározásával kapcsolatosak.

A vallomás többi között így hangzik:

Roy H. Bley, az amerikai haditengerészeti légierő őrnagya vagyok, hadifogolyszámom 010450. 39 éves, nős, két gyermek atyja vagyok. Otthoni címem: Amerikai Egyesült Államok, Santa Ana (California) Orange-Avenue 1333. 1952 július 8-án gépemet Észak-Korea fölött lelőtték. Ezt megelőzően mintegy öt héten át a haditengerészeti légierő 1. csoportjának összekötőtisztje voltam.

Azokat a tényeket, amelyeket a baktériumhadviseléssel kapcsolatban felfedek, *szabad akaratomból* adom elő.

1952. május 28-án érkeztem a koreai K—3-as támaszpontra és a következő nap mint összekötő tisztet a haditengerészeti légierő 1. csoportjához osztottak be. Elődöm, aki az Egyesült Államokba utazott, feladatának ellátását ideiglenesen *McGarry* törzsőrmesterre bízta. Június 2-án éjszaka McGarry és én fel-alá sétáltunk a G—4 osztálynak az összekötő tiszt számára fenntartott hivatali helyiségében. Azon az éjszakán McGarry megismertette velem a baktériumtámadásokra vonatkozó legfontosabb tényeket. Elmondotta, hogy a K—8-as támaszponton állomásozó 513. haditengerészeti éjszakai vadászraj 1952 eleje óta baktériumbombákat alkalmaz az ugyancsak ott állomásozó 3. bombázó csoport kisegítésére. A raj hadianyag-utánpótlását közvetlenül a K—8-as támaszpont bombaraktárából kapta. Később, 1952 márciusában, a VMJ—1. raj — a haditengerészeti légierő 33. alosztályának fényképezőraja — is kezdett baktériumbombákat használni. A VMJ—1. raj számára az első baktériumbomba-szállítmányt a légierő Teguban lévő 6405. utánpótlási csoportjától igényelték.

Clark ezredes ismerteti a hadművelet programmját

1952. június 5-én reggel *Clark* ezredes, a haditengerészeti légierő 1. csoportja szervezési osztályának főnöke szobájába hivatott, ahol négyszemközt kérdezősködött afelől, hogy menynyire tettem már szert jártasságra az összekötőtiszti feladatok terén. Miután néhány szokásos kérdésről beszéltünk, az ezredes egy ideig habozni látszott, belelapozott az íróasztalán fekvő iratcsomóba, néhányszor megkerülte íróasztalát, majd ezekkel a szavakkal fordult hozzám: »Nos, Bley, most pedig térjünk át arra, hogy tulajdonképpen miért hivattam.«

Ezután ismét íróasztala mellé ült és feltette a kérdést: »McGarry megbeszélte önnel ezt a dolgot?« Azt válaszoltam, hogy a törzsőrmester röviden tájékoztatott. Clark ezredes azután így szólt: »Röviden elmondom önnek a baktériumbomba eddigi alkalmazásának történetét, hogy tisztában legyen, mi történt addig, amíg csoportunk is alkalmazni kezdte a baktériumbombát.«

A légierő — washingtoni főparancsnokságától érkezett parancs alapján — 1951/52. telének elején kezdett először baktériumbombát alkalmazni. A baktériumbombákat először Okinaváról felszállott B—29-es bombázók dobták le. Később a B—26-os bombázókból álló és a K—8-as kunszani támaszponton állomásozó 3. bombázócsoport is bekapcsolódott a baktériumhadviselésbe. A továbbiak során vadászgépeket is felhasználtak baktériumtámadásokra, a többi között az ugyancsak a K—8-as támaszponton állomásozó 513. haditengerészeti vadászrajt.

Az 513 rajt, amely F—7—F (»tigrismacska«) típusú repülőgépekből áll és a 33. alosztály keretébe tartozik, a légierő a következő indokok alapján kapcsolta bele a bakteriológiai hadviselésbe:

a) az 513. raj éjszakai vadászraj és igen biztonságos körülmények között dobhatja le a baktériumbombákat;

b) a raj a K—8-as támaszponton állomásozik, ahol baktériumbombák rendelkezésére állnak;

c) a légierő főparancsnoksága úgy határozott, hogy a baktériumbombák alkalmazásával kapcsolatos bizonyos tapasztalatszerzés nagyon hasznos lesz a haditengerészeti légierő számára arra az esetre, ha nagyobb méretekben kerül sor baktériumbombák alkalmazására.

A JOC kijelöli a baktériumhadviselés célpontjait

Az 513. raj alig valamivel 1952 január elseje után kezdett baktériumbombákat alkalmazni és a légierő márciusban a VMJ 1. rajt is a programm végrehajtására osztotta be, mert

a) ez a raj főként fényképezést hajt végre és így anélkül dobhat le baktériumbombákat, hogy gyanút keltene;

b) rendszeres feladata teljesítése során egész Észak-Koreát berepüli;

c) a raj támaszpontján, a K—3-as támaszponton különleges műszerész-személyzet áll rendelkezésre, amely magvát képezheti a baktériumbombák kezeléséhez szükséges személyzetnek.

Clark ezredes ezután szünetet tartott, majd megkérdezte: »Mi az ön véleménye a baktériumbombák alkalmazásáról?« Én így válaszoltam: »Uram, ez nemcsak elveimmel áll ellentétben, hanem egész biztosan foltot ejt a haditengerészet hírnevén is.« Az ezredes erre kijelentette, hogy ő sem helyesli a baktériumbombák alkalmazását és az egész csoportban *senki sem helyesli* ezt, de parancs érkezett erre magasabb helyről és nincs más tennivalónk, mint hogy engedelmeskedünk a parancsnak.

Clark ezredes a továbbiakban elmondotta, hogy Jerome tábornok, a haditengerészeti légierő 1. csoportjának parancsnoka május második felében értekezleten vett részt az 5. légierő főhadiszállásán, ahol közölték vele, hogy a haditengerészeti légierő 1. csoportjának nagyobb mértékben ki kell vennie részét a baktériumfegyverek alkalmazásából. Amikor Jerome tábornok visszatért a K—3-as támaszpontra, értekezletre hívta össze néhány vezérkari tisztjét.

Clark ezredes elmondotta, hogy a Jerome tábornok által összehívott értekezleten megbeszélték a baktériumhadviselés célpontját képező térségeket is. A JOC (Joint Operational Center, közös hadműveleti központ) elhatározta, hogy a Koreaifélszigeten keresztül, messze az ellenséges vonalak mögött fertőzött övezetet kell létesíteni, amelynek ki kell terjednie az ellenség legfőbb utánpótlási vonalaira is.

A közös hadműveleti központ rendelkezése szerint a haditengerészeti légierő 1. csoportjának mindkét alosztálya, a 33. és a 12. alosztály is részt vesz a terv végrehajtásában. A 33. alosztályhoz tartozó VMJ 1. és VMF 513. raj nagyobb méretekben tovább folytatja a baktériumbombák alkalmazását. Ezen túlmenőleg az alosztály F—9—F (»párduc«) rajait is elő kell készítenünk baktériumbombák alkalmazására és készenlétben kell tartanunk, hogy — ha a közös hadműveleti központ erre parancsot ad — ezek a rajok is bekapcsolódhassanak a baktériumhadviselésbe. A csoport 12. alosztályának A—D (»fellegrohamozó«) típusú gépekkel felszerelt rajai kis méretekben azonnal megkezdik a programm végrehajtását, a K—8-as támaszpontra repülnek, ahol baktériumbombákat vételeznek fel és onnan indulnak bevetésre mindaddig, amíg az Egyesült Államokból különleges elosztóalakulat nem érkezik. Az A—D (»fellegrohamozó«) rajok azután nagy méretekben vesznek majd részt a baktériumtámadásokban és a baktériumbombákat saját, K—6-os pjöngtaki támaszpontjuk bombaraktárában vételezik fel.

Július 8-án lelőtték gépünket

Clark ezredes ezután elmondotta, hogy a baktériumbombák igénylésével kapcsolatban milyen megbizatásokat kell a lehető legrövidebb idő alatt teljesítenem, végül, mielőtt távoztam volna, így szólt: »Tudom, Bley, hogy ez kellemetlen megbizatás, de elvárom, hogy legjobb képességei szerint teljesíti azokat a feladatokat, amelyek a terv keretében Önre hárulnak.«

Június 9-én McGarryval együtt felkerestem a 33. alosztály bombaraktárának tisztjét és megszemléltem a baktériumbombák raktározásának körülményeit. Június 13-án a K—6-os támaszpontot kerestem fel, hogy megszemléljem a 12. alosztály bombaraktárát. Az alosztály összekötő tisztjét megkérdeztem, tud-e arról, hogy tervbevették, a 12. alosztály is alkalmazza a baktériumbombát. Elmondotta válaszában, hogy *Gaylor* ezredes, alosztályparancsnok, mintegy tíz nappal ezelőtt tájékoztatta őt erről. Június 16-án Teguba repültem, hogy tanácskozást folytassak a légierő 6405-ös utánpótlási csoportjának tisztjeivel.

A légierő 6405. utánpótlási csoportjának parancsnoka közölte velem: A FEAMCOM (Far East Material Command, Távolkeleti Anyaggazdálkodási Parancsnokság) június elseje táján tudomására hozta, hogy a haditengerészeti légierő 1. csoportjának a K—3-as támaszponton állomásozó kötelékei fokozottabb mennyiségben fognak baktériumbombákat használni. Az értekezleten megbeszéltem az igénylés, a szállítás, a titkosírás-használat és a jelentések összes részleteit.

Július 7-én Clark ezredes közölte velem, hogy értekezletre hívja össze a 12. és a 33. alosztály szervezési és összekötő tisztjeit. A július 10-én megtartandó értekezleten a baktériumbombák növekvő számban való alkalmazásával kapcsolatos problémák kerülnek majd tárgyalásra. Július 8-án *Schwable* ezredessel együtt felkerestem a K—6-os támaszpontot és előzetes megbeszélést folytattam a 12. alosztály összekötő tisztjével.

Ugyanezen a napon, vagyis 1952. július 8-án, amikor Schwable ezredessel együtt visszatérőben voltam a K—6-os támaszpontról a K—3-as támaszpontra, eltévesztettük útirányunkat és Észak-Korea fölött, az arcvonal mögött, a szárazföldről leadott lövésekkel lelőtték gépünket.

Észak-Korea, 1953. január 21.

Schwable ezredes vallomása a biztonsági kérdésekről

Frank H. *Schwable* ezredes, a haditengerészeti légierő 1. csoportjának vezérkari főnöke, *harmadik vallomásában* a Koreában folytatott bakteriológiai hadviseléssel kapcsolatos biztonsági kérdésekkel foglalkozott. Elmondotta, hogy az ellenséges terület felett a baktériumbombákat *csak szokásos bombákkal együtt* szabad ledobni, nehogy felfedezhessék a támadás sajátságos természetét. *A hadműveletekről írásban semminemű említést sem szabadott tenni.* Tilos volt a »baktérium« és más, ehhez hasonló szavak használata.

Az egész kérdésről csak szolgálati idő alatt lehetett említést tenni. Ilyenkor is csak zárt ajtók mögött, halk hangon volt szabad tárgyalni. Schwable elmondotta, hogy a parancs értelmében a különleges küldetések során, amennyire csak lehetséges, minden esetben *víz felett kell repülni,* hogyha szükségesnek mutatkozik megszabadulni a baktériumbombáktól, akkor azokat a tengerbe lehessen dobni.

Schwable ezredes elmondotta, hogy *Jerome* tábornok hangsúlyozta: a hadműveletekbe beavatott tisztekkel meg kell értetni, milyen életbevágóan fontos a biztonság kérdése, milyen hatást gyakorol az a nemzet tekintélyére és az ellenség akcióira. Az egész dologgal kapcsolatban hangsúlyozni kell előttük: »Amíg Koreában tartózkodnak, hacsak lehetséges, felejtsék el a dolgot és hazatérésük után tegyenek úgy, mintha sohasem hallottak volna róla.«

— **A Magyar Államvasutak vezérigazgatósága díjszabási korlátozásokat léptetett életbe a Debrecenbe, Békéscsabára, Pécsre, Miskolcra, Ózdra és Szegedre közlekedő gyorsmotorvonatokon. A díjszabási korlátozásokról az IBUSZ menetjegyirodáknál és a vasútállomásokon adnak bővebb felvilágosítást.**

Ára: 60 fillér

Magyar Nemzet

Csütörtök
1953 február 26
IX. év 48. szám

A Pravda az ENSZ közgyűlésének napirendjén szereplő fontos kérdésekről

Áthidalhatatlannak látszó ellentétek Franciaország és Nyugat-Németország között a római értekezleten — Jelentések a kereskedelem csökkenéséről és a gyilkos verseny fokozódásáról a szűkülő kapitalista világpiacon

A külpolitikai helyzet

A *TASZSZ* jelenti New Yorkból, hogy az ENSZ-közgyűlés 7. ülésszaka második részének első ülése, amelyet február 24-én tartottak, körülbelül 10 percig tartott. *Pearson*, az ENSZ-közgyűlés elnöke felolvasta *Eisenhower* elnöknek a közgyűléshez intézett üdvözlő üzenetét, majd röviden ismertette az ülésszak második részének munkatervét. Pearson közölte, hogy *a politikai bizottság február 25-én a koreai kérdés megvitatásának folytatásával kezdi meg munkáját.*

A *Pravdá*-nak az ENSZ-ről szóló kommentárja hangoztatja, hogy »a közgyűlés munkája az imperialista háborús úszítók fokozódó mesterkedéseinek közepette indult meg újra. E mesterkedések célja, hogy a nemzetközi helyzet még bonyolultabbá váljék«. A Pravda azután rámutat arra, hogy *»a békeszerető népek az új világháború növekvő veszélyének láttára, fokozott erővel viják harcukat a béke fenntartásáért.* Ez a harc ölt testet a Szovjetunió és a népi demokráciák ENSZ-ben működő küldöttségeinek munkájában«. A kommentár részletesen méltatja *az új világháború veszélyének elhárításáról*, a béke és népek közötti baráti együttműködés megerősítéséről szóló javaslatokat, amelyeket a lengyel küldöttség terjesztett elő és a Szovjetunió küldöttsége lelkesen támogat. E javaslatokban szembetűnően kifejezésre jutott az egész békeszerető emberiségnek az a törekvése, hogy megszilárdítsa a békét és a nemzetközi biztonságot. A Pravda végül azt fejtegeti, hogy az amerikai imperialisták — látva az Egyesült Államok új kormányának a »pozitív« és »dinamikus« politika emlegetésével okozott nemzetközi nehézségeit — igyekeznek mintegy ködfüggönybe burkolni politikájuk most már túlságosan szembetűnő, agresszív jellegét. De az Egyesült Államok uralkodókörei, ha »megnyugtató nyilatkozatokat« is próbáltak tenni az ENSZ közgyűlésének küszöbén, *a valóságban tovább folytatják a háború kiszélesítésének előkészületeit.* Az amerikai politikusok újabban gyakran hivatkoznak arra, hogy ők állítólag Abraham *Lincoln* amerikai elnök örökösei és »a népek szabadságának« védelmezőiként akarnak szerepelni, de *»képmutatásuk talán még sohasem volt olyan átlátszó, mint ebben az esetben,* amikor e kiváló demokratának a nevét olyan cinikusan használják fel a népek elnyomására és leigázására irányuló jelenlegi amerikai politika álcázására. A világ közvéleménye emlékezteti az amerikai politikusokat arra: éppen Lincoln mondotta, hogy *félre lehet vezetni néhány embert állandóan, sok embert bizonyos ideig, de nem lehet félrevezetni mindenkit állandóan.«*

A *Daily Mail* azt írja, hogy — ENSZ-diplomaták megítélése szerint — az ENSZ mostani tanácskozásai »súlyos teherpróba elé állítják az Egyesült Államok és szövetségesei közti viszonyt. Nagyon sok küldött úgy érzi, hogy az Egyesült Államok nem kapna számbavehető támogatást, ha a Kína elleni szigorúbb kereskedelmi tilalmat, vagy az ENSZ-tagok katonai hozzájárulásának felemelését javasolná a közgyűlésen«. Az *AFP* nem vár eredményt az ENSZ koreai vitájától. Erre mutat *Taft* szenátornak az a kijelentése is, hogy »pillanatnyilag nincs olyan megoldás, amely biztosítja a koreai konfliktus rendezését«. Ez a nyilatkozat arra vall, hogy *az amerikai külpolitika irányítói nem akarnak semmiképp sem fegyverszünetet teremteni Koreában.* Az ENSZ hírei közé tartozik a londoni rádiónak az a közlése, amely szerint a lemondott Trygve *Lie* főtitkár utódjának leginkább a kanadai *Pearsont*, a közgyűlés mostani elnökét emlegetik.

Rómában folytatódott a hat nyugateurópai ország — Franciaország, Olaszország, Nyugat-Németország, Belgium, Hollandia, Luxemburg — külügyminisztereinek értekezlete, amelyen amerikai »megfigyelők« is részt vesznek. Az értekezlet színhelyét fegyveres rendőrök és polgáriruhás detektívek serege veszi körül. Róma legfontosabb pontjaira megerősített rendőrcsapatokat vezényeltek, hogy a terror eszközeivel fojtsák el az olasz népnek az »európai hadsereg« terve elleni tiltakozását.

A nyugati távirati irodák jelentései szinte kivétel nélkül hangoztatják, hogy *már az értekezlet első napján éles ellentétek merültek fel az »európai« címkével ellátott amerikai javaslatok tárgyalásánál. Bidault* francia külügyminiszter — az *AFP* jelentése szerint — már az értekezlet első ülésének elején »ellenvéleményt« terjesztett elő a holland javaslatokkal kapcsolatosan és hangoztatta, hogy »az európai egység létrehozása olyan nehézségekbe ütközik, amelyeket figyelembe kell venni«. A *Reuter-iroda* kommentátora azt fejtegeti: »A külügyminiszterek a római tanácskozásokon kénytelenek szembenézni azzal a kérdéssel, hogy *az európai hadsereg kérdésében a francia-német ellentét megoldhatatlanná válik.«*

Az *MTI* ismerteti azt a cikket, amelyet Walter *Lippmann*, az amerikai kapitalisták hírhedt publicistája, a *New York Herald Tribune* lapjain írt és amelyben hangot kap a washingtoni politikai körök nyugtalansága a háborús szerződések ratifikációjának elhúzódása miatt. Walter Lippmann elismeri, hogy *a ratifikációk elhúzódása a népi tömegek tiltakozó mozgalmának eredménye.* A cikk végül felveti a kérdést: mit jelent, ha az Egyesült Államok kormánya kierőszakolja a nyugateurópai kormányoknál a formális ratifikációt? »A formális ratifikáció — írja Lippmann — nem jelenthet többet annál, minthogy *felnyitják a végtelen viszályok Pandora-szelencéjét* az európai hadsereg felállításával, parancsnokságával és finanszírozásával összefüggő intézkedésekkel kapcsolatban. *A formális ratifikáció semmit sem ér,* ha mind Franciaországban, mind Nyugat-Németországban nem jár együtt a nép széles rétegeinek helyeslésével. Azzal fenyegetőzünk, hogy csökkenteni fogjuk az Európának adandó segélyeket, ha az egyezményeket nem ratifikálják elég hamar. De az ilyen úton elért ratifikáció csak merő *szemfényvesztés* lenne, *piszkos gesztus* annak érdekében, hogy e kormányok, ha már nyomást gyakorolnak rájuk, legalább valami készpénzhez jussanak. Erőszakkal azonban nem lehet lojális szövetségesekre szert tenni és *revolverrel fenyegetőzve éppúgy nem lehet jó szövetséget kötni, mint boldog házasságot.«*

Az érintett országok mindegyikében fokozódik a küzdelem a háborús szerződések ellen. A belga békebizottság a napokban tájékoztatót adott ki. Ebben megállapítja, hogy *az »európai hadsereg« súlyos veszélyt hoz Belgiumra.* A háborús előkészületek máris súlyosan érintik a belga nép életszínvonalát. Belgiumban — a békeipar elsorvasztása következtében — 350.000 munkanélküli van. Nyugat-Németországban — mint a *DPA* jelenti — fokozódik az »atlanti« megszállás. A békeszerető tömegek felháborodással fogadták azt a hírt, hogy a közeljövőben, az eddigi megszállócsapatok mellé, egy kanadai vadászrepülőezred is érkezik. *Adenauer*, a bonni revansisták kancellárja, természetesen örömmel üdvözölte a kanadai repülőezred érkezésének hírét. Angliában nagy tiltakozásokat váltott ki a közvélemény legszélesebb rétegeiből a kormánynak az a bejelentése, hogy a most következő költségvetési évben *a hadsereg »tíz százalékkal nagyobb megterhelést jelent az angol adófizetőkre, mint az elmúlt esztendőben«.*

A nyugati lapok hosszú cikkekben foglalkoznak a kapitalista világpiac élesedő problémáival. A lapok kommentárjaiból kiderül, hogy a kapitalista világpiac egyik legfőbb problémája a kapitalista országok közötti kereskedelem állandó csökkenése. A másik égető kérdés a gyilkos tőkés verseny fokozódása. A *Neue Zürcher Zeitung* — az ENSZ egyik jelentését kommentálva — rámutat arra, hogy *Európa és Latin-Amerika között az árucsereforgalom 1951-ben jóval kisebb volt, mint 1913-ban.* A *Financial Times* azt fejtegeti: »A latinamerikai államok 1951-ben csak feleannyi árut importáltak Európából, mint 1938-ban.« A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* arról ír, hogy a kapitalista világpiacon milyen élessé vált a verseny Anglia és Japán, Anglia és Nyugat-Németország kapitalistái között. Anglia kézzel-lábbal tiltakozik az ellen, hogy Japánt felvegyék az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény tagjai közé. Anglia biztosítékot követel — szögezi le a Financial Times —, hogy »Japán ne kezdjen újra tisztességtelen versenyt«. Míg a kapitalista világpiac szűkül és anarchikus jelenségeket mutat, *a demokratikus világpiacon a tervgazdálkodást folytató és egymást kölcsönösen segítő országok egyre fokozzák gazdasági együttműködésüket.*

Ho Si Minh távirata Sztálinhoz

A *Vietnami Hírügynökség* közli, hogy *Ho Si Minh*, a Vietnami Demokratikus Köztársaság elnöke, a Szovjet Hadsereg napja alkalmából táviratot intézett J. V. *Sztálin*-hoz. A táviratot többi között így hangzik:

»A Szovjet Hadsereg napja alkalmából a vietnami kormány, a hadsereg, a nép és a magam nevében őszinte, szívből jövő üdvözleteimet küldöm Önnek és kívánom, hogy *a Szovjet Hadsereg mind hatalmasabb legyen a szocialista haza és a világ békéjének védelmében.«*

Van Nguen Ziap tábornok, a vietnami néphadsereg főparancsnoka A. M. *Vasziljevszkij*-hez intézett táviratot.

A Koreai Egységes Demokratikus Hazafias Arcvonal jelentése az agresszorok koreai pusztításairól

Phenjanból jelenti a *TASZSZ*: A *koreai Egységes Demokratikus Hazafias Arcvonal* központi bizottságának külön bizottsága jelentést adott ki az amerikai agresszorok és liszinmanék által okozott károkról és pusztításokról. A jelentés megállapítja, hogy az amerikai intervenciósok lábbal tiporva az emberi erkölcs alaptörvényeit, *áthágva a nemzetközi jog minden szabályát*, hallatlan gonosztetteket követnek el koreai földön. Széles körben alkalmaznak olyan bestiális tömegpusztító fegyvereket, mint a *napalmbomba, a baktérium és a vegyi fegyverek.* Erőszakoskodnak a néphadsereg és a kínai népi önkéntesek fogságba esett harcosaival, s hadifogolytáboraikat *kínzások* és *gyilkosságok* színterévé tették.

A jelentés ezután ismerteti azokat a hosszas és gondos vizsgálat alapján megállapított tényeket, amelyek az agresszorok gaztetteit bizonyítják.

1. *Észak-Korea városainak és falvainak megsemmisítése*, békés lakósok tömeges irtása az amerikai légierő rendszeres bombázásai következtében, amelyeket olyan területeken hajtanak végre, ahol nincsenek katonai jelentőségű célpontok és csak békés lakosság él. Lerombolják a földkunyhókat és lakóépületeket, amelyekben a lakosság meghúzódik, iskolákat, kórházakat, kulturális és közintézményeket döntenek romba. A jelentés ezzel kapcsolatban számos adatot közöl.

2. *Tömegpusztító fegyverek alkalmazása.* Az amerikai agresszorok Észak-Korea békés lakosságának megsemmisítésére törekedve, nem elégednek meg a városok és falvak barbár bombázásával, hanem 1951. végétől *baktérium- és vegyi fegyvereket* is alkalmaznak. 1952. február 7-től április 9-ig 38-szor alkalmaztak *mérges gázokkal töltött bombákat* és 1952. január 28-tól kezdve rendszeresen dobnak le Észak-Korea egész területére *tífusz, pestis, kolera és más járványos betegségek baktériumaival megfertőzött rovarokat.* A jelentés erre vonatkozóan is számos adatot ismertet.

3. *Kulturális és társadalmi intézmények elpusztítása.* A jelentés megállapítja, hogy az amerikai terrorbombázások következtében 1951. elejéig elpusztult valamennyi kulturális és középítmény, amelyet a háború előtt a köztársaság északi részén építettek: iskolák, kórházak, színházak, üdülőházak, klubok stb. Az amerikaiak a már rombadőlt intézményeket is tovább bombázzák.

4. *Korea műemlékeinek elpusztítása*, amelynek során az amerikai intervenciósok *meg akarják semmisíteni a koreai kultúra minden emlékét.* Barbárul bombázzák a régi templomokat, síremlékeket, kapukat, amelyeket évszázadokkal ezelőtt építettek és amelyeknek semmi közük sincs katonai célpontokhoz.

A jelentés végül megállapítja, hogy a barbár pusztítások és borzalmas gaztettek szervezőit és végrehajtóit, az amerikai agresszorokat és Li Szin Man klikkjét felelősségre kell vonni és *legszigorúbban meg kell büntetni azokért a hallatlan véres bűntettekért és anyagi károkért, amelyeket a koreai népnek okoztak.* Ez a koreai nép egyhangú követelése. »Meggyőződésünk — mondja a jelentés —, hogy a koreai népnek ezt a jogos követelését a világon minden jóakaratú ember támogatja.«

Az amerikai intervenciósok Nyugat-Németországban baktériumháborús előkészületeket folytatnak

Berlinből jelenti az *MTI*: Frank H. *Schwable* amerikai ezredes nyilatkozata az Egyesült Államok Koreában folytatott bakteriológiai hadvezetéséről világosan mutatja, milyen nagy veszély fenyegeti Nyugat-Németországot is, ahol *az amerikai intervenciósok szintén előkészületeket folytatnak a baktériumháborúra.* Az úgynevezett európai védelmi egyezmény 107. cikkelye, valamint *Adenauer*-nak a többi aláíró állam külügyminisztereivel váltott levelei kifejezetten leszögezik, hogy *»a védelmi közösség« Nyugat-Németországban folytatja a baktériumháborúhoz szükséges előkészületeket.*

Stuttgartban, ahol nemrégiben súlyos tífuszjárvány pusztított, amely többszáz halálos áldozatot követelt, két héttel ezelőtt megjelent az amerikai hadsereg úgynevezett tífuszbizottsága és megkezdte vizsgálódásait a tífuszjárvány lefolyásával és a megbetegedések körülményeivel kapcsolatban.

A bizottság egyik tagja, Divon B. *Holland*, a bakteriológiai fegyver ismert szakértője az amerikai hadseregben. A bizottság a nyugatnémet egészségügyi hatóságok teljes mellőzésével, a legnagyobb titokban folytatja vizsgálódásait.

Nyugat-Németország lakossága körében mindinkább terjed az a meggyőződés, hogy a váratlanul és szokatlan hevességgel fellépett stuttgarti tífuszjárvány *a baktériumháborút előkészítő amerikai barbárok kísérleteinek következménye volt.*

Felháborító provokáció északrajna-vesztfáliai kommunista képviselők ellen

Düsseldorfból jelenti az *ADN*: Kedden felháborító provokációt követtek el Németország Kommunista Pártja északrajna-vesztfáliai tartománygyűlési képviselői, különösen Max *Reimann* és Joseph *Ledwohn* ellen.

Egy Ernst *Schröder* nevű férfi erőszakosan behatolt a tartománygyűlés kommunista csoportjának helyiségébe és azzal fenyegetőzött, hogy meggyilkolja Németország Kommunista Pártjának képviselőit, mindenek előtt, Max Reimannt, a párt elnökét és Joseph Ledwohnt, az északrajna-vesztfáliai tartományi szervezet főtitkárát. *Schröder ólmosbottal fenyegette meg a hivatalban tartózkodókat.*

Gookeln (Keresztény-Demokrata Unió), az északrajna-vesztfáliai tartománygyűlés elnöke — akit azonnal értesítettek a provokációról — csupán a bandita személyazonosságának megállapítását rendelte el. A helyszínre hívott bűnügyi tisztviselők csak arra szorítkoztak, hogy *elvették Schrödertől az ólmosbotot, majd szabadon engedték.*

Herzner, Németország Kommunista Pártjának képviselője, javasolta a tartománygyűlés plénuma előtt, hogy az elnökség adjon felvilágosítást a képviselőknek a hallatlan incidensről és közölje, milyen intézkedéseket szándékozik tenni a nép képviselői életének biztosítására. Ezalatt Schröder a nézők számára fenntartott karzaton foglalt helyet anélkül, hogy a tartománygyűlés rendezői háborgatták volna.

Csehszlovákia népe megünnepelte a februári győzelem évfordulóját

Prágából jelenti az *MTI*, hogy kedden, a februári győzelem évfordulójának előestéjén ünnepi ülést tartott a *Nemzeti Arcvonal* központi akcióbizottsága. Megjelent Klement *Gottwald* köztársasági elnök, a Csehszlovák Kommunista Párt elnöke is, akit, mint a dicsőséges februári győzelem szervezőjét, az ünnepi ülés részvevői kitörő lelkesedéssel üdvözöltek.

Az ünnepi ülést Emanuel *Slechta* miniszter, a Csehszlovák Szocialista Párt elnöke nyitotta meg. Az ünnepi beszédet Viliam *Siroky* miniszterelnökhelyettes mondotta, aki visszapillantást vetett az 1948 februári eseményekre, amikor a csehszlovák reakció, az amerikai kormány s annak kémei, diverziós központjai támadást intéztek a népi demokratikus rendszer ellen. A csehszlovák munkásosztály azonban — szoros szövetségben a dolgozó parasztsággal — *a párt és Klement Gottwald vezetésével meghiúsította az ellenforradalmi törekvéseket*, szétzúzta a burzsoa reakciót és megnyitotta a szocializmus felé vezető utat.

— Hála a Szovjetunió önzetlen segítségének, a béketábor országaival állandóan fokozódó együttműködésnek és dolgozó népünk szorgalmas munkájának, *biztosítottuk országunk függetlenségét a kapitalista országoktól.*

— A februári győzelem óta eltelt öt év sikerei, továbbá a leleplezett és ártalmatlanná tett titóista és cionista burzsoá-nacionalista kártevő banda eltávolítása eredményeképpen ma köztársaságunk politikai, gazdasági és védelmi ereje összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint a multban volt.

Az ünnepi ülés részvevői több ízben lelkesen éljenezték *Sztálint*, a Szovjetuniót és *Gottwaldot*. Az ünnepi est zárszavát Josef *Plojhár* egészségügyi miniszter, a Csehszlovák Néppárt elnöke mondta.

Izrael az amerikai imperialisták terveiben

Az Izvesztyija cikke

Az *Izvesztyija* keddi száma közli L. *Vatolina* »Izrael az amerikai imperialisták terveiben« című cikkét:

A világ minden becsületes embere felháborodással fogadta a hírt, hogy február 9-én gonosztevők — az izraeli rendőrség nyilvánvaló elnézése mellett — bombát robbantottak a Szovjetunió izraeli követségének területén. Az izraeli szovjet követség területén történt bombarobbanás újból világosan megmutatta, hogy *a cionista burzsoa-nacionalista klikk egyike az amerikai imperializmus buzgó lakájainak.*

Nem meglepő, hogy az amerikai imperialisták »megható« vonzalmat táplálnak cionista szolgáik iránt. Ösztönzik az izraeli uralkodó körök kihívó politikáját, bőkezűen megfizetik izraeli bérenceik bűnös aknamunkáját. Ez év január 19-én *Saret* izraeli külügyminiszter arcátlan, kihívó nyilatkozatában nyíltan a Szovjetunió elleni ellenséges cselekményekre uszított. Izrael miniszterelnöke is minden alkalmat felhasznál, hogy bebizonyítsa: Washington szolgája és gyűlöli a békét, a demokrácia és a szocializmus táborának országait. *Ben Gurion* izraeli miniszterelnök a *New York Times* című amerikai lap munkatársának adott nyilatkozatában világosan kijelentette, hogy »új világháború esetén Izrael egy sorban áll majd a Nyugattal, Izrael és az Egyesült Államok zászlaja örökké egymás mellett fog lobogni«.

A cionisták régóta az imperialisták fizetett ügynökei, mindig hiven szolgálták azt, aki többet fizetett.

A cionisták már az első világháború idején a német imperialisták szolgálatában álltak, segítették őket rabló terveik megvalósításában. Éppily buzgón szolgálták a cionisták a *brit imperializmust*, amely széles körben felhasználta őket a Szovjetunió elleni kémkedésre és diverzióra, a Közel-Keleten folytatott gyarmati rablásra.

A cionisták legnagyobb »főnöke« azonban mindig az amerikai imperializmus volt. *Seller, Morgenthau, Javits* és más amerikai háborús gyújtogatók annakidején tervbe vették, hogy *Izrael állam lesz az Egyesült Államok közelkeleti úgynevezett »kommunistaellenes támasza«.* A cionista banda abban is segíti az amerikai imperialistákat, hogy harcoljanak a közelkeleti népek nemzeti felszabadító mozgalma ellen.

Az amerikai milliárdosok és milliomosok behatoltak Izrael gazdasági életébe, megkaparintották a távközlési eszközöket, a rádiót, több ipari üzemet, cement-, bőr-, margarin- és más gyárakat. Izrael mezőgazdaságán a nagy gyarmatosító trösztök és társaságok uralkodnak, amelyek összpontosították kezükben a megművelt föld nagy részét. Ezek a vállalatok az amerikai tőkétől függnek.

Truman, Acheson és *Morgenthau* még Izrael állam megalakulása előtt megegyezett Ben Gurionnal, hogy az amerikai »segítség« nyujtását a cionista

(Kardos György)

építész ? cikkle

(-) A hellenisztikus
építészet az új is-
mertetések tükré-
ben. Tér és Forma

1947. 180-183. l.

307/1935.

A Magyar Mérnök-

Tekintetes Elr

Előzetes telefonb

kérem, hogy a kiadásukban me

Egylet közlönyéből az alábbi

utólagos elszámolásra, mérsé

deni :

1-28. évfolyam
29. évf.- 1895 349-50 é
30. évf. 1896 IV.és VI.
31. évf. 1897 I, II és
33. évf. 1899 teljesen
37. évf. 1903 XII. és
38. évf. 1904 4. füzet

Kardos György

építész

Bpest - Szombathely

Koll. kiállítása a szombathelyi mérnöki kiállításon

1934. szept 1-10.

katalogus 26. l.

Wälder Gyulánál a katalogus

W. 1. dobor

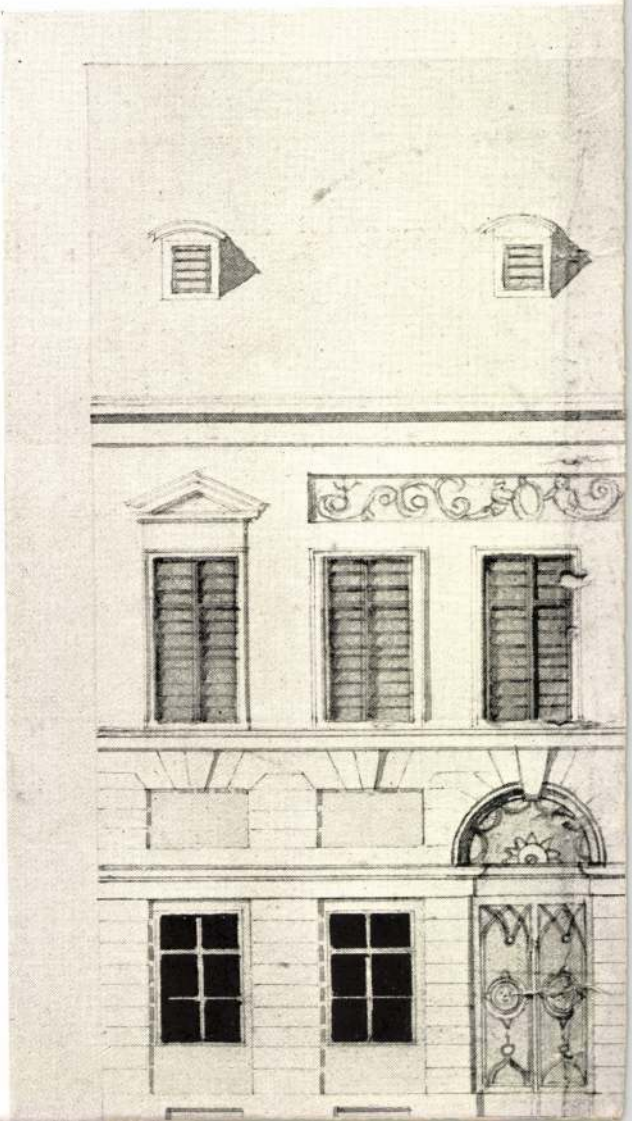

Kardos György dr.

(mussaki doktor)

épitész

A Bpesti műegyetem elvégzése után Wälder Gyula irodájában dolgozott.

Szül. Szombathelyen 1902-ben.

Jelenleg a budapesti műegyetemen az ókori és újkori épitészet tanára.

Terverte a Fonciére palota korszerű épületét a budapesti Sztalin téren, mely Bpest ostromakor teljesen kiégett.

Huszár György Kapuszanz épitész közlése 1949. jul. 8.

olat hiteléül:

MDK

Kardos György

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

Kardos György

egyetemi tanár a művészeti tudományok kandidátusa, az Építőipari Műszaki Egyetem rektora, a M. Építőművészek Szövetségének elnöke meghalt 1953. febr. 24. Budapesten

Szabad Művészet
1953. 2. sz. borítók

[illegible]

Kardos György

építész

műegyetemi tanár

címlap

Szabad Művészet

1957. 386–389. l.

24371/aliop. 928.

PÉCS 928-OKT.15. E8 15

PARANYA VÁRMEGYE KIADÓJA

Méltóságos

Dr. S Z Ő N Y I O T T Ó urnak,

mint a Müemlékek Orsz. Bizottsága

előadójának

B U D A P E S T.

VI. Állatkerti ut 1.

Hivatalból.
Dij átalányozva.

Egyes előadások:

A NEMZETISÉGI KÉRDÉS

Szeptember 25.-én, szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében.

Előadó: *Betlen Oszkár.*

Belépődíj 80 fillér, a Tanulmányi Csoport tagjai részére 60 fillér, az összes tárgyakra beiratkozottak belépődíjat nem fizetnek.

III. TÖRTÉNELEM, FÖLDRAJZ

MÁGIA AZ ÓKORI VILÁGBAN

Szeptember 18.-tól minden szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (10 előadás.)

Előadó: *dr. Alföldi András* egy. ny. r. tanár.

EURÓPA A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Szeptember 21.-től minden szombaton d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (5 előadás.)

Előadó: *dr. Mérei Gyula* egy. m.-tanár.

TELEPÜLÉS ÉS TELEPÍTÉS FÖLDRAJZI SZEMMEL

Szeptember 19.-től minden csütörtökön d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében (5 előadás.)

Előadó: *dr. Mendöl Tibor* egy. ny. r. tanár.

IV. IRODALOM, KÉPZŐMŰVÉSZET, ZENE

SZÁZADUNK IRODALMA

Szeptember 18.-tól minden szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében (bejárat a Szerb-utca 10. sz. felől). (5 előadás.)

Szeptember 18. **Szimbolizmus és l'art pour l'art.** Előadó: *Somlyó György.*
Szeptember 25. **Mitosz és pszichológia.** Előadó: *dr. Devecseri Gábor.*
Október 2. **Csoda és játékosság.** Előadó: *dr. Szentkuthy Miklós.*
Október 9. **Háború és béke.** Előadó: *dr. Sőtér István.*
Október 16. **Szocializmus és forradalom.** Előadó: *dr. Bóka László.*

Fővárosi Népművelési Közp. Munkaterv. 1946. szept.

AZ UTOLSÓ 25 ÉV MAGYAR IRODALMA

Szeptember 19.-től minden csütörtökön d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (5 előadás.)

Előadó: *dr. Komlós Aladár* egy. m.-tanár.

MŰFAJOK TÜNDÖKLÉSE ÉS BUKÁSA

Szeptember 16.-tól minden hétfőn d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (5 előadás.)

Szeptember 16. **A líra.** Előadó: *Vas István.*

Szeptember 23. **Az epika.** Előadó: *dr. Trencsényi-Waldapfel Imre* egy. m.-tanár.

Szeptember 30. **A dráma.** Előadó: *dr. Benedek András.*

Október 7. **A novella.** Előadó: *dr. Tolnai Gábor egy. m. tanár.*

Október 14. **A regény.** Előadó: *dr. K. Grandpierre Emil*

NAGY ÍRÓK — ISMERETLEN MŰVEK I.

Szeptember 20.-tól minden pénteken d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Jog Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében (bejárat a IV., Szerb-u. 10 sz. felől). (5 előadás.)

Szeptember 20. **A prózaíró Ady.** Előadó: *Hegedűs Géza*

Szeptember 27. **Madách ismeretlen drámái.** Előadó: *dr. Bóka László.*

Október 4. **Kisfaludy Sándor naplói.** Előadó: *dr. Baróti Dezső.*

Október 11. **Vajda János politikai iratai.** Előadó: *Rubin Péter.*

Október 18. **Karinthy, a költő.** Előadó: *dr. Kardos László.*

MŰVÉSZET ÉS TÁRSADALOM EGYIPTOMBAN
(Vetített képekkel)

Szeptember 20.-tól minden pénteken d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (5 előadás.)

Előadó: *dr. Dobrovits Aladár* múzeumi őr.

A RENESZANSZ-MŰVÉSZET NAGYJAI
(Vetített képekkel)

Szeptember 19.-től minden csütörtökön d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. (Bejárat IV., Szerb-utca 10. sz. felől.) (5 előadás.)

Szeptember 19. **Bramante.** Előadó: *dr. Friedrich Lóránd* egy. ny. r. tanár.

Szeptember 26. **Raffaello.** Előadó: *dr. Dombi József.*

Október 3. **Michelangelo.** Előadó: *dr. Genthon István* egy. m.-tanár, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója.

Október 10. **Leonardo da Vinci.** Előadó: *dr. Pálinkás László.*

Október 17. **Dürer.** Előadó: *dr. Pogány Ö. Gábor.*

AZ ÚJ EURÓPAI SZOBRÁSZAT KIALAKULÁSA

(Vetített képekkel)

Szeptember 16.-tól minden hétfőn d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. (Bejárat IV., Szerb-utca 10. sz. felől.) (5 előadás.)

Előadó: *dr. Pálinkás László.*

A XVIII. SZÁZAD ZENEI VILÁGA (Bemutatásokkal)

Szeptember 20.-tól minden pénteken d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. C. épületében. (5 előadás.)

Előadó: *dr. Szabolcsi Bence.*

Egyes előadások:

REMBRANDT ÉS PICASSO (Vetített képekkel)

Október 16.-án, szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében.

Előadó: *Hây Károly* festőművész.

KLASSZIKUS ÉPÍTÉSZETI RENDSZEREK

(Vetített képekkel)

November 13.-án, szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében.

Előadó: *Kardos György* okl. építészmérnök, műegyetemi adjunktus.

Belépődíj egy alkalomra 80 fillér, a Tanulmányi Csoport tagjai részére 60 fillér, az összes tárgyakra beiratkozottak belépődíjat nem fizetnek.

V. TERMÉSZETTUDOMÁNYOK, ORVOSTUDOMÁNY

NAGY MATEMATIKUSOK

Szeptember 17.-től minden kedden d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. épületében. (10 előadás.)

Előadó: *dr. Huszár Géza* egy. ny. r. tanár.

CSILLAGÁSZAT MINDENKI SZÁMÁRA

(Vetített képekkel)

Szeptember 16.-tól minden hétfőn d. u. ½6—7-ig az Egyetemi Ásványtani Intézet VIII., Múzeum-körút 4. sz. földszinti előadótermében. (10 előadás.)

Előadó: *dr. Kulin György* egyetemi adjunktus.

AZ IZOMEMBER (Vetített képekkel)

Szeptember 16-tól minden hétfőn d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében (10 előadás.)

Előadó: *dr. Láng Sándor* egy. m.-tanár, főorvos.

A FIZIKA MODERN ELMÉLETEI (Fizikai világszemlélet)

Szeptember 19.-től minden csütörtökön d. u. 1/26—7-ig az Egyetemi Ásványtani Intézet VIII., Múzeum-körút 4. sz. földszinti előadótermében. (10 előadás.)
Előadó: *dr. Koczkás Gyula* egy. m.-tanár.

AZ ATOMERŐ ÉS FELHASZNÁLÁSA

Szeptember 17.-től minden kedden d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. (Bejárat a Szerb-utca 10. sz. felől.) (5 előadás.)

Előadó: *Fenyő István* egyetemi tanársegéd.

ORVOSTUDOMÁNYI PROBLÉMÁK

(A szakszervezeti munkások részére díjtalan!)

Szeptember 28.-tól minden szombaton d. u. ½6—7-ig az Egyetemi Ásványtani Intézet VIII., Múzeum-körút 4. sz. földszinti előadótermében (5 előadás).

Szeptember 28. **A civilizáció mint kórokozó.** Előadó: *dr. Rusznyák István* egy. ny. r. tanár, klinikai igazgató.

Október 5. **Betegségek megelőzése az orr-, gége- és fülgyógyászatban.**
Előadó: *dr. Germán Tibor* egy. ny. r. tanár, klinikai igazgató.

Október 12. **Az urológia.** Előadó: *dr. Babics Antal* egy. ny. r. tanár, klinikai igazgató.

Október 19. **A vérbaj és jelentősége egyéni, társadalmi szempontból.**
Előadó: *dr. Földvári Ferenc* egy. ny. r. tanár, klinikai igazgató.

Október 26. **A meddőség.** Előadó: *dr. Szarka Sándor* egy. ny. r. tanár, klinikai igazgató.

FÜRDŐ ÉS GYÓGYULÁS (Vetített képekkel)

Szeptember 21.-től minden szombaton d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében. (5 előadás.)

Szeptember 21. **A fürdők geológiája.** Előadó: *dr. Papp Ferenc* egy. ny. rk. tanár.

Szeptember 28. **Balneológia.** Előadó: *dr. Kunszt János* főorvos.

Október 5. **Fürdőkultúra.** Előadó: *Bauer Jenő titkár.*

Október 12. **Idegenforgalom és fürdők.** Előadó: *dr. Markos Béla vezérigazgató.*

Október 19. **Fürdők Budapesten.** Előadó: *dr. Szüts Tivadar igazgató.*

Egyes előadások:

A PLASZTIKUS FILM MAI ÁLLÁSA (Bemutatásokkal)

Október 30.-án, szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében.
Előadó: *dr. Tarján Ferenc* fizikus, középisk. igazgató.

MŰSZAKI RÖNTGENVIZSGÁLATOK

November 20.-án, szerdán d. u. ½6—7-ig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. központi épületében.

Előadó: *dr. Gillemot László* egy. helyettes tanár.

Belépődíj egy alkalomra 80 fillér, a Tanulmányi Csoport tagjai részére 60 fillér, az összes tárgyakra beiratkozottak belépődíjat nem fizetnek.

Szeptember 22. Vasárnap.

»Budapest multja« kiállítás a Fővárosi Képtár épületében. II. Budapest emlékei a magyar korban. Gyülekezés d. e. 9 óráig a Képtár IV., Egyetem-u. 6. sz. bejáratánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadó: *dr. Bertalan Vilmos* múzeumi tisztviselő.

A Szentföldi Múzeum. Gyülekezés d. e. 10 óráig a 83-as villamos Heinrich István-úti megállójánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadó: *dr. Heigl László* tanár, szerkesztő.

Egésznapos geológiai tuuristakirándulás. Útirány: Sashegy—Farkasrét—Farkasvölgy—Csillebérc—Makkosmária—Virágvölgy—Virányos — Jánoshegy—Zugliget. Gyülekezés d. e. 9 óráig a 61-es villamos Budaörsi-út sarkán levő megállójánál. Részvételi díj kedvezményesen 60 fillér. Előadó: *dr. Bogsch László* egy. m.-tanár.

Szeptember 24. Kedd.

Történelmi emlékek a Várban III. A XIX. század emlékeinek maradványai. Gyülekezés d. u. ½5 óráig a sikló volt felső megállójánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadó: *dr. Dombi József.*

Szeptember 25. Szerda.

Növénytani kirándulás a káposztásmegyeri homokbuckák növényzetének megtekintésére. Gyülekezés d. u. ½5 óráig a 87-es villamos újpesti végállomásán. (Megközelíthető a 3-as villamossal.) Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadó: *dr. Kárpáti Zoltán* egy. m.-tanár.

Szeptember 26. Csütörtök.

A Nemzeti Színház színpada és díszletfestő műhelye. Gyülekezés d. u. 3 óráig a színház Blaha Lujza-téri főbejáratánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadók: *Varga Mátyás* iparművészeti tanár és *Kiss Dénes* színpadfelügyelő.

Szeptember 27. Péntek.

Magyar Állami Dohányjövedék Budafoki-úti dohánygyára. Gyülekezés d. e. 10 óráig a gyár Budafoki-út 59. sz. alatti bejáratánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér.

Szeptember 29. Vasárnap.

A Parlament épülete, a Nemzetgyűlés üléseinek színhelye. Gyülekezés d. e. 10 óráig a Parlament oroszlános kapujánál. Részvételi díj kedvezményesen 50 fillér. (Belépődíjjal együtt.) Előadó: *Paál Ákos* tanár.

A Nemzeti Múzeum épülete. Az orosz és amerikai kiállítás. Gyülekezés d. e. 10 óráig a múzeum főbejáratánál. Részvételi díj kedvezményesen 40 fillér. Előadó: *dr. Mozsolics Amália* múzeumi őr.

Egésznapos növénytani túristakirándulás, Útirány: Zugliget—Jánoshegy—Kilátó,—Anna-kápolna—Farkasvölgy—Farkasrét. Gyülekezés d. e. 9 óráig a 81-es villamos zuglígeti végállomásán. Részvételi díj kedvezményesen 60 fillér. Előadó: *dr. Kárpáti Zoltán* egy. m.-tanár.

A Fővárosi Népművelési Központ

a folyó tanévben is megnyitja alapismereti (általános iskolai) tanfolyamait

Írás, olvasás

a kezdők (írástudatlanok) számára hétfőn, szerdán, pénteken délután 5 órakor (a résztvevők kívánsága szerint más napokon is)

Helyesírás, fogalmazás, gyors-számolás

a haladók tanfolyamán, kedden, csütörtökön 5 órakor (összesen 40 óra)

az alábbi iskolákban

I. KERÜLETBEN:
Márvány-utca 32. sz., népiskola

II. KERÜLETBEN:
Áldás-utca 1. sz., népiskola
Margit-körút 19. sz., népiskola

III. KERÜLETBEN:
Raktár-utca 1. sz., népiskola
Ürömi-utca 64. sz., népiskola
Timár-utca 16. sz., népiskola

V. KERÜLETBEN:
Szent István-tér 13—14. sz., népiskola

VI. KERÜLETBEN:
Lehel-utca 16. sz., népiskola

VII. KERÜLETBEN:
Kazinczy-utca 23. sz., népiskola
Dob-utca 85. sz., népiskola
Nagyatádi Szabó-utca 30. sz., községi polg. fiúiskola
Hernád-utca 3. sz., népiskola
Hernád-utca 52. sz., népiskola

VIII. KERÜLETBEN:
Bezerédi-utca 16/a. sz., népiskola
Práter-utca 11. sz., népiskola
Homok-utca 9. sz., népiskola
Jázmin-utca 6—14. sz., népiskola

IX. KERÜLETBEN:
Bakáts-tér 12. sz., népiskola
Szvetenay-utca 28. sz., népiskola
Ernő-utca 16. sz., népiskola
Ranolder-utca 22. sz., népiskola
Mester-utca 67—69. sz., népiskola
Illatos-út 2—4. sz., népiskola

X. KERÜLETBEN:
Üllői-út 118. sz., népiskola
Simor-utca 29—31. sz., népiskola
Maglódi-út 8. sz., népiskola
Pongrác-út 19. sz., népiskola
Kada-utca 27—29. sz., népiskola
Százados-út 6. sz., népiskola

XI. KERÜLETBEN:
Fehérvári-út 8. sz., népiskola
Bartók Béla-út 141. sz., népiskola
Soproni-út 50. sz., népiskola

XII. KERÜLETBEN:
Érdi-út 1. sz., népiskola
Kis János-utca 40. sz., áll. el. tanítóképző intézet

XIII. KERÜLETBEN:
Tomori-utca 70. sz., népiskola
Váci-út 89. sz., népiskola
Váci-út 57. sz., népiskola
Gömb-utca 53. sz., népiskola
Szent László-úti népiskola

XIV. KERÜLETBEN:
Telepes-utca 32/b. sz., népiskola
Miskolci-út 65—69. sz., népiskola
Angol-utca 25. sz., népiskola

Alapismereti általános iskolai tanfolyam a dolgozók, a haladó felnőttek iskolája!

A jelentkezőket az iskolák igazgatói hétköznapokon délelőtt 9—12 óra között és szeptember 16—17-én hétfőn—kedden délután 5—6 óra között veszik fel. A tanfolyam teljesen ingyenes. Aki elvégzi, látogatási bizonyítványt kap.

Kardos Gy.

Szerepel a csepeli művészek kiállításán a XXI. ker. Népfront Klubjában

Szocialista Művészetért 1968 XII.

Kardos György.

Nádler Róbert tanítványa.

A Műegyetemen megnyíló építészkiállításon a rajz- és ékítménytani gyűjtemény között szerepel munkája.

Magyarság, 1925. Máj. 31.

Kardos György

Kardos György, okl. építész, az ókori építéstani tanszék mellett. V., Sólyom-u. 15.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

~~NYOMTATVÁNY~~

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

Kardos György

épitészmérnök Budapest-Szombathely

Koll. Kiállítása a Szombathelyi Ünnepi Hét Esetében.

1934. nept. 1–10.

Katalogus Wälder Gula

formagjában.

28 PENGŐ

BOLTI ÁR HELYETT

16 PENGŐÉRT

kaphatja meg a kiállitáson dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár DUNÁNTUL ÉS KISALFÖLD IRÁSBAN ÉS KÉPBEN cimü pompás müvét.

A felnőtt ebből ismerheti meg a Dunántul gyönyörü tájait, a serdült ifjuságnak hasznos hazafias olvasmány. A fenti kedvezményt megkapja akkor is, ha a könyvet közvetlenül a Földrajzi Intézettől (Szeged) rendeli meg. A rendeléssel jogot szerez arra is, hogy a közeljövőben megjelenő II. kötetet is hasonló áron kaphassa meg.

Kérjen részletfizetési kedvezményt.

Egyetemi Földrajzi Intézet
Szeged, Zerge ucca 19. sz.

ABLAKA GYÖRGY, SZEGED. KÁLVÁRIA-U.

Kardos György

épitész

szül. Szombathely 1902

okl. mert 1925.

Névjegyz. Műegyetem 10 l.

Egymás terhét hordozzátok, és u
ugy töltsétek be a Krisztus tör
vényét.

st a legszivesebben, de mindkettőnk
én ez lehetetlen. Kérlek tehát, hogy
ntézett levélnek ezt a néhány sort és
ket.
letéből Te is tudod, hogy mindene, a
ven. Mindenkor voltak olyanok, akik
református diákmisszióért és voltak
dtak adni a kevésből, hogy Mozgalmunk
végzésére. Üdülőnk - sok konferencia
onként 100 diáknak ad üdületes ételt,
őprogrammjával - mind-mind a reformá
munkájából, meghallgatott imádságá-

skolás leányoknak, Főiskolás fiuknak,
a legközpontibb helyein, iskolák, e-

rja megnyitni Középiskolás leányinter
kell nekem külön irnom erről, - akár
is hiányát érzed az igazi meleg csa-
s leányoink számára egy megfizethető,
nk gondosságával, igazi, református,
nyiskolai közelében, tanári neveléssel
rmátus családok bennlakó és félbennl

Karolos Gy.

A müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke:

beiratkozás éve: 1877.

Jásoni Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Kardos György

Terveí alapján épült fel az Engels tér 4. sz. alatti épület.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

721

Kardos Győző szobrász művész

Kiállításon szerepel a

Csepel Galériában

– Napló –

Magyar Nemzet 1970

december 6

10. old.

Kardos György építész

Tér és Forma 1939 108–110.

A Foucière biztosító bérháza

Kardos György építész

Tér és Forma 1938-257-257

A Foncière bizl.-üdülőháza
Bekasmegyesen

dr. Kardos György

életének és munkásságának rövid összefoglaló mé ltatása

Major Máté: A százéves Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.műv. 1972.4.sz. 58-61.l.

Károlyi György

Wälder Gyula műtermében dolgozott.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

751

Kardos György

tervezte a bp. i Engels téri biztosító intézeti székházat 146. sz. reprodukció

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest, 1970.

741

Kardos György

elhunyt építész nevét említi.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

71

MDK

Kardos G., XIX. sz.

Nyári táj.

Vásson

Jelz. l. b.: Kardos G.

Ernst Anz. aukciói, XXV - XXV. - 27. l.

MDK

Kardos György épitész

MM és ÉE kiáll. kat. Szombathely, 1934. szept.

MDK

Kardos György ok. építészmérnök

előadást tartott

Fővárosi Közművelődési Központ. Munkaterv.
1946. szept.

N y u g t

1215 db Lexikon cédula gépelés
levonva 9.- Ft. Kifizetendő:

MDK

Kardos György, Bp. építész

A Kamara uj tagjai. MMÉEKözl 1929 jun.9. 148.1.

Kardos György MDK

A budai Palota Janáky István és társai ujjáépitési tervének birálata során és rósszban a terv alapján 1950-ben szervezett szakértőbizottság vezetője: Papp Imre, tagja: Granasztói Pál, Kardos György, Pogány Frigyes , Rimanóczy Gyula.

Granasztói Pál - Polányi Károly:Budapest.holnap. Bp. 1959.

114.l.

Kardos György, ép. MDK

A budai izr. hitközség Templom, iskla és paplak épitésére kiirt pályázaton tervét megvételre ajánlotta a biráló bizottság.

Templom tervpályázat eredménye.
Vállalkozók Lapja. 1933.jun.14. 5.1.

MDK.

Kardos György és Pázmándy István

közös pályamunkájukat dicsérő elismeréssel tüntették ki

Eldőlt a müszaki emlékmü-pályázat. Pesti Napló 1933. dec. 12.

388. Kardos György,ép. MDK

Szül.:Szombathely,1902 okl.kelte: 1925 sz.:8948.

A m.kir.József Műegyetemen oklevelet, abszolutóriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

XXXXXXXX Ep-Ip - MP-MÜV.1931. márc.1. 41.l.

Kardos György

A műnaki emlékmű-pályázatra beküldött terve dicsérő elismerésben részesült.

dr. 1933. XII. 12.

Kardos Győző-
festő

M.D.K.

Resit vett a csepeli tárlaton.

Fóthy János: A „Csepeli művészek Vietnamért"
Művészet, 1967. február - 44 lap

MDK

Kardos György

a Fonciére Általános Biztositó Intézet Erzsébet-tér 4. sz. bérháza. Tervezte fenti. Repr.

Tér és Forma 1939. 6. sz. 1o8-11o.l.

Kardos György (?)

M.D.K.

terve megvételben részesült a XII. Nemzetközi Építészkongresszus plakát pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1929. L. évf.

aug. 21. sz. 5. old.

.D.H.

MDK

Kardos Gábor

Visegrád, vf.

Egyes.
M. Akv. és Paszt.festők 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 11 l.

NDK

Kardos Gábor

Visegrádi részlet, of.

N.Szal. 1913. tav. 13. 1.

MDK

Kardos Gábor

Salamon tornya

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 47.l.

MDK

Kardos Gábor

Visegrád, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 48.1.

MDK

Kardos Gábor

E. G. I. 527.1.

Kardos Gábor

MDK

Salamon tornya

Visegrád, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

KDK

Kardos Gábor

Bajazzo, of.

Orgona, "

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 17. l.

MDK

Kardos Gábor, festö

Öszi rózsák. Olf.
Dunarészlet. Vizf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931. junius. Kat.

M.D.K.

Kardos Gábor
festő, díszletfestő -

A Művészeti Lexikon kéri az olvasóhat hogy ha a művésszel kapcsolatban van adatai, közölje.

— : —

Művészet, 1966. január - 48 lap

KARDOS 1. *Gábor*, festő, * Bécs 1881 okt. 4. 1899—1903. díszletfestő volt Budapesten, azután Ferenczy Károlynál tanult. 1913 óta kiállítója a Nemzeti Szalónnak és a Műcsarnoknak. Főleg tájképeket fest.

K. G. I. 547

Kardos Gábor

Mucsarnik, festő Bpest

1913. sav. Enall. 144, 145

Szundy Károly dr. VI. 311

Kárdos Gábor

Nagymarosi részlet, olaj.
Visegrád, olaj.
Virágos udvar, olaj.

Nemzeti Szalon
1915. szept.
őszi kiáll.

Kardos Gábor

94 Visegrád olajf. 800.—

Nemzeti Szalon
1918 maj
fav. kiáll

A szolnoki csata:

A bal felöl elötör
vértesek hevesen tama
ke a két fejüsasos zász
vele kürdő vértesre. Az e
borítják.

Szinnyomat, 1
Az 1848-di
1896. IV. 23-án
Lorman 1896. XII. 31

Kardos Gábor

Műcsarnok
1924. őszi kiáll. 361

Ezüstereklyetartó 1777-ből, szombathelyi dominikánusok tulajd. VI. 302.

Kardos Gábor.

1925 febr. M Akv. Pf Egy

kiáll. Nemzeti szalonban.

Visegrád, vsf.

Esztergom megye III. 178.

Kardos Gábor

1920 jan.-febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Magos vár, olajf. 3000.–

1920. szept.-n.o.

Bajazzo, olajf. 3000.–

Orgona, olajf. 5000.–

Versecz hivatalnok telep V. 193

Kardos Gábor

1913. ápr. máj. kiáll. Nemzeti Salon
Visegrádi részlet, olaj. 300.—

1914. dec. kiáll. u. o.
Visegrád, olaj. 110.—
Salamon torony, olaj. 110.—

1915. szept. kiáll. u. o.
Nagymarosi részlet, olaj. 180.—
Visegrád, olaj. 180.—
Virágos udvar, olaj. 160.—

1915. dec. kiáll. u. o.
Dömöri Dunapart, olaj. 250.—

1918. máj. kiáll. u. o.
Visegrád, olaj. 800.—

Losonczi könyvtár III. 180

Vándorbot és koldusbot

Csokonai komolyan hitt abban, hogy mint költő megélhet Magyarországon. Ő volt az első, aki az irodalom mögött meglátta a mesterséget is s rövid élete alatt állandóan úgy dolgozott, mintha a kiadók sürgetése hajtotta volna. De hiányzott korából az irodalmi igény s az író néhány pénzembertől függött. Tempefőjével együtt mondatja el saját panaszát: »Az is bolond, aki poétává lesz Magyarországban!«

Kazinczy meglehetősen tekintélyes vagyont áldozott az irodalomra s annyit mindenesetre sikerült elérnie, hogy közönséget nevelt a következő nemzedéknek s a XIX. század közepén már kialakulhatott író és kiadó közt egy olyan viszony, melyből valami az író zsebébe is folydogált. De ezek a honoráriumok roppant csekélyek voltak s a legjobbaknak is tanácsos volt valami mellékfoglalkozás, mert irodalomból megélni igen bajosan lehetett.

A XIX. század negyvenes éveiben már tekintélyes számú lap volt Magyarországon, természetesen elsősorban a nők számára, akiknek ízlésében és főleg áldozatkészségében egyaránt bízott író és kiadó. De a napilapok munkatársai is oly keveset kaptak, hogy éppen csak éhenhalni nem lehetett mellette. 30—40 forintnál többet egy munkatárs soha nem kapott, már pedig az 1840-es évek Budapestjén legalább ennyi kellett, ha valaki nagyon szolidan meg akart élni. Vörösmarty kizárólag írásaiból élt s noha ő volt korának legünnepeltebb és legelismertebb írója, évi jövedelme nem érte el az ezer forintot.

Petőfi elég hosszú ideig Vahot Imre lapjánál, a Pesti Divatlapnál, mint segédszerkesztő működött. Havonta »koszt s kvártély« mellett 12 forint fizetést kapott. Jókai pedig, mint jurátus, Molnár József ügyvédi irodájában még ennyit sem, mert fizetése mindössze 6 forint volt. Ilyen körülmények között a pályája elején álló Jókai ugyancsak szerencsés embernek érezhette magát, mikor Nagy Ignác hosszas rábeszélésére Hartleben, a tekintélyes pesti kiadó, 360 forintot fizetett első regényéért, a Hétköznapokért. Nem sokkal előbb jelent meg az Életképekben első elbeszélése, a Nepean szigete, amiért viszonylag magas honoráriumot fizettek, mert a két számra terjedő beszélyért 30 forintot kapott. Ebben az összegben már érezhető a Jókai tehetsége és kezdeti sikerei iránti megbecsülés, hisz ebben az időben egy-egy könyvért nem fizettek többet, mint 160—180 forintot, Petőfi pedig általában 5 forintot kapott egy-egy verséért.

Érthető tehát, ha az írók körében mindnagyobb elégedetlenség kapott lábra, amit méltán támasztott alá az a körülmény, hogy míg ők a legnagyobb nehézségekkel küzdöttek, a pesti könyvkiadók és árusok egymás után gazdagodtak meg. Ez indította Petőfit arra, hogy az írók első olyan egyesülését hozza létre, mely nem csak erkölcsi, hanem anyagi érdekvédelmi szervnek is készült.

Így alakult meg 1846-ban a Tizek Társasága, melynek tagjai Petőfi és Jókai mellett Obernyik Károly, Degré Alajos, Pálffy Albert, a Puskin-fordító Bérczy Károly, Lisznyay Kálmán, Tompa Mihály, Kerényi Frigyes és a Kaján Abel név alatt szereplő kedélyes humorista, Pákh Albert voltak. Első gyűlésükön kimondották, hogy a következő év, 1847 július elsejéig, egyetlen lapba sem írnak, ellenben megpróbálnak saját erejükből létrehozni egy újságot, hogy átvéve a kiadó szerepét is, nagyobb jövedelemhez jussanak. Az alakulást élénk érdeklődéssel kísérték a korabeli lapok is, hisz meglehetősen érdekelve voltak valamennyien. Petrichevich Horváth Lázár a Honderűben gúnyosan írt a fiatal írók kísérletéről, Vahot Imre Pesti Divatlapja pedig Lisznyay szerint úgy hallgatott, mint »süket malac a rozsban«. Az Irodalmi Őr, Frankenburg lapjának melléklete március 14-én hitetlenkedve írta, miszerint ilyen hírek keringenek s kérte az érdekelt írókat, nyilatkozzanak. »Ha valósulna ily jeles ifjú tehetségek elvonulása e térről, érezhető csapásnak tekintenénk« — írta a lap s már április 12-i számában közölhette is a Tizek válaszát, mely szerint »igen is, ők elhatározták, hogy folyó év július első napjától kezdve munkálkodásukat szépirodalmi lapoktól megvonják«.

A közönség élénk érdeklődéssel figyelte az írók és kiadók között dúló harcot s figyelemmel várta, mi lesz július elseje után. Arra természetesen senki sem számított, hogy Vahot csúnyán kijátssza őket. A Tizek tagjainak írásai a nevezetes július elseje után szépen megjelentek Vahot Imre lapjában, ami úgy történt, hogy Vahot előszedte régebbi meg nem jelent írásaikat, hogy ezzel járassa le a Tizek hitelét. Petőfi éktelen haragra gyulladt a becstelenségre s haragjában párbajra hívta ki Vahotot. Vahot Imre azonban azzal válaszolt, hogy nem párbajozik, mert Petőfinek apja lehetne, amiben volt valami kis tulzás, mivel mindössze három évvel volt idősebb Petőfinél.

De a régi kéziratok is elfogytak a Pesti Divatlap szerkesztőségében, a Tizek pedig a fogadott becsületszó alapján egyetlen sor írásukat sem adták sehová. A szerkesztők és kiadók kiéheztetése ment is volna, de egy olyan nehézséggel nem számoltak, amely pedig alapjaiban húzta át terveiket. Készülő lapjukhoz ugyanis nem kaptak engedélyt. De nem hátráltak meg, tartották fogadott szavukat.

Ilyen körülmények között érte őket a szelíd Frankenburg levele, melyben felszólította a Tizek tagjait, hogy hagyjanak fel a reménytelen küzdelemmel, ő felajánlja számukra lapja hasábjait. A Tizek újabb gyűlésre jöttek egybe s az Életképek 1846 november 16-án közölte válaszukat, melyben elfogadták a feléjük nyújtott jobbot s mely szerint »az adott szó kölcsönösen visszaadatott«. De megjegyezték, »ha a magyar irodalmi körülmények az eddigieknél jobbra változnának, most szándéklott, de foganatba nem hozhatott célunk újra egyesítend bennünket«.

Véget ért hát a küzdelem s az eredmény az lett, hogy egymás után jelentek meg Jókai, Petőfi s a többiek új munkái s Frankenburg lapja váratlanul fellendült. Frankenburg megértette, hogy nem tud lépést tartani a fiatalokkal, s a következő év (1847) folyamán átadta lapját Jókainak. Az igazi fellendülés ezután következett be s az Életképeknek rövidesen 1500 előfizetője lett, ami abban az időben példátlanul állt. Ilyen körülmények között Jókai meg tudta tenni, hogy minden eddiginél nagyobb tiszteletdíjat fizetett barátjának, Petőfinek, aki ebben az időben 50 forintot kapott egy-egy verséért!

A szabadságharc utolsó időszakában Jókai Nyáry Pál megbízásából a hivatalos Közlönyt szerkesztette Debrecenben, ahol 150 forint volt a fizetése. Jóval több, mint korábban, mikor mint a Jelenkor újdondászának csak 35 forintot fizetett Királyi Pál, az akkori szerkesztő.

A szabadságharc bukása hosszú időre némaságba borította az országot. Petőfi eltűnt, Jókai s a többiek sokáig bujkáltak. Jókai egy ideig Sajó álnéven írt, majd 1852-ben, miután amnesztiát kapott, megjelent új regénye, a Törökvilág Magyarországon. Müller Gyula vette meg 550 forintért, ami szokatlanul nagy összeg volt. Még többet kapott az Egy magyar nábobért és a Kárpáthy Zoltánért, mert ezek mindegyikéért 1000 forintot fizettek. Ennél többet csak Eötvös József kapott, akinek ívenként 100 forintot fizettek a kiadók.

A magyar írók pénztárcájának története azonban tud egy olyan eseteről is, midőn az író kiadójának adott kölcsönt. Igaz, hogy csak egyszer fordult elő s akkor is a szolid Arany Jánossal. Arany 1858-ban 800 forintért adta el Toldi Estéjét Heckenastnak, de a honoráriumból csak 100 forintot vett fel. A többit kölcsönként Heckenastnál hagyta, évi 5 százalékos kamatra.

De a magyar írók erkölcsi és anyagi függősége ezután sem szünt meg. A kiadók amennyire csak tudták, kihasználták az írókat, nem csak azzal, hogy ők szabták meg műveik árát, hanem azzal is, hogy csak olyan műveket vettek át, amelyekben üzleti sikert láttak. Ennek a korszaknak és a maga korának is igaz, becsületes íróiról mondotta Riedl Frigyes, hogy a sors odatette bölcsőjükbe a vándorbotot s még jó, ha nem a koldusbotot. Mint életünk annyi más területén, végleges rendet itt csak a felszabadulás teremtett, azzal, hogy megbecsülte az írókat, rendezte az írók és kiadók közt fennálló több mint százéves harcot. A felszabadult magyar író, ellentétben a kapitalista országokban ma is fennálló rendszerrel, anyagilag és erkölcsileg egyaránt független, s tollával biztos szolgálhatja a dolgozó nép ügyét. Így érte el a magyar irodalom végre azt az állapotot, amiért legjobbjaink annyi időn át hiába küzdöttek.

Csányi László

ASSZONYOKNAK EGYRŐL-MÁSRÓL

Kedves Ilonám,

a napokban nagyban vitatkoztam egy orvosbarátommal, helyesebben csak én vitatkoztam, míg ő szelíden és mosolyogva ábrándított ki vélt igazságomból. Azt hiszem érdekelni fog téged is, miről volt szó. S talán nemcsak téged, hanem másokat is. Ott kezdődött a dolog, hogy én elkezdtem dicsérni, milyen jó és okos szokás ez a kalapnélküli divat, milyen egészséges dolog

hajadonfővel járni.

Mert ugyebár milyen jól érzi magát az ember, ha nem nyomja, nem szorítja a fejét kalap, meg aztán szabadon süti a nap és kellemesen járja a szél a haját és ez bizonyosan milyen jót tesz a hajnak is, a fejbőrnek is. Azt mondta erre az orvos, hogy hát igen, ez mind igaz, mind helyes — ha megvan hozzá egyetlen kis feltétel: a jó idő.

Ez valami régimódi álláspont — gondoltam magamban, és tovább magyarázgattam, hogy az emberek egy jórésze fütyül arra, hogy milyen az idő, és nem tesz fel kalapot, hanem ragaszkodik a fedetlen fejhez borús, hideg időben is, sőt vannak olyanok szépszámmal, akik még a legcudarabb téli időben is hajadonfővel járnak, dacolnak szélvésszel, esővel, hóval, faggyal, ők akkor se tesznek fel kalapot, sapkát, semmit. Márpedig ezt nem csinálnák, ha rossz tapasztalataik volnának.

Az orvosom azt mondta erre mosolyogva, hogy az emberek közül sokan csak akkor kezdenek felfigyelni tapasztalataikra, amikor már késő, és így van az ezekkel a télennyáron fedetlen fejűekkel is. Minden testrészünket védjük a hidegtől, az időjárás viszontagságaitól, tehát a fej, meg a haj számára se közömbös, hogy mi történik vele hidegben, télen. Igenis, a rossz, hideg, szeles, téli idő

veszedelmes a fejre és hajra

és amennyire kellemes és egészséges nyáron a hajadonfő, éppannyira ártalmas rossz időben, különösen perszetélen. *Hajhullást, úgyszintén kellemetlen, visszatérő fejfájásokat okozhat.* Ha a hajhullás elkezdődik, akkor bizony nagyon nehéz azt megállítani. Érdemes hát korán megkopaszodni azért, hogy az ember hetykén, fedetlen fejjel járkált a világban egypár évenát? Ne könnyelműsködjünk tehát és amikor az idő megköveteli, védjük és óvjuk a fejünket és hajunkat kellőképpen. Persze, ugyanez áll, még talán fokozottabban a férfiakra, akik közt még jobban elterjedt a »kalaptalanság«. Minden nő jól teszi, ha a hozzátartozó férfit leszoktatja arról, hogy a hidegben, télen kalap nélkül járjon.

S ha már ennél a témánál tartunk, meg kell említeni, hogy a női kalaposboltok ezidén úgy látszik egyáltalán nem félnek a fedetlen fej járványától, legalább is erre vallanak változatos, színes őszi kirakataik. Nagyon

sok a sapka,

látni *kötött-, horgolt-* vagy *filc-sapkát* mindenféle színben, a sapkák kicsik, *sok közöttük a steppelt.* Kalapok is vannak bőven a kirakatokban, legtöbb köztük a *tiroli kalap,* de úgylátszik divatosak lesznek a *fejkötőszerű kalapkák* is, készítik ezeket különböző színű filc-csikokból összeállítva is, például zöld és bordó csikokból.

Megérkezett már a piacokra az idei lencse. A

jó lencsefőzelék

a legjobb főzelékek egyike. Én a lencsét *nem hagymás rántással* csinálom, mint általában szokták. A megtisztított lencsét este vizbe áztatom, és másnap az áztatólében főzöm puhára. Ha kezd puhulni, megsózom. Rózsaszín rántással berántom. Hagymát vékony szeletekre vágva, zsírban pirosra pirítok és ráteszem a lencsefőzelék tetejére, így tálalom. Savanyú nyers káposztát adok hozzá.

Vegyünk a jó lencsefőzelékhez egy jó levest és egy jó tésztát és kész a kitűnő, akár ünnepi ebéd. Levesnek vegyük például a

birsalmalevest,

Ugyanúgy készítjük, mint a rendes almalevest, vagyis meghámozva, apró szeletekre vágjuk, gyenge sós-cukros vízben egész puhára főzzük, tejfellel, kis kanál liszttel behabarjuk. Tésztának pedig vegyük a

dióval rakott palacsintát.

Rendes palacsintákat sütünk, tortaformába vagy tűzálló tálba cukrozott, darált dióval soronként megszórva lerakjuk. Tetejére egy üres palacsintát terítünk és az egészet tejjel leöntjük. Sütőbe tesszük és addig sütjük, míg a tejet jól magába szívta. Ha az edényt jól megsírozzuk, akár ki is boríthatjuk, mint a tortát. Szeletekre vágva, tálaljuk.

Szeretettel ölel

Panni

Kruppék szavaztak: 11.921 — 212

Kruppék alatt dehogyis az amerikai lobogó védelme alatt szabadlábra-helyezett és rehabilitált Krupp von Bohlen vezérigazgató értendő, hanem az esseni nehézipari gyártelep dolgozói! Akik most válaszoltak erre a kérdésre: »Ellenzi-e a német újrafelfegyverzést?«

Igennel szavazott 11.921 dolgozó, vagyis 91 százalék, nemmel szavazott 212 ember, 52-en tartózkodtak a szavazástól, 124 szavazat érvénytelen volt.

A Krupp-dolgozók így szavaztak vezérigazgatójuk s annak amerikai gazdái ellen.

A szovjet rádió műsorából

Vasárnap, X. 28.

Moszkva I. 13.20: Kívánsághangverseny. 14.30: A XVIII. század orosz zenéje. 17.30: Lehár-operettekből. 18.00: Népszerű szimfónikus hangverseny. 18.30: A nagy rádiózenekar hangversenye. 19.50: Hangversenyközvetítés. 22.30: Orosz dalok. 0.30: Kazánceva áriaestje.

Moszkva II. 14.00: Hangverseny Odesszából. 15.00: Könnyű zene. 17.00: Csajkovszkij-est. 17.30: Dalok. 18.00: Kínai zene. 19.45: A nagy rádiózenekar hangversenye. 20.35: Glinka-est. 22.05: Esztrád-hangverseny tánccal.

Hétfő, X. 29.

Moszkva I. 16.30: Orosz dalok. 17.20: Esztrád-hangverseny. 18.00: Dargomizsszkij-operákból. 18.45: A III. VIT emlékeiből. 22.05: Esztrád-hangverseny szovjet művekből. 23.00: Rahmaninov-művek. 23.30: Ukrán dalok Sevcsenko-versekre.

Moszkva II. 18.30: Rahmaninov zongoraművei. 19.15: Bolzina hangversenye. 19.50: Hangversenyközvetítés. 20.40: Esztrád-hangverseny. 21.20: Oszipov-együttes.

»LEGDRÁGÁBB KINCSÜNK A GYERMEK« címmel *Szegő Zsuzsa* és *Rodriguez Endre* filmjét játssza e héten a *Híradó* és a *Fény* filmszínház. A gyermekről szól a legújabb kisfilm. Látjuk, hogy amilyen boldog gondoskodással készül fel gyermeke fogadására a leendő anya, ugyanolyan szeretettel gondoskodik a nép állama az anyáról és gyermekéről. A proletárasszony ma már nem a javasasszonyok kuruzslásának kiszolgáltatottja. Egymásután épültek fel ragyogóan tiszta, korszerű szülőotthonok. A film egyik legkedvesebb jelenete az, amikor a leendő apák az egyik kórház szülészeti osztályán izgalommal várakoznak és hirtelen megszólal a hangszóró: »Halló, halló! Gratulálunk, *Kiss* Jánosnak, fia született!« Államunk gondoskodása tovább kíséri az anyát, amikor szülési szabadsága után visszatér a munkahelyére. Bölcsődékben ápolják a kicsinyeket, majd óvodába kerülnek és itt ismerkednek meg, játék közben, először a közösségi élettel.

Vajda János

Irta: Szalatnai Rezső

Borzongva, felhevülve olvassuk újra *Vajda János* költeményeit, amelyek új kiadásban jelentek meg éppen, összeválogatva s magyarázatokkal. *(Szépirodalmi Könyvkiadó.)* A múlt század második felében megrázó, másoktól elütő, új hangon szólalt meg ez a költő, fájdalmasan, szomorúan, ég és pokol közt hánykolódva, életvágya akkora, mint a halálvágya. Elnevezték a borulátás költőjének, mintha a szomorúságot világnézetként tálalta volna a magyarok számára. A vers titokzatos erő. Vajda szavára felfigyel a huszadik század magyar költészete, *Ady* nagy ősét látja benne, *Kosztolányi* azt vallja róla, hogy vele »kezdődik a modern magyar költészet isteni szinjátéka«. Minden magyar versolvasó járt a Vajda vaáli erdejében, ismeri a méla éjszakát a rengetegben, a sötét fákat, melyekről úgy hull alá az eső a hervadt levelekre, mint a könnycseppek.

Ez a vaáli erdő a valóságban is élménye volt a költőnek, nem a képzelete népesítette be ijedelmes esti kérdésekkel. Úgy járt oda, Fejér megyébe, a költő vadászni, szinte menekülve a természetbe, a szabad és nagy arányok közé. Most az új gyüjtemény előszavával *Komlós Aladár* elmondja, hogy azért vált Vajda szenvedélyévé a vadászat, mert az erdő volt az egyetlen hely, ahol nem érezte a társadalom állandó nyomását. Hatalmas, szép szál férfi volt, harsogó egészségű test, s életében nem találunk sem bohém vonásokat, sem romantikát. Különös, furcsa, elrontott életet élt Vajda János. Fájdalmába beleszövődött egy ország baja, fenségesen komor szerelmi verseiben nem egy nőt siratott, egy nemzet boldogtalanságára is gondolt. Egy versben száz fonál fut össze s mind az élet fonala, mert élettelen, képzeletbeli érzelmekből nem lehet megrázó igazságokat s csodálatos harmóniájú szépségeket mondani.

Vajda János nagy költő volt. Illik ezt Ady-ék után újból, egy új társaságban is hangoztatni. Ady-ék, akik a nagy elődöket, Petőfit, Arany Jánost, Csokonait, Balassit, Zrínyit, Berzsenyit, Kölcsey Ferencet, Vörösmartyt, Kisfaludy Károlyt, Kazinczy Ferencet, Bessenyei Györgyöt, Gyöngyösi Istvánt, Mikes Kelement, Zrínyi Miklóst, Pázmány Pétert, Balassi Bálintot, Janus Pannoniust, Temesvári Pelbárt ferences szerzetest, Szent Gellért püspököt, Szent Istvánt, Szent Imrét, Szent Lászlót, Szent Margitot, Szent Erzsébetet, Szent Lászlót, Szent Margitot, Szent Erzsébetet, Szent Lászlót, Szent Margitot, Szent Erzsébetet

Építőművészeink kongresszusi kiállítása a Nemzeti Múzeumban

A magyar építőművészek első országos kongresszusi napján nyílt meg a legnagyobb nyilvánosság számára — a Nemzeti Múzeumban — az Építészeti Kiállítás. A szakemberek körein túlpezsdülő s dolgozó népünk legszélesebb társadalmi rétegeiben visszhangzó építészeti vitában Révai József miniszter követelményekként állította építészeink elé a technikai formalizmus és a gyökértelen világpolgáriasság elleni harcot s egyidejűleg a szovjet építőművészek munkáinak beható tanulmányozását és a magyar népi-nemzeti-táji építészet haladó hagyományainak érvényesítését. Az Építészeti Kiállítás rendezősége e kívánalmakat kívánta érvényesíteni.

A SZOVJET ÉPITÉSZET ALKOTÁSAI

A kiállítás első terme válogatott fényképfelvételekben tükrözi a szovjet építészet gazdag példatárát. A rendezők hangsúlyozzák, hogy nem tudták átfogni ezzel az anyaggal a szovjet építőművészet egészét. Az adott képek mégis eligazítanak. A Lenin Mauzóleum, a Vörös Hadsereg Központi Színháza, a Lenin Könyvtár, a Moszkva Szálló, a Frunze Katonai Akadémia, továbbá a moszkvai Metróról készült fényképfelvételek *a lényegest és jellemzőt adják a mai Moszkva építészeti alkotásaiból.* E képek ereje bizonyíték az első szocialista ország építőművészetéről, amely nem könnyen ugyan, de mégiscsak diadalmasan győzte le a hanyatló kapitalista társadalom bomlasztó irányzatait s teremtette meg a legszebb orosz nemzeti hagyományok építészeti hagyatékaihoz illő szocialista-realista stílust. Nemcsak az építmények formájában *győzött ilymódon a szocialista realizmus, de a városrendezésben is.* Amennyire a moszkvai szovjet építészet szervesen kapcsolódik az orosz építészet legszebb nemzeti hagyományaihoz, ugyanilyen módon kapcsolódnak Kiev építészei a legszebb ukrán építészeti hagyományokhoz, a mai tbiliszi, taskenti, sztálinabadi, jereváni városképek építészeti művei a megfelelő nemzeti mult és környezet legszebb hagyatékaihoz.

MAGYAR VÁROSÉPITÉSI TERVEK

A szovjet-terem után a kiállítás második része öt szobán keresztül mutatja, hogyan értelmezik és hogyan érvényesítik a magyar építőművészek a szocializmushoz méltó realista stílust, a történelmi hagyományainknak s a jelen adottságoknak megfelelő életszerű formáló erővel. Az öt magyar szoba közül az elsőben *a VÁTI nagyszabású városépítési terveivel ismerkedünk meg.* A székesfehérvári és zirci új lakóházcsoportokat már szervesen illesztik be a hagyományos városképbe. Itt látjuk Várpalota és Inota városfejlesztési tervének makettjét. Tanulságos, miként hangolják össze Vászpalota müterét a környező műemlékszámba menő építményekkel. Az új lakóházak homlokzati megoldásánál is következetesen alkalmazkodtak a környezethez. *Dunapentele teljes városépítési terve* bontakozik ki egy modellfényképen. A fénykép a már fölépült részeken kívül az első és második ötéves terv folyamán beépülő részeket is bemutatja. Továbbiakban utcaképek és új karakteres épületek jelzik, hogy Dunapentelén *gyorsan és gyökeresen szakítanak az eddigi skatulyaház rendszer unalmas épületformával.*

A következő teremben a Közlekedésüzemi Épülettervező Vállalat modelljei és falitáblái szemléltetik a budapesti metró első állomásának, *a Stadion-állomásnak építészeti terveit.* A mélyépítési és közlekedési művek sorában látjuk a tiszalöki vízlépcső tervrajzát, több vidéki pályaudvar tervét, a dunapentelei kikötő makettjét.

VÁRRESTAURÁCIÓ KUPOLÁVAL VAGY A NÉLKÜL

Európa egyik legnagyobbszabású *műemlékhelyreállítási művelete* folyik a háború lerombolta budai várpalota és a Várnegyed városában. Nagy falitáblák és makett szemléltetik a hatalmas restaurációs műveletet. Napvilágra került a restauráció során a későbbi beépítéseknél eltemetett középkori reneszánsz és a török hódoltság után újraépült későbarokk várépítmény. Öt-hat évszázad során sokszor átalakított kis házak vakolatai alatt keresik s részben már meg is találták a kutatók *az eredeti várfal* vonulatát s a legértékesebb történelmi városmagot. Ezen az alapon alakul ki és tisztázódik munkaközben a restauráció teljes további menete. A bemutatott makett szerint restaurálni fogják hosszú vonulatban az eredeti várfalat a bástyaépítkezésekkel és a korabeli tornyokkal. A budai Vár központi palotáját illetően még két nézet vitatkozik egymással: a *»kupolások«* és a *»kupolanélküliek«* pártja. Az itt adott restaurációs rajz kupola nélkül tünteti föl az újjáépülő várpalota tervezett homlokzatát. Későbbi viták s körültekintőbb meggondolások nyomán tisztázódik, vajjon érdemes-e elhagyni a kupolát.

ÉPITÉSZETI MULTUNK

A kiállítás harmadik része *a magyar építészeti mult jelentős állomásait és műemlékeit* mutatja be. Ez utolsó szakaszban az első kiállítási terem a reformkorszak Pest-Budáját tükrözi. Az oldalfolyosón történeti sorrendben sorakoztatják fel a magyar építészeti mult legszebb emlékeinek fényképeit.

A kiállítási rendezők rendelkezésére álló idő rövidsége magyarázza, de nem minden vonatkozásban menti a kiállítás egy-két fogyatékosságát. A városépítészeti és városrendezési tervek vonalán nem kapnak a nézők eligazítást az Alföld nagy szövetkezeti városainak jövő képéről. Nemcsak városrendezési képet nem kapunk például a kunsági szövetkezeti városok egyikéről, vagy másikáról. A tervezett új beépítmények sorából sem kapunk egyetlen példát itt. *Hogyan fejlődjön tovább a városkép* ezekben az egyre inkább iparosodó jellegű alföldi városokban? Erre egy következő kiállításon érdemes válaszolni, ha már itt feleletet nem kaptunk a kérdésre.

Az Építészeti Kiállítás nagyjában-egészében termékenyen adja vissza szemléltető anyagával Révai József beszédének tanulságait. A magasépítés és a mélyépítés, a tervező irodák és a kivitelező vállalatok szakemberein kívül, az építészeken és a képzőművészeken kívül méltán tarthat igényt a dolgozó tömegek érdeklődésére.

Nagy Tibor

Skatulyaházak helyett a dolgozók ízlésének megfelelő szép épületeket építsünk

Az építőművészek kongresszusának tanácskozása

A Nemzeti Múzeum dísztermében nagy érdeklődés mellett folyik az építőművészek kongresszusa.

Dr. *Kardos György,* a Műegyetem építészeti karának dékánja beszámolójában ismertette a második világháború előtti nyugateurópai és hazai építészetet, majd *a felszabadulás utáni magyar építészetről beszélt.* A reakció a háború utáni politikai helyzetben — mondotta — hamar megtalálta a módját, hogy a »kultúrintézeteken« keresztül »felírissítsék« a magyar építészet modernista beállítottságát és ennek eredményeképpen épültek alföldi városainkban, valamint Miskolcon, Győrött modernista épületek, a pesti utca képét semmibevevő házak, irodaépületek, amelyek gyakran szinte vitába szállnak környezetükkel, minden hazánkban létjogosult építészeti hagyománnyal, sőt a kompozíció minden szabályával is.

A párt segítsége, *Révai* József népművelési miniszter útmutatása megindította ez év tavaszán lezajlott építészeti vitával az eredményesebb tisztulási folyamatot. A magyar szocialista-realista építészeti stílus kialakításáért folytatott harcunkban *döntő segítségünkre van a Szovjetunió szocialista építészete.* Építészeinkre, alkotóinkra az a megtisztelő feladat vár, hogy a szocializmus győzelméért harcoló korunk nagyságát monumentális alkotásokban örökítsék meg.

Szijártó Lajos építésügyi miniszter szólalt fel a beszámoló után megindult vitában elsőnek és a kormány nevében üdvözölte a kongresszust. Ismertette azokat a hatalmas feladatokat, amelyeket *az építőiparnak meg kell oldania az ötéves terv végrehajtása során.* Még 217 ezer lakást, kórházak, orvosi rendelők, iskolák, óvodák, egyetemek, gyárak, hidak, sporttelepek és utak egész sorát kell megtervezni és felépíteni. *Építészetünk nem tükrözi azokat a hatalmas társadalmi átalakulásokat, amelyek a felszabadulás óta hazánkban végbementek.* E tekintetben építészetünk kulturális életünknek legelhanyagoltabb területe. *Ne ízléstelen skatulyaházakat építsünk, hanem a dolgozók ízlésének megfelelő szép és optimizmust keltő épületeket.* Akadnak olyan építészek — mondotta — akik az ízléstelen épületek létrehozásának okait a típustervekben keresik.

Nyilvánvaló, hogy ezek az állítások tarthatatlanok. A Szovjetunió szocialista építészete bizonyítja, hogy össze lehet és össze is kell hangolni *a helyiségek gazdaságos elhelyezését a legigényesebb és legmagasabb esztétikai követelményekkel is.* Az építészettel kapcsolatos vita nemcsak művészeti, hanem *egyben politikai kérdés is.* Az építésügyi minisztérium a legmesszebbmenő támogatást nyujtja azoknak az építőművészeknek, akik a szocialista-realista irány megvalósítását építészetünkben elősegítik.

Az építészkongresszus szombaton folytatta tanácskozását.

A gép az ember szolgálatában

Irta: Lev Osanyin

Forgószél kapja fel a végtelen, kiégett sztyeppe homokját. A forgó homokoszlop szinte eltakarja a napot. Ebben a homokviharban autóval is csak két kilométert haladhatunk előre egy óra alatt. A Sztalingrád—Kalacs közötti úton vagyunk, amelyen már végighalad a jövendő csatorna medre. Amikor elál a szél és leülepszik a por, a portáldaruk hatalmas gémei mutatják az utat.

Visszaemlékezem a harmincas évekre, az első ötéves tervre, amikor résztvettem egy sarkköröntúli város és a nyivali vízierőmű építésében. A mai idők mértékével mérve, a szerény méretű építkezéseket is milyen gigantikusnak láttuk akkor. Milyen büszkék voltunk az Iván Morkin brigádjában dolgozó Borodulinra, akinek vörös zászlóval kitüntetett csapata mindennap 130—140 százalékra teljesítette normáját! És most egész havi munkájukat könnyedén végzi el egyetlen nap alatt egy kisméretű exkavátor gépésze.

A nyival vízierőmű lapáttal dolgozó munkásainak teljesítményét hihetetlenül túlszárnyalja a Volga—Don csatorna exkavátorgépésze, villanyszerelője, Buldozer-vezetője és kotrómestere. A nehéz munkát már ember által irányított gépek végzik. Mennyit ábrándoztunk minderről annak idején, amikor félköbméteres kis exkavátorunk munkáját figyeltük a sarkvidéken.

*

A »307-es« szívókotró fedélzetén álló vöröshajú, vörösinges Fegya Csaukin, a gép villanyszerelője merőben más, mint a többi fiatal ember. 1941-ben a nyolcosztályos iskola elvégzése után marós lett egy moszkvai gyárban, 1943-ban irányító a tüzéreknél. A marógép és a 76 milliméteres ágyú után került a szívó-kotró berendezéshez. Kilenc kisebb-nagyobb berendezés ment át a kezén, míg megkapta legdrágább, legkedvesebb gépét, a »307-est«, amellyel munkatársaival együtt 200—300 százalékra teljesítette a normát. Csak az volt a baj, hogy gyakran elszakadtak az emelődaru sodronykötelei. A szakadás megakadályozására egy egyszerű szerkezetet gondolt ki.

— Javaslatomat beterjesztettem a vezetőséghez — mondja mosolyogva —, meghallgattak, de nem igen hittek nekem. Aztán eljött Gorin mérnök Moszkvából, megvizsgálta elgondolásomat és most már itt is hisznek benne, de akkumulátort még nem kaptam...

Ez Fjedor Csaukin legnagyobb gondja. De van egy másik is: hogy önálló labdarúgó csapatot kellene szervezni a doni építési körzetben.

Amióta ezzel a legénnyel találkoztam, a szívó-kotró berendezést csak az ő lángoló tekintetével tudom nézni. És valóban, ez a gép a csatornaépítkezés leghatásosabb szerkezete. Nagyszerű látvány, hogy miközben egyre fogy előtte a föld, mint telik meg a Don vízével a csatornameder, amelyet maga mögött hagy. Az elszívott vízzel kevert homok közben az iszapoló csővezetéken keresztül oda ömlik, ahová emberi kezek irányítják, töltéseket iszapol. Nem csoda, hogy a szívó-kotró berendezés dolgozói olyan büszkék gépükre és saját munkájukra.

*

Az élénkszemű, csengőhangú Duszja Kalesznyikováról azt mondják, hogy »művésznő«, igazi mestere a munkának. Duszja a krasznyarmejszki építési körzet tanulmányi kombinátjában szerezte szaktudását. Télen elszámoló volt a szkripper-exkavátor parkban. Minden érdekelte, ami körülötte történt. Munkája mellett megtanulta a betonozás mesterségét is. Januárban már a betonozómunkások csoportvezetője volt. Most a gátépítésnél dolgozik. Ugyanolyan jó szervező, mint amilyen jó munkás. Nagy tervei vannak. Munkavezető lesz belőle, ezért sokat tanul. Munkája mellett el akarja végezni a tízosztályos iskolát.

Nézem a mosolygó Duszja Kolesznyikovát és eszembe jutnak az első ötéves terv Komszomol-fagjai, akik még elképzelni sem tudták, milyen hatalmas alkotásokra lesz majd képes az 50-es években a szovjet nép!

Fiatal lányok helytállása a magyar gyapotmezőkön

Tíz ember munkáját végezték egy nap alatt — Út a 11 kiló gyapottól a 240 kilós teljesítményig

Szolnok megye, október

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától.)

A lányok színes ruhájába ökörnyál kapaszkodik s az őszi szél bekukkant a fejkendők alá. Messziről látni a gyapotszedők munkáját, milyen gyorsan haladnak előre a hófehér mezőben. A kipattant gyapotgubók selymes szálán csillog a nap, úgy mintha valami tó tükrét simogatná. A nagy gyapottábla másik oldala szürkén szomorú, ott már leszedték a termést s a cserjék kopottak, kopárak, mint a díszétől megfosztott szőlőhegyek.

Az út mentén nyárfák búcsúzó sárga levelekkel. Festő palettáján nem találni olyan színt, mint amilyet ezek a fák az őszi nap sugarára magukra öltöttek. A levegő lágy s már a por sem a nyári utak szárazságát hirdeti, amint egy pöfögő vontató kerekei után magasba száll.

Nagy a forgalom most itt a *surjáni* állami gazdaságban. Különösen a gyapottábla körül fordul meg ezekben a napokban sok idegen. Szedik a gyapotot s a munka közben itt születnek ezen a gyapotmezőn mezőgazdaságunk sztahanovistái.

Két fiatal gyapotszedő lány.

Gulyás Rózsi és Halász Mária, nevüket megismerte az elmúlt napokban az egész ország. Gyapotszedésre jelentkeztek, hiszen ez a munka nem követel erős fizikumot, el tudják végezni az ilyen fiatal lányok is s a munka utáni jövedelem igen jelentős.

Halász Mária a nyáron aratás idején az aratógépet kezelte. Gép vágta a rendet a surjáni állami gazdaságban s a gépet egy fiatal lány irányította. Milyen más ez az élet, milyen más ez a munkamódszer, mint volt a régi. Kemény férfierőt követelt egykor az aratás, de ma a gép itt is felszabadította a férfiember erejét s azt könnyedén el tudja igazgatni egy lány is. *Halász Mária* derekasan dolgozott s a nyári aratáskor már 125 százalékos teljesítést ért el.

Eljött a gyapotszedés ideje, beérett ez az új növény. Fehér selyme úgy hintázott a szélben, mint régen a gyermekláncfű bóbitája. A régi növényeket megszokott madarak riadtan keringtek a gyapottábla fölött.

Az állami gazdaság vezetősége megszervezte a gyapot betakarítását. Nekiindultak a többszázholdas táblának a fiatal lányok, *Halász Mária* és mellette *Gulyás Rózsi.* Idegen volt kezüknek a munka, gyakorlott ujjak kellenek ahhoz, hogy a beérett gubó tartólevelei közül egy fogásra kiemelje a termést. Az első napokban 11 kiló gyapotot szedtek le. Alig haladták túl valamivel az előírt 9 kilót.

A két lány egyre bátrabban dolgozott. Erezték, hogy a figyelmes, lelkiismeretes munka óráról-órára szebb eredményeket hoz. Múltak a napok, a leszedett gyapot lassan gyült. Nemcsak ők ketten, hanem többi társuk is alig tudta elérni már a 18—20 kilós eredményt is. Elhatározták, hogy 70 kiló gyapotot takarítanak be majd egy nap, de a céljuk ekkor még csak elhatározás maradt. Nem tudták teljesíteni. Egy kézzel szedték a gyapotot, a másik kézzel a kötényt tartották és sokszor visszamentek egy már elhagyott cserjéhez, mert benne maradt néhány szál.

Az első gyapotmagot errefelé is a Szovjetunió fejlett mezőgazdasága adta az állami gazdaságoknak. Az agrotechnikai módszerek tökéletesítése is szovjet példa nyomán folyt. A szedés azonban helytelenül folyt, hiszen új volt nálunk ez a növény még az elmúlt esztendőben is.

A surjáni állami gazdaságban igen jelentős a gyapotvetés. Igy most a betakarítás kezdetén eljött ide *Szkobljkov* szovjet gyapotszakértő. Figyelte a lányok munkáját, látta, hogy ez lassan megy, kicsi a teljesítmény, nem dolgoznak gazdaságosan, észszerűen.

Megmutatta, mi a gyapotszedés helyes módszere. Megmutatta, hogyan szedjék a magyar lányok a gyapotot s akkor majd olyan eredményt érnek el, mint a szovjet asszonyok a sokezerholdas gyapotmezőkön a Szovjetunió különböző részein.

Bevezették *Szkobljkov* útmutatása nyomán a két kézzel való szedést, elhagyták a felesleges kézmozdulatokat s megtanulták, hogyan lehet az érett gubóból egy kézmozdulattal kiveni az egész gyapotot. Teljesítményük valóban percről-percre emelkedett. Két nappal korábban a napi 70 kilós átlagot is elérhetetlennek tartották, de a szovjet gyapotszedési módszer átvétele után tíz óra alatt *Halász Mária* 101, *Gulyás Rózsi* pedig 107 kiló gyapotot szedett. Példájukra azon a napon már többen elérték az 55—70 kiló szedési eredményt is.

Multak a napok, a gyapottáblán egyre nagyobb lett az a terület, ahol már csak az üres cserjék várták a korai fagyos hajnalokat. A munka üteme fokozódott s már nem kellett félni attól, hogy a korai fagy kárt tesz az érett termésben. Napról-napra magasabb eredményt értek el. Felfigyeltek a munkára a gyapotszedő lányok a Dunántúlon, a Tiszántúl többi részén, mindenütt az országban. *Országos mozgalomá vált a gyapotszedési verseny,* de ők ketten itt a surjáni állami gazdaságban elérték az országban eddig tapasztalt legmagasabb eredményt. Tíz ember munkáját végezték el egy nap alatt. Tíz óra alatt nem egyszer 190 kiló gyapotot szedtek le s most *célul tűzték ki, hogy elérik a napi 240 kilogrammos teljesítményt.*

A két fiatal lány lelkes munkája, becsületes helytállása *hatalmas segítség nemzetgazdaságunknak.* Segítség az iparnak, különösképpen a textiliparnak, melynek legfontosabb nyersanyagát biztosítja a gyapot. De segítség az egész ország dolgozó népének. Hiszen a ruházati cikkek gyorsabb és jobb előállításáért is folyik a verseny a gyapotmezőkön.

Mit jelent a gyakorlatban *Halász Máriának, Gulyás Rózsinak* és a többi gyapotszedő lánynak a munkája? Kettőjük közül egy-egy naponta megszedett 200 kiló gyapotot. Ez azt jelenti, hogyha ezt a fontos nyersanyagot csak ruhaszövet készítésére fordítják, 200 méter ruhaszövet készül ebből a gyapotmennyiségből. *Ez a szövetmennyiség pedig elegendő 66 dolgozó férfi ruhájának elkészítésére.*

Igy dolgoznak a magyar gyapotszedők s munkájukkal biztosítják, hogy az idei 50.000 hold gyapot termése megfelelő minőségi válogatással gyorsan, a feldolgozó üzemeken keresztül textiliparunkhoz kerüljön.

D. E.

Ipari tanulónak lenni kitüntetést jelent!

Építőipari tanulónak októberben még jelentkezhetnek 14—18 éves korig leányok és fiúk kőműves-, ács-, vasbetonszerelő-, betonozó-, műköves- és kőfaragószakmákra.

Jelentkezés: Budapesten, Wesselényi-utca 44. sz., Nyár-utca 9. sz., Práter-utca 31. sz. és Dohány-utca 65. szám alatti építőiparitanuló iskolában.

Vidéken a helyi tanácsoknál, illetve a tanács munkaerőgazdálkodási osztályán.

Vegyipari tanulónak októberben még jelentkezhetnek 14—18 éves korig leányok és fiúk lakatos- és villanyszerelő-szakmákra.

Jelentkezés: Budapesten a kerületi tanács munkaerőgazdálkodási előadójánál, vidéken a tanács munkaerőgazdálkodási előadójánál, községekben a községi tanácsnál.

Így az építőipari, mint a vasipari **szakmákra elsősorban már korábban jelentkezett** és nyilvántartásba vett fiúk és leányok jelentkezhetnek a szerződéskötésre. **Vidékiek iparitanuló otthonokban nyernek elhelyezést.**

Kardos György építész (1902–1953).

Vázlatai vidéki kultúrház tervéhez.

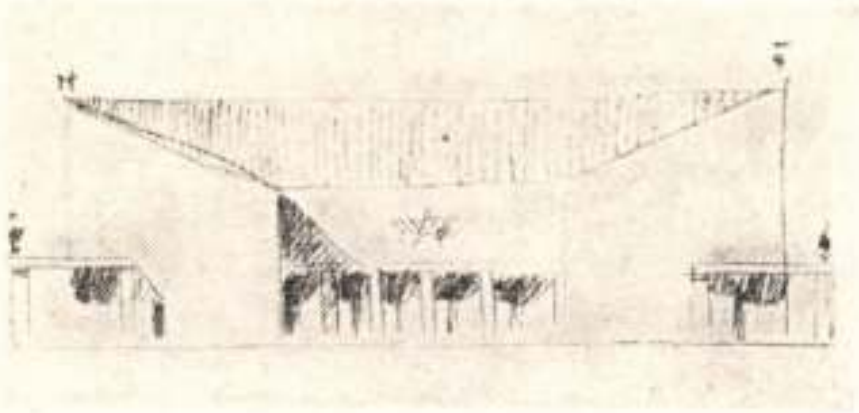

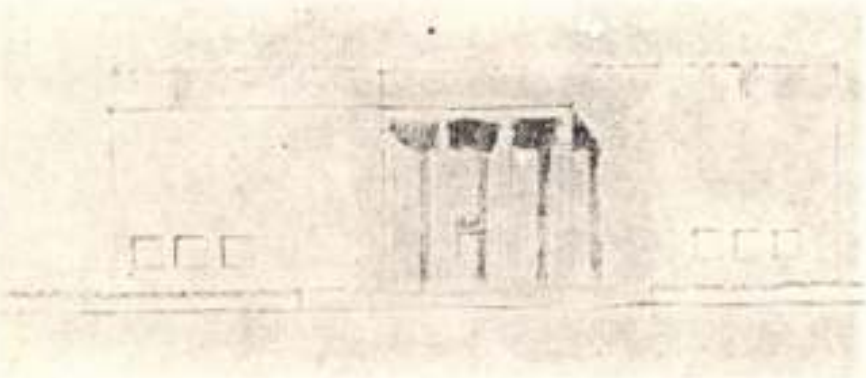

Magyar Építő-művészet, 1984. 3. 3-old.

ges tárgyilagos szellemű kritika, amely a haladás, a fejlődés fegyverét is helyesen felhasználva megtalálja építészetünk fejlődésének helyes útját, a szocialista realista építőművészet felé. Helyesli Perényi elvtárs megállapítását, hogy a szocializmust építő társadalom új építészetének megteremtése, lehetetlen a haladó hagyományok, az építészet klasszikus remekművei, a magyar építészeti örökség, a népi építészeti stílus figyelmen kívül hagyása nélkül. Olyan építőművészetre van tehát szükségünk, amely a dolgozó népet derűvel, boldogsággal tölti el és méltóképpen fejezi ki és tükrözi vissza, korunk társadalmi rendszerét. (...)

Iványka András:

Érdekesen mutatott rá Gádoros Lajos vitabevezető beszédében, hogy a múltban saját tervezéseinél, ha egy-egy formát, vagy egy építészi megoldást tervezett, akkor minden egyes esetben keresett hozzá valamilyen logikai indokolást is, hogy azt az illető formát miért alkalmazta és hogy vajon azon az helytálló-e. Valamennyiőnk munkájára jellemző volt, hogy építészi tervezéseinket egy logikai bázisra helyezve, megingathatatlannak véltük. Ha baráti viták keletkeztek építészetről, formákról, egyebekről,

Magyar Nemzet 1952. jun. 13.

Amit a fényképezőgép lencséje nem tükröz

Moszkvai élményeiről beszél Kardoss György professzor

Kardoss György egyetemi tanár, a Műszaki Egyetem építészeti karának dékánja, nemrégiben érkezett vissza a Szovjetunióban töltött háromhetes tanulmányútjáról, amelyen a Magyar-Szovjet Társaság kulturális küldöttségének tagjaként vett részt. Tanulmányozta a szovjet építkezést, a moszkvai egyetem és leningrádi Képzőművészeti Akadémia építészeti fakultásának munkáját, megcsodálta a Leninhegyen emelkedő, 250 méter magas új moszkvai egyetemet, átrepült a Cimljanszki-tenger és a Volga—Don-csatorna felett; élményeiről közel háromórás előadásban számolt be az építészeti kar hallgatói előtt és az Építőművészek Szövetségében.

Még fáradt a hosszú előadástól, kicsit be is rekedt, de élmények tömege feszül még benne, jegyzetfüzetében újabb és újabb mondanivalókra bukkan:

— KÉPBEN ÉS LEIRASBAN ismertem eddig is mindazokat az épületeket, amelyekkel most Moszkvában, Leningrádban találkoztam, de sem a fotografálógép lencséje, sem a műszaki leírások nem tükrözik azt a monumentalitást, ami a valóságban fogadott. Megcsodáltam a Kremllel szemben álló 280 méter magas, 2000 dolgozószobás hivatalépületet, a Dorogomilovszki-rakparti 1000 vendég számára épült óriás-szállodát, a rövidesen elkészülő új moszkvai egyetemet és beszélgettem több nagyobb építkezés vezetőjével. A lenyűgöző helyszíni impressziók mellett *elsősorban a munka megszervezésének mérete és eredményessége kapott meg;* az a magasfokú előregyártás és gépesítés, amely nélkül ma már monumentális építkezés szinte el sem képzelhető — mondja a szakember lelkesedésével *Kardoss* professzor.

— Moszkvában, Bjelinszkij szobra körül már állnak az új, pompás munkáslakóházak, amilyenekről annakidején a lánglelkű forradalmár annyit álmodott. Ebben a városrészben van egy hatalmas park is, amelynek középső részét a Szovjetunió kétszeres hőseinek szobrai díszítik. Leningrádban végtelen sugárút épül, Sztálin nevét viseli majd. Nagyarányú építkezéseket láttam Bakuban is: a monumentális kulturális épületekhez, lakóházakhoz felhasználják az azerbajdzsáni népi építészeti formákat.

— Falvakban, kolhozokban milyen az építkezési stílus? — kérdezzük.

— EGYIK LEGÉRDEKESEBB MEGFIGYELÉSEM egy kaukázusi kolhozfaluban volt, Kirovabádtól nem messze. Ez a látogatás számomra szakmai vonalon pozitív hasznot jelent. Széles utcák fogadták az érkezőket, gondozott, szép utakkal, könnyed tornácú emeletes faházakkal, széles, nagy ablakokkal. A falu közepén hatalmas fáktól körülvéve városi jellegű tér, nyírott bokrokkal, tujákkal, gondozott gyep és virágágyakkal, szobrokkal. A parknak szabadtéri színpada, padokkal körülvett tánchelye van. Esténként a fiatalság vagy kultúrelőadást rendez, vagy táncol vidám zeneszó mellett, az idősebbek körülülik őket, békésen szemlélődve. Mindezt egy olyan helységben láttam, amelynek lélekszáma nyolcszáz személy! *A városiasság láthatóan benyomult a falukba.* Ennek a kolhozfalunak például mindezeken kívül még kultúrháza és gőzfürdővel egybekapcsolt mosódája is van. Legszemléltetőbben itt láttam, hogy tűnik el lassan a szovjet életben a város és falu közötti különbség. Persze ehhez szovjet emberek kellenek. *Ennek a kolhozfalunak például saját építésze van,* aki mellett szakemberekből álló brigád dolgozik és így minden munkát, a tervezéstől a kivitelezésig, külső segítség nélkül, a kolhoztagok maguk végeznek el. Ezt a gondolatot kívánom itthon az eddiginél jobban propagálni. Hasonló elgondolások megvalósítása a mi számunkra óriási lehetőségeket jelent.

— Oktatási vonalon mit tapasztalt?

— Művészi színvonal és technikai tudás tekintetében igen magasfokú a szovjet főiskolai oktatás. Mind a moszkvai egyetemen, mind a leningrádi Képzőművészeti Akadémia építészeti fakultásán ezt tapasztaltam. A magasszínvonalú felsőoktatás a helyes és szervezett alsófokú kiválasztáson alapul. Az intézmények vezetői és professzorai nagy szeretettel nyujtották át mindkét helyen pedagógiai módszerükre és a tantervek összeállítására vonatkozó dokumentációkat, amelyeket a Műszaki Egyetem jövő évi oktatásában már fel is használunk.

Elgondolkozik, majd így folytatja:

— MINDEN MAGYAR ÉPITÉSZNEK tanulmányozni kell a szovjet építkezési módszereket. Nemcsak azért, hogy technikai és szervezési vonalon tanuljunk belőle, hanem azért is, hogy építészeink lássák, miképen lehet eszmei tartalmat adni az építkezéseknek a város összképében és miként érvényesíthetők egészségesen a modern építkezéseknél a nemzeti hagyományok, — fejezte be érdekes beszámolóját Kardoss György professzor.

KÉSZÜL A HÍRADÓFILM

A heti filmhíradó rövid, 300 méteres szalagja hamar lefut a vásznon, eléd hozta az ismerős vagy ismeretlen arcok százait, az ország legtávolabbi helyeiről mutatott képeket, személyes ismerősöddé váltak a tatai olimpiai edzőtábor sportolói, a diósgyőri öntőmunkás, sok-sokezer nyaralásra induló kis úttörőgyerek és személyes ismerőseiddé válnak a stadionépítkezés röpgyűlésének részvevői, akik tiltakozó szavukat emelik Jacques Duclos letartóztatása ellen.

Tucatnyi esemény, százakra menő szereplő egy filmen! Hol és hogyan készül el egy hét filmhíradója?

Budapesten a Könyves Kálmán-körút és az Üllői-út sarkán áll az az épületcsoport, amelynek legmagasabb pontján olvasható ez a felirat: Magyar Híradó- és Dokumentumfilmgyártó Vállalat. Bent a központi épület folyosó-labirintusának egyik szobájában,

a »Híradó szerkesztőség« -ben

születik hétről hétre az egész ország pezsgő életét bemutató és az egész országot bejáró filmhíradó.

Kedden reggel kezdődik a munka. Összeül a híradó szerkesztőség értekezlete, a különböző rovatok — ipari-termelési, mezőgazdasági, kulturális-tudományos-tömegszervezeti és sport —, felosztják egymás közt az egyhónapos munkaterv és az aktuális események által kiszabott feladatokat. Elkészül a heti munkaterv.

A következő heti filmhíradóban tehát mindenki megkapja a maga munkáját, rendezők, operatőrök, műszaki dolgozók és gyártásszervezők nekiindulnak, hogy megbirkózzanak egy épülő ország gyorsan zajló eseményeivel.

Terepszemle

az első lépés. A mezőgazdasági rovat azt a feladatot kapta, hogy készítsen híradófelvételeket egy termelőszövetkezet kiemelkedő teljesítményeiről. Felkerekedik tehát a mezőgazdasági rovat rendezője, operatőre, fővilágositója, elmennek a termelőszövetkezetbe. Ott először megszerzik a szükséges helyi ismereteket, azután kezdenek további munkához.

A színhelyről visszaérkezve, közös munkával elkészítik a felvétel forgatókönyvét, majd, a Híradó felelős szerkesztőjének jóváhagyása után a gyártásszervező összeállítja a szükséges technikai felszerelési, nyersanyagokat.

Elindul a »stáb«!

Igy nevezik a karavánt, amely áll: rendezőből, operatőrökből, világosítókból, lámpákból, felvevőgépből, derítőlapokból, állványok és egyéb holmik tömegéből. A felvétel színhelyén minden villámgyorsan a terepszemlén előre megállapított helyre kerül, az operatőrök és műszaki munkások pillanatok alatt »elkészítik« a felvételhez szükséges fényt. Minden készen áll, a rendező jelt ad az indulásra, az operatőr gépében néhány percig halkan fut a filmszalag — és »a felvétel kész!«

Igaz, hogy a felvétel kész, de a filmhíradó még nem. Sokfelé futnak szét »stábok«, rengeteg helyen szalad néhány percig a filmszalag. A Híradó-szerkesztőség olyan, akár a méhkas. Nem csoda, négy-öt nap alatt kell egy szobába gyüjteni az egymástól többszáz kilométernyire történő eseményeket.

Van rá eset, hogy nem áll rendelkezésre idő, a terepszemlét nem tudják megtartani. Ilyenkor bizony az operatőrnek és a rendezőnek percek alatt kell megtalálnia a felvételre legmegfelelőbb gépállást, az éppen adódott világítást kell legjobban hasznosítani. De a felvétel mindig elkészül, el kell készülnie.

A »stáb« visszaérkezik a gyárba, úgynevezett

munkakópián

megnézik a felvételt. Most következik a híradókészítés egyik legnehezebb fejezete. Kiválasztani, rendezni a legjobb, legélesebb, legszebb képeket, megírni a képek időtartamának megfelelő szöveget és zenét keresni, hiszen nem mindegy, hogy milyen zene szólal meg a politikai és tudományos, mezőgazdasági, vagy kulturális képek gyorsan pergő forgatagának aláfestéseként.

Végre a hang is készen van. Felveszik a zenét, zörejt és beszédet — ez a hangmérnök munkája.

Elkészült a heti filmhíradó. Közben azonban a hét napjai is teltek, újra kedd van. Reggel 8 óra. A Híradó- és Dokumentumfilmgyár vetítőjében összegyült a heti munka minden részvevője, lélekzetvisszafojtva várják a vetítőgép jól ismert zúgását, várják, milyen lesz az új híradó?

Villanás fut a vásznon, felirat tűnik fel, képek, hang, egy hét lázas munkája beszél, mozog, változik pillanatonként. Utoljára külföldi felvétel pereg.

»Vége« — mondja a felirat, az izgalom felenged, de a Híradó-szerkesztőség tagjai, a »rovatok« nem szélednek szét. Fent, a Híradó-szerkesztőség szobájában megkezdődik a keddi, szokásos hetiterv-készítő megbeszélés, elindul a jövő heti híradó.

Fejér László

Megkezdődött a sebésznagygyűlés

Csütörtökön délelőtt a Semmelweis-teremben megkezdődött az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete sebész szakcsoportjának háromnapos nagygyűlése. A sebész nagygyűlés két főtémával, *a gyomorrákkal, valamint a koponya és az agy sérüléseivel foglalkozik.* A csütörtök délelőtti ülést, amelyen megjelent *Drexler* Miklós egészségügyi miniszterhelyettes is, *Molnár* Béla, a sebész szakcsoport elnöke nyitotta meg, majd *Schmidt* Lajos, pécsi egyetemi sebésztanár tartott referátumot a gyomorrákról. A referátum után megkezdődtek a nagygyűlés tudományos előadásai.

☐ *Az egész olasz sajtó nagy elismeréssel számol be Kodály Zoltán műveinek római bemutatójáról.*

KULTURÁLIS *KRÓNIKA*

Korunk egyik leghíresebb hangversenyénekesnője, Elisabeth Schumann, 63 éves korában meghalt. Sok kiváló zeneszerző dalait mutatta be a koncertpódiumon.

*

Szófiában megkezdődött a bolgár zene hónapja. Az ünnepséget Rajko Damjanov helyettes miniszterelnök nyitotta meg. Több külföldi vendég vesz részt a bolgár plénumon. A Szovjetunióból Hacsaturján és Filipenko érkezett Szófiába a bemutató meghallgatására, s részt vesznek a hangversenyeket követő vitában is.

*

A Népművészeti Intézet június 18-án magyar zeneszerzők műveiből rendez bemutatót a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

Kardoss György

Főszerkesztő: Bo
Felelős szerkesztő: I
A kiadásért felel a Lapkiad
Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. hirdetési osztály: VII. Lenin-krt. 9—11. osztály csekkszámla száma: 61.080. — Iroda, Budapest, V., József nádor-tér 1. előfizetőket a kerületi kézbesítő hivatal hivatal. — Központi előfizető szolgálat: hóra 12 Ft., negyedévre 36 Ft. — Elő Athenaeum Nyomda, F

BÚTOR

Eladó műbútor könyvszekrény metszett üvegekkel. 17 órától tel.: 225—677. Dob-u. 2. II. 9.

Meglepően olcsón készít kettőszemélyes rekamiét fizetési könnyítéssel kisiparos. Wesselényi-u. 36. 227—192.

Kétszemélyes patent rekamié, egyszemélyesek, fotelek, székek, szelonok, matracok készítése, fizetési kedvezmény. Javításokat vállalok: Kárpitos, Aradi-utca egy.

Különleges neóbarokk garnitúra olcsón eladó. Rákóczi út 8/a. fszt. 4.

Kétfekhelyes Julia rekamié, fotelek, székek, csak rendelésre: Dohány-utca 5 Kárpitos.

Hálószobát, vagy kombináltat vennék priváttól! Telefon: 131—776. Teleki-tér három. III. öt.

Ágysodrony, összecsukóágy, vasbútor, gyermekágy, gyermekkocsit készít: Prohászka. Javítást vállal, Zichy Jenő-utca 48.

Kárpitos házakhoz mindenkinél olcsóbban ajánlkozik: — Szabó, Lónyai u. 34.

Gyönyörű négyajtós barokk szekrény. — Gyürky, Hegyalja-u 127. T.: 456—110.

Különleges műbútor intarziás barokk szekrény, Jakab, Podmaniczky-u. 6.

Fotelágy, 2 személyes rekamié, fotel sürgősen eladó. — Lánc kárpitos, (Podmaniczky) Rudas László-u. 19.

Modern dióháló eladó. Megrendelést felveszek: Kovács, Újpest, Nyár-u. 45.

Kombinált szekrény és kétszemélyes rekamié eladó XIII. Váci-út 31. Kőrösi.

Ketrészes kombinált szekrény és egy háló olcsón eladó. Újpest, Baross-u 86.

Háromajtós Mahunka szekrény olcsón eladó. XI. Nagyboldogasszony-út 71. — Gazda

Eladó egy teliháló, csillár, többféle bútor darabok. Zichy Jenő-utca 35. I. 8.

Kétszemélyes rekamié, két fotel eladó. Körtvélyesi, József-utca 7

Kombinált szoba, hálószoba, konyhabútor, kárpitozott székek sürgősen eladók. Király-utca 101. Fried.

Kétszemélyes világítós rekamié eladó VIII. Déry-utca tíz első emelet nyolc.

Rekamiét, fotelt készítek. Használt rekamiéját becserélem átalakítom. Fizetéskönnyítés. Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér tizennégy, Kárpitos. (Templomnál.)

Jó karban lévő cseresznyefa, komplett háló eladó. Megtekinthető: hétköznap d. u 5-től 7-ig: XI. Kanizsai-u. 4/c. I. 8.

Eladó ruhaszekrény, vitrin, fonottgarnitúra. XI. Bartók-út 51 harmadikon négyes.

Jókarban lévő cseresznyehálő eladó. Nagy Miklós, Jósika utca 15 fszt. 12.

Barokk komód olcsón eladó. Lázár-utca 5. fszt. 1.

Reneszansz könyvszekrény, másik könyvszekrény, asztalok, szelon, fotel, bárszekrény eladók. Keszthelyi, II. Fő-utca 62—64. 354—040.

Kétszemélyes új rekamié, elsőrendű kisipari, eladó. Sípu-utca hat I. 5.

Rendelésre készült franciaágyas prima dióháló eladó. Megtekintés délután 6—9 Majakovszkij-utca 13 II. 3. első lépcső. — Három csengetés.

Eladó színes bútor Sztálin-út 79. I. 16. 9—6-ig.

Kétszemélyes, egyszemélyes rekamiét, fotelt, széket rendelésre olcsón készít: Üllői-út 65 Kárpitos

EGYÉB BERENDEZÉS

Porszívót kölcsön vehet Keravilltől. — Boltjaink a város minden részében. — Kölcsöndíj egy napra Ft 12.—, fél napra Ft 7.—.

Vogel csillárkészítő javít, átalakít, felüvegez. VIII. Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér 1.

Neobarokk-fotel, szendvicstál üvegbetéttel. Semmelweis-utca 8. I. 3. tizenegy óráig.

HANGSZER

Használt művészlemezeket vásárol a 6. sz. Keravill bolt V., Kossuth Lajos-utca 2. Tel.: 188—038.

Hohner Tangó V., 120-as harmonika eladó. I. Uri-utca 16.

Egy tangóharmonika olcsón eladó. 120 basszus Megtekinthető este 7—8-ig: Újpest, Nyár-u. 37.

Tangóharmonika 32 basszussal privátnak eladó. Juhász, Bajcsy Zs.-út 44 Tel.: 314—471.

RÁDIÓ

Használt rádiót és zenegépet vásárol a 34. sz. Keravill bolt. VI., Nagymező-utca 14. Tel.: 224—845.

Vennék jó áron márkás rádiót és lemezjátszót. Pannonia-u. 30. I. 3. Tel.: 204—522.

EXPRESS-JAVÍTÁSOK
vidékieknek soronkívül is vállal jótállással
Rádió Express Szervisz
VI., Lenin-körút 92. Tel.: 122—355.

Rádiót jó áron vennék priváttól. Majakovszkij-u. 98/B. I. 11

JÁRMŰ

Lestrapált 350-es DKW-t veszek. Sultisz Mihály, Rákospalota, Klapka-utca 45. sz.

Vennék 350, vagy 250 kcm NSU motorkerékpárt, tokozott szelepekkel. — Árajánlatot levélben Szobocsán: IX. Tűzoltó-u 49. I. 13.

Ardie 250 kcm eladó. Morvay, XIV. Lapály-u. 12 Erzsébet királyné—Róna-u. saroknál.

600-as Ariel oldalkocsival, 4 sebességes, motorikus, prima eladó. Karácsony, Sándor-utca 17. asztalos.

Motor és kerékpár zománcozó. Balogh, Vörösmarty-utca 40 Tel.: 310—059.

Üzemképes 750 Zündapp eladó, személy oldalkocsival. Vasárnap 8—3-ig: Fillér-u 95. Csányi

250-es Puch generálozott, bejáratás előtt, új gumikkal eladó XIII. Reitter Ferenc-utca 94/B.

500-as D-rád oldalkocsival olcsón eladó. XII. Bernáth Géza-u 16. Koródi.

Eladó 125-ös Puch, XX.ker. Pesterzsébet, Baross-u. 32. vasárnap d. e. 8—14 h-ig.

Sachs 100-as, könnyű oldalkocsialváz kerékkel eladók. VII., Illés-utca 16. II. 34.

Mátra 125-ös, újszerű eladó. VII., ker. Nagyfuvaros-utca 14 Gáti.

125-ös Ardie kéz- és lábváltós, kifogástalan (6000.—). — Süllyesztős varrógépet, krómozott férfi kerékpárt beveszek. Eötvös-u. 9. II. udvar fszt. 5.

Ötszázas Ariel, oldalkocsival, olcsón eladó. VI. Szondy-u. 20. Vasüzlet.

Egy jókarban lévő motorkerékpár eladó. 250 Puch gyártmányú. Csepeli Téglagyár 69.

125 DKW, vaskarteres eladó. VIII. Bacsó Béla 41 Vill. műhely.

500 kcm AJS motorkerékpár jókarban eladó, esetleg szólóra cserélhető, vasárnap kivételével. Kiss József-utca 9 szám.

Puch 350 kifogástalan eladó, elcserélhető. Csáky 4. II. 12/a

100-as NSU háromsebességes, berugós motorkerékpár eladó. Rákosszentmihály, Gelléri-utca 17

500-as sport Zündapp kitünő karban eladó II. Aranka-u. 7. — 160—385

125-ös Csepel eladó, nagyobbra cserélek. Kálvária-tér 9.

350-es DKW, 250-es Zündapp, kitünő állapotban. Kálvária-tér 9.

200 DKW, 600 Zündapp eladó. Vasárnap is. XI. Budafoki-út 35.

BMW R. 12. Személy oldalkocsis, jó állapotban eladó. — Péntek és szombat 3-6. VII. Almássy-u. 8

Eladó Zündapp 350 kcm-es 4 ütemű motorkerékpár. Rákospalota, Bocskai-u. 16/a.

125 kcm Puch, 125 kcm Csepel pirostankos, 100 Csepel, szélesgumis eladó, nagyobbra cserélek: ifj. Soltész Lajos. Gödöllő

500--as BMW oldalkocsival, régebbi típusú, kis hibával, szép állapotban 8000-ért eladó. XV. Pestújhely, Kárpát-u. 5. (Adria-u. 85. folytatása.)

100-as Mátra, jó állapotban 4000-ért eladó. Tel.: 463—210. Bartók Béla-út 25

Puch 350 kcm prima eladó. XIV. ker. Törökőr-u. 24. szám. Herdo

Eladom Puch 350-es motorkerékpáromat: Kispest, Bocskai-u. 31. Vasárnap egész nap. Koch.

Harley 750 teheroldalkocsis motorkerékpár 1942. típus, prima állapotban eladó Mátyásföld, Tölgyfa-u. 2.

BMW 51-eshez gyári tányér- és kúpkerék 36x3-as alapméretű. 350-es Victoria henger, hengerfej komplett: 500—600-as Zündapp patentkerék. Első-hátsó kerék 125-öshöz. Continental 300x19-es gumikkal. Kiss József-utca 9. 111—943

500-as szétszedett, régi típusú, alulszelepelt motorkerékpár, papírokkal, hiányosan olcsón. - Csaba 18/b.

125-ös Csepel új motorblokk, új külső és belső gumik, új krómozott abroncsok eladók. Kecskemét, Zsinor-u. 9.

500 Opel motorkerékpár, oldalkocsis felülszelepelt, üzembiztos, magdinos, Igényesnek eladó. — Kispest, Vak Botyán 71. Kossuth-térnél.

Eladó 125-ös Ilo motorkerékpár. Bpest, Rózsa Ferenc 71. II. 4.

DKW 350 prima állapotban eladó. — Kispest, Üllői-út 55.

100-as NSU eladó. — XII ker. Maros-u. 11. II. 13/b. Strelecz Károly. Este 6-tól.

350-es Blakburne prima állapotban. -- Hétfőtől esténkint: VI Izabella-u. 78. — Farkas.

100-as NSU motorkerékpár, prima lábkapcsolós eladó. II. Kacsa-u. 21.

770-es BSA motor papirral, 500-as Pucn új gumikkal, 100-as Sachs szétszedve, 2 db sebességváltó eladók. Megtekinthető e héten délután, jövő héten délelőtt. Bp., XIV. Lengyel-u 51. sz.

200-as Puch motorkerékpár prima állapotban, új gumikkal eladó. Pestújhely, Szűcs István-u 41.

Ariel 493 kcm szóló motorkerékpár, kifogástalan állapotban eladó. XIII. k. Ipoly-u. 28/B. Kalmár.

Eladnám, vagy elcserélném 250-es motoromat. 100-125-ösre XIV. Bonyhádi-út 14 Vasárnap egész nap.

Sunbeam motorkerékpár, 350-es, jó állapotban eladó. — IX. ker. Erkel-utca 18 Bács.

Vennék üzemképtelen motorkerékpárt százról—ötszázig, papírokkal Péterfy Sándor-u. 47. Hóra.

Százas Wanderer Sachs, prima, eladó. Kispest, Kinizsi-utca 8. Feszesi

125-ös Ardie motorkerékpár eladó. — Dohány-u. 26. fszt 12

250 kcm-es AJS motorkerékpár eladó XX Pesterzsébet, Pöltenberg-u. 67

500 kcm-es Zündapp oldalkocsival eladó. XX. Pesterzsébet, Ady Endre-u. 205.

Oldalkocsi eladó II. Bem József-u. 9.

Csepel 100-as eladó. II. Margit-u. 19 — Horváth.

Jó állapotban lévő 750-es BMW oldalkocsis motorkerékpár eladó. Megtekinthető este 7 után VIII. Lévai Oszkár-utca 9 Vasárnap egész nap.

350-es Triumf jókarban eladó. Rpalota, Kossuth-u. 48.

R. 12-es komplett sebváltót, berugóval együtt kerések. Értesítést: Viniczay György, Székesfehérvár, Szeder-u. 10.

200-as Zündapp eladó, megtekinthető pénteken és hétfőtől: XIX Szapári-u. 4. sz.

100 kcm „Csepel" motorkerékpár eladó. Megtekinthető vasárnap: Vanek, Sashalom, András 28.

Eladó 100-as Adler Sachs, kitünő állapotban, ballongumival. Megtekinthető hétköznap este 7-ig: Práter-u. 49/a. udvarban, asztalosműhely. Bódis.

500 Rudge eladó. — „Üzemképes." Bp. VIII. Visi Imre-u. 8. Megtekinthető minden nap 20 h után.

175-ös Jáwa, üzemképes, szép állapotban eladó. Hétköznap este 6—8-ig, esetleg vasárnap délelőtt. VI. Nagymező-u. 28. II. 37.

Franciaágyat elcserélnék 100-as kismotorkerékpárért. — Farkas: Wesselényi-utca 26. Nagydiófa-utca sarok.

350-es hátsórugós Puchhoz, új sebességváltó, prima motor, 3 külön henger, váz, villa, kerekek, kipuffogócsövek, automata, tank — papírral — alkatrésznek is. Csaba 18/b.

Százhuszonötös kismotor, első-hátsó teleszkóppal: Soroksári-út 8—10. műszerésznél.

Oldalkocsi jobbos eladó Megbízott: Szabadi műszerész, Lónyai-u. 22.

Ariel 550 tehervizsgás, két oldalkocsival, prima gumikkal 6500-ért eladó. Tölgyesi, II. Orsó-utca 40/b

BMW R. 12. oldalkocsis motorkerékpár, prima állapotban, generálozva eladó. Englert, Pápa, Devecseri V.-u. 4.

100-as Sachs eladó. Nagyobbra cserélek. Lónyai-utca 40. — Hétköznapokon.

350-es Raleigh papírokkal, két motorral, Triumph hátsó patent agy fékdobbal eladó. rádióval, varrógéppel cserélek. XIV. Mogyoródi út 115.

500-as Zündapp motorkerékpár oldalkocsival eladó. XX. ker. Márton-utca 9. Orbán

100-as Sachs eredeti Phenomen, prima eladó. Szombat 2 után, vasárnap egész nap. VII. Almássy-tér 16. I 10.

Jobbos Wehrmacht oldalkocsi gumi nélkül olcsón eladó. — VIII. Nap-u. 22.

125-ös Puch kitünő állapotban eladó. — Nagytemplom-u. 13.

125-ös Csepel, kifogástalan, üzemképes 5000.— Ft, eladó. — Szeles, VIII. Luther-u. 1/c.

125 Csepel motor sürgősen eladó. — Braun asztalos, Szada, Pest m.

Eladó 250 kcm Puch motor, üzemképes, 2.200.— Ft 125 DKW blokk, komplett. — Dankó-utca 10.

350 Jap oldalkocsival, olcsón 500-ért cserélek Kálvária-tér 9.

Puch 350 kcm eladó. Lónyai-u. 18/a. III. 5

Könnyű utánfutó eladó. Minden nap 4 után: XIV. k. Bonyhádi-út 26/B.

500-as BMW személy oldalkocsival, jó állapotban eladó. — Telefon: 458—238. — Penzió

100-as Túra Csepel igényesnek eladó, v. elcserélhető 350, v. 500-as személy oldalkocsis motorkerékpárra. Országbíró-u. 47. sz. Gábor.

100-as Mátra eladó, Rákospalota, Pázmány-u. 86. fszt. 1.

EGYÉB JÁRMŰ

Gyermekkocsi, mély, dupla rugós, golyóscsapágyas, új állapotban eladó. — XIV Miskolczy-u. hatvan.

FOTÓ, OPTIKA

Leica (német) 3500-ért. Telefunken 5+2 rádió 1000-ért eladó. Szombaton 5—8-ig, vasárnap 12—4-ig. — XI. Zsoltár-u. 5. I. 1

Rolleiflex Standard 6/6 és 8-as Kodak mozifelvevő, Práter 22. Trafik. Tel.: 140—804.

Leica „Zorkij" fényképezőgép, T 3.5 optikával, bőrtokkal eladó. Cseh, XIV. Erzsébet kir.-né-út 11. I. 2 Tel.: 497—068

RUHÁZAT

Férfiruhát, bőrkabátot vennék! Telefon 423—330. Szív-utca 37 I. 12

Férfi bőrkabátot, hosszút, kifogástalant vennék. Ajánlatokat tel.: 123—821. Honvéd-utca 22.

Eszterházikockás férfi prima szövetruha és dupla ballon, frottir strandköpeny, középtermetre eladó. Baross utca 105. I. 9. 10-től 6-ig.

Egy drapp, gyapjú öltönv privátnak olcsón eladó. Juhász F., Bajcsy Zs.-út 44. II. Tel.: 314—471

VARRÓGÉP

Használt háztartási és szabóipari varrógépet vásárol a 3. számú Keravill bolt, VII. Rákóczi-út 14. Telefon: 221—695.

Singer kisvarrógép, karikahajós eladó. Pestújhely, Margit-utca 15. Szalay.

GÉP, SZERSZÁM

Keresünk, kemenceégetőt, porcelláncsiszolót, korongozót; Porcelángyár, III. Filatori-dűlő (Zay-u. végén.)

ÉPÍTÉSI ANYAG

Használt anyagból ajtók, ablakok, olcsón kaphatók. Detre asztalos. IX. Soroksári-út 65.

Használt deszkát, gerendát, galériát, furnirt vennék. Philip, Kazinczy-utca 22. Tel.: 421—640.

Ajtók, ablakok, különböző méretben kaphatók. XIII. ker. Dráva-u. 6.

Mozaik lap használt 450 db eladó. VIII. Eszperantó-utca 39 II. 2

Szárnyas vaskapuk olcsón eladók. V. k Arany János-u. 1 lakatos

Falépcső, egyemeletnek megfelelő, erős, masszív, használt, egy- és kétszárnyas ajtók, 40 db 120x52 ablakszárny, üveggel, furnírlemezek eladók! Akácfa-u. 36. I. 1. 8—2-ig.

Prima ajtó, ablak eladó XIV. Egressy-út 72. sz.

Használt deszkát, gerendát, galériát vennék. Asztalosmester, Paulay Ede-utca 33. Telefon 426—873

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Üzemképes állapotban lévő újabb típusú használt porszívót és padlókefélőt ventilátort és hajszárítót teljes tartozékokkal vásárol a 11. sz. Keravill Bolt VI. Lenin-krt. 101 sz. Tel.: 125—531.

Cement kútgyűrűkhöz való vasformák különböző méretekben eladó. 424—267 Thökölv 30. 9—4-ig

Gázhűtőszekrényeket, hibás Bosch hűtőszekrényeket vesz. Kiss Ernő szerelő. Gyula.

Háztartási jégszekrény eladó. II. Retek 29. Tel. d. e 351—557.

ben veszítve, a hótömeget a part mentén húzódó vasúti vonalra ejti le.

Ezután a hófuvásokkal szemben való védekezés módjait ismertette, három csoportra osztva. Az első csoportba tartozik a *trace* megfelelő *megválasztása* az építkezéskor, a másodikba a már megépített vonal megvédése *hóvédművek* által s végül a beállott hófuváskor alkalmazott védekezések *hóekékkel, hókotrókkal* és *hókotrógépekkel.*

Részletesen tért ki előadó a hóvédművek ismertetésére, közölve a méretezési számításokat s leírva a használatos norvég, orosz, stettini, valamint az élősövény-jellegű „Naturbau"-rendszerű hóvédműveket. Bemutatta a DSA vasbeton hóvédfalait is s rámutatott ezzel kapcsolatban azokra a kísérletekre is, amelyeket gazdaságosság szempontjából a hóvédművek megszakításával s vízszintes mezők alsó harmadának elhagyásával sikerrel végeztek.

Folytatólag a hóekékről és hókotrókról beszélt az előadó, megjegyezve, hogy a magyar vasutaknál ma használatos hóekék meg nem felelőek. A hóekék teljes kiküszöbölése azonban még sem kívánatos, mert nem erőltetve, megfelelő körülmények közt használatuk nagy munka- és költségmegtakarítást jelent. Bemutatta előadó továbbá a Bernina-vasúton, az osztrák vasutakon alkalmazott hókotrógépek képeit és az ugyancsak az osztrák Ö. B. B.-nél akamazott Klima-rendszerű hókotrót.

Végezetül a mult tél kisebb tapasztalatait foglalta össze az előadó úgy általános szempontból, valamint szolgálati ágak szerint. Ezek közül fontosabbak a személyzet iskoláztatása, az egyes szolgálati ágak együttműködése, a forgalom idejekorán való beszüntetése, téli fölszerelések beszerzése, hóekemenetek közlekedése, szénellátása stb.

Előadását Ney Ákos a vasutak és a vasutasok rendkívüli munkájának és erőfeszítésének valóban megérdemelt méltatásával zárta le. Ezután az előadás alatt bemutatott vetített képeken kívül a vasúti hótisztítási munkákról készített mozgófényképek bemutatásával fejeződött be az előadás.

Az előadáshoz hozzászól: *Mandel* József kartárs, aki a *m. kir. ál'amvasutak* tapasztalatait ismerteti. Védekezni a hófúvásokkal szemben kétféleképen lehet: 1. *preventiv* úton, vagy 2. *hókotrók, ekék* és *szórók* segítségével. Máv. számítása szerint előnyösebbnek látszik a hófúvásokat *megelőzni* s itt megemlíti a földből készült hóvédműveket. A bevágás befúvásával kapcsolatban a csigaszerűen kimart felületi lerakodásra utal és megállapítja, hogy a hóvédműveket nem a bevágás szélével, hanem a pályatengellyel *párhuzamosan* kell elhelyezni. Elismeri, hogy a Balaton melletti hófúvásoknál a védmű alsó harmadának nyitottsága alkalmas lehet, de az Alföldön a homokos hó mellett ez a megoldás hátrányos, mert a védműnek éppen alul kell védeni. A hóekét ma már nem tartja megfelelő védekezési eszköznek, ékhatása csak 1·0 *m* magasságtól felfelé érvényesül, alul nem ontja a havat, csak felemeli. Jobbnak tartja a hókotrót, kapcsolatban lokomotívval. A norvégek is hókotrókkal dolgoznak és állandó jellegű hóvédműveket készítenek. Összegezve és a fenntartási költségekre is tekintettel, az élősövénnyel magasbított, földből készült védműveket ajánlja, szemben a drága vasbetonpalánkokkal, melyeket csak állomásokon tart rentabilisnak.

Előadó válaszol Mandel felszólalására és megemlíti, hogy számításai szerint a vasbetonpalánkok 5—6 évi amortizációval már kifizetik önmagukat; az alsó harmad nyitottsága a DSA vonalain igen jól bevált; a hóeke és kotró összehasonlításánál pedig, a horribilis befektetési költségekre tekintettel, csak alapos rentabilitási számítások alapján lehet véleményt mondani.

E'nök örömmel állapítja meg, hogy a magyar vasutas még a legzordabb és mostohább természeti körülmények között is hivatásának magaslatán áll és teljesíti kötelességét. A szakosztáy nevében köszönetét fejezi ki Ney Ákosnak tartalmas és érdekes előadásáért és az ülést bezárja. *Dr. Janicsek József.*

A mű- és középítési szakosztályok üléseinek jegyzőkönyve. 1929 április hó 8-i ülés. Elnök *Láczay-Fritz Oszkár;* jegyző *Králik László;* jegyzőkönyvhitelesítők *Schulek János* és *Kommer József.*

Elnök az ülést megnyitja és felkéri *dr. Möller Károlyt* a „Nagytermek akusztikája" című előadásának megtartására.

Előadó ismerteti hangtani alaptételek alapján a hangvisszaverődésnek jelenségeit, azok fajait, nevezetesen pedig azon káros jelenségeket, melyek különösen előadótermek helytelen kialakítása folytán jönnek létre.

Számtani példákkal igazolja a téma fontosságát és bizonyítja, hogy tervszerű, tudatos és hozzáértő eljárással a rossz akusztikájú termeket is meg lehet javítani. Végül a különféle anyagok hangelnyelő képességének dokumentálására egy szerkezetet mutat be.

A számos vetített képpel kísért előadást a jelenlévő vendégek is meleg elismeréssel honorálták.

Az előadáshoz elsőnek *Csonka Pál* szólott, ki sajnálkozását fejezte ki a felett, hogy előadó a már korábban megjelent és ugyancsak a nagytermek akusztikájával foglalkozó művének számos érdekes fejezetét a mai előadásában nem érintette, de reméli, hogy ezt egy másik előadásban pótolni fogja. Egyben felkéri, hogy kísérleteit folytassa, s azok eredményét hozza a szakosztályok elé.

A második hozzászóló *Magyary* gépészmérnök, az előadás részleteivel foglalkozik és igen értékes kiegészítő-felvilágosításokat ad a m. kir. posta részére készült rádióstudióhangversenytermével kapcsolatban szerzett tapasztalatairól.

Sajnos, az idő előrehaladottsága miatt fejtegetéseit nem folytathatta.

Előadó reflektál a két felszólaló szavaira, mire elnök az előadásért a szakosztályok köszönetét tolmácsolja.

Bierbauer Virgil kérdést intéz a szakosztályokhoz, hogy ~~megengedhetőnek tartják-e~~, hogy egyes kartársak pályaterveiket a napilapok képes mellékleteiben pénzért leközöljék? Szerinte ez az utóbbi időben lábrakapott szokás az építész etikájával össze nem egyeztethető, s ezért orvoslást kér.

Elnök felszólalót felvilágosítja, hogy ebben a kérdésben szakosztályok már hoztak olyértelmű határozatot, mely szerint a kartársak ilytermészetű akcióit nem helyeslik, de őket ettől eltiltani módunkban nem áll.

Schmitterer szükségesnek látja ezt a dolgot már egyszer rendezni, s ebből a célból egy bizottság kiküldését javasolja, azzal az utasítással, hogy ez a bizottság tegyen javaslatot a követendő miheztartásra vonatkozólag. Szakosztályok az indítványt elfogadják és a bizottság tagjaiul kiküldik Jablonszky Ferenc, dr. Bierbauer Virgil és Schmitterer Jenő tagtársakat.

Elnök bejelenti, hogy Budafok város képviselőtestületétől sürgős megkeresés érkezett egy iskola zártkörű tervpályázatának bíráló-bizottságában való részvétel iránt, miért is elrendeli a szavazást.

A szavazás eredményeként a bíráló-bizottság tagjául kiküldetett *Körmendy Nándor.*

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Müller Pál s. k., *Králik László* s. k.,
szakosztályi jegyzők.

Van den Eynde Hector kitűntetése. *Van den Eynde* Hector gépészmérnök, a Magyar Acélárugyár r.-t. igazgatósága elnökének és a fuzió következtében a mult évben megszűnt Magyar—Belga Fémipargyár r.-t. volt elnök-vezérigazgatójának hosszú, a magyar közgazdasági életben közel négy évtizedn át betöltött nagyértékű és közérdekű munkássága elismeréseül a kormányzó a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta.

Van den Eynde Hector egyike a magyar gyáripar legmarkánsabb egyéniségeinek. Belgiumból származott Magyarországba, mint fiatal mérnököt 1893-ban bízta meg egy belga tőkéscsoport az általuk Magyarországon főleg az államvasút kocsiszükségleteit ellátó alkatrészek készítésével foglalkozó gyár alapításával. Ez a vállalat a Magyar-Belga Fémipargyár r.-t. *Van den Eyndének* körültekintő és céltudatos működése mellett fejlődött ki az ország egyik igen nagytekintélyű gyárává, mely a háború alatt 1000 munkást foglalkoztatott, mígnem a mult évben e vállalat a Magyar Acélárugyárral fuzionált és *Van den Eynde* nyugalomba vonult és őt a fúzionált részvénytársaság elnökévé választották meg.

Igen nagy érdemei vannak *Van den Eyndének* a *Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének* vezetése körül is, amelynek elnöki székébe közvetlenül a kommunizmus megszűnte után, tehát a legnehezebb időben került. A magyar munkáskérdés helyes mederbe való terelésénél az ő előrelátó, energikus és az ország szociális állapotával mindenkor számoló munkáspolitikája volt az iránymutató és ez igen nagy mértékben játszott közre abban, hogy a magyar gépipar a háború, a kommunizmus és a román pusztítások okozta súlyos helyzetéből aránylag gyorsan kiemelkedett. *Van den Eyndét* választotta meg nyugalomba vonulása alkalmával a mult évben a *Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete* nagy érdemei elismeréseül tiszteletbeli elnökévé. *Van den Eyndének* kitüntetése éppen ezért nemcsak a magyar gépiparban, de az egész ország közgazdasági életében is a legnagyobb örömet váltotta ki. Kitüntetését a Gépgyárak Egyesületénél ünnepélyes formában fogják átnyujtani.

NB. A külföldi állampolgárok kitüntetése a hivatalos lapban nem jelenik meg.

Az Országos Testnevelési Tanács aranyérmével kitüntetett gyárigazgatók. Az Országos Testnevelési Tanács még az elmult év őszén bejárta a budapesti gyártelepek legnagyobb részét és megvizsgálta, hogy mely gyárak azok, ame-

lyek a testnevelési törvény rendelkezéseinek, különösen a leventeoktatást illetőleg a legmesszebbmenő módon eleget tettek és a magyar testnevelés előmozdítása körül szerzett érdemeik elismeréséül *Aschner Lipót*ot, az Egyesült Izzólámpa és Villamossági R.-T. vezérigazgatóját, *Herzfeld Dezső*t, a Phöbus villamos vállalatok vezérigazgatóját, azonkívül *szurdai Szurday Róbert* m. kir. kereskedelmi főtanácsost, a Magyar Pamutipar R.-T. alelnök-vezérigazgatóját *a testnevelési nagy aranyéremmel tüntette ki.*

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 116. üléséből. A választmány tetszéssel vette tudomásul, hogy a Kamara elnöke *dr. Kossalka* János országgyűlési képviselői minőségében a közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a Házban, továbbá az állami költségvetés tárgyalásánál az országgyűlés pénzügyi bizottságában ismételten felszólalt, mely felszólalásaiban a mérnökség és a mérnököket foglalkoztató hazai ipar érdekeit messzemenőleg védelmezte. A választmány *dr. Schleicher A'adár* vaskohómérnöknek választmányi tagságáról történt lemondása folytán nevezett helyére a kamarai ügyrend 68. §-a értelmében *Schivetz* Ferenc bánya- és vaskohómérnököt hívta be. Részletesen foglalkozott a választmány az új közszállítási szabályzat tervezetével és elhatározta, hogy a tervezetet illető észrevételei során a szállításoknál szerződő felek sérelmeinek igazságos elbírálása céljából javasolni fogja a kereskedelemügyi miniszter úrnak a hivatalos érdekképviseletek kiküldötteinek tagként bevonásával működő *Közszállítási Tanács* felállítását, mely vitás esetekben, vagy amikor a szabályzat hiányosan intézkedik, továbbá panaszok esetében és — kizárási esetekben — véleménynyilvánítás jogával lenne felruházandó. Kérni fogja a választmány továbbá oly rendelkezés kibocsátását, amely megakadályozza a mérnöki szellemi munkának versenytárgyalás (árlejtés) alapján való áruba bocsátását.

A választmány egyebekben önkormányzati ügyeket intézett.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagok felvétele ellen az előírt határidőn belül fellebbezés nem érkezvén, ezek felvétele jogerőre emelkedett.

Új tagok tehát 1929. évi április hó 25-től:

Balassa Miklós mérnök. Kápolnásnyék. — *Breitenbach* Károly Lajos Vilmos mérnök, Budapest, V., Ügynök-u. 10. I. 5. — *Pályi* István mérnök, Budapest, I., Mártonhegyi-út 7. — *Rimanóczy* Gyula építészmérnök, Budapest, VII., Szent Domonkos-u. 7. — *Rodt* Jenő gépészmérnök, Székesfehérvár, Tolnai-u. 20. — *Szabó* Kálmán vegyészmérnök, Budapest, III., Szentendrei-út 90. I. 1. — *Szántó* Imre mérnök, Debrecen, Hatvan-u. 1. III.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi április hó 26-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Barna Dezső, sz. 1879., okl. mérnök, Gyöngyös, Haniszter 10. — *Csáki* Keresztély Erik, sz. 1899., okl. mérnök, Bpest, II., Saru-u. 15. — *Dick* Jakab, sz. 1895., okl. mérnök, Tolcsva. — *Janisch* Gyula, sz. 1895., okl. gépészmérnök, Bpest, VII., Stefánia-út 31. — *Kardos* György, sz. 1902., okl. építész, Budapest, Sólyom-u. 15. — *Lippner* Károly, sz. 1903., okl. építész, Budapest, I. Krisztina-körút 147.

A Kamarából kilépő tagok. Önkéntes lemondás folytán a Kamara választmánya elrendelte *Szecsődy* József erdőmérnök váci, *Rehling* Konrád bányamérnök tatabányai, *Urbántsek* László gépészmérnök budapesti és *Balog* Ödön mérnök budapesti lakosoknak 1929. évi április hó 26-i hatállyal a Kamara tagjai sorából törlését.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a 3. bekezdésének megfelelvén, hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Meller* Károly gépészmérnök, győri lakos 1929 évi március hó 15-i hatállyal, *Bárkány* Samu gépészmérnök, budapesti lakos 1927. évi szeptember hó 24-i hatállyal.

Név- és szakcímváltozások. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi április hó 26-án tartott ülésében elrendelte a kamarai nyilvántartások alábbi kiigazítását:

Aczél Marczel Mór gépészmérnök, kamarai tag *Aczél* Mórra, Ajtai Sándor erdőmérnök, kamarai tag dr. *Ajtai* Sándorra, szentannai Almássy Dezső mérnök, kamarai tag *szentannai Almássy* Dezsőre, Benkovich Nándor gépészmérnök, kamarai tag *Benkovics* Nándorra, Bernárdt Győző építészmérnök, kamarai tag *nemes Bernárdt* Győzőre, Emmerth Géza mérnök, kamarai tag *Emmerth* Richárd Gézára, Ébner József gépészmérnök, kamarai tag *Ebner* Józsefre, Faludy Sándor mérnök, kamarai tag *Faludy* Sándor mérnök és közgazdasági mérnökre, farkasfalvi Farkas Sándor gépészmérnök, kamarai tag farkasfalvi *Farkass* Sándorra, Genál Zoltán mérnök, kamarai tag *Bánhidi* Zoltánra, Görgey Jordán gépészmérnök, kamarai tag görgői és topporczi *Görgey* Jordánra, Gösswein Rezső kamarai tag *Gösswein* Rudolfra, P. Gulyás Jenő erdőmérnök, kamarai tag *Gulyás* Jenőre, Guttmán Lajos gépészmérnök, kamarai tag *Guttman* Lajosra, Hamburger Imre Emil gépészmérnök, kamarai tag *Hamburger* Imrére, Haszmann József mérnök, kamarai tag *Haszmann* József Vilmosra, Hellebronth Béla mérnök, kamarai tag tiszabecöi *Hellebronth* Bélára, ifj. Hönsch Dezső mérnök, kamarai tag *Hönsch* Dezsőre, berenczei Kováts László mérnök, kamarai tag berenczei *Kovács Lászlóra*, Lipka Zoltán gépészmérnök, kamarai tag, *Lipka* Antal Zoltánra, Máthis Gyula erdőmérnök, kamarai tag *Máthis* Sándor Gyulára, Mihálykovics Miklós gépészmérnök, kamarai tag *Mihálkovics* Miklósra, Palik Géza vegyészmérnök, kamarai tag dr. *Pa'ik* Gézára, Papp Gyula mérnök, kamarai tag vitéz *Papp* Gyulára, Pap Sándor erdőmérnök, kamarai tag révkomáromi *Pap* Sándorra, dr. Pattantyus Ábrahám Géza gépészmérnök, kamarai tag dr. danczkai *Pattantyus Ábrahám* Gézára, budahegyi Pauer János építészmérnök, kamarai tag budahegyi vitéz *Pauer* Jánosra, dr. Paulini Alfréd gépészmérnök, kamarai tag dr. *Paulini* Alfréd gépészmérnök és közgazdasági mérnökre, Raáb Gyula erdőmérnök, kamarai tag *Raab* Gyulára, Schármár Károly építészmérnök, kamarai tag *Scharmar* Károlyra, dr. Székely Hugó mérnök, kamarai tag dr. *Székely* Hugó mérnök és közgazdasági mérnökre, Szilassy Gábor gépészmérnök, kamarai tag szilasi és pilisi *Szilassy* Gáborra, Zorkóczy Béla gépészmérnök, kamarai tag zorkóczi *Zorkóczy* Bélára.

Helyreigazítás. Az 1925. évi 7—8. közlönyszám 44. oldalának bal hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Bertram Norbert gépészmérnök neve helyesen *Bertram Róbert*, az ugyanitt szereplő Biber Károly gépészmérnök neve helyesen *Bieber* Károly. Az 1924. évi 47—48. közlönyszám 150. oldal bal hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Bohunek Pál erdőmérnök neve helyesen *Bohunek Kálmán*. Az 1925. évi 27—28. közlönyszám 158. oldal jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Eder István gépészmérnök neve helyesen *Éder* István. Az 1925. évi 35—36. közlönyszám 203. oldal jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Gönczi Adorján mérnök neve helyesen *Gönczy* Adorján. Az 1926. évi, 42—43. közlönyszám 252. oldal jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Malesevic Miklós mérnök neve helyesen *Malešević* Miklós. Az 1927. évi 21—22. közlönyszám 124. oldalának jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Nádray Zoltán mérnök neve helyesen *Nádrai* Zoltán. Az 1926. évi 32—33. közlönyszám 212. oldalának bal hasábján a Kamara új tagjai között szereplő rákosi Nászai Miklós építészmérnök neve helyesen rákosi Nászai Miklós építész és közgazdasági mérnök. Az 1927. évi 21—22. közlönyszám 124. oldalának jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Pfeifer Ignác vegyészmérnök neve helyesen *Pfeifer* Ignác. Az 1927. évi 47—48. közlönyszám 303. oldalának bal hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Sulzer Vilmos vegyészmérnök neve helyesen *Sulczer* Vilmos. Az 1927. évi 31—32. közlönyszám 210. oldalának jobb hasábján a Kamara új tagjai között szereplő Schuchbauer Ferenc gépészmérnök neve helyesen *Schubauer* Ferenc. Az 1928. évi 5—6. közlönyszám 39. oldalának jobb hasábján a Kamara új tagjai között hirdetett Lukáts Pál gépészmérnök helyett etrekarcsai *Lukáts* Pál olvasandó. Az 1929. évi 3—4. közlönyszám 28. oldalának jobb hasábján „a Kamarából kilépő tagok" rovatában Daniek József helyett *Daniek Géza* olvasandó. Az 1929. évi 5—6. közlönyszám 40. oldalának bal hasábján a „Név- és szakcímvátozások" második bekezdésében előforduló Oberth Zsigmond mérnök helyett Oberth Zsigmond *erdőmérnök*, a negyedik bekezdésben előforduló Poddani István gépészmérnök helyett Poddani István *építészmérnök* olvasandó. Az 1929. évi 7—8. közlönyszám 52. oldalának bal hasábján a „Hirdetés tagfelvételről" rovatban Német Pál születési éve 1877. helyett *1901*. Az 1929. évi 9—10. közlönyszám 68. oldalának jobb hasábján a Kamara új tagjai rovatban az utolsó másfél sor, mint hibás szedés, törlendő.

A Kamara új helyisége: VIII. Scitovszky-tér 2.
A Kamara új telefonszáma: József 388—18.
A Kamara postatakarékpénztári csekkszámlájának száma: 28.844.

MEGKEZDTE TANÁCSKOZÁSAIT AZ ÉPÍTŐMŰVÉSZEK KONGRESSZUSA

A Nemzeti Múzeum dísztermében pénteken reggel megkezdődtek a magyar építőművészek első országos kongresszusának tanácskozásai. Megjelent a kongresszuson *Harustyák* József elvtárs, az MDP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT elnöke, *Szijártó* Lajos elvtárs építésügyi miniszter, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes. Ott voltak J. D. *Kiszeljov* elvtárs, a Szovjetunió budapesti nagykövete és a többi baráti állam külképviseletének tagjai. A tanácskozáson részvevők meleg szeretettel fogadták az élenjáró szovjet építőművészet képviselőit: a Sztálin-díjas Sz J *Csernisov* elvtársat, a Szovjetunió Építészeti Akadémiája alelnökét, az Építész Szövetség főtitkárát és M. P. *Capenko* elvtársat, az Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaság Építészettörténeti és Építészetelméleti Intézetének igazgatóját.

A kongresszus megválasztotta az elnökséget, majd *Benkhard* Agoston elvtárs, a Képzőművészek Szövetsége építőművész-szakosztályának titkára mondott megnyitóbeszédet. A megnyitó után *Kardos* György dr., a Műegyetem építészeti karának dékánja tartotta meg referátumát.

Bevezetőben részletesen ismertette a második világháború előtti nyugat-európai és hazai építészetet. Közös jellemzőjük: a modernista stílus. Nyugat-Európa kapitalista országaiban és Amerikában a második világháború után is a nagytőkések céljait, világuralmi terveit tükröző kozmopolita, modernista stílus jellemzi az építészetet. Ez a modernista építészet minden nagyobb építészeti probléma megoldására képtelen.

— Ezzel szemben — folytatta — a Szovjetunióban a szocializmus sikeres felépítése megteremtette az építészet igazi fejlődéséhez szükséges feltételeket. Kialakult a Szovjetunió szocialista építészete, amely az emberiség történetében először állította az építőművészetet a nép szolgálatába.

Ezután a felszabadulás utáni magyar építészetről beszélt. Elmondta: a reakció a háború utáni politikai helyzetben hamar megtalálta a módját, hogy a „kultúrintézeteken" keresztül „felfrissítsék" a magyar építészet modernista beállítottságát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen épültek a modernista stílusú OTI-rendelők, kultúrházak, lakótelepek.

Részletesen beszélt a felszabadulás utáni tervezői munkáról, amely az állami tervező irodák felállításával zömében modernista tervezők kezébe került, akik a modernista építészeti stílust átplántálták az állami tervezés területére. Kritikáról, önbírálatról szó sem volt még ezekben az időkben. Így történhetett, hogy az alföldi városainkban, vagy a Miskolcon, Győrött épített modernista épülettömegek, vagy a pesti utca képét semmibevevő házak, irodaépületek gyakran szinte vitába szállnak környezetükkel, minden, hazánkban létjogosult építészeti hagyománnyal, sőt a kompozíció minden szabályával is.

Hangsúlyozta, hogy a kozmopolita, modernista építészetelmélet megbírálását és gyakorlati megvalósításának megakadályozását nemcsak művészeti okok teszik szükségessé, hanem maga az új élet, amely reális ábrázolást kíván.

— Népünk a lakóépületek, a középületek vonatkozásában is igényeket támaszt a mennyiségen túl, a minőség, a művészeti szépség dolgában is — mondotta. — Ezért vetette föl a párt az építészeti stílus revíziójának kérdését, a modernista építőművészet álláspontja felülvizsgálásának szükségességét.

A továbbiakban az egyes alkotásokkal, tervekkel kapcsolatos vitákról beszélt. Eredményeik csak gyéren mutatkoznak, de a kezdeményezők már próbáltak kiutat keresni építészetünk zsákutcájából — mondotta.

Hangoztatta: a párt segítsége, Révai József elvtárs útmutatása megindította az 1951 tavaszán lezajlott építészeti vitával az eredményesebb tisztulási folyamatot. Bár a kozmopolitizmus elleni harc módszereit még jelentős részben nem látják tisztán, de építőművészeink többsége magáévá tette a magyar szocialista-realista építészetért folytatott harc célkitűzéseit.

— A magyar szocialista-realista építészeti stílus kialakításáért folytatott harcunkban — mondotta Kardos professzor — döntő segítségünkre van a Szovjetunió szocialista építészete.

Ezután behatóan elemezte a szovjet szocialista-realista építőművészet sajátosságait, hangsúlyozva, hogy ez az építészeti stílus sokkal gazdagabb, sokrétűbb, mint bármelyik építészeti stílus a történelem folyamán. Kimelte, hogy a szovjet építészek alkotásai a klasszicizmusnak, a népi és nemzeti építészeti tradícióknak alkotó és célszerű felhasználását példázzák. A szovjet építészek műveinek közös művészi vonása az építészeti kompozíciók optimizmusa, amely az új világot építő szovjet emberek gondolataihoz kapcsolódik. Majd ismertette a szovjet építészet városépítési módszereit is.

Utána arról beszélt Kardos György: hogyan használhatják fel építészeink a klasszikus és nemzeti hagyományokat a szocialista-realista építészeti stílus kialakításához.

Felhívta a figyelmet ezzel kapcsolatban két hiba lehetőségére: az archaizálás és a stilizálás veszélyére, majd hangsúlyozta, hogy a mult hagyományainak jó felhasználásához és továbbfejlesztéséhez az építőművészek komoly segítséget várnak a magyar művészettörténettől, a művészettörténészektől.

Beszéde további részében a gazdaságos építkezésről szólt, majd a kritika és önkritika fontosságát hangsúlyozta, amely egyik döntő fegyver a korszerű építészet kibontakozását gátló akadályok elhárítására.

— Építészeinkre, alkotóinkra az a megtisztelő feladat vár — fejezte be referátumát —, hogy a szocializmus győzelméért harcoló korunk nagyságát monumentális alkotásokban örökítsék meg. Az a feladatunk, hogy

tudásunk állandó növelésével, kitartó munkával, az élet állandó tanulmányozásával, a kritika és önkritika fejlesztésével bizonyítsuk be

a társadalomban gyökeresen megváltozott helyzetünket, s ezzel azt, hogy tevékeny részt kérünk az emberiség, népünk boldogabb jövőjének formálásából, békénk védelméből.

A nagy tetszéssel fogadott referátum elhangzása után *Benkhard* Agoston bejelentette, hogy megérkeztek a kongresszusra a Német Demokratikus Köztársaság építőművészeinek képviselői: dr. *Liebknecht*, a Német Demokratikus Köztársaság Építészeti Akadémiájának elnöke és *Lannicke*, az Állami Építészeti Tervezőintézet igazgatója.

A vendégeket melegen üdvözölték a kongresszus részvevői.

A kritika — önkritika építőművészetünkben is nélkülözhetetlen

Ezután szünet következett, majd *Szijártó* Lajos elvtárs, építésügyi miniszter megnyitotta a kongresszus részvevői számára az Építőművészeti Kiállítást. A három részből álló kiállítás a Szovjetunió szocialista-realista építőművészetének nagyszerű alkotásait, a magyar építőművészet új törekvéseit, és nemzeti építészeti hagyományaink legszebb emlékeit mutatja be.

Délután megkezdődött a vita dr. Kardos György referátuma felett. Először *Szijártó* Lajos elvtárs szólalt fel.

Bevezetőben a Magyar Népköztársaság kormánya nevében üdvözölte a kongresszust és kifejezte azt a reményét, hogy a kongresszus határkövet jelent építészetünk történetében és kiinduló pontja lesz a szocialista-realista építőművészet megteremtésének Magyarországon.

A továbbiakban azokat a hatalmas feladatokat ismertette, amelyeket az építőiparnak meg kell oldania az ötéves terv végrehajtása során. Még 217.000 lakást, kórházak, orvosi rendelők, iskolák, óvodák, egyetemek, sporttelepek, gyárak, hidak és utak egész sorát kell megtervezni és felépíteni. Olyan építőipart kell kifejlesztenünk, amely valóban képes ezeket a nagy feladatokat megoldani.

— Meg kell állapítanunk — mondotta —, hogy

építészetünk nem tükrözi azokat a hatalmas társadalmi átalakulásokat, amelyek a felszabadulás óta hazánkban végbementek. E tekintetben építészetünk kulturális életünk legelhanyagoltabb területe. Sem a Szovjetunió gazdag tapasztalatait és gyakorlatát, sem pedig a népi demokráciák egyes kimagasló eredményeit nem hasznosítottuk.

— A nyugati dekadens építészeti stílus fenntartásában nagy szerepet játszik a kritika és önkritika teljes hiánya, mind az építőművészek, mind pedig az építők között. Mindez azt eredményezte, hogy sem a tervezők, sem a kivitelezők nem bírálták meg egymás munkáját. A mi társadalmi rendünkben ez a szellem káros és megengedhetetlen. Épületeink ma az egész dolgozó nép tulajdonai. Ne ízléstelen skatulyaházakat építsünk, hanem a dolgozók ízlésének megfelelő, szép és optimizmust keltő épületeket.

Ezután rámutatott arra, hogy nemcsak az építészek, de maga az építésügyi minisztérium is elhanyagolta a stílus kérdését. Majd a műegyetemi oktatási munka megjavításának fontosságát hangsúlyozta, s az új építészeti stílussal kapcsolatban az előgyártás, a tipizálás és a szabványosítás kérdéséről szólt.

— Ezeket a kérdéseket — mondotta — építészeink jelentős része lebecsüli, sőt nem egyszer a tervezői szabadság megsértését, a művészi alkotás béklyóit látják bennük. Sokan nem akarják megérteni, hogy csupán arról van szó, hogy a művészeti alkotásokat nem kézierővel, hanem az élenjáró technika legfejlettebb módszereivel valósítják meg.

— Akadnak olyan építészek, akik az izléstelen épületek létrehozásának okait a típustervekben keresik. Nyilvánvaló, hogy ezek az állítások tarthatatlanok. A Szovjetunió szocialista építészete bizonyítja, hogy össze lehet és össze is kell hangolni a helyiségek gazdaságos elhelyezését a legigényesebb és legmagasabb esztétikai követelményekkel is.

Befejezésül Szijártó elvtárs rámutatott, hogy az építészettel kapcsolatos vita nemcsak művészeti, hanem egyben politikai kérdés is.

— Ez döntő világnézeti, politikai harc a kapitalista és a szocialista ideológia között. Ebben a harcban ismét a Szovjetunió mutatja számunkra is az utat, ahol a népi, nemzeti hagyományok továbbfejlesztése nyomán már megvalósult a szocialista építészet, ahol egymásután épülnek a szocialista-realista építészet legszebb alkotásai. Az építésügyi minisztérium a maga részéről levonja a következtetéseket. A jövőben a legmesszebbmenően támogatást nyújt azoknak az építőművészeknek, akik a szocialista-realista irány megvalósítását építészetünkben elősegítik és határozottan fel fog lépni a nyugati, úgynevezett modernista irányzat ellen.

Több hozzászólás után az elnök bejelentette, hogy megérkezett a kongresszusra a román építészek képviseletében Nicolae Badescu, román műegyetemi építészetkari dékán. A kongresszus részvevői lelkes tapssal üdvözölték a román építészek képviselőjét.

A kongresszus ezzel befejezte pénteki tanácskozásait. Ma délelőtt tovább folytatják a vitát.

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM ÜNNEPÉNEK TISZTELETÉRE

A Salgótarjáni Acélárugyárban sikeresen alkalmazzák a gyorshengerlést

A **SALGÓTARJÁNI ACÉLÁRUGYÁR** hengerészei egy hete tartották meg tervismertető értekezletüket. A jövőévi feladatok megbeszélése közben egyre több szó esett arról, hogy a hengerdében gyorsabban kellene hengerelni, mint eddig. A drótkötélhúzók megmutatták, mennyire meg lehet gyorsítani a munkát. *„Megpróbálhatjuk". „Kísérletezhetünk." „Nagyon meg kell gondolni, mert a dróthúzógép meg a hengerlőgép nem azonos."* — mondották egyes felszólalók. Várakozásteli csend támadt, amikor a gyár igazgatója, Bérces Henrik elvtárs kért szót.

— Elvtársak! Mi *elhatározzuk*, hogy a gyorshengerlést megvalósítjuk és nem nyugszunk addig, míg a gépek szaporábban nem dolgoznak, mint ma. Én úgy látom, hogy a hengermű műszaki vezetői sem kisebb legények, mint a drótgyáriak. Magam csodálkoznák a legjobban, ha ennek az ellenkezője derülne ki. Én a helyetekben versenyre hívnám ki a drótgyáriakat. Állítom, hogy a gyorshengerlésnek minden lehetősége megvan.

A gyárigazgató szavai hirtelen megfordították az egész értekezlet hangulatát. Pintér János hengerész hátulról félhangosan megjegyezte: „Szívvel-lélekkel a gyorshengerlés mellett vagyok. Ismerem a gépem, akár reggel is indulhatunk".

A hengerde műszaki vezetői még aznap este megbeszélést tartottak a szerkesztési osztállyal és az üzemfenntartás munkatársaival. Kidolgozták a tervet, amely szerint előbb a különmotormeghajtású gépeket, november első hetében pedig a transzmissziós-meghajtású gépeket állítják át gyorshengerlésre. Úgy tervezték, hogy a különmotormeghajtású gépek közül is először csak egy gépet állítanak nagyobb sebességre, s csak egy heti futam után vezetik be a gyorshengerlést a többi azonos felépítésű gépen. De a dolgozók lelkesedése alaposan felborította ezeket a terveket.

Pintér János hengerész a tervismertető értekezletet követő reggel átállította gépét az eddigi 25 méteres percenkénti hengerlési sebességről 37 méteres percenkénti sebességre. Szőcs mérnök, az üzem vezetője és Schréter elvtárs, a helyettese mindjárt az acélabroncsok minőségét, a csapágyak melegedését figyelték — mértek, számoltak.

Szinte ugyanabban a percben a Pintér elvtárs mögött dolgozó Vilcsek Ferenc hengerész is átállt a gyorsabb sebességre. „Mit kell itt sokat magyarázni?" — mondta jókedvűen, amikor már az ő gépe is 50 százalékkal sebesebben dolgozott. A távolabb eső harmadik siemaggépnél dolgozó Szlovacsek Béla felfigyelt a Pintér elvtárs gépe körüli csoportosulásra. „Csak nem indultak gyorssal?" — sietett oda hozzájuk. Nézegetett egy darabig, figyelte a mérnökök munkáját, azután szótlanul visszament gépéhez. És reggel nyolc órakor, amikor az üzemvezető odament Szlovacsek gépéhez, hogy elújságolja a nagy eseményt, meglepődve látta, hogy a harmadik siemaghengerlő is gyorsabban dolgozik, mint bármikor eddig.

ÍGY TERJEDT A MOZGALOM. Ezen az első műszakon négy gép kezdte meg a gyorshengerlést. A teljesítmények nagyot ugrottak. Pintér elvtárs, aki önként jelentkezett, hogy beteg leváltója helyett végigdolgozza a második műszakot is, délelőtt 169, délután pedig már 183 százalékot teljesített. Vilcsek Ferenc még ennél is jobb eredményt: 185 százalékot ért el. Szlovacsek elvtárs teljesítménye 157 százalék volt. Hatalmas, színes felírások köszöntötték az első gyorshengerlőket, akiket gyorsan követtek a többiek is: ma már a terpehengerlőgépek és a demaghengerlők is 20 és 50 százalékkal gyorsabban dolgoznak, mint az elmult héten. S az új munkamódszer elterjedését a dolgozók élénk érdeklődése, jó kezdeményezések, bátor javaslatok kísérik.

Kedden éjszaka Bérces elvtárs végigjárta az egész gyárat. A hengerdében elsőnek a demaggéphez igyekezett, kíváncsi volt, vajjon az ott dolgozó Tóth Miklós — aki bizony húzódozott a tempósabb munkától — az első sikerek láttán hogyan vélekedik a kezdeményezésről.

— Én szerintem nem kifizetődő a gyorshengerlés — kezdte rögtön Tóth.

— Mit mond? — kapta fel fejét Bérces elvtárs. — Ránézett a gépre, amely a régi, megszokott 22 méteres percenkénti sebességgel hengerelt.

— Miért nem megy a gép 42 méteres sebességgel? — kérdezte.

— A széles szalagok rövidek, pillanatok alatt átmennek a hengeren! Ha 42 méteres gyorsasággal mennénk, több lenne a kéziidő, mint a gépi. Azt javaslom, mondjunk le a gyorshengerlésről és hagyjunk el inkább egy hengerlési műveletet. Többet érünk vele. Ezt a szalagot is — mutat egy kész tekercsre — 1.9 milliméter vastagságról előbb 1.6-re, majd 1.3-re, 1.1-re és végül 0.9 milliméterre hengereltük. Ha jól megterveznénk a munkát, kihagyhatnánk egy műveletet.

Bérces elvtárs elgondolkozott. A hengerlések számának csökkentése nem rossz gondolat. Meg kell valósítani ezt is — de úgy, hogy a hengerek is gyorsabban dolgozzanak. Töprengett egy darabig, aztán egy újabb javaslattal fordult a hengerészhez.

— Mi történne, ha összehegesztenénk két-három ilyen széles, rövid szalagot? Nem menne át olyan hamar a hengeren..

— Az lenne ám csak a jó! — lelkesedett Tóth Miklós. — Csakhogy... nem olyan könnyű a szalagokat összehegeszteni — hűlt le hirtelen nagy lelkesedése. — Még a felszabadulás előtt kísérleteztek ilyesmivel, de nem sikerült.

— Megoldjuk ezt a problémát is, Tóth elvtárs — mondta a vezérigazgató. És másnap már mozgósította a műszakiakat, hogy dolgozzák ki a szalagok összehegesztésének módját. Maga is hegesztési szakkönyveket tanulmányoz azóta.

Ugyanezen az éjjelen Vilcsek Ferenc gépénél olyan új eljárásnak voltunk szemtanui, amilyet siemag-hengergépeken még nem alkalmaztak. A hengerek felé 71 milliméter széles szalag futott — de mire a hengerek alá ért, az *egy* szalagból *kettő* lett. Vilcsek elvtárs szinte ujjongva mesélte, hogy ez a kísérlet — amellyel az év elején hetekig próbálkoztak —, most egyszerre sikerült: a gépre szerelt körölló segítségével kettévágják a 71 milliméteres szalagot és gyorshengerléssel a két szalagot egyszerre hengerlik. Eddig a körollógépen a szalagot először kettévágták, majd külön-külön hengerelték. Vilcsek elvtárs már azon gondolkodik, hogyha a henger két szalagot visz egyszerre, vihet hármat, sőt négyet is. Szomszédja, Pintér János is elhatározta, hogy a 65 milliméter széles szalagból egyszerre kettőt fog be gyorshengerlésbe. Első próbálkozása azonban nem sikerült, mert a felső hengere kissé homorú. De nem csüggedt el. Megtalálta a módját annak, hogyan hengerelhet egyszerre több szalagot. A hengereket úgy köszörülteti, hogy a hengeren mindkét szalag részére legyen külön egyenes rész.

A TERMELÉS UGRÁSSZERŰ NÖVEKEDÉSE megkövetelné, hogy az anyag előkészítésénél is meggyorsuljon a munka. Komoly gondot okozott a műszaki vezetőségnek a pácolás, a hengerlésre váró szalagok rozsdátlanítása. Az üzem két pácolókádjának kapacitása ugyanis már a négy siemag-hengerlőgép beállítása után kevésnek bizonyult. Uj kénsavkádra pedig nincs kilátás. Emiatt álljon meg a gyorshengerlés? Nem! Az üzemvezetőségtől a pácolómunkásokig mindenki azon gondolkozott, hogyan oldják meg a feladatot. A megoldást hamarosan megtalálták: erősebb pácolóanyagokkal dolgoznak és így rövidebb ideig kell a fürdőben lenni a szalagoknak. Eddig egyszerre négy vagon anyagot pácoltak, a hét közepétől öt vagonnal raktak be a kádakba.

A lágyításnál is hasonló akadály tornyosult a gyorshengerlők elé. Ez elől sem hátráltak meg, azonnal megkezdték a lágyítók teljesítőképességének felmérését. Két új módszert máris alkalmaznak. A süllyesztett fazékszerű elektrokemencékbe eddig átlag 7—8 mázsa anyagot pakoltak. Most észszerűbb helykihasználással 10, sőt 11 mázsa szalagot raknak be. Tizenkét kemencénél a 2—3 mázsa többlet már ugyancsak számottevő mennyiség! A kemence kezelői növelték a hőfokot is, ezzel is csökken a lágyítás ideje. A belső meleget az eddigi 550—650 hőfokról 720-ra, a külső meleget pedig 820 fokra növelték.

A Salgótarjáni Acélárugyárat a gyorshengerlés máris 2—3 százalékkal előbbre vitte a terv teljesítésében. A mozgalom már átlépte a hengerde falait is. A gépek jobb kihasználása mozgalmának újabb jelszava született: „Az 1951. évi terv sikeres teljesítése érdekében emeljenek gyorsabban a daruk, vágjanak gyorsabban az esztergagépek, dolgozzanak gyorsabban a rúdhúzók és a szegverőgépek is."

Szatmári Ilona

Sokan tanulmányozzák a Szovjetunióban a magyar nyelvet és irodalmat

A Szovjetunióban mind többen sajátítják el a magyar nép nyelvét, egyre többen foglalkoznak a magyar nyelv- és irodalomtörténet tudományos tanulmányozásával. A magyar nyelvvel foglalkozó szakemberek Moszkvában, Leningrádban, Tartuban és Uzsgorodon végzik tanulmányaikat. Egy részük a főiskola elvégzése után mint aspiráns, a magyar nyelvészetet választotta kandidátusi értekezése témájául.

A Szovjet Tudományos Akadémia nyelvészeti intézete nagy figyelmet fordít a magyar nyelv tudományos tanulmányozására. Az intézet tudományos dolgozói tervbe vették egy 25—30 nyomtatott ív terjedelmű orosznyelvű magyar nyelvtan megírását. A nyelvtan első része már el is készült.

Egyre többen foglalkoznak a magyar irodalom tudományos feldolgozásával is. A moszkvai egyetemen a népi demokratikus országok irodalmával foglalkozó tanszakon több aspiráns szaktárgya a magyar irodalom. Alekszandr *Gerskovics* irodalomtörténész például jelenleg a mai magyar színműirodalomról ír értekezést.

Megjelent a „Tartós békéért, népi demokráciáért!" legújabb száma

A lap vezércikke a kommunizmus nagy építkezéseinek óriási nemzetközi jelentőségével foglalkozik.

„Az angol imperialisták agresszív cselekményei Egyiptom ellen" című szerkesztőségi cikk leleplezi az angol gyarmatosítókat, akik egyiptomi földön rablást, erőszakot és gyilkosságokat követnek el. Közli a lap Mao Ce Tung-nak, a kínai népi politikai tanácskozó testület országos bizottsága harmadik ülésszaka megnyitásán mondott beszédét, Florimond Bonte, a Francia Kommunista Párt központi bizottsága tagjának cikke a Francia Kommunista Párt-nak a járási választásokon aratott nagy sikerét méltatja. Közli a lap Cestmir Cisarnak, a Csehszlovák Kommunista Párt központi bizottsága agitációs és propaganda osztálya vezetőjének a pártoktatás kérdésével foglalkozó cikkét, Encso Sztajkov, a Bolgár Kommunista Párt központi bizottságának tagja „Bírálat és önbírálat a népi demokratikus Bulgária sajtójában" címmel írt cikkét, ismerteti a lap G. Gheorghiu-Dejnek, a Román Munkáspárt főtitkárának „Cikkek és beszédek" címmel megjelent könyvét.

Beszámol a lap a Finn Kommunista Párt X. kongresszusának előkészületeiről, a Német Szocialista Egységpárt központi bizottsága VII. teljes üléséről, a Francia Kommunista Párt központi bizottsága teljes üléséről és az Albán Munkapárt fennállása tizedik évfordulójának előkészületeiről. „Szélesítsük és erősítsük a béke hiveinek nemzetközi frontját" közös cím alatt híreket közöl Olaszországból, Szíriából, Ausztriából, Európa északi országaiból. Közli továbbá Jan Marek politikai jegyzeteit.

Mindent megteszünk, hogy becsülettel teljesítsük Rákosi elvtársnak adott szavunkat

Bányászlevelek a tatabányai értekezlet után

Nagy öröm és kitüntetés ért minket, akik Rákosi elvtárssal együtt lehettünk a bányászkonferencián. Én ott ültem a közelében s míg hallgattam, hogyan ad tanácsokat nekünk, hogyan segít, bírál és buzdít — éreztem, tudtam: mindent meg kell tennem, hogy Rákosi elvtárs, akivel együtt beszéljük meg gondjainkat, bajainkat, sohase csalódjék az ő bányászaiban!

A bányásztanácskozás tiszteletére tett vállalásomat 300 százalékra teljesítettem. Ott, az értekezleten hívtam versenyre Sudár Ferenc elvtársat — és a tegnap délutáni műszakban már 350.4 százalékot értem el. Nem állok meg — most mindent el kell követnünk, hogy nyugodtan nézhessünk majd Rákosi elvtárs szemébe. Sokat kell behoznunk, hiszen vannak még aknaüzemeink, ahol alig érik el a 80—90 százalékot is.

A lelkesedés mellett azonban szükséges, hogy műszaki vezetőink minden tudásukkal segítsenek a terv teljesítésében. A bányásztanácskozáson elmondottam egy esetet. Az egyik fejtés befejezése előtt két nappal bementem Kálmán elvtárshoz, az üzemvezetőhöz. Megkérdeztem, hol lesz a következő munkahelyünk? Azt a választ kaptam, hogy abba a fejtésbe megyünk, amelyet pár napja leállítottak, mert meg kellett tapasztani. Amikor odamentünk, kiderült, hogy a fejtésből 18 méter vasút és 40 méter kompresszorcső hiányzik. Ezt azonnal jelentettem. Mire a vasút lerakását befejeztük, még mindig nem szerelték be a csövet, a műszak leteltéig sem történt intézkedés. Ezen a napon egy deka szenet sem adtam a hazának. Ilyen esetnek többé nem szabad előfordulnia, több támogatást várunk a műszakiaktól!

Mi, bányászok, most mindent megteszünk, hogy maradék nélkül teljesítsük a tervet, úgy, ahogyan azt megígértük Rákosi elvtársnak.

Tajkov András
sztahánovista vájár,
Tatabánya XIV-es akna.

A mi csapatunkban csak olyan emberek dolgozhatnak, akik tudják, mi a bányászbecsület

Megfogadtuk Rákosi elvtársnak, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának tiszteletére maradéktalanul teljesítjük negyedik negyedévi tervünket. Nagy feladatot vállaltunk magunkra, mert eddig még mindig elmaradtunk a tervvel. De örömmel vállaltuk. Amikor a felajánlást megtettük, nagyon lelkesedett minden csapat. Valamennyien igyekeztünk az eddiginél jobban dolgozni. Valamennyit emelkedett is az eredmény, de a vállalás teljesítésében mégis elmaradtunk. Ennek legfőbb oka az, hogy vannak közöttünk olyanok, akiknek nem szívügyük a termelés, a terv teljesítése.

Egyik csillésünk, Hosszu János például, ebben a hónapban már nyolcszor hiányzott. Kaczur István és Jánosi Mihály csillések követik a rossz példát. Nem különb Renner István vájár sem, aki még 16—17 műszakot is ritkán teljesít havonta. Hosszunak és társainak fegyelmezetlen munkája miatt gyakran megtörténik — ebben a hónapban is megtörtént —, hogy az előirányzott napi 17 csille szén helyett alig nyolcat teljesítettünk.

Mi, bányászok, érezzük, hogy sokkal vagyunk adósai országunknak, amely annyi szeretettel gondoskodik rólunk. És mi becsülettel akarjuk törleszteni tartozásunkat.

Mindaz, amit Rákosi elvtárs a tatabányai konferencián mondott, még jobban megerősítette bennünk elhatározásunkat: véget vetünk a munkánkat gátló fegyelmezetlenségnek. Nem lehetünk engedékenyek a lógósokkal, a notórius munkakerülőkkel szemben! Rendet teremtünk végre saját portánkon: Hosszú Jánosnak nincs helye köztünk! Kitesszük a szürét és rajta leszünk, hogy más bányában se kapjon munkát. A többieknek még módot adunk arra, hogy megjavuljanak, igyekszünk belőlük öntudatos bányászokat nevelni. Ha ez nem sikerül: magukra vessenek, ha el kell hagyniok a bányát és a kökönyösi szép lakást, amit majd az arra érdemes bányászoknak adunk.

Elhatároztuk: a mi csapatunkban csak olyan nyolc ember dolgozhat, akik tudják, mit jelent a bányászbecsület. Mi nem akarunk többé szégyenkezni a naplopók miatt!

Azt ígértük a pártnak, Rákosi elvtársnak, hogy tervünket teljesítjük. Adott szavunkat, igérjük, minden körülmények között megtartjuk.

Fisztner József
vájár, Komló, Kossuth akna.

Megígérem: többé nem mulasztok műszakot

Amikor olvastam Rákosi elvtárs Tatabányán mondott beszédét, igen elszégyelltem magam. Ebben a hónapban kétszer is mulasztottam igazolatlanul műszakot, mást kellett helyettem beállítani, hogy csapatom ne maradjon el a munkával. Ahonnan viszont a helyettesemet elvonták, ott az én hanyagságom, fegyelmezetlenségem miatt nem teljesítették a tervet. Engem ezért a mulasztásért senki sem vont felelősségre, pedig nagyon megérdemeltem volna. Most elhatároztam: többé nem hiányzom igazolatlanul és ügyelek arra is, hogy mások se sértsék meg a munkafegyelmet.

Ez a kötelességem. De ez még nem elég. Én most azt is megígérem, hogy a normát ezentúl mindig 100 százalék felett teljesítem. Úgy érzem, ezzel valamennyire jóvátehetem eddig elkövetett hibáimat.

Rusznyák János
csapatcsillés,
Ózdi Szénbányák putnoki bányaüzeme.

„Bánjanak el kemény kézzel az állami gazdaságokban a dologkerülőkkel, a munkafegyelem megbontóival"

A perbáli állami gazdaság egyik traktorosának levele

Mi is olvastuk Rákosi elvtárs tatabányai beszédét. Azóta sok szó esett már róla a gazdaságban, különösen arról, amit a munkafegyelemmel kapcsolatban mondott. A mi állami gazdaságunkban is vannak hanyag, lusta dolgozók, akik rontják a munkafegyelmet, akadályozzák a becsületes dolgozók munkáját is. Éppen ezért Rákosi elvtárs beszéde után szeretném megírni, hogyan is áll a helyzet ezen a téren a perbáli állami gazdaságban.

Itt dolgozik a mi brigádunkban Szabó Pál traktoros és az öccse, Szabó János. Tegnap este hatkor váltani kellett volna, de ők ki sem jöttek, hanem kocsmába mentek, Szücs Kálmán lovaskocsis is a kocsmába ment, pedig neki az üzemanyagot kellett volna kihoznia. De ő inkább berugott és emiatt nem volt üzemanyag. Három darab G—35-ös és egy darab R—35-ös, tehát négy gép reggelig állt, amivel ezalatt 19 hold földet lehetett volna felszántani. A kocsi, amelyik az üzemanyagot hozta volna, széthullt az úton, elhagyták a kereket és még más alkatrészeket is. Szabó Pál azelőtt is hanyagul végezte a munkáját. Már volt fegyelmije a hanyag munkáért és az ittasságért. *Együtt József fogatoskocsissal* is többször előfordult, hogy a lovakat nem ápolta, nem etette, nem itatta meg, reggel olyankor jött a munkába, amikor már fogni kellett volna, amikor más rendes ember dolgozik. Éjjel lumpol, iszik. Most az összel munkacsapatban dolgozott és a vetésnél feltartotta a munkacsapat többi tagját is, mert fáradt volt a lumpolástól és sok cigarettaszünetet tartott. Volt olyan nap, mikor egy egész munkacsapat 15 dolgozójának a munkáját tartotta vissza. Ilyenkor csak 40 százalékra teljesítették a normát és 19 forint helyett csak 8 forintot kerestek fejenként. A munkacsapatnak ez több mint 1000 forint kiesést jelentett egy héten, nem beszélve arról, a prémiumról, ami a terv teljesítése után járt volna.

Így lopták ki a becsületes dolgozók zsebéből a pénzt a naplopók.

A gazdaságnak pedig ez heti 40 holddal kevesebb vetést jelentett, ami természetesen kihatott az egész gazdasági terv teljesítésére: csak a budakeszi üzemegységben két nappal tovább tartott a vetés.

Persze, a gazdaság vezetősége ezt nem nézi behúnyt szemmel. Legutóbb is hat hanyag dolgozó ellen fegyelmit indítottak, s azokat 20—50 forintig terjedő pénzbüntetésben és dorgálásban részesítették. Nekem az a véleményem, hogy

megérdemelték a büntetést, de keveset kaptak.

Az ilyen dologkerülőt ki kell közösíteni a gazdaságból és mi kérjük azt, hogy ne vegyék fel őket más gazdaságba sem, mert az ilyen szabópálfélék máshol is csak kárt tesznek, mint itt nálunk.

A terv teljesítése minket is nagyon sürget. Október 20-ra kellett volna elvetni, de az ilyen hanyag, fegyelemrontók miatt, jó lesz, ha november 1-re befejezzük. Pedig mi becsületes traktorosok mindent elkövetünk a terv teljesítéséért. Itt van például Takács Mihály traktoros. Tavaly Békés megyében a zsadányi állami gazdaságban jó munkájáért kétszer kapott jutalmat. Egyszer 600, egyszer 450 forintot. Mostpedig ott tartunk, hogy a hanyagok, a naplopók miatt elesünk a prémiumtól. Vagy ha kapunk is, sokkal kevesebbet.

Az igazat megvallva, a gazdaság vezetője, Kerényi Géza — aki ugyan tett valamit a munkafegyelem lazítóival szemben —, az én véleményem szerint nem kezeli elég kemény kézzel ezt az ügyet. A többi becsületes dolgozótársammal együtt az a véleményem, hogy

irgalmatlanul ki kell kergetni az állami gazdaságokból munkánk, kenyerünk megrontóit,

azokat, akik lógnak és kocsmáznak, mikor másoknak ég a kezük alatt a munka. Takarodjanak tőlünk azok, akik szégyent hoznak ránk és egész állami gazdaságunkra!

Vágó Illés,
a perbáli állami gazdaság traktorosa.

A XIII. kerületi MNDSZ-asszonyok felhívása

A XIII. kerületi MNDSZ háziasszonyai a következő felhívással fordultak a többi kerület háziasszonyaihoz: „Tudjuk, milyen nagy jelentősége van a gyapottermesztésnek. A gyapotból, a fehér aranyból, sok-sok ezer méter ruhaanyagot gyártanak majd. Közeledik az esős idő és mi, akik már voltunk a gyapotföldeken, szedtünk gyapotot, látjuk azt, milyen hatalmas kárt okozna, ha drága kincsünket a rossz időjárás tönkretenné. Mi, a XIII. kerület háziasszonyai 150 asszonyból álló, három brigád megszervezését vállaljuk. Háziasszonyok, kövessétek felhívásunkat, gyertek gyapotot szedni."

Megkezdődtek a tüdőgyógyászok és nőgyógyászok tudományos tanácskozásai

Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet tüdőgyógyász szakcsoportja pénteken megkezdte háromnapos tudományos nagygyűlését az Országos Közegészségügyi Intézetben. A nagygyűlés két főtémával foglalkozik: a tüdőtuberkulózis gyógyszeres gyógyításának kérdéseivel, s a tbc. elleni küzdelem eddigi eredményeivel és jövő feladataival. A tanácskozást Havas András dr., az OKI igazgatója nyitotta meg, majd Ivanovics György dr. akadémikus tartotta meg referátumát a tüdőtuberkulózis kezelésénél használatos különböző gyógyszerek hatásáról.

Ugyancsak pénteken kezdte meg háromnapos tanácskozását az Orvosegyesület Semmelweis-termében az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet nőgyógyász szakcsoportja. A tudományos nagygyűlés a késői terhességi mérgezések és a szülés alatti fájdalomcsillapítás kérdéseivel foglalkozik. Dr. Lajos László egyetemi tanár elnöki megnyitója után Hirschler Imre dr., a szakcsoport munkatervével foglalkozott, majd megkezdődtek a tudományos előadások.

November 10-én nyit az átépített Városi Színház

A Városi Színház hatalmas nézőterét átépítették. Az átépítési munkálatok főcélja a színház akusztikájának megjavítása, mert az új évadban fővárosunk második operaháza lesz a Városi Színház. Az átalakítási munkálatok során mintegy másfélmilliófórintos beruházással, a legmodernebb hangtechnikai eljárások alkalmazásával úgy képezték ki a nézőtér belső felületét, hogy az itt rendezendő operaelőadásokat, hangversenyeket megfelelő akusztikai viszonyok között élvezhessék a főváros dolgozói.

Az átépítési munka teljes befejezte után, november 10-én nyitja meg a Városi Színház kapuit. Első előadásként Gounod „Faust"-ját mutatják be az Operaház művészei. (MTI)

Ma délután a sporttutcai sporttelepen:

Magyarország—Német Demokratikus Köztársaság női kézilabdamérkőzés és a nemzetközi atletikai verseny első napja

A hét végén érdekes sportesemények lesznek a fővárosban. Ma délután fél 2 órakor a sporttutcai pályán mérkőzik Magyarország női kézilabdaválogatottja a Német Demokratikus Köztársaság női együttesével. A német kézilabdasport igen magas színvonalon áll s így a mai mérkőzés szép küzdelmet ígér. A kézilabdamérkőzés után — háromnegyed 3-kor — kerül sorra az Országos Testnevelési és Sportbizottság nemzetközi atletikai versenyének első napi műsora.

A legjobb magyar versenyzőkön kívül finn és norvég versenyzők indulnak, akik valamennyien az európai élvonalba tartoznak ebben a sportágban. Az első nap műsorán a következő számok szerepelnek: rúdugrás, női távolugrás, 100 m, 800 m, 400 m és 5000 m síkfutás, gerelyhajítás, 110 m gátfutás, súlylökés és 4x100 m síkfutó-váltó. A műsor kiemelkedő száma a 800 méteres síkfutás, amelyben a magyar Bakos ellenfele a finn *Taipale*, az egyik legjobb északi középtávfutó lesz. A gerelyhajításban indul *Nikkinen* finn atléta, aki a világ legjobb gerelyhajítói közé tartozik.

Pénteken már Budapesten tartottak edzést a német kézilabdázók

Pénteken délelőtt megérkezett Budapestre a Német Demokratikus Köztársaság válogatott férfi és női kézilabda csapata. A német vendégek fogadására megjelent a Keleti-pályaudvaron Stefan *Heymann* követ, a Német Demokratikus Köztársaság diplomáciai missziójának vezetője, az OTSB és az Országos Kézilabda Társadalmi Szövetség vezetőségének több tagja, valamint a Bp. Honvéd és Bp. Dózsa kézilabdázói.

Werner Selchow és Roland Weissig, az NDK Sportbizottsága tagjainak vezetésével 13 férfi és 15 női játékos érkezett Budapestre. Pénteken délelőtt már edzést is tartottak a szombat-vasárnapi mérkőzés színhelyén, a Bp. Előre sporttutcai pályáján.

Szovjet sportolók külföldi szereplései

A Tbiliszi Dinamo, a Sztálinói Sahtyor és a Moszkvai Szpartak labdarugói vendégszereplésre utaztak a baráti országokba. A Tbiliszi Dinamo Lengyelországban, a Sztálinói Sahtyor Bulgáriában, a Moszkvai Szpartak pedig Albániában játszik majd több mérkőzést.

Szerdán Moszkvából Bécsbe utaztak a legjobb szovjet súlyemelők és sakkozók. A szovjet sportküldöttség vezetője Mihail Galektyionov, a Szovjetunió minisztertanácsa mellett működő Testnevelési és Sportbizottság tagja. A súlyemelők között van Kucenko, Szvetyilko, Vorobjev és Szakszonov, a sakkozók között: Bronstein nagymester és Tolus mester. A szovjet súlyemelők és sakkozók az osztrák-szovjet barátsági hónap keretében több versenyen mérik össze tudásukat az osztrák sportolókkal.

A szovjet birkózók és kerékpározók egyik csoportja Bukarestbe utazott. A küldöttség vezetője Jevgenyij Szizij, a szovjet Testnevelési és Sportbizottság tagja. A küldöttség tagjai: Mazur, Bjelov, Maruskin a legjobb szovjet birkózók, továbbá Ippolitov, Grisin, Rabotyagov kerékpárosok. A szovjet birkózók és kerékpározók több mérkőzésen, illetve versenyen vesznek részt a román sportolókkal.

Időjárás

TÖBBHELYEN ESŐ

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás ma estig: Felhőátvonulások, több helyen eső. Mérsékelt szél. A hőmérséklet alig változik.

Színházak és Mozik Műsora

Operaház: A szevillai borbély (Mahler—Lotz—Nikitsch-bérlet, 7). — **Nemzeti:** A Noszty-fiú esete Tóth Marival (7). — **Katona József Színház:** Tartuffe (7). — **Madách Színház:** Az égő hid (Kantorné—Jókai-bérlet, 7). — **Fővárosi Operett:** Szellstyei asszonyok (Janovits—Boér Emma-bérlet, 7). — **Ifjúsági:** Az úrhatnám polgár (7). — **Úttörő:** Úttörő-barátság (fél 4). — **Fővárosi Vig Színház:** Peleskei nótárius (fél 8). — **Vidám Színpad:** Ki vagyitok értékelve (Nagy Imre-bérlet, 7). — **Zeneakadémia:** Fővárosi Népi Zenekar műsoros estje (fél 8). — **Bartók-terem:** A zongora mesterei 1. est, Hernádi Lajos (8). — **Nemzeti Sportcsarnok:** A Kínai Ifjúsági Művészegyüttes artistacsoportja (fél 4, fél 8). — **Állami Bábszínház:** Terülj táska (3, 5), Sztárparádé (fél 8). — **Artista Varieté:** Nézze meg az ember (6, fél 8, 9). — **Rádió:** Angyalok csókja, rádiójáték (Kossuth, 14.30), Eladott menyasszony, opera (Petőfi, 19.30).

DÉRYNÉ: VÖRÖS CSILLAG (prol.) f5, h7, 9, **URÁNIA** (prol.) 4, n7, f9, **Május 1.** (prol.) 4, n7, f9, **Dózsa** (prol.) f5, h7, 9, **Táncsics** (Csepel) prol. f6, h8, **Tátra** (Pesterzsébet) prol. 6, n9, **Csillag** (Cs.-hegy) h6, 8. — **AZ ÉN HAZÁM: SZIKRA** f5, h7, 9, **Felszabadulás** 4, n7, f9. — **MEGACÉLOZOTTAK: Duna** (prol.) f5, h7, 9, **Puskin** (Forum) 4, n7, f9, **Alkotmány** (Korzó, Újpest) 4, n7, f9. — **VIDÁM SZÜRET: Szabadság** 4, n7, f9, **Rákosi Mátyás Kultúrház** 3, n6. — **KI LESZ A GYŐZTES: Corvin** 4, n7, f9, **Munkás** n6, f8, **Brigád** (P.-lőrinc) f6, h8. — **LEGYŐZHETETLEN VÁROS: Hunyadi** (Royal, Kispest) 6, n9, **Kossuth** f5, h7, 9. — **KÍNAI CIRKUSZ: Fáklya** (prol.) fél 5-től 11-ig folyt. — **SZOCIALISTA MOSZKVA:** Kiséröfilm a **Puskin** (Forum) és **Alkotmány** (Korzó, Újpest) mozikban. — **DIÓTÖRŐ:** Kiséröfilm a **Marx** mozban. — **BÉKÉNK ÓRE:** Kiséröfilm az **Admirál, Újlaki** és **Petőfi** mozikban.

Nicsa-Nagar: Toldi f4, h6, 8, **Bethlen** 4, n7, f9. — **Titkos megbízatás: Bástya:** 11, 1, 3, 5, 7, 9. — **Farkasverem: Ady** f4, h6, 8. — **Popov, a nagy feltaláló: Vörösmarty** (Savoy) 4, n7, f9, **Zuglói** n5, f7, h9. — **Boldog nyár: Pátria** h4, 6, n9, **Tinódi** f4, h6, 8, **Glória** 4, n7, f9. — **Nahimov tengernagy: Tanács** (Elit) n5, f7, h9, **Tátra** 4, n7, f9. — **Szikrák: Marx** f4, h6, 8. — **Lesz még tavasz: Ugocsa** f4, h6, 8. — **Donyeci bányászok: Bodográf** h4, 6, n9, **Világ** (R.-mihály) h6, 8. — **Gyarmat a föld alatt: József Attila** 4, n7, f9, **Kossuth** (P.-erzs.) f6, h8, **József Attila** (R.-palota) 6, n9. — **Mágnás Miska: Admirál** 4, n7, f9, **Kossuth** (R.-mihály) f6, h8. — **Csapda: Phönix** 11, 1, 3, 5, 7, 9. — **Expressz-szerelem: Honvéd** (Roxy) f11, f1, f3, f5, f7, f9. — **Veszélyes őrjárat: Pentele** (Vesta) 10, 12, 2, 4, 6, 8. — **Szevasztopol hősei: Petőfi** h4, 6, n9, **Terv** (P.-újhely) 6, n9. — **A kék kardok: Zrinyi** (Olympia) 4, n7, f9, **Előre** f6, h8. — **A cárnő cipője: Óbuda** 4, n7, f9. — **Windsori vig nők: Astoria** f6, h8, **Forum** (P.-lőrinc) f6, h8. — **Muzsika szárnyán: Kultúr** f4, h6, 8. — **Felszabadult föld: Otthon** h4, 6, n9. — **A határon: Partizán** n5, f7, h9 **Szabadság** (P.-imre) h6, 8. — **Felhőkarcolók árnyékában: Éva** 4, n7, f9, **Világosság** (P.erzs.) f6, h8. — **Becsület és dicsőség: Árpád** f6, h8, **Hunnia** f4, h6, 8. — **A szevillai borbély: Alkotás** 4, n7, f9. — **Kösziv: Krisztina** 4, n7, f9. — **Szürke fény: Béke** f5, f7, f9. — **Bajazzók: Hazám** 4, n7, f9, **Ipoly** 4, n7, f9. — **Távol Moszkvától: Eldorádó** 4, n7, f9, **Erzsébet** (P.-erzs.) f6, h8. — **Különös házasság: Újlaki** 4, n7, f9. — **Szembesítés: Otthon** (Soroksár) f6, h8. — **A helyes úton: Árpád** (Soroksár) h6, 8. — **A tizenötéves kapitány: Corvin** (P.-erzs.) h6, 8. — **Ellenség keze: Rákóczi** (Csepel) h4, h6, 8. — **Orsai csomópont: Sziget** (Csepel) f6, h8. — **Kína lánya: Kölesey** (Stefánia, Kispest) f6, h8. — **Úri muri: Wekerie** (Kispest) h6, 8. — **Egy igaz ember: Szabadság** (Újpest) 6, n9, **Tavasz** (R.-palota) 6, n9. — **Magános ház: Tündér** (Újpest) h6, 8. — **Nappalok és éjszakák: Béke** (R.-palota) f6, h8. — **Ez történt Szakenben: Kárpát** (Cs.-hegy) n6, f8. — **Zsukovszkij: Szabadság** (Cs.-liget) f6, h8. — **HIRADÓ:** 1. Magyar híradó, 2. **REPÜLŐNAPOK,** 3. Építészeti emlékmű az Oka mentén, 4. Influenza, 5. Farkas és a szarvas. Reggel 9-től este 11-ig folytatólag. — **FÉNY (Újpest):** 1. Magyar híradó, 2. **1951. MÁJUS 1 MOSZKVÁBAN,** 3. Legdrágább kincsünk a gyermek, 4. Építészeti emlékmű az Oka mentén. 5-től fél 10-ig folytatólag.

MATINÉMŰSOR 1951. OKTÓBER 28-ÁN, VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR: SZIKRA: Fiúk a rács mögött. — FORUM: Vidám szüret. — SZABADSÁG: Donyeci bányászok. — BRIGÁD (P.-lőrinc): Szerencsés hajózást. — BETHLEN: Mese a tűzmadárról. — TINÓDI: Kösziv. — GLÓRIA: Ezerarcú hős. — BODOGRÁF: Állatok színháza. — ADMIRÁL: Halló Moszkva. — ÓBUDA: Szerencsés hajózást. — ALKOTÁS: Csókos huszárok. — KÖLCSEY (Stefánia, Kispest): Midasz király — Megújhodott föld. — FORUM (Sashalom): Első start. — SZABADSÁG (P.-imre): Bátor emberek. — RÁKÓCZI (Csepel): Aranykulcsocska.

A Rádió Műsorából

SZOMBAT:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

5.00: Győz a terv. Hangl. — **5.30:** Hírek. Lapszemle. — **5.40:** Fúvószene. — **6.00:** Falurádió. — **6.30:** Csárdások. — **6.45:** Hírek. — **7.00:** Mai operettekből. — **7.45:** Lapszemle. Műsorismertetés. — **8.05:** Mozart műveiből. Hangl. — **11.30:** Regényismertetés. — **12.00:** Hírek. Hangos Újság. — **12.30:** A Rádió népi zenekara játszik. — **13.15:** Mesterek tánczenéje. Hangl. — **14.10:** Schubert-művek. — **14.30:** Rádiójáték: Angyalok csókja. — **14.55:** Csehszlovák szerzők szórakoztató zenéje. — **15.30:** Micsurin, a természet nagy átalakítója. — **15.50:** Művészeti Híradó: Könyv, muzsika, színház. — **16.10:** Szovjet napok — szovjet emberek. — **17.00:** Hírek. — **17.10:** Határőrség Híradója. — **17.40:** Rossini: Hamupipőke — nyitány. Hangl. — **17.50:** Szövetkezeti Híradó. — **18.25:** Magyar művészek szovjet szerzők operettjeiből énekelnek. **19.00:** Egy falu — egy nóta. — **20.00:** Hangos Újság. — **20.40: A begyüjtési verseny hírei.** — **20.45:** Hétvégi zenés műsor. — **21.30:** „Nem és nem!" A kommunisták példamutató magatartása. Összeállítás. — — **22.00:** Hírek. Sport. — **22.25:** Tánczene. — **24.00:** Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ:

6.00: Táncok, indulók. — **7.05:** Kínai hanglemezek. — **7.35:** Kerekes—Polgár: Részletek a Déryné című film kisérözenéjéből. — **8.00:** Kórusok. — **9.45:** Görög gyermekek műsora. — **10.00:** Hírek. — **10.50:** Operarészletek. Hangl. — **15.00:** A magyar vidék dalai. — **15.40:** „A Duna gyöngye újra csillog . . ." Irodalmi riport — **16.00:** Zenei Újság. — **16.35:** Ipari szaktanfolyam. — **17.10:** Tanuljunk énekszóra oroszul! — **17.30:** Hírek. — **17.40:** Szórakoztató muzsika. — **18.15:** Operaáriák. Hangl. — **18.40:** Tánczene. — **19.15:** Sportnegyedóra. — **19.30:** Mindenki operája. Smetana: Eladott menyasszony. Ismertetés, hanglemezekkel. — **21.30:** „Üdvözlégy Moszkva." Zenekar, énekesekkel. — **22.30:** Népdalfeldolgozások.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártjának központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII, Blaha Lujza-tér 3. Tel.: *343—100, *142—220. Terjeszti a Posta Központi Hírlapirodája, Budapest V., József-tér 1—3. Tel.: 180—850, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 180—607. Egyéni tel.: 189—786, 189—766, 189—787. Expedíció telefon: 330—552. Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.

Leveleinkkel is segítjük bányáink harcát a terv teljesítéséért, Rákosi elvtársnak adott szavunk betartásáért

A Szabad Nép bányászlevelezőinek értekezlete

A Szabad Nép szerkesztősége az ország minden részéből értekezletre hívta meg bányászlevelezőit, hogy a tatabányai bányásztanácskozás után megvitassák: hogyan tudják a bányászlevelezők elősegíteni a terv teljesítéséért folytatott harcot.

Az értekezleten *Nagy* Sándor elvtárs, a Szabad Nép munkatársa beszélt a bányászlevelezők eddigi munkájának eredményeiről és a mostani tennivalókról.

A hozzászólások során *Letki* József elvtárs, várpalotai sztahánovista vájár, *aki a Szabad Nép levelezőjeként részt vett a Scanteia munkás- és paraszt-levelezőinek Bukarestben tartott kongresszusán, beszámolt arról: hogyan vitatta meg a román levelezők kétezer küldötte a levelezőmozgalommal kapcsolatos tennivalókat.* Majd elmondotta: Rákosi elvtárs felszólalása a tatabányai bányászértekezleten új feladatok elé állította a bányászokat. Az értekezlet óta csupán néhány nap telt el, az üzemben azonban máris jelentős változások vannak.

A bányászok eltávolítottak több közéjük nem valót, a munkakerülőket, akik miatt ez év januártól szeptemberig 16.000 műszak esett ki a termelésből,

ami alatt 35.200 tonna szenet lehetett volna termelni.

— Mint üzemi levelező, számos esetben mutattam már rá a hibákra, s azok okaira — mondta. *— A magam tapasztalatából tudom, hogy a hibák feltárása a termelés javára szolgál, mert utána igyekeznek a hibákat és azok okait megszüntetni. Amikor ő—8 hónappal ezelőtt megírtam a Szabad Népnek, hogy a műszakiak hibájából üresciklehiányunk van s rendszertelenül kapunk bányafát — sok támadás ért. Nem riadtam vissza, tovább folytattam a levelezést és amikor a Szabad Nép közbenjárására megvizsgálták az ügyet, bebizonyosodott, hogy nekem van igazam. Ez újabb erőt adott. Igérem, hogy a jövőben még több levéllel keresem fel a szerkesztőséget, mert tudom, hogy az újság segíti a mi munkánkat.*

Lugosi Ferenc elvtárs tatabányai Kossuth-díjas sztahánovista vájár, akinek munkafelajánlását nemrég közölte a Szabad Nép az értekezleten bejelentette munkája, új eredményeit, munkamódszerátadóként dolgozik, s az egyik csapat teljesítményét 76 százalékról 119, a másikét 65 százalékról 120 százalékra sikerült felemelnie. Vállalta, hogy Sztálin elvtárs születésnapja tiszteletére,

december 21-ig mindkét csapat teljesítménye eléri a 200 százalékot Lugosi elvtárs rendszeresen beszámol leveleiben arról, hogyan teljesíti Rákosi elvtársnak tett ígéretét.

Kárpáti Lóránt kondói bányamérnök elmondotta az értekezleten: mint új, értelmiségi levelező örömmel kapcsolódik be a Szabad Nép levelezői közé, annál is inkább, mert a bányász műszaki értelmiségre sok feladat vár most a terv teljesítéséért folyó harcban. Ígéretet tett arra, hogy rendszeresen tájékoztatja a Szabad Népet és

munkatársai köréből is új levelezőket szervez, hogy minél többen feltárják a termelés problémáit, s felhívják ezekre az ujság figyelmét.

A levelező példamutatásának fontosságáról beszélt *Vidákovics* Károly elvtárs, sztahánovista segédvájár, a pécsi András-akna dolgozója. Beszámolt arról is, hogy a munkafegyelem náluk is laza. Van olyan bányász is, aki 15 műszakot hiányzik igazolatlanul, mert hosszú időn keresztül senki sem lépett fel a munkakerülőkkel szemben. Most, hogy a Szabad Népen keresztül hozzájuk is eljutott a tatabányai bányászok módszere, az András-aknában is felelősségre vonják az igazolatlanul távolmaradókat. Így sikerült elérni, hogy az elmult héten már csökkent az igazolatlanul mulasztók száma. Leveleiben majd beszámol arról, hogyan harcolnak tovább a munkafegyelem megszilárditásáért.

— Az újságban közölt levelek tapasztalatcserét jelentenek a munka megjavitására — mondta *Gara* György elvtárs, várpalotai aknász. Elmondta, hogy náluk, a Szelip-aknában augusztus első felében ciklusos fejtési módszerrel dolgoztak, a hónap második felében azonban már alig alkalmazták ezt a módszert. A bányászok levelet irtak erről a Veszprém-megyei Népújságnak. A levél közlése után a munka megjavult.

Erről beszélt *Vájer* György elvtárs is és hangsúlyozta:

a szerkesztőség és a levelezők közös, jó munkájának feltétele, hogy a levelező helyesen informálja a szerkesztőséget, levelei a valóságot tükrözzék, adatai pontosak, megbízhatóak legyenek.

— Fontos ez, hiszen az ujság nem pusztán hirközlő, az ujság a mi segitőtársunk. Ezt érezzük akkor, amikor a bányászat problémáiról olvasunk a lapban, s a cikkek segitségével munkánkat jobban tudjuk végezni. Leveleinknek is meg kell mutatniok, hogyan tudtuk a jó tapasztalatokat hasznositani, milyen eredménnyel — mondotta.

Szili Nándor elvtárs, a komlói Kossuth-akna vájára beszámolt arról, hogy a tatabányai bányásztanácskozás után, Rákosi elvtárs útmutatásai alapján megvitatták az elmaradás okait.

Náluk is laza a munkafegyelem, különösen az új bányászok között, akikkel ő is foglalkozik. Megigérte, hogy a munkafegyelem megszilárditása érdekében végzett munkájának tapasztalatairól rendszeresen beszámol leveleiben.

— A Szabad Nép mindennapos segitőtársunk — mondta ifjú *Kenyeres* Imre elvtárs, a komlói bánya gépműhelyének dolgozója. *— A Szabad Nép útmutatásai nyomán vezettük be a Gazda-mozgalmat. Levelünket közölte a Szabad Nép, s ennek hatására esztergályos brigádunk elhatározta, hogy egy héten keresztül csak hulladékból készit hasznos alkatrészeket. Azóta is az eddig hulladékba dobott vasdarabokból készitik a kaparóvas-szögeket, kisebb szerszámokat.*

Molnár Lajos elvtárs, várpalotai bányász hangsúlyozta, milyen jelentősek a dolgozók levelei, melyek felhívják a hibákra a figyelmet, beszámolnak az eredményekről, az új kezdeményezésekről. — Rákosi elvtársnak a tatabányai tanácskozáson elmondott beszéde óta fokozottan érzem a felelősséget, mely a terv teljesítésében rám is hárul. Igérem, hogy levelezőmunkámmal is segitem pártunk központi lapjának munkáját, s ezzel a saját munkánkat is — mondotta.

Az értekezleten felszólalt még *Somlai* Antal tatabányai vájár, *Hidvég* István dorogi vájár, *Hornung* II. Pál kisgyónbányai sztahánovista vájár, *Varsitz* Gyula dorogi vájár, versenyfelelős, *Mészáros* Béla tatabányai vájár, *Török* István pécsi vájár, Petőfi-akna, *Bertalan* József tatabányai figuráns, *Szitás* János, a pécsújhelyi gépműhely dolgozója, *Gyánó* Vince aknász, MESZHART, István-akna és *Kállai* Béla vállalatvezető Balinka-bányáról.

Az értekezlet részvevői táviratot küldtek Rákosi elvtársnak, melyben megfogadták: *„Ezentúl még jobban segitjük leveleinkkel pártunk központi lapját, ezen keresztül saját munkánkat, bányászaink, bányáink harcát a terv túlteljesitéséért, Rákosi elvtársnak adott szavunk beváltásáért."*

Építészeti alkotásaink legyenek művésziek, a dolgozó nép igényeinek megfelelőek

Az építészkongresszus utolsó napján megalakult a Magyar Építőművész Szövetség

Az építőművészek kongresszusa vasárnap folytatta megbeszéléseit. A tanácskozáson megjelent *Szirtó* Lajos elvtárs építésügyi miniszter. Az ülés elején Jan *Minorsky*, a lengyel Architektura főszerkesztője a lengyel építőművészek üdvözletét tolmácsolta a kongresszusnak. Hangoztatta: a lengyel és a magyar építőművészeknek sok közös megoldandó kérdésük van, ezért fontos a szorosabb és állandó kapcsolat megteremtése, s építészeti eredményeik egymással való megismertetése.

Az Építőipari Dolgozók Szakszervezete nevében *Reszegi* Ferenc elvtárs szólalt fel. — Nem fordítottunk gondot arra, hogy építészetünk nem jó úton halad, ezért felelősség terheli a szakszervezetet is — mondotta.

Ezután Nicolae *Badescu* a román építőművészek nevében üdvözölte a magyar építőművészeket. Elmondotta, hogyan vették fel a harcot a párt segítségével a román építőművészek is a modernizmus ellen, s milyen eredményeket értek el a szocialista-realista építészet kialakításában. *Szabó* Iván, a Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének főtitkára hangsúlyozta: az építőművészet előrehaladása a képzőművészek számára sem közömbös. Ez az előrehaladás szoros együttműködést kíván az építőművészet és a társművészetek között:

a tervezés munkájába az építészeknek be kell vonniok a képzőművészeket, iparművészeket is.

Erre már van jó példa is: a földalatti gyorsvasút állomásainak tervezésénél az építészek mellett résztvettek a társművészek is.

Major József a DISZ Központi Vezetősége és a Műszaki Egyetem építészhallgatói nevében üdvözölte a kongresszust. *Gábor* László müegyetemi tanár, s *Telegdi* Sándor, a Magyar Tudományos Egyesület főtitkára felszólalása után az Iparművészeti Főiskola nevében *Schubert* Ernő főigazgató köszöntötte az építőművészeket.

Az elhangzott felszólalásokra *Kardos* György dr. müegyetemi tanár válaszolt, majd sor került az Építőművész Szövetség megalakulására. A szövetség alapszabály-tervezetét *Benkhard* Agost ismertette. A szövetség célja: maradéktalanul harcolni a szocialista-realista építészeti stílusért.

A jelölőbizottság előterjesztése alapján a Magyar Építőművész Szövetség megválasztotta vezetőségét. Ezután a kongresszus egyhangú lelkesedéssel

táviratot intézett a magyar dolgozó nép szeretett vezéréhez, Rákosi Mátyás elvtárshoz.

Táviratban mondott köszönetet a kongresszus *Révai* József elvtárs, népművelési miniszternek azért az útmutatásért, amelyet a párt képviseletében nyujtott a magyar építőművészet helyes fejlődése érdekében. A kongresszus ezután határozatot fogadott el, hogy levelet intéz a Szovjetunió építészeti akadémiájához, valamint a népi demokratikus országok építészszövetségeihez.

Befejezésül *Benkhard* Agost összefoglalta a kongresszus munkáját. A kongresszus megállapította, hogy ez év tavaszáig építészetünk minden vonalán a modernista kozmopolitizmus volt az uralkodó irány. A kongresszuson felszólalók egyhangúlag elvetették ezt az irányt, helytelennek, nemzetiellennek, művészietlennek bélyegezték. A felszólalók megállapították:

új utakat kell követni, amelyek biztosítják, hogy építészeti alkotásaink művésziek, a dolgozó nép igényeinek és szükségleteinek megfelelőek legyenek. Mindehhez az szükséges, hogy a marxista-leninista ideológiával felfegyverezve, alaposan megismerjék a Szovjetunió építészeti alkotásait, építészeti módszerét, s feltárják a nemzeti hagyományokat.

A feladatokat akkor oldják meg sikeresen, ha mindenkor a párt tanítására, útmutatására, segítségére támaszkodnak.

A kongresszus befejezése után vasárnap megnyílt az érdeklődők számára is a Nemzeti Múzeumban rendezett építészeti kiállítás. A három részből álló kiállítás bemutatja az élenjáró szovjet építészet remekeit, megismertet építészetünk mai helyzetével és érdekes képet ad építészetünk haladó hagyományairól.

Meghalt Gyöngyösi János országgyűlési képviselő

Gyöngyösi János országgyűlési képviselő, a Pénzintézeti Központ elnöke, volt külügyminiszter 58 éves korában elhunyt. Gyöngyösi János tagja volt a felszabadulást követően megalakult kormánynak, mint külügyminiszter. Résztvett a Magyar Függetlenségi Népfront újjáalakításában és tagja volt a Népfront programmját kidolgozó bizottságnak. A legutóbbi országgyűlési választásokon mint a Magyar Függetlenségi Népfront jelöltjét, képviselővé választották.

Temetése november elsején, csütörtökön lesz, a kerepesiúti temetőben.

Kimagasló teljesítményeket érnek el békeműszakjukon a Fémáru- és Szerszámgépgyár dolgozói

A Fémáru- és Szerszámgépgyár dolgozói hétfőn, október 29-én békeműszakot kezdtek, hogy sikerrel teljesítsék november 7 tiszteletére tett felajánlásaikat. Már a békeműszak első napján kimagasló teljesítmények születtek. A mintaasztalosműhelyben *Szabó* Pál 162 százalékot, *Mayer* Ádám 165 százalékot, *Glász* Mátyás 175 százalékot teljesített. Még jobb eredményeket értek el az öntöde dolgozói. *Derkovits* gépformázó 190 százalékra, a *Viktor* öntőcsoport 180 százalékra, *Füredi* Imre magkészítő pedig 193 százalékra teljesítette normáját.

Szabó Imre
üzemi tudósító.

PÁRT ÉS PÁRTÉPÍTÉS ★

A VEZETŐSÉGVÁLASZTÁSOK HÍREI

A Balassagyarmati Magasépítési Vállalatnál a párttagok helyesen bírálták a régi vezetőség munkáját. A 43 jelenlévő közül tizenheten szóltak hozzá a beszámolóhoz. A többi közt elmondták, hogy az elmult oktatási évet rosszul szervezték meg és az új vezetőségnek gondoskodnia kell a pártoktatás ezévi zavartalan menetéről. A Molnár-ácsbrigád a vezetőségválasztó taggyűlésen vállalta, hogy november 7 tiszteletére teljesítményét 160-ról 200 százalékra emeli.

★

A járási pártbizottságok az első taggyűlések tapasztalatait felhasználva nagyobb segítséget adnak az alapszervezeteknek a vezetőségválasztó taggyűlések előkészítéséhez. Előfordul azonban, hogy a járási bizottságok *helytelenül* „segítik" az alapszervezeteket. A kazári bányaüzemben például Jezicska elvtárs, párttitkár, nem maga állította össze a vezetőség beszámolóját, hanem a salgótarjáni járási pártbizottság kiküldötte. Stuzár elvtárs diktálta le a beszéd szövegét. Kisigmándon viszont a párttitkárnak, aki nehezen birkózott meg a beszámoló összeállításával, a komáromi járási pártbizottság nem adott segítséget. A járási pártbizottságoknak önállóságra kell nevelniök az alapszervezetek vezetőségeit, titkárait. Az alapszervezetek vezetőségének önállóan kell elkészítenie a beszámolóját. A járási bizottságok segítsenek úgy, hogy figyelmeztetik a titkárt, ha fontos kérdés: a termelés, az oktatás, vagy más hiányzik a beszámolóból, esetleg vegyenek részt a beszámolót megvitató vezetőségi ülésen. A járási pártbizottságok a kisebb pártszervezeteknek is adjanak megfelelő támogatást, tanítsák az alapszervezetek vezetőit a vezetőséget újraválasztó taggyűlés helyes előkészítésére, levezetésére.

★

Az orosházi járásban a vezetőségválasztások előkészületeibe bevonják a pártonkivüli dolgozókat is. Tótkomlós községben 18 kisgyűlésen ismertették a pártonkivülliekkel a vezetőségválasztások jelentőségét. A kisgyűlések előadói továbbitották a pártszervezethez a pártonkivülliek javaslatait, észrevételeit.

★

A tiszaluci Vörös hajnal tszcs pártszervezete november 10-én tartja vezetőségválasztó taggyűlését, de a tagok már most készülnek a pártszervezet életének nagy eseményére. Többen már jóelőre anyagot gyüjtenek felszólalásukhoz, papirra vetik a vezetőség tevékenységéről elmondandó bírálatukat, s gondolkodnak a munkát elősegítő javaslatokon is.

★

Mocsa községben már napokkal ezelőtt megtörtént a vezetőségválasztás. Az új vezetőség nem késlekedett, hanem azonnal munkához látott. Vezetőségi ülést tartottak és megtárgyalták a községi pártszervezet legfontosabb tennivalóit. Megvitatták: mit kell tenni az őszi munkák sikeres elvégzéséért és annak érdekében, hogy az oktatási év megindulását november elején biztosíthassák.

Miért maradt el a dobokai vezetőségválasztó taggyűlés?

Bácsalmás határában, vagy nyolc kilométerre a községtől fekszik Doboka I. népes tanyacsoport. Itt vasárnap délután akarták megtartani az évi beszámoló és vezetőségválasztó taggyűlést. Délután 3 órára, a kitűzött időpontra azonban nem jelent meg a több mint 100 főnyi párttagság kétharmadrésze. Így a taggyűlés elmaradt.

A járási pártbizottság titkára, Iványiné elvtársnő személyesen jött el a taggyűlésre, már 2 órakor kint volt Dobokán. Amikor — úgy 4 óra körül — nyilvánvaló volt, hogy nem lehet a taggyűlést megtartani, a jelenlévő 30—40 párttag előtt ismertette a KV határozatát a beszámoló és vezetőségválasztó taggyűlések lefolytatásáról és felkérte a jelenlévőket: hassanak oda, hogy jövő vasárnapra az egész párttagság megjelenjék a vezetőségválasztáson.

A párttagság most hallott először a KV határozatáról, eddig nem ismerték azt sem gyűlésen, sem a pártcsoportokban. Helyeselték Iványiné elvtársnő javaslatát és elvállalták, hogy minden jelenlévő párttag szól 2—3 másiknak, aki most hiányzik és elhivja a taggyülésre. Ezután felolvasták a párttagság névsorát, hogy névszerint kijelöljék: ki kinek fog szólni. A névsor felolvasása közben kitűnt, hogy a dobokai pártszervezetet a községi pártbizottság rendkivül elhanyagolta, a pártvezetőséget a legelemibb teendőire sem oktatták ki megfelelően és nem ellenőrizték munkájukat. Ezért itt a párttagság nyilvántartását teljesen elhanyagolták. A tagok egy része már a tszcs-ben dolgozik. Közülük többen át is jelentették magukat oda, de néhányuk még a dobokai pártszervezetben szerepel nyilvántartásban. Vannak, akik hosszú hónapok óta nem fizettek tagsági dijat, s most azért nem mernek eljönni a taggyülésre. Voltak, akik — az őket felkereső bizalmiaknak — egyszerűen kijelentették, hogy nem jönnek el, mert úgysem azt választják majd meg, akit a tagság akar.

Így derült ki, hogy több mint egy évvel ezelőtt, a vezetőségválasztáskor a járási pártbizottság Patkós nevű kiküldötte — azóta eltávolitották a pártbizottságtól — erőszakosan megválasztatott ebben a pártszervezetben egy Morvai nevű párttagot titkárnak, de nem engedte megválasztani a párttagság jelöltjét, ifjú Ferber Ferencet. Amikor kijelentette, hogy Morvait „feltétlenül meg kell választani" és ifjú Ferbert „semmiképpen sem választhatják meg" — a párttagságnak mintegy fele kivonult a taggyülésről. Azóta sem sikerült a párttagságot nagyobb számban összegyüjteni valamilyen gyülésre, értekezletre. A régebben elsők között emlegetett dobokai pártszervezet leromlott. De ifjú Ferber Ferenc, édesapja, s még néhány párttag, kitartott, tovább dolgoztak a pártért. Az ő munkájuknak is kevés eredménye volt, mert nem kaptak megfelelő segitséget a bácsalmási pártbizottságtól, egyetlen párttagot sem vittek innen pártiskolára, most sem készitették elő jól az oktatási évet.

Ezt tudta meg Iványiné elvtársnő — aki nemrég lett itt JB-titkár — az elmaradt taggyülés helyett megtartott beszélgetésből. — Tanulságos eset volt ez — mondotta Iványiné elvtársnő. — Megmutatja, milyen ereje van a pártdemokráciának és milyen romboló hatású, ha megsértik a párttagság jogait. Tanulságos azért is, mert rávilágit a községi pártbizottság hibájára: elhanyagolták a tanyai szervezeteket, a vezetőségválasztás előkészitésében nem támaszkodnak eléggé a KV határozatára. A többi taggyülés előkészitésénél mindezt figyelembe vesszük és kiküszöböljük a hibákat, hogy minden egyes pártszervezet megerősödve kerüljön ki a vezetőségválasztásokból.

Szigorú eljárást követelünk a naplopókkal szemben!

Levél az érdi állami gazdaságból

Alig néhány hete kerültem ide, az érdi állami gazdaságba. Ez az idő is elég volt azonban ahhoz, hogy megismerjem a gazdaság munkáját és megismerkedjem a gazdaságban dolgozó emberekkel is. Sok itt a hiányosság. Laza a munkafegyelem, főleg azért, mert rossz a munkaszervezés, nincsenek brigádok és munkacsapatok. Ezt kihasználják a naplopók, akik nem akarnak dolgozni, csak a más bőrén szeretnének élni. Itt van például Ferenci András traktoros, aki Szücs Károly traktorossal dolgozott együtt, egymást váltották. A gép két műszakban, naponta 20 órát dolgozott. Ferenci félnapot dolgozott, de két műszakot számolt el, s ezt ki is fizették neki. Ugyanezt tette Szücs is. Ezzel meglopta a gazdaságot és megkárositott valamennyiünket. De van naplopó a kertészetben is. Hajas Istvánné és Kása Irén sokszor órákig is elüldögélnek ahelyett, hogy dolgoznának. Van úgy, hogy csak kimennek a földre és visszajönnek. Mindez a becsületes dolgozók rovására megy, mert a rossz munkaszervezés miatt csoportos elszámolás van és az sem kap többet, aki becsülettel dolgozik. Ezek a naplopók a gazdaságot kétszeresen megkárositják. A késői szedés miatt rohadt meg 15 hold földön két vagon kelkáposzta, ami többezer forint kárt okozott a gazdaságnak.

A gazdaság vezetősége nem nézi tétlenül ezt a munkakerülést. Több léhütőt már fegyelmi úton eltávolitottak a gazdaságból. Sokan kaptak pénzbüntetést is. Azonban a gazdaság vezetősége mégsem elég erélyes, nem lép fel elég keményen a naplopókkal szemben. Mi sem mutatja ezt jobban, mint az, hogy Ferenci András, ez a tolvaj, aki a gazdaságot lopta meg, még mindig itt van, még mindig nem távolitották el. Az ilyeneknek nem használ már sem a pénzbüntetés, sem a fegyelmi, ezeket ki kell söpörni az állami gazdaságból! Mi ezután szigorú eljárást követelünk. Büntessék keményen azokat a hanyag és tolvaj elemeket, akik kárt okoznak a becsületes dolgozóknak és szégyent hoznak a gazdaságra!

Kiss Gyula,
az érdi állami gazdaság dolgozója.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

SZABAD NÉP

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK KÖZPONTI LAPJA

IX. ÉVFOLYAM, 254. SZÁM — ÁRA 50 FILLÉR — KEDD, 1951. OKTÓBER 30

A MAI SZÁMBAN

Hogyan született meg a Dunai Vasmű építőinek Rákosi elvtárshoz intézett levele? (3. old.) — Egyiptomi közéleti személyiségek a Szuezi-csatorna Részvénytársaság államosítását követelik (3. old) — A Pravda vezércikke az angol parlamenti választások eredményeiről (4. old.) — Koreába küldött tudósítónk távirati jelentése (4. old.) — Az Indiai Kommunista Párt országos értekezletének határozatai (5. old.) — Hogyan használták ki a szállítóberendezéseket az ajkai Jolán-akna két műszakjában? (5. old.) — A nyugati filmgyártás csődje (6. old.)

Harc a német egységért

Az elmult héten került nyilvánosságra a Német Szocialista Egységpárt központi bizottságának nagyjelentőségű határozata az egységes, demokratikus, független Németország megteremtéséért folyó harcról. *„Az NSZEP központi bizottsága* — mondja a többi között a határozat — *üdvözli a Német Demokratikus Köztársaság és a népi kamara minden olyan lépését, amely az össznémet tanácskozások útjában álló nehézségeket és akadályokat akarja áthidalni. A központi bizottság megbízza a kormányban részvevő párttagokat, hogy folytassák erőfeszítéseiket a német egység megteremtése érdekében."*

Nem sokkal ez előtt McCloy főbiztos, az USA nyugatnémetországi helytartója a következőket mondotta Németország egységesítéséről: *„Nem szabad létrejönniök olyan megegyezéseknek, amelyek megakadályozzák Németország bevonását a nyugati világba."* S hogy ez utóbbin mit ért, szintén kiviláglott szavaiból. *„A realitások* — mondotta — *kényszeríteni fogják a német fiatalokat, hogy egyenruhába bujjanak, még ha az áldozatokkal jár is."*

A két nyilatkozat szembeötlően mutatja a Németországgal kapcsolatos kétféle politika különbségét. Az egyik politika célja: Németország egységének helyreállítása és az európai béke megőrzése — a másiké: Nyugat-Németország bevonása az amerikai imperializmus háborús terveibe és új agresszív kalandok kirobbantása. A kettő kizárja egymást. Németország egysége — döntő jelentőségű akadályozója az amerikai háborús előkészületeknek.

Ez a tény teszi a német egység kérdését az európai béke központi kérdésévé. Ez teszi oly nagyjelentőségűvé a Német Demokratikus Köztársaság fáradhatatlan harcát a német egység megteremtéséért.

A Német Demokratikus Köztársaság népi kamarájának nemrégiben tett javaslata össznémet tanácskozások megtartására — amelyen Németország két részének képviselői megvitatnák: 1. a szabad, össznémet választások megtartását az egységes, demokratikus, békeszerető Németország létrehozása érdekében; 2. a Németországgal kötendő békeszerződés meggyorsítását — *az egyedüli járható utat mutatják Németország egyesítéséhez.* A Német Demokratikus Köztársaság nem most tett elsőízben javaslatot a bonni kormánynak, hogy közös megbeszéléseken hozzanak létre megegyezést a német nép sorsdöntő kérdéseiben, Adenauer bonni „kancellár" azonban hallani sem akar össznémet tanácskozásokról. Mint ördög a szenteltvíztől, úgy fél attól, hogy Németország két részének képviselői *saját maguk* és *közös megbeszélésen* döntsenek a német egység megteremtéséről. Adenauer a német nép képviselői helyett inkább a nyugati hatalmak főbiztosaival tárgyal; a német egység helyett inkább arról, hogyan hajtsa végre a háborús gyujtogatók washingtoni értekezletén hozott határozatot: 250 ezer főnyi német zsoldos hadsereg felállítását az „atlanti hadsereg" — a háborús politika érdekében. Adenauer ezekkel a tárgyalásokkal ismét megmutatja, hogy a német nemzeti érdekek elárulója, az amerikai imperialisták csatlósa, akinek számára fontosabb Nyugat-Németország csatlakozása az Atlanti Egyezményhez, mint a német egység. Magatartása azt tanusítja, hogy az újjáéledő német imperializmus erői, a nyugatnémetországi militarista körök még jobban el akarják mélyíteni Németország kettészakítottságát és újabb háborút kívánnak.

A német nép látja, hogy *nemzeti érdekeit a Német Demokratikus Köztársaságban képviselik.* Ezzel magyarázható az a hatalmas visszhang, amelyet a népi kamara javaslatai Nyugat-Németországban keltettek, s ezért támadt olyan hatalmas tiltakozó mozgalom Adenauernek az össznémet tanácskozásokat elutasító válaszai ellen. Ez a tiltakozás olyan nagyerejű, hogy Adenauer, aki a multban kihivó módon mondott nemet a népi kamarának, legutóbb már jobbnak látta „ellenjavaslat" mögé bujtatni elutasító válaszát. Szerinte az össznémet választások előkészítése nem a német nép ügye. Ő Washingtonnal akarja megrendeztetni, holmi rosszul sikerült „ENSZ"-álcázás mögött. Alig hangzott el javaslata — a jobboldali szociáldemokrata Schumacher (Adenauer hű cimborája az amerikai tervek megvalósításában) szintén azzal állt elő, hogy az össznémet választásokat a megszálló hatóságok bekapcsolásával bonyolítsák le. A kormány és az „ellenzék" ilyen összjátéka vezetett a bonni képviselők újabb elutasító határozatához.

Am Adenauerék tévedtek, ha azt hitték, hogy demagóg ellenjavaslatukkal sikerült becsapniok az ajtót az össznémet tanácskozások előtt és olyan színben tüntethetik fel magukat, mintha bármit is tettek volna a német egység érdekében. Sajátmaguk kényszerültek leleplezni, hogy ők még saját javaslataikat sem gondolják komolyan. Alig hangzott el Grotewohl elvtársnak, a Német Demokratikus Köztársaság miniszterelnökének válasza, hogy a bonni köztársaság által javasolt 14 feltétel nagyrésze elfogadható és a Német Demokratikus Köztársaság javaslataival együtt tárgyalási alapot képezhetnek — Adenauer máris kijelentette, hogy az össznémet tárgyalásoknak még egy feltételük van: „az Odera—Neisse határontúli területek visszacsatolása". Ez a nyilt uszítás a Lengyel Köztársaság ellen, amelyhez ezek a területek tartoznak — a revansra szomjazó német imperializmus hangja, s olyan követelés, amely mögött leplezetlenül új háborús, hódító kalandok tervei húzódnak meg.

Akárhogyan „taktikáznak" is azonban Adenauerék — *„Németország egységesítésének gondolata* — mint azt a nyugatnémetországi burzsoá Die Zeit írta — *oly erős, hogy többé senki sem tudja megállítani".* Hatalmasak az erők, amelyek Németország egységéért küzdenek. Ez a harc szilárd állami bázissal rendelkezik magában Németországban is. *Először a történelemben jött létre a Német Demokratikus Köztársaság formájában olyan német állam, amely demokratikus, békeszerető, amelyre bizalommal tekintenek a világ népei.* Ez az állam virágzó gazdasági és kulturális életével, szilárd nemzetközi helyzetével és a békeszerető országokhoz fűződő baráti kapcsolataival az egész német nép elé vetíti, hogy a nemzeti felemelkedés útját egyedül az egységes, demokratikus és független Németország teremtheti meg. A Német Demokratikus Köztársaság hatalmas vonzóerőt gyakorol a nyugatnémet tömegekre, amelyek a megszállás terhei és béklyói alatt nyögnek, honi burzsoáziájuk és az amerikai monopóliumok kettős kizsákmányolása alatt, olyan béreken tengődve, amelyeknek reális értéke 53—56 százaléka a háború előttinek.

Nyugat-Németország népe mind nagyobb erővel követeli az össznémet tárgyalásokat. Csak a legutóbbi napokban több mint száz nyugatnémetországi üzemi bizottság Kasselben értekező képviselői, a hannoveri és kieli ifjúság, egy többezer főnyi wuppertáli tömeggyűlés, Brémában és Weddingben 10—10 ezer ember követelte Adenauertől a népi kamara javaslatainak elfogadását. Majna-Frankfurtban újrafelfegyverzés elleni akcióbizottság alakult, amelyhez eddig a következő szervezetek csatlakoztak: a hitvalló egyház tartományi tanácsa, a főiskolai hallgatók egyesülete az újrafelfegyverzés ellen, a keresztény békeszolgálat, a frankfurti békeunió, a nemzetközi megbékélés szövetsége, a német béketársaság, a frankfurti békeegyesület, az emberi jogok ligája, a szabad kereskedelmi unió és a katonai szolgálatot megtagadók szövetsége. Ezek a szervezetek a legkülönbözőbb társadalmi rétegeket, a legkülönbözőbb vallású, politikai és világnézetű embereket egyesítik és híven tükrözik, amit egy olyan imperialista lap, mint a New York Times is beismerni kényszerült, hogy *„a német egység mindert német ember alapvető vágya".*

Mindazok a nyugateurópai népek, amelyek egy egységes Németországban biztosítékot látnak az őket kétízben is leigázó német imperialista hadsereg újjáélesztése ellen — egyesitik erőiket a német népével. *A Nyugat-Németország újrafelfegyverzése elleni mozgalom szerves része az európai népek növekvő békeharcának.* Sőt, az amerikai politika angliai, franciaországi stb, burzsoá ellenzéke is sokban hajlik a német egység megteremtésének a Német Demokratikus Köztársaság által javasolt megoldása felé. Ezeknek a köröknek a véleményét fejezte ki az angol Spectator, amely azt írta, hogy *„Nyugat-Németország újrafelfegyverzése természetesen elmélyíti Németország szerencsétlen megosztottságát",* s azt tanácsolta a bonni kormánynak, hogy *„a javaslat egyszerű elutasítása helyett jobban tenné, ha alaposan megvizsgálná".*

Abban a harcban, amelyet hazája egyesítéséért, nemzeti létkérdéseinek megoldásáért viv a német nép, a Szovjetunió a fő támasza. A Szovjetunió már a második világháború alatt síkraszállt azért, hogy a hitleri Németország leverése ne jelenthesse egyszersmind Németország feldarabolását is. Jaltában, Potsdamban, majd később a külügyminiszterek tanácsának ülésein a szovjet diplomácia mindent elkövetett az egységes, demokratikus, független Németország megteremtéséért. A Szovjetunió az általa megszállt német területeken is mindent megtett, hogy elősegítse az egységhez vezető fejlődést. Ennek a politikának köszönheti létét a Német Demokratikus Köztársaság, amely megszületésének első pillanatától kezdve hatalmas segítséget, erkölcsi támogatást kap a Szovjetuniótól. Csak nemrégiben szögezte le Csujkov hadseregtábornok, a németországi Szovjet Ellenőrző Bizottság elnöke, hogy *a Német Demokratikus Köztársaság népi kamarájának javaslatát a nép által választott képviselők jogos törekvésének tekinti az egységes, demokratikus, békeszerető Németország megteremtésének, a tartós békének és Németország függetlenségének biztosítására.* A német népnek módjában áll ezt a nyilatkozatot — és a Szovjetunió békepolitikájának számos más ragyogó megnyilatkozását — szembeállítani az olyan amerikai részről elhangzott kijelentésekkel, mint például McCloy már idézett nyilatkozata a német fiatalok bekényszerítéséről a gyűlölt Wehrmacht gyűlölt egyenruhájába.

A magyar nép a magáénak tekinti azt a küzdelmet, amely a béke és a háború erői között Németország egységéért folyik. Szolidárisak vagyunk a békéért küzdő német tömegekkel, a barátság és szövetség szálai fűznek a Német Demokratikus Köztársasághoz. A német egységért folyó harc a mi békénkért is folyik, hiszen az amerikai imperialisták ellenünk is fegyverzik a német zsoldos csapatokat. A magyar nép minden alkalmat megragad, hogy hallassa tiltakozó szavát Nyugat-Németország újrafelfegyverzése, az agresszív német imperializmus felélesztése ellen és hogy a maga erőivel hozzájáruljon az egységes, demokratikus, békeszerető Németországért vivott harc győzelméhez.

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM ÜNNEPÉNEK TISZTELETÉRE

Ózd és Csepel válasza Salgótarjánnak: a gépek jobb kihasználásával növelik a hengereltárutermelést

A Salgótarjáni Acélárugyár dolgozói az elmult héten levélben azzal fordultak az ózdi hengerészekhez: gépeik jobb kihasználásával fokozzák termelésüket, hogy a gyorshúzással dolgozó salgótarjáni gépeknek ne kelljen állniok anyaghiány miatt. Az ózdi dolgozók a következő választ küldték Salgótarjánba:

„Kedves Elvtársak!

Mi, ózdi hengerészek, örömmel olvastuk hozzánk intézett leveleteket, amelyben a szovjet tapasztalatok alapján elindult gyorshúzási mozgalom nagyszerű eredményeiről számoltatok be. Tudjuk, hogy felelősek vagyunk a feldolgozó gyárak anyagellátásáért; tudjuk, hogy az a 30 százalékos teljesítménynövekedés, amelyet a gépek jobb kihasználásával elértetek, tőlünk is jobb munkát követel.

A vaskohászati konferencia után harcot indítottunk gépeink teljesítőképességének emeléséért. A duo- és triolemezsoron bevezettük a „pároshengerlést" és ez máris 18 százalékos teljesítménynövekedést eredményezett. Most, hogy leveleteket megtárgyaltuk, elsősorban azokon a sorozatokon akarjuk tovább növelni a termelést, amelyeken a ti anyagotok hengerlése folyik. Megvizsgáltuk például a számotokra is dolgozó drótsorozaton a termelés emelésének lehetőségeit. Elhatároztuk: az egyidőben kihengerelt szálak számának növelésével és a kieső idők csökkentésével az év végéig 20 százalékkal fokozzuk a drótsor teljesítőképességét.

A drótsort anyaggal ellátó blokk- és bugasor termelését is növelnünk kell. A blokksor teljesítőképességének fokozását azzal érjük el, hogy a kihengerlendő blokkok súlyát 500 kilóval növeljük. A bugasoron a hengerlési sebességet a meghajtómotor felújításával, a hengerek új üregezésével és a magasabb hőfokú hengerléssel emeljük. Mindez 12 százalékkal nagyobb termelést jelent a bugasoron, ami elegendő a drótsori 20 százalékos és az általatok gyorshúzással elért 30 százalékos termelésnövekedés anyagszükségletének kielégítésére.

Ezeknek az eredményeknek az eléréséhez azonban szükségünk van a ti segítségetekre is. Azt kérjük, hogy az újtipusú nagy kokillákat az előirt határidőkre, jó minőségben szállítsátok. Fordítsatok nagyobb gondot a drótsori hengerek, a kapcsolóorsó-hüvelyek, eresztékek és horzsékek minőségére, pontos méreteire. Ezzel segítitek a drótsor, a blokksor és a bugasor teljesítményének növelését, s mivel azok a ti anyagellátásotokat biztosítják — saját munkátokat is eredményesebbé teszitek.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 34. évfordulójára tett felajánlásaink túlteljesítésével harcolunk ezévi tervünk maradéktalan végrehajtásáért!

ÓZDI KOHÁSZATI ÜZEMEK FINOM- ÉS DURVAHENGERDÉJÉNEK DOLGOZOI"

★

A Rákosi Mátyás Művek Fémműgyárának dróthúzói, csőhúzói és hideghengerészei körében is nagy visszhangot keltett a Salgótarjáni Acélárugyár dolgozóinak kezdeményezése a gépek jobb kihasználására. A csepeli dolgozók az alábbi levelet küldték Salgótarjánba:

„Kedves salgótarjáni dolgozók!

Olvastuk az ózdi hengerészekhez irt leveleteket, melyben azt javasoltátok, hogy ők is vegyék át a szovjet tapasztalatokat, használják ki jobban gépeiket, növeljék a hengerlési sebességet. Úgy éreztük, mintha ezt a levelet nekünk is küldtétek volna. Éppen ezért az elmult héten hengerművünk és huzalművünk legjobb dolgozóit elküldtük hozzátok Salgótarjánba, hogy a helyszinen tanulmányozzák a gyorsdróthúzás és a gyorshengerlés megszervezését, hogy tanuljunk tőletek, átvegyük munkamódszereteket. Küldöttségünk gazdag tapasztalatokkal tért vissza s lelkes munkával máris hozzáláttunk dróthúzógépeink, csőhúzógépeink és szalaghengerlőgépeink sebességének növeléséhez. Brigádokat alakitottunk a gyorsitási munkák végrehajtására. Kérjük, hogy brigádjainkat továbbra is segitsétek tapasztalataitokkal. Mi is azonnal közlünk veletek minden olyan tapasztalatot, amely lehetővé teszi gépeink még jobb kihasználását, a termelés fokozását.

Elfogadjuk versenykihivásotokat, mert tudjuk, milyen hatalmas jelentősége van terveljesitésünk és termelésünk fokozása szempontjából a meglévő gépi berendezések jobb kihasználásának.

Előre a gyorsitási mozgalom továbbszélesitéséért!

RM FÉMMŰ SZALAGHENGERDE, CSŐHÚZÓ ÉS HUZALHÚZÓ DOLGOZOI."

Veszprém megyében a zirci, pápai és keszthelyi járások is befejezték az őszi vetést

Az őszi vetési munka legjobbjai: Vas, Veszprém és Zala megye

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 34. évfordulója ünnepének tiszteletére kibontakozott őszi mezőgazdasági verseny során a falu dolgozói is lelkesen küzdenek, hogy megtartsák Rákosi elvtársnak tett igéretüket, határidő előtt teljesítsék az őszi munkák és a begyűjtés tervét.

A békéscsabai gépállomás dolgozói Rákosi elvtársnak irt levelében többek között ez áll: *„Örömmel jelentjük, hogy vállalásunkat — az őszi munkatervet — már 107.4 százalékra teljesitettük.*

Veszprém megyében a keszthelyi, pápai és a zirci járás 120 megyebeli termelőcsoporttal együtt végzett az őszi gabonák vetésével.

Hajdu megyében a debreceni járás, Baranya megyében 17 állami gazdaság, 84 termelőszövetkezet és 43 község fejezte be a vetést. A vetési munkák mellett egyre gyorsabb ütemben halad a kukorica begyüjtése is. *A megyében újabb hat község érte el a kukoricabegyüjtési terv 100 százalékos teljesitését.* Ezzel *50-re emelkedett azoknak a községeknek a száma, amelyek teljesitették évi terménybegyüjtési tervüket.* A komlói járás dolgozó parasztjai a burgonyabeadási kötelezettséget már *144 százalékra teljesitették.* Most elhatározták, hogy *október 31-ig a kukoricabeadásban is elérik a 100 százalékot.*

Az őszi vetések határideje rövidesen elérkezik. A korai vetés érdekében versenyző megyék közül

Vas megye 102.6, Veszprém 96.2, Zala megye 95.2 százalékos eredménnyel halad az élen.

A vetési terv teljesítésében utolsó helyen áll *Bács-Kiskun, Tolna, Fejér és Csongrád megye.* A betakaritási munkákban változatlanul *Zala megye tartja az első helyet. Baranya megye, Tolna és Fejér megye munkája e téren rendkivül gyenge.* A gyapot betakaritásával *Szolnok megye mutat példát megyéinknek. Szolnok megyében a gyapotszedés tervét 79 százalékra teljesitették.*

ÖTVENNAPOS AMERIKAI HÓHÉRURALOM SZINCSONBAN

III. Harrison főhadnagy

Új alak jelent meg a történelem színpadán. Harrison főhadnagy. Meg kell jegyezni a nevét és nem szabad többé elfelejteni. Meg kell ismerni gyorsan és alaposan, meg kell tudni róla mindent, amit csak lehet.

Nem túlzás történelmi alaknak nevezni? Nem, semmiképpen sem. Harrison főhadnagy nem egyetlen személy, nem valami különös, egyedüli jelenség. Harrison főhadnagy típus, amelyet a történelem termelt ki, a rothadó, a végpusztulásba zuhanó imperializmus története. A neve lehet más is. Higgins vagy Callister, Smith vagy Henderson, jöhet Nevadából, South Carolinából vagy Ohióból, mindegy. De el kellett jönnie, meg kellett jelennie, mint ahogy a bomló testben meg kell jelenniök a férgeknek. Az az út, amelyre országa társadalma rálépett, elkerülhetetlenül hozzá vezetett.

Megjelent, a spanyolcsizmás inkvizitorok, a gázkamrás mengeledoktorok és a géppisztolyos alcaponék vonásait egyesítve és túltéve minden elődjén.

1950 október 17-én este egy dzsip és két teherautó állt meg Szincson főutcáján. A dzsipből egy főhadnagy szállt ki, a két teherautóból ötven amerikai katona ugrott a földre. Ez volt Harrison főhadnagy és gárdája, a 24 gyaloghadosztály második ezredéből. Ötven napon át, amíg ki nem verték őket onnan, ez az ötvenegy ember volt élet és halál ura, isten és császár a városban és a járásban.

Azok, kik találkoztak vele, így írják le Harrisont: nagyon magas, hat láb és egy inch, ami közeljár a két méterhez. Szőke, szürkeszemű, az álla erős és előreugró. Amikor az utcára ment, kék napszemüveget vett fel.

Még megérkezése estéjén «munkához látott». Volt a városban egy alak, aki a második világháború idején a japánoknál szolgált. Tudott angolul. Ezt kinevezte a rendőrség főnökévé. Megkezdte két szervezet felállítását. Az egyik kicsapott diákokból, 16—18 éves suhancokból állt, ezt elnevezte «a diákság fegyveres őrségének». A másikba csavargókat, lecsúszott keresetkedőket, hazaárulókat, házalókat gyüjtött össze: ez volt a detektivtestület.

Másnap hajnalra összecsődítettek félezer embert egy téren. Harrison beszédet tartott. Ezeket mondotta: «Ebben a városban és az egész járásban én vagyok az Egyesült Nemzetek erőinek a képviselője. Mostantól kezdve az én szavam itt törvény. A parancsaimat meg fogják kapni. Ha valaki szembeszegül velük, azt lelövik. Ha valaki engedély nélkül megváltoztatja lakhelyét, azt is lelövik. Maguk eddig a kommunisták szolgaságában éltek. Az Egyesült Nemzetek elhozták maguknak a szabadságot. A szabadság további fennmaradásához szükséges, hogy likvidáljuk a kommunistákat. Ez a szabad világ politikája».

Nem sokkal a gyülés után, délelőtt 11 órakor a rendőrség épületében szűkkörű értekezletet tartott. Addigra pribékjei 900 embert fogtak el, 900 hazafit. Az értekezletnek egyetlen tárgya volt, egyetlen kérdés, amelyet Harrison így fogalmazott meg: «Mi a legjobb elintézési módja ennek a 900 vörösnek?» A kérdés körül parázs vita alakult ki. Volt, aki azt mondta, hogy a hegyekbe kell vinni őket és ott géppuskával lelövöldözni. Mások a folyópartot ajánlották. De Harrison elutasította ezeket az elképzeléseket. Olyan megoldást keresett — legalább is kezdetben —, amely kevésbbé feltűnő és kevesebb nyomot hagy: kifejtette benzines elégetési módszerét. Az első 24 órában bebizonyosodott, hogy Harrison főhadnagy a tömeggyilkosság szakembere. Ami ezután következett, az különböző formákban mindig ugyanezt igazolta.

A kisebb — a harmincas, ötvenes — kivégzéseket általában a segédjeivel végeztette. De «a nagy munkákat» sohasem bízta másra. Három nappal a megérkezése után újabb 520 embert gyilkolt le. Itt megint új módszert alkalmazott: a dinamitos robbantást. A kivégzés előtt magament le arra az óvóhelyre, ahol a robbantást tervezte. Szinte mérnöki alapossággal vizsgálta meg a padlót, a falakat, pontos utasításokat adott arra, hogy hol és mennyi dinamitot helyezzenek el és a beszögelt ajtó elé hány homokzsákot állítsanak. Mindezek ellenére Harrisont nem lehet egyszerűen hideg és számító gyilkosnak nevezni. Szenvedéllyel gyilkolt. Október végén elment egy Nambu nevű faluba és ellenőrzött egy liszinmanista rendőregységet. A liszinmanistáknál 500 fogoly volt. Harrison ötöt lehozatott és mindegyiket sajátkezűleg megölte. Mindegyiket másképp. Aztán odaszólt a liszinmanistáknak: «Ebből tanulhatnak».

Azt mondják, hogy általában komoran járkált. Amikor talpnyalói viccet, vagy valami nevetségeset mondtak neki, sohasem mosolyodott el. Csak egy alkalommal lehetett jókedvűnek látni: a kivégzések után. Ilyenkor harsány nevetéssel beszélgetett a társaival, amerikai cigarettákat osztogatott, Lucky Strike-ot és Camelt és beszédet mondott: «Igen elégedett vagyok veletek, fiúk. Köszönöm nektek, fegyveres diákok, az Egyesült Nemzetek haderői nevében». Szerette, ha ilyenkor énekeltek neki.

Igen, az egyetlen alkalom, ami ebből a száraz és szikár alakból «humoros» hangokat tudott kicsalni — a tömeghalál volt. Már az előszele is felvidította. Amikor az első 900 embert elfogták és összezsúfolták őket a szincsoni párthelyiség II. emeletén, amikor hátul az udvaron már ásták a gödröket és hordták a benzines hordókat, Harrison bement a foglyok közé és röhögve gúnyolta őket.

Szincson közelében, Oncsonban, egy gyógyforrás mellett volt egy üdülő. Harrison itt nyilvánosházat rendezett be katonái számára. A nőket a foglyok közül válogatták. Egyízben, amikor ő maga meglátogatta Oncsont, kiválasztotta a legszebb lányt, egy Mun Jemen nevű tanítónőt. Erőszakot követett el rajta, aztán lelőtte. De nem egyszerűen. Először az egyik combját lőtte át, aztán a másikat, utána a melle közepébe eresztett egy golyót és végül a homlokába lőtt. Vigyázott arra, hogy a sebek szimmetrikusan helyezkedjenek el. Ez is a humorához tartozott.

Volt még egy szenvedélye: a fényképezés. A fényképezőgép éjjel-nappa ott lógott a nyakában. Amikor október 18-nak estéjén 600 felnőtt és 300 gyermek égett a lángokban, Harrison egész tekercsnyi felvételt készített. Másnap elment a kivégzés helyére, a betemetett gödrökhöz. Ahogy végigjárta az udvart, észrevette, hogy egy emberi láb kiáll a hevenyészett sírból. A lábánál fogva kihúzta a megszenesedett hullát. Lefényképezte. Addig csak az égő emberekről voltak felvételei. Most már szénnéégett halottról is voltak.

Novemberben egy féltucat suhanccal teherautón az oncsoni bordély felé utazott. Útközben találkoztak egy csoport parasztlal. A parasztok földjeikről igyekeztek hazafelé. Harrison elővette revolverét és lelőtt egy parasztot. A suhancok azonnal lövésre emelték puskáikat és követték a példát. Ezalatt Harrison fényképezett. Csak egyszer hagyta abba. Az egyik suhanc rosszul célzott, nem talált. Harrison akkor újra előkapta a pisztolyát és megölte azt, akit a másik elhibázott. A gyilkolás szenvedélye erősebb volt nála a fényképezésnél is. Azt lehetne mondani: szadista, őrült, kéjgyilkos, romlottagyú. Milyen olcsó mentség is volna ez! Hiszen mindannak amit csinált, a kivégzéseknek és a kinzásoknak, a benzinnek és a dinamitnak, a csecsemők földhözcsapkodásának és az asszonyok meggyaláztatásának felülről hitelesített és jóváhagyott «ideológiai alapja» volt. Mindez «a kommunizmus elleni harc» nevében történt.

A szadista egyszerűen valami beteges elferdülés alapján válogatja meg áldozatait, a kéjgyilkos valami őrület szerint. De Harrison «ideológiai» alapon gyilkolt, s ugyanaz volt az ideológiája, mint Harry Trumannak, az Egyesült Államok elnökének, MacArthurnak és Ridgwaynek, az Egyesült Nemzetek hadseregfőparancsnokának. Harrison sohasem feledkezett meg arról, hogy ő «a szabad világ politikáját» képviseli. Ő 35.000 holttest mellett állva, mindig az Egyesült Nemzetek haderői nevében mondott köszönetet a hóhérlegényeknek.

A kommunizmus elleni harc. Igen, erre épült fel a szincsoni hullahegy. Élve eltemetni a gyermekeket: ez a kommunizmus elleni harc. Drótot fűzni az öregek orrába, felgyujtani a lányok haját: ez a kommunizmus elleni harc. Harrison sohasem kutatta, hogy mi a kommunizmus. Az ő szemében minden kommunizmus volt, ami emberi és nem állati, mindenki kommunista volt, aki nem amerikai és nem kiszolgálója az amerikaiaknak. A «kommunizmus elleni harc» az *egész* koreai nép ellen indított irtóhadjárat fedőneve. Az első parancsa így szólt: «Ki kell irtani minden kommunistát feleségestül, gyerekestül». De ez csak a kezdet volt. Koreában a családi kapcsolatok igen messzire nyúlnak. A rokonságot egészen a nyolcadik elágazásig tartják. Ez volt az egyetlen koreai hagyomány, amelyet Harrison «tiszteletben tartott». Elrendelte, hogy a kommunisták teljes családját ki kell irtani, egészen a nyolcadik elágazásig. Ezután következett, hogy a kommunisták barátait is ki kell irtani. Utána pedig az, hogy meg kell ölni mindenkit, «aki gyanus és aki nem hűséges az Egyesült Nemzetek barátaihoz». Dehát ki gyanús? Mindenki, akit Harrison és bandája gyanúsnak tartott. Ki nem hűséges az Egyesült Nemzetek csapataihoz? Az, akiről Harrisonnak és bandájának ez volt a véleménye. Aki szembeszegült azzal, hogy feleségét, leányát meggyalázzák. Aki tiltakozni próbált, ha házát az amerikai vendégek kirabolták. Aki elrejtette vagyonkáját, jószágát Harrison söpredéke elől. Aki nem volt hajlandó tapsolni, ha hazafiakat hurcoltak el és kínoztak meg szemeláttára. Harrison minden alkalommal gondosan megvizsgálta a kivégzések előkészületeit és pontosan kidolgozta a módszereket. De soha, egyetlenegyszer sem vizsgálta meg egyetlen elfogott embernek az ügyét sem. Fogságba kerülni és meghalni, a Harrison által bevezetett rend értelmében egyet jelentett.

Talán néhányszáz kommunista volt egész Szincsonban. De a kommunizmus elleni harc jegyében tízezreket öltek meg, egész családokat és egész falvakat pusztítottak ki a járásban. December 3-án, néhány nappal azelőtt, hogy az amerikaiakat, mint a veszett kutyákat, kiverték Szincsonból, Harrison értekezletet tartott kivégző osztagainak vezetőivel. Az értekezleten parancsot adott: «A lakosságnak velünk kell jönnie délre. Kommunisták nem jöhetnek velünk. Azokat öljétek meg. Aki nem akar velünk jönni, az kommunista. Azokat is öljétek meg. Öljetek meg mindenkit, aki tányérsapkát visel és akinek kopaszra van nyírva a feje». Ötven rövid nap elég volt ahhoz, hogy Harrison főhadnagy eljusson a kommunisták kivégzésétől a lakosság teljes kiirtásáig.

Szadista is, őrült is, de a «kommunizmus elleni harc» zászlóvivője is. És éppen ez itt a döntő. Tizenöt évvel ezelőtt talán egyszerű gengszter lett volna Chicagóban. De ma az Egyesült Államok főhadnagya. Ki vállalkoznék ma már arra, hogy különválassza a gengsztert a trumani kereszteslovagtól? Harrison őrülete és szadizmusa az Egyesült Államok hadierejének hivatalosan szentesített fegyvere. Az ő őrülete és szadizmusa kisugárzott részecskéje annak a minden őrületnél őrültebb és gyilkosabb világuralmi tébolynak, amely ma ellepi a washingtoni Fehér Házat, a Pentagont és a szenátust. Ma Harrison főhadnagy az amerikai tiszt kitenyésztett mintaképe, akinek példájára formálják a többieket. Egyre többet és többet. A westpointi hadiakadémián és a nyugatnémetországi gyakorlótereken ezrével termelik a harrisonokat, akikből az antikommunizmus, a más népek iránti megvetés és az amerikai «felsőbbrendűség» jegyében kiirtanak minden szikrát, ami az emberhez hasonlatos és felfokoznak minden ösztönt, ami vadállati.

Új alak a történelem színpadán, egy pusztulásba rohanó társadalom drámájában az utolsó felvonás pusztulásra ítélt szereplője. De meg kell látnunk, hogy él, hogy létezik, hogy tenyésztik, futószalagon gyártják, mint a napalmot és a baktériumbombát. Magával hordozza a saját halálos ítéletét, de mielőtt elpusztul, még irtózatot, szenvedést akar zúdítani az emberiségre. Ha egy pillanatra levesszük róla a szemünket, egy lépéssel közelebb jön hozzánk. Rá kell fordítani a reflektorokat, keletről és nyugatról, északról és délről. A fénytől retteg, a fény pusztítja őt, mint ahogy a kelő nap legyőzi az éjszakát. «Ugy kell csinálnunk a dolgokat, hogy az emberek ne lássák» — ez volt az első tanácsa a pribékeihez.

Harrison főhadnagy, látunk! Megláttunk! Nem vesszük le rólad szemünket! Nem kerülheted el a sorsodat!

Méray Tibor

NEMZETKÖZI SZEMLE

Az amerikai acélipari munkások harca

Az utóbbi hónapokban jelentősen erősödött a sztrájkmozgalom az Amerikai Egyesült Államokban. Az amerikai munkaügyi minisztérium hivatalos adatai szerint 1952 első negyedében a sztrájkoló munkások száma 25 százalékkal magasabb volt, mint 1951 utolsó negyedében. Áprilisban és májusban újabb sztrájkhullám bontakozott ki: több mint három hétre beszüntette a munkát 90.000 olajipari dolgozó, másfél hónapig sztrájkolt a Western Union Telegraph Company több mint 30.000 munkása és alkalmazottja, körülbelül egy hónapja tart 40.000 fajipari munkás sztrájkja, a Csendes-óceán partvidékén az ács- és asztalosszakszervezet 12.000 tagja, s mintegy 3500 autóbuszvezető szüntette be a munkát. A legnagyobb és legjelentősebb sztrájkmozgalom azonban az acélipari munkások között bontakozott ki a munkabérek emeléséért, a fizetett szabadságért, az emberi életkörülményekért.

Az acélipari munkások helyzete különösen nehéz. Hivatalos statisztikai adatok szerint az acélöntők 60 százaléka nem keresi meg a létminimumot. A «Federated Press» szakszervezeti hírügynökség a munkaügyi statisztikai hivatal nemrégiben közzétett adatait elemezve rámutatott: «A munkások és családtagjaik millióvagy nyakig merülnek az adósságba és tönkremennek, vagy éheznek».

Ugyanakkor a nagy acélipari monopóliumok szinte példa nélkül álló profitra tesznek szert a nagy hadimegrendelések révén, amelyeket a munkások kíméletlen kizsákmányolásával és hajszolásával teljesítenek. Az acélipari monopóliumok profitja 1951-ben elérte a 2600 millió dollárt.

Az amerikai acélipari munkások az év elején fokozták harcukat a nyomasztó kenyérgondok, az embertelen munkaviszonyok a féktelen kizsákmányolás ellen. Szakszervezetük áruló vezetői — élükön Murray-val, az acélbárók fizetett cselédjével — újra meg újra elgáncsolták a sztrájkot, áprilisra azonban a munkások elégedetlensége oly erős lett, hogy a sztrájkot nem lehetett elkerülni: 650.000 acélipari munkás kétízben is beszüntette a munkát. A finánctőke kormánya mindkét ízben rendszabályokhoz nyúlt. Truman elrendelte az acélipar «állami kezelésbe vételét» és ezzel az amerikai kormány, az államhatalom még közvetlenebbül, brutálisan beavatkozott a sztrájkmozgalomba és hatalmi súlyát vetette latba a mozgalom letörésére. Ezzel egyidőben az amerikai kormány a munkások megtévesztésére, harcuk leszerelésére béremelést ígért az acélipari munkásoknak és a sztrájk letörésére ismét mozgósította a szakszervezet vezetőségében lévő kipróbált ügynökeit. Az erőszak, a megtévesztés és árulás fegyvereivel rávették a munkásokat a munka felvételére.

Rövid néhány hét alatt azonban a munkások előtt nyilvánvalóvá vált, hogy a kormány ígérete hazug cselvetés volt. Június 2-án az Egyesült Államok több nagy acélipari központjában sztrájkba léptek a felháborodott és elégedetlen munkások és példájukat szinte órák alatt követte az acélipari munkások jelentős része. Murraynak nem maradt más választása, mint hogy «sztrájkfelhívást» intézett — a már sztrájkban álló munkásokhoz.

Az amerikai reakció valóságos sajtóhadjáratot kezdett a sztrájkoló acélipari munkások ellen. Ennek ellenére az Egyesült Államok valamennyi acélipari üzeme leállt és a sztrájk számos az acélgyártással kapcsolatban álló iparágra is kezd átterjedni. A «Reuter» hírügynökség jelentése szerint 650.000 acélipari munkás mellett 36.000 bányász és több mint 35.000 vasutas szüntette be a munkát. Az acélipari termelés a sztrájkok következtében az átlagos mennyiség 10 százalékára esett vissza és az Egyesült Államok kormánya szükségesnek találta felállítani a nem hadicélokat szolgáló acélkivitelt.

Az amerikai acélipari munkások sztrájkja olyan időpontban robbant ki, a sztrájkmozgalom olyan időpontban lendült fel az Egyesült Államokban, amikor az amerikai finánctőke — a Taft—Hartley-törvény és más munkásellenes fasiszta törvények után — újabb eszközöket keres a munkásság teljes guzsbakötésére. A «Wall Street Journal» nemrégiben beszámolt arról, hogy «a kongresszusban sokat és komoly formában beszélnek egy törvényről, amely megfosztaná a szakszervezeteket attól a joguktól, hogy iparági méretekben folytassanak tárgyalásokat a vállalkozókkal. Befolyásos köztársaságpárti és déli demokrata képviselők az országosméretű szakszervezetek szétzúzására vonatkozó terveket vitatnak meg». Egy Smith nevű képviselő — ugyanaz, aki a hírhedt «gondolatellenőrzési» törvény szerzője volt — már törvényjavaslatot is terjesztett elő a szakszervezetek «kormányellenőrzésére», amelynek célja a szakszervezetek átalakítása fasiszta, korporációs szervezetek mintájára. Mint ismeretes, az amerikai reakció a Smith-féle «gondolatellenőrzési» törvény alapján üldözi az Amerikai Kommunista Párt vezetőit, az amerikai demokratákat, békeharcosokat. Az a tény, hogy a kommunistaellenes és a szakszervezetellenes törvény szerzője ugyanaz a személy, szinte jelképezi, hogy a kommunisták elleni hajsza mindig az egész munkásosztály elleni támadás is.

A most kirobbant és egyre terjedő sztrájkmozgalom azonban meggyőzően bizonyítja: semmiféle fasiszta terror, semmiféle munkásellenes rendszabály és a Murray-hoz hasonló munkásárulók tevékenysége sem képes útját állni annak, hogy az amerikai munkásosztály kifejezésre juttassa egyre fokozódó elégedetlenségét és elszántan harcra keljen a háborús politikával járó nyomorúság ellen, a mindennapi kenyérért és jogaiért.

Béketüntetés a newyorki Herald-Squaren

New York, június 7. (TASZSZ)

Június 5-én este a *Herald-Squaren*, New York kereskedelmi negyedében béketüntetés volt. A tüntetők a koreai háború megszüntetését követelték. Röpcédulákat osztogattak, amelyekben sürgették a koreai fegyverszünet mielőbbi megkötését. A háztetőkről röpcédulákat dobáltak le, amelyeken ez állt: *«Hozzátok haza a katonákat!»*

A francia légierő sorozatos provokációkat követ el kínai területek ellen

Peking, június 7. (Uj-Kina)

A vietnami francia expedíciós hadsereg repülőgépei állandóan behatolnak Kína fölé és bombázó- és felderítő repülésekkel provokációkat követnek el.

Az 1950 decemberétől 1952 áprilisáig eltelt 17 hónap alatt 286 francia repülőgép összesen 193 ízben repült be kínai terület fölé. A provokációk során nyolc kínait megöltek, vagy megsebesítettek.

Ezek a fegyveres provokációk veszteségeket okoztak a kínai népnek emberéletben és anyagi javakban.

Francia repülőgépek több alkalommal katonai felszerelést és lőszert dobtak le a Kuomintang-csapatok Kína és Vietnam határán működő maradványainak. 1951 január 6-án ledobtak a határon garázdálkodó Kuomintang-brigantiknak negyven géppuskát, tizenegy 60 milliméteres ágyút és öt mozsárágyút. 1951 február 5-én 16 láda lőszert dobtak le számukra.

A francia kormánynak viselnie kell a teljes felelősséget ezekért a légi provokációkért és az emberéletben és anyagi javakban okozott veszteségekért.

Újabb amerikai provokáció a keszoni semleges övezet ellen

Az «Uj-Kina» hírügynökség tudósítója jelenti:

A koreai-kínai küldöttség vezető összekötőtisztje június 6-án tiltakozott az amerikai küldöttségnél amiatt, hogy az amerikai fegyveres erők tüzérsége június 5-én reggel lőtte a Panmindzsonban folyó fegyverszüneti tárgyalások színhelyének térségét. *A tüzérségi tűz következtében — amely újabb amerikai provokáció a keszoni övezet semlegességéről szóló megállapodás ellen — három gyermek megsebesült. Az amerikai biztonsági tisztek a helyszínen beismerték, hogy az incidenst az amerikai szárazföldi fegyveres erők követték el.*

A koreai-kínai küldöttség vezető összekötőtisztje tiltakozásában hangsúlyozza: a provokáció *közvetlenül fenyegeti a fegyverszüneti tárgyalások folytatását.*

A koreai néphadsereg főparancsnokságának hadijelentése

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság néphadseregének főparancsnoksága június 7-én közli:

Június 6-án az arcvonalon különösebb változás nem történt.

Június 7-én a néphadsereg légelhárító egységei és az ellenséges repülőgépekre vadászó lövészosztagok lelőttek 6 gépet a Phenjan, Vonszan, Kovon és Johun térségében a békés, lakott helységeket bombázó és géppuskázó ellenséges repülőgépek közül.

Általános tiltakozó sztrájk kezdődött Japánban

Tokió június 7 (TASZSZ)

Június 7-én Japánban megkezdődött a harmadik általános tiltakozó sztrájk a «felforgató tevékenység elhárításáról» szóló népellenes törvénytervezet az általános sztrájkok betiltása és a munkatörvény igazságtalan módosítása ellen.

Előzetes adatok szerint a sztrájkban a gépkocsi-, a villamos-, a kohászati, vegyi, hajóépítőipari munkások, az érchányászok, a városi közlekedés dolgozói, a kikötőmunkások és a tengerészek vesznek részt. A japán kikötőkben több mint ezer hajó áll.

Az «AFP» jelentése szerint *szombaton több mint 700.000 japán munkás kezdett 24 óráig terjedő különböző időtartamú sztrájkot.*

Jozef Kyselyt Csehszlovákia miniszterelnökhelyettesévé nevezték ki

Klement *Gottwald* köztársasági elnök a csehszlovák kormány javaslatára dr Jozef *Kyselyt*, a *Szlovák Nemzeti Tanács* képviselőjét eddigi szlovák egészségügyi megbizottat miniszterelnökhelyettessé nevezte ki. A szlovákiai egészségügyi megbizotti tisztségre a kormány Vojtech *Török* nemzetgyülési képviselőt nevezte ki.

DR. KARDOS GYÖRGY:

A MOSZKVAI MAGASÉPÜLETEK

Nemrégiben a magyar kulturális küldöttség tagjaként a Szovjetunióban jártam. A sok nagyszerű élmény közül nekem, mint építésznek, a moszkvai magasépületek megismerése jelentette az egyik legnagyobb élményt. Már amikor a vonat Moszkvához közeledett, feltűntek a Leninhegyen épült egyetem körvonalai, majd megpillantottuk a többi magasépületet is, az egyetem testvéreit. Ezek az épületóriások a szovjet főváros első, lenyűgöző hírnökei az érkező számára.

A magasépületek hatalmas építészeti alkotások. Moszkva 15 éves sztálini újjáépítési tervének fő művei. Moszkva képét évszázadok óta olyan épületek szabták meg, mint a Kreml magasbaemelkedő bástyái és harangtornyai, mint a templomok és a kiemelkedő paloták. Ez a jellegzetes városkép azután lassan elmosódott, az 1935-ig egységes városrendezési terv híján épült hatalmas háztömbök kezdték megváltoztatni. Az új, hatalmas épületek azonban helyreállítják, megőrzik, sőt továbbfejlesztik ezt az egységes ősi városképet. A szovjet építészek legkiválóbbjai Moszkvának ezt az *«építészeti arculatát»* korunk legújabb technikai vívmányaira támaszkodva, a magasépületek építésével tudatosan újjáalakították, új tartalommal töltötték meg.

A magasépületek égbetörő tornyai, hatalmas körvonalai éppen olyan elválaszthatatlanok Moszkva városának képétől, mint a Kreml tornyai. Ugyanúgy hozzátartoznak, mint Velence látképéhez a Doge-palota, mint Firenzéhez a város felett emelkedő kupola, vagy fővárosunkhoz a budai vár körvonalai. A napsugárban, vagy ezernyi lámpafényben ragyogó monumentális épületóriások úgy emelkednek Moszkva fölé, mint diadaloszlopok és az építészet nyelvén hirdetik a szovjet nép erejét, dicsőségét és békés szándékát.

Magasépület a moszkvai Kotyelnyicseszkaja-rakparton

A városok a kapitalizmusban «ösztönszerűen», tervszerűtlenül növekedtek, s egy bizonyos időponthan így is eljutottak a felhőkarcolók építéséhez. Az emeleteket korlátlanul szaporították, a zsúfoltan beépített városnegyedeket még tömöttebbé tették, az utcák hegyszakadékokhoz hasonlóan sötétekké és szellőzetlenekké váltak. A kapitalisták felhőkarcolóinak nincs távlatuk és legtöbbjük embertelen dísztelensége, komorsága nyomasztóan hat a nézőre és e házak lakóira is. Az amerikai városközpontok szuperfelhőkarcolóinak semmi kapcsolatuk sincs a körülöttük lévő építményekkel, amelyeknek kiáltó ellentétei valósággal aláhúzzák azt a másik, kibékíthetetlen ellentétet, ami a kapitalizmusban az uralkodó felső réteg és a dolgozók között van.

Egészen más a helyzet a moszkvai magasépületeknél. Helyüket úgy választják meg, az épületeket úgy tervezik, hogy szervesen kapcsolódjanak a környezethez. Nem egy-egy házat, hanem egyszerre egész építészeti együttest terveznek és építenek. A kapitalista városok felhőkarcolói felületi kiképzésükben egymást utánozzák s «modernista» felület-formálásuk sivárrá teszi őket. Ezzel szemben a moszkvai magasépületek elmélyülten kidolgozott részleteiben fellelhető az orosz klasszikus építészet minden főbb stíluseleme, azok a nemzeti formák, melyek az orosz építészet legjobb hagyományai.

Ezerkilencszáznegyvenkilencben kezdték el Moszkvában az első magasépület építését. Az épületek a Moszkva-folyó kanyarulatánál, a nagykörút és a fő sugárút kereszteződésénél helyezkednek el. Mivel magasak, a külső képük, szemet-gyönyörködtetően gazdag formáik *már messziről* szembetűnnek — a távolról szemlélő előtt kialakítják az egész város jellegzetes körvonalát. Ha *a város egyes fontosabb pontjairól* szemléljük a magasépületeket, láthatjuk, hogyan határozzák meg egy-egy városrész helyi, sajátos arculatát. Gazdagon szétterülő szárnyépületeik fokozatos átmenetet képeznek a 14, 10 és 6—7 emeletes lakóházakhoz, a kiemelkedő toronyrészek pedig mintegy kinőnek környezetükből. Magasbatörő, lendületes formájuk felemelő érzést kelt a *közelről szemlélőben.* A hatást még fokozza, hogy a magasépületeket többnyire párosan helyezik el, ahogy ez a Vörös-kapunál és a Komszomol-téren is történt. Így nem valamiféle toronyfelkiáltójelként meredeznek elénk, hanem olyan együttest alkotnak, amelyek megadják az illető városrész harmonikus építészeti továbbfejlesztésének művészi alapját.

A városrendezési tervnek megfelelően a magasépületek körülbelül lebontják az értéktelen XIX századbeli, rendszertelenül épített lakóházakat, anélkül, hogy a történelmi műemlék-becsű épületekben kárt tennének. A magasépületek körül széles utcákat, tereket létesítenek s így biztosítják, hogy az épületek szépsége szabadon kibontakozhassék.

A szovjet építészet e nagyszerű kezdeményezései, a moszkvai magasépületek Sztálin elvtárs útmutatásai alapján kidolgozott rendszer szerint épülnek. Sztálin elvtárs állandóan figyelemmel kíséri Moszkva fejlődését foglalkozik a főváros építészeti kérdéseivel. Ő vetette fel azt a gondolatot, hogy magasépületeket kell emelni, s hogy a legnagyobb építménynek tervezett *Tanácsok Palotáját* és a többi magasépületet egymással összhangba, kapcsolatba kell hozni.

A sztálini terv szerint Moszkva középpontja a Tanácsok Palotája lesz, amelyet a magasépületek többkilométeres sugarú gyűrű mentén vesznek majd körül. Ez az épületgyűrű — mint egy valóságos építészeti zenemű — harmonikus átmenetet alkot majd a lakóházak és a város legmagasabb pontja, a Tanácsok Palotája között, amelynek ormát Lenin hatalmas szobra díszíti. A magasépületek lépcsőzetesen emelkednek ki környezetükből, hatalmas, de könnyed és világosan kirajzolódó körvonalaik sok tekintetben hasonlóak lesznek a kolomenszkojei templomhoz, a Kreml tornyaihoz — s a többi, a Szovjetunió területén épült, népi motívumokban gazdag történelmi emlékekhez. A magasépületek átveszik és továbbfejlesztik a Kremlnek és más orosz műemlékeknek magasbanyúló kompozícióját, szerkesztési elveit.

Az orosz építészet egyik legszebb történelmi emléke a kolomenszkojei templom, amely harangtornyokkal körülvéve monumentálisan emelkedik a Moszkva-folyó mellett. Szuhanovból Moszkvába jövet tanulmányoztam ennek az épületnek a szépségeit. Lassan esteledett s amint távolodtunk a templomtól, már csak jellegzetes, szaggatott körvonalai rajzolódtak az égre. Amíg a tekintet búcsúzott a Kolomenszkoje látványától, a lágyan hajló domboldal hátteréből, mintegy 20 kilométer távolságból kiemelkedett a Lenin-hegyen épült egyetem monumentális, csipkés kőtömege. Szembetűnő volt e két látvány közötti hasonlóság. Ekkor élményszerűen bizonyosodott be előttem, hogy a szovjet művészet, a szovjet építészet alkotó módon felhasználja s új tartalommal tölti meg a nemzeti kultúra építészeti hagyományait.

Bármerre jártunk Moszkvában — a mellékutcákból és a főútvonalakról egyaránt jól láthattuk a kész magasépületeket és a készülő magasépületek óriási vasvázait. Láttuk az első elkészült magasépületet, a Szmolenszk-téri adminisztrációs épületet. A Kremllel szemben, a Zarjadjén áll egy 280 méter magas, 2000 dolgozószobás hivatali épület. A Kotlan-rakparton 160 méter magas lakóházat, a Felkelés-téren 120 méter magas lakóházat építettek. Az utóbbiban 426 lakás van. A Dorogomilovszki rakparton 1000 vendég befogadására alkalmas szálloda épült. A magasépületek lehetővé teszik, hogy ugyanolyan nagyságú telken sokkal több lakást, sokkal nagyobb befogadóképességű épületeket alkothassanak. A magasépületek építését a szovjet élet szédületes iramú fejlődése tette szükségessé. Mindegyiket jellemzi az emberről való különleges gondoskodás. Ezek a házak, a dolgozók, illetve a lakók számára a legjobb munka- és életfeltételeket biztosítják.

A legnagyobb, legcsodálatosabb moszkvai magasépület a Lenin-hegyen emelkedő egyetem. Huszonhat épületet foglaltak itt össze egyetlen nagy építészeti kompozícióban. A középső, toronyszerű rész 250 méter magas, ezt 13—18 emeletes szárnyépületek veszik körül. Az építészeti együttest gazdasági épületek, sportpályák, botanikus-park veszi körül. Ez a magasépület — valóságos egyetemi város — merőben különbözik az eddig ismert egyetemi városoktól. Nemcsak korszerűségében, művészi megoldásában különbözik tőlük, hanem abban is, hogy kifejezi a szovjet emberek kommunista viszonyát a munkához. A szovjet emberek munkája nincs ellentétben személyi életükkel, a munka és magánélet szerves egységet alkot. Az egyetem tervezői tehát nem választották külön a lakóépületeket a tanulást szolgáló épületektől. A tanárok és a hallgatók otthonát és munkahelyét ugyanazon épületekben helyezték el. A lakások meghittek s minden megtalálható bennük, amit lakóik csak kívánnak. Az 1500 személyes dísztermet, a félezer embert befogadó klubot, az előcsarnokokat, lépcsőházakat viszont ünnepélyes pompa övezi, oldalfalaikat gránittal és márvánnyal vonták be, mozaikokkal és dombormű-vekkel díszítették.

A Lenin-egyetem építkezéseinél beszélgettünk egy ott dolgozó munkással, aki — mint sok itt dolgozó társa — a rövidesen elkészülő egyetemen fog tovább tanulni. Egymás mellett álltunk s Moszkvát néztük, a Lenin-hegyről elénktáruló teljes pompájában. Láttuk a magasépületeket, *amelyek már a kommunizmus nagy építkezései* és mindnyájunkat lenyűgözött e nagyszerű városnak, oly sok hősi tett ihletőjének, a békéért folyó nagy világküzdelem központjának látványa. *„Itt, ezen az egyetemen szinte lehetetlen rosszul tanulni* — mondotta a mi leendő egyetemistánk — *hiszen innen látni lehet egész Moszkvát."*

Valóban, az új Moszkva, a magasépületek — a szovjet emberek fejlődésének, eredményeinek valóságos győzelmi jelei, amelyek új, nagy tettekre ösztönöznek. Ezek az építmények nemcsak a szovjet építészet és a világ új építészetének legjelentősebb állomásai és példaképei, hanem a kommunizmust építő szovjet ember nagyságának, erejének és emberiességének kifejezői is. A magasépületeket létrehozó csodálatos technika, a munka tökéletes gépesítése és megszervezése, mind eszközök csupán, amelyek segítik a szovjet építőművészetet, hogy teljesítse hatalmas feladatát s alkotásaiban megtestesítse a szovjet népek nagyszerű eszméit, kifejezze hatalmas teremtő munkájuk pátoszát.

Külpolitikai Jegyzetek

Egész Dél-Korea — Kocsedo

Néhány nap híján két éve folyik a koreai háború, az amerikai agresszorok és csatlósaik embergyűlölő kegyetlenkedésben és esztelen pusztításban minden eddigit felülmúló hadjárata a koreai nép ellen. Amikor a háborút megkezdték és rátámadtak a koreai népköztársaságra, Achesontól Schumanig és természetesen az elsők között Truman, a szájukat tépték annak a hangoztatásával, hogy a délkoreai «szabad demokratikus rendszer» védelmében szállnak síkra, hogy a «szabadságot», «civilizációt» védik a «kommunista agresszió» ellen.

Bebizonyult, hogy az amerikai imperialisták Korea leigázására törnek és a Kínai Népköztársaság ellen akarnak háborút kiprovokálni. Ez olyan világosan és megcáfolhatatlanul bebizonyosodott, hogy világbotrány lett belőle és a világbotrány következtében meneszteni kellett McArthur tábornokot, aki kikotyogta ezeket a terveket. Az amerikai imperialisták rablóhadjáratuk céljaira kalózlobogóvá alacsonyították az ENSZ zászlaját, a koreai agresszióban való részvételre kényszerítették a dollár hatalmában lévő csatlósaikat. A koreai néphadsereg hősies ellenállása, a koreai testvérnép segítségére siető kínai önkéntesek bátorsága áttörhetetlen gátat emelt az amerikai agresszorok támadó tevékenységének. Az imperialista kalózok a fegyverszüneti tárgyalások asztalához kényszerültek, és ott minden mesterkedésük ellenére, dacára minden provokációnak, dacára a baktériumháborúnak, a koreai néphadsereg és a kínai népi önkéntesek képviselői következetes békepolitikájának nyomása alatt lépésről lépésre kényszerültek a fegyverszüneti egyezmény pontjainak elfogadására. Csak egy pont maradt, ahol kibúvót véltek találni: a hadifoglyok kérdése. Truman és Acheson arról szónokoltak, hogy nem lehet a hazatérni nem akaró hadifoglyokat hazatérésre kényszeríteni. Truman és Acheson, a vadállati vérengzésben MacArthurt is felülmúló pestistábornok, Ridgway a «szabadság» bajnokainak tógájában hirdették a hadifoglyok jogát ahhoz, hogy elárulják hazájukat. De a hazugság nagyon rövid lábon jár. Ezt a hazugságot is nagyon hamar elérte végzete: Kocsedo. Kocsedo bebizonyította, hogy a koreai és kínai hazafiak haza *akarnak* térni, de az amerikai imperialisták *nem akarják* őket hazaengedni.

Kocsedo hírére megreszketett a koreai föld.

A kocsedói megcáfolhatatlan tények arra kényszerítették még az olyan jobboldali angol lapokat is, mint a «News Chronicle», hogy így írjon: «a kocsedoszigeti fogolytáborban uralkodó állapotokat az egész civilizált világ hihetetlennek találja». Kiderült azonban az is, hogy Kocsedo nemcsak az ilyen nevű szigeten van. Kiderült, hogy egész Dél-Korea — Kocsedo. Ebben a délkoreai fogolytáborban az amerikai, angol és más imperialista önkényurak mellett a kegyelműkből uralkodó helyi önkényúr, a véreskezű Li Szin Man kocsedói eszközökkel uralkodik. Li Szin Man a saját parlamentje ellen elrendelte a rögtönbíráskodást, letartóztatta a nemzetgyűlésnek több mint ötven tagját. A délkoreai Kocsedo helyi parancsnoka, Li Szin Man, mint a «Manchester Guardian» mondja: «olyan felháborítóan viselkedik, hogy ezt az egész világ felvilágosodott közvéleménye elítéli». Csodálkozzunk-e, hogy Li Szin Man garázdálkodásának nyilvánosságra jutása megrökönyödést váltott ki Truman és Churchill, Acheson és Eden urakban, az őket támogató Attleeban és jobboldali szociáldemokrata társaiban? Truman és Churchill, valamint más (dollár) kormányok is «jegyzékeket» intéztek Li Szin Manhoz és arra szólították fel, hogy ne sértse meg olyan nyíltan a «demokráciát», engedje szabadon nemzetgyűlése tagjait, ne ijessze őket agyon, engedje meg, hogy kibújjanak rejtekhelyükről. A délkoreai Kocsedo, a Li Szin Man-rendszer csődje az egész imperialista agresszió csődjének kiáltó bizonyítékává lett. Ezért mondja a «Manchester Guardian», hogy «megfontolandó, miként folytasson az ENSZ hadereje sikeres hadjáratot, ha az általa védett kormány olyan lépéseket tesz, amelyek gyalázatot hoznak a hadműveletek céljaira». Ezért írja a «Journal de Geneve», hogy a koreai csúfos kudarcért «gyakorlatilag kizárólag az amerikaiak felelősek, mert támogatják Li Szin Man megrontó uralmát».

Arról van-e szó, hogy «Li Szin Man megbolondult», mint ahogyan a «Manchester Guardian» állítja, Li Szin Mannak azzal a fenyegetőzésével kapcsolatban, hogy csapatokat rendel vissza a koreai frontról a rendszer belső helyzetének védelmezésére? Nem. Nem Li Szin Man bolondult meg, hanem csődöt mondott és teljesen lelepleződött az amerikai rablóhadjárat a koreai nép ellen. A délkoreai események azt mutatják, hogy az a rendszer, amelynek állítólagos «megvédelmezése» céljából özönlötték el gyarmatosító imperialista csapatok Korea földjét, utolsó porcikájáig rothadt és nem kell senkinek egész Koreában, Dél-Koreában sem. Ezen nem segítenek a Li Szin Manhoz intézett jegyzékek és nem segít az sem, hogy Anglia Lord Alexander tábornagy, hadügyminiszter vezetésével sürgősen küldöttséget indított Koreába, hogy az «Dél-Korea helyzetét tanulmányozza». Ha Lord Alexandernek az a megbízatása, mint a «News Chronicle» és az «Evening News» írja, hogy Angliának nagyobb beleszólást szerezzen a koreai döntésbe, úgy ez a nagyobb beleszólás is csak osztozkodás az amerikai imperialista politika koreai csődjében és az marad mindaddig, amíg csak egy angol katona is Korea földjén fog állni.

A koreai nép keményen védi hazáját és semmi kétség abban, hogy előbb-utóbb a pokolba kergeti az amerikai-angol megszállókat és koreai ügynökeiket.

Amerikai életforma az amerikai egyetemeken

Az utóbbi időben — amint arról a «New York Herald Tribune», a «Time», a «Newsweek» és más amerikai lapok hírt adtak — új szokás honosodott meg és terjedt el járványszerűen az amerikai egyetemeken. Éjszakáról éjszakára — nem egyszer erőszakkal, ajtók, ablakok betörése árán — diákok tömegei hatolnak be a diáklányok hálótermeibe, törnek-zúznak, elemelik a lányok alsóneműit, de nem vetik meg az órákat, gyűrűket és más fényes tárgyakat — és persze a lányokat sem.

Az amerikai sajtó ezt az egyetemi hallgatók között lábrakapott új «divatot» különös méltányossággal «fehérneműrablásnak» nevezte el. A «New York Herald Tribune» május 21-i számában a következő jelentést közölte a május 20-ra virradó éjszaka lezajlott «fehérneműrablásokról»: «Előző éjjel diákok ezrei az eddigi legnagyobb szabású fehérneműrablás-sorozatot követték el. Forrongó diákok erőszakkal behatoltak hálótermekbe és leányotthonokba a Connecticut Delaware, Vermont, Nortwestern, Minnesota, Wisconsin és Missouri egyetemeken, valamint a Stevens-kollégiumban és a Christian-kollégiumban». A lap szerint a legnagyobb támadás a Missouri-egyetemen zajlott le. *«Az egyetem 2000 diákja* — írja a lap — *betörte az ablakokat és redőnyöket, hogy behatolhasson a hálótermekbe, ahol a lányok.* — *ellentétben a többiek magatartásával az előző támadásokkor — megkísérelték, hogy vizeskancsókkal, surolókefékkel és seprőkkel védekezzenek».* A lányotthonok vezetősége végül is értesítette a rendőrséget. *«A rendőrség* — folytatja a «New York Herald Tribune» — *megállapította, hogy a diákok a női nadrágok és melltartók mellett elvittek mindent, amire csak rá tudták tenni a kezüket».*

A «Time» június 2-i számában azt írta a «fehérneműrablásról», hogy «ez a legújabb és legzajosabb egyetemi divat járványszerűen terjed». *«A fehérneműrablók* — folytatja a lap — *borzasztóvá teszik az éjszakákat 52 különböző kollégiumban és egyetemen... A fehérnemütámadás... egyre durvábbá válik .. A támadó diákok betörik az ajtókat, ablakokat és redőnyöket, megrongálják a bútorokat, tojással és paradicsommal dobálóznak, ellopják az ezüstneműket, öngyujtókat, lámpákat».*

Az amerikai egyetemi hallgatók erkölcsi züllésének ez a kiáltó megnyilvánulása — amelyen minden jóérzésű tisztességes ember, minden szülő megbotránkozik —, az amerikai reakciós sajtót nem nagyon háborítja fel. A «Newsweek» például azt bizonygatja, hogy a «fehérneműrablás» ugyanolyan diákcsíny a mostani egyetemi hallgatók részéről, mint amilyen előző évtizedekben a gramofonlemez-harapás és az aranyhal-nyelés volt «A kollégiumi divatok — írja — a multban is rövidéletűek voltak. Amíg nem voltak lányok az egyetemen, a fiúk ágyúgolyót gurítottak és lóháton vonultak be a hálószobába».

Ma viszont már vannak lányok az amerikai egyetemeken, itt az ideje tehát «az amerikai korszak» jellegzetes diákcsínyjének: a betöréses lopásnak, a diáklányokkal szembeni erőszakoskodásoknak. Elvégre az egyetemnek elő kell készítenie a fiatalságot az «amerikai életformára».

Kardos György, textiltervező

Mély fájdalommal tudatom, hogy **Kardos György** textiltervező iparművész nyug. osztályvezető, április 20-án, 72 éves korában csendesen elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása május 9-én délelőtt fél 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben. Gyászolják: felesége, nővére, sógornője és a család.

23.

_: Haláloz.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 7.

Kardos Győző
Keleti Jenő
Konyorcsik István

tovább.

K

1948. tavasza óta vezette Ék S. az iskolák

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Szabad Nép

Lap: .....

1949 OKT. 14

Megjelent: .....

Munkás-képzőművészeti kiállítás csepe en

93

A csepeli WM-gyár Élmunkás Körében kiállítják a WM-gyári Vasas-szakszervezet *„Kemény Alfréd"* képzőművészeti iskolája festő- és szobrásznövendékeinek alkotásait. A bemutatáson résztvevők munkái közül nem egy szerepelt már a VIT alkalmából rendezett Szépművészeti Múzeum- és Fővárosi Képtárbeli kiállításon. A csütörtöki ünnepélyes megnyitón *Drahos* Lajos elvtárs, az országgyülés elnöke, ~~Ék Sándor~~ elvtárs, az iskola vezetője és *Heimann* elvtárs mondott beszédet. Utána kiosztották a WM-gyár és a kultuszminisztérium díjait a hat legeredményesebben szereplőnek: ~~*Bartosi*~~ Lászlónak, *Keleti* Jenőnek, *Kardos* Győzőnek, *Konyorcsik* Istvánnak, *Peremenszki* Jánosnak és ~~*Hufnagel*~~ Károlynak. Kivülük még nyolcan kaptak kisebb jutalmat.

P

Kardos György

Ivó c. szobra (emlé) szerepel a csepeli kép. műv. kiállításán

Csergés János: Kiállításaik tükrében

Csepel 1968 XII. 20.

Kardos Gyula. Istenfélő Jób.
olajf.
A Szeged-városi muzeum festményeinek és szobrainak jegyzéke

1916/1916.
---------- szám.
eln.

./.

A Müemlékek Országos Bizottságána
hivatkozással 381/1916.számu felt
jesztésére, tudomásulvétel és foly
dó megfelelő értesitése végett, m
latban megküldöm.

Budapest, 1917. évi január hó 20-á

A miniszter rendeletéből:

Kardos Gyula festőművész
Érdekes olvasmány
Magyar müvészet a párizsi kiállitáson
Mücsarnok, Bpest, 1900 junius 17. 315 l.

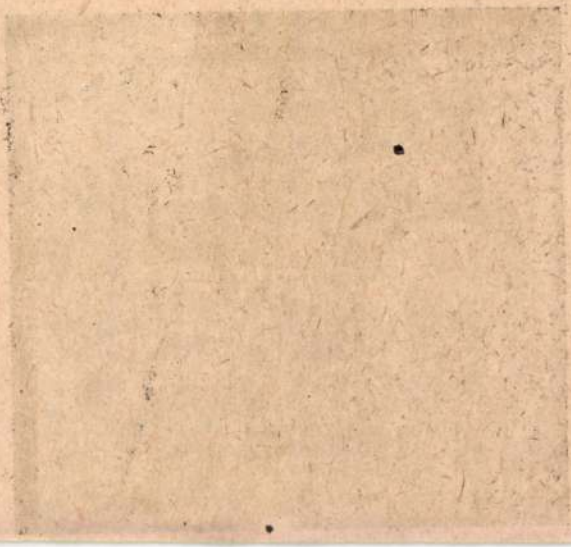

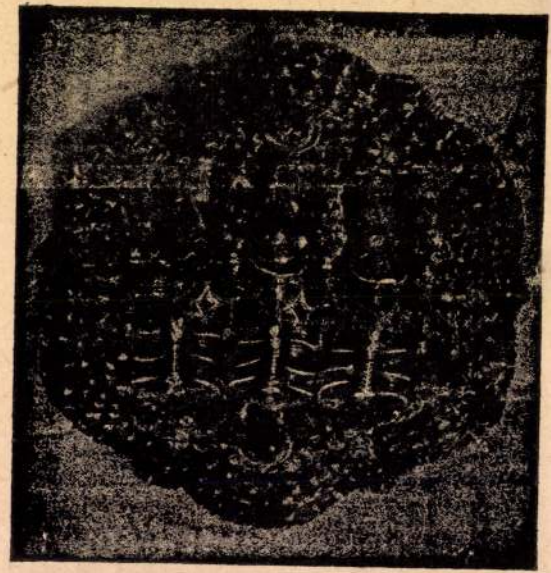

258. kép. *Nagyszebeni mellcsatt, 1530 körül.*

HEGYIKRISTÁLY LÁDA,
aranyozott ezüst foglalatban, kék és zöld zománccal.
Mag. 29, hossza 43, mélysége 30 cm.
Eredetileg talán ereklyét tartalmazott.

Kardos Gyula

Kardos, Julius, Maler, geb. 20. Feb. 1857 in Baja, gest. 26. Jan. 1908 in Monte-Carlo, absolvierte seine akadem. Studien in München und vollendete dieselben in Budapest in der Benczúr'schen Meisterschule. Dann kehrte er wieder nach München zurück, wo er sich durch seine fein empfundenen Miniaturgemälde einen geschätzten Namen erwarb. Seine Bilder wurden besonders von den engl. und amerikan. Kunsthändlern gesucht. Seine Bilder: *Rendéz-vous*, *Der Vorleser*, *Der Geigenvirtuose*, *Die Überraschung*, *Interessante Lektüre* gehören zu den Perlen der Miniaturmalerei.

Krück I. 602. l

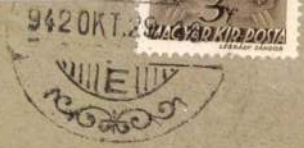

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Kardos Gyula. A nagypapa szórakozása.

Kmtars. 1889/90. téli kiáll.

Kardos Gyula

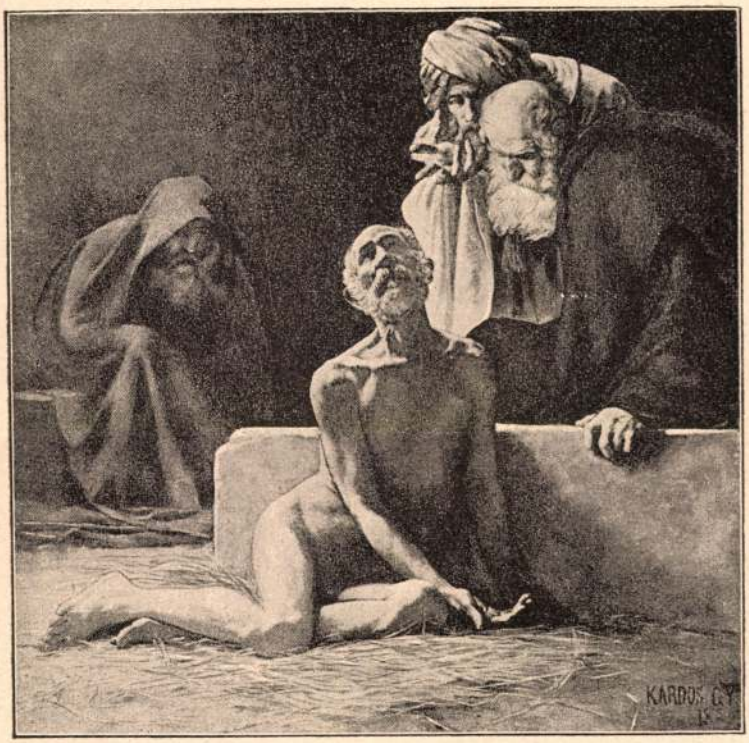

KARDOS GYULA. JÓB.

Kiállítás, 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Kardiológusa

Elől láthatók állva: Hegedüs és Wlassics miniszterek, Szögyény-Marich berlini nagykövet, Darányi miniszter, Széll Kálmán miniszterelnök, Perczel Dezső, Vörösmarty államtitkár, Plósz miniszter, Sárközy főispán; előttök ülve: Tarkovics államtitkár, Rakovszky állami számvevőszéki elnök, Lossonczy miniszteri tanácsos.

NÉZŐK CSOPORTJA A KISBÉRI KASTÉLY ELŐTT, A MÉNEK BEMUTATÁSAKOR. — Jelfy fényképe.

niszter a Hungária fogadóban vendégül látta a nemzetközi statisztikai intézet tagjait, a hol barátságos felköszöntések hangzottak. A pezsgőnél *Hegedüs* Sándor miniszter köszöntötte föl a királyt. *Inama-Sternegg* Magyarország jólétéért ürítette poharát, a mit az idegen vendégek nagy lelkesedéssel fogadtak. Utána *Levasseur* (Páris) tolmácsolta a kongresszus háláját a miniszter iránt, *Troiniczky* (Szent-Pétervár) pedig Láng Lajost, Vargha Gyulát és a rendező-bizottság tagjait éltette.

Szeptember 30-ikán és azután az osztályokban folyt tovább a komoly munka, különböző nyelveken. Este az idegen tagok a Nemzeti Szinházban az «Ember tragédiája» előadását nézték meg.

Október első napján este *fogadás volt a királyi lakban*. A királyt *József Ágost* főherczeg képviselte. A miniszterek közül is többen megjelentek. A fényesen kivilágított termekben csakhamar élénk társalgás indult meg. Nyolcz óra után jelent meg *József Ágost* főherczeg dragonyos-századosi egyenruhában. *Hegedüs* miniszter bemutatta a főherczegnek a nemzetközi statisztikai intézet tagjait. Közben frissítőket szolgáltak. A főherczeg a vendégekkel másfél óránál hosszabb ideig társalgott, hol franczián, hol németül, hol olaszúl, hol angolul. Hosszasabban beszélgetett Széll miniszterelnökkel, majd a kabinet több tagjaival. Tíz óra felé a főherczeg visszavonúlt és erre a társaság oszladozni kezdett.

Szeptember 2-ikán *Széll* Kálmán miniszterelnök *Inama-Sternegg*-et, a kongresszus elnökét fogadta, a ki megköszönte azt a támogatást, melyben a magyar kormány a kongresszust részesítette.

Október 3-ikán *Hegedüs* miniszter reggelit adott az országos kaszinó külön termeiben. Széll miniszterelnök szintén megjelent. Este hat órakor a *főváros* látta vendégeiül a statisztikusokat ebédre a Royal-szállóban. Az asztalfőn *Márkus* főpolgármester ült, mellette és körülötte Halmos polgármester, Hegedüs miniszter s a kongresszus elnöksége foglalt helyet. Az első köszöntőt Márkus főpolgármester mondotta a királyra; Halmos polgármester a kongresszus tagjait üdvözölte. A vendégek viszonozták a felköszöntéseket. Délután a kongresszus *összes ülést* tartott, melyből táviratot intéztek a királyhoz, kérve, fogadja kegyesen a kongresszus hálaját a jóakaratért, melyet iránta tanusitani méltóztatott. — A kongresszus utolsó ülését október 4-ikére tűzték ki.

MI UJSÁG?

Kérelem. *A «Vasárnapi Ujság» a most megválasztott képviselők arczképeit közölni óhajtván, felkérjük a győztes pártok bizottságait és híveit, hogy a megválasztottak fényképeit néhány életrajzi adat kiséretében szerkesztőségünknek beküldeni szíveskedjenek. Különösen azon képviselők arczképeit kérjük, a kik most először választattak meg, mert a régiek képeit könnyebben meg lehet szerezni Budapesten is. Az arczkép-sorozat közlését mai számunkban kezdjük meg a főváros nyolcz kerületében megválasztottakkal.*

A választások. Október 2-ika már eldöntötte az országos választások sorsát, a másik nap kiegészítette, azontúlra már csak 15 választás maradt, noha az utolsó választási nap október 10-ike. Ezen kívül még pótválasztások lesznek.

A képviselőház pártjainak arányában nem nagy a változás. A pártok azonban mindenütt szabadabban mozogtak, mint eddig s a kuriai biráskodásról szóló törvény intő hatása szembetűnő a választási mozgalmakban. Természetes, hogy a szigorú törvény, mely csak most lépett életbe, még nem semmisíthette meg teljesen a megszokott gyakorlatot s több helyen hozzá nyúltak még a régi eszközökhöz és fogásokhoz is. A szabadelvű párt nagy többségben lesz az új országgyűlésen is. A függetlenségi *Kossuth-párt* legtöbbet köszönhet az új választási rendnek, mert számban tetemesen meggyarapodott s meglepő győzelmeket is aratott. Az *Ugron-párt* alig szaporodott. A *néppártról* azt hitték, hogy sokkal nagyobbra nő, oly nagy erővel dolgozott a kerületekben; de csak egy pár számmal gyarapodott, néhány régi harczosa pedig megbukott. Vezérei azonban győztek, Rakovszky István két mandátumot is nyert; Molnár János apát és gróf Zichy János szintén tagjai az új törvényhozásnak. A nem rég alakúlt *agrárius* párt, mely a szabadelvű párttól elszakadni nem akar, szintén kevesebb diadalt aratott, mint gondolták. *Nemzetiségi pártok* is keletkeztek ugyan, lesz néhány tót pánszláv, szerb nemzetiségi, erdélyi szász, de a vezérlő emberek, Mudron Pál, Paulini-Tóth most sem juthattak be a parlamentbe. *A szocziálisták* sokfelé állítottak jelöltet, de párt nélkül. A legtöbb helyen azt a tíz szavazatot sem adták be jelöltjeikre, a mennyi választó polgár szükséges, hogy valakire a szavazatot elrendeljék. *Verekedés*, visszaélés volt most is. Tolnamegye pinczehelyi kerületében, a hol a függetlenségi Rátkay László ellen néppárti jelölt lépett föl, olyan zavargás támadt, hogy a megtámadott csendőrség fegyverét is használta. Hárman azonnal meghaltak; négy meghalt másnap, sokan megsebesültek. A választást nem lehetett befejezni.

Ha nem sok is a változás a pártok arányában, a képviselőház arczulata megváltozott, kivált a szabadelvűpártban. Itt sokan a régiek közül föl sem léptek, többen kimaradtak. Az új elem szembetünő lesz.

Budapest kilencz kerülete az első napon, október 2-ikán választott. Ilyen nagy városban, mint a minőre Budapest megnőtt, a rendes élet csak annyiban változik, hogy zászlók lobognak a házakon. Most az sem volt sok, kivéve a Lipótvárost, a hol vetélkedve tűzték ki a zászlókat, mert itt régen harczoltak. Az utczákon bérkocsik vágtattak, hogy a más városrészekbe költözött választókat illetékes szavazó helyükre szállítsák. A bakon is zászló lengett, a kocsiban is ült egy «zászlós» úr. Az utczasarkokon zászlótartó hordárok álldogáltak. A czilinder kalapok ép úgy magukra vették a kortes tollakat, mint akár miféle pörge kalap. Egy automobil kocsi is kortes szolgálatban pöfékelt a Lipótváros utczáin, bizonyára az első motoros jármű, mely alkotmányos szolgálathoz jutott. A városban különben a rendes élet folyt, csak a szavazó helyeknél álldogáltak csoportok s külsőleg alig képzelte volna az ember, hogy a régi kilencz képviselő közül csak öten tartják meg mandátumokat. *Darányi* Ignácz földmívelési minisztert (II. kerület), *Podmaniczky* Frigyest (IV. kerület) az öreg 48-as Madarász József ellen, *Berzeviczy* Albertet a VIII. kerületben minden izgalom nélkül választották meg. Az első kerületben (a Vár) *Falk* Miksának már küzdelme volt Bernáth Istvánnal. A III. kerületben (Ó-Buda) két szabadelvű párti, Vészi József és dr. Nagy Dezső küzdelmének fordulatai részben a két óránként kiadott krajczáros ujságok utján jutottak el a messze eső városrészből. *Vészi* József, a «Budapesti Napló» szerkesztője maradt győztesnek. A Lipótvárosban a volt szabadelvűpárti képviselő Mezei Mór ügyvéd és Sándor Pál nagykereskedő, szintén szabadelvű mérkőzése tulajdonképen e városrész belügye volt. A küzdelem este *Sándor* Pál győzelmével ért végett. Nagyobb érdeklődéssel kisérték a VI. kerületet (Terézváros), hol *Vázsonyi* Vilmos fiatal ügyvédet 1472 szótöbbséggel választották meg, a volt képviselő, Radocza János ellen. Érdeklődés nélkül szavaztak a VII. kerületben (Erzsébetváros) s *Morzsányi* Károly lett szabadelvű párti képviselő. A IX—X. kerület (Ferenczváros, Kőbánya) három jelöltre szavazott: Hock János kőbányai plébánosra, dr. Springer Ferenczre, (mind a kettő szabadelvű) és Tompa Antal függetlenségire. A kellő többséget egyik sem kapta meg, s így Hock és Springer közt pótválasztás lesz.

A vidékről érkezett távirati jelentések közt is sok volt a meglepő. Így *Baja* városában *Plósz* Sándor igazságügyminiszter ellen, a kinek egyhangú megválasztását hitték, az utolsó órában egy fiatal hely-

beli ügyvéd lépett fel Kossuth-párti programmal, *Reich* Árpád és e fiatal embert választották meg. Aztán jöttek tudósítások régi képviselők bukásáról. A függetlenségi párt *Debreczen*, *Maros-Vásárhely* két-két kerületében régebbi helyét elfoglalta, *Debreczenben* a III-ik kerületben is pótválasztás lesz Varga Lajos Kossuth-párti és Dobieczky Sándor szabadelvű közt. *Kecskeméten* mind a két kerületben szabadelvű párti és Kossuthista közt pótválasztás dönt. *Biharmegyében* is sok meglepetés történt. A *belényesi* kerületben a szabadelvű párt régi embere és sokáig az előbbi kormányok félhivatalos lapjának szerkesztője, *Gajári* Ödön ellen izgalmas választás után a Kossuthista *Barta* Ferencz nyert többséget. A *tenkei* kerületben a nagyváradi szabadelvü párt elnöke, Hlatky Endre, *Bernáth* Lajos Kossuthistával szemben megbukott. Még váratlanabb hír érkezett azonban *Nagy-Váradról: Tisza* Kálmán kisebbségben maradt itt, szülővárosában, melyet több országgyűlésen képviselt, *Barabás* Bélával, a függetlenségi párt jelöltjével szemben. Barabást a gyomai kerület is már előbb megválasztotta. Nagy izgalommal fogadták országszerte a *Jászberényből* érkezett híreket. Itt már több országgyűlésen *Apponyi* Albert volt a képviselő, mint a nemzeti párt vezére. A mostani választásnál szembeálltak vele ugyanazok, a kik régebben. Föllépett ellene Almássy Géza volt főispán. A választás másnap délután négy óráig tartott bizonytalan kilátással, míg végre Apponyit 43 szótöbbséggel megválasztották.

A régi képviselőháznak sok ismert alakja hiányozni fog, újak jönnek helyettök. A székelyföldön, Ákosfalván, hol a volt képviselő Légrády Károly egyhangú választásra számított, a választás utolsó órájában följéptették *Makai* Zsigmondot, a kiről azt jelentik, hogy eddig kisebb hidakat épített. Tehát ács lehet. Megválasztották mint Kossuthistát. *Győrben* Hilbert hentesmester győzött a szabadelvűpárti Szávay Gyula fölött. A Kossuth-párt ismertebb alakjai közűl kimaradt Győry Elek, Meskó László, Szinay Gyula, az öreg Lakatos Miklós (a ki ellen a színi kerületben Hadik János grófot választották meg). Nem jutott többséghez *Polónyi* Géza sem Szoboszlón, hanem az ottani polgármestert, *Kovács* Gyula függetlenségit választották meg. *Beöthy* Ákos mint Kassa város küldöttje foglal ismét helyet a parlamentben. Öt év óta nem volt képviselő, ezalatt jeles történelmi munkát írt. Most mint párton kívüli jelenik meg.

Október 4-ikén a 399 kitüzött választásból már ismeretes volt 368. Szabadelvűpárti 238, Kossuth-párti 62, Ugronpárti 10, néppárti 19, pártonkívüli 11, nemzetiségi öt, demokrata egy (Vázsonyi), pótválasztás 18, s ezenkívül négy választást el kellett halasztani, vagy be sem végezhették.

A tudomány-egyetem tiszteletbeli doktorai. A hivatalos lap közlése szerint a király megengedte, hogy a budapesti tudomány-egyetem a magyar kereszténység és királyság kilencz százados évfordulója alkalmából *Daruváry* Alajost, a kuria nyug. másodelnökét és *Prins* Adolfot, a brüsszeli egyetem tanárát az összes jogtudományok, *Horánszky* Nándort az összes államtudományok és *Kraus* Xavér Ferenczet, a freiburgi tudomány-egyetem nyilvános rendes tanárát a kanonjog tiszteletbeli doktoraivá avathassa. *Széll* Kálmán miniszterelnök a következő táviratban üdvözölte Horánszkyt:

«Széleskörű és mély tudásodnak fényes dokumentumához, a doktori kalaphoz, őszinte, igaz szívből gratulálok és melegen óhajtom, hogy azt mindnyájunk örömére s a haza javára sok számos évig zavartalan egészségben és megelégedésben viseljed.»

Ma tiz éve annak, hogy egy uj iparág életbe lépett. A *«Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé»* ugyanis tiz évvel ezelőtt hozatott a piaczra és azóta gyors utat tett az egész világ körül. A Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé ezt a nagy sikert annak az előnyének köszönheti, hogy a babkávé kedvelt ízét birja. Érthető tehát, hogy egy ilyen kellemes ízzel és a maláta kipróbált egészségi tulajdonságaival biró kitünő maláta kávé gyorsan hódithatta meg a közönséget. Azért egy oly pótléknak, a mely magában véve tápdús és egészséges, s a melyet a babkávéhoz fele részben s azon fölül is hozzáadható, mindenütt a legszivesebben látták. Gyermekeket igen üdvös maláta kávéra szoktatni; erőteljes egészség és virágzó kinézés az eredménye. Épp igy ajánlható a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé lábbadozóknak, gyomor-, sziv- és idegbajosoknak. Hosszu tapasztalat bizonyitja, hogy könnyen emészthető, vérképző és erősitő; kellemes ízénél fogva annál jobban esik, minél tovább isszuk.

HALÁLOZÁSOK.

MÁTRAY JÓZSEF, a budapesti VI. kerület elöljárója, a főváros egyik népszerű tisztviselője, meghalt e hó 2-ikán. Kerületében, mint a képviselő-választások szavazatszedő bizottságának tagja vett részt a választások hivatalos részében. Dél felé szélhüdés érte, aztán nehány percz mulva meghalt. Mátray József 1855-ben született Gyöngyösön. A főváros szolgálatába, mint fogalmazó-gyakornok, 1873-ban lépett. 1875-ben a tanács tollnokká választotta. Kamermayer Károly polgármester 1879-ben maga mellé vette, mint elnöki segédet. Ezután gyorsan haladt előre szorgalmánál és képességénél fogva. 1894-ben választották meg elöljárónak a IX. kerületben, 1895-ben az első fővárosi állami anyakönyvvezető közt volt, 1898-ban pedig a VI-ik kerület elöljárója lett. Mint elöljáró, tisztjében sokat tett a közjótékonyság érdekében. Az utóbbi időben szivbaj fogta el. Felesége s hat kiskoru gyermeke siratja.

Elhúnytak még a közelebbi napokban: TAPODY GERGELY TAMÁS, kiérdemült gimnáziumi igazgató-tanár, rendi örökös kormánytanácsos s a maros-vásárhelyi rendháznak 12 éven keresztül érdemdús főnöke, 56-ik évében, Maros-Vásárhelyen. — MARKOVICS JÁNOS nyitrai kanonok, Budapesten s holttestét Nyitrára szállították. — BRINKMANN ANTAL nyug. budapesti kir. törvényszéki bíró, tanácselnök, a Ferencz József-rend lovagja, 74-ik évében, Ipolyságon. — Dr. FAIL ATTILA, a körmöczbányai m. kir. áll. főreáliskola igazgatója és rendes tanára, életének 63. áldásos működésének 29. évében, Körmöczbányán. — VASADY FERENCZ, halmii főszolgabíró, Halmiban. — FARKAS ANTAL ügyvéd, egyházkerületi tanácsbíró, a szatmári ref. főgimnázium igazgatótanácsának elnöke, az ügyvédi kamara elnöke, városi bizottsági tag, 76 éves korában, Szatmáron. — Dr. MIHALYIK IZIDOR, a vakok budapesti országos intézetének nyugalmazott igazgatója, jeles műveltségű férfiu, a zenének is alapos ismerője, 63 éves korában, Budapesten. — SZLIVA GÉZA, pénzügyminiszteri számvizsgáló, 41 éves korában, Nagyváradon. — PRAMER ÁGOSTON, a budapesti belvárosi községi felsőbb leányiskola tanára, 62 éves korában. Az intézet tanári testülete, melynek az elhúnyt harminczkét éven át hasznos tagja volt, külön gyászjelentést adott ki. — Id. SÁNTHA SÁNDOR, 92 éves korában, Kecskeméten. — KOÓS ADOLF, Nákó Sándor gróf nagy-szent-miklósi uradalmának központi tiszttartója, 66 éves korában, Nagy-Szent-Miklóson. — Kardosfalvi KARDOS MÁRTON bírósági jegyző Bpesten, ki tevékeny részt vett néhány év előtt Baranya vármegye közéletében. Kardos Kálmán, az egri kir. törvényszék elnöke és Kardos Gyula, az ismert festőművész, fivérüket gyászolják az elhúnytban. — FREYBERGER PÁL, Buda egyik tekintélyes polgára, vaskereskedő, a fővárosi bizottság tagja, 66-ik évében, önkezüleg vetvén véget életének a budai lövöldében. — GIRSIK ADOLF, 48-as honvéd főhadnagy, Kassa város bizottsági tagja, 76 éves, Kassán. — LOISINGER JÁNOS, az első bolgár fejedelem, Battenberg Sándor herczeg apósa, a ki tudvalevőleg Bulgáriából távozása után Loisinger Johanna német szinésznőt (most az ausztriai Steyrben élő Hartenau grófnő) vette feleségül, 85 éves korában, Pozsonyban. — SZTEFÁNOVITS GYÖRGY honvéd számtanácsos, Budapesten, 47-ik évében. — GYÖRKŐ KÁLMÁN dr. ügyvédjelölt, 24 éves korában, Pécsett. — POPOVICS SÁNDOR, ellenőr, Mária-Besnyőn, 45 éves korában.

Özv. KOSSUCH JÁNOSNÉ, szül. Kuhinka Karolina, az arany érdemkereszt tulajdonosa, a Kossuch társaczég megalapítója, 87 éves korában. A Szinobánya község határában levő Katalin-huta gyártelepen a családi sirboltban temették el. — Özvegy sáros-magyarberkeszi KATONA ELEKNÉ, szül. Kabos Katalin, életének 84-ik évében, Apanagyfaluban. — Kislapási JUHÁSZ VINCZÉNÉ, szül. Biróczy Emma, 56-ik évében, Nyitrán. — Bernátfalvi BERNÁTH ÁGOSTONNÉ, szül. Eggärtner Ilona, Nagy-Abonyban. — Ballai KRÉMER LAJOSNÉ, szül. telegdi Róth Kata, Deésen, 39 esztendős korában. — Özv. SCHRAM VILMOSNÉ, szül. Kada Etelka, néhai Schram Vilmos, nyug. őrnagy özvegye, Resiczán.

Szerkesztői üzenetek.

L. A. Az új országgyűlés egyelőre még nem a dunaparti nagyszerű országházban fog ülésezni, mivel annak a belső munkálatai még nincsenek készen. De nem sokára át lesz már adható a rendkívüli nagyságú épület rendeltetésének s már a mostani képviselőknek bizonyára részük lesz abban, hogy a világnak talán legszebb országházában tanácskozhassanak.

Jefta. Szépen van írva; a közölhetők közé soroztuk, nagy terjedelménél fogva azonban egy kis türelmet kérünk, míg sor kerűl rá.

Gond. A gondolat nem rosz, csakhogy jobb versben kellett volna megírni.

Nem közölhetők: *Korán reggel. Nagy vihar volt.* Az érzés jó lehetett, de a versek nem azok. Merő próza és nem is a javából. — *Tiz év. Szeretlek, galambom. A levél stb.* Köznapi érzés, tartalmatlan versek, elég jó rímeléssel. — *A virág sorsa. A czigány. A vándor.* A szerzőben, úgy látszik, van egy kis tehetség, de ezek a versek nagyon taposott úton járnak. Mélyebb érzésre, több eredetiségre volna szüksége. — *Egy kis lánynak, a ki hirtelen nagy lány lett.* Hangja kedves, közvetlen, pajkos, illik is a tárgyhoz. Kár, hogy a mit ezen a jóizű hangon elmond, meglehetős közönséges, elnyűtt. — *Vallomás. Árván.* Fiúi kegyelete tiszteletre méltó, az utóbbi versben néha érezzük is fájdalma őszinteségét, de ennél több jót nem mondhatunk verseiről. — *Van nekem egy. Méhecske száll. A hegedű.* stb. Tíz dalszerű verset küldött be: egyik semmit mondóbb, mint a másik. Igaza van, ilyesmire kár az időt pocsékolni.

SAKKJÁTÉK.

2243. számu feladvány. Ernst J.-től.

SÖTÉT.

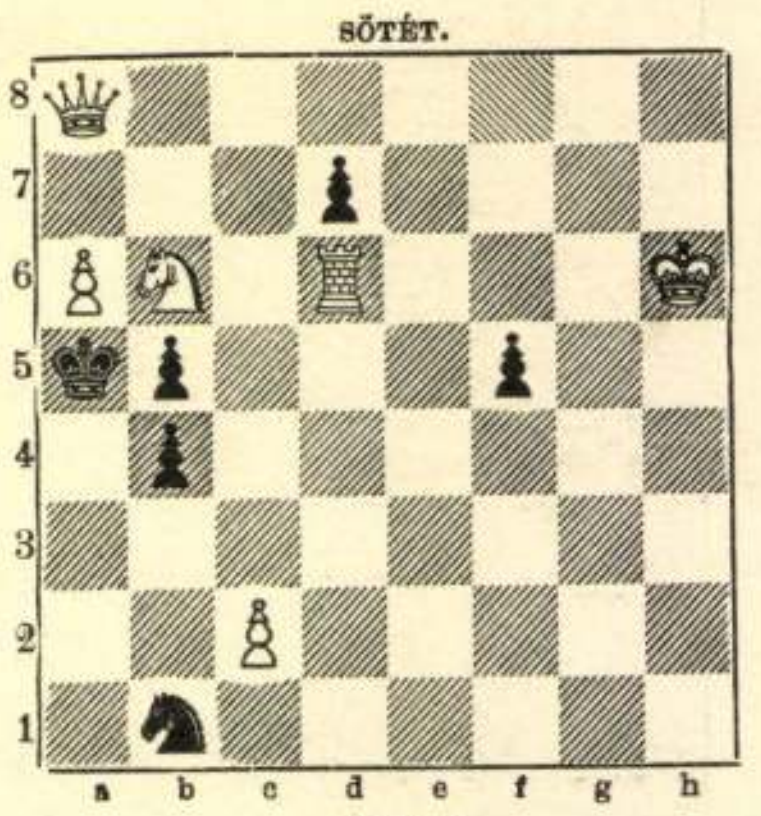

VILÁGOS.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2227. sz. feladvány megfejtése Csipkés A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Hd5—e3 ___	Ke5—d4 (a)	1. ___ ___ ___	Fh1—e4 : (b)
2. Bf6—e6 ___	t. sz.	2. He3—g4 †	Ke5—d4
3. V v. H mat.		3. Va8—a7 mat.	

Világos. b.	Sötét.
1. ___ ___ ___ ___	b5—c4 :
2. Bf6—e6 † stb.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvártt:* Hoffbauer Antal. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó János. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *A pesti sakk-kör.*

Hibaigazitás: A multheti 2242 sz. feladványban *e6*-ra világos helyett sötét futár állitandó.

KÉPTALÁNY.

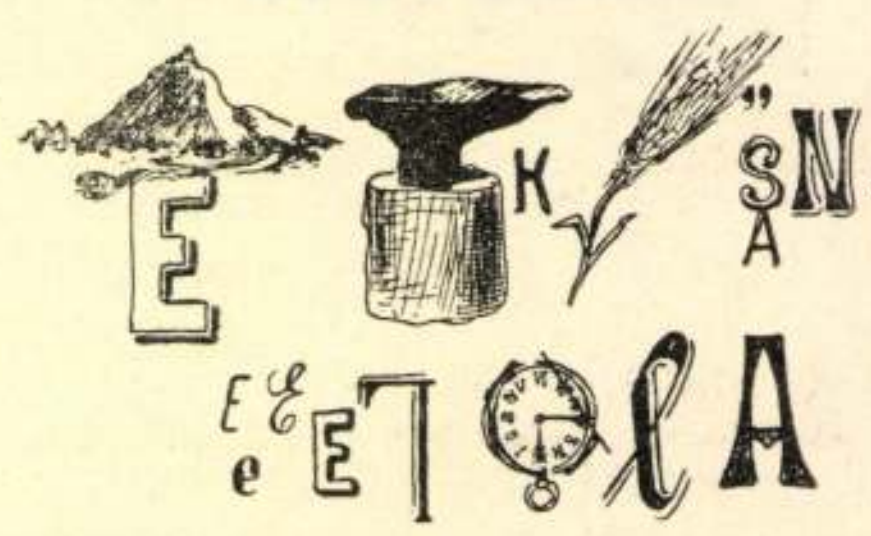

A «Vasárnapi Ujság» 38-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Csak titokban akartalak szeretni.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Az Első Leánykiházasitó Egyesület m. sz. (Leány- és fiu-biztositó intézet). Folyó évi szeptember hóban 1004 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 65,917 korona 08 fillér fizettetett ki. 1901 január 1-től szeptember 30-ig beirt összes jutalékrészek száma 9958 és a kifizetett nászjutalékok összege 425,401 kor. 79 fillér.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás
Salvator kitünő sikerrel használtatik
vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.
Diuretikus (viz. hajtó) hatású.
Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!
Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Rendkivül olcsó
szt.-lőrinczi porczellánfestő ipartelep
Ortner Rezső és Társa
Teréz-körut 32. sz. saroküzlet.
Komplett 6 személyre, dusan aranyozott és remek festésü:
Étkezőkészlet 6.50 — Teakészlet finom ___ 3.75 — Kávékészlet ___ ___ 3.75
Étkező modern 8.50 — Mocca ___ ___ ___ 4.50 — Függőlámpa majolika 4.75
Étkező rococo 10.50 — Mosdó, finom ___ ___ 4.50 — Üvegkészlet ___ ___ 6.50
Étkező 12 személyre 25, 30 és 35 frt.
Vidéki rendelésnél kérjük a vasutállomást.

Kardos Gyula

1908

Kardos Gyuláról. Irta gé. Pesti Napló jan. 30.

(Művészet 1908. 143. l.)

Pest.

A [illegible] bástyákkal, k
körülvett város épületei fölött
Az előtérből a kapuhoz széles út
hid látszik. Felirata fölül:

Pest.

és a bal felső sarokban: P. 375.

Rm., mér. a vk. 5.9: 11.5

Kardos

K. 2. *Gyula*, festő, * Baja 1857 febr. 20, † Montecarlo 1908 jan. 26. Budapesten és Münchenben tanult s erős mintázású, realista szemléletű Jób c. nagy aktjával tűnt fel a Műcsarnokban. Utóbb inkább miniatűröket festett. (Rendez-vous, A felolvasó, Meglepetés stb.) Arcképtanulmány, Érdekes olvasmány, Férfiakt, Idomítás, Istenfélő Jób, Mézes hetek és Tanulmányfej c. képei a Szépművészeti Múzeum, Havas Ignác arcképe a főváros tulajdonában vannak.

E. G. I. 527 l

melékre, amely a
gibb ránkmradt K.-jának tekinthető.
(L. *Gúnyfeszület.*) A középkorban a
K.-nak leginkább az a fajtája virág-
zott, amely az emberi és állati alakot
szörnyalakzatokká torzítja el. A ro-
mán és gótikus építészet emlékei, az
oszlopfők és pillérfejezetek s egyéb
faragással díszített építészeti tagok
tele vannak a groteszk képzeletű isme-
retlen középkori művészek ilyen el-
képzeléseivel. A középkor nagy valló-
sosságával általában párhuzamos a
kornak épp akkora mértékű szkepti-
cizmusa, amely nem ritkán rejtett
blaszfémiában, a szent írások szent
történeteinek eltorzított ábrázolásában
fejeződik ki, szintén a kellő magas-
ságban nehezen ellenőrizhető oszlop-
fejeken és egyéb építészeti díszein a
kegyes építményeknek. A K. egyik
válfaja a művészeti szatirikának az a
formája, melyet a Haláltánc *(danse*
macabre) ábrázolásai képviselnek ké-
sőbbi évszázadokban. Szórványosan
minden korszakban akad példa a K.
ra. Leonardo da Vinci torz fejtanul-
mányai mind K.-k. A XVI. és XVII.
századi hollandi és flamand festők
nagy kedvteléssel rajzoltak és festet-
tek torzképeket kortársaikról. Halha-
tatlan példái a műfajnak id. Pieter
Brueghel, továbbá a képein ördögöket
és állati szörnyetegeket idézgető Hiero-
nymus Bosch művei. Adriaen Brou-
wer, a két Teniers, Adriaen van Os-
tade az embert mind torzul ábrázol-
ták: K.-nak. A művészeti K., úgy,
ahogy azt ma értjük, a sokszorosító
művészetek elterjedésével alakult ki.
A rézkarc egyik első nagymestere,
Jacques Calolt, zseniális karikatúrista
is volt, az embersors nyomorúságán
kesergő és csúfolódó moralista s eb-
ben egyenes elődje a jóval későbbi

Kardos Gyula

Kardos Gyula (Julius), (1857—1908).

245. A CSÁBITÓ TRITON (Die Verlockungen des Triton). Jelezve (Bezei
Vászon (Leinwand). 195×54 cm.

Kardos Gyula (Julius), (1857—1908).

246. GYERMEK-ARCKÉP (Kinderbildnis). Jelezve (Bezeichnung): „Kard
Vászon (Leinwand). 41×48 cm.

Kardos Gyula (Julius), (1857—1908).

247. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unte
Vászon (Leinwand). 33×28 cm.

Ernst Museum aukciói.
38. sz. Arest, 1928.

chnung): „Kardos Gy.“

os Gy.“

n): Kardos.

KARDOS GYULA. ÉRDEKES OLVASMÁNY.

Művészet 1892/93. évi k.

Kardos Gyula

II. 3426. Kardoss Gyula, 20 éves, kath., szül. Baján, Magyarországon, atyja földbirtokos, antik osztály, 1877 okt. 8.

Lom 182.l

Belgrád.

A várat és várost, vala
tető lap előterében jobbra a
szemlélhető; - a Dunán pedig
van megnevezve. Felirata föl

Abriss von dem Kayserlic
am 23. Iuli zum erste
beschossen worden in Jah
eingenohmen.

Rm., mér. a rl. 28.8: 36

1766. ~~Kardos Gyula.~~ Sz. Bajan 1857 február 20-án. † Montecarlóban 1908 január 27-én.

Arczképtanulmány,

Elanulmány egymellig látható vén zsidó ábrázol, a ki balra fordul, de szembe ~~tekint~~ néz. Feje elől kopaszodik; bozontos haja, bajusza és hosszú szakálla őszbe vegyült; szeme és szemöldöke barna. Ruhája fekete. Jelzése fölül balra hat ágú csillag és alól jobbra: Kardos.

Vászon, méretei 45:36.7 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4924 sz. leirattal 1000 kor.
Elszámoltatott 1900: IX. 3-án (29/900 457/900)
Az elszámolást elfogadták 1900: XII. 17-én a 14683 sz. alatt (689/900).

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a délmagyarországi muzeumnak (92/902).

Vid. Muz.

3208. Kardos Gyula.

Sz. Baján 1857 február 20-án. † Montecarlóban 1908 január 27-én.

Mézeshetek.

E kép azt a jelenetet ábrázolja, midőn két, barokk-székeken ülő fiatal házas zsörtölődik egymással és a felingerelt családfő jobbrafordultan duzzog, a miért őt felesége kineveti. A menyecske vörösbarna szőke haját magas kontyba tűzte, jobb kezével támaszkodik és bal kezén, melylyel állát érinti, karika- és láncz-gyűrűt hord, míg a rövid hajú és beretvált arczú haragos férfi homlokát összeránczolta, előrehajlik, mindkét kezével térdeire nehezedik és dühében jobbra tekint. Közülök az asszony (Horvát Sári) puffasztott ujjú, felkötött derekú, de kivágott kék selyemruhát, harisnyát és czipőt, a férj (Gurányi Antal mérnök) pedig fehér frakkot, térden alólig érő gombos sárga tricot-nadrágot, csíkos harisnyát és féltopánt visel. A háttérben kredencz látszik.

Fa, méretei 34·2 : 28·3 cm. — Lelt. sz. 3208. — Vétetett az 1906 január 28 iki 5041 sz. leirat szerint 8000 K-án a művésztől (121–906). — Elszámoltatott 1906 június 5-én (787–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XVI. 16. — 1907 : XVI. 16. — 1908 : XVI. 16. — 1910 : XVI. 16.

III. 421 (3208)
620 (247).

III : 421

Ajánd
1906

, a kinek haja bajusza s szakálla barna, sárga fejkendője csíkos, köpenye pedig fehér

1892. Kardos Gyula. Montecarlóban 1908 január 27-én.

Sz. Baján 1857 február 20-án. piros köpenyű

Az istenfélő Jób. (Jób könyve 9. r.)

Az előtérben, földre ~~szert~~ hintett szalmán, meztelenül ül az elsoványodott Jób, ki testével bal kezére nehezedik, égfele tekint és védelmezi a ~~a vigasztalni jött, de~~ szemrehányásokat tévő három jó barátat szemben ártatlanságát. ~~A háttérben a három jó barátot látjuk.~~ Közülök a suhi Baldad ősz szakállú, bajuszú és hajú, kopasz férfi, kinek arczán az undor kifejezése ül, a ki bal kezével az alacsony falra támaszkodik ~~és köpenye piros~~, a temani Elifáz jobb kezének mozdulata szerint, most folytatja szemrehányásait és egy kissé előrehajlik. ~~Fejét fekete csíkos sárga kendővel kötötte be; haja, bajusza és szakálla barna, köpenye fehér.~~ a naamati Szófár pedig balfelől egy kövön és kék köpenyébe burkolózva hallgat. Jelzése fölül balra: „KARDOS GYULA 1900.“.

Fül

Vászon, méretei 97:100 cm.

Vétetett az 1900: X. 25-iki 78101 sz. leirattal (551/900). 3600 Kán

~~[illegible]~~

Elszámoltatott 1900: XI. 15-én (577/900). Az elszámolást tudomásul vette 1900: XII. 17-én a 17463 sz. leirat. (688/900)

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 sz. leirattal (33/902) kiadatott a szegedi városi muzeumnak. (98/902).

ex 1901

Vid. Muz.

78101 – 900

2177. Kardos Gyula:
Sz. Bajan 1857 február 20-án. † Monte Carlóban 1908 január 24-én.
Idomitás.

Egy előtérben jobbra fordulva ülő úr a neki engedelmeskedő terrier foxteriere-t tanitja szolgálatra, miközben előre hajlik, jobbkezével támaszkodik, könyöklő baljában pedig czukrot tart, melyet a már lábaira ült és felemelkedett kutyának kinál. Szürke parókája göndör, szemöldöke és szeme barna, arcza és bajusza leberetvált. Öltözete: csomóra kötött fehér nyakkendő, világos drapp mellény, téglavörös kabát, térdig érő nadrág, fehér harisnya és csatos czipő. A faragott széket brokáttal vonták be. A háttérben, a szekrény tetején fedeles kancsó és a pohár mellett szobor köti le figyelmünket. Jelzése alól jobbra: KARDOS 1902.

Fa, méretei 29.4: 26.8 cm.
Vétetett az 1902: III. 22-én kelt 21079 sz. rendelet alapján a művésztől 10000 K-án. (209-902). Elszámoltatott 1902: IV. 14-én (388-902).
Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

Letétképen átadatott a szombathelyi Muzeumnak 1908. szept. 30-án (1446-908).

904: IV. 30.

21079 - 902.

2852

41. Kardos Gyula.

(Sz. Baján 1857. február 20-án.)

Érdekes olvasmány.

A szoba közepén, fehér empireruhában s sárga papucsban, fiatal asszony űl az asztalnál s figyelemmel hallgatja a mellé telepedett ifjút, ki a bal kezében lévő könyvből olvas, s jobb kezével egyes mozdulatokat tévé magyarázgat. A hölgy haját kontyba tűzve viseli s kezeiben a kék terítővel letakart asztalról lelógó sárga selyemmunkát tartja, a melynél fonott kosár van. A balra fordult s arczélben ábrázolt ifjú képe leberetvált; nyakkendője, mely alól álló gallér látszik ki, fehér; hosszú aljú kabátja meggyszinű; térdig érő nadragja sárga; harisnyája fehér s czipője kivágott. A háttérben régi fényezett szekrény áll tetején kendővel, porczellán vázával, dísztállal s hosszú nyakú üveg pohárral. A tapéta leveles mintájú. Jelzése alól jobbra: »GY. von KARDOS.«

Fára, méretei 23·3 : 18 cm. — Ly lelt. sz. 423. —

1893: III. 193. — 1894: III. 21. — 1895: III. 37. — 1896: III. 41. — 1897: III. 41. — 1898: III. 41.

Vétetett 1892-ben. — Ltsza 423. az 1893 január 4-ki 59312 ex 1892 sz. levrat alapján 1000 frt (2000 K.)

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: III. 41. -- 1901: III. 41. -- 1903: III. 41. -- 1904: III. 41. — 1905: III. 41.

1905. átvételi jegyzék 225. — Szárva az Orsz. Képtárban a sz. nban 1872. és a leltárban 2852. —

Vét 1893. jan 4.

Ly lelt 423.

223

3801. Kardos Gyula.

Sz. Baján 1857 febr. 20-án. † Montecarlóban 1908 jan. 27-én.

Az istenfélő Jób (Jób. II. r. 11.).

Jobbról, a fal tövében felhintett szalmán ülve, egész alakban, meztelenül és tekintetét ég felé emelten van ábrázolva. Teljesen lesoványodott testével bal kezére nehezedik, jobb kezét pedig úgy tartja, mintha beszélne. Mögötte látjuk a földön elhelyezkedett és barna hajú Elifazt, a társához fordult rőt szakállú Baldadót és a kopasz fejű, de ősz Szófárt, a ki baljával a falra támaszkodott és előrehajoltan néz. A szenvedőnek haja, bajusza és rövid körszakálla ősz. A látogatók közűl egy könyöklő bal kezével fejét támasztotta meg és sötétkék, egy jobb kezét fejét turbánszerűen kötötte be és bő ujjú világos, egy pedig, ki botját és lepeljét a földre tette, sötétpiros köntöst visel. Jelzése alól jobbra: »KARDOS GY. 1886.«.

Vászon, méretei 170 : 172 cm. — Lelt. sz. 3801. — Vétetett az 1908 április 11-iki 43506 sz. engedély szerint G. Leitnertől 3600 K-án (704–908). — Elszámoltatott 1908 május 8-án (1001–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 szvsz. határozat (911–911).

III.

573 (3801)
620 (247).

III : 513

Marosvásárhely
Vét. 1908.

3893. Kardos Gyula.

Sz. Baján 1857 február 20-án. † Montecarlóban 1908 január 27-én.

Tanulmányfej.

Mellig látható és szembenézve ábrázolt férfié. Rövid haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla fekete, szeme sötétbarna. Homloka ránczos, arczának csontjai kiállók. Öltözete: ing lehajtott gallérral, nyakkendő fekete és fehér csíkkal, továbbá sötét színű kabát. A háttér szürke. Jelzése alól balra bekarczolt betűkkel: »*Kardos Gyula.*«.

Vászon, méretei 40 : 30·3 cm. — Lelt. sz. 3893. — Vétetett az 1909 július 7-iki 77511 sz. engedély értelmében 1000 K-án (1180–909). — Elszámoltatott 1909 augusztus 26-án (1359–909). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márcz. 11-iki 11526–910 szvsz. határozat (912–911).

III.
546 (38 931).
620 (247).

III : 546

Vét. 1909

Kardos Gyula f.

Az 1888/9, 1889/90 és 1890/1 tanévekre ösztöndíjúl évi 350 frt ot kapott a dr. Hajnald Lajos féle egyházi festészeti és szobrászati ösztöndíj alapból.

Az I^{ső} szlak önyv 329 lap

1881-ben a müncheni képzőművészeti akadémián diesérő oklevelet nyert.
Képzőműv. szemle 1881. 159.

Kardos Gyula K

Képzőművészet 1932, 52, 17

kivül állnak. Adva van a lélektani pillanat, melyet a Fővárosnak elszalasztania nem szabad. Tehet valamit a magyar művészet érdekében, amit mindenki csak helyeselni fog. Egy lépést tehet, mely a Főváros tekintélyét öregbiteni fogja és a magyar művészeket megmentheti a további kilátástalan, csak személyi torzsalkodásokra, a magyar művészek tekintélyét lejáratő csetepatékra alkalmas széthúzástól.

Az állam kiadta kezéből a művészeti politika irányitását, a Főváros üljön az árván maradt kormányrud mellé. Ez a gesztus népszerü lesz, okos lesz, nagyhorderejü lesz és a Főváros eddigi obligát művészetpártolását aktiv, termékeny művészetpolitikává alakithatja át.

Gyöngyösi Nándor dr.

PAÁL LÁSZLÓ: [illegible] KÉP

MŰVÉSZFEJEK

KARDOS GYULA

1

Hosszu tar koponyáján stilusosabban festett volna az ércsisak, mint ama nagykarimáju szürke cilinder, amely még a legforróbb kánikulának számumtikkadtságában se szabadult el az ősi Ond nemzetségből származó Kardos Gyula festőművész fejéről. A fiatalkorában hires vivóbajnokon mindig maradt valami vitézi vonás, igy például: a szabó segedelmével elővarázsolt hatalmas válla, avagy katonásan menetelő járása, mintha csak épen viadalra indulna. Szabályosan szép férfias arcán a tiszaujlakival kipödört bajusz dominált, de mindenek fölött a különös kék szem, tele valami rajongó odaadással és naiv jósággal, mintha csak azt mondaná:

— Ha ugy parancsolja, sennor, meghalok Önért, de különben is rendelkezésre áll pénztárcám mérhetetlen tartalma...

A világhirü miniatür festő a legdrágább és legfurcsább gyermek volt, akivel az életben találkoztam. Az akkori időben világszerte divatos zsánerének művei kezdettől fogva a legmagasabb áron kelendők Münchenben, Párisban, Londonban épen úgy mint Amerikában, széditő technikával, zseniális szorgalommal, elképesztő anyagszerűséggel megalkotott remekek, amikből csupán a miniatür festés napsugara: fölényes humor és játszi szellem hiányzott. És a miniatür festő kicsinyeskedésével kezelte, mint keresett párbajsegéd-tekintély, a lovagias ügyeket is, láthatatlan páncélvértezetben, szinte középkori ünnepélyesség ritusa szerint. Lovagi tornákra vágyakozó szenvedélye állandó vitázásra is ragadta, őszintén szólván: makacs ellentmondása, kifogyhatatlan bőbeszédüsége, amelyet az ellenfél csak egyetlenegy szóval némithatott el. Tiszteletteljes némaságba borul, mihelyt állitásodat ezzel a szóval támasztottad alá: „Becsület szavamra!" Mert lovag volt, ámde dadogott is. Dadogó lovaggal vitatkozni: tulhaladja az ember átlagos lelkierejét. Egyébiránt mindenhez hozzá szólt, mindenről vitát provokált, miközben tehetségének egyoldaluságában a leggroteszkebb szempontból látott embereket és dolgokat. Festő volt, semmi egyéb. Eszejárásának jellemzéséül szolgáljon a következő történet, minthogy lehetetlen egyszerü formulára hozni egyéni logikájának furcsa természetét. Egy szép napon igy szólt hozzám:

— Ho-hogyan tudsz az o-operába járni?! — rázta fejét

mély megbotránkozással, minthogy a dalszinházakat olyan intézményeknek tartotta, ahol „erőszakkal okoznak kellemetlen zörejt." Fölajánlottam neki egy estére kritikusi jegyemet, hallgasson végig egy szép operát, de Kardos Gyula csupán balettbe volt hajlandó elmenni. Istenem, gondoltam magamban, mégis csak művész emberrel van dolgom, lehetetlen, hogy el ne széditse, le ne kapja lábáról Lohengrin varázslatos zenéje, hiszen még mindenki álmatlanul virrasztotta át az éjszakát, még utólag is reszketve a gyönyörüségtől, aki először hallotta a Hattyulovag zenedrámáját.

Szorongásig megtelt a művészek muskátli asztala, de ezuttal a vacsorázók nem mentek át a Japán kávéházba, hanem várták barátjukat, nézeteit és birálatát Wagner Richard műremekéről. Volt találgatás, élcelődés, de fölhangzott a kétely szava is: „Lehetetlen, hogy Kardos Gyula még ott legyen az Operaházban!" A kiküldött kémek jelentése szerint azonban feszesen és szigoruan néz még mindig farkasszemet az előadással. Végre tizenegy óra felé a szinházlátogatók beözönlő tömegében hősi léptekkel érkezett meg a várt férfiu. Asztalunk elámult. Ő mosolygott, érezte, hogy központja az egyetemes várakozásnak. Kezébe vette az étlapot. Fontoskodva rendelt. Majd végigtekintett rajtunk boldog mosollyal, mint aki tudja, hogy mindent jól intézett el. Senki sem kérdezősködött. Erre kissé nyugtalankodni kezdett, végre megszólalt:

— „Sza-szamarak a k-k-k-kritikusok és a r-r-r-rendezők —

Az általános elképedésre tovább füzte magyarázatát, szólván eként:

— A Lo-lo-lohengrinnek o-o-olyan szervi hibája van, hogy egyszerüen di-di-disznóság előadni az ilyesmit...

— Na-na! — hangzott fel a vigyorgó tiltakozás, — tulszigoru vagy drága Gyula!... — Mire az ünnepelt orákulum kimondta az ő kedvenc, de általunk rettegett szavát:

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: KALITKÁS NŐ

SZÉKELY BERTALAN: APÁCA

— B-b-bebizonyitom...
Jelentősen körültekintett, majd rajtam, akkor aktiv zenereferensen felejtette szemét, mondván eként:
— k-k-k-kérdezni fogok. T-t-t-te P-p-pista, csak igennel, vagy nemmel v-v-válaszolhatsz. B-b-becsület szavadra?!
— és félig ritteri, félig hieratikus mozdulattal felém nyujtotta bajnoki jobbját.
— Igen, megigérem — csuklottam ideges meghatottsággal.
— I-i-i-igennel, vagy n-n-nemmel!... B-b-becsület szavadra?...
Megujitottam fogadalmamat, mire ő diadal előérzetétől már reszkető hangon eként folytatta:
— M-m-mondd meg nekem, m-m-mikor L-l-lohengrin a ha-ha-hattyucsónakon m-m-megérkezik, van-e nála ku-ku-kuffer? — igen, vagy nem? B-b-becsületszóra. — Megijedtem. Rémülettel néztem az öreg fiura, aki konokul ismételte. — V-v-van-e kuffer, igen vagy nem becsületszóra!
Erre kitört belőlem a baráti szeretet aggodalma:
— Gyulám, megőrültél? De ő kérlelhetetlenül folytatta az inquisiciót, hogy van-e vagy nincs az első felvonásban megérkező Lohengrinnek kofferja!... Végre megadtam magamat: — Nincs!
— Brávó, brávó — dörzsölte kezeit győzelemtől mámorosan, ez volt az egyetlen szó, amit dadogás nélkül tudott kiejteni. — Nos most menjünk tovább. És felelj b-b-becsületszóra...
Mostmár a szomszéd asztaloktól is felénk figyeltek, mialatt a döntőbiró a következő itéletet hozta:
— Akkor meg L-l-lohengrin h-h-honnét veszi az uj koko-kosztümöt a m-m-második felvonásban? Nos, ez a darab szervi hibája!
Ezt a megfigyelést hozta ki Lohengrinből!
Állandó szegénységét a spanyol Cid önérzetével viselte, bohém humor és filiszter panaszszó nélkül, magatartásában is driszkrétül. Nem kért kölcsönt sohasem, nem merek arra gondolni, hogyan táplálkozott, amikor mi többiek

vacsorázni mentünk, ő pedig valami fontos teendő ürügye alatt eltávozott. Hanem azért mindig a magasságokba nézett. Lovag ura volt légvárainak. Mert kopár műtermében művészetétől testileg és lelkileg elidegenedett. Utálta azt, amit tökéletesen tudott. Beteljesedett rajta is az a nem is olyan ritka művész tragédia, hogy a mesterséggé vált technika megutáltatta vele magát a művészetet is. Mert tragikus a pillanat, mikor a mester, a művész belelát műtermének titkaiba és kiábrándul a saját maga misztériumából. Nincs inspiráció. Csak transpiráció. Kardos Gyula is megélte és túlélte benső művészetének halálát anélkül, hogy lélektanilag tisztába tudott volna jönni talentumával. Csak montecarloi játékbankban tartaná pénzét, amely bármikor rendelkezésére áll. Minden télen azzal a biztos tudattal utazott el, hogy mint milliomos tér vissza és amikor azután a viatucum visszaegyengette utját Budapestig, mindig tudott valami véletlent, ami már megint megakadályozta anyagi helyzetének rendezésében. A csalhatatlan roulett szisztémán kivül másik találmánya egy gyermekded repülőgép volt.

– Csak papirosban tudom megmutatni repülőgépem alapvázát — mondogatta nekünk a feltaláló, amikor egyszer műtermébe hivott meg, hogy szenzációját bemutassa — de mihelyt hazahoztam pénzemet Montecarloból, meg-

JANKÓ JÁNOS: NÉPDAL

keserűséget érzett és nosztalgiát a tétlenség után. A munka lealjasit, mondta mély meggyőződéssel. Erős pápaszemmel fölfegyverkezett szeme a nagyitóüvegnek állandó használatára is kényszeritette, keserves önsanyargatás, amelynek a legtöbb miniatür festő áldozatul esett. Nehezen dolgozott és keveset. De éber álmaiban mindig gazdagságról álmodozott. Meg is voltak hozzá az eszközei. Szellemének legjavát két találmánya foglalta el, az egyik a repülőgép, a másik a biztos roulett szisztéma. Azzal a tudattal járt-kelt, hogy küszöbe előtt állt a nagy szerencse és ha behunyt szemét kinyitja, egyszerre megtelik napsugárral a most még sötét szoba és csengő arannyal az egyelőre üres pénztárca. Az a néhány ezer korona, — akkor óriási összeg! — amit egy-egy óriási munkával készült kis képért adtak, csak arra volt jó, hogy nyáron át tengődjék és a novemberi fagy beköszöntésével Montecarloba utazzék, ahol kasszájából kiveszi a pénzt. Mert Kardos Gyula nem ugy beszélt az elhozandó milliókról, mint valami nyereségről, nem, inkább ugy, mintha a épittetem a nikkel testet, a repülőgép nem volt egyéb, mint a kicsikék játéka: a papiros nyil.

Egész nyáron át tökéletesbitette roulett szisztémáját, jegyzett, forgatta ágyugépét, tanuk előtt statisztikát állitott össze. Itthon a próbagépen bevált a szisztéma, az elméleti játékon állandóan nyert. Sokszor kérdeztük tőle, ettől a drága, kedves nagy gyerektől, mit fog csinálni a tömérdek pénzzel, ha egyszer elintézte montecarloi ügyét?! Fantasztikus tervei voltak. Egyszer többek között ezt a választ adta:

— Meghivom barátaimat a télen Assuanba — nagyon tudott fázni és mindig a nap után áhitozott — ott leülünk a Szahara szélén egy padra a fasorban és majd nézzük az angol ladyket, akik arra lovagolnak. Mert imádta a női szépséget és kis gukkeren keresztül nézte a kávéházból a járdán elhaladó hölgyeket. És a Szaharát, mint valami negativ Erzsébet promenádot képzelte el magának, amelyet fasorok szegélyeznek, lovasok és járművek számára. De jellemző, hogy mindig barátaira gondolt ez az aranyos

BARABÁS MIKLÓS: NŐI PORTRÉ

szivü ábrándozó, aki valahogyan ferdén látta és hamisan hallotta az életet, de mindig ép és nemes maradt szive érzésében, nemkülönben érzékeny és erős a maga hótiszta becsületérzésében.

Most husz esztendeje, hogy utoljára ment le Montecarloba. Két ur, józanul gondolkodó és üzleti dolgokban óvatos szakember, a próbagépen fényesen bevált szisztémának engedve, finanszirozta Kardos Gyula montecarloi utját az aranygyapjuért. Megállapodás szerint egyenlően osztozkodtak volna a nyereségben a játékos és a két pénzember. Annyira meg voltak győződve — és pedig teljes joggal — Kardos Gyula fedhetetlen becsületességéről, hogy ellenőrzés nélkül biztak rá egy tekintélyes összeget. A szisztéma nem vált be Montecarloban. A szerencse hütlenkedett, de Kardos Gyula hü maradt önmagához. Nem tudta beváltani szavát, de megfizette életével tévedését. Valamennyiünknek könnybelábadt a szemünk azon a napon, amikor megérkezett Kardos Gyula bucsulevele, bejelentvén, hogy önként válik meg az élettől. Nincs reménye, hogy munkával visszatudja szerezni a kérdéses összeget, mert cserbenhagyta testi egészsége is, szivéig hatol a viz, alig tud járni, nem tud elvánszorogni a játékterembe, nem tudja átvenni millióit.

Most pedig ott pihen a Riviera kék ege alatt az öngyilkosok temetőjében a különös lovag. Nem tudtam rajta mosolyogni sohasem. Mert minden furcsasága mögött meghatóan ragyogott az ő ártalmatlan, védtelen gyermekdedsége, szinta tragikusnak éreztem az ő komikus mivoltát. Ha egy pólyásbabára akadnék az északi sarok mágnespontján, nem hathatna rám elhagyatottabbnak a maga gyámoltalanságában, mint ahogyan hatott rám ez a kopasz, rövidlátó öregember. Mélységes megindultsággal emlegetjük még mindig a mi drága jó barátunkat, ezt a szerencsétlen szerencsés embert, aki világi életében szegény maradt, de mindig ugy érezte, hogy csak ki kell nyujtani a kezét és övé minden gazdagság, minden fényüzés, minden női mosoly. Nábob volt pénz nélkül. Montecarló Don Quihotteja. *Gergely István.*

AZ ELSŐ KÉPKIÁLLITÁS MONORON. Szent István napján sikerült kiállítást rendezett Monor három művész fia. *Papp* József, akinek nevét a pesti kiállításokról már ismeri a közönség, *Szegő* Ervin, a Firenzei Képzőművészeti Akadémia növendéke és *Debreceni* István, aki autodidakta. Papp József, aki szerencsésen ízesiti a naturalista szemlélet elemeit a stilizálás fűszerével, persze meghaladja társai festői készségét, akik közül Szegő Ervin még küzd a kifejezés eszközeivel, Debreceni pedig feltoluló érzéseitől még nem is látja a festői problémákat. A kis kiállítás, melyet dr. Kégli János ny. államtitkár nyitott meg tartalmas esztétikai előadással, nagy sikerrel zárult.

ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: GERGELY ISTVÁN

TÁRLATOK

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS UJABB SZERZEMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA

A Műcsarnok évadzáró kiállítása kellemes meglepetést hozott a kiállítástlátogató közönségnek. Ismét bebizonyosodott, hogy azok a kiállítások, melyeket az egész magyar művészet bevonásával rendeznek, igen megnyugtató szinvonalat tudnak elérni. Ez a kiállítás azonban még más szenzációt is tartogatott a műértő közönség részére. *Csánky* Dénes festőművész, a Fővárosi Muzeum igazgatója ragyogtatta eddig nem ismert rendezői tehetségét. Merész koncepcióval és biztos szemmel úgy állította összebebizonyosodott, hogy csak jó és rossz képek vannak. Reméljük, hogy az első kiállítás sikere meghozza a tanulságos kiállitás folytatását is.

I—IV.

Az *első terem* a klasszikusoké. Azoké a festőké, akiket már a művészettörténelem tart nyilván, miután haláluk-kal átlépték az örökkévalóság küszöbét. Id. *Markó* Károlytól *Rippl-Rónai* Józsefig majdnem hiánytalanul vo-

HEGEDÜS LÁSZLÓ: KRISZTUS SIRBATÉTELE

sze a kiállítás anyagát, hogy a modern törekvések képviselői elvegyültek a történelmi patináju nevekkel és ahol a ma művészeit mutatta be, ott is eszeágában sem volt megkülönböztetést tenni a különböző irányok képviselői között. Ennek a merésznek látszó, de zseniális ötletü és a legnagyobb mértékben jóhiszemü rendezésnek az érdeme, hogy minden teremben meglepő összetételü falakat találunk és ismert képek egész új benyomást tettek a jól válogatott társaságban, ahol korántsem ütötték egymást a különböző művészi felfogásban fogant képek, sőt ellenkezően szerencsésen egészitették ki egymást a jóakaratu rendezés kegyelméből. A Fővárosnak ez a kiállítása rendkivül szerencsés ötletnek bizonyult és különösen meggyőző volt abból a szempontból, hogy céltalan és meddő a műveket irányaik szerint osztályozni, mert ime ismét nultak fel nagy mestereink a Főváros utolsó 8 évének szerzeményei között. *Mészöly* Géza, *Barabás* Miklós, *Székely* Bertalan, *Böhm* Pál, *Bihary* Sándor, *Gyárfás* Jenő, *Hegedüs* László, *Than* Mór, *Liezenmayer* Sándor, *Jankó* János, *Paál* László, *Kőrösfői Kriesch* Aladár, *Benczur* Gyula, *Pentelei Molnár* János, *Ferenczy* Károly, *Perlmutter* Izsák művészetét reprezentánsan képviselik a kiállitott darabok. Ebben a teremben nyert elhelyezést *Balló* Edének Horthy Miklós kormányzóról festett életnagyságu, kitünő portréja is és *Ligeti* Miklósnak Rippl Rónai Józsefről bravurosan mintázott bronz mellszobra. A nemrég nálunk járt nürnbergi főpolgármester, a kitünő dr. Luppe bronz mellszobra, Müller Hans komoly értékü munkája ugyancsak ebben a diszteremben kapott helyet. A *második és a harmadik terem* az élő művészek gyüj-

Kardos Gyula

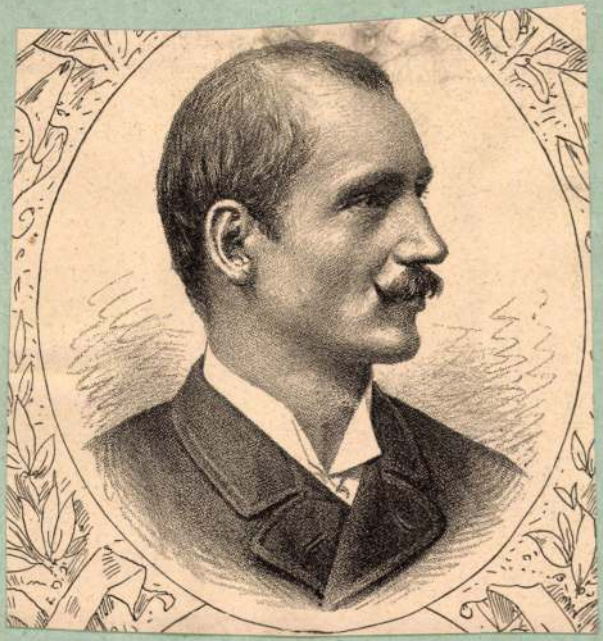

Közölve.
Ország Világ 1886. 792. l

Kardos Gyula

Gy. Bajáu 1857. február 20.

1.) Érdekes olvasmány. = Gy. von Kardos. " Fa, 23·3 X 18. Vésetett 1892-ben. M. n. Mus. Cat. 158.1.

Kardos Gyula

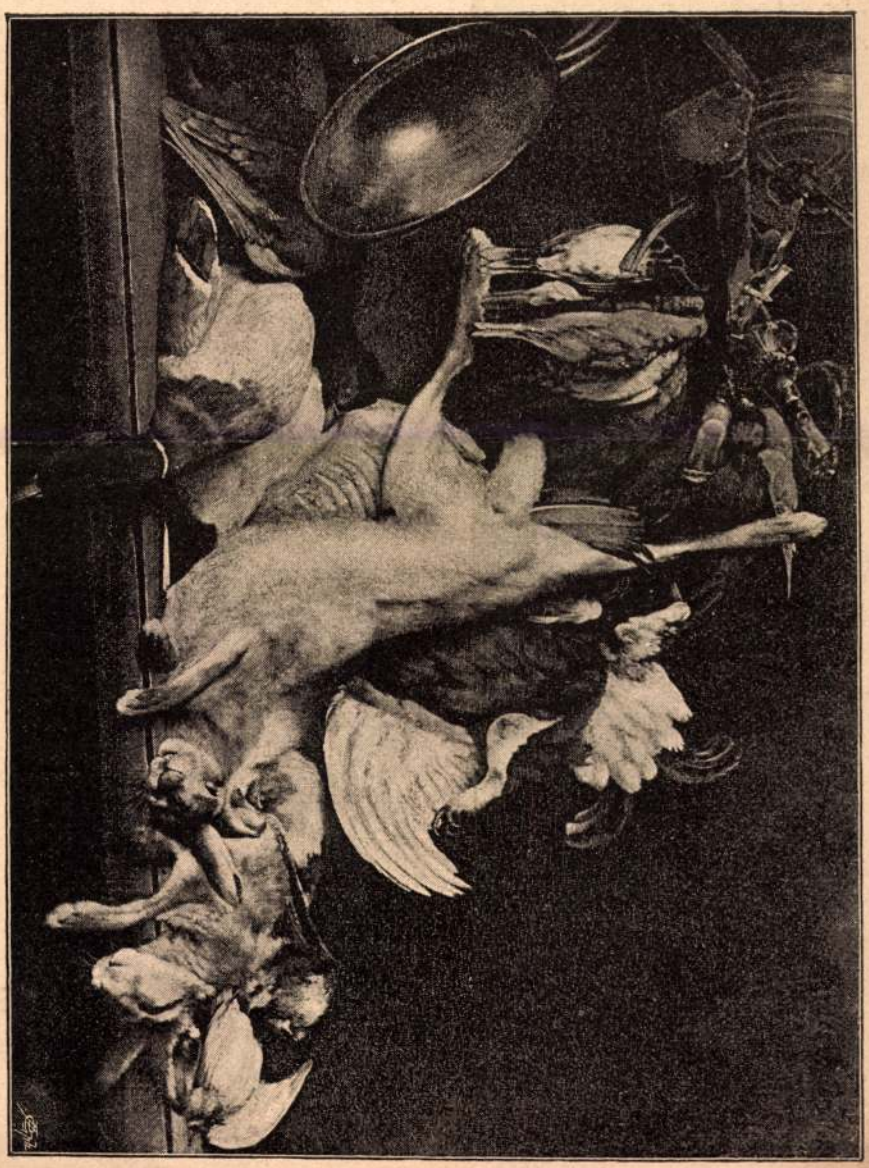

CSENDÉLET. — KARDOS GYULA FESTMÉNYE.

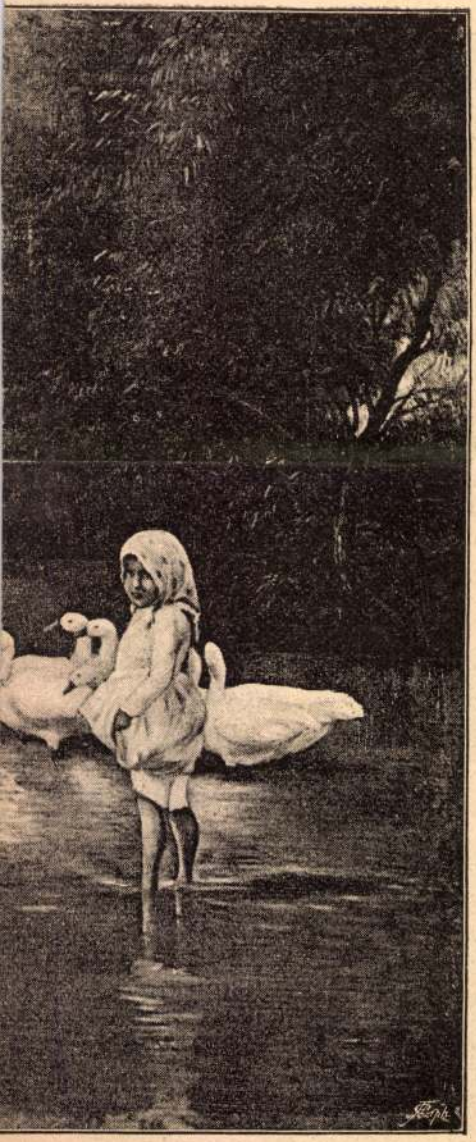

YESSY ARTHUR FESTMÉNYE.

kenetet, de végre is ez a kép mögött történik, a mi nem megy egyre.

Ha a Margitay Tihamér «Ellenállhatatlan»-ja meg találja nyerni a jutalmat, bizonyára úgy jár, mint a Csikyé: nem fog tetszeni a nagy közönségnek.

Úgy hiszem, Margitaynak a másik képe: az «Első szerelem» nem versenyez. Különben, ha versenyez is, az mindegy.

Nem vagyok tisztában a felől sem: részt vesz-e Paczka Ferencz a pályázatban? Az övé a nagy terem legfeltünőbb képe. Nurciai szent Benedeket ábrázolja, a mint csalánok közt feküdve, szenvedi kisértését egy pár csábos alaknak s kidüledt szemekkel rebegi nekik: «Apage Satanas».

Ha megtekintjük még Burger Lajosnak szépen festett férfi-arczképét, úgy nagyobbára láttuk mindazt, a mi e teremben az eredeti képek közül látni való volt.

A külföldiek közül már az első sorozatból ismerjük a Moreau de Tours két gyönyörű festményét: a «Morfin betegek»-et és az «Extatikus nő»-t. Láttuk a Léon Abry genre-ját is, melynek czíme: «Hirek a faluból». Új a Rochegrosse hatásvadászó «Nabuchodonozor»-ja, a melyen egy angyal olyan ragyogó szárnyakkal jön megbüntetni a csunya őrültségre jutott szegény királyt, hogy fényességétől, ember legyen, a ki meglátja a képet.

IX.

És a szobrászat?

Strobl.

Május.

Kardoss Gyula

A Képzőművészeti Társulat kiállitásain a következő műveivel vett részt:

1886. őszi kiáll.: Tanulmány, olajf., 250 frt. — Tanulmány, olajf., 200 frt. — Tanulmány, olajf., 200 frt. — Csendélet, olajf., 1200 frt. — Jób, olajf.

1887. őszi kiáll. II. sor.: Szerelmes triton, olajf., 1200 frt.

1888. őszi kiáll. I. és II. sor.: Ferfi arczkép, olajf. — Csendélet, olajf., 1300 frt. — Jézus kigúnyoltatása, olajf., 2000 frt.

Kardoss Gyula

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőmüvészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

A Nap. 1908. I. 31'iki kaina.

Kardos Gyula öngyilkossága

— A nizzai tragédia hátterében —

A Képzőmüvészeti Társulat választmánya tegnap délután rendkivüli ülést tartott. Egy fontos és sürgős ügyet jöttek elintézni a müvészek: *Kardos* Gyula, a jeles magyar festőmüvészről szomoru hir érkezett Nizzából. *Dudits* Andor hozta a hirt, hogy Kardos hetek óta a legnagyobb nélkülözések között él a Rivierán és a nyomor megtámadta erős szervezetét is, ugy, hogy a mult héten kénytelen volt ágyban feküdni. A müvészek segiteni akartak szerencsétlen kollégájukon és egyelőre hatszáz korona segélyt szavaztak meg részére. Alig határozták el ezt, távirat érkezett Nizzából, amely borzalmas hirt hozott: Kardos Gyula vasárnap reggel agyonlőtte magát.

Rettenetes kálváriát szenvedett végig a szerencsétlen ember és akkor nyult a gyilkos fegyverhez, amikor látta, hogy nincs menekülés ebből az ő kétségbeejtő nyomorából. Ha sejtette volna, hogy itthon az ő támogatásán fáradoznak müvésztársai, bizonyára nem követte volna el végzetes szándékát.

Kardos Gyula mint müvész és ember egyaránt rendkivüli volt. A tragédiája ott kezdődött, hogy játékra adta magát. Az volt a fix ideája, hogy egy csalhatatlan szisztémát talált fel, a melylyel a rouge-noiron százezreket, milliókat lehet szerezni. Ujra és ujra lerándult hát Monte-Karlóba, de ujra meg ujra letörten tért vissza. A játékszenvedély végül annyira hatalmába keritette ezt a rendkivüli embert, hogy végül kiölt belőle minden energiát és valóságos munkaiszonyban szenvedett. De egy tulajdonsága megmaradt a legkétségbeejtőbb nyomoruságban is. Szinte bámulatraméltó hősiességgel szenvedte el a nélkülözést, öt-tiz krajcárból élt meg napokon keresztül, a nélkül, hogy e miatt panaszkodott vagy csak elárulta volna.

A monakói bank költségén utazott haza néhányszor, amikor mindenét elusztatta a játékasztal mellett. S ahogy hazajött, első dolga mindig az volt, hogy a banknak nyomban elküldötte az utiköltséget. Pár héttel ezelőtt is kiutalt neki a bank annyit, hogy hazautazhasson. Közbejött a betegsége, amely fölemésztette ezt a pénzt és szegény Kardos Gyula ott ragadt. Gavallér ember volt és ezt azzal is bebizonyitotta, hogy nem akart a játékbanknak, amely többször kisegitette, kellemetlenséget szerezni és átutazott Nizzába, hogy ott haljon meg.

Buza		
Rozs	159	354
Árpa	611	—
Zab	411	—
Tengeri	832	—
Liszt	—	8556
Korpa	—	3216

A budapesti értéktőzsde.

Amerikából alacsonyabb jegyzések érkeztek. A mai tőzsde annak dacára helyi és bécsi fedezések és vásárlások folytán szilárd lefolyásu volt. Az összes értékek iránt igu élénk kereslet mutatkozott, de leginkább magyar hitelrészvényt és koronajáradékot favorizálták.

Előtőzsde:

Köttettek: Osztrák hitelrészvény 645.50—646.25. Magyar hitelbank 781.25—783.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 497.50—498.—. Magyar jelzáloghitelbank II. kib. 440.50—442.—. Osztrák-magyar államvasut 680.50. Déli vasut 147.50—148.—. Rimamurányi vasmü 534.50. Magyar koronajáradék 94.10—94.32½. Közuti vasut 569.—. Városi villamos vasut 284.——285.—. Hazai bank 294.50—295.50. Salgótarjáni kőszénbánya 611.——612.—. Keresk. r. t. 602.50—603.25. Drasche 505.——510.—. Adria 422.50. Orosz jár. 91.35.

Kőbányai sertésvásár.

1908. évi január hó 30. napján. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Sertéslétszám: Január hó 28-ik napján volt 21.850 darab. Január 29. napján felhajtatott 201 darab. Január 29. napján elszállittatott 126 darab. Január hó 30. napjára maradt készlet 21.925.

I. Nyomorultak, Gazemberek.
II. A BŰNÖS BUDAPEST.

IRTÁK: TÁBORI KORNÉL hirlapiró
SZÉKELY VLADIMIR rendőrfogalmazó.

A két kötet ára 2 kor.
(Postadij 20 fillér, ajánlva 45 fillér.)

Kapható A NAP kiadóhivatalában
— Rökk Szilárd-utca 9 sz. —

A főbb fejezetek cimei:

A nyomortól a bünig :: A müvészet csalói :: Hipnotizmus, spiritizmus :: A perverzek :: A bün specialistái :: Hamis játékosok :: Zsarolók :: Uzsorások :: Anarkisták, gyilkosok :: :: Szezonbünösök ::

és hátszu-
minden hü-
jül vált be.

Kapható és megrendelhető
SZÉMANN ÁGOSTON

Kardos Gyula

A Dunába veszett Makart-kép. A télen történt az a különös eset, hogy néhai *Zichy* Edmund gróf arczképét, melyet *Makart*, a híres bécsi mester festett, miközben a képet a budai palotából *Kardos* Gyula pesti műtermébe akarták szállítani, a szél a lánczhídról besodorta a Dunába. A képnek ezután nyoma veszett, ámbár a parti községek lakói buzgón halásztak rá. Megjegyzendő, hogy valami különös véletlen folytán, különböző időközökben, a kép összes másolatai is elpusztultak, az utolsó odaveszett a Zichy-kastély égésénél. A család később megbízta *Kardos* Gyulát, hogy fesse meg újból *Zichy* Edmund képét Makart modorában. *Kardos*, néhány fénykép segítségével és emlékező tehetségében bízva, tényleg meg is festette a képet, a mely a csalódásig hű másolata az eredetinek.

Ország-Világ

1894. 699. l.

Kardos Gyula

Kardos Gyula

Szana Tamás: Magyar képek az őszi kiállításon. Magyar Salon 1886. dec. 272. 278. l

A „GUTENBERG“ ASZTAL-
TÁRSASÁG E HÓ 5-ÉN ESTE
8 ÓRAKOR A NEIGER ÉT-

— **Kardos Gyula — öngyilkos.** Nizzából jelentik, hogy egy ottani előkelő szállóban halántékon lőtte magát *Kardos* Gyula festőművész és mire rátaláltak, már csak azt konstatálhatták, hogy a revolvergolyó halálthozó volt. Vasárnap reggel történt az öngyilkosság, de a hire csak ma ért Budapestre, mert a nizzai hatóságoknak csak nehezen sikerült agnoszkálniok az idegenből odaszakadt festőt. Kardos a szállodában ugy jelentette be magát, mint „Jules de Kardos, Budapest", ez a rövid törzskönyvi adat pedig nem volt hamarjában elég hozzá, hogy megállapitsák róla, kicsoda és hogy kit értesitsenek tettéről. Nizzában tartózkodó magyarok megtekintették az öngyilkosnak zsebében talált iratokat és igy sikerült kideriteni, hogy az öngyilkos: Kardos Gyula, a jónevü és ismert festőművész. Tettének körülményeiről ezeket irják: Az öngyilkosság vasárnap, kora reggel történhetett. A szálló egyik alkalmazottja ugyanis nyolc óra tájban, szokás szerint bekopogtatott Kardos szobájának ajtaján. Mivel nem kapott választ, feltörette az ajtót. Az életunt festőművész a kereveten ülő helyzetben követte el végzetes tettét. Már nem volt élet benne, amikor a szállodai alkalmazott megpillantotta. Jobb kezében még görcsösen szorongatta a revolvert, bal kezében pedig, amely abban a pillanatban, amikor a golyó kioltotta életét, — lehanyatlott egészen — egy kis kézi tükör volt. A golyó balhalántékába hatolt és azonnali halált okozott. Az öngyilkossá lett festőművész nem hagyott hátra leveleket, amelyekben megirná végzetes elhatározásának okát. Ez az ok azonban valószinüleg anyagi zavaraiban keresendő. Az utóbbi években különben testi kórság is gyötörte, amely végleg megörölte munkakedvét. Nem dolgozott többé és az anyagi zavarok mind jobban bántották. Vagy négy hónappal ezelőtt elutazott Budapestről, akkor azt mondta, hogy Monte-Karlóba megy. Távozása óta semmi hir sem érkezett róla pesti barátaihoz. Az öngyilkos festőművész életrajzi adatai a következők:

Kardos Gyula Baján született 1857-ben. Gimnáziumi tanulmányainak befejezése után Budapestre jött és a mintarajztanoda növendéke lett. 1877-ben tanulmányai befejezése végett Münchenbe utazott és hat évet töltött az ottani hires akadémián, majd visszatért a magyar fővárosba s minthogy itt külön mütermet nem tudott kapni, Benczur Gyula mesteriskolájában dolgozott három esztendeig. Ez alatt az idő alatt készültek *Jób*, a *Szerelmes Triton* és *Krisztus gunyoltatása* cimü festményei, amely utóbbi festménye a budai királyi várban látható. Kardos később ismét Münchenbe tette át lakását, hol miniatür-képeket kezdett festeni, melyek a finomabb izlésü mübarátok figyelmét csakhamar magukra vonták s a müvésznek számos megrendelőt szereztek. Kardos festményeit a leghiresebb angol és amerikai mükereskedők, köztük *Carmel*, vásárolták meg rendkivül magas árakon. E nemü müvei közül nevezetesebbek a *Rendezvous*, a *Hegedü-virtuóz*, *A felolvasó*.

— **Hohenau a büntetőbíróság előtt.** Berlinből táviratozzák nekünk: A Neue Gesellschaftliche Correspondenz közli, hogy gróf Hohenau ellen, akit a potsdami haditörvényszék tudvalevőleg csak bizonyitékok hiányában mentett föl, a császár parancsára a katonatiszti becsületbiróság eljárást inditott.

— **A monakói fejedelem családi botránya.** *Berlinből* táviratozzák nekünk: *Albert* monakói fejedelem, aki ma az Elyseében meglátogatta *Falliéres* elnököt, kijelenti, hogy első házasságából született Lajos fiáért, akinek elegendő évjáradékot juttat, nem hajlandó adósságokat fizetni. Erre a nyilatkozatra az késztette a monakói fejedelmet, hogy éppen ma a párisi lapok hasábos cikkben irnak a harminc éves herceg botrányáról. Lajos herceg ellen elhagyott kedvese nagy követeléssel lépett föl és pörrel fenyegetőzik s a párisi lapok ebből ez alkalomból meginterjuvolták a fiatal herceget, majd atyjához fordultak azzal a kérdéssel, vajjon ki fogja-e segiteni fiát a kellemetlenségből. Erre nyilatkoztatta ki a monakói fejedelem, hogy nem fizeti ki fiának adósságait.

— **Gyászrovat.** Dr. *Klinger* István siklósi apátot, a budapesti egyetem volt rektorát ma temették el nagy részvét mellett az egyetemi templomból. A fekete posztóval bevont padsorokban ültek az egyetemi tanács tagjai: dr. *Török* Aurél rektor, dr. *Ajtai* K. Sándor prorektor, dr. *Kiss* János, dr. *Csarada* János, dr. *Lenhossék* Mihály és dr. *Lánczy* Gyula dékánok, teljes számban a hittudományi kar tagjai, továbbá az egyetem professzorai és a papnevelő intézet növendékei. A gyászszertartás misével kezdődött, amelyet dr. *Városy* Gyula kalocsai érsek, az elhunyt egykori tanitványa, mondott. Mise után az érsek beszentelte a halottat. Ezután a hittudományi kar dékánja s a megboldogult volt tanitványa, dr. *Kiss* János pápai prelátus mondott bucsuztató beszédet az egyetem tanácsa, a hittudományi kar és a volt tanitványok nevében. Beszédében méltatta az elhunytat, mint egyházi férfiut, tanárt és jó embert. Végül fölhivta az ifjuságot, hogy pályáján és tetteiben kövesse az elhunyt nemes példáját. A beszéd után a koporsót diszkocsin a Kecskeméti-utcán és a Rákóczi-uton át kivitték a kerepesi-uti temetőbe. Itt dr. *Dudek* János hittudományi professzor még egyszer beszentelte a halottat s a megboldogultat örök nyugalomra helyezték.

Id. *Szappanos* Elekné, született *Mester* Juliánna élete hatvanötödik, boldog házassága negyvenhetedik évében Kecskeméten elhunyt.

Varga Elek nyugalmazott kir. járásbiró Nagykőrös város egykori főszámvevője hetvenkétéves korában meghalt Nagykörösön.

Ma adták meg Budapesten a végső tisztességet *Beteghi* Imre országgyülési képviselőnek. A gyászszertartáson nagyszámu gyászoló közönség jelent meg, melynek sorában ott volt gróf *Apponyi* Albert közoktatásügyi miniszter, *Leszkay* Gyula, a képviselőház háznagya s a függetlenségi párt számos tagja. A bucsuztató *Ferenczy* Géza országgyülési képviselő mondotta a függetlenségi párt nevében. A holttestet ezután Felekre szállitották s ott helyezik örök nyugalomra.

M.D.K.

Kardos Gyula

Dicsérő oklevelet kapott a müvész, -irja a lap "A magyar müvésznövendékeket a Müncheni Képzőmüvészeti Akadémia kitüntette" cimmel az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. aug. 7.
3. évf. 45. sz. 718. lap

Kardos Gyula

1888. Budapest.

1. Csendélet. Olajf. 1300 fst
2. Fejfi arckép. Olajf.
3. Jézus kigúnyoltatása. Olajf. 2000 fst

Őszi kiállítás II. 1888.

1889. München.

1. A nagypapa szórakozása. Olajf. 900 fst

Téli kiállítás 1889/90.

1892. München.

(78) Érdekes olvasmány. Olajf.
(79) Meglepve. Olajf.
(83) Dohányzó. Olajf.

Téli kiállítás 1892/93

Krausz Antal

nobrász

Kardos Gula

1882. a münchen akademian
vzust ermet nyert.

Vas. Ujs 1882. 196. l

Mur. és Kő. Építés

Kardos Gyula „Pesti" II. 210.

Kardoss Gyula

vrad Benczúr Eiáll. 21. 1.

1921. Benczúr Eiáll.

Fekvő fejfa, arat, olaft.,
az állam tulajd.

Krisztus kigunyolása,
olaft. Bánd Gyula
tulajd.

Roma X. 53.

Kasdos Gula

IROD.

Vas Zp 1895.

752

TK4 .N4 T99 no. 202

Kardos Gyula

rk. szul. 1857 Bajan
megh 1908
1883/84 – 1887/88
a Benczúr mesterskola
tagja

MÁRCIUS

22

Kardos Gyula

Jób Repr.

Biró József

A marosvásárhelyi
képtár.

MAGYAR MUVESZET

1937. 173. l.

Ivód.

Cinpe 1934

Häydrich, Fr: Női képmás. Ovális miniatür, üvegen. 8×6 cm.

Gerevich: PA, 262 l.
9. Marco.

Kardos Gyula

1881 dicsérő oklevelet nyert a
műcsem akademiai.
Magyar művészek külföldön –
Vas-Nyp 1881. 494 l

Kardos Gyula

festő.

1905. Budapest, VI. Munkácsy u. 27.

MDK

Kardos Gyula

Krisztus kigunyoltatása, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 5o - 133.l.

M.D.K.

Kardos Gyula

A Képeink c. rovatban "A Nemzeti Szalon tizéves jubileuma" cimmel a lap közli, hogy a müvész is egyik alapitó tagja -az 1894. márc. 12.-én létrehozott- Nemzeti Szalon ~~Magyar~~ Magyar Képzőművészek és Müpártolók Egyesületé"-nek, s ebből az alkalomból szerepel a lapban a müvész arcképe.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. ápr. 10.
26. évf. 15. sz. 268, 274. lap

MŰVELŐDÉSI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Kardos Gyula

A kritika igen komolyan értékeli férfi és gyermek arcképeit, melyek a Mücsarnok Tavaszi Kiállitásán szerepelnek.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. ápr. 29.
16. évf. 18. sz. 287. lap

Kardos Gyula, festő szül.
1857 II. 28. Bajan, megh. 1908.
I. 27. Montecarloban. Tanul-
mányait Budapesten és München-
ben végezte, ~~[illegible]~~ Itthon,
realisztikus nagyméretű
jobb c. festegével 1886. tűnt fel. Utóbb
miniatúr élet- és csendéletképe-
ket festett.

Ry. 76.

közül (ekép) Atropost ~~[illegible]~~ derék ~~[illegible]~~ig és
kezében három gombolyagot ~~[illegible]~~
ó van, a mdylyel a három ~~[illegible]~~ fonálszálat
fejét galykoszorú övezi, haja ősz, szemöldö-
ře ráncos. Bő újjú és elől szétálló ruhá-
szélés, derekát kendőöv szorítja.

rétei 62:49.5 cm.
ker János Lapló ajándéka.

Hoch Zaun – Aikszyttene.
Kalauz és képes tárgyunkató a nemzeti szalon nemzetközi kiállítása Bpest, 1901. 63. lap.

KARDOS Gyula

(Magyarország).

A Nemzeti Szalon igazgatója. Ebben a minőségben legközvetlenebb befolyást gyakorolja a Szalon ügyeire s igy őt méltatni nem a mi feladatunk. Csak konstatáljuk tehát, hogy a bécsi kiállitáson aranyérmet nyert, a párisi világkiállitáson pedig a III. Medaille-al tüntették ki Érdekes olvasmány czimü képeért. Mint kitünő miniatürista a külföldön is ismert. A portrait-festés terén főleg erős jellemzésre törekszik. A Szalon kiállitása erről az oldalról is bemutatja a jeles művészt.

festői részleteinek a tanulmányozásába. Kevés franczia ismeri úgy a ville lumiére minden zegét-zugát, mint ez az érdekes, megnyerő, őszhaju fiatal mester. Az egész világon ismerik és csodálják az ő könnyed, biztos ecsetjével festett vedutá-it. Európa majd minden muzeumában képviselve van. Eau-forte-jai is kitünőek. Ezekből dr. Térey Gábor, az országos képtár tudós őre szerzett meg néhányat a muzeumnak.

Laing, a Champ-de-Mars-i Salonban állit ki. Sociétaire a skót művészeti és az angol graphikai egyesületben.

A Place du Caroussel czimű aquarelle-képe, mely e kiállitáson látható, egyike a legszebbeknek és kiválóan jellemzi is őt.

LAURENS Jean-Paul

(Franczia ország).

Született Fourquevaux-ban (Haute-Garonne) 1838-ban. A franczia művészet ez egyik halhatatlanja a toulouse-i Ecole des

Kardos Gyula

Havas Ignác ack

Budapest nékesfőv. tulajd.

V.

68.

Missale Strigoniense

esztergomi misekönyv

ősnyomtatvány

Brünn 1491.

Kardos Gyula

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőművészek. Budapest. é. n.
50. l.

Érdekes olvasmány c. képe
repr. 17. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kardos Gyula

MAGYAR MUVÉSZET

1925. 185

1931. 529, 535

gyománya 1871-ben. — Magy. Képt. 215. — Dep. régi 50. és új 2. b). — Ltsz. 530.

— Uj lelt. sz. 530. — 1905. átv. jegyz. 544. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2171, és a leltárban 3111. -- Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Erny M. hag 1871

MK 215.
Dr. 50
vy 26
Nyl. 530

Kardos Gyula

Universum-lexikon

375. l.

TK. 231.

II
586

231. *Bossányi Gábor.* Mellig van ábrázolva, kissé jobbra fordult, tojásdad medaillonban. Szemöldöke, hegyesre pödrött bajusza és körszakálla fekete, szeme barna. Kék bélésű prémkucsmáját fehér toll díszíti; atilláján és magas vállú kék mentéjén a díszgombok nagyok. Felirata alól: »*Omnia si perdas famam servare memento*« és a kép körül: »*Gabriel Bosany de Nagy Bosan S. C. Rq(ue) M. Praesidy Komaromiensis Vice Capitan: Anno 1647*«.

Vászon, méretei 18·4 : 14·7 cm. — Át. Képt. 147 (11). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Kardos Gyula Budapest.

Műcsarnok

1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll.
1895/96. téli kiáll.
1896. millenniumi kiáll.
1899–1900 téli kiáll.
1902. tav. kiáll. 276.
1903–4. téli kiáll. 91.
1904–5. téli kiáll. 23
1905. tav. kiáll. 85.
1905–6. téli kiáll. 349

Kozma László árvaházi igazgató

VI. 155.

Kardos Gyula

1857 – 1908.

Irod

Kacziány Ödön. Kardos Gyula. Vas. Ujs. 1908. 113. l. (arcz.)

Kardos Gyula

wód

Kacziány Ödön. Kardos Gyula. Vas. Nys 1908

Cz

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

Kardos Gyula

Ivód

Incze: Magy. Mův.
Almanach 1909 - 118 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Kardos Emler

vdt

Vas. Vp 1894-
2721.

Kardos Gyula

Laid

Bmk 75 l.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Kardos Gyula

Szód

Déry 1904 25 l.
(archeppel)

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

Endrényi Imre, Szeged.

Kardos Gyula

Wood

M. Salon 1892. XVII.

20 l.

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a mühelyfőn

8. sorsz. Mühelyi mi

Kardos Gyula

pesti

ród

B. Bács B.

II. Rötet 5741.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

Kardos Gyula

Wod

Ost Verlag 1900.

613-614 l. arcky

Kardos Gyula

lásd
az
Kaldébra B. l

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Kardos Gyula, festő; szül. 1857 február 20-án Baján.

Kardos Gyula

festő

wód

z

Krück

I. 602. l.

Rimaszombati muzeum II. 237.

Kardos Gyula

szül. Baján 1857 febr. 28-, ~~[illegible]~~ atyja K. György földbirtokos - Gimn. érettségit végzett -

1876/7. I., 5 félévé vendéglátogató a bpesti ~~[illegible]~~ mintarajziskolában -

1876/7. II. vendéglátogató.

Kardos Gyula

Wien

Magyar Galerie X. 1889.

Vezi

Arc Egyiet

magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Kardos Gyula

Művészet 1908. 125, 127, 128, 143
– 1911. 133, 134, 136, 137, 139
– 1912. 182

Magyar Művészet
1925. 185

P	f	P	f

Kardos Gyula

Lvód

Vas Ip 1887. 504

Kardos Gyula

„Tanulmány" és „~~Ka~~ „Furolás" c. miniatürje (eml.) szerepel a bajai Türr István Múzeum Tanulatán

Késmárky Mária: Bajai képzőművészete

Petőfi Népe 1970 VIII. 11

Kardos Sule

ind
2

Vas Ugs 1901. 6.50

Kardos Gyula

vrod

Benczúr kiáll.

21. l.

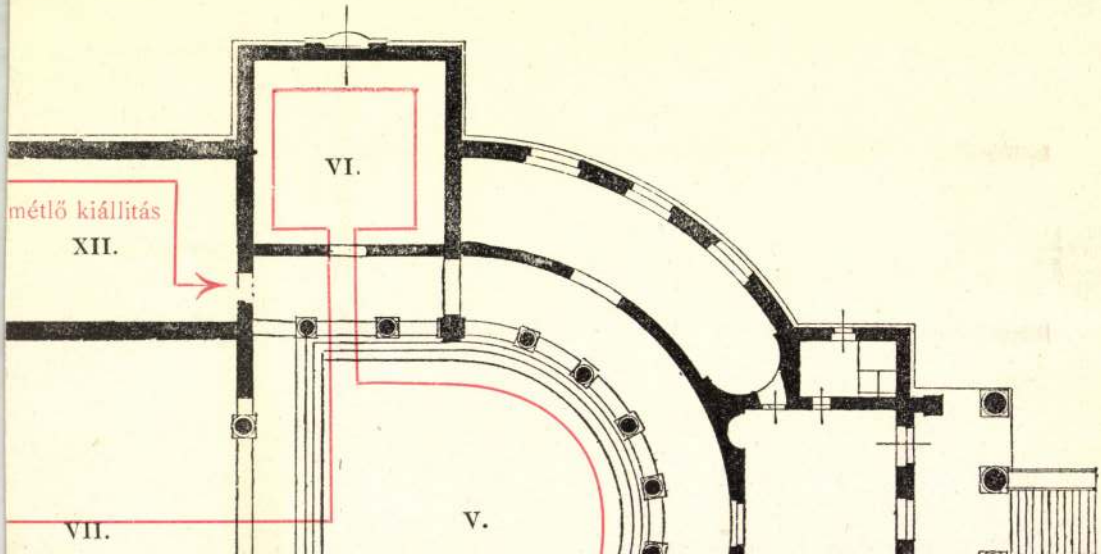
VI.
métlő kiállitás
XII.
VII.
V.

Kardos Gyula

l. Lá Biró Hegyüst

63. l.

Repr.

Tanulmányfej.

٢٠٧

Kardos Gyula

Zichy Edmund gróf
arcképe, másolat festitől
Makart utáni, a Fővárosi
Képtárban.

Irta

Elek Artur. A Fő-
város Zichy-muzeuma.
Magyar Művészet
1925. 184. l.

ız emberraj. A selyem suhog, a kalapok-
)llak bólogatnak, szikrázik a gyémánt,
soly, flört, csevegés mindenütt. Ibolya-,
na-, orgonaillat, üvegszekrényekben
az, ami drágát emberkéz szött-font.
fényt követ, ragyogást ragyogás vált
int egy örök ünnep, az iparnak s keres-
lemnek szentelve, arany-ezüstben, már-
ban, drága fában pompázik a templom.
ltaképen az utca művészete alá kell
znunk az éttermek, kávéházak művésze-
. Ha valahonnan, úgy ezekből indulhat
ülönösen nálunk, a saját otthon művészi
kításának példaadó, kultúrnevelő inspi-
)ja. Míg az angol otthonias, a német
ıdias bár, de nem otthonias s azért a
ános vendéglői élethez több hajlama
addig mi, kiknek sem a családiasság,
az otthoniasság, fájdalom, nem eré-
ık, a vendéglőkben és kávéházakban

Kardos Gyula, festő

München-ben kb. 1881.ben dicsérő oklevelet kapott az Akadémián. Kitüntették még, Karcsayt, Hollósyt, Kéméndyt, Karlovszkyt, Magyar Mannheimert, Peskét is. 20.old

Csatkai Endre: Karcsay Lajos festőművész/1860-1932/ 17.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXI. évf. 1967 Sopron

Kardos Gyula

Művészeti krónika. (Kardos.) Irta L. A. Magyar Szó. febr. 5.

L 1908.

(Művészet 1908. 143. l.)

T. 152.

hbinder in der Königl: Freyen
detü czéhlevél felső részén
ét szemléljük a Dunán a hajó-
nakokkal és bárkákkal. Diszes
os [illegible] czimere [illegible], közé-
önyvkötők szerszámai ábrázolvák.

2 cm.

Kardos Gyula

Kardos Gyula. Irta Kacziány Ödön. Vasárapi Ujság febr. 9.

(1908.

(Művészet 1908. 143. l.)

Buda.

A középtért Buda városa é
ben a környékbeli hegyek látszan
sátrak és bódék kötik le figyelm

Aqu., mér. a vk. 18.6: 3

Kardos Gyula

Művészi Ipar 1906. 115-C.

KARDOS GYULA: Mézeshetek

aroly rajza

Craig Gordon rajza
♡ Amerikai ♡

Kardos Gyula, 1857-19o8

Udvarlás, olaj

Virágcsendélet, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

4o 1.

Kardos Gyula
festő

H.D.K.

Férfi akt.

Aradjegyz III-terem 59 sz. 24 l.

K. D. K.

KARDOS Gyula festő

Jób 1886

Farkas munkosst. 463,

Kardos Gyula
Udvarlás, olaj

Árverési csarnok, 1939. 17 1.

A lakonaz küls
tulajdonos felvilágosit
ablakai keretezettek vo
disszel.

A lakóház nép
- szerény megjelenése e
zad második feléből, kö
és felépitésében szinte

Rákosi Mátyás-u.15. Gád
Rákosi Mátyás-u.4o. Old
Rákosi Mátyás-u.42. Old
Rákosi Mátyás-u.55. Hom
Rákosi Mátyás-u.68. Hom
Rákosi Mátyás-u.7o. Old
Rákosi Mátyás-u.118. Or
Szabadság-u.16. Kétrész
Szabadság-u.21. Háromré

MDK

Kardos Gyula

Gergely István: Művészfejek. Kardos Gyula. Képző-művészet 1932. 52. sz. 147-151.l.

MDK

Kardos Gyula

Jób

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

MDK

Kardos Gyula

Zenekedvelő, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-134.l.

MDK

Kardos Gyula

Meglepetés, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 5o - 133.l.

MDK

Kardos Gyula

Várakozás, of.

SzmKT Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain.
SzmKT 50 - 136.l.

MDK

Kardos Gyula, Baja 1857-Monte-Carlo 1908

Férfi-akt, olaj

Arad város nyilv. képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyzéke. 24 l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-19o8.

Burnótozó férfi, festm.

Csipkeverő, festm.

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept.

7 1.

ablakos, fülkében Nep.Szt.János

MDK

Kardos Gyula,

Csendélet, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

8 9 1.

MDK

Kardos Gyula

Krisztus kigunyolása, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT; B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

MDK

Karóca Gyula

Kriszta Kigunyolása, olaj

Pelvinczi Tamás Z: Bencsur és iskolája. OMKT:
B.Gy. és tanítványai kiáll. Képes katal. 1921.

66 l.

MDK

Kardoss Gyula festőművész.

Benczur-isk. [illegible] tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921

Kardos Gyula MDK

A magyar művészet képviselői között a Nemzeti Szalon Kossut utcai helyiségében 1901 febr. 16-án megnyilt internacionális kiállításon.

Műcsarnok.1901.8.sz.132.1.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908.

Rokokó jelenet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 22 l.

Kardos Gyula festőművész

"Frissen, egészségesen festett és derüsen élt...a b_ecsületes müvészet szinszóró prizmáján keresztül nézte az életet. Betegen és meghasonlottan, fiatalon számüzte magát az életből. Nizzába ment meghalni."-irja az "Innen-onnan c. rovat sign. nélküli megemlékezése.

A HÉT, Bp. 19o8. febr. 2. XIX. évf.
5. sz. 76. lap.

Kardos Gyula

"Zenekedvelő" c. müvét a kritika igen nagyra értékeli.
Masque: "A tárlat" c. beszámolójában ismerteti a kiállitáson szereplő müveket.

A HÉT, Bp. 1895. dec. 15.
VI. évf. 5o. sz. 798-8oo. lap.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908

Férfi tanulmányfej, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74. sz. 25 l.

A lagunák városá
vásárolta a Canal Gran
cei settecentó legjele
már nem halmozták el m
keleten s a ház is óri
szállodává alakittatta
néven nyilt meg 1846-b
néven élt tovább. Itt
apját, József Ágostot
cei tárgyu képét, mely
zsef vett meg a Belved

Kardos Gyula
festő

M.D.K.

Az 1884-ben megnyílt első festészeti mesteriskola
első tagjai között volt Kardos Gyula is.

Tompa Gabriella: Greguss Imre

20 l.

MDK

Kardos Gyula

Tanulmányfő (Vall és Közokt. min. letétje)

Temesvári Képtár

9

MDK

Kardos Gyula

Fodor F: Greguss Imre. Szépmivészet, 1943.10.sz.
185-89 l. képekkel.

MDK

Ernst Muz. 18. auk. 1921. dec.

1.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908.

Rajtakapott szerelmesek, festm.

A fuvolás, "

Ernst Muz. 51. auk. 1935. márc.

lo 1.

MDK

Kardos Gyula

Fekvő férfi akt, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája, OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

MDK

Kardos Gyula

Mücsarnok, 1899. 10.sz. 143 l.

Szend (Komárom)

R.k.plébániaház, földszintes, 7

(Révhelyi Elemér, 1951– Tüz Tamás, 1

Kardos Gyula

Képeire gyakran rákamisították Munkácsy szigrafúráját.

Sinkó Katalin: Tanácsok a kamisítványok felismeréséhez; Műgyűjtő, 1972/3. sz. 17. l.

MDK

Kardos Győző szobrász

FAE: A csepeli dolgozók képzm. kiáll. Szabad Nép 1949. jan. 11.

Fénykép. Mitlené

Képzőművészeti Főiskola

Kardos Győző mint szobrász (Csepeli szabadiskola)

Fénykép.

Rózsa Gy. és Hellai n.

MDK

Kardos Győző

Munkás-képzőművészeti kiáll. Csepelen. Szabad Nép, 1949. okt. 14.

Kardos György építész

K. Kozma Lajos

– A harmincas évek építészetének kronológiai táblázata. 6–8

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/2

Kardos György

Méltatás

Gálor Eszter: A „Római iskola" építészete.
Művészet, 1977. december – 11 lap.

< Kardos György >

építészeti (?) cikke

( ) A hellenisztikus építészet az új ismeretek fényében.

Tér és Forma

1947. 8. 72.

ábrákkal

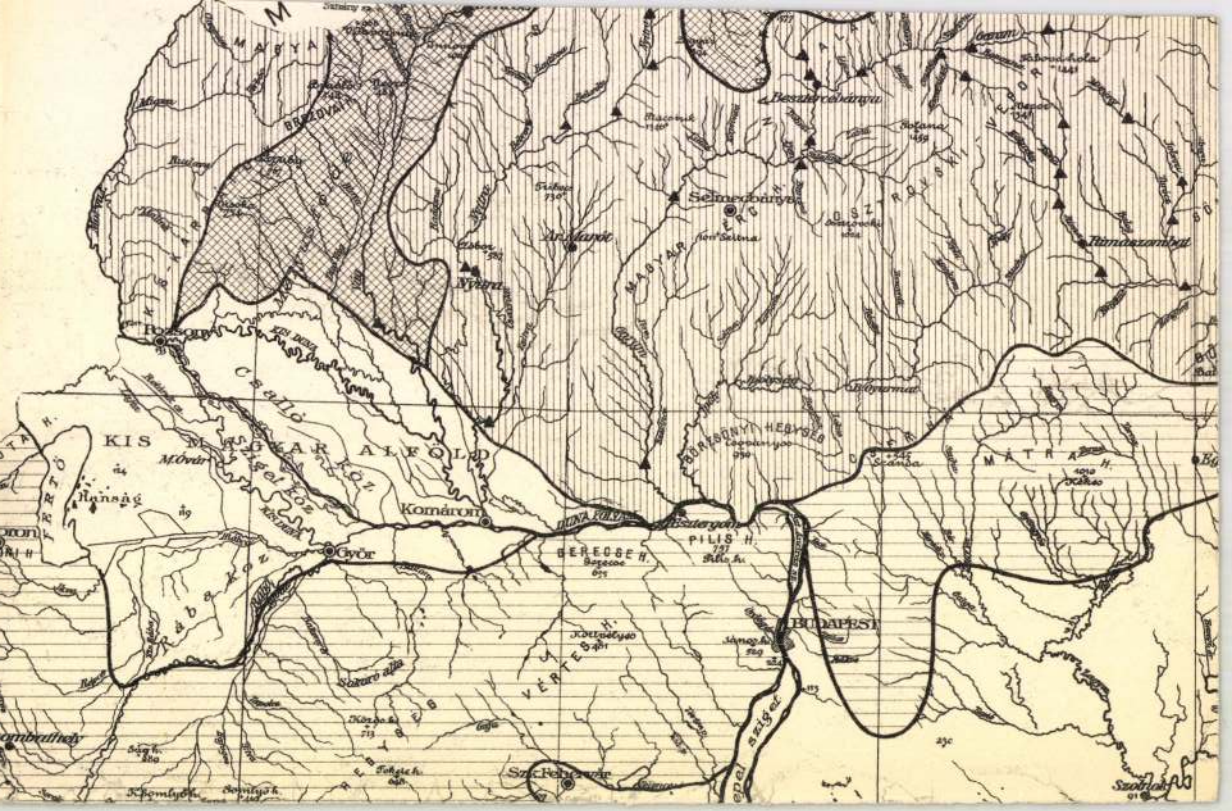
MAGYAR
KIS MAGYARSZÁGI ALFÖLD
Komárom
Győr
BUDAPEST
Sz. Endre
Szolnok
Selmecbánya
Ar. Mariát
Nyitra
Pozsony
Besztercebánya
Rimaszombat
Losonc
Salgótarján
Szécsény
Szántó
Szob
Vác
Aszód
Gödöllő
Hatvan
Cegléd
Kecskemét
Szabadka
Baja
Mohács
Pécs
Szigetvár
Kaposvár
Nagykanizsa
Zalaegerszeg
Szombathely
Sopron
Körmend
Kőszeg
Fehérvár
Veszprém
Tapolcza
Keszthely
Balaton
Duna
Tisza
Rába
Sió
Dráva
Mura
Ipoly
Garam
Sajó
Hernád
Bodrog
Zagyva
Tarna
Eger
Mátra
Bükk
Vértes
Gerecse
Pilis
Bakony
Vértesi h.
Gerecse h.
Pilis h.
Bakonyi h.
Vértesi erdő
Bakonyi erdő
Mátra h.
Bükk h.
Tokaji h.
Somlyó h.
Fekete h.
Fehér h.
Kőszegi h.
Sárvíz
Sárvíz völgye
Sárrét
Hanság
Fertő
Fertő tó
Velencze tó
Balaton
Duna völgye
Tisza völgye
Alföld
Dunántúl
Felvidék
Erdély
Horvátország
Ausztria
Csallóköz
Mátyusföld
Ipolyság
Kis Magyarországi Alföld
Magyar Alföld
Dunántúli Hegyvidék
Tapolczai Medencze
Keszthelyi Medencze
Balatonfüredi Medencze
Balatonfüred
Tihany
Siófok
Fonyód
Keszthely
Tapolcza
Veszprém
Székesfehérvár
Sárbogárd
Dunaföldvár
Paks
Mohács
Baja
Szabadka
Kalocsa
Dunapentele
Dunaújváros
Adony
Ercsi
Budafok
Csepel
Csepel sziget
Szentendre
Visegrád
Esztergom
Párkány
Ipolyság
Losonc
Rimaszombat
Besztercebánya
Selmecbánya
Nyitra
Pozsony
Győr
Komárom
Tata
Oroszlány
Tatabánya
Gyöngyös
Eger
Miskolcz
Kassa
Tokaj
Debreczen
Szolnok
Szeged
Temesvár
Arad
Nagyvárad
Kolozsvár
Brassó
Fogarasi h.
Kőhegy
Kőszeg
Sopron
Körmend
Szombathely
Zalaegerszeg
Nagykanizsa
Kaposvár
Szigetvár
Pécs
Mohács
Fehérvár
Veszprém
Tapolcza
Keszthely
Balaton
Duna
Tisza
Rába
Sió
Dráva
Mura
Ipoly
Garam
Sajó
Hernád
Bodrog
Zagyva
Tarna
Eger
Mátra
Bükk
Vértes
Gerecse
Pilis
Bakony

Kardos György dr.

építész

1

Szabad Művészet
1957. 385. l.

Tárgy	Tételszám
Áthozat	

Méret				Pénz			
	m^2	m^3		Egységár		Összeg	
				K	f	K	f

Kardos György

Emlétre

Inne Erzsébet: Anniversaty otthona

Csepel, Bp. 1970. már. 6.

Kardos György

építész

Szül. 1902 Szombathely

Egyet. műegyetem

Meghalt 1953. febr. 7.

Szabó Ervin jegyz.

Kardos Gyula

1894. bécsi nemzek.
kiáll. kitüntetés.

Vas. Ujs. 1894. 272. l
(Magyar művészek
kitüntetése.)

Kardos Gyula

1874/75 – 1876/77 és 1883/84 – 1887/88 a Benczur féle iskola növendéke

Ferkèpzomfoiskòvk

97. l.

342

Képes Krónika

XI. évfolyam. *Szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap* 19. szám

A Szépművészeti Múzeum kincseiből. Kardos: „Érdekes olvasmány" (Modern képtár).

Ára a gyermeklappal s a külön regénymellékletteI együtt 60 fillér

Hodossy Sándor leányának Mariannenak esküvője Coreth Botho gróffal.

Olaf norvég trónörökös és Márta svéd hercegnő nászútjukon.

Az olasz király Milánóban megnyitja az árumintavásárt.

Schaeffer Vilmos, a Remington Irógép Részvénytársaság eddigi igazgatója, akit az amerikai gyár központja 30 éves jubileuma alkalmából vezérigazgatóvá nevezett ki.

Kínai lakodalom Hangchowban. A menyasszony fátyla már majdnem európai ízlés szerint van tűzve, míg a ruhája őskínai szabás szerint készült.

Olasz cserkészfiú Mussolininak a cserkésztáborban használt főzőedények mintájára készült ezüst főzőedényt nyujt át emlékül.

Kardos Gyula

festő

életrajzat lásd

Rapcsányi

290. l.

MOB kat. 3699.

Kardos Gyula

l. Művészi Ipar

1894. 99. l.

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegrammadresse
HAZAIBANK

Nagyságos

S

"Kamat és költségme

Folyó hó ---

csénk értesiteni, hogy a kamat és

9.542

követelése után márc. 27

illetékek és költségek levonása u

fejében b. számláját

262.260.- k

elismertük.

H. B. (Levelezés) 180. 1923. XII. 1500 db. — 19576. Nobel, Budapest.

Kardos Gyula

röd

Din Paris

23.1. Reppet

28.1.

Kardos Gyula

wód

z

Lázárivók

128, 129. l.

süvegekben kagylósidomokba fest
tő anyával, melyet szintén Tardos

Lotz a hajó hármadik
án kezdte festeni azt a jelenet
ország Védasszonyának felajánlj

Románstilú templom ku
rös szőnyeggel borított lépcső
előtt térdel Szent István. Magas
emeli a szent koronát a Mária f
palástja dus redőkben omlik az
arcát eltakarja, fejét dicsfény
zött, sugárözönben száll alá az
A rózsaszinruhás Szűz Anya a k
lid mosollyal tekint alá. Kék bő
Lábainál lebegő halványzöld ruh
ben. Az előtérben lent két kis a
keresztet tartja. Baloldalt a k

Kardos Gyula

d.

Ernst Muzeum aukció

XXXII. 191.7.

Lothringen Filep Emanuel herczeg (arczk.) II. 140.

Kardos Gyula

Erőd

Lázárirók

108. l.

ett két-két, Istent dicsői-
-Krenner festett 1925.-ben /15/.
csehboltozatára 1894 okt.8.-
et, amint Szent István, Magyar-
a a koronát /16/.
polás belseje tárul elénk. Vö-
emelvényre helyezett oltár
an előre tartott két kezében
elé. Biborvörös ruhája, kék
oltár lépcsőjére. Karja fél-
övezi. Gomolygó felhők kö-
égi jelenés a tér belsejébe.
is Jézust tartja karján. Sze-
köpenye fejét is beboritja.
ás angyal mesteri rövidülés-
ngyalka az apostoli kettős
ép terének mélyébe

Kardos Gyula

ivid
2

Fürsthangsz

50.-

Kardos Gyula

festő

l

Homér Sajos

Benczúr Gyula

Bp. 1938.

40. l.

41. l.

Karnálka bronzból, római VII. 140

Kardos Gyula

Thieme Becker

XIX. 555. l.

(Chyka)

Thieme Becker

Kardos Gyula

XXI. aukció
A Gyűjtő 1915. 63 l.

384. KARDOS GYULA: Könyöklő kis leány. 1200
Lásd az illusztrációt. 53 l.

XXII. aukció.
U. o. 1915. 112. l.
U. ar.

Bob Ford

1929

Kardos Gyula

Istenfélő Tóbi

CimpeCat

Budapest székesf

26 2 5 9 0 szám

193 5 -XIV.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Müemlékek Orsz

E

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi boríték

Kardos Gyula

l.

Csókmul

63. l. 88. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kardos Gyula

l.

Jbl Lotr

330 l.

Kardos Gyula

kiáll. erem

Közlezrkiáll

1267. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

52. KARDOS GYULA: Jób és barátai (olajf.) Magántulajdon.

53. „ „ (olajf.) Ára 600 frt.

Nemzeti Szalon
1900. téli kiáll.

Kardos Gyula

Ernst Muzeumkiáll. 47.

Magyar remekmüvek
1921. máj.

Olvasó férfi, Glück
Frigyes

ugyanazon témáról egész képsorozatokat festett, hogy a megvilágítás, atmoszféra és reflexhatás színváltoztatásait jól megfigyelhesse a nap és az év különböző szakaszaiban, különböző időjárások mellett. Különösen híresek a szénaboglyákat és tóparti vízi liliomokat ábrázoló sorozatai. M. végső következetességig fejlesztett impresszionizmusát kortársai, Pissarro és a többiek átvették és a 80-as években fellépett kis csoport, a pointillistáknak nevezett neo-impresszionisták fejlesztették tovább. — Irodalom: Th. Duret, Histoire des Peintres Impressionistes (Párizs, 1906). R. A. Meyer, Manet und Monet (München). Hevesy.

MONGOL PENGE, acél kardpengék sárkányok és főnixek tausírozott képével, amelyeket a mongolok kínai hatás alatt kezdtek készíteni és elterjesztettek a keleti népeknél.

Takács.

MONNIER (ejtsd: *monnyé*), *Henri*, francia rajzolóművész, * Párizs 1799, † u. o. 1877. Eleinte írnok volt közjegyzői irodában, majd az igazságügyi minisztériumban, de már korán pályát változtatott és rövid tanulmány után karikatúra-rajzoló lett. Illusztrációkat készített Lafontaine meséihez és Béranger dalaihoz, majd egy sorozat sikerült gúnyos rajzot adott ki „Scènes populaires dessinées à la plume" címen (1835). M. még irodalommal is foglalkozott és néhány színdarabot írt. — Irodalom: *Champfleury* (Párizs, 1889).

MONOLITH (görög), egyetlen kőtömbből faragott nagyobbarányú szobormű vagy építészeti tagra (pl. oszlop) használt megjelölés (primitív népek kolosszális bálványai).

MONOPTEROS, antik templom, amelyet falak helyett oszlopok határolnak s ezek hordják a tetőt. Ritkán

Kardos Gyula
festő

Fővárosi Lapok 1900. nov. 29., 9. old.
(K. K.: A nemzeti szalon tárlata.)

Kalmár

Kardos Gyula
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 11., 7. old.
(Művészeti. Képvásárlások.)

Kalmár

Kardos Gyula

MTA Irodalomtudományi Intézet Könyvtára

XXXIX.

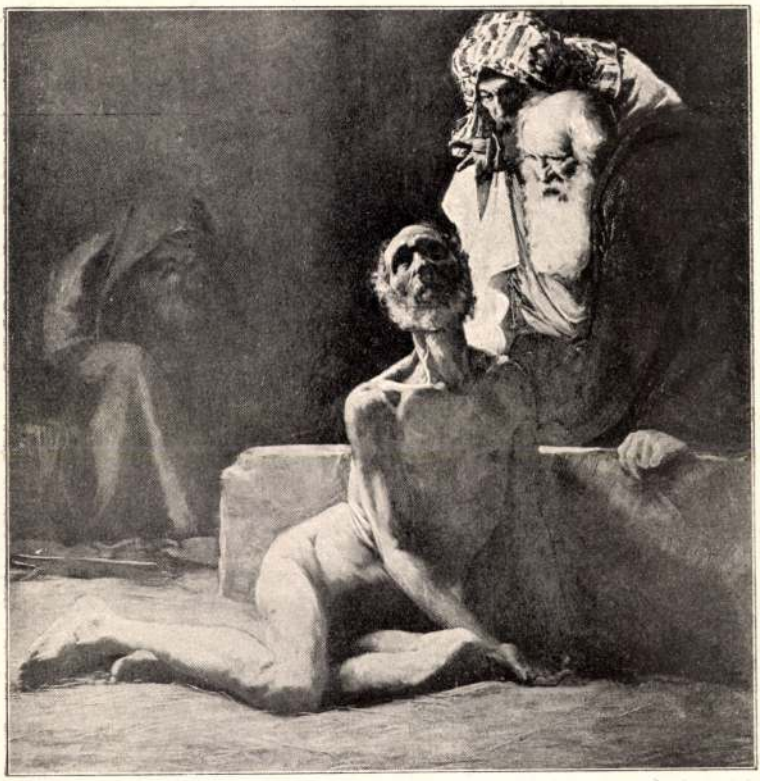

Kardos Gyula: *Jób.*

EL Nemzeti Szalon
1900. téli kiáll.

Kardos Gyula

Kardos Gyula

vród

Jbl utolsó 48. l

74/97: 689

ásztorok.

, a tűz körül, pásztorok melegszenek és körülöl
enek az égfelé, hol az Úr angyala ~~[illegible]~~ tűnik föl
születését. A hírnök mögött a keleti csillag
at a tűz fénye világítja meg. A legöregebb
s a legfiatalabb, kinek lábánál vizes-korsó van,
~~a legfiatalabb~~ egy szürt és a többi derekuk körül
Mellettük a földön Kampós pásztorbot hever.

„GRÜNWALD BÉLA".

honra méretei 225 : 168 cm.
~~[illegible]~~ az 55291/96 sz. rendelet alapján.

[illegible] 1897 február 2-án (80/97) és az elszámolás
[illegible] III. 25-én a 13050 sz. leirattal (123/97)
[illegible] a 76633 sz. leirat, alapján a pétervári és mohk
[illegible] át (573/99); ~~de nem kutatott el~~, hon
[illegible] 9-én érkezett vissza (188/900)

Kardos Gyula

vréd

Divald 1927

176 l.

Kardos Gyula 1857-1908

Ernst Múzeum aukciói.

XIII-XIV (1920) 186. sz.

Kardos Gyula

rod.

Szana Szárév

256. 283. l.

mvk

Kardos Gyula festőm.
1857 – 1908

Révai M. arcképe, olajf. (magánt.)
c. műve a kiállításon

Katalog a Nemzeti Szalon Nemzetközi kiállításához
Budapest 1901.

Kardos Gyula

"Finom miniatürje a mester nagy tudását dicséri"- irja a lap, "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13.
XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

MDK

Kardos Gyula

A Tav. Nemzetk. Kiáll. pályázatai. Műcsarnok, 1899, 14.sz. 207 l.

MDK

Mücsarnok, 1899.

MDK

Kardos Gyula

Baross szobor leleplezése

Művészeti hirek. Műcsarnok, 1898, nov.20. 16.sz.

1701-

MDK

Kardos Gyula, festö
1857-1908.

Krisztus a farizeusok között. Jel.:Kardos,1888.
Vászon. 114x106. cm.

Ernst Muzeum XLIII.aukciója. 1929. Kat. 22.1.

MDK

Kardos Gyula

Érdekes olvasmány

Rococco

N.Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
4,5. l.

MDK

Kardos Gyula

Jób

Mücs. őszi kiáll. ... Vas. Ujs. 1886. 44.sz,713.l.

MDK

A párisi kiállitás juryje.

Kardos Gyula

Mücsarnok, 1899.29.sz.451.o.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908

Ülő nő

Ernst Muz. 50.aukc. 1934.dec. lo. 1.

Kardos Gyula, festö

A Magyar Tud. Akadémiában /Országos Képtárban/ a nagy spanyol festömüvész képeinek olajfestésü másolatait festette.

Velasquez kiállitás.
Mücsarnok. 1899. 25. sz. 399-400.l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908

Udvarlás, of.

Virágcsendélet, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 19. 1.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908

Férfiarckép, Női arcképtanulmány

Ernst Muz. 21. aukc.

2o l.

NDK

Kardos Gyula

ezüstérem

Klessics Gy: Párisi kiáll.kitüntetései. Mücs.
1900. 326-7 l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-98

Szerzetes, of.

M. Studio 2. aukc. 1921.

14 l.

MDK

Kardos Gyula, festö

Vázlat. Olf.

Szent György Céh VIII. művészeti aukciója.
1911 okt. Kat. 17.l.

MDK

Kardos Gyula

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

Kardos Gyula festő

„A Megváltó gunyolása" c képét KT őni táclatán

a király vesi meg 1888.

(Párisba vinik, a Munkácsy-öntöndéj

Vsinjének.)

MDK

MDK-A-I-1/2369

MDK

Kardos Gyula

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

827 l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908.

Rokoko jelenet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 28 l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-98

Olvasó férfi

Magy.remekművek. Ernst-Mus. 2947.kiáll. 1921. máj.

17 l.

Karolos Gyula festő.

„Férfi fej" - tanulmány
„Barát fej" "
„Fiatal leány"
„Fő-"

a képzőművészeti KT-tárlaton 1886.

MÜK-A-I-1/1860.

MDK

Kardos Gyula festő

„Nagyapa szórakozása" c képe a londoni.

Continental Gallery ben. 1890.

MDK-A-I-1/2708.

MDK

Kardos Gyula festő

„Tanulmány" c képe pécsi tárlaton, 1888.

MDK-A-1 - 1/2256.

MDK

Kardos Gyula Jutó

Haynald Lajos-féle öntöndíjat - évi 350.-Ft -

(3 évi olaszországi tanulmányra) meghagyja.

1888.

MDK-A-I-1/2282.

MDK

Harders Gyula festő

Hajnald-féle ösztöndíjat nyert. 1888-91.

MDK-A-I - 1/2937.

MDK

Kardos Gyula festő
(München)

Egy képét KT-nek eladja. 1939.
Genre képet ezentúl nem fest, csak barok és empire miniatűr-képeket, ezeket jobban veszik.

MDK-A-1-1/2617.

MDK

Kardas Gyula festő

„Csendélet" c hejét KT-sorrolásou Szécsi Antal

nyerte. 1890.

MDK-A-I-1/2752.

MDK

Kardos Gyula fertő

„Szerelmes triton", képét (Bajáról) küldi KT-tárlatra. 1897.

MDK-A-I-1/1951.

MDK

Kardos Gyula festő

„Csendélet" c. képét a KT. rovolásra megvenni.
1886.

MDK-A-L-1/1698

MDK

Kardos Gyula festő

„Krimitus mennybemenetele" c. képe (királyé)

a münchení kiállitáron 1892.

MDK-A-I-1/3056.

MDK

Kardos Gyula

Arckép tanulm. of.

Képzőmüv.Társ. 1899o-19oo. téli kiéll. 31 l.

MDK

Kardos Gyula

Férfi arckép, of.

Képzőműv. Társ. XX 1899-1900. téli kiáll. 33 l.

MDK

Kardos Gyula

Érdekes olvasmány

A: M.művészet a párisi kiáll.-on. Műcsarnok, 1900. jun. 17. 315.l.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908.

Erőszak

Ernst Muz. 29. auke. 1924. 23 l.

MDK

Kardos Gyula

Párisi Kiáll. 1900.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908.

Jób

Ernst Mus. oukc. XVII. 1921.

194

MDK

Kardos Gyula, festő.

Műteremben.

Szent. György Céh M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukc. - Kat. 323. l.

MDK

Kardos Gyula

Durcáskodó

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 23 l.

Kardos Gyula Hans Makart után MDK

gr. Zichy Ödön képmása

Műcsarnok 1934 Bp. Székesfőváros Képtárának katalógusa

Kardos Gyula MDK

Hollandi leány, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kardos Gyula MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

MDK

Kardos Gyula

"Segitség" Vasárnapi Ujság 1887. 21.sz. 353.l.

Kardos Gyula MDK

Hollandi leány, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kardos Gyula MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kardos Gyula MDK

Fuvolázó férfi, repr.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Tanulmány, olf. I-III.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Kardos Gyula MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Kardos Gyula

MDK

Jób. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Kardos Gyula

1857-ben Bajaró mil. később München be Kerül majd a Kárfa áldozata lett. Műveiről nem ezt nő.

Miskolczy Ferenc, Baja képzőnüvénete a XIX. században, Kézirat.

MDK-C-II-599/1

26 l.

Kardos Gyula

1920-ban a modern magyar festészet átrendezett kiállitásán portréját is kiállitották.

A XIX. sz. magyar festészetéről
Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.
32.1.

MDK

Kardos Gyula

Havas Ignác arcképe, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952

Kardos Gyula (1857-1908)

Havas Ignác arcképe.
Olj f. 88x70 vászon. Ltsz: 21. Sign. 1888.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Kardos Gyula MOK

Fuvolázó férfi, olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Kardos Gyula MDK

Zenekedvelő, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Kardos Gyula MDK

Hollandi le ny, olf.

Mucsarnok 1895/96. téli kiáll.

Kardos Gyula MDK

A nagyapa szórakozása, repr.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

KARDOS GYULA

Mézeshetek. Olajf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.kat. 46.oldal

Kardos Gyula festőművész

gróf Zichy Ödön képmása.

1 -

Budapest Székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

Kardos Gyula

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Hücsarnok, 1899. 215. l.

KARDOS GYULA

85 Sportkedvelő. Olajf. Eladó.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemtetk.kiáll. 35.oldal

Kardos Gyula MDK

Arcképtanulmány, olf.

Mícsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Férfiarckép, repr.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kardos Gyula MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kardos Gyula MDK

Jézus kigunyoltatása, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kardos Gyula MDK

Jézus kigunyoltatása, repr.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kardos Gyula

MDK

A nagypapa szórakozása, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

MDK

Kardos Gyula

Várakozás, of.

Vásárlások a Képzm.Társ. 1904-5. téli kiáll. Művészet, 1905, 142 l.

Kardos Gyula

MDK

A szerelmes triton, repr.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Kardos Gyula MDK

Szerelmes triton, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Kardos Gyula, festőm.
1857-1908

449.. Tanulmányfej. Olf. 45x35. J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.rk.sz. 68.aukció. 24.l.

Kardos Gyula MDK

Jób, repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Kardoss Gyula

Havas Ignác, olf.

Mics rnok 1924. febr-márc.

MDK

Kardos Gyula

Herman L: A müvész-asztal. Bp. 1958. 11 l.

MDK

Kardos Gyula, festöm.

Munkácsy Mihály az általa alapitott 6000 frankos ösztöndijat most saját döntése szerint kivánta odaitélni.
A képzöm. társ. juryje által kijelölt három mü egyike az övé. "Jézus kigunyoltatása".
A Munkácsy-dij nyertese. Vas.Ujs. 1889. 87.l.

Kardos Gyula MDK

Tanulmány. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Kardos Gyula NDK

Tanulmány. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.I. csoport.

Kardos Gyula MDK

Tanulmány. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.I. sorozat.

Kardos Gyula MDK

Csendélet. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Kardos Gyula MDK

Érdekes olvasmány, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Kardos Gyula MDK

Érdekes olvasmány, olf.

Meglepve, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Dohányzó, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Kardos Gyula, festöm.
1857-1908

Udvarlás. Olf. Jelz.
Virágcsendélet. " "

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.mk.sz. 40.l.

M.D.K.

Kardos Gyula /1857-1908/

383. Havas Ignác arcképe. Olajf. 88x70 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 26. l.

MDK

Kardos Gyula, festö
1857-1908

Krisztus a farizeusok között. Jel.: Kardos,1888.
Vászon.

Ernst Muzeum aukciói. 43.sz. Bp.1929. Kat. 22.o.

Kardos Gyula, 1857-1908.

Csendélet

Krisztus a farizeusok között

Ernst Múz. 39. sorc. 21. 1.

MDK

Kardos Gyula, 1857-1908

Idomitás

Ernst Muz. 13-14. aukc. 1920. 17. 1.

Karlos Gyula, festőm.

213. Arcképtanulmány. Olf.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat.32.l.

KARDOS GYULA. Fuvolázó férfi.

MDK

Kardos Gyula

Férfi arckép, olajfm.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. 33.lap

MDK

Kardos Gyula

Jézus gunyoltatása

A szerelmes triton

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 4o6.l.

MDK

Kardos Gyula

Érdekes olvasmány, repr.

Jób

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 406,411.l.

MDK

Kardos Gyula

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán. A türelmes Jóbot festette meg és evvel a művével pályázott a Munkácsy-dijra.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Kardos Gyula

Könyöklő kislány, repr.

A Gyüjtő. 1915. 53.l.

MDK

Kardos Gyula

Mézeshetek, repr.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat.

MDK

Kardos Gyula

Tanulmányfej, repr.

Beczkói Biró H. gyüjt. Magyar Müvészet 1931.
529.l.

MDK

Kardos Gyula

Férfi arckép, repr.

Mücsarnok 1899/1900. táli kiáll. kat.

MDK

Kardos Gyula

Zenebarát, of.

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 33.l.

MDK

Kardos Gyula

Jézus kigunyoltatása, repr.

Szana Tamás: Magyar képek az őszi kiállitáson. Magyar Salon. 1888. 278.l. Repr. 277.l.

MDK

Kardós Gyula

A Nemzeti Szalon. Vas. Ujs. 1900. 44.l.

MDK

Kardos Gyula

Virág B.: A mesteriskoláról. Ország-Világ 1886. 795.l.

MDK

Kardos Gyula

Mézeshetek, repr.

Érdekes olvasmány, repr.

A legszebb magyar képek. A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1932. máj. 8. 19. sz.

MDK

Kardos Gyula

Jób, repr.

Ország-Világ 1886. 783.l.

MDK

Kardos Gyula

Egyházi festészet. Vas. Ujs. 1888. 35. sz.
580.l.

MDK

Kardos Gyula

Kacziány Ödön: Kardos Gyula. Vas. Ujs. 1908. 6.sz. 113-114.l.

iró. Tanulmányait Prá
a francia festészet ha
közel. A cseh népélet
portrékat festett.

Jiquidi, Aurel /Buka
grafikus. Bukarestben
sizmust leleplező poli
zokat, könyvillusztrá
kiállitása volt Bukare

Joachim Ferenc, cse
festő. Bp.-en, Münche
ban tanult. Hazatérve
fővárosba költözött.
ta képeket festett, k

MDK

Kardos Gyula

Mézeshetek. Repr.

Művészet 1908. 125.1.

MDK

Kardos Gyula

Almássy-Teleki II. 1939.

MDK

Kardos Gyula

Jób

Szerelmes triton

Krisztus gunyoltatása

Kardos Gyula. Művészet 1908. 127-128.l.

MDK

Kardos Gyula

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. Ülése. Műcsarnok
1899. 12. sz. 169.l.

MDK

Kardos Gyula

Zenebarát, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 33.1.

MDK

Kardos Gyula

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Kardos Gyula

Fekvő férfi akt, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. lo.l.

MDK

Kardos Gyula

Krisztus kigunyolása, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Mücsarnok 1921. 10.l.

MDK

Kardos Gyula

Zenekedvelők

A mücsarnokból. Vasárnapi Ujság 1895. 52. sz. 868.l.

MDK

Kardos Gyula

A Műcsarnok 1888 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Krisztus kigúnyoltatása,c.olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50- 132. 1.

MDK

Kardos Gyula

A Műcsarnok 1892 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Meglepetés,c. olajfestményét.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT. 50-133. l.

MDK

Kardos Gyula

A Műcsarnok 1904 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Varakozas, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-136. 1.

MDK

Kardos Gyula, festőm.
1857-1908

272. Atelierrészlet, Fa.

Ernst Muzeum aukciói. XV. 1921. Kat.

MDK

Kardos Gyula

A Műcsarnok 1895 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Zenekedvelő, c. olajfestményét.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50- 134. l.

Kardos Gyula MDK

Sportkedvelő, olf.

Művészek 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kardos Gyula MDK

Várakozás, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Kardos Gyula

Jób c. művének repr.

Magyar Művészet, 1937. 175.l.

MDK

Kardos Gyula festőművész, miniaturista (szül. 1857 Baja)

Érdekes levél. Számos képét felemliti .L. a. s. 2 1/2 old. 8r.

Az állami árverési csarnok aukciói, 1921.febr. 81.l.

Kardos Gyula MDK

Mézeshetek, olf.

Miccormok 1905/6. téli kiáll.

Kardos Gyula

MDK

Mézeshetek, repr.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Kardos Gyula, festő M.D.K.

terovázlatai alapján a képzőművészeti Csarnok igazgatósága Kmetty-utcában lévő két telkére műtermi-bérházat szándékozik építtetni. [A hiviteli terveket Korn Gyula építész készítette. L. okt. 19. sz. 7. o.]

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

jul. 6. sz. 4. old.

MDK

Kardos Gyula

Férfi arckép c.művének repr.

Képzőm.Társ.1899-1900.téli kiall.

Kardoss Gyula MDK

Havas Ignác, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Kardos Gyula

Gergely I.: Művészfejek. Kardos
Képzőművészet 1932. 52. sz. 147.1.

MDK

Kardoss Gyula

Mücsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

MDK

Kardos Gyula

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

MDK

Kardos Gyula

Érdekes olvasmány

Meglepve

A téli kiáll. a Mücsarnokban. Magyar Szalon 1893. jan. 243-244.l.

Kardos Gyula MDK

Zenebarát, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Kardos Gyula festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 24. 3.

A münchenei festészeti akadémiát....

Kardos Gyula festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 8. 12.
Müvészi ösztöndijak

Rados Gyula festő

Pesti Hirlap. 1883. dec. 21.10

Művészeti ösztöndíjak

Kardos Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 4. 4

A festők Körélől

Rardos Gyula festő

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 7. 3.

A münchenei Képzőművészeti akadémián....

Kardos Gyula festő

Budapesti Szemle, 1889.

LVII. 126-137. l. Pasteiner Gyula:

a Képsőrnüv. Társ. őszi tárlata.

Ybl.

Kardos Gyula festő /1857-1908/
a müncheni
~~[illegible]~~ Képzőmüv.Akadémián ezüst.
érmet nyert. /1882/

Budapesti Hirlap 1882.VIII.7.
216.sz. 3.o. /Sz.és M./

Kardos Gyula festő (1857–1908)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 2. 6.

Both Margheit: A szelen

MDK

Kardos Gyula

München, a Képzőmüv. Akad.-n ezüst érmet kapott 1882.

Budapesti Hirlap 1882. VIII.7. 216.sz. 3o.
Sz. és M.

MDK

Kardos Gyula

Műcsarnok 1898. 67.1.

MDX

Kardos Gyula

Miscellaneous 1898. 67.1.

MDK

Kardos Gyula

a müncheni Képzőm. Akadémiánx ezüstérmet kapott

/1882/

Budapesti Hirlap 1882, VIII.7. 216.sz. 3 l.

Sz. és M.

MDK

Kardos Gyula

Burnótozó férfi

Csipkeverő

Gr.Almásy Teleki Éva első nyilvános aukciója.
Művészet 1939. 29. sz. 11o.l.

MDK

Kardos Gyula

GerLonModfest. 50.1.

Kardos Gyula

(1857 – 1908) festő, Benczur Gyula, majd a müncheni akadémia indította el művészi pályáját. Leginkább kisméretű életképeket alkotott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

334 l.

Kardos Gyula

Münchenben tartózkodott a szerző ottléte alatt.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

51 l.

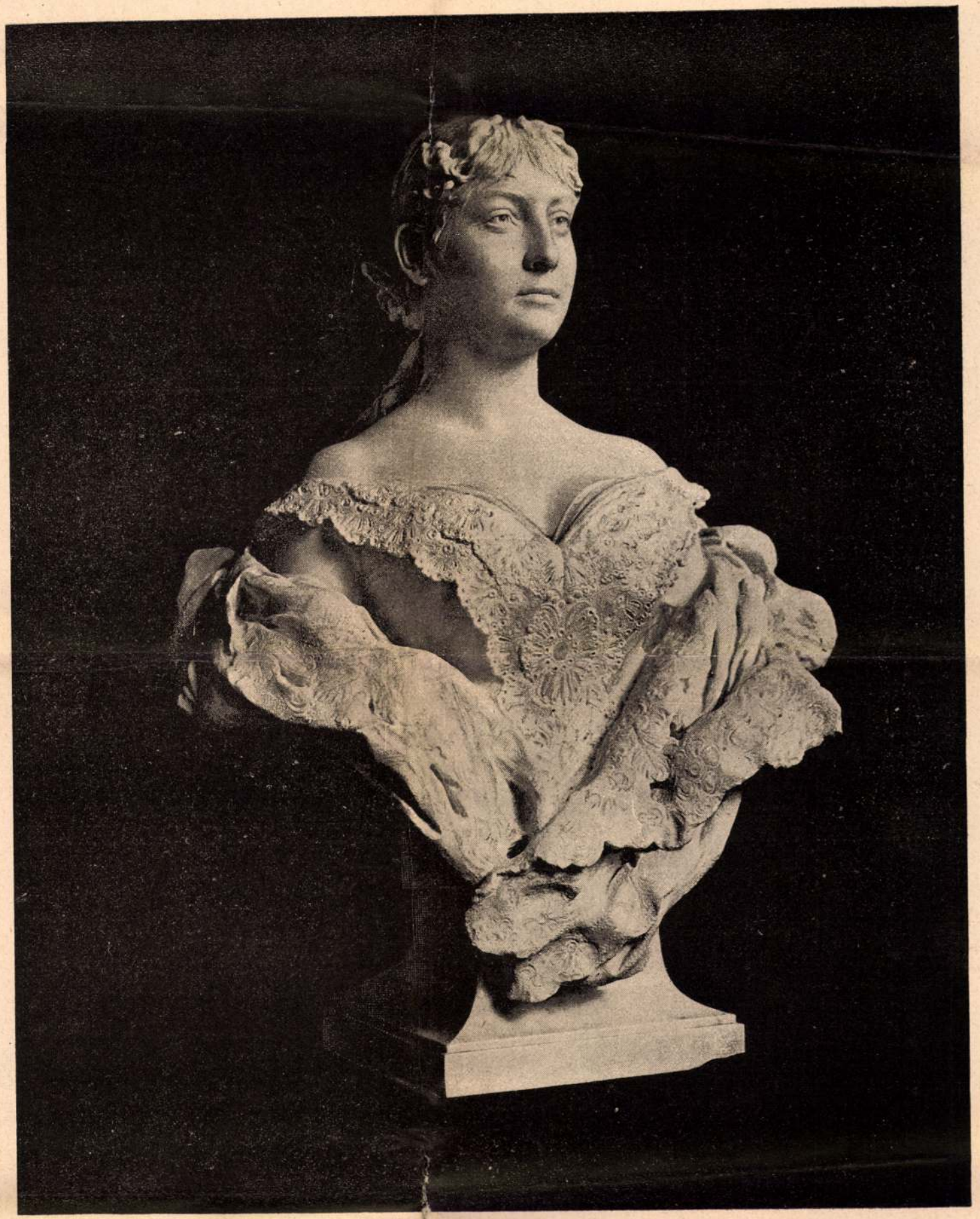

NATÁLIA, SZERB KIRÁLYNÉ. — STROBL ALAJOS MŰVE.

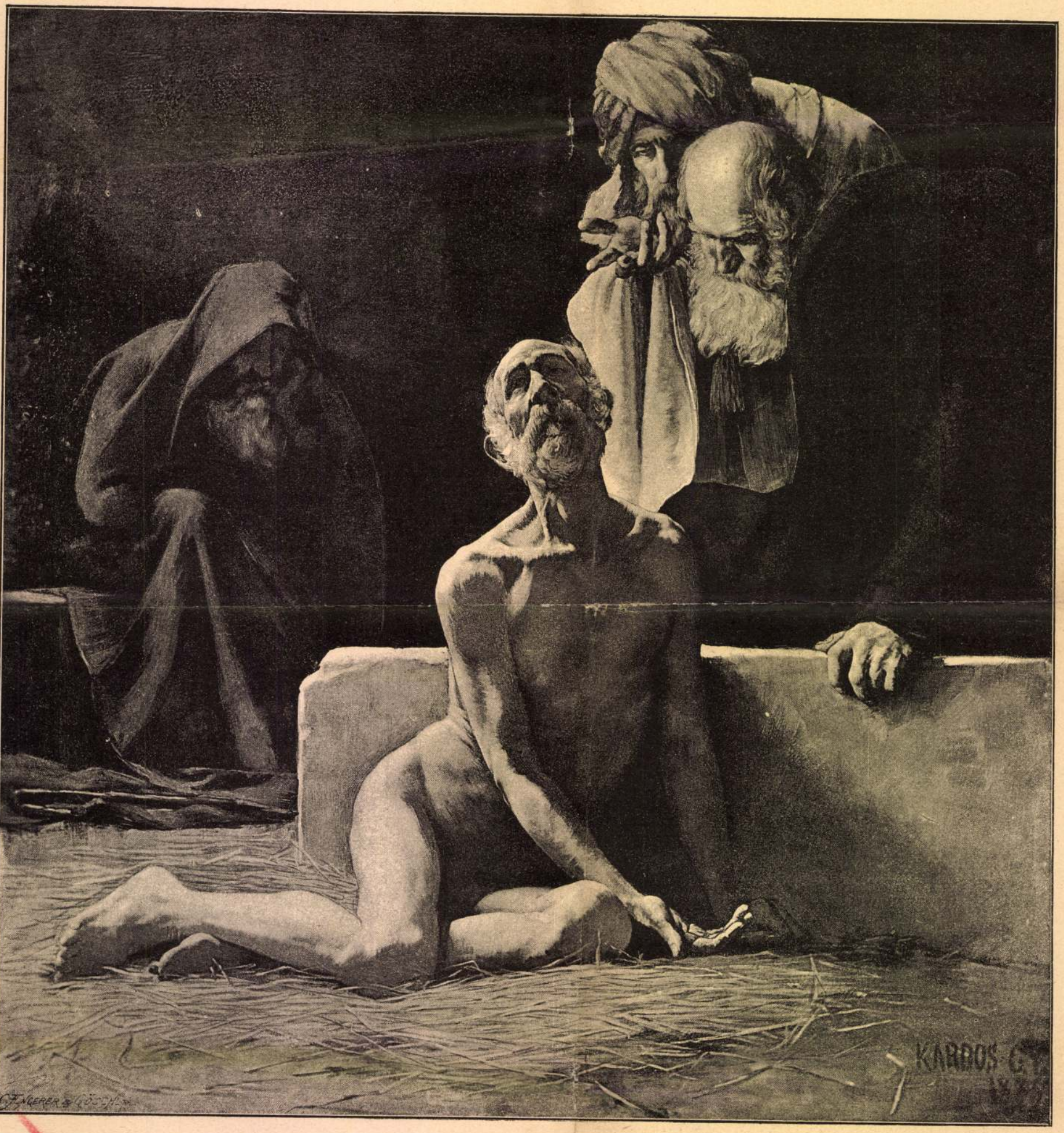

JÓB. — KARDOS GYULA FESTMÉNYE.

KARDOS GYULA: ÉRDEKES OLVASMÁNY.

C. Könyves Kálmán Bp.

A Szépművészeti Muzeumban.

Kardos Gyula

A LEGSZEBB MAGYAR KÉPEK.

KARDOS GYULA: ÉRDEKES OLVASMÁNY.

Szinte szokássá vált tárlatot rendezni modern művészetünk eredetének és történetének bemutatására. *Kardos Gyula* műveit hiába keressük ezeken a tárlatokon, egyfelől mert nagyon kevés van belőlük, másfelől, mert ő nem vett részt ebben a fejlődésben. Amikor az ujitók diadalmasan törtettek előre, ő kiállt a sorból, megacélozta magát konzervativságában, amellyel szinte tüntetni látszott. De csak magában tüntetett; esze ágában sem volt híveket toborozni. Egyedül élt, mint ember és egyedül munkálkodott, mint művész. Ugyanakkor, amikor kortársai a lángész diadalát hirdették a levegős impresszió gyors megrögzitésében, ő bezárkózott műtermébe és hosszan, fáradságosan művelte a középkori klastromokból származó műfajt: *a miniatürt*. Kardos Gyulát tehát hiába keressük a mai retrospektiv kiállitásokon. Ő szerény halhatatlanságában másutt fog előbukkanni. Az ő emléke amatőrök és gyüjtők felé szállong, mert előbb-utóbb fog akadni egy olyan különös ember (mert az igazi gyüjtők mindig különös emberek), aki művészeti házi oltárára Kardos Gyulát állitja. Aki nem azt fogja mondani: Ime, ez az ember nem értette meg az idők szavát, hanem azt, hogy ez a művész dacolni mert a rohanó idővel.

E paradox megállapitások összefogják Kardos Gyula tragikus életét. 1857-ben született *Baján*, ahol atyja törvényszéki elnök volt. Gimnáziumot végzett, majd Budapesten a Mintarajziskolába járt, ahogy akkor a Képzőművészeti Főiskolát hivták. Még alig volt huszéves, amikor Münchenbe ment. Hat évet töltött a müncheni akadémián, ahol tanárának, *Benczur Gyulának* hatása alá került. Ez idő alatt itthon *Hollósy Pál* országgyülési képviselő kezdeményezésére elhatározták egy festő-mesteriskola felállitását s ennek vezetésére Benczurt hivták meg. Kardos haza is követte mesterét, akinek e különiskolájában még három évet töltött.

Benczur monumentális művészetének hatását tüntetik fel ezidőtájban festett *Jób*, *Szerelmes Triton* és *Krisztus megcsufoltatása* cimű képei. E képek egy „kifogástalan" művészről tanuskodtak; a legjobb helyekre kerültek, — a legutóbbi a budai királyi palotába — sikert jelentettek, de nem hangosat. Távolról sem olyan sikert, amilyent Kardos a maga gondosan készitett képeiért várt. Nem volt termékeny művész, ellenben remélte, hogy gyéren megjelenő művei megrendelésekre fogják birni a műértőket. Ebben is csalódott. *Szana Tamás* állapitja meg erről az időről, hogy Benczuron kivül *Roskovics Ignác*, *Paczka Ferenc*, *Feszty Árpád*, *Kardos Gyula*, *Stetka Gyula* és még néhány festő nagy ambicióval fordult az egyházi festészet felé, „de kevés buzditással találkoztak".

Szó ami szó, Kardos abbahagyta a monumentális festészetet, itthagyta Budapestet és Münchenbe ment, ahol *miniatürrel* kezdett foglalkozni, tehát éppen az ellenkezőjével annak, amit eddig művelt. Ez volt az ő nagy visszafordulása. Ami alatt egy másik müncheni növendék, *Szinyei Merse Pál*, a pleinair impressziók csodás szinharmóniáit festi meg, Kardos Gyula a miniatürtechnikával bajlódik. Ámbár ki tudja megmondani, gyötrődés volt-e ez vagy élvezet? A részletekben való elmerülése talán narkotikum volt egy megértés nélkül küzdő magános lélek számára!

E munkái eklektikusak; talán nem is annyira müncheni, mint inkább bécsi mesterekre emlékeztetnek: *Danhauserre* és *Waldmüllerre;* mintha ezek nagyobb kompozicioi helyett igyekezett volna kisebbet alkotni. Nyilván hatással volt rá a francia *Meissonier is*. Ezekből és még régi hollandusokból alkotta meg a maga fáradságos, de rendkivül tetszetős modorát, amelyet technikai tökéletességre vitt.

Fiatal kortársai nem rajongtak az ilyesmiért és lenézték az *életképfestést* is, amely azidőben még mindenesetre élvezte az évtizedek munkájával kivivott népszerüséget. Témáit tekintve, Kardos is életképfestő volt, még pedig a legjavából, csakhogy itt is a rosszabb részt választotta, amennyiben e népszerü műfajjal ő soha a néphez el nem jutott. *Margitay Tihamér* volt a gyors, a termékeny, a népszerü. Kardos a ritkánalkotó és előkelő. Az amatőrök azt mondják rá: igaza volt; igy születnek a nagy értékek, az igazi műtárgyak. A baj csak az, hogy ezeknek a képeknek nagy értékké változását a művészek ritkán érik meg.

Kardos méltánylása is az utókorra maradt. Ő még maga sem találta meg önmagát. Zárkózott, de „igazi uriember" volt. Szerette vagy szerette volna élvezni az életet. Kitünő vivó volt, egyike az első olaszosan vivóknak. Ez hozzájárult tragédiájához. Vivás alkalmával kapott jobb könyökébe egy olyan ütést, amelynek következményeképpen ott egy tuberkulotikus góc keletkezett. Ez kezdetét jelentette egy lassu betegségnek, amelynek sulyos voltát Kardos legfeljebb sejtette. A munka mind nehezebbére esett a művésznek, akit barátai gyakran korholtak lustának a Japán-kávéház Lechner-asztalánál. Kardos ezidőben már melancholikusan nézegetett ki az Andrássy-ut vidám járókelőire s arcára ujjával nagy kettescket rajzolt. Ez azt jelentette, hogy két év mulva játssza meg Monte Carlóban csalhatatlan nagy roulette-szisztémáját. De nem várt két évig. Gyakorta lerándult a Rivierára. 1908 január 26-án Nizzában betegsége különösen kezdte kinozni. Felment az első orvoshoz, aki utjába akadt. Az orvos feltárta előtte, hogy menthetetlen. A szerencsétlen művész erre szállóbeli szobájába ment és főbelőtte magát. — Igy tudják ezt barátai. Van olyan verzió is, hogy Monte Carlóban történt e végzetes eset.

Mézeshetek. — C. Könyves Kálmán, Bp.

A Pesti Hirlap Vasárnapja
1932 máj. 8. 19. szám

kivül állnak. Adva van a lélektani pillanat, melyet a Fővárosnak elszalasztania nem szabad. Tehet valamit a magyar művészet érdekében, amit mindenki csak helyeselni fog. Egy lépést tehet, mely a Főváros tekintélyét öregbiteni fogja és a magyar művészeket megmentheti a további kilátástalan, csak személyi torzsalkodásokra, a magyar művészek tekintélyét lejáratő csetepatékra alkalmas széthúzástól.

Az állam kiadta kezéből a művészeti politika irányitását, a Főváros üljön az árván maradt kormányrud mellé. Ez a gesztus népszerü lesz, okos lesz, nagyhorderejü lesz és a Főváros eddigi obligát művészetpártolását aktiv, termékeny művészetpolitikává alakithatja át.

Gyöngyösi Nándor dr.

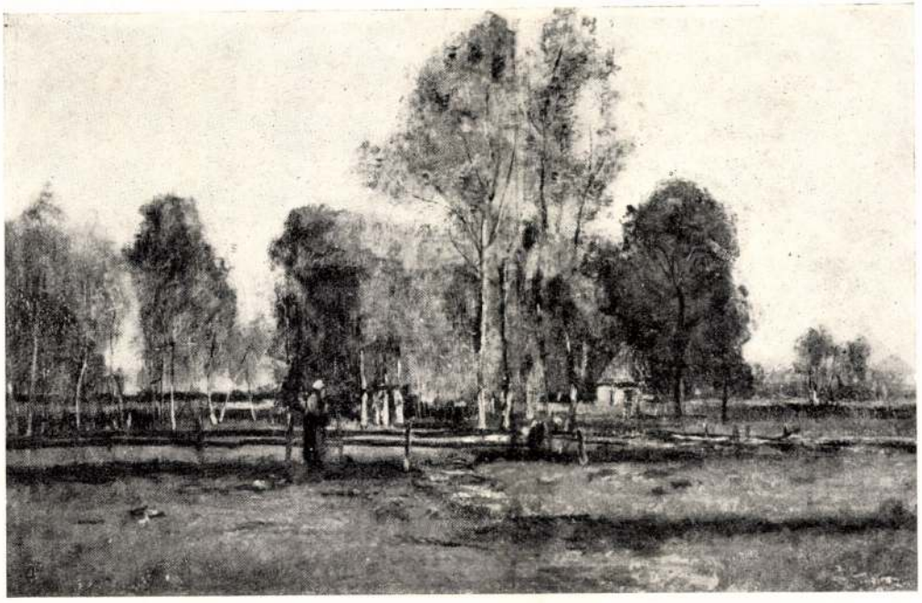

PAÁL LÁSZLÓ: TÁJKÉP

MŰVÉSZFEJEK

KARDOS GYULA

Hosszu tar koponyáján stilusosabban festett volna az ércsisak, mint ama nagykarimáju szürke cilinder, amely még a legforróbb kánikulának számumtikkadtságában se szabadult el az ősi Ond nemzetségből származó Kardos Gyula festőművész fejéről. A fiatalkorában hires vivóbajnokon mindig maradt valami vitézi vonás, igy például: a szabó segedelmével elővarázsolt hatalmas válla, avagy katonásan menetelő járása, mintha csak épen viadalra indulna. Szabályosan szép férfias arcán a tiszaujlakival kipödört bajusz dominált, de mindenek fölött a különös kék szem, tele valami rajongó odaadással és naiv jósággal, mintha csak azt mondaná:

— Ha ugy parancsolja, sennor, meghalok Önért, de különben is rendelkezésre áll pénztárcám mérhetetlen tartalma...

A világhirü miniatür festő a legdrágább és legfurcsább gyermek volt, akivel az életben találkoztam. Az akkori időben világszerte divatos zsánerének művei kezdettől fogva a legmagasabb áron kelendők Münchenben, Párisban, Londonban épen úgy mint Amerikában, szédítő technikával, zseniális szorgalommal, elképesztő anyagszerüséggel megalkotott remekek, amikből csupán a miniatür festés napsugara: fölényes humor és játszi szellem hiányzott. És a miniatür festő kicsinyeskedésével kezelte, mint keresett párbajsegéd-tekintély, a lovagias ügyeket is, láthatatlan páncélvértezetben, szinte középkori ünnepélyesség ritusa szerint. Lovagi tornákra vágyakozó szenvedélye állandó vitázásra is ragadta, őszintén szólván: makacs ellentmondása, kifogyhatatlan bőbeszédüsége, amelyet az ellenfél csak egyetlenegy szóval némithatott el. Tiszteletteljes némaságba borul, mihelyt állitásodat ezzel a szóval támasztottad alá: „Becsület szavamra!" Mert lovag volt, ámde dadogott is. Dadogó lovaggal vitatkozni: tulhaladja az ember átlagos lelkierejét. Egyébiránt mindenhez hozzá szólt, mindenről vitát provokált, miközben tehetségének egyoldaluságában a leggroteszkebb szempontból látott embereket és dolgokat. Festő volt, semmi egyéb. Eszejárásának jellemzéséül szolgáljon a következő történet, minthogy lehetetlen egyszerü formulára hozni egyéni logikájának furcsa természetét. Egy szép napon igy szólt hozzám:

— Ho-hogyan tudsz az o-operába járni?! — rázta fejét

Képzőművészet
1932. 52. sz.

mély megbotránkozással, minthogy a dalszinházakat olyan intézményeknek tartotta, ahol „erőszakkal okoznak kellemetlen zörejt." Fölajánlottam neki egy estére kritikusi jegyemet, hallgasson végig egy szép operát, de Kardos Gyula csupán balettbe volt hajlandó elmenni. Istenem, gondoltam magamban, mégis csak művész emberrel van dolgom, lehetetlen, hogy el ne széditse, le ne kapja lábáról Lohengrin varázslatos zenéje, hiszen még mindenki álmatlanul virrasztotta át az éjszakát, még utólag is reszketve a gyönyörüségtől, aki először hallotta a Hattyulovag zenedrámáját.

Szorongásig megtelt a művészek muskátli asztala, de ezuttal a vacsorázók nem mentek át a Japán kávéházba, hanem várták barátjukat, nézeteit és birálatát Wagner Richard műremekéről. Volt találgatás, élcelődés, de fölhangzott a kétely szava is: „Lehetetlen, hogy Kardos Gyula még ott legyen az Operaházban!" A kiküldött kémek jelentése szerint azonban feszesen és szigoruan néz még mindig farkasszemet az előadással. Végre tizenegy óra felé a szinházlátogatók beözönlő tömegében hősi léptekkel érkezett meg a várt férfiu. Asztalunk elámult. Ő mosolygott, érezte, hogy központja az egyetemes várakozásnak. Kezébe vette az étlapot. Fontoskodva rendelt. Majd végigtekintett rajtunk boldog mosollyal, mint aki tudja, hogy mindent jól intézett el. Senki sem kérdezősködött. Erre kissé nyugtalankodni kezdett, végre megszólalt:

— „Sza-szamarak a k-k-k-kritikusok és a r-r-r-rendezők —

Az általános elképedésre tovább füzte magyarázatát, szólván eként:

— A Lo-lo-lohengrinnek o-o-olyan szervi hibája van, hogy egyszerüen di-di-disznóság előadni az ilyesmit...

— Na-na! — hangzott fel a vigyorgó tiltakozás, — tulszigoru vagy drága Gyula!... — Mire az ünnepelt orákulum kimondta az ő kedvenc, de általunk rettegett szavát:

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: KALITKÁS NŐ

SZÉKELY BERTALAN: APÁCA

— B-b-bebizonyitom . . .
Jelentősen körültekintett, majd rajtam, akkor aktiv zenereferensen felejtette szemét, mondván eként:
— k-k-k-kérdezni fogok. T-t-t-te P-p-pista, csak igennel, vagy nemmel v-v-válaszolhatsz. B-b-becsület szavadra?!
— és félig ritteri, félig hieratikus mozdulattal felém nyujtotta bajnoki jobbját.
— Igen, megigérem — csuklottam ideges meghatottsággal.
— I-i-i-igennel, vagy n-n-nemmel! . . . B-b-becsület szavadra? . . .
Megujitottam fogadalmamat, mire ő diadal előérzetétől már reszkető hangon eként folytatta:
— M-m-mondd meg nekem, m-m-mikor L-l-lohengrin a ha-ha-hattyucsónakon m-m-megérkezik, van-e nála ku-ku-kuffer? — igen, vagy nem? B-b-becsületszóra. — Megijedtem. Rémülettel néztem az öreg fiura, aki konokul ismételte. — V-v-van-e kuffer, igen vagy nem becsületszóra!
Erre kitört belőlem a baráti szeretet aggodalma:
— Gyulám, megőrültél? De ő kérlelhetetlenül folytatta az inquisiciót, hogy van-e vagy nincs az első felvonásban megérkező Lohengrinnek kofferja! . . . Végre megadtam magamat: — Nincs!
— Brávó, brávó — dörzsölte kezeit győzelemtől mámorosan, ez volt az egyetlen szó, amit dadogás nélkül tudott kiejteni. — Nos most menjünk tovább. És felelj b-b-becsületszóra . . .
Mostmár a szomszéd asztaloktól is felénk figyeltek, mialatt a döntőbiró a következő itéletet hozta:
— Akkor meg L-l-lohengrin h-h-honnét veszi az uj ko-ko-kosztümöt a m-m-második felvonásban? Nos, ez a darab szervi hibája!
Ezt a megfigyelést hozta ki Lohengrinből!
Állandó szegénységét a spanyol Cid önérzetével viselte, bohém humor és filiszter panaszszó nélkül, magatartásában is driszkrétül. Nem kért kölcsönt sohasem, nem merek arra gondolni, hogyan táplálkozott, amikor mi többiek

vacsorázni mentünk, ő pedig valami fontos teendő ürügye alatt eltávozott. Hanem azért mindig a magasságokba nézett. Lovag ura volt légvárainak. Mert kopár műtermében művészetétől testileg és lelkileg elidegenedett. Utálta azt, amit tökéletesen tudott. Beteljesedett rajta is az a nem is olyan ritka művész tragédia, hogy a mesterséggé vált technika megutáltatta vele magát a művészetet is. Mert tragikus a pillanat, mikor a mester, a művész belelát műterménének titkaiba és kiábrándul a saját maga misztériumából. Nincs inspiráció. Csak transpiráció. Kardos Gyula is megélte és túlélte benső művészetének halálát anélkül, hogy lélektanilag tisztába tudott volna jönni talentumával. Csak

JANKÓ JÁNOS: NÉPDAL

keserűséget érzett és nosztalgiát a tétlenség után. A munka lealjasit, mondta mély meggyőződéssel. Erős pápaszemmel fölfegyverkezett szeme a nagyitóüvegnek állandó használatára is kényszeritette, keserves önsanyargatás, amelynek a legtöbb miniatür festő áldozatul esett. Nehezen dolgozott és keveset. De éber álmaiban mindig gazdagságról álmodozott. Meg is voltak hozzá az eszközei. Szellemének legjavát két találmánya foglalta el, az egyik a repülőgép, a másik a biztos roulett szisztéma. Azzal a tudattal járt-kelt, hogy küszöbe előtt állt a nagy szerencse és ha behunyt szemét kinyitja, egyszerre megtelik napsugárral a most még sötét szoba és csengő arannyal az egyelőre üres pénztárca. Az a néhány ezer korona, — akkor óriási összeg! — amit egy-egy óriási munkával készült kis képért adtak, csak arra volt jó, hogy nyáron át tengődjék és a novemberi fagy beköszöntésével Montecarloba utazzék, ahol kasszájából kiveszi a pénzt. Mert Kardos Gyula nem ugy beszélt az elhozandó milliókról, mint valami nyereségről, nem, inkább ugy, mintha a montecarloi játékbankban tartaná pénzét, amely bármikor rendelkezésére áll. Minden télen azzal a biztos tudattal utazott el, hogy mint milliomos tér vissza és amikor azután a viatucum visszaegyengette utját Budapestig, mindig tudott valami véletlent, ami már megint megakadályozta anyagi helyzetének rendezésében. A csalhatatlan roulett szisztémán kivül másik találmánya egy gyermekded repülőgép volt.

– Csak papirosban tudom megmutatni repülőgépem alapvázát — mondogatta nekünk a feltaláló, amikor egyszer műtermébe hivott meg, hogy szenzációját bemutassa — de mihelyt hazahoztam pénzemet Montecarloból, megépittetem a nikkel testet, a repülőgép nem volt egyéb, mint a kicsikék játéka: a papiros nyil.

Egész nyáron át tökéletesbitette roulett szisztémáját, jegyzett, forgatta ágyugépét, tanuk előtt statisztikát állitott össze. Itthon a próbagépen bevált a szisztéma, az elméleti játékon állandóan nyert. Sokszor kérdeztük tőle, ettől a drága, kedves nagy gyerektől, mit fog csinálni a tömérdek pénzzel, ha egyszer elintézte montecarloi ügyét?! Fantasztikus tervei voltak. Egyszer többek között ezt a választ adta:

— Meghivom barátaimat a télen Assuanba — nagyon tudott fázni és mindig a nap után áhitozott — ott leülünk a Szahara szélén egy padra a fasorban és majd nézzük az angol ladyket, akik arra lovagolnak. Mert imádta a női szépséget és kis gukkeren keresztül nézte a kávéházból a járdán elhaladó hölgyeket. És a Szaharát, mint valami negativ Erzsébet promenádot képzelte el magának, amelyet fasorok szegélyeznek, lovasok és járművek számára. De jellemző, hogy mindig barátaira gondolt ez az aranyos

BARABÁS MIKLÓS: NŐI PORTRÉ

szivü ábrándozó, aki valahogyan ferdén látta és hamisan hallotta az életet, de mindig ép és nemes maradt szive érzésében, nemkülönben érzékeny és erős a maga hótiszta becsületérzésében.

Most husz esztendeje, hogy utoljára ment le Montecarloba. Két ur, józanul gondolkodó és üzleti dolgokban óvatos szakember, a próbagépen fényesen bevált szisztémának engedve, finanszirozta Kardos Gyula montecarloi utját az aranygyapjuért. Megállapodás szerint egyenlően osztozkodtak volna a nyereségben a játékos és a két pénzember. Annyira meg voltak győződve — és pedig teljes joggal — Kardos Gyula fedhetetlen becsületességéről, hogy ellenőrzés nélkül biztak rá egy tekintélyes összeget. A szisztéma nem vált be Montecarloban. A szerencse hütlenkedett, de Kardos Gyula hü maradt önmagához. Nem tudta beváltani szavát, de megfizette életével tévedését. Valamennyiünknek könnybelábadt a szemünk azon a napon, amikor megérkezett Kardos Gyula bucsulevele, bejelentvén, hogy önként válik meg az élettől. Nincs reménye, hogy munkával visszatudja szerezni a kérdéses összeget, mert cserbenhagyta testi egészsége is, szivéig hatol a viz, alig tud járni, nem tud elvánszorogni a játékterembe, nem tudja átvenni millióit.

Most pedig ott pihen a Riviera kék ege alatt az öngyilkosok temetőjében a különös lovag. Nem tudtam rajta mosolyogni sohasem. Mert minden furcsasága mögött meghatóan ragyogott az ő ártalmatlan, védtelen gyermekdedsége, szinta tragikusnak éreztem az ő komikus mivoltát. Ha egy pólyásbabára akadnék az északi sarok mágnespontján, nem hathatna rám elhagyatottabbnak a maga gyámoltalanságában, mint ahogyan hatott rám ez a kopasz, rövidlátó öregember. Mélységes megindultsággal emlegetjük még mindig a mi drága jó barátunkat, ezt a szerencsétlen szerencsés embert, aki világi életében szegény maradt, de mindig ugy érezte, hogy csak ki kell nyujtani a kezét és övé minden gazdagság, minden fényüzés, minden női mosoly. Nábob volt pénz nélkül. Montecarló Don Quihotteja. *Gergely István.*

AZ ELSŐ KÉPKIÁLLITÁS MONORON. Szent István napján sikerült kiállitást rendezett Monor három művész fia. *Papp* József, akinek nevét a pesti kiállításokról már ismeri a közönség, *Szegő* Ervin, a Firenzei Képzőművészeti Akadémia növendéke és *Debreceni* István, aki autodidakta. Papp József, aki szerencsésen ízesiti a naturalista szemlélet elemeit a stilizálás fűszerével, persze meghaladja társai festői készségét, akik közül Szegő Ervin még küzd a kifejezés eszközeivel, Debreceni pedig feltoluló érzéseitől még nem is látja a festői problémákat. A kis kiállitás, melyet dr. Kégli János ny. államtitkár nyitott meg tartalmas esztétikai előadással, nagy sikerrel zárult.

ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: GERGELY ISTVÁN

TÁRLATOK

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS UJABB SZERZEMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA

A Műcsarnok évadzáró kiállítása kellemes meglepetést hozott a kiállítástlátogató közönségnek. Ismét bebizonyosodott, hogy azok a kiállítások, melyeket az egész magyar művészet bevonásával rendeznek, igen megnyugtató színvonalat tudnak elérni. Ez a kiállítás azonban még más szenzációt is tartogatott a műértő közönség részére. *Csánky* Dénes festőművész, a Fővárosi Muzeum igazgatója ragyogtatta eddig nem ismert rendezői tehetségét. Merész koncepcióval és biztos szemmel úgy állította összebebizonyosodott, hogy csak jó és rossz képek vannak. Reméljük, hogy az első kiállítás sikere meghozza a tanulságos kiállítás folytatását is.

I—IV.

Az *első terem* a klasszikusoké. Azoké a festőké, akiket már a művészettörténelem tart nyilván, miután haláluk-kal átlépték az örökkévalóság küszöbét. Id. *Markó* Károlytól *Rippl-Rónai* Józsefig majdnem hiánytalanul vo-

HEGEDÜS LÁSZLÓ: KRISZTUS SIRBATÉTELE

sze a kiállítás anyagát, hogy a modern törekvések képviselői elvegyültek a történelmi patinájú nevekkel és ahol a ma művészeit mutatta be, ott is eszeágában sem volt megkülönböztetést tenni a különböző irányok képviselői között. Ennek a merésznek látszó, de zseniális ötletü és a legnagyobb mértékben jóhiszemü rendezésnek az érdeme, hogy minden teremben meglepő összetételü falakat találunk és ismert képek egész új benyomást tettek a jól válogatott társaságban, ahol korántsem ütötték egymást a különböző művészi felfogásban fogant képek, sőt ellenkezően szerencsésen egészitették ki egymást a jóakaratu rendezés kegyelméből. A Fővárosnak ez a kiállítása rendkivül szerencsés ötletnek bizonyult és különösen meggyőző volt abból a szempontból, hogy céltalan és meddő a műveket irányaik szerint osztályozni, mert ime ismét nultak fel nagy mestereink a Főváros utolsó 8 évének szerzeményei között. *Mészöly* Géza, *Barabás* Miklós, *Székely* Bertalan, *Böhm* Pál, *Bihary* Sándor, *Gyárfás* Jenő, *Hegedüs* László, *Than* Mór, *Liezenmayer* Sándor, *Jankó* János, *Paál* László, *Körösfői Kriesch* Aladár, *Benczur* Gyula, *Pentelei Molnár* János, *Ferenczy* Károly, *Perlmutter* Izsák művészetét reprezentánsan képviselik a kiállított darabok. Ebben a teremben nyert elhelyezést *Balló* Edének Horthy Miklós kormányzóról festett életnagyságu, kitünő portréja is és *Ligeti* Miklósnak Rippl Rónai Józsefről bravurosan mintázott bronz mellszobra. A nemrég nálunk járt nürnbergi főpolgármester, a kitünő dr. Luppe bronz mellszobra, Müller Hans komoly értékü munkája ugyancsak ebben a díszteremben kapott helyet. A *második és a harmadik terem* az élő művészek gyüj-

Kardos Gyula egy sikerült akt-tanulmánynyal elvitte a müncheni ezüst érmet, ugyanott képezve ki magát Lindenschmidt és Wagner vezetése mellett. Bécsi kiküldetését a kormány megelégedésére oldotta meg, itthon pedig először most találkozunk vele a tárlaton «Jób» czímű festményével, melyhez mutatóul egy csöndéletet is csatolt.

Virág Béla. A mesterisko-láról. Ország Világ 1886. 795 l.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmányi ülése 1899 március 28-ikán

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya *Andrássy* Tivadar gróf elnöklése mellett kedden, március 28-ikán ülést tartott a műcsarnok tanácskozó-termében.

Az elnök a napirend előtt kegyeletes hangon emlékezett meg *Than* Mór és *Karvaly* Mór festőművészek, továbbá *Grötschel* Imre választmányi tag haláláról s javaslatára a választmány egyhangulag elhatározta, hogy a magyar művészet, illetve a választmány elhunyt jeleseinek emlékét a jegyzőkönyvben is megörökíti.

Ugyancsak a napirend előtt az elnök meleghangu megemlékezése után a választmány egyhangu lelkesedéssel adott kifejezést afölött érzett örömének, hogy a király Ő Felsége *Lotz* Károly festőművészt és társulatunk alelnökét, és *Steindl* Imre műépítészt a »pro litteris et artibus« díszjelvényével tüntette ki.

Az igazgatósági jelentés fölolvasása után, amely a tavaszi nemzetközi kiállítás anyagáról számolt be, a mult évi zárószámadások és az ezévi költségelőirányzat tárgyalása következett.

A mult évi zárszámadásokat a választmány minden vita nélkül jóváhagyta, az ezévi költségelőirányzat megállapításánál azonban élénk vita fejlődött ki, amelynek első fölszólalója *Kardos* Gyula volt, aki részletes összehasonlítást tett a müncheni *Kunstverein* és az *Országos Képzőművészeti Társulat* jövedelmi forrásai, bevételeinek hovafordítása és működésének egész irányzata között és annak az elvnek a hangsulyozása mellett, hogy az egyedül helyes műpártolás az, mely *művásárlásban nyilvánul*, arra kérte a választmányt, hogy fogadja el ezt az elvet és utasítsa az igazgatóságot, hogy új költségelőirányzati tervet készítsen, amelyben a művészektől való egyenes művásárlásra az eddiginél nagyobb összeg álljon rendelkezésre.

Utána *Benkő* Kálmán igazgató szólalt föl és utalva arra, hogy a mi viszonyaink között a társulat nemcsak a vásárlások, vagyis közvetlen eszközökkel van hivatva a művészet ügyét pártolni, hanem sok mást ölel fel a művészet érdekei közől, melyek jövedelmeinek jelentékeny részét igénybe veszik s az idők ily irányú fejlődése folytán a társulatra mellőzhetlen kötelezettségeket rónak, a költségvetés egyes tételeit sorra véve kimutatta, hogy *ma még* lehetetlennek tartja a társulat részéről való művásárlás fokozását, bár szintén kivánatosnak tartaná, ha ez minél előbb keresztülvihető volna. Ajánlja a költségvetés változatlan elfogadását.

Basch Gyula arra kéri a választmányt, hogy a költségelőirányzatban a művásárlásra szánt összeget még legalább *5000 forinttal* gyarapítsa.

Wekerle Sándor dr. hosszabb fejtegetés keretében okolta meg, hogy miért nem tartja helyesnek a müncheni és a magyar viszonyok összehasonlítását és határozottan annak a véleményének adott kifejezést, hogy a társulat sokkal sürgősebb szükségnek tesz eleget és sokkal nagyobb szolgálatot tesz a magyar művészet ügyének, ha a fősúlyt a műízlés fejlesztésére és a művészet iránt való érdeklődés fölkeltésére fekteti, mint hogy ha összes anyagi erejét a közvetlen művásárlásban merítené ki. Beszédét azzal fejezi be, hogy társulatunk egyike a legszebben és legcéltudatosabban fejlődő társulatoknak, melyeknek fölvirágzását nagyon kár volna még nem időszerű törekvések érvényesítésével megakasztani hátráltatni. Mint a gazdasági bizottság tagja, nyugodt lelkiismerettel ajánlja a költségelőirányzat változatlan elfogadását.

Mannheimer Gusztáv csatlakozik Kardos Gyula indítványához.

Berzeviczy Albert a költségvetés körül fölmerült polemiába nem bocsátkozik be, mert ennek anyagát *Wekerle* Sándor dr. teljesen kimerítette. Csak azt emeli ki, hogy bizonyára a választmány minden tagja át van hatva attól a vágytól, hogy a társulat egyebek közt az eddiginél nagyobbmérvü művásárlásokkal is támogassa a művészetet, erre azonban ma még nincsen meg a kellő fedezet. Ezért azt ajánlja, hogy fogadja el a választmány változatlanul a költségvetést, de tartsa fönn magának a jogot arra, hogy ha az év harmadik negyede végén azt látná, hogy egyes tételekből megtakaríthat, ezeket az összegeket a Téli Kiállításon művásárlásra fordíthassa.

Szólásra többé senki sem jelentkezvén, az elnök a vitát bezárja és elrendeli a szavazást, amelynek eredménye az volt, hogy a választmány többsége a költségvetést változatlanul elfogadta s ezenkivül egyhangulag magáévá tette *Berzeviczy* Albert fönnebb jelzett indítványát.

Ezután a választmány megállapította az ezévi közgyülés napirendjét s fölhatalmazta az igazgatóságot, hogy a külföldön lakó magyar és a személyesen meghivott külföldi művészektől április elseje után netalán érkezendő műveket, amennyiben még olyan időben érkeznek, hogy a rendezést nem hátráltatják, a kiállításba befogadhassa.

A napirend többi tárgyait a választmány az idő előrehadottsága miatt április hó 5-ikén tartandó folytatólagos ülésére halasztotta.

Pályázat plakátra.

Károlyi Mihály gróf Ő Méltósága, Parádfürdő tulajdonosa, ezennel pályázatot ír ki a *parádfürdői arzénforrást** hirdető, sokszorosításra alkalmas plakátrajzra, még pedig a következő föltételek mellett:

1. A pályázatban csakis magyar állampolgár művészek vehetnek részt.

2. A pályázatra beküldendő tervezetek a végleges kivitelre alkalmasan, s legalább 2 méter magasságban, 73 centiméter szélességben készítendők, amekkorára a plakát kivitele tervezve van. A plakát formája szabadon választható, s lehet hosszukás, négyszögü stb. is.

3. A pályaművek díjazásánál csakis az úgynevezett secessionista-művészek művei, illetve a teljesen modern modorban készült művek fognak tekintetbe vétetni.

4. A pályaművekben az utóbb megállapítandó szöveg számára 100—120 cm² hely üresen hagyandó. A szöveget a pályadíj nyertesének kell utólag a kiviteli rajzra alkalmazni.

5. A pályaművek 1899. év junius 1-én déli 12 óráig küldendők be az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat titkári hivatalához.

6. Pályázni, a pályázatban résztvenni kivánó

* A parádfürdői arzénforrás vizének palackjai Édeskuty budapesti ásványvízkereskedőnél szerezhetők meg.

Műcsarnok 1899. 12-12

művészek tetszése szerint, névvel vagy név nélkül (jeligés levelekkel) is lehet.

7. A pályázat fölött az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat művészeti bizottsága végérvényesen dönt, a döntő ülésre azonban a pályázat hirdetője is meghivandó.

8. A legjobbnak itélt mű szerzője 300 forint, a második legjobb mű szerzője 150 forint s a harmadik legjobbnak itélt mű szerzője 100 forint pályadíjban részesül, mely összegek a döntés után a pályázat hirdetője által fognak az illető művészeknek azonnal kifizettetni.

9. Az egyes pályadíjak összege meg nem osztható.

10. A díjazott pályaművek a pályázat hirdetőjének a tulajdonába mennek át.

Képzőművészeti pályázat.

A hazai képzőművészet érdekeinek egy nagylelkü pártfogója által alapított, s jelenleg 2100—2100 frtot képező két festőművészeti ösztöndíjra a m. orsz. képzőművészeti tanács, a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr megbizásából, ezennel pályázatot hirdet, az alapító szándékainak megfelelő következő föltételek mellett.

Pályázhatnak *a művészeti iskolai képzésen már túl lévő oly fiatal festőművészek* és pedig csak férfiak, kik magyar állampolgárok s főleg az állat- és illetőleg a tájfestésben kívánják *sikerekkel igazolt képességöket tökéletesiteni.*

A folyamodók kérvényében okmányokkal igazolandó:

a) a folyamodó életkora,

b) magyar honossága,

c) iskolai előképzettsége,

d) művészi haladottsága, mire nézve mutatványművek (befejezett festmény, tanulmányok, rajzok, színvázlatok) oly számban melléklendők, hogy tudásáról és tehetségéről tájékozást nyujthassanak. Ezeken túl hivatkozás történhetik esetleg kiállított művekre is.

A folyamodónak irásban kell kötelezettséget vállalnia arra nézve, hogy amennyiben az ösztöndíjat elnyerné, tanulmányait és pedig a jelzett irányban, Münchenben vagy Düsseldorfban fogja folytatni. Másutt — Páris kivételével — szintén fölhasználhatják ugyan továbbképzésökre a nyert összeget az ösztöndíjasok, de ez csak kellőkép megokolt esetekben, a m. orsz. képzőművészeti tanács hozzájárulása alapján történhetik.

Az ösztöndíj csak egy évre szól, s második, esetleg harmadik évre egy és ugyanaz a művész csak oly esetben nyerheti el, ha tanulmányainak a m. orsz. képzőművészeti tanács előtt igazolt eredménye őt érdemessé teszi rá.

A sajátkezüleg irott folyamodványok, a vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz címezve a m. orsz. képzőművészeti tanácsnál (Budapesten, Hold-utca 8. sz. a vallás és közokt. minisztérium III. ügyosztályában) f. évi május hó 1 ig, déli 12 és 2 óra közt nyújtandók be.

Elkésve érkező folyamodványok a pályázatból föltétlenül ki vannak zárva.

A mutatványművek elhelyezésére nézve K. Lippich Elek dr., a m. orsz. képzőművészeti tanács előadója ad fölvilágositást.

Budapesten, 1899. évi március hó.

A magyar országos képzőművészeti tanács.

Pályázati hirdetés.

(Kozma Sándor síremlékére.)

A néhai *Kozma* Sándor emlékének megörökítésére alakúlt bizottság ezennel pályázatot nyit a Kozma Sándor volt kir. főügyésznek Budapesten, a Kerepesi-temetőben fekvő sírja fölé emelendő művészeti becsü síremlék tervezetére és kivitelére.

A síremlék szilárd, az idők viszontagságainak ellentálló anyagból (gránit vagy kemény mészkő és bronz) lesz készitendő és a fölállitási költségekkel együtt összesen 12,000 (tizenkétezer) koronába kerülhet.

Kivántatik: ötödnagyságu minta és a kivitelhez használandó anyagok megjelölését is tartalmazó műszaki leirás bemutatása.

A pályázatban csak magyar honos művészek vehetnek részt.

Pályadíj: a legjobbnak ítélendő pályamű szerzőjének a kivitellel való megbizás, a második legjobb pályaműért 500 korona.

Bíráló bizottságként az alólirott elnöklete alatt kikü'dött s felében a magyar képzőművészek egyesületének szobrászati osztálya által saját tagjaiból választott végrehajtó albizottság fog eljárni.

A pályaművek a szerző nyilvános megnevezése nélkül, jeligével ellátva s a szerző nevét rejtő jeligés zárt levéllel együtt folyó 1899 évi szeptember hó 15-ik napjáig nyujtandók be a budapesti kir. főügyészséghez (V., Nádor-utca 37. kuriai palota); a hol a déli órákban bármikor bővebb értesüléssel is szolgálnak.

Budapesten, 1899 évi március hó 18-án.

Hammersberg Jenő,
kir. főügyész, a bizottság elnöke.

Kardos Gyula

A Nemzeti Szalon, mely a magyar festők és szobrászok számára rendez eladó tárlatokat, téli tárlatát jan. 14-ikén bezárta, az eddigieknél jobb sikerrel, mert a kiállított 131 műtárgy közül 70 darab elkelt, a miből az állam 3500 koronáért s a magánosak 19,070 koronáért vásároltak képeket és szobrokat. Ebben az eredményben fő része van *Hock* János alelnök lelkes tevékenységének.

A kiállítás bezárása alkalmából a társulat választmánya értekezletet tartott. *Hock* János tüzetes és hatásos beszédben ismertette a Szalon törekvéseit. *Baumann* pénztárnok előterjesztette évi jelentését, a melyből kitünik, hogy a Szalon az elmult évben *nyolczvanezer koronát* szerzett a magyar képzőművészetnek s tárlatain átlag ötvenhárom százaléka kelt el a kiállított műveknek. *Kardos* Gyula festő művész a választmány nevében megköszönte Hock Jánosnak buzgó működését s a művészek törhetetlen bizalmát és hálaját fejezte ki Hock iránt. *Keszler* József is fölszólalt s kérte Hockot, a ki megmutatta, hogyan kell tervszerüen magyar művészetet csinálni, hogy folytassa tovább is lelkes működését. *Hock* János lelkesülten igérte, hogy hű marad kitüzött czéljaihoz. Továbbá előadta, hogy a Szalon februárban *Kolozsvárott,* azután *Nagy-Váradon* rendez kiállítást, *Budapesten* pedig márczius folyamán *Székely* Bertalannak, a kitünő magyar történelmi festőnek műveiből, rajzaiból külön kiállításban mutatja be e jelesünk nagy erejét s ugyanez alkalommal a kisebb teremben *nemzetközi grafikai kiállítást* nyit meg, melyet dr. Térey Gábor, az orsz. képtár jeles őre rendez.

Vas. Lap 1900. 4. l.

[illegible]

E dalok rózsaszirmok,
A rózsa a szivem;
Pazar kezekkel irtok
Rajt ihlet perczében.

A két utóbbi sor azt akarja tenni, hogy a költő az ihlet perczében pazar kézzel tépi, szórja a rózsa szirmait. Nyelvérzésének fogyatékosságát az is mutatja, hogy néha egy-egy oda nem illő szóval megrontja versének összhangját. A nyelv ereje, bája, hajlékonysága, a kifejezések világossága, elevensége, plasticitása végtelenül fontos a költészetben, a nélkül a költő, bár egész lelkét beleönti [illegible] [illegible], holt kincset ás el. Ohajtjuk, hogy Pekry Károlynak sikerüljön ezt a fogyatkozását legyőzni, akkor szép költői pálya vár rá. Gyűjtemenyebe, mely 250 lapra terjedő csinosan kiállított kötetben jelent meg, álljon itt mutatványúl egy eredeti költemény:

A Görgöi templom udvarán.

Ó, milyen édes volt az ottan
A régi templom udvarán,
Ott járok most is gondolatban
Es szivem újra újra dobban,
Mint ott vasárnap délután
A régi templom udvarán.

A tavaszi nap sugarában
Ott sétálgattam fiveled,
S ung árczodat, szemed csodáltam

Kardos Gyula

284. Kardos.

Művészet - Telek, II. 1939.

78. Böhm.

tünket. Nálunk is van kormány, vannak művészek, írók, tudósok, ipari, kereskedelmi kiválóságok, arisztokraták és pénzemberek, — és az égető szükség orvoslására még sem történik semmi!

Annyi badarságban utánoztuk már a külföldet, hogy igazán elkelne, ha már egyszer valami okosat is tanulnánk tőle.

A SVÉD MŰVÉSZETI AKADÉMIA A MAGYAR MŰVÉSZETI VISZONYOKRÓL. „Meddelanden fran kgl. Akademien för de fria konsterna 1907" címmel megjelent a svéd királyi művészeti akadémia legújabb jelentése, amely minket azért is érdekel, mert 53—56. oldalán beszámol a svéd művészeknek a budapesti Műcsarnokban rendezett kiállításáról és egybefoglalja a svéd megbízottnak a magyar művészeti viszonyok körül szerzett tapasztalatait. Bár e jelentésbe apróbb tévedések is csúsztak, mégis érdekesnek látjuk közreadni. A cikk idézett része szószerinti fordításban így szól:

„Most már saját országunkhoz értünk s néhány szóval a svéd művészet helyzetéről fogunk szólani, elsősorban is művészetünk részvételéről a kontinens művészi mozgalmaiban. A méltányosság követeli, hogy legelőször budapesti kiállításunkról beszéljünk, amelyet bővebben ismertethetünk, hála annak a nyilvánvalóan gondos jelentésnek, amelyet Anshelm Schultzberg, a svéd osztály kiküldötte terjesztett az akadémia elé.

E jelentésben Schultzberg úr a kiállítók nevében hálás köszönetet mond az akadémiának azért a jóakaró érdeklődésért, amely lehetővé tette művészetünknek, hogy egy új alkalommal tanúságot tegyen a külföld előtt arról a jó híréről, amelyet már előző kiállításokon való részvételével szerzett a svéd szépművészet.

Küldeményünk a következő volt: 90 olajfestmény, 17 akvarell, 34 szobormű, a „Handarbetets vänner" (Kézművesek barátai) 12 darab dekorativ szövött munkája, egy nagyobb csoport metszet, különösen a „Grafikai művészek egyesületének" albumából és a Tallberg-iskola metszeteiből.

Azután ezeket írja Schultzberg úr:

Midőn november 2-ikán Budapestre érkeztem, fokozódó kíváncsisággal siettem a műcsarnokba, amely a városligetben, az Andrássy-út végén áll. Már külsejével imponál a kiállítási helyiség, úgy nagyságával, mint méltóságteljes görög stiljával. Az épületet, amelyet az állam a város által adott területen 680,000 kor. költséggel építtetett, a Magyar Országos Képzőművészeti Társaság kapta ajándékba. A palotában csak műkiállításoknak lehet helye s vannak tényleg október 1-től május 15-ig. Nyáron zárva van. Az épületben 15 kitűnő, kisebb-nagyobb, felülről világított helyiség, buffet és egy ízlésesen berendezett előcsarnok van.

Mint említettem, számunkra a legnagyobb terem volt kijelölve. A szobrok számára reám bízták, hogy válasszak helyet a pompás szobrászati teremben, ahol kitűnő hátteret képeztek a Handarbetets vänner szőnyegei. Ugyanannak a teremnek az oszlopfolyosóján helyeztük el a grafikai munkákat, amelyek így némi összeköttetést nyertek a szobrokkal s egy közeli teremben kaptak helyet az akvarellek. Mindenben a legnagyobb előzékenységgel és áldozatkészséggel találkoztunk.

November 14-ikén nyílt meg a kiállítás a meghívottak számára. Sajátságosképpen, valószínűleg, hogy a meghívottak jobban beoszthassák idejüket, a meghívás öt és nyolc óra között szólt. A villanyfénynyel gazdagon megvilágított termekben a műalkotások pompásan érvényre jutottak, különösen a plasztikai alkotások. Ez alkalommal mindjárt meg is vásárolta Andrássy belügyminiszter Pelle Svedlund „Naplementét" s zárjel között legyen megemlítve, a miniszternek egy nagyon szép és értékes gyűjteménye van.

A közönség érdeklődése igen nagy volt s érthetőleg főleg a meghívott svéd művészek munkái köré csoportosult. Művészek és műbarátok több alkalommal biztosítottak róla, hogy Svédország áll az első helyen. Sajnálkoztak afölött is, hogy Zorn, Karl Larson és Liljefors elmaradt. Törekvésem azonban, hogy ezek a művészek is kiállítsanak, nem sikerült, mert ezek itthon és külföldön is rendesen önálló kiállítást rendeznek. Kiállításunkat különösen azért dicsérték, mert egy bizonyos egységesség vonult végig rajta, bár amellett minden művész megőrizte egyéniségét úgy motivumainak megválasztásában, mint kifejezési formájában.

A múzeum a következő műveket vásárolta meg: Vilh. Smith „Tengeri kikötőjét", Schultzbergtől „Téli est az erdőben", plaketteket Erik Lindbergtől, „Stina" márványszobrot és „Burgonyaszedők" című gipszszobrot Hermann Neujdtől. Összesen öt tárgyat.

Egyébként a svéd szobrászatot jellemzően képviselték Börjeson, Sigrid Blomberg és a Millais testvérek munkái. A vásárlások összege, a mely 26 darab kép, szobor és metszet árában 22,900 magyar koronát eredményezett a svéd művészek számára, elég érthetően mutatja kiállításunk sikerét.

Most már nem ismeretlen Magyarországon a svéd művészet s azt a jó hírünket, amelyet a Svéd Művészek Egyesületének kiállítása megalapított 1903-ban, mostani kiállításunkkal csak megerősítettük. Akkor a múzeum megvette Zorntól „Az anya és gyermeke", Kallsteniustól „Ősi sírok az erdőben" című festményeket. E kiállítás alkalmával további öt svéd műtárgy került budapesti gyűjteményekbe, amelyek egy újonnan épített, pompás és sok értékes műtárgyat tartalmazó múzeumba vannak elhelyezve.

A magyar törvényhozás már tíz év óta évi 200 ezer koronát szavazott meg, amelyből százezer korona külföldi műtárgyak vásárlására fordítandó. Mert bár egy kiváló magyar személyiség azt mondta nekem, hogy Magyarország egyike Európa legszegényebb országainak, mégis enormis összegeket költ

MÉZESHETEK
KARDOS GYULA FESTMÉNYE
A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTÁSÁVAL

Művészet 1908.

végig megmaradt miniatür-stílusánál, nem közönséges tudással és talentummal. Vásznai a tárlatok képerdőjében diszkrét szavú vendégek voltak. Inkább az amatőrök keresték, nézték és értékelték őket, semmint a közönség mindennap szenzációkkal táplálkozó fórumai. Nem egy dolga angol és amerikai műkereskedőkhöz, köztük Carmelhez került. Meghalt január 26-án.

AZ ÁLLAMI MŰVÁSÁRLÁS FOGYATÉKOS ügyrendje ellen számos panaszt támasztottak a művészek a legutóbbi téli műtárlat alkalmából. A kormány ezúttal is, mint minden hasonló esetben, bizottságot küldött ki a műtárlat ama tárgyainak kijelölésére, amelyeket az állam költségén s valószínűleg a Szépművészeti Múzeum számára meg akar vásárolni. A bizottság, információink szerint, jó későn fogott ehhez a munkához s jelentését átadta a kultuszkormánynak. A kultuszkormány pedig egyáltalán nem is döntött a jelentés felett a tárlat bezárása előtt. Végre, jóval a kiállítás leszerelése után, megjelent a napilapokban egy kommüniké, amely hírül hozta a döntést.

Teljes joggal panaszkodnak a művészek az efféle eljárás miatt. Mert az ily huza-vonának nincs sem elfogadható oka, sem fontos célja. Ellenkezőleg: hátrányára van úgy a művészetnek, mint a művészet iránt érdeklődő közönségnek. Mi több: tetemes kárt is okoz. Magunk is ismerünk oly eseteket, amidőn a „vásárló-bizottság" valamely művész képét kombinációba vette s így az a végleges döntésig nem volt eladható. Bár a tárlat folyama alatt jelentkeztek vevők, a képeket vissza kellett tartani, mert azokat „feltételesen lefoglalta" a bizottság az állami vásárlások céljára. Végül nagysokára megjött a döntés. Az államnak nem kellett a kép. Azalatt a festő elesett másik vevőjétől is.

Ilyesminek nem volna szabad megtörténnie. Mi több, az államnak, mint egyik legrangosabb mecénásunknak, jó példával kellene előljárnia a vásárlások terén is. Nem tesszük fel a vásárló-bizottságról, hogy a műtárgyakat mindjárt a tárlat elején ne tudná épp oly jól vagy épp oly rosszul kijelölni, mint hetek mulva. Nem tesszük fel a kultuszminiszteriumról, hogy ezt a jegyzéket ne lenne képes mindjárt a beterjesztés után jóváhagyni vagy korrigálni. Miért húzódik ez az eljárás heteken, hónapokon át? Miért sértik ily módon minden elfogadható ok nélkül a művészek érdekeit?

S miért teszik ezzel lehetetlenné azt is, hogy a művészet iránt érdeklődő közönség szemmel kísérhesse, hogy mily műtárgyakat vásárol az állam közpénzen. Ha a tárlat bezárulta után teszik közzé a megvásárolt tárgyak lajstromát, úgy senki azokat a többi műtárgygyal egybe nem vetheti s így a vásárlás nyilvánossága teljesen illuzórius.

Midőn a vásárlás így kivonja magát a nyilvános kritika alól, még a kisebbik bajt szenvedi. A nagyobbik az, hogy a közönség vásárló kedvén is megérzik ez a mulasztás. Kétségtelen hatással volna a művásár fellendülésére, ha az állami vásárlás a tárlat legelejére esnék. S fokozná a közönség bizalmát a tárlat iránt is. Ezek oly elemi dolgok, amelyekkel tisztában van minden kezdő műtáros is.

Végül nem egy esetet ismerünk, hogy a festő munkája heteken, hónapokon át félbemaradt. Nem bírta azt folytatni, mert információiban bízva heteken át várta az állami vásárlás eldöltét. Művészeink, sajnos, nem tőkepénzesek, minek anyagi gondjaikat, a bizonytalanság érzetét ezzel is növeszteni.

Ha tehát ez a hosszas halogatás ennyi bajnak és helytelenségnek okozója, ha egyenest káros is, vajjon miért nem segít rajta a kultuszkormány?

FÉNYES ADOLF „Úton" című pasztellrajzát közöljük a mellékletünkön.

MEYER ANTAL rajzolta e füzet fejléccit.

JUSZKÓ BÉLA rajzolta a 87-ik oldal záródíszét.

HARMOS KÁROLY rajzolta a 106-ik oldal záródíszét.

UNGHVÁRY SÁNDOR rajzolta a 111-ik oldal záródíszét.

KARDOS GYULA arcképét az elhúnyt művész barátjának, Garami Béla dr.-nak amatőr-fényképe nyomán adjuk közre.

HIBAIGAZÍTÁS. A „Művészet" VI. évfolyamának 384. lapján, a 2-ik hasáb 12-ik sorában értelemzavaró hiba maradt a szedésben, amelyet ezennel helyreigazítunk. „És 3. egyet Fried címmel..." helyébe ez teendő: „És 3. egyet Fried nevű..."

KITÜNTETÉSEK. A Törley-pezsgőgyár plakátpályázatán az első díjat Makó Ernő, a második díjat Földes Imre, a harmadik díjat Gergely Imre nyerte.

A szigetvári községház tervpályázatán az 1000 koronás első díjat Schiller Jenő nyerte, a 600 koronás második díjat Kruzslicz Károly.

A nagyváradi Szt. László-téri vashíd pályázatán az első díjat Tóth Róbert, a második díjat Kohn János, a harmadik díjat dr. Mihailich Győző és Löllbach Kálmán közös pályaterve kapta.

A Rákóczi-siremlék-pályázaton három egyenkint háromezer koronás jutalomdíjat kaptak Beck Ö. Fülöp és Hikisch Rezső, Füredi Richárd és Lechner Jenő, Lukácsy Lajos és Lux Kálmán pályaművei. Három egyenkint kétezer koronás jutalomdíjat kaptak Markup Béla és Sztehlo Ottó, továbbá Holló Barnabás, Tóth István.

A losonci Kossuth-szobor-pályázaton a szobor kivitelével Csordás Józsefet bízták meg.

a művészetek felkarolására. Például, nemrég egy országházat épített 36 millió korona költséggel. Pompás, szép arkitekturájú építményekkel díszítették Budát. Az Andrássy-szobrot, egy hatalmas lovasmonumentumot, oldalán reliefekkel, egyidőben leplezte le a király, hogy beszentelték a nagy dómot is, amelyet 40 év óta építenek. S most még egy lépést tesz Magyarország művészetének buzdítására, amennyiben a velencei Giardino Pubblicoban magyar költségen kiállítási épületet emel, közvetlenül a nemzetközi kiállítási épület mellett. Teszi ezt Olaszország, illetve a velencei művészegyesület igazgatóságának felszólítására.

Azt a panaszt kell, hogy hangoztassam, végzi Schulzberg úr, hogy mi Svédországban nagyon, nagyon csekély eszközzel kell, hogy dolgozzunk, amikor művészetről van szó. Mint érdekes és felfrissítő szellők jönnek a meghivások nagyobb külföldi kiállításokon való részvételre s megfigyeléseim alapján az a véleményem, hogy messzemenő fontossága van annak, hogy Svédország részt is vegyen e kiállításokon s iparkodjék megtartani azt a kiváló helyet, amelyet, hála eddigi diadalainak, sikerült elfoglalni. Azt mondják, hogy az „egyesülés jegyében" élünk, s politikai körülmények egyesítőleg hatottak minden téren. De bármiképpen van másutt, annyi bizonyos, hogy művészi körökben sohasem volt nagyobb a szétvonás és sohasem volt idegesebb és finomabb bőrű az érzékenység. Például, némely körök úgy találják, hogy ha csak egy körlevél, csak egy felszólítás érkezik egy taghoz, hogy részt vegyen valamely kiállításon, megfelelni egy felszólításnak „tolakodás". S ez a dolog annál sajnálatosabb, mert művészetünk hatalmas eredményeket érhetne el, ha kicsinyes kotteria és személyi érdekek nélkül összes „legjobb erőink" egyesülnének."

KARDOS GYULA. Utóbbi években tárlatokra már alig küldött valamit s azelőtt is nem a szaporaság, nem a termelés bősége volt az, amivel a figyelmet magára vonta. Lassan és keveset dolgozott, aminek oka, legalább e végső esztendőkben, legyengült, beteg szervezete. Azelőtt pedig az ok talán a „szép élés", az ökonomikusan konstruált, számítással keresett és szürcsölt gyönyörűségek, amelyekről, mondják, hogy igen preciz teoriákat tudott maga és mások elé szabni, de amelyeknek ő maga inkább csak álmodója, csendes fantasztája volt, semmint részese, gazdag és pazarul tékozló fiúja. Azok közé tartozott, akik egész galériákat gondolnak el, de ami utánuk marad, ebből nem telnék kis galériára való. Azok közé tartozott, akikben bár heves a művészi vágy, aki telefesti a levegő végtelen régióit, lankadó karokkal és meredt szemekkel néznek maguk elé, amikor a megcsinálás hosszú és izgalmas folyamata, a munka gyötrelmes, fizikailag fárasztó pillanatai közelítenek. Kifelé, a világnak, az embereknek, kollegáinak, akik csak távolról, műhelynyelven szólva perspektivából szemlélték s nem kerülhettek vele intim közelségbe, amit így „ad oculos" demonstrált ,az egy finom úr, gáláns allürökkel fellépő alakja. Valójában pedig úgy vonult át az életen, mint oly sokan mások, bús lovagok, Schlemilek, akik legtöbbet saját árnyékukkal disputálnak, problémákat akarnak megoldani s fennakadnak a legelső problémán, önmagukon. Haláláról Monte-Carloból érkezett a távirat. Gyötrelmes időket töltött a játékbank zöld asztalánál, a szerencsehajszolók internacionális forgatagában, sok bizalommal egy fixa ideához, egy biztos rendszerhez, amelylyel végre is kormányozni fogja a rouge et noir-t. A csengő aranyak azonban csak revolverdörrenésének lettek kiséröi.

Kardos Gyula 1857-ben, Baján született. Gimnáziumi tanulmányainak elvégzése után Budapestre

jön s beiratkozik a mintarajziskolába. 1877-ben, studiumainak befejezése végett Münchenbe megy s hat esztendőt tölt a müncheni akadémián. Amikor újra hazatér, Benczur Gyula mesteriskolájában dolgozik vagy három évig. Ez idő alatt készülnek Jób, a Szerelmes triton, Krisztus gúnyoltatása című festményei. Ez az utóbbi Budán, a királyi palotában van. Később, a mesteriskolából kilépve, újra felkeresi Münchent. Ekkor kezd foglalkozni miniatürrel. Természetének az a piktori műfaj felelt meg leginkább. Idetartazó művei közül jelentékenyebbek a Hegedű-virtuoz, A felolvasó, Rendezvous. Sok gondos odaadás, sok rokokofinomság nyilvánul bennük. Egyébként kívül állt azokon a váltakozó áramokon, amelyek a magyar pikturát, kezdve a kilencvenes évekkel, keresztüljárták. Festését ezek az új törekvések nem érintették. Mind-

Kevésbé a styl szigorúsága, mint inkább a szinek bizarr megválasztása, a hatás meglepősége érvényesül az idei fürdői-öltözetekben, melyek nagyobbára igen testhez állók, s piros pettyes fehér, világoskék pettyes sötétkék, sárga és barna stb. jerseyből készítvék. A pontozott minta népszerűségét általán csak a csikos minta mulja még — ha lehet — felül; széles csik, keskeny csik, váltakozó kétszinű csik, vagy ugyanazon színárnyalatú apró vonalcsik — mindez erősen felkapott divat, melynek mániájában csak a battiszt nem osztozik. De a csikos szöveteknél is természetesen a ruha legalább egyik oldalon mindig felkapott, hogy ezáltal legyen enyhítve a függélyes vonalak túlságos merevsége.

Minden viseletnek vannak bizonyos fizikai föltételei s alig van oly iránya a divatnak, mely minden physikumot egyaránt kielégítene. Bizonyos például, hogy a jelenlegi divat túlnyomólag a magas és karcsú termeteknek kedvez, s ép az az öltözet is, melyet képünk tükör előtt mutat, alig felelne meg alacsony termetü nőknek. Az egyszerü toilette kék voile, alja nagy pálmalevelek alakjában fehér zsinórral szegélyezve, egyik oldalon pedig vörös moire-szalag.

Ugyanez áll természetesen a kalapokra is, melyek közül a legkedveltebb modellek azok, vagy azokhoz hasonlók, a melyeket itt bemutatunk. Az itt látható kalap fehér Chantilly-szalma, alacsony tetejü, egyenes és a homlok felett kinyuló peremmel. Teteje körül könnyü selyem mousselin csavarodik, elöl tollcsokorral, hátul pedig zöld vagy fehér pettyes selyem szalagcsokor.

A mi a nyár legnélkülözhetlenebb toilettecikkét, a legyezőt illeti, ezek egyszerűbb alkalmakra, kerti társaságoknál, elég ha papirból vannak, Watteaulalakokkal festve be, s fanyéllel, melyre legfeljebb a toilette alapszínének megfelelő csokor van kötve. Nagyobb igényü öltözetekhez azonban egy-két ujdonság is élénk forgalomnak örvend, különösen a roppant árakat képviselő tollegyezőkből, melyekhez nagy fáradsággal kell egészen megfelelő színü és hosszaságu tollakat választani. E tollak végökön göndörítettek és lefelé hajlók, a mi miatt kevésbé sérülnek meg a becsukásnál. A nyél és a bordák csontból, gyöngyházból, békateknőből stb. vannak, s betéve az egész nem ritkán igen széles V betüt mutat.

A legyező mint autograph-album! Hitte volna-e a legvakmerőbb fantáziáju divathölgy, hogy a nők e játszi fegyvere, marsallbotja, a világtörténelem nagy orchestrumának ez a taktus-ütője erre is felhasználható lesz? Az eszme egy hirlapiróé. A Times hires reportere, Blowitz volt az, a ki a berlini kongresszus utolsó ülése után egy óriási falegyezővel állított be Bismarckhoz, hogy a hatalmas kanczellár nevét odairja. Példáját követték: Andrássy, Gorcsakov, Waddington, Beaconsfield stb., s azóta a legyező mint autograph-album szentesítve lett. Szinésznők, aristokrata hölgyek, hires szépségek és kezdő művészi csillagok egész hévvel fogtak hozzá a legyező-feliratok gyüjtéséhez, s azóta se szere, se száma azoknak az irodalmi anthologiáknak, melyekről Európa leghíresebb neveinek emléksorai olvashatók le. Láttuk már ily legyezőkön Jókai geniális eszmevillanata mellett ott büszkélkedni Sarah Bernhard kevély mondását: «J'aime être la première», a materialista Büchner kathedrai axiomáját: «A tudomány hatalom», Strausz néhány keringő-ütemet s egész sorát a kisebb-nagyobb kapaczitásoknak, részben érzelmes, részben elmés soraikkal. Valóban a legyező-irodalom kezd számot tevő helyet elfoglalni a művelődés történetében s a legyező-autogramm-vadász ép oly typikus az emberi társadalom sötétebb alakjai közt. És a költők, tudósok, hadvezérek és politikusok, kik eddig érczbe, kőbe vésték bele halhatatlan nevöket, ezután megelégesznek azzal, ha egy karcsú legyező sugár lapjaira vethetik oda elmosódó betükkel, mely gépiesen kinyilik és összecsukódik, épen mint a női szív. Hánynak neve fogja közülök talán évszázadon túl is fentartani ezt a divatot; és hánynak nevét nem fogja egyéb fentartani, mint ez a divat, melyet egy szeszélyes pillanatában eredeti és érdekes gondolatként üdvözölt a szép nem.

Ritkán fektetett a divat a czipőkre is annyi súlyt, mint ma. Sétára, használatra egyszerű kecskebőr gomboló czipő van elfogadva, mely azonban megkülönböztetett alkalmaknál patent bőr hegyet kap. A sarkok középmagasak. Ebédek, fogadások, tánczmulatságok eseteiben a félczipő van szentesítve, még pedig a toilettenek megfelelő színben; ép úgy a harisnyák is követik ezt a szabályt. Fekete toilettehez tehát fekete czipő és fekete harisnya is, de a mely a ruha más színü diszítése esetében ugyanolyan színnel varrott lehet.

TREFORT HALÁLA.

Magyarország nagyérdemü közoktatásügyi miniszterét, a tud. akadémia elnökét augusztus 24-ikén délután helyezték el örök nyugalomra, a kerepesiuti temetőben, hol a főváros külön helyet adott a hamvaknak. Halála hirére a főváros középületein kitűzték a gyászlobogót, valamint mindazokon az intézeteken, melyek az ő hosszas és tevékeny miniszterségе alatt, az ő kezdeményezésére, támogatásával emelkedtek, s melyek száma oly nagy.

Trefort már a télen sulyos beteg volt, szívbaj és vizibetegség nyomai mutatkoztak. Februárban a baj komolyan lépett föl, de a szívós erejü férfiu felgyógyult, április hóban ujra elfoglalta hivatalát, habár ettől kezdve már nem járt el oly pontosan az akadémia üléseire, mint azelőtt, mert mióta elnöke lett e tudományos testületnek, egyetlen üléséről sem hiányzott. A májusi nagy gyülés ülésein azonban elnökölt, ekkor választották meg ujolag, s az ünnepélyes közülésen ő tartotta a megnyitó beszédet. Munkássága, izgékony tevékenysége ujra visszatért. A nyáron a felvidéken tett látogatásokat, aztán külföldre ment utazni, legutóbb Ischlben tartózkodott, a hol ujra gyöngélkedni kezdett, s e hó 17-ikén betegen érkezett haza. Másnap a baj sulyosodott, s az orvosok tisztában voltak, hogy a miniszter életét veszély fenyegeti. Ily betegen is minden iránt érdeklődött, s felolvastatta magának a lapokat. Ezek épen akkor foglalkoztak Simor primás ama válaszával, melyet a miniszternek adott a nagyszombati kath. tanitóképző intézet vizsgáinál történtekről. Épen ezért a lapok csak röviden irtak a miniszter betegségéről, noha tudva volt a katasztrófa közelsége. A család tagjai összegyültek a beteg ágya körül. Báró *Hornig* Károly veszprémi püspök is megjelent e hó 19-ikén s a család óhajtására ellátta a beteget az egyház utolsó szentségeivel. Most már többször eszméletlenség következett be, az álom kerülte a szenvedőt, kinek ereje óráról-órára fogyott, s e hó 22-ikén reggel 7 órakor beállott az agónia. Az ütér verése perczről-perczre lassabb lett, a szívdobogás nem volt hallható s déltájban már minden jel oda mutatott, hogy Trefort Ágostont a halál megváltotta szenvedéseitől. Beteg ágya mellett együtt volt egész családja, leányai: *Agnes*, *Edith*, özv. gr. Batthyány Ferenczné, *Anna*: Pott Konstantin sorhajókapitány neje és *Mária*: Szalay Imre min. osztálytanácsos neje, továbbá vejei: *Szalay* Imre és *Pott* Konstantin s unokaöcscse *Eötvös* Loránd báró.

Déli 1 óra 50 perczkor állt be a halál. Utolsó órái csöndesek voltak. Küzdelem és vívódás nélkül terjesztette ki fölötte hatalmát a halál. Az ágyat a beteg szobából a szomszédos nagyobb terembe vitték át, hol a délutáni órákban Strobl Alajos gipszlenyomatban örökítette meg Trefort Ágoston vonásait. A holttestet délután hat órakor helyezték koporsóba. Az érczkoporsó szarkofág-alaku és stilizált bronzszinü repkényfonattal gazdagon van ékítve. Belseje tükör üvegfedelü betéttel ellátva. A koporsót a fekete posztóval bevont nagy teremben helyezték ravatalra. Déli növények zöld dísze vette körül, s karos gyertyatartók árasztottak fényt,

A tud. akadémia óhajtotta volna, hogy elnökét a palota csarnokában terítsék ravatalra, de a család magánál kivánta tartani halottját, s csak a temetés történt az akadémiából.

A család a halálesetről azonnal értesítette a külföldön utazó Tisza Kálmán miniszterelnököt, br. Orczy Béla ő felsége személye körüli minisztert, a tudományos akadémiát s a főudvarmesteri hivatalt.

A délután folyamában személyesen fejezték ki részvétöket: Fabinyi és Fejérváry miniszterek, Wekerle államtitkár, Stoczek akadémiai másodelnök. Hornig veszprémi püspök. Baross miniszter irásban fejezte ki részvétét. Az elhunytat halála előtt egy félórával Bedekovich miniszter látogatta meg s vele kezet szorított, de akkor már az elhunyt miniszter eszméletén kivül volt. A család az ország minden részéből kapott részvétnyilatkozatokat.

A fővárosi tanács azonnal intézkedett, hogy az elhunyt miniszter a sírkertben díszhelyet kapjon, hol a családnak eddig elhunyt tagjait (neje és fia) is elhelyezhessék.

*

E hó 23-ikán egész nap sokan fölkeresték a Széchenyi-utczában levő Ganz-féle házban fölállitott ravatalt. A miniszterek fekete öltönyben helyezték a koporsóra, a ravatal lábához pedig a kormány tagjainak óriás babér-, tölgy- és pálmakoszorúját tették. Ott volt *József* főherczeg koszorúja is, e felirattal: «József főherczeg tisztelete jeléül.» A koszorukat el sem lehetett helyezni. Időközben elhatározták, hogy a temetés nem a halottas házból, hanem az akadémia oszlopos csarnokából lesz, s a koszorúk egy részét előre oda vitték. Az országgyülési mérsékelt ellenzék szintén küldött koszorut.

*

A részvétnyilatkozatok közt mindjárt a legelsőnek a *királyé* érkezett; a *királyné* pedig Nopcsa báró főudvarmester által Szalay Imre osztálytanácsoshoz Münchenből a következő részvéttáviratot intéztette: «A császárné és királyné ő felsége fájdalommal vett tudomást Trefort miniszter haláláról és Méltóságodnak, valamint a család többi tagjainak mély részvétét fejezi ki.»

József főherczeg megbizásából Dobieczky József honvédszázados kereste föl a gyászoló családot s fejezte ki a főherczeg részvétét. *Tisza* Kálmán kormányelnök Szalay osztálytanácsoshoz a következő táviratot intézte Brüsszelből: «Igaz fájdalommal tölt el a közügyet, a barátokat, a családot ért nagy veszteség. Kérem, tolmácsolja benső részvétemet a család többi tagjai előtt.»

Gr. *Kálnoky* külügyminiszter, gr. *Taaffe* osztrák miniszterelnök szintén táviratban siettek kifejezni részvétöket, valamint *Simor* János herczegprimás, *Haynald* érsek, *Román* Miron metropolita, stb.

Budapest főváros tanácsa aug. 23-ikán tartott ülésén *Gerlóczy* Károly polgármester mély megilletődéssel jelentette be Trefort Ágost halálát s meleg szavakban emlékezett meg tevékeny életéről, melynek legnagyobb része a fővárosban telt el.

Az ország minden része őszintén osztozott a gyászban, mely Trefort Ágost halálával érte a közügyeket. Több város képviseltette magát a temetésen, másutt gyászlobogók kitüzésével fejezték ki a részvétet.

*

A *tud. akadémia* e hó 23-ikán rendkivüli ülést tartott elnöke halála következtében. *Stoczek* József másodelnök rövid, de átérzett szavakban emlékezett meg az akadémia veszteségéről, s jelentette, hogy a családot fölkérte, engedje meg a halottat az akadémia csarnokából eltemetni. *Fraknói* főtitkár előterjesztésére az ülés elhatározta, hogy koszorut helyez a ravatalra, a családhoz részvétiratot intéz s intézkedik, hogy Trefort mellszobra az ülésterem, arczképe pedig a képes terem számára elkészüljön. Az akadémia egyszersmind külön gyászjelentést adott ki elnöke haláláról.

*

Az akadémia előcsarnokában e hó 23—24-ike közti éjjel állitották föl a ravatalt, ekkor éjjel szállították oda a holttestet is. A márványos falakat fekete függönyzet borította, a délszaki növények egész ligete közt emelkedett a diszes ravatal. A koporsót üvegfedél zárta le, melyen keresztül mindenki megtekintheté az elhunytat. Egész nap, a temetési óráig jött és ment a közönség a gyászos helyen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szepesi emlékkönyv jelent meg Szepes-Váralján a magyar orvosok és természetvizsgálók tátra füredi vándorgyülése alkalmából. Szerkesztették: *Demkó* Kálmán dr., lőcsei főreáliskolai tanár, *Roth* Samu dr. lőcsei főreáliskolai igazgató és *Sváby* Frigyes, Szepesmegye levéltárnoka. A 481 oldalra terjedő testes kötet Császka György szepesi püspök költségén nyomatott, Szita Géza szepes-váraljai «püspöki nyomdájában», s a püspöknek is van ajánlva.

Szepesvármegyével foglalkozik a mű, három részre osztva. Az első rész a természeti viszonyokat tárgyalja Dénes Terencz, Greisinger Mihály. dr., Greschik Viktor, Gruber Károly, Scherfel W. Aurél, Szobissek József, Szőnyey Kálmán, Szontagh Miklós dr., Ullepitsch József és Vrany Mátyás közléseivel, melyek a megye oreografiai, geologiai, florisztikai, faunisztikai, vadászati stb. viszonyaira vonatkoznak. A második rész a megye népességét és közgazdasági állapotait ismerteti. Jankura János a szepességi szláv nép nyelvéről és szokásairól ír, Jármay László dr. a megye fürdőiről, Scherfel W. Aurél az ásványvizekről közöl adatokat, Sváby Frigyes a megye lakosságának statisztikai és néprajzi vázlatát adja, Tátray Gergely dr. a közegészségi viszonyokat, Putsch Tóbiás a megyebeli egyesületeket, Roth Márton a kárpáti turisztikát ismerteti. A harmadik rész a történelemé s a következő négy czikkből áll: «Szepesvármegye a mohácsi vész előtt», Hradszky József szepes-váraljai r. k. lelkésztől. «A szepesi prépostság vázlatos története az alapitástól egészen a vallási forradalomig», Pirhalla Márton dr. szepeshelyi papnevelőintézeti tanártól. «XVI. szepesi város az elzálogosítás idejében 1412—1772-ig», Weber Samu bélai ev. lelkésztől. «A szepesvármegyei középkori egyházi műemlékek jellemzéséhez», Vajdovszky János dr. szepes-olaszii r. k. plébánostól. A tanulságos könyv értékes emléke a tátra-füredi közgyülésnek és a felvidéki magyar tudományos életnek is derék műve.

*

Ünnepnapok. Ez a címe egy diszszel kiállitott kötetnek, mely vallásos költemények gyűjteménye. Szerzője *Kiss* József, ki költői sikereihez az egyházi költészet terén is ujabb sikereket csatolt. Vallásos megnyugvást, a hivő fohászát és hálaját költészettel és érzőn kifejező énekeiből koronként felolvasott egyet-egyet, s fölhivta ezekkel az izraeliták figyelmét, kik magyar imát és éneket óhajtanak hangoztatni az isteni tiszteletben. Igy jött létre e kötet, mely hivatva van, hogy az izraelita imaházaknak magyar szöveget nyujtson. A mindenség urának hatalmát, bölcseségét magasztalják az énekek, melyeknek hangja benső, és áhitatos. Az előszóban a szerző gyermekkori visszaemlékezéseiből egy falusi zsinagóga isteni tiszteletét és énekeit idézi vissza, s e gyermekáhitat elevenül föl a kötet énekeiben. Az első ének «Az én imádságom,» melynek vallási merengésébe elmélyedő bölcselkedés is vegyül. Néhány fordítást is fölvett Kiss a gyűjteménybe, régi egyházi énekeket, Gabirol, Jehuda, Ibn Giat egy-egy költeményét s egy pár zsoltárt. Nyolcz csoportba osztvák az énekek: «Szombat.» «A páska ünnepe.» «Törvény ünnepe.» «Sátoros ünnep.» «Uj év». «Engesztelés napján». «Gyász,» «Vegyes alkalmakra». Bolti ára a diszes könyvnek 2 forint 40 krajczár s a Révai testvérek bizománya utján rendelhető meg.

Fáy András élete és müvei, irodalomtörténeti tanulmány, irta *Findura* Imre. Rövid idő alatt már a második nagyobb munka ez Fáy Andrásról, a nagy multu, nagytevékenységű férfiúról, ki a hazai közéletben, az irodalomban, minden üdvös mozgalomban félszázadnál tovább vitt nevezetes és hatékony szerepet. A multkor Koltay Virgil adott róla tüzetes jellemrajzot, most Findura Imre bocsátott közre egy 123 oldalra terjedő kötetet, mely Fáy sokoldalu hasznos tevékenységéhez bő adatot gyüjtött össze, munkásságát, pályáját egész szélességében szemlélteti, szeretettel méltányolja.

Huszonöt fejezetre oszlik a könyv, mindenik fejezet ugy szólva külön kis kép Fáy munkássága egyes szakából, vagy korrajz,mely az idők viszonyait, nemzeti törekvéseit, a hazafiak sulyos küzdelmeit eleveníti föl. A kötet elején az egyik rész a magyar irodalmi társas köröket festi le. Majd a pesti életről kapunk képet, s Fáy megyei szerepléséről, aztán a pozsonyi országgyülésre követjük, melyet a szerző élénken ir le Fáy szereplésével, s az akkori sérelmes kérdésekkel együtt, minők voltak a Lovassy-pör, az országgyülési hirlap, a nemzeti nyelv ügye. A nemzeti szinház, a lánczhid építése, az első takarékpénztár megalapitása szintén külön fejezeteket foglalnak el. Irodalmi müködésének ismertetésével fejezi be Findura Fáy jellemzését, s itt is gondosan gyüjtött adatokat hoz föl a sokoldalu munkásság méltatására, és több fejezetben taglalja politikai röpiratait, verseit, elbeszéléseit, regényeit, szinműveit, meséit, humorát. A szerző szorgalommal gyüjtötte adatait, előszeretettel tanulmányozta Fáy műveit, a feldolgozásban pedig igyekezett, hogy az olvasók mindig megtalálják azt a szempontot, melyből az elmult időket és egy fáradhatatlan szellem müködését kell tekinteni. A mű az Eggenberger-féle könyvkereskedés (Hoffmann és Molnár) kiadása.

Emléklap. Az erdélyi közművelődési egyesületnek augusztus 19—20-ikán Brassóban tartott közgyűlésére csinos kiállitásu *Emléklap* jelent meg, negyedrét alaku 33 oldalon. Szerkesztette Szterényi József. az egyesület jegyzője.

Tartalmát emléksorok, aforizmák, elmélkedések, költemények teszik. Politikai, irodalmi és társadalmi közéletünk sok jelese irt emléksorokat ez emléklapba, melyet a király ama szavai nyitnak meg, melyekkel tavaly, kolozsvári látogatása idején, az E. M. K. E. küldötteit rokonszenvéről biztositá. Utána *Kossuth* Lajos következő sorai olvashatók: «Magyarországot Magyarországnak irta be a nemzetek anyakönyvébe a történelem. Mint ilyen lett többféle nemzetiségek közös hazájává. A haza, melynek mindannyian fiai, magyar haza. A nemzet,melynek mindannyian tagjai, magyar nemzet. Örködjék a magyar hazafiság a magyar nemzet ez egysége, a magyar haza e történelmi jelvénye felett, mely fenmaradásának feltétele. Turin, junius 10. 1888.» — E sorokat az «Emléklap» a kézirati hasonmásban közli. A füzethez mellékelve van az egylet tisztviselőinek arczképcsoportozata, s ára 60 kr.

«**Ne ölj**» a címe a Pallas könyvtár legujabb kötetének. A franczia ujabb regényirodalom egyik legszivesebben olvasott irójának, Paul Bourgetnek műve, a figyelmet lekötő mesével, lélektani megfigyeléssel és vonzón előadva. Fái I. Béla fordította magyarra. Első kötet s ára — olajzöld csinos vászonkötésben — 60 kr. Kiadta a Pallas-társaság.

A magyar korona országainak gyógyszertári térképe jelent meg a «Magyországi gyógyszerészegylet» járási beosztásával, megyei határokkal, a közigazgatási és járásbirósági székhelyekkel, az összes polgári, szerzetesrendi és katonai gyógyszertárakkal, vasutakkal stb. Szerkesztette Lippay Károly, cs. és kir. katonai gyógyszerész Josefstadtban. A «Gyógyszerészi Közlöny» bizománya (Budapest IV., borz-utcza 9. szám). Ára 1 frt, bérmentve ajánlottan küldve 1 frt 20 kr. A 4800 négyszög-cm. nagyságú térkép feltünteti az összes hazai gyógyszertárakat, több gyógyszertárral bíró helyeknél azok számát s más a czimben említett dolgokat. A tiszta rajzú és nyomású szaktérképnek a gyógyszerészek, orvosok, hatóságok hivatalok vehetik hasznát.

Eszmék és Emlékek czim alatt ifj. Nagel Ottó könyvkiadó-hivatala kiadja *Gonda Béláné* Nagy Irma, a korán elhunyt tehetséges fiatal irónő nevelésügyi czikkeit, irodalmi tanulmányait és uti tárczáit, kiegészitve egy önálló tanulmánynyal Racine szinműveiről. A mü mintegy 10—12 nyomtatott ivnyi tartalommal, a szerző arczképével, diszesen kiállítva, október havában jelenik meg. Előfizetési ára 1 frt 50 kr, díszkötésben 2 frt. A mű tiszta jövedelme a szerző nevére az orsz. nőképző-egyesület budapesti leánynevelő intézetében teendő alapitvány czéljaira fog fordíttatni.

Zeneművek. «Eredeti magyar dalok» czimen 7 dal jelent meg Pósa Lajosnak Dankó Pista által megzenésített dalaiból; zongorára alkalmazta Erdélyi Sándor. A füzet Rózsavölgyi és társa kiadásában jelent meg; ára 1 frt 20 kr. Ugyanott jelent meg «A legifjabb» czím alatt egy csárdás, szerzé Rácz László. Ára 80 kr.

A budai szinkörben Krecsányi társulata eredeti népszínművet mutatott be e napokban *Szegény Radóné* czim alatt, melyet Kolozsvártt és a vidék több szinpadján is előadtak már. Szerzője Jakab Ödön fiatal iró, és szinművében a tehetségnek több jó oldala nyilatkozik.

Özvegy Radóné menyét (Czanyuga E.) elidegenitik férjétől, ki börtönben van, sőt a férj tudtán kivül elválasztják egymástól és az anya rábeszélésére a fiatal asszony már uj lakodalomra készül a gazdag Barabás Ferenczczel (Peterdi). Az esküvő meg is történik, s midőn a násznép épen a templomból hazatérőben van, a börtönből kiszabadult első férj (Kiss Mihály) találkozik velük. A két férj között heves jelenet fejlődik ki. A börtönből kiszabadult megátkozza anyját (Hunyady Margit), ki aztán ez átok következtében megőrül, Barabást leszurja és a vizbe ugrik. Ez a darab meséjének rövid foglalata. Az egyszerű tárgyhoz a szerző érdekes népies jellemvonást, drámai anyagot, magyaros dialogokat adott. Főleg a második felvonás hatásos. Az előadó személyzet buzgalma is említésre méltó. A darabban előforduló székely dalokat, melyek szintén tetszést arattak, Hoós János dévai zenetanár szerzette.

Egyházi festészet. Haynald Lajos kalocsai bibornokérsek az általa alapított 350 forintos ösztöndijat a pályázó kilencz festő és három szobrász közül, az orsz. képzőművészeti társulat bizottságának ajánlatára, *Kardos* Gyulának, Benczur Gyula tanítványának adományozta. Kardos eddig főleg vallásos tárgyu műveivel keltett figyelmet tehetsége iránt és pályamunkája is az ó-szövetségi Jóbot tünteti föl. A Haynald-féle alapítványnak ugyanis az a czélja, hogy előmozdítsa Magyarországon a katholikus egyházi festészet és szobrászat fejlődését. Kardos Gyula a nyert ösztöndíjjal közelebbről el is utazik Olaszországba, hogy a középkori nagy mesterek remekeit tanulmányozva, magát az egyházi festészetben tökéletesitse.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyülése aug. 23-ikán nyilt meg Tátra-Füreden. Előtte való este az ismerkedést tartották meg a nagy számmal érkezett tagok.

A gyülést *Császka* György szepesi püspök nyitotta meg, s elnöki beszédében meleg szavakban emlékezett meg Trefort közoktatásügyi miniszter elhunytáról. A közgyülés felállással fejezte ki részvétét a gyászeset felett s ennek jegyzőkönyvileg is kifejezést adott. Az elnök inditványára a vándorgyülés egyuttal elhatározta, hogy kebeléből Császka püspök elnök, Hunfalvy János és Szabó József fognak a vándorgyűlés részéről az elhunyt miniszter temetésén résztvenni. Majd az elnök folytatta megnyitó beszédét, a vallás, az erkölcs a tudomány közti összefüggést tárgyalva. A püspök beszédét viharos tapsokkal fogadták. Ezután *Csáky* Albin gróf szepesmegyei főispán a fürdő birtokosának a lőcsei banknak, továbbá Szepesmegyének és a Kárpát-egyesületnek nevében üdvözölte a gyülést. Felolvasták ezután a hazai tudományos társulatoktól, valamint a külföldi tudósoktól érkezett üdvözleteket, melyek száma meghaladja a harminczat. — *Szabó* József az akadémia nevében üdvözölte a vándorgyűlést. A titkári jelentés tudomásul vétele után dr. *Chyzer* tartott emlékbeszédet dr. Arányi Lajos és dr. Örley László elhunyt tagok felett és méltatta ezek érdemeit a tudomány körül. Dr. *Fodor* József élénken megtapsolt szellemes értekezést olvasott fel a nők szerepéről a közegészségügyben.

Az országos méhészeti egyesület aug. 20-ikán tartotta évi közgyülését a «Köztelek» termében, *Göndöcs* Benedek apát-plébános elnöklete alatt, ki beszédében az egylet kilencz éves működését vázolta.

A buzgó elnök panaszosan említette, hogy a kormány nem támogatja az egyletet ugy, mint megérdemelné. Erős birálat alá fogta aztán a méhészeti vándortanitók intézményét, melynek semmi hasznát nem látja; végül pedig lemondva az elnöki tisztről, kijelenté, hogy e tisztet ujabb megválasztatása esetén sem fogadhatná el. Hasonló kijelentést tett az eddigi igazgató alelnök: Kriesch János is, kinek jelentéséből kitünik, hogy az egylet évi mérlege 300 frt deficzittel zárult, a tagok jelentékeny tagdijjal vannak hátralékban s az egylet egész vagyona csak 2300 frt. Az elnöki beszéd ellenében *Vámossy* Mihály és *Borszéky* Soma védték a kormány eljárását s a vándortanítók intézményét. Göndöcs Benedeket megválasztották tiszteletbeli elnöknek, Kriesch Jánost tiszteletbeli alelnöknek; uj elnöknek báró *Ambrózy* Bélát, első alelnöknek *Gergelyi* Kálmánt, sat.

Az orsz. gazdasszony-egylet sorsjátéki tárlata. A városligeti nagy iparcsarnokban, a kereskedelmi muzeum nagy tárlata közepette vannak most kiállítva a gazdasszony-egylet sorsjátékának nyeremény-tárgyai, egész kis műtárlat. Voltakép nem is kicsiny, mert háromszáz darab műtárgyból áll, a hazai festőművészek és szobrászok s a képzőművészeti társulat nemeslelkű adományaiból, melyek harminczezer frtnyi értéket képviselnek.

Munkácsy Mihály, Zichy Mihály, Keleti Gusztáv, Vastagh György, Syányi Béla, Temple, Pállik, Telepy, Zala György, Feszty Árpád, s majdnem összes jobb nevű művészeink képviselve vannak. A közönségen a sor, hogy látogatásával, vagy a mi még praktikusabb, legalább egy-egy sors-jegy megvételével támogassa a jótékony czélt. A sorsjegy előmutatója egyszer dijtalanul tekintheti meg a kiállítást; a belépti dij különben 20 krajczár. A sorsjegy ára fél forint. A tárlat deczember 26-ikáig lesz nyitva s e napon tartják meg a kisorsolást.

MI UJSÁG?

A trónörököspár családi ünnepei. A trónörökös e hó 21-ikén töltötte be harminczadik évét, Stefánia trónörökösnő nevenapját pedig augusztus 20-ikán tartá. A trónörököspár a laxemburgi kastélyban ülte meg a családi ünnepet.

E hó 20-ikán mise volt a kastély kápolnájában. Az istentisztelet befejezte után a trónörökösné az udvartartáshoz tartozók üdvözletét fogadta. Üdvözlő táviratok érkeztek a király és királyné ő felségniktől, Mária Valéria főherczegnőtől, a császári és a királyi család minden tagjától, a belga királyi pártól, Lipót bajor herczeg és Gizella herczegnőtől. — Este pedig a trónörökös születés napjára érkeztek üdvözlő táviratok. Másnap a trónörököspár misét hallgatott, melyen Ottó herczeg is jelen volt. Az első üdvözlők közt volt a trónörökös kis leánykája, Erzsébet főherczegnő, ki pompás csokrot nyujtott át atyjának s versecskét mondott el.

Tisza Kálmán miniszterelnök Ostendebe utaztában e hó 22-ikén Brüsszelbe érkezett s ott tartózkodását mindjárt felhasználta arra, hogy a kiállítás magyar osztályát meglátogassa. A miniszterelnök legnagyobb megelégedésének adott kifejezést, beirta nevét a vendégkönyvbe s megigérte, hogy alkalmilag vissza fog jönni és az egész kiállítást megtekinti.

A honvédelmi miniszter jubileuma. B. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter katonai szolgálatának negyven éves jubileumát e hó 23-ikán ünnepelték, s az ünnep fényét nagyban emelte, hogy maga *József főherczeg*, a honvédség főparancsnoka vezette a tisztelgő küldöttséget.

A honvédelmi miniszterium palotájában délelőtt 10 órakor gyültek össze a honvédség tábornokai, a dandárparancsnokok, a miniszterium tisztviselői. József főherczeg b. Nyáry főudvarmester és Graef főparancsnoksági adlátus kiséretében érkezett meg s Gromon Dezső államtitkár üdvözölte. A küldöttség ezután a miniszter elfogadó termébe ment, hol a miniszter megjelentekor zajos éljenzés hangzott föl. *József* főherczeg pedig a következő beszéddel üdvözölte:

«Nagyméltóságu miniszter ur! Negyven esztendő egy ember életében korszakot képez, főkép hogy ha buzgó tevékenység kiséri azt. Nagyméltóságod esetében ez annyival inkább mondható, mivel huzamosabb szolgálati idejében ő császári és apostoli királyi Felsége megelégedését és a haza szeretetét folytonosan mindig élvezhette. Nagyméltóságod a csatatéren már fiatal korában kiérdemelte a legszebb katonai kitüntetést; nagyméltóságodnak jutott azon szerencse, hogy ő Felsége legmagasztosabb bizalma folytán

kivétele a millénium alkalmával 1896. junius 8.« című képét, mely az 1896. évi »Ezredéves Országos Kiállítás« I/a csoportjában volt látható, az országos kaszinó megvásárolta.

—

— **Burne Jones Edward,** az angol prerafaelita iskola oszlopos tagja, a napokban hatvanöt éves korában influenzában meghalt. Halála az egész művelt világ művészetére nézve vesztességet jelent, mert az elhunyt egyike volt a mai kor legkomolyabb és legnagyobbszabásu művészeinek, akinek különös érdeme volt a diszitő művészet mai modern irányának a megteremtésében és igy a művészetek népszerűsitésében is. *Dante Gabriele Rosetti*-vel és *Ruskin*-nal együtt ő volt a modern művészi áramlatnak legismertebb apostola.

—

— **Makart szobra.** Bécsben a Stadtparkban junius 12-ikén délelőtt leplezték le Makart szobrát. A leleplezési ünnepség a hírneves bécsi *Männergesangsverein* himnuszával vette kezdetét, mire *Dumba* valóságos belső titkos tanácsos, a szoborbizottság elnöke lendületes beszéd kiséretében adta át a szobrot *Bécs* város gondozásába. *Strobach* alpolgármester válasza után, *Makart* fia, János, mondott köszönetet a család nevében a kegyeletes megemlékezésért. Az emlékmű az elhunyt *Tilgner* Viktor utolsó műve, mely a fölfogás eredetiségével és poétikus hangulatával hat a szemlélőre. A szobor abban a festői jelmezben mutatja be a színek mesterét, amelyben a királyi pár ezüstmenyegzőjének napján a bécsi diszfölvonulást vezette.

—

— **A bécsi szecesszió.** Az a kiállítás, amelyet a bécsi szecessziónista művészek rendeztek, akkora diadalt aratott, hogy a szecesszionisták őszre ujabb, még nagyobbszabásu kiállítást terveznek. Különös erőt kap a szecesszió azzal, hogy a bécsi festők egyik legkitünőbbje, *Jettel* Egon, aki negyedszázad óta állandóan Parisban lakik, most hazamegy Bécsbe s egy kis friss párisi levegőt visz a bécsi festők és szobrászok közé. A szecesszió őszi kiállítása biztositva van s leginkább osztrák művészek fognak benne részt venni.

—

— **Műtörténeti előadások.** A Bp. N. müncheni levelezője lapjának a következőket irja: »Münchenben néhány év óta nagyszámu hallgatóság jelenlétében tartja műtörténeti előadásait *von Hörschelmann* kisasszony, még pedig a kép- és szoborgyűjteményekben. Ezek az előadások nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a közönség tudását, ízlését emeljék, nemesitsék. Az előadó kisasszonynak nagy híre támadt, úgy hogy ebben az évben hasonló célból meghivták Drezdába, ahol ugyancsak lelkes hallgatóság előtt fejtegeti nem a műtörténész szakszerü szárazságával, hanem az iró és publicista eleven, szemléltető nyelvén a művészetek fejlődését. A hallgatóság közt ott lehetett látni szegény diákokat, sőt munkásembereket is, de még a szász királyi ház hercegasszonyait is.« Ha nem csalódunk, dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter is megigérte egyszer, hogy a budapesti művészeti gyűjteményekben arra való szakemberekkel előadásokat tartat, amelyeket ingyen végighallgathat bárki, s amelyek élvezetes formában megismertetnék a közönséget a művészet nagyszerü fejlődésével és szeretetet ébresztenének benne a művészet ügye iránt. A fönnebb idézett müncheni példa csak buzditásul szolgálhat a miniszternek igéretének minél előbb leendő megvalósitásához.

—

A **Műcsarnok** az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat belső életének rövid ismertetésén kivül olvasóit a nevezetesebb magyarországi művészeti események iránt is tájékoztatni óhajtván, ezennel fölkérjük a lap összes olvasóit és első sorban a művészeket, hogy a szerkesztőt ebben a törekvésében támogatni és az esetleg tudomásukra jutott közérdekü művészeti eseményekről őt a szerkesztőség cimére (Városliget, új Műcsarnok) értesiteni szíveskedjenek.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10.

Remek bekötési tábla

Munkácsy Mihály élete és munkái
című nagy diszműhöz
ismét kapható. Ez a tábla valóságos művészi alkotás A mesternek bronz relief arcképe disziti, mely Janvier párisi műtermében készült Szárnovszky szobrász mintázata után.

A tábla ára a Képzőmüv. Társulat tagjainak 2 frt 50 kr.

2 frt 70 kr (a 20 kr. portóra való) előleges utalványozása esetén bermentve küldi meg a táblát a *Műcsarnok* kiadohivatala, Budapesten, Andrássy-út 10. szám.

Uj Idők
Szépirodalmi és művészeti képes hetilap
Szerkeszti
HERCZEG FERENC
Előfizetési ára negyedévenkint 2 forint.
—
Kiadóhivatal
Andrássy-ut 10. szám.
Tessék mutatványszámot kérni.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

ket: Tóth István, Linkner Johanna, Grossschmied Ignác, Szemere György, Lehotzky Dezső, ifj. Lippe Viktor báró, Diósy Lajos, Bäcker Béla, Klein Zsigmondné, Schenk Kálmán, Fernbach József, Fleischl Lajos dr., Popper Mór, Benedek Dezső, Horánszky Lajos. Lemondás következtében törölték: Szánthó Dezsőt és br. Pongrácz Matildot.

—

— **Társulatunk plakátpályázata.** Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat igazgatósága még április 21-én tartott ülésén kimondotta, hogy ezentúl minden kiállítását más és más plakáton kivánja hirdetni s ezért — mint lapunk első számában már megírtuk — pályázatot írt ki az ez évi téli tárlatra szóló plakáttervekre. A pályázat nyertese 500 korona tiszteletdíjban részesül, amelyért azonban tartozik a plakát végleges kiviteli rajzát is elkészíteni. Ez uton figyelmeztetjük a pályázni kivánó művészeket, hogy terveiket legkésőbb *augusztus 1-én déli 12 óráig* a városligeti új Műcsarnokba, a társulat titkári hivatalába beküldeni sziveskedjenek. A dij odaitélése e határidő letelte után a legrövidebb idő alatt meg fog történni. A végleges kiviteli rajz a dij odaitélésétől számított három hét alatt készítendő el.

—

— **A műterem-bérház ügye.** *Kardos* Gyula festőművész, társulatunk igazgatósági tagja már beterjesztette a Kmetty-utcai két telekre épitendő műterem-bérháznak általa készített terv vázlatait. Az igazgatóság legközelebbi ülésén tárgyalja az ügyet s ha a tervvázlatokat alkalmasoknak találja, úgy sürgősen megteszi a további lépéseket, úgy hogy ha minden simán megy és a terv megvalósításának előre nem látható akadályok nem állják útját, úgy az épület tán még ebben az esztendőben tető alá kerülhet.

—

— **Az ez évi téli kiállításra** szóló meghivókat társulatunk titkári hivatala már a legközelebbi napokban szétküldi a művészeknek. A tárlaton döntés alá kerülő pályázatok hirdetéseit lapunk 6-ik számában már közöltük. A téli tárlat tudvalevőleg december 1-én nyilik meg és jövő év január 15-ikéig tart.

—

A szegszárdi Garay-szobrot, melynek leleplezéséről már adtunk hírt, ebben a számunkban képben is bemutatjuk tagjainknak. Úgyszintén közöljük a szobor alkotójának, *Szárnovszky* Ferencnek az arcképét is, akinek a Garay-szobor első nagyobbszabásu alkotása. Szárnovszky Budapesten született, 1864-ben. A bécsi akadémián tanult 1885—1886-ban Hellmer és Veyr, a párisi akadémián 1886—1890-ik években Falguière, Chapu és Barrias, utóbb egy évig Londonban Boehm Edgar vezetése alatt. Ezenkivül mint medailleur Patcy és Rotty mellett dolgozott. Először egy mellképet állított ki a párisi Szalonban. Az iparművészeti társulat »Szent-László«-érem pályázatán első dijat nyert s azonkívül több emlékérmet készített, igy egyebek közt az ő felsége koronázási jubileuma alkalmával kiadott emlékérmek mintája is az ő műve. Ez idő szerint Budapesten lakik.

—

— **Új levélbélyegpályázat.** Ennek az évnek a tavaszán a kereskedelmi minisztérium tudvalévőleg pályázatot hirdetett az új, koronaértékü levélbélyegek rajzára. A pályázatban csaknem kétszáz tervezet vett részt, mely az Iparművészeti Múzeum tavaszi tárlatán kollektíve ki volt állítva. A zsüri a tervezetek közül néhánynak odaitélte a kitűzött dijakat, de a kereskedelmi miniszter a kitüntetett bélyegrajzokat sem tartotta elfogadhatóknak s igy legközelebb új pályázatot fognak kiírni, amelynek föltételeit nemsokára közzéteszik s ugyanakkor az új zsürit is megalakítják. Kivánatos volna, ha a pályázatban művészeink közül minél többen vennének részt, mert nem válnék éppen nagy dicsőségünkre, ha a pályázat másodízben sem vezetne eredményre.

—

A Baross-szobor százas nagybizottsága nemrég báró *Podmaniczky* Frigyes elnöklete alatt ülést tartott, melynek tárgya a szobor leleplezése és azzal kapcsolatos ügyek iránt való intézkedés volt. A bizottság tudomásul vette, hogy az egész szobormű elkészült és részben már öntve is van, örömét fejezte ki afölött, hogy a mű kitünően sikerült, s a leleplezés idejéül *ez évi október 9-ét* tűzte ki, elhatározva egyúttal, hogy az ünnepi beszéd megtartására báró *Dániel* Ernő kereskedelemügyi minisztert kéri föl. A szobrot a m. kir. államvasutak igazgatósága veszi át gondozásra. Az ülésen báró *Podmaniczky* Frigyes bejelentette, hogy a leleplezés megtörténtével javaslatot szándékozik tenni a közmunkák tanácsánál az iránt, hogy az a tér, a melyen a Baross-szobor állani fog, *Baross-térnek* neveztessék el.

—

— **Érdekes képvásárlás.** A történelmi képcsarnok számára Barabásnak egy igen szép kivitelü vizfestményét vette meg *Kammerer* Ernő kormánybiztos. A kép *Motesitzky* Istvánné, szül. Treger Antóniát ábrázolja, aki a szabadságharcban mint honvédfőhadnagy vett részt.

—

— **Az országos kaszinó művásárlásai.** *Margitay* Tihamér festőművész »Nagy-Szeben ostroma 1849-ben« cimü nagyszabásu csataképét, mely a »Nemzeti Szalon« ez évi téli kiállításán és *Roskovics* Ignác »A szent korona

Kardos Gyula

Telepy Károly

K

VÁSÁRLÁSOK AZ ORSZ. MAGY. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1904/5. ÉVI TÉLI KIÁLLÍTÁSÁN

A) A kir. várpalota vásárlása:

Telepy Károly: Csejte vára. Olf.
~~Gergely Imre~~: A tordai országgyűlés. Olf.
~~Holló Barnabás~~: Előörs. Bronz.
~~Holló Barnabás~~: Tépett zászló. Bronz.
~~Berkes Antal ifj.~~: Esős idő. Olf.
Kardos Gyula: Várakozás. Olf.

(Művészet 1905, 142. l.)

P mies ced.

ben igen közel áll a szecesszionista fogalmazási módhoz.

Érthető, hogy Munkácsyval való kapcsolatai hamarosan felbomlottak. A megismert úton lázas sietséggel haladt tovább, 1892-ben már gyüjteményes kiállítást rendezett a francia fővárosban. Ezen a bemutatkozáson szerepeltek úgynevezett fekete korszakának első gyöngyszemei, például az Ágyban fekvő nő (1891, Budapest, Szépművészeti Múzeum), melyről emlékezéseiben azt írja „az egész voltaképp egy alig színezett vastagon húzott kontúrrajz", vagy a Kalitkás leány (Budapest, Fővárosi Képtár), mely a Fehérpettyes nő festői elvei szerint a körvonal artisztikus hajlékonyságán épül fel. Lassan gyökereket eresztett a francia fővárosban, francia nőt vett feleségül, megismerkedett a legkiválóbb művészekkel, még akkoriban midőn a névtelenség homályában lappangtak. Aristide Maillot és Maurice Denis barátai voltak, de Puvist, Cézannet, Gauguint, Bonnard-t és

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

1898 MÁJUS ELSEJE ÓTA

MŰCSARNOK

CÍMMEL MŰVÉSZI LAPOT AD KI, MELY 1900 JANUÁR HÓ ELSEJÉVEL HARMADIK ÉVFOLYAMÁBA LÉP.

A MŰCSARNOK célja az olvasóközönséget első sorban a társulat belső életének, azután úgy a magyar mint a külföldi művészeti életnek a nevezetesebb mozzanatai iránt teljes tárgyilagossággal tájékoztatni.

A MŰCSARNOK eleinte csak a társulati tagoknak ingyenes tagsági illetménye volt. 1899 JANUÁR 1-TŐL kezdve azonban, a társulat igazgatósága azt óhajtván, hogy a lap minél szélesebb körökben elterjedjen, a MŰCSARNOK-ra évi NÉGY KORONA előfizetési díj mellett előfizetést nyitott.

A MŰCSARNOK a kiállítások ideje alatt — *tehát április 15. — junius 15., valamint december 1. — január 15. közt* HETENKINT, egyébként pedig — a nyári hónapok kivételével, amikor szünetel — havonkint kétszer vagy háromszor, *egész év alatt tehát legalább* 28–30 SZÁMBAN *jelenik meg*, legalább nyolcnyolc oldalnyi terjedelemben.

Az ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT tagjai a *Műcsarnok*-ot továbbra is minden díj nélkül tagsági illetményül kapják.

A MŰCSARNOK-ra előfizetéseket — CSAK EGÉSZ ÉVRE — elfogad a KIADÓHIVATAL. *(Singer és Wolfner, Andrássy-út 10. sz. I. emelet.)*

A SZERKESZTŐ.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

valószinüleg Hargita Nándort, a székely-udvarhelyi kő- és agyag-ipari szakiskola igazgatóját fogják megbízni. Hargita már a szobor-bizottság pályázatának kiirása előtt elkészítette a szobrot.

—

— **A párisi Szalón ezévi kiállítása**, — mint Párisból irják — elmarad. A Société Nationale des Beaux Arts illetékes bizottsága ugyanis Carolus Duran elnöklése mellett legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy a nagy nemzetközi kiállításra való tekintetből az idén nem rendez külön kiállítást.

—

— **Francia művészek egy kollégájukért** címen megírtuk annak idején, hogy a párisi művészeknek egy érdemes csoportja, köztük Bonnat, Carolus-Duran, Jean-Paul Laurens, Gêrome, Cazin, Detaille, Lhermitte, Béraud stb., azzal a kéréssel fordultak a francia közoktatásügyi miniszterhez, hogy engedje át nekik az École des Beaux-Arts dísztermét, hogy ott Stevens Alfréd műveiből kiállítást rendezhessenek. A miniszter készséggel engedett a művészek kérésének, ami oly kitüntetés, amelyben élő művész még eddig nem részesült. A kérelmező művészek azonnal bizottságot alakítottak és fölhívást intézett mindazokhoz, akik Stevens-képek birtokában vannak, hogy a műveket engedjék át a kiállítás számára. A fölszólítottak, — köztük a belga király is — csaknem kivétel nélkül beküldték a tulajdonukban levő képeket a kiállítás számára, mely február 1-én nyilik meg.

—

— **A párisi kiállítás magyar pavillonja.** A Szajna partján lévő magyar pavillonról tudvalevőleg a francia lapok is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Végleges berendezése most már a következőkben állapítható meg: A Quai d'Orsayn levő Avenue des Nations-n van a főbejárat. A jáákhi kapun át öt lépcsőn fölhaladva a földszinti nagy terembe jutunk, amelyben a vezérek korától a XIV. század végéig terjedő kor műkincsei, nagyobbrészt síremlékek vannak fölhalmozva. Ezekből a síremlékekből már az előcsarnoknak is jut. Következik a vajda-hunyadi lovagterem az összes magyar fegyvernemekkel a legrégibb időtől kezdve. Innen a gótstílü kápolnába jutunk, majd a Szajna felől lévő részen a vajda-hunyadi vár dísztermébül az épület balszárnyába kerülünk. Ezt elfoglalja az ősfoglalkozások kiállítása, a halászat és a pásztorélet. Az emeleten az előcsarnok fölött lévő helyiséget az erdélyi fejedelmek korának szentelt terem foglalja el. Aztán bejutunk a díszterembe, az ugynevezett huszárterembe. Tovább haladva, a pavillon baloldali részében a barokk és rokoko stílus korának emlékeivel találkozunk. És pedig az egyház, a hadviselés és a magánélet emlékeivel. A pavillon földszintjén lesz a magyar vendéglő cigánymuzsikával.

—

— **A királyné Heine-szobra.** Bécsből jelentik hogy a korfui Heine-szobrot, a melyet boldogult királynénk készittetett, Bécsbe szállítják és a lainzi állatkertben helyezik el. A szobor a királyné által épittetett Hermes-villa elé kerül.

— **Muzulmán művészet a Louvreban.** A párisi *Louvre* két új termet nyitott meg, amelyekben a muzulmán művészet termékei vannak elhelyezve. Eddig is volt a Louvrenak sok arab, török és perzsa műtárgya, de hely hiányában nem állitották ki őket. Most az egész múzeumot újra berendezték, a képeket és szobrokat úgy rendezték el, hogy kevesebb helyet foglaljanak és mégis könnyebben legyenek szemlélhetők. Az új berendezésben sikerült két termet rezerválni a muzulmán művészet számára. A Louvre régebbi muzulmán műtárgyaihoz számos adomány és bevásárlás csatlakozott, úgy hogy a két terem tökéletesen megtelt. Ez a gyüjtemény betekintést enged a muzulmán művészet minden ágába: a fegyverek, az ékszerek, a rézedények, a kőedények, a rajzok, a dísztárgyak stb. okos elrendezése könnyü áttekintést ad az egésznek, úgy hogy fáradság nélkül teljes fogalmat nyerünk a Kelet művészetéről.

—

— **A párisi új szépművészeti palota,** melyben a világkiállítás alkalmából a nemzetközi műtárlatot rendezik, már elkészült. A francia festőknek már ebben a hónapban be kellene szállítani a kiállításra szánt műveket, s ezért nagy a zugolódás a francia művészek közt, akik attól tartanak, hogy május elsejéig, mikorra a kiáltás megnyilik, a képeikben baj esik, mert az új palota termei még nem száradtak ki eléggé. Kivált a gyöngébb szervezetü műtárgyakat, a pasteleket és aquarelleket fenyegeti ez a veszedelem, amelyeket hamar tönkre tehet a nedvesség. A művészek most a beküldési határidő meghosszabbitását kérik, nehogy a falak nedvessége kiszámithatlan károkat okozzon a legujabb francia művekben. A magyar műveket február hó folyamán szállitják át Párisba.

A Szerkesztő üzenetei.

A. Zs., Ujpest. Bocsásson meg, de kérdésére nem felelhetünk, mert az amit kérdez, társulatunknak belső ügye. Elsősorban teknikai akadályok játszottak közbe.

H Gábor, Budapest. Kérdésére válaszolva értesitjük, hogy a „Munkácsy Mihály élete és művei“ cimü díszmunka *mindakét* kötetének megszerzésénél ujonnan belépő tagjainknak semmiféle kedvezményt nem nyujthatunk. A régebbi illetményeket a tagok leszállitott áron kaphatják. Ha közli velünk, mely mulapok azok, amelyekre reflektálna, a pontos árakat is tudomására hozhatjuk.

V. O., Körmöcbánya. A tavaszi magyar kiállitás beküldési határideje március 14-én, délután 6 órakor jár le.

R. K., Budapest. Társulatunk számára minden néven nevezendő pénzküldemények a következő cimre küldendők: „Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat Számvevőségének Budapest, VI., Bulyovszky-utca 2. szám.“

T. W., Gyula, Kolozsvár. Kérdésére egy szerkesztői üzenet szük korlátai közt legnagyobb sajnálatunkra nem felelhetünk. De ajánljuk, hozassa meg az „Orsz. Magyar Királyi Mintarajziskola és Rajztanárképző“ múlt évi értesitőjét, amelyben megtalálja a rajztanárvizsgálati szabályzat teljes szövegét. Kapható az intézetben (Budapest, VI., Andrássy-út 71. sz.)

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-ut 10. sz.

A Szent István szobor-ciklus mintáira a bizottság eredetileg nyilvános pályázatot hirdetett s annak elbírálását külön juryre bizta, amelynek művésztagjai voltak: Fadrusz János, Strobl Alajos, Benczur Gyula, Lotz Károly, Czigler Győző és Pártos Gyula. A pályaművek között azonban a pályázat föltételeinek mindenben megfelelő, közvetlenül kivihető mű nem volt, de három pályamunka azt a jogos reményt keltette hogy tervezőik a szükséges útbaigazítás mellett, elfogadható munkát fognak készíteni. A jury tehát azt javasolta, hogy az illető három művész, névszerint Damkó József, Führer Rikárd és Mayer Ede között szükebb pályázatot hirdessenek s az útbaigazítást Strobl Alajos és még egy bizottsági tag adja meg a művészeknek. Ez így is történt. Amikor a három pályamunka beérkezett, az építő-bizottság két tagja azt kivánta, hogy a régebbi határozat szerint a pályaművek elbírálását bízzák újból olyan juryre, *melyben művészek is vannak*, de a bizottság többsége mellőzte az inditványt s maga döntötte el a szükebb pályázat sorsát azzal, hogy Mayer Ede munkáját fogadta el kivitelre. A határozat tehát a művészeti szakértők megkérdezése nélkül történt. A művészek körében most élénk érdeklődéssel várják, hogy milyen állást foglal el a székes-főváros tanácsa, illetőleg a közgyülés az építő-bizottság e határozatával szemben.

—

— **Tavaszi képtárlat Pozsonyban.** A pozsonyi művészegyesület elhatározta, hogy a mult évekhez hasonlóan, az idén is tavaszi tárlatot rendez, melyre csak hazai művészek képeit fogadja el, akik mellett a műkedvelőknek is tért enged. A kiállításon sorsjáték is lesz, melyre a tárlat jelesebb műveit fogja az egyesület megszerezni.

—

— **Parisi festők a kiállításon.** Január 20-ikán járt le a francia festőkre nézve kiállítandó képeik beküldésének határideje. A biráló-bizottsághoz kétezernél több kép érkezett. Ezek közül ezerötszázat minden bizonynyal vissza kell utasítani, mert hely csak ötszáz képnek van.

—

— **Ismeretterjesztő előadás a Múzeumban.** A Nemzeti Múzeumban vasárnaponként tartatni szokott ismeretterjesztő előadások keretében vasárnap délelőtt érdekes tárgyról beszélt *Hampel* József dr. egyetemi tanár. A nemzeti múzeumban őrzött zománcos ötvösművekről tartott előadást nagyszámu hallgatóság előtt, melynek soraiban ott volt *Berzeviczy* Albert is a családjával. Az ókori zománcozott ötvösműveken kezdte, magyarázatait a nemzeti múzeum ötvösműveivel illusztrálta, bő magyarázatokkal kisérve a Magyarország régi és ujabbkori zománcozott ötvösműveit. Végül a zománc-utánzatokat ismertette, melyekben manapság már oly hűeket produkálnak, hogy laikus szem az eredetit nem képes megkülönböztetni. Az érdekes előadást mindvégig feszült figyelemmel hallgatta a jobbára hölgyekből álló hallgatóság. A következő ismeretterjesztő előadás január 28-án délelőtt 11 órakor lesz ugyancsak a nemzeti múzeum könyvtári termében.

—

— **Hajléktalan szobor.** A történeti nevezetességü tíz szobor egyike, amelyeket a király a német császár budapesti tartózkodása ötletéből ajándékozott az országnak, a Pázmány Pétert ábrázoló mű hajléktalanná lett: ki kell telepíteni, mert stíláris szempontból nem illik az előre kijelölt helyre. A szobrot Radnai Béla készítette, még pedig a Pázmány korát jellemző barokstílusban. A szoborbizottság csak most jött rá, hogy az ily stílusban tartott mű, éppen nem illik előre kijelölt környezetébe: a tiszta román stílusban épült Bakács-téri templom elé. A szobor tehát egyelőre hajléktalan lett s a bizottság most stílszerübb helyet keres számára.

—

— **Új székesegyház Nagy-Szebenben.** *Meliann* János a nagy-szebeni görög-keleti román főegyházmegye érseke nagyszabásu székesegyházat építtet Nagy-Szebenben. A templomra pályázatot hirdetett, melyben csak magyar honos vehetett részt. Az új székesegyház a pályázati föltételek szerint, mintegy félmillió korona építési költséggel, bizanci stilusban fog épülni 1500 lélek befogadására. A pályanyertes munka díja 2000 korona, a második díj 1500 korona, a harmadik 1000 korona. A pályázat január 15-ikén járt le.

—

— **A régi magyar ötvösség emlékei.** Mihalik József az „Iparművészeti Múzeum“ érdemes őre Prágában és Berlinben a régi magyar ötvösség egy-egy olyan emlékére talált, amelyek a hírnévre vergődött középkori magyar sodronyos zománcnak művészi tökéletességü alkalmazást tüntetik elő és a külföldi sajátos, a mienktől merőben eltérő művészi alkotások nagy sorozatában szépségüknél fogva a régi magyar iparművészetnek ezt a teknikáját méltóan képviselik. E műemlékek közül az egyik a prágai iparművészeti muzeum tulajdonában levő ereklyetartó kereszt, mely egy prágai régiségárus révén jutott az intézet birtokába. Kora felől a prágai Iparművészeti Múzeum vezetőségének az a nézete, hogy sodronyzománcos diszítései a XV. század végéről, vagy a XVI. század elejéről valók, előlapja pedig és a talp applikált cifraságai a XVII. század első felében készültek. A kereszt tehát két különböző korszak két egymástól eltérő ízlésének szülötte. Második külföldi ötvösművünk a berlini Iparművészeti Múzeumnak egy sodronyzománcos kelyhe, mely oda Berlin városának Frigyes Vilmos-alapitványából került. Talpa hat félkörívvel határolt karélyból áll; pereme alsó szélét vastagabb, recézett sodrony szegi be, maga a friz keskeny szalagban sarkaikra állított rhombusokat s ezekben apró négyes karélyokat tüntet elő, de sem a rhombusok oldalvonalai, sem a karélyok nincsenek áttörve. A kehely szárán az Üdvözítő és szentek alakjai vannak ábrázolva.

—

— **Orbán Balázs szobra.** Orbán Balázs Székely-Udvarhelyen felállítandó szobrának elkészítésével

küldjék-e Párisba, új ülésen fogják eldönteni, ha a bizottságnak lehetőleg mind a tíz tagja együtt lesz.

—

— **Wlassics, Fadrusz műtermében.** Wlassics Gyula dr., vallás- és közoktatásügyi miniszter, szombaton január 20-ikán délben megjelent Fadrusz János naphegyi műtermében, hogy megtekintse Mátyás király kolozsvári szobrát, amelylyel a művész már elkészült. A miniszter egy jó óra hosszat időzött a mester műtermében s legteljesebb elismerésének a kifejezésével távozott el tőle.

—

— **Erzsébet királyné szobra.** Gödöllő polgársága a királyné emlékét szoborművel örökíti meg. A gyászos emlékü merénylet után nyomban gyűjtést indítottak Gödöllőn a fölállítandó szobor javára, amelyet Zala György már el is készített, s a melyet a gödöllői királyi palota előtt lévő térségen fognak fölállítani. A szobor leleplezése szeptember 10-én, a királyné meggyilkolásának évfordulóján fog megtörténni.

—

— **Andrássy Gyula lovasszobra.** Zala György pályanyertes Andrássy lovasszobor-tervezete már elkészült s a művész január 25-ikén a nagybizottság elnökének, Széll Kálmán miniszterelnöknek jelentést tett a szoborról. A végrehajtóbizottság, melynek elnöke báró Podmaniczky Frigyes, már megtekintette a pályanyertes koncepció kivitelét és azt minden tekintetben sikerültnek találta. Most még a nagybizottság szemléli meg a szobrot, amelynek a leleplezése 1902-ben lesz az új parlament megnyitása alkalmával.

—

— **Magyar műkincsek kiállítása.** A Bp. N. egyik mult számában az alábbi, a lap szerkesztőjéhez intézett sorokat közölte:

„Olvasva a minap becses lapjában a Ráth György-féle műkincsekről, egy szerény indítvány érlelődött meg bennem. Vajjon nem lehetne-e a privát tulajdonban levő régibb s nagyobb becsü, vagy egyáltalában becscsel bíró képekből egy rövid ideig 3—4 hétig tartó kiállítást összehozni? A Szépművészeti Múzeum számára keresnek külföldön s vesznek esetleg műkereskedők közvetítésével, néha borsos áron, régi képeket s azt sem tudjuk, hogy mink van itthon. Pedig a Ráth-féle gyűjteményen kívül csak az én tudomásom szerint becses régi képeik vannak Enyedy Lukácsnak, Kilényi Hugónak, Perlaky Kálmánnak, Hampel Józsefnek, Tömöry Károlynak, Csávolszky kanonoknak Vácott, Zichy Jenő grófnak, özv. Lipthay Béláné bárónőnek s még számos mágnásnak, főpapnak, de egy-egy szerényebb polgárembernek is. Ezeket a képeket sem ártana egyszer megismerni szélesebb körökben is; a hozzáértők azután esetleg helyesen megállapíthatnák a művész nevét, akitől a kép van, a képek értékét, becsét, esetleg ki lehetne közülök váltani valamit a Szépművészeti Múzeum számára is, vagy talán ajándékba is adna egyet-mást egy-egy áldozatkész mecenás; de mindenesetre meg lehetne óvni a tulajdonost attól, hogy esetleg értékesebb darabot el ne csaljanak tőle potom áron hozzáértő műuzsorások, mert ilyenek is vannak, és pedig nálunk is. A kiállítást akár a Műcsarnok néhány termében, akár az Országos Képtár mellékhelyiségeiben lehetne megtartani. A beléptidíjakból hazai festők képeit lehetne megvásárolni és kisorsolni pl. úgy, hogy minden belépőjegy egyszersmind sorsjegy is legyen, mely játszik. A szorult helyzetben levő néhány művészen is segítenénk ez által. Hogy minél alaposabban fel lehessen kutatni mindent, ami becses, nemcsak a tulajdonosok bejelentésére kellene szorítkozni, hanem minden érdeklődő figyelmeztetéseit tekintetbe kellene venni, s azok alapján hozzáértőknek el kellene menni a tulajdonosok lakására megnézni azt, amit kiállítani érdemes, rábeszélni a tulajdonost a részvételre stb. Azt hiszem, hogy szívesen megválik bárki is 3—4 hétre képeitől, ha tudja, hogy azokat szakértők determinálják, értékelik. Ez a kiállítás is hozzájárulna a szépművészetek iránti érzék fejlesztéséhez, az érdeklődés fenntartásához. Hogy ezen indítványom szélesebb körben is megbeszélés tárgyává tétethessék, szeretném, ha t. szerkesztő úr becses lapjában közzé tenné.

Mindenesetre elég érdekes eszme arra, hogy esetleg komolyabb megfontolás tárgyává is tétessék.

—

— **Művészet-történeti előadások.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melyben fölhívja a tankerületi főigazgatóságokat, hogy mivel a folyó iskolai év hátralevő részében a VII. és VIII. osztály tanulói számára rendkívüli művészet-történelmi előadásokat szándékozik tartani, a tankerületekben levő állami vagy királyi középiskolák közül jelöljenek meg egyet, hol ilyen tizenkét előadásból álló ciklust meglehetne tartani s jelöljék meg egyúttal azt a tanárt, kire ily előadások tartása bízható volna.

—

— **Művészi pályázat eldöntése művészek nélkül.** Megírtuk már, hogy a Szent István bazilikát több, Szent Istvánra vonatkozó művészi relieffel fogják diszíteni s hogy a bazilika építőbizottsága legutóbb tartott ülésén *Mayer* Ede szobrászművészt bízta meg a reliefek elkészítésével. Ennek a határozatnak az előzményeit, amelyek kissé furcsa színben tüntetik föl az építő-bizottság elhatározását, a következőkben adhatjuk elő:

— **Kilépések a »Nemzeti Szalón« választmányából.** A Bp. N. január 26-iki száma a következő érdekes hírt közli: „Az utóbbi időkben sokfelé birálgatták a Nemzeti Szalón ügyvezetését s ezek a birálatok nem a legkedvezőbb színben tüntetik föl ezt az intézményt. A kívülről jött kritikák igazságosságát nyomatékosan kiemeli egy a *Nemzeti Szalón* kebeléből érkezett kritika. Tegnap ugyanis a *Szalón* választmányának három kiváló tagja, *Dessewffy* Arisztid, *Kisszely* Géza és *Szana* Tamás lemondtak választmányi tagságukról, mert meggyőződtek róla, hogy a Szalón ügyvezetése nem áll föladata magaslatán.“

—

— **Erzsébet királyné síremléke.** A magyar hölgyek a király beleegyezésével gyönyörü síremléket állítanak *Erzsébet* királynénak a bécsi kapucinusok templomában levő sírja fölé. A hölgybizottság az emlék mintázásával *Zala* Györgyöt bizta meg, aki most fejezte be művét, amelyet a bizottság minden tekintetben sikerültnek talált és a végleges kivitelre elfogadott. A szoborművet már a héten ércöntő műhelybe szállítják, ahol az egészet bronzba öntik, Az emlékmű egyszerü keresztje fölé hajlik a Madonna alakja. A kereszt előtt imazsámoly van. A kereszt egyik felén gazdag lombozatu tölgyág, a másik felén pálmaág alkot művészi keretet. A emlékmű fölirata a következő:

A magyar haza leányai — a magyar haza édesanyjának.

Oldalt ez a fölirás olvasható:

Állíttatott az „Erzsébet királyné“ alap-ból. Özvegy gróf Teleki Sándorné szül. gróf Teleki Jozefin nagybizottsági elnök, emőkei Emich Gusztávné, szül. Tormay Etelka művészbizottsági elnök.

A kereszten ez a fölirás; In memoriam sempiternam. Az imazsámoly padjának fölső lapjára pedig bele van vésve a Miatyánk teljes szövege. A szoborművet még ebben az évben elhelyezik a Habsburgok ősi temetkező helyén, ahol ez lesz az egyetlen síremlék.

—

— **Lotz Károly a „Kunst für Alle“-ban.** A Münchenben megjelenő „Die Kunst für Alle“ cimü művészeti folyóirat február 1. száma, Tahi Antal festőművész tollából 5 oldalra terjedő érdekes cikkelyt közöl *Lotz* Károlyról és a cikkely kapcsán a mult évben megjelent „Lotz-Album“ illusztrációból tizenegynek a művészi reprodukcióját adja, köztük a mesternek külön az album számára készített „Ex lilus“-ét, a kir. kuria, a királyi palota, a Wodianer-palota menyezetképeit, a m. kir. Operaház plafondjának egy részletét és a budavári Mátyás-templom egyik falfestményét.

—

— **A királyné legujabb arcképe.** Esztergom városa elhatározta, hogy megfesteti Erzsébet királyné arcképét a város közgyülési terme számára. A bizottság, amelyet erre a célra kiküldöttek, Ábrányi Lajos festőművésznél rendelte meg az arcképet, aki ezt el is készítette. Nemrégiben vették át a királynét életnagyságban ábrázoló képet, melyről a bizottság nagy elismeréssel nyilatkozott.

—

— **A székesfőváros párisi képei.** A székesfőváros a párisi kiállításra négy nagy olajfestményt rendelt meg. A Lánchíd megfestésével *Olgyai* Ferencet, a budai vár és a Gellérthegy megfestésével *Mednyánszky* László bárót, az Elevátor környékének a megfestésével *Szlányi* Lajost, az új országház és a Margit-sziget megfestésével *Mihalik* Dánielt bizta meg a képzőművészeti bizottság. A festőművészek a képeket megfestették. A képzőművészeti bizottság január 20-ikán tartott ülésén bírálta meg a képeket. Almády Géza helyettes tanácsos elmondta, hogy a fővárosnak minden képért 1350 forintot kell fizetnie. A művészek annak idején bemutatták a skicceket s a bizottság elfogadta s a honorárium egyharmadát kifizették. Arról van szó, hogy a bizottság a képeknek a párisi kiállításra való küldését javasolja-e. Busbach Péter szerint a képek megrendelésénél az volt a cél, hogy Budapestet mutassák be. A négy kép közül azonban egyiket sem tartja alkalmasnak arra, hogy Párisba küldjék. Elismeri, hogy *egyik-másik képnek van művészi becsértéke, de nem erre van szüksége a városnak.* A képeket a város rendelte, tehát meg kell tartani, de ne küldjék a kiállításra. Légrády Károly hasonló szellemben nyilatkozott, ő sem hajlandó kiküldeni a képeket. Steindl Imre nem akar olyan szigoru lenni. A város nem fotografiát akart, hanem képet. Lehet, hogy egyik-másik képen a hangulat *kissé napos*, de megvan győződve, hogy rosszabb képek is lesznek a kiállításon. Benczur Gyula sem tartja olyan rosszaknak a képeket. Ha arról lenne szó, hogy a kiállítás műcsarnokában állítsák ki a mesterművek között, megértené a szigoru kritikát. Három képet föltétlenül ki lehet állítani. Hogy melyiket nem, arról nem nyilatkozott. Heuffel Adolf középitési igazgató azt hiszi, hogy a képek nem felelnek meg annak a célnak, hogy *a fővárost kellemes és kedvező színben tüntessék föl.* Szerinte legföljebb két képet lehet kiküldeni. A bizottság egyhangulag kimondotta, hogy a képeket átveszi. Azt, hogy el-

79. Iladitz Ottó: „Női fej“, olajfestmény.
80. Koszta József: „Csigabiga“, olajfestmény.
81. Hegedüs László: „Kain és Ábel“, olajfestmény.
82. Kardos Gyula: „Arcképtanulmány“, olajfesmény.
83. Fényes Adolf: „Néma utca“, olajfestmény.
84. Edvi Illés Aladár: „Napnyugta“, vízfestmény.
85. Paczka Ferencné: „Isztriai leány“ dombornyomat.
86. Paczka Ferencné: „dr. Hermanné arcképe“, eredeti algraphia.
87. Paczka Ferencné: „Isztriai leány“, eredeti algraphia.
88. Paczka Ferencné: „Kammerer Ernő orsz. képv. arcképe“, eredeti algraphia.
89. Paczka Ferencné: „Görgei Arthur 83 éves korában“, eredeti algraphia (második példány).
90. Paczka Ferenc: „Dante“, eredeti színes algraphia harmadik példány).
91. Nagy Zsigmond: „Tanulmány“, rajz.
92. Nagy Kálmán: „Debreceni kanász“, bronzszobormü.
93. Nagy Kálmán: „Számadó juhász“, bronzszobormü.
94. Tóth István: „A bosszu“, bronzszobormü.
95. Réti István: „Honvéd-temetés“, olajfestmény, (a párisi kiállításra beküldött művek közül.)
96. Fényes Adolf: „Család“, olajfestmény. (A párisi kiállításra beküldött művek közül.)
97. Barta Ernő: „Szenvedés“, pasztell.
98. Skutetzky Döme: „A mindennapi kenyér“, olajfestmény.

Lapunk zártáig a vásárlások összege *112.712 koronát* tesz ki, amelyből *74.580 korona* a kormányra, *38.132 korona* pedig magánosokra esik. Az utóbbi összegből *10.500 koronát* társulatunk fizetett ki az illető művészeknek.

Művészeti hírek.

— **A Téli kiállítás** bezárólag február elsejéig lesz nyitva és így az igazgatóság az utolsó napon, csütörtökön még megtartja a szokásos zeneestélyt, mely ezen a kiállításon az utolsó lesz. Ismételten hangsulyozzuk, hogy a csütörtöki napokon a 40 filléres és 20 filléres kedvezményes jegyek csak a termek kivilágításának a megkezdéseig érvényesek. De nem szól ez az intézkedés a tagok által családtagjaik számára vásárolt kedvezményes jegyekre, melyek minden korlátozás nélkül mindenkorra szólnak. A tárlatot az elmúlt héten is igen sokan látogatták. A megnyitástól lapunk zártáig a fizető látogatók száma meghaladja a *33.000-et*, úgy hogy a látogatók összes számát bizvást tehetjük *40.000-re*. A csütörtöki zeneestély alkalmával *3507 látogató* fordult meg a Műcsarnok termeiben. A 60 filléres képes tárgymutatóból eddig 9050 példány kelt el. Ezenkivül a művészi reprudukciókkal ékesített képes levelezőlapok is nagy kelendőségnek örvendenek.

—

— **A koronás sorsjáték** húzása február hó 3-ikán délután 4 órára van kitüzve a városligeti Műcsarnok tanácskozó-termébe. A sorsolásra, amelyben csak az eladott sorsjegyek számai vesznek részt, eddig 800-nál valamivel kevesebb sorsjegy kelt el. Sorsjegyek a kiállítás berekesztéseig úgy a tárlat pénztáránál, mint benn a termekben kaphatók.

—

— **A Lietzenmayer-kiállítás,** mely február hó 10-ikén nyílik meg a Műcsarnokban, rendkívül érdekesnek és gazdagnak igérkezik. Az elhúnyt művész hagyatékában talált közel 200 festmény és vázlat és ezenkívül igen sok rajz, már útban van Budapest felé. Ezenkívül társulatunk azok közül, akiknek a művésztől festményeik vannak, vagy ötvenet fölkért az illető művek átengedésére. A fölszólítottaknak már csaknem fele válaszolt is, még pedig kedvezően. Így egyebek közt átengedték a kiállítás számára a tulajdonukban lévő Lietzenmayer-műveket a következők: *Lipót* bajor herceg, *Vera* württembergi hercegnő, *Lajos Ferdinand* bajor herceg, *Gemmingen* báró (Stuttgart), *Angerer* tanár, *Solbry* dr. (München), *Rosipal* Albert (München), *Siegle* Gusztáv (Stuttgart), *Grimme* és *Hempel* (Lipcse), *Hahnekamp* György kanonok (Esztergom), *Sikorska-Zsolnay* Julia (Pécs), *Benes* Pál (Győrsziget), *Staderich* Fanny (Zágráb) stb. stb. Az érdekes kiállítással egyidejüleg a nemrég elhúnyt Gyürük Leo hátrahagyott műveiből is kollektiv-kiállítás lesz a Műcsarnok egyik termében.

—

— **A kormány művásárlása.** A kormány által a Téli kiállításból eszközölt művásárlások eredményét a „Műcsarnok“ mostani számának „Vásárlások a Téli Kiállításon“ cimü rovatában közöljük, s csak azt jegyezzük meg, hogy néhány művészszel még folynak a tárgyalások.

—

— **A Segantini-kiállítás elmarad.** Megírtuk volt, hogy társulatunk az ezévi tavaszi kiállítás keretében beakarja mutatni a nemrég elhunyt Giovanni *Segantini* hetven műből álló kollekcióját. Sajnos, ez a terv dugába dől, amennyiben az a bizottság, mely a kollekció fölött rendelkezik, tudomására hozta társulatunk igazgatóságának, hogy a műveket nem engedheti át, mert azok a párisi kiállításon leendő bemutatásra vannak szánva.

—

Műcsarnok 1900.
66-67
Orbán Balázs

A párisi kiállítás juryje. A »Magyar Képzőművészek Egyesülete« festészeti szakosztálya november hó 25-ikén tartott ülésén választotta meg az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás festészeti szak-juryjét, mely a következő tagokból áll: ~~Benczur~~ Gyula, ~~Csók~~ István, ~~Dudits~~ Andor, ~~Ferenczy~~ Károly, *Kardos* Gyula, *Karlovszky* Bertalan, *Márk* Lajos, *Mihalik* Dániel, *Roskovics* Ignác, *Tornai* Gyula és *Vajda* Zsigmond. A jury december hó 2-ikán tartott ülésén *Ferenczy* Károlyt választotta meg elnökéül. Alelnök *Karlovszky* Bertalan, jegyző *Mihalik* Dániel lett. Legközelebb a szobrászati szakosztály is megválasztja a juryjét, amely hét tagból fog állani.

—

— **Érdekes pályázat oltárképre.** Az új kir. várpalota építő bizottsága szűkebb pályázatot írt ki a kir. várpalota Szt. Zsigmond-kápolnája számára festendő oltárképre, melynek tárgya a legelső magyar király, Szt. István életéből vétessék. A pályázatban való részvételre a bizottság a következő nyolc művészt szólította föl: *Benczur* Gyula, *Ebner* Lajos, *Lotz* Károly, *Roskovics* Ignácz, *Stetka* Gyula, *Szoldatits* Ferenc, *Tury* Gyula és *Vastagh* György. A pályázatra szánt vázlatok beküldésének a határideje december hó 15-ikén jár le. Kevéssel ezután az új kir. várpalota építő-bizottsága fogja a pályázatot eldönteni.

—

— **A téli kiállítás** anyaga — mire e sorok napvilágot látnak — már teljesen együtt lesz a városligeti Műcsarnok termeiben. A jury már héttőn megkezdi nagy munkáját, melynek végeztével teljes erővel hozzálátnak a rendezéshez, úgy hogy a kiállítás december 18-ikán mindenesetre megnyílik. A firniszelés 15-ikén lesz, a sajtó képviselői 16-ikára kapnak meghívót, az ünnepélyes vernissage pedig 17-ikére van kitüzve. A kiállítási termek berendezése ezúttal több kellemes meglepetéssel fog szolgálni a közönségnek, de elsősorban maga a kiállítás is, az előjelekből itélve, egyike lesz az utóbbi esztendők legérdekesebb tárlatainak. Ezúttal, tekintettel a megnyítás eltolására, a kiállítás január 15-ike helyett február 1-éig lesz nyítva, és pedig naponta 9—4-ig a szokásos egy korona, vasárnap délután 1 órától 6-ig pedig 40 fillér belépti-díj mellett. Ezenkívül minden csütörtökön este 6—11-ig zeneestély lesz, amelyre azonban a kedvezményes jegyek nem érvényesek.

—

— **Az Athenaeum illusztrált Petőfi kiadása.** A karácsonyi könyvpiacnak kétségkívül legnagyobb szenzációja az a pazar kiállításu és elsőrangu művészek által gazdagon illusztrált új Petőfi-kiadás, amelylyel az Athenaeum lepte meg a művelt magyar közönséget. A kétkötetes gyönyörü díszmunkára lapunk legközelebbi számában még bővebben visszatérünk, egyelőre csak azt emeljük ki, hogy a művet *Baditz* Ottó, *Benczur* Gyula, *Bihari* Sándor, *Böhm* Pál, *Ebner* Lajos, *Eisenhut* Ferenc, *Hegedüs* László, *Karlovszky* Bertalan, *Kaciány* Ödön, *Révész* Tivadar, *Roskovics* Ignác, *Spányi* Béla, *Vágó* Pál, *Vaszary* János, *Vastagh* Géza és *Wagner* Sándor számos illusztrációja ékesíti, amelyeknek egyrésze társulatunk ezévi tavaszi tárlatán volt kiállítva, másik része pedig a mostani téli kiállításnak lesz egyik kiváló érdekessége. A két kötet ára díszes vászonkötésben 36 forint és a legfinomabb selyemkötésben 42 forint.

—

— **A királyi palota Habsburg terme.** Az új királyi palotának egyik legdíszesebb helyisége lesz a Habsburg-terem, amely nagyságra nézve vetekedni fog a Vigadó nagytermével. A terem fődísze lesz a menyezet falképe, amelyet *Lotz* Károly mesterünk fog festeni. A hatalmas freskó, amelynek vázlatán most dolgozik Lotz, a Habsburg házat fogja szimbolizálni. A freskó nagyban való kivételéhez a mester csak akkor foghat, ha a Habsburg-terem munkálataival elkészülnek.

—

— **Kiadó műterem.** Budán, a Fő-utca 21. számu ház IV-ik emeletén egy $5^1/_2$—$6^1/_2$ méter méretü s a Dunára néző műterem két mellékhelyiséggel együtt 1900. évi február 1-ére kiadó. Tudakozódni ugyanott *Grünwald* Gy. Imre festőművésznél lehet bármely nap délelőtt 10—12 óra közt.

—

— **A magyar művészet Párisban.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat idei téli tárlatának megnyítását az 1900. évi párisi nemzetközi kiállításra való tekintettel tudvalevőleg december 18-ig elhalasztotta. Tájékoztatás végett közöljük a *Lukács* Béla kiállítási kormánybiztos által kibocsátott szabályzat lényeges intézkedéseit.

A párisi kiállítás művészeti csoportjának anyagát a fölvételre alakított illetékes jury hivatalból jelenti be; a jury festészeti szakosztályát és a szobrászati szakosztályt a Magyar Képzőművészek Egyesülete választotta meg: a műépitészeti szakosztály juryja részben a Magyar Képzőművészek Egyesülete, részben pedig a Magyar mérnök és épitész-egyesület által küldetett ki; a sokszorosító művészet szakosztályának összealkotása iránt a m. kir. kormánybiztos külön intézkedett. A jury a kiállítandó műveket: 1. az Országos magyar képzőművészeti társulat 1899. évi december 18-án megnyitandó téli tárlatán kiállított, 2. az Országos magyar képzőművészeti társulathoz (Városliget, Műcsarnok) 1899. évi december 18-ig beküldött, a párisi kiállításra szánt, de

a téli tárlaton ki nem állított, 3. az utolsó tíz éven belül készült művekből választja ki. Kedvezmények nyújtatnak a művészeknek az által, hogy nemcsak az elfogadott művek vasuti teherszállítási költségeit Budapestről Párisba és vissza, továbbá a tárgyaknak Párisban leendő elhelyezési, rendezési, diszítési, a ki- és a kiállítás berekesztése után a becsomagolás és láda őrzési költségeit fedezi a kiállítási alap, hanem még a csomagolás és a pályaudvarra való szállítás költségei is a m. kir. kormánybiztosság pénzalapját terhelik. A kiállítási tárgyak a kormánybiztosságnak Budapesten a városligeti Műcsarnokban adatnak át. A kiállítás tartama alatt a kormánybiztosság a művek netaláni eladását az elárusítással megbizandó közege útján közvetíti. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a párisi kiállításra szánt anyagból nagyobb vásárlásokat helyezett kilátásba.

—

— **Mátyás-emlék a budai várpalotában.** Mátyás király emlékét hatalmas szobormű fogja megörökíteni a most épülő királyi palotában. Az ujjáépítés alatt álló Szent Zsigmond-kápolna elé, a palota főudvarának déli sarkába Mátyás király kútja jön, melynek készítésével mint már több izben említettük, ő felsége *Strobl* Alajost bizta meg. Strobl most minden idejét e szoborműnek szenteli, mivel azt a jövő év folyamán föl akarják állítani. A már készen levő minta sejteti az emlék szépségeit. *Mátyás* király, a szenvedélyes vadász, festői öltözetben az erdőből lép elő s egy elejtett hatalmas szarvasra bukkan, mely egy forrás szélén hever. A forrás körül állanak a király kiséröi és ott csaholnak a hatalmas vadászkutyák. Mindezek az alakok bronzból készülnek, a háttér és a forrás medencéje terméskőből lesz. A forrás vize mellett oldalt két alak fog állani, Tündér Ilona és egy fegyverkovács alakja. A művet végleges kivitele előtt a király is meg fogja tekinteni.

—

— **Miskolci küldöttség Wlassics miniszternél.** Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter nemrég a kormány által magyar művészektől vásárolt művekből három értékes festményt ajándékozott letétképpen a borsodmegyei múzeumnak. Ebből az alkalomból *Tarnay* Gyula alispán és *Lánczy* Leó orsz képviselő vezetése alatt Miskolc város hazafias polgárságának több tagja tisztelgett Wlassics miniszternél, hogy megköszönje a miniszternek a borsodi múzeum támogatását. Az alispán szavaira *Wlassics* Gyula dr. vallás- és köztatásügyi miniszter nagyobbszabásu beszéddel válaszolt, amelyben kifejtette a szépművészetek nagy jelentőségét és hangsúlyozta a kultura decentralizálásának s a vidéki városok fejlesztésének a szükségét. A miniszter ékes szavai a küldöttség tagjaiban mély hatást keltettek.

—

— **Az új Szent István-kápolna Pannonhalmán.** Szent István kápolnáját Pannonhalmán Fehér Ipoly főapát nagy költséggel stilszerűen helyreállíttatta. A régi pannonhalmi templomot tudvalevőleg művészies módon fejedelmi bőkezűséggel Kruesz Krizosztom főapát állította a tatárjárás előtti régi fényébe. A Mátyás király idejéből való gót keresztfolyosót Vaszary Kolos biboros hercegprimás látta el főapát korában 14 nagy és tündöklő üvegfestményü ablakkal. Hátra volt még a templomhoz épített Szent István-kápolna, melyet Fehér Ipoly főapát az ezredéves ünnepségek kapcsán ujíttatott meg és Szent István korához hű román ízlésben festtette ki freskókkal. A boltsüvegeken Szent Asztrik első pannonhalmi apát, Szent Gellért és Szent Mór bencésekből lett püspökök és Szent Szilveszter pápa mellképei ragyognak alá arany alapból. Az egyik oldalfalon Szent Asztrik apát, mint első esztergomi érsek, megkoronázza Szent István királyt. Az oltár fölötti nagy üvegfestményen Szent István hazánk Nagyasszonyának ajánlja föl a szent koronát. A főapátság címere körül ez az ajánlás olvasható latinul: „A dicső alapitónak Ipoly főapát.« Ez alatt az üvegfestményü nagy oltárkép alatt van a fehér márványból faragot ízléses új román oltár, melynél naponkint szokott a főapát misézni. A másik pazarfényü üvegfestmény Benczur Gyula »Szent István keresztelése« cimü képének üvegben való hü másolata. Az üvegen ragyogóbbak, hatásosabbak a színek, mint Benczur eredetijén. Az ablakfestmények hazai műintézetből kerültek ki. Az egész kápolnát a főapát a hazai iparművészet pártfogásával diszíttette. Pannonhalma pedig egy látványossággal gazdagabb.

—

— **Szilágyi Dezső arcképe.** *Balló* Ede, a kiváló festőművész már megfestette *Szilágyi* Dezső arcképét, amelyet tudvalevőleg *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke rendelt meg a házelnökök galériájába. A művészi alkotás sötét magyar díszben örökíti meg Szilágyi Dezsőt s akiknek alkalmuk volt látni a festményt, azt mondják, hogy művészi tekintetben ez a legértékesebb a házelnökök arcképcsarnokában. *Balló* Ede alkalmasint a téli tárlaton is bemutatja legujabb művét.

—

— **Mátyás király lovas-szobra.** *Fadrusz* János nemrég levelet küldött a kolozsvári ereklye-múzeum őrének, *Kuszkó* Istvánnak. A levél közérdekü része az, hogy *Mátyás* király szobrából már két alak bronzba öntve készen áll, a harmadikat a jövő héten kezdik. A lovas alakból a kormány is készíttet egy gipszöntvényt a Szépművészeti Múzeum számára. Ugyancsak e levélből megtudjuk, hogy a művész a napokban Kisbéren befejezte báró *Wenckheim* Béla lovas-szobrát.

—

— **Olajnyomatos műbarátok.** Valami *Hörle* Harry nevü, minden valószinüség szerint *német* vállalkozó, aki mindenesetre igen kis véleménynyel lehet a magyar közönség műértelme felől, »Első Magyar Műbarátok Egyesülete«

János balladáit óhajtotta méltatni. Reviczky e balladákat a világirodalom legtökéletesebb alkotásainak vélte. Ez a kézirata azért érdekes, mert ezen fogalmazta meg azt a levelet, melyben Emmáról, szerelmi versciklusának hősnőjéről nyilatkozik.

Emma figyelemmel olvasta Reviczky megjelenő költeményeit és vágyott a költővel megismerkedni. Mikor az Uj Idők cimű hetilapban Reviczky nevelői állást kereső hirdetést tett közzé, Emma sietett őt megnyerni, meghivni barátnője házába, hol nevelőre volt szükség. Az Uj Idők szerkesztősége kiváncsi volt Emmára és Reviczky e kiváncsiságot a most is élő költőnőhöz, Benedekné Büttner Linához intézett levélben elégitette ki. A levél igy szól:

„E napokban voltam Dettán s ez alkalommal bemutattam magam Bakalvichéknál. S most már eleget tehetek nagysád abbeli kivánalmának, hogy B=ch Emmáról, az „Uj idők" képtalányainak elmaradhatatlan megfejtőjéről valamit irjak.

B=ch Emma 22—24 éves fiatal leány, kinek csak az a hibája, hogy nagyon is töltött galamb, különben szépnek mondanám. Apja már nem él; anyja született Pejachevich grófleány, innen aztán az egész ház arisztokratikus szagu. Én Bercsényi báró és Pejachevich gróf két öreg urat találtam épen náluk."

Megvan a későn fellépett irókról irandó essayjének tervezete is. Turgenjev, Jósika, Madách, Bernandinde St. Piere, Juvenalis szerepeltek volna benne. Ezekkel szembeállitani óhajtotta a nagyon korán fellépett irókat, köztük Lope de Végát, Voltairet, Hugo Viktort.

Verses regényének, a Szeptembernek töredékeiből látjuk, hogy az akkor Pozsonyban „general Bumbum" néven ismert tábornokot is szerepeltetni óhajtotta. Az elbeszélés hősnőjét, Ágnest eleinte Zelmának, hősét: Andort eleinte Sándornak keresztelte, Ágnes atyját pedig Korong Iván néven mutatta be. E töredékből látjuk, hogy amiből 5 soros strófa lett, eleinte két sorba foglalt ötlet volt.

Rajongó röpke dal helyett
Irok verses regényeket.

Ebből a magból virágzott ki a következő versszak:

Mig ifjuság, lángokban égtem,
Születtek lázas kis dalok,
De hogy lehiggadtam, megértem,
Nótám se már ily szaggatott.
Nem irok többé hevenyében,
Mint forrongó hevembe régen,
Dalom hosszabb lélegzetü,
Nem villám, őszies derü.

A modern meséről irt tervezetben kész mondatok is vannak. Igy kezdődik: „A költészet célja nekünk ideált mutatni".

A hátrahagyott kéziratok arra vallanak, hogy Reviczky Gyula nyelvészettel is behatóan foglalkozott. Az „egy" szóról irt értekezése Rákosi Jenő Reformjában meg is jelent, az Ikerszókat fejtegető tanulmánya azonban nagyjában elkészült ugyan, de meg nem jelent.

KORODA PÁL.

40. SÁNDOR JÓZSEF: Joseph Sándor: Theatinerkirche, München. Radierung. Rézkarc.
A Szent=György=Czéh grafikai kiállításából.

384. KARDOS GYULA. Julius Kardos: Könyöklő kislány. — Junges Mädchen.
XXI. Kunstauction der Sanct-Georgs-Innung.

REVICZKY GYULA KÉZIRATAI.*

MANUSKRIPTE DES DICHTERS JULIUS V. REVICZKY.

Akit Reviczky Gyula költészete vonz, azt bizonyára érdekelni fogja: hogyan alkotta meg müveit ez a zaklatott életü költő, ki ugyancsak nélkülözte „azt a független nyugalmat, melyben a dal megfoganhat".

Sulyos gondjai, „az élet harca", sokszor még arra sem hagytak neki időt, hogy verseit egyfolytában irja meg. Belékezdett a költeménybe, de hangulatát megzavarták. Az ily félbenmaradt költeményeket nem egyszer csak hónapok multán vette elő. Ilyenkor ujból irta le, ami már készen volt és a verset az uj kéziraton fejezte be. Számos ily megkezdett vers van kéziratai közt.

Igen nagy gonddal dolgozott, ezért tömérdek a varians kéziratiban. Nemcsak szavak, verssorok, de egész strófák is vannak az eredeti konceptusban, melyek a végleges szövegből kimaradtak. Ezért láthat be a lelki műhelyébe, aki e konceptusokat tanulmányozza.

A megkezdett kisebb költeményeket Reviczky majdnem kivétel nélkül befejezte, de „hosszabb lélekzetü" munkái közül többnek csak a tervezete készült el, ez is csonkán. Nehány ötlet, nehány jelző szó, nehány idézet, melyet essayjébe szőni óhajtott: ennyi az egész. Faustból vett idézetekkel kezdődik az a tervezete, melyben Faustot, Hamletet, Alcestet, Don Quijotét és Jóbot óhajtotta egymás mellé állitva jellemezni, mint kimagasló alakokat. Idézetek, gyér megjegyzésekkel szerepelnek abban a tervezetben is, melyben Arany

* A szóban forgó kéziratok jelenleg megtekinthetők a Szent-György-Czéh XXI. aukció kiállításán; lásd A Gyüjtő katalógus részének 66. lapján. Árverésük március 1-én, hétfőn d. u. 5 órakor lesz.

Kardos Gyula 11. l K

Kléh János, 112

Koszta József, 64, 65 és arcképek

Lyka károly 56, 88 és arck.

Réti István arckep

Spitzer Béla 17. l.

P

Herman L: A művészasztal. Bp 1958

Nolrer

~~Sloo~~ Schloss Stamp

fen

Korgat, fol-

sager alarg.

fent jetres

tudja. A kép annyira beszédes, hogy mellette nincs szükség a magyarázatra. Méltó társa Margitay előbbi műveinek. Mint tudjuk, ma már Csukássy József tulajdona.

Az arczképfestészetet sok jeles és köztük nehány elsőrangú mű képviseli. Festőik közt az első sorban *Benczur* Gyula és *Horovitz* Lipót nevei tündökölnek. Mindkét művészünk tehetsége egész erejében és teljességében áll előttünk. Benczur bámulatos technikájával s a velenczei nagy mesterekre emlékeztető színpompájával ragadja meg figyelmünket; Horovitz a jellemzés mélységére törekszik s eszközeiben igénytelenebb. Benczur az imponáló hatalmas alakok és fényes jelmezek festője; Horovitz a gondolkozó főket és fekete kabátot festi legörömestebb. Így vannak képviselve ez uttal is. Benczur két mesteri művel szerepel. Az egyik Rudolf trónörököst ábrázolja huszártábornoki egyenruhában, a nemzeti kaszinó számára; a másik gróf Nádasdy Ferenczet gazdagon ékített meggyszínü magyar díszben. Plasztika és dekorativ hatás tekintetében egyaránt kiváló képek. Horovitz művei közül minket a Jókai arczképe érdekel közelebbről. A festő keresetlen, nemes pose-ban örökítette meg a költőt, a mint könnyedén neki dül a mellette álló asztalnak s jobbját könyveken nyugtatja. Régóta nem láttunk igazabb, beszédesebb képet. Horovitz nem hizelgett a költőnek. Kérlelhetetlen szigorusággal másolta husos orrát, a rendesnél kissé hosszabb nyakát, lecsapott vállait s délczegnek éppen nem mondható testalkatát; de másrészt igazi művészettel tükrözte vissza szemeinek szelid és okos tekintetét, s az egész arczról felénk sugárzó szellemet. Ez az arczkép egyike a művész legjobb alkotásainak. — Vastagh György is jól van képviselve. Egy fiatal leány mosolygó arczképét állitotta ki, korának megfelelő, keresetlen pose-ban. A kép rajza kifogástalan, színei diskrétek. A fiatalabb nemzedék sorából Stetka Gyula, Kardos Gyula és Csányi Gizella válnak ki.

A kiállítás tájképei közt nagy feltünést keltenek B. *Mednyánszky* László erős reálizmussal festett Szélmalmai, s a jelenleg Münchenben tartozkodó *Spányi* Béla napfényes erdő-részletei. Kiváló műveket küldtek még Tölgyessy, Szirmai s a pálya kezdetén levő Ujvári Ignácz.

A felül világított nagy teremben, szép sorban egymás mellett vannak elhelyezve a Munkácsy-díj pályaművei. Ezuttal hat fiatal festő vett részt a pályázatban. A jury három festményt jelöl ki e pályaművek közül s e háromból választ aztán maga Munkácsy. Általános a vélekedés, hogy Kardos Gyula, Pataky László és Tornai Gyula műveit fogják ajánlani. *Kardos* Gyula, «Jézus kigunyoltatásá»-val jön a versenyzők közé. A képen három életnagyságú alakot látunk, térdig festve: Jézust, kezében nádszállal s mellette két erősen jelegzett arczú alakot, a mint hozzá hajolnak s őt gúnyos szavakkal illetik. Ez a kép tagadhatatlanul legtöbb tudással van megfestve a Munkácsy-díjra pályázó művek között. A rajz korrekt; az ecset kezelése meglepő biztosságra és könnyedségre mutat; a szinek előkelően választékosak, de hiányzik rajta a felmagasztosultság momentuma. Nagy ambiczióval lép elénk a fiatal Tornai Gyula. Számos, közel életnagyságú alakokat mutató kompoziczióját azt a jelenetet ábrázolja, midőn Heródes király Heródiás tánczoló leányának kivánságára Keresztelő szent Jánost lefejezteti s fejét egy tálon behozatja. A kép központját az elhizott, vadságában csaknem állatias kifejezést öltő Heródes, s a fényözönnel körülvett fej előtt meztelenül tánczoló fiatal leány képezik. Balra a nézőtől a királyi udvar vad orgiája, jobbra az énekesek merev csoportja látható, a mellen keresztbe rakott kezekkel. A nagyméretű kép egyes rajz- és távlati hiányai daczára is jó ízlésről s a tudás máris számot tevő fokáról tanúskodó kompoziczió. A magyar népéletből merítette tárgyát *Pataky* László. Megviselt, talán éppen a harcztérről érkező katonát mutat be, ki szenvedő arczczal, a kiállt fáradalmak hatása alatt, beszéli el kalandjait. Közvetlen

lányra hallgatnak, ki valami csodás dologról: talán arany almákat termő fáról regél előttük. — Az egyik egészen a leányra tapad tekintetével, a másik inkább csak a czifra fedelü könyvet nézi, míg a harmadiknak megerőltetésébe kerül már az is, hogy a padon egyenesen megüljön. A kép rendkívül jellemzetes. Valahány gyermek, annyi érdekes tanulmányfő. Egyik beszédesebb s kedvesebb, mint a másik, s fontoskodásában mégis valamennyi komikus.

A salon-genret *Margitay* Tihamér képviseli legtöbb sikerrel. Két képe közül úgy csoportosítás, mint rajz és színezés tekintetében a «Kosár» czímű válik ki. Uri család kényelmes otthonát látjuk, a mint éppen távozik a kikosarazott kérő. A jelenet hatása élénken tükröződik vissza minden arczon, de legerőteljesebben a fiatal lányén, kinek hihetőleg már van választottja. A család tagjai meglepetést mutatnak, s az anya épen lányához fordul, hogy viselkedésének okát meg-

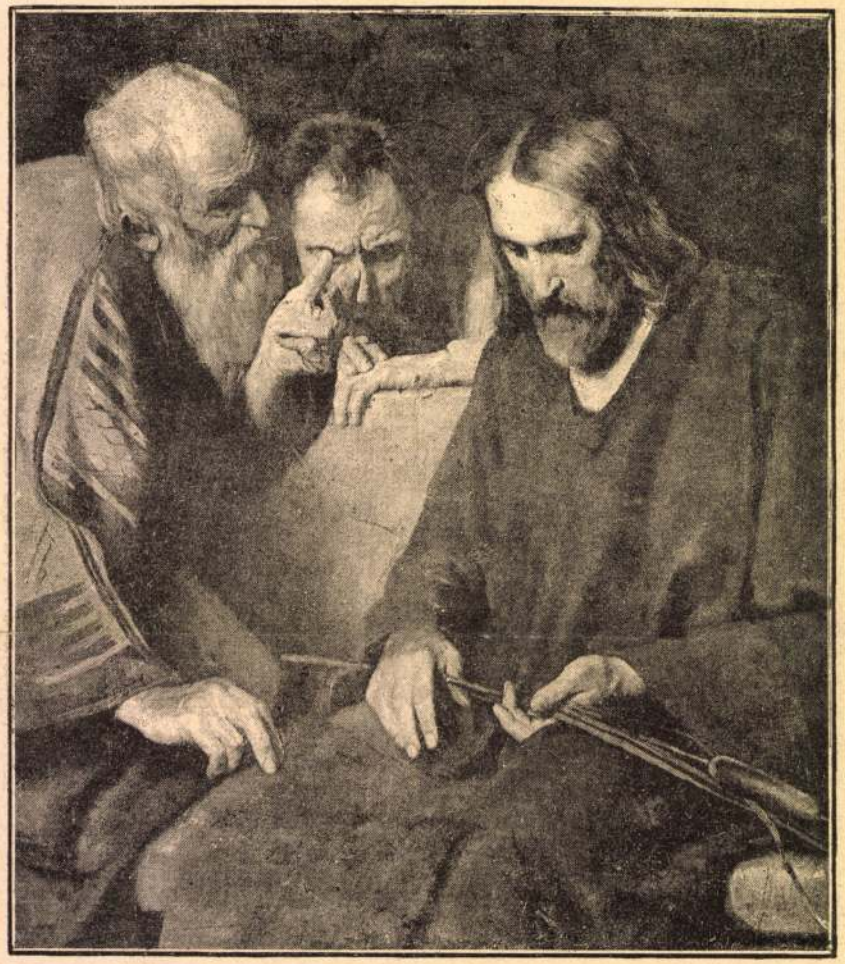

KARDOS GYULA. JÉZUS KIGÚNYOLTATÁSA.

A képzőművészeti csarnok őszi kiállításából.

KARDOS GYULA (1857—1908): TANULMÁNYFEJ

Beczkói Biró Henrik gyűjt-
Magyar Művészet 1931. 529 l.

Kardos Gyula

KOSZTA JÓZSEF: TÁNYÉRTÖRLŐ LEÁNY

János balladáit óhajtotta méltatni. Reviczky e balladákat a világirodalom legtökéletesebb alkotásainak vélte. Ez a kézirata azért érdekes, mert ezen fogalmazta meg azt a levelet, melyben Emmáról, szerelmi versciklusának hősnőjéről nyilatkozik.

Emma figyelemmel olvasta Reviczky megjelenő költeményeit és vágyott a költővel megismerkedni. Mikor az Uj Idők című hetilapban Reviczky nevelői állást kereső hirdetést tett közzé, Emma sietett őt megnyerni, meghivni barátnője házába, hol nevelőre volt szükség. Az Uj Idők szerkesztősége kiváncsi volt Emmára és Reviczky e kiváncsiságot a most is élő költőnőhöz, Benedekné Büttner Linához intézett levélben elégitette ki. A levél igy szól:

„E napokban voltam Dettán s ez alkalommal bemutattam magam Bakalvichéknál. S most már eleget tehetek nagysád abbeli kivánalmának, hogy B=ch Emmáról, az „Uj idők" képtalányainak elmaradhatatlan megfejtőjéről valamit irjak.

B=ch Emma 22—24 éves fiatal leány, kinek csak az a hibája, hogy nagyon is töltött galamb, különben szépnek mondanám. Apja már nem él; anyja született Pejachevich grófleány, innen aztán az egész ház arisztokratikus szagu. Én Bercsényi báró és Pejachevich gróf két öreg urat találtam épen náluk."

Megvan a későn fellépett irókról irandó essayjének tervezete is. Turgenjev, Jósika, Madách, Bernandinde St. Piere, Juvenalis szerepeltek volna benne. Ezekkel szembeállitani óhajtotta a nagyon korán fellépett irókat, köztük Lope de Végát, Voltairet, Hugo Viktort.

Verses regényének, a Szeptembernek töredékeiből látjuk, hogy az akkor Pozsonyban „general Bumbum" néven ismert táborokot is szerepeltetni óhajtotta. Az elbeszélés hősnőjét, Ágnest eleinte Zelmának, hősét: Andort eleinte Sándornak keresztelte, Ágnes atyját pedig Korong Iván néven mutatta be. E töredékből látjuk, hogy amiből 5 soros strófa lett, eleinte két sorba foglalt ötlet volt.

Rajongó röpke dal helyett
Irok verses regényeket.

Ebből a magból virágzott ki a következő versszak:

Mig ifjuság, lángokban égtem,
Születtek lázas kis dalok,
De hogy lehiggadtam, megértem,
Nótám se már ily szaggatott.
Nem irok többé hevenyében,
Mint forrongó hevembe régen,
Dalom hosszabb lélegzetü,
Nem villám, őszies derü.

A modern meséről irt tervezetben kész mondatok is vannak. Igy kezdődik: „A költészet célja nekünk ideált mutatni".

A hátrahagyott kéziratok arra vallanak, hogy Reviczky Gyula nyelvészettel is behatóan foglalkozott. Az „egy" szóról irt értekezése Rákosi Jenő Reformjában meg is jelent, az Ikerszókat fejtegető tanulmánya azonban nagyjában elkészült ugyan, de meg nem jelent.

KORODA PÁL.

40. SÁNDOR JÓZSEF. Joseph Sándor: Theatinerkirche, München. Radierung. Rézkarc.
A Szent=György=Czéh grafikai kiállitásából.

384. KARDOS GYULA. Julius Kardos: Könyöklő kislány. — Junges Mädchen.
XXI. Kunstauction der Sanct-Georgs-Innung.

REVICZKY GYULA KÉZIRATAI.*

MANUSKRIPTE DES DICHTERS JULIUS V. REVICZKY.

Akit Reviczky Gyula költészete vonz, azt bizonyára érdekelni fogja: hogyan alkotta meg müveit ez a zaklatott életü költő, ki ugyancsak nélkülözte „azt a független nyugalmat, melyben a dal megfoganhat".

Sulyos gondjai, „az élet harca", sokszor még arra sem hagytak neki időt, hogy verseit egyfolytában irja meg. Belékezdett a költeménybe, de hangulatát megzavarták. Az ily félbenmaradt költeményeket nem egyszer csak hónapok multán vette elő. Ilyenkor ujból irta le, ami már készen volt és a verset az uj kéziraton fejezte be. Számos ily megkezdett vers van kéziratai közt.

Igen nagy gonddal dolgozott, ezért tömérdek a varians kéziratiban. Nemcsak szavak, verssorok, de egész strófák is vannak az eredeti konceptusban, melyek a végleges szövegből kimaradtak. Ezért láthat be a lelki műhelyébe, aki e konceptusokat tanulmányozza.

A megkezdett kisebb költeményeket Reviczky majdnem kivétel nélkül befejezte, de „hosszabb lélekzetü" munkái közül többnek csak a tervezete készült el, ez is csonkán. Nehány ötlet, nehány jelző szó, nehány idézet, melyet essayjébe szőni óhajtott: ennyi az egész. Faustból vett idézetekkel kezdődik az a tervezete, melyben Faustot, Hamletet, Alcestet, Don Quijotét és Jóbot óhajtotta egymás mellé állitva jellemezni, mint kimagasló alakokat. Idézetek, gyér megjegyzésekkel szerepelnek abban a tervezetben is, melyben Arany

* A szóban forgó kéziratok jelenleg megtekinthetők a Szent-György-Czéh XXI. aukció kiállításán, lásd A Gyüjtő katalógus részének 66. lapján. Árverésük március 1-én, hétfőn d. u. 5 órakor lesz.

A Gyüjtő
1915. 53. p.

Magyar művészet Oroszországban.

Az ez év novemberében és decemberében Moszkvában és Péterváron rendezendő magyar és osztrák művészeti kiállítás ügyében társulatunkhoz intézett és lapunk mult számának a vezető cikkelyében ismertetett miniszteri leiratot a társulat művészeti bizottsága s a »Magyar Képzőművészek Egyesülete« május 2-ikán *Basch* Gyula elnöklése mellett tartott együttes ülésén tárgyalta és hosszabb eszmecsere után, amelyben *Roskovics* Ignác, *Basch* Gyula, *Kardos* Gyula, *Márk* Lajos, *Vajda* Zsigmond, *Olgyay* Ferenc, *Both* Menyhért és *Pártos* Gyula vettek részt, a következő megállapodásokra jutott:

A jelenvoltak örömmel és lelkesedéssel üdvözlik a nagyszabásu eszmét és kijelentik, hogy a legnagyobb készséggel hajlandók a Péterváron és Moszkvában rendezendő kiállításon résztvenni, de csak azzal a *határozott föltétellel*, hogy úgy az előkészítő munkálatokban, mint magán a kiállításon Magyarország *állami önállósága minden irányban a legteljesebben kifejezésre jusson*. Ennek biztosítására kívánják, hogy a kiállításra szánt művek ne Bécsben, hanem itt Budapesten gyüjtessenek össze és a Társulat rendes fölvételi juryje által biráltassanak el s külön kocsikban közvetlenül szállíttassanak Moszkvába, illetve Pétervárra. Kívánják továbbá, hogy a magyar művek, habár az osztrákokkal egy épületben, de teljesen elkülönített termekben helyeztessenek el, mely termek bejárata fölött orosz, magyar és francia nyelvü fölirások hirdessék, hogy az a magyar királyság művészetének önnálló kiállítása. Kívánják végre, hogy a kiállítás magyar művészeti osztályát a magyar művészek kiküldöttje, illetve megbizottja rendezze és hogy a magyar osztály számára lehetőleg teljesen különálló tárgymutató készüljön, amennyiben pedig ez nem volna lehetséges, úgy a közös tárgymutatónak úgy a cimében, mint beosztásában és elrendezésében a magyarok teljes önállósága megint minden kétséget kizáróan kifejezésre jusson.

Ami a dolog adminisztrativ előkészítő részét illetti, a jelenvoltak abból indulva ki, hogy a kiállítás rendezésére az *Egyesület* és a *Társulat* karöltve volnának hivatva, köszönetet mondanak a társulatnak azért az előzékenységért, amelylyel az *Egyesület*et az ülésre meghívta. Miután azonban az egyesületnek szervezete ma még nem olyan, hogy egyelőre nagyobbszabásu levelezéseket és adminisztrativ munkákat végezhetne, fölkéri a társulatot, hogy az előkészítés munkáját vállalja magára s az *Egyesület* előre is, határozottan kijelenti, hogy nem fogja mellőzésnek venni, ha az *Egyesület*-nek mint olyannak az előkészítő munkálatokra ezentúl közvetlen befolyása nem lesz.

A *Társulat* ujjászervezése amúgy is küszöbön lévén, a jelenvoltak fölöslegesnek tartják, hogy egy a társulat és az egyesület tagjaiból álló végrehajtó bizottságot küldjenek ki, hanem megbízzák a *Társulat* legközelebb megalakítandó szakbizottságainak az összeségét a kiállítás előkészítésére.

A kiállítás iparművészeti részét illetőleg a jelenvoltak kivánatosnak tartanák, ha az iparművészeti tárgyak nem múzeumszerüleg, hanem egyes interieur-ök keretében rendeztetnének el.

Kimondották továbbá a jelenvoltak, hogy kivánatosnak tartanák, ha a kiállítási épület helyszínrajza mielőbb beszereztetnék, hogy a művészek a rendelkezésre álló hely iránt tájékoztassanak, valamint azt is, hogy a kiállitásra az összes magyar művészek a társulat részéről külön meghivásban részesüljenek, a bejelentésre és beküldésre pedig kettős határidő állapittassék meg: egy korábbi a már készen lévő s egy későbbi a most készülő művekre nézve. Végül a művészek a meghivásban fölhivandók volnának arra, hogy esetleg a király, az állam vagy magánosok tulajdonában lévő műveiket is jelentsék be, a tulajdonos nevének és lakóhelyének a pontos megjelölésével.

*

A művészeti bizottságnak és a »Magyar Képzőművészek Egyesületé«-nek föntebb jelzett megállapodásait társulatunk igazgatósága e hó 4-ikén tartott ülésén szintén a magáévá tette, *Kardos* Gyula igazgatósági tag javaslatára azonban még azt is ki kivánja kötni, hogy a kiállítás épületére a magyar nemzeti zászló is *föltétlenül kitüzessék*.

Az ügyre és a fönnebbi megállapodásokra vonatkozólag egyébiránt véglegesen a társulat választmánya alkalmasint már a jövő héten tartandó ülésén fog határozni, amikor a társulat tüstént hozzálát a kiállítás előkészítéséhez.

Apró észrevételek.

Sajnálattal bocsátjuk előre, hogy mindez ideig vajmi ritkán részesültünk abban a szerencsében, hogy művészi kiállításainkon a festészeti és szobrászati alkotásokkal együtt a hazai műépítészetet is képviselve lássuk, sőt azt hisszük, hogy az ezredéves országos kiállítás képzőművészeti csoportjának a kiállítását

emelő és áldásos hatását. Művészete épp úgy, mint a vallás, kiterjed a legszegényebb emberre is. Mert a művészet a közönség lelkének kifejezőjeképpen együtt fejlődött annak művelődésével s mint ahogy egyesült a király a paraszttal az isten imádásában, úgy egyesült az egész közönség a művészet szeretetében.

És ma? Mi a művészet ma?

Hová lett ez a közösség művészet és társadalom között?

Hogy van az, hogy az emberi lélekkel együtt született művészet megszünt benső lelki szükség lenni?

Ezt ismét megbontotta az, ami minden egészséges fejlődést megöl, az idegen szellem.

Körülbelül egy évezredig fejlődik már a keresztény művészet a maga útján, de mielőtt a teljes fejlődést elérte volna, kiasnak egy pár görög szobrot a föld alól és e szobrokkal kiszáll sírjából a régi pogány művészetnek eltemetett szelleme s megfojtja a még fejlődésében levő ifju keresztény művészetet.

Mintha egy erős, kifejlett férfi kelne birokra egy fejletlen gyerekkel, oly lesujtó hatással bírt a kész görög formák megismerése a bizanti művészetre.

A pápaság hatalma akkor élte fénykorát s elég erősnek hitte már a kereszténységet arra, hogy az idegen szellem föltámadásától féltette volna — maga nyit neki útat s a legnagyobb talentumok segélyével megteremti a reneszánsz művészetet, az ujjászületést, amelyet tulajdonképpen a bizanti művészet temetésének lehetne inkább nevezni.

Bámulva látjuk, hogy szakad meg egyszerre a misztikus művészet Giotto után s hogy alkotja meg Michel Angelo a Vatikán plafondját a kész pogány művészet átvett formáival s a kezdetleges művészetből, az idegen kész formák segélyével, óriási ugrással a kész művészet magaslatára emelkedve.

De a társadalmi élet átalaktásainál az ugrások megboszulják magukat — még a művészetben is.

A reneszánsz-művészet teljesen kész formáival tovább nem fejlődhetett, mert a gyümölcs is, ha egyszer megérett, azontúl már csak rohadni tud; a reneszánsz-művészet is, amint hogy Michel Angeloban találta meg alkotó mesterét, ott be is végezte egyszersmind pályafutását, azóta egy lépéssel sem fejlődött tovább, mert a készet továbbfejleszteni nem lehet, a fejlődést a formák túlzásaiban keresték — ezen túlzások szülték aztán a barokot, — copfot, rokokót, amelyek nem számíthatók az önálló stílusok közé s nem egyebek, mint egy régen kidőlt fa korhadó sudarából növő szép, de rövid életü, illat nélküli orchideák.

És milyen hatással volt a pogány művészet beolvadása a társadalomra?

A művészet, az idegen kész formák segélyével, egyszerre olyan magaslatra ugrott, amelyre őt egy egész társadalom követni képtelen volt. A művészet a társadalom művészi műveltségén messze túl röpült, a művészet és a közönség között óriási ür támadt, megszakadt az a kapocs, amelyben művészet és közönség idáig együtt nevelkedtek.

A művészet előre szaladt — a közönség elmaradt. Az idegen pogány szellem nuditása összeütközött hitének tanaival s erkölcsi érzetevel. Megszünt a nagyközönség lelkületének kifejezője lenni.

Azóta nem az emberiség vezetője és nevelője, hanem egyes művészetszeretők szolgája. Az egyes magasabb műveltségével kiváló ember a művészetet formaiban is szeretheti s ennek az nem árt, ha tudja, hogy a bűn is szép lehet, ha művészi formákban jelentkezik. De a nagy tömeg csak azt a formát érti meg, amely az ő hitét vallja s amely előtte érthető nyelven beszél — azért a nagy tömegnek a bizanti Szűz Mária primitiv képe sokkal többet mond és szebbnek latszik, mint a legszebb Vénus-szobor, mert odáig tartott a nevelése.

Háromszáz esztendő óta vergődik a reneszánsz művészet egyesek pártfogásából, a közönség részvétele nélkül.

Ma is ott tátong az a végtelen nagy ür a közönség és művész között: az egymást meg nem értés üressége — s amíg hajdan a művész a közönség lelkét fejezte ki, közönségében találta tápláló gyökerét, ma a művészet a közönség előtt érthetetlen nyelven fejez ki ösmeretlen fogalmakat — csak magasabb helyről jövő pártfogás és dédelgetésen tengődik.

A reneszánsz-művészet továbbfejlődésének lehetetlenségét belátva, a művészet ma ismét ott keresi a fejlődes fonalát, ahol elejtette s egyszerre visszaugrik a keresztény művészet primitiv naivitására. Csakhogy a közönség, ha messze elmaradt is a művészet mögött, a művészi műveltség azon fokánál, amelyen nevelése megszakadt, valamivel mégis tovább haladt és így ma a művészet mostani naivitásával, visszaugrásában ismét túlugrik a közönség izlésén s e nagy ugrásaiban soha sem tudja megfogni azt, amit keres: a közönség szivét.

Annal kevésbbé, mert amennyire meghatotta az első kereszténység naivan hivő lelkét az akkori művészet igaz, őszinte naivitása, oly kellemetlen a keresett öntudatos naivitás a művészetben, mint amily kellemetlen az életben egy vén leány tettetett naivoskodása. A művészetnek közönség lelkéből kell kinőni, s a közönség izlésének szoros kapocsban kell fejlődni a művészet fejlődésével. *Nem a művészek nevelése, hanem az egész nagyközönség művészi nevelése tehát az a talaj, amelyből egészséges és a nemzetre hasznos művészetet fejleszthetünk.*

Azt a kapcsot, az együttnevelődésnek szoros kapcsát kell megtalalnuk, ha azt akarjuk elérni, hogy a művészet kulturális nagy missziójat teljesítse. Ezt a kapcsot *a művészet és az egész közönség együttes művészi nevelésében találjuk meg.* A művészi nevelés részleteibe ez alkalommal nem bocsátkozunk, azt azonban világosan látjuk az összes nagy kulturák történetében, hogy magas műveltség csak egy együttes és a faji jellegből kiinduló általános művészi nevelésből fejlődhetik és hogy művészetünk nem az idegen művészetek levont szabályaiból, hanem a *nemzet lelkéből merítse tápláló erejét.*

És talán sehol sem annyira fontos a művészi nevelés, mint hazánkban. A magyar faj e sok nemzetiségü népei felett leginkább szellemi szupremáciájával tartotta fenn uralmát, ezen szupremácziját ezentúl is csak műveltsége tarthatja fenn és műveltségének magas fokát leginkább és mindenki által legmegérthetőbben föllendült művészetével fejezheti ki.

Ma, amikor maga a kultuszminiszter hangoztatja első sorban a művészi nevelés fontosságát, iparunk minisztere pedig azt vallja jelszavának, hogy: mindent az életnek, mindent az életért, úgy latszik, eljutottunk arra az útra, amelyen haladva, ez életerős és még ifju magyar nemzetet nagy tehetségével a műveltség legmagasabb fokára emeljük és ha a magyar nép lelkében élő erős művészi hajlamot és eredetiséget az ő saját lelkének tüzével lobbantjuk lángra, erős meggyőződésem, hogy a magyar nép lelkének fellobogó lángja lesz az a fáklya, amely világítani fog az európai korhadt nemzetek művészi harcában és ahogy fenmaradt e nemzet egy ezredévig nyelvében, szellemében, úgy lesz nagygyá ezután művészetében.

*

A tanulságos és élvezetes előadást a jelenlevő közönség igen nagy tetszéssel honorálta. A tetszészaj lecsillapulta után pedig *Wekerle* Sándor dr. elnök külön is köszönetet mondott az előadónak azért az élvezetért, amelyben a közgyülés közönségét részesítette.

szet az emberben a lélek megnyilatkozása — maga az emberi lélek.

Hol válik el az ember az állattól?

Ott, ahol a legnagyobb a különbség az állati agyvelő öntudatos működése és az emberi lélek nyilvánulása között? Ha a külömbséget meg akarjuk látni, akkor az emberi léleknek valami olyan irányu működésére kell találnunk, amely kizárólag az emberi léleké, és amelynek legkisebb és abszolute semmi csiráját sem fedezhetjük föl az állatok életében.«

Majd az állati élet kharakterisztikusabb jelenségeinek vonzó ismertetése után így folytatta:

»Összes tudásunk és működésünk csirái föllelhetők az állatvilágban, mint a tapasztalatokból levont következtetés . . . de az állatvilág minden működése mindig a testi kivánság kielégitése . . . A gorilla botját, ha emberhez hasonlóan használja is védekezésre, mint fegyvert, de csak az emberben van meg az a kivánság, hogy az általa használt tárgyat lelki gyönyörüségére föl is diszítse. És az az első ősember, aki bunkójára a legelső formákat faragta, vagy az a barlanglakó, aki barlangját márgával legelőször befesté, az volt a legelső ember, mert amíg az állat a tárgyat csak testi szükségleteiből kifolyólag használja, az emberben a lélek nyilatkozik meg akkor, amikor azt lelke gyönyörüségére diszíti, s így a művészettel együtt született az ember és az emberiséggel együtt született a művészet. Az állat csak két fogalmat különböztet meg: a jót és a rosszat. Ami neki jól esik: az jó, ami neki fáj: az rossz. Az ember már három fogalmat ismer, *a jót, a rosszat* és *a szépet.*

És mind a háromra szüksége van. Az állatvilágból örökölte a gazdasági művelődés csiráját s ebből fejlődött ki tudománya, kereskedelme, *ez a szükséges jó.*

Az állatvilág örőksége a rablóösztön, verekedés, háboru, ezen rossz ösztönökből fejlődött ki a hadi- és a jogászi tudomány, *ez a szükséges rossz.*

Ami tisztán spirituális és egészen emberi: a szépitési vágy, az alkotási képesség, szóval a művészet, *ez a szükséges szép.*

A legelső legkezdetlegesebb társadalmaktól kezdve a legmagasabb kulturákig látjuk a három fogalom együttes fejlődését, a táplálék megszerzése és az élethez szükséges ipari cikkek előállítása és a lakott föld megvédésében.

Ha az emberek egymás földjét és kincsét elrabolni nem akarnák, egymást soha meg nem csalnák, szóval: ha az emberek olyanok lennének, mint amilyennek kellene lenniök, teljesen jóindulatuaknak és teljesen becsületeseknek, — akkor ez utóbbira, azaz se katonára, se jogászra nem lenne szükség és egy ideálisan tökéletesnek elképzelt társadalomban tulajdonképpen létjoga nem is lehetne másnak, mint a földmívesnek és a művésznek, mert ezzel a kettővel teljes boldogságban élhetne meg az ember. Látjuk is, hogy nagy kulturákat: erős nagy államéletet ezen két foglalkozás fejlődésével teremtettek csak, — enélkül lehettek egyes fajok hatalmas hódítók — országokat rombolók, — de hosszas erős államot alkotni képtelenek voltak.

A megélhetés föltétele a föld terményei — az ember szellemi szükséglete: használati tárgyainak szépítése.

Azok a fajok, amelyek ezen használati tárgyaikat önmaguk voltak képesek előállítani, önönmaguk között cserélték be a föld terményeit az ipari művészet tárgyaival, amely fajok azonban erre kevésbbé voltak képesek, azok kénytelenek voltak földeik terményét ezen ipari tárgyak beszerzése végett az idegen szomszéd fajoknak átengedni, mig az előbbi ezen cserekereskedelem révén meggazdagodva, folyton erősbült, s emelkedett a művelődés magasabb fokára, az utóbbi elszegényedvén, magasra fejlődnie nem lehetett.

Azok a művészek, akik a szükségelt ipari cikkeket előállították, saját társadalmuk izlését szolgálva, együtt nevelődtek közönségük izlésével. A tökéletesedés törvénye folytán minden idegen ösmeret nélkül fejlődtek, mint a hogy fejlődik a növény.

Igy a művészetek önállóan fejlődtek. Az őket körülvevő állat- és növényvilág s a faji jelleg sajátságai idomították irányait.

Művészet nem is fejlődhetett másként, csak úgy, ha nemzete faji jellegének, vallási és erkölcsi nézeteinek volt kifejezője.

Ha nem ezt fejezte volna ki s nem közönségének izlésében lett volna gyökere, elvesztette volna talaját, amely őt táplálta.

Látjuk is, hogy az idegen szellem betolakodása mindég bomlasztó hatásu volt a fejlődő művészetekre, mint ahogy bomlasztó hatásu volt az idegen vallások és istenek beolvasztása a görög vallásba.

A görög művészetet átvették ugyan a rómaiak, csakhogy a római már bölcsőjétől görög szellemben nevekedett, vallása, erkölcse ugyanaz lévén, ugyanazon lelki alapokon állva, csakis azon művészettel fejezhette ki lelke világát.

Politikai hatalmának terjedésével a művészet hatalmát kiterjeszté három világrészre. Ezt az utolsó nagy, kész stilust és ezt a nagy, hatalmas, kész művészet megdöntötte egy idegen szellem, amely ellentétben állott a rómaiak fölfogásával: a keresztény szellem, mely merev ellentétben állott a római fölfogással. A római a napvilág fényében dicsőitette a testi szépséget. A női test szépségében Vénus istenasszony dicsőségét imádta. A keresztények aszkéta fölfogása azonban a Venus-szoborban nem látta a vonalak szépségét, az idomok báját, nem méltányolta benne a művészet nagyságát, ő csak az utált vallást, a bűnt látta a görög szobrok leplezetlenségében.

A római a női szépségben látta az istenséget; a keresztény szellem még ma is a nagyon szép nőben az ördögöt látja.

Ahogy meggyülölte a kereszténységet üldöző római hatalmát, vele együtt utálta meg művészetét is — s a katakombák oltárait szigoru, beburkolt és merev alakokkal kezdték diszíttetni — s mert a római művészet disszonánciában volt lelkök világával, a művészetnek még külső formáit sem vették át, hanem attól teljesen elfordulva, egészen saját lelkökből merítve, primitiv, gyermeteg új művészetnek vetették meg alapját, amely művészetnek Krisztus sanyargatott alakja volt eszményképe.

Amilyen kezdetleges volt még akkor a vallás, olyan volt a művészet is és amilyen szigoru, merev és sovány volt erkölcsi fölfogásuk, olyan volt a művészet külső formája is, szigoru, merev és sovány s mennél merevebb és soványabb volt az alak, annál szentebb volt.

És az új tanok terjedésével nevelődik ismét egy új társadalom és egy új művészet: vallási, társadalmi és művészi nézetekben egyesülve.

Egy hatalmas művészet kész formái a ledöntött szobrokban ott hevernek az útszélen, nem tudják fölhasználni, mert nem az ő tanait hirdetik, nem az ő lelke szól belőlük; egy jól nevelt keresztény ifju vagy leány csak pirulassal tudott a római művészetre nézni, mint idegen erkölcsöt hirdető bűnös tárgyra; alkotnak tehát egy új művészetet, vallásuk és fölfogásukhoz méltón, megalkotják a bizanti bazilikák miszticizmusát, a legbűbájosabb művészetet fentebb észak felé, a fenséges góthikát úgy, ahogy azt a különböző éghajlat és faji jelleg idomította.

Ez új társadalom közönsége ismét együtt fejlődve művészetében, együttes egészében érzi a művészet

Ignác, *Czigler* Győző, *Fittler* Kamill, *Szalay* Imre, *Zala* György, *Pap* Henrik K. *Lippich* Elek és *Ambrozovics* Dezső vettek részt, s melynek eredményét, a már mondottakon kivül röviden a következőkben foglalhatjuk össze:

A rendelkezésre álló két teremből és üveges folyosóból a két terem teljesen a festészet számára lesz fönntartva, olyanformán, hogy a kisebb teremnek körülbelül egy *harmadrészét* a horvátok foglalják el. A folyosón a műépítészeti- és grafikai műveket fogják elhelyezni, szintén egy minimális helyet engedve a horvát művészek ilynemü alkotásai számára. *Lukács* Béla kormánybiztos legközelebb a magyar képzőművészeti osztály számára rendelkezésreálló helyiségek tervrajzát, a pontos méretek és a fönnebb jelzett beosztás feltüntetésével sokszorosittatani fogja, és tájékozódás céljából megküldi az összes magyar művészeknek. Egyuttal fel fogja kérni a »Magyar Képzőművészek Egyesületé«-t a hármas fölvételi jury — festészet, szobrászat, műépitészet — megválasztására.

Ez utóbbi pont kapcsán az értekezlet megállapodott abban, hogy miután a »Magyar Képzőművészek Egyesületé«-nek műépitészeti szakosztálya ezidő szerint még mindössze csak húsz tagból áll, a műépitészeti jurybe az *Egyesület* három tagot s a »Magyar Mérnök és Épitész Egyesület« szintén három tagot fog delegálni, továbbá, hogy a kiállításra szánt *horvát* művészeti alkotások fölött a horvátok külön juryje fog itélkezni.

Végül az értekezlet megnyugvással vette tudomásul, hogy a hely kijelölésére vonatkozó tárgyalásoknak ez a nem éppen kielégitő eredménye egyáltalában nem érinti a vallás- és közoktatásügyi minisztternek azt az elhatározását, hogy a párisi kiállítás alkalmából magyar művészek alkotásai közül százezer forint árát fog vásárolni.

Censor.

Művészet a Szabad Lyceumban.

A Szabad Lyceum tudomány és ismeretterjesztő egyesület vasárnap, április 30-ikán tartotta ezévi rendes közgyülését az akadémia kis termében *Wekerle* Sándor dr. elnöklése mellett.

A közgyülést, amelyen igen előkelő és válogatott közönség volt jelen, *Wekerle* Sándor dr. nyitotta meg hosszabb beszéddel, amelynek végén egyebek közt a következőket mondotta:

»Társulatunk föladatához híven közgyülését is föl kivánja használni arra, hogy valamely korszerü kérdésről előadás tartassék.

Választhattunk-e volna korszerübb és méltóbb kérdést, mint *a művészet kérdését?* Korszerü különösen ránk nézve azért, mert hisz művészetünk *megizmosodva, az elismerés babéraival homlokán lép a magyar társadalom elé,* hogy tért követeljen magának, követelje a társadalom méltánylását, gyámolitását. És méltó, mert a népek kulturájának és nagyságának nincs maradandóbb bizonyitéka és emlékoszlopa, mint a művészet.

A művészet igazán nagygyá csak úgy lehet, ha nem egyes kiváltságosak, hanem *egy nagy társadalom érti meg,* ha nem egyeseknek, hanem széles rétegeknek válik kulturális szükségletévé. Az igazán nagygyá lett művészet a gyönyörök legtisztább forrásait képes fakasztani nemcsak a jelennek, hanem nemzedékek és nemzedékeknek s a halhatatlanság földön elérhető biztositékát nyujtja nemcsak a művésznek, hanem annak a népnek is, mely igazán megértette. Szenteljünk azért ma is néhány percet ennek a magasabb kulturának s napirendünk folyamán kérjük föl *Feszty* Árpád urat a művészi nevelésről szóló előadásának szives megtartására.«

Percekig tartó éljenzés követte az elnök beszédét, mely végeztével még a titkár és a pénztáros terjesztették elő évi jelentésüket, azután az elnök fölkérésére *Feszty* Árpád, a jeles festőművész tartotta meg nagyérdekü előadását *a művészi nevelésről*, melyet alább csaknem egész terjedelmében közlünk.

»Mily nagy a művészi nevelés fontossága s milyennek kell a művészi nevelésnek lenni, arra a legvilágosabban úgy kapjuk meg a választ, ha végig futunk a művészet származásán és fejlődésén.

Mi a művészet tulajdonképpen?

A keresztény szentatyáknak Isten fölötti vitájában erre a kérdésre, hol van az Isten? Szent Crysostomus azt mondá: *az Isten a művészetben van.*

Századunk egyik legnagyobb gondolkodója: Herbert Spencer a művészet eredetét az *érzékiségben keresi.*

Akár az utóbbit higyjük, vagy azt, hogy a művészetet egy fölöttünk álló nagyobb hatalom oltotta belénk, mintegy előkészitőül egy későbbi tisztultabb inkarnáció felé — ha ez eldöntetlen marad — és az állat életét összehasonlítva az ember művészi törekvéseivel, akkor kimondhatjuk, hogy a művé-

Művészet 1899. 16. f. 235–37
F. A. előad. a Szabad Lyceumban

Kardos Gyula

Magyar művészek kitüntetése. A bécsi nemzetközi műkiállitás juryje már kijelölte azokat a művészeket, a kiket a kiállítás bezárásakor állami érmekkel fognak kitüntetni. A magyar művészek közül aranyérmeket *Csók* István és *Strobl* Alajos kapnak. Kitüntetésekben részesülnek még: *Kardos* Gyula, *Ferraris* Artur és *Papp* Henrik. A jury itéletét csak pár nap mulva fogják közzétenni, mivel az csak a közoktatásügyi miniszterium megerősítése után válik teljesen érvényessé.

Vas. Lyc. 1894. 272. l

Kardos Gyula

Vas. Ujs 1895. 752.

Zemplénmegye milleniumi képei. Az orsz. képzőművészeti tanács legutóbb tartott ülésén tárgyalta *Zemplénmegye* milleniumi megrendelésének ügyét. A tanács a vármegye részére a király és királyné életnagyságú arczképeit *Kardos* Gyulánál, Kossuth Lajos arczképét *Burger* Lajosnál, II. Rákóczi Ferencz arczképét *László* Fülöpnél, gróf Andrássy Gyula és Vay Miklós arczképeit pedig *Boruth* Andor festőművésznél rendelte meg. A vármegye nagynevű szülöttein kívül megfestetni kívánja azt a történelmi jelenetet, a midőn *Rákóczi* Ferencz a körömi mezőn tartott országgyűlésre bevonúl. A képzőművészeti tanács e feladatra pályázatot hirdet, melynek díja 5000 forint. A pályázat 1896. évi márczius elején jár le.

Kardos Gyula

Perállag III

1453. l.

455. Csésze aljjal, bécsi porcellán, kék alapon, arany mezőkben lepkék és eperszálak. Kék jegy. 1821. évszámmal. Alja, utána készült, cseh. CF jeggyel

456. Teakanna fedővel, bécsi porcellán, elszórt, arany virágszálakkal. Kék jegy. XVIII. sz. v.

457. Csésze aljjal, bécsi porcellán, szürkéskék alap, vörös díszítéssel. Alja kagylót, a csésze csigát utánoz, füle korallág. Kék jegy. XIX. sz. k. Alja ragasztott

458. Csésze aljjal, bécsi porcellán, tölgyfagallyas friezzel. Kék jegy. 1818. évszámmal

459. Persely, pénzeszsákon térdeplő fiú, cseh porcellán. XIX. sz. közepe.

MAGYAR ÉLET

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VIII. KÖLCSEY-UTCA 4. TELEFONSZÁM: 13—55—44.

A SZERKESZTÉSÉRT CSURAY KÁROLY FELELŐS.

ELŐFIZETÉSI ÁR EGÉSZ ÉVRE 5.— FÉL ÉVRE 3.— PENGŐ. EGYES SZÁM ÁRA 60 FILLÉR.

Boromisza Tibor:

Szemtől-szembe...

Eljött az ideje. Nézzünk szemtől-szembe azzal, amit ma magyar életnek kendőznek.

Nézzünk szemtől-szembe azokkal a dolgokkal, amik eleddig hirdetett tényezőiként voltak beállítva egy új magyar sorsközösség magasabb, jobb, korszerűbb kiépítése útjának. Amikor a magyar képzőművészet életkérdésein keresztül ejtem szavaim, nem elkülönülten, egyoldalú, osztálypolitikai meglátásokon keresztül akarom egy társadalmi réteg ügyét-baját hánytorgatni, előbbre vinni, jobb helyzetbe pártfogolni... A legkevésbbé sem! A magyar feltámadt faji életnek nincsenek elkülönült szükségességei — megoldatlanságai. Csak egyetemes nemzeti feladatokat ismerek. Egyetlenegy célkitűzéssel: fajom jogán, — emberibb megélhetést!

Itt egyetemes márciusi megmozdulások fognak történni. Egyén fölöttiek. Az örök nemzet életének megnyilvánulásai... Ha kell, katonai parancsszavai! Mert él a magyar ősi eszmény! Kardforgató, honalapító ősök ereje felborzongott a vérben, mint óbor a szőlővirágzáskor... Ki van tűzve az örök magyar diadalmas hadilobogó, rajta a jelszó: Életet!

S ha még ma láthatatlanok is fegyvertársaink, ha nádasok, berkek, síkok, hegyek, völgyek bujdosói is — ez minden magyar faji megmozdulákor így volt, amíg a jelenbe robbant.

Mert a magyar eszme századok óta legfőképen hazájában volt üldözött vad.

Most megint történések küszöbén állunk. Mint nem egyszer a múltban... A sors rendeltetése, hogy ismét alkalom adódik magunk faji sorsát magunknak intézni... Talán utóljára a népek harcában... Egy alkonyuló pipogya kor végső kapkodásai között kinek vannak kétségei, akár a maga kis megalkuvó, polgári pocakosodásának feloldása árán is — hogy hol van ma harcos helye?... Nem hiszem, hogy akadjon ilyen, akit vér szava szerint testvéremnek nevezhetek...

* * *

Ahhoz tehát, hogy új és gyökeresen magyar szellemű életberendezkedésünket időállóvá tudjuk tenni, a mai sajátos adottságainkban, mindenekelőtt elengedhetetlen, hogy a magyar faji élet minden megnyilvánulásának irányító élein, kétségen felüli, vérségben, szellemben, hitben igaz magyar álljon.

Mi nem azon vitázunk, hogy a mai magyar élet kialakulása körül ilyen vagy olyan települt egyéb fajtát milyen bűnök terhelnek, milyen érdemek érdemesítenek... Nem. Nekünk ez ma már másod-, sőt harmadlagos ügy azzal szemben, hogy a mai építő éleken csak olyan magyarnak van helye, aki a magyar fájdalmakból, elnyomottságokból lelkedzett, akiben feszülésig pattant a közért való cselekedetek önzetlen szükségszerűsége. Aki mer vállalni ma és nem a történelmi kényelmes felelősségrevonások távlatain keresztül oly cselekedeteket, amik mögött fölégették a megalkuvások, honmentésnek hazudott visszavonulás hídjait. Nem fejjel falnak rohanásról van szó, hanem bátor, kiálló, szemtől-szembe nézésről.

* * *

Szeretik azt hangsúlyozni: hja! kérem a történelmi fejlődések sora úgy igazolta az eseményeket, hogy csak így és így tudott az ország fennmaradni!... Igen. Maradjunk ennél. De ebből a szemforgató részigazságból hiányzik annak kihangsúlyozása, hogy teszem, csak a népi művészeteket kapjam ki: minek köszönhette fennmaradását, fejlődését, virágzását és nem utolsó esetben a mai nemzetközi nagy és dicsőséges elismertetését? Talán a hatalmi tényezők támogatásának? Vagy talán az elismert társadalmi élet széplelkű felkarolásának? Á... Á... Mondjuk csak meg, ahogy van. A magyar elnyomott, üldözött, faji élet örökszép megnyilvánulásainak hamupipőkéi ezek. A hatalmas, idegen szellemű, kultúrfölényes uraink megvető észrenemvevésének árnyékában terebélyesedtek ősidőktől!

Megúszták az ősi pogány művészi ezüst- és aranymarhák összetörését, új kegyszerekké öntését... Megúszták a nép ajkán még élő és Anonymus által figyelembe nem vett »csacska néphagyományok« semmibevevését... Átélték ősi műveltségünk, a rovásírásjegyeink üldözését, kiirtását... Kiheverték az ősi hangszereink, tárogatóink halomraégetését... Ó... Ó... Ezt talán a magyar csinálta — a magyarnak? Koppánykodás, selypítik ma is kultúrfölénybe trotyakosodott ajrópereink.

Igen, ha kell — legyen Koppánykodás.

Van időszerűség ebben is, sőt korszerűség!

Mi el tudnánk képzelni István királyt és Koppányt ma zöldasztalnál, egyetértve, szívből tárgyalni az esendő magyar sors felett... Sokkal inkább, mint nem egy hőkeblű főurunkat — teszem az örök magyar Tiboreal!...

* * *

De a magam mesterségénél maradok. Álljon itt pár esemény abból a régi jó képzőművészeti életből, amiért krokodilkönnyeket sírnak ma az entellektüel ó-liberális széplelkek... Az a visszasírt jólét... (majd »lébecolás«-t írtam), hogy mily mértékben volt melegágya a magyar faji művészet kialakulhatásának, íme:

Egy névvel kezdem. Lexikonnév: Kardos Gyula festő, 1857—1908. Arcképeket, miniatüröket és vallási tárgyú dolgokat festett. Ennyit írnak róla. Ez időben ragyogó sztárok ismertetésétől nem jutott több hely neki. De ezúttal ez nem fontos. Ismertem. Anyai nagybátyám volt, illett ismernem. Hogy művészetével mennyiben szolgálta a magyar ügyet, sőt hogy művészete mily fajsúlyu volt nemzetközi vonatkozásokban, ezúttal ez sem fontos. Még az sem fontos, hogy Gyula bátyámat vaczkai Kardos név illeti... Még a habsburgi nemesség előtt szolgálták meg... Fő az, hogy fajta magyar volt. Minden erénnyel, hibával, igyekezettel és — nemtörődömséggel. Volt benne valami a hetyke háriskodásból, csárdás betyárságból, kötekedésből — de kiváló tehetség volt és szive mélyét a nagy magyar magatehetetlenség bánata ülte meg.

Amikor mint szabadságos huszárhadnagy, Munkácsi-utcai műtermébe benyitottam azzal a kurta jelentkezéssel, hogy festő akarok lenni, éppen célba lövöldözött arra az ajtóra, amin bekövetkeztem... Oda volt fölakasztva a céltábla. A szemtelenkedő képuzsorásokat ilyetén szokta fogadni s ezúttal is egy izmaelita volt esedékes.

Jöttömre szúrósan nézett, megőrült és kezembe nyomta a pisztolyt azzal, hogy: folytasd! — mellé is lőhetsz!...

Főzött egy epekeserű angol teát s nekiült a »Times« című lap széles fehér margóin folytatni örökös reményszámolásait, amik a montecarlói bank szétugrasztását célozták. Nagy tervei voltak ezzel.

— Tudod Öcses — a művészet! Nagy, szent dolog! ... És magyar művészet?! — hát igaz életcél! Nézd! Németországban — mert hová szorul a művész az én időmben — akkora ponyvákat festettem mint ez a fal — és koplaltam. Jött Cassirer és szólt: Mester! Ezt a nagyszerű lepedőt fesse meg nekem akkorára, mint — a tenyerem. Minden pénzt megadok. Ez kell ma... Diktált. Elfutott az epe keserűsége, de a nyomor... Megtettem. Dőlt hozzám a pénz — miniatürökért. A smokkok fizettek az ilyen pepecselésért. De magyar művészetért?!... Á... hová gondolsz... Azidőben Szinyei Merse »Majális«-át a plafonig húzták. Székely Bertalant meg a pincébe dugták hazai kiállításrendezőink. Én is miniatürökkel érkeztem be — itthon...

— No de idenézz! S ezzel felnyitotta egy katonaláda tetejét. Szinültig tele volt vadonatúj Rubens ecsettel, tenyérnyi szélesekkel. Festőálom!

— Látod, mutatta, ha majd ezzel a miniatür zsonglőrködéssel megfejtem a világot, meg Montecarlót!... Akkor! Majd fogok még én is magyar piktúrát csinálni... De azt ám!

Nem került rá a sor. Rosszul ütött be a reményszámolás. Jó Gyula bátyám ott nyugszik a montecarlói öngyilkosok temetőjében — reménytelen csaták után...

Ez időben írja az »Élet« című művészeti folyóirat: A tavaszi tárlatnak egyetlen nagy előnye van, mindent kiengesztelő az, hogy végre is nem kell vele foglalkoznunk, ha nem akarunk. Nem kell végigmenni a termeken, nem kell elmondani minden képről és szoborról, hogy rossz, hogy miért rossz... nem kell unatkozva bogarásznunk a kivételek után... és nem először, nem meglepetésszerüleg, erre már előre el lehettünk készülve, mert hiszen minden esztendőben így szokott történni. A képzőművészeti Társulat szervezetének mai állapota legkevésbbé sem alkalmas arra, hogy a magyar művészet díszét, virágát maga köré tömörítse...

Ebbe azonban nem lehet beletörődni, mert mégis csak képtelen állapot, hogy egy hivatalos egyesület, amely állami jellegének és főként jelentékeny vagyonának minden erejével kellene, hogy hivatásához képest szolgálja a magyar művészetet ily jelentéktelen kiállítások rendezésével tegyen — illetve ne tegyen eleget feladatának...«

És az »Élet« legkevésbé sem volt szélsőségesnek nevezhető magyar forradalmár folyóirat...

Majd ez időben kelt útra — mondjuk Miksa is »Krétarajz művész és Akademische maler«... Nem mondom melyik vármegye fejének lefestéséről volt szó... A megyeháza részére. Ügynökök hajtották fel az üzlet, mert Miksa vallottan nem volt művész... Ő jól akart és tudott élni abból, hogy mások nyomorognak a — művészetért. Cégnek dolgozott... Ezuttal is az ajánló levelek, s egy tekintélyes kájzer kabát megtette a magáét! Akkoriban még nem volt elterjedve akadémikusan, az unokaöccsök, húgok és pályatévesztett nyugdíjas dilettánsok seregének konkurrenciája...

Miksa ment, jött, látott és... szállított. Egy-két jó fénykép, a családi címer hű képmása... a díszmagyar... És a képgyár remekelt, életnagyságban és olajban... persze súlyos ezrekért — giccset! Miksa újra pakolt, útrakelt és fölállította a képét a vármegye dísztermében. Leültette a főurat az utolsó, ecsetvonásokat eszközlendő... és rettenetesen festékmocskos palettával ott pózolt órákig és, és... firniszezett. Ecsetjét folyton kristálytiszta lakkba mártogatta és kenegette a képet... mintha festene... amikor ő nem is konyitott. Ehhez a kóklerséghez kellett ülni a megye urának... Miért? Mert: Ferenczy Károlytól — a kiváló mestertől hallottam ugyancsak ez időtájt, hogy egy igenmagas közfunkcionárius bemutatkozó látogatásokat tett Nagybányán. Így hát őtet is meglisztelte. Ferenczy nagy készséggel mutogatta műveit, amik természetesen tetszettek... hivatalból. Bucsuzáskor azután az előkelőség így szólott:

— Igazán hálás vagyok kedves mester, köszö-

nöm... bár én megvallom, semmit sem értek a művészethez... Sajnos, én egész életemben csupán komoly dolgokkal voltam elfoglalva...

Igaza volt. Hol tanulta volna?

Mi azonban nem így képzeljük el azt a vezető társadalmi osztályt, aki hivatva van a jövendő éleken vezényelni!

Kell tehát igen sürgősen, az általános művészeti, illetve műtörténet oktatásának reformja...

Kell a művészkamara...

Kell a művészek szociális helyzetének sürgős rendezése. A nemzeti kultúránk fejlődhetésének szempontjai, semilyen egyéb magyar fajkérdéstől nem elkülönült életkérdések — az egészséges magyar jövendőben. A nemzeti, megszervezett, társadalom életében.

Jánosi György:

A magyar ifjuság sajgó sebei

A magyar ifjúság napirenden levő tüntetései, az egyetemi városok izgalmai a mostani időben megmozdították a szóvirágok letéteményeseit, hogy elmondják magasröptű megállapításaikat, szokványos közhelyeiket arról a nemzettagról, amelyikről ez a meggyőződés szilárdult meg mindnyájunkban: az ifjúság a nemzet jövendője.

A magyar ifjúság utcai vonaglása, egyoldalú tüntetése, inkább lármás, mint eredményes felvonulásai sokkal komolyabbak, mint ahogy azt a hivatásos szakértők kevés szakértelemmel megállapították és megállapítani képesek lennének. A csendes vizeken evezgetni nem nagy művészet, ha baj nincs, kiállják a próbát a nagyhangú szakértői ömlengések, melyek az ifjúság sajgó sebeinek megállapításához, azok gyógyításához közeledni sem mernek, ha baj van. Voltak, akik azt mondták hebehurgyán, hogy az ifjúságot kommunista elemek tüzelik. Voltak, akik azt mondták, hogy túlzó fanatikusok fűtik a magyar ifjúságot. Voltak, akik virtuskodásnak minősítették a magyar ifjúság hevesebb kitöréseit és eddig senki sem akadt, aki becsületes meggyőződéssel be- és elismerte volna a magyar ifjúság igazát.

Nem számolt senki azzal a rideg ténnyel, hogy a magyar ifjúság szerepe napjainkban sokak előtt és kezében nem volt más, mint politikai ütőkártya, amelyikkel díszkiséretet, fel- és levonulásokat, öltözetekben megnyilvánuló pártoskodásokat, hangulatkeltéseket játszattak végig a jól megrendezett bankettek elő- vagy utóhangja gyanánt. Mindenütt ott láttuk az ifjúságot, ahol egy dísztagságot szállított valamely honmentő nagyság a vezérnek, vagy szobor-, képleleplezés, kiállításmegnyitás, halhatatlan reviziós eseménye döngette végig Európa trianoni vaskapuját. Mindenütt ott láttuk, ahová valaki akarata orránál, tekintélye szavánál fogva vezette a magyar tavasz e dúzzadó erejét. Ott láttuk a sanyarúság, a didergés, az inségakciók, a hajléktalanság, az elhagyattatás, a számüzöttség, a jövőtől való rémült félelem területein és csak ott nem láttuk a magyar nemzet e büszkeségeit, ahol látnunk kellett volna: a magyar reviziós törekvések tényekben megnyilvánuló porondján.

Farsangi napokat, bolondot járatták az ifjúsággal pontosan azok, akik most ámuldozva látják, hogy ez a nemzeti, feldúzzadt erő nem hajlandó tovább lefeküdni az ő politikai sziesztálásuk prokruszteszi ágyába, hanem megsejtve, megérezve a magyar nemzet közel jövendőjének új céljait, maga akarja elintézni a maga sorsát. *Egyelőre jelszó és vezér nélkül.*

Tessék csak becsületesen leszámolni azzal az eredménnyel, amire a magyar ifjúság napjainkban mai talmi vezetői kegyéből eljutott! Mikor lekerül a tollas csákó a fejekről, kivetődik az ifjú az iskola falai közül az életbe. Abba az életbe, amelyik ma a nélkülözések, botrányos politikai elszámítások és baklövések melegágya, ahol egy-egy rá nem termett valaki képzeletnélküli intézkedése, szava, rendelkezése alatt nyögnek a magyar milliók. Rendesen haza megy az ifjú. Egyetemi, vagy más tanulmányai befejeztével körülnéz a rég elhagyott édes otthonban és tisztelettel beáll munkanélküli kenyérpusztitónak abba a házba, amelyik keservesen nyögte és nélkülözte át vele együtt tanulmánya éveit. Megtörténik, — nem is kivételesen, — hogy harmincéves koráig az ifjú egy huncut krajcárt nem keres, házasságra nem gondolhat, hacsak a szülői hajlékra nem. Legjobb esetben díjtalan gyakornokként foglalkozhat két, három, öt esztendeig, de rendesen visszaesik és képzettségének meg nem felelő olyan ponton helyezkedik el kényszerből, ahonnan kiszorított egy valakit, akinek oda való képzettsége van s így másik oldalon szaporítja az ellátatlanok számát, a munkanélküli elégedetlenséget. Negyvenezer diplomás munkanélküliről adott számot a statisztika közel napjainkban, amely hovatovább egyre nő, mert senki se gondolt még a magyar gazdasági élet megoldásának kézzel fogható módszerére, de nem is volt idő arra, a nyilatkozatok, megnyugtató kijelentések, fehérasztali megnyilatkozások sokasága miatt, amikor is zúgott a fülekbe, hogy nincs baj és ha lenne, ha volna, aki követelőzik, ott az urasági tüzes pecsét, süssük az oldalára, hogy szélsőség, hogy kommunista, lázítás, izgatás, somogyi virtuskodás... majd elbánik vele a hatalom.

Olcsó és könnyű elítélni a magyar ifjúságot. Olcsó és könnyű pálcát törni a feje felett. Olcsó

és könnyű egy-két elcsattanó pofonért sziszegve feljajdulni és rámutatni arra, hogy ide-odatúl rettenetes következményei lesznek, vannak — mintha e gondolati gyávasággal bármikor is törődött volna az az oláh horda, amelyik balkáni és oláh állampolgári jellegét a magyar viszonyok pro vagy kontra hatásai nélkül is merészeli gyakorolni. Vigan! Fütyölve ránk!

Senki se érzi át olyan hatalmasan, szívfacsaró erővel azt a borzasztó tényt, hogy egy nemzet szájából trianoni bitangok a béke mocskos meghamisításával kilopták a mindennapi kenyeret, mint a magyar nemzet glóriás büszkesége, a magyar ifjúság, azok közt is a messze látókörrel rendelkező egyetemi ifjúság. Nem lehet elámítani, nem lehet letorkolni, igazságérzetében hamis útra terelni a magyar ifjúságot. Az a magyar történelem szent italától megittasodva, ősi csillogó múltjától elkápráztatva, mérlegeli a jelent és tisztában van azzal, hogy az ő kenyerét, ruháját, otthonát, hivatalát, biztos jövendőjét Trianonban eljátszották, ellopták s amihez neki van ezeréves alapon joga, azt mások bitorolják, a nemzet mai vezetői pedig gyáván eltűrik, gyámoltalanul meg nem változtatják. A magyar ifjúság tisztában van azzal, hogy e hős nemzetet, akkor, amikor minden valamire való nemzet kiszabadult a trianoni rabságból, kétségbeesetten ragaszgatják hozzá a trianoni béke mézesmázos kulimázhordójához és a csehek nem torolhatnának meg olyan erősen egy trianonelleni keményebb nekilendülést, mint a közelmúltban nálunk. A magyar ifjúság éles szemmel látja, hogy például épp a csehek benne vannak már az aquilejai ostromzárban, gólyáik, a hazaárulók, sietnek el a magyar területekről biztosabbnak vélt helyekre és nemcsak katonaságukat vonták el a magyar határ mentéről, hanem a szudeta szelek havas hideget szórnak a szemökbe, (minden pillanatban egy rugásra összeomolhat Trianon ezen felfujt békája: Cseszkoszlovenszkó). A magyar ifjúság jól tudja, hogy tetőtől talpig át kelll alakítani a mai rendszer minden kapkodva készült intézkedését, egész szellemét és olyan faj-nemzeti alapra kell azt fektetni, ahol nem idegen szó ugyan a liberálizmus, mások eltürése, de nem lehet a nemzeti gondolatot nemzetietlen célokért uraló erőszakos, vagy sima hatalmaskodás sem. A magyar ifjúság az alsóbb osztályok nyomorában a maga nyomorát látja, kilátástalan jövendőjében a maga kilátástalan jövendőjét érzi át és tudja, nogy neki, egyedül neki van hivatása a magyar néptömegek tunya meghunyászkodásból való kizárására és a magyar állameszme ezeréves, megtisztult fogalmának közös meggyőződéssé változtatására. A magyar ifjúság végül átérzi, hogy e nemzet egész mai politikai helyzete történelmietlen, nem méltó a magyar névhez s türhetetlennek tartja azt, hogy idegenből behurcolkodott élősködők úgy bánjanak a magyar fajjal, amint pl. a pécsvidéki bányáknál történt, hogy pontosan a legtöbb gyerekes családapákat, esetleg betegeket, szerzett jogokkal rendelkezőket zárták ki, nagyobb dicsőségére a népies politikát ilymódon űzőknek s annak, hogy még a meghagyott, csonka területet se tudják mentesíteni a poloskáktól.

A magyar ifjúság mindenkor a nemzetvédelem drága véráldozata, amelyik ha kell, a harcmezőkön bizonyította és bizonyítja be, hogy a nemzet sorsa egyedül tőle és nem a forró levest szájukban forgató, gyámoltaian, egyébként megelégedett, jól szituált és fizetett nagyhangúaktól függ.

Országosdit játszani egy ilyen nemzettel, mint a magyar, nem lehet. Ez vészhez és viharhoz szokott. Tarthatatlan, hogy békére vetkeztetve tűrje el, hogy elcsenevészedjék, hogy lassan sorvadjon el amikor is ha ide odatúl valaki hangosabban tüsszent, atyái sarjadása: a magyar ifjúság az ágy alá bújjék s ott fogvacogva lesse, mikor derül ki ismét a trianoni ábra és ábrázat. A magyar ifjúság ereiben a magyar államalkotás tomboló vére zuhog s most az utcákon vonulgat, egyelőre nem sejtett céllal, jelszótlanul. egymást és ablakot üt, de már készül a riadó, már itt a jelszó a magyar levegőben, amelyik így hangzik: Sorozzatok minket be, adjatok fegyvert a kezünkbe, vezessetek minket a magyar nemzet történelmi céljai szerint és ne gyávaságra, fegyelmezetlenségre, pártcélokra sajátítsatok ki, hogy amikor nincs ránk szükségetek odarúgjatok, ahova akartok!

Magyarországnak létérdeke, hogy felfegyverkezzék. A pokolban nyerjenek öröklakást azok, akik Trianonnak egyetlen piszkos, magyargyilkoló pontjaiért csak egy mozdulást is tesznek! Kitől kért engedélyt Hitler a Rajna-vidék megszállására? Kitől kért engedélyt Kemál a maga nemzetének különbékéjére? Hát csak mi legyünk azok a jófiúk, akik egy már régesrégen felrúgott és kutyábavett békeparancs pontjait hangoztatjuk? A béke azé, akié az erő! Franciaország nem tudja megsegíteni puffadthasú keresztgyerekeit! És ha segíti? Nem kevésbé félelmes a magyar kard, mint volt a világháborúban! Inkább egy szálig elhullni a harcmezőn, mint lassú korhadással beleomlani egy újabb területéhség karjaiba!

Szátötvenezer emberből álló hadsereget kell máról holnapra besorozni, alkotni. A magyar nemzetnek ne legyen más célja. Százötvenezer tagot számláló magyar hadsereg megoldja a magyar nemzet trianoni és gazdasági bajait. Pontosan az az ifjúság, amelyikkel nem tudnak mihez kezdeni, megtalálja a maga szerepéhez legméltóbb helyet. A hadsereg puszta létével már harcol s képzeljük el azt a didergést, ami ideodatúl bekövetkezik, mikor ez a százötvenezer emberből álló hadsereg belekiáltja a fejvesztett világba: Nem adjuk azt, ami a miénk! Nem tűrünk tovább trianoni állapotokat! *Magyarok vagyunk! E föld a mienk volt és a mienk is marad!* Munkanélkül, éhesen, reménytelenül nem fogunk itt lebzselni és arra várni, hogy sültgalambként potytyanjon a szánkba Erdély, Felvidék és Dél. Inkább leszünk egy szent reviziós eszme áldozatai, mint a trianoni nyomor élőhalottjai!

Ki kell mondani és munkálni az új magyar honvédelem tervét ezen az alapon: a magyar ifjúság a gerinc, körülötte az általános hadkötelezettség kerete hat éves, tehát az iskolai kortól kezdve nemre való tekintet nélkül a koporsóig. E hazát védeni mindenki kötelessége. Mindenki háborúja fo-

71934. Balázs Dávid, Kelemen-u. 8.
70517. Polgári Serfőző, Maglódi-út 8373. hrsz.
70514. Lőrincz Pál, Futó-u. 6929. hrsz.
76434. Propper Ede, József-tér 13.

Gépekre és felvonókra:

78493. Deres Lajos, Erzsébetkirályné-út 125.
79943. Brüll Alfréd, Szerecsen-u. 12.
79944. Finger Lajos, Budafoki-út 4.
79313. Zupka Lajos, Tüzoltó-u. 25.
79232. Rosenberg C. Károly-körut 5.
79314. Altstock Gyula, Dalszinház-u. 10.
78866. Auer Ignác, Rákóczi-út 11.
71003. Grim és társa, Csáky-u. 9.
74494. Fuchs Lajos, Márvány-u. 27.
74473. Fried Zsigmond, Oszlop-u. 29.
74493. Dr. Erődi Béla, Somlói út 14.
74202. Szalai és Földes, Kádár-u. 4.
71556. Becsey Antal, Orlay-u. 27.

Elutasíttatott:

76911. Ungár és Presser, Röppentyű-u. 1581. hrsz.
78468. Schiefner Károly, Szirtes-út 13050/a hrsz.
68823. Róna Ignác, Aranykéz-u. 4.
72180. Ramaszéder család, Népszinház-u. 5765. hrsz.

TERVPÁLYÁZATOK.

szept. 4. Kisvárda község: a községház átalakítása (50.000 k.); díjak: 1000 k., 300 k. és 200 k.
„ 15. Székelyudvarhelyi ref. kollégium elülj.: iskola vázlatos tervei (330000 k.); díjak: 1500 és 800 k.
„ 30. Földm. min.: a susáki erdőhivatali épület tervei. Díjak: 2000, 1000 és 600 k. (L. lapunk f. évi 31. számát.)
okt. 1. Brassói ág. ev. egyházközség: gymnasium és reáliskola tervei. Díjak: 2100, 1600 és 1000 k.
„ 15. Pozsony város: kulturpalota tervei (600.000 k.); díjak 2000 és 1000 k.
„ 30. Arad város tanácsa: a színház átalakításának (250000 k.) tervei; díjak: 3000, 2000 és 1000 k.
„ 31. Erzsébet-emlék bizottsága: elhelyező tervpályázat (l. lapunk 17. számát).
nov. 14. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Ybl-pályázata: az egyesületi ház kapuja fölé üvegeresz; díj: Ybl-érem.
„ 28. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kispályázata: községháza Kalotaszeg vidékére; díj: ezüstérem és 100 k. (l. lapunk f. é. 28. számát).
1911. jan. 9. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: a Balaton partján kaszinó stb.; díj: nagy aranyérem és 1200 k. (l. lapunk f. é. 21. számát).
febr. 28. Szolnok város polgármestere: csatornahálózat tervezése. Díjak: 2000, 1500 és 1000 k.
márc. 1. Gyula város tanácsa: városház tervei (300.000 k.); díjak 2500, 1500 és 1000 k.
„ 20. Brassó város tanácsa: városbeépítő terv. Pályadíjak: 8000, 4000 és 2000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

szept. 4. Beregszászi orth. izr. hitközség: **fürdőépítés.**
„ 4. Bajmok község elülj.: **jegyzőlakás építése.**
„ 5. Aradi á. é. hiv.: **patakhíd építése.**
„ 5. Nagybánya város polgármestere: **csatornahálózat építése.**
„ 5. Földmívelésügyi min.: Csíkszeredán **több lakóépület** cselédlakások, ólak, istállók építése (l. a hirdetések közt).
„ 5. Szombathelyi á. é. hiv.: **vasbétonáteresz építése.**
„ 5. Csánytelek község elülj.: **iskolaépítés.**
„ 5. Fehértemplom város polgármestere: **kórházi vízvezeték csatornázás és villamvilágítás berendezése.**
„ 5. Aradi m. kir. állami jószágigazg.: **lelkészlakás építése** (12591 k.).
„ 5. Nagybossány község elülj.: **közvágóhíd építése.**
„ 6. Lévai járási főszolgabíró hiv.: **hídépítés.**
„ 6. Budapesti á. é. hiv.: nőipariskola **villamvilágítási berendezése.**
„ 7. Deési á. é. hiv.: **kaviesszállítás** 1911—1916. évben.
„ 7. M. Á. V. aradi üzletvezetősége: **magasépítés** Pusztaszer állomáson.
„ 7. Kolozsvár mérnöki hiv.: **tűzoltó őrtorony építése** (16931 k.)
„ 8. Kunágota elülj.: **orvoslakás építése.**
„ 8. Hídalmás község (Kolozs m.) elülj.: **partfalazás** (3050 k.).
„ 9. M. Á. V. aradi üzletvezetőség: **magasépítkezések** Váralja állomáson.
„ 9. Máramarosszigeti á. é. hiv.: 15·8 *m* **híd építése** (vasfölszerkezettel vagy vasbétonnal).
szept. 10. M. Á. V. jobbparti üzletvez.: **10 őrház, 19 toldalék építése** (l. a hirdetések közt).
„ 10. Aradi m. kir. jószágigazgatóság: **artézi kút fúrása.**
„ 10. Szegedi m. kir. folyammérnöki hlv.: **kaviesszállítás.**
„ 10. Lugosi alispáni hiv.: **hídépítés.**
„ 10. Gyulavarsánd község (Arad m.) elülj.: **községházépítés.**
„ 10. Szegedi honvéd ker. parancsnokság: **aszfaltozás.**
„ 10. Székelyudvarhelyi á. é. hiv.: 35·0 *m* **kükülőhíd** alépítménye és vasfölszerkezete, esetleg vasbétonból.
„ 10. Nagybecskereki á. é. hiv.: **óvodaépítés** Beodrán.
„ 10. M. Á. V. aradi üzletvez.: Váralja állomáson **több építmény** (l. a hirdetések közt).
„ 10. Debrecen polgármestere: **útépítés.**
„ 11. Petrozsényi kőszénbánya igazg.: **tiszti kaszinó, 20 altiszti lakás, 34 munkásház építése.**
„ 11. Gyulai á. é. hiv.: 868 *m* hosszú **útkorlátok.**
„ 12. Kúnszentmiklós község elülj.: 3 **iskola építése.**
„ 12. Máramarosszigeti á. é. hivatal: **18 műtárgy építése** (22849·40 k.).
„ 12. Kecskemét város tanácsa: **műterem, téphaz és festőiskola építése** (200 000 k.).
„ 12. Máramarosszigeti á. é. hiv.: **közúti műtárgyak javítása** (7835·38 k.).
„ 12. Zilahi á. é. hiv.: **iskolabővítés** (7080 k.).
„ 12. Zalaegerszegi á. é. hiv.: **műtárgyak javítása.**
„ 13. Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: **iskolabővítés** Homonnán.
„ 13. Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ 14. Hajdu m. alispánja: **útépítés.**
„ 15. Heves község elülj.: **kaviesszállítás.**
„ 15. Németi közs. elülj.: **közjegyzői lakás építése** (12000 k.).
„ 16. Gyulavarsánd (Arad megye) elülj.: **orvoslakás építése** (12728 k.).
„ 17. Komáromi á. é. hiv.: **vasbétonkorlátok építése.**
„ 17. M. Á. V. kolozsvári üzletvezetőség: **viztorony építése** Tövis állomáson.
„ 17. Denta elülj.: **tűzoltó szertár építése.**
„ 17. Győr polgármestere: **iskolaépítés** Révfaluban.
„ 19. M. Á. V. vasgyárak közp. igazg.: **vízvezeték berendezése** Diósgyőrött és Parasznyán.
„ 19. Zombori alispáni hiv.: **útépítés.**
„ 19. Kassai á. é. hiv.: **óvoda építése.**
„ 20. Lendvavölgyi lecsapoló társulat Alsólendva: **medertisztító munkák.**
„ 20. Jász-Szolnok m. alispánja, Szolnok: **hídépítés.**
„ 22. Pápa város tanácsa: **kútépítés.**
„ 22. Alispán, Zilah: 20·225 *km* **útépítés.**
„ 22. M. Á. V. igazg.: **a budapesti épületek tetőzetének javítása.**
„ 24. M. Á. V. aradi üzletvez.: **tölgyfaanyagok szállítása** (l. a hirdetések közt).
„ 26. Cegléd város polgármestere: **jéggyár és közvágóhíd építése** (30144 k.).
„ 26. Rimaszombati á. é. hiv.: **óvoda és óvónő lakásának építése.**
„ 26. Berekbőszörmény elülj.: **hídépítés.**
„ 27. Beregszászi kir. ügyészség: **főépület- és fogházátalakítás** (5154 k.).
„ 27. Besztercebányai á. é. hiv.: **útépítés, műtárgyak építése.**
„ 28. Szolgaegyháza (Fehér m.) elülj.: **népiskola és tanítólakás építése.**
„ 29. Gödöllő elülj.: **bérház** összes munkái.
„ 29. Aradi á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ 30. M. Á. V. szegedi üzletvez.: Karánsebesen **laktanya építése** (l. a hirdetések közt).
okt. 1. Mosztár város polgármestere: **villanytelep létesítése.**
„ 4. Budapesti á. é. hiv.: 8·69 *km* **útépítés.**
„ 5. M. Á. V. igazg.: **mozdonyfordító korong vasszerkezete** (l. hird. közt).

VERSENYTÁRGYALÁSOK EREDMÉNYE.

A budapesti lóvágó építésére legolcsóbb ajánlatot tették a föld-, kőmíves- és elhelyező munkákra Robelly Aladár (29003·10 k.); a vasmunkákra Nicholson-gyár (24367·05 k.); ácsmunkákra Popper Zsigmond (2038 k.); kőfaragómunkára Schön Adolf 4625 k.); tetőfedés: Biehn János (4035·25 k.).

A szolnoki útkaparóházak építését (13800 k.) Bodnár és Schreiber nyerték el.

A bozovicsi lelkészlakás építésével Paul Miklóst bízták meg (13564 k.) 5% árengedés mellett.

A Kisucahíd alépítményét Szepesi János építi (33004·69 k.); a vasfelszerkezetet pedig a Budapesti Szivattyúgyár szállítja (38220 k. ár mellett).

A székesfehérvári városi kertészlakot (7995·96 k. ár mellett) Pénzes Imre építi.

Az aradi kulturpalota építésére beérkezett legolcsóbb ajánlatok: I. csoport: föld- és kőmívesmunkák (324046 k.), Fodor és Reisinger (316670 k.); II. csoport: kőfaragó, márványmunkák (46126 k.), Mairovitz Emil (63869 k.); III. csoport: ácsmunkák (41287 k.), Steiner József (26359 k.); IV. csoport: tetőfedő, cserepesmunkák (10827 k.), Szántay Lajos (5096 k.); V. csoport: vasfedélszerkezet Weitzer János waggon-

egységes eljárás és a szövetség kívánságai Előadó: *Gunszt* József, a budapesti építőmesterek ipartestületének főjegyzője. *f)* A szövetségeknek munkáslakóházak létesítése körüli közreműködése. Előadó: *Sztarill* Ferenc építőmester, a nagyváradi építőiparosok szövetségének elnöke (Nagyvárad). VI. A szövetség sajtóügye. Előadó: *Edvi Illés* László, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének titkára és az „A Munkaadó" szerkesztője. VII. Az egyes szövetségek indítványai. Előadók: az indítványozó szövetségek megbizottai.

A Technológiai Múzeum 1908/9. évi jelentése most jelent meg. Megtudjuk belőle, hogy *Gaul* Károly, az új igazgató, igen helyesen az iparosok közvetetlen tanítását vette programmjába, természetesen a múzeum anyagának fölhasználásával. Budapesten is és a vidéken is számos tanfolyamon oktatják a legkülönbözőbb iparágakat, az odavágó legújabb gépek ismertetésével együtt. Az eddigi eredmény igen kielégítő, egyrészt mert a hallgatóság mindenütt elég nagy, másrészt mert maguk a hallgatók is meg vannak elégedve, mert a tanult gyakorlati anyagot rögtön hasznukra fordíthatják.

A repülés magassága dolgában f. é. 35. számunkban közöltünk néhány méretet, melyek az egyesek által fokozatosan elért legújabb magasságokat jelezték; egyúttal annak a valószínűségnek adtunk kifejezést, hogy nemsokára két kilométerre fognak az aviatikusok emelkedni. Ez nagyon hamar beteljesedett, mert, mint a napilapok írják, a napokban Morane Havre-ban 2100 *m* magasra repült. Eddig tehát övé az „úttörés" elsősége; ki tudja, meddig tarthatja meg?!

A Duna-Tisza-csatorna építésének tervei, mint a lapok írják, már elkészültek. A nagy munka hónapok óta folyt és most befejeződött, úgy hogy a miniszter a csatornáról szóló törvényjavaslatot már az őszi ülésszakon a képviselőház elé terjesztheti. A miniszter a budapest-csongrádi csatornavezetés mellett döntött és a tervezett solti kiágazás gondolatát végleg elvetette. A csatorna építésének költsége 45 milliom koronában van előirányozva s az építés hat évre van tervezve.

A helyiérdekű vasúti törvényt Ausztriában a császár már szentesítette. Hát az évtizedek óta vajudó magyar törvényjavaslatról mikor írhatjuk ugyanezt?!

A német építész- és mérnök-egyesületek 19-ik vándorgyűlésüket az idén szeptember 4—7. napján M. m. Frankfurtban tartják, amelynek folyamán Frankfurt építészeti fejlődéséről, új kikötőjéről, aztán az építésügyi szabályokról tartanak felolvasásokat; kirándulnak Homburgba és Salzburgba is.

Vasbétonhidak a vasútépitésben folyton szaporodnak. Még pedig a következő jeles tulajdonságaik folytán: tartósak, tűzállók, az árvíznek is ellenállók, rozsda nem bántja őket, javításra nem szorulnak. A forgalmi súly a holt súlyhoz képest kicsiny, vashidakon ellenben nagy, ami a vashidak gyors pusztulását okozza. Ohió államban a Maumee folyón át az Electrical Railway Company hidat épített ott, ahol a folyó 300 *m* széles és 15 *m* magas partja van. A hídnak 22 ~ 27 *m* támaszközű tizenkét íve van. A talpfa 13 *m* magasan van az alacsony vízállás fölött. A kavicságy mélysége 4·80 *m*. Forgalmi súlynak 270 tonna nehéz waggonsorozatot választottak, vagyis folyóméterenkint 15.200 *kg*-ot, a jövő vasútjának nagy súlyára és sebességére való tekintettel. Az egyik ív összes súlya 1·2 milliom *kg*, 7600 *kg* folyóméterenkinti terheléskor, azaz, ha az ívre 200 *t* súly nehezedik, az összes súlynak 15%-a a forgalmi súly, 15.200 *kg* folyóméterenkinti terheléskor 30%-a. Vashídnak a súlya ugyanazon forgalmi súlyra és támaszközre 90 *t* volna, tehát a 200 *t* forgalmi súly több mint 200% súlytöbbletet okoz, a 400 *t* pedig 450%-ot. A Maumee-hídban 900 *t* vas van és 260 m^3 béton. A bétonozás sorrendjében először az első pillér készült el a boltvállig; aztán az első ív középső öve; azután a második pillér szintén a boltvállig; ezt követte a második ív középső öve; azután az első ív többi öve készült el az első pillértől a másodikig s így tovább; kihagyták azonban a szélső (pillér fölé eső) 1·20 *m* széles boltöveket, amelyeket csak legvégül a hátfalazattal együtt készítettek el. Hézag tehát nincs a pillérek fölötti vasbétontömegben. A tágulás hézagai a boltváll fölötti hátfalazatban függőlegesen vannak elhelyezve. A híd északi végén a hátfalazatok mészkősziklán, déli végén szárnyfalakban végződnek, amelyek 4·20 *m* magas földtöltése támaszkodnak.

Új portlandcementgyár. A Bélapátfalvi Portlandcementgyár Részvénytársaság, mely a mult évben alakult meg 2,600.000 korona alaptőkével a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság közreműködésével, gyárát az Eger-Putnoki Helyiérdekű Vasút mentén fekvő Bélapátfalva községben felépítette s már üzembe is helyezte.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépitési bizottságnak aug. 29-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

72456. Koller örökösök, Kun-u. 5834. hrsz. négyemeletes ház; terv. Császár Ferenc.

74561. Biehn Jakab, Ügynök-u. 1185. hrsz. négyemeletes ház; terv. Nagy és Benedikt.

78564. Fastl Lehel, Ilona-u. 2800. hrsz. háromemeletes ház; terv. Lechner Ödön.

75975. Rosenbaum Bernát, Márton-u. 3 háromemeletes ház; terv. Simon Ferenc.

80699. Dr. Pálffy Ferenc, Nádor-u. 1128. hrsz. négyemeletes ház; terv. Kardos István.

80719. Házépítő bank r. t., Tudor-u. 3717. hrsz. kétemeletes ház; terv. Strasser Ulrik.

80335. Schneller József, Váci-út 1529. hrsz. emeletes ház; terv. Tauszig és Roth.

78566. Müller Rezső, Róna-u. 2322. hrsz. gyári épületek: é. m. Pucher István.

78907. Deutsch Rudolf, Kut-u. 1. emeletes ház; é. m. Krticka F.

74986. Saile Antalné, Lőpormalom-dülő 7924. hrsz. hét darab családi ház; terv. Szilvinyi Hugó.

79279. Saxlehner Andor, Alkotás-u. 1404. hrsz. emeletes ház; terv. Havlik Antal.

76114. Weisz Ármin, Agancs-út 9416. hrsz. földszintes ép.; terv. Sugár és Krausz.

78568. Friedrich Ferenc, Gyarmati-út 2. emeletes nyaraló; é. m. Czipper Nándor.

76540. Meiwald Péter, Conti-u. 5. kétemeletes ház; é. m. Winkler József.

76889. Faludi Ferenc, Svábhegy 9790. hrsz. emeletes ház; terv. Schömer Ferenc.

79959. Arady és társa, Columbus-u. 9. földszintes ház.

Átalakításokra:

79946. Tirschel Jánosné, Andrássy-út 82.
80383. Polyák Béla, Klauzál-tér 16.
80303. Radó és társa, Dob-u. 67.
79948. Doszkár János, Kigyó-tér 2.
78893. Szluka István, Komócsy-u. 10.
76427. Rosner Zsigmond, Örömvölgy-u. 22.
80703. Erdélyi Géza, Bethlen-u. 6.

Jóváhagyásra ajánltattak:

80203. Reichel és Heisler cég, Vasgyár-u. 8514. hrsz.
80519 Lehmann Rezső, Petneházy-u. 1645. hrsz.
78919. Weiss Tivadar, Amerikai-út. 3.
79148. Berczik István, Drugeth-u. 5.
78351. Bancsák Pál, Fövény-u. 24.
78470. Kaltnecker János, Pillangó-u. 28.
78497. Wippler és tsa, Mohács-u. 1750. hrsz.
79836. Tudor accumulator-gyár r.-t., Váci-út 1572. hrsz.
77361. Magnesit ipar r.-t., Gyömrői-út 8511. hrsz.
76133. Bereghy Kornélné, Debrői-út 6704/2. hrsz.
76132. Haffner Károly, Debrői-út 6705/1. hrsz.
76555. Kramer Jakab, Király-u. 52.
74010. Kulka Károly, Gizella-út 57.
81192. Zuckermann Ede, Orczy-út 28.
71619. Heinicke H. R. cég, Szentendrei-út 568.
79266. Jare Döme, Diós u. 29.
79245. Reiter Ignác, Csata-u. 35.
78577. Bpesti szénsavgyár r.-t., Béke-u. 68.
78575. Tóth János, Lengyel-u. 13.
78315. Szehr Péter, Kerekes-u. 22.
77594. Práger Adolf, Csévi-út 5649. hrsz.
77599. Komáromy János, Kenyeres-u. 12.
76735. Nagy Ignácné, Filatori-dülő 6197. hrsz.
77374. Klein József, Budaörsi út 13225. hrsz.
76913. Weisz Bernát, Kiskorona-u. 1400. hrsz.
73960. Schreil és Darula, Alkér-u. 5.
72758. Horváth István, Tahi-u. 1548. hrsz.
72982. Balla András, Vezér-u. 2154. hrsz.

Kardos Gyula

KARDOS: ÉRDEKES OLVASMÁNY

KARDOS GYULA / 1857 - 1908 / :

106. Fuvolázó. - Olajf., fa, 11.5 x 9.1 cm.
Jelz. nélkül.

107. Tanulmányfej. - Olajf., v., 37 x 46 cm.
Jelz. l.j.sarokban"Kardos Gyula/1886".

Kardos Gyula

Kopp 1939/40 szerem. II

Hangay Sándor

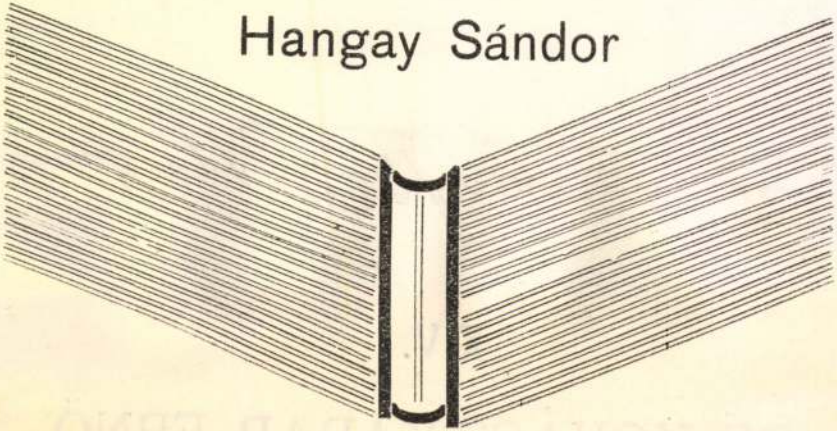

KÉKKÖNYVE

Kardos Gyula (1857—1908).

284. DURCÁSKODÓ. Jelezve l. jobbra: Kardos Gyula. 1400.—
Fa. 18×15 cm.
Illusztrálva.

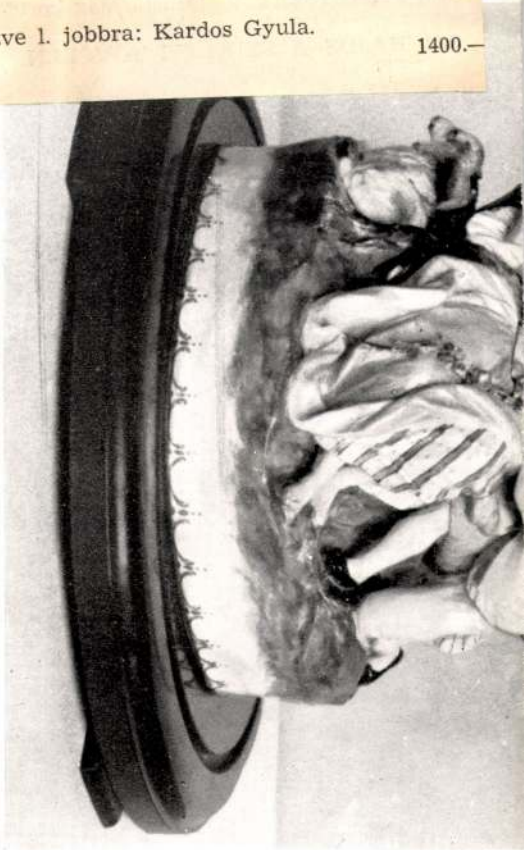

867.

Almásy-Teleki II. 1939

859.

911 *1092.* *911.*

Kardos István nápi művész
(fafaragás)

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 411-414. o.

Sebestyén György: kiállítási beszámoló.
Magyar Sfjuszáni képzőművészeti
kiállítás.

Kardos István

MDK

asztalosmester

1780-1800 évek között a debreceni asztalosok bejegyzett mestere.

STERNBERG MÁRIA: Irodalmáriumok Debrecenből. Ip.műv.Múz.Évk.III-IV. 1960. 35-48.l.

45.l. 15. jegyz.

Kardos István I. /id/. MDK

debreceni asztalos

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"Kardos István I., özv. Kardos Istvánné, Kardos IstvánII"

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből. Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.

46.l. 16. jegyz.

özv.Kardos István né MDK

debreceni asztalos

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"Kardos István I., özv. Kardos Istvánné,
Kardos IstvánII"

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip.műv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.

46.l. 16. jegyz.

Kardos István II. /ifj./ MDK

debreceni asztalos

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"Kardos István I., özv. Kardos Istvánné, Kardos IstvánII"

Sternegg Mária: Irómalmáriumok Debrecenből. Ip.műv.Múz. Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.

46.l. 16. jegyz.

MNK

Karolos István
nyomdája

1845-ben fasajtó mellett volt nyomdaja
Debrecenben

Faragó: A munka ünnepe
Grafikai Szemle 1995/6 12. 2016

Kardos Ferenc

rézmetsző

Prixner Godofreddal együtt metszette Lipsky Jánostól tervezett magyarországi térképeket 1810-ben

72 × 57 cm.

Kiállítva:

Kat Bratislava

103, 291. l

MDK

Kardos István, szobrász
Rinyakovácsi.

274. Faragott tüpárna.

Nagy. Mű. Képcsarnok. Kiáll. /VIII/
Füv. Képtár. 1949. aug.16.-szept. 1e. Kat.

MDK

Kardos Ferenc rézmetsző

Kardos Ferenc rézmetsző Prixner Godolfreddal együtt metszette Lipsky Jánostól tervezett Magyarország térképét 1810-ben.

Kat Bratislavy 103, 291 l.

Kardós István

MDK

Megemlítve mint kiállító

-di- : Jegyzetek a "tizenkilencek" kiállításáról.

Dunántuli Napló 1958. okt. 15.

Kardos István MDK

Résztvett az 1957-es pécsi őszi tárlaton.

-di-: Gondolatok az őszi tárlaton.
DUNÁNTULI NAPLO, Pécs, 1957. nov. 21.

Kardos István

debreceni asztalos rajza 1799-ből.
„Asztal"; 229 n. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18. 19 század fordulóján, Budapest. 1972

Kardos István

Ex libris kiállítása lesz a Pécsi Kisgalériában

N. N.: Had ex libris kiállítás lesz

Dunántuli Napló 1970 XII. 15

Kardos Szlován

festő

M.D.K

Resít vesz a tarlatan

– di – : Jegyzetek a térenkilencek tárlatáról.

Dunantúli Napló, 1958. okt. 15 - 5 lap.

Karaos István

Kisgrafikáiból kiállítása
lesz a Hislapolvasóban

N. N.: Elkészült cipém
kiállítások programja

Dunán Juli Napló 1971 I. 7.

Kardos István

Budapest, 1940. május

Kardos István iparművész-üzem,
VIII. József-krt 52/56. O131-652

hez a Főfelü előség hozzájárul, a
miniszter a Főfelügyelőség javasla-
tára elrendelheti az illető emlék k
sajátitását. Ebben az esetben a tu-
lajdonos tartozik az emléket a kisa
játitási eljárás befejezéséig érint
lenül hagyni. A kisajátitási összeg
tekintetében, meg nem egyezés eseté
három tagu bizottság dönt, melynek
egyik tagját a tulajdonos, a másika
a Főfelügyelőség jelöli ki, mig a h
madik az épitmény helyén illetékes
járásbiróság elnöke. Amennyiben a F
felü előség nem él a kisajátitás j
gával s a tulajdonosnak engedélyt a
hogy az épitményt egészben vagy rés
ben lebontsa, a tulajdonos, ha az i
felszabadult telken maga épitkezik,
telek értékének, ha pedig azt eladj

Kordoš Ivan

építész

Élet. arck.

Valjnbal

334. l.

Kardos Iván

építész

Dán Hugó és Juró házai, Török utca

5 emeletes ház

Építőipar. 1912. 199. l.

(Magánépítészi engedélyes.)

~~javaslom, méltóztassék Szombat~~
~~teni~~, hogy szökőkut vagy kivil
kegegyház monumentális hatásá
nem engedhető, mert egyrészt k
részt a dóm monumentális hatá

Budapest, 1943 novem

Kardos Gyula

Két müvész elmaradt a Mücsarnok kiállitásáról, melyet Telepy Károly rendezett. A lap Képzőművészet c. rovatában közölt beszámoló sajnálattal állapitja meg, hogy Kéméndy Jenő és Kardos Gyula müvészek alkotásai azért nem szerepelnek a tárlaton, mert "a müncheni müárus még azon nedvesen elviszi tőlük, még ha annyi volna is."

A HÉT, Bp. 1890. nov. 23.
I.évf. 47.sz. 335-336. lap.

Kardos Gyula fm

(1857–1905)

Baján született

– Nagy István fm

MŰVÉSZET 1985/11/12/68

KARDOS Gyula

Gábor E
Müvtört.Ért. 1990 1/2 27/43.

[illegible] el-
nevezésű kft. [illegible] millió forintos alapjókéjének nagyobbik felét a külföldi partner adta.

Kiigazítás

A szombati (június [illegible]) számban megjelent, *Level Ferenczy Bénínek* című cikkembe több hiba csúszott. Nemi húzás miatt ezt olvashatjuk például: a miniszter „egyetértett azzal, hogy ki legyen a gazdája" a Ferenczy-évforduló ügyének; holott éppen ez volt a minisztérium problémája. Egyetértés csupán abban volt, hogy a tentenáriumról méltóképpen meg kell emlékezni. Más: a cikkbeli állítással ellentétben a századik évforduló nem idén június 10-án volt, hanem jövőre, 1990-ben lesz. A cikk erre akarta felhívni a figyelmet; az előkészületek szempontjából a huszonnegyedik órában, ám talán

A egészségügyi és szo-
[illegible]akenderképzés cél-
[illegible] a jövőben a ka-
[illegible] pártiskola. Az
[illegible] és a KISZ Somogy
[illegible] a közösen
[illegible] intézményt már ko-
[illegible] a megyei
[illegible] Az új főiskola a
[illegible] alatt megállapo-
[illegible] a Pécsi Orvos-
[illegible] Egyetem kötelé-

KARL Henrik

Kovachich M. Győry 1813

Huszár: Személyi érmek. Bp. 1999.
Nr. 277.

melt csigalépcső
olt felirattal

Tor Lókafok

Kardos Gyula

l.

Pirchan - Szalai

260. l.

Mály tiszteletével

ár 27.

helyreállitásnál a helyszin
be lettek fejezve s minthog
időjárás még nem alkalmas, a
beszüntettem, amely napon is

Evvel kapcsolatban R
fizetését is beszüntettem a

Budapest, 1912. febru

KARDOS István asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133.

1821.

KARDOS István asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

KARDOS József, pozsonyi asztalossegéd

Joseph K.,Tischlergesell,

2 gyerm. megh. 1844, 747 l.
1844, 751 "

Pr.Z.

Kardos József

Építésmunkatérse Gerő Láclónak
a budai Várpalota, Szegfeld
épületeinek befreállításán

Magyar Épitőmüvészet 1968. 6.sz. S. l.

Kardos József

MDK

kassai céhmester 1715-ben.

Wick B: A kassai szt. Rozália-kápolna története.
Kosice, 1935. 89. l.

KARDOS József, pozsonyi avztalossegéd

Joseph K., Tischlergesell, 5 éves fia meghalt. (1844, 747 l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt. (1844, 751 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Kardos József, terv.-ip.müv.

"Fürdőszobáját" az Ulrich-cég készítette el.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. Muzeumban rendezett 50 éves jub. kiállitásának résztvevői.
Magyar Iparmüvészet. 1935. 266.l.

Kardos Gyula

~~[illegible]~~

Keleti 1893

438. l

1.

Nap	Szöveg	
	Részvényesek Részvénytőkének	
1.	5.000 részvény jegyzéséért @ 30.-	
	Pénztár Részvényeseknek	
1.	Eddigi befizetések 5.000 részvény után @ 9.-	
	Pénztár	

Kardos Gyula

Lyka München

19,26,5-6, 61.. l.

Kardos Gyula

Festő

l.

Honier Lajos

Benczúr Gyula

Bp. 1938

40. l.

A m. kir. vallás- és közoktat

ügyszám alatt a keb. számv. V

rendeletének másolata:

Költségvetési év: 1928/29. S

sa"cim. Müemlékek Országos B

Nincs.

Utasitom, hog

tanárnak /Budapest, I.Kriszt

tus hó 17-én Budapestről- Sz

Kardos Gyula

u. 1898

u. 1899

Vas. Ujs

1908. 112. l.

113. l.

Veges

Ipolyi
Arnold

Bedegi Nyáry Krisztina

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Kardos Gyula.

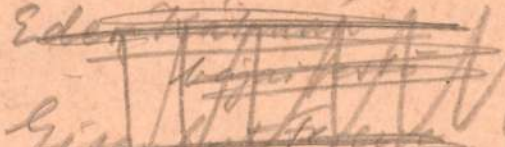

Kardos Gyula festő
szül. Baja
Radonics Novák festő
szül. Moholy 1824. † 1890
Szárits Imre festő
szül. Zenta
Szirmai Antal festő
szül. Kabadka
Thanhoffer festő
szül. Óbecse 1828.
bácsbodrogmegyei festők
Dudás Gyula = Bács-
Bodrog vármegye esztetikai
monographiája II. k. Zombor
1896. 535. l.

4882

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Hajdúvár, Hajdú-Torna vm.	Ref. templom Leírása, adatai

Kardos

284. Kardos.

Böhm Pál

Almásy - Teleki II. 1939

78. Böhm.

349. KARDOS GYULA: Mézeshetek.

233. Márk Lajos: Incselkedés.

Kardos Gyula

252. Kardos Gyula: Férfi arczkép.

Műcsarnok 1899/1900
Acél kiáll.

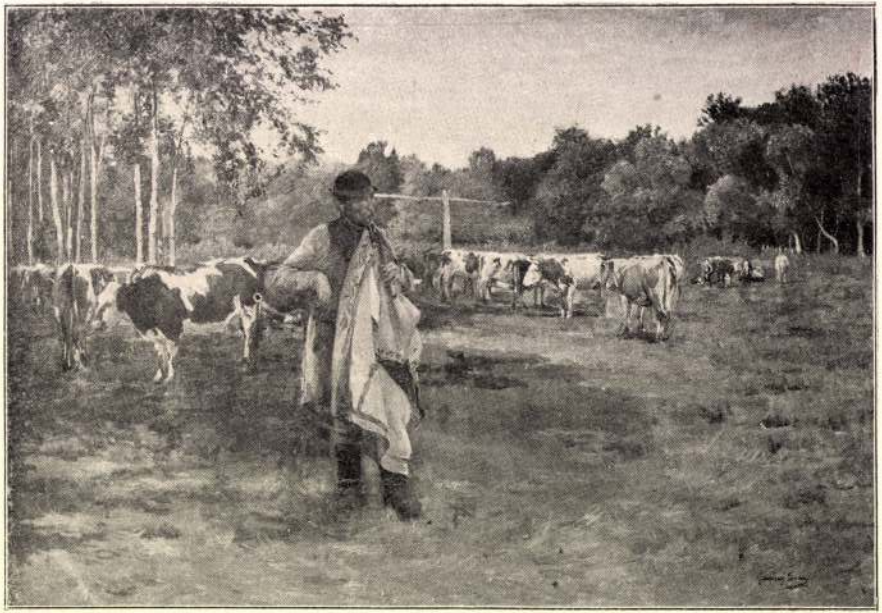

182. Zemplény Tivadar Itatónál.

Kardos József

Sedlmayr János: A budai Várpalota középkori épületeinek helyreállitása /Gerő László, Szabó László, Lux Kálmán, Várnai Dezső, Mendele Ferencné, Kardos József, Kiss György épitészek, Ormos Imre, Kiss Gusztáv kertterve-zők./ - Magyar Építőművészet, 1968.6.sz. 9-15. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.139-182.l. 157.l.

dr. Kardos József,

Jávor Otto: Trefort utcai „Mintő" az Elte Sajgvári Endre Gyakorló-
iskola története. téka.

Száz éves fennállás...

Nem a „hagyományos" évkönyvet adták ki, hanem az iskola történetét foglalták össze a szerzők. Az évkönyvet dr. Kardos József kiklorálta.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 46-old.

Négy évvel ezelőtt kezdte kalapálni a rezet dr. Kardos József. Néhány pécsi jellegű dísztárgyat, hamutartót, és karkötőt készített. Országos pályázatra tizenegy hamutartót küldött be a Képzőművészeti Alap Vállalathoz. Nyolcat elfogadott a zsüri. Kardos doktor azóta, úgy kedvtelésből készíti a szebbnél szebb modern vonalú művészi karkötőket és dísztárgyakat rézből, kalapálással. A pécsi ötvöst felvették a Képzőművészeti Alap tagjainak sorába. Legújabb termékei: az újvonalú falilámpa és a faliképek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI PÉCSI NAPLÓ
1962 DEC. 17

...ncsc...

Vajon kik le...
...lurkók? — tűnő...
...kerül a sor a ta...
...kell nekik vas...
...pénzt keresni"...

Nincs sok id...
...alatt megtaláln...
...szakadozott r...
Alul meg egy ruha...
...van elszakadva. I...
...egymást. A kislány...
...értelmesen élénk, b...
...gy is helyes lányka — lábán
...egalább negyvenkettes gumi-
...csizma, fején egy sosemosott
...kendő, a ruhája meg... A ru-
...hája meg, ki tudná felfedezni
...milyen eredetű göncök tömke-
...ege... Mindhárman cigányok.

Kérdezgetem őket. Félrebe-
...szélve igyekszenek elillanni.
...Aztán mégis maradnak. Tizen-
...egy évesek — elsősök. Négy-
...t évük elkopott valahol...

— *Én másodikos vagyok* —

— *Az üszögi iskolából — ez a település oda tartozik — nemrégiben irányították át hozzánk néhány gyereket. Mert szabadulni akartak tőlük. Sok a gond...*

— Mi lett a sorsuk?

— *Természetesen, visszaküld tük őket. Lakáscsere nem történt, nem tartoznak hozzánk...*

Hát igen. A közigazgatás szabadulni szeretne, a pedagógusok egy része szintúgy — hangzik egy keserű vallomás V. M. elvtárs szájából, aki nagyon alaposan ismeri ezt a problémát. De hát akkor ki segít?

Harangozó László

(Folytatjuk)

Kardos István

1980

Ausstellung in der Drei-Tannen-Galerie, Olten

Istvan Kardos malt verschiedene Stile

cmr. — Am vergangenen Samstag wurde in der Oltner Drei-Tannen-Galerie mit der Vernissage die Ausstellung des Malers Istvan Kardos eröffnet. Zu diesem Anlass hatten sich gut dreissig Personen eingefunden. Zugleich konnte die Galerie ein kleines Jubiläum, nämlich das einjährige Bestehen feiern.

*

Istvan Kardos wurde 1945 in Ungarn geboren, absolvierte das Kunstgymnasium in Pecs, studierte anschliessend Zeichnen und Literatur in Szeged und war dann Lehrer in Budapest. Seit zehn Jahren lebt er jetzt in der Schweiz, wo er zurzeit als Werkklassenlehrer und Künstler in Zug tätig ist. Seine bisher grösste Ausstellung hatte er im Rathaus Zug.

Sein Werk stellt eine virtuose Palette von verschiedenen Stilen dar. So sind Bilder in Aquarellfarbstiften, Farbstiften, Oelfarbe, Kohle, Tusche und Acryl zu sehen.

*

Eingerahmt von zwei Sonaten des Komponisten Tartini, vorgetragen von einem Teil des Kammerensembles Goldau, sprach Beat Arnold ein paar Begrüssungsworte, in denen er betonte, dass Kardos, schon von der Ausbildung her, die Klassik ein grosses Anliegen sei. Weiter machte Arnold auf die Vorliebe des Künstlers zur Thematik des Menschen, des Altertums und des Mythos aufmerksam, die er auf sehr sensible Weise zum Ausdruck zu bringen sucht.

Es soll noch betont sein, dass der musikalische Rahmen der Vernissage eine sehr lockere und gemütliche Atmosphäre verlieh. Eine Verbindung der beiden Kunstformen Malerei und Musik solcher Art ist äusserst begrüssenswert und darf ruhig als Anstoss für derartige Anlässe gedacht sein.

*

Den Mittelpunkt der Ausstellung bildet eine Folge von Szenen aus Dantes «Divina Comedia». Dieses Buch beinhaltet einen Gang des Schriftstellers Dante durch die Unterwelt, begleitet vom römischen Dichter Vergil, der selbst Verfasser eines solchen Epos ist. Es werden dabei verschiedene Abschnitte der Hölle geschildert, in denen berühmte Gestalten ihre gerechte Strafe bekommen. Diese Darstellungen sind nicht bloss alte Geschichten, sondern sie sind durchaus als allgemeingültige Lebensweisheiten gedacht, die auch heute noch ihre Bedeutung und Wahrheit haben.

Istvan Kardos ist sehr an Mythen interessiert und bezeichnet diese und die Literatur überhaupt als ein Spiel, das keine Grenzen kennt. Die Hölle wurde vom Maler in sehr lebendigen Farben dargestellt, wodurch der Künstler zeigen will, dass die Hölle und die Menschen dort an und für sich etwas Totes sind, jedoch durch die Betrachtung Dantes lebendig werden. Hier, wie auch in den zahlreichen Landschaftsimpressionen aus Amsterdam, Venedig, Israel und Frankreich, die ebenfalls zu sehen sind, wird deutlich, dass für Kardos nicht das Objekt, das er betrachtet, wichtig ist, sondern der Eindruck, den das Objekt auf ihn macht. Diese Eindrücke entstehen vor allem durch Gespräche mit den Menschen, die der sympathische Künstler so oft als möglich sucht.

Die Ausstellung bleibt noch bis zum 20. Dezember an folgenden Tagen geöffnet: Mittwoch 16 bis 17 Uhr; Donnerstag 19 bis 21 Uhr; Samstag 14 bis 17 Uhr; Sonntag 15 bis 17 Uhr. Istvan Kardos wird auch an der ART 13 82 zu sehen sein.

in Walterswil. Der Durchführungsmodus soll beibehalte
peter-Aspiranten wird ein Fonds eröffnet. Der Verba
ein Mitglied erweitert werden.

Verbandspräsident Anton Hagmann konnte am Sonntagmorgen die Vertreter sämtlicher Verbandssektionen begrüssen. Die Herbst-Delegiertenversammlung hatte die Vorbereitung des Musiktages 1982 zum Ziel.

Protokoll einstimmig genehmigt

Das Protokoll der letztjährigen Herbst-DV wurde einstimmig genehmigt. Der Vorsitzende streifte nochmals kurz den ganztägig durchgeführten Musiktag 1981 in Wisen, der als Erfolg gebucht werden konnte.

Als Festsektion für den Musiktag wurde im Abtausch mit Starrkirch-Wil die Sektion Safenwil-Walterswil bestimmt. Eine grosse Diskussion entstand um die Bestimmung des Durchführungsdatums. Schliesslich einigten sich die Delegierten auf das Wochenende vom 21.—23. Mai 1982. Der Durchführungsmodus wird, wie in den Vorjahren, beibehalten, indem am Freitagabend die Sektionen des rechten Aareufers die Wettstücke vorzutragen haben und am Sonntagnachmittag in der Festhalle für die Unterhaltungsmusik besorgt sind.

Die Vereine des linken Aareufers werden das Wettstück am Sonntagnachmittag aufführen. Am Sonntagnachmittag gelangt ferner wieder der Marschmusik-Wettbewerb zur Austragung.

Als Abschluss ein Gesamtchor

In der Festhalle werden die Veteranen ausgezeichnet und zum Schluss wird ein Gesamtchor aufgeführt. Es werden ein Choral und der Marsch «Olonum» zu hören sein.

Am Samstagnachmittag haben die Jungmusikanten wieder ihren grossen Auftritt am Jungmusikanten-Treffen. Die Sektionen sind aufgefordert, ihre Jugendmusiken zu entsenden. Auch hier wird wieder ein Gesamtchor aufgeführt.

Ehrenpräsident Ernst von Büren möchte dem Verband einen Pokal stiften, um die Marschmusik aufzuwerten. Dies gab einige Diskussionen, da man das heutige gute Einvernehmen unter den Sektionen nicht wegen eines Pokals aufs Spiel setzen möchte. Die Delegierten erhielten die Hausaufgabe, ob Pokal ja oder nein, in ihren Vereinen zu diskutieren, um an der Frühjahrs-Delegiertenversammlung definitiv entscheiden zu können.

Aus den Sektionen lagen keine Anträge vor. Der Vorstand selbst stellte den Antrag, für angehende Militärtrompeter-Aspiranten einen Fonds zu eröffnen, der auf Initiative von Adj Jof Robert Grob angeregt wurde. Aus einem

jährli
dem
dieser
durch
ment,
in w
Initia
Verba
Beide

Vors

Der
tonal
die

schläge, um den Verbandsvorstand um ein Mitglied zu erweitern; heute gehören ihm nur vier Mitglieder an. Zum Abschluss der flott verlaufenen Versammlung wünschte Verbandspräsident Anton Hagmann allen Sektionen viel Erfolg bei den kommenden Abendunterhaltungen und Kirchenkonzerten.

7. Dez. 1981
Oltner Tagblatt
Olten (CH)
Auf1.t.12 012
1024
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37
ARGUS

1964 NOV 12.

Kardos József

1021

Pardon, mi a hobbyja?

9. ÖTVÖSSÉG

Dr. Kardos József lakása tele van ötvösdísztárggyal. Vörösréz dísztálak és álarcok függnek a falon, nemesveretű ékszerek, kazetták, hamutartók hevernek az asztalon, mint valami kiállításon. Minden darab a primitív művészet korát idézi, az álarcok látványa az afrikai tamtam dobokra emlékeztet. Összhatásában rendkívül modern a kép.

Kardos József nem hivatásos művész, hanem fogorvos. Ezért helyénvaló a kérdés:

— Mióta foglalkozik ötvösmunkákkal?

— Kilenc éve.

— S korábban? Mi indította arra, hogy szerszámot vegyen a kezébe?

— Inkább azt kérdezné, hogy ki indított? — Dombay János bácsi volt az ösztönzőm. Nagyon szeretett ötvösmunkákkal foglalkozni, a háború utáni inflációs időkben abból tartotta fenn magát.

— Hogyan került kapcsolatba a múzeumigazgatóval?

— 1948—55. között a Kórbonctani Intézetben dolgoztam. A régészek odahozták az ásatásoknál talált csontokat. Bejáratos lettem a múzeumba, s miközben a megtisztított csontokat rendezgettük, szembetaláltam magam a régi edényekkel. Mint sokan mások, én is felfedeztem, hogy mennyire modernnek látszanak.

Az igazsághoz tartozik, hogy Kardos Józsefnek már fiatal korában szembetűnő művészi érzéke volt. Olyannyira, hogy a szülei nem tudták, hová írassák be: [illegible]mre, vagy képző[illegible]ra. Végül ma is nagy dilemmában van, ha megkérdezik tőle, hogy minek tekintsék: orvosnak, vagy művésznek? A lakása mindenesetre azt mutatja, hogy művész is, meg kutató is. Van ugyanis egy laboratóriuma, ahová időnként bezárkózik, s mintha csak valami dísztárgyat kalapálna, éjjel két óráig dolgozik. Nehéz volna megmondani, hogy miben vitte többre, hiszen sejttani kutatásait külföldi szakfolyóiratok is méltatták, dísztárgyait viszont a Képzőművészeti Alap sorra elfogadja. Még Kovács Margiton, az ismert keramikusművészen is felfedezte a karkötőjét.

Ha teljes képet akarok rajzolni Kardos Józsefről, meg kell emlékeznem a többi szenvedélyéről is. Mert van még néhány, csak körül kell nézni a lakásában. Az egyik szoba falát maga alkotta képekkel díszítette, krétarajzaira több festő felfigyelt már. Ugyanebben a szobában sajátos asztalkát láthatunk kovácsolt vas lábakkal és mozaikos tetővel. A mozaikot apró kőlapocskák alkotják.... Ezenkívül, az előszobában apró campingszékekre lehetünk figyelmesek, fekete, hajlított vas- és PVC-cső kombinációjával.

Van egy autója is. Néha felhúzza a kezeslábasát és könyékig olajosan szerel. A felesége odafut és rémülten csapja össze a kezét, mert férje szétszedi az egész motort. Az asszony attól retteg, hogy nem tudja majd összerakni, valamelyik csavart nem fogja megtalálni, de ilyen még nem fordult elő: még mindig összerakta és minden csavart megtalált.

Magyar László

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A legjobb 16 közé

Ebben az évben nagyszerűen szerepelnek a Szigetvári Vörös Meteor női kosárlabdázói. Az NB II-ben a legjobbak közé kerültek, s most a Népköztársasági Kupa-mérkőzéseken is egymás után aratják győzelmeiket. Az együttes a legjobb 16 közé verekedte fel magát.

Az NB I-be kerültek a BTC női tekézői

Kerek három tonna súlyt kellett összesen emelni verseny közben és 2187 tekebábut eldönteni a Pécsi BTC női tekecsapatának ahhoz, hogy az NB I-be jutást kiharcolja. A csapat majdnem teljes egészében gyermekes asszonyokból áll. Amíg a heti két edzésen az asszonyok a tekebábuk között teremtettek rendetlenséget, addig a férjek otthon a lakásban rendbe tettek mindent. Sok-sok áldozatot, lemondást követelt az NB I-be jutás.

Idén tavasszal rajtolt az NB II-ben a BTC női tekecsapata. Az első évben a bentmaradás volt a céljuk. A tavaszi idény végén nagy meglepetésre — az NB II-s újoncok veretlenül az első helyen végeztek, sőt az országos NB II-s ranglista első négy helyét is BTC női tekézők foglalták el.

Ekkor már a cél is megváltozott... Megnyerni a bajnokságot! És sikerült!

Mi volt a siker titka?

Ruzsinszky László, társadalmi edző az idén tavasszal vette át a csapat irányítását. Kis létszámú, de lelkes gárdával kezdett. Az NB I-et megjárt rutinos edző hamarosan lecsiszolta a játékosok hibáit, állóképességüket növelte és a koncentrálásra beidegzette őket. A játékosok fegyelmezetten hajtották végre az utasításokat és családtól, hazai környezettől néha két napra is elszakadva küzdöttek a BTC színeiért.

Húsz éven aluli és ötven éven felüli játékosok is szerepelnek a csapatban, de jól megértik egymást. Balogh Istvánné, a csapat intézője maga is versenyez, de a csapat közül számtalan felvetődő probléma megoldásában is segédkezik. Komoly része van abban, hogy a BTC-t a mezőny legkiegyensúlyozottabb csapataként tartják nyilván.

Megérdemlik, hogy felsoroljuk azok nevét, akik az NB I-be jutást kiharcolták. Baloghné, Baranovicsné, Botosné, Bertáné, Gódiné, Geverigáné, Kovácsné, Nógrádiné, Szirtesné és Szabó Irén.

Baksa László

E heti totótippjeink

	Népszab.	Népszava	Népsport	D. Napló
1. Milan—Internazionale	2 1 x	1 x	1 x 2	x 1
2. Lazio—Róma	1 x	1 x 2	2 x 1	2 x
3. Fiorentina—Bologna	1 x	1	1	1
4. Varese—Foggia	1	1	1	1
5. Cagliari—Atalanta	1	1 x	1 x	x
6. Juventus—Sampdoria	1	1	1	1
7. Lanerossi—Catania	1 2	1	1	1 x
8. Messina—Torino	x 2	1 x	2 x	2 x
9. Trani—Napoli	2	2 x 1	2 x	1 x
10. Parma—Catanzaro	1	2 1	x 2	2
11. Verona—Lecco	1 2 x	x 2	x 1	2 x
12. Angers—Monaco	2 x	2 1	x 1	1
13. Lens—Sochaux	1 2	1 x	1 x	x
14. Rennes—St. Etienne	1	1	1 x 2	2 1

Gyakorlattal rendelkező
GÉPKOCSI-VEZETŐKET ÉS EGY SZERVÍZ-MUNKÁST
azonnali belépéssel felveszünk. Postagarázs, Pécs, Jókai utca 10. — Telefon: 24-40.

Hajhullás és korpásodás elleni védekezés Schneider fodrásznál, Városház u. 2.

Fiatal, kövér sertések és egy olajkályha eladó. Pécs, Gárdonyi u. 20. (Kertváros.)

Fémesiszoló — eszter...

Figyelem! Villanytűzhely, családi ház, főzőlap, földelés villanyszerelését garanciával azonnalra vállalom. — Szabó Imre kisíparos, — Székely Bertalan u. 16/2 — 59-55.

Ajándéktárgyak és IDEGENFORGALOM

Örvendetesen emelkedik hazánkban az idegenforgalom, sok külföldi turista látogat el hozzánk és egyre többen akarják itthon is megismerni az országot. A látogatottsággal egyenes arányban nőnek a követelmények is: ki kell elégíteni a turisták igényeit és komolyan kell venni az idegenforgalmi üzletet.

Az eredmények ellenére azonban a kül- és belföldi turisták körében évek óta rendszeresen visszatérő probléma az ajándéktárgyak kis száma, és nem kis részben nívótlan, giccses szelleme. Pedig az ízléses emléktárgy mindig *az utazás, az élmény meghosszabbítását jelenti*, külföldi turisták kezében pedig ezen túlmenően ízléskultúránk egyik szerény képviselője lehet. A fentieket alátámasztotta Robert C. *Lonati* úr, a Hivatalos Idegenforgalmi Szervezetek Nemzetközi Egyesületének főtitkára is nyilatkozatában, aki az elmúlt év őszén két hetet tartózkodott hazánkban és elismerő nyilatkozata mellett negatívumként az ízléses ajándéktárgyak kis számát említette.

A nagyrészt nívótlan ajándéktárgy-iparunk eddig legfőbb hátráltató oka az a rendelet volt, amelynek értelmében tanácsi engedéllyel kisiparosok, kisipari szövetkezetek szakzsüri véleményezése nélkül készíthették és forgalmazhatták ajándéktárgyaikat. De oka volt a kereskedelem is, amely nem a színvonalat, hanem a tömegízlést akarta kiszolgálni. Mindenekelőtt azonban az emberek egy részében fellelhető esztétikai hiányérzetet kellene említeni, ami leginkább a kapitalizmusból megmaradt giccses tárgyak szeretetében nyilvánult meg, fiatalságunknál pedig az esztétikai, művészettörténeti oktatás hiányára vezethető vissza.

Ilyen körülmények között nem sokat változtathatott ajándéktárgyaink összességének színvonalán az Iparművészeti Vállalat és a Képzőművészeti Alap évente rendszeresen meghirdetett ajándéktárgy-pályázata sem, amelynek eredménye egyébként 100—150 iparművész, 8—900 db színvonalas, zsürizett alkotása volt. Sajnos, e modern ajándéktárgyak tetemes része megrendelés hiányában nem került városaink, üdülőhelyeink üzleteibe, és a turisták csak kevés művészi ajándéktárgy között válogathattak. Meg kell azonban említeni, hogy az utóbbi években a kereskedelem egyre inkább az iparművészet ajándéktárgyait igyekezett forgalmazni, és e törekvésével vitathatatlanul *emelte a színvonalat.* Gyökeres változást azonban csak az 1964-es év hozott, mert az 1963. novemberében megjelent minisztertanácsi rendelet szerint a jövőben csak a Képzőművészeti Alap zsürizése után lehet forgalomba hozni képző- és iparművészeti alkotásokat. Ez a rendelkezés természetesen a táj-jellegű ajándéktárgyak forgalombahozatalára is vonatkozik.

Milyen ajándéktárgyakat vásárolhatnak tehát 1964-ben a turisták?

A pályázat kiírása szerint általános kulturpolitikai célkitűzéseinknek megfelelően olyan táj jellegű emléktárgyak között válogathatnak a bel- és külföldi vásárlók, amelyek méltóan tükrözik hazánk kulturális fejlettségét és művészi igényességét. Úgy ötletekben, mint szín- és formakompozíciókban a legmagasabb igényt is ki kell, hogy elégítsék az így forgalomba kerülő emléktárgyak. Tematikában a Balaton, a Duna-kanyar, a Mátra-vidék, Lillafüred, továbbá a bel- és külföldi turisták által leginkább látogatott városaink (Budapest, Sopron, Szeged, Miskolc, Debrecen stb.) jelentkeznek a tárgyakon ízléses, stilizált dekorációként. Anyagukat tekintve is rendkívül változatosak, mert kerámia, üveg, fa, fém, bőr, textil, műanyag került felhasználásra iparművészeink kezében. Örvendetes és megnyugtató eredmény, hogy a művészi színvonalat ma már olyan neves művészek biztosítják, mint a Kossuth-díjas *Gorka* Géza és a Munkácsy-díjas *Kiss Roóz* Ilona kerámikus művészek, akik művezetése és irányítása mellett *szériában* készülnek a kerámia dísztárgyak, mindenki számára megvásárolható áron.

Az a nagy létszámú iparművészgárda, amely ma már rendszeresen új ötletekkel gazdagítja ajándéktárgy-iparunkat, minden bizonnyal biztosítja a művészi színvonal állandó emelését és méltón tolmácsolja hazánk idegenforgalmi nevezetességeit és kulturális fejlettségünket is.

Major János

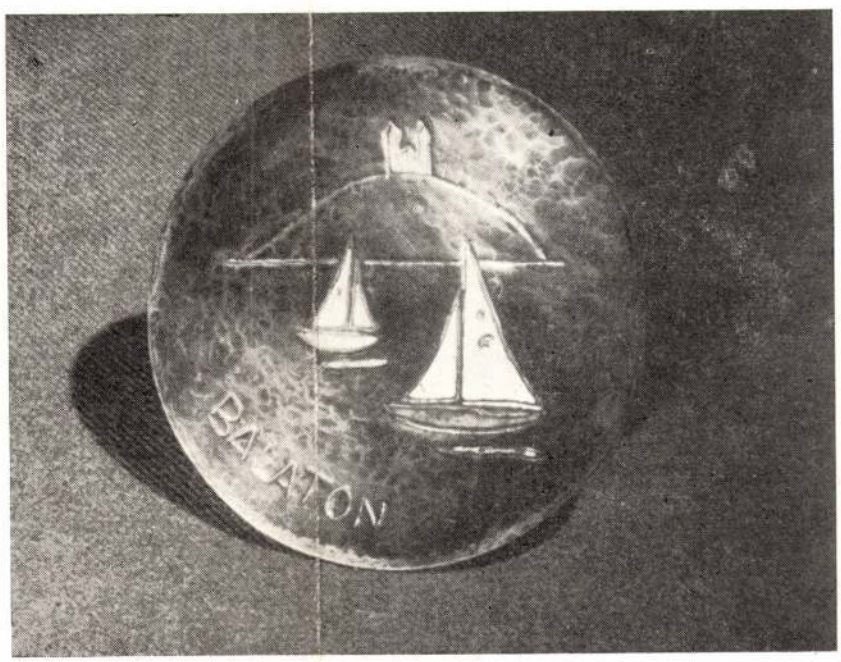

Zománcozott ötvös hamutál, Kardos József műve

Az Autóklub az au

1964 APR
IDEGENFORGALOM
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Az ún. „camping" és „caravaning" rövid idő alatt szédületes karriert futott be az egész világon: a nagy idegenforgalmat lebonyolító országokban (mint például Ausztriában, Svájcban, Olaszországban stb.) sokszáz ragyogó, kényelemmel, sőt luxussal berendezett camping várja az autós turistákat. Az e divatnak hódolók százezreit két csoportra oszthatjuk: az egyik csoport jómódú, sőt gazdag turistákból rekrutálódik. Ezeknél az utazásnak ez a formája afféle „hobby"; frizsiderrel és minden egyéb elképzelhető kényelemmel és luxussal felszerelt lakókocsijaikkal járják a világot.

A másik csoport — és ez a nagyobb — viszonylag szerény anyagi eszközök birtokában is vágyik a világ és a környező, sőt a távolabbi országok megismerésére, és így a megfizethetetlen luxusszállodák helyett megelégszik a campingek által nyújtott lazább és kicsit regényesebb utazási formával.

A tapasztalat arra késztette a campingek tulajdonosait, hogy a táborukban elhelyezkedő személyekkel, azok magatartásával kapcsolatban valamilyen módon bebiztosítsák magukat, egyrészt az esetleges és napjainkban sajnos elég gyakori huliganizmus ellen, másrészt olyan anyagi károk ellen, amelyek megtérítésére nagyon gazdag utasok sem lennének egyébként képesek. Így alakult ki az ún. *Nemzetközi Camping Carnet-rendszer.*

Mi hát a Nemzetközi Camping Carnet? Egy, az Autósok Világszervezete által kibocsátott nemzetközi okmány, amelyet a campingezni kívánók saját nemzeti autóklubjaiknál válthatnak ki. A Nemzetközi Camping Carnet *belépést biztosít* tulajdonosának a világ minden táborába, mert a camping tulajdonosa tudja, hogy akinek camping carnet van a birtokában, az valamelyik ország autó- vagy touring-klubjának tagja, és tudja azt is, hogy ha a carnet-val rendelkező vendég kihívó, a közvéleményt sértő, garázda magatartást tanúsítana, akkor a nemzetközi camping carnet-rendszer segítségével *ki lehetne zárni a világ minden táborából.*

A tábor tulajdonosa szempontjából még talán ennél is nagyobb jelentőségű az a biztosítás, amelyet a nemzetközi camping carnet tartalmaz: a camping carnet tulajdonosának gépkocsiján utazó *valamennyi személyre* kiterjedő biztosítás azoknak a károknak a megtérítésére, amelyeket ezek a személyek okoznak. Az eddigi tapasztalat szerint ezeket a károkat elsősorban vigyázatlanságból eredő tűz vagy robbanás okozta. A biztosítás jelentőségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az anyagi kár megtérítésének *felső határa* 25 000 angol font, az esetleg megsebesülő vagy halálos balesetet szenvedő személyek vonatkozásában pedig nincs is felső határ megállapítva.

Ez az igen nagy összegű biztosítás a magyarázata, miért ragaszkodnak a campingtulajdonosok ahhoz, hogy táborukban csak nemzetközi camping carnet-val rendelkező turisták szállhassanak meg. Így alakult ki az a helyzet, hogy ma már úgyszólván az egész világon (az Egyesült Államok kivételével) megkövetelik a camping igénybevételéhez a Nemzetközi Camping Carnet felmutatását.

A magyar aut
hoz a csoportjá
hanem a rendel
felhasználása érd
nyörű fekvésű, modern, min
relt külföldi táborokat. Éppen ezért jelentős lépés a Magyar Autóklub részéről, hogy tagjait — valószínűleg már az idei idegenforgalmi évadban — ellátja Nemzetközi Camping Carnet-okmánnyal.

*

A Magyarországra utazó külföldi autósok vonatkozásában az idegenforgalmat súlyosan gátló és sok gondot és nehézséget okozó probléma volt az *alkatrész-utánpótlás* kérdése. Úgy véljük, nem kell különösebben bizonyítgatnunk, hogy Magyarország kül- és belkereskedelme egyelőre nincs és nem is lehet abban a helyzetben, hogy az ezerféle különböző típusú — és tegyük hozzá, évről évre változó típusú — gépkocsit raktárról ellássa alkatrésszel. Meg kell itt jegyezni, hogy ez a kérdés — ha nem is olyan mértékben, mint eddig Magyarországon — még nyugaton is sok esetben problémaként jelentkezett.

Az Országos Idegenforgalmi Tanács, a Külkereskedelmi Minisztérium és a Magyar Nemzeti Bank Devizaigazgatósága segítségével a Magyar Autóklubnak most *sikerült nagyon kedvezően megoldani ezt a súlyos problémát.* A jövőben, ha a külföldi vendég gépkocsija meghibásodik és javításához olyan alkatrész szükséges, amely Magyarországon nem kapható, a Magyar Autóklub gondoskodik róla, hogy az alkatrész Bécsből a megfelelő vezérképviselettől *48 órán belül* légi úton megérkezzék, és a külföldi vendég legfeljebb két nap időveszteséggel zavartalanul folytathassa útját megjavított gépkocsijával.

Az alkatrész-utánpótlás hiányosságait a külföldi sajtó Magyarországról szóló és egyébként elismerő közleményeiben is többször megemlítette, úgyhogy az idegenforgalmi szervek és idegenforgalmi dolgozók jó szolgálatot tesznek, *ha ennek a megoldásnak a külföldre irányuló reklámanyagokban, prospektusokban, lapokban stb. publicitást biztosítanak.* Fontos, hogy tájékozottak legyenek erről a megoldásról a nagy, sok külföldi vendéget fogadó szállodák dolgozói, mert az a tapasztalat, hogy a vendég bajával és problémáival elsősorban a szálloda személyzetéhez fordul tanácsért, segítségért.

Hasonlóképpen jó, ha tudnak róla az idegenforgalom és szállodaipar dolgozói, hogy azoknak a gépkocsiknak, amelyek kizárólag a nagy oktánszámú, ún. repülőbenzinnel üzemképesek, a Magyar Autóklub biztosítja a szükséges mennyiségű és megfelelő minőségű üzemanyagot. *A repülőbenzin-jegyek a Magyar Autóklubban kaphatók.*

Fontos szerepet tulajdonítunk ebből a szempontból az *„Idegenforgalom"*-nak, és úgy véljük, helyes az a törekvés, hogy az idegenforgalommal összefüggő szervek és iparágak ezen a lapon keresztül tájékoztassák kölcsönösen egymást, és hogy a problémákat ebben a szaklapban vessék fel. Ez segítené a jó együttműködést, s így javára válna egész idegenforgalmunknak.

Elek Istvánné

—1021

Kardos Judit

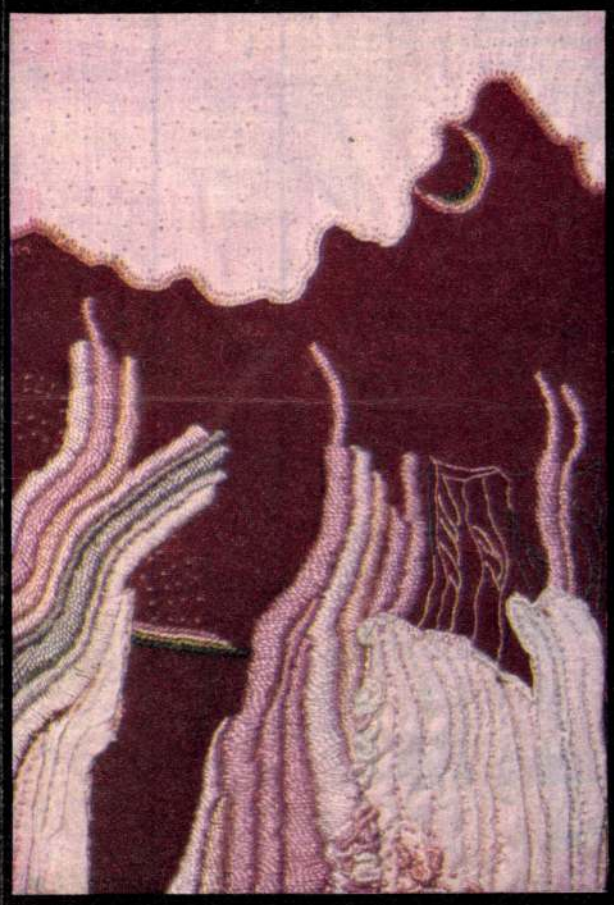

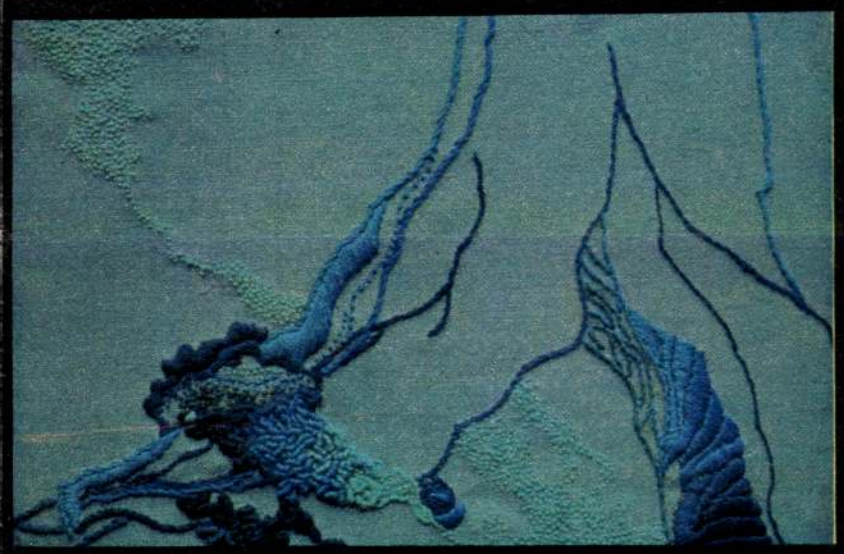

Hímzések

KARDOS JUDIT KIÁLLÍTÁSA A PINCE GALÉRIÁBAN

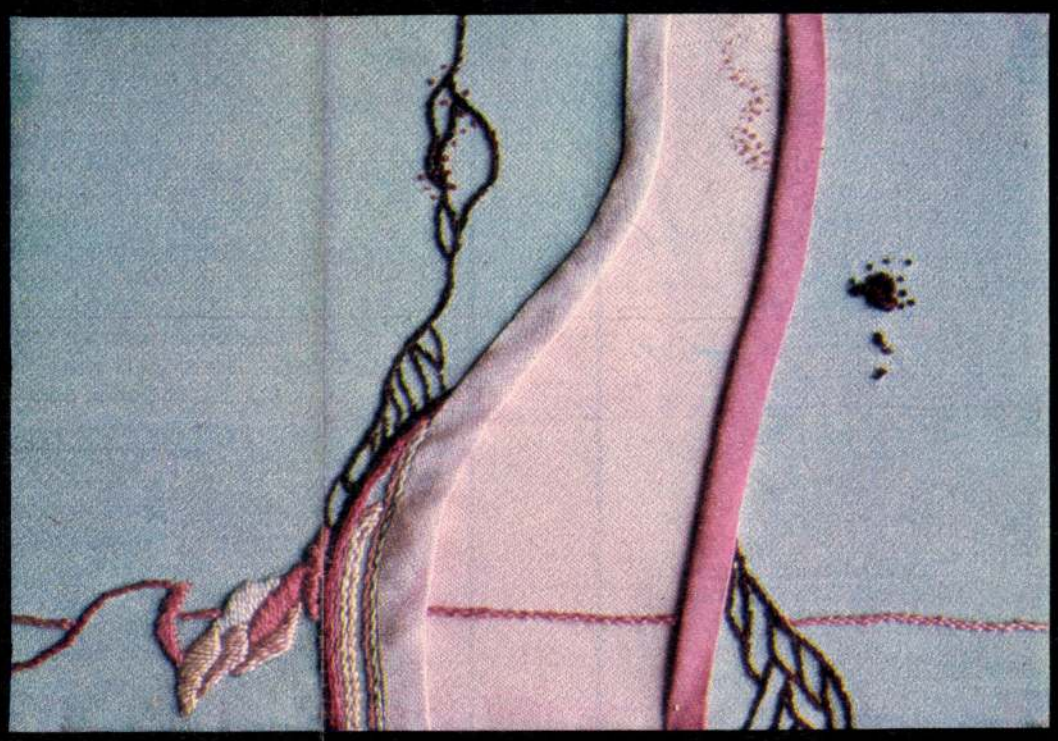

TÜKÖR
Budapest
1983 MAJ 2 9.

Az emléktábla felirata az ó-templomban: „Ebben a templomban imádták az Urat a pápai református gyülekezet tagjai a 30 éves adászteveli száműzetésből való hazaszabadulásuk után 1783-tól 1941-ig, az új templom felszenteléséig."

**„S hajlékába Istennek, Tudománynak
tódultak újra fiai
a megtépett hazának."**

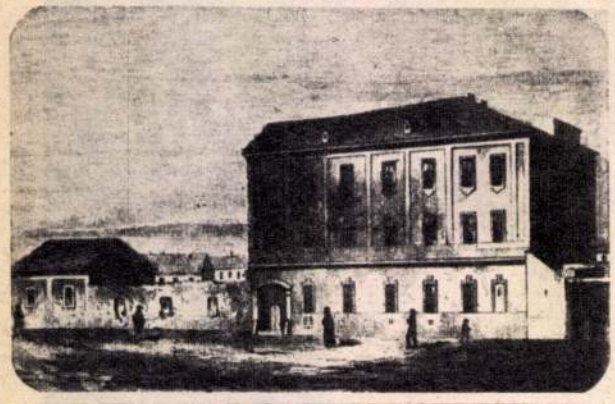

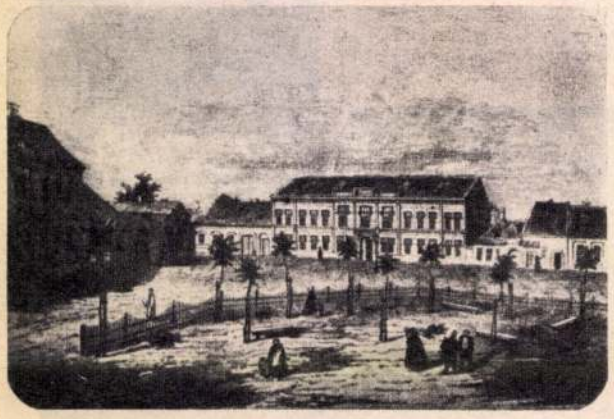

**„Visszatérének nagy sokára
evezőpadról — katedrára . . ."**

**„S megépült a hetedik hajlék,
hetedik a négy évszázad alatt.
Kisdiák-apám téglái közt járt még,
bámulva a növekvő falakat."**

HUNYADI ISTVÁN

A GYERMEK ELPERELJE

A fiamat irigy föld férfierőben visszavette.
Lányom befele fordult, kedvét belepte dér
fiam tavasszal elment, vad szél visong felette,
lányom magára vette csalános köntösét
futóhomokra lépett, nem kíséri társ,
csak aszaló nyara, reménye elveszett.
Talán a lányka, csepp láng, lehet vigasztalás
ha rája visszanéz, valaki más helyett
ki társa volt, de nem maradt vele,
ennyit kapott, hogy apja helyett ölelje
mit se sejtő, boldog kicsinyét,
szemvillanása tiszta égdarab,
sivatag-reggelét hogy tőle elperelje.

PARDI ANNA

NEKROLÓG ÉLŐBEN

Én mindig két sírás közt éltem,
máról holnapra, holnapról tegnapra,
lelketlen üdvben lelki üdvre várva,
kék űrruhás vak bábuk nyomában.

Most, hogy ennyi bűnöm van és nincsen,
s külsérelmi nyom van a kenyéren;
tudom már, hogy győzelemtől győzelemig
mennyire elveszhet az ember.

SIMOR ANDRÁS

Ő ITT VAN

A természetes
az volna, ha megint eljönne hozzánk,
ha elémtenné ismét, amit főzött
egyszeri ízeivel, amelyek soha többé
nem léteznek ezentúl,
meghaltak, akárcsak ő,
ki itt élt, és alig figyeltünk rá,
csak most fénylik fel
mosolya egy-egy tétova percben,
mióta természetellenes módon
nem jön el többé hozzánk,
nem teszi elém többé soha főztjét
egyszeri ízeivel, amelyek soha többé
nem léteznek ezentúl.
Így van, szeretteim és nem szeretteim,
kik szerettétek őt, és kik nem szerettétek,
rávésik nevét egy régi sírkőre,
de őneki ahhoz mi köze?
Ő itt van a nem-jön-el-hozzánkban
és az álom
eszelős játékaiban,
felállva,
beszélve,
tevékenykedve megint,
szóval ezekben
a mindennapi életünkhöz nem tartozó
dolgokban,
az efféle mondatban: „te érted ezt?",
és az ilyen válaszban: „nem, ez érthetetlen".

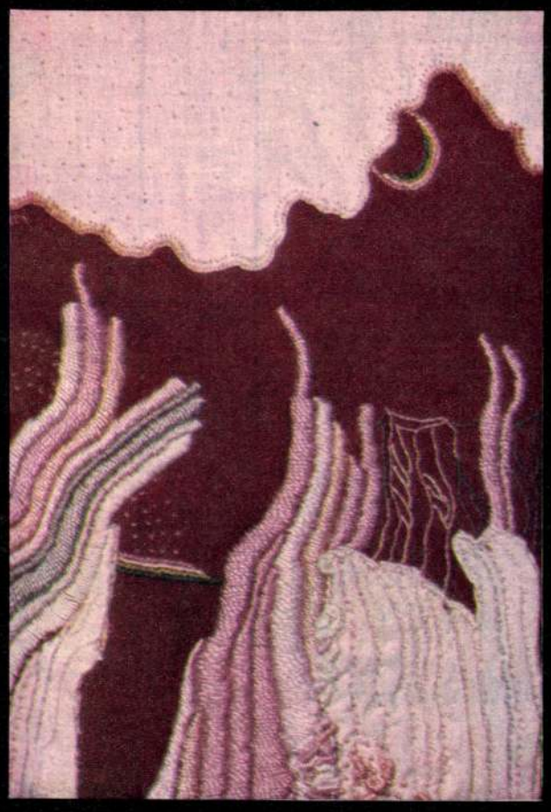

Hímzések

KARDOS JUDIT KIÁLLÍTÁSA A PINCE GALÉRIÁBAN

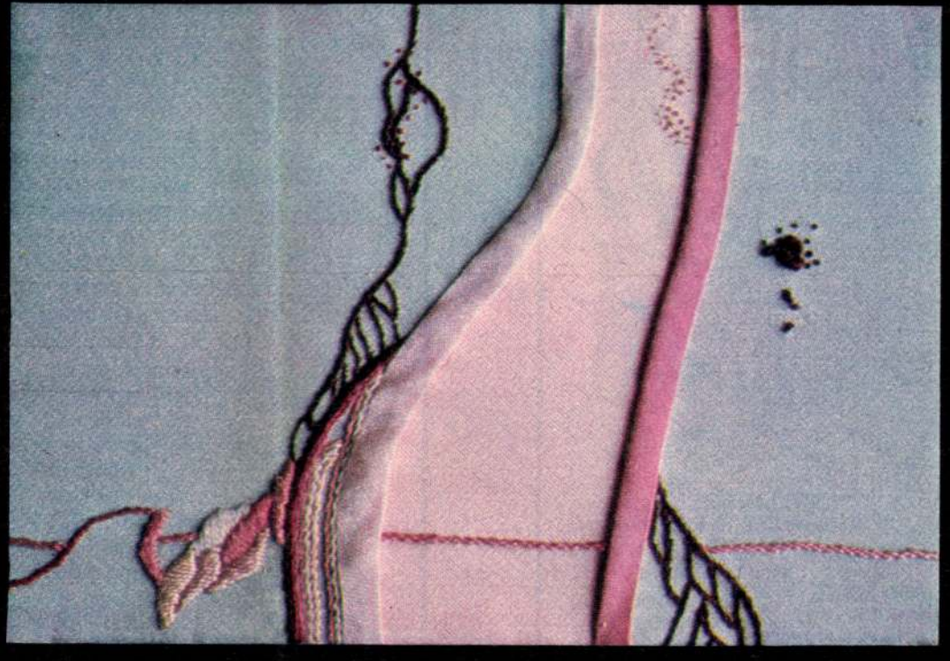

Az emléktábla felirata az ó-templomban: „Ebben a templomban imádták az Urat a pápai református gyülekezet tagjai a 30 éves adászteveli száműzetésből való hazaszabadulásuk után 1783-tól 1941-ig, az új templom felszenteléséig."

„S hajlékába Istennek, Tudománynak tódultak újra fiai a megtépett hazának."

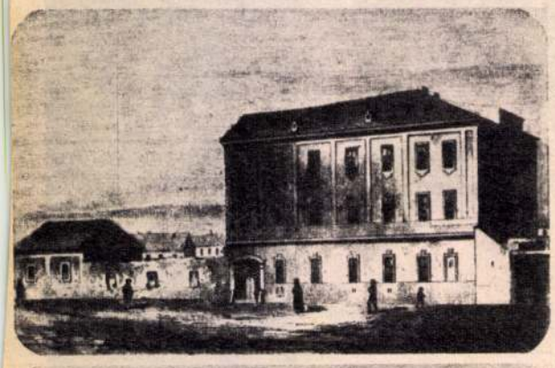

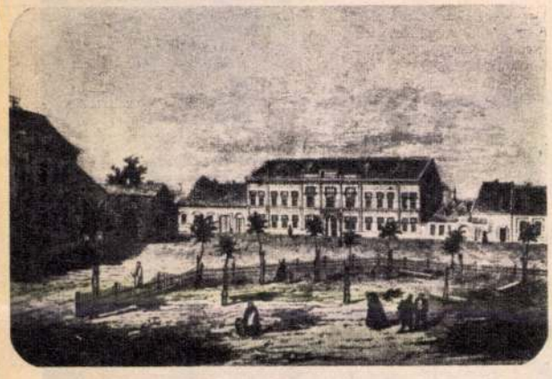

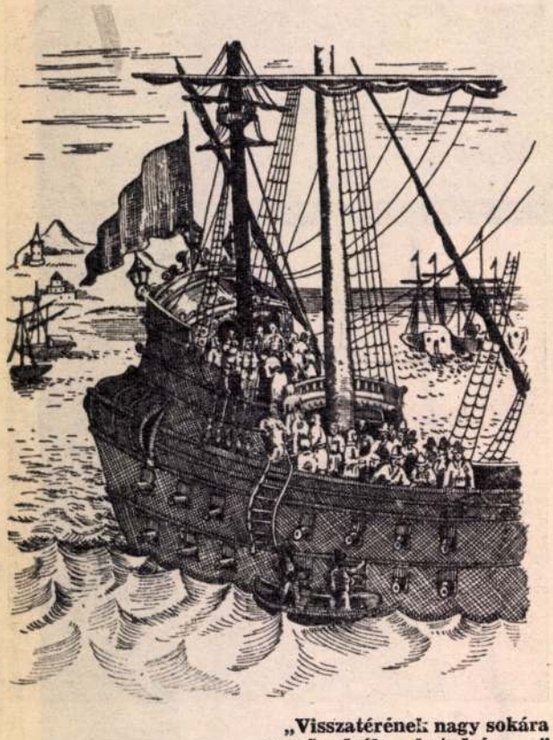

„Visszatérének nagy sokára evezőpadról — katedrára..."

„S megépült a hetedik hajlék, hetedik a négy évszázad alatt. Kisdiák-apám téglái közt járt még, bámulva a növekvő falakat."

HUNYADI ISTVÁN

A GYERMEK ELPERELJE

A fiamat irigy föld férfierőben visszavette.
Lányom befele fordult, kedvét belepte dér
fiam tavasszal elment, vad szél visong felette,
lányom magára vette csalános köntösét
futóhomokra lépett, nem kíséri társ,
csak aszaló nyara, reménye elveszett.
Talán a lányka, csepp láng, lehet vigasztalás
ha rája visszanéz, valaki más helyett
ki társa volt, de nem maradt vele,
ennyit kapott, hogy apja helyett ölelje
mit se sejtő, boldog kicsinyét,
szemvillanása tiszta égdarab,
sivatag-reggelét hogy tőle elperelje.

PARDI ANNA

NEKROLÓG ÉLŐBEN

Én mindig két sírás közt éltem,
máról holnapra, holnapról tegnapra,
lelketlen üdvben lelki üdvre várva,
kék űrruhás vak bábuk nyomában.

Most, hogy ennyi bűnöm van és nincsen,
s külsérelmi nyom van a kenyéren;
tudom már, hogy győzelemtől győzelemig
mennyire elveszhet az ember.

SIMOR ANDRÁS

Ő ITT VAN

A természetes
az volna, ha megint eljönne hozzánk,
ha elémtenné ismét, amit főzött
egyszeri ízeivel, amelyek soha többé
nem léteznek ezentúl,
meghaltak, akárcsak ő,
ki itt élt, és alig figyeltünk rá,
csak most fénylik fel
mosolya egy-egy tétova percben,
mióta természetellenes módon
nem jön el többé hozzánk,
nem teszi elém többé soha főztjét
egyszeri ízeivel, amelyek soha többé
nem léteznek ezentúl.
Így van, szeretteim és nem szeretteim,
kik szerettétek őt, és kik nem szerettétek,
rávésik nevét egy régi sírkőre,
de őneki ahhoz mi köze?
Ő itt van a nem-jön-el-hozzánkban
és az álom
eszelős játékaiban,
felállva,
beszélve,
tevékenykedve megint,
szóval ezekben
a mindennapi életünkhöz nem tartozó
dolgokban,
az efféle mondatban: „te érted ezt?",
és az ilyen válaszban: „nem, ez érthetetlen".

csengessen — szólt a férfi, és a telefonhoz ment. — Halló? Á, Allin!

— Érdekes, Allin, itt egyáltalán semmi szél nincs.

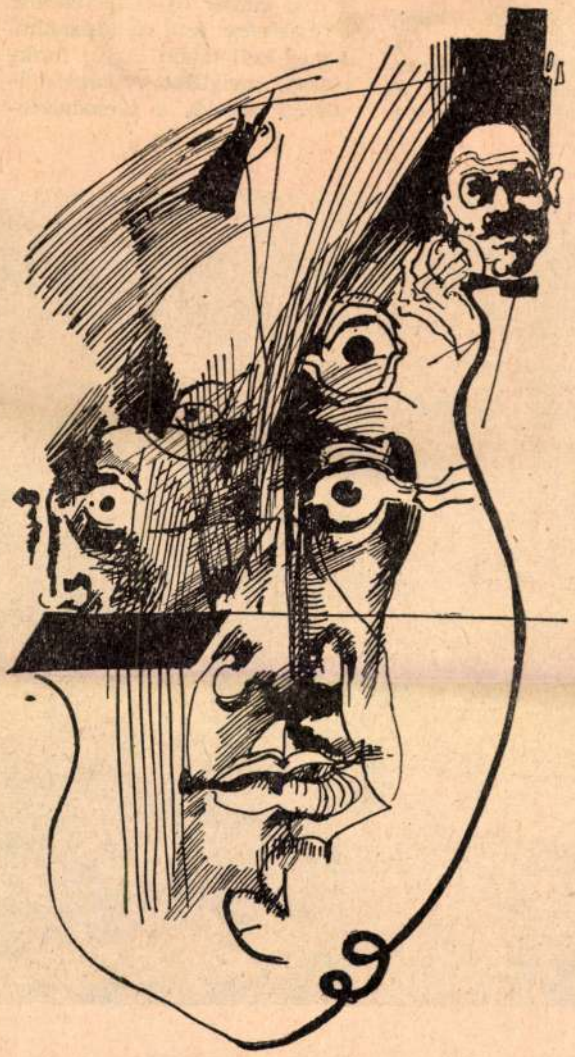

Kardos Júlia illusztrációja

i, a halált-okozó elem és a
zemély egységét, polifonikus
enei összecsendülé
ízillatú hűvösség,
ek csobogása...

— A tájékozód
ekintést törvénys
áltja a befelé ford
óbb és lassúbb k
űvésznek meg

korszak mindennemű művészi
megnyilatkozásából. Az eszkö-
bizonyos

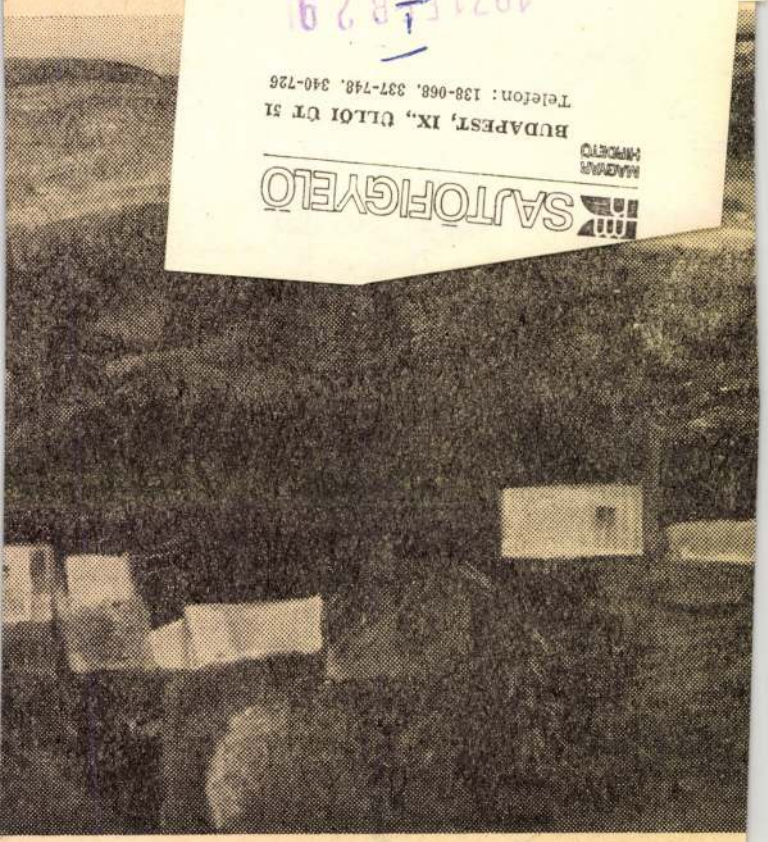

ége

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
UTUNK
1971 FEB 29

MAGYAR IFJÚSÁG
1973 JUN 1

Kardos Katalin
grafikusművész

1021

A Csodamadár Torinóban

A torinói Galeria D'Arte Contemporanea az év második felére kiállításra hívta meg Kardos Katalin grafikus- és Pölöskei József ötvösművészt. A házaspár közös kiállításán a két művészeti ág egymással harmonizáló művei kerülnek az olasz közönség elé. Íme egy a sok közül: Pölöskei József „Csodamadár" című alkotása.

MAGYAR
HÍRSZERZŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Az erő

Kétezer munkanap há

TÉMA NÉLKÜL

Egy elkallódott jegyzet nyomában

Irta: KARINTHY FRIGYES

Elvesztettem a füzetet, ahová feljegyeztem, miről akarok írni vasárnapra: nemcsakhogy a füzetet vesztettem el, de tökéletesen el is felejtettem, miről van szó. Ez kellemetlen. Általában a feledékenység rossz jel, megszoktuk, hogy a szellemi munka értékmérőjét a minél nagyobb értelmi és indulati koncentrálásban lássuk s a képzettársítások (emléktársítások) gazdagságában és sokaságában: persze, öntudatlanul az *egymásratartozó* képzetekre gondolunk, a fegyelmezett átlagolvasó nem nagyon szereti a túlságosan *távoli* (disparat) képzetek ugrásszerű összekötését, ilyeneknél az ellenőrzés lehetősége kicsúszik kezei közül, bizonytalanságban van, mint mikor nagyon is sebes és cikázó járművön ülünk, a hullámvasúton, vagy a körhintán. Ezt érzi az író is és igyekszik magát »koncentrálni« akár azzal, hogy kidobálja a *látszólag* nem odatartozó képzeteket (ellenállva a *surrealista* stílus csábításának) akár úgy, hogy szabatosan kiszabja mondanivalóját s a vonalak, amelynek nyomában haladnia kell. Koncentrál, sűrít, odafigyel, megerőlteti magát. A mult század testi sportjában is így történt (»edzés«) s a lelki munkában természetesnek találta a szellem embere ezt a módszert. A század vége felé ismerték fel sportban, játékban, a nagy testi teljesítmények világában a »laza tartás« jelentőségét s (természetesen) ugyanakkor jelentkezett a filozófiában is az a Bergson, aki a tehetség és szorgalom mértéke gyanánt elismerte ugyan a megfeszülő figyelem fontosságát, — de a zsenialitás, a zseniális ötlet, felfedezés, feltalálás, rábukkanás titkát nem ebben, hanem *a szórakozottságnak* valami különös révületében látta meg. Az ő felfedezése volt a szórakozott lángész, aki nemcsak az esernyőjét felejti el, de sokszor a logikát is s éppen ezzel hajt végre, szerencsés pillanatban, emberfölötti cselekedetet.

Érdekes, hogy a gyakorlat igazolni látszik ezt a feltevést. Nagy példáktól eltekintve, a mindennapi életből merített tapasztalataim már régen meggyőztek róla, hogy kár nagyon »erőlködni«, ha a feladat nehéznek mutatkozik. Itt van mingyárt ez az »elvesztés« és »elfelejtés«. Gyakran kellett egyórás, másfélórás előadást tartanom, megadott tárggyal kapcsolatban s ma már tapasztalatból tudom, hogy az ilyesmi kétféleképpen sikerülhet: vagy leírom, szóról szóra, ügyelve a legkisebb ragra és ékezetre, mondanivalómat — vagy pedig fejest ugrom a feladat kellős közepébe, előzetes megfontolás, átgondolás, jegyzetkészítés, »vonalvezetés« nélkül. Harmadik eset nincs, vagy ha van, okvetlenül kudarccal végződik. Az átgondolás, vonalvezetés, pláne jegyzetkészítés arra jó csak, hogy képzettársításaim szabad szárnyalását megzavarja, lekössön, aggodalmassá és kicsinyessé tegyen, végre teljesen összezavarjon. Ilyenkor nem arra gondol az ember, hogy mit mondjon, hogy mi jut eszébe a tárggyal kapcsolatban, hanem maniákusan és kényszerűen azon töri a fejét, hogy mi van a jegyzetekben, s hogy *ott* milyen sorrendben és rendszer szerint következnek a gondolatok. A végén kiderül, hogy valami egészen jelentéktelen, vagy érdektelen *szó* volt az, aminek kellő pillanatban való elmaradása felborította az egész eszmemenetet. Emlékszem, egyszer a Vigadó nagytermének díszes közönsége előtt, a dobogón, jó öt percig hallgattam, bénán és kétségbeesetten, mivel nem akart eszembejutni az a fordulat, amit odajövet, a villamoson eszeltem ki, hogy majd előadásomnak ezen a pontján alkalmazni fogom. Máskor egy fogalom évszázadok óta keresett *lényegét* és meghatározását, amiről eladdig pillanatra se jutott eszembe gondolkodni, a közönség előtt, úgyszólván a közönség segítségével derítettem föl, egész könnyedén és természetesen, jól megkomponált mondatokban, még bizonyos esztétikai elemekre is ügyelve, egyszerűen azért, mert tárgyamat a felolvasóasztal mellett választottam s így nem is lehetett érkezésem »készülni rá«.

*

Amivel persze nem azt mondom, hogy a fejesugrás minden esetben célravezet. De bizonyos, hogy a fentvázolt módszert, ha akarom, kiterjeszthetem szabadszóról írásmunkára — egész sereg remekművel tudnám bizonyítani, hogy remekművé éppen az a könnyelműség alakította őket, mivel szerzőjük nem gondolta meg, az elején, hová akar kilukadni. Sok példa helyett csak a Petőfi »Levél Arany Jánoshoz« című versét említem meg, ezt a csodálatos, csak Liszt remekműveihez hasonlítható rapszódiát, mely a legpongyolább prózából az érzelmek legtisztább elmerülésén s az indulatok legorkánibb orkeszterén át emelkedik fel a pátosznak szinte zenei magaslatára. Ennek a versnek nincs témája s éppen ezért nem idegen tőle a lélek egyetlen »témája« sem: persze, feltéve, hogy ez a mindig terhes, mindig zsúfolt lélek legterhesebb és legzsúfoltabb állapotban éppen olyankor találtatik, mikor nem szorítom be egy »téma« Prokrusztesz-ágyába. Gyermekkorom óta írok, a legváltozatosabb műfajokban s műfaj és tárgy törvénye mindig irányt adott gondolataimnak. És mégis...

*

És mégis...

Gyerekkorom óta dédelgetek magamban, titokban, mindig újra elhessegetve, egy vágyat. Olyan vágy ez, mint amivel egy életen át biztatjuk magunkat, hogy egyszer, egyszer majd, ha sok pénzünk lesz, ha nem lesz gondunk, ha minden hozzánktartozó ember és asszony és gyerek és barát ügyét elintéztük és rendbehoztuk, — hogy egyszer majd lefekszünk a szikrázó verőfény szőnyegére, nem gondolunk semmire és kinyujtózunk, megropogtatva csontjainkat, ahogy soha még nem sikerült kinyujtózni. Igy gondolok rá, gyerekkorom óta, hogy egyszer majd *írni* kezdek, téma és szándék és cél nélkül és beosztás nélkül és kompozíció nélkül, egy szörnyű papírtekercsre, aminek nincs vége, csak eleje van, — egy papírtekercsre, aminek szabadon forgó hengere ködbevész valahol a homályban, vagy az örök és változatlan világosság fényességében. Igy írok majd és így készül a remekmű, amiről annyit álmodoztam naiv gyermekkoromban és minden, minden benne lesz, ami a sok műfaj, sok megkomponált s a téma lidérclángja után futó hóbortjából és rögeszméjéből és kétségbeesett erőfeszítéséből kimaradt. Minden benne lesz, amire senki se gondolt még, mert nem is gondolhatott, hiszen ez a minden a *valóság*, az *igazság*, a *szépség*, amit eltakart boldogtalan szemeink elől a Téma komor és kérlelhetetlen kínai fala. S miért is ne lenne?

Író, költő vagyok, vagy nem vagyok az, — ha az vagyok, ki akadályozhat meg benne, hogy szétépve a téma kényszerzubbonyát, kifordítsam magamból a lényeget, amit magam se ismerek, de ami nem is lehet más, mint ama régóta keresett Titok: nem lehet más, a *kihagyásos módszer* törvénye bizonyítja — hiszen itt se volt, emitt se, amott se, *csakis* itt lehet hát, ebben a Pandoraszelencében. Író, költő vagyok, születésemnélfogva, vagy nem vagyok az, — ha az vagyok, miért e kétség, aggodalom, fejtörés, erőfeszítés, méricskélés? ha az vagyok, az írás és a látás oly természetes bennem, mint az, hogy lélegzetet veszek, vagy az, hogy a szívem dobog, vagy az, hogy a szemem lát és a fülem hall — szabad itt habozni, tünődni még, mikor az ember, egy napon, vidáman elindul a papír felső sarkából, nem tudva, nem törődve vele, hová indult el és miért — biztos akarattal és gőgös hittel, mint a vándor, mikor a hegy lejtőjére lép — biztos reménnyel, hogy a papír *emelkedni* fog a kezenyomán, felkunkorodik s talán meggyullad — de mindenképpen otthagyja a rögöt, hogy szárnyaira emeljen, s elrepüljön veled, mint az aeroplán és a légcsavar.

Itt az idő! Ültessen!

faiskoláinál, Cegléd—Budapest, Veres Pálné ucca 8. Telefon: 883—31. Árjegyzék ingyen.

Nincs az a pénz, nincs az a protekció

amellyel bárki megszerezheti a

MAGYAR MESTERMŰVEK

című díszalbumot, a Pesti Napló húsvéti ajándékát,

ha nem előfizetője a Pesti Naplónak

Éspedig azért nem: mert a MAGYAR MESTERMŰVEK 100.000 pengőnyi előállítási költségeit a Miklós Andor-Alap fedezi, ez az alap pedig kizárólag a Pesti Napló előfizetőié.

Mondja ezt el barátainak és ismerőseinek, mert mindenkit veszteség ér, ha nem szerzi meg ezt a remekművet.

Családi értesítések:

Tolner Erzsébet
Csékut és
Szekér Béla
Ajka
február 22-én házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Klein Margit
(Törtel) és
Dániel Oszkár
hírlapbizományos (Nagykőrös)
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Weisz Editkét
Ófehértóról, eljegyezte
Klein József
Papos-Ajak
(Minden külön értesítés helyett

ELSE WEISS
Olmütz
KLEIN ZOLTÁN
termény- és magkereskedő
Kisköre, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett,

Heimler Sárika
és
Herczfeld György
Celldömölk, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Weiszstein Aladár
házasságot kötött
özv. Leichner Józsefnével
(Minden külön értesítés helyett)

Ezüstlakodalom
Lukács Mór MÁV segédtiszt és neje szül. **Holczer Rózsa** e hónap 7-én ünnepelték huszonötéves házassági évfordulójukat

Klein Mártát
(Munkácsról) eljegyezte
Dr. Scheiber Sándor
(Budapest)
(Minden külön értesítés helyett)

Neu Zsuzsát
(Szolnok) eljegyezte
dr. Ungváry Gyula
vegyészmérnök
(Szolnok, cukorgyár)
(Minden külön értesítés helyett)

Dalma Edith
és
Wolf János
március 1-én házasságot kötöttek

Krausz Jolán
Győr
Schwartz László
Zalaapáti
e hó 8-án tartják eljegyzésüket

Dr. Schleiffer Imre leányát
Györgyikét
(Nagykanizsa) eljegyezte
Rosenfeld Imre
(Budapest)

NÁSZUTASOK
Rómába 70%-kal olcsóbban utazhatnak, közben Velencét, Paduát, Bolognát, Firenzét is megnézhetik
Felvilágosítással szolgál Az Est utazási irodája, Erzsébet körút 18—20

— **Szofulisz kijelölt görög miniszterelnök.** *Athénből* jelentik: A király megbízta Szofuliszt, hogy alakítsa meg az új kormányt.

— **Változások az evangélikus lelkészek körében.** *Raffay* Sándor bányakerületi evangélikus püspök kölcsönösen áthelyezte *Mayer* Ödön Deák téri és *Grünwalszky* Károly mezőberényi segédlelkészeket, *Szilády* Jenő kőbányai segédlelkészt pedig a kerepesiúti egyházközséghez rendelte. — *Kapi* Béla dunántúli evangélikus püspök kiküldötte az újonnan szervezett pécsi missziói segédlelkészi állásra *Csaba* Antalt, *Szombathelyre Szabó* Lajost, *Körmendre Káldy* Lajost.

— **»Ötkilós csomaggal tizenháromszor a Mount Everestre«.** A Magyar Nemzetpolitikai Társaság »A mai magyar nő« című előadássorozatának harmadik előadását dr. *Baloghy* Mária tanárnő tartotta »Anyaság és társadalom« címen. Vázolta azt a munkát, amelyet az asszony a család keretében végez és idézte azt a német statisztikai megállapítást, amely szerint *egy első emeleten lakó asszony évenként 22 millió méterkilogramm munkát végez*, ami annyit jelent, mint hogyha *egy ötkilós csomagot tizenháromszor vinne fel és le a Mount Everesten.* Az előadásért dr. vitéz *Nagy* Iván mondott köszönetet. A vitában többek között *Latkóczy* Imre ügyvéd és *Pataky* Mária tanügyi fogalmazó vett részt.

— **Magyar művésznő hollandindiai képei.** Az »Algemeen Nederlandsch Verbond«, Hollandia legnagyobb művészszervezete Amszterdam, Rotterdam és Hága területén »Nagyholland«-kiállítást rendez a nyáron. Egész Hollandiából csak négy férfit és egy nőt kértek fel képek beküldésére. A művésznő, Clara *van Huut-Kardos*, magyarszármazású asszony, aki évek óta jelentős karriert csinált Batáviában. A 14 hollandindiai festmény és rajz közül, amelyet kiállításra elfogadtak, három darab a magyar művésznőé. Felmerült az a terv, hogy a nagyarányú kiállítást, amelyet a három legnagyobb holland múzeum igazgatója rendez, Budapesten is bemutatják.

— **Kuglóf, leveles vajas tészta.** Az elektromos kiállításon, V., Honvéd ucca 22. sz. alatt a népszerűvé vált bemutató előadásokon a villamos háztartási készülékek ismertetésén kívül kuglóf, leveles vajas tészta és torták sütését is bemutatják. Előadás szerdán délután fél 6 órai kezdettel a kiállítás előadótermében, hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt fél 10 órai kezdettel a villamos bemutató konyhában tartanak. Részvétel, ruhatár díjtalan. A kiállítás nyitva délelőtt 8—2-ig és délután 4—7 óráig.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon! ● 10 üzlet
Központ: Podmaniczky ucca 27.

— **Starhemberg az olasz királynál.** *Rómából* jelentik: A király magánkihallgatáson fogadta *Starhemberg* herceg osztrák alkancellárt.

— **A Nep vacsorája.** A nemzeti egység pártja kedden este félkilenckor zártkörű pártvacsorát tart.

— **Turi Béla előadása.** *Turi* Béla prelátus-kanonok, országgyűlési képviselő szerdán este hat órakor »*Az európai összetartás és a revízió*« címmel előadást tart a Szent István Társulat dísztermében, Szentkirályi ucca 28. szám alatt.

— **Szigorúan megbüntetik az autóreflektor használatát szabályozó rendelet megszegőit.** A rendőrfőkapitány szombati napiparancsában utasította a rendőröket, hogy az autóreflektorok használatára vonatkozóan kiadott rendelkezéseket *a legszigorúbban ellenőrizzék és a rendelkezések ellen vétőket jelentsék fel.* A közlekedési rendészeti központi rendőri büntetőbírósághoz beosztott rendőri büntetőbírókat pedig felhívta, hogy *ilyen feljelentések ügyében példásan szigorú ítéletet hozzanak.* A szombati napiparancs előzménye a reflektorok hibás alkalmazása. Az utóbbi időben ugyanis gyakran előfordult, hogy a reflektoros lámpák használatára vonatkozó rendelkezéseket a sofőrök és az úrvezetők megszegték és *több esetben balesetet okozott a reflektorok hibás alkalmazása.* A főkapitány napiparancsával egyidejűen a *Pesti Napló* útján nyomatékosan figyelmezteti az autóvezetőket, hogy *a reflektorok használatára vonatkozó szabályok megszegésétől saját jól felfogott érdekükben is óvakodjanak.*

— **A budapest—mohácsi személyhajójáratok megnyitása.** A M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Rt. közli, hogy a budapest—mohácsi személyhajójáratokat az egyidejűleg kiadott menetrend szerint a folyó évben akként indítja meg, hogy az első hajó Budapestről Mohácsra március 14-én, Mohácsról Budapestre pedig március 15-én indul. Ezen járatokban a gőzös naponta 22 órakor indul Budapest Eötvös térről és a közbenső állomások érintésével reggel 8 óra 30 perckor érkezik Mohácsra. Mohácsról a gőzös 11 órakor indul és a közbenső állomások érintésével naponként reggel 4 órakor érkezik Budapest Eötvös térre. Budapest-Nagyvásártelepet a gőzös csak szükség szerint, míg Dunafüred—Százhalombatta állomást egyelőre nem érinti. A menetdíjárakról, poggyász- és egyéb illetékekről az igazgatóság, valamint az állomások pénztárai nyujtanak felvilágosítást.

= **Gyomor- és bélbántalmak** sok esetben rövidesen megszünnek, ha a beteg néhány napon át reggel éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet iszik.

= **Nem a lámpa ára lényeges, hanem a lámpa által** fogyasztott értékes áram mennyisége. Minden lámpa vételárának sokszorosát fogyasztja áramban, — gazdaságosan és takarékosan tehát csak akkor világítunk, ha azt a lámpát választjuk, melynek áramfogyasztása a legcsekélyebb, fénye viszont a legjobb. Ilyen lámpa Magyarországon a Tungsram Duplaspirállámpa.

= **1. Munka előtt, munka alatt, munka után igyál** Szerencsi Cicás Kakaót!

= **Rendkívüli jutányos maradékárusítás a Fenyves Áruházban.** Selyem-, szövet- és mosókelememaradékok ezrei példátlan olcsón kaphatók most a Kálvin téri Fenyves Áruházban. A maradékok hossza 1—4 méterig terjed, úgyhogy aljra, kabátra vagy egész ruhára való maradékok között is bőségesen válogathat. Ami az árakat illeti, eddig nem hallott jutányosak, például: Fulárd, Mualin, Krepdesin imprimé stb. maradékok méterje 95 fillér. Marokén imprimé maradékok méteje 1.90 pengő. Cloqué és satinhátú ujdonságok méterje maradékokban 2.90 pengő. Finom női ruhakelmék méterje csak 1.90 pengő, 140 cm. széles kosztüm- és kabátkelmemaradékok méterje 2.90 pengő. Tenniszflanellek méterje 35 fillér, mintázott műselymek, zefirek, inletek méterje csak 63 fillér. Ajánlatos mielőbb válogatni a maradékok között, mert a legszebb darabok hamar elfogynak.

= **Vendég, aki megelőzte önmagát.** Jóval korábban futott be, mint amikorra be volt jelentve. Mégis szívesen látjuk, mert hiszen a tavaszról van szó. De az efölött érzett öröm még csak fokozódik Herczeg és Fodor divatáruháza, Thököly út 24., lapunk mai számában megjelent hirdetésének láttán, mert szinte elképesztően olcsó árakban szerezhetők be a tavaszi, leggazdagabb változatú női ruhák és kabátok ebben a népszerűsége tetőfokán álló divatáruházban.

= **DETRA.** E név újnak hangzik, pedig régi és világviszonylatban ismert fogalom rejtőzik mögötte, a Tátra kocsi. Ez alkalommal azonban új német építésben, mint »*DEutscher TatRA*«. Körülbelül másfél évvel ezelőtt a régi és kitűnő hírnévnek örvendő Stoewermotorgyár célul tűzte ki egy olyan kocsinak a piacrahozását, amely még az utóbbi években óriási lendületnek indult német autóipar termékei között is kimagasló újszerű produktum. Választása a híres nesselsdorfi Tátra márkára esett és megvásárolta a Tátra licencet. Igy készült el, közismert német alapossággal a DETRA. Sikerült vele a megbízható, gyors és olcsó, de egyszersmind elegáns használati kocsi ideálját megvalósítani. A DETRA csekély fogyasztásával, mérsékelt adójával lehetővé teszi, hogy a társadalom kevés pénzzel rendelkező rétege is megvásárolhassa.

Legmodernebb komfortú 2-3 szoba hallos
Olaszfasor 43—45.
úrilakás, központi fűtés és meleg vízzel **Budán, városmajorral szemben,** autobusz, villamosmegállónál olcsón kiadó

Leány- és fiú-
TAVASZI KABÁTOK
ruhák és cipők 16 éves korig
dús választékban
Székely Jenő cégnél
IV., Petőfi Sándor ucca 9 és Váci ucca 7

— **Innitzer hercegérsek a bécsi egyetem díszdoktora.** *Bécsből* jelentik: *Innitzer* hercegérseket szombaton délben a bécsi egyetemen az államtudományok díszdoktorává avatták.

— **Mikecz Ödön előadása Szegeden:** *Szegedről* jelentik: Dr. *Mikecz* Ödön miniszteri osztályfőnök, a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetője, szombaton *Szegedre* érkezett. Este résztvett a *Lorántffy Zsuzsanna Egyesület* szeretetvendégségén. A műsor keretében dr. *Mikecz* Ödön hosszabb előadást tartott »*A magyar lélek és a magyar egyházak*« *címmel.* Előadásában ismertette a magyar egyházak fejlődését és beszédét azzal fejezte be, hogy minden magyarnak egynek kell lennie abban, akármilyen felekezeti hitvallás szerint is fordul Isten felé, hogy *a magyar lélek parancsa az örök magyar jövendő.* Dr. *Mikecz* Ödön vasárnap a déli monostorvonattal visszautazik Budapestre.

— **A magyar ügyvédség márciusi ünnepe.** Az ügyvédség országos szervezetei március 14-én, szombat este félkilenc órakor a Gellért-szállóban rendezik meg a magyar jogászok szabadságvacsoráját. Az ünnepség vezetőszónoka vitéz dr. *Moór* Gyula jogikari dékán. Az ügyvédek független pártja Szabadság-serlegével dr. *Menyhárth* Gyula, az ügyvédek reformszövetsége Kossuth-serlegével pedig dr. *Vészi* Mátyás mond beszédet.

— **A hitbizományi javaslat a felsőház bizottsága előtt.** A felsőház egyesített bizottsága március 17-én délelőtt 10 órakor ülést tart, a hitbizományi reformot és kisebb javaslatokat tárgyal.

— **A Budai Ref. Nőegylet szeretetvendégsége.** A Budai Ref. Nőegylet *Haypál* Benő emlékalapítvány nagytermében szeretetvendégséget rendezett, amelyen Haypál Béla lelkész imája után dr. *Sebestyén* Jenő teológiai igazgató »A házasság lényege és jelentősége a református keresztyénség tanítása szerint« címen tartott előadást. Az előadásért dr. *Pap* Dezsőné és dr. *Borbély* Kálmán mondott köszönetet.

— **Győr és Abaúj-Torna megye tisztviselői az inségesekért.** *Győrből* jelentik: *Kozma* Miklós belügyminiszter az inségsujtotta vidékek megsegítésére indított akciójához *Győr megye tisztviselőkara is csatlakozott.* Erre a célra az összes megyei tisztviselők április havi fizetésüknek *egy százalékát ajánlották fel.* — *Miskolcról* jelentik: *Abaúj-Torna* vármegye tisztikara értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy a belügyminiszter által megindított inségakció támogatására *április havi fizetésének egy százalékát felajánlja.*

— **Ökölvívás mint kötelező tantárgy.** Hamburgban kötelező tantárggyá tették az ökölvívást. Az elemi iskola harmadik osztályától kezdve kell a hamburgi gyerekeknek bokszolni. A rémült szülőket, akik fiacskáik fülét és orrát féltették az új tantárgytól, megnyugtatták, hogy *szó sincs versenyszerű bokszolásról, csak az önvédelem helyes módját akarják megtanítani,* valamint az ökölvívó tréning nagyerű hatásában akarják a gyerekeket részesíteni.

— **Báró Coubertin kapta a francia akadémia nagydíját.** A francia akadémia nagydíjával tüntette ki báró Pierre de *Coubertint*, a modern olimpiai játékok megteremtőjét. A nagy megtiszteltetésen kívül, amely a legnépszerűbb sportvezért érte, *anyagi értéke is van a nagydijnak*, amennyiben *30.000 frankos jutalmat jelent.*

— **Bezárták a mezőgazdasági főiskolát is Varsóban.** *Varsóból* jelentik: A varsói egyetem után a mezőgazdasági főiskolát is be kellett zárni, mert napirenden voltak a tüntetések.

— **MAC-estély az olimpiai előkészület szolgálatában.** A Magyar Athletikai Club elhatározta, hogy az olimpiai előkészületek költségeinek előteremthetése végett március 16-án este fél 10 órai kezdettel a Dunapalota nagyszállóban táncbemutatóval egybekötött MAC-estélyt rendez. Az estély teljes, tiszta jövedelmét az olimpiai előkészületek költségeinek fedezésére fordítják.

— **Bajtársi összejövetel.** A volt cs. és kir. Pionier, Sappeur, Eisenbahner és Telegraphen Regimentbeli bajtársak folyó hó 11-én, szerdán (minden hó második szerdáján) este 8 órakor tartják bajtársi összejövetelüket a nyugati pályaudvaron levő Démusz-féle étterem külön helyiségében. Kérjük a bajtársakat, hogy minél számosabban jelenjenek meg.

— **»Századunk.«** Vámbéry Rusztem és Csécsy Imre társadalomtudományi folyóiratának márciusi számában Máthé Rezső a gyarmatoknak és nyersanyagforrásoknak kérdését világítja meg; Peter Schmiedt (Berlin) a hitleri Németország három évéről ad visszatekintő összefoglalást, Bíró Gábor Jean Jaurés alakjáról fest képet, Braun Róbert Masaryk arcképét rajzolja meg, Vámbéry Rusztem »Szent Johanna és a kuvasz« címmel írt a nacionalizmusról.

„Sellő" poróz gumifűző
Ullmann, Nagymező ucca 28.

Kardos, Julius
festo

+ 1880

laid

Korrespondenblatt
1887. 107 l.

H.N.: Die erste Hermann-
Städter Kunst-
ausstellung.

Kardos Katalin

ez év őszen mutatja be grafikáit a turíni Galeria d'Arte Contemporana tárlatán.

Név nélkül: Hungarian coppersmith etc. Daily News, Budapest, 1973. május 18.

151

Kardos Katalin, grafikus

Blazsek Nyöngyvér belsőépítész óvodabútoraihoz készített derűs grafikát.

— : (— szöveg — fénykép —) 2.

Esti Hírlap, kp. 1972. jan. 24.

Kardos Katalin

Finta József - Kardos Katalin „Mátra hegység domborzati térképe" a Mátra füredi Avar Szállót díszíti.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Kardos Klára

200 K államsegély

Éirmisk 1917/18. 30 l.

Kardos Klára

V. éves bizonyítványt kapott jó eredm.

Chémiát 1917/18

32. l

1689-ben, ~~meghalt~~ Londonban 1740-ben)

ger partján a négyszögletes, de lapos
zak vannak, melyek előtt és a melyeknek
szonyokat látunk. Az épületek felöl egy
k) és az előtérben a különféle csoportokat
közelében itt-ott kutyák szaladgálnak.
vas beszélget és az úton, a kosarakkal
, a gazda halad. A tengeren réfiut ha-
csónakok közik le figyelmünket, míg
os hajó tűnik fel. A part szegélyköven
it mellette fekvő társa néz, kissé idább
a podgyászára dülő férfi körül a szonyok
égbolt felhős s a víz, a mely fölött
sé hullámzik.

ára, méretei 33:44
Ara. 150 frt.
1354

215.

Kardos Klará

vágbiz. jó eredm.

Éimisk 1915/16. 43. l.

22 Fp.

22. Ambrogio di Lorenzetti

† 1360 körül.

Mária a gyermek Jézussal

A trónuson ülve ábrázolt Madonna gyűrüs jobb kezével térdére támaszkodik, mig baljával az ölébe vett gyermek Jézust tartja, kinek kezében irás van e szöveggel:

I:
446.

SCRIBE·MADATV NOVV? OO VOBIS VT
OILIGATI' INVICE

A Madonna fejét dicsfény övezi, melyben e szavak olvashatók: »SANTA : VIRGO : VIRGINUM«. Öltözete magas ruha és kék palást aranyszegélylyel; a balra néző gyermek Jézus pedig rózsaszinű köntöst hord himzett betéttel és derekán övvel.

Fa, méretei 85 : 58 cm. — 1880 : IV. 2-iki jegyzék 45. *Ramboux J. A.:* 49, pag. 11. A. Lorenzetti von Siena :

Kardos Klára

grafikus

1914–17

Címisk 1930. 84. l.

10937

selt aranygyapjas rend öltözetében
rókával. Jobb kezét csipőjére tá-
négy sorban:

I.
eboren d. 26 July 1678; [redacted] Erzherzog
als
r 1687, und als römischer König am
[redacted]
17 April 1711.
der lith. Anstalt des L. Mohn in Wien.

sága 22.3 cm.
-904
-72

Kardos Klára

Plakátlevonat, repr.

Címek 1915/16.

72. l.

Címlap, linoleummetszés

Repr.

u.o. 77. l

T. 5235.

város épületei közül a Zun
ffan és a S. Clara templom
átra fordult lovas alak köti le

ER. GERM. LIBER III.

1 cm.

Kardos Klára

200 K államsegély

Kámisk 1916/17. 29. l.

Magy. Izr. Földmívelő és Kézmű Egylettől 100 K.

u. o.

Grafikai szakból I. félév elismerő okm., Grafikából II. félév 10 K-ás kis arany díj, természet utáni alaktanulmányból dicsérő okm.

u. o 30-32. l.

T. 5250.

sai foglalják el, mig a háttér-
iak. A bástyák körül az uton
t. Fölül mindkét oldalon an-
znek diszt. Felirata a lebegő

in:
, excud. Aug. MV.
1. PP. de Redemtione captorū
g der gefangenē Christen) befe-
lit: Coenob: (PP. Carmelitter

No 17. C. P. S. C. M.

37.9 : 106.2cm.

Kardos Klára

1920. szept.

ki'll Nemzeti Szalonban

Édes anyám, olasz. –
Ciaing fej, olasz. 2000.–
Szentlőrinci parkból, olasz. 3000.–

Muz. Kat. Estesitö VI. 26.

Kardos Klára

1919. Ort. kiáll. N. Szalon

A szigetről, dapf. 1500.–

~~Arch. Et. VI. 288~~

Kardos Klára

Magy. Izr. Kézmű és Földmivelő Egyletből

100 korona.

Éimisk 1917/18. 30 l.

T. 2664.

ében a határőrök tüzelnek az enge-
ára, a kik pisztolyokkal védekez-

am
ICH
don.

22.6 : 20.7 cm.

).

M.D.K.

Kardos Klára

"Kardos Klára karrierje Budapesttől Jáváig" cimmel beszámoló arról, hogy a magyar festőművésznövendék regényes házasságot kötött M. Adi M. van Huut batáviai laptulajdonos és szerkesztőjével. A lap több fényképet közöl a müvészről egyrészt munkaközben, amint maláji gyermeket, másrészt a szumatrai szultánt festi és családi körben készitett felvételeket is.

Szinetár György fenti cimü cikke. Szinházi Elet. Bp. 1932. ápr. 24-3o. XXII. évf. 18. sz. 17-2o. lap.

MDK

Kardos Klára

Édes anyám, of.

Cigány fej, of.

Szentlőrinczi parkból, of.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 18. 1.

MDK

Kardos Klára, festöm.

A szigetről. of.

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 8.l.

KARDOS Géza

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Közli: Nagybánya... Bp. 1954. 332.l.

KARDOS Klára festő

M.D.K.

1916.ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti:Nagybánya.. 1954. 332.l.

Kardos-Krenner Viktor

tanította 1903-tól a Mintarajztanoda és Rajztanárképezdében a bonctant.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Marsay Tanló.) Bp. 1962. Képzőmű v. Alap Kiadóv. - 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai) 196. l.

Kardos Lajos festő

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE ÉS

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

LADISLAS KARDOS

KANADAI FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966 ÁPRILIS 29-ÉN, DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERMÉBEN

BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8

5503 fővárosi ny. I. telep

Kardos, Ladislas

kiállítása. Bp. Kult. Kapcs. Int. - Ism. Keserü András, Művészet, 1966. 7. évf. 9. sz. 24-25.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

273. l.

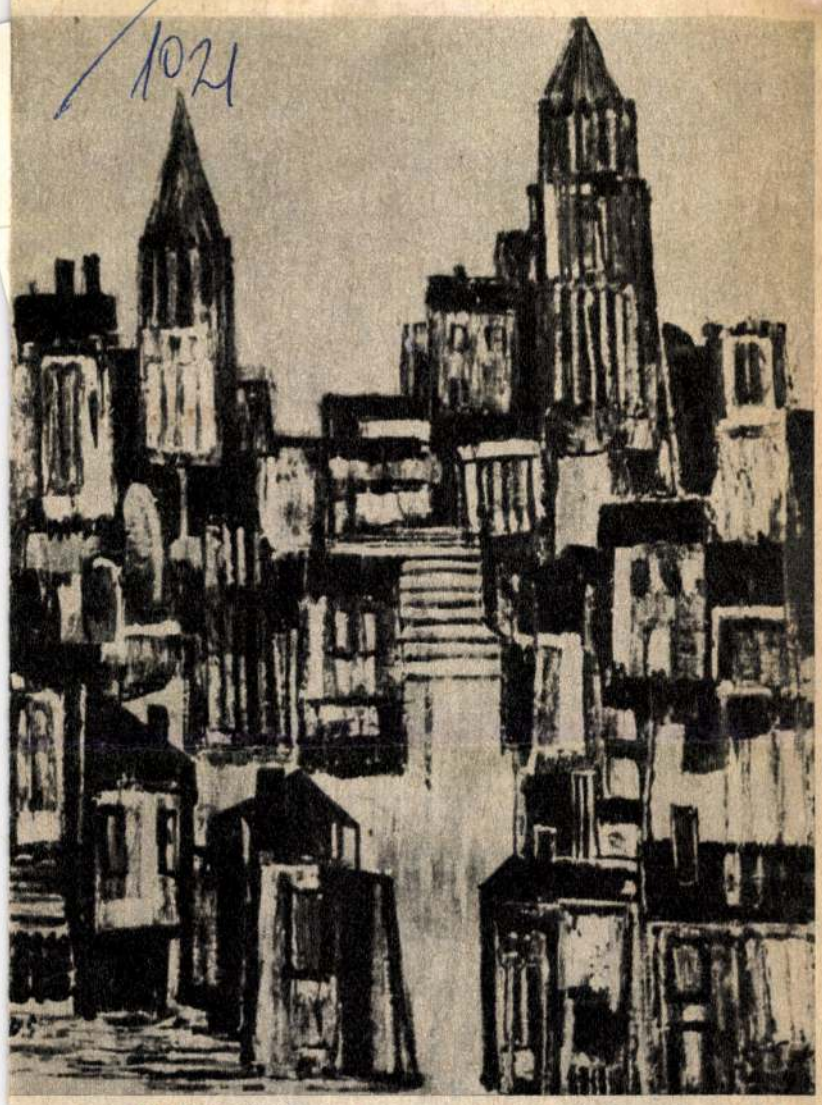

Egy képzeletbeli város

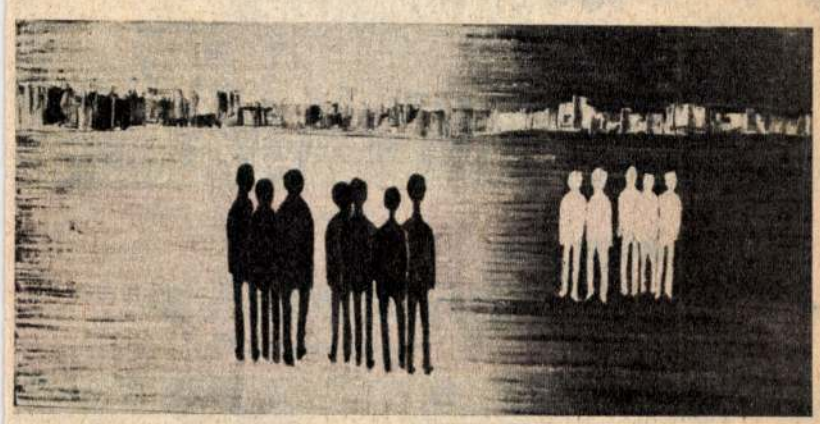

Feketék és fehérek

A TITOK ÉS A VALÓSÁG FESTŐJE:

KARDOS LÁSZLÓ

Kardos László. Jobbra: Munkába indulók című festménye (Vámos László felvételei)

A művészet, egy műalkotás születése, kicsit mindig titok. Titok, hogy miféle csíra az emberi szellemben, amely a maga egyszerű, egyedülálló módján kibontakozik, s titok, hogyan bontakozik ki. Másfelől azonban minden művészet mesterség is egyben, amelynek megvannak a csöppet sem misztikus, ellenkezőleg, nagyon is valósághoz kötött elemei, ismeretanyaga, technikája.

Mi az, amiért a magyar származású kanadai festőművész, Kardos László alkotásait szemlélve, az embert a rejtelmes, a titokzatos elem ragadja meg, ez dominál a képeken és sajátos atmoszféraként, ez lengi körül őket? Már az is különös, hogy az ötvenhét esztendős művész pályája iránt érdeklődve, életrajzi jegyzetei közt ezt az adatot találjuk: Tíz éve szenteli magát a festészetnek. Tehát nem volt csodagyerek, nem szólnak hihetetlen történetek a fiúcska korai rajzkészségéről. S noha a csodagyerek-történetek célja az elképesztés, őszintén szólva sokkal meghökkentőbb, ha valaki igazi élethivatásával negyven éven felül lép a világ elé. Vajon milyen titokzatos erő az, amely hosszú esztendőkön át csak lappang és érlelődik az emberi szellemben, hogy aztán egyszer csak »kitörjön« és a hosszú rejtőzködés és titkos készülődés után egy csapásra kiforrott, kész műveket produkáljon? S vajon tíz év előtt mitől lobbant fel ez a lélek szöveteiben bujkáló lehetőség?

Az eseményt az életrajzi jegyzetek egy furcsa és majdnem tragikus kalandtól, egy repülőgép balesettől számítják. Erről az indítékról nehéz többet megtudni, elég, ha azt tudjuk, hogy utána Kardos önként egy másik, nagyobb kalandba bocsátkozott: a festészetbe. S noha több mint négy évtizedig készülődött csupán, noha mindössze egy évtizede fest hivatásszerűen... ráadásul mindjárt olyan műveket alkotott, amelyek felkeltették a műértő világ figyelmét. Az utolsó fél évtized minden esztendeje egy-egy nagy, reprezentatív kiállítását jelzi és képei máris bekerültek a világ legtekintélyesebb gyűjteményeibe, a párizsi Musée d'Art Moderne-től a montreali Musée d'Art Containporain-ig.

Most, ötvenhét esztendős korában, szülőhazájába is eljutottak képei, a Kulturális Kapcsolatok Intézete termeiben rendezett budapesti kiállításon bepillanthattunk művészetébe... Milyen különös és — minden mesterségbeli tudás és realisztikus felkészültség ellenére —, milyen nagyon a titokzatosra utaló művészet ez! Csupa sejtelem- és fantasztikum-városai, »A vörös város«, a »Fekete város«, a »Messzi város«, a már nevében is »Fantasztikus város« és »Elátkozott város«, azután »Város a tavon« és végül »Hold és szürke város« ... semmilyen térképen meg nem található városok... Még a névleg valóságos városai, a »Spanyol város« és a »Francia kisváros«, még ezek sem topográfiailag igazak. És mégis, léteznek ezek a városok, léteznek a vásznon és azon a szellemi síkon, ahonnét Kardos életre hívta őket. Szürrealista alkotások? Formai játékok, színhatások, kompozíciós kísérletek?

De hiszen a budapesti kiállításon itt van az alkotójuk is (ámbár oly észrevétlen húzódik meg egy sarokban, hogy az ember úgy érzi: igazán csak a képeiben van jelen) elindulunk hát, hogy megkérdezzük, mint legilletékesebbet a különböző »fekete«, »vörös« és „fantasztikus« városok felől. Hároméves volt, amikor szülei kivándoroltak vele. Mégis tud magyarul, igaz, törve, olykor töprengő, szavakat keresgélő kis szünetekkel, de a szóban forgó tárgyhoz illik ez a némileg ködös és hézagos beszédmód, amely egyébként éppen tökéletlenségével rákényszeríti a beszélőt, hogy a lényeget mondja el.

— Az ember él a társadalomban... Sokszor nem találja a helyét... Azt hiszi, elbújhat a falak mögé... De a falak elárulják, hogy miféle emberek élnek közöttük...

Csakugyan... ezekbe a házakba, itt, rideg, elzárkózó emberek húzódtak... azokban szenvedhetnek, szinte fuldokolhatnak a lakók... azokban a lebegő, leheletszerű építményekben nagyszerű dolgokról álmodozhatnak... azokat a falakat ott pedig tüstént szétroppantják, szétfeszítik, szabadságra törő vágyaikkal... A városok között elvétve felbukkannak az emberek is. Nem kidolgozott figurák, csak sziluettek, de akár a kidolgozatlan, hézagos szóbeli vallomások, ezek a jelzésszerű alakok, ezek a sziluettek is a lényegre tapintanak, mint például a »Munkába indulók«, vagy a »Feketék és fehérek«.

Fekete és fehér emberek csoportja áll egymással szemközt, egymást méregetve, egymást vizsgálva. Feketék és fehérek? Igen, de, hogy valójában melyik a fekete és melyik a fehér, ez, az alkotó szándéka, s pompás technikai bravúrja folytán attól függ, hogy — honnét kapják a fényt... Így szegődik a mesterségbeli tudás, a technika, támaszul a »titokzatos«, művészi folyamatok mellé.

De ugyan hol van itt titokzatosság és hol van itt homály? Egy érzékeny, eredeti művészegyéniség keresi és a maga sajátos módján kifejezi az élet igazságait. Így hát — noha ötven év múltán látogatott haza —, amit a képek nyelvén elmond, mi is értjük, hozzánk is közel áll.

Soós Magda

MAGYAR HÍREK
Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(Inkey Tibor felvételei)

Vízparton

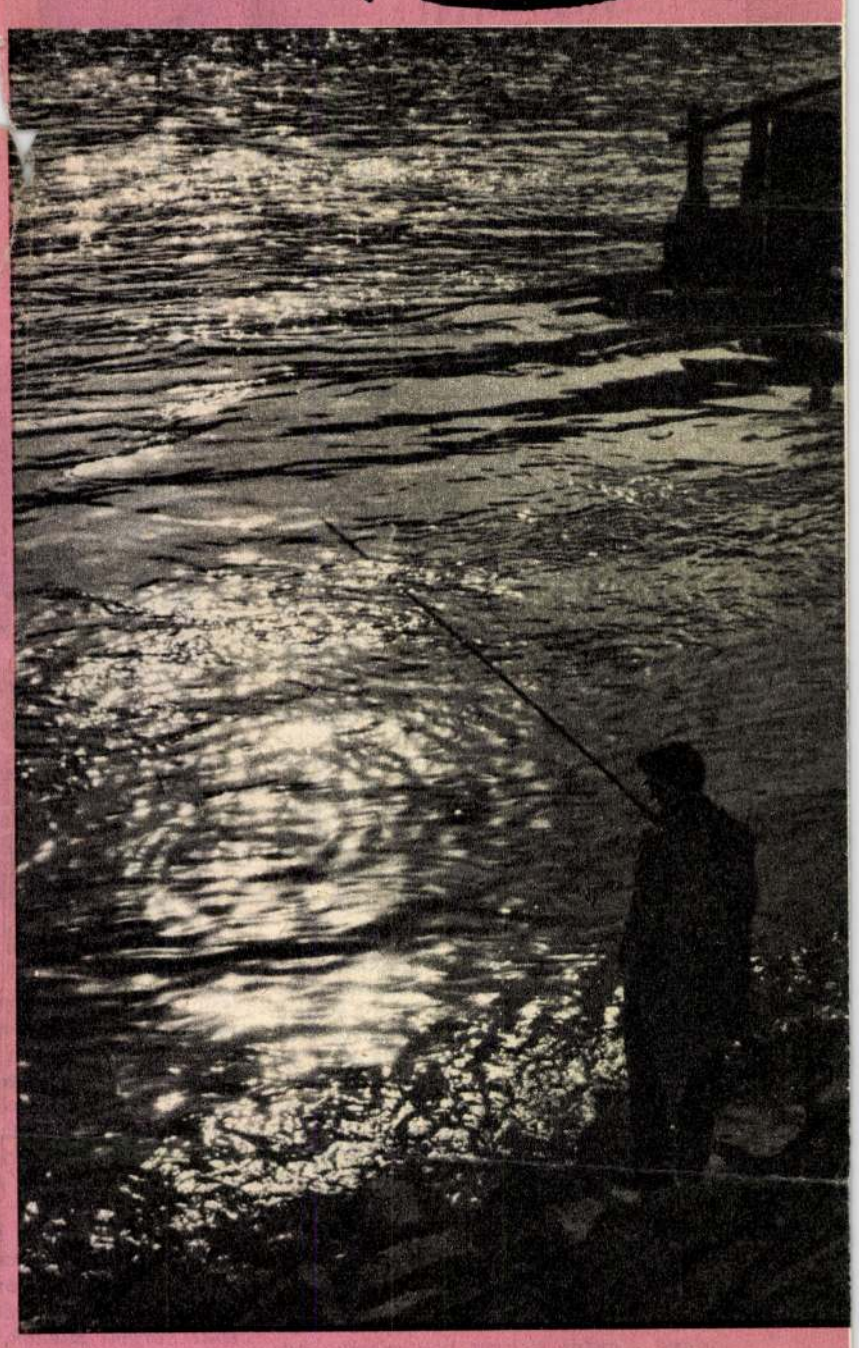

társai pörében tanúvallomást tesz, megmondja: *nem kételkedik a vádlottak hazafias szándékaiban* — viszont az ország vezető helyein ülnek olyanok, akiket *hazaárulásért a vádlottak padjára kellene ültetni.* Egymásután írta emlékiratait Bárdossynak, az őt követő Kállay Miklós miniszterelnöknek, Horthynak, ezek közül néhányat külföldre is eljuttatott, hogy a szövetségesek és a semleges világ előtt bizonyítsa: *Magyarországon jelentékeny politikai erők vannak a háború és a fasizmus ellen.*

Nem volt zökkenők nélkül a fejlődése, nem volt zavartalan a gondolkozásbeli átalakulása, szegedi elveinek elvetése, s helyükbe egy mély igazságkeresésnek, demokratizmusnak, a szó legnemesebb értelmében vett *haladó törekvéseknek* a beiktatása gondolkozásába, meggyőződésébe, de belső vívódásaiban és a szegény milliókért, az ország függetlenségéért megharcolt harcaiban óriássá nőtt. A közbecsülésben, a haza sorsáért aggódó tömegek tiszteletében is óriás.

1944. március 19-ikén az egyetlen magyar, aki fegyverrel a kezében fogadja a rátörő németeket, tűzharcban kerül a megszállók hatalmába. Fogságban tartották, gyötörte a Gestapo. Október 15-ikén szabadon bocsátották, mielőtt Szálasi a németek segítségével átvette a hatalmat. Vác melletti búvóhelyéről, Klárapusztáról hozták fel Budapestre és *az ellenállást* szervező Magyar Front nevében a mozgalom politikai vezetésére kérték, Kállai Gyula állapodott meg vele.

Katonai vezetőnek Kiss János altábornagyot hívták fel Kőszegről, neki Nagy Jenő ezredes és Tartsay Vilmos százados lettek a közvetlen munkatársai. A szervezkedést Mikulics Tibor páncélos százados elárulta a nyilas Számonkérő Széknek. *November 22-ikén Bajcsy-Zsilinszkyt és társait elfogták.* Árulás történt, de ha olvassuk a kihallgatások és a per iratait, azt kell mondanunk, a beszervezett tisztek többségének felelőtlensége, telefonálgatásai, üzengetései, kávéházi és belvárosi fecsegései — hiába volt Bajcsy-Zsilinszky, Kiss János, Nagy Jenő és Tartsay sok-sok óvatosságra intő szava —, magukban hordták a mozgalom szerencsétlen végét. Jellemző az is, hogy néhány tiszt — 1944 november közepén! — *a zsidótörvény alkalmazását* követelte a szervezkedésben, ketten *nyilas tagságukkal* mentették magukat a bíróság előtt, Kővágó Józsefet pedig azért helyezték sürgősen szabadlábra Kiss Jánosék kivégzése után, mert — az iratok tanúsága szerint — *»titkos fegyvereken«* dolgozott Szálasiéknak. Kiss Jánost, Nagy Jenőt és Tartsay Vilmost Budapesten kivégezték. Bajcsy-Zsilinszky Endre ügyét elkülönítették, mert képviselő volt, előbb fel kellett függesztetni a mentelmi jogát. Sopronkőhidára szállították.

Zsámbékon és Győrött — útközben — szökésre próbálták rábírni, de az volt a válasza, hogy ha társait kivégezték, nem menekülhet el. Elítéltetése után felszólították: tagadja meg hirdetett eszméit, életben maradhat. Megvetéssel felelt a nyilas kormány szószólójának: *semmit sem von vissza, inkább meghal.*

Három önkéntes nyilas hóhér akasztotta fel Sopronkőhidán, 1944. december 24-ikén délelőtt.

— A történelem engem fog igazolni. Isten mindent lát. *Én jó ügyért halok meg...* — ezek voltak az utolsó szavai.

Utolsó sétáján társaival folytatott beszélgetése talán még ennél is többet mond: *»Elkezdtünk valamit, sokan, sokfelől indultunk, nem a dicsőségért, hanem a népért, az országért. Nem sikerült. Sokan meghaltak, és ki tudja, hányan fognak még meghalni. Becstelen gazember volnék, ha nem állnék be a halottak rendjébe... A halottak is szolgálatot tesznek.* A túlélők, remélem, önök is, *folytatják a harcot.* Minden nemzetben lehetnek hitványak, *a nemzet nem lehet becstelen.* Önök vállalják át és *vigyék a felelősséget...«*

Áldozata nem volt hiábavaló. Emléke, mint a nemzeti összefogás szimbóluma él közöttünk és tarpai sírját az egész nép kegyelete őrzi.

Dernői Kocsis László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kardos Sándor

MAGYAR NEMZET
1966 ÁPR 30

— **Ladislas Kardos**, Kanadában élő magyar származású festőművész képeiből nyílt kiállítás pénteken a Kulturális Kapcsolatok Intézetében.

1027

ARGUS INTERNATIONAL DE LA PRESSE
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE
INTERNATIONAL PRESS CUTTING SERVICE

ZÜRICH TEL. (051) 27 99 12/27 18 77 GENÈVE TEL. (022) 32 54 10

Kardos Ladislas

FEUILLE D'AVIS DE LAUSANNE
LAUSANNE

1021 5. Mai 1967

EXPOSITIONS

Lausanne : les villes du peintre Ladislas Kardos

M. Ladislas Kardos est d'origine hongroise, il vécut longtemps en France, et réside actuellement au Canada. Il fut industriel avant de se consacrer à la peinture, voici quelques années, à la suite d'un accident. La galerie Villamont-4 à Lausanne expose en ce moment ses œuvres récentes.

M. Kardos est, paraît-il, un peintre mondain ; cela ne se voit guère à ce qu'il fait. Il n'existe pour lui qu'un seul sujet, ou presque, c'est le thème de la ville. Il peint donc des villes, des visions de villes, des rêves de villes, des vieilles villes, des villes modernes, vues de près ou de loin, de jour ou de nuit.

Ces œuvres ne manquent pas d'attrait, quelques-unes sont même assez fascinantes ; M. Kardos n'est certainement pas dénué de sensibilité, et l'on sent que son thème favori n'est pas chez lui une manie, mais une réelle source d'inspiration.

Malheureusement, sa peinture manque de force. D'abord parce qu'il ne va pas jusqu'au bout de son exploration : il part d'un contenu riche, vivant, suggestif, mais il se perd en route et le tableau devient une image pâle, indifférente, artificielle, malgré l'habileté des compositions. Ensuite, des faiblesses techniques, des pauvretés de matière et de couleur marquent trop de toiles.

On le regrette d'autant plus que le côté visionnaire de cet artiste présente un réel intérêt, que ses constructions sont originales et plaisantes. Ses variations témoignent d'une imagination fertile et ses interprétations ne manquent pas de vérité.

A.-M. K.

Prér

Rue

ch

54 55 00

Lieu

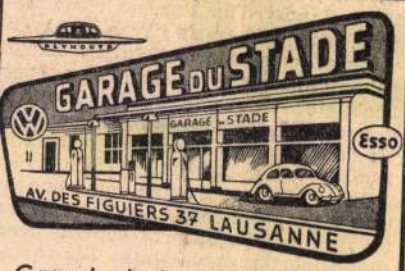

Grand choix VW occasion, ainsi que toutes marques contrôlées, garanties et

Particulier

vend C10066

Mercédès

190 SL, noire, intérieur cuir rouge, état parfait. **Tél. (021) 28 85 59, avant 8 h. et (022) 35 62 85, heures de repas.**

à la livraison, solde de petites mensualités, voiture en parfait état. Expertisée. P1681-69L

H. Weber, du Garage Athénée S.A., Caroline 8, Lausanne. Tél. bureau : 23 16 23. Privé : 28 32 71.

HANOMAG

BENZINE

Charge utile : 1000 kg 1400

Toutes possiblités de carrosse déménageuse, bétaillère, four

LADISLAS KARDOS

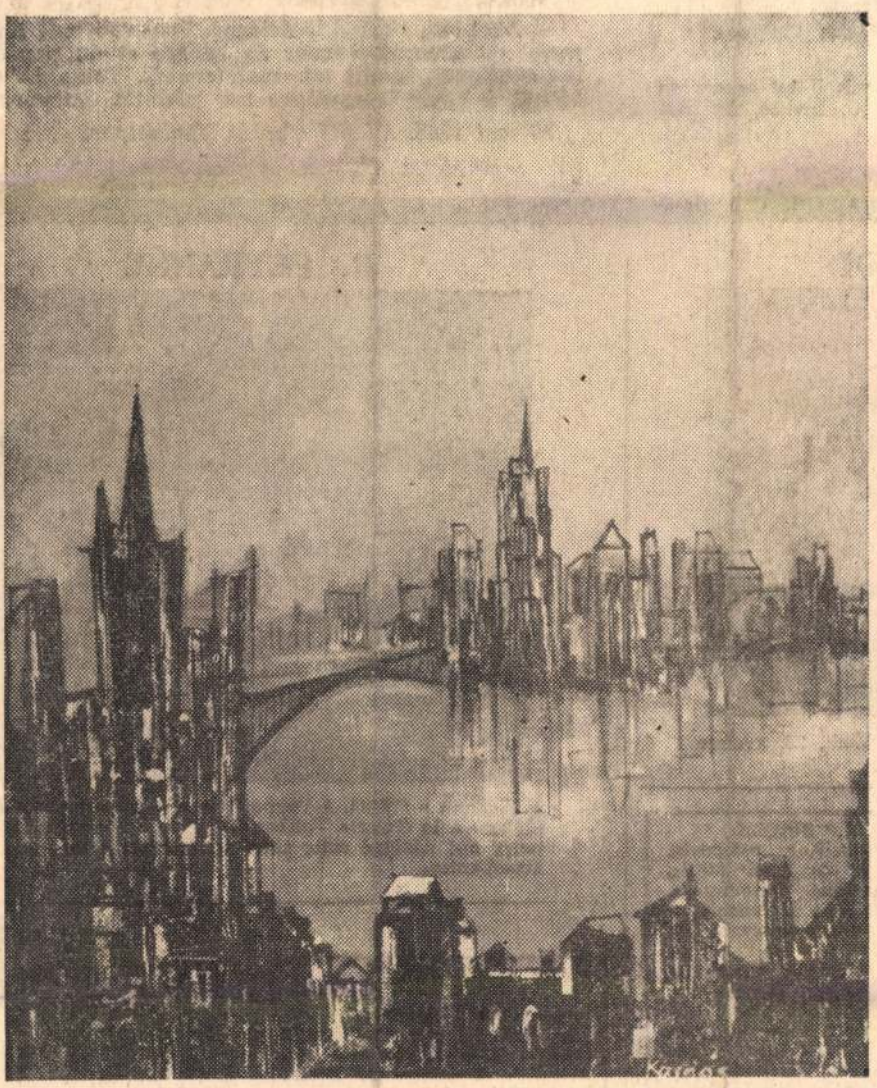

LE PEINTRE DE L'AVENTURE

La vie est une grande aventure. Son image, la peinture, lui ressemble bien. Cette vérité apparaît à un degré exceptionnel dans le cas de l'étonnant peintre Ladislas Kardos.

C'est à quarante-sept ans, en 1956, qu'il s'est consacré à l'art après une vie active qui l'avait mené de sa Hongrie natale à Paris en 1928, puis, à travers le monde, jusqu'à Vancouver au Canada.

Riche d'une profonde expérience humaine, immobilisé à la suite d'un accident d'aviation, il fit alors un retour sur son passé et décida de tout quitter pour se plonger dans la plus mystérieuse des aventures, celle de la peinture.

Pourquoi la peinture ? Il avait connu et fréquenté les peintres de son temps, comparé et collectionné leurs œuvres, mais c'est un seul maître, un seul tableau qui lui donna brusquement le choc décisif ; la fantastique **Vue de Tolède, du Greco.**

Dès lors, il entreprit, multipliant les dessins et les lavis, puis les huiles, peignant vingt toiles en même temps, de composer, d'après ses souvenirs, des paysages imaginaires où s'exprime l'élan inassouvi, optimiste, invincible, qui le pousse toujours en avant, toujours plus loin.

Mais, loin de vouloir peindre pour lui seul et de se cacher, il cherche à communiquer avec ses prochains, avec le public, jugeant justement qu'un tableau commence à vivre lorsqu'il est compris et apprécié.

Deux expositions particulières de ses œuvres ont eu lieu à Vancouver depuis 1960. Une tournée de dix-huit de ses toiles a été organisée par le Canada Council en 1963 dans les villes du Canada de l'Ouest. Il a exposé également au Museum of Fine Arts de l'Université de l'Oregon aux Etats-Unis. A Paris, il vient de présenter un ensemble important à la galerie Bernheim Jeune et il prépare une manifestation en septembre à la Galerie Internationale de la Madison Avenue à New York. Des toiles de lui sont conservées au Musée de l'Université de l'Oregon, à celui de la Colombie Britannique et se trouvent dans de nombreuses collections privées.

Le message de son œuvre apparaît intimement lié à son expérience. Fréquentant souvent les sites solitaires du Canada, les villes le hantent, ces villes qui racontent l'histoire des générations, qui protègent et enferment dans leurs pierres la présence humaine. Aussi ses toiles figurent-elles souvent des cités denses, fantastiques, dressées sous d'immenses ciels. Des fois elles se situent au bord de la mer, où des navires en partance, portant en eux les rêves de voyage du petit garçon qu'il fut, viennent du fond des siècles, de ce passé qui soulève l'humanité comme une irrésistible marée et s'en vont vers l'inconnu.

Si ces villes paraissent assez obsédantes, voire pesantes, elles ne marquent pourtant pas un terme. L'atmosphère de la peinture de Kardos n'est pas tragique, elle rayonne d'une lumière subtile, de claires couleurs vibrent dans le réseau de ses rigoureuses lignes graphiques. Les lueurs vibrantes de l'aurore, celles frémissantes du couchant, suggèrent l'espace toujours ouvert, le chemin sur lequel on s'avance.

L'art de Kardos est ainsi profondément, humainement symbolique dans sa cristalline poésie. Il montre que le but est devant nous, que nous ne l'atteignons pas dans l'instant, et que ce but reste présent, attend notre marche confiante vers ce qui est plus haut, plus pur, plus serein.

Raymond CHARMET.

jouer, mais il est encore en
essin de B. Savkov, 30 no-

dont les deux s
rédacteurs voie
tion :

— Alors, tou
ils.

— Ah ! oui, r
avant on trouv
les boutiques, t
réduit à venir

30 *mai* 1963.

19 MAI 1964 1701
13 MAI 1964
ARTS
140, Faubourg Saint-Honoré - VIIIe
N° de débit
ARGUS de la PRESSE
Tél. PRO. 16-14
37, Rue Bergère, PARIS (9e)

ICARDI

André Weil, 26, avenue

XVe AU XXe SIECLE
rtante exposition comporte,
nes du Xe au XVIIe siècle,
de collections renommées.
états de la « Mélancolie »
le (« Abraham recevant les

XVIIIe siècle : Canaletto,
de Saint-Aubin, Tiepolo. Du
sdin (trois belles pièces ori-
gas, Segonzac, Gauguin (gra-
oureur, Méryon (deux eaux-
Redon, Sisley, Toulouse-Lau-
inck, Whistler, etc. Galerie
, à Paris.

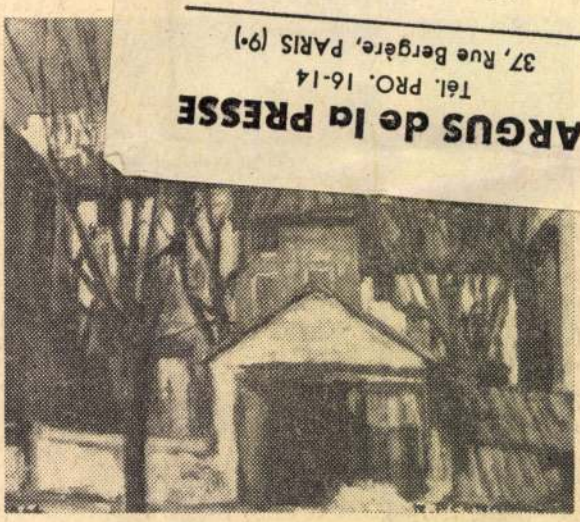

« Avignon » (1964). A l'exposition des œuvres récentes du peintre à la Galerie Vauban à Dijon, les nombreux visiteurs ont désigné cette toile comme étant une des plus attachantes.

LYON

Pour raisons de santé à céder (murs compris) belle Galerie bien située 100 mq. Installation complète. Ecrire N° 1.900 à « Arts ».

TABLEAUX

ACHETONS peintures anciennes du XVe au XVIIIe, ainsi que tableaux de maîtres contemporains, en provenance de successions, héritages, etc., pour vente à l'étranger. Discrétion assurée. Ecrire GALERIE DU CARLTON La Croisette, à CANNES. Tél. 38-21-90.

REGINO CULETTO

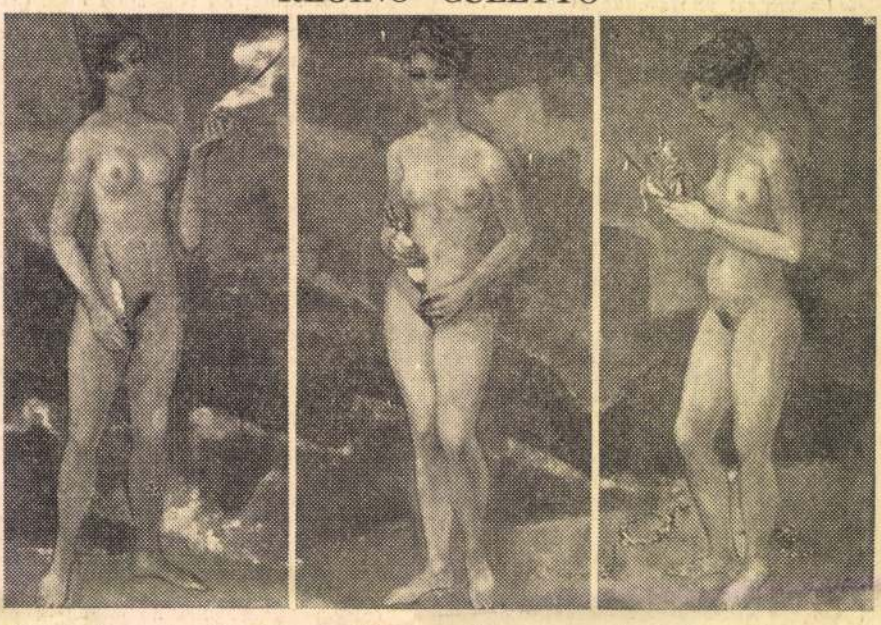

Peintre français, né le 30 août 1932 à Aurillac, de parents italiens. Fréquente les Beaux-Arts de Clermont-Ferrand, puis divers ateliers parisiens.

Figuratif très attaché à ses provinces d'origine, l'Auvergne et le Frioul vénitien, où il séjourne souvent, inspiré par la beauté de leurs paysages et la richesse de leurs folklores.

Expose à la S.N.B.A. depuis plusieurs années, Salon d'automne et prépare une toile pour le Prix de la Ville de Paris.

Kardos Mária

Kerámia
"Csörgő"

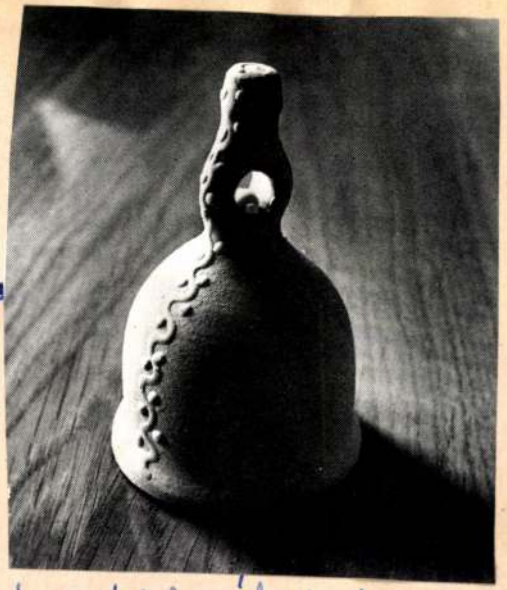

Zelnik József: Nagy Sándor és a játékszóbalgok
Művészet, 1976. június – 14 oldal

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 DEC 7

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kardos Mária

1021

Kardos Mária metszete

SAJTÓFIGYELŐ

z gyűlésbe hívja az istene-
ermész feladata, hogy a mél-
khoz illő helyre vezesse őket.
m, de mi legyen ismertető-
lódi rangsoruknak?
ltesd őket aszerint, hogy mi-
nyagból készültek, és mi mű-
értékük — parancsolja cini-
Zeusz. — Kerüljenek előre
ny-, utánuk az ezüst-, azután
az elefántcsont, a bronz-,
a márvány-istenek. Az egyes
okon belül részesítsd előny-
eidiász, Alkemenész, Mürón,
nór és a velük egyenrangú
ek alkotásait: a póriasan, si-
megmintázott églakókat el-
szorítsd valahova hátra.
tökéletes szatírai lelemény
éppontjában *Lukianosz* kö-
en dialógusának, *A tragikus*

LAKATOS ISTVÁN:

Luki

zófust: minden jel arra mu
győzelem Damiszé, az ateist
bizarr helyzetet bonyolítja,
már nemcsak az athéni hallg
véleménye oszlik meg, a nem
közt is akad, ki a felvilágosu
cionalizmus híve: Mómosz, a
és gúny istene.

●

Lukianosz mindent tud, az

Félmillió ember

nyer szakképzettséget az ötéves terv során.

— Nincs hazánkban egyetlen ember, legyen kisiparos, kiskereskedő vagy értelmiségi, aki nem találja meg a maga elhelyezkedését a népi demokrácián belül. Ez a nagy szám éleve visszautasítja azt a rosszindulatú állítást, hogy ezentúl a műveltségből kizárják a középosztályt vagy az intelligencia fiait. Az ötéves terv az ország teljes embertartalékát igénybe fogja venni.

Ezt jelentette ki Rákosi Mátyás. Külön kiemeljük ezt a pár mondatot, mert benne a Népfront konstrukciójának egyik legfontosabb pillérjét látjuk: minden jószándékú dolgozó ember elhelyezkedésének és boldogulásának építményét. Aki elfogultságát le tudja vetni, aki gondolkozását át tudja alakítani az idők szellemében, aki meg tudja ítélni a fejlődés menetét és aki nem arra törekszik, miként kellene a népi demokrácia rendszerét lazítani, hanem arra, miként tudna ő ebben is magának munkát, szerepet, tért találni: annak helye van benne. Joga van hozzá, hogy helyet kérjen és kötelessége, hogy abban becsületesen teljesítse feladatát.

Wallace újabb békebeszéde

New-York, április 20. (TASzSz.) Henry Wallace egy newyorki tömeggyűlésen mondott beszédében felhívta Amerika ifjúságát, küzdjön saját jövője érdekében a békéért. Az Északatlanti Szerződést háborús intézkedésnek minősítette és kijelentette, hogy az Egyesült Államokat semilyen más állam sem fenyegeti. Az amerikaiak mégis Nyugat-Európa újrafelfegyverzésével foglalkoznak és katonai támaszpontokat létesítenek a Szovjetunió határain. Ilymódon az Északatlanti Szerződés katonai előkészület, amely meg akarja akadályozni Amerika ifjúságát, hogy dolgozhassék, tanulhasson és családot alapíthasson. »Amerika haladó ifjúságának küzdenie kell, hogy biztosíthassuk a békét magunk, gyermekeink és gyermekeink gyermekei részére« — fejezte be beszédét Wallace.

Kuba vizsgálóbizottság küldését javasolja Magyarországra és Bulgáriába

Az Egyesült Nemzetek politikai bizottságában tegnap Kuba delegátusa indítványt terjesztett elő, hogy az Egyesült Nemzetek küldjön ki 15 tagú bizottságot Magyarországra és Bulgáriába a két országban uralkodó állapotok megvizsgálására.

Maga az ötlet, hogy az Egyesült Nemzetek illetéktelenül és jogtalanul helyszíni vizsgálatot tartson Magyarországon, eléggé mutatja azt a tendenciát, amely ezt a szárnya-szegett világszervezetet irányítja. De hogy éppen Kuba merészeljen ilyen indítvánnyal előállni, az a cinizmus és vakmerőség teteje. A földrész egyik legkegyetlenebb rabszolgaállama akarja megvizsgáltatni Európa két demokratikus országának közállapotait — ez igazán mindennek a megkoronázása, amit eddig az Egyesült Nemzetek kebelében az imperializmusnak ezek a sötét csatlós államai már eddig is produkáltak.

Mi és ki ez a Kuba?

Kubát az Antillák gyöngyének nevezik és ezt az elnevezést az amerikai nagytőkésektől és túristáktól kapta. Rá is szolgált. Kuba termeli a világ cukortermésének egyötödét, a legkitűnőbb dohányt, amiből olyan világmárkák készülnek, mint az Upman és a Henry Clay, a milliomosok drága illatos szivarja, a legpompásabb kávé. A 30-as években az amerikai tőke fokozatosan kiszorította az angol és spanyol tőkét ebből az országból és csaknem egyedüli tulajdonosává lépett elő mindannak, ami Kuba kizsákmányolására szolgál. Az egész latin Amerikába befektetett amerikai tőke egynegyede, vagyis 785 millió dollár esik Kuba nyersanyagforrásaira.

Van azonban a képnek másik oldala is: ez a bennszülöttek élete. Kubában 4 millió bennszülött él, részben mint ültetvényes kuli, részben mint városi gyári munkás, olyan embertelen feltételek mellett, amelyhez hasonlót talán még egyetlen gyarmaton sem lehet felfedezni. Sehol a világon nincs még aránytalanul sem annyi koldus, mint Kubában, a munkanélküliek százezreivel senki sem törődik, a lakosság 50 százaléka analfabéta és 250 kilométerre Florida partjaitól olyan nyomornegyedekre lehet találni, amelyeket Zola tolla sem lenne képes kellőleg leírni.

Kubában nincsenek kisbérlők vagy kisbirtokosok, csak mammutültetvények és így a társadalom két részre oszlik: a dúsgazdagokra és a nyomorgókra. Az utakon csonttá fogyott emberek tízezrei élnek, akiket tönkretett és halálba kerget a »marihuana« nevű kábítószer, amelynek élvezete rendkívül el van terjedve, különösen a legalsóbb néposztályok között; az elnyomott éhező proletár tömeg a kábítószerek zsongításába menekül az élet ostorcsapásai elől.

Külön fejezetet kell szentelni a kubai börtönöknek. Ezekről nemcsak riportok, hanem könyvek is jelentek meg és ezekben megállapították, hogy az ördögszigethez hasonló fegyházak, amiben valamikor Dreyfuss szenvedett, csak Kubában találják meg hasonmásukat.

Munkásszabadságról természetesen ilyen államban nem lehet beszélni, a szakszervezetek ellen állandóan irtóhadjárat folyik, hiteles adat szerint eddig 126 szakszervezeti vezetőt tettek el bérgyilkosok láb alól.

Ime: csupán pillanatfelvétel Kubáról. A demokrácia és humanizmus szégyenfoltja ez az ország. És ez akar vizsgálatot tartani Magyarországon és Bulgáriában. Micsoda erkölcsi süllyedés ez mindazok részéről, akik Kubát erre a szerepre felfogadták.

Meghívó a Vidéki és Budapesti Textilkiskereskedők Beszerző és Elosztó Szövetkezetének 1949 április hó 28-án d. u. 3-kor a Sip-utca 27. sz. alatti üzlethelyiségében tartandó évi rendes közgyűlésére. Azon esetben, ha a fenti időpontra meghirdetett közgyűlés határozatképes nem volna, úgy a közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül d. u. 4-kor lesz megtartva.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság évi jelentése. 2. Felügyelőbizottságnak az évi mérleg- és eredménykimutatásról vonatkozó jelentése. 3. Az évi mérleg- és eredménykimutatás jóváhagyása. 4. Határozathozatal a nyereség felosztásáról. 5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentése. 6. Az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak megválasztása. 7. Indítványok. — Az üzletév mérlege és az eredmény kimutatása, az igazgatóság évi jelentése, a felügyelőbizottságnak a mérlegre és az eredmény kimutatására vonatkozó jelentése a mai naptól a közgyűlés napjáig a szövetkezet üzlethelyiségében megtekinthető.

Budapest, 1949 április 20.

Vidéki és Budapesti Textilkereskedők Beszerző és Elosztó Szövetkezete.

Magyar Szabványügyi Intézet

kiadványainak árusítása

kizárólag

Állami Lapkiadó N. V fiókkiadóhivatala

VI., Andrássy-út 7. Tel.: 226-498

Megdöbbentő vallomás

a budapesti getto ellen tervezett merényletről

Folytatták a Royal-ház nyilas gyilkosainak tárgyalását

A Royal-ház nyilas pártszolgálatosai bűnügyének tárgyalását ma folytatta a népbíróság Tutsek-tanácsa. A zsúfolt tárgyalóterembe ma sem fért be az érdeklődő közönség.

Szalai Pál az első tanú.

— Mit tudott a Royal-házban történt eseményekről? — kérdi az elnök.

— Abban az időben, mint a rendőrség és nyilaspárt közötti összekötő, tudtam a városban lejátszódó eseményekről.

A Royal-házban a nyilaspárt söpredéke gyűlt össze.

Különböző bűncselekményekért mindegyik büntetve volt. Hozzám jelentések érkeztek többek között arról az eseti, amikor a VII. kerület nyilas pártszolgálatosai a dunaparti pontonhídhoz üldözötteket vittek egyenlőni, ugyanakkor a IV. kerületiek is kivégzéseket hajtottak végre a Dunaparton.

— Volt valami szerepe Petőnek a kivégzésekben?

— Pető utasítására vitték a nyilasok az üldözötteket kivégezni a Dunapartra.

— Mit tud Lucskáról?

— Egyike volt azoknak, akik a gettó felrobbantását, illetve a gettó lakóinak legyilkolását tervezték.

— Mondja el ezt részletesen!

— Érintkezésben álltunk a zsidó tanács vezetőivel, valamint Raoul Wallenberg svéd követségi titkárral. Megbeszéltük, hogy

a budapesti gettót csak úgy lehet megmentni, ha megfelelő őrszemélyzetet szállítunk a gettóba.

— Nyilas belügyminiszteri rendelet megtiltotta, hogy a gettó területén rendőrőrszoba legyen, mert attól féltek, hogy a lakók a rendőrökön keresztül fegyvert kapnak. Sikerült kétszáz rendőrt a gettóba küldeni azzal a feladattal, hogy tartsák fenn a rendet és védjék meg a gettó lakóit az esetleges nyilas támadásoktól. Richter SS-tábornok egy alkalommal magához hívatott, a helyettes főkapitánnyal együtt. Bemutatták nekünk Gotstein német SS-őrnagyot, aki magát a gettó európai szakértőjének nevezte és közölte:

Hitlernek és Himlernek az az egyenes utasítása, hogy a budapesti gyűrűből egyetlenegy zsidó se meneküljön meg.

A felszabadulás előtt két nappal egyik tisztem közölte, hogy a Royal-szállóban csoportosulás van, német SS-ek és nyilas párizolgálatosok meg akarják támadni a gettót. Gotstein őrnagy is ott volt. Mivel nem tudtam már kapcsolatot találni Wallenberggel, Schmidthuber német tábornokhoz siettem a városháza épületébe.

— Elmondtam értesülésemet. Azt felelte, hogy semmi köze sincs a gettóhoz, azt az SS-ek intézik. Utolsó ütőkártyaként közöltem vele, hogy a háború kimenetele nem kétséges és akkor nem mint katonákat, hanem

mint gyilkosokat fogják őket felelősségre vonni.

Erre kérte, hogy nevezzem meg azokat, akik résztvesznek a gettó elleni akcióban. Megneveztem a német őrnagyot, egy őrmestert, a nyilasok közül Lucska nevét tudtam.

— Schmidthuber tábornok utasította a katonáit: tartóztassák le a Royal-házban lévő németeket. Az SS-ek megszöktek. Behozták Lucskát és ekkor Schmidthuber utasította Vajna Ernőt, hogy tartóztassa le. Vajna Ernő, amikor megkérdezték, tud-e arról, hogy milyen akciót készítenek elő a nyilasok, azt válaszolta, hogy tud és

ő is résztvesz az akcióban.

— Na, mit szól ehhez? — kérdezte a tanácselnök a vádlottak padján ülő Lucskától.

— Ez nem felel meg a valóságnak — mondja Lucska szemrebbenés nélkül.

Megdobálták Tel-Avivban Jouhaux francia képviselőt

Tel-Aviv, április 20. (A Világ közelkeleti munkatársának jelentése.) Leon Jouhaux, az ismert francia szociáldemokrata képviselő, aki az izraeli Szakszervezet vendége, a tel-avivi múzeum termében előadást akart tartani. Az előadáson megjelent Vanatier, Franciaország izraeli követe is. Alig beszélt Jouhaux néhány percig, amikor a padsorokból fiatalemberek ugráltak fel és az előadó felé kiáltották:

— »Háborús uszító. Itt nem csinálhatod azt, amit Franciaországban csináltál.«

A tüntetők megdobálták Jouhaux-t. Percekkel később megérkezett a rendőrség, amely helyreállította a rendet. A szónok csak rendőri felügyelet mellett tudta rövidre fogott előadását megtartani. A tel-avivi sajtó azt írja, hogy a tüntetők az antifasiszta ifjúság soraiból kerültek ki.

Halmi József

Hetven adagból száz típusmenüt szolgált fel

Az államügyészség elkészítette a vádiratot Lehotai Béla, a József Nádor-téri Erdélyi étterem volt tulajdonosa ellen. Lehotai 1948 áprilisában vette át *Reuter* Jánostól az éttermet. Az üzemet terhelő mintegy 90.000 forintnyi köz- és magántartozást átvállalta. Az étteremben ez év februárjáig típusebédet is kiszolgáltak. Rendszeresen megkapták a típusételek elkészítéséhez szükséges élelmiszermennyiséget, az ételt azonban *száz* személy helyett 70 *személynek készítették el és száz adagnak osztották ki.* A megtakarított nyersanyagot Lehotai saját céljaira használta fel. Az étteremben az italok kiszolgálásánál is szabálytalanságok történtek. Kimért borokat palackoztak, márkás címkéket ragasztottak az üvegre és *20—30 forintért hozták forgalomba.*

Az adót és egyéb tartozásokat Lehotai nem fizette meg, sőt a munkabérekkel is adós maradt. Hévízen is volt egy vendéglője, ott portást alkalmazott, óvadékot vett fel és annak csak egy részét fizette vissza.

Lehotai árdrágítással, a közellátás érdekeit veszélyeztető bűncselekménnyel, csalással és sikkasztással vádolva kerül a munkásbíróság elé.

Az egyiptomi művészettől Picassoig

Kiállítások gyári dolgozók számára

»A művészetet nem szabad elszigetelni a néptől.« A jelszó valósággá vált. Hogy a művészet valóban a néppé lehetett, nem kis részben köszönhető a Dési-Huber Körnek, amely a felszabadulás után elsőnek vitte el a múzeumok anyagát az üzemi dolgozókhoz. Erről a munkáról érdeklődünk Kapos Nándor főiskolai tanárnál, a Dési-Huber Kör főtitkáránál.

— Eddig több mint 40 üzemben, közöttük a többezer munkással dolgozó Goldberger, Ruggyanta, Standard és csepeli posztógyárakban rendeztünk üzemi kiállításokat, helyszíni előadásokkal — mondotta Kapos Nándor. — Ezenkívül összeállítottunk színes, reprodukciós képekből sorozatot, amelyet gyárakban és főleg vidéken vándorkiállításokon állítunk ki. Ez az anyag az egyiptomi művészettől Picassóig terjed.

— A hónap végén nyílik meg a XIX. század akvarellművészetét ismertető kiállításunk. A kiállítás anyaga sok meglepetést tartogat. Meghívjuk a gyárak és az üzemek dolgozóit, hogy megismerhessék a XIX. század polgári biedermeier művecskéken keresztül a romantikus látásmódot egészen a Székely Bertalannal jelentkező történeti festészetig.

MEGKEZDTÉK a vidéki múzeumok kiállításainak rendezését. Az első múzeumrendező brigád már működik a keszthelyi balatoni múzeumban, amely az ország első korszerűen újjárendezett vidéki múzeuma lesz.

●

A KULTUSZMINISZTÉRIUM művészeti főosztálya pályázatot hirdetett a termelőszövetkezetek és ipari központok életéből vett egyfelvonásos színművekre. A bíráló bizottság most hozta meg döntését. Ezerezer forintos jutalmat nyert a »Választóton« című »Miénk a jövő« jeligéjű színdarab, továbbá Somfai László »Hídé« című darabja. Dicséretben részesültek: Cseres Tibor: »Elnökválság Fekelepatakon«, Nemes Tibor: »Rizs«, illetve »Nincs akadálya« című darabjai, valamint Pásztor György: »Cinkosoke és B. Szenkovszky Magda: »Égesőe című pályaművei.

Könyv a tőzsde hiénáinak tündökléséről és bukásáról

Hollós Korvin Lajos

HÁTSÓLÉPCSŐ

A Horthy-korszak Budapestjéről szóló nagysikerű regény második kiadása

A 400 oldalas mű díszkötésben

Ft 35,50

ATHENAEUM KIADÁS

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Charlie Chaplin 60 éves

Ilyenkor mondogatják azt: hogy múlik az idő... *Chaplin 60 esztendős lett!* Az örökifjú Chaplin. ő maga nem szereti a születésnapokat, meg is feledkezik a dátumokról. Nem csoda, hiszen ma is friss és fiatal, egyáltalában nem látszik 60 évesnek. Dehát: mégis eljött a születésnap. Emlékezzünk meg róla, hiszen — zseniről van szó.

Charlie *Chaplin* egész életében a haladás szolgálatában állott. Témái mindig azt fejezték ki, hogyan győz Dávid Góliát ellen. Egész életében a kisembert alakította, az egyszerű emberkét, aki elhelyezkedést keres a társadalomban. Sokszor támadták ezért, az is előfordult, hogy egy amerikai kongresszusi ülésen deportálását követelték. (Chaplin angol állampolgár ma is.) Az Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság is maga elé citálta. Megkérdezték tőle, hogy kommunista-e vagy szimpatizál-e a kommunistákkal. Chaplin így felelt:

— Nem tudom pontosan, hogy mit értenek a kérdés alatt, de az egész háború alatt szimpatizáltam a Szovjetunióval, az orosz néppel, amely küzdött és amelynek fiai meghaltak a győzelemért. Ezt sohasem fogom elfelejteni és ezért mindig hálás leszek.

A második világháború előtt, 1938-ban, amikor még kevesen mertek szembeszállni Amerikában Hitlerrel, ő már megalkotta Diktátor című filmét. Illetékes körök azt állították, hogy a film nem egészen időszerű, mert két baráti hatalom fejét persziflálja. Később meggondolták ezt a bírálatot. Nem lehet letagadni, hogy Chaplin volt az első aktív antifasiszták egyike.

Húsz év óta lakik Beverly Hillsben egy villában. Kissé öregesképű a háza, nem olyan mint a többi filmmágnásé, van egy yachtja, amelyen minden vasárnap kirándul. Felesége Eugene *O'Neill* Nobel-díjas író leánya. Az asszony most 24 éves. Hat év óta házasok. Három gyermekük van. A 4 éves Geraldine, a 2 éves Michael és Josefine, aki március 23-án született. Chaplinnak van még két felnőtt fia is első házasságából. Mind a ketten színészek.

A csepeli WM egyik dolgozója mikrofon előtt énekel

Érdekes műsorszám hangzik el április 27-én a Petőfi rádióban. Kiss Károly a csepeli W. M. gyár dolgozója fog énekelni. Bura Sándor és zenekara kíséri.

A bécsi színházi válság ujabb eseménye:

Bezárt a Neues Schauspielhaus

A nagy osztrák színházi válság ujabb fordulóponthoz érkezett. Egy nagy bécsi színház, a »Neues Schauspielhaus« nem bírta tovább a terheket és a közönség részvétlenségét: bezárta kapuit. Most tárgyalnak arról, hogy mi legyen az épületből. Lehetséges, hogy mozivá alakítják át. Az utolsó darab, amely színre került benne, a Kis lord volt.

Színházi hírek

A bécsi Filharmónikusok és a bécsi Operaház zenekara kilépett a Zenész Szakszervezetből, mert nem hajlandók résztvenni a művészeti kamara megalakításában.

Holéczy Ákos és együttese megkezdte vidéki körútját. Az ismert jazz zenekar első állomása: Győr. Ez lesz Győrött 500-ik hangversenyük.

Tompa Sándor játssza Kakuk Marci szerepét Tersánszky Józsi Jenő darabjából készült hangjátékban. Még egy érdekes szereplő a rádióban: Abonyi Géza, aki Tyihonov »Átmenő forgalom« című hangjátékában fog szerepelni.

Arma Pál, a Párisban élő kiváló magyar muzsikus, aki a mult évben a nemzetközi Bartók verseny zsűritagja volt Budapesten, hangversenysorozatot rendez a francia fővárosban. Az első koncert április 26-án lesz számos közreműködővel. Paul Arma Bartók, Kodály, Kadosa, Szabó, Szelényi és saját műveit zongorázza.

A Táncsics Mihály Társaság április 23-án, szombaton 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémián ünnepi ülést tart névadója, másfélszázados születési évfordulójának emlékére. Várnai Zseni nyitja meg az ünnepséget.

Filmet ír Zelk Zoltán »Épül az ország« címmel. Dokumentum film lesz az újjáépítésről.

A Magyar-Szovjet Társaság szabadszínjátszó szakosztálya rendezésében április 21-én, csütörtökön délután 6 órakor Szendrő Ferenc »A szabad színjátszás; mint társadalmi funkció« címmel tart előadást, a Társaság Szentkirály-u. 32/a. sz. alatti dísztermében.

A rádió ma 19.30-ra hirdetett nyilvános táncestje technikai akadályok miatt ugyanaznap 17.30 órakor lesz. A kiadott meghívók tehát délután ½6 órára érvényesek.

Most folynak a Hunnia-filmgyárban **Fagyejev** regényének, »Az ifjú gárdá«-nak szinkronfelvételei. Ujszerű eljárással készül »Az ifjú gárda« magyar változata, amelyet rövidesen bemutatnak Budapesten, miALatt a Magyar Színházban tovább játsszák a színdarabot. Oleg Koşevojt kezdetben Gábor Miklós szólaltatta meg magyarul, de jóval idősebb benyomást keltett a hangja s ezért Szirtes Ádámra bízták. Ljuba: Ferrari Violetta, Valko: Görbe János, Jelena: Ladomerszky Margit. A német parancsnok Tapolczay Gyula.

PREMIER április 22.
PÉNTEKEN este 8-kor,
azután minden este
Páris rekordsikere! Újdonság!

MAMÁM A KISASSZONY

Irta: Louis Werneuil
Fordította: ifj. Latabár Á.
Vers: Nádassy László
Zene: Hajdu Julia

KARDOS MAGDA, GREGUSS ZOLTÁN, PATAKY JENŐ, SZAPÁRY GABI, RÁTHONYI RÓBERT, PONGRÁCZ IRMA, BÁRCZY KATÓ felléptével

Modern Színház
(volt Medgyaszay)

Gertler Viktor

a Diszmagyar című új magyar film rendezésével (a forgatókönyvet Hárs Lászlóval és Gyárfás Miklóssal együtt írta), osztatlan sikert aratott úgy a kritika, mint a közönség előtt. Muzsikusnak készült. Azt tartja, hogy a filmrendezésnek a ritmus, a dinamika, a tempó annyira életeleme, hogy csak zeneileg képzett ember csinálhatja jól. A külföldi nagy filmmetropolisokban tanult és dolgozott sokáig, de igazi mesterének Pudovkint tartja, akivel egyszer hosszasabban elbeszélgethetett a film problémáiról és ennek a beszélgetésnek élményét élete legszebb emlékei közé raktározta. Nagy hasznát veszi annak, hogy tíz évig volt színész. Egész fiatalon Tiborcot játszotta a pécsi Nemzeti Színházban, később — mint mondja — egyre jobban rászorították a szerelmes szerepkörre. Mint rendező is működött s a közönséghatást több irányban is kitapaszalhatta saját bőrén. ő rendezte az első nagyarányu magyar énekesfilmet, a Mária nővért, Svéd Sándor főszereplésével. Ennek külföldön is nagy sikere volt. Több némafilm aláfestő zenéjét és dalát szerezte. Céljainak egyik nagy megvalósítását látja a Diszmagyarban. Örül, hogy végre igazi írókkal dolgozhat s reméli, hogy bő alkalom nyílik minden igaz és emberi téma megfilmesítésére. ő a legdrukkolóbb filmrendező. Premier előtt nem tud aludni, nem megy le egy falat a torkán. Azt mondják róla, hogy ő a legnyugodtabb filmrendező, aki a műteremben sohasem ideges. Szabad idejében sokat olvas és muzsikál, szereti a csendet, a nyugalmat, a békét. Minden alkalmat felhasznál a tanulásra, gyakran figyeli a moziból kijövők véleményét s abból is leszűri tapasztalatait. (D)

MAGYAR FILMHÍRADÓT sugárzott egy angol rádió televíziós szolgálata. Mindjobban kiépülő híradócsere forgalmunknak nagy sikere van az egész világon.

●

JÁRAY JÓZSEF operaénekes Olaszországba utazott. Elutazása előtt a kedd esti Tosca előadást lemondta és helyette Ilontas Konstantin ugrott be.

●

BLISS ARTHUR, aki a mult évben Budapesten vendégszerepelt, The Olympians icmen új operát írt. Ennek különleges érdekessége, hogy szövegének szerzője Priestley. Az új operát az őszi idényben mutatják be a Covent Garden Színházban.

MONIQUE HAAS, MA
zongoraest Z. 8. (Koncert).
Mozart-bérlet I. est
25. Z. 8. Vez.: Somogyi, közr.:
Monique Haas (d-moll vers.)
Jegy Koncert. Népműv.

Irja Kristóf Károly

Hat óriás hever a Vigadó-téren

Csak a kapu áll még s rajta a házszám: Vigadó-tér 1. Mielőtt a nácik összelőtték volna, »Első Magyar Általános Biztosító Társaság« volt a palota neve. 1857-ben alapították s amikor felépült, a díszes ház, nem kímélték a terméköveket és márványt. A lépcsőházat hat óriási férfi tartotta a hátán. Kemény, erős férfiak. Óriások.

Karrarai márványból van a férfiak húsa.

Elpusztult a ház, de Atlasz és társai, a márványemberek megmaradtak. Most alszik a társaság. Hat hajléktalan a Vigadó-téren. Meztelenek, alig van egyik-másikon kőruha. Pihennek. Megérdemlik, hiszen több mint kilencven évig dolgoztak.

Hárman fekszenek az egyik deszkaágyban s hárman a másikban. Milyen furcsa: ketten összenőttek, mint a sziámi kőikrek. Hatalmas alakok. Gondos mester alkotta őket, ügyelve a kezek erezetére, a körmökre is.

Gyerekek, felnőttek állják körül az alvó kőtársaságot. Lármáznak, zajonganak. És lármázik, puffog, tülköl a sok autó is. De mit zavarja ez a kőgóliátokat! Békésen, csendesen várják, hogy elvigyék őket az útból valamelyik múzeumba.

Hívjon fel bennünket telefonon..

A rendelésre játszott rádiózene bemutatója

Hétfőn új számot iktatott műsorába a rádió. A hallgatók telefonon rendelhették meg kedvenc »slágerüket«. Csak fel kellett tárcsázniok a 139—666-ot, a Központi Híradó számát, máris felhangzott a kért dal.

Megkérdeztük a Studióban, hogyan folyt le a »premier«?

— Neveket nem említhetek, — mondotta a Rádió fiatal sajtófőnöke — de sok telefonkérés futott be. A »csúcsrádió-énekesnő«-t és két ismert férfi-énekest akarták legtöbben hallani. Nem ragaszkodtak a szerzőhöz, vagy a szerzeményhez, csak az előadót jelölték meg. Sok interurbán megrendelés érkezett vidékről. Többek között az egyik rádióállomás is átszólt hozzánk és mint »protekciós« kért egy dalt. Negyven lemezt sugároztunk,

de legalább hatvan kérés futott be.

Sajnos, nem tudtuk mindet teljesíteni, noha egy-egy hanglemezből legfeljebb a harmadát forgattuk le.

— Hogy történt a megrendelés technikai kivitele?

— Nem volt egyszerű. A telefon mellett ülő tisztviselő indigóval két másolatban írta fel a kérést. Az egyik cédula a bemondóhoz került, a másikkal a hanglemeztárba siettek.

Valóságos futárszolgálatot szerveztünk.

Öten szaladgáltak ide-oda a telefon, a studió és a hanglemeztár között.

Kezdés előtt negyedórával (3/4 1 órakor) már elfogadtunk rendelést, egészen háromnegyed kettőig. Azután már nem vettük fel a kagylót. Közben elromlott a telefonunk is a sok hívástól.

— Mit kértek legtöbbször?

— A »La Paloma« vezetett, de sokan rendelték az: »Ez lett a vesztünk«, »Te több vagy nekem« című dalokat, az Alexandrov-kórust s a »Ha Te akarod«, »Sybill levele«, »Vágyom egy nő után«, »Herkulesfürdői emlék« című lemezeket. Jövő héten magyar-nóta rendelést rendezünk, amelynek a kivitele egyszerűbb lesz. Több szólista és a cigányzenekar a mikrofón előtt és a telefon közelében azonnal előadhatja a hallgató kedvenc dalát.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZÍNHÁZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Díszmagyar. 6. 8, v. ü. 4. **ALFA:** Díszmagyar. 6, 8, v. ü. 4. **ATRIUM:** Díszmagyar. ½5, 1/27, 1/29, v. ü. 1/23. **CORSO:** Díszmagyar. ½5, 1/27, 1/29, v.ü. ½3. **CORVIN:** Harmadik hétre prolongálva! Denevér. 4, 6, 8. **DÉCSI:** Találkozás az Elbán. 5, 7, 9, v. ü. 3. **FORUM:** Denevér. ½5, 1/27, 1/29, v. ü. 1/23. **KORZO (Ujpest):** Díszmagyar. 4, 6, 8. **KÖRUTI HÍRADÓ:** Magyar filmhíradó. Togliatti visszatért. A Szovjetunió hírei. Bika ballada (új vidám amerikai rajzos trükkfilm). Sporthíradó (képek a szovjet nép tavaszi sportjáról). Háborús művészek (gyönyörű szovjet kultúrfilm a katona-művészekről). Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Találkozás az Elbán. 5, 7, 9, v. ü. 3. **OMNIA:** Kár a benzinért. 1/25, 1/27, ½9, v.ü.½3. **ROYAL APOLLÓ:** Díszmagyar 5, 7, 9, v.ü. 3. **ROYAL (Kispest):** Díszmagyar. 1/26, ½8, v. ü. 1/24. **SCALA:** Kár a benzinért 5, 7, 9, v. ü. 3 is. **TÁNCSICS (Csepel):** Díszmagyar és varietéműsor. 6, 8, v. ü. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Díszmagyar és varietéműsor. ½7, ½9, v. ü. 1/25. **URÁNIA:** Találkozás az Elbán. 4, 6, 8.

MÁSODHETES FILMSZÍNHÁZAK

ADMIRAL: Talpalatnyi föld. ½5, 1/27, 1/29, v.ü. ½3. **ADY:** Forró mezők. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Madzsu bestiák. 1/23, 1/25, ½7, ½9. **BELVÁROSI:** Mágnás Miska. Jobbterem: 4, 6, 8; balterem: csak csüt. vas.-ig 5, 7, v. ü. 3-kor is. **BETHLEN:** Mágnás Miska. ½5, ½7, 1/29, v. ü. 1/23. **BODOGRÁF:** Fáklyás lovasok. A) terem: 4, 6, 8; B) terem csak vas.: 3, 5, 7. **CAPITOL:** Forró mezők. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Forró mezők. 4, 6, 8. **DAMJANICH:** Kővirág. ½4, ½6, 1/28, v. ü. 1/22. **ELIT:** Szürke fény. ½5, 1/27, 1/29, sz. v.ü. ½3. **FORTUNA:** Botrány a túlvilágon. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **IPOLY:** Vágyak szigete. 4, 6, 8, v.ü. 2. **KAMARA:** Uj utakon. 4, 6, 8, v. ü. 2. **KOSSUTH:** Uj utakon. 1/25, ½7, 1/29, v. ü. ½3. **KRISZTINA:** Veszélyes vizeken. 4, 6, 8. **KULTUR:** Lógósok királya. ½5, 1/27, 1/29. **OLYMPIA:** Ellopott határ. ½11, 1/21, 1/23, ½5, 1/27, 1/29. **OTTHON:** Talpalatnyi föld. 1/24, 1/26, 1/28, v. ü. 1/22. **PALACE:** Forró mezők. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PARTIZÁN:** Csókos huszárok. 1/24, ½6, ½8, vasár- és ünnepn. 1/22. **PÁTRIA:** Mágnás Miska. 1/25, ½7, 1/29, v. ü. ½3. **PETŐFI:** Két férfi asszonya. 1/24, ½6, 1/28, v. ü. 1/22. **PHÖNIX:** Fáklyás lovasok. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **RÁDAY:** Ezt látják a csillagok. 4,6,8. **ROXY:** Ellopott határ. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **SAVOY:** Forró mezők. 1/25, ½7, ½9, v. ü. 1/23. **STÚDIÓ:** Szürke fény. 2, 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Szverdlov (Szabadság hajnala). 1/25, 1/27, ½9, v. ü. ½3-kor is. **TÁTRA:** Bűnhődés bűn nélkül. 4, 6, 8, v. ü. 2. **TERV:** Napkeleti szerelmesek. 1/25, 1/27, 1/29, v. ü. ½3. **TINÓDI:** Szverdlov (Szabadság hajnala). 4, 6, 8. **UGOCSA:** Égi szekér. ½4, 1/26, ½8 órakor.

SZÍNHÁZAK MŰSORA: OPERA: (Andrássy-út 22. szám): Az arany meg az asszony; Bajazzók (7 órakor). **NEMZETI SZÍNHÁZ** (Rákóczi-út 33—35. sz.): Az elveszett levél (1/28). **MADÁCH** (Madách-tér 6): Nincs előadás. **MAGYAR** (Izabella-tér): Tartuffe (½8). **KIS KAMARA** (Andrássy-út 69): Ocskavas nagyban (1/28). **MŰVÉSZ** (Paulay Ede-utca 35): Nincs előadás. **VIG** (Nagymező-utca 22—24): Két férfi az ágy alatt (½8 órakor). **PESTI SZÍNHÁZ** (Révai-utca 18. sz.): A szabin nők elrablása (1/28). **BELVÁROSI** (Petőfi Sándor-utca 6): Idézés bűnügyben (1/28). **MODERN** (Jókai-tér 10. szám): Nincs előadás. **VÁROSI** (Köztársaság-tér 30): Nincs előadás. **FŐV. OPERETT** (Nagymező-utca 17): Nincs előadás. **PÓDIUM** (Nagymező-utca 11): A szombatesti hölgy (8). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-körút 31 sz.): Hétszínvirág (1/28). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46): Csodahárem (8). **KIS SZÍNHÁZ** (Rottenbiller-utca 20—22): Kígyófészek (1/28). **ÁLLAMI BÁBSZÍNHÁZ (volt Mesebarlang)** (Paulay Ede-utca 35): Macskalak (3, 5). **OPTIMISTÁK** (Andrássy-út 49): Fátyol bizonyítvány (1/29). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér 6): Három grácia (1/28).

Csütörtökön jelenik meg a HALADÁS 12 oldalas új száma

1021

Kardos Péter rajza

, Majorral

önyös arcok váratlanul felra-
yognak és kitör a taps. Nem az
sszisztens utasítására, nem a for-
atókönyv szerinti taps, hanem a
eljesen magánemberi, fegyelme-
etlenül lelkes, elementáris taps-
ihar.

Mert most ért a „porondra" *Major Tamás*, a történet szerinti
zsidó menekülő, akit Bárdosnak
hívnak, és most kénytelen bohóc-
ruhába bújni. Bohóckalapja is
van, nyaka körül fodros-bodros
gallér, a lábán a közismert fél-
méteres, klaffogó, óriás bohócci-
pő.

A taps felerősödik, amikor fel-
fogja, hogy őt ünneplik, és né-
hány lépést téve bohócmódra,
tisztelettudóan meghajol a sta-
tisztéria, a közönség előtt, ponto-
san azzal a hódolattal, mellyel
III. Richárd vagy Tartuffe fogad-
ta a tapsot a Nemzeti Színházban.

Aztán félrevonul, hiszen itt
munka folyik.

Egy percig tarthatott csak a
közjáték, a népszerűségnek, köz-
tiszteletnek, szeretetnek ez a
megrendezetlen kitörése.

— Hát nem gyönyörű? — kér-

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1980 JAN 2 6

Györggyel siessen valahová, egy halálmenetből kiszabadítani Rabinovszky Máriuszt, a műtörténészt. Talán akkor is, amikor az „olvadás" egyik tavaszán, a felszabadulás után tíz évvel először mondta újra, a Munkásmozgalmi Intézetben, József Attila Levegőt! című versét, már-már személyes vallomásként. Milyen volt Major, az igazgató, milyen volt Major, a politikus? Ezt majd mások és máskor elemzik, hiszen érte sem csak rajongtak, és olyan is megesett vele, hogy nem volt sikere egy-egy szerepében.

De akit hetvenéves korában az unatkozó és fagyoskodó statisztéria ilyen vehemenciával üdvözöl, az egy lankadatlanul cselekvő élet fiatalembere, és e minőségben

Kardos Péter

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 26.
XXIV.évf. 4.sz. 11. lap.

Kardos Péter rajza

vétel, Majorral

zönyös arcok váratlanul felragyognak és kitör a taps. Nem az asszisztens utasítására, nem a forgatókönyv szerinti taps, hanem a teljesen magánemberi, fegyelmezetlenül lelkes, elementáris tapsvihar.

Mert most ért a „porondra" *Major Tamás*, a történet szerinti zsidó menekülő, akit Bárdosnak hívnak, és most kénytelen bohócruhába bújni. Bohóckalapja is van, nyaka körül fodros-bodros gallér, a lábán a közismert félméteres, klaffogó, óriás bohóccipő.

A taps felerősödik, amikor felfogja, hogy őt ünneplik, és néhány lépést téve bohócmódra, tisztelettudóan meghajol a statisztéria, a közönség előtt, pontosan azzal a hódolattal, mellyel III. Richárd vagy Tartuffe fogadta a tapsot a Nemzeti Színházban.

Aztán félrevonul, hiszen itt munka folyik.

Egy percig tarthatott csak a közjáték, a népszerűségnek, köztiszteletnek, szeretetnek ez a megrendezetlen kitörése.

— Hát nem gyönyörű? — kérdezte közben Antal Imre, és én csak bólintottam, mert ha nem restellem „civilségemet", ösztönösen csatlakoztam volna a tapsoda Gyuritól és a vigadói estektől a személyes találkozásokig. Mert Major mindig egyik főszereplője volt a tudatomban őrzött Nagy Társulatnak, mert még akkor is időben is, amikor tekintélye már-már eltakarta színész és versmondó énjét, ebből a bölcs és mulatságos bohócból mindig megőrzött valamit. Talán még akkor is, amikor a nem filmbeli, hanem a valóságos 1944 őszén Somogyi Erzsi és Pásztor János lakásán láttam őt, amint éppen azt a „szerepet" vállalta, hogy Aczél Györggyel siessen valahová, egy halálmenetből kiszabadítani Rabinovszky Máriuszt, a műtörténészt. Talán akkor is, amikor az „olvadás" egyik tavaszán, a felszabadulás után tíz évvel először mondta újra, a Munkásmozgalmi Intézetben, József Attila Levegőt! című versét, már-már személyes vallomásként. Milyen volt Major, az igazgató, milyen volt Major, a politikus? Ezt majd mások és máskor elemzik, hiszen érte sem csak rajongtak, és olyan is megesett vele, hogy nem volt sikere egy-egy szerepében.

De akit hetvenéves korában az unatkozó és fagyoskodó statisztéria ilyen vehemenciával üdvözöl, az egy lankadatlanul cselekvő élet fiatalembere, és e minőségben már-már élő klasszikus.

Lehet, hogy a tapsolók egy része a Lujza és Jenő kabaréjele-

Kardos Sámuel, kovácsmester

A gesztelyi Kóczán család számára dolgozott 1874-ben az ongai Kardos Sámuel kovács. 354.old

Bogdál Ferenc: Uradalmi és gépészkovácsok Borsodban 349.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VIII. 1969. Miskolc

Kardos Samu

~~[illegible]~~
láid
2

Vaslyp. 1903. 6 II. l.

/

MDK

Kardos Samu
festő

Ruprecht János Wesselényi festményét Baratás Miklósnak tulajdonította.

Fejős Imre: Az országgyűlési ifjúság litografáló társasága

M.M.M. Évkönyve 1951, 120 l.

KARDOS Péter

1990. 1. 11,16,

Hejetter Szonyárol

Új Müvészet

Új Művészet

KARDOS PÉTER

BOROS Géza: Hejettem szomjazók. = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 11 - 17. p. ill. E

Helyettes Szojazók müvészcsoport kiáll. Székesfehérvár, 1990. III.31-IV.21.

új magyar müvészet mellett
gyar képzőművészet is lépést
ével /értsd: főként a francia
és ne kullogjon egy fázissal

őművészetünknek az ötvenes é-
rtuális egységének a látszata
itotta a Tavaszi Tárlat /1957/
zőművészek Szövetsége végezte,
cionált, élén a Borsos Miklós
ötitkár vezette Intézőbizott-
ogy a müvészi irányzatok sze-
sanak fel: ennek alapján ren-
latot is /a négy irányzat mel-

Kardos Paula

1915/16 - 1916/17

Ferkèpzomfoiskàvk

97.1.

Kardos (vagy tán Kádár)
Mihaly, ölyvesi

1573-ban Kolozsvár ötvös legény
Később ölvesi ötvös mester:
1573-ban vallja Én Szebenben lakám
Ötves Imrénél hat hétig 1. egykor az uram
egy ajtócsattanásáts megharagvék reám
én is tőle eljövék miatta. Az uton
találkozott egy szász legénnyel, aki
azt mondta, hogy alighanem megbünteti a gazdáját, mert öt 2 hét-
nél tovább ott tartotta. A szász
legénnyel együtt azután Kolozsvárra
ment s Budai Tamásnál laktak.

Deák Farkas. A Kolozsvári
ötvös legények strikéjt

13.20.l

Kardos Mária

"Muzsikás" c. metszetét, mely három népviseletbe öltözött alakot ábrázol, -bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. dec. 7.
XVIII. évf. 49. sz. 9. lap.

Kardos Miklós.

A csepeli munkásatthonban rendezett Képző-
művészeti Kör grafikai kiállításán művei
szerepelnek. „Önarckép", „Kompozíció" (említve)

Gyárfás Endre: Világunk a vonalakban.

Csepel, 1971. máj. 7.

Kardos Mária, keramikus

L: Nemes Péter

–: A hétvégi kult. prog. 9. MST.

Nipszabadság, Bp. 1979. jún. 15.

Kardos Mária, keramikus

L: Nemes Péter

9

–: A hétvégi kult. prog.

Nínszabadság, Bp. 1979 jún. 22.

Kardos Mária, keramikus

l.: Nemes Péter.

– A hétvégi kult. prog. 9.

Népszabadság, Bp. 1979. jún. 1.

Kardos Mária, keramikus

L. Nemes Péter

A helyiségi kult. prog. 9.

Népszabadság Bp. 1979. jún. 8.

Kardos Mária, keramikus
porcelán

L.: Domonkos László

-: Kitüntetések a Parlamentben 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 aug. 18.

Károlos Mária keramikus

Dworszky Hedvig: Gondok és lehetőségek a mai magyar kerámiában

Művészet, 1982. szeptember

Kardos Lídia

grafikus

1914.–15.

Élmunk 1930. 84. l.

2679

2679 ~~10.~~ **Tiziano Vecelli után.**

(Sz. Pieve di Cadoreban 1477-ben. † Velenczében 1576. augusztus 27-én.)

Ferencz-Mária urbinoi herczeg.

Mellig (látható) és jobbra fordulva van ábrázolva. Haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla fekete, szeme barna. Vértet visel, melynek jobb mellén rosetta látszik. Felirata fölül: »FRANCISCVS MARIA DVS VRBINI.«

Fa, méretei 61 : 47·5 cm. — At. Képt. 14. — Uj lelt. sz. 42. — Dep. régi 53.

1891: Bej. 16. — 1892: Bej. 16. — 1893: Bej. 10. — 1894: Bej. 10. — 1895: Bej. 10. — 1896: Bej. 10. — 1897: Bej. 10. — 1898: Bej. 10. — 1900: Bej. 10. — 1901: Bej. 10. — 1903: ~~[illegible]~~ Bej. 10. — 1905: Bej. 10.

529

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Annemuban:

Kardos Magdolna

1926/27 - 1930/31

Ferkèpzomfoiskèvk

97. l.

Avvább

~~Dicsőfi Jolán~~

Kardos Magda

Kosinsky Erzsébet

Laczkovics Piroska

Léderer Jolán

Majoross Edith

Sax Sarolta

Tolnafy Rózsa

1930-ban leányközépiskolai vajztanári oklevelet kaptak

Képzm. Főisk. Evh

1929/30. 70. l.

-44.86 -0158 VIII 11 89

Kardos Magda

1930

Ki tud róla?

helyett: Imre s. k. államtitk

A hivatalos máso

igazgató.

Kardos László karikaturista

A Nemzeti Galéria régi és újabb kelet-tű bohém rajzokkal, portrékkal köszönti a 75 éves Fernek Klubot. – Van itt egy tárló, amelyik két karikaturistánk rajzait mutátja, Kaján Tibor és Kardos László rajzait.

Szombat délelőtt.

1976. II. 14. 10.00 D. Petőfi.

Kardos Lydia

"Divat" c. beszámoló illusztrálására tiz rajzott készitett a müvész.
Repr.-ók.

Szinház és Divat, Bp. 1921. szept. 15.
VI. évf. 31. sz. 9-14. lap

Kardos Lydia

Plakátrajzának repr.-ját hozza a lap "A Belváros legelőkelőbb kalapszalonja" cimmel.

Szinház és Divat, Bp. 1921. dec. 15.
VI. évf. 44. sz. 48. lap

Kardos László

A Mücsarnokban az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezte meg a "Téli kiállitás"-t, melyről Margitay Ernő számol be, s értékeli az ott bemutatott müveket:

Udvary Géza: "Levelet olvasó nő" c. képe "az egész tárlat, talán legtöbb müvészettel megfestett vászna"

Kardos László: "Siratók c. müve dekorativ tudással rendelkezik. Vizfestmény.

Pravotinszky Lajos: "Utca Skutariban" szines rajza méltó az elismerésre,

Baransky E. László érdekes tusrajzai emlékezetesek.
Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

Kardos László

bútorasztalos

1929-32

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45-l.

kép. *Giovanni di Paolo: Jézus születése.*

.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 676. l. Filippino Lippi.) — Maszlaghy II., 95. sz. Filippino Lippi.) — Gerevich PA, 232. l. Francesco Granacci.)

NDI, ERCOLE (ferrarai festő, 1463 körül -1525) KÖVETŐJE

János evangélista

Kardos László

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 7-8. sz. 344-346. o. Kiállí-
tások. Vajvári fajos beszámolója:
Honvéd képzőművészeti kiállítás.

MDK.

Kardos László /Kanada/

Kiállitási hiradás

Pesti Müsor 1966 máj.5

MDK.

Kardos László /Kanada/

Kiállitásának hiradása

Népszabadság 1966 máj.7.

Kardos László MDK

Siratók, vizf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Ladislas Kardos
festő

M.D.Y

A Kanadában élő magyar festőművész a kulturkapcsolatok Intézetében rendezett tárlatot. — „Rabok" (repro)

Kenessei András: Ladislas Kardos kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 24 lap

Ladislas Kardos
festő

Fontos helyet foglal el a művészeiel a fajt hirdés e tárgyi művei: a „Fehérek és fehetik", a „Texas" – Más tárgyi műve: „Hathor indul a munka", a „Rabok".

Kenessei András: Ladislas Kardos hi állítása
Művészet, 1966. September – 24 lap

Kardos László M.D.K.

55 éves , csak egy évtizede foglalkozik festészettel,
1913 óta Bécsben és Párizsban élt, 1959-ben Kanadában telepedett le .

Elhagyott falum
Kiállitás a Kult. Kapcsolatok Intézetében

P-G.: Kardos László kiállitása

Magyar Nemzet 1966. máj.

Kardos László

55 éves , csak egy évtizedes foglalkozik fest-
észettel.
1913 óta Nécsben és Párisban élt, 1923-ban Kana-
dában telepedett le .

Kiállított falun
Kiállítása a Kult. Kapcsolatok Intézetében

P-S.: Kardos László kiállítása

Kardos László

Pécs

Nyarlánc, Gromm.

Lemerdom 6.

Országos diák képzőművészeti kiállítás.

Hódmezővásárhely. 1965.

kat. bev.: Oron László 11.

Kardos László MDK

Siratók, vizf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

M.D.K

Ladislas Kardos

Jestő

Kedvelt témái közé tartoznak a város-
képek. „Elátkozott város", „Messzi város",
„Fehete város", „Fantasztikus város",
„Hold és szürke város" e tárgyú művei.

Kenessei András: Ladislas Kardos kiállítása
Művészet, 1966. szeptember – 2 lap.

Kardos László

Cutortervező

1929.

Éimisk 1930. 84. l.

2676

7. Guido Réni után.

(Sz. Calvenzanoban 1575. november 4-én. † Bolognában 1642. augusztus 18-án).

Magdolna.

A térden alól és félig fekvő helyzetben látható Magdolna ~~jobb karjára~~ könyökével fejét támasztotta meg; — a jobb karával

jobbra fordul és fölfelé tekint, hol ~~egy~~ angyal lebeg és tart feje felé rózsakoszorút. Középütt elválasztott aranyszőke haja meztelen vállaira omlik, balkezét jobbjának felső karján nyugtatja, kendője zöld, takarója vörösbarna. Mögötte balról durva kereszt köti le figyelmünket. Jelzése a kép hátán fölül: »Göndöcsé« s alól hat sorban: »*A magyar országos képtárnak ajándékozta* GÖNDÖCS BENEDEK PUSZTASZERI APÁT *ujkigyósi* LELKÉSZ *1872-ik év junius 18-án.*«

168

Vászon, méretei 115·5 : 94 cm.

1873: II. 7. — 1876: I. 11. — 1878: I. 9. — 1880: I. 9. — 1881: I. 9. — 1883: I. 3. — 1884: I. 3. — 1885: I. 3. — 1886: I. 3. — 1887: VIII. 317. — 1888: VIII. 317. — 1889: I. 21. — 1890: I. 21. — 1891: Bej. 7. — 1892: Bej. 7. — 1893: Bej. 7. — 1894: Bej. 7. — 1895: Bej. 7. — 1896: Bej. 7. — 1897: Bej. 7. — 1898: Bej. 7.

Göndöcs Benedek ajándéka 1872. — Magy. Képt. 281.

Kardos László

1909/10 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

97.l

343

M. D. K.

KARDOS László festő

Jézus kigúnyoltatása 1888

Farkas Kunhösz t. 463,

Kardos László
Siratók, vizf.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 17 l.

Kardos L. festő 19 n. M.D.K.

Az órás fa 21 × 15.5

Az aranyműves " " "

Enyedy Lukács és neje hagyatéka. Az Ernst Lucz. Aukciós. XXII. Bp 1923 19

Kallós testvéreknek a temes-újfalui parkban fölvett fényképe.

Az első sorban ülnek Yoda őrnagy (Japán), Christescu őrnagy (Románia), Nazif bey ezredes (Törökország), Constantinescu ezredes (Románia), Csukri pasa tábornok (Törökország), Nasturel tábornok (Románia), Ropp ezredes (Oroszország), Ribera alezredes (Spanyolország), a második sorban állnak: Held alezredes (Svájcz), Exarcu őrnagy (Románia), Floyd Harris (Éjszak-Amerika), gróf Zselénszky Róbert, Irmiger alezredes (Svájcz), Faisholme alezredes (Anglia), Marquis de Lagiche (Franczia-ország).

A KÜLFÖLDI KATONAI ATTACHÉK A DÉLMAGYARORSZAGI HADGYAKORLATOKON.

pedig a 7-ik hadtest honvéd hadosztályára, mely magát a Lippától délkelet felé elvonuló hegy hátán elsánczolta. A honvéd hadosztály feladata az volt, hogy az előre nyomuló 12-ik hadtestet a Maros völgyében feltartsa. A csatárlánczokra feloszlott zászlóaljak következetesen amaz erdős magaslatok felé nyomúltak, honnan a 12-ik hadtestnek kitörnie kellett. Kilencz óra felé az erdő szélei megelevenültek; megjelent a 16-ik gyalog és a 38, honvéd hadosztály elővéde. Ekkor a tüzelés, — melyben a 7-ik hadtest tüzérsége is részt vett — megkezdődött és hosszas tüzérségi harczczá fejlődött. Tizenegy órakor az éjszaki fél, a 12-ik hadtest, erősítéseket kapott, míg végre a több ágyúval és gyalogcsapattal rendelkező 7-ik hadtest ellenfelét visszavonulásra kényszerítette, *Ferencz Ferdinánd* főherczeg, ki reggeli hét óra óta a lippai magaslatokról a harcz minden mozzanatát figyelemmel kisérte, a gyakorlatot 12 órakor beszüntette, nehogy a csapatok túlságosan kimerűljenek. Ez okból menetelés közben is többször pihenőt tartottak s a csapatokat friss vizzel ellátták.

Szeptember 5-én mindkét hadtest a Zábrány és Keszincz községektől keletre elterülő magaslatok birtokáért folytatott harczot, mely a Körös völgyétől Világoson át délre előnyomuló s a 12-ik hadtesthez tartozó 35-ik gyalog hadosztálynak a Paulisnál vert hadihidon történt átkelése és a 7-ik hadtest csapatainak oldalban való megtámadása következtében az utóbbi hadtestnek Szépfalu és Allios vonaláig való visszavonulásával végződött. A csapatoknak a hadihidon való átkelését a környékről odasereglett közönség élénk érdeklődéssel szemlélte.

Szeptember 6-ika, tekintettel az ünnepre és a szokatlan rekkenő hőségre, pihenő nap volt.

Szeptember 7-ikén a 7-ik hadtest szándéka az volt, hogy ellenfelét a Maros völgyébe visszanyomja, miért is az előrenyomulást Ujfalu felé megkezdte.

A 12-ik hadtest ellenben Ujfalunál állást foglalva, balszárnya egyik hadosztályával ellentámadást intézett, addig is állását műszakilag megerősítve. Az intézkedések nyomán a 12-ik hadtest csapatai reggeli hetedfél órakor kijelölt állásaikban voltak; hét órakor a hadtest tüzérsége a Szobos hegyhátra indíttatott.

A 7-ik hadtestnél az egyes hadosztályok szintén előre nyomúltak, azonkívül a tüzér-dandárparancsnoknak, Rühling vezérőrnagynak meghagyatott, hogy tiz üteget a balháti magaslatokon állítson fel, a mi az ellenfél heves ágyútüze daczára is sikerült. Nyolcz órakor a 17-ik gyalog s a 23-ik honvéd hadosztály első hadoszlopai, erős tartaléktól követve, előre nyomúltak, sőt a 23-ik honvéd hadosztály tüzérsége is működésbe lépett. Az ebből támadt tartós tűzharcz a 23-ik honvéd gyalog hadosztály visszavonulásával végződött.

A 7-ik hadtest mögött állott lovassági tömegek közt nagyobbszerű összeütközés nem történt. A 7-ik hadtest lovas dandárának több lovas százada lóról leszállva a 12-ik hadtest 70-ik gyalog-dandára zászlóaljaival, melyek Paulisnál a hadihidon a Maroson átkeltek, tűzharczot folytatott s a többi századokkal a Maros mentén Ujfalu felé nyomúlt előre. Ekkor azonban *Ferencz Ferdinánd* főherczeg a gyakorlatot lefuvatta s a hadtestgyakorlatok véget értek. A főherczeg Temes-Ujfaluban a gróf *Zselénszky* Róbert kastélyában szállott meg a gyakorlatok idejére; a kastélyt a király részére fényesen berendezték volt, de a király tudvalevőleg a válság miatt nem jelenhetvén meg a hadgyakorlatokon, *Ferencz Ferdinánd* trónörökös helyettesítette Ő Felségét. A főherczeg katonai kiséretével szeptember 7-ikén az újfalusi vasuti állomásról konopschti birtokára utazott.

A gyakorlatokon részt vett csapatok többnyire vasuton tértek vissza állomásaikra. Csak az aradi helyőrség ment gyalog; a lovasság és tüzérség szintén nem használta a vasutat. A csapatok 68 vonaton 2664 kocsiban harmincz óra alatt indíttattak el. A 7-ik hadtest az aradi, vingai és alliosi állomásoknál, a 12-ik hadtest pedig Mária-Radnán és Gyorokon szállt a vasútra.

KRISTÓFFY JÁNOS.

Ritka szép ünnepélyt ültek augusztus 16-ikán Makó város római katholikus hívei: plébánosuk, *Kristóffy* János apát, czímzetes kanonok aranymisés jubileumát. Az ünnepély az egész város ünnepe volt, mert az ősz lelkipásztor papi erényeiért és jótékonyságáért általános szeretetben részesül, mely a többi felekezetek részéről is nyilvánúlt iránta. Az ünnep díszét emelte az, hogy a jubiláns iránti tiszteletből megjelent *Ivánkovics* János rozsnyói püspök is s az aranymisén ő teljesítette a kézvezető tisztét. A csanádi püspököt *Kún* László apátkanonok képviselte. Az aranymise után küldöttségek járultak az ünnepelt elé: az állami, megyei és városi hatóságok képviselői, a református és az evangelikus egyházak küldöttségei, a kik szép szavakkal fejezték ki iránta való tiszteletüket.

Kristóffy János Makón, 1827 október 25-ikén született, tehát ez év folyamán tölti be 76-ik évét. A gimnáziumot Szegeden végezte. Az érettségi vizsgálatot 1848-ban tette le s midőn Makóra haza ment, épen ott vonúlt keresztül a pesti légió, melybe azonnal beállott. Mint honvéd, főhadnagyi rangban végig küzdötte az összes délvidéki harczokat. Titelnél megsebesült. A szerencsétlen temesvári csata után fogságba esett s csak úgy tudott menekülni az osztrákok kezéből, hogy éjjel a táborban kis papnak öltözött s mint ilyet, Róka József akkori püspöki helynök a szemináriumba befogadta.

A temesvári szemináriumban a négy évi tanulmányt elvégezvén, 1853 augusztus 14-én szenteltetett fel pappá. Ezután segédlelkész volt Tornyán, Pécskán, Német-Szent-Péteren, majd ismét Tornyán. Plebánossá 1863-ban neveztetett ki Szajánba, 1885-ben Apátfalvára, 1899-ben pedig Makóra helyezte át a megyés püspök.

1894-ben csanádi székesegyházi kanonokká, 1900-ban pedig apáttá neveztetett ki.

Életét csendes egyszerűség, a feltűnés kerülése és igazi jószivűség jellemzi. Méltó példája a hivatását híven betöltő magyar papnak.

A MAKÓI SZINHÁZ.

Makó, Csanádmegye székhelye, az Alföld legvirágzóbb városai közé tartozik s 33,000 főnyi tiszta magyar lakossága messze földön hires szorgalmáról, különösen pedig kertészeti ügyességéről s némely terménye világkereskedelmi czikké lett. De kiválik Makó lakossága a közművelődés terén tanúsított haladásával is, melynek legújabban szép jelét adta azzal, hogy állandó szinházat is építtetett, melyet «Hollósy Kornélia Szinház»-nak neveztek el a kitűnő művésznő emlékére, a ki midőn a Nemzeti Szinháztól való megválása után, mint Lonovics csanádi főispán neje, Makón élt.

Már eddig is több szemrevaló középület dísz-

Kallós testvérek fényképe.

GRÓF ZSELÉNSZKY RÓBERT TEMES-ÚJFALUI KASTÉLYA: A főhomlokzat.

A DÉLVIDÉKI HADGYAKORLATOK.

A hadsereg nagy gyakorlatain az idén Magyarországban *Ferencz Ferdinánd* főherczeg lovassági tábornok jelenlétében, *Beck* báró táborszernagy, a vezérkar főnöke vezetése alatt a 7-ik és 12-ik hadtest s a II. és VI. honvéd kerületek csapatai, valamint az ezek területén állomásozó honvédhuszár-ezredek vettek részt.

Az egymás ellen működő két hadtest egyike a 7-ik, melyhez a II. honvéd kerület csapataiból alakúlt 23. honvéd gyalog hadosztály és a 7. lovas dandár tartozott, *Schwitzer* Lajos táborszernagy parancsnoksága alatt volt s 18,900 gyalogosból és 2186 lovasból állott, 76 ágyúval.

A másik, a 12-ik hadtest, melyhez a VI. honvéd kerület csapataiból alakúlt 38. honvéd gyalog hadosztály és a báró Zech tábornok honvéd lovassági felügyelő parancsnoksága alatt megalakúlt 1. lovas hadosztály tartozott, összesen 20,215 gyalogosból, 2854 lovasból állott, 76 ágyúval. Parancsnoka *Probszt* táborszernagy volt.

A hadműveletek azon a feltevésen alapúltak, hogy a 7-ik hadtest Lippa felé támadva, a Maros völgyéből előre nyomuló ellenséget jelező 12-ik hadtestet visszanyomja.

A hadgyakorlatok színhelyéűl Arad- és Temesmegyéknek a Béga s a Fehér-Körös közt fekvő része szolgált, melynek közepén a Maros vize folyik; a Maros magas meredek partjai miatt sehol át nem gázolható, minélfogva a közlekedés hadi hidakon és kompokon történt.

A gyakorlat vezetősége báró *Beck* táborszernagygyal, a vezérkar főnökével, székhelyét Temes-Ujfaluban már augusztus 31-én elfoglalta. Ugyanott tartózkodtak a döntnökök: kilencz tábornok, továbbá 21 vezérkari törzs- és főtiszt.

Mint Ő Felsége vendégei az amerikai, német, franczia, angol, japáni, olasz, román, orosz, török, spanyol katonai megbizottak, végűl egy külön román katonai kiküldöttség jelentek meg.

A magyar honvédség főparancsnokságát József főherczeg gyöngélkedése miatt *Klobucsár* Vilmos altábornagy, honvéd főparancsnoksági adlátus képviselte.

A csapatok, parancsnokságok és törzsök fölszerelése és létszáma teljesen hadszerű volt. A csapatok élelmezése és lőszerrel való ellátása is egészen olyan volt, mint háború idején. Minden legény egy utánszállítási és két tartalék élelmi adagot, egy adag kétszersültet, egy hús-, egy leves- és egy kávékonzervet kapott. Mindkét hadtestnél kocsin szállítható tábori sütőkemenczéket alkalmaztak, a rosz ivóvíz javítására a legénység közt elővigyázatból czitromsavat osztottak ki, az egészségügyi csapatokat pedig vízszűrőkkel látták el. A gyakorlat fővezetősége számára hat mótorkerékpár, valamint nagy automobil-kocsik állottak rendelkezésre, a magasabb parancsnokságoknál pedig teher- és személyszállító automobil-kocsik, kerékpáros, lovas és gyalog távirda-járőrök és léghajós osztagok voltak beosztva.

Ferencz Ferdinánd főherczeg a hadgyakorlatok befejezése után megbeszélést tart (mellette báró Beck táborszernagy látható).

Kallós testvérek fényképei.

Ferencz Ferdinánd főherczeg báró Beck vezérkari főnökkel és katonai kiséretével a gyakorlatokat szemléli.

Szeptember 1-én a 12-dik hadtest két hadosztálya a Maros völgyében Soborsinnál, egy hadosztálya a Körös völgyében Butyinnál, a lovashadosztálya Aradnál állott; a 7-ik hadtesttől egy hadosztály a Lippára vezető úton Agánál, két hadosztály Temesvárnál, a lovas dandár Tibisnél állott.

Szeptember 2-ika pihenő nap volt.

A hadműveletek első napja, *szeptember 3-ika*, a *lovasság* működésének volt szánva. A 12-ik hadtest lovas hadosztálya, élén egy honvéd-dandárral, reggeli hét órakor éjszak felől támadásra készült, de mielőtt felvonúlását befejezhette volna, a 7-ik hadtest megerősített lovas dandára, közte egy honvédhuszár-ezred, lovas ütegeit előre tolva, az ellenfélre erős tüzelést adatott. A lovas rohamok egymást érték; egész ezredek egymásra rohantak s ép ily gyorsan egymást megkerülték. E közben a déli fél, a 7. hadtest tüzérsége is megszólalt és kilencz óra felé a gyöngébb ellenfél által szorongatott lovas hadosztály a láthatárról eltűnt. A lovasság pompás tartását mindenki csodálta. A sok ezer lovas közűl, kik erős vágtatásban ide-oda kavarogtak, egy sem vált meg paripájától.

Szept. 4-én a gyalog csapatokra került a sor és

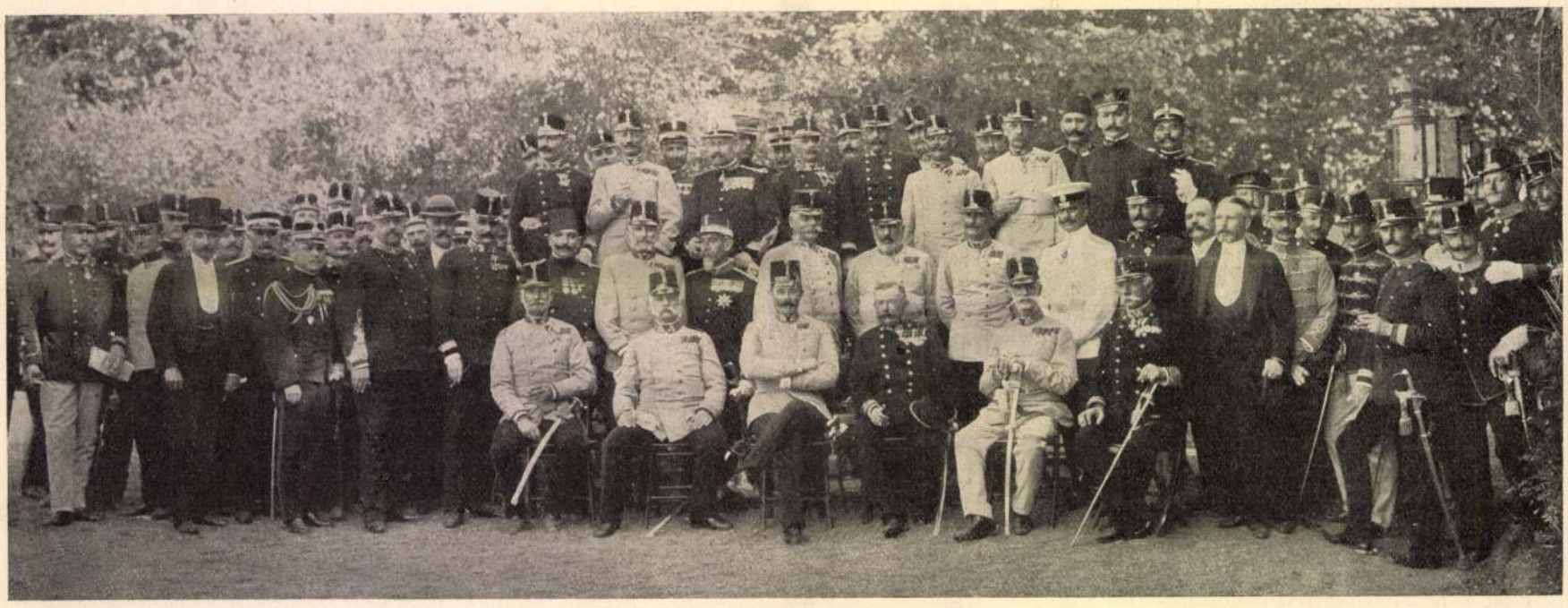

Ferencz Ferdinánd főherczeg. *Kallós testvéreknek a temesujfalui parkban fölvett fényképe.*

Középen ül Ferencz Ferdinánd főherczeg, mellette balra ülnek báró Beck táborszernagy, a vezérkar főnöke, báró Waldstätten táborszernagy, Kropacsek altábornagy, mellette gróf Zselénszky Róbert áll, báró Beck táborszernagy mögött Klobucsár Vilmos altábornagy; a főherczegtől jobbra Windischgrätz herczeg lovassági tábornok, mellettt Vivenot altábornagy, mögötte Potiorek altábornagy és Krobatin altábornagy, odább Altorjay Imre csendőrezredes, Yoda japáni attaché és Molnár Viktor főispán.

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG A DÉLMAGYARORSZÁGI HADGYAKORLATOK INTÉZŐIVEL.

KRISTÓFFY JÁNOS APÁT.

tette a várost: a megyeháza, városháza, a püspöki palota, a megyei közkórház, a reformátusok nagy temploma és gimnáziuma, több más iskolával együtt, mely épületekhez járult most az új szinház is. Az építési költségek közadakozásból gyűltek össze, maga Lonovics Gyula csanádmegyei birtokos, Lonovics-Hollósy Kornélia fia, 10,000 koronánál többet adományozott; ezenkívül hozzájárultak a költségekhez az állam, Csanádmegye és Makó város is.

A szinház külseje igen csinos, különösen a homlokzata ízléses; a szeczesszió is érvényesült rajta, de kellő korlátok közt s általában az egész alkotás kellemes benyomást tesz a szemlélőre. A belső berendezés czélszerű, ízlés és csín jellemzi. Az építést *Kardos* Samu mérnök művezetése mellett *Kövecs* makói építész végezte.

A makói közönség meleg érdeklődést tanúsít szinháza iránt, a mit bizonyít az is, hogy míg eddig a bérletek összege sohase haladta meg a 2400 koronát, most mintegy 6000 koronára emelkedett.

A megnyitó díszelőadás augusztus 18-ikán szép ünnepélylyel ment végbe.

GARIBALDI MENOTTI.

1840—1903.

Inkább atyja, mint a saját érdemeiért gyászolta az olasz nemzet az öreg Garibaldi fiát, Garibaldi Menottit. A fiú élete sem volt ugyan méltatlan atyjáéhoz, de tehetségei nem igen emelkedtek a középszerűség mértékénél magasabbra. Az olasz nép azonban tisztelte, mint hős apának fiát s állami költségen fényes temetést rendeztek neki.

Garibaldi Menotti 1840-ben született Braziliában, a hol atyja egy csapat élén a köztársaságért küzdött. Anyja braziliai nő volt, a ki hadi vállalataira is elkísérte férjét s két csata közti időben szülte meg fiát. Menotti már gyermekkorában az atyja akkori kalandos életét élte s alig volt még tizenöt éves, mikor beállt a seregbe. Az 1859-ben az osztrákok ellen viselt hegyvidéki hadseregben atyja oldalán volt, nehány hónappal később részt vett a sziciliai merész és diadalmas hadjáratban, majd a Nápoly elleni harczban s jelen volt a Capua melletti győzelmes csatában. Mikor az öreg Garibaldi 1859 novemberében elkeseredve visszavonúlt Capri szigetére, csak három hű embere és fia, Menotti kísérték el. Így követte Menotti apját rosz és jó sorsban, osztozott vele a diadalokban és a balszerencsében. 1870-ben atyjával a franczia seregben harczolt a németek ellen.

Mikor Garibaldi József 1882-ben meghalt, az olasz nép hálásnak bizonyúlt szabadsághőse iránt. Özvegyének és öt gyermekének egyenkint 10,000 lira járadékot szavazott meg a kamara s most Menotti halálakor is özvegyének és négy gyermeke mindegyikének egyenkint 4000 lira életfogytiglani járadék jutott.

Menotti különben atyja halála óta nem igen játszott nagyobb szerepet; tagja volt a képviselők kamarájának, eleinte éles ellenzéki állást foglalt el a kormány ellen, később azonban mind mérsékeltebb lett. Az utóbbi években csaknem teljesen felhagyott a nyilvános szereplésel. A szabadságszeretetet, mint atyja örökségét, híven ápolta ő is s az utolsó évtizedek alatt, ha másként nem, buzdító szavával rész vett az Európa egyes részein felbukkanó törekvésekben, melyek a szabadság kivívását írták zászlajukra.

SARAFOV BORIS ARCZKÉPE.

A maczedóniai mozgalmak mind nyugtalanítóbbak. A fölkelők már nem elégszenek meg azzal, hogy megtámadnak egy-egy kisebb török csapatot, kirabolják, öldösik a török vagy a velük nem tartó keresztény lakosságot, felgyújtják falvait. Most már bombával, dinamittal dolgoznak, még pedig nemcsak a törökök ellen, hanem a keleti expressvonat ellen is merényletet követtek el s erős a gyanu, hogy a «Vaskapu» nevű magyar hajón történt robbanás is az ő művük.

A fölkelés lelke a bolgár maczedón-bizottság volt elnöke, *Sarafov* Boris, kinek egy érdekes arczképét lapunk mai számában bemutatjuk. E képen Sarafov épen nem úgy tűnik elénk, mint egy balkáni forradalom hőse: elegáns európai ruhában, virágok között, mint európai világfi áll itt, mintegy megerősítéseül azoknak az adatoknak, melyek nagy míveltségű, jó modorú s nyugateurópai társaságokban is sokat forgolódott embernek mondják. Mindez azonban nem akadályozza meg abban, hogy ha kell, együtt ne barangoljon a fölkelőkkel hétszámra a maczedóniai hegyek között, vadon erdőkben, megosztva társaival minden fáradalmat, nélkülözést, részt véve kegyetlenkedéseikben s intézve merényleteiket, melyek nagy részt ártatlanokat sújtanak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Osváth Kálmán: Szivárvány. *Költemények, Budapest, 1903.* Jóindulattal kell fogadnunk ezt a verskötetet, új ember bemutatkozását az irodalomban, mert derék törekvés nyilvánúl benne s nem is siker nélkűl. A megénekelt tárgyak nem terjednek túl a hagyományok határain; haza, szerelem, a szülők, a természet, a gyermekkori emlékek, vallás, mulandóság, részvét a szerencsétlenek, a szenvedők iránt: ezzel körülbelűl kimerítettük a a versek tartalmát. A hang, a melyen a szerző érzéseit, gondolatait elmondja, szintén hagyományos, a nép-nemzeti költészet hangja. Valami kiváló eredetiséget nem árúlnak el e versek, sőt gyakran érezzük egyes nagy költőink kelleténél erősebb hatását. Bensőség, őszinte érzés azonban sok van e költeményekben, ezért néha még jól ismert dolgok elmondásával is némi újszerűség hatását tudja kelteni, néha pedig csinos, szines fordulatokkal érezteti lelke igaz megindúlását. Az egész kötetben úgy, mint egyes darabjaiban is meglehetős nagy az egyenetlenség, sikerűltebb verset gyöngébb követ, s ezért van, hogy a kötet egészében kedvezőbb hatást tesz, mint egyes részleteiben. Legsikerűltebb versei azok, melyek egyszerű hangon egyszerű érzéseket mondanak el. A kötet a szerző kiadásában jelent meg; ára nincs rányomtatva. Mutatványúl a sikerűltebb versek közűl a következőt közöljük:

Tudja a jó Isten...

Tudja a jó isten,
Mi lehet a bajom;
De érzem: maholnap
Beföd a sírhalom.

—Eltemetlek, gyöngyöm,
Nem temető-kertbe;
Kis ablakom alá,
Virágos kertembe.

—Ha meghalok, kincsem,
Eltemetsz-e engem,
Puszta, hideg sírba
A temető-kertben?

— Ültetsz-e egy rózsát
Síromnak halmára?
— Ültetek, ültetek
Rózsa-erdőt rája.

— Meg is öntözöd-e
Patak hűs vízével?
— Megis megöntözöm
Könyűm özönével.

Margitay-kiállítás. *Margitay* Tihamér képeinek gyűjteményes kiállítását a Nemzeti-Szalonban a művész személyes felügyelete alatt rendezik. E hó 12-ikén délelőtt nyílik meg. A lapunk mai számában közölt képek közt látható Margitay műterme is, magával a művészszel és nejével együtt. Margitay múlt hó 4-ikén vette nőül Homoki Fekete Annust, özv. Homoki Fekete Károlyné ungmegyei földbirtokosnő leányát, a ki maga is művészi hajlamokkal bir s egy Botticelli modorában festett képe (férje tervei után), mely a műtermet ábrázoló képünk bal felső részén is látható, a Nemzeti Szalonban most megnyiló tárlaton is ki lesz állítva.

Népszinház. A tavaszszal halt meg *Dankó* Pista, a ki számos szebbnél-szebb magyar nótát szerzett, a melyek országszerte elterjedtek. A poétikus lelkű czigány holttestét szülőhelye Szeged városa hazavitette és ott temették el. Most érczemléket akarnak neki állítani Szegeden, s ennek költségére rendeznek előadásokat a Népszinházban, több czigánybanda közreműködésével.

Dankó Pista több népszínművet is írt. Ezek közűl szeptember 9-én színre hozták a Czigányélet cziműt, melynek meséje röviden ez: Egy czigányprímás elhagyja feleségét, Párisba megy pénzt keresni, ott egy grófnő komornájával ismerkedik meg, a kivel haza jön, de itthon mégis csak visszatér a régi feleségéhez. Naiv az egész darab, de a czigányokat jól festi, népies nyelve pedig tőrül metszett. Ebből is látszik, hogy Dankó Pista a nép fia volt, mint a hogy dalaiban a nép érzése és a magyaros rithmus szól. Az előadást egy csinos kis prológ nyitotta meg. Szövegét *Pósa* Lajos irta («Eltörött a Dankó Pista nótás hegedűje»), *Sebők* Gyuláné szerzette hozzá a zenét és *Raskó* Géza érczes hangon énekelte el. A felvonásközökben czigány-zenekarok léptek föl és Dankó dalaival versenyeznek egymással még több előadáson is. Nagy hatása volt első este, mikor *Hegyi*

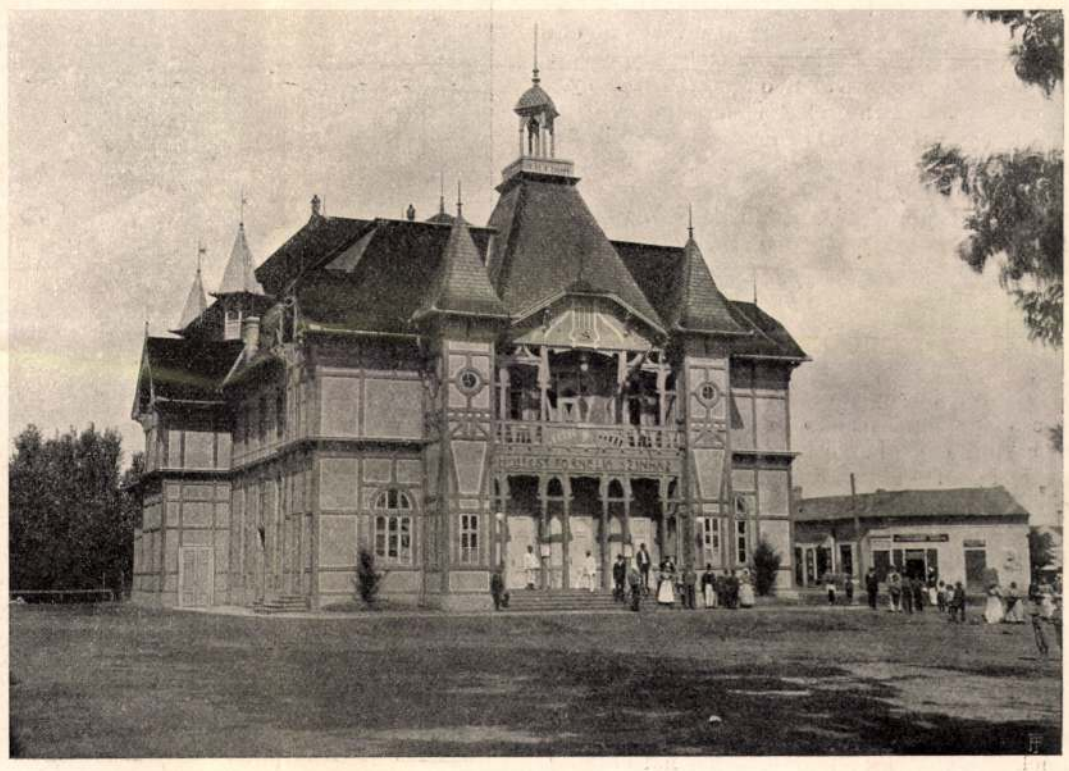

A HOLLÓSY KORNÉLIA-SZINHÁZ MAKÓN.

Aranka, a jeles művésznő, magyaros eredetiséggel és mély érzéssel Dankó nehány népdalát adta elő *Rácz* Pali és bandája kisérete mellett. Hegyi Aranka egy másik előadás alkalmával Pintér Pál, a kiváló czimbalmos kísérete mellett adja elő Dankó nehány dalát. Ezután *Berkes* Béla, a tizenhat éves prímás, majd *Balog* Károly bandája játszott még az este. A közönséget érdekli a czigányverseny s a második előadásra szintén szorongásig megtelt a szinház. Ekkor *Farkas* Pali, *Balog* Gábor (Egerből) és *Pege* Károly bandájának játékát kísérte nagy érdeklődéssel a közönség. Balog Gábornál általánosan feltűnt, hogy balkézzel játszik. Horvát Rezső tárogatója és Lányi Géza czimbalma növelte a hatást.

A Vígszinház alig hogy megnyílt a nyári szünet után, szeptember 6-ikán már ujdonsággal állt elő. Hennequin és Bilhaud «*A korbács*» czímű bohózatát játszották Molnár Ferencz fordításában, egy inkább zajos és lármás, mintsem elmés darabot, melyben a túlzások hatnak leginkább. Két anyós és két vő körül forog a sok összevisszaság és a tanúlság. Az egyik anyós nagyon jó, nagyon szelíd a veje iránt, kedvében jár, hogy minél jobban találja magát otthonában. Mégis a férj görbe utakon jár. Udvarol egy spanyol tánczosnőnek, a kinek az atyja bikaviador volt, az anyja állatszelidítőnő. Ez a másik állatszelidítőnő anyós, korbácscsal tartja fenn a házi rendet. *Hunyadi* Margit finoman játszotta az egyik anyóst, *Nikó* Lina jó humorral a másikat. Góth, Hegedűs, Tanay, Balassa, Szerémi, Vendrey, a többi szereplő az előadásban. A szinház új tagja, *Harmath* Hedvig ezúttal mutatta be magát s ügyes játékával tetszést aratott.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar orvosok és természetvizsgálók kolozsvári nagygyűlése. A még a negyvenes években alakúlt *magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlését* az idén Kolozsvártt tartották szeptember 6-ikától 10-ikéig. Harminczkettedik gyűlés volt ez, mert a szabadságharcz alatt és az utána következő években szünetelt s újabb időkben csak minden második évre szervezkedik a régi testület. Kolozsvár hatósága és közönsége nagy érdeklődéssel, meleg vendégszeretettel fogadta a gyűlés tagjait.

Szeptember 5-ikén délután érkezett meg a gyűlés tagjainak legnagyobb része. A fogadásnál ott volt gróf *Eszterházy* Kálmán, a nagygyűlés elnöke, dr. *Apáthy* István, az egyetem rektora, *Béldy* főispán a polgármester a városi tanácscsal, *Fekete* Gábor táblai elnök, stb. Az érkezőket a város nevében *Szvacsina* polgármester, az erdélyi muzeum-egylet nevében pedig *Szamossy* János alelnök üdvözölte. Az érkezők nevében *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos felelt, s hangoztatta Kolozsvár művelődési jelentőségét s hazafias feladatait az ország keleti részén. A vendégek fellobogózott utczákon vonultak be a városba. Este ismerkedő estély volt. Szeptember 6-ikán az egyetem termében nyílt meg a gyűlés, általános érdeklődés közt. Gróf *Eszterházy* Kálmán elnök a megnyitó beszédben emlékezetbe idézte, hogy ötvenkilencz évvel ezelőtt tartották a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésöket első ízben Kolozsvártt. A mostani közgyűlés meggyőződhetik a nagy haladásról, melyet Kolozsvár elért az unió törvénybe igtatása óta. A tudomány és szabadság közti benső összefüggésről szólt még. Hosszan éljenezték beszédét s aztán egymásután üdvözölték a gyűlést Kolozsvár városa, az egyetem, törvényhatóságok és testületek nevében. *Hoor* Károly dekán az egyetem orvoskara nevében átadta az elnöknek azt a díszművet, a melyet az orvosi kar a kormány segélyével nyomatott s a mely a kolozsvári egyetem intézeteit ismertetik. A díszműből egy-egy példányt felajánlott a gyűlés minden tagjának, a mit éljenzéssel fogadtak. Az üdvözlő táviratok közt volt Hegedüs Sándoré, Berzeviczy Alberté, gróf Khún Gézáé. Majd dr. *Prochnov* József az állandó választmány titkára olvasta föl jelentését. Megemlékezett az ötvenkilencz évvel ezelőtt Kolozsvártt tartott vándorgyűlés titkárairól, Szőcs Józsefről és Brassai Sámuelről. A központi választmány új pályakérdés kitűzését határozta el, melynek tárgya: «A nép táplálkozása Magyarországon, különös tekintettel a halandóságra.» *Szabó* Dénesnek «Kovács József emlékezete» czímű előadása következett a kitűnő néhai orvostanárról. Az értekezésért a legutóbbi gyűlés előre aranyérmet szavazott meg. A fölolvasás után gróf *Eszterházy* Kálmán elnök a gyűlés tagjainak éljenzése között átadta Szabó Dénesnek az aranyérmet. Végül *Apáthy* István kolozsvári egyetemi rektor, a vándorgyűlés alelnöke tartott előadást «Hódításaink a mikromilliméter világában» czímmel. Délben lakoma volt. — *Szept. 7-én* megalakúltak a gyűlés szakcsoportjai s még aznap megkezdték működésüket. Az *orvosi* szakcsoportban *Lechner* Károly egyetemi tanár tartott előadást a «Psychopatiai irány a gyógyászatban» czímmel. A *természettudományi* csoportnál *Fabinyi* Rudolf egyetemi tanárt «A német vegyi ipar fejlődése» czímű felolvasásával nyitotta meg az ülést.

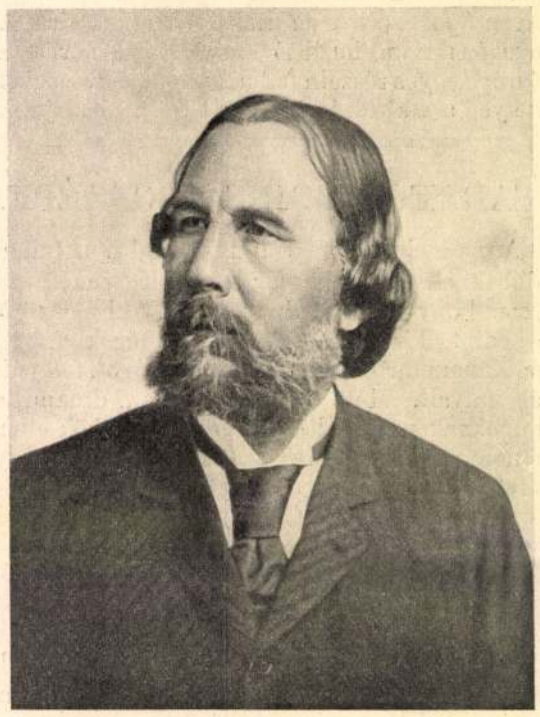

GARIBALDI MENOTTI.

A *társadalomtudományi* szakcsoportban *Ruffy* Pál miniszteri tanácsos. «A társadalom a közigazgatásban» czímű közérdekű értekezésével nyitotta meg az ülést. A *központi választmány* is ülést tartott s a jövő gyűlésre elfogadták *Szeged* város meghivóját. Szeptember 10-ikén ment végbe a bezáró ülés. A felolvasott jelentések szerint a gyűléseken és külön osztályokban összesen 110 előadást tartottak. Szeged város nevében dr. *Faragó* főorvos köszönte meg, hogy a jövő gyűlést 1905-ben Szegeden tartják meg. Végül *Biró* Lajos tartott felolvasást Uj-Guiniáról, a pápuák földjéről. Az *elnök* köszönetet mondott Kolozsvár városának és elismeréssel emlékezett meg a központi választmány elnökéről, *Chyserről*. Dr. *Verebély* fejezte ki még a vendégek nevében köszönetét a vendégszeretetért Kolozsvár városának, mire a gyűlés véget ért. A következő napokon folytatták a szakűléseket. Többen kirándulásokra mentek Sonkolyosra, Tordára, Toroczkóra, Nagy-Enyedre, a Magurára, Bánffy-Hunyadra.

A Szépművészeti Múzeum. Az új Szépművészeti Múzeum városligeti palotájának nagyobb része annyira elkészült, hogy már megkezdhették az Országos Képtár átköltöztetését. A Tudományos Akadémia palotájából, a hol a képtárnak oly sok ideig volt otthona, egymás után szállítják el a nagyértékű gyűjteményeket. Elsősorban a történelmi képcsarnokot, majd a Pulszky-féle gyűjteményt és végül a

SARAFOV BORIS.

modern képeket viszik át a szépművészeti múzeumba. Az átköltöztetést dr. *Térey* Gábor igazgatóőr ellenőrzi. Az elszállításnál épúgy, mint az átvételnél az Országos Képtár tisztviselői őrködnek. Körülbelül harmadfélezer képet vittek már át az Országos Képtárból és a Nemzeti Múzeumból a Szépművészeti Múzeumba, melynek ünnepies megnyitása a jövő évben lesz.

MI UJSÁG?

A király elutazása. Ő Felsége szeptember 9-én utazott el Budapestről, a nélkül, hogy a nagy válságot sikerült volna megoldani. A király szeptember 3-ikán este már másodszor jött a magyar fővárosba a válság miatt. A maros-melléki hadgyakorlatokra is e miatt nem mehetett el. Szeptember 4-ikén ismét megkezdődött az irányadó politikusok kihallgatása. Gróf *Andrássy* Gyula, *Hieronymi* Károly, Gróf *Tisza* István, *Lukács* László pénzügyminiszter két izben, gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök többször jelentek meg a Felség előtt. *Lukács* László pénzügyminisztert egy napig már miniszterelnöknek is emlegették, de Lukács a király előtt kifejtette az okokat, melyeknél fogva az ő személyét mellőzni kérte. *Széll* Kálmán kihallgatásával végződtek az audiencziák. Több politikust aztán nem hivtak a király elé, a ki ezután még csak a miniszterelnököt fogadta. A király szeptember 9-ikén elutazott Bécsbe, hogy jelen legyen Erzsébet királyné halálának évfordulóján a gyász isteni tiszteleten. Az új kormány megalakítása, a sulyos helyzetből való kibontakozás semmit sem haladt előre.

Ő Felsége szeptember 20-ikán ismét visszatér Budapestre, noha programmja e hó végeig másképp volt megállapítva. Időközben a király elmegy a galicziai hadgyakorlatokra; szeptember 18-ikán pedig *Vilmos* német császárt fogadja Bécsben. Szeptember 20-ikán Budapestre siet. Innen 29-ikén ismét Bécsbe kell mennie a czár fogadására, ki 30-ikán érkezik s több napig Bécsben marad. Ha a politikai viszonyok addig másképp nem alakúlnak, a Felség okt. 10-ikén újra Budapestre jön. A válság megoldását tehát nem igen lehet várni a legközelebbi napokra, de ez idő alatt is legkomolyabban foglalkoznak vele.

Erzsébet királyné halálának napja. Szeptember 10-ikén volt öt éve Erzsébet királyné halálának. E napon, ez évben is gyászistenitiszteleteket tartottak, s a középületekre fekete zászlót tűztek. *Budapesten* a hivatalos isteni tisztelet délelőtt tíz órakor a budavári Mátyás-templomban volt, melyet gyászpompával diszítettek. Az első padsorban ültek a miniszterek, a biróságok, hatóságok képviselői, a tábornoki kar, a konzulok. A gyászmisét Vaszary Kolos herczegprímás abban az egyházi ruhában mondotta, mely a néhai királyné ruhájából készült.

Bécsben Erzsébet királyné koporsóját már szept. 9-ikén gyönyörűen földiszítették virágokkal. A spanyol anyakirálynén kívül *Lónyai* Stefánia grófné és Bécs város közönsége tett le koszorúkat. Pompás koszorú érkezett továbbá a gödöllői koronauradalomtól. Koszorúkat tettek le a királyné unokája: *Erzsébet* főherczegnő és férje, Windischgraetz Ottó herczeg. *Ferenczy* Ida, a boldogúlt királyné egykori felolvasónője, pompás ibolyabokrétát tétetett a koporsóra. *Gizella* főherczegnő Münchenből Bécsbe érkezett. A király szeptember 10-ikén reggel ¾8 órakor a kapuczinusok sírboltja elé hajtatott. A gvardián és a sírbolt őrzője kiséretében ment a sírboltba, hol imát mondott a királyné, majd pedig a trónörökös koporsójánál. Miután még a királyné sírján elhelyezett koszorúkat is megtekintette és szüleinek sírjánál imádkozott, elhagyta a sírboltot és visszatért a Burgba.. Délelőtt tíz órakor a kapuczinusok templomában, mint minden évben, gyászmisét mondottak.

László főherczeg emlékezete. Szeptember 7-én nyolcz éve múlt, hogy *László* főherczeg, József főherczeg második fia vadászaton történt szerencsétlenség következtében elhúnyt. Halála évfordulóján, mint minden esztendőben, az idén is gyászmisét tartottak a budavári Szent István-kápolnában. A kriptában meggyújtották az összes kandelábereket, a főherczeg szárkofágját pedig virággal borították. A szárkofág lábánál s fejénél két óriás koszorú volt a család részéről. *Klotild* és *Mária Dorottya* főherczegnők a kriptában meglátogatták a korán elhúnyt főherczeg sírját.

Az interparlamentáris konferenczia. Az állandó béke és a nemzetközi választott birószágok érdeké-

MDK

Kardos Samu mérnök

A makói szinház. Vas. Ujs. 1903. 37. sz. ~~6ko~~
610-611.l.

MDK

Kardos Samu mérnök és Kövecs makói épitész

épitették a makói Hollósy Kornélia szinházat, repr.

Vasárnapi Ujság 1903. 37. sz. 611.l.

Kardos Sándor

Kardos Sándor és Megyesi István, a Derkovits Gyula Művelődési központ képzőművész szakköre két tehetséges tagjának alkotásaiból január 27 én kiállítást rendeztek Leninvárosban. A tárlatot Mihalovits Ervin, a művelődési központ igazgatója nyitotta meg.

Észak-Magyarország 1972/24 Sold.

KARDOS Sándor

91 9. 65

[illegible] Művészet

KIÁLLÍTÁS

ATTÓL SZÉP,

Kardos Sándor gyűjtő

HOGY MEGROHADT

A Horusban minden benne van, amit az Ember produkált az utóbbi 120 évben. Bárki, aki elkezd Horus-képeket nézegetni, rövid időn belül találkozik önmagával, találkozik olyan fotóval, amiről az az érzése, hogy róla készült, vagy akár ő is készíthette. A hatalmas gyűjteményből 130 képet mutat be 18-án a Millenáris Park Kerengőjében megnyíló kiállítás. A kiállított képeket a Horus alkotója, Kardos Sándor és a kiállítás kurátora, Haris László válogatta. Kardos Sándorral beszélgetünk.

– *Stephen King írt egy novellát, az a címe, hogy Cujo. Egy fiú vásárol egy fényképezőgépet, és minden exponáláskor egy kutyaszerű lény közeledik az előhívott képen. Mikor már nagyon közel van, látszik rajta, hogy nem kutya, hanem egy félelmetes vadállat, amelyik gyilkolni fog.*

– Ezt nagyon találónak tartom. Nem tudom, mikor írta, de mindenképpen a mai világra vonatkozik. A kiállításnak lesz egy kísérő-könyve, kicsit több mint katalógus, amibe tíz nagyon komoly ember írt a dologról (Parti Nagy Lajos, Németh Gábor stb.). Beleraktunk egy rövid szöveget Balassa Pétertől is. Valamikor csináltam egy tévéműsort: Szabad-e fényképezni? Abban mondta el ezt a szöveget: „Ez tulajdonképpen egy projekciós civilizáció, egy kivetítéses civilizáció. Én vetítek és lefedem az általam elképzelt vetített képekkel a földet – mint ahogy lefedem papírlapokkal a padlót –, és már nem látom a füvet a képek alatt és már nincs is fű. Csak az én képeim, amiket én találtam ki. Erről mondja Hamvas, hogy az emberi lény értelme sötét képei között él. Én is ezt gondolom, hogy valóban ez a helyzet: értelmünk sötét képei között élünk."

– *Ezt te felismerted. Mit lehet tenni?*

– Még a háború előtt, egy koncert után megkérdezték Bartókot: Mester, milyen volt a koncert? Azt mondta, nem lehet már ilyen zenét írni. Mester, milyen zenét lehet írni? Semmilyen zenét nem lehet már írni. Akkor a Mester mit csinál? Az ember próbálkozik.

– *Hallottam egy fiatalemberről, aki tehetségesen fotózott. Eljutott Angliába, és végigjárta a múzeumokat, képtárakat, fotógyűjteményeket. Több hónapot töltött el képek nézegetésével. Amikor hazajött, tudta, hogy többet nem fog exponálni, ugyanis mindent lefényképeztek már.*

– Lényegében ez az én gyűjteményem is. Valamikor fotóztam, nem is rosszul, de az operatőri mesterséghez több adottságom van, ezt magam megállapítottam. Fotóban sose tudtam volna a jobbakat lekörözni. Látom, hogy mi a jó, de nem tudom megcsinálni. Fiatalkoromban ez az út állt előttem, édesapám fényképész volt, azt gondoltam, hogy vagy fotóriporter leszek vagy operatőr. Utóbbi lettem, viszont a szeretetem a fotó iránt – talán pont ezért – sokkal nagyobb. A gyűjtemény erről szól, én gyűjtés útján fényképezek. Susan Sontag azt írja, hogy fényképezni annyi, mint a világot gyűjteni. Az én szememben közömbös, hogy a gomb megnyomása előtt történik a választás vagy utána. Ha fényképezek, választok valamit: körbezárom, megvárom azt a pillanatot, amit alkalmasnak tartok, és azt a pillanatot kigyűjtöm a világból.

– Többé-kevésbé. Vegyük sorjába. A mozizás a második évben kezdett igazán beindulni. Az art filmhálózathoz tartozunk, de nem csak a szokványos alkotásokat tartjuk műsoron, hanem mindenfélét kitalálunk, ami ezen túl mutat. Nemrégiben volt a Tropifest filmfesztivál. Ausztráliából indult ez a kezdeményezés. Bárki benevezhetett. Az volt a lényege, hogy a filmek hétpercesek legyenek, és egy egyezményes jelhez – a horoghoz – kapcsolódjanak. Sikeres volt. Az Utolsó előtti vágás sorozatunk is bejött. Itt a nyers, vágatlan filmeket mutattuk be. De középiskolásokra is gondoltunk. Olyan filmeket vetítünk nekik, amik az irodalmi és történelmi tananyaghoz kapcsolódnak. A közönséget a moziba becsalogatni a legnehezebb, mert nem premier filmeket játszunk. Nem tud jövedelmező üzletág lenni, de megéri csinálni.

– *Mi a helyzet a zenei programokkal?*

– Ezeket a rendezvényeket többen látogatják, de még az építkezés fázisában vagyunk. Sokféle együttes lép fel, mert teret adunk a kezdőknek is. Tehetségkutatást végzünk. Napról napra születnek új műfajok, mi begyűjtjük azokat. Eddigi tapasztalatom szerint a progresszív a kelendő, olyan underground zene, ahol mindig valami speciális történik. Azt is tervbe vettük – részben sikerült is megvalósítani –, hogy magyar együtteseket, dj-ket külföldön, hasonló klubokban léptessünk fel. De egyre több külföldi dj jön hozzánk is. Sokan megkeresnek minket, mert itt igényes zene szól, nincs hakni. Eleinte idegenkedtem a különféle dj-zenéktől, de már tudom, hogy ez is kultúra, és ezek a fiúk – sok esetben – komoly zeneszerzők.

– *Ha az ön személyes oldaláról nézzük a Kultit, bevált a terv?*

– Igen. Tudom, hogy nagyképűen hangzik, de szerintem kultikus hely. Jó a stáb, színvonalas programok vannak. Nem utolsósorban remek kerthelyiséget működtetünk, ahol bátran lehet borozni, sörözni, mert nem okoz fejfájást.

– *Kevésbé kellemes kérdés: mi lesz, ha a IX. kerület parkosítja a Kulti területét? Hova költöznek?*

– Nem tudom. A bontási akcióról nekünk hivatalosan senki semmit nem mondott. Annyit tudunk, hogy van egy rendezési terv. Mi továbbra is teljes erőbedobással – egyre kevesebb állami támogatással ugyan – dolgozunk.

– *Rontott a Kultiplex hírnevén a Tilos Rádió téli botránya?*

– Hálás vagyok a tüntetőknek, mert azóta, aki nem hallott a Kultiról, az is eljön, és tapasztalja, hogy itt nem az antikrisztus székel. Nincs drogozás, tagja vagyunk a biztonságos szórakozóhelyek egyesületének.

– *Milyen programok lesznek a közeljövőben?*

– Május 21. és 23. között lesz a Madzag Filmnapok, ahol elsősorban a kelet-európai országok elsőfilmes alkotói mutatkoznak be. De lesznek francia, olasz és finn művek is. Ezt a Női Filmfesztivál követi majd. Közben persze, lesznek jó koncertek és kiállítások.

Agyagási Edit

HIRDETÉS

Váltson digitálisra!
Akár 20 000 Ft-ért* is beszámítjuk Önnek régi fényképezőgépét.

Cserélje le régi gépét most!
De mit tegyen régi fényképezőgépével? Látogasson el a feltüntetett üzletek bármelyikébe, és új HP digitális fényképezőgép vásárlása esetén régi gépe árát beszámítjuk a vételárba! Így majd Ön is gyakrabban mondhatja: Mosolyt kérek!

HP PHOTOSMART R707
(Q2232A)
89 900 Ft + áfa

HP PHOTOSMART 945
(Q2200A)
155 990 Ft + áfa

MediaMarkt cora Office DEPOT Photo hall Képben vagyunk

hp invent

*A visszatérítési akció a következő modellekre, a feltüntetett mértékben vonatkozik.
HP Photosmart 435 - 4000 Ft, 635 - 4000 Ft, 735 - 7000 Ft, 735+dokkoló - 7000 Ft, 945 - 15 000 Ft, 945+dokkoló - 20 000 Ft, r707 - 15 000 Ft, r707+dokkoló - 15 000 Ft

A visszatérítés érvényesítéséhez május 15-től regisztrálhatja magát a www.hp.hu/valtson weboldalon vagy a 06-80-204-293 telefonszámon. További információ: 06-1-382-1111, www.hp.hu/valtson.

©2004 Hewlett-Packard Development Company, L.P. Az árak tájékoztató jellegűek, a mindenkor érvényes árak a www.hp.hu/hpshop oldalon találhatók.

EURÓPA MÚZEUM EUROPEAN CULTURAL FOUNDATION

Az Európai Uniót leginkább csak úgy ismerjük, mint egy hatalmas, bürokratikus rendszert. Nemzetek, arc és test nélkül. A Politiken című dán napilap elhatározta, hogy megpróbál arcot adni minden EU-tagországnak. Vajon hogyan látják magukat, mik a sajátos értékeik, mi módon járulnak hozzá a közös európai kultúrához? 25 különböző hang – mindegyik saját hazája lényegét és lehetőségeit próbálja leírni. Megkérték őket, hogy válasszanak: egy **festőt**; egy **fotót**; egy **személyt**; egy **dolgot**; egy **szöveget**; egy **zeneszámot** vagy egy **dalt**; egy **verset**; egy **ételt**; egy **helyet**; egy **eseményt** – mely kifejezi azt, hogyan látja az ország saját magát. A Politiken Európa-kiállítása a dán Politiken, a holland Trouw, a norvég Dagsavisen napilapokban, és a Népszabadság Jövő7 magazinjában jelenik meg.

HOLLANDIA

Fotó: Erwin Elsner

...AHOGY CEES NOOTEBOOM LÁTJA

Cees Nooteboom holland író 1933-ban született Hágában. Vérbeli kozmopolita, már fiatalon beutazta Európát, ezekből az élményeiből született első regénye, a Philip és a többiek. Utazásait több művében is feldolgozta; a kritika különösen kedvezően fogadta a Kitérő Santiagóba című könyvét, mely Spanyolországról és a Santiago de Compostella-i zarándokútról szól. Verseket, publicisztikákat, regényeket és esszéket ír. Zajos tetszésnyilvánítás fogadta esszégyűjteményét Németországról és a berlini fal leomlásáról. Gyakran emlegetik a Nobel-díj várományosaként, és számos rangos elismerést kapott – az Európai Unió irodalmi kitüntetését, az Aristeion-díjat is elnyerte. Igazi irodalmi „mókamester": egyik regényét – A holland hegyek között című – Andersen A hókirálynő című meséje modern verziójának nevezte.

Fotó: K. Broerse – Uitgeverij Atlas

HOLLANDIA DIÓHÉJBAN

Államforma: királyság. Az ország uralkodója: Beatrix királynő (1938. január 31.–). *Terület:* 41 536 km^2. *Népesség:* 15,87 millió. Hollandia a legsűrűbben lakott ország Európában. *Főváros:* Amszterdam (731 ezer lakos). A kormány székhelye Hága (441 ezer lakos). *Nyelv:* A hivatalos nyelv a holland. Frízföldön megközelítőleg 400 ezer fríz anyanyelvű él, így itt a holland mellett a frízt is hivatalos nyelvként használják. *Vallás:* A népesség harmada katolikus, 21%-a protestáns, 41%-a nem tartozik egyik egyházhoz vagy felekezethez sem, 8%-a más vallást követ, többek közt az iszlámot. *Történelem:* Hollandia 1949-ben a NATO tagja lett, 1957-ben egyik alapító tagja volt az EU-nak. A 70-es és 80-as éveket az utcai zavargások és a munkanélküliség jellemezte, de a szigorú gazdaságpolitika és a jóléti állam kiadásainak csökkentése következtében a 90-es évekre fellendült a gazdaság. *Munkaerőpiac:* Hollandiában a nemi szerepek igen hagyományosak, a nőknek 64,4%-a dolgozik, és 70%-kuk csak részmunkaidős. Annak ellenére, hogy Hollandia egy jól működő agrárország, a munkaerőnek csak 2,9 %-a él a mezőgazdaságból, míg 75,4%-a a szolgáltató szektorban dolgozik, 21,7% az iparból él. *Földrajz:* Az ország negyede a tengerszint alatt fekszik, és a gátak, töltések és szivattyútelepek nélkül ezt a területet elöntené az óceán. A legalacsonyabb pont Észak-Kelet Rotterdam, mely 6,7 méterrel fekszik a tengerszint alatt. A vidéket dűnék, gátakkal megerősített mocsaras területek, rétek és lápföldek tarkítják. A legmagasabb pont a 321 m Vaalserberg.

Fotó: Jo'el van Houdt

Tudta-e?: A világon a vágott virágok 60 %-a származik Hollandiából. Az országnak 5000 km hajózható folyója és csatornája van. Akik nem szállnak vízre, bicikli-re ülnek. Az országban 20 ezer kilométer bicikliút van.

FESTMÉNY: JAN VERMEER VAN DELFT: A PIROS KALAPOS LÁNY

Vermeer asszonyai iránti rajongásomban osztom Mindenszentek című regényem egyik hősének véleményét: „Hollandiában ma is látni ilyen nőket. Áttetszők, mégis erősek. A titkot megőrizte magának a festő: meglátott valamit, amit mások nem láttak, s amitől az embernek, ha Hágában, vagy Washingtonban, vagy Bécsben valamelyik Vermeer-festmény előtt áll, ma is az az érzése, hogy becsalogatják valahová, egy ajtón túlra, amely bezáródna mögötte, ha belépne. Mindent áthatható meghittség sugárzik ezekből a képekből. Ha Arthur másokkal együtt nézte őket, mindig nagyon hollandnak érezte magát. – De az ég szerelmére, miért? – kérdezett rá Arno. – Hiszen a nagybetűs művészet mindenkié! Mi köze a nemzeti hovatartozáshoz? – Ha valamelyik nőalak felpillantana, és mondana valamit, akkor én megérteném. Te nem." *(Cees NOOTEBOOM, Mindenszentek, ford. Devich Klára, Európa, 2001, p. 157)*

FOTÓ: MEGSZÁLLÁS ÉS TENGERÁR

1953. február 1-re virradó éjszakáján Hollandia az ország történelmének egyik legsúlyosabb természeti csapását szenvedte el. Egy hatalmas tengerár szinte az egész Zeeland tartományt elöntötte, kétezer ember vízbe fulladt, és régi mondásunk, mely szerint „a víz ősi ellenségünk", ismét beigazolódott. Hollandia nem volt többé biztonságban a gátak mögött, és amiről úgy tűnt, hogy már csak régi történelmi korok emléke, hirtelen újra valósággá vált. 200 ezer hektárt borított el a sós víz, sok épület összedőlt, és a katasztrófa ötvenedik évfordulóján nyilvánvalóvá vált, hogy e traumát még nem sikerült kiheverni. A fotó tizenegy évvel korábban, 1942-ben készült, mikor a német megszállók elöntötték a zeelandi Walcheren-szigetet. Megszállás és tengerár, két esemény, amely mély sebeket ejtett Hollandián. A fotó mindezt csodálatosan visszaadja.

Fotó: Koninklijkei könyvtár

SZEMÉLY: MULTATULI

Az álnevet, melynek jelentése „sokat szenvedtem", és amely nem nélkülözi a fellengzősséget és az önsajnálatot, a XIX. század egyik legnagyobb és legszenvedélyesebb írója viselte. Multatuli szabadgondolkodó volt, pamfletek és regények írója. 18 évig Holland Kelet-India gyarmati adminisztrációjának tisztviselője, ennek eredménye a Max Havelaar, mely egyszerre kalandregény, vádirat és pamflet, és még mindig az egyik legolvasottabb könyv.

TÁRGY: A HOLLAND NYELV SZÓTÁRA

Vajon a könyv tárgy? Talán igen, s ha így van, a dolog, amit választottam, ráadásul nagyon sok részből áll. Volt idő, amikor nem is tudtam

Fotó: Sopronyi Gyula

„A legkisebb részek egy-egy amatőr fényképei, míg a képek összessége az egyet, az egészet, valami istenit, a képeknek egy különös értelmezését jelenti."
(Kardos Sándor)

– Mit tanulhat az ember, ha belenéz a Horus Archívumba?

– A bátorságot mindenképpen. Ha egy anyagot elexponálsz, abból valami biztosan lesz. Az emberek milliói, a tudatlanságuk és képzetlenségük következtében, megengednek maguknak olyan dolgokat, amit én sohasem mernék. Kiderül, hogy meg lehet csinálni. Ugyanígy a dekomponáltság. Néha olyan eredményeket produkál, hogy az ember füle kettéáll.

– És a képroncsolás?

– Előkerültek megpenészedett üvegnegatívok. Megcsináltuk a pozitívját, és hihetetlen színek jöttek létre. Kékek, lilák, sárgák. Esztétikai értelemben mondom: valóban szép lett attól, hogy megrohadt.

– Egymillió képet hogyan kategorizálsz?

– Ehhez anyagi támogatottság kellene. Ezt nem tudom megszerezni. Kéne egy hagyományos katalógusrendszer. Azt, hogy ki készítette a képet, azt 85 százalékban nem tudom, talált képek. Van egy másik, fontosabb rendszer, amiben nincs benne az összes kép. A fotográfiai szokások és maga az anyag adta ki ezt a rendszert. Függ a kultúrkörtől, a fényképezési szokások fejlettségétől, a szakértelem elterjedtségétől, hogy egy kultúrkörben milyen kategóriák adódnak. Nagyon sok minden azonos. Például: amire büszkék vagyunk. Ez lehet az új házam, a csajom ruhában, meztelenül, az új autóm, a gyerek. Vagy ezeknek kombinációi. Magyarországon és a szegényebb helyeken, ahol már valamelyest elterjedt a fényképezés, ott rendkívüli jelentősége van az emésztésnek, az egész folyamatnak. Kezdve onnan, hogy a megterített asztalt lefényképezik, ahogy a gyerek összekente az egész fejét nutellával, a hentes a teherautójában viccből beleharap a nyers disznó combjába, egész az ürítés mitológiájáig. Általában az emberben megvan a vágy, hogy az exponálás pillanatában valami olyat csináljon, ami a mindennapi élettől eltér. Kézenállás, vagy valakinek illetlen helyre nyúlnak. Ez annyira elterjedt, hogy 1860-tól máig össze tudom állítani. A kajafotózás odáig elmegy, hogy kipakolják a hűtő tartalmát egy hokedlire, és lefényképezik. Az ürítés-fotók is nagyon kivételes helyzetben vannak: zuhanyozással egybekötött ürítés, közös ürítés stb. Ez Nyugat-Európában nincsen. De ilyen a lelőtt állatfotó vagy a horgászás kimeríthetetlen képei. Körülbelül százhúsz ilyen kategóriát adott ki az anyag harminc év alatt.

– Minek a hatására kezdtél gyűjteni?

– Fölvettek a főiskolára, a saját családi képeinket nézegettem, és egyszerre megláttam bennük valamit, amit addig soha. Arra jöttem rá, hogy hiába leszek hivatásos képkészítő, ilyenre nem leszek képes. Ez volt az első felismerés, pontosan tudom melyek azok a képek, amiknek a hatására kezdtem gyűjteni.

– Ez az amatőrök és a profik szembeállítása, vagy összetettebb a dolog?

– Nem, a profi fotósok utálnak is engem ezért, mintha én azt mondanám, hogy az ő áldásos munkájukkal szemben ez igazibb. Nem erről van szó. Arról, hogy más célok vezérlik őket. Én nem tartom magam különbnek senkinél. A saját képeim is bekerülnek az archívumba, ha látom, hogy hülyeséget csináltam.

– Ezt a fajta hibafaktort nem lehet profizmussal elérni?

– Nem feltétlenül hiba. Volt egy kép, a három közül az egyik, ami nagy hatással volt rám. Egy lövészárokban egy katona, pihenőidőben, amikor épp nem volt pergőtűz. Egy első világháborús kép. A katona néz bele a gépbe. Az a tekintet olyan volt, amit még soha életemben nem láttam. Eltelt vagy húsz év, mire rájöttem, hogy mitől. Nem mindegy, hogy te kimész mint fotóriporter a lövészárokba, és másnap a közeli kisvárosban beeshetsz a kuplerájba, vagy pedig ott maradsz, és nem mehetsz el. Ott van az a sorsközösség, amit a profi nem tud vállalni, akárhogy akar. Elmehetsz egy cigánytelepre fotózni, te nem maradsz ott. Ha nem tudod, hogy holnap melyiktek hal meg, az más.

– Hogyan válogattatok a kiállításra?

– Haris Lászlóval igyekeztünk átnézni az egész anyagot. A legjobb kétszáz képet választottuk ki. Ez nehéz dolog, mert két másik ember kiválaszthat másik kétszázat. Arra törekedtünk, hogy mindegyik mint önálló fotográfia megálljon, ne tartozzon sorozathoz, ne a témától legyen jó. Minden szempontból jó fotográfia legyen.

Karádi Róbert

Küldjön képet a Horus Archivumba:
1037 Bp. Toboz u. 9.
A beszélgetés teljes szövege olvasható a Népszabadság Online-on.

KARDOS TAMÁS HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ, 1996. X. 17.

Háromezer éves város – egész napos program

Kardos Tamás Jeruzsálemet bemutató fotókiállítása október 26-ig látható
Fotó: Iklódy János

Debrecen (HBN – V. F.) – **Félszáz, Jeruzsálemet megelevenítő felvételt tartalmaz az a vándorkiállítás, amelyet szerdán nyitottak meg a Kossuth-egyetem díszudvarában.**

A háromezer éves Jeruzsálem tiszteletére rendeztek egész napos programsorozatot az egyetemen, ahol a kiállítást megnyitó Yaron Mayer, az izraeli nagykövetség másodtitkára előbb Debrecen és Jeruzsálem hasonlóságaira utalt, majd hangsúlyozta: ott, ahol három világvallás (a keresztény, a muzulmán és a zsidó) hívei élnek együtt, bár számos tényező nehezíti e közösség békés tűrését, az emberek többségét mégsem érdeklik a különbözőségek. Egyetlen dolog számít (s ezt a közel száz kiállítást rendezett Kardos Tamás fotóművész felvételei is bizonyítják), hogy az ezerarcú Jeruzsálemben mindig új erőt kapnak a kultúra őrzői és teremtői – utalt erre a Yaron Mayer.

A programok folytatásaként „Kultúrák találkozása: Jeruzsálem" címmel rendeztek délután beszélgetést, amit Vajda Mihály filozófus vezetett, majd este az egyetem Napszínpada és a Klezmer Band adott műsort.

nél vezetett 11-99-300-1 02302322-00070003 pénzforgalmi jelzőszámára, valamint megrendelhető a kiadó és a regionális szerkesztőségek címén.
Az előfizetés díja: egy hónapra 551 forint, negyedévre 1653 forint, fél évre 3306 forint, egy évre 6612 forint.
Áruspéldányok ára hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton: 25,50 forint, pénteken 28,50 forint. (Az árak az áfát is tartalmazzák.)
Index: 25 627. **ISSN 0133–1051**

Hajdú-Bihar valamennyi településén is kézbesíti a posta a küldeményt. Eddig Debrecenben a 4031 és 4032 irányítószámra, valamint Hajdúszoboszlón, Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben és Balmazújvároson mintegy 100 ezer adózó kapta meg a kártyáját.

végéig sor kerül" – mondta el a Naplónak Porcsin Béla, az APEH megyei igazgatóságának igazgatóhelyettese. Tőle tudtuk meg azt is, hogy a beérkezett reklamációk száma egyelőre elenyésző, adateltérés miatt eddig csupán 122 darab adatlapot kel-

kell a téves adat kártyát, és az adat ló irat másolatát.)

A szakember el az adókártya adat Nyilvántartó és Vá tal (KNYVH) adat szerzik be, így a k

18 évüket betöltött diáklányok/diákfiúk részére
REKLÁMMUNKA
(szóróanyag-terjesztés, termékbemutató, termékkóstoltatás)
lehetőség rugalmas munkaidőben.
Bérezés 225 Ft/óra.
A következő helységekből várjuk jelentkezéseiteket:
Debrecen, Püspökladány, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás.
Tel.: 06 (52) 418-740, 06 (30) 247-422.
Cím: Debrecen, Kálvin tér 11. II. em. 235.
(A volt HÁÉV-székházban.)

BRAMAC-VÁSÁR a
GULYÁS-TÜZÉPEN
Alpesi 1/1-es 126 Ft helyett 95 Ft.
Tartozékokból **5% árengedménnyel.**
Ingyenes házhoz szállítás a megye területére.
GSV KFT.,
Debrecen, Vámospércsi út 37.
Tel.: (52) 419-999

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kapolcs Tibor

MAGYAR NEMZET

1967 FEB 5.

Érdekes előadások és viták szerepelnek a Fészek Klub februári műsorán. 7-én a május elsejei plakátpályázat eredményét ismerteti Máté András grafikusművész, 15-én pedig a Fiatal Képzőművészek Stúdiója portrépályázatának munkáit mutatja be Bolgár Kálmán művészettörténész. Major Máté egyetemi tanár a modern városépítészetről tart előadást 15-én, 17-én, péntek délután 6 órakor pedig Szirmai István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja időszerű politikai kérdések a választások tükrében címmel tart előadást. Jánossy Lajos akadémikus 20-án a világnézet és az új fizikai felfedezések kapcsolatát ismerteti, 28-án Rómáról tart gazdagon illusztrált előadást Kardos Tibor egyetemi tanár. A Fészek Klub 21-én, 22-én és 23-án nemzetközi televíziós értekezletnek ad egész nap helyet II. emeleti termeiben.

lódnak. Közülük a legfontosabb a munkásság, melynek sztrájkmozgalmai *az 1965-ben elfogadott sztrájktörvény* óta megélénkültek. Ez a törvény a korábbi sztrájktilalmat feloldotta, de a munkabeszüntetést kizárólag bérkövetelései céljából engedélyezi és csakis olyan esetekben, amikor a munkavállalók és a munkáltatók a kormány megbízottainak közvetítésével sem jutnak megegyezésre. De még ilyenkor is külön hatósági engedélyhez köti a törvény a sztrájkot. A rigorózus megkö-

1969 APR 1. 4.

1021 Kardos Tibor

Vasárnap, 1968. április 14. Magyar N

Az emberségre nevelés iskolája

Szakbarbároktól a harmonikus emberig

Kitűnő politikai hetilapunkban, a *Ludas Matyi*ban nem egy elgondolkoztató karikatúra jelenik meg. Nemrégen is egy pompásan sikerült rajzra lettem figyelmes: három szobortalapzaton, melyekre Vergilius, Rubens, illetve Mozart neve volt írva, csak szoborcsonkok álltak: Vergilius sarus lábából maradt valami, Rubens és Mozart szobraiból úgyszólván semmi. A negyedik talapzaton egy elektromos gép, talán modern esztergapad volt elhelyezve, és talapzata előtt mélyen lehajolva settenkedett el munkaköpenyben, vonalzóval a valószínű tettes, szakállas, torzonborz figura, akiről nem lehetett tudni, hogy mire készül; de mégis leginkább arra lehetett gondolni, hogy szökik. A kép felirata: »*Szakbarbár*«.

Nagyon eltűnődtem a rajzon, nemcsak azért, mert az olyan alakok, mint Vergilius és Mozart összetörhetetlenek, hanem azért is, mert a márvány és a bronz eléggé ellenálló anyagok, különösen egy vonalzó számára. Azonfelül a kérdés nem ilyen egyszerű. A szoborrongálók, akik annyi keserűséget okoznak minden jobbérzésű embernek, aligha a szakbarbárok közül kerülnek ki. Sokkal inkább a közönségesen barbárokból. A szakbarbár ugyanis ha józan ésszel él, nem gyűlöli a humán kultúra nagyjait, csupán közömbös velük szemben. Nem törődik velük. Nem élő művüket, nem is emléküket rombolja, hanem saját magát szűkíti be és kárhoztatja szánandó létre.

Látogatás a monori gimnáziumban

Előre kellett bocsátanom ezt, mert amikor egykori tanítványaim meghívtak látogatásra a monori olasz és orosz tagozatos gimnáziumba, amely egyszersmind tanműhelyekkel ellátott, teleprendszerű iskolaváros, ennek pontosan az ellenkezőjét tapasztaltam. Az egész telepen, a virágdíszes tantermekben, a kényes laboratóriumokban, műhelyekben, üvegházakban, a rongálás legcsekélyebb nyomát sem láttam. Sőt ottlétem előtt két nappal művészeti vetélkedőt rendeztek az olasz reneszánszról. Néhány nappal előbb adott hangversenyt egy nagy hegedűművészünk, hétről hétre tartottak előadást a díszteremben jeles íróink.

De hát ennek így is kell lennie. Ez az, ami felé a teljes társadalom tart: az automatizálás egyre jobban elmossa a fizikai és szellemi munka közti különbséget, a gépesítés megszabadult a legnehezebb munkától, a munkaidő csökken, a szabad idő növekszik. Ez mind visszahat az emberre, egyre több lehetőség van az önművelésre, a művészetek és az irodalom szintjére való emelkedésre. Csak a szocialista társadalmon belül remélhető ez, amelyben szakképzés, sport, természetjárás, utazás, zene, képzőművészet, irodalom már kibékültek egymással s egy tisztább, harmonikusabb embert szolgálnak.

Munka a tanműhelyekben

Szemmel látható, hogy az orosz és olasz tagozatos monori gimnáziumban *Oláh* István és munkatársai több mint tíz év fantasztikus munkája árán jutottak ide, ehhez a felismeréshez. S ez a kifejezés, hogy »fantasztikus« nem stiláris fordulat. Aki tudja, honnan indultak el és látja, hová jutottak, abban megerősödik a meggyőződés, hogy ebben a hazában sok olyan kísérlet folyik, amelynek célja a jobb ember, az igazi szocialista kultúra. Amikor a monori gimnázium s szenvedélyes pedagógusai elindultak, egy lakóházból átalakított szükségiskola állt rendelkezésükre, néhány teremmel és két kezdetleges tanműhely. Azután segített a társadalom, az állam, és saját maguk, tanárok és tanulók, egyre fokozódó mértékben. Ha ma valaki végigjárja ezt a kis iskola-társadalmat, kezdve a gyönyörű modern épület világos, nem túlméretezett, tiszta tantermein, laboratóriumain, szertárain, dísztermén, folytatja az asztalos, lakatos, elektromos műhelyeken, a varrodán, a konyhán és a menzán, az üvegházakon, a virágkertészeten át s befejezi körútját a 8000 kötetes könyvtár-helyiségben, valamint a könyvkötőműhelyben, akkor kezd magának fogalmat alkotni, mit lehet elérni munkával és lelkesedésssel.

A szemléltetőeszközök jó részét, a falburkolatokat, öltözőszekrényeket, a termek díszítését, a laboratóriumok szekrényeit, asztalait, de még műszereinek egy részét is a tanműhelyekben készítették. A tanműhelyek gépeit az egész ország területéről gyűjtötték össze, kiselejtezett gépeket helyreállítottak, a műhelyeket fölpadlózták, villanyt vezettek be, műszaki rajzokkal ellátták, a 12 holdas gazdaságban maguk teremtettek két mélyfúrásos kutat, öntözőberendezést. A telepgimnázium berendezésének leltári értéke a jelen pillanatban 21 millió forint, de ez az érték állandóan nő s nem kis mértékben a telep öntevékeny teremtő munkája révén.

Az itt érettségizett tanulók kétharmad része iparban dolgozik, egyharmada a mezőgazdaságban, és túlnyomó részük nem megy egyetemre, hanem »szakmában marad«. Már itt-léttükkor állandóan járnak nagyüzemekbe is, ahol érettségi után szívesen veszik őket, mert igen magasrendűen tudják elsajátítani a szakmát s rendszerint be is számítanak nekik a gimnáziumi évekből. Meg kell említeni, hogy középfokú könyvtáros képzés is van a gimnáziumban, amely kétéves könyvkötő tanfolyammal függ össze és kétévi népművelő kurzust is végeznek. Így azután érthető, hogy miért van a gimnáziumnak olyan jelentékeny szerepe Monor népművelésében is.

Alkotó ember nem rombol

Mégis szerintünk az iskola jelentősége nevelési vívmányaiban áll, abban az új, széles látókörű embertípusban, amelyet létrehoz: kiváló szakmunkás és értelmiségi embereket, akiket nem is lehet a régi iskolai mértékrend szerint megítélni.

Még mielőtt most tagozatos gimnáziummá alakult volna az intézet, egy olyan statisztikát készítettek, mely nagyon figyelemre méltó. A tanulmányi átlag, melynek oly nagy jelentőséget szoktak tulajdonítani — igaz —, csupán 3,8 volt. De az ipari, mezőgazdasági, szakmai képzés ezt jelentékenyen meghaladta. A »szakmai« elméleti eredmények 4,3-re ugrottak, a »szakmai« gyakorlat 4,6-re, a magatartás és a szorgalom az ifjúság egészét illetően elérte a 4,8-et.

Mit jelent ez?

Olyan fiatal embereket, akikre a fegyelmezett termelőmunka, egy társadalom alkotó tevékenysége a legnagyobb mértékben számíthat. Miért nincs az iskolában komoly fegyelmi csaknem 700 serdülő ember között? Nyilván, mert az energiákat, az ifjúság energiáit sikerült befogni. A fokozatosan megvalósított fizikai munka feloldja a gátlásokat, megfigyelésre, találékonyságra nevel, kibontakoztatja a kombinatív képességet. A kezdetben passzív tanuló az együtt lélegző kollektívában bátrabb, aktívabb lett. Akik kisebb érzékkel bírtak az elmélet iránt, gyakorlati eredményeik révén elvesztették kisebbségi tudatukat. Egy olyan intézményben, ahol a tantermek díszítését, mágneses táblákat, kapcsolóberendezéseket, szekrényeket a tanulók csinálják, nem lehet rongálás, mert hiszen saját alkotó munkájukat pusztítanák el. Jellemző, hogy csak az első éveseknél fordul elő ilyen elvétve, akik még nem vesznek részt intenzíven a munkafolyamatokban. Teljes munkadarabokat készítenek, a virágkertészetben és konyhakertészetben virágot és gyümölcsöt hozó növényeket nevelnek végig, nem részletmunkákat végeznek alkalmanként.

Evvel függ össze az esztétikai nevelés is. A leánytanulók, akik ízléses ruhákat kreálnak, terítőket készítenek, a fiúk, akik célszerű és szép munkadarabokat hoznak létre az esztétikai nevelés alapelemeit sajátítják el. A tanmeneteket az elméleti tárgyakban a műhelymunkához közelítik, a műhelyekben eszközöket készítenek a laboratóriumok számára. Ebben az iskolában a biológiai, kémiai, fizikai órákon sokkal nagyobb érdeklődést lehet tapasztalni, mint egyebütt.

Technika és humánum

S hogy tagozatos gimnáziummá alakult az iskola, azt frappáns eredményű kísérletek előzték meg. Először versenyeket rendeztek, ki milyen idegen nyelven tudja a műhelyek szerszámait? Aztán nyelvi órákat tartottak egy-egy műhelyben, melyeknek természetszerű, eleven, igazi hangulatuk támadt és nagyon eredményesek voltak.

Így támadt az a gondolat, hogy a szakközépiskolák és a humán gimnáziumok típusa mellett — az eddigi jó tapasztalatok alapján — ebben az egyedülálló »telepes« gimnáziumban összhangba hozzák a telepszerű politechnikai munkát az orosz és olasz nyelvi tagozatos oktatással. Meg is lehet valósítani az 5+1-es szisztémát bizonyos áldozatokkal és megértéssel. Persze ehhez határtalan odaadás szükséges, ahogy Oláh István igazgató mondja: »Az életünket, az időnket erre tettük rá... Ehhez az élet minden perce, lelkünk és szívünk teljes odaadása, szeretete és szenvedélye szükséges.« Valóban, ez az iskola, mint politechnikai telep, akkor indult el, amikor a politechnikai kísérleti oktatást még nem is intézményesítették. Belső erők hozták létre telepszerűen s ezért életképesnek bizonyult.

Most egy újabb fejlődési fokot értek el a tagozatos rendszerrel, ami a diákok magas gyakorlati és magatartásbeli színvonala mellé fogja emelni rövidesen az elméleti színvonalat is. Erre enged következtetni az a remekül sikerült vetélkedő is nemrég, melyet az olasz reneszánsz művészetről itt tartottak munkásotthonok, és a ráckevei, rákospalotai, és a monori gimnázium »csapatai«, s amelynek győztesei szép könyveket kaptak jutalmul.

Hasonló lelkesedés és pedagógiai szenvedély mellett elképzelhető lenne az országban több ilyen kísérleti iskola, ahol a telepszerű politechnikai oktatást összekapcsolják, mint itt, orosz és olasz tagozatos gimnáziummal, ott angollal, némettel, franciával, spanyollal. Annyi száz középfokú szakiskolánk és gimnáziumunk között elképzelhető egy ilyen típusú is.

Szilárd meggyőződésünk, hogy a szakiskolások sem »szakbarbárok«, és főként nem olyan értelemben, ahogy az a bizonyos rajz mutatta. De a két művelődési eszménynek: a humánnak, és a politechnikainak ilyen okos összekapcsolása nemcsak azt érné el — mint jelképet említjük —, hogy költők, mint József Attila, művészek, mint Derkovits, nagy zenei alkotók, mint Bartók, szobrát virágok borítanák el, de ami lényegesebb, művük élne virágzón »ifjú szívekben«.

A szóban forgó gimnázium minden esetre példát adott. Az elmondottakon is túl névadójául József Attilát választotta, s a községben, ahol valamikor egy ideig élt a poéta, a gimnázium kezdeményezésére születésnapját ezentúl megünneplik. S nyilván a hétköznapokon is gondolnak reá.

Kardos Tibor

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Megnyílt a XI. Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás

Kádár János és Aczél György megtekintette a tárlatot

Zsúfolva volt szombaton délben a *Műcsarnok* központi aulája, ahova a *XI. Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás* ünnepélyes megnyitójára hívták a közönséget. Megjelent a képzőművészek társadalmának sok neves képviselője, a kulturális élet számos vezetője, közöttük dr. *Orbán* László, a művelődésügyi miniszter első helyettese.

Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész köszöntötte az egybegyűlteket, majd *Molnár* János művelődésügyi miniszterhelyettes mondott megnyitó beszédet, amelyben mai képzőművészetünk legmagasabb szintű seregszemléjét köszöntötte. Szólt többek között *az alkotó művészetek társadalmi, politikai szerepéről* a kulturális nevelésben, a szocialista tudat formálásában.

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára *Aczél* Györgynek, a Központi Bizottság titkárának társaságában szombaton délután megtekintette a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítást.

az őrült

ment a forráshoz.
.
énekelt; s hajnalban,
mikor a madarak.
da.
a; alatta és mögötte csobogott
lépésnyiről.
ajolt hozzá, néha meg
éket hozott magával, arra ült
lőrehajolt és megkérdezte:

yelt a forrásra, figyelte
ı zúgást, csobogást, csevegést.
sincs róla!« — mondta néhány
: »Egészen másként van.«
írta a választ.
ult, dalolt, halkult, erősödött,
gott, pöfögött, halkult, dalolt,
kőlap mögött. Ha néha látszó-
hangja és eltért odáig szokátudni lehetett, hogy ez csak
:znie és elmúlnia. Zúgott, sus-
dalolt, halkult, erősödött, zú-

mondta, csobogásába beleült. »No, csak légy is, semmi
gatott, de a forrás pöfögésére
:! Nagyon illetlen vagy. Nézze
ıagyok hozzá, ő meg...« Nem
övetkezett. »No, mer' azért!«
: továbbsétált.
ástól. »Nézd — mondta —, ez
— kérdezte.

közbe idegesen. — »Ez mind
oblémáim vannak... Eh, min-
- kiáltott fel egy darab ideig
m, tudom — mondta a pöfö-

ste csak épp el akart haladni
gütötte a fülét a zúgás. »Folya szád? Akkor is karattyolsz,
kérdezte gúnyosan. »No, várj
ıszékét és leült. Egészen közelsszahőkölt és felpattant, mint-
. »Hohó! — mondta. — Nem
isszaült. Közelhajolt. De egy
dult: »Maga a hülye!« Már
égleges. Egy ideig vitatkoztak.
sak rövid időre hagyta szóhoz
nyanazt mondta. Makacs volt,
nél nyugtalanabb az őrült. Az
a sodrából. »De nem!«. »De
yszer még a sapkáját is oda-
dves füvek közé, az esőtől átveled értelmesen beszélni« —
De ez másféle tegezés volt.
dt, s azonfelül: olyan emberé.
t mindenen s most mint a fel-
ól, akárkihez intézi is szavát.
radt volt.
boltozaton. Köröskörül
illatoztak a fák.
. »Ugyan — mondta aztán és
látom, nem megyek veled
k keneteskedi, oda sem figye-
z velem: akkor sem.« Össze-
dult.
látni lehetett volna, amint út-

Felnőtt művészet nagyoknak és kicsinyeknek

Új magyar rajz- és bábfilmek bemutatkozása

Felnőtt művészet lett a rajzfilm világszerte; nálunk is.

A *Pannónia Filmstúdió* már másodszor ad önálló műsort: az idén ugyan valamivel rövidebbet, mint tavaly. Egy esztendő termésének java: *hat film.*

A tavalyi, méltó siker bebizonyította, hogy a magyar rajzfilm gazdag mondanivalót közöl sokszínűen, élvezetesen s magas művészi színvonalon. Bebizonyította azt is, hogy a rajzfilmeknek (s közéjük soroljuk mindig a bábfilmeket is) van közönsége, van tábora. E siker lehetővé tette, hogy a mozik a mindinkább önállósuló rövidfilmművészetnek nyilvánosságot adjanak és megcáfolta a hiedelmet, hogy csupán rövidfilmekből álló műsor a híradómozin kívül nem arathat sikert.

Az idei műsor újra bebizonyítja, hogy a rajzfilm — felnőtt művészet. Felnőtt abban az értelemben, hogy önálló életre képes, és eleget tesz művészi hivatásának, de abban az értelemben is, hogy jobbára inkább a felnőtteknek szól. A kettő között kétségkívül összefüggést fedezhetünk föl. A rajzfilm tartalmi és formai gazdagodása érte el azt, hogy a felnőttek nemcsak játékos kikapcsolódást láthatnak és látnak ezekben a filmekben, hanem a szó nemes értelmében művészetet. Örvendetes fejlődés, hogy a rajzfilm a gyakran filozofikus mondanivalót élvezetesen, szórakoztatóan, játékosan közli, megkönnyítve a befogadást és kiszélesítve a magvas gondolatok hatókörét (így aztán egyik-másik rajzfilmet a gyermekek is élvezhetik). Mégsem lenne jó, ha a magyar rajzfilm még inkább csak »felnőttmesékre« szorítkozna, bár — gondolom — ez nemcsak, s talán nem is elsősorban a szándékon és az elhatározáson múlik; nyilván éppen a moziműsorban kell megteremteni a lehetőségeket arra, hogy a rajzfilm és ifjabb-idősebb közönsége egyaránt egymásra találhasson.

A leginkább felnőtt-film az idei műsorban *Kovásznai* Györgyé, a

Hamlet.

Ez a fiatal művész forrongóan kísérletező kedvű; első munkáival, a *Tükörképek*kel és az *Átváltozások*kal a rajzfilm egészen új területeit nyitotta meg: a szokásos, hagyományos módszertől eltérően a felvevőgép előtt festette képeit, mintegy mozgófestményeket készített; s az új forma értékes gondolatokat fejezett ki. Tavaly fiatalokról készített sajátos filmmel vett részt az önálló műsorban és elsősorban a fiatalok között aratott vele sikert. Új filmje újabb kísérlet: Hamlet-illusztrációkat sorakoztat, grafikafilmet készít. Csak a ritmus, az illusztrációk fölsorakoztatásának rendje, a vágás, a montázs teszi filmmé ezt a filmet, valóban új és követendő módszert fedezve föl. A kísérlet formai eredményessége és sikere mégsem egyértelmű: a többnyire igen érdekes és eredeti grafikák sorát ugyanis Hamlet-idézetek kísérik, méghozzá összekötő szövegekkel elegyítve. Ez az értékes, művészi szándékot akaratlanul is a művészietlen comic-stílussal rokonítja, vagy jobb esetben a paródia látszatát kelti. A grafika-film, az illusztráció-film jó kezdeményezés, de a kísérőszövegre más megoldást kell még kikísérletezni.

Ugyancsak felnőtteknek szól *Vajda* Béla eredeti stílusú filmje, a

Nyelvlecke.

Mondanivalója sokrétű. Alapjaiban ez a film találó tréfálkozás a nyelvtanulás modorosságai fölött. Élesen kigúnyolja a nyelvkönyvek és a társalgási füzetek életidegen szövegeit. Nagyszerűen kiaknázza a nyelvtanulás akusztikus humorát és kitűnően kíséri ezt képekkel. Kifigurázza egyúttal a felszínes nyelvtanulást és »nyelvtudást«, közvetve a provincializmust és a külföldimádatot. Végül, s nem utolsósorban, asszociációként ez a film a megemésztetlen ismeretek ellen is szól, az értelem nélküli, s így értelmetlen tudásról, a fejünkbe töltött, de el nem sajátított ismeret, gondolat, tudás látszólagosságáról, s haszontalanságáról.

Nagyon jól sikerült *Foky* Ottó új bábfilmje is, amely ugyancsak ízig-vérig felnőttfilm, de kedves, szellemes és játékos volta rokonszenvessé, élvezetessé teheti a gyermekek számára is.

Bizonyos jóslatok

a film címe, s mondanivalója ugyancsak többrétű. Első tekintetre groteszk kis science-fiction: egy távoli bolygóról űrhajó indul a Földre, hogy ellenőrizzen bizonyos jóslatokat az emberiség végpusztulásáról. Az űrhajó földetérésekor derül ki, milyen parányi lények érkeztek: vendéglői asztalon landol a »repülő csészealj«, s a vacsora romjai a jóslatot igazolják. A film sokfelé vág: parányi emberek nagyképűségét pellengérezi ki, az áltudományosságot ítéli el, de arra is gondolhatunk, hogy az embervilágnak a világegyetem méreteihez képest valóban provinciális önközpontúsága ellen is csipkelődik Foky Ottó. Érdeme egyébként az is, hogy a bábfilm már tavaly is föllelt új lehetőségeit fejleszti tovább tartalmilag, mert új, sokatmondó paródiát készített, formailag pedig a tárgyak mozgatásával, fantasztikus báboknak a modern szobrászat fémfiguráira emlékeztető megformálásával.

Ezt a filmet — akárcsak Foky tavalyi, nagy sikerű filmjét, az *Ellopták a vitaminomat* című krimiparódiát — *Nepp* József írta. Ő a szerzője és rendezője is a

Ne ingereld az egeret

című színes karikatúrának. Remek film ez, kedves és szellemes, nagyon ízléses, és csupa ötlet. Sorozatot ígér, kísérleti film: reméljük, lesz folytatása. Egy kis egér és egy elefánt torzsalkodásának, csipkelődéseinek sorozata az első film. Rendkívül karakterisztikusak és rokonszenvesek a figurák, finom színekkel tervezte meg őket Nepp József. Kalandjaikban — természetesen — emberi gyöngék görbetükrét láthatjuk, a hagyományos állatmeséknek modern és eredeti változata ez a kitűnő film, amely fáradhatatlanul ontja a jobbnál jobb ötleteket, s amelynek ízes, finom, gondosan megtervezett, kidolgozott, de természetesen ható humora külön is dicséretet érdemel.

Nepp József *Dargay* Attilával és *Jankovich* Marcellel együtt szerkeszti, készíti Gusztáv kalandjainak sorozatát. Ezúttal

Gusztáv kikapcsolódik

címmel krimiparódiát adnak, ugyancsak szellemesen, kitűnő tempót tartva, grafikailag a megszokott magas színvonalon.

Dargay Attila filmje, a

Variációk egy sárkányra

a hagyományosabb stílus eredeti alkalmazása. A mesesémát cáfolja az adott alaphelyzet — a sárkány elrabolja a királykisasszonyt és a herceg elindul, hogy kiszabadítsa — különféle variációival. A mesesémának az életben való alkalmazását cáfolja ezzel, az illuzionizmust, a giccses hajlandóságot, a reális látás hiányát kifogásolja bennünk, az egyoldalú romanticizmust, az ábrándos művészetszemléletet.

Változatos, valóban sokszínű ez a színesfilműsor; olykor morális, olykor filozofikus gondolatokat vet fel, s közöl kellemes, jóízű szórakozás közben. Valóban felnőtt művészet ez; megérdemelné, hogy gyakrabban kapjon nyilvánosságot.

Zay László

1021 Kedd. 1965. május 4.

JUGOSZLÁV GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS

az Ernst Múzeumban

Az Ernst Múzeumban mutatják be a magyar közönségnek a *jugoszláv grafika legújabb eredményeit*, törekvéseit.

Rendkívül összetett, sokrétű a mai jugoszláv grafika. A bemutatott lapok a realizmustól az absztraktig a műfaj összes stílusát felvonultatják. A művészek érzékenyen reagálnak a környező szűkebb és tágabb világ eseményeire, s ez nemcsak a stílusok sokféleségében, hanem műveik hangulatában is gazdagon tükröződik. A társadalom által feltett kérdésekre éppúgy találunk derűs, optimista választ, mint nyomasztó küzdelmet korunk egyik nagy problémája, az elidegenedés ellen.

A jugoszláv grafikának ez a hajlékonysága, érzékenysége nem pusztán a műfaj sajátosságából adódik. Ilyenné formálta a történelem, a társadalom szerkezete is. A régi zágrábi iskola mellett sorra alakuló új központok a régebbi, főleg táj- és életkép ábrázolással foglalkozó műfajt a *társadalmi harc, a kritika fegyverévé emelik*. A jugoszláv grafikának ez az iránya a fasizmus elleni küzdelem évei alatt még jobban megerősödött, s 1945 után a fejlődés új szakaszában is egyik legjellemzőbb vonása maradt.

A három nagy központ Belgrád, Zágráb és Llubljana mellett új centrumok alakultak; a szarajevói, szkopjei és újvidéki. A más-más területen dolgozó művészek munkásságát elsősorban mégsem a szűkebb környezet jellegzetességei különböztetik meg egymástól. Lapjainkon magától értetődően megjelennek a »kisebb pátria« jellemzői, a szorosabb kapcsolat vagy szellemi távolállás azonban döntően a művészi, társadalmi állásfoglalás függvénye. Az egyes művészeti körök állandó érintkezésben vannak egymással, a kölcsönös hatás egészséges versenyt, pezsgő művészeti életet eredményez.

A kiállításon nemcsak a stílusok sokfélesége, hanem a technikák gazdag variációja is magával ragad. Több művész munkája szinte azonos hangon szól egy-egy hazai grafikusunk lapjával. Karel *Zelenko* rézkarcai például Gross Arnold műves lapjait juttatják eszünkbe; a *Régiségkereskedés* vagy a *Különös tárgyak* két egymástól távol alkotó művész sokban azonos, a groteszk felé hajló szemléletét tükrözi. Andrej *Jemec* mitológiai szépségű tájai, melyeken a végtelenség és a nyugalom ötvöződik festői egységbe, messzi rezonanciaként Borsos Miklós nemrégen látott lapjaira felelnek.

Másfajta hangulat hordozói Bozidar *Jakac* fametszetei. Gyönyörűen munkált lapjai, a *Vörös némaság. Kihűlt láván*, de különösen a *Danse Macabre* sorozatból bemutatott *Öreg fűzfák* fantasztikusan csavarodó vonalaikkal valami ősi, misztikus félelem visszhangjai. *A nap üdvözlése*, Lazar *Vujaklija* kőnyomata archaizáló expresszív megformálásával képviseli az ellentétet. Edo *Murtic* festői, nagyerejű, a közelmúlt tragédiáját idéző *Szkopje* című kőrajzai, Ive *Subic* linóleummetszetei: az *Offenzíva után* és a *Hadoszlop* konkrét mondanivalójával szemben Milivoj *Nikolajevic* kőmetszetei *(Világos ág a vízben, Rézsútos ág a vízben, Ág a csendes vízben)* finom vonalaik ellenére is üresek. Még dekorativitásukkal sem hatnak, mint például Milan *Kerac Grafika* című munkái. Itt már maga az elnevezés is arra utal, hogy a művész csupán gyönyörködtetni akar, s ezt nagyszerű tónusösszhangjaival el is éri.

Érdekesek, Riko *Debenjak* és Marijan *Detoni* lapjai. Előbbi a színes aquatinta kulturált mestere, utóbbi pedig rajzai finom, szemcsés, ezüstös felületeivel keltik hatást. Ferdinand *Kulmer* a grafika több ágát műveli. Munkái a festészet hatása alatt állnak, *Ritka lepke* című színes kőnyomata azt a benyomást kelti, mintha több részből lenne az alapra ragasztva. A népi csipkék hatása érvényesült Marijan *Pogacnik* rézmetszetein; az ő aprólékos finomsága, meseszerű formálása mellett Miodrag *Rogic* fekete-fehér foltokra, a legszükségesebb körvonalakra egyszerűsített kőnyomatai hozzák az ellenpéldát.

Aleksandar *Lukovic* »hiúság vására« hangulatot árasztó színes kőnyomatai: *A bohóc temetése*, vagy *A szónok* elgondolkodtató, vitára késztető alkotások, mint ahogy számos kiváló technikai és művészi szinten kivitelezett, polémiára invitáló munkát láthatunk ezen a tárlaton a mai jugoszláv grafika magas nívójának bizonyságaként.

Sárvári Mária

MAGYAR NEMZET
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kedd, 1965. május

Felhá...orodá...
az am...
„ágyúnaszád-p...

A külpolitikai helyzet

AZ AMERIKAIAK ÁGYÚNASZÁD-DIPLOMÁCIÁJA, amelynek Vietnam után most Dominika lett az újabb áldozata, *óriási felháborodást* kelt az egész világon. Körülbelül tíz napja kezdődött a felkelés Dominikában, s már-már a katonai junta végleges vereségé... sült Államok *leplezetlen nyílt* ...kai belügyekbe és — legalább az események menetét. Wash... dása, hogy tudniillik a Domini... megóvása végett kellett teng... a szigetországban, sehol nem ... *Johnson* elnöknek két nap le... megjelennie a televízió képer... mélyében utazó nagykövetet ... nie, miután az Amerikai Állar... sein pénteken és szombaton ... tek és ítélték el az Egyesült ... sát.

Az amerikai csapatok má... koztak a harcba, s vasárnap ... ket, akiknek számát sajtótud... *Bosch* volt elnöknek a domini... ben bekerített hívei, akik k... nagy számban *felfegyverzett* ... védekeznek az amerikaiak roh... ugyanis a junta csapatait mi... ták fel. A harcoknak vasár... *áldozata* és 1200 súlyos sebes...

A dominikai beavatkozás ... sült Államok nemzetközi teki... sokat ártott a vietnami hábor... a két agresszió folytán John... Egyesült Államokban is erőse... véleménykutatás szerint politi... szemben most a megkérdezett... gyon rossz sajtója van az Eg... *Times* washingtoni tudósítója ... az Egyesült Államok minden ... mét *a XIX. századbeli ameri...* lenjék meg Latin-Amerika el... arra mutatnak, hogy Washin... fegyveres beavatkozásra minc... megítélése szerint — akár csa... fennforog a kommunista hata... *bat* megjegyzi, hogy »azok, a... felsóhajtottak, korán örültek. ... nebb külpolitikát ugyanis *Gol...* na«. A *Le Monde* a beavatkoz... »Johnson kormánya a jelek ... *Kuba-ellenes akció támogatásá...* ból megkezdték a Castro-ellen... rillaharcra kiképzett különleg... lyezték a Panama-csatorna öv... *natban* bevethessék őket.«

A szovjet lapok elítélő ko... lyes hangú nyilatkozata alapjá... arra hívja fel a figyelmet, ho... kozást a Szovjetunió *nem* fog... ügynek tekinteni.

Több mint 15 ...
katona harcol

Összeült a Bizt...

Kis Csaba, az *MTI* washingtoni tudósítója jelenti: Az amerikai katonai vezetés, a diplomácia és a propaganda egész apparátusa lázas mozgásban volt a hét végén, hogy sikerre vigye az Egyesült Államok fegyveres intervencióját a Dominikai Köztársaság ellen. *Johnson* elnök két nap alatt *két* televízió-beszédet mondott, minden alkalommal újabb és újabb csapaterősítések kiküldését jelentve. Hétfő reggelre a Dominikában partraszállt egységek létszáma már meghaladta a 15 ezret, s vasárnap délután újabb csapatszállító hajók futottak ki az Egyesült Államok kikötőiből a szigetország irányába.

Johnson vasárnap esti televíziós nyilatkozatában azt mondotta, hogy a dominikai forradalom vezetése »teljesen a külföldről irányított kommunisták kezébe ment át« s kijelentette, hogy az Egyesült Államok — és szavai szerint — az amerikaközi rendszer többi részvevője »nem engedheti meg egy második Kuba létrejöttét« a nyugati féltekén. Az elnök azt állította, hogy az Egyesült Államok fegyveres erői senkit sem támadnak meg, ugyanakkor kijelentette, hogy amíg ő elnök, »nem engedi meg az amerikai katonák elleni támadást«.

Az Egyesült Államok nyomására az Amerikai Államok Szervezete még szombaton úgynevezett *békéltető bizottságot* küldött Dominikába, azonban senki sem tudja pontosan körvonalazni, mik a bizottság feladatai, s milyen rendezést akarnak rákényszeríteni Dominikára. Juan *Bosch*, a korábban elüldözött elnök a *CBS* televíziónak adott nyilatkozatában ismételten leszögezte, hogy a dominikai forradalom »nem a kommu-

Karenumbvier

Lakatorm

l,

Házi. Sopron tört

II. r. 4. k.

1455. 24. l.

KÖZGYŰLÉSRE

MPLOMBAN DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR
S SZENTMISE.

—

OROZAT :

nekkarok.
gnyitó beszéde : Az orvosi felelősség.

K. M. E. Ny

Kares

cremvéro 2

Zagráb

Lásd

Numizmat. közl

1909. 98.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

Káré József.
Lelkes és tehetséges amatör.

Koroknay Gyula: Szabolcs-Szatmár képzőművészete.

Alföld 1973/10 68 old.

Karen Pál.

az Ady Endre-emlékek elhelyezésének pályázatára várt vers.

Magyarság, 1928. febr. 9.

M.D.K.

Kardoskajtó András

neve Egerben 1557-ben
a „Piac utca" adólajstromá-
ban szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 347. old.

Karé János

II. díjat nyert a Székely Bertalan halálának 131. évfordulójára a gödöllői jóvá által hirdetett pályázaton

Székely Bertalan emlékünnepély Szadán
Pestmegyei Hírlap, 1966. máj. 10. Eldd 1.o

KARÉ JANOS, festo

A Felsőfoku Mezőgazdasagi Technikum kollégiumaban is folyik képzőművészeti élet.-Karé Janos adminisztrator, két harmadéves repülős hallgató,karacsonyi Gabor és Somogyvari József rendeztek egy kiallitast.Meglepetés sel kellett tapasztalnunk,hogy tehetségesek. 101.old

KOROKNAY GYULA: A nyiregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

MDK

Kardoványer Julius, [iparművész]

Könyvkiállítása a Fővárosi Művelődési Házban látható.

– : A mai kulturális programból 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 23

Kardosné Magos Olga

Autoreverzi

1921-

Elmúsk 1930, 84. l.

2681

12. Giulio Romano (di Pietro Pippi de' Gianuzzi) után.

(Sz. Rómában 1492-ben. † Mantuában 1546. november 1-én.)

A szent Család.

A hegyes vidék előterében, dús lombozatú fa alatt, bal karját hátra téve űl a Madonna, jobb kezével a gyermek Jézust tartja, ki egyik lábával anyjának jobb térdére támaszkodik s a másikkal a bölcsön áll, melyre ker. szent János is fellépett, kinél mondatszalag van. Mögöttük jobbról szent József könyököl, ép úgy, mint Mária, figyelemmel nézi, hogy a két gyermek mit csinál. Az oszlop oldalain pedig angyal látszik. A Madonna fátyolja sárga, ruhája rózsaszinű, palástja kék. A gyermek Jézus meztelen, szent János lepelt visel bal vállára vetve, József köpenyege barna s szűk ujjú köntöse sárga. A bölcsőben, fehér párna van, oldalán lepedő s mondatszalag lóg. A háttérben hegyek és városok látszanak. Az égbolt felhős.

Réz, méretei 36·3 : 25·5 cm.

1884: VII. 275. — 1885: VII. 275. — 1886: VII. 275. — 1887: VII. 275. — 1888: VII. 275. — 1889: VII. 310. — 1890: VII. 310. — 1891: Bej. 9. — 1892: Bej. 9. — 1893: Bej. 12. — 1894: Bej. 12. — 1895: Bej. 12. — 1896: Bej. 12. —

170

Kardos Vendel, építi mester M DK

Rábaszentandráson a Kossuth L. u. 17 sz. házat építette. 11. ábra. a ház alap- és udvari homlokzati rajza. 235 old. Fekete repr.

Simányi Frigyes: Utcaképi Vizsgálat Rábaszentandráson. 229.o.

Arrabona, Győr. 1968. 10. Kantus János Múz. Győr. 1968 Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

Kardos Vendel, építimester MDK

Rábaszentandráson a Kossuth L. u. 17. sz. házat építette: Mestergerendán: „IPITETT KARDOS VENDEL. 1862". 232 old.

Simányi Frigyes: Utcaképi Vizsgálat Rábaszentandráson. 229.o.

Arrabona, Győr. 1968. 10. Xantus János Múz. Győr. 1968 Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

KARDVASGYÁRTÓ András. Egerben 1557-ben az egri „Piacutca" adólajstromában emlitik. /Iványi./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Karesz Sámuel

szül. Ratkón 1865 apr. 11.

Ev. Gim. érettes Rozsnyón

1885/86 I. – I szakosztály

1885/86 II. vendéglát

1886/87 I. – II. osztály.

Hajdúnánás IV. 120.

Káresz Sámuel

nobrány.

U 800

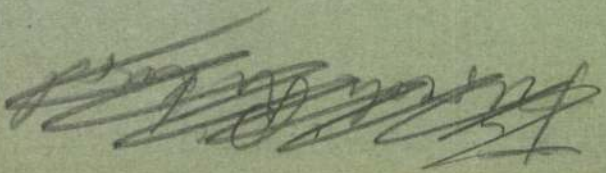

Kaposz Samu

1885/86 - 1886/87 I.

Ferképzőmfoiskèvk

97. l.

V. KARFIK építész

Magyar Építőművészet 1966/6

tanulmány

Építészet, szabványosítás, méretegységesítés, tipizálás

V. Karfík munkássága és a „Zlíni építészet"

1

A harmincas évek európai építészetének egyik megjegyzésre érdemes jelensége volt az ún. „Zlíni építészet". A kibontakozó funkcionalizmus és számos kitűnő épület keletkezésének időpontjában, amelyek legnagyobbrészt egyedi tervek alapján épültek, a „Zlíni építészet" olyan szabványosítási, méretegységesítési és tipizálási elemeket hozott, melyek végül jellemző ismérvekké váltak. Szervesen fejlődött ki az ipari építészetből, annak funkcióiból és üzemi feltételeiből. A „Zlíni építészet" alapvető sejtje az egységes 6,15×6,15 modul, mely egyszersmind az egységes építészeti kifejezésmódnak és műszaki megoldásoknak alapvető eszköze. A szerkezeti egységesítés egyesül a funkcionális egységesítéssel és az eredmény a maximális variabilitás. Közigazgatási, ipari, kereskedelmi és lakóépületek realizált tervei igazolják azt, hogy nem elkerülhetetlen, hogy ily módon építészeti sztereotípiák keletkeznek. A „Zlíni építészet" eredményei nagymértékben befolyásolták a csehszlovák építészet fejlődését és teljes joggal soroljuk a két világháború közötti időszak avant-garde építészetéhez.

A „Zlíni építészet" legjelentősebb személyiségei közé sorolható Vladimir K a r f í k, aki idén tölti be 80. életévét. Munkássága ennek az építészetnek legjobb eredményeivel áll összefüggésben és ennek megismerése egyszersmind a „Zlíni építészet" alapos megismerését teszi lehetővé. F. L. Gahura (1891—1958), Jiři Voženilek (1909), H. R. Podzemný (1907), V. Kubečka (1913—1978) építészekkel és még néhány további tervezővel a csehszlovák építészek ama generációjához tartozik, akik a „Zlíni építészet" képét megteremtették és mértékadó részük volt abban, hogy egy eddig ismeretlen kis morvaországi városka egy modern kertvárossá fejlődött. 1930-tól 1945-ig a Bata-Művek építészeti irodájának vezetőépítésze volt. E vállalat Zlínben (ma Gottwaldov) a legfontosabb és mértékadó erő volt, de Karfík egyúttal számos a városban felépített jelentős épület szerzője is.

Építészeti tanulmányait Prágában prof. Engel és prof. Fanta tanítványaként végezte el, de a modern építészet alapelveivel csak Párizsban ismerkedik meg, a Rue de Sévres-ben. Le Corbusier mellett magánlakóházak tervezésében vesz részt, valamint a „Plan Voisin de Paris" munkáiban is. Eközben módja van Le Corbusier urbanisztikai, építészeti és filozófiai nézeteit megismerni, aki akkor a funkcionalizmus elveinek megfogalmazásával igen intenzíven foglalkozott. De Párizsban megismeri Adolf Loos-t is és az építészeti kifejezésnek nem grafikus módon pl. matematikai egyenletek segítségével való ábrázolásáról folytat vitákat. Ezek olyan gondolatok voltak, amelyeket csak évtizedekkel később sikerült megvalósítani.

Karfík építészeti gondolkodását és fejlődését az 1928—1930-ban az Amerikai Egyesült Államokban való tartózkodása döntően befolyásolta. A Schmidt—Garden—Ericson, valamint a Chicago-i Hollabird—Rooth műtermekben töltött rövidebb tartózkodások után Frank Lloyd Wright-hez kerül, hogy Amerika egyik legjelentősebb építészeti személyiségét megismerhesse. Nagy figyelemmel tanulmányozza munkássága kompozíciós elveit, amiről a következőket írja: „A kompozíciónak számára döntő, szinte misztikus kifejezése van. Meggyőződése, hogy a rejtett matematikai viszonyok és erőjátékok — az épület harmóniájában és integritásában kifejezhetőkké válnak." Tanulmányozza az organikus építészet alapelveit és megismer minden haladó elvet, mely akkor az amerikai építészetben létezett. Nemcsak F. L. Lloyd építészi géniusza imponál neki, hanem életformája, temperamentuma és éles humora, sportbeli teljesítményei és grafikai készsége is. Munkatársává lesz számos kü-

2

1. Üzletház Brünn (1930)
2. Áruház, Liberec
3. Metszet az áruházról
4. Bata irodaház, Zlin (ma Gottwaldov) (1935)
5. Irodaház, Zlin
6. Zlini irodaház, tetőkert a XVI. emeleten
7. W. Karfik-Miroslaw Lorenz: Hotel Zlin (1932—33)

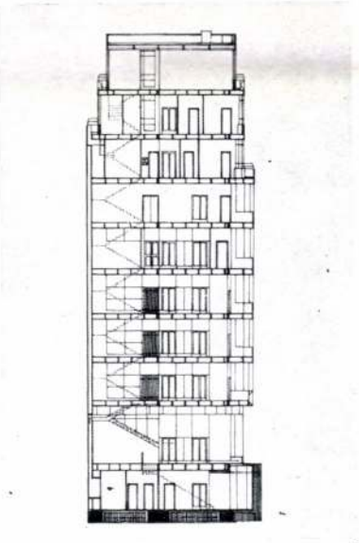

3

1. Maison de vente, Brno (1930)
2. Grand magasin, Liberec
3. Coupe du grand magasin
4. Immeuble de bureaux de la firme Bata, Zlin (aujourd'hui: Gottwaldov; 1935)
5. Immeuble de bureaux, Zlin
6. Immeuble de bureaux, Zlin jardin terrasse au 16e étage
7. W. Krafik-Miroslav Lorenz: Hotel Zlin (1932—33)

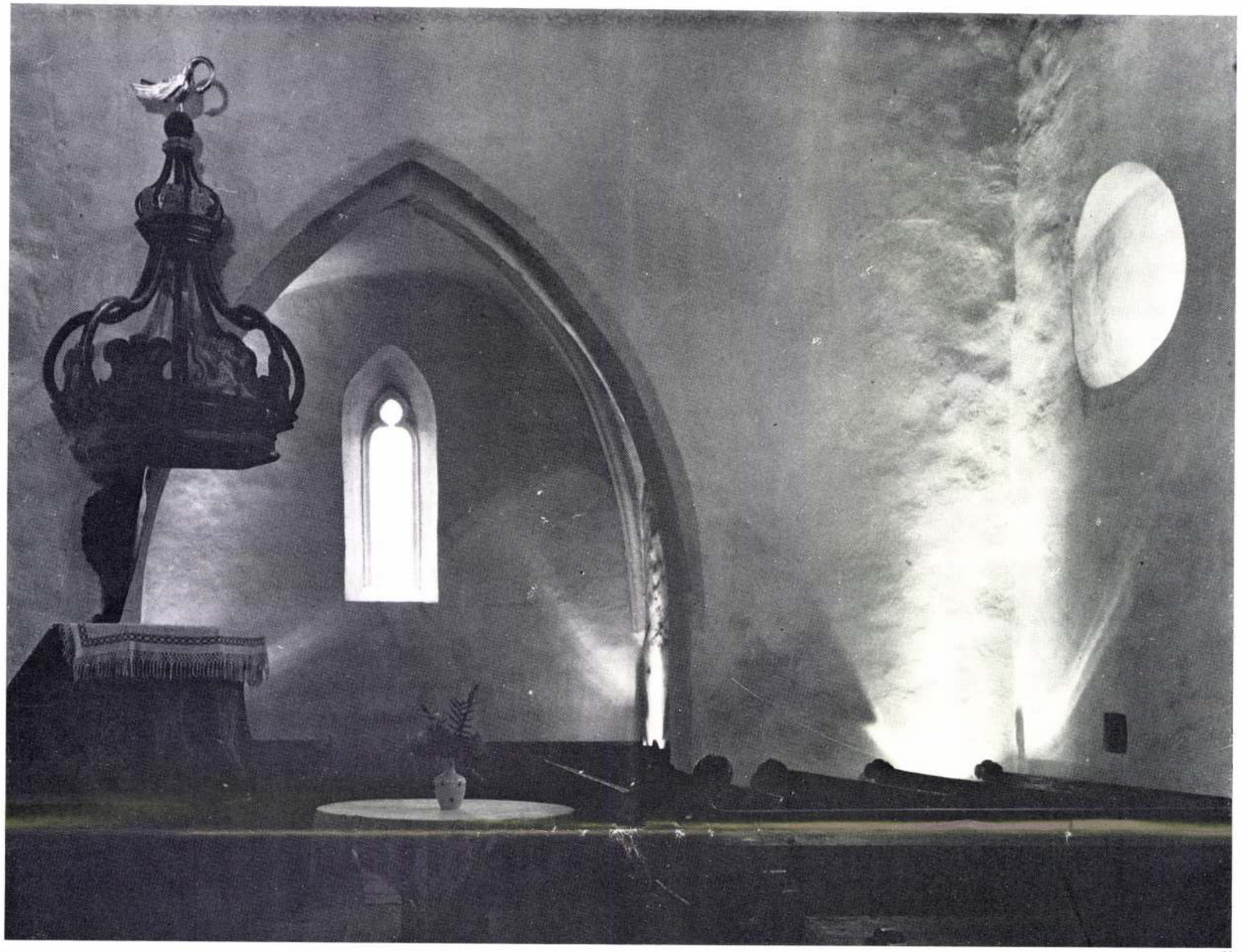

10

11

12

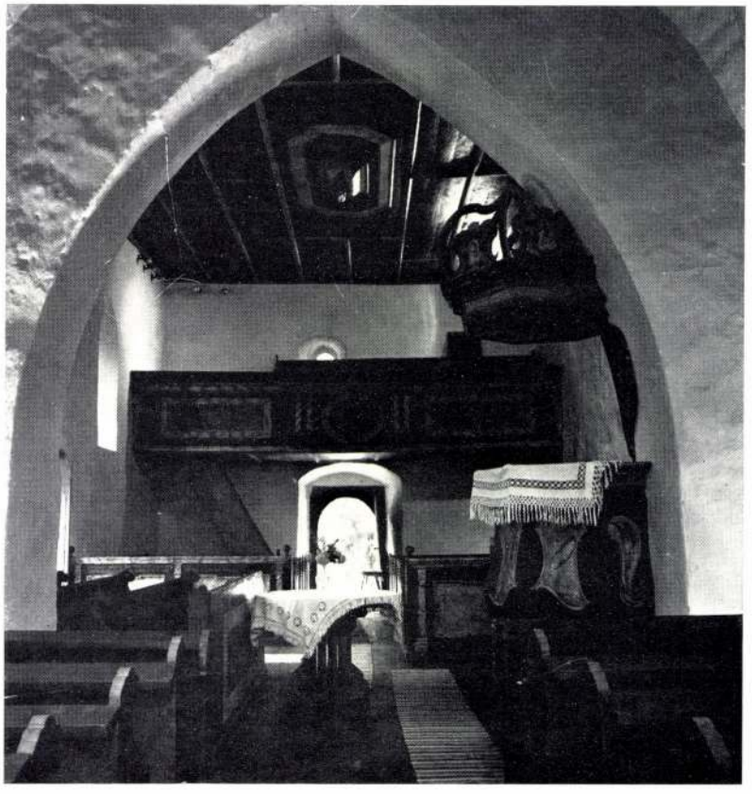

4

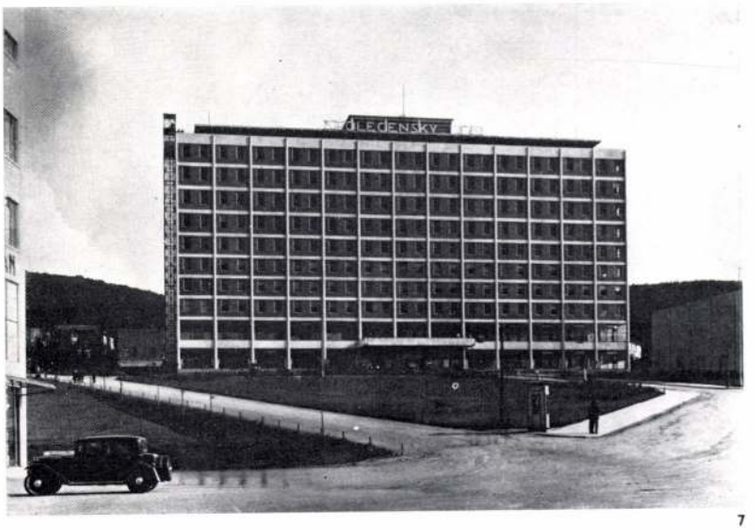

7

5

6

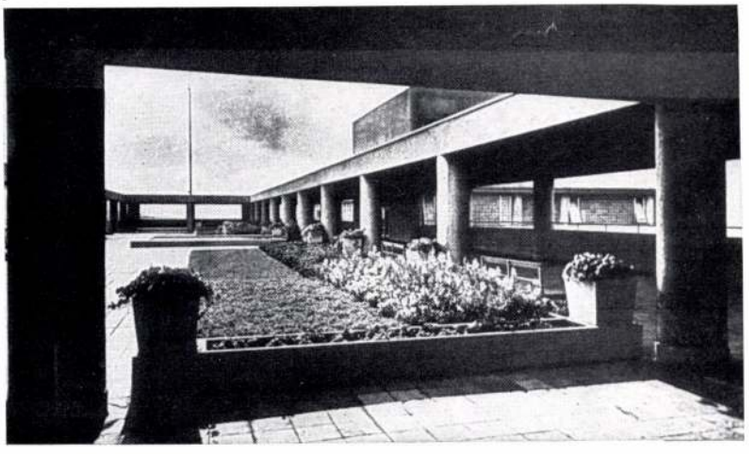

lönböző lakóépület tervezésénél, amelyeket Wright Arizona és California számára készített. Részt vesz az ún. „Automobil-objektum", egy a Sugar Loaf hegységben (Washington közelében) valamint a Chandler-sivatagban levő San Marcos Szállodák tervezésében. Az ezeknél nyert tapasztalatokat szorgalmasan közreadja és ennek folyamán a tervezett magasházak, park-garázsok és egyéb más műszaki újdonságokról és ezek részleteiről számol be.

Visszatérése után Zlínbe, Brünnben (1930) tervezett első munkájával, egy áruházzal, igazolja képességét, hogy a haladó szerkezeti újdonságokat a korszerű építészeti kifejezésmóddal összhangba képes hozni. Ennél acélból és üvegből álló függönyfal homlokzatot alkalmaz. Ez az épület Le Corbusier elveivel — az épület elé helyezett homlokzat és az átmenő ablaksorok — áll összhangban. Az épület még ma is eredeti kereskedelmi rendeltetését szolgálja Brünnben. Az OPAXIT üveglemezek felhasználása a Bata cég kereskedelmi épületeinek legtöbbjénél jellemző. A Pozsonyban 1931-ben épült „szolgáltató háza" — egy cipő-áruház —, építészetileg fegyelmezetten tervezett. Itt a történelmi városmag peremén, terve szabad átlátást biztosít a Mihály-toronyra, amely egykor a város erődítményeinek bejárata volt. Az eladói tereken kívül, a legfelső szinten, a cég alkalmazottainak lakásai és szállásai vannak, jól felszerelt vizes helyiségekkel, étteremmel és klubszobákkal. Még ugyanebben az évben Karfík egy másik áruházat is tervez Liberecben, Morvaország északi részén. Egy igen szűk telken az áruházat vertikális irányba fejleszti ki és 10 szinten eladóterek, szolgáltatások és személyzeti helyiségek találhatók.

Az első épület, amelynél Karfík a Zlíni építészet jellemzőit következetesen alkalmazta, egy 300 szobás, 11 emeletes szálloda Zlínben, amely az 1931—1933. években épült. A szokványos szolgáltatásokon kívül a 11. emeleten egy nyári, táncos kávéház található, amelyből kilátás nyílik az egész városra. Ez a szálloda a város társadalmi központja lett. A konstruktivista szemlélet alapján, az egységes modulban készített vasbeton tartószerkezet függőleges pillérei erőteljesen érvényesülnek. A szálloda a városközpont épületkomplexumainak egyik eleme és épülettömege a főtér térbeli lezárását adja.

Gottwaldov (Zlín) városépítészeti koncepciója a csehszlovák és európai építészet vitathatatlan tényezője. A fellendülés kivételes feltételei korában, Jan Kotěra 1915-ben készített városszabályozási tervei, melyeket F. L. Gahura a húszas és harmincas években továbbfejlesztett, alapjául szolgáltak az 1934-ben egy Nagy-Zlín számára kidolgozott városrendezési és beépítési koncepciónak. A városrendezési gondolatokat E. Howard kertvárosokra vonatkozó alapelveiből vezették le. A lakásszabványok megállapításánál a jó közérzetet biztosító környezet elsődleges követelmény volt. Azonos elvek alapján dolgoztak ki a külföld számára ipari városok terveit. Az erős ütemben terjeszkedő Bata cég új gyártelepeket létesített nemcsak Európában, hanem Ázsiában Batanagar (India), Amerikában (Belcamp) is. 1932-ben Karfík Tilburyben (Anglia) lakótelepet és gyárat tervezett. Ez a terv tipikus kertvárosjelleget mutat, kétemeletes családi lakóházakkal egységes szabványtípus alkalmazásával, de az angol tradícióknak megfelelően.

A Bata cég azelőtti igazgatási épülete, amely 1935-ben épült, Karfík legismertebb műve (ma a SVIT Nemzeti Vállalat adminisztrációs épülete). Ebben a tervben számos Amerikában nyert felismerése kapott kifejezést, de ellentétben az amerikai felhőkarcolókkal, itt sem helyhiány, sem pedig a magas telekárak nem befolyásolták.

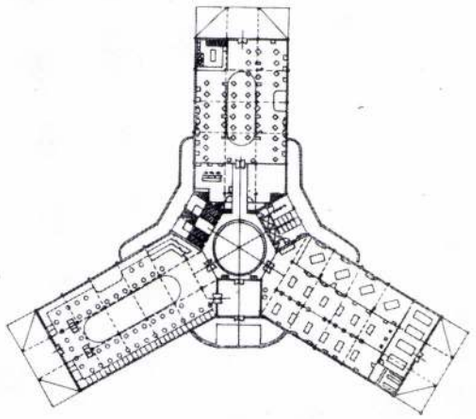

1

2

1. Maison de vente, plan, Otrokovice (1936)
2. Maison individuelle, Gottwaldov (1936)
3. Plan de la maison individuelle
4. Grand magasin, Amsterdam (1937)
5. Maison de vente et hôtel, Bratislava (1942)
6. Immeuble de bureaux, Bratislava (1947)
7. Faculté de la pharmacologie, Bratislava (1955)
8. Ecole supérieure technique, Bratislava, faculté chimique (1952)

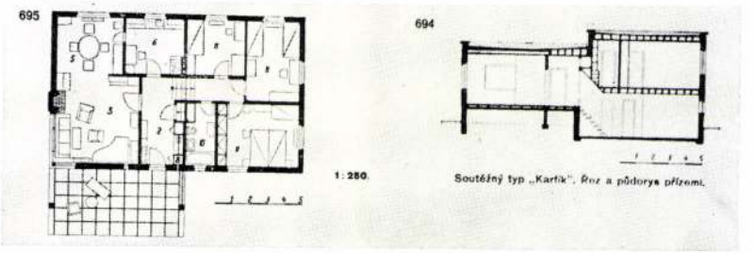

4 3

Döntő volt az üzem gazdaságossága, tisztelettel a kertvárosi gondolat iránt. A cég igazgatásának koncentrációja egy 17 emeletes magasházban valósult meg 135 000 m^3 beépített kubatúrával és itt jött létre Európában első ízben a „nagyterű iroda" rendszere. Minden emeleten, 1600 m^2-nyi felületen 160—200 alkalmazott dolgozik. A függőleges forgalmi csomópontok („kommunikációs magok"), hogy az üzem rugalmasságát ne hátráltassák e fő-tereken kívülre kerültek. Itt hoztak létre egy olyan irodaszervezeti elképzelést, amely minden osztállyal közvetlen kapcsolatot képes létesíteni. Ezt szolgálja egy 6×6 m felvonó, amely 0,75 m/sec sebességgel halad. Az épületnek önálló klímaberendezése volt. A 16. emeleten tetőkert és fedett teraszok voltak szép kilátással. (Ma itt minta-bemutatóterem van.) A tartószerkezet szabványmodul szerint készült acélbeton. Az épületet a legkiválóbb műszaki berendezésekkel (klimatizálás, felvonók, elektromos berendezések, tisztító-felszerelések) látták el. Ezt az épületet a Zlíni konstruktivizmus legkiválóbb objektumai közé sorolják és a város korszerű koncepciójának tipikus súlypontjává lett.

A Baťa cégnek figyelme alkalmazottainak lakókultúrájára vonatkozólag abban a pályázatban nyert kifejezést, amelyet 1935-ben különböző családiház-kategóriákra írt ki. A bíráló bizottság, amelynek tagja többek között Le Corbusier, B. Fuchs, P. Janák, F. L. Gahura voltak, kiválasztott néhány épülettípust, amelyeket aztán kisebb csoportokban megvalósítottak és a további fejlesztés alaptípusainak szánták. A megvalósított típusok között volt a Karfík által tervezett „vezető beosztású alkalmazottak háza", amelyen amerikai tartózkodásának kifejezett jellemzői megtalálhatók.

Otrokoviceben — ez Gottwaldov egy bolygóvárosa —, Karfik egyik díjnyertes pályázati művét építették meg (1936). Ez a „Spoločensky dom" egy négyemeletes szálloda, alaprajza három ágú csillagot mintáz és parkosított tér lezárását alkotva az ipari létesítményekkel szemben fekszik. Az „Y" alakú alaprajzi elrendezés nem jellemző a konstruktivista építkezésekre, de az adott helyzetben a horizontális hotelépület tömegével és méreteivel igen előnyösen hat. A Le Corbusier-vel fennálló személyes kapcsolat oda vezetett, hogy meghívják 1935-ben Zlínbe. Hat hét alatt Le Corbusier néhány érdekes tervet dolgozott ki kereskedelmi épületek, egy kiállítási pavilon és egy családi ház számára. Ez utóbbi kétszer olyan költséges lett volna, mint a konkurrencia tervei. Kidolgozta továbbá egy új beépítési tervezet vázlatát.

1937-ben felépül Karfík áruháza Amszterdamban, majd pavilonja a brüsszeli világkiállításon, de egyidejűleg egy borovoi (Jugoszlávia) ipari komplexum tervezését vezeti. 1939-ben még egyszer találkozik F. L. Wright-tel Zágrábban, aki montenegrói származású felesége társaságában tartózkodik ott.

A háborús viszonyok az építkezések sorsát, a beruházásokat döntően befolyásolták. 1942-ben Karfík még tervez egy otthont ipari tanulók számára, 500 tanuló részére, majd egy társasházat mozival Svit helységben.

Karfík tevékenységére 1930 és 1945 között jellemző maximális igyekezete az építkezés gazdaságossága és ésszerűsítése irányába, de semmi esetre sem a funkciók tisztaságának és minőségének terhére, vagy a műszaki felszereltség és ezek minőségének hátrányára. A gazdaságosság lehetőségeit elsősorban a típusszerkezetekben és az építkezéseknél elérhető anyagtakarékosságban látja.

Teljes egészében kiaknázza az új anyagok és a műszaki fejlődés által nyújtott előnyöket. Architektúráját a szabványosítás és egységesítés szabályainak veti alá, de képes emellett az adott szerkezeti rendszerben a funkció és az esztétikai követelmények kifejezésének módját és lehetőségeit fellelni. Építészeti eszközeit nem dekoratív formák, hanem a célszerűség, a konstrukció és az anyagszerűség határozzák meg. Nem keresi a szép formákat. Számára a döntő kritérium a tiszta konstrukció szépsége.

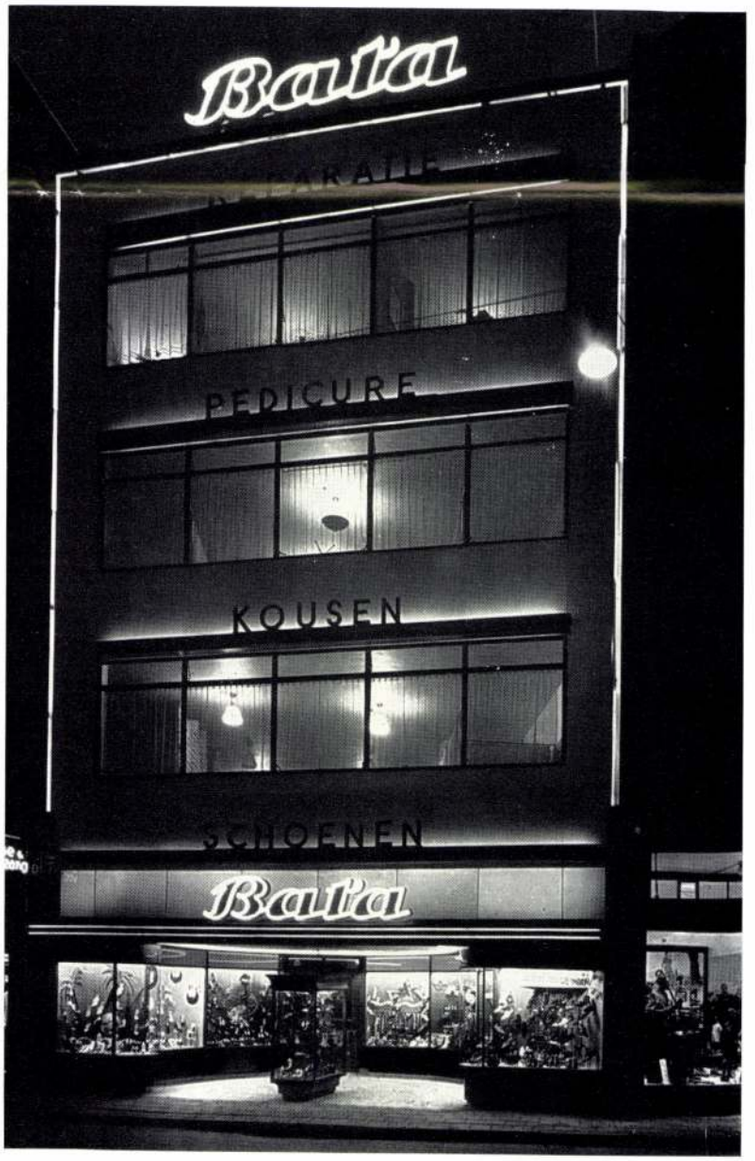

5

8

1. Üzletház alaprajz, Otrokovice (1936)
2. Családiház, Gottwaldov (1936)
3. Családiház alaprajza
4. Áruház, Amsterdam (1937)
5. Üzletház és szálloda, Pozsony (1942)
6. Irodaház, Pozsony (1947)
7. Gyógyszerészeti kar, Pozsony (1955)
8. Technikai főiskola Pozsony, kémiai fakultás (1952)

6

7

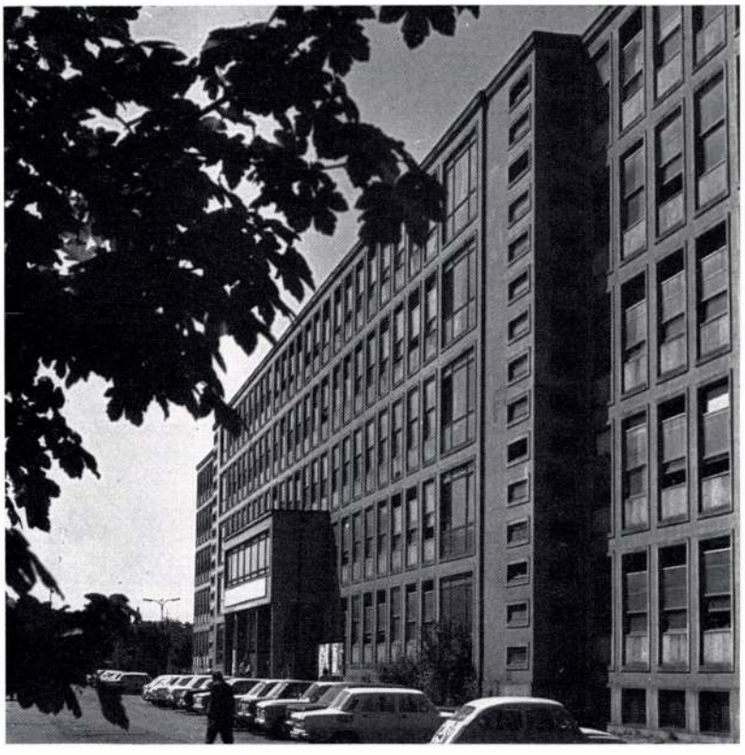

45 éves korában meghívják a pozsonyi Szlovák Műszaki Egyetemre. Nagy lelkesedéssel végzett tanári működése és az új munkakör egyáltalán nem befolyásolják alkotói tevékenységét. Befejez néhány Gottwaldov számára készülő tervet, mint pl. egy 25 m hosszú fedett uszodát, egy közigazgatási épületet és még néhány más tervet. Egyidejűleg közreműködik egy pozsonyi vegyészeti gyár terveinek elkészítésénél, valamint ugyanitt a Vistra és Biely Kríž lakótelep tervvázlatainak kidolgozásánál. A háború utáni nehéz esztendőkben különösen kifejezésre jut a hatékonyság és egyszerűség iránti megértése. Ennek az időszaknak a legjelentősebb alkotása a Vegyészeti-technológiai tanszék épülete a Szlovák Műszaki Egyetemen, a szlovákiai fővárosban (1950). Az egyetemnek ez a nagyvonalúsággal megtervezett együttese legjobb alkotásai közé sorolható. A markáns függőleges ritmus, amelyet erkélyelemek élénkítenek, a kerámia burkolatok kellemes színezése, a régebbi épületekhez igazodó sziluett, a talaj lejtésének kihasználása, a terek variálhatósága, a részletek minősége és a magas műszaki minőség; mindezek Karfík építészeti kiválóságát igazolják. Ehhez az épülethez csatlakozik a Gyógyszerészeti Tanszék és a Gazdasági Főiskola (1955, Pozsony). Hasonlóan Karfík minden munkájához, itt is nem egy műszaki újítást nyújt. Ebben az esetben a homlokzati üvegmozaik, az aula tetőszerkezete, a műszaki felszerelések stb. Itt azonban már a homlokzatok kiképzésénél részben az építőanyag-gyártók diktátuma érvényesül, akiknek az építész több vonatkozásban ki van szolgáltatva. Az ésszerűség és progresszivitás iránti érzéke azt eredményezi, hogy annak a kollektívának kezdeményezője és irányító személyisége lesz, amely 1935-ben egy előre gyártott elemekből felépített ház terveivel, amely az első ilyen volt Csehszlovákiában, nagymértékben befolyásolta Szlovákia további lakásépítését. Ez az ún. BA-rendszer falméretű paneleket jelent keramzit-betonból, előre gyártott lépcsőház-elemekkel és vizesblokkokkal, amelynek egységes modulja 3,60 m. 1935-ben személyesen tervez egy szerelt módszerrel felépített kísérleti iskolát a Vistra-i lakótelepen, de az állami iskolaépítésben ez a módszer nem tudott meghonosodni.

Az építészeti tanszéken végzett pedagógiai tevékenysége alatt írásra is marad ideje. Feleségével és Marcinkával két terjedelmes könyvet ír — („Nové smery vo výstavbe škôl", Új irányzatok az iskolaépítésben; 1963, Alfa, Bratislava). Ebben az iskolaépítésre vonatkozó ismeretet foglalja össze. 1971-ben megjelenik „Administratívne budovy" (Közigazgatási épületek) c. munkája, amelyben a különféle közigazgatási épületek tipológiáját és építészetét ismerteti.

Pedagógiai munkássága a szlovákiai építészetre igen nagy hatással volt, és a szlovákiai építészek egész generációját nevelte fel, akiknek feladata a jelen igényes problémáit megoldani. Kedvelt szakterületei az iskola-, közigazgatási-, közlekedési-, ipari és kereskedelmi épületek. Hallgatói körében nagy kedveltségnek örvendett nemcsak előadásainak színvonala, hanem humora és kedvessége miatt is. Emlékezéseit nagy mesterekről diákjai körében mindenkor a legnagyobb érdeklődéssel fogadták.

1971-ben elhagyja a tanszéket és nyugalomba vonul, de tovább dolgozik töretlen munkakedvvel és nem egy érdekes tervet készít és valósít meg. (Pl. a Komensky Egyetem új szárnya, a Nove Mesto-i Automatizálási és Gépesítési Kutató Intézet stb.) Testi és szellemi frissessége lehetővé teszik számára, hogy 1976-ban új munkakört vállaljon el és még ma is tanít a Máltai Egyetemen. Pedagógiai tapasztalatai, ismeretei és nagyfokú aktivitása ott is pozitív visszhangra talált. Tevékenységének ez a rövid ismertetése is bizonyítja, hogy az általa alkotott mű mindannyiunk hasznára és örömére szolgál.

A „Zlíni építészet", amelynek Karfík legfőbb reprezentánsa, a tartószerkezet fehér betonelemeinek harmóniájával, piros színű téglafalazataival és a tipizálás, szabványosítás és méretegységesítés elemeivel együtt kétség kívül fontos hozzájárulás a konstruktivizmushoz.

Štefan Šlachta

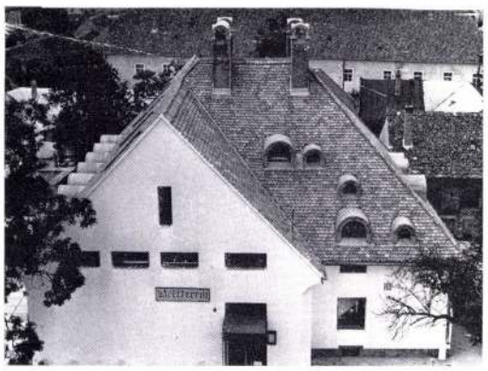

1

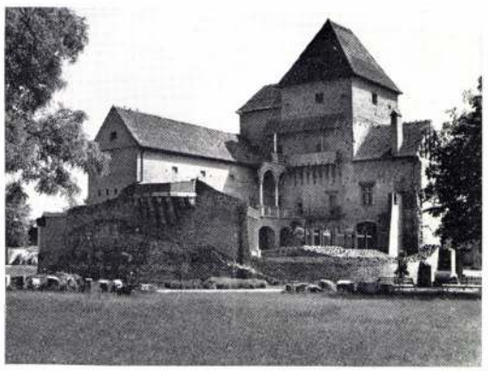

2

3

1. Dunaföldvár étterem (tervező: H. Nándori Klára)
2. Simontornya, Vár (tervező: Horler Miklós)
3. Kiskunhalas, Szélmalom (tervező: Mendele Ferenc)
4. Mihályi kastély (tervező: Koppány Tibor)
5. Alsóörs, gótikus ház (tervező: M. Anda Judit)
6. Sopron, ó-zsinagóga, Új u. 22. (tervező: Sedlmayr János)

kiállítás

Gondolatok a műemlékvédelmi kiállítás képei előtt

Amikor az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség tervezési osztálya 20 éves fennállásának alkalmából rendezett kiállítást megtekintettem, az a felirat jutott eszembe, melyet egy tübingeni polgár belvárosi házának egyik fagerendájába vésetett (úgy, hogy minden járókelő jól el tudja olvasni), s melynek értelme — a pontos szövegre már nem emlékszem — mintha azt mondta volna: „Ó Te műemlékvédelem!" Bizonyára sokallotta lakóházának helyreállítási költségeit, s úgy vélte, hogy ennek oka a műemléki hatóság, melynek terveit és előírásait kénytelen betartani. Úgy vélhette, hogy egyébként elbonthatta volna ósdi házát, s építhetett volna helyébe elképzelése szerinti „modern" házat, faváz nélkül, vasbetonfödémmel, terasszal, erkéllyel stb. Félek, hogy még mindig sokan gondolkodnak nálunk is hasonlóképp, mint a tübingeni polgár, s ha nem is a saját zsebükből kell fizetniök a műemlékhelyreállítás költségeit, hanem az állam pénzét fordíthatják kultúr-örökség fenntartásának nemes céljára, mégis értetlenül állnak szemben a társadalom áldozatvállalásával, melyet egyes régi épületek, romok, vagy belvárosi együttesek fenntartása érdekében hoz. Szerencsére nem mindenki gondolkodik így, s hogy illetékesek éppenséggel már korán átlátták a műemlékvédelem jelentőségét, mi sem bizonyítja jobban, hogy már 1949 óta törvényerejű rendelet óvja műemlékeinket, s hogy éppen a kulturális örökség megóvásának ily korai, felismerése eredményezte azt is, hogy az 1957-ben megalakult Országos Műemléki Felügyelőség keretében 1961-ben elkezdhette működését a tervezési osztály (korábban műszaki osztálynak nevezték).

A kiállítást nem méltatni kívánom, kritikai elemzést szeretnék írni, s a kiállítás megtekintése során bennem ébredt gondolatokat feljegyezni. Kapcsolatom a műemlékvédelemhez? Építészhallgatóként áhítattal figyeltem dr. Gerő László szavait, amikor 1950-ben a műemlékvédelem kérdéseiről először szólott egyetemi katedráról. Az Országos Műemléki Felügyelőség tervezési osztálya tagjainak működését a két évtized alatt is mindvégig élénk figyelemmel kísértem. Bizottsági üléseken legalábbis sokat hallottam a műemlékvédelemről, a legújabbkori emlékek védelmének elvi kérdéseivel magam is foglalkoztam. A szereplőket, alkotásaikat, törekvéseiket többé-kevésbé ismerem. Ezért talán megláttam egyet és mást a kiállítás szerény tablói mögött, ezt szeretném elmondani.

A kiállítás méltó elismeréssel adózik *Horler Miklós* személyének. Nemcsak azzal, hogy a példásan rekonstruált simontornyai várat bemutatja, de azzal is, hogy annak az embernek munkáját méltatja, aki sok szakmai és emberi megpróbáltatás közepette 16 éven keresztül (1961—1977) mintaszerűen irányította a tervezési osztályt és akinek ezért oroszlánrésze van abban, hogy a hazai műemléki tervezés nemzetközi hírnévre tett szert.

Már itt meg kell jegyeznem, hogy a kiállítás egyik érdeme, hogy személycentrikus. Az alkotások mellett megjelenik a tervező fényképe, életének rövid ismertetése. A kiállítás látogatója az arckép láttán közelebb kerülhet az alkotáshoz, minthogy tükröt, támaszt jelent számára, ha annak vonásait látja, akinek fejében azok a gondolatok fogamzottak meg, amelyek az alkotáshoz vezették. De embercentrikus a kiállítás annyiban is, hogy a kiállításon szereplők mindegyike gazdag életművéből maga választhatott ki két művet, melyet legméltóbbnak ítélt a bemutatásra. Amelyekről úgy érezte, hogy célkitűzéseiről, elképzeléseiről legjobban tudják meggyőzni a kiállítás látogatóját. Ennek ismeretében sokatmondó, bár általam nem egészen érthető, hogy *Ferenczy Károly* nem az életműve beteljesülésének tartott diósgyőri vár-helyreállítást, hanem az érdi minaretet és a pécsi barbakánt szerepelteti a kiállításon.

A tervezési osztály három műtermének vezetői következnek: Erdei Ferenc a váraszói romtemplommal és a felsőörsi templom helyreállításával, Sedlmayr János a visegrádi lakótoronnyal és a soproni zsinagógával (úgy érzem valóban eddigi pályafutásának két legmeggyőzőbb művét választotta ki és Koppány Tibor az ösküi kerektemplom és a mihályi kastély épületével. A három műteremvezető mintegy három felfogást is képvisel, noha meg kell hagyni, hogy a különbséget csak az veszi észre, aki nagyon odafigyel (vagy aki tudja, hogy a tervezők alapjaiban mire törekszenek).

Sedlmayr János „egyenesági" tanítványa Gerő Lászlónak. Vérbeli műemléki tervezőként mindig jól ítélt a történeti hűség és az esztétikai hatás közötti késhegytáncnál. A kettő ötvözetéből még látványos „tudományos ismeretterjesztő" szemléltetésre, a látogató közönség oktatására is marad lehetőség, éppen a lakótorony és a zsinagóga boltozatmaradványainak bemutatása a jó példa erre. Az ő műtermében dolgozott *Nagypál Judit* is, a túl korán elhunyt ragyogó képességű műemlékes tervező, akinek munkáin látszott, hogy szinte mindegyikbe beleszeretett. Ő az egyetlen, aki már nem tudta a kiállításra maga kiválasztani alkotásait, de amikor kollégái a karcsai templom és a soproni Rejpál ház mellett döntöttek, úgy hiszem, hogy jól választottak. (Érthetetlen számomra, hogy ezt a kimagasló műemlékes tervezőt miért kellett a halálnak előbb elérnie, mint egy kiemelt megbecsülést jelentő kitüntetésnek.) Aki látta a karcsai templomot, méltányolni fogja szabatos belső szintézisét — mert ott erről van szó történeti értelemben — méltányolni fogja karakteres tetőidomát és a hozzáillő új haranglábat is.

Egyik Sopronról írt cikkében — mintegy 10 évvel ezelőtt — hiányolta a műemlékek mellett fakadó fiatal életmegnyilvánulást, a szerenádozó fiatalságot; a kiállításon is és az egyik diákrendezvény alkalmából is Ő jutott eszembe, amikor a közreműködésével restaurált soproni Fő tér Szentháromság szobrának tövénél szép énekeket előadó fiatalokat láttam. Hasonló átfogó műemléki szemlélet fakad *Schőnerné Pusztai Ilona* munkáiból. A kiállításon bemutatott soproni Szent Mihály városrészi (Pozsonyi út 3.) lakóházat helyreállítása során sok szép részlet kidolgozásával műemlékké díszítette. A kifejezést konstruktív értelemben alkalmazom, hiszen homlokzatával az épületet a város egyik legreprezentatívabb műemlékévé varázsolta. Ugyanakkor a Templom utcai volt ev. paplaknál bebizonyította, hogy ugyancsak tökéletes hatást tud elérni lényegesen mérsékeltebb eszközökkel, precíz restaurálással, ízléses színezéssel, minimális, de döntő erejű dekorral. A kiállításon azonban nem ez a paplak, hanem az ugyancsak teljes beleérzéssel restaurált szalonnai református templom szerepel. Ugyanebbe a tervezői műfajba sorolható — mert ugyanennek a műteremnek tervezője is Komjáthyné Kremnicsán Ilona, aki a nyírmihálydi ref. templom és a hollókői vár helyreállításával méltán szerepel a kiállításon.

Erdei Ferenc a másik műteremvezető, ugyancsak rányomja egyéniségét alkotásaira, műtermére. Saját maga úgy vall erről, hogy kezdettől fogva, vagyis 20 évvel ezelőtt — noha akkor ezt így nem fogalmazta meg — már arra törekedett, hogy a műemlék helyreállítása során, egyszerű építészeti eszközök segítségével visszahozza az építési korszakok — ha úgy tetszik stílusperiódusok közül az uralkodó, a meghatározó kor egységét és térhatását. A legegyszerűbb építészeti bemutatással kívánja átmenteni az objektumot a jövőnek. Az elsőre kiváló példa a bemutatott felsőörsi templom, a másodikra talán az itt nem szereplő kisnánai helyreállítás lett volna legpregnánsabb. Úgy fogalmaznám meg, hogy Erdei Ferenc ötször vizsgálja meg lelkiismeretét, mielőtt a műemlék-helyreállítás tervét kiadja a kezéből. Horler Miklós joggal írta róla a felsőörsi templom helyreállításának ismertetőjében, hogy „nagy elmélyültséggel, aprólékos műgonddal és művészi átérzéssel" dolgozott. Tudom, vonatkozik ez mindhárom műteremre és mindegyik alkotóra. De itt talán azért is különösen fontos, mert Erdeiből ez mindenki felé sugárzik. *Komjáthy Attila*, aki 1977 óta az Országos Mű-

Karfuss l. Carfuss

Karfuss l. Carfuss.

lásd
Fleischer Béla 56 l.

Tokaj.

Az előtért a város és
foglalja el, a melynek kapuj
híd vezet, míg a hozzá csatl
háttérben pedig a hegyek töv
köti le figyelmünket. Felira

fölül középütt: TO
jobbra: 76.

magyarázó szövegének kezdete
Weinberge.

Rm., mér. a vk. 6.2: 11.

Korfiot Bernarol festő"

magyar származású művész, c/o. Downtown Gall. 32 E. 51 St., New York

International Directory of Arts, Berlin I

1965/66 8 közlése alapján

Karfiol, Bernard

c/o Downtown Gall. 32 E. 51 St.,
New York City

Ferto

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966.
[. /Ed.: H. Ramschenbusch/, Berlin, ó.n. Deutsche
Zentraldruckerei AG. 1oo4 l., ill. 696.l.

Karg Györgyné báró

Nemzeti Ujság
1930.V.11.

— **Az Eris kiállitásának ünnepélyes megnyitása.** „Eris“ iparmüvészeti és lakberendező műhely elnevezéssel báró *Karg* Györgyné és *Csekonics* Erzsébet grófnő a legjobb magyar iparművészeket szervezték egy táborba s az uj művészvállalkozás eddigi munkája bemutatására május 15-től 25-ig a gróf Csekonics-palotában (IV., Kecskeméti-utca 10.) kiállitást rendez. A kiállitás keretében bemutatásra kerülnek *Csekonics* Erzsébet grófnő pergamentre festett lámpaernyői, báró *Karg* Györgyné festett üveg toilette-készletei, *Barcza* Imréné *Széchenyi* Henriette grófnő kötött és horgolt svetterei, *Lipthay* Mária bárónő művirágai. *Almássy* Denise grófnő falemezekbe kötött könyvei, gróf *Apponyi* Rezsőné velencei székei, ruhafogasai, gróf *Almássy* Dénesné *Teleki* Éva grófnő rézkarcai. *Jankovich-Bésán* Endréné grófné szőttesei s a hivatásos iparművészek munkáinak kivételesen gazdag kollekciója. Olcsó, hasznos, művészi, magyaros, a lakást izlésesen diszitő s rendkivül változatos anyagu és kivitelü termékek szerepelnek a kiállitáson, amely május 15-én délelőtt 11 órakor nyilik meg.

8

7 cp

Újra be kell mutatni: ..... n .....

Magyar királyi állam

Iktató-szám ..... 19 .....

..... osztály.

A beadvány { száma ..... / kelte ..... / beérkezése .....

Tárgy:

..... db melléklet ..... csomag ..... súly

Karg Györgyné

N.U.930.XII.?

— (Az Eris-müterem állandó kiállitása) Májusban, a Kecskeméti-utcai gróf Csekonics-palotában egy ujonnan alakult iparművészeti szalon művésznői mutatkoztak be remek munkáikkal, az „Eris" műterem művésznői, élükön báró *Karg* Györgynével és *Csekonics* Erzsébet grófnővel. A májusi kiállitásnak nagyszerü sikere volt, a művészi holmikat jóformán szétkapkodták s ez a siker arra késztette az „Eris" vezetőit, hogy állandósitsák a műteremkiállitást, ami különösen most karácsony idején igen helyes és okos dolog. Az „Eris" műterem mint lakásberendezési és iparművészeti vállalat állandó otthont nyitott a *Haris-köz* 2. szám alatt, az első emeleten. Itt kiállitásszerüen elrendezve a lakásberendező iparművészet ujdonságaiból állandó készletet tart az „Eris" s olcsó árakkal, nemes izléssel s a művészi munka tökéletességével áll a közönség rendelkezésére. Karácsonyi bevásárlás előtt melegen ajánljuk a publikum figyelmébe ezt az érdekes, izléses kiállitást.

N.U. 930. XII. 2.

Karg Györgyné báró

— **Arisztokrata hölgyek iparművészeti kiállítása.** Báró *Karg* Györgyné és *Csekonics* Erzsébet grófnő »*Eris*« iparművészeti és lakberendező műhely elnevezéssel a legjobb magyar iparművészetet egy táborba szervezték. A kecskeméti uccai gróf *Csekonics*-palotában május 15-én nyitják meg a művészek kiállítását.

Est.
1930.V.11.

----------osztálynak.

vasutak igazgatósága.

Tisztázta: ----------

Összeolvasta: ----------

Kiadta: ----------

Előirat száma: ----------

Utóirat száma: ----------

Összefüggésben ----------számmal.

Egyuttal elintézett szám: ----------

Előterjesztés előtt

N. Karganjan, szovjet szobrászművész
VI. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Kiállítás, Művészek.

N. Karganjan (Szovjetunió): Öreg színész (A Fővárosi Tanács díját kapta)

Népművelés, 1984. okt. 24-ikén.

KARGL Károly festő

Szt. Anna-kép, Apátfalva, sk. tpl.

CSMÉE 10.

Kargl G. Budán

1863. máj. – jun. Eiält. Müegplet.
Erzsébet királyné udvari hölgye
Kotaun Ilona a magyar koro-
nát Visegrádról utószülött Lász-
ló király számára elrabolja, olaff.
400 ft.

Bécs IV. 108.

F.KARGL,nyomdász

A Soproni Muz.grafikai gyüjteményében kb.100 portré, sok Széchenyi ábrázolás.-Ezek jegyzéke:

5./.-Széchenyi István mellképe.
N.D.Min.V.Daffinger gez.u.fest.V.L.Jacoby Druck v. F. Kargl Wien.Szinezett rézmetszet, 22.5+14 cm.
Előkép: Daffinger. 166.old.

DAVIDNÉ ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157.old

ARRABONA 1972 A Xantus János Múzeum Évkönyve

Karginov German

A müvész az illuzionizmus problémáját veti fel kivitelezett szines rajzán. Érzékletesenmegrajzolt gyürött felülete az anyagszerüség látszatával eszünkbe juttatja Méhes festett teritőjénektechnikai bravurját és Pauer f pseudo müveinek világát.

Lóska Lajos: Rajzok a Várban.
MŰVÉSZET,1980.május - 32.oldal.

Karginov German, grafikus

L: Kondor B

Lánczs: Képzőmův. krónika ..
Rajzkiállítás a ..
Jelenkor, Pécs, 1980. sept.

819-823

XXIII/9

Karginov German

A müvész alkotói felfogása az analitikus, arajz határrait kiterjeszteni vágyó müvészek munkáira jellemző

Lóska Lajos: Rajzok a Várban.
MÜVÉSZET,1980.május - 32.oldal.

Karginov German.

Ritkán látható, de fontos kiállítást mutat be a Magyar Nemzeti Galéria: a képzőművészet – mondhatni alapműfaját, a rajzot, ennek alakulását a felszabadulás óta eltelt időben.

Karginov German érzékletesen megrajzolt gyűrött felületet alkotott. (említve).

Lánoz Sándor; Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. Jelenkor, 1980. szept. 823. old.-on.

KARGER, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J. Karcher, Maurergesell, 12 hetes lánya meghalt. (1768, 29. vzám, 4 l)

—

J. Karger, Maurermeister (!), 15 hónapos fia meghalt. (1774, 62. vzám, 8 l)

—

J. Karger, Maurergesell, +62 éves korában, Pozsony, 1791 április 21. (1791, 349 l)

—

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Pozsony. Kárger Jakab, Kőmíves,
1774. † 1791.

Pressburger Zeitung
1774, 62. Bl., 1791, 37. Bl.

Karger János, Kőművesmester,

1774. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1774, 62. sz.

Karger János, Kőművesegéd,
† 1791. Pozsony.

Pressburger Zeitung
1791, 37. sz.

Karger Ignác

bécsi asztalos

1873.

l.

Gerevich emlékkönyv

58. l.

Buda.

Az előtérben két hölgy ha
beszélő urat, a közép[illegible]t a vár sze
Jérben. környékbeli hegyek látszanak s a
gyelmünket. Felirata fölül:

OFEN.

Rm., mér. a rl. 13.9: 19.

Karger Ignác

bécsi oltárépítő asztalos

1867.

l.

Ellenbogen (Könyöki) 7.

41. l. 43. l.

MOB könyvtár

PRSZÁG
RTÉNETI
ALÉKEI

1896 ÉVI EZREDÉVES

Karger mintázó müvész

Szent István jobb keze számára, Lippart épitész által tervezett ereklyeszekrény diszitő berendezésének munkáit készitette aranyozott ezüstből.
A Főváros és Vidék c. rovat részletesen ismerteti a diszes müvet.

Divatcsarnok, Bp. 1861. dec. 30.
53. sz. boritólapján.

Karger Ignác asztalos

27o. Ereklyeszekrény

1876

Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Katalogusa
Budapest, 1942.

82 lap

Karger, mintázó

Divatcsarnok, 1861.53.sz. boriték

Főváros és vidék

C. Karger

Boleyn Anna elfogatása /München/

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által Szegeden rendezett kiállitás 1876. katalogusa

Karg Györgyné bárónő

iparmüvész

Eris iparmüvészeti szalon kiállitása - a Kecskeméti utcai Csekonics-palotában - részt vesz:
Dekorativ emailfestésü üveg toalett-készletekkel.

Nemzeti Ujság
1930.V.18.

Kargl Károly
nebráv

1858/9-től 10 évig
a mintázást tanította
az alábbi iskolában.

Jánosi II. ker. reáliskola
101. l.

Gizoltiágának

Budapest

Kargl Károly

festő

1858. Budán

műcsyl. Katalogus.

lárd még

Pesky Ede

Csomagját

30. *Kargl Károly. Krétarajz.* Szűz Mária, Magyarország védasszonya Ő Felségeik védőszentjei által körülvéve, megáldja Ő Felsége utazását.

1857, a Királynénak

Sza Ers Múzeum 25. l.

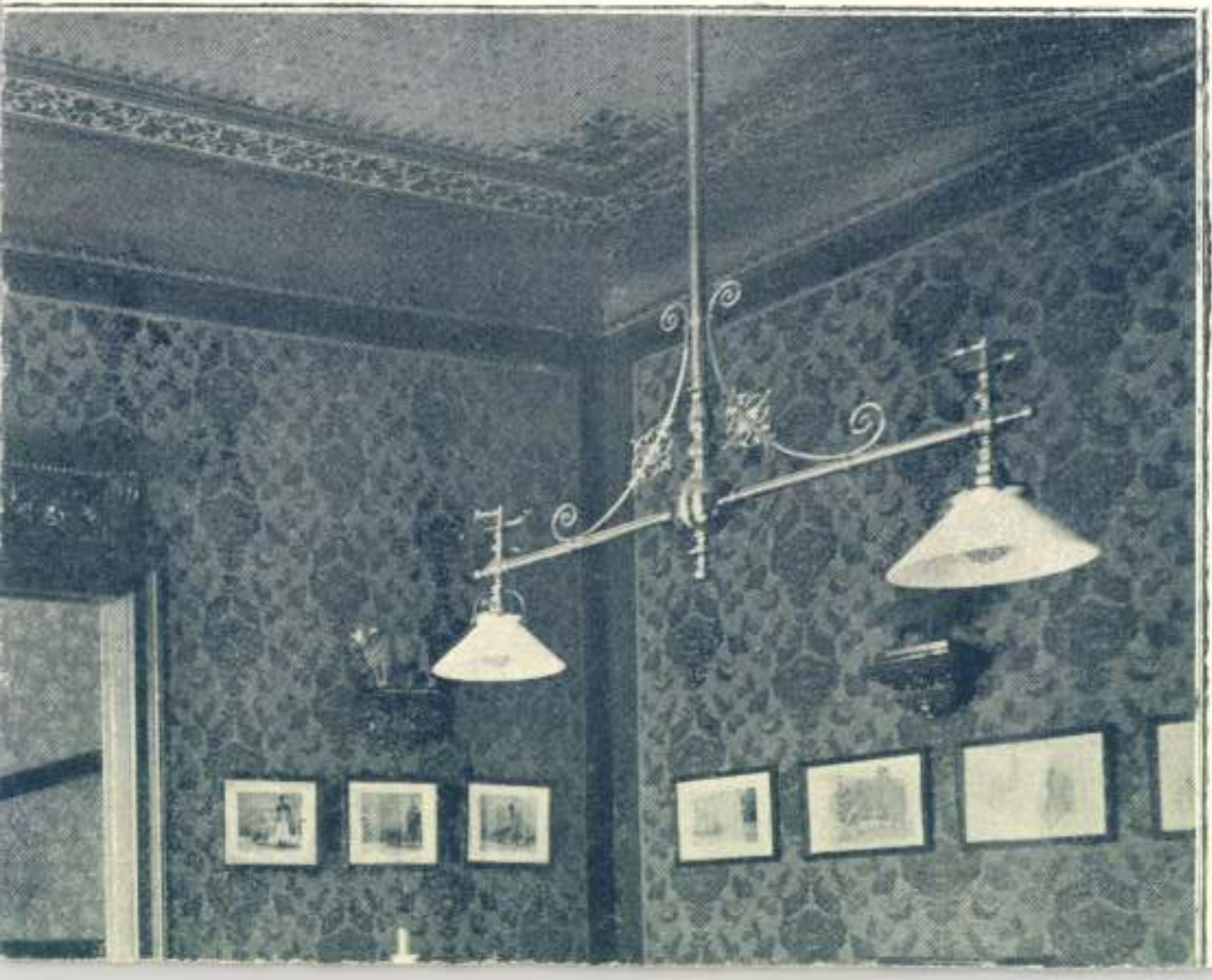

Kargl Károly

Visegrád. T. 2530. III.

A háttérben látjuk Visegrád várát, az előtérben pedig csolnak kötött ki, a hová Kottauner Erzsébet a neki segédkező két úrral a magyar szent koronát szállitja, mi közben visszanéz. A csolnakban lévők egyike a nyitott láda fedelét tartja. Felirata:

A MAGYAR SZENT KORONA ELORZÁSA VISEGRÁDRÓL
Albert király özvegye javára Kottauner által.

ezután: A NEFELEJTS hölgydivatlap 1864 I félévi mülapja
alól balra: Kargl Károly rajz tanár festette.
jobbra: Köre rajz Pesky Ede.
legalól középütt: Ny. Roskovicz Mór Pesten uri utcza 8 sz.

Kny., alányomással, melynek mér. 47.6 : 66.3 cm.

KARI ERZSÉBET festő

Havasok az iskolagalérián

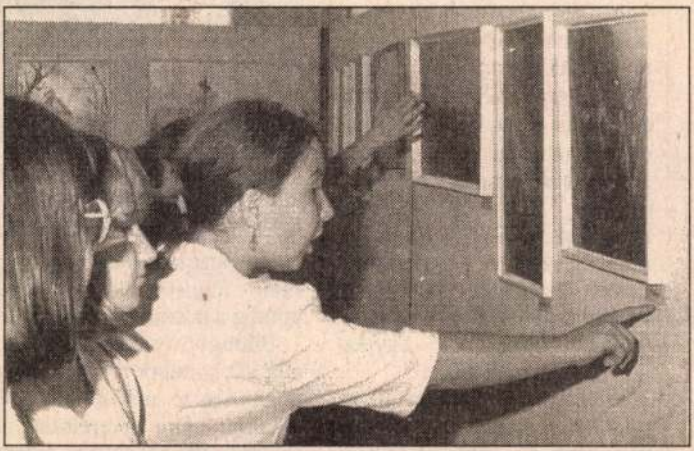

A gyerekek ismerkednek a képekkel

A Jászberényi Gyakorló Általános Iskola Galériáján megnyílt *Korozsné Kari Erzsébet* festőművész kiállítása.

A Székelyföldről származó művésznő '78-ban települt át hazánkba, miután megszerezte diplomáját a Tudományos Művelődési Egyetem képzőművészeti szakkörén. Első önálló kiállítását '87-ben tartotta, de többször bemutatták már képeit más művészekével közös tárlatokon is. Témáit ugyanúgy meríti a gyergyói havasokon szerzett élményeiből, mint az Alföld kies tájairól.

1996. május 15. Néplap

főnökei előtt bizonyítson: alkalmas a nyomozók irányítására.

A fiatal rendőrtiszt '92 októberében kezdte a munkát a Kunszentmártoni Rendőrkapitányság bűnügyi osztályán, ahol immár második hónapja keresi vezetőként a kenyerét. A döntés, hogy nyomozó lesz, még a katonamundérban érte. Úgy érezte, a rendőrségen jobb és érdekesebb munka vár rá, mint eredeti szakmájában, gépész üzemmérnökként a vasbetongyárban. Már gyermekként nagy tisztelettel figyelte szomszédjuk, az akkori cserkeszőlői körzeti megbízott, *Ráfli Imre* munkáját, tetszett az egyenruhás férfi határozott és egyben barátságos viselkedése.

Azóta eltelt jó néhány év, és most már élesben gyakorolhatja azt a szakmát, amit nebulóként csak kívülről szemlélhetett, igaz, mint bűnügyi nyomozó, egyenruha nélkül, civilben.

Azzal kapcsolatban, hogy vajon miért éppen őt „szemelték ki" főnökei a vezetői posztra, meglehetősen szerényen nyilatkozik. – Kevés időt töltöttem még itt, így tudom, hogy nagyon sokat kell még tanulnom. Ettől függetlenül igyekszem mindig a maximumot nyújtani.

Bűnügyi osztályvezetőként alig két hónapot töltött el a kapitányságon, mikor már volt alkalom némi sikerélményre. Sikerült elfogni többek között azokat a sarkadi illetőségű férfiakat, akiket az öcsödi polgármesteri hivatalba történt betöréssel gyanúsítanak. A szakmailag helyes, gyors döntés, a csapatmunka meghozta az eredményt.

– Azért van mit javítani az osztály munkáján – ismeri el

KARIKÁS GYÖRGY, fazekas

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i me tereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. fazokas. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA: M István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KARIKAS ILONA

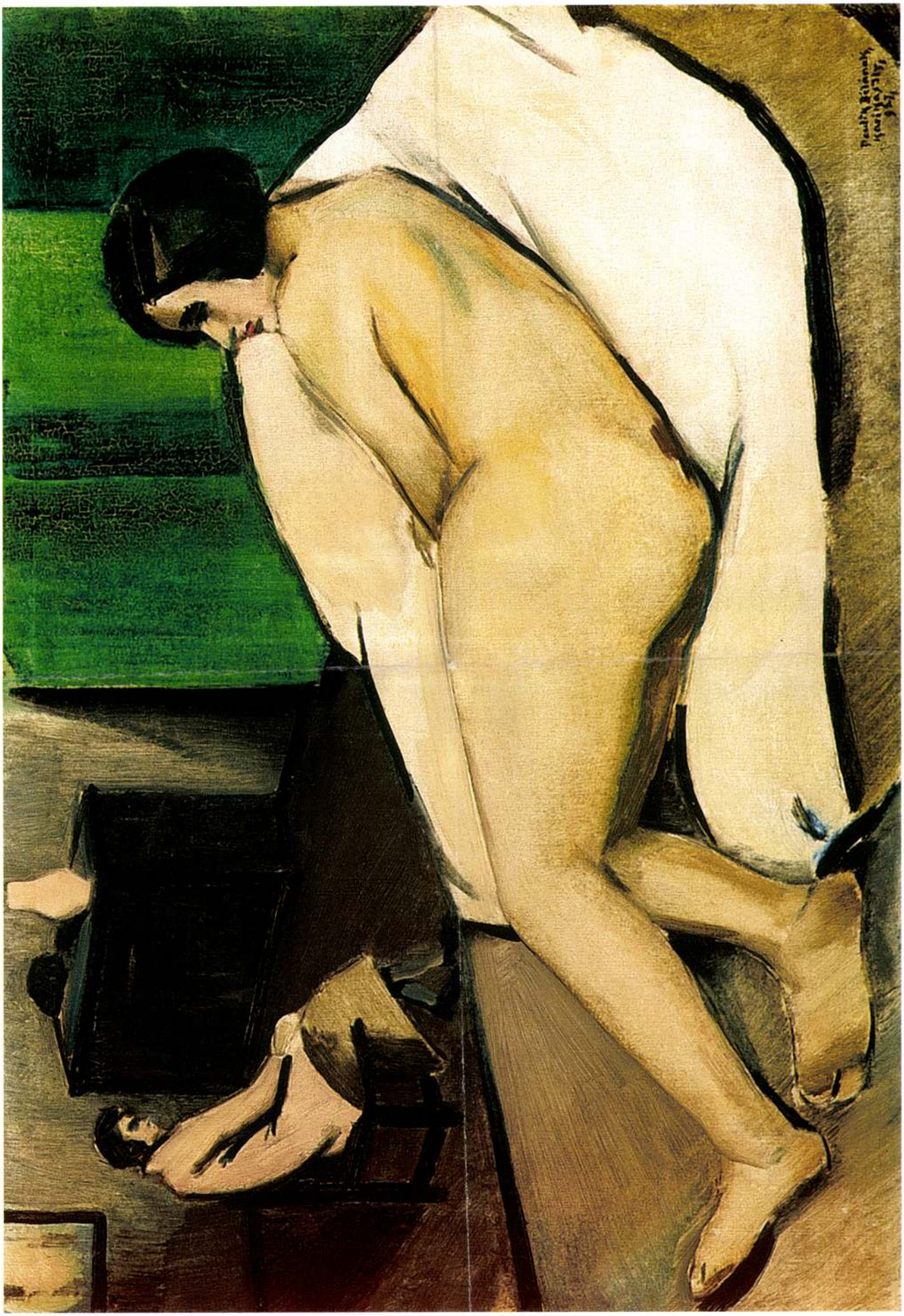

119

118 ▪ SWAGER JELZÉSSEL, 1790-1810 között

Patakparti idill

82 × 65,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve középen lent: Swager

Kikiáltási ár: 480 000 Ft

118

119 ▪ ISMERETLEN FESTŐ, 1790-1810 között

Tehenek vízparton

82 × 66 cm
Olaj, vászon
J. n.
Restaurálva

Kikiáltási ár: 480 000 Ft

120 ▪ LIGETI ANTAL (1823-1890)

Romantikus táj vízparton, alakokkal

96 × 144 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Ligeti A 1886

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft

Kargó

l.

Lykanemzromantika

94. l.

MDK

Kargl Kristóf kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Kargl Lipót kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Kärgling Henriette festőnő, Bécs

Csendélet, 1853.vás.

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

M.D.K.

Karhauzi szerzetes

1493-ban asztalos.5 forintért új ajtókat és mást készit a várba és a püspök tárkányi nyaralójába. A felsőtárkányi segedelemvölgyi kolostor lakója lehetett.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

Karikás Ilona
Mári néni, olaj

1924.
O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 6 l.

MPK

Karikás Ilona,

Fiumei nemzetk. kiáll. 1927. Gy-83-l.

MDK

Karikás Ili
Böske, olaj
Csendélet, "

N. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
14 1.

MDK

Karikás Mór

szobafestő

A Szépművészeti Muzeum képtártermeinek festésére meghirdetett szükkörü pályázaton árajánlatát kikérték

113-114.o.

M.T. Képz. Á/ Él. Bp. 1960.

Karikás Illy festő

Műcsarnok
1926. őszi tárlat. 564.

Kakál Albert: Tájkép 500 (

3304(450).

Karikás Ilona

1922/23 I., 1924/25–1926/27

Ferkèpzomfoiskèvk

91.l.

Az alvó Szt. Péter, Jakob anna, [illegible]

V. Karikás Ilv

Kut 1929. jan. kiáll.

2 oldal.

1

Soproni városi Rőzkönyvtár

X. 174, 176

a Louvre-ban).

KARIKÁS *Ilona (Illy)*, festő és grafikus Budapesten. Itt és Párizsban tanult. 1926. a Műcsarnokban szerepelt először nyilvánosan, azután a KUT és UME tárlatain állított ki. Az Új Művészek Egyesületének rendes tagja.

E. gy. I. 527 l

Karikás Ili

140	Böske, olajf.	400.—
142	Csendélet, olajf.	200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Jancsó Béla

121	Bányarészlet, olajf.	320.—
122	Hejőparti csendélet, olajf.	400.—

Karikás Ilona

festő Budapesten

Ume 1928. febr.-kiáll.

2 olajf., 1 graf.

1928 Párisban volt.

Ume rendes tagja.

Erzsébet - Népakadémia VII. 279

Karikás Ili

Szegeinyember, olaff.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

V. Karikás Ily

festő

218. *V. Karikás* Ily: *Tájkép* (olajfestmény) 180 P.
219. *V. Karikás* Ily: *Csendélet* (olajfestmény) 100 P.

Nemzeti Szalon

1929. jan.

Kut.

minden festőművész

Karikás Ilona.

festőnő.

Az Új Művészek Egyesületének ~~ka~~ bécsi kiállításán, – melyet a Künstlerbund Hagen termeiben rendeztek, – műrei szerepettek.

Magyarság, 1928. jan. 18.

Karikás Ilona

l.

Dery 1927

24. l.

"Pátria"

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

r.-t. Budapest — 435418

KARIKÁS ILONA, Budapest.

117.	Alak a zöldben	olajf.
118.	Szürkeruhás nő	olajf.
119.	Szénhordó ember	graf.

Nemzeti Szalon

1928
Jebr

K. RÓNA KLÁRA: Hölgy

Karikás Ilona

A Kép. Főiskolán Vaszary növendéke.
Állandó szereplője a pesti tárlatoknak
Rén Tvett a németországi, varsói,
fiumei nemzetközi, és az nagy-
marosi művéntelep aug. 20-án
megnyíló kiállításán

Nemzeti Újság 1927 VIII. 18

Karikás Ilona.
festőművész

Műve szerepelt az VME első
bécsi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Karikás Ili

szerepelt a ilmücsarnok őszi tárlatán.

IV 11 1926. X. 24.

MDK

Karikás Ilona

Herczeg G.: Vaszary János és sz - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

Karikás Ilona.

Kilép az "Kut" művészegyesületből és csatlakozi
V.J.-hoz 1927-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Karikás Ilona, festőm.

663. Virágcsendélet. J.f. j. Olf.

Árverési Közlöny, 1929. ápr. 6. rb. sz. 30.1.

Karikás Ili MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

MDK

Karikás Ilona

UMB bécsi kiáll. 1928.

Karikás Ili MDK

Önarckép

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Karikás Ilona, festőm.

Paris.

Az UME rendes tagjai közé tartozik.

Az UME I.évf.-i kiállitása.-Nemz. Szal.1928.febr.

MDK

Karikás Ily

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

Karikás Ilona

~~Dullien Edith~~

~~Emőd Aurél~~

~~Esseó Erzsébet~~

~~Fenyő A. Endre~~

~~Gadányi Jenő~~

~~Gerber Magda~~

~~Göllner Miklós~~

~~Hangai Szabó Miklós~~

~~Hincz Gyula~~

~~Horváth Gustáv~~

Karikás Ilona

l.

UME becsi kiáll.
1928.

Ugyanez az anyag Budapesta kiállítása 1928. febr.

Kovács

V. Ferdinánd gyalogsági tábornoki

Térdig, hétnyolcad balra, a trón előtt (á
dalszakála barna, szeme kék, és a
sárga terítővel leborított asztal s
Koronán és a keresztes országalmán túl
tollas kalapját látjuk, míg balját
piros szalagon az aranygyapjas re
István, a Lipót és a Vaskoronarend
lán vannak átvetve. Fehér katátyá
szománt, nadrágja piros s kardja
trón tamlásszéke s rojtos függönye

Festette: Ivanovics Mária, Katalin
Megszerzésének módja ismer
A Nemzeti Muzeumtól ⊥ á

⊥ az 1893: VII. 19 – hiki 26767 sz. leirat alapján

a 44939 sz. leirat vett tudomásul.

(L. a vallás és közoktatás ügyi mi

1896. III. 3. az erredeves Kiáll

1896. XII. 28–29. és ezett vissza

Ad. Kept. 10

Ly tzsk. 41

M. Kept. 50.

M.D.K

Haraszti Ilona
festő

Vörös Béla szobrász felesége, akit
a deportálásba elpusztítottak.

Dévényi Iván: Vörös Béla szobrászművész
Művészet, 1965. november - 34 lap

MDK

Karikás Ilona

Mári néni, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

6. l.

MDK

Karikás Ilona

Virágcsendélet, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 23 l.

Karikó Ilona

textil

1921–23.

Éimisk 1930. 84 l.

b) Az új leltárba áttett festmények.

26.87

~~19.~~ Rafaello Santi (da Urbino) után.

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.)

»La Madonna de la Sedia«.

A jobbra fordulva ülő Mária térdig van ábrázolva és kezeivel az ölében lévő és hozzásímuló gyermek Jézust szorítja magához. Hátul keresztelő szent János áll nádkereszttel, kezeit összetéve imádkozni látszik. A Madonna fátyolja aranysávos, zöld vállkendőjének csikjai különböző szinűek és mintájúak, szűk ujjú ruhadereka rózsaszinű, szoknyája kék. Jézus ruhácskája barnássárga. Keresztelő szent János testét kecskebőr fedi. Mindhármójok haja szőkébe játszó barna. Jelzése a kereten: »RAFFAEL. MENGS. COP.«

Vászon, méretei 75·5 : 72·5 cm. — Átadási lajstr. 156. — (1905. átadási jkv. 19

1868: IV. 152. — 1870: V. 76. — 1871: V. 76. — 1873: V. 76. — 1876: I. 12. — 1878: I. 1. — 1880: I. 1. — 1881: I. 1. — 1883: I. 5. — 1884: I. 5. — 1885: I. 5. — 1886: I. 5. — 1887: VIII. 315. — 1888: VIII. 315. — 1889: I. 3. — 1890: I. 3. — 1891: Bej. 31. — 1892: Bej. 31. — 1893: Bej. 19. — 1894: Bej. 19. — 1895: Bej. 19. — 1896: Bej. 19. — 1897: Bej. 19. — 1898: Bej. 19.

~~A Pyrker gyűjteményből~~ — A firenzei Pitti-palo-

Lredig

Új lelt. fz. 4. —

109

Karikó Ilona

ipam.

Évi. 1928

1908.

havaban.

czélben látható leányka, kinek
ágy szélére ült anya takargatja.
önféle holmikkal, míg a háttér-
ekrényen, edények láthatók. Ez
gyümölcscsel. A kissé előrehaj-
ndő, szük ujju rékli és sötét-
a: L. IX° 75.4.

08. február 23-án (323-908).

Karinthy Ada

Művészet 1914. 326

István, V-ik, magyar király pecsét

VIII. 125.

1922. illustrálta Várnai Tse-
ni Fuonlyassó c. gyermek-
verseit. 1930. korul ipar-
művészeti jellegű munkák-
kal foglalkozok.
Műnci. Kiállításokon:

1912. gyűjt kiáll. Nagyvára-
don és szegeden { }

M. Képzőművészmőt gyűjt-
lete (Nemz. Szalon)
1914.
1916.
OMKT.
1916-17. téli k.
287, 288.

1931. febr. márc
1933. nemz. Képzőm. kiáll

Erdei Viktorné

Karinthy Ada

VI. Ó-utca 3

MKSz 1947

Erdei Vikorné ÖZN. Karinthy Ada Noemi festő és grafikus, szül. 1886. Karinthy Frigyes iró testvére. A tanítónői oklevél megszerzése után Nagybányán férjtől festőtől Erdey V. ~~ktor~~ majd 1911-12. a nagybányai szabadiskolában, azután Bécsben, Münchenben s 1912. Párisban tanult 1911 wagyarunkon 1912. Szegeden gyuft. Riallitása.

~~Szegedan~~

~~Nagyvaradon~~

Karinthi Ada Nőcsi

festő és illusztrátor

mit. Bpest 1886.

Irod

Ujv. M. Tsz. L.

453. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL

BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

..... szám.

Jgló Jényképek (ifj. Medveczky Zsigmondtól)

és 1 db. más fotóétel

Karinthy Ada

Karinthy Frigyesné sz. **dr. Böhm Aranka** fájdalommal jelenti, hogy férje

Karinthy Frigyes

e hó 29-én váratlanul elhúnyt.

Temetése szeptember 1-én délután négy órakor lesz a Kerepesi temetőben az ágostai evangélikus egyház szertartása szerint.

Gyászolják:
fiai **Gábor** és **Ferenc**,
testvérei
József, Gizi, Ada és **Mici**,
továbbá kiterjedt rokonsága

Az Est, 1938 szept. 1.

10 Hegyi 1914

BUDAPEST
9 8 MÁR. 10-7.
A 741 A

E. Karinthy Ada
festő

Műcs. kiáll. 1916-tól
Pipics 115. l.

Visegrád

263-264

Karinthy Ada

Árverési Csarnok aukciós kat.

37. sz. 1977 márc.

40. sz. 1977. dec.

Scitovszky János:

A kanyargó v
bottal halad Scitov
~~öltözve~~ és a nyakáb
kopasz, arcza és b
vette (s mellét ko
ház köti le figye
közlekednek. A váro

Könyoma

Lts

E.Karinthy Ada

Almaszüret, akv.
A virágcsokor, "
Almaszedő, "
A pillangó, "
Kárpátalji menyecske, akv.

Magy. Ujságrajzoló művészek Egyesülete I. kiáll.
N.Szal. 1931. dec. 9 l.

MDK

E. Karinthy Ada

A pillangó, vizf.

Nemz. ~~Képzőmüv.~~ kiáll. Mücs. 1933. ápr.
Képzőmüv.
26 1.

MDK

Karinthy E.Ada,festöm.

A pillangó.	Akvarell.
Hucul menyecske.	"
A dombtetön.	"

OMZ,Muz.-OMIKE.Képzömüv.csop. V.kiáll.
1943.szept.24.-okt.17. Kat.

MDK

Karinthy Ada iparművész

Karinthy Frigyes lánya. Erdei Viktor felesége volt.

K. A.: 15 éve halt meg Erdei Viktor. Ország-Világ, Bp. 1960. 48. sz. 9. l.

MDK

E.Karinthy Ada, festö

A pillangó. Vizf.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőműv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.to. 26.l.

MDK

E. Karinthy Ada

Az öltözőben, vf.

M. Képzőművésznők E. 9. kiáll. M. Szal. 1917. ápr.

11. l.

Karinthy Ada festőművész
Parasztlányok akvarell
Virágcsokor "
Öltözködés "
A Wiwa Művészeti Szalon csoportkiállitása.
1922. december 17.

1876., 519. l. —A ma-
mű-kiállítás lajstroma.
terem, 7—8. l. —
szám. — Szendrei:
d gyüjteménye. AE.

A,
okkal és jelenetekkel,
esi románstílű munkák

sszel. Reneszánsz-stílű

E. KARINTHY Ada festő

OMIKE 1909 - 1944 299
301

MDK

E.Karinthy Ada ,festöm.

12 darab akvarell. Illusztr.a 265.oldalon.

A Szent György-Czéh XI.aukciója.
1912. Kat. 261.l.

E. Karinthy Ada
Levélfüzér, vizf.
Virágcsolor, vizf.
Öltözőben, vizf.
Az almafánál, vizf.

Magy. képzőművésznők egyesülete VIII. kiáll. N.Szal.
1916. márc. 15 l.

Patak Jenő

Táblakép.

"Cattaroi tengerpart Dalmátországban Casternuovoi kikötő és sz.Tristo vára."Karinger Antal müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.13.981old.

Patak Jenő

Karinger Antal festő/19.sz./ müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.13.981.old.

Kaninthy Ada Noémi

(Etelka?) (~~Edit?~~)

Eliza

MTA MKCS

Karin Levanto

1932/33 II.

Ferképzomfoiskèvk

92. l.

akik még a XIV. században elkészítették a kupola terveit, megállapították vonalait, s B. csak geniális és merész végrehajtója volt a nagyszerű tervnek, amennyiben állványok és

K

Karikásné
Kolozsvári Zsigmond

Arvabbi Tanal

Párisi magyar hírek

A párisi *Magyar Szemle* hasábjain *Faragó* László Pál áttekintést ad a «befutott» párisi magyarokról. Az írók közül *Indig* Ottót, *Gyomai* Imrét, *Bándy* Miklóst, *Fejtő* Ferencet, *Nemes* Lajost, *Németh* Andort, *Mikes* Imrét, *Gara* Lászlót, *Megyery* Sárit, *Dormándy* Lászlót és *Andersen* Györgyöt, az ujságírók közül *Bajomi Lázár* Endrét, *Béregi* Tivadart, *Körösi* Lászlót, *Csató* Jánost és *Landaut*, a muzsikusok közül *Kozma* Józsefet, *Harsányi* Tibort, *Indig* Alfrédet és *Szigeti* Józsefet emeli ki. Megemlíti azt is, hogy a francia *atomkutatás* egyik legismertebb szaktekintélyének *Rosenberg* Jánost tekintik, a párisi *Pasteur Intézet* élén pedig dr *Sándor* Pál áll.

Tizenhárom magyar festő művei szerepelnek az UNESCO párisi kiállításán. A tizenhárom művész a következő: ~~Beöthy~~ István, ~~Bertalan~~ Albert, ~~Detre~~ Lóránt, ~~Gömöri~~ Imre, ~~Grossova~~ Erzsi, *Kolozsvári* Zsigmond, *Ney* László, *Neugeboren* Henrik, *Pór* Bertalan, *Schöller* Miklós, *Vásárhelyi* Viktor, továbbá az ellenállási mozgalomban mártirhalált halt *Karikásné* és *Hegedüs* Béla.

Magyar Nemzet 1946. dec. 12

Temetkezés az időszebb neolith-korban

X. 49

MDK

Karikásné

Párisi magyar hirek
Magyar Nemzet 1946. dec.12.

Karlsruhi Elza

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os

Tavaszi kiállításán -említve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forrada-
lomig

Bp.1974 Magvető 175.old.

Karinthy Ada, [festő]

L.: Gulácsy L.:

Bodri J.: Művészeti könyvszemle 363-367.

Jelenkor, Pécs, 1981. április. XXIV/4.

M.D.K.

Karinthy Elza

Láng Lajosné portréjának repr.-ját közli a lap, s megjegyzi, a "Független művészek" kiállitásán Karinthy Frigyes huga szép sikert aratott képével.

Szinházi Élet. Bp. 1927. szept. 25.- okt. 1. XVII. évf. 39. sz. 32. l.

M.D.K.

Karinthy Elza

"Dallos Rezsőné arcképe" cimmel festmény.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. aug. 26.- szept. 1.
XVIII. évf. 35. sz. 93. lap.

M.D.K.

Karinthy Elza festőművésznő

Legujabb munkáját, dr. Klug Emilné portéjának repr.-ját közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 11-17. XVIII. évf. 11. sz. 83. lap.

M.D.K.

Karinthy Elza /Karinthy Frigyes huga/

festményének repr.-ja "a külföldi tanulmányutjáról visszatért festőművésznőnek legujabb müve" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1926. juli 19-25. XVI. évf. 29. sz. 27. lap.

.

MDK

Karinthy Elsa,

1905-ben az iskolában dolgozott.
1906-ban,

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 81.1.

M. D. K.

KARINTHY Ilsa festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bpr. 1954. 326. l.

M. O. K.

KARINTHY Ede festő

1905-ben a nagybányai Szabadiskola növendéke.

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954., 58. l.

M. D. K.

KARINTHY Ebza festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola vövendéke

Réti Br. 1954. 327. l.

M. D. K.

KARINTHY Karolin festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bn. 1954. 326. l

MDK

Karinthy Karolin,

1905-ben az iskolában dolgozott.
1906ban,

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 81.1.

M. D. K.

KARINTHY Karolin festő

1906-ban Nagybányán a hobad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 327. l.

M. D. K.

KARINTHY Károly Terbő

1905-ben a nagybányai szabadiskola növendéke.

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 53. l.

KARINTHY *Elza*, festő, * Budapest 1878 okt. 11. † u. o. 1930 ápr. Deák Ébner Lajosnál tanult, 1905. a nagybányai művésztelepen dolgozott. Tájképeket, tanulmányfejeket festett.

K. g. I. 5291

Kúnok VII. 247

Karinthi Elza

4 polg.

4 hónap, jó eredm.

tanár: Lechner Gyula

Iparrajziskola 1895.

466

Karinthy Elza

wül. Bert 1879 okt. 11
s. 1

MAGYAR MUVESZET

1930. 229 és 1905

Deák Ebner Lajos
nagybánya

Nekrolog

51 éves korában 1930

április ában halt meg.

Tajkepeket, tanulmányfejeket festett. Kiállítasokon nem vett részt

ságától.

Karinthy Elza

1898/99 – 1901/2 a Deák Ébner
féle női festőisk. növendéke

Ferkèpzomfoiskèvk

98. l.

345

Karinthy Ede

Lyka Károly. L 7.
Magyar Művészet
1930. 229. l.
Nekrolog.

darab 100 azaz Egyszáz pengőst .....

150 darab azaz Egyszázötven drb

20 azaz Husz pengőst .....

200 drb. azaz Kettőszáz darab

10 azaz Tiz pengőst .....

100 drb. azaz Egyszáz darab

1 azaz Egy pengőst .....

Összesen :

azaz Huszonötezer Pengőt.

Budapest, 1933. évi április hó

A Müemlékek Országos

nevében :

Karinthi Elza

Mücsarnok festő. Bpest

1906. tav. kiáll. 483

melynek megnegésekor

~~1864. Lotz Károly:~~

1864. Jézus megjelenik övéinek.

Az emmaüsi kastélyban, a
mernek [illegible]
széken [illegible] ül Jézus és ál
[illegible]. Hosszú haja vállaira om
bal karján vetette at, bő
zül, a kik kezeikkel meglepetést
tal végein foglalnak helyet és
nek, az, a ki az Üdvözitő jobbj
veget meg botját a földre tett
penyét és kalapját nyakába aka
fény övezi. Az asztalon háro
ték. A háttérben balról edények
tovább Mig jobbról a kastély ura
rul a Messiás előtt. Az épület
tást engednek a szabadba

Szénrajz, méretei 210:307
A pécsi székesegyház fresc
Az 1898: XI. 14-diki előte
sz. leirat alapján vétetett (3
22-én (18/99). Az elszámolást 1
(111/900)
Jegyzékbe foglaltatott 19

904: V. 5.

1898

Karinthy Elza

Nagybányai kiállkat.
1912 81

Šimegvidéki papirka-tasó, faragott

VI. 149.

Karinthy Elza

Nagybányai kiáll. kat. 1912

82

1904. VII. 27.

587/1904. Bécsi csaba (utiszámla.)

Cédulakatalógus III. 12

Karinthy Elza

festő

meghalt

Bpest 1930 ápr. 4.

ápr. 6 ikei újságok

szerint

Igazolom, hogy a folyamodó édesatyja,
dr. Szentiványi Gyula úr az Országos Magyar
Szépművészeti Múzeum titkára, aki jelenleg
szolgálattételre a Műemlékek Országos
Bizottságához van beosztva, a VIII-ik
fizetési osztályba sorozott állami tiszt-
viselő s hogy a folyamodón kívül még
négy gyermeke van.

Budapest 1930 április 14.

pápai kamarás,

Karinthy Elza

festő

+ Bpest

1930 IV. 4.

napilapok

balálozási

rovata

A PILLANGÓ. KARINTHY ADA RAJZA

Művészet 1914.

vasalást, a rácsokat, a bútorvasalást, ajtókopogtatókat, szentségházajtókat, kutakat, kályhákat stb. A magyar vasművességet ismertető fejezetét, Edvi Illés Aladár szavaival kezdi, aki lelkes kutatója efajta iparművészetünk emlékeinek. Edvi ily irányú munkájából idézi Csányi, hogy «a magyar embernek ősidők óta nagy hajlandósága volt a fémeknek, de különösen a vasnak megmunkálásához. A kovács és lakatos mesterség minden ágában még ma is kitünik ügyességével, izlésével és találékonyságával». Ez állítás bizonysága gyanánt, Edvire támaszkodva, adja elő a magyar vasművesség multját — már annyira, amennyire ezt fönmaradt nyomok engedik.

Divald Kornél az iparművészet törékeny, áttetsző, de annál szebb virágáról ír: az üvegről. Kezdve a mondák homályába vesző üveggyártástól, a nagyszerű velencei poharakon és tükrökön át a modern Tiffany és Gallé mesterekig, minden technika és stilus kibontja érdekességét Divald magyarázatában, az üvegremekek találóan megválogatott illusztrációival. Magyarország üvegművességéről szóló fejezetben az újabb vizsgálódás alapján, amely részben írott adatokra, s részben megtapintható emlékekre támaszkodik: oldalakon át cáfolja azt a régebben hangoztatott és kényelmes felfogást, hogy az üveggyártás nálunk honosodott volna meg legkésőbben, hogy «jelentősebb eredményeket itt soha sem ért el s a mi figyelemreméltó üvegemlékünk van, azt mind külföldről, főleg Ausztriából hozták be hozzánk».

Gulyás Pál, az ismert és képzett könyvtári szakember azt ismerteti magvasan, ami valami-

M.D.K.

Karinthy

Rajza Fedák Sáriról olvasás közben.

Szinházi Élet. Bp. 1919. juli. 6-12.
VIII. évf. 27. sz. 3. l.

M.D.K.

Karinthy

Rajza Somogyi Nusi szinmüvésznőről.

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 7-13. VIII. évf. 31-32. sz. 33. l.

M.D.K.

Karinthy

Jób Dániel szinigazgatóról készült rajza.

Szinházi Élet. Bp. 1919. márc. 16-22. VIII. évf
11. sz. 17. l.

MDK

B. Karinthy Ada festőm.

A pillangó, akv.

Parisienne, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

Gy.E. 1957. X.

HÁZASSÁG

Tyukverő

MDK

E, Karinthy Ada festőm.

Lapdázó leány, akv.

Levélkoszoru, akv.

Konfettit dobó párisi lány, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

MDK

E. Karinthy Ada festőm.

Parisienne, akv.

Parisienne, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

MDK

E, Karinthy Ada festőm.

Parisienne, akv.

A kalapszalag, akv.

Hintázó-leány, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

E. Karinthy Ada MDK

A pillangó, vizf.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

B. Karlsby Ada

A pillango, vizf.

MDK

E.Karinthy Ada

Játék közben, akv.

Anya gyermekével, "

Szent György cháh lo. müv. aukc. 1912. febr.
73 l.

MDK

E, Karinthy Ada festőm.

Parisienne, akv.

A virágcsokor, akv.

Domboldalon, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

MDK

E, Karinthy Ada festőm.

Gyümölcsszedő leányok, akv.

Tavasz, akv.

Almaszedő-leányok, okv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

E. Karinthy Ada

Szerepelt az I. nemzeti színházban.

M. Sz. 1933. IV. 19.

Karinthy Ada

szerepelt a dűlesarnok Tavasi tárlatán.

8 órai lijság 1931. II. 22.

E.Karinthy Ada

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Müvészek kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Költői szépségü jelmezes témák/:"Almaszedés","Kárpátalji menyecskék"./

Pesti Hirlap 1931.XII.20.

MDK

E, Karinthy Ada festőm.

Nő virággal, akv.

Leány az erdőben, akv.

Anya gyermekét disziti, akv.

Erdei-Gulácsy kiáll. Szeged, 1912. jun.

K a r i n t h y Ada festő

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
188.

E. Karinthy Ada MDK

Kárpátalji hucul menyecskék, vizf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

MDK

Karinthy Ada, festöm.

664. Pillangó. J.l.k. Vizf.

Árveréai Közlöny.1929.ápr.5.rk.sz. 3c.l.

MDK

E.Karinthy Ada

A Szép Otthon kiállitásan a fafestés és faraga
kiállitói között szerepelt.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

E. Karitnhy Ada MDK

Almaszedés, aqu.

A virágcsokor, vizf.

Mücsarnok o916-17 téli tárlat

MDK

E. Karinthy Ada

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

E.Karinty Ada, graf. MDK

kifinomult dekorativ érzés nyilatkozik meg
ezines rajzaiban.

Mücsarnok.
B.A.: Zsidó festök kiállitása.
Mult és Jövö. 1921. XI.évf. 141.l.

Korinthy Ada

festő és illusztrá-
tor

laid

Erdei Viktorné

alatt.

Karinthy Ada
festő

l.

Erdei Viktorné
Karinthy A.

MKSz 1947

Karinti Ada

VÁRNAI ZSENI GYERMEKVERSEI.

(Furulyaszó. Gyerekversek. Írta: Várnai Zseni. A Népszava könyvkereskedés kiadása.) A karácsonyi gyermekkönyvek tarka-barka színfoltjai közül enyhén, szelíd érzelmességgel rajzolódik ki e verseskönyv. Szeretet, távolbatekintő, gondolatbaejtő emberiesség hangja fonódik könnyű rímekbe, gyerekeknek szóló, de felnőtteket is lekötő lágy lüktetésű versekbe. A könyv — hisz gyerekeknek készült — nem lenne teljes, ha rajzok nem ékesítenék. Karinti Ada festőművésznő, ki már régebben foglalkozik dekoratív tendenciájú grafikával, hat illusztrációt fűzött a szöveghez. Finom tollú rajzok ezek, halk líra csendül ki a vonalakból, a természet asszonyos átszellemültséggel felfogott motívumainak lírája. A szöveg és a rajz ritkán észlelhető homogénitása különösen felfokozza e verseskönyv értékét és a karácsonyi átlagtermésen túlmenő jelentőségét.

B.

Magyar Grafika

1922. 250. l.

E. Karinthy Ada

KMTÁRS művcsoptok
1931. feb–márc. kiáll.

XI. 47.
1933. nemz. képzm. kiáll.
297.

1911.

Erdélyi műemléke
kintalt összegek:

18/1911. Elnök 1/19.-én. kintal a Gyulafehé ház helyr

71/1911. Elnök. 1/30.-án. kintal a Gyulafel egyh. re

96/1911. Elnök 11/8.-án kintala Vajdahu rest. v és f. é. I. r

97/1911. Elnök 11/8.-án kint. a Gyulafe

120/1911 Elnök 11/16.-án kint. a Vajdahu 135.000 K. hitel még

E. Karinthy Ada

1914. MKE kiáll. Nemzeti halom
4 vízf.
1916. márc. MKE kiáll. n. o.
Levélfüzér, vízf. 160.–
Virágeskor, vízf. 160.–
Öltözőben, vízf. 90.–
Az almafánál, vízf. 240.–
előbb is kiállított már

Tömörkény István III. 238.

E. Karinthy Ada

Műsoros
1916-17. téli évad - 287, 288

Szalai Sándor, Könyvtáros III. 54.

Erdey Viktorné

Wil. Karintly Ada

Noemi festő

Wil Bpest

lásd

Boz Magyarlex

278 h.

Miseruka keresztje; rajta baldachinok alatt Krisztus és két látor-a keresztén, ~~[illegible]~~, alatluk Sz. Mária és Sz. János evangelista, lentebb Magdolna térdel. A vízszintes keresztszárakban két térdelő angyal. ~~[illegible]~~ Újabb, keresztalakú bársonyra erősítve. Mag ... cm. Magyar munka 1480 körülről.

Vétetett bpesti műkereskedőtől, 1937.

Karinthy Ferenc

Varsóban
1985. III. 30.

Karinthy rajza Kosztolányiról

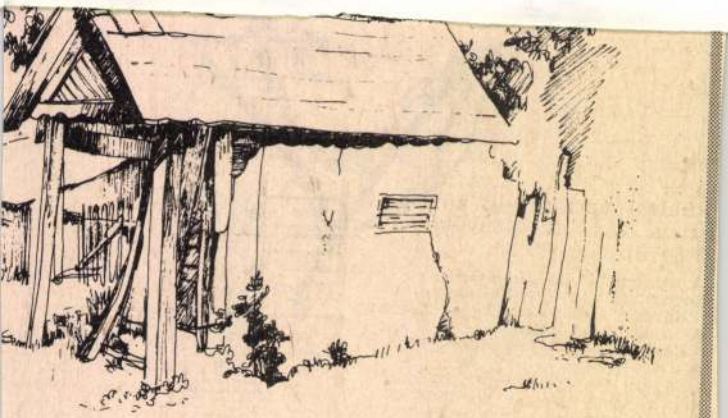

GAZDASÁGI UDVAR

Karinthy Frigyes, író, költő (1888–1938). 1.) Folytatás

Erki Edit: Füst Milán Budapestje. A Napló Vallomása.

A Nyugat nagy forradalmának csinálói közül Karinthy Frigyes is, Füst Milán is tősgyökeres pestiek voltak született fővárosiakként az anyatejjel együtt szívták az aszfaltporos levegőt.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 38-old.

Karinthy Frigyes, író, Költő (1888–1938). 2.) Folytatás

Erki Edit: Füst Milán Budapestje. A Napló Vallomása

Füst Milán özvegy anyja trafikot kapott a Dohány u. 63. sz. házban. A trafik mögötti „konyha-szobában" írta „élete legszebbjét", fiatal élete fényességét a „Boldogtalanok"-at is, egy konyhában, „amely nem volt szélesebb mint bejárati ajtaja". Ennek a konyhának az ajtaján kopogott Karinthy Frigyes karján egy hadnaggyal, aki Füst Milán versei iránt érdeklődött volna. „Karinthyt beengedtem és így szóltam hozzá: Te bejöhetsz, előtted nem szégyenlem magam, de a fényes hadnagynak mondd meg, hogy palotámat most építik és addig csakis a New York kávéházban fogadok..." Írta 1954-ben, Nagy Lajost búcsúztatva.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 38-old.

Karinthy Frigyes, író

Karinthy Frigyes illusztrációja a Merkur regényhez. — Légi hajók harca. 10 lap. 83. old. Fekete rep.

Illés Lászlóné: Karinthy Frigyes első regénye. 78.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. 4p.

Ē Karinthy Frigyes, író

Karinthy Frigyes illusztrációja a Merkur regényhez. – Az ür-lég hajó gondolája 39. kap. Felzete repr. 83 old.

Illés Lászlóné: Karinthy Frigyes első regénye. 78.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Karinthy Frigyes író

Merkur regényét két színes, öt tintával vagy tussal rajzolt egész oldalas, és tíz szövegközötti képpel illusztrálta. Első

Illés Lászlóné: Karinthy Frigyes első regénye. 78.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Karinthy Frigyes

l.

Szent György Cét

XII. aukc. 37. sz

Karinthy Frigyes

mint rajzoló

l. Perely 155. l.

Egy figyelmet érdemlő kiállításról

A KOMÉP tatabánya-újvárosi klubjában két hétig nyitva tartó kamarakiállítás valóban méltán megérdemli a figyelmet. A fiatal, huszonhárom esztendős Karkus István munkáiból összeállított válogatás tulajdonképpen egy tehetséges, felhalmozott energiákkal teli ifjú művész első jelentősebb, összefogott megmutatkozása. Karkus István nevével már találkozhattunk, akár a tatabányai képzőművész szakkör kiállításain, akár pedig legutóbb a megyei képzőművészek őszi tárlatán (ez utóbbin a Kisváros című munkájával szerepelt.)

Ezúttal, csokorba gyűjtött műveit szemlélve, áttekinthetőbb a fiatal művész valóságfelfogása és ábrázolásmódjának sokszínűsége. Nem is elsősorban a sokféle technikai kivitelezési kísérletre gondolunk, hanem arra, hogy ezek a próbálkozások, útkereső lépések nála nem válnak csupán technikai „bravúrrá": mindig azt keresi, hogy egy témát, egy gondolatot milyen adekvát eszközzel fejezhet ki a képzőművészet nyelvén.

A munkák legfőbb jellemzője a dinamizmus, a lendület. Ez azonban szerencsésen párosul a művészi ökonómiával, a kompozíciós fegyelemmel; sok esetben éppen ez a szerencsés találkozás teszi különösen hatásossá alkotásait. A festmények közül például a Presszóban, a Katedrális, a Férfi portré, a Kisváros, a Házak, a grafikák közül a Csűr, az Ifjúság, a Féltés, a két meseillusztráció és a Fa-tanulmány című munkák azok, melyek lezártságukkal, kerekdedségükkel sajátos atmoszférát teremtenek. Másfelől Karkus István képeit a színek dinamizmusa is jellemzi. Olajfestményein — sajátos módon — a céltudatos asszimetriával elhelyezett élénkebb színfoltok teremtik meg a mű belső egyensúlyát. Ezért is olyan eleven hatású például a Köcsög, a Műteremben vagy a Hangszerek című alkotása.

Nem véletlenül hangsúlyozzuk itt, hogy Karkus István fiatal ember. Az a sokszínűség, ami a kiállítást jellemzi, az a robbanékonyság, ami a művek mögött érződik, nagyon bíztató további munkálkodását illetően. Bizton remélhetjük, hogy tehetsége — továbbra is párosulva a művészi önfegyelemmel — még újabb meglepetéseket tartogat számunkra. Ezért is neveztük „figyelmet érdemlőnek" a kiállítást. Szeretnénk, hogy valóban felfigyelnének rá azok, akik további útját, kibontakozását segíthetik, figyelemmel kísérhetik.

A kis kamarakiállítás vendégkönyve arról tanúskodik, hogy a látogatók — a képzőművészeti alkotásokkal ily módon kapcsolatba kerülő érdeklődők — sokféle igényének egyaránt megfelelnek Karkus István munkái. Kinek ez, kinek az tetszik inkább — de végeredményben senki sem távozik a klubból élmény nélkül, kedvező benyomások nélkül. S ehhez nyomban azt is tegyük hozzá, hogy az alkotások nem a „látványossággal", a valóságábrázolás direktebb eszközeivel nyeri meg a látogatót, hanem sugárzó energiájukkal, frisseségükkel, témaválasztásukkal s igényességükkel. Ezek után joggal várjuk a folytatást.

(jenkei)

— Igen, ez jó megoldásnak ígérkezik. Az volt a tervünk: legyen minden járásnak, minden városnak, s külön a megyének, állandó tábora. Vásároljanak telket, építsenek ebédlőt, melegítő konyhát, mosdó helyiségeket, s készítsenek a sátrakhoz betonalapot. A táborépítési munka már mindenütt megindult. Hadd soroljam el: a komáromi járásban társadalmi összefogással kezdték meg a munkát. Fonyódon vettek telket, a városban házat bontanak, a bontott téglából építkeznek, s azok a fiatalok, akik a fonyódi telken táboroznak, segítenek is az építésben, a terep rendezésében. Két-három éven belül teljesen elkészül a táboruk. A dorogi járásiak a pilismaróti táborhelyet építik ki. A tataiak a tó mellett, és Balatonszepezden alakítják ki állandó táborukat. A Velencei tó mellett az oroszlányi fiatalok vernek tanyát. A tatabányaiak rendbehozzák a csákányospusztai úttörőházat, de a tatai tónál is nekikezdenek egy tábor építésének. A megyei vezetőképző tábor is Tatán épül fel. Itt kőház lesz, igyekszünk minél kellemesebb kényelmesebb környezetet teremteni a pihenéshez, tanuláshoz, nyári képzéshez. A KÖMÉP ígérete szerint 1971-ben már át is adják megyei tábort.

érkeztek Pilisszentlélekre. Alig több mint egy éve a televíziós antennák is megjelentek a háztetőkön. A régi használati tárgyak, háztartási és munkaeszközök a szemétdombra kerültek. Bölcsők, vajköpülők, korsók, eketisztító kések, favágó szerszámok... négylábú burgonyatörő... Eszembe jutott: érdemes volna ezekből egyet-kettőt megmenteni, a jövő számára — mondja Nagy Sándor, a pilisszentléleki iskola tanára.

— Hobby?

— Nem, ez valami más. Szakköröseimmel, s az úttörőkkel végigjártuk a házakat, szép szóval kértünk engedélyt, s volt, ahol még a padlást is átkutathattuk. Nemcsak háztartási eszközöket, szerszámokat találtunk, hanem jellegzetes ruhadarabokat is, a szlovák nemzetiség népviseletének emlékeit. Az eddigi gyűjteményből kiállítást rendeztünk az iskolában.

— További terveik?

— Egyelőre leálltunk a gyűjtőmunkával, bár tudom, még nagyon sok rejtett „kincset" találhatnánk. Tervezzük, hogy segítséget kérünk az esztergomi múzeumtól: becsülje fel a régi tárgyak „múzeális értékét". Titokban egy falumúzeumra gondolok. Talán még az emberek is szívesebben adnának át a múltra emlékeztezeum létesítése, amelyben a régi szobaberendezést, a favágók és mészégetők szerszámait megtekintve képet alkothatnának a túristák a régi faluról. A felnövő nemzedék számára pedig különösen érdekes és tanulságos lenne ez a gyűjtemény. Megpróbálunk valamit tenni...

— Igen — mondja Nagy Sándor elgondolkozva — erre érdemes lenne gondot, (s persze költséget) fordítani. Mert, úgy hiszem, a mostani fiatal nemzedék feladata, hogy megőrizze a múlt emlékeit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KOMÁROM MEGYEI DOLGOZÓK LAPJA
1969 MÁJ 28

OGV Pálma Gumigyár

az alábbi munkakörökbe keres női- és férfi dolgozókat:

— Női betanított és segédmunkásokat felfújható gumimatrac gyártásához havi 1400—1800 Ft.

Karinthy Frigyes irú

Karinthy Frigyes illusztrációja a Merkur-regényhez. 5. lap. Szines repr. 80 e old után.

Illés Lászlóné: Karinthy Frigyes első regénye. 78.o.

A Petőfi Irodalmi Ház. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Karinthy Frigyes, író

Karinthy Frigyes illusztrációja a Merkur-regény her. 25 lap. Prinzes repr. 80 old után.

Illés Lászlóné: Karinthy Frigyes első regénye. 78.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Lp.

ARCHIVE

MDK

Karinthy Frigyes

(A cikkben mint – működvelő – karikatúrarajzolóról is szó esik róla.)

Vág Sándor: Két emlék Juhász Gyuláról.
Tiszatáj, Szeged, 1956. okt. X. évf. 5. sz.
399. l.

M.D.K.

Karinthy Frigyes

"Karinthy Antologia" cimmel tréfás irások és visszaemlékezések, aforizmák, valamint rajzok Bartos Gyuláról, Ascher Oszkárról, Kőváry Gyuláról és "A feleségem" cimmel.
Repr.-ók.

Szinházi Élet. Bp. 1938. szept. 10. XXVIII. évf. 38. sz. 53-56. lap

M.D.K.

Karinthy Frigyes

Rajza Szini Gyula iróról.

Szinházi Élet. Bp. 1917. juli 21-28. VI. évf.30.sz.
7. l.

M.D.K.

Karinthy Frigyes

Kürti József szinművészről készitett rajz. Repr.

Kürti József c. közlemény
Szinházi Élet. Bp. 1916. nov. 12.-19. V. évf.
10.-1. 11. lap.

MDK

Karinthy Frigyes, iró/festö?/ /graf?/

Tanulmányfej. Rajz.

A Szent György-Czéh XI.aukciója.
1912. Kat. 261.l.

M.D.K.

Karinthy Frigyes

Önarckép. Karinthy rajza.

Szinházi Élet. Bp. 1919márc. 9-15. VIII. évf. 10. sz. 11. lap.

Karinthy Frigyes, [grafikus?] Bon

Rajza Kosztolányiról. Repr.

Maár Gyula: Irodalmi kávéházak 19-21 l

KÖNYVBARÁT, Bp. 1957. szeptember VII/4

Karinthy Frigyes, [grafikus?] TDK
író

Szermekkori regényét maga az író illusztrálta. Jól.
Néhány füzet a műből megmaradt I a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdonában van.
— : Utazás a Merkurba 2

ESTI HIRLAP Br. 1963. jún. 10.

MDK.

Karinthy Frigyes

Rajza megjelent a Tükör 1965 ápr.6-i számában.

3o.lap.

M.D.K.

Karinthy Frigyes, mint karikaturista

három hitűnő rajzot készített a New York törzsvendégeiről:

- Kosztolányi Dezsőről
- Füst Milánról és
- Szigethy Istvánról.

A New Yorktól a Hungáriáig, Szerk.: Konrádyné Gálos Magda, Bp.1963.Minerva. 56., 76., old. + 184. "

M.D.K.

Karinthy Frigyes

Szigethy István festőművészről készült rajzát 1914-évből a lap bemutatja Szigethy "Harminc év" c. tréfás cikkének illusztrációjaként. Szigethy iró-rajzolóknak nevezi azokat az iró kortársait, akiknek rajzait és karikaturáit őrzi. Ezek között szerepel Szini Gyula és Erdélyi József.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. jan. 13-19.
VII. évf. 3. sz.

.J.K.

Karinthy Frigyes

wó

mint karikaturista

wód

Pirchan-Szalai

26. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 JUN 19
NÉPSZAVA
Karinthy Frigyes, író
1021
9

Karinthy Frigyes rajza a 100 éve született Somlyó Zoltánról

10

Csák Gyu

Miér

Gyönyörű volt a pirkadat. Röviddel korábban eső futott el az erdő felett, s most gőzölgött az egész domboldal. Sűrű pára ülte meg a völgyet is; a fából épült tornyostornácos üdülő ki-kibukkanó sziluettje így még inkább légiesnek tűnt.

Meredek kaptatón iparkodtam egyre feljebb; vonzott a cél, hogy mind nagyobb sugarú kört ölelhessek majd át tekintetemmel — lehetőleg az egész völgyet.

Akkora volt a csend, hogy csak saját zihálásomat hallottam, s olykor egy-egy rebbenő madár zaját.

A rövid emelkedő után miniatűr fennsík, teniszpálya nagyságú tisztás következett, amelynek közepén nagy halom hamu szürkéllett, egy korábbi tábortűz maradványa. Egy félig égett rönkre ereszkedtem, hogy pihentessem a testem és munkát adjak a szememnek.

Az átellenben levő domb hátára már felkapaszkodott a nap, és bíbor lángja idevilá-

— Mit szól ehhez? — kérdezte.

— Káprázatos — mondtam lelkesülten. — Azt hiszem megtaláltam a helyszínt az elbeszélésemhez.

— Miről ír most elbeszélést?

— A szerelemről...

— Persze, időszerű — bólintott. — Már megint jön a tavasz...

Rövidet, zavartat nevettem, mert aggasztott, hogy olyan témát érintettem amelyhez nem tud megjegyzést fűzni, ezért kissé bőbeszédű magyarázkodásba kezdtem, és közöltem, hogy a szerelmen kívül persze másról is szól az írás. — De a szerelmi jelenethez ez kitűnő helyszín lesz — fejeztem be.

Megint fürkésző-vizslat tekintetet vetett rám, né hányszor mélyet szippantott a cigarettából, majd hirtelen elhatározással felnyitotta oldalzsákját és jókora rab szalonnát vett elő.

Karkoska József

szül. Aradon 1862 okt. 15.

1882/83 I. vendéglat.

Jertész nőrendék

Harcz-vár hegyi bronzkori telep

VII. 159

— — szláv telepesek lakásai

VII. 159

Karkoska József

Mit. Aradon 1862 okt. 15.

1882/83. II. vendéglátógató

Handzsár II. 205.

M.D.K.

Karinthy Frigyesné

"Fészek" elnevezésű iparművészeti műhelyében több iparművésszel együtt terveznek butorokat, párnákat, csipketeritőket, ötvösmunkákat, ékszereket, porcellánokat.
Kiállitáson mutatják be az iparművészek terveit, illetve munkáját a "Fészek" eln. műhelyben.

Karinthy Frigyesné kiállitása
Szinházi Élet. Bp. 1923. január 1-6.
XII. évf. 1. sz. 61. lap.

Karkoska József

1881/82 – 1882/83

Ferkèpzomfoiskèvk

98. l.

az egyházi művészet centrális jelentőségű ábrázolása, ez, mint a templom felszerelésének egyik legfontosabb kelléke, továbbá mint temetői, útszéli stb. F. a magasabb- és alsóbbrendű, gyakran népies művészi tevékenység állandó tárgya. A keresztrefeszített Krisztus ábrázolásának legkorábbi tanúbizonysága a III. századból fennmaradt ú. n. Gúnyfeszület (l. o.), míg a legkorábbi emlék nyilván a római S. Sabina-templom faajtaján levő dombormű (V. század). Itt, mint a legrégibb ábrázolásokban általában, Krisztus élve, inkább a kereszt előtt állva mintsem azon függve jelenik meg, míg a későbbi, hosszú fejlődés során mindinkább előtérbe lép a kínok közt haldokló, vagy holtan függő Krisztus bemutatása. Matthias Grünewald már a legvégső konzekvenciát levonta a halálos kínokban eltorzult test ábrázolásából, míg az újabb századok művészete, akár a F. síkábrázolásaiban, akár szűkebb értelemben vett feszületekben, temperamentum és irány szerint hol szép emberi test, hol megrázó benyomású tragikus alak bemutatására törekszik.

FETI, *Domenico*, olasz festő, * Róma 1589, † Velence 1624. Cigolinál Rómában tanult, később azonban naturalista lett, naturalista törekvései mindjobban érvényesültek (főkép flamandok, Jan Lys hatása alatt) s szakítva a tradicionális, akadémikus irányzattal, individuális törekvéseknek tört útat. Friss színérzék, széles festői ecsetkezelés mellett egyes képein különösen a tájképi rész megkapó. Kisebb vallásos képei egészen genreszerű felfogásuak, mint a Krisztus példabeszédeit ábrázolók. (2 a Pittiben, 8 Drezdában: A tékozló fiú, A gonosz szolga, Az elveszett bárányka, stb.). Az említett képeken kívül Drezdában:

Karkoska József

szül. Aradon 1862 okt. 15.
Rk. 5 reál Arad
nüvesznövendék
1880/81. I I. szakosztály
1880/81. II. " kimáradt.

Hajdú Béla dr. városnagyi alügyész

VIII. 52.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Karkus István

DOLGOZÓK LAPJA
Tatabánya
1970 MÁJ 10

1021

Műsorkalauz

Író-olvasó találkozó Aszódi Éva írónővel, Tatabánya, József Attila Megyei Könyvtár, az olvasóversenyben győztes tatabányai pajtások részére, május 13-án, szerdán 1/2 10 órakor.

A Kiváló Együttes címmel kitüntetett Bányász Művészegyüttes ajándékműsora a Tatabányai Szénbányák Vállalat szocialista brigádjai részére. A műsort követően beszélgetés a brigád- és az együttesi tagok között. Tatabánya, Népház színházterme, május 14-én csütörtökön 18 órakor.

A tatabányai művészek, művésztanárok, irodalmárok művészklubjának első (alakuló) **foglalkozása.** Tatabánya-Újváros, Klubkönyvtár, május 12-én, 19 órakor.

A Hungária együttes és a Bajtala-trió közös hangversenye. Közreműködik: Gabriel de Souza, műsorvezető Szervánszky Attila. Tata, Megyei Művelődési Központ, május 14-én 17 és 20 órakor.

VII. Komárom megyei Regöstábor díszbemutató a Magyar Üttörők Szövetsége Komárom megyei elnöksége, a Komárom megyei tanács, az esztergomi városi tanács művelődésügyi osztálya, a városi Üttörőház és a városi elnökség rendezésében. Esztergom, Művelődési Központ, május 17-én, 9 órakor. Megnyitót mond: Homor Imréné, a városi tanács elnökhelyettese, országgyűlési képviselő.

Ifjúsági találkozó az oroszlányi városi KISZ-bizottság rendezésében. Oroszlány, Kertmozi (rossz idő esetén a Bokányi Művelődési Otthonban).

KIÁLLITÁSOK:

Komárom megyei képzőművészek jubileumi kiállítása, Tatabánya, Népház, I. sz. emeleti terem. Megnyitó május 16-án, szombaton 17 órakor.

Karkus István festőművész kiállítása, Tatabánya-Újváros, KOMÉP-klub.

Vadászati kiállítás, Tata, Kuny Domokos Múzeum, nyitva május 10-től.

Megyei fotoklub kiállítása, Tata, Megyei Művelődési Központ, május 15-től 20-ig tart nyitva.

Börzsönyi Ferenc festőművész kiállítása a Magyar Nemzeti Galéria rendezésében. Oroszlány, Városi Tanács, nyitva május 17-ig.

ekkal, alapozó és

rozsdagátl

megmentheti értékes tár

APRÓHI

ÁLLÁS

Karkus István

Tatabányán él

Kerepel a tatabánya - nyvárosi reklámgrafikai kiállításon

(is): Reklámgrafika

Dolgozók Lapja 1970 XII. 5

Karkus István

Szerepel az ~~[illegible]~~ Őszi tárlaton Tatabányán.

Jenkei János: Őszi Tárlat 69.

Dolgozók Lapja 1969 nov. 30.

Karkus István

Kisváros c. műve (eml.)
szerepel a meggyei őszi Tárlaton

Fenkei János: Őszi Tárlat 1968

Komárom m. Dolgozók Lapja
1968 XI. 24 7 old.

Karkus István

Táj, 1973 70 × 100 mm

Második Balatoni Kisgrafikai Biennálé
1973 Balatoni Múzeum, Keszthely

Karkus István, grafikus

Bemutatjuk a Győri Grafikai műhelyt

Karkus István: Asztalosműhely

Grafikai műhely jött létre Győrgen. Igényes környezetben, a grafika ősi és új technikáinak lehetőségeivel, egy-két megszállott alkotó és mecénás akarásával olyan csoport szerveződött, amely hitével, igényességével, emberi kisugárzásával példamutató. Szerencsés véletlen? Több annál. A tanács ideális környezetben épületet adott, hozzájárult a felújításhoz, a fenntartáshoz, egy gyár litóköveket és gépeket, a Képzőművészeti Alap anyagi támogatást juttatott. Sorompóba álltak a helyi alkotók, és meg-megújuló lendülettel szerveztek, majd Cziráki Lajos és Farsang Sándor vezetésével megkezdődött a folyamatos munka.

Az első másfél év eredményei jeleptősek. Kirajzolódtak az elképzelések és törekvések: szellemi erők összegyűjtése, tehetségek felkarolása, ösztöndíjak juttatása, meghívások, kiállítások, „klasszikus" értékeket továbbvivő sokszorosított grafika. A műhely épülete olyan hellyé vált, ahol elmélyülten lehet dolgozni, ahol meg lehet beszélni az egyéni problémákat és mindannyiunk gondjait, bele lehet szólni fontos kérdésekbe, ahol minden gondolat és cselekvés egymást erősíti.

(Győrkös)

12.

20. XXVIII/29

köznapi tényeiről csak a regen elavult Magyar Irodalmi Lexikon tudósíthatna, amely szerint — s feltehetően még az ezredfordulóig ez az információ marad érvényben — „jelenleg az Akadémiai Kiadó munkatársa". Nem írt tele több könyvespolcot, nevéhez nem fűződnek botrányok és pletykák, kitüntetését, ha jól sejtem, most is inkább az évforduló hívta életre, nem anynyira a kultúra boncainak egyetemes elismerése. Nem ünneprontásként mondom ezt, hiszen

esetleg egy szerény, minden dicséretre elpiruló öregúr képét ölti fel, de valójában ő is azok közül való, akik talán évszázadokra meghatározzák a jövőt, s nemcsak akkor, amikor a jövőről írnak.

Legnagyobb műve, *A kőbaltás ember* ötödik kiadását tartom a kezemben; jómagam gyermekkoromban egy sokkal szerényebb külsejű és papírosú könyvben ismertem meg először az emberiség

Töb

Bólya Péter: A veréb szá
dik lépése — A védőira
Szüret (három kisregény
lagvető, 310 old.); A viha
eme (válogatott elbeszélé
k). (Szépirodalmi, 370 old.
orváth Péter: Szabad vegy
rtékek (Kozmosz, 241 old.)
ugossy Gyula: A lázad
zépirodalmi, 353 old.)

uta közmondásunk van, d
k legbutább az, hogy „ak
i, az hamar megöregszik"
a, a mit sem kíváncsiskodó
hire rá nem kérdező, a dol
gére nem járó emberek i
gszenek, s ráadásul lénye
hamarébb, mint azok, akil
matuzsálemi korban is elmagya
ráztatják maguknak a számítógé
peket, az új gyógyszereket, a rock
opera dramaturgiáját, vagy aká
csak az eddig nem használt fűsze
rek alkalmazásának előnyeit. Őke
a kíváncsiakat, mindig szívese
látják a fiatalabbak, velük ner
gond témát találni és kapcsolato
és örömöt és közös cselekvést.

Úgy gondolom, hogy az életü
delén járó fróinkat azért véljü
gyakran „fiatalnak", mert ne
kérdeznek. A fenti közmond
szelleméhez tartják magukat, s

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Ifjúság

1973 OKT 26

Karkus István

1021

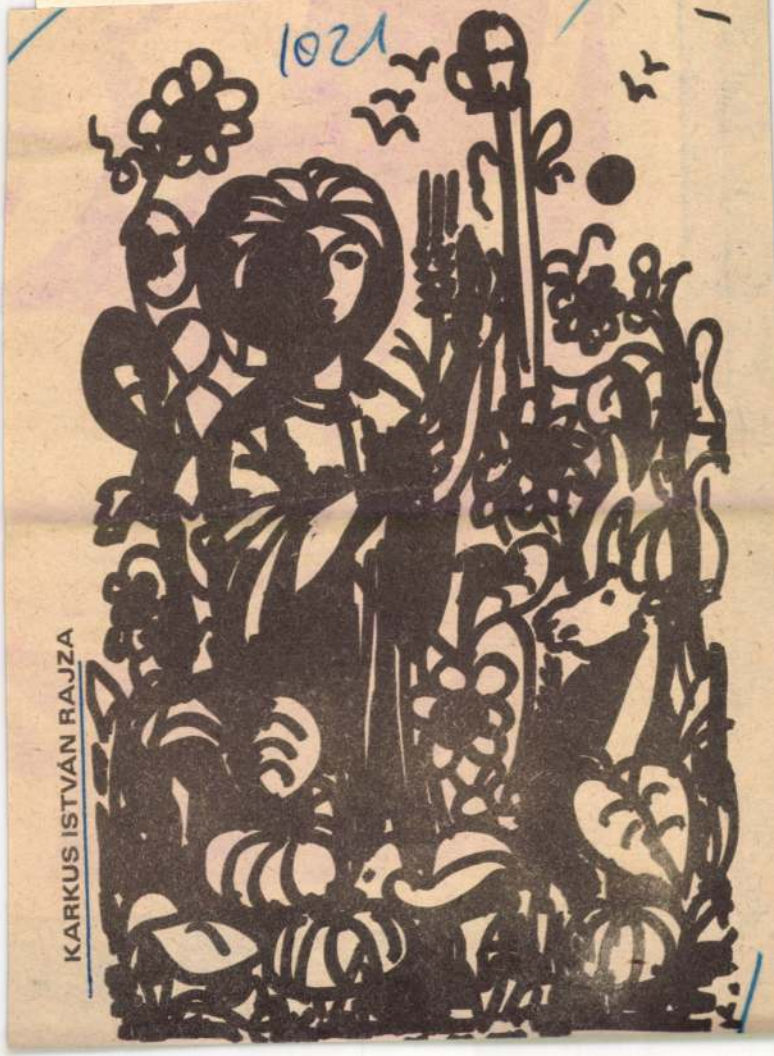

KARKUS ISTVÁN RAJZA

Népszabadság

Karkus István

1973 SEP - 21

KARKUS ISTVÁN

1021

BÁNYÁSZOK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-128

gadt, vörös ló, szájszag ...,
ba csípett. ha megnevettettem ... és minek ittam annyit?... hiba, hiba, rengeteg hiba ...

Néhány nap múltán már alig mozdultam ki a házból, a szomszédos élelmiszerbolt volt a legtávolabbi hely, ahova elmerészkedtem, naphosszat feküdtem a matracokon, gondolkoztam, megoldásokon, magyarázatokon törtem a fejem, a baleset, a baleset, én voltam az oka, hamarosan jön a következő, de mikor? fekszem, kezem a tarkóm alatt, néha Dódival beszélgetek, gyerekkori délutánok, elfelejtett mondatok jutnak az eszembe, a hibák, a rengeteg hiba, és most minden ellenem van, a földcsuszamlás a hegyoldalon, a víz, a beomló csatorna, részeg bicskások támadása, köd, köd, köd, homályos folt az ablak, miért zizegnek az újságok a sarokban?...

Karkus István grafikusművész

Ösztöndíjakat ítél oda a megye végrehajtó bizottsága. Kéthónapos alkotó szabadságban és havi 3 ezer ft. ösztöndíjban részesül a művész.

Dolgozók Lapja (Kanáram) 1974. máj. 29.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 NOV 24

Dolgozók Lapja (Komárom)

Karkus István
1021

Nagy Gáspár fordítása

TÁJ (linó) KARKUS ISTVÁN

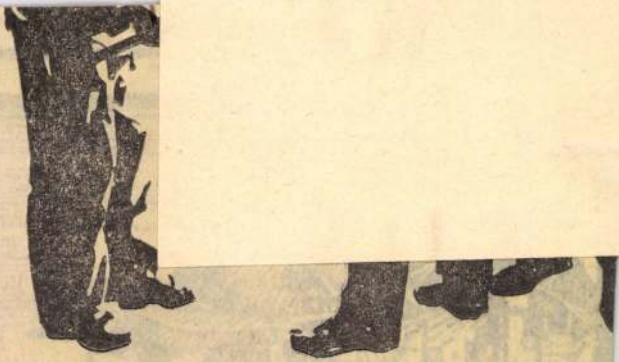

MAGAS

Munkaköri pótlék!

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 11

Karkus István grafikus

Dolgozók Lapja

KARKUS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Karkus István fiatal festőnyai grafikus munkáiból nyílt kiállítás november 10-én a budapesti Fiatal Művészek Klubjában. A kiállítás két hétig tekinthető meg.

mind az of effect

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

Karkus István

1972 SEP 1

1021

KISVÁROS

KARKUS ISTVÁN
METSZETE

SZEPTI

* FILMN

PÁLYÁZAT BEKULDÉSI HATÁRIDEJE. MIELŐBB A
VEGYETEK A SORSOLÁSBAN. AZ ALÁBBI ÉRT

ELSŐ DÍJ: 700,– FT-OS V
MÁSODIK DÍJ: 500,– FT-OS
HARMADIK DÍJ: 300,– Ft-OS

TOVÁBBI DÍJAK: 50 DB EGYENKÉNT
50,– FT ÉRTÉKŰ

A KITOLTÖTT NEVEZÉSI LAPOT SZ

A MOZGÓKÉP-FORGALMAZÁSI VÁ
BUDAPEST V.,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dolgozók Lapja Komárom

1973 NOV 18

Karkus István
1021

DOLGOZOK LAPJA

Gyümölcshordó
(Karkus István metszete)

ob bő
ai Mezőgazdasági

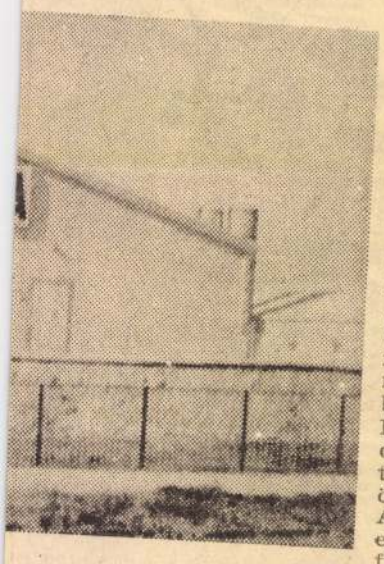

gi, takarmánynak szánt kukorica. Ezért a legrövidebb úton egyeztetni kell a termelés és felhasználás kívánságait és feltételeit. Mindez ma már távolról sem csupán kutatási feladat, hanem az iparszerű növénytermelés és állattenyésztés mindennapi gondja. A bábolnai gazdaságban a hazai és külföldi tapasztalatokat a jövőben tovább hasznosítják, s nem annyira a területek növelésével, hanem a

országban illetve külföldön is széleskörűen alkalmazzák.

A hazai partnerek szinte kizárólag a bábolnai istállókat alkalmazzák, de egyre nagyobb mértékben kerülnek külföldre is ezekből az épületekből. 1972-ben például a varsói Motoimporttal kötött szerződés alapján 15 korszerű baromfiistálló szállítását kezdte meg. Az épületek és a technológiai berendezések terveit a gazdaság tervező irodája készítette. A tervezésnél messzemenően figyelembe vették, hogy az épületek Lengyelország különböző vidékein épülnek, s a szerkezetek könnyen, egyszerűen összeszerelhetők legyenek. Az épületek szinte napok alatt elkészültek, s a legkorszerűbb fűtéssel, illetve automatikus vezérlésű szellőzéssel látták el. Az egyenként 5000 szülőpár befogadására alkalmas baromfiistállók építését a gazdaság szakemberei irányították. A tervezők és kivitelezők összehangolt munkája eredményeként 1973 elején valamennyi épület üzembe helyezése megtörtént.

A legújabb tárgyalások eredményeként tovább bővül az istállógyártás. Korábban az iraki kormány pályázatot írt ki különböző baromfitele-

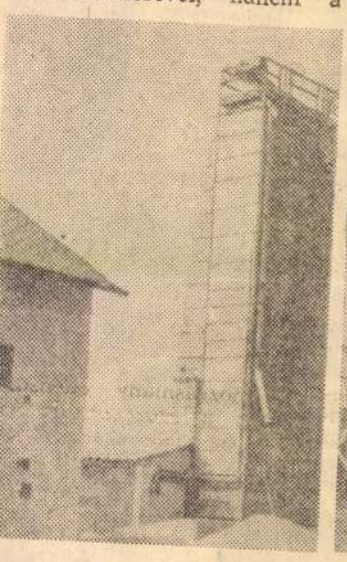

bábolnai gabonaszárítók teljesítménye óránként 15 tonna 5 százalékos nedvességelvonással). A berendezés egy akmunkás munkáját igényli. A torony 17 méter magas, 3 méter széles és 4,5 méter hosszú. A szárító három hét alatt 10-12 munkással felépíthető.

melési technológia további életesítésével kívánnak naobb eredményeket elérni.

Baromfiistállók — külföldre

Bábolnán az első baromfityésztési program megjelekor már súlyos gondot

pek építésére. A pályázatok kétharmadát a bábolnai kombinát nyerte, s ennek értelmében egy nyugatnémet partnerrel együtt a 46,5 millió márka értékű megrendelésben a többi között 60 istállót építenek Irakban. Ezekből három, egyenként évi 70 millió étkezési tojás termelésére alkalmas tojótelep lesz. Az új istállók alapozási ter-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 JAN 27

Dolgozók Lapja Komárom

Karkus István

1021

7

Játék

(Karkus István metszete)

Znar

Állati dolgok

A BUTA GORILLAGYEREK

Egy amerikai állatkerben egy gorillacsemete makacsul visszautasította az ételt. Az állatkert igazgatója naponta felkereste ketrecében a kis gorillát, gyümölccsel, kenyérrel és más étvágygerjesztő ételekkel megrakodva, s az állat szeme láttára evéshez látott, közben pedig meg-megkínálta a gorillát is. Végül a majmocska megtanult önállóan étkezni. Ezek a „leckék" az igazgatónál is éreztették hatásukat: néhány hét alatt 15 kilóval nehezebbnek találtatott.

KÖNNYEK A KROKODILOKÉRT

Ugandában csaknem minden esztendőben repülőgépről számolják össze a krokodilokat, 1967-ben kb. 700, 1972-ben pedig már mindössze csak 240 állatot találtak. A krokodil eltűnésének egyik fő okát a túristák jelentik, akik összetapossák a folyók partjait és elpusztítják az ott lerakott krokodiltojásokat. Ha nem léptetnek életbe különleges intézkedéseket, akkor Afrikának ebben a térségében a krokodilok a kipusztult állatfajták számát fogja gyarapítani.

VEGYTISZTITÁS — MADARAKNAK

Évente sok tengeri madár pusztul el a víz olajszennyeződése miatt. Nemcsak az a baj, hogy az olaj közvetlenül a madarak szervezetébe kerül. Nagy veszélyt jelent számukra az is, hogy az olaj károsítja tollazatuk struktúráját, s a tollak így vízáteresztővé válnak. A madarak ilyen állapotban könnyen lesznek különböző betegségek áldozatai. Az angliai Newcastle egyetemén megszervezték a tengeri madarak megmentését. Itt speciális anyaggal tisztítják meg a madarak tollazatát az olajszennyeződéstől. Ez a művelet néhány napot vesz igénybe.

ZENE A TYÚKOKNAK

Az egyesült államokbeli Angelcampben levő rádióállomás munkatársainak tudomására jutott, hogy a környébeli farmerek rádiókészülékeket állítanak fel a tyúkólakban. A farmerek állítása szerint hasonlóan ahhoz, ahogyan a zene növeli a tehenek tejhozamát, befolyással van a tyúkok tojástermelésére is. A rádióállomás igazgatósága az új „hallgatók" igényeit figyelembe véve új esti műsort vezetett be „Zene a tyúkketrecek lakóinak" címmel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 11

Dolgozók Lapja Komárom

Karkus István

K LAPJA 1975. május 11. vasárnap

1021

KARKUS ISTVÁN: RAJZOLÓ (linómetszet)

KÉPZŐMŰVÉSZET,

A DOLGOZÓK LAPJA VASÁRNAPI MELLÉKLETE

Utazunk... Utazzunk!

Amint a napsugarak barátságosabb viszonyba kerülnek földünkkel, egyre több ember forgatja kezében a naptárt: mikor és hová utazzunk, hol pihenhetnénk ki nemcsak kellemesen, hanem hasznosan is fáradalmainkat. „Gyalogolni jó!" — adta országjáró körútjáról írt riportsorozata címéül Móricz Zsigmond. A latinos egyszerűséggel odavetett mondat korunk IBUSZ-reklámjának is beillene. Mert valóban, utazni jó, utazni hasznos. Kikapcsolódni a sztereotipiákból, más tájak embereit, más földek ételeit, a kirándulók „szállítása", oda- és visszahozása, hanem kulturált programokat kell biztosítani. A megnövekedett igényekhez igazodó étkezési és szállítás lehetőségeket kell teremteniük. Megyénk egyik idegenforgalmi szakembere olykor rezignáltan emlékszik az utazások „klasszikus" korszakára, amikor ezer embert „felpakoltak" a filléres különvonatra, ki-ki maga vitte elemózsiáját a szatyorban — aztán töltse úgy a napját, ahogy éppen tudja. Ezek voltak a „zsíroskenyér" kirándulások...

nálkozik: Esztergom határában, a táti szigeteknél jelenleg kihasználatlanul áll a valamikori szénrakodó épülete. Évekkel ezelőtt terv is született, a dorogi fiatalok akarták hétvégi háznak, csónakháznak. Nem túlságosan nagy költséggel parádés turistaházat lehetne kialakítani a szép Duna-parton. Esztergomtól öt percnyire, Táton két hatalmas műemlék pajta áll egymás mellett. Gabonatárolásra egyre kevesebbet használják ezeket, a helyi malom vállalja a termény őrzését. A több

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Karkus István

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 DEC 16

A Fény új számáról

A Tatabányai Szénbányák Szakszervezeti Bizottsága kultúrbizottságának időszakos kiadványa kéziratként jelenik meg. A szerkesztés törekvése ma már eléggé körülhatárolható, nyilvánvaló: hogy tudniillik valamiféle rendszeresen megjelenő üzemi lapot pótoljanak. Ez — a jelen körülmények között — egyszerre előnyös és hátrányos formában is jelentkezik a kiadványban.

Mindezek s még sok hasonló mozzanat alapján vetődik fel bennem a gondolat: Tatabánya, telve ipari üzemekkel, vajon nem bírna-e el egy „üzem-közi" vagy akár éppen városi lapot — a település sajátos profiljának megfelelően. Csupán menet közben felvetődött gondolat ez, minden határozottabb elképzelés nélkül. Érdemes lenne alkalomadtán behatóbban foglalkozni a témával.

Megfigyelhető egyébként, hogy a Fény egyre ízlésesebb kivitelben lát napvilágot. Nemcsak a borítón látszik ez, hanem például azon is, hogy Karkus István, Hatrapál József, Görgényi István grafikái is színes-mozgalmassá teszik a kiadványt.

Tematikailag érdekesnek tartjuk Roznai István „Műszaki értelmiségünk szerepe a tudományos-technikai forradalom és a társadalmi haladás elősegítésében" című gondolatébresztő írását, Jávorkai István „Megjegyzés a szocialista brigád bérleti előadásokhoz és a kulturális tevékenységhez általában" című, belső hevületről és őszinte segítőszándékról tanúskodó cikkét, valamint a korábban is említett írásokat. Maga az irodalmi rész az adott lehetőségek közt talán eléri célját, ám amiként a szakszervezeti feladatokról szóló cikksorozat száraz hangvételén is oldani kellene, úgy kétségtelenül erősítésre szorul az irodalmi összeállítás is, hiszen a 2000 példányban megjelenő kiadvány révén sok-sok dolgozó — a művészet iránt talán ma még nem minden esetben a megfelelő igénnyel, mélységben érdeklődő fizikai dolgozó — ízlését lehet orientálni az egyszerűtől a „bonyolult" felé. Mindehhez persze a gyakoribb megjelenés is elengedhetetlen lenne, aminek valóraváltásához talán a korábban felvetett ötlet is jelzi a járható utat.

Lehetőségek rejlenek a Fény-ben — ma még a körülmények folytán nem eléggé kihasználható, lehetőségek. Amit adnak — vegyük szívesen, s ne becsüljük le ennek a kiadványnak a szerepét.

(j)

felelősségteljes társa
munkája. Az értékelő ta
léseken a pártmegbíza
teljesítését is elemzik és
erősítik az egyes komm
ták megbízatását. S az
kénti értékelés nagy sze
játszik abban, hogy nő

Készül a fitotron Martonvásáron

NÖVÉNY-KÍSÉRLETEK *az időjárástól függetlenül*

Jelentős objektum kivitelezésén dolgoznak Martonvásáron, az MTA Mezőgazdasági Kutató Intézetének parkjában: már állnak a falai az első hazai fitotronnak, a magyar biológiai kutatások új fellegvárának.

A mintegy 110 millió forintos beruházásnak óriási szerepe lesz a hazai biológiai, genetikai és fiziológiai kutatásokban: segítségével függetleníteni lehet a növény-kísérleteket a külső időjárási tényezőktől. A fitotron növénynevelő kamráiban a kísérlet által megkövetelt szükségletek szerint, a külső időjárási tényezőktől függetlenül lehet programozni a hőmérsékletet, a páratartalmat és a fényerőt.

A növénynevelő kamráknak rendkívül nagy lesz az energiaigényük: egy nap alatt nyolcszor annyi villanyáramot majd, amely Baracskáról ágazik el a fővezetékről.

A fitotron berendezéseit, a légkondicionáló kamrákat és az egyéb szükséges műszaki eszközöket egy kanadai vállalat, a Controlled Environments Ltd szállítja. A martonvásári fitotronhoz vásárolt berendezések jelenleg a világon a legkorszerűbbek.

A fitotron a tervek szerint januárban fontos szakaszhoz érkezik: megkezdik a növénynevelő kamrák szerelését.

Több áram a Gagarin Hőerőműből

A Gagarin Hőerőmű négyes blokkját szerdán hajnalban párhuzamosan kapcsolták az országos hálózattal és ezzel az

Kiállítás

Költőiség és racionalitás

Bozóky Mária és Karkus István tárlatán

Gyorsan váltják egymást a kiállítások nyáridőben a keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központban. Két olyan művész mutatkozott itt be gyors egymásutánban, akikben közös, de gyökeresen eltérő vonások is fellelhetők.

Bozóky Mária és Karkus István képeit láthattuk az elmúlt három hét alatt. A közös bennük, hogy mondandójukat egyikük sem tudja egy technika keretei közé szorítani. Bozóky Mária fest és rajzol egyszerre, Karkus István még több eszközt alkalmaz vegyes technikájú munkáin. A két alkotói világ azonban gyökeresen különbözik is. Az előbbi alapvetően lírai, az utóbbiban a racionalitás a meghatározóbb. A festőnőt talán legjobban témaválasztásai jellemzik, több Vörösmarty és Csokonai illusztrációt is bemutatott Keszthelyen. Jól érzett rá a „rokon lelkekre", ugyanis az ő érzékeny, kecses vonalai, ábrándos rózsaszínjei, titkot rejtő kékjei, lilái, játékos firkái ritka pontosan idézik fel a két költő világát. A stílust jól támogató technikát is meglelte, tusakvarrelleket készít. Festékkel, színekkel megalapozza a kép érzelmi, hangulati vázát, amit aztán rajzolt tusvonalakkal fogalmaz konkrét témává. Gazdag érzelmi élet, igazi nőies érzékenység árad felénk e lapokról.

Karkus István művei szinte súlyosnak hatnak Bozóky Mária könnyed, lazúros, áttetsző munkái után. Karkus világa komorabb, s nehezebb feladat elé állítja a befogadót is. Nonfiguratív művein hol a szigorú egyenesek pattogó ritmusa, hol lágy, elomló formák hullámzása kínál vizuális élményt. Kísérletező hajlamáról jópár négyzetméternyi Ikarusz

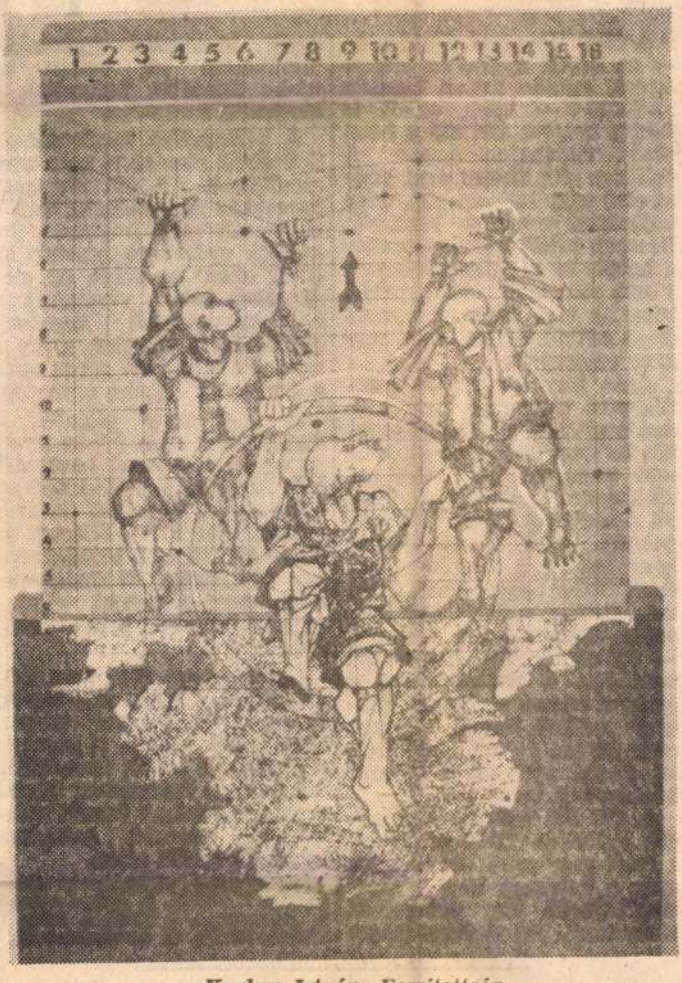

Karkus István: Feszítettség

című képe is meggyőzheti a látogatót; ezen ragasztott, fújt, festett felületek színesítik az amúgy is plasztikussá tett alapot. Grafikáin ugyanakkor szigorú rend uralkodik. Egy koordináta rendszer-szerű hálóban helyezi el alakjait több képén is, mintha az élet szabta kereteket, s a bennük vergődő, küszködő figurákat ábrázolná.

A népes tárlatlátogató közönség közt bizonyára akad, akihez Bozóky Mária költői hangvétele, s akad akihez Karkus István elvontabb világa áll közelebb. De ez a sokféleség, a különféle képzőművészeti ízlések, igények tiszteletben tartása csak dicséretére válik a Balaton-parti kultúrháznak.

— m. h. —

Bozóky Mária: Laterna Magica a prágai dómnál

MAGYAR SZAVAK
1091 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 JUL 2

sport — sp

Vívó VB Bécsben

Bronzérmes a női tőrcsapat

A férfi tőrcsapat döntő után — az NSZK nyerte az aranyérmet, miután 9:4-re legyőzte az NDK-t — több okból is furcsa helyzet állt elő a bécsi vívó világbajnokságon. A múltban alig történt meg, hogy az első négy bajnoki cím, négy különböző országba kerüljön; Bécsben jutott először éremhez a bolgár és a kubai vívósport, s arra sem igen volt példa, hogy az első négy szám után érem nélkül maradtak a magyar versenyzők.

Arno Strohmayer, az osztrák vívó válogatott tagja kedden ünnepelte 20. születésnapját. Ez nem lett volna különösebb esemény, ha „ebből az alkalomból" nem vív olyan jól a bécsi párbajtőr világbajnokság első fordulójában, hogy legyőzi a két évvel ezelőtti VB-n aranyérmes Székely Zoltánt a döntő asszóban 5:4-re. Ezzel tovább is jutott — Székely pedig kiesett. Így kezdődött a hatodik nap, s aztán a három győzelmes magyar mellett Pásztor ugyancsak három győzelmmel, Gellei pedig nyeretlenül hamar búcsúzott a versenytől.

A 132 fős mezőny a második fordulóra 72-re csökkent, s most már csak két magyar állta a versenyt, Pap Jenő, a világbajnoki cím védője, és Kolczonay, aki a fegyvernem egyik kimagasló egyénisége. Mindketten jól vették az újabb akadályt, bejutottak a harmadik fordulóba.

A kellemetlen meglepetések Székelyék kiesésével még nem zárultak le. A női tőrcsapat bajnokság negyeddöntőjében a magyarok még imponáló 9:1 arányú győzelmet arattak az NDK ellen, de aztán az elődöntőben 9:4-re vesztettek a nyugatnémetekkel szemben, akik 5:0-ra is vezettek, s így a tavalyi ezüstérmes gárda csak a harmadik helyért vívhatott.

A régi nagy ellenfél, a Szovjetunió ellen 9:7-re nyert az együttes, s ezzel harmadik lett. Roppant izgalmas volt az összecsapás, többszöri magyar vezetés után 8:7-es állásnál az újonc Győrffynek mindenképpen nyernie kellett Dmitrenko ellen, mert a szovjet válogatottnak jobb volt a találataránya.

Győrffy nem ijedt meg, 5:3-ra győzött, s utána már együtt ünnepelt a magyar csapat. Szinte ugyanebben a percben a Stadthalle másik termében is üdvrivalgás hallatszott: Olaszország ugyancsak feszült mérkőzésen hasonló arányban nyert az NSZK ellen.

Női tőrcsapat világbajnok: Olaszország. 2. NSZK, 3. Magyarország, 4. Szovjetunió, 5. NDK, 6. Kína, 7. Franciaország, 8. Lengyelország.

Asztalitenisz

Európa-bajnok a serdülő lány csapat

A malmői serdülő és ifjúsági asztalitenisz európa-bajnokságon *Magyarország* serdülő lány csapata Európa-bajnokságot nyert, miután a döntőben 3:0 arányban bizonyult jobbnak a *Szovjetuniónál*. A serdülő fiúk csapatversenyét *Svédország* nyerte Csehszlovákia 3:0-ás legyőzésével. A magyar fiúk a hetedik helyen végeztek, a helyosztón 3:2-re verték a Szovjetuniót.

Az ifjúsági lányoknál a magyar csapat a harmadik fordulóban 3:2-re kapott ki a Szovjetuniótól, majd a következő körben a Hollandia felett aratott 3:2-es győzelemmel biztosította helyét a legjobb négy között. Az ifjúsági fiúk között az elődöntőben Magyarország 5:0 arányban győzött Lengyelország ellen, s ezzel a legjobb négy közé került, ahol a döntőbe jutásért ellenfele a szovjet csapat lesz. (MTI)

Labdarúgás

Nemzetközi mérkőzések

NK Rijeka—ZTE 1-0 (0-0)

Zalaegerszeg. Jv.: Gergácz.

NK RIJEKA: Ravesics (Szavics) — Rupcsics, Juricsics, Ticsics (Stefanovics), Ljepojevics (Marjanovics) — Krisztícsevics, Kotur, Gracsan — Lukics (Skerjanc), Matrijan (Radmanovics), Desnica (Milenkovics).

ZTE: Kiss (Horváth Gy.) — Major, Csepregi II., Kereki (Konrád), Péter — Topor (Czigány), Török, esett a mérkőzés iráma és színvonala. A vendégek a 60. percben *Skerjanc* 11-esből lőtt góljával szerezték meg a győzelmet.

H. Katona SE—Tjiskra Motor Szovak 2-2 (1-0)

Zalaegerszeg, Dózsa pálya, 200 néző. Jv.: Lang.

Illés és Radó távo

Megkezdte

a ZTE NB I-es

Hétfőn megkezdte a felkészülést a következő bajnokságra a ZTE NB I-es férfi röplabda csapata. Ezen a héten még a ráhangoló edzéseket végzik a kék-fehérek, majd ezt követően egyhetes edzőtáborozás következik intenzív gyakorlással. A felkészülés hátralevő részében két tornán is rajthoz állnak az egerszegiek: augusztus 19—21. között Szegeden, a hagyományos Fesztivál Kupán szerepelnek, szeptember 10-én pedig az NSZK-ba utaznak, ahol Steinheimben vesznek részt egy nemzetközi tornán négy csapat társaságában.

A tornák közötti, és az azt követő időszakban több előkészületi mérkőzés szolgálja majd formába hozást az októberi eleji bajnoki nyitányra.

Gondot okoz a csapat szakvezetőinek, hogy két játékos, *Illés László* és *Radó Gyula* bejelentette távozási szándékát. *Radó Gyula* írásban közölte a klubbal, hogy nem kíván a

Atlétika

Kovács L. ezüst-,

Három za
a Budape

A válogatott viadallal egy időben a Népstadionban rendezte a Bp. Vasas a Vasas Kupa nemzetközi atlétikai versenyt, amelyen a zalai atléták egy csoportja is részt vett. A verseny egyúttal válogató is volt a Bulgária—Lengyelország—Románia—Magyarország

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

Karkus István.

1971 OKT 19

1024

Ismét Fórum-est

A tatabányai Népház ifjúsági klubjában ezúttal másodszor rendezték meg az „élő folyóirat" jellegű Fórum-estet, amikor is Sebestyén László költő, Karkus István képzőművész és Nagy Károly fotós egyszerre mutatkozott be a fiataloknak — zömükben munkásfiataloknak. Mint első ízben, most is szóljunk dicsérőleg arról a törekvésről, hogy a tatabányai fró-költő emberek valahol ténylegesen „élő fórumot" kaphatnak — annyi elvételt kísérlet után. Erre szükség van, mert így teremtődhet csak eleven kontaktus a város (illetve lakóinak legalább egy kis töredéke) és az alkotó között.

A Fórum még mindig csak kísérleti stádiumban van — nincsenek végleg kialakult, s jól bevált formák. Ne csodálkozzunk tehát, ha kritikai megjegyzések is elhangzanak menet közben a „műsor-építkezéssel" és a vitával kapcsolatban. Megfordítva viszont: mindenképpen biztatjuk a fiatalokat, hogy „szakértőket", „tekintélyeket" ebben a klubban ne ismerjenek el — kérdezzenek, legyenek kíváncsiak valóságosan is mindarra, amit az alkotó folyamatról szeretnének megtudni.

Kérdezhetjük persze: efféle „szerző estekre" a mi alkotó embereinknek nem lenne-e nagyobb számban, s többféle szükségük? Valami nosztalgia ébred bennem e gondolat kapcsán, amely végeredményben mégis csak előremutató. Ha képzőművészeink annak idején egy-egy szocialista brigáddal többékevésbé tartós kapcsolatot tudtak kialakítani, általában a művészemberekre értve: miért nem érhető el ez manapság?

A Bányász Színpad tagjai, s maga Sebestyén is olvasott fel verseket, Karkus István és Nagy Károly kis „házi" tárlaton mutatkozott be a fiatalokból álló közönségnek, s néhány szóval ők is vallomást tettek munkájukról, elképzeléseikről.

Nem mai gondunk: sokféle lehetőséget teremtve hozzájárulni a megyei művészeti élet bontakozásához, izmosodásához. Örvendetes dolog lenne, ha az ifjúsági klubok sokhelyütt vállalnák a kezdő lépések nehézségeit a művész-közönség kapcsolat közvetlenségének újrateremtésében, felépítésében. Valamennyiünk hasznára.

(j.)

összeállították. Fel tud
ni a figyelmet különb
rülményekre, melyek
tik az elgondolások m
sítását. Azonnal java
is adnak, hogy az ell
seket milyen úton lel
ban, gyorsabban és ne
sósorban gazdaság
megoldani.

Ahogy a népgazdaság egé-
szét, vagy a nagyobb terme-
lő egységeket gazdasági ösz-
tönzők útján vonják be az
előnyösebb termelési érdekelt-
ségbe, ugyanúgy lehet ered-
ményesen eljárni a munkások,
a dolgozók esetében. A he-
lyesen ismertetett tervből meg
kell tudni minden dolgozó-
zésre jusson anyagi érdekelt-
ségük fokozódásában. A szak-
szervezetek pedig, mint a ter-
melési agitáció gazdái, még
többet tegyenek a jó munka
erkölcsi elismerésének kifeje-
zése ügyében. Nem érdektele-
nek ezek a gondok a tervezés
most közelgő időszaka előtt.

Berde Mihály

Födém — és idomkő

A megnövekedett kislakás-
építés fokozott feladatot ró
az építőanyagiparra. A Beton-
és Vasbeton Művek komáromi
üzemében készül a BH beton
egyre sürgetőbb az idomkő-
gyártás gépesítése.

Nagy gondot jelent az üzem
dolgozóinak és vezetőinek,
hogy nem tisztázott a gyár

A Vörös Csillag szocialista brig
Hercegh Imre és Frikton Gábo
1200 idomköve

DEC 19

1021

Karkus István: Házak
A Bányász Képzőművészeti Kör anyagából

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

szegszerűen ugyan kiegyenlítik egymást, hatásuk azonban várhatóan eléggé eltérő lesz az egyes családokra, dolgozó rétegekre.

Válasz:

Ez valóban így van. A bérmelési intézkedések követeztében a számítások szerint ntegy 800 ezer dolgozó kesete jelentősen nő. Igaz, a éremelés hatását valamevest csökkentik az árintézkedések, de a reálbér-emelés értéke ezeknél a rétegeknél gy is számottevő, és javítja a érarányokat. Más munkás-letve alkalmazotti családokál a különböző intézkedések atása kiegyenlíti egymást. em kis számban lesznek onban olyan családok, első-rban a jobban kereső, nayobb jövedelmű rétegekben. ol átmenetileg csökken a áljövedelem. Az intézkedék kidolgozásakor messzeenően tekintettel voltunk az acsonyabb keresetűek helyére. Erre utal, hogy csökentettük a zsír és a szalonfélék árát; mindkettőnek az acsonyabb keresetűek házrtásában van nagyobb jentősége. A ruházati cikkek zül is elsősorban az alacsoabb keresetűek által vásált cikkek árát csökkentjük. nyugdíjjárulék progresszív elése viszont a nagyobb kesetűeket érinti.

élők reáljövedelmét.

A termelékenység gyorsabb növelésével további terven kívüli lehetőség nyílik arra, hogy a központilag elhatározottakon túl, az üzemek bérkorrekciókat hajtsanak végre. Ezt szolgálja az is, hogy a vállalatok a tartós létszámcsökkentéssel megtakarított béralapnak 75 százalékát fordíthatják a dolgozók fizetésének növelésére, valamint jutalmazásra, az eddigi 50 százalék helyett. Az üzemek az eddiginél jobban érdekeltek az export növelésében és az import csökkentésében. Ez remélhetőleg ugyancsak azt eredményezi, hogy béremelésre és jutalmazásra is felhasználható terven felüli összeghez jutnak.

Kérdés:

A húsárak emelése nyilván módosítja a háztartások étrendjét. Hogyan elégítjük ki a más élelmiszerek iránt várhatóan megnövekedő igényeket?

Válasz:

A disznó- és a marhahús fogyasztásának várható csökkenését mindenekelőtt több

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1977 MÁJ 2 0

Magyar Ifjúság

Karkus István

/1021

KARKUS ISTVÁN METSZETE

...romok alatt.
...egyetlen percre
...mok mellől. Ami-
...munista Párt fő-
... megszemlélte a
...kogva borult az
... utasítást adott,
...munkát, amíg az
...izedik napon az
... tartották, hogy
...desanya viszont
...ágított a romok

...n megtörtént a
...egy sarok óvott
...ülést sem szen-

...Crainic Sorinnal
... együtt – még
... Egy Bukarest
...mindkettőjüket.

nevéből i...
vétel, ille...
máit tár...
ideológia...
munkásfi...
Diákszöv...
UTC-n b... sorkatonát egyaránt.

A szocialista építés távlatairól az Állami Tervbizottságnál TOMA MELINTE főosztályvezető tájékoztatott. A Román Kommunista Párt által kitűzött cél az, hogy Románia 1990-re elérje a 2500 dolláros egy főre jutó nemzeti jövedelmet a tavalyi 1000 dolláros szinttel szemben. Ennek érdekében a jelenlegi ötödik ötéves terv időszakában is igen magas tervszámot irányoztak elő: az 1975-ös 362 milliárd lejről 1980-ra 610 milliárd lejre kívánják emelni a nemzeti jövedelmet, ami évente 10–12 százalékos növekedéssel számol.

A főosztályvezető utalt rá, hogy Románia nemzeti jövedelmének magas hányadát, 33–34 százalékát fordítja felhalmozásra. (Csupán az össze-

A 30...
központ...
kus har...
ristának...
ereje a...
paradic...
itt gyár...

A vá...
ka Ifjú...
UTC B...
emelete...
építetté...
lemző, ...
fiatal k...

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Karkus István,
grafikusművész

DOLGOZÓK LAPJA

1980 SEP 7

A bemutatott alkotások az augusztusi országos bányász faragó táborban készültek Tatabányán. Karkus István grafikája díszítette a részvételért kapott okleveleket. A fotókat Fodor Zsolt készítette.

Karkus István gra[illegible]kája

...nak elnöke, Arcsarov remek ...ember.

Nálunk minden nagyszerű.

Ez az Arcsarov egyszer összehívott bennünket, és így szólt:

— Kedves lakótársak, egy kissé rendeznünk kellene ezt az udvart. Például miért ne létesíthetnénk virágágyakat, ahol gladióluszok vagy rózsák pompázhatnának? Képzeljék el, milyen gyönyörű lenne, és menynyi örömöt szerezne mindenkinek!

— Helyes, helyes! — harsantak az egyetértő kiáltások.

— Köszönöm — mondta Arcsarov — egyetlen pillanatig sem kételkedtem abban, hogy támogatják a jó ötletet. Egy pillanatra elhallgatott, és arca gondterhelt kifejezést öltött. — De, kedves barátaim, vegyük ...ontolóra azt a körülményt, ...tól félek, hogy a gyerekek három nap alatt széttaposnák a virágokat. Inkább szereljünk fel védőtetőt az egész udvar fölé, állítsunk alá padokat, asztalokat. Aztán az egészet fűtassuk be szőlővel. Képzeljék el, milyen szemet gyönyörködtető lesz! Mert nálunk a fiatal anyák és az idős nyugdíjasok nem ...dnak leülni az udvarban, hogy pihenjenek egy kicsit. Mit szólnak ehhez az ötlethez?

— Helyes, helyes! — harsant több hang.

Elnökünk derűsen elmosolyodott és bólintott:

— Örülök, kedves barátaim, hogy helyeslik tervemet. Jólesik, amikor az ember könnyűszerrel közös nyelvet talál másokkal. De vizsgáljuk meg ezt a tervet kritikus szem-

...át?

...mel: hiszen e... összetákolt t... hány hevenyé... talán nem le... különb díszc... get a gyerme... rülmény kedves lakótársak, új tervet sugall nekem. A védőtető helyett inkább építsünk közösen az udvarban homokozókat és hintákat a kis lurkók számára. Képzeljék el, mekkora örömöt szereznek majd ezek!

— Helyes, helyes! — hallatszottak az egybegyűltek kiáltásai.

— De ez még nem minden, kedves lakótársak — folytatta Arcsarov. — Az udvar közepén mesterséges dombocskát építünk kis vízeséssel és titokzatos, sötét barlanggal. Ilyet még senki sem csinált!

— Helyes, helyes! — rikoltották valamennyien.

— Persze, hogy helyes — ...gatartásuk kissé zavarba ejt. Azt javasoltam, létesítsünk virágoskertet — és önök beleegyeztek. Azután virágoskert helyett védőtetőt meg asztalokat javasoltam — é: önök ebbe is beleegyeztek A dombocskába, meg a vízesésbe is beleegyeztek. És most ugyanilyen lelkesen beleegyeztek abba, hogy ne legyen se domb, se vízesés, Hogyan értsem ezt?

— Hát akkor csináljunk autóparkolót az egész udvarból! — hallatszott egy hang.

Erre az egybegyűltek nemcsak egyemberként „helyes"-t kiáltottak, hanem még tapsoltak is. És ebben maradtak.

(Fordította: *Gellért György*)

Karkus István, grafikusművész

a tatai várban rendezték meg a „Tavaszi tárlat '82" c. kiállítást. Egyfajta szürrealizmus van jelen Karkus István grafikáiban; a vegetációból kiemelt motívumokkal, vagy részletekkel dolgozik, robosztusan, elnagyoltan, – inkább taszít, mint vonz.

Salamon Nándor: Vita képzőművészeti életünkről. Dolgozók Lapja, 1982. máj. 29.

KARKUS István (festő)

Kiállitása volt 1985-ben: tatabányai Árpád Hotelben

WEINER Tábor: Képzőművészeti krónika : 1985. nov.,dec. Uj Forrás, 1986/2. 79.p.

Karkus István, grafikusművész

A művészeti hetek alkalmával mutatkozik be Pápán, a Jókai Könyvtárban a győri műhely a legnevesebb grafikusaival. — A karc, vonalhatásokkal gazdálkodik Karkus István.

Fleitler László: a győri Grafikai Műhely pápai kiállításáról.
Napló (Veszprém), 1984. jún. 6.

KARKUS István (festő)

Valami hasonlóval kísérletezik — két képe tanúsága szerint — Karkus István is. A felületek megmunkálásában sok tapasztalást hasznosít, de a szellemiség sugárzását kevésbé tudja közvetíteni, mint példaképei. Nem érezzük a kényszerítő erőt, a festői invenciót, amely az alkotást kilöki a világra, de nem kínál fogódzót a látvány oldaláról közelítőnek sem. Mintha beérné az érdekes felületek létrehozásával.

SALAMON Hóndor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen. In. Uj Forrás, 1986/2. 76.p.

Karkus István, grafikusművész

Három éve a KSH Számítástechnikai és Ügyviteltervező Váll. szakszervezeti bizottsága vetélkedőt szervezett és ennek keretében a vállalat 17 megyében a helyi képzőművészektől begyűjtött művekből kiállítást rendezett 16 városban, most a 17-ik, a zárókiállítás a Keleti pályaudvaron látható. — A színvonalat jelzi, hogy a bemutatón többek között Koszta Rozália, Karkus István alkotásai szerepeltek.

Karkus István: „Asztalos műhely" c. /repr./

Lőrinci Miklós: Tárlat a pályaudvaron.

Munka, 1984. 5. 23.-old.

Karkus István, grafikusművész

Megnyílt a Komárom megyei képzőművészek kétévenkénti tárlata. – Karkus István vegyes technikájú képei hangváltást jelentenek, a „Kibontakozás", az „Időtlenség" és a „Csend" c. művei szerepelnek. Karkus István megjegyezte, két festményét lehetetlen helyen állították ki. (Ecikk írójának is ez a véleménye). (említve).

Vaderna József: Tavaszi tárlat 1984.

Dolgozók Lapja, 1984. máj. 17.

Karkus István, grafikus

a tatai ~~Várbot~~ Várban megrendezett hagyományos kiállításon szerepelnek a művész grafikái.

Jenkei János: Észrevételek az Ezi-Téli tárlatról.

Dolgozók Lapja, Komárom, 1977. dec. 18.

Karkus István

20. Tablo tus 39x60 cm

21. Emlekezés tus 39x60 cm

Őszi tárlat 1976 Tata, Vár katalógus

Karkus István, grafikus

a tatabányai „Bányász Képzőművészeti Szabadiskola" 30'éves jubileumi tárlatán szerepel a művész már megszokott pantomimvilága. – „Kiűzetés" – „Bábok tánca" c. lapok. (említve).

Wehner Tibor: A jövő.
Dolgozók Lapja, 1977. okt. 16.

Karlus István

Műve szerepel a Tatai Kuny Domokos Múzeum
Őszi Tárlatán

Tata, Vár, 1977. december-1978. január

-katalógus a könyvtárban-

Barkus István

Önálló kiállításai: Ruda-
bánya, Művelődési központ,
1973. Tatabánya, Népház, 1973.
Munkásmozgalmi Múzeum Ga-
léria, 1977. stb.

=: Komárom megye kiprémművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Karkus István

Méltatás.

Wehner Tibor: Visschaugtalanul.
Művészet, 1979. május - 36. lap.

Karkus István

1967-ben a Fiatal képzőművészet Országos kiállításán első díjat nyert.

Komárom megye képzőművészet.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Barkus István

1966 óta kiállításain linóleum-metszetek mellett groteszk figurákkal benépesített tájkarcokkal jelentkezik.

—: Romániai magyar képzőművészet. Művészet, 1979. május – 40. lap.

Rackus István

Önálló kiállításai: Zalaegerszeg, Művelődési Központ, 1967.: Budapest, Fiatal Művészek Klubja 1972. stb. Tatabanyán él a művész.

— Komáromi megye lépzőművészei. Művészet, 1979. május – 40. lap.

Barkus István

1946-ban született Barkus István Tatabányán. A Bányász Képzőművészeti Körben Krajcsirovits Henrik tanítványa volt.

—: Komáromi megye képzőművészei. Művészet, 1979. május – 40 lap.

Karkus István, grafikusművész

A Tatabányai Szénbányák megbízást adott négy tatabányai művésznek intézményei belső tereinek díszítésére. – Karkus István grafikusművész és Krajcsirovits Henrik festőművész is konkrét megbízást kapott. – A művész nagyméretű, horizontális kompozíciójú plakátszerűen megoldott sok alakú táblaképet alkotott. (említve).

Győry Csaba: A mecénas és a művész felelősség.

Dalgozók Lapja, 1976, szept. 16.

Karlus István

„Asztalosműhely"	rézkarc	20x30 cm
„Találkozás"	rézkarc	— " —
„Leplevadászok"	rézkarc	— " —
„Csoda"	rézkarc	— " —

Őszi Tárlat 1975, Tata, Vár 1975 december-1976 január

MDK.

Karkus István

Kiállitási kritika

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 jan.18.

Karkus István.

a József Attila Megyei Könyvtár-
ban rendezett kiállításon rézkar-
cait mutatta be.

(s): „Műteremsarok".
Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1973. márc. 1.

Karkus István

A Komárom megyei képzőművészek Őszi Tárlatán „Falusi ünnep" c. linómetszete szerepel. (szulítve.)

Jenkei János: Őszi tárlat – 1971

Dolgozók Lapja (Komárom) 1971. nov. 7.

KARKUS ISTVÁNNÉ

B.Nagy Lajos: Ez van : Tatabányai képző- és iparművészeti kollektiv tárlata. = Uj Forrás XX. évf. 1.sz. 1988. 54.p.

Érdekes törekvés a *Karkus Istvane: Változások* című sorozatának képei hangulatfényképek: intim, az anyagszerűséget jól hangsúlyozó, a figurálistól szélsőségesen elvonatkoztatott foltok kompozíciói. Hangsúlyozottan

Karkus István grafikus

A tatai várban rendezett őszi-téli tárlaton szerepelnek grafikái.

Jenkei János: Jegyzetek az őszi-téli tárlatról.
Dalgozók Lapja (Komárom), 1975. dec. 21.

Karkus Gyula grafikus művész.

Ill. a II. Balatoni Kisgrafikai Biennálén - Keszthelyen - várt vett művei - vel.

Dalgorók Lapja, Komárom, 1943. jül. 13.

Karkus István grafikus

A Komárom megyei képzőművészek 1974. évi őszi tárlatán szerepelnek grafikai munkái.

Wehner Tibor: Kísérletek, próbálkozások, átlagszínt az őszi tárlaton.
Dolgozók Lapja (Komárom), 1974. dec. 15.

Karkus István

„T 691" linó 52x70 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Karkus István

Valószínűleg látjuk az évben
elkötásait.

Dalgozók Lapja, 1943. febr. 4.

Karkus Istvánt

a Tatán megnyílt Őszi Tárlaton
grafikai műveit méltatták.

Jenkei János: Őszi Tárlat '72
Dalszínház Lapja, 1972. nov. 26.

Karkus István, grafikus

Rajz: Repe.

Karkus István: Bányászok M.8.

Népszábadság, Bp 1973. szept. 12.

Karkus István

Környén, a JEL képzőművészeti csaport grafikai kiállításán szerepeltek művei, metszetei.

W.: Megismertetni a művészetet. Dalgozók Lapja, 1972. szept. 12.

KARKUS ISTVÁN

24 ÓRA – MEGYEI KÖRKÉP 1996. szeptember 5., csütörtök

Karkus István grafikusművész emlékkiállítása a Jászai Mari Színházban

A modern emberi léthelyzet parabolái

Emlékkiállításon láthatja a közönség a tatabányai Jászai Mari Színház galériájában Karkus István grafikusművész életművének legszebb darabjait. Dr. Kövesdi Mónika művészettörténész a tragikusan korán elhunyt alkotó sorsát és életművét a nagy elől, a zseniális Kondor Béla művészetével rokonította.

Mint kiemelte, a magyar grafika nagy évtizede, a hatvanas évek művészeti terméséhez, alkotói légköréhez illeszkednek Karkus István legjobb munkái is. Rézkarcai, grafikai lapjai a modern emberi léthelyzet parabolái. Jelen van munkáiban, szemléletmódjában a hetvenes évek társadal- erkölcsének bírálata, meseszerű, lá- ietkez-

örök érvényű tanulságokkal is szolgálnak. Szabad ember, szabad alkotó volt.

A sokszorosított grafika – a rézkarctól, a linómetszeten át a litográfiáig – minden területén otthon volt, és alkotott maradandót. Grafikai lapjai, kiadványtervei, színházi plakátjai tanúskodnak erről – a kiállításon.

Életműve már lezárult – pályája úgy tört ketté, hogy mindvégig magában hordozta a művészsors mások számára zavarba ejtő tragédiáját, az érzékeny, az átélés és értés képességével megáldott, megvert, a veszélyesen felfokozottan élő huszadik századi magyar művész végzetét.

Az immár tragikusan befejezett életmű legszebb darabjait felvonultató kiállítást szeptember végéig láthatják az érdeklődők, a képzőművészet barátai a színház galériájában.

A sokszorosított grafika minden területén otthon volt

VII. ÉVFOLYAM 209. SZÁM ÁRA: 29,50 FORINT 1996. SZEPTEMBER 5., CSÜTÖRTÖK

Női tekések rajtja a Szuper Ligában

(9. oldal)

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI

24 ÓRA

Tatabánya, Esztergom, Dorog, Kisbér, Komárom, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tata és

Komlón gyilkoltak a tatabányai csalók

Ölt a férfi – vallott a nő

Álmában fojtottak meg két gyermeket Komlón még a múlt hét csütörtökén. A 8 éves kislányt és a 13 éves fiút fóliába csomagolta az anya és élettársa. A borzalmas ügyre kedden derült fény. A 31 éves V. J.-nét és élettársát, a 36 éves L. Sz.-t a Tatabányai Rendőrkapitányság két esztendeje körözi csalás bűntette miatt. Abban az időben – Tatabányáról indulva – nyakukba vették az országot, menekültek a törvény szigora elől.

A komlói rendőrök Sikondán találtak rájuk, ahol egy hétvégi házat béreltek. Itt bukkantak a hatóság emberei a borzalmas csomagra, a gyermekek tetemére. A nő vallott: elhatározták, hogy – tekintve kilátástalan helyzetüket – először végeznek a V. J.-né korábbi kapcsolatából származó testvérpárral, majd saját magukkal. A tettet a férfi követte el. Az áldozatok anyja az

Márkushegyen bérnövelést kérnek

Szinte senki nem érzi magát biztonságban – A VÉRT ne

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 JUL 20
ÉLET ÉS IRODALOM

Karkus István, festő- és grafikusművész

102

Bemutatjuk a Győri Grafikai műhelyt

Karkus István: Asztalosműhely

Grafikai műhely jött létre Győrben. Igényes környezetben, a grafika ősi és új technikáinak lehetőségeivel, egy-két megszállott alkotó és mecénás akarásával olyan csoport szerveződött, amely hitével, igényességével, emberi kisugárzásával példamutató. Szerencsés véletlen? Több annál. A tanács ideális környezetben épületet adott, hozzájárult a felújításhoz, a fenntartáshoz, egy gyár litóköveket és gépeket, a Képzőművészeti Alap anyagi támogatást juttatott. Sorompóba álltak a helyi alkotók, és meg-megújuló lendülettel szerveztek, majd Cziráki Lajos és Farsang Sándor vezetésével megkezdődött a folyamatos munka.

Az első másfél év eredményei jelentősek. Kirajzolódtak az elképzelések és törekvések: szellemi erők összegyűjtése, tehetségek felkarolása, ösztöndíjak juttatása, meghívások, kiállítások, „klasszikus" értékeket továbbvivő sokszorosított grafika. A műhely épülete olyan hellyé vált, ahol elmélyülten lehet dolgozni, ahol meg lehet beszélni az egyéni problémákat és mindannyiunk gondjait, bele lehet szólni fontos kérdésekbe, ahol minden gondolat és cselekvés egymást erősíti.

(Győrkös)

Jenő bácsi

_ Jenő bácsi — Szentiványi Jenő — hetvenöt éves. Jó érzés, hogy a magyar tudományos-fantasztikus irodalomnak is van „nagy öregje", aki a sci-fi asztaltársaságban is gyakorta megjelenik, s aki, ha távol marad, elrontja az estét. Öt esztendeje köszöntöttem ugyanitt Őt, meglátogattuk otthonában is az éppen gyengélkedőt, emlékszem, Jenő bácsi előszedte a háború előtt megjelent ifjúsági regényeinek egy-egy féltett példányát, manapság csaknem mind könyvritkaság. Most döbbenek rá ismét, milyen keveset is tudok Jenő bácsiról, sosem volt „irodalmi író", vagyis életének köznapi tényeiről csak a régen elavult Magyar Irodalmi Lexikon tudósíthatna, amely szerint — s feltehetően még az ezredfordulóig ez az információ marad érvényben — „jelenleg az Akadémiai Kiadó munkatársa". Nem írt tele több könyvespolcot, nevéhez nem fűződnek botrányok és pletykák, kitüntetését, ha jól sejtem, most is inkább az évforduló hívta életre, nem annyira a kultúra boncainak egyetemes elismerése. Nem ünnepségtásként mondom ezt, hiszen így történt. Az akaratot csak befolyásolhatták, de nem irányíthatták. Csak tanácsolhattak, de nem parancsolhattak. Gondolatokat ültethettek el, kiszámítva várható fejlődésüknek minden lényeges mozzanatát, ám ha a történés félresiklott, nem volt rajta hatalmuk, hogy meg nem történtté tegyék." Ha nem tudnám, hogy másként van, azt hinném, Szentiványi Jenő az írók szerepéről ír, a Jelenvalókéről, saját maga szerepéről. Mert a jó író is ilyen Jelenvaló, még ha nem is feltétlenül idegen lény: részt vesz a mindennapi életben, a kalandokkal kecsegtető nagyvilág egy nem is túlságosan érdekes szögletében, esetleg egy szerény, minden dicséretre elpiruló öregúr képét ölti fel, de valójában ő is azok közül való, akik talán évszázadokra meghatározzák a jövőt, s nemcsak akkor, amikor a jövőről írnak.

Legnagyobb műve, *A kőbaltás ember* ötödik kiadását tartom a kezemben; jómagam gyermekkoromban egy sokkal szerényebb külsejű és papírosú könyvben ismertem meg először

Jobb

■ *Bólya Péter: A veréb századik lépése — A védőirat — Szüret (három kisregény) (Magvető, 310 old.); A vihar szeme (válogatott elbeszélések). (Szépirodalmi, 370 old.) Horváth Péter: Szabad vegyértékek (Kozmosz, 241 old.) Lugossy Gyula: A lázadó (Szépirodalmi, 353 old.)*

Sok buta közmondásunk van, de az egyik legbutább az, hogy „aki kíváncsi, az hamar megöregszik". A tunya, a mit sem kíváncsiskodó, a semmire rá nem kérdező, a dolgok végére nem járó emberek is megöregszenek, s ráadásul lényegesen hamarébb, mint azok, akik matuzsálemi korban is elmagyaráztatják maguknak a számítógépeket, az új gyógyszereket, a rockopera dramaturgiáját, vagy akár csak az eddig nem használt fűszerek alkalmazásának előnyeit. Őket, a kíváncsiakat, mindig szívesen látják a fiatalabbak, velük nem gond témát találni és kapcsolatot és örömöt és közös cselekvést.

Úgy gondolom, hogy az életük delén járó íróinkat azért véljük gyakran „fiatalnak", mert nem kérdeznek. A fenti közmondás szelleméhez tartják magukat, s a

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Karkus István, festő-és grafikusművész
1984. AUG. 4
DOLGOZÓK LAPJA

1021

Simai Mihály:

Közömbös műholdak között

Hol a délibáb lovasa?
Hol az aranyláng-orrlikú,
horizont-rugó paripa
s a szőrén hullámló fiú?

Lovagolt fejjel lefelé,
sarkantyúi a zeniten.
Villámos haja, mint a szél
söpört a szökőár fölött.

Hol a nagyvérű paripa?
Hol az a nagyszívű fiú?
Meddig hagyja repülni a
sok égi-földi háború?!

Hol a délibáb lovasa,
hol az a vakmerő kölyök?
— melyik vesztébe
rohan a
közömbös műholdak
között . . . ?

Karkus István rézkarca

E. Szabó István fotói

„1946-ban születtem a Heves megyei Ecséd községben — írja E. Szabó István önmagáról a katalógusban. — 1960-tól Kazincbarcikán élek, munkahelyem a Borsodi Vegyikombinát. Néhány éves grafikai próbálkozás után a 70-es évek elejétől dolgozom a fotó műfajban. A most látható egyéni kiállításom a nyolcadik (az első fővárosi) bemutatkozásom".

E. Szabó István fotóművész kiállítása Budapes-

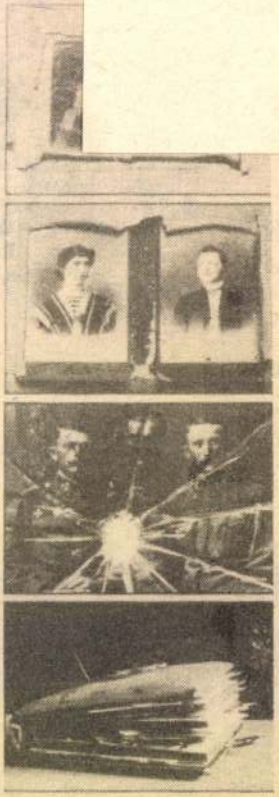

Karkus István

SZOMBAT, 1986. JANUÁR 18. NÉPSZAVA

Karkus István LESZÁLLÁS ELŐTT

Népszava
1986. I. 18.

mi gyanús nem tűnt fel nekem. — Azért jól körülnézett, újra szemrevételezte a vegyes társaságot.

— Véletlenül jöttél be, vagy valami céllal? — kérdezte a nő.

— Véletlenül... kíváncsiságból... Sok érdekes figura megfordul itt.

— Találtál valakit?

— Nem.

— Az jó. Legalább egy ki-

valóban nem tudott néha idejében és a megígért időben hazamenni. Ilyenkor jöttek a féltékenységi jelenetek. Szerinte mégsem ez lett a döntő ok, hanem az, hogy nem született gyerekük. Miért, miért nem, ezt a mai napig nem tudták eldönteni. Még az orvosok is mindig

Gerő János

Karkus István

Népraiz 19

Karkus István **BÁNYÁSZOK**

san megmondta: — Ha nem hagyod abba a mesterségedet, külön megyünk.

Csak így. Nem elválnak, nem is szakítanak; különmennek.

Két esztendővel ezelőtt költöztek össze, s most mellbevágta, végtelenül lealázta ez a megfogalmazás; de belátta, Sanyi nem fogalmazhat másként. Most cigarettával a szájában visszaszólt a szobába. Nyugodtan, higgad-

verte.) Neki nem kellett kaland, és Sanyihoz menekült. Sanyi könyvelő egy nagy ke-

Szekernyés László

BALESET

Karkus István

CSÜTÖRTÖK, 1986. MÁJUS 1. NÉPSZAVA

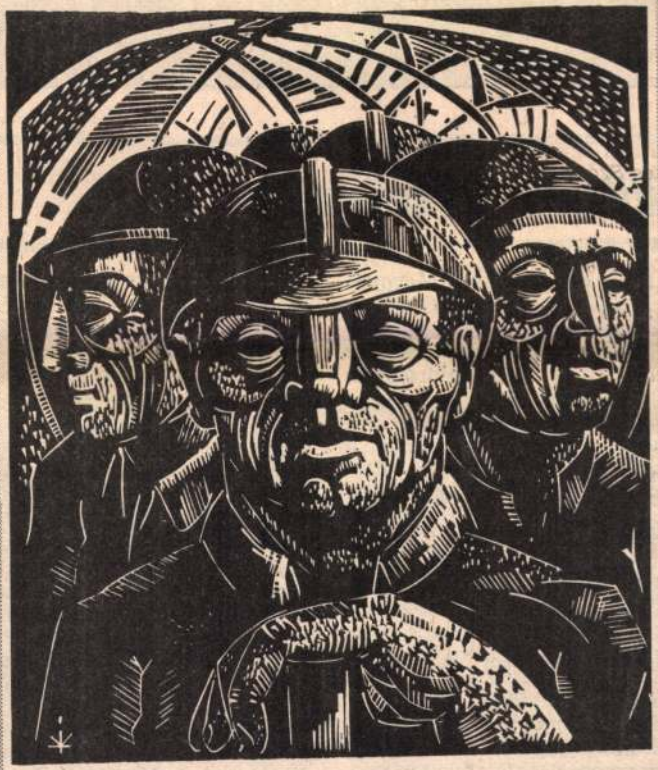

Karkus István **BÁNYÁSZOK**

legtöbb filmszakember (a nézők közönye, a tévé és a video konkurenciája, az életforma változása, vagy éppen a filmek színvonala miatt) a mozi haláláról meditált.

Ez a néhány mondat (melyet alapos elemzés, s a tennivalók felsorolása követett a rövid tanulmányban) pontosan jelzi a művész ars poetikáját. Mert Bán Róbert — rendezői, kritikusi, forgalmazási tanácsadó és az amatőrfilmmozgalmat támogató, már-már örökös zsűritag szerepköreiben — mindig azért *„harciaskodott"*, hogy az évi, hetvenmilliónyi magyar mozinéző szeresse is a filmet. A mozi, a film — sokfélesé-

letét bizonyítják.

Első nagyjátékfilmjében — a *Játék a múzeumban* című munkájában — egy paptanár erkölcsi drámáját, s a két háború közti kisvárosi lét szellemi lapályát részletezte. Az *Eszterkében* — egyik, legjobb filmjében — a mai magyar kisváros pletykáskicsinyes világát mutatja be friss, vígjátéki elemekkel, szatirikus színekkel. A *Gyilkos a házban van*-ban — a krimivel kísérletezik. A *Lányarcok tükörben című* filmjében — *Mándy Iván* világát, hétköznapi zűrzavarait próbálta képpé varázsolni. A *Dóra jelenti* filmváltozatában — *Radó Sándor* pályáját vázolta fel. A *Kísér-*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Karkus István
grafikus
KISALFÖLD

1983 DEC 2 31

1021

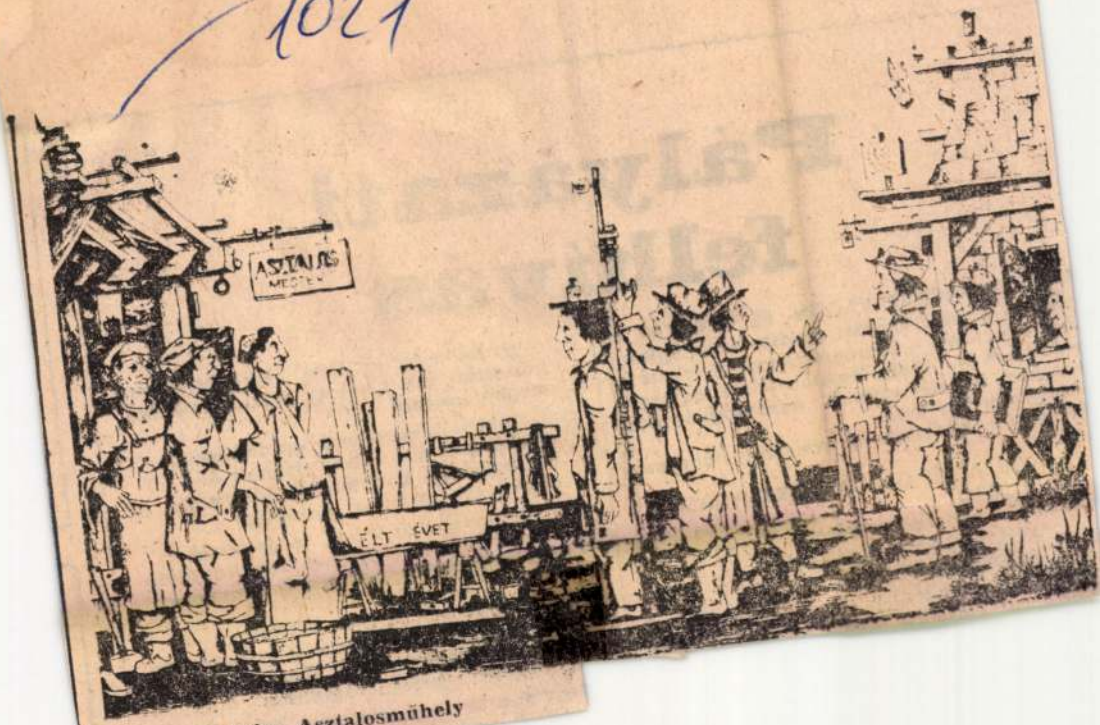

Karkus István: Asztalosmühely

Pályázati felhívás

A RABA MAGYAR VAGON- ÉS GÉPGYÁR a vállalat belső irányítási rendszerének fejlesztése kapcsán — költségérzékenység fokozása érdekében — több főosztály-szintű egységet magába foglaló vállalati gazdaságirányítási szervezetet hoz létre.
Pályázatot hirdetünk a szervezet irányítását ellátó

VÁLLALATI GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI VEZETŐ,

valamint a törzskarhoz tartozó

KÖLTSÉGGAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLYVEZETŐ

munkakörök betöltésére.
pályázat elnyerése esetén a vezetői meg-

— a gazdálkodói területek költségkereteinek beszerzési kereteinek és készletszintjeinek meghatározása
— a szakterületeken folyó gazdálkodási munka, valamint a készletszintek és költségkeretek betartásának folyamatos ellenőrzése, elemzése, értékelése
— a vállalati szintű tervek, tervfejezetek kidolgozásának megszervezése, irányítása és a vállalati komplex terv összeállítása

A munkakörök betöltésének feltételei:
— műszaki egyetemi végzettség és gazdaság mérnöki képzettség vagy közgazdaságtudományi egyetemi végzettség
legalább 10 éves szakirányú munkakörben

Karkus István, grafikusművész

Tatabánya – Újváros főterén lakásművészeti kisgaléria nyílt egy pár hónapja, vezetője Kutasiné Kiss Mária. A tervek szerint a megyében élő képzőművészeket is tömörítő Aurea alkotóközösség műveiket is bemutatják és értékesítik. Itt olyan ismert művészek vannak, mint Bondor István, Karkus István – és még többen.

-wér-: Kisgaléria a főtéren.

Dolgozók Lapja, 1984. júl. 18.

Karkus István

MAHIR
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA
1983 AUG 6

1021

Karkus István **BÁNYÁSZOK**

Gantn

A

„A mozi
vészetet felfüggesztették. Hol-
ywoodot törölték a városok
istájáról. A Cinecittá meg-
bukott. A Gaumont elnöke
lemondott...” A baljóslatú
röpcédulát még a nyugat-ber-
lini filmfesztiválról hoztam
magammal. A kézzel írt,
gyászkeretbe foglalt papírla-
pocska egyébiránt *A bőr való-*
sága című, videokazettára
rögzített experimentális (kí-
sérleti) film előnyeit kívánta
imigyen reklámozni, megje-
lölve a vetítés idejét, időpont-
ját, sőt, még a kazetták árát
is...

De, hát milyen is lehet az
a film, amely a nagy cégek
megjósolt halálával, a mozi
emetésével reklámozza ön-
nagát?! Mindenesetre a röp-
édula felkeltette kíváncsisá-
omat. Így aztán jóidőben
eültem a *Zoo Palast* melletti
isvetítőbe, nehogy elmulasz-

provokatív törekvéseket, a
kihívó, de önmagukban sem-
mitmondó megjelenítési for-
mákat is.

... Aki, e kissé hosszadal-
mas bevezetőből arra követ-
keztet, hogy a „kísérleti film”
ellen beszélek — merőben té-
ved. Márcsak azért is, mert
jól tudom: a kísérleti film
(nevezzük absztrakt filmnek,
fényművészetnek, triviális
vagy underground filmnek,
avagy psychedelikus játék-
nak) folyamatot jelöl. S ez
a folyamat szinte egyidős a
filmtörténettel. Hiszen már
az őskorban születtek olyan
alkotások, amelyek a nagy-
ipari film- és forgalmazás ke-
retein kívül jöttek létre, sza-
kítva a beidegzett konven-
ciókkal, tradíciókkal. (Gon-
doljunk csak *Griffith*, *Bu-*
nuel munkáira.) S azt is tu-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Karkus István, festő-a

1984-11-24

grafikumnüvére

NÉPSZAVA

1021

Karkus István

BÁNYÁBAN

A NAGYERDŐN

MA IS

Nyikorgó sarokvasak gyűl
Az emberben mennyi min
Éveim ajtajai mögött vers
Szombatok vasárnapok hé
Régesrég elfelejtett szav
Egy arc leporolja magáról

Végtelenek és megfoghata

Íme előttem mit megteren
Íme előttem mit elpusztít
Éveim ajtajai mögött vers
S te ma is föltámadtál be

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Karkus István grafikusa

DOLGOZÓK LAPJA

1984 SEP 2 27

1021

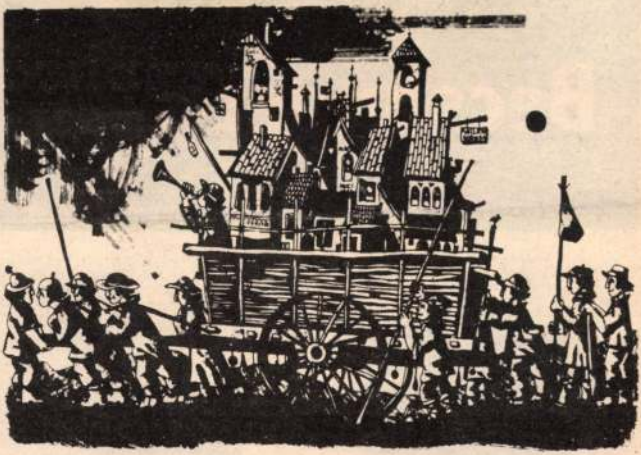

Becsöngettek...

(Fotó: Fenyvesi Ágnes)

Karkus István rézkarca: Vizitáló

Karkus István, festő-grafikusművész

Karkus István műhelye

Múzsák a szorítóban

Tatabányán a Fürdő utca egészen a Centráltóig fut. Néhány kőhajításnyira a centrumtól az az érzése támad az embernek, mintha faluvégen járna. Csönd. Nyugalom. Kertek. A 10-es számú ház Karkus István műterme. Itt dolgozik feleségével, Viczina Júlia keramikussal. Kényelmesen elfér ebben a régi családi házban mindkét műhely.

Nemrég kapták a tatabányai tanácstól ezt a lehetőséget. Egyébként itt három műterem lesz majd — előreláthatólag. Karkusék mellett Salló István faragó dolgozik.

— Megnyugodtam — mondja Karkus — ez nagyon nagy lehetőség. Gondolom, te is szívesen alkotnál itt. Írd meg, hogy ezt a segítséget csak megköszönni lehet.

Először a festőállványra téved a tekintetem. A vásznon üres kabátok állnak egymás mellett, de hiányzik belőlük az ember. Egyébként a legutóbbi kiállítás festményei sorakoznak a falakon. Festmények — nem metszetek.

— Abbahagytad a rézkarcot?

— Legalább háromszázat megcsináltam már, megundorodtam tőle. Hidd el, már álmomban is csak vésztem, vésztem. Egy év múlva negyvenéves leszek. Valamit le kell tenni az asztalra. Feszül a gatya rajtam nem akarok elkésni semmivel. Látod, hogy rengeteget dolgozom. Eddig volt vagy 25 kiállításom, tavaly legalább hét.

Karkus magabiztosan, szaggatottan, néhol erőszakosan beszél. Mintha a múzsákat is csak a szorítóban tudná elképzelni, ahol a kiütéses győzelmet csakis ő arathatja. Ha kell káromkodással, ha kell alvatlansággal, vagy éppen a sérülékenységgel.

— Sok tervem van. Murális dolgok. Ez azt jelenti, hogy nem táblaképekben gondolkodom. Legközelebb az új tatabányai művelődési központ halljának egyik falát szeretném megcsinálni. Kazettás-rendszerrel.

— De inkább arról írjál, hogy öregszik a Karkus! Viszont most levegőt érzek magam körül. Atmoszférát. Van szép feleségem, festékem, kisfröccsöm, mit akarok még? Dolgozni.

Az egyik sarokban hatalmas méretű festmény. Ikarusz a címe. Amikor szétszedjük, az egyik falat betakarja. Egyetlen kifeszített alakot ábrázol a kép. Nagy kitárt szárnyút. A karokat kötelek és falécek fogják. Olyan ez, mintha Ikarusz, Krisztus és Ember lenne egyszerre. Vagy sárkány. Vagy denevér. Döbbenetes erejű kép, kár, hogy itt hever. Bármelyik közintézményben, művelődési otthonban el tudnám képzelni.

— Mi az én szimbólumrendszerem? Azt hiszem, hogy a legfontosabb az ellenpont. Érzelmi, és egy szigorú, racionális rend csap össze egymással. Ilyen a világ. Gondolj az érzelmességre és a matematikára. Micsoda ellentétek feszülnek itt! Ezek a képek figyelmeztetések is — a hideg racionalizmus önmagában veszélyes!

Az asztalon plasztikai tervek. Fából. Ritmusuk van. El lehetne képzelni őket a lakótelepek terein. Nem különlegesek ezek az alkotások, de hangulatuk van. Talán a sivársággal feleselnek? Karkus szeretné őket kiönteni betonból. Egyelőre az udvarban állítja fel a szobrokat. Sorolom magamban: rézkarc, festmények, murális tervek, szobrok ...

— Egy programot nem lehet szétszabdalni. Úgy érzem, hogy napjainkban megtorpant a képzőművészet. Nem szépelegni kell, hanem a funkciót keresni. A giccseket ki kell radírozni. Katonája akarok lenni a művészetnek. Arról van szó, hogy formája, helye legyen mindennek. Ne liliomokat fessünk, meg csendéleteket. Ez a világ nem ebből áll. Meg kell oldani valamit. A közért. Másokért. Magamért. Csak akkor vagyok nyugodt, ha úgy érzem: tettem valamit. Ösztönnel és ésszel. Ebből nem engedek. Önző vagyok.

— Kiszáradt a torkom, igyunk egy kis vörös bort — mondja Karkus. Izegmozog, nem tud egy helyben megmaradni. A műteremben a macskákat figyeljük. A fekete nőstényt és a már nagyobbra nőtt kandúrt. Játszanak. Kormos végigtrappol a kiteregetett, Szenvedő című sorozaton. Megijed, továbbfut. Az 1974-ben készített öt kép, még nem volt kiállítva. Kiváló munka. Karkus megfeledkezett róla. Júlia, a felesége találta meg az egyik szekrény mélyén.

— Régóta figyelem már a macskákat. Róluk is kéne egy sorozatot csinálni. Olyanok, mint a nők. Hallatlanul biztonságosak, a mozdulataik mégis puhák. Micsoda idegrendszer ez!

— Kit szeretsz? — kérdezem arra gondolva, hogy Karkus felsorol néhány művészt. Magamat szeretem — mondja, s káromkodik egyet. Pontos válasz. Amolyan karkusi. Hiszen sokféle hatást befogadott már, de mindig sikerült önmaga képére formálnia. Júlia újságba való képet keres róla. Nem talál. Színes esküvői képet mutat. Karkus úgy feszít csokornyakkendősen, mintha valamiféle iparmágnás lenne.

— Munkásgyerek vagyok. Három évet dolgoztam a föld alatt. A Paradicsom utcában nőttem fel, tőzsgyökeres tatabányaiként. Nyáron kicsaptak Vértesszőlősre, ott lakott a nagyapám. A Samutól nem messze. De akkor még senki sem gondolt a vértesszőlősi ősemberre. Nem felejtettem el a gyerekkoromból semmit. Nagyapám szájából mindig kilógott a pipa, nagyanyám a bibliát olvasta. Én is a biblián nőttem fel, egy régi kiadás csodálatos fametszeteit nézegettem ...

Ugyanolyan keményen, határozottan, mély, rekedtes hangszínnel beszél életéről, mint a művészetről. Talán nem is tesz különbséget a kettő között. Talán ez lenne a legnagyobb szerencséje?

A műteremben

A szenvedő: Karkus István grafikája

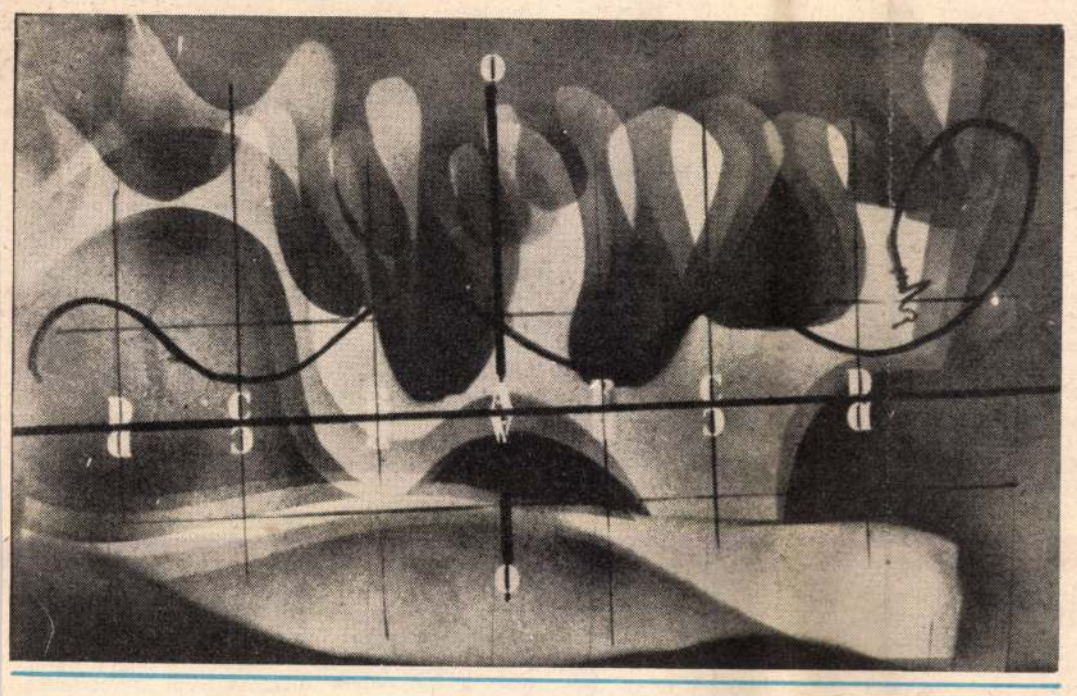

Karkus István alkotása: No. 2.

— A sok ezer rajz nem veszhet ki belőlem, bármit csinálok. Csak a rajztudás adhat biztonságot. Egyébként nem ismerem azt az érzést, hogy nem megy valami. Vakaródzzam? Izzadjak? Ilyen nincs! A Krisztust is fölkentem pillanatok alatt. Vödörrel borítottam rá a festéket. Ezt nem lehet félelemmel megtenni ...

— Képzeld el, hogy amikor a rajzszakkörbe jártam, én voltam a leglinkócibb gyerek. Mindig elkéstem. Annyian voltunk, hogy nem maradt szék. Így aztán vagy a földön ültem, vagy a szekrény tetején. Nem látszott a modell normális módon ahogyan azt szokásos lerajzolni. Úgy oldottam meg, amiképpen láttam. Alulról, fölülről. Így a teret és a perspektívát megtanultam, forgatom, ahogy akarom.

Az Oxigén című zeneszámot hallgatjuk. Amolyan faliterv-féle van a festékállvány alatt. A vonulat a színuszgörbéhez hasonlítható. Középen arany négyszögletes keret. A címe: Aranykalicka. Sok mindent fog össze ez a kép: közeledést, távolodást, filozófiát, bezártságot, zenét. Teljes, tudatos absztrakció. Az íróasztalon a tatabányai Felszabadulás térről látok fotókat.

— Fontos tervem van. Az út felől látszó két méter, hatvanszor háromméteres felületet akarom megfesteni. Az eddig készített képeim előkészületek ehhez, falfestékkel készültek. Időtálló Vernodux-anyaggal. A lényege a hullámrendszer lesz. Segesdi György szobrára is rímelni fog. Vörös, kék, szürke és fehér a vonulat. A kubai festők csináltak hasonlókat. Ez az igazi murális feladat, erre készülődöm.

Az utóbbi évek festményeit — úgy gondolom — ilyen célok ismeretében lehet pontosabban megérteni. Továbbá azt is, hogy Karkus István számára létezik „tatabányaiság". Tenni akar a városért, úgy, hogy közben kifejezhesse önmagát. Funkciót, teret keres elképzeléseinek. A műhely: maga az ember. Tárgyak, alkotások, mozdulatok és szavak. Panaszok és bizakodások. Ennyi volt egy délután Karkus Istvánja, és Karkus István egyik délutánja.

Vaderna József

DOLGOZÓK LAPJA
1984 AUG 25
SZABADSÁG
LEVELEZÉSI CÍM: 1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

egészségügyi gyerekotthon életéből

eretet háza

Almásneszmély, Református Egészségügyi Gyermekotthon. Lakói mozgássérült és értelmi fogyatékos fiúk. Elvben 3—18 évesek számára nyújt menedéket, gyakorlatban négy és fél éves a legfiatalabb, 53 esztendős a legidősebb lakója.

A mozgássérültek ápolása különleges türelmet, elhivatottságot igényel

lltak a fiúk. mutogatott a rma férfi el- ett. Egy kacs- an hangokkal a figyelmet.

— kérdeznek eliek, amikor hátus gyerek-

eretetház. Az y Károly köz- sanyja, Bodor tet az egyház- kápoly—Bodor kiskorú bű- háború előtt gész sorában vermekeket. A — aki ellen- ták, nem tért

lését kivették us egyház az áll bérgondo- ben végezzük kos és moz- . Pest, Nóg- valamint a a fiúk, taná-

már Sártory a, akinek — —, hogy sze- aládi légkört ékét minden

obb időközön- aik. A másik nyan igénylik sét, aki puszit zintjén érdek- talált megol- yan vállalkoz- itogassák eze- nöt éve jár a a szelet cso- tudat boldo-

r is hallottam t mellett — ány teleknyire domány, hadi Ma a súlyo- ltakat helyez- magatehetetle- ban töltik.

alu főutcáján Itt, a falon eteg szemű if- egy kék lepke a legsúlyosabb Kezem után k féltékenyen

A teremben fojtó a levegő. A látvány leírhatatlan. Parányi gyerekágyakban elkorcsosodott végtagokkal magatehetetlen fiúk, férfiak fekszenek. Többségük semmit sem érzékel a külvilágból. Szinte lehetetlen felismerni, melyik az öt, s melyik a huszonegy éves. A szobában rádió szól, a gyerekek élvezik a zenét, ha kikapcsolják, a maguk sajátos módján követelik, kapcsolják be.

Tarka gyerekjátékokat erősítettek az ágyakra, az egyik zenél, a másik körbeforog. Valamennyi adomány. külföldről érkezett.

Szép, fiatal lány hajol egy magatehetetlen test fölé. Pelenkázza a huszonéves fiút, megsimogatja szeretettel az arcát, babusgatja, mint egy kisbabát. Nem alkalmazottja az intézetnek, hanem a debreceni teológia hallgatója, és kötelező nyári gyakorlatát tölti itt.

— Mészáros Zsuzsa vagyok, harmadéves. Édesapám is lelkész, elhivatottságot érzek e pályához. Választani lehetett, gyülekezetbe kimenni, vagy ilyen otthonba. Én ezt választottam. Sajnálom ezeket a gyerekeket, úgy érzem, itt van szükség rám. 25 gondozó van mindössze, s legalább 40-re lenne szükség...

Idős nő jár szakadatlanul körbe az ágyak között. — Joli néni, Joli néni — mondja egy cérnavékony hang. Dajka Jolán csoportvezető készséggel emeli föl a leejtett játékot. Örül, mert ez a kisfiú fejlődik. Egy-egy szót tisztán kiejt, ha kicsit szaggatottan is, de elénekli a Debrecenbe kéne menni kezdetű dalt. — Z. szépen fejlődik — mondja a gondozónő —, talán átkerül a tatabányai rehabilitációs egészségügyi gyermekotthonba. Ott majd gyógypedagógus foglalkozik vele. Fáj, ha egy értelmesebb gyermeket elvesztünk, de az ő érdeke az első.

A szobák falait óriási madarak, mókusok, mesejelenetek festett képe díszíti. A Pannónia Filmstúdió egyik osztályvezetője gyülekezeti tag, minden hónapban egy napot itt tölt, ő festette.

★

Ismét az udvaron vagyunk. Egy mongol idióta fiú tart felénk. A maga sajátos jelrendszerével értésére adja a gondozónak, egy szál fonalat kér. Hallatlan ügyességgel egyedülállót produkál. Kézzel, minden eszköz nélkül horgol. Egy szép kis virág formálódik ujjai alatt. Amíg az utolsó centiméter fonal is el nem fogy, nem hagyja abba a munkát. Majd elajándékozza annak, akinek készítette, cuppanós puszi kíséretében. Nem lehet nem szeretni. Valahogy a sajnálat háttérbe szorul.

★

A felsőház az előbb látottakhoz képest a béke szigete. A szeretet, a gondoskodás lengi körül a komor udvart. Füvesítéssel hiába próbálkoztak, kiszedik a gyerekek. — Majd az új épületben ott jó lesz a fiúknak — mondja az intézetvezető. A dunaalmási részen épül a 150 férőhelyes otthon. Távolabb egy kicsit a világ szemétől, nagyobb mozgási lehetőséggel. Ötvenmillió forintos beruházás ez, külföldi segélyekből, magyarországi egyházak adományából, minisztériumi és megyei tanácsi segítségből jött össze az összeg. Nagy szükség van rá. Ezek az épületek eredetileg nem otthon céljaira épültek. Hiába toldozzuk-foldozzuk őket, sosem lesznek tökéletesek.

Mielőtt a jövőt, az 1985. októberére elkészülő, (legalábbis a határidő szerint), épületkomplexumot megnéznenk, még egy kicsit a jelennél időzünk.

— A beteg gyerekek mellett sok egészséges fiatal igyekszik hasznossá tenni itt magát. Általános iskolások, gimnazisták, egyetemisták jelentkeznek. Decemberben megkezdődik a levéldömping. Az ország legkülönbözőbb helyeiről érkeznek, felajánlják segítségüket a nyári hónapokra. Egyik csoport egy hétre, a másik kettőre jön. Azt írják, szeretnének segíteni, megismerni az élet árnyoldalát. Ellenszolgáltatás nélkül teszik a dolgukat. Útiköltséget tudunk fizetni, de nem fogadják el.

Az udvar közepén két kisdiák ül, egy nagy tálba gyűjtik a megtisztított diót.

— Várpalotáról és Pétfürdőről vagyunk. Piroska néni, a tisztelendő mondta, jöhetünk ide dolgozni. Az első nap egy kicsit megijedtünk, amikor a súlyosakat is megmutatták. Jó érzés, hogy valamit tudunk segíteni. Salakot lapátoltunk, ribizlit szemeztünk, most meg diót tisztítunk — mondta az egyik kisfiú.

A tisztelendőnővel nyolcan érkeztek, lányok is. Az egyik éppen egy beteg fiú cipőjét fűzte.

— Szeretem a gyerekeket, az nem számít, egészségesek-e vagy betegek.

★

A hálószobákat járjuk. Puritán egyszerűség, terítővel letakart egyforma ágyak, tisztaság és rend. Mosolygós legény igyekszik be előttünk az ajtón, a terítőfelelős. Akinek csak lehet, apróbb feladatokat adnak. Az egyik a cipőket rakja rendbe, a másik az ebédet viszi kis kocsin a felsőházból az alsóba. Ki-ki képességei szerint. Favágásnál segít az ügyesebbje, elhozza a gyógyszert a patikából, a csomagot a postáról. A munkát kitüntetésnek veszik.

Tisztes távolból egy értelmes szemű fiatalember követ bennünket. Amikor Sártory Gabriella intézetvezető egy ágynál megáll, s a keresztszemes hímzéssel kivarrt párnára mutat, a fiú odarohan. Kézzel-lábbal magyarázza — ugyanis süketnéma —, hogy ez az ő munkája. Terítők sora kerül elő, boszorkányos ügyességgel és nagy türelemmel hímezte őket.

A látottakból adódik a kérdés, vannak-e foglalkozások az intézetben?

— A fiúk tervszerű foglalkoztatására a hálószobák alkalmatlanok. Vannak ugyan foglalkozások, de nem annyira szervezettek, mint szeretnénk. Tavasszal tanulmányúton jártam hasonló nyugati intézetekben, ott sok ötletet, jó formát láttam.

★

A domboldalon emelkedő épületcsoport a jövőt jelképezi. Itt mód nyílik az elképzelések megvalósítására. Már a tervezésnél három speciális foglalkoztató helyiséget jelöltek ki. Egy szövőszobát, ahová már meg is vásárolták a szövőszékeket, egy kerámiaszobát, ahol a primitív szintű gyurmázástól a komolyabb agyagmunkáig mindenre lehetőség nyílik. A harmadik egy famegmunkáló helyiség lenne, ahol egyszerűbb, előkészített faanyagokból használható kis eszközöket, játékokat gyárthatnak.

— Sok ügyes kezű gyermekünk van — mondta az intézetvezető. — Remélhetőleg a készségfejlesztés nyomán még lesz is. Hasznos és az öntudatot fejlesztő elfoglaltságot szeretnénk biztosítani gyermekeinknek. El szeretnénk érni, hogy ők is kedvüket leljék abban, amit csinálnak, nemcsak a hasznosság látszatát keltve, hanem valóban produktív tevékenységet végezzenek.

Betegek — segítséget, támaszt, szeretetet igényelnek

★

120 fiú él a régi, almásneszmélyi falak között. Egy állandó intézeti orvos, továbbá egy gyermekorvos és egy konziliáris idegelmeorvos áll rendelkezésünkre. Szükség lenne gyógypedagógusra, talán majd az új épületben. Adományok sora érkezik az intézetbe, különösen karácsony táján. A ruhákon kívül élelmiszer is. Savanyúság, édesség, tészta és sok-sok üveg befőtt.

★

Derűs riportot aligha írhattam volna az almásneszmélyi egészségügyi gyermekotthonról, hiszen a beteg gyermek látványa ezt eleve lehetetlenné teszi. Felkavarva, zaklatottan léptünk ki az öreg falak közül. Mégis, látva, hogy hivatásosok és alkalmi segítők milyen szeretettel veszik körül e beteg fiatalokat, szó szerint megvalósulva láttam, amit a helybéliek megszokásból mondanak, ez a szeretet háza.

V. Román Marian

Készül az új épületsor

KARKUS István grafikus

DÖMÖSI TÁRLAT. A dömösi művelődési ház galériájában megnyílt Karkus István grafikusművész és Viczina Júlia keramikus kiállítása.

Népszabadság 1983. VII. 24.

Karkus István, grafikus

AZ AUREA ALKOTÓKÖZÖSSÉG KIÁLLÍTÁSA

Kernstok-terem, Tatabánya

Ahogy kezd kimenni a divatból az egy kaptafára szabott sátortetős kockaházak ideálja, ahogy a tükrös csempével díszített házoromzatok helyét lassan-lassan kezdik átvenni az egyszínű, homogén felületek — például a barna-fehér ősi harmóniája — egyre élénkebb az érdeklődés a lakásbelsők meghittségét fokozó értékes tárgyak iránt.

A szaporodó kisgalériák, lakásművészeti, lakberendezési boltok örvendetes tendenciát jeleznek: hétköznapi életünkbe betört a harmónia iránti tudatos vágy. A piac egyszerű törvényei alapján ugyanezt igazolják az egymás után alakuló alkotóközösségek, hiszen, ha nem valós igény szervezné őket, hamar lehúzhatnák a redőnyt. Pedig az állami mecenatúra csökkenésével tán ez az út a legjárhatóbb — amíg van kereslet.

A tatabányai Kernstok-teremben most a budapesti Aurea képző- és iparművészeti alkotóközösség tagjainak munkáiból láthatunk válogatást. A kiállításlátogató, aki hajlamos a művészetet valamiféle elvont, eszmei értékek hordozójaként kezelni, talán meglepődik az első pillanatban, hiszen itt minden egyes alkotás mellett egy számot is olvashat. Amiarról tudósít: mennyibe kerül, amit lát. De ez így természetes, hiszen e mostani kiállítás vásár is egyben. Kurucz Erzsébet kétszáz forintos gyűrűjétől Borbély László Quedlinburg című táblaképéig — huszonnégyezer forint — széles a skála. És ez nemcsak az árra, hanem a művészi minőségre is vonatkozik.

Nincsenek egyeztetve — szerencsére — a művészi alapelvek, az alkotóközösséghez való csatlakozás a kiállított művek alapján nem jelenti az egyéniség feladását. Bajkó Anikó kis keretezett textilképei mellett jól megférnek Csernó Judit olajfestményei, Karkus István igényes grafikai lapjai sem zavarják mondjuk Lammel Ilona szecessziósan mozgalmas kerámiáit. És nincs rossz helyen Tóth Erna geometrikus mintájú párnája sem Üveges Gábor érzékenységről árulkodó akvarelljei szomszédságában.

A színvonal szükségképpen egyenetlen, hiszen közel kéttucat művész mutatkozik be együtt. De minden munkát jellemez az igényesség, azt is, amelyik nem az egyetemességet célozza meg, hanem csupán egy szoba nyugalmas pontja akar lenni.

E. Nagy Lajos

—: Heti ajánlat

Új Tükör

3.

XXIII/32

, vagy pedig egy kiállítás?

megvásárolhatta — és tapasztalha-

MAI GA

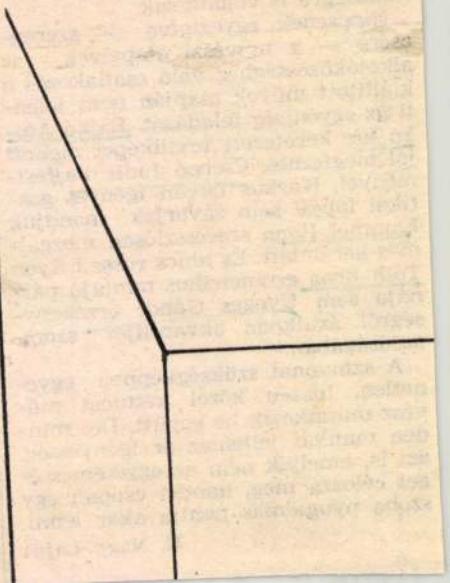

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Karkus László
1967 MÁJ 28
ZALAI HÍRLAP

rában, ...
ledül, mintha cigányk...
akarna vetni, és nehéz zuha-
nással hull a többihez.

egy pipa dohány...
sem mondja el, mire gondol...

1021

LEÁNY — GYERTYÁVAL
(Karkus László rajza)

gyen, vagyis eljuthasson a
könyvkiadásunk nagy é
Kettős értelemben is. Egy
áldozatoktól se retten viss
válogatásra törekszik, hc
munk jelentős értékeit cs
a könyvhétre, úgy irányít
hogy klasszikus irodalm
mainak alapja, jól tarth
kedő, egyre növekvő újat. Tehát, ha valaki
évenként a könyvhéten csak az ünnepi alka-
lomra megjelentetett klasszikusokat vásárolja
meg, alig egy évtized alatt egész irodalmunk
gerincét, mintegy a keresztmetszetét sze-
rezheti meg könyvtárának. Nyilvánvaló, *ez is
a titka a könyvhét sikerének*, az olvasói köz-

Paul Eluard:

Veled

(Avec toi)

Kézben fogom az utcát akár egy poharat
Varázsos fénnyel van tele
Könnyű szavakkal van tele
Oktalan kacajokkal
Ez a világ legszebb gyümölcse

*Nádkönn
Távollét-
Egy sápa
Aki minc
Ő se vár*

*Kicsike
Ő igazolj
Ő teljesí
Ő őrzi
Az utca*

Illés Béla:

Élmény

Vészi Endre:

Májusi vasárnap

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Karkus László

ZALAI HÍRLAP

1967 MÁJ 7

1021

1967. május 7.

PORTRÉ Karkus László rajza

ölgyi milliók

den, de mutatóba talán elég ennyi. S mindebből vajon mi az, ami a soron következő hónapokban-években megvalósítható *lenne?* — hogy mi is a feltételes módnál maradjunk.

válasz

túra helyi otthonát.

Gyors számvetést végzünk a tanácsi vezetőkkel, s menten kiderül, a helyzet biztatóbb, mint elsőre látszik.

— *Igaz, több mint két millióba kerülne még az átdolgozott terv szerint épülő művelődési otthon is* — mondják — *de mi úgy gondoljuk, a betervezett földmunkát és a parkosítást társadalmi munkában vállalná a falu, s ez lényegesen csökkenthetné a költségeket. Tartalékolt összegünk meghaladja a 600 ezer forintot, igénybe vennénk 200 ezer forintnyi bankhitelt, az idei ÁFÖA-befizetés is kitesz úgy 100 ezer forintot, a megyei Mezőüzemi Vállalat is „beszállna", ha tehát a megyei tanács is támogatná törekvésünket, tető alá hozhatnánk az épületet...*

Tudomásunk szerint az többi ügy — mármint a támogatásé — sínen van".

ben is szívesen és sokat segítő helybeli határőrök is bizonyára újra bekapcsolódnának.

A „kultúr" tehát *vagy két millióba* kerülne, ez pedig nem csekély summa. S hol van még *a többi panasz* orvoslása?

A faluban születtek ugyan már különféle tervek, elképzelések arról, hogyan, miféle csereberékkel lehetne jobban kihasználni a jelenleg rendelkezésre álló középületeket, hogyan és hol lehetne helyet szorítani az új gyógyszertárnak, hová kellene elhelyezni a tanácsot a jelenlegi nehezen megközelíthető helyéről, hogy s mint lehetne megoldani az általános iskola jelenlegi, ugyancsak rossz elhelyezését, hisz három körlet aligha megfelelő erre. Csakhogy mindegyik elképzelésnek van egy közös vonása: *pénz, méghozzá nem is kevés pénz kellene hozzá.* Megint itt vagyunk tehát a *„kellene"* szónál.

És a többi millió?

Anyagiak természetesen mindig és mindenütt kellenek, ahol jelentősebb beruházásról, munká-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Karkus László

ZALAI HÍRLAP

1967. április 23.

1021

AUSCHWITZ

Karkus László rajza

1967. április 23.

Magyar Katalin:

Fölmérni csöndes szívveréssel

Nem lehet semmit se tenni,
csak mindent a maga idején.
Koromban korommal lenni,
elindulni az elején
és ütemesen végigjárni
nem úgy mint egy,
de úgy mint bárki.
Sorsok kévével egy kötésben,
s ha testemen vág a kötél
fölmérni csöndes szívveréssel
és tudni pontosan, miért.
És a halált így bevárni,
s lázadni annyit, olyanképpen
ahogy azt megtenné akárki,
akárki aki látni tudja
miként és hogyan visz az út,
s kinek erejéből futja
a széppéválás, hogyha rút.
Kell újmódi fehér áldozat
szorított száj, szűk szemek,
hogy teremjen az indulat
egybefüggő, téphetetlen
óceán—hitű világot,
és soha meg nem szeghetetlen
mindenkiért nőtt szolgaságot.

Szívek harangját félreverni,
s egymás előtt millió isten —
áhitattal letérdelni.

KARL AMBRUS, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
KARL AMBRUS, gyári munkás, 1927
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyar/1866-1960/
275.old

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1972

Karl

bécsi érem verő

l.

Berk Temérmai 1908

115. l. (25 sz)

Köppel

MOB kl. 4052.

Karl

Részt vesz a Műcsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitásán.

8 ó.ujság 1935.III.24.

MDK

Karl és Farkas ,épületszobr.

végezték az épületszobrászati munkákat.

Hegedüs Ármin -Családi ház.
Magyar Epitömüvészet.1907. 9.sz. 18-21.l.

MDK

Karl

Karlnak is inkább a nevét idézte föl a kiallitas mint a művészi egyéniségét...

Elek Artur: A magyar éremszobraszat öregei és ifjai.

Művészet, 1908. 172.lap

Karl Bicskei

Nebraska

A Kecskeméti Ferencesek
rendházára udvaraban
Szt Ferenc szobra
fenstol

Zsebnaptár 1939

NDK

Karl , ép.szobrász

Közreműködött a Stefánia ut mögötti Jávor - utcai családiház megépitésénél.

Hegedüs Ármin: Családi ház. -Magy.épitömüvészet. 1907. 9.sz. 18.l.

Festmények a mosdósi templomban

A rendkívül egyszerű, klasszicista homlokzat nemcsak a stílust, sokkal inkább az 1835-ös esztendő mosdósi szegénységét jelöli. Mellette az 1833-as kőkereszt a „Megfeszített" megrendítő alakjával. Az idő amputálta Krisztus lábait, de így, ebben a formájában vált fönségessé. Roncsaiban teljes. Szimmetrikusan a másik oldalon áll a másik plasztika, a nemes formájú „Pieta" 1890-ből.

A puritán külsővel ellentétben, a templom belső terében komoly meglepetésként képek pompája fogad. Pallavichini György őrgróf 1892-ben építtette skót stílusú vadászkastélyát Mosdóson, innen kerültek Karl André osztrák festő (1823-1904) alkotásai 1940 körül a templomba. Az 1896-ban festett „Jézus a gyermekekkel" kép úgy ábrázolja a Megváltót, hogy ölében, karjaiban látható a két Pallavichini gyermek, mellette, balról a másik három. A festmény jobb felén az őrgróf, felesége és édesanyja, fölöttük az apostolok. A kompozíció szimmetrikus tagoltsága, rajzos értékei szembetűnőek, a 24 alakot ábrázoló látvány gondos, kiérlelt alkotómunka eredménye. Figyelemre méltó a többi műve is: Lázár föltámasztása, A kánai menyegző, a Háromkirályok imádása, Krisztus az Olajfák hegyén, Krisztus föltámadása és az 1898-ban befejezett Pieta. Két alkotása, a Szentháromság és az „Ego sum via, veritas et vita" azért került a nagyberki templomba, mert itt nem fértek volna el.

KARL ANDRÉ: JÉZUS A GYERMEKEKKEL (1896)

Védetté nyilvánított mű a templom Sebastiano del Piombo másolata, mely a XVI. században készült, és átmenetileg, restaurálás miatt a Szépművészeti Múzeumba került.

A szentélyben Leszkovszky György két, 1964-ben festett műve, a „Magyar szentek" és a „Hegyi beszéd" díszíti jobbra és balra a falakat. A sekrestye is zsúfolt meglepetéssel. Közöttük az ismeretlen, XVII. századi mester drámai hatású Szent András portréja a legjelentősebb, háttere a kereszt, a vállalt mártíromság.

Mosdós plébánosa, Várnai László úr immár nyolc esztendeje tartja komoly becsben az említett műveket, hiszen a festői szépség nemcsak önmagában érték, hanem az áhítat méltó háttere is.

Losonci Miklós

len lett, s mint szuverén ország, immár külső feltételekhez nem kötve, szabadon ismételhette meg a hívást. Az ország azonban függetlensége első pillanatától rendkívüli, mondhatni hadiállapotban él.

Ezért a pápa látogatásának programja is a a különleges körülményekhez igazodik. Ezt — Kuharic bíboros szerint — a horvát egyház és a pápa is sajnálja. Az eredeti tervek szerint a Szentatya elzarándokolt volna a horvátok híres nemzeti kegyhelyére, Maria Bistricára, amely olyan jelentőséggel bír a horvátok számára, mint a lengyeleknek Czestochowa. Erről azonban le kellett mondaniuk a rendezőknek, mivel attól tartottak, hogy szélsőséges horvát nacionalista körök esetleg kihasználnák ezt az eseményt, ami pedig károsan befolyásolná a megbékélés folyamnatát.

Szeptember negyedikén még nem lehet biztosan tudni, sor kerülhet-e a Szentatya szeptember 8-ra tervezett szarajevói utazására. A Vatikánból érkező hírek szerint még mindig folynak az egyeztető tárgyalások az érintettekkel: Vinko Puljic szarajevói érsekkel,Alija Izetbegovic elnökkel, Butrosz Gáli ENSZ-főtitkárral, Akasi Jaszusi tábornokkal, az ENSZ erők parancsnokával és Radovan Karadzic boszniai szerb vezetővel. A Szentszék reméli, hogy még idejében megkapja a kívánt garanciákat a pápai utazáshoz: különös tekintettel a Szentatyával találkozni kívánó lakosság biztonságára.

II. János Pál pápa sokat imádkozik tervezett szarajevói utazásának megvalósulásáért. Lelkipásztori látogatásra készül: célja az, hogy hozzájáruljon az egész balkáni térség megbékéléséhez. A Szentatya találkozni kíván minden népcsoport és minden vallási közösség képviselőivel.

Kuharic érsek válaszában leszögezte, hogy a felelősséget nem lehet általánosítani. „Aki bűnt követett el, nem mint egyházához tartozó cselekedett, hanem mert a gyűlölködés kísértésébe esett. Itt -gazságos békéért, hogy a jogtalanságok orvoslást nyerjenek, hogy mindenki szabadságban és emberi méltóságában csorbítatlanul élhessen. A pápa velünk együtt ugyanezért fog imádkozni."

A zágrábi székesegyház — amelynek sok évszázados közös múltunk örökségeként a magyar Szent István király a patrónusa — lesz az első színhelye a pápa látogatásnak. A szent király közbenjárására is szükség van ahhoz, hogy térségünkben végre valóban igazságos, mindenki számára emberhez méltó béke születhessék, hogy a pápa zarándokútja Zágrábban — és ha sikerül két nappal korábban Szarajevóban — mindenki előtt napnál világosabbá tegye, egymás ellenében nincsen jövőnk.

Sz.Cs.

Kisebbségi sorsban

Jövőnk záloga —a család!

Nagyváradon többszázan vetek részt július utolsó vasárnapján a Családév alkalmából rendezett programokon. A hetek óta önzetlenül munkálkodó szervezőbizottság legfőbb támogatója a római katolikus és református püspökség, de részt vállalt valamennyi magyar egyház és az RMDSZ is.

A

K a r l Ernő grafikus

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
62.
"Könyvdisz-pályázat"

Karl Ernb

100 K államsegély

Értímisk 1905/6.

17. l.

Karl Ernő

latásberendező

végbiz. jó eredm.

Eritimisk 1905/6.

20. l.

565.

SZTRIGYSZ

g. Kel. tem

Karl Ernö

lakásberendezésben

II-dij

Eritimisk 1905/6. 16 l.

Karl Ernö

festö

1901 — 5

Éirinisk 1930. 84. l.

† 1779.).

L 1846: II. 175 – 1851: II. 125.

H Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Múzeumban:

9 – 1900: Bej. 19. – 1901: Bej. 19. –
1903: Bej. 19. – 1904: Bej. 19. – 1905: Bej. 19

Py. 175
19

Karl Ernö

Müvészet 1903. 62, 183, 361

– 1904. 266

Karl Ernő

100 k államsegély

Építmények 1904/5

16. l.

Karl B

[illegible]

[illegible]

Numismatikai Közl.

1908. 174.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191....

téséről....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ...., 191....

.....

tanu.

.....

Karl, festő

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Karl Ernö.

fasto. Fajlec. Müvészet, 1903. 261. l

Cluysenaer Alfréd

belga festő.

Szül 1837. megh. 1903. Brüsszelben.

Karl, Franz

Graveuradjunct beim k. k. Haupt-
münzamte Wien; geboren 1877,
gestorben 1844.

!: 1777

1800. wird mit einem Diurnum
von 1 fl 30 kr nach Kremnitz ge-
schickt. Innen 1806 bei Schmöl-
nitzbe helgezter ist, aztan Beesbe
rendelter. 1815. 21. Apr. K. wird
zur Kupferausprägung nach Krem-
nitz versetzt. Aztan upra Schmöl-
nitz es ismet Bees; hol mint
Graveuradjunct halt mef.

Katmünzen IV. 1275. l.

23
44
67

13
44
57

Klein, Franz, pozsonyi órás V. 125.

MDK

Karl Ernő

pályamunkájával az alábbi pályázaton 50 koronás II. dijat kapott

Müvészi fejléc és záródisz pályázat. Müvészet 1903. 62.l.

MDK

Karl Ernö, ip.m. tan.

a própénz-tárca tervért dijat nyert.

Börmüiparosok kérelmére börtárca és börszék-tervekre a pályázaton csak az ip.müv.isk. és mintarajz isk növendékei vehettek részt.

Iparmüvészeti Társulat jelentése 1906-ról.

MDK

Karl Ernő

Magyar Iparművészet 1906. 1.sz.

MDK

Karl Ernő

Művészet 1903. 426.l.

Karl Ernö, [redacted]

az iparművészeti tervezés jeles növendéke.

Ramsay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma.
Művész Ipar. 1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 86.l.

MDK

Karl Ernő iparm.rajzoló Bécs.

A Társulat köréből. Uj tagok. Magyar Iparművészet. 1910. 8.sz. XI.l.

MDK

Karl Ernő

zom.ékszerdoboz

Magyar Iparművészet, 1906. 1.sz. 11. o.

Karl

Nemzeti Szalon téli kiállításain gyermekfiguráival szerepelt.

8.ó.u.932.T.1.

az a vulkánként égő, robbanásig feszült művészindulat nagyobb feladatokkal is alig nyer kielégülést.

Egy citromlé-csendélet jól megfestve szintén nagy érték lehet, de nem nyujt elég alkalmat a birkózásra, az akadályok legyőzésére, nem fokozható sem vonallendületben sem egyébként, legfeljebb jól megfesthető. És ezt jól el is végzi az, akinek temperamentuma itt meg tud állni és alkotási vágya ezáltal kielégülést nyer.

De mit csináljon az olyan művész, akiben túlteng a temperamentum és az ambició? Az keres magának egy témát, azt megkomponálja, illetve vonalvezetésben és színfoltokban elrendezi és így mintegy szándékosan komplikáltabb feladatot tűz maga elé, hogy így a felgyülemlett szellemi erőit foglalkoztassa, több munkaalkalmat keres, tumát, készségét és munkabirását. Mit csináljon egy olyan művész, akit a nagy méretek vonzanak?

Hogyan helyezze el a kétméteres vásznak iránti nosztalgiáját egy pohár citromos vízben?

Vagy mit csináljon az a „nehézsúlyú" figurális festő, akit ilyen „pehelysúlyú" feladat elé állítottak, aki munkalázát tényleg egy pohár citromos vízzel volna kénytelen oltani.

Hogyan lépjen némely művész mérföldlépő csizmáival arasznyi teret, melyet a citromos víz igényel.

Nem úgy értjük, hogy csak a komponálás nagy művészet, de úgy érezzük, hogy annak a művésznek, akinek sok a mondanivalója, lánglelkében egekig csapkodó vágyhullámok tornyosulnak az alkotásra, ezt a lelkében feszülő teremtő erőt nem fojthatja egy pohár citromos vízbe, mely

„Legeltetés" Viski János olajfestménye
Kitüntetve a Magyar Képzőművészek Egyesülete ezüst érmével

hogy egy nagyobb erőkifejtés révén tudását felhasználhassa. És alkot egy művet, mely valamit mond, elbeszél, alakjai élnek és mozognak, van levegője, tere és mindene, amit a természet nyujthat, van címe is és ez a sok minden nem azért van, amiért lenni látszik, csupán azért, hogy a művész a sok lendületes vonal, szín, levegő és miegyéb által munkájában kitombolhassa, mulasztását levezesse és a lelkében megsejdített vonal-színhatásokat, melyek lelkében téma nélkül is élnek, láthatóvá tegye.

Tehát bátran állíthatjuk, hogy az alkotót nem az elbeszélés, vagyis a téma, hanem annak festői megjelenítése vonzotta, mely a maga színfoltjaival és vonalvezetésével alkalmat adott egy nagyobb feladat megoldására.

Nem lehet tehát kimondani, hogy egy citromcsendélettel mindent ki lehet fejezni, mindent, amit festői nyelven el lehet mondani, mert tekintetbe kell venni a művész hajlamait, temperamen-

a lázas betegnek talán pillanatnyi enyhületet ad, de a művész munkalázát nem oltja.

Sajnálni való egy olyan művész, kinek fantáziája nem terjed tovább egy limonádénál, kinek lelkülete annyira egyszerű, hogy citromos vízzel ki lehet elégíteni és nem érzi a természet nagyvonalúságát és abban az Ember jelentőségét az ő bonyolult életével.

Ezt elsősorban, mint ember kellene átérezznie ezt a nagy emberi sorsközösséget, ha lelkével gondolkozna s a hozzá legközelebb álló és átérzett témakörből kellene merítse gondolatait, akkor kikerülhetetlen lenne és nem lenne vitás, hogy komponáljon-e a művész.

Kimondották tehát, hogy nem kell komponálni, mert egy vízi csendélet is kifejezi annyira az Örökszép igazságait, mint egy történelmi kompozició.

Ekkor jöttek a leglehetetlenebb összeállítások, tehát mégis komponálások, melyekből eltünt

Vitacikk

Miért komponál a képzőművész?

Ha betekintünk a műtörténelembe, látjuk, hogy a képzőművészek, mindig valamely formát kerestek annak a témának, vagy gondolatnak, melyet akár festményben, akár szoborban megörökíteni akartak. Tehát megkomponálták, elrendezték annak vonalmenetét tónus és színfoltját, hogy ezáltal egy harmonikus színhatást és összhangot teremtsenek. Elő-, közép- és hátteret képeztek, melyek a térhatást jobban érzékeltették, megkeresték a mű súlypontját, mely egyensúlyban tartotta a mű szerkezetét úgy a belső tartalom mint, a külső hatás szempontjából.

Igy bizonyos szabály és törvényszerűség jött létre, mely az alkotást kormányozta, korlátozta és az általános elfogadottság által majdnem kényszerítette az alkotókat, hogy ezen adott szabályok szerint állítsák össze megalkotandó műveiket.

Többek között ilyen elfogadott és jól bevált szabály volt a Leonardo da Vinci által kezdeményezett háromszögbe való komponálás, mely napjainkig is érezteti hatását. Az így összeállított művek ma is a jól megkomponált műveknek kijáró elismerésben részesülnek.

Tehát a művészek megkomponálták műveiket, elhelyezték annak súlypontját és egy kiegyensúlyozott folt- és színhatásra törekedtek.

Csak később, az impresszionizmus kezdetével egyidejűleg kapott lábra az a felfogás, hogy az ilyen összeállítás mesterkélt és helyesebb a természetet a maga természetes megjelenésében, mondhatni rendetlenségében adni.

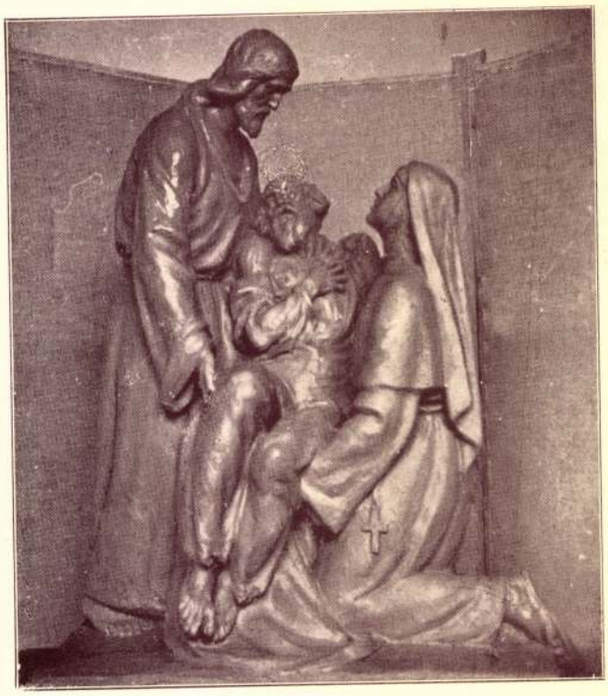

„Érted Uram!" Karl Ferenc József szoborkompozíciója Ferences szegénygondozó nővérek tulajdona, Ludány

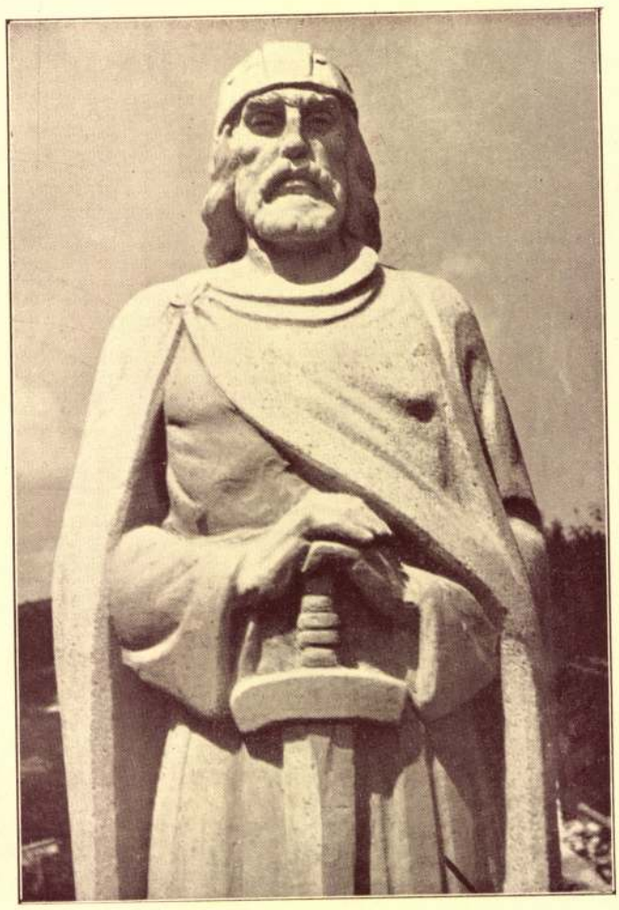

„Szent István"
Karl Ferenc József Kiszomborban felállított szobra

Vannak hívei úgy a régi iskola szerint való komponálásnak, mint az újabb felfogásnak, mely a kompoziciót elveti és azt akarja bevinni a köztudatba, hogy egy jól megfestett csendélet, például egy pohár víz citrommal, éppen olyan nagy festői teljesítmény, mint egy történelmi kompozició.

Miért komponál tehát a képzőművész, mikor egy tenyérnyi vásznon egy citromot és egy pohár vizet ábrázoló csendélettel is ki lehet fejezni a legnagyobb művészi igazságokat. Hát ez igaz. Ezt minden művész elismeri. Miért van mégis, hogy egyesek, sőt a legtöbben nagy, nagyobb és mégnagyobb festményeket festenek, hogyan van az, hogy annak ellenére mégis kompoziciókon törik a fejüket, ennek témát keresnek és a legtöbben éppen csak citrom-csendéletet nem festenek.

A művész nem is annyira témát, mint a témán keresztül alkalmat keres súlyosabb feladatok megoldására.

Akik azt állítják, hogy fölösleges a kompozició a képzőművészetben, azok nem számoltak a művész temperamentumával, nem számoltak azzal a munkalázzal, mely az alkotót a dolgozás folyamán lendületbe hozza és ennek az energiának levezetését csak nagyobb lendületű vonalvezetésben, szín- és formamegoldásban találja meg. Példa erre már Michelangelo is, aki felfokozott munkalázát csak Jónás figurájának merész rajzával tudja kielégíteni. Miként lehetne ezt a felfokozott munkalázat egy pohár vízzel oltani, holott

Magyar Nemzeti Múvészet
1938. 3. 27.

MDK

Karl Ferenc József szobrász
/sz.Rákosszentmihály, 1899.máj.8./

E.G. I. 529 l.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1935. október hó 19-én (szombaton) délután fél 6 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-utca 13.) tartandó

SZÉKELY BERTALAN-EMLÉKÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

Elnöki megnyitó.

Dr. SZENTIVÁNYI GYULA: Székely Bertalan emlékezete. (Vetített képekkel.)

Utána választmányi ülés.

Gerevich Tibor
elnök.

Vendégeket a Társulat szívesen lát

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

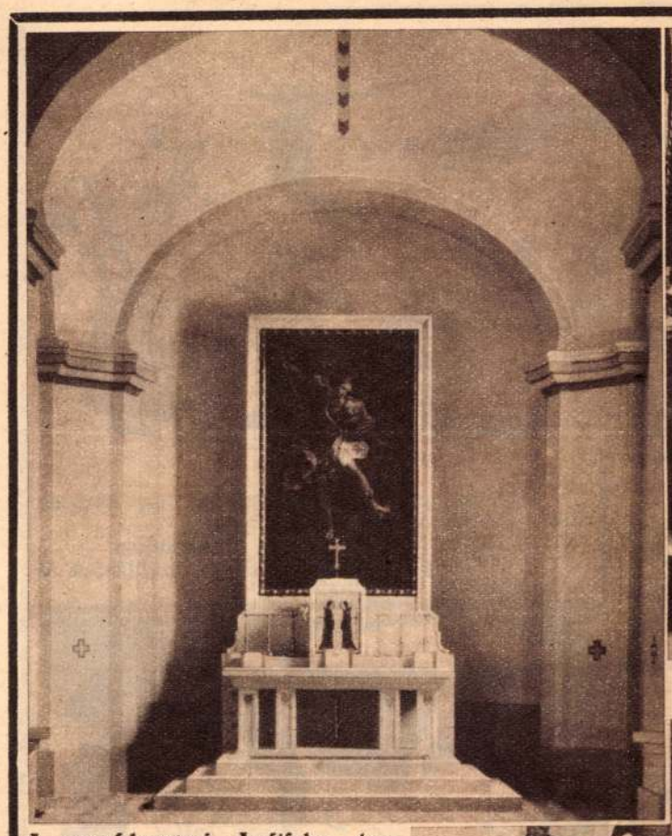

A csanádmegyei Apátfalva templomának uj főoltárát október 6-án szentelte fel Glattfelder Gyula megyéspüspök. Az oltárt ifj. Bartch Ferenc tervezte, Karl Ferenc szobrászművész építette

Csepelen avatták fel az első hadirokkant otthont. Árvátfalvy Nagy István képviselő mondott beszédet

A Kis Szent Teréz jubileum alkalmából a Nemzeti Ujság és Uj Nemzedék társasutazást rendezett Kesthelyre

Vasárnap szentelte fel Mészáros János érseki helynök az óbudai Szent József Otthon uj székházát. Az ünnepségen megjelent Lamotte Károly alpolgármester is

Az uj székház

Karl Ferenc
Hobrány

A TECHNIKA HALADÁSA

— Mondja csak jó ember, hogy lehet ilyen piszkos vizben horgászni? Hiszen a hal nem látja a horgon a bogarat.

— Azt csak bizza rám. Szentjánosbogarat tettem a horogra.

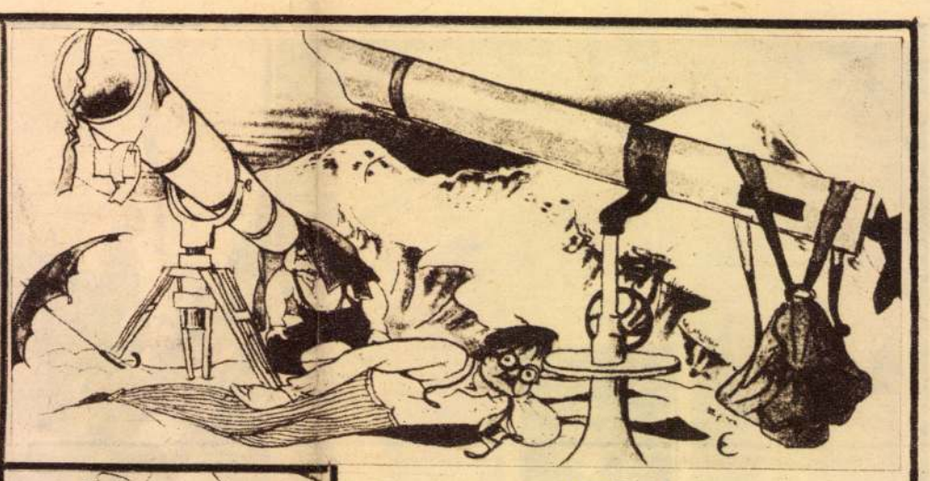

TUDÓSOK

— Jöjjön csak gyorsan kolléga ur, micsoda óriási hasadék támadt a hold felszinén.

— Ugyan kérem, az az én nyakkendőm.

— Az még érdekesebb! Hogyan kerülhetett az ön nyakkendője a holdba?

HIVATALBAN

— Igazgató ur kérem, 50 pengő előleget szeretnék.

— Hát igen. Erre még aludnom kell egyet.

— Akkor majd hivatalos óra után ismét jelentkezek igazgató ur

— Micsoda? Még azt mondod, hogy mosakodtál? Hiszen a mosdókesztyü egészen száraz!

— Igen Fräulein, mert abba törülköztem.

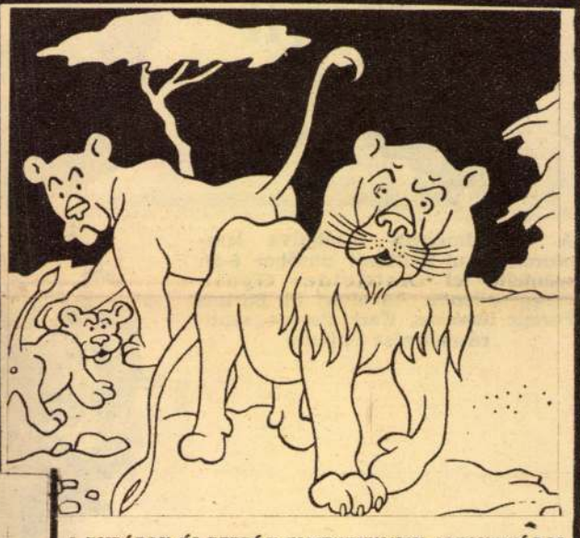

A ZSIRÁFOK ÉS ZEBRÁK ELMENEKÜLNEK ABESSZINIÁBOL

(Napihir — *a harci lárma elkergeti a nagy vadakat az országból —)*

— Gyere koma, menjünk innen, mert itt éhen fogunk pusztulni.

— Jó mehetünk, de előbb elfogyasztok egy abesszini, mert még azt hinnék, hogy azért megyünk el, mert gyávák vagyunk.

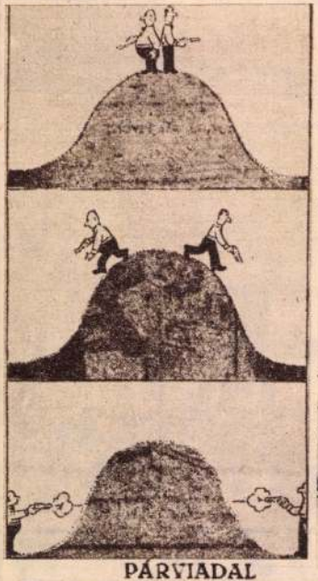

PÁRVIADAL

Tiz lépésről kétszeri golyóváltással.

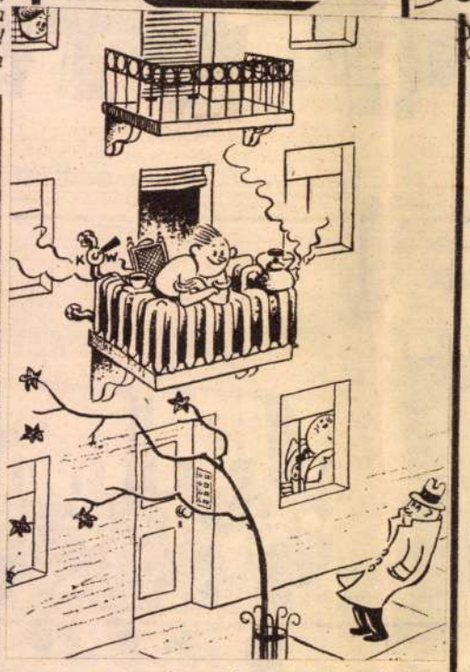

ERKÉLY, KÖZPONTI FÜTÉSSEL, TÉLI NAPOKRA

FILMESEK ABESSZINIÁBAN

(Egy amerikai filmtársaság Abesszíniában forgat).

— Fel vagyunk szerelve mindennel?

— Hogyne!

— És ha emberevő törzsek karmai közé kerülünk?

— Arra is számitottam. Hoztam magammal Garbó autogrammokat.

— **A földmivelésügyi miniszter támogatja a községi jegyzők tehermentesitésének ügyét.** Mint ismeretes, a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara még 1937-ben mozgalmat inditott a községi jegyzők tehermentesitése érdekében és ez év tavaszán már másodizben intézett felterjesztést a kormányzathoz ebben a kérdésben. Rámutatott a Kamara arra, hogy az eltelt két esztendő alatt a községi jegyzők helyzete nem javult, sőt bizonyos helyeken még rosszabbodott is. Az eddigi teendőkhöz a rendkivüli fegyvergyakorlatokkal kapcsolatos és a nemzetvédelmi munkálatokon kivül uj kötelezettségek járultak, és pedig a hegyközségek megalakulásával, a mezőgazdasági munkások kötelező biztositásával, valamint a tej- és cukorakciókkal kapcsolatban. A Tiszajobbparti Kamarát most értesitette a földmivelésügyi miniszter, hogy *legutóbbi felterjesztése kapcsán a jegyzők tehermentesitése érdekében a belügyminiszternél ujólag közbenjárt.*

— **Augusztus első hétfője Angliában.** *Londonból* jelentik: Augusztus első hétfője Angliában hagyományos polgári szünnap. *Londonból* és a nagyvárosokból a kirándulóhelyek és a tengerpart felé vezető utakon szakadatlan sorokban hemzsegtek a kirándulók gépkocsijai és a főpályaudvarokról vidékre kirándulóktól zsufoltan a kirándulóvonatok százai indultak. Balesetről egész nap nem érkezett jelentés. Az uralkodópár a *balmorali* kastélyban *teára látott vendégül kétszáz fiut*, akik a király védnöksége alatt álló szinidei ifjusági táborban töltenek két hetet. A vendégek fele régi szokás szerint iparostanonc- és munkásifju, másik fele középiskolai diák volt.

— **Az Idegenforgalmi Hivatal vezetőjének tanulmányutja.** Hallóssy István miniszteri tanácsos, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal vezetője, néhány hétre szóló szabadságra ment a külföldi idegenforgalmi helyzet tanulmányozására. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter intézkedésére az OMIH vezetését Hallóssy István szabadságának tartama alatt dr. *Gál László* miniszteri titkár látja el.

— **Zog Franciaországba utazott.** Brüsszelből jelentik: *Zog* volt albán király és kisérete *Brüsszelen* keresztül megállás nélkül átutazott *Franciaországba.*

— **Halálozás.** Gróf *Wenckheim Ferenc* cs. és kir. kamarás, a volt magyar főrendiház örökös tagja, pápai kamarás, 84 éves korában Budapesten meghalt. Holttestét Bécsbe szállitották, ahol kedden délelőtt temetik a hitzingi temetőben levő családi sirboltba.

Prónay Kezső pápai prelátus, székesegyházi kanonok, a kassai egyházmegye papnöveldéjének kormányzója, vasárnap 69 éves korában meghalt. A kiváló tollu, nagynevü egyházi tudóst kedden temetik a kassai Rozáliatemetőben.

Sulyos csapás érte *Reiner Frigyest*, az Amerikában élő világhirü magyar karmestert. Édesanyja, özv. *Reinerné S. Vilma*, vasárnap Budapesten meghalt. Hétfőn temették el, lelki üdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot csütörtökön, 10-én, a József-utcai Jézus szive templomban mutatják be.

Gulyás Menyhért volt szinigazgató felesége született *Székely René*, egykori neves primadonna, hosszas betegség után meghalt. Temetésén *Hidvéghy Ernő* alelnök, az Országos Szinészegyesület, *Faragó Dezső* pedig a volt tagok nevében mondott bucsubeszédet.

Várady Ignácné szül. *Fischbein Laura* augusztus 3-án, hosszu szenvedés után, 82 éves korában meghalt. Temetése vasárnap volt a rákoskereszturi temetőben. Az elhunytban *Vándor Iván*, a Magyar Irónők Köre elnöke édesanyját gyászolja.

Köszönetnyilvánitás. Szeretett fiam, felejthetetlen testvérünk, *Gábor György* m. kir. folyamőrtörzskapitány halálával kapcsolatban kifejezett részvétnyilvánitásokat hálásan köszönjük. *Édesanyja és testvérei.*

Élelmiszerárak kicsinyben

Marhahus: rostélyos, felsál 160—260, leveshusok (tarja, csontos oldalas, szegye) 100—200 fillér kg-ként. Borjuhus: comb (szeletelve) 260—320, vesés 180—280 fillér. Juhhus: hátulja 140—180, eleje 100—150 fillér kg-ként. Sertéshus: karaj (hosszu, rövid) 210—270, tarja, comb, lapocka 172—208, oldalas 136—164, zsirszalonna 136—148, háj 152—160, zsir 148—160 fillér kg-ként. Élő baromfi: tyuk 200—350, csirke 100—250 fillér kg-ként. Tisztitot baromfi: tyuk 150—200, csirke 220—360, lud 150—200, hizott ruca 150—200 fillér kg. Tojás: tea 10 drb.-ig 8—9, 11 drb-tól 140—150, főző és apró 10 drb-ig 6—8, 11 drb-tól 135—145 fillér kg. Halak: ponty élő nagyság szerint 140—240, jegelt és nem élő 110—160 fillér kg-ként. Tej és tejtermék: teljes tej (kannatej) 30, tejföl liter 110—120, teavaj édes tejszinből (tömb) 340—340, teavaj pasztőrözött tejszinből (tömb) 360—370, tehénturó, sovány 60—90 fill. kg. Kenyér: fehér 42—46, félfehér 34—38, félbarna 32—36, barna 20—22 fillér. kg. Szárazfőzelék: lencse 44—96, borsó 36—56, fehér bab aprószemü 38—44 fillér kg. Zöldségféle: Gülbaba burgonya 12—14, nyári rózsa 12—14, Ella 10—12, paradicsom közönséges 10—18, vöröshagyma makói 10—16, fokhagyma 18—32, fejeskáposzta hazai 16—24, kelkáposzta 16—28, savanyukáposzta 32—40, petrezselyem és sárgarépa vegyesen cs. 6—18, kalarábé, zöldjével drb. 3—8, sóska kg. 20—28, paraj 20—28, zöldbab 24—44, főzőtök 5—10, uborka 18—40, zöldpaprika tölteni való 18—44, fejessaláta drb. 5—12, zöld tengeri cső 3—8 fillér kg. Gyümölcs: közönséges alma válogatott 14—46, fajkörte 30—56, közönséges, válogatott 20—30, kajszibarack 18—30, nem magvaváló szilva 10—16, szőlő 36—70, őszibarack 20—100, sárgadinnye 8—24, görögdinnye 12—24, ringló 20—60 fillér kg.

A „CSENDES" TENGEREN

— Horgász-szezonban —

(Gáspár Antal rajza.)

JOHN BULL: Csak győzzem csalétekkel ezt a sok kövér halat.

Fej, mint hirdetési felület

Elsőrendü vajat hirdet
A fején egy pesti legény;
Ő az egyetlen, akinek
Csakugyan vaj van a fején?

Aluminium női ruha

Az uj divat hódolója
Könnyen ráfizet;
Ámor nyila nem talál el
Páncélos szivet.

(sima.)

— **Beszentelték Jankovich Béla holttestét.** Jeszeniczei dr. *Jankovich Béla*, valóságos belső titkos tanácsos, ny. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a magyar országgyülés felsőháza tagjának holttestét hétfőn délután szentelték be a kerepesi temető halottasházában. A szertartáson nagyszámu és előkelő közönség jelent meg, az elhunyt legközelebbi hozzátartozóin kivül dr. *Stolpa József* államtitkár a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében, *Balogh Jenő*, *Wekerle Sándor* és *Walkó Lajos* ny. miniszterek, gróf *Széchenyi Viktor* titkos tanácsos, *Berczel Jenő* igazságügyi államtitkár, gróf *Szápáry Lajos*, a felsőház háznagya, gróf *Teleki Tibor*, *Pallavicini Alfonz* őrgróf, *Huszár Aladár*, az OTI elnöke, *Jeszenszky Sándor* és *Kisfaludy Kálmán* miniszteri tanácsosok, *Grósz Emil* és *Fellner Frigyes* egyetemi tanárok, gróf *Károlyi György*, gróf *Csekonics Iván*, gróf *Zichy István*, báró *Ivánka Géza*, valamint az elhunyt barátai és tisztelői, a magyar közélet számos kitünősége. A beszentelési szertartást *Hegedüs Amand* cisztercita tanár végezte nagy papi segédlettel. Beszentelés után a koporsót Rácalmásra, Jankovich Béla szülőfalujába szállitották. A temetés kedden délelőtt fél 10 órakor lesz, a családi sirboltba.

Az agárdi Gárdonyi-szobor leleplezése

Szép és bensőséges ünnep keretében vasárnap délelőtt leplezték le *Gárdonyi Géza* szobrát a *Velencei tó* melletti *Agárdon*. A keretet *Agárd* és *Gárdony* közönsége adta meg, szinesitve a gárdonyi ijjászleventék csapatával. Az ijjászok sorfalat álltak a balatoni műutra néző park körül, amelynek közepén a szobor leleplezésre várt. Az ijjászok harsonákkal jelezték az ünnepség kezdetét.

Sigray István, a kerület országgyülési képviselője, a szoborbizottság elnöke üdvözölte a vendégeket, mindenekelőtt *Jabloniczky Károly* államtitkárt, a kultuszminiszter képviselőjét. Rámutatott arra, hogy az alig hétéves Agárdnak a katolikus, református templom, az országzászló mellett szobra is van már. Szobrot állitott az agárdi puszta nagy szülöttének, *Gárdonyi Gézának*.

Beszéde végén leleplezte a szobrot, amely *Karl Ferenc József* fiatal művészünk alkotása. Mellszobor, amely a nagy iróban a gondolkodót öntötte ércbe, markánsan, megragadóan. Ezután *Kun Magda* egy Gárdonyi-verset szavalt el, majd *Simon Lajos* tartotta meg szárnyaló szoboravató beszédét. A beszédet ismét Gárdonyi-versek követték, amelyeknek elmondásáért *Kántor Bélát* illeti őszinte dicséret. Miután dr. *Thaisz Andor* főszolgabiró átvette a szobrot, következett annak megkoszoruzása. A koszoruk között volt a *Pesti Hirlap hatalmas babérja*, amelynek szalagjáról messzehangzón olvasták föl:

Néhai dicsőséges főmunkatársának, Gárdonyi Gézának a Pesti Hirlap.

Azután szétoszlott az ünnepi közönség. A balatoni műuton tovább száguldtak rajával a gépkocsik, mint máskor. De ezentul nyilván akad majd közülök, amely megáll, hogy megnézze az ország második Gárdonyi-szobrát. A szobor pedig, ha jön az agárdi est, maga mögé gondol, egészen közel, ahol a magányos pusztai viskóban *a szabadságharc fegyverkovácsának Gézára keresztelt fia megszületett.*

És néz előre, messzire, magasra. Keresi ismét az *— egri csillagokat . . .*

Ráskai Ferenc.

— **Amerika legelső protestáns hithirdetője magyar ember volt.** Uj-Fundlandban, a Kanadától északkeletre fekvő brit szigettartomány székvárosában, Saint Johnsban szoborleleplezés volt, amely bennünket, magyarokat is érdekel. Szobrot kapott *Budai Parmeneus István*, akinek az anglikán egyház állitott most szobrot. Budai Parmeneus István, mint ahogy neve is mutatja, magyar ember volt és ő volt az első protestáns misszionárius, aki kikötött a messze tartományban és hirdette a protestáns hitet. Nem sokkal Amerika felfedezése után, 1583-ban indult el Budai Parmeneus István Amerika földjére egy expedicióval, amelynek ő volt papja és iródiákja is. Az ő emlékét tiszteli meg most az ottani anglikán egyház, amikor szobrot emel az első ottani protestáns hithirdetőnek.

— **Vizerőművek a Felvidéken.** A Felvidék természeti kincseinek felhasználása érdekében erős mozgalom folyik. Elsősorban a Felvidék és Kárpátalja folyóinak felsőfolyása mentén állitanak fel vizerőműveket. A Hernád felsőfolyásánál Keszynéte mellett már épül is egy ilyen erőmű, amely 4000 lóerőt képvisel és villanyfejlesztés céljaira fogják használni. *Ez a villanytelep fogja a Felvidék városainak és falvainak egy részét villanyárammal ellátni.* Egy másik községben, Örvényben *szivattyutelepet létesitenek.* Ezzel megvalósitják a környék egyik fontos problémáját, az öntözést. Tervbe vették a Felvidéken *egy villanyhálózat kiépitését is.* A délborsodi erőművek kapcsolatba lépnek majd a miskolc-diósgyőri erőművekkel, Miskolc pedig belekapcsolódik a debrecen—nyiregyházi—ungvári hálózatba. A villamositás már meg is indult és legkésőbb 1941-re be is fejeződik.

— **Parlamenti tudósító és képviselőnő házassága.** Londonból jelentik: *David Keir*, a *„News Chronicle"* parlamenti tudósitója, házasságot kötött *Miss Thelma Cazalet* képviselőnővel. Az esküvőt, amelyen *csupa miniszter és képviselő jelent meg*, a parlamenti palota kápolnájában tartották meg. *A vőfélyek is képviselők volt ak.* Amikor a pár a templomot elhagyta, a képviselőnő kerületéből összesereglett választók lelkesen megéljenezték őket.

*

Miss Thelma Cazalet kedves ismerőse a *Pesti Hirlapnak* és igazi jóbarátja a magyarságnak. Amikor 1933 decemberében a *Pesti Hirlap* képviselője *Londonban* az iránt érdeklődött, hogy az angol parlament tagjai közül kik azok, akik a trianoni béke revizióját óhajtják, *Miss Thelma Cazalet* volt egyike az elsőknek, aki erre a kérdésre igennel felelt. Ugyanekkor azt is megigérte, hogy ellátogat Budapestre. *Miss Cazalet* ezt az igéretét a következő 1934-es évben be is váltotta. Március 31-én reggel érkezett *Budapestre* bátyjával, *Cazalet* kapitánnyal, aki szintén országgyülési képviselő. Egy átutazott éjszaka után valóban önfeláldozóan mozgalmas napjuk volt *Cazaletéknek*, akik egész napon talpon voltak — délben dr. *Légrády Ottó* főszerkesztő vendégei voltak — és este már el is utaztak. Mindazok, akikkel e napon találkoztak, megszerették őket. *Miss Thelma Cazalet* az egyik legnagyobb választólétszámu kerületet képviseli immár a második ciklusban, konzervativ párti programmal. Tagja a legelőkelőbb londoni társaságnak. Legjobb ismerősei közé tartoznak az idősebb nemzedékből *Stanley Baldwin* konzervativ párti és *Lloyd George* liberális párti volt miniszterelnök. *Lloyd George* leánya, *Miss May George*, aki szintén képviselő, *Miss Thelma Cazalet* legjobb barátnője.

— **Ismét megszólalt az irek titkos rádiója.** *Londonból* jelentik: Az ir titkos rádióállomás már egy hónapja hallgatott. A Sunday Dispatch jelentése szerint most ismét hallható volt az irek titkos rádiója *Angliában* és *Irországban.* A bemondó kijelentette, hogy tovább folyik a háboru Anglia ellen. *„Anglia nem szabadulhat meg tőlünk,* — mondta. — *Irország előbb-utóbb felszabadul.*" A szombaton kiutasitott irek közül, a lap szerint, egyik kijelentette, hogy legkésőbb két hónap mulva ismét Londonban lesz. Titkos parancsokat kaptunk — mondta —, hogy gyülekezzünk Irországban. Anglia nem tartóztathat fel bennünket.

— **A költségvetési egyensuly** fenntartása könnyü, ha Diana-fogkrémet vásárol, mely minőségben felülmulhatatlan és árban olcsó. Eredeti tubus 48 fillér, családi tubus 72 fillér.

— **A Leton-szappan** krémes habja, utasitás szerint használva, hozzásegiti a nőket a vonzóerők birtoklásához. A Leton nemcsak szappan, hanem kitünő tulajdonságu szépségápoló szer. A krémes hab átjárja a pórusokat, megakadályozza a mitesszer- és pattanásképződést. Élénkiti a bőr vérkeringését, simává, selymessé teszi az arcbőrt, mely ezáltal egész napon át frissen, tisztán és üdén marad. Kezdje el még ma a Leton-szappankurát, rövidesen megtudja, mit jelent szépnek lenni. Kapható mindenütt és a főraktárban: Hunnia laboratóriumban, Budapest, VII., Erzsébet-körut 56.

— **Napokon át tartó székrekedésnél és az ezzel járó gyomor- és bélzavaroknál, puffadásnál, gyomornyomásnál, felböfögésnél, étvágytalanságnál, bódultságnál, homlokfejfájásnál és hányingernél** egy-két pohár természetes **„Ferenc József"** keseruviz az emésztés utjait alaposan kitisztitja és igen kellemes közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát!

Karl Ferenc József

Mi ujság vidéken?

DOMOSZLÓ. Horváth István gazdálkodó szalmával fedett istállóját, távollétében, *István* nevü ötéves gyermeke s ennek pajtása, az ötéves *Bálint László*, játszadozás közben felgyujtotta. Az istállóépület porráégett, a két gyermek füstmérgezés és harmadfoku égési sebek következtében meghalt.

ESZTERGOM. A Szent Tamás-hegynek a város felé eső oldalán épitették a mult évben a Szent István-emléket, amelynek lépcsőépitménye egyuttal az omladozó hegyoldal megerősitésére is szolgál. Most aggasztó jelenségek mutatkoznak a hegy tulsó oldalán. *Megindult a föld, több házacska udvara lesüllyedt, a falak megrepedtek, más házak udvarának szintje pedig emelkedett.* A hatóságok megtették az intézkedéseket a további veszedelem elháritására.

KASSA. Vasárnap este és éjjel hatalmas jégvihar vonult végig Abaujtorna vármegyén. Diónagyságu jégdarabok estek és a hatalmas széllel pusztitó jégvihar az utjába kerülő *gyümölcsösöket tönkretette, madarakat, nyulakat vert agyon* és többezerre tehető a jégdarabok által bevert ablaktáblák száma. A Miskolc és Kassa között közlekedő személyvonatot a vihar Halmajnál érte el és *harmincnégy vonatablakot betört.*

NYIREGYHÁZA. Vasárnap éjjel a város felett vihar vonult át, amely az ugynevezett Himes-részben nagy kárt okozott. A galambtojás nagyságu jégdarabok a gyümölcsösökben és szőlőkben nagy pusztitást okoztak. A vihar eltépte az áramvezetéket, ugy hogy a város egész éjjel világitás nélkül maradt.

TISZADERZS. A községhez tartozó tomaji szőlőben valamint az Abádszalók községhez tartozó Lászlómajorban tifuszmegbetegedések léptek fel. Tomajszőlőben hatan betegedtek meg tifuszban, akik közül az egyik beteg meghalt. Lászlómajorban tizennégy ember fekszik tifusz-betegségben. A hatóságok a szükséges intézkedéseket megtették.

VÁMOSMIKOLA. Vasárnap éjszaka a járásbiróság épületében betörők jártak, akik a Wertheim-szekrényt feltörték. A kár összegét most állapitják meg. A csendőrség a betörőket nyomozza.

— A román közlekedésügyi miniszter sulyos gépkocsibalesete. Bukarestből jelentik: Ghelmageanu román közlekedésügyi miniszter gépkocsiján hétfőn este *Bukarest* közelében *összeütközött egy másik gépkocsival.* A miniszternek *eltört a jobb keze és kulcscsontja.* Állapota komoly. Egy *ezredes,* aki a másik gépkocsiban ült, *meghalt.* összesen *heten sebesültek meg.*

— A skorpiómérgek gyógyhatása. Luzernből jelentik: A homeopata orvosok most tartott nemzetközi kongresszusa főképpen a skorpiómérgek gyógyhatásával foglalkozott. Az arzén, a sztrichnin és sok más sulyos méreg — megfelelő kis adagban — már régóta szerepel az orvostudomány gyógyszerkincsében. A homeopatia ezeken kivül *az állati eredetü mérgeket is felhasználja.* Ezek megfelelő kis adagban sok esetben *igen értékes gyógyszereknek bizonyulnak.* A multévi kongresszus főleg a kigyómérgek gyógyhatásával foglalkozott, az idei pedig elsősorban a skorpiómérgek gyógyitóértékének megvitatását tüzte ki céljául. A nevesebb előadók sorában Luna Castro (Mexikó) a mexikói skorpiómérgekkel végzett állatkisérleteit ismertette, Roy Upham (New York), Le Honte Cooper (London), Templeton (Oxford), Fortiere Bernoville (Páris), Gagliardi (Róma), Mattoli (Firenze) a skorpióméreggel elért gyakorlati gyógyeredményeiről számoltak be. A többi előadások főleg a reumaprobléma, az allergiás betegségek, az epe- és vesekőbántalom gyógykezelését tárgyalták. Magyar előadó is szerepelt a kongresszuson. Dr. *Margittai Sándor* belgyógyász (Budapest) „A máj- és epebetegségek homeopatikus gyógykezelése“ cimmel tartott előadást. A kongresszuson a világ minden részéből mintegy kétszáz orvos vett részt.

— Több zsirdrágitó büntetését felemelte a Kuria. A Kuria szüneti tanácsa dr. *Maday Gyula* elnöklésével több zsirdrágitási bünpert tárgyalt. A Kuria az uzsorabiróságok itéletét több esetben lényegesen sulyosbitotta. Igy *Weisz Imre* ercsi-i hentes 30 pengős pénzbüntetését, *Hufnagl Pál* ercsi-i hentes 30 pengős pénzbüntetését, *Fischl József* ercsi-i hentes 20 pengős pénzbüntetését *egy hónapi fogházra és a megfelelő mellékbüntetésekre emelte fel.* Ugyancsak 1 hónapi fogházbüntetést és a megfelelő mellékbüntetéseket kapta *Péter György* etyeki hentes és mészáros mester, *Scholtz László* sóskuti hentes és mészáros mester, *Schóber László, Török István* és *Kováts Gábor* hentesek, akiket az uzsorabiróság annakidején felmentett. *Szimandl János* pusztahámori hentes 20 pengős pénzbüntetését 14 napi fogházra sulyosbitották.

— A budapesti cipésziparosság tiltakozása a cseh Bata-gyár letelepedése ellen. A Pesti Hirlap már több izben megemlékezett arról, hogy a cseh *Bata-cipőgyár a Tiszántulon nagyszabásu telephelyet akar létesiteni.* A budapesti cipészek és csizmadiák ipartestülete hétfő estére az ipartestület székházába taggyülést hivott össze, amelynek napirendjén *„a Bata-veszedelem és általában a kézmüves cipész és csizmadia iparosságnak boldogulását fenyegető és gátló gyári üzemek ügye“* szerepelt. Az izgalmas lefolyásu, szenvedélyes hangu felszólalásokban bővelkedő nagygyülésen kifejtették, hogy nem kell a cipész- és csizmadia iparosság előtt hosszasan fejtegetni, milyen veszedelmet jelent a kézmüvesiparosságra a Bata-rendszerü vállalat. Eredetileg országos szakmai nagygyülés megtartását szorgalmazták, amit azonban egyelőre nem lehetett megtartani. A budapesti ipartestület azonban a maga tagjai köréből érkezett sürgetések miatt szükségesnek találta legalább ipartestületi taggyülés megtartását, hogy azon a budapesti cipésziparosság egyhanguan tiltakozzék a cseh cipőgyár magyarországi letelepedése ellen. A taggyülés határozati javaslatot fogadott el, amelyet eljuttatnak az illetékes tényezőkhöz. A határozatban kifejezésre juttatják, hogy a magyar cipésziparosság *egyöntetüen a legélesebben ellenzi a Bata-gyár magyarországi gyáralapitását és felkéri a magyar kormányt, hogy ezt a törekvést akadályozza meg.*

LEIPZIGI ŐSZI VÁSÁR 1939.

60% kedvezmény a német birodalmi vasutakon

KEZDETE: augusztus 27

600 márka felár nélkül

Minden felvilágositást ad a Leipzigi Vásár magyarországi kirendeltsége, Budapest, IV., Váci-utca 1—3. Bejárat: Türr István-utca 8. szám, félemelet 6. (Telefon 380—540) és a Leipziger Messamt, Leipzig C. 1.

— A bátor Haldane. Londonból jelentik: A világsajtó annakidején megirta, hogy *Haldane* professzor, brit tengerészeti szakértő, a „Thetis“ tengeralattjáró elmerülésének körülményeit vizsgálva, *tizennégy óra hosszat* bezárkózott egy romlott levegővel töltött, hatalmas üveghengerbe, hogy kitapasztalja, meddig terjedhetett az acélkoporsóban rekedt áldozatok testi ellenállása? Most, mint a londoni légvédelmi bizottság alelnöke, *Haldane* ujabb tanujelét adja bátorságának. Azt hangoztatja, hogy a legujabb, hengeralaku, brit légvédelmi óvófülkék hasznavehetőségét csak akkor állapithatják meg, ha az erre vonatkozó kisérleteket nem — mint eddig tették — e fülkékbe *bezárt állatokon,* hanem *embereken* folytatják. Felajánlotta, hogy *be hagyja magát záratni egy ilyen óvófülkébe,* amelyet aztán a gyakorlótéren *repülőgépekről bombázhatnak.* A légvédelmi bizottság még nem határozott, elfogadja-e a hőslelkü professzor inditványát.

— A lengyel-magyar közös határ gazdasági jelentősége. Debrecenből jelentik: A Nyári Egyetem előadássorozatában *Pietrzykovski Wladislaw* miniszteri osztálytanácsos „A lengyel-magyar közös határ gazdasági jelentősége“ cimmel lengyel nyelven tartott előadást. Hangoztatta, hogy a történelmi és érzelmi motivumokon kivül a közös magyar-lengyel határ szükségessége mindenekfelett gazdasági okokon alapszik. A közös határ kiszélesiti a lengyel vámterület két kikötőjének, Gdyniának és Danzignak mögöttes területét, Magyarország tengerentuli kereskedelmi forgalmának egy része e két kikötőn át bonyolódhatik le, Lengyelország pedig támaszpontot nyer a Dunának mint hajózható viziutnak igénybevétele révén balkáni és közelkeleti gazdasági térfoglalására.

Eső volt országszerte

Vasárnap este véget ért az idei nyár hatodik hőhulláma is. Érdekes, hogy az idén minden erőteljesebb felmelegedés a hét közepén indult meg, szombaton vagy vasárnap érte el tetőpontját és még vasárnap be is köszöntött a meleg időszak vége. A hüvös óceáni levegő már napok óta farkasszemet nézett a Kárpát-medencében kialakult nagy meleggel. Vasárnap késő délután a hüvös, 20—25 fokos levegő betört hozzánk és itt szemben találta magát a nyugati részeken 33, a fővárosban 35, az ország déli részén és az Alföldön 37 fokos levegővel. Gyorsan hatalmas gomolyfelhők tornyosultak, majd szinpompás naplemente után országszerte fel-felvillanó villámok fénye cikázott az égen. A nagy átalakulás megtörtént. A párás, piszkos levegőt igen tiszta váltotta fel. A száraz, poros földeket végre bő eső áztatta. Különösen kiadós eső zudult az Alföld egy részére és Hegyaljára. Tokajban 49, Nyiregyházán 39, Bodvaszilason 34, Tiszafüreden 31 liter viz zudult minden négyzetméternyi területre. A legkevesebb esőt a Dunántul kapta és egyáltalán semmi sem esett Magyaróvár, Győr és Ógyalla környékén. Sajnos, a heves zivatarok között több helyen jégeső is hullott, ami egynéhány helyen tetemes kárt is okozott. Jégesőt jelentett: Balkány, Jászó, Nyiregyháza, Szekszárd és Salgótarján. Hétfő már a felfrissülés jegyében zajlott le, a felmelegedés már messze alatta maradt a szombati és vasárnapi értékeknek. Csak Losonc és Pécs környékén volt 30, Debrecenben csak 29, a fővárosban 28, Kassán 27, Sopronban 26 fok. Zivatar hétfőn már csak az ország keleti részén volt, de a hüvös levegő, erejét veszitve, már nem okozott nagy esőket. Az éjszaka folyamán támadt élénk szél hétfőre szintén megszelidült.

Időjárásunk további alakulása kissé bizonytalan. Kellemesen hüvös éjszaka után azonban nappal ujra melegedés indul meg és elszórtan lesznek záporesők és zivatarok. Valószinüleg ez az időjárási helyzet uralja most majd napokig Közép-Európát.

Budapesten augusztus 7-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 16 (normális 15), délben a legerősebb felmelegedés 28 (normális 27) fok volt. (Előző nap 21 és 35 fok volt.) (Z. A.)

*

A *Meteorológiai Intézet* jelenti: Budapesten hétfőn este kilenc órakor a hőmérséklet 20 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 760 mm, gyengén süllyedő irányzatu.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Nyugati, majd délnyugatira forduló légáramlás. Kevés felhő. A hőmérséklet kissé emelkedik.

*

Vizállás. *Duna:* Hofkirchen—Stein között árad, máshol apad, Bajáig alacsony, lejebb közepes vizállásu. Bécs —9, Pozsony 158, Komárom 294, Budapest 241, Paks 146, Baja 230, Mohács 267. *Rába:* Szentgotthárd —66. *Dráva:* Barcs —35, Drávaszabolcs 87, Eszék 130. *Száva:* Brod 54. *Tisza:* végig apad, igen alacsony vizállásu. Aknaszlatina 45, Tekeháza —44, Tiszaujlak —80, Vásárosnamény —96, Tokaj —19, Tiszafüred —18, Szolnok —14, Csongrád —62, Szeged 22. *Szamos:* Csenger —23. *Körös:* Körösszakáll —28, Békés —82, Gyoma —66. *Maros:* Makó —17. *Balaton:* Siófok 66. *Velencei tó:* Agárd 74.

Szenvedély

Külföldi lapok, mint kedves apróságot jegyzik fel Knud dán királyi hercegről, hogy gépkocsija szélvédő üvegére kislányának fényképét helyezte el, ezzel a felirással: gondolj rám és hajts óvatosan! A királyi herceg ugyanis szenvedélyes autós, aki ezzel a gyöngédségében is szuggesztiv módszerrel akarja magát leszoktatni a sebesség lázáról . . . A dologban csak a szereplők érdekesek, maga a módszer nem uj, hiszen nálunk is láthatók a diszmüárusok kirakataiban ezek a kormánykerék mellé szerelhető fényképkeretek, ugyanezzel a felirással: gondolj rám és hajts óvatosan! — Nem vagyok autós, tehát nem tudom, hogy ez a kedvesen ötletes védekezés valóban hatásos ellenszere-e a sebesség szenvedélyének és a száznegyvenes tempó azonnal hatvanassá szelidül-e, ha a gépkocsi vezetője csak egy pillantást is vet a kisgyereke, felesége, vagy menyasszonya képére, én csak azt az egyet tudom — autó nélkül is, sajnos, tapasztalásból, — hogy a szenvedély épp azért szenvedély, hogy az ember ne lásson tőle tovább az orra hegyénél. Ha ugy vesszük, ebből a szempontból igen sokan autósok vagyunk, akiket elragad a sebesség szenvedélye, — nevezzük szerelemnek, nevezzük szerencsejátéknak, nevezzük nikotinnak vagy alkoholnak, legtöbbünknek van valami szenvedélye, amellyel életünk iramát fokozzuk, gyorsitjuk, hajszoljuk, talán nemkevésbé veszélyesen, mintha gépkocsit vezetnénk, legfeljebb, a katasztrófának kevésbé pillanatnyi esélyeivel. És azt sem mondhatnók, hogy lelkünk kormánykereke mellett ne őriznénk mindnyájan egy kedves képet, amely aggodalmasan, szemrehányón tekint ránk, anya, feleség, vagy gyermek képét, bár az is lehetséges, hogy a saját romlásunk képe tekint ránk a kormánykerék mellől, figyelmez-

...litotta ki a newyorki világkiállitáson az „Andok Vedasszonyának koronáját“, amely *ma a világ legnagyobb értékü ékszere* és rendkivül érdekes történetre tekint vissza. 1590-ben borzalmas járvány pusztitott a délamerikai spanyol gyarmatokon. A járványtól egyedül Popayan városka menekült meg, amelynek lakói akkor elhatározták, hogy hálából a székesegyházban álló Mária szobor számára értékes koronát készittetnek. A koronát egy száz font sulyu tömör aranytömbből készitették el és azután 453 smaragddal diszitették, amelyek egykor a perui inkák birtokában voltak. A korona csúcsa tiz kőből áll, amelyek között ott van Atahualpanak, az utolsó inka uralkodónak legendás hirü smaragdja is. Ez a tiz kő olyan tiszta és olyan nemes, hogy értékük az ötszörösét teszi a velük egyforma nagyságu gyémántoknak. *Az Egyesült Államok kereskedelmi minisztériuma minden egyes követ háromezer dollár értéküre becsül s az egész korona értékét ötmillió dollárra teszik.* A korona az idők folyamán egy északamerikai bankárcsoport birtokába jutott, amely most tovább akarja a kincset értékesiteni. Igy került a korona a newyorki világkiállitásra, ahol 22 rendőr őrzi éjjel-nappal a vevőre váró páratlan értékü drágaságot.

— Házasság. *Kiss Valéria* és *Jobbágyi Béla* augusztus 7-én este 7 órakor a királyi Várkápolnában házasságot kötöttek.

Özv. *Bloss Ottóné* mihályi *Perkó Vladica* m. kir. honvéd őrnagy özvegye és vitéz *Dénes Ottó* ny. m. kir. honvéd tábornok augusztus 5-én a Szent Kapisztrán helyőrségi templomban házasságot kötöttek.

Dr. *Tóth Kálmán,* Calgary, Alta, Canada és *Campbell-Antal Julia,* Windsor, Ont, julius 27-én Hamilton, Ont.-ban házasságot kötöttek.

Hunyadi-só gyors és enyhe,

Ezt használd, ha gyomrod renyhe

Hunyadi János természetes forrássó a 75 éve bevált keserüviz ujszerü párlata. Boritékja csak 16 fillér, ize sős — **nem keserü!**

Karl Ferenc József

Műcsarnok szobrász Budapest

1916-17. téli kiáll. 325

1925-26. ákt kiáll. 97.

Szabócreh, beszterczebányai, szabályzata

III. 219

Karl Ferenc József

Hobrászmúvész

1937. telefonja

Budapesten

Karl Ferenc

1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

98. l.

Karl Ferenc József

1920. máj.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Vári art, bronz, 5000.—

1920. szept. u. o.
Judás, bronz 5000.—

1921. szept. u. o.
Vári arcmás, gipsz 4000.—

Flódmezővásárhelyi ref. főgimnázium nyilvános könyvtárának
fejlődése 1910-ben V. 175, 176

Karl Ferenc József

szül. ± 1899 máj 8-án Rk.
Atyja Karl János szobrász
4 reál, 2 iparrajzik
1918/19. I. elsőéves művész-
nőv. Radnai Béla -
1918/19. II. elsőéves n. o.

± Rákosszentmihályon

Hódmezővásárhelyi majolikaedény

V 74. 139.

Karl Ferenc József

Hobrún

Műcs. kiáll, 1916 tól

Pipics 115. l.

Karl Ferenc József

Budapest, 1940. szept.

Karl Ferenc József szobrász-
művész, egyház- és temetőművészeti
műterme, III. Ferenchegyi-út 19.
354-111

Karl Ferenc József

nobrait

Tanult Bécs, Görög-
ország, Párís

Repr. Ködobó

irod

Ajtay Miklós dr

A Párisi Magyar Aka-
démia Könyvtára. 1. sz.
Tanulmánykötet. Párís,
1927. 105. p.

Karl Ferenc József

hebrais

siremlektere

Rosnersiremi

képpel

Karl Ferenc József

155 Vasgyuró 600.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Kadar Elek VII. 144.

Karl Ferenc József

Kobrász

Szent Antal c.
kobra repr

Művészet
1940.) 8. l
(31. sz.

14146/43 szám.

Műemlékek Omágos B

B.

Hivatalból
Díj átalányozva

IX Hőgyész Ent

Karl Ferenc József

KMTárs 1940. A gyermek

Mancika, gipsz

Mark Twain Journal

Mailing copy, 4 pp. unmarked

Manuscript copy

Karl Ferenc József festőművész

		Pengő
KARL FERENC JÓZSEF		
66	Feleségem, gipsz	300.—
67	Ottó, gipsz	300.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

Engel József, sz. 1815 – 1901.
Engelbrecht Márton, rm. 1684–1756.
Engerth Ede, f. 1818 – 1897.
Engerth János, f. 1820 – 1841.
Engerth Tódor, kr.
Engerth Vilmos, f. 1818 – 1884.
Enyedi Dániel, példamutató, XVIII.
Enyedi Fábián, ö. 1563.
Enyedi Márton, ö. † 1717.
Enyetor l. Enyedi.
Enzenhoffer János, é. XVIII.
Erdődy Lajos, f. l. Ábrányi L.
Eötvös Ádám, ö. 1578.
Eötvös Antons, ö. 1579.
Eötvös András, ö. 1601.
Eötvös András, ö. 1601.

Karl Ferenc

nobrány

1914.

Éimisk 1930.84.1.

1897: Bej. 12. — 1898: Bej. 12L
~~V. Bikkesy László hagyománya 1884. — Magy. Képt. 424. — Ltsz. 294.~~

L — 1900: Bej. 12. — 1901: Bej. 12. — 1903: Bej. 12. — 1904: Bej. 12. — 1905: Bej. 12. ww

T — Magy. Képtár 424. — Uj lelt. sz. 294. — 1905. átv. jegyz. 12. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1666. és az uj leltárban 2681. — Vámos-Atyai Bikkesy László hagyománya 1884 április 3-án.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Bikkesy László hg. 1877

Ml. 424
Ujl. 294

12.

Karl Ferenc József

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pipics 60. l.

rából

kötés	jegy

---

a M. Nemz. Múzeum

Könyvtárából 1 ----------

1 ----------*-ig tartó használatra*

kivette az alább leirt munkát.

Szerző, vagy rendszó ----------

Czím, rész ----------

Darabsz. ---------- *alak* ---------- *jegy* ----------

7072. — Budapest, Athenaeum.

Tahi Antal. Budapest. Medve-utcza 4. (14. 326. 327. 331.)
Takách Béla. Budapest. II. Donáti-utcza 17. (330.)
Telegdy László. Budapest. X., Héderváry-utcza 34. (134.)
Telepy Károly. Budapest. Andrássy-út 69. (73. 152. 265.)
Telkesy Valér, Budapest. Madarász Victor. Városligeti fasor 45. (206.)

Karl Ferenc József

Szoboravatás Kiszomborban

Igen bensőséges ünnepség keretében egyházi és megyei előkelőségek jelenlétében avatta fel Szent István szobrát augusztus 15-én Kiszombor község.

A formagazdagsága dacára nemes egyszerűségben tartott szobor *Karl Ferenc József* műve.

A tér és környezet művészi rendezéséért ifj. *Barth* Ferenc festőművészt illeti dicséret.

Magyar Nemzeti Művészet

1938. 3. sz. 54. l.

Olgyai Olgyay Ferencz. Budapest. Szondy-utcza 19. II. (244.)
Olgyai Victor. Lőcse. (242.)
Oskó Lajos. Budapest. Bajnok-utcza 28. (48. 49.)
Paczka Ferencz. Róma. Palazzo Venezia. (70. 193.)
Paczka Ferenczné. Róma. Palazzo Venezia. (332.)
Pállya Czelesztin. Budapest. Hársfa-utcza Vasfürdő. (44. 217.)
Pap Henrik. Budapest. Bajza-utcza 19. (41.)
Pataky László. Budapest. «London» szálloda. (264.)
Peske Géza. Budapest. Szondy-utcza 96/a. II. 19. (5. 18. 25. 83. 270. 282.)
Pongrácz Károly. Nyitra. (138.)
Réti István. Nagybánya. (109.)
Révész Imre. Bécs. Grosse Neugasse 44. (6.)
Rippl Rónai József. Paris. Neuilly sur Seine 65 Rue de Villiers. (119. 317.)
Róna József. Budapest. Lipót-körút 8—10. (1. 335. 355.)
Rosenmayer Ferencz. Ujpest. Deák-utcza 87. (115.)
Rothfeld Hirsch Nelli. Budapest. Andrássy-út 70. (325.)

KARL *Ferenc József*, szobrász, Bákosszentmihály 1899 máj. 8. K. Já-

nos szobrász fia. A bpesti képzőm. főiskolán Radnai Bélánál tanult. 1916 óta állítja ki műveit a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban.

Karpereer, sodrony VII. 247

MDK

Karl Ferenc József

Női akt, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Karl Ferenc József MDK

Mancika, gipsz

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c. kiáll.

Karl Ferenc József

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán
"Vasquez" c. szobrával szerepelt

PH.932-T.1.

Karl Ferenc József MDK

Tavasz, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Karl Ferenc József MDK

Dr. Pénzes István, mükő

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Karl Ferenc József

MDK

Szent Antal, gipsz

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Karl Ferenc József

Kiállít

80.4.932. IX.4.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület építészeti állagának a t

Karl Ferenc József

Kállai

P. H. 932. IX. 4.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Karl Ferenc József

Kiállítás

M. H. 932. IX. 4.

Karl Ferenc József MDK

Szent Antal, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Karl Ferenc József MDX

Szapulás, mükő

Mücsarnok 1939 Derü a müvé zetben

Karl Ferenc József MDK

Tanulmányfej, mükő

Műcsarnok 1935. téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

MDK.

Karl Ferenc József

Szent István, repr.

"Érted Uram!" Repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 3. sz. 45.l.

MDK

Karl Ferenc József

Tárlatvezetés. Magyar Nemzeti Müvészet 1939.
1. sz. 9.l.

Karl Ferenc József MDK

Férfifej, mükő

Mücsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Karl Ferenc József

Művével szerepel a Nemzeti Szolonban rendezett „Tavaszi Szolon" kiállításán

P. N. 936 IV. 25

Karl Ferenc József

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1935.VI.16.

Három alföldi művész a Műterem-ben

Kenéz János már szerepelt egyízben gyűjteménnyel a Műterem falain. Már első pillantásra szembetünik az a hatalmas fejlődés, ami a művész alkotásmodorában az első és a jelen megnyilatkozás között végbement.

Könnyedség, biztonság és fiatalos frisseség jellemzi, jóleső harmóniával összefogott szinkezelés szeretteti meg a szemlélővel újabb műveit.

Soós Gyula mezőturi festő hatásban magyaros karakterképekkel szerepel. Anyagából kiemelendő érdekes önarcképe és 31. sz. női képmása, amely előkelő megjelenésével, ragyogószínű selyemruhájában komoly mű.

Riba János falusi jelenetei jobbára téli időből valók. Szánkázó gyerekek, disznóölés és a magyar falu egyéb jellemző mozzanata tárul elénk, az alkotó különös, kissé bizarr megvilágításában. Nyári képein a napfény és az árnyék élesen elkülönül egymástól, mondható, hogy néhol egy képén két teljesen külön hangulat, két külön tónus uralkodik

Már nem is

tartjuk csodálatosnak, hogy amint megjelenik valami egészséges, a természetből kiinduló és a természet alapján álló megoldás a művészet terén, az izlésficamban szenvedő és újszerűséget betegesen hajszoló napisajtó állig felfegyverkezve megjelenik bomlasztó megállapításaival és az izléstelenség minden sajtóeszközével igyekszik a még meg nem háborodott, el nem fajzott természetes és egészséges irányzatot diszkreditálni.

Ilyen kirohanást olvastunk a „Magyar Nemzet" január 29-i számában a „János vitéz" c. filmnek Győry Gy. László által rajzolt plakátjával kapcsolatban, holott a plakát a mozik által elő szeretettel használt stilusban van tartva, mely megfelel úgy hirdetés céljának, mint az előadott film szellemi tartalmának. Mi sem állítjuk, hogy a plakátnak az „izléstelenség legkülső szélén mozgó" giccsnek kell lennie, de azt már határozottan állítjuk, hogy semmi esetre sem helyes az izlésrontást már az utcán elkezdeni, s a sok izléstelen „modern", nyakatekert értelmetlen és nyomorék plakátcsodával a közizlést megfertőzni, amint azt az utcai hirdetőoszlopokon nagyon sok esetben látjuk.

Négely Rudolf

Teljes 28 évig élt Olaszországban. A Velencei Akadémia után friss impressziókra fektette a fősúlyt, hogy ne legyenek technikai kétségei a természet ábrázolásában. Gondosan megválasztott s harmonikusan lemért színeit vastagon, robosztusan rakja fel, a legnagyobb erőt a legfinomabb árnyalatokkal tudja egyesíteni. Képeit kivétel nélkül erősen színesen s vibráló napsütésben ábrázolja, ritka ügyességgel s ritka technikai készültséggel. Olaszországi képei hűen adják vissza a napsugaras tájak levegőjét s a tenger vízének játékát. Számos kiállításával bel- és külföldön mindig osztatlan sikert aratott. A fiumei múzeum őrzi az olasz király 1925. évi látogatását ábrázoló nagy képét. A hamburgi, amsterdami és oslói múzeumokban is vannak képei.

Polczer Lajos

Karlovszky Bertalan tanítványa volt. Festészete elsősorban a zsánertémákat öleli fel. Teljesen naturalista, hatásait egyszerű eszközökkel éri el. A Műcsarnok kiállítója. Főleg aktokat fest, előnyösen emelve ki a női test formájának és színének szépségeit. Arcképeit a tökéletes ábrázolás, a megnyerő megjelenítés és a fölényes formatudás jellemzi.

Vodicai Sashegyi Kálmán

Impresszionista. Tompa, átszűrt színek jellemzik művészetét. Borongós, romantikus hangulatú tájképeket fest jobbára. A nagybányai művésztelepen folytatott tanulmányokat, majd a Képzőművészeti Főiskola növendéke lett. A Műcsarnok és a Nemzeti Szalon állandó kiállítója.

Bory Jenő szobrászművész „Márványszilánkok" című kötetéből

Mért élek a földön?
Hogy Istent szeressem,
neki szolgáljak és
engedelmeskedjem.

Igy mondja az Irás.
Éltem így hát vétek.
Én Téged szeretlek;
imádlak is Téged.

Én — Téged imádlak.
Én — Téged szeretlek.
Én — Tebenned érzem
az égi kegyelmet.

Istennek mosolya
a Te mosolygásod.
Isten szemefénye
a Te pillantásod.

Mennyeknek országa
Nyilik meg előttem,
arcod ha csodálom,
szunnyadva vagy ébren.

Szívem templomának
glóriás keresztje
a porba borulok
fényednek előtte.

Mégis, bűnöm, vétkem
dehogyis van, — nincsen.
Én drága asszonyom
benned él az isten.

Hívő lélek vagy Te,
ha Téged imádlak,
imádom Tebenned
mi közös Atyánkat.

*

Tizenöt esztendő nagy idő egy tagban.
Emlékére készült e szobor agyagban.
De nem agyag immár, tűzben volt, nagy tűzben,
mint szűm a tizenöt elmúlt esztendőben.
Kemény, mint a márvány, nem lesz elmúlása,
csak ha lesújt rá a halál kalapácsa.

Halál kalapácsa, van-e szemed, látsz-e?
Összefőttünk-forrtunk. Összenőttünk pláne;
Alkotunk csak egyet. Egyek vagyunk végleg.
Megbontani kár lesz ilyetén egységet,
ha ölő kedved jön. Ugy-e hogy megértesz?
Igy lesz könnyű munkád, egy csapás elég lesz.

„Visszapillantás a Magyar Képzőművészek Egyesülete életére" című cikksorozatunkat következő számunkban folytatjuk.

emberi formákat sem azért festi, hogy az 500 év előtti primitív festőket utánozza rosszul, mert utánozni még a jót sem szereti. Tudja, hogy a művészet nemes kötelesség, egy nemzet kultúrális csúcsteljesítménye, mely a legmagasabbfokú felelősséggel jár. Kötelességének tartja tehát a mesterségbeli rész alapos tudását. Ebből ered kiválóan fejlett szín- és formaperspektivikus szeretete és levegős, nagyhorizontú plasztikai készsége. Tudja, hogy a vászon síkját csak szín- és formaplasztikával lehet művészi térré varázsolni, enélkül sivár mértani sík, sivatag marad. Ám stilizálni szeret és tud is, de csak ott, ahol kell. Ezt sem idegenektől tanulta. Egész népművészetünk ezt igazolja. A színeket szépségükért kedveli, alaposan ismeri és tud belőlük istensugallta harmóniákat teremteni. De nem fogja rá igaz tiszta lelke a palettapiszokkal festett áltájképre, hogy „balatoni fény". Fajtájának legszerényebb képviselőjét sem ábrázolja sohasem majomembriónak, vagy ennek is a karrikatúrájának, mert ha *tud* embert ábrázolni, azzal mindig az isteni teremtés utolérhetetlen magasságát mutatja meg, még ha nyomorúságot ábrázol is, — ha pedig *nem tud*, úgy szerényen más témát választ, de kortársait, történelmi elődeit és más szimbólikus gondolatát nem szárított szöcskékkel, daxli-angyalokkal vagy anatómiai torzszülöttekkel ábrázolja, minthogy arányos, büszketartású ősöktől és nem ilyenektől származott. Egyenes, becsületes jelleménél és igazságszereteténél fogva a művészetben sem tűri a csalást és az ámítást. Ezért nem hódol semmiféle neoprimitivizmusnak, mert aki csak primitíven tud festeni, az *ma* már nem lehet művész, — míg a régiek, akik *csak* primitíven tudtak, *őszintén* nem tudtak jobban festeni. Ez a tisztességalap választja el a mai primitívektől, akik szintén nem tudnak festeni, de ezt a negatívumot a legmagasabb művészetnek hirdetik. Úri érzéke nem engedi meg, hogy a *szépművészetben* gyönyörködni kívánókat *rút, ocsmány torzképeknek* művészivé hazudásával becsapja. Az igazi magyar művész tudja, hogy *korszerűség* címén nem lehet a régi korok kezdetlegességét a legocsmányabb hazugságokkal, rögeszmékkel keverve vászonra kenve művészetté dicsőíteni. Ezt az igazán ártalmas „idegen eszmét" a művészetben csodálatosképen nemhogy üldöznék a mételyezés bajnokai, hanem a legfélelmetlenebb terrorral igyekeznek a még tisztán látó magyar koponyákra is ráerőszakolni. Ezt a szörnyművészetet mint *új művészetet* kényszerítik a józan magyarokra és unintelligens, műveletlen az, aki nem akarja ezt „magasabbrendű művészet"-nek elfogadni. Pedig nem egyéb ez, mint az idegen és renegát tehetségtelenek, a személyes hiúságukban sértődöttek vandál bosszúja a személytelenségében védekezni nem tudó nemzeti gondolattal szemben. Erre a célra tömörültek egy „Dafke — mindenáron hírnevet és hegemóniát!" — kft.-ban. Tulajdonképen *elmepróba* ez: amíg a magyar ember olyan félénk és ostoba, hogy ezt elfogadja művészetnek, addig politikailag mindig biztosan legázolható.

* * *

A magyar képzőművészet rendszerbe foglalt törvényszerűségeinek és alapvető igazságainak ismertetésére ezúttal nincs elegendő hely, de Kőszegi László kiváló esztétikusunk több tanulmányában világosan kimutatja, hogy ami az ő művészetükben művészet, az nem új, ami pedig új, az nem művészet. És különben is csak egy új művészet van korunkban: ez pedig az ugyancsak miattuk még kiforratlan állapotban levő film.

* * *

Hogy a magyar lélekből fakadó egészséges művészetet művelő magyar művész ma anyagilag megbénítva, megbecsültetésének hitéből kifosztva és megalázva nem tud világraszóló alkotásokat teremteni s be kell érnie kisebb igényű vegetatív működéssel, nem azt jelenti, hogy kedvezőbb atmoszférában nem tudná képességeit igazi magyar magasságokba emelve kifejteni. A nemzeti irányú sajtónak becsületbeli kötelessége épen ezt az atmoszférát megteremteni. Hogy a hagyományos magyar jelleg alapján építve milyen tökéleteset és egyedül követésre méltót lehet teremteni, arra legjobban a közelmult néhány olyan kiváló halott művésze tanithatja meg a kételkedőket, mint Pentelei Molnár János, Kukán Géza, Szent-Istványi Gyula, Zala György, Karlovszky Bertalan . . . stb. A nyomukban felzárkózó, ma is élő kiváló művésztársaikkal együtt ők képviselik az életképes egyenes törzset és terebélyes koronát a nemzeti magyar művészet glóriás családfáján. Aki nem alattomos célzattal közeledik a magyar képzőművészethez, az ő művészetükből megtanulhatja, hogy mi az igazi magyar képzőművészet. Igazságuk koronatanui épen azok a hirhedt személyek és lapok, melyek arcátlan támadásaikat bizonyára nem véletlenül indították éveken át épen ellenük, mint a nemzetközi métely legfőbb akadályai ellen. Ez a célzatosan megkülönböztető lebecsmérlés és kigúnyolás a legfőbb bizonyíték nemzeti irányú igazságuk és valódi magyar tehetségük mellett.

A nemzeti irányú sajtónak fel kell tudni ismernie a kalózművészet nagyszájú propagálásának valódi céljait és semmiféle bárgyú elmélet kedvéért sem harcolhat a műcsarnoki művészcsoport ellen — sem megszokásból, sem személyi elkötelezettségből. Fel kell végre ismernie, hogy ez a romboló erő ugyanaz és ugyanaz a célkitűzése is, mely Nagymagyarországot tönkretette s mely az egész magyar közélet és kultúra gyarmatosításával akart magának busás hasznot és zsákmányterületet biztosítani.

Ne ringassák magukat ábrándokba a nemzeti újjászületés lángoló lelkű politikusai és sajtóharcosai, hiába lesz politikai és gazdasági újjászületés, nem alkothatnak maradandót, ha a művészetben és irodalomban, mint a nemzeti kultúra alapépítményeiben tovább rághat a nemzetközi szú, mert csak idő kérdése, hogy a büszke, új építésű Magyarország mikor omlik majd újra össze.

— *T.* —

Tárlatvezetés

volt február 12-én vasárnap a Műcsarnokban. A festményeket Halasi Horváth István festőművész, a szobrokat Karl Ferenc József szobrászművész ismertette szakszerű előadásban. A szép számú közönség nagy érdeklődéssel hallgatta az ismertetést. A tárlatvezetést rendszeresíteni kellene. Ez érdekében állana úgy a közönségnek mint a képzőművészetnek.

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. I. 27.

Karl Ferenc József

Fejtanulmány

K

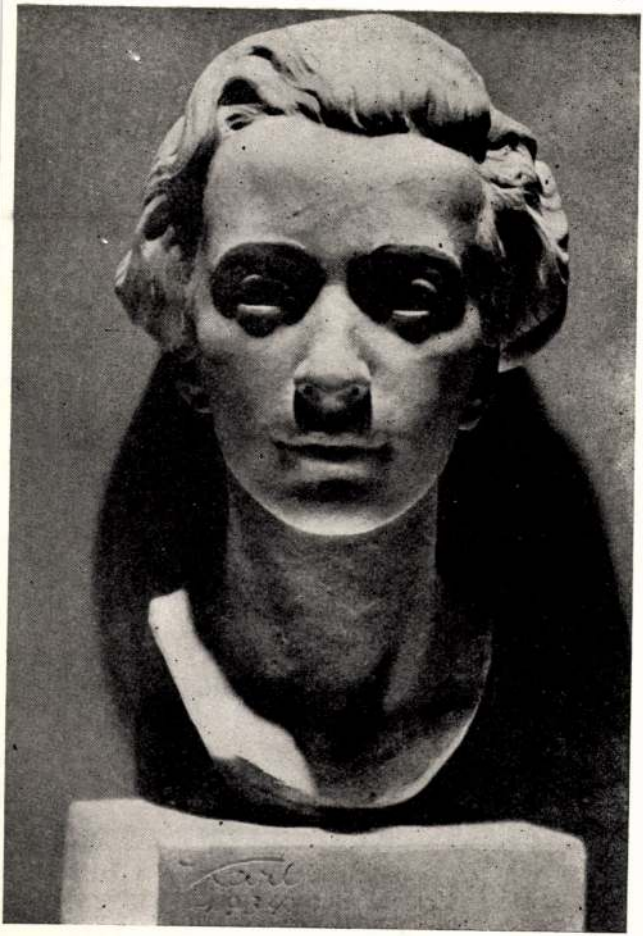

Képzőművészet

1935. 85. s. 115. l.

Teleki Bella: Juhász

A Nemzeti Szalón csoportkiállításáról

Foto Balogh Béla

MDK.

Karl Ferenc József, szobrász

Heverö. Gipsz. Márvány.

Nemzeti Szalon. Őszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Karl Ferenc József: Feleségem, gipsz
Ottó, gipsz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

MDK

Karl Ferenc József, szobrász

Mancika. Gipsz.

Műcs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll. 194o.II-II:
Kat.21.1.

MDK

Karl Ferenc József

Női akt, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec.

13. l.

MDK

Karl Ferenc József, szobrász

Férfi fej. Mükö.

~~XXXX~~ OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőmüv. K iá.
B.p.1937. ápr.29.- jun. 20. K.at. 10. l.

MDK

Karl Ferenc József

Női arcmás, tanulm. gipsz

N.Szal. őszi tárlat. 1921. szept.

lg 1.

MDK

Karl Ferenc

szobrász, az iskola v. növ.

Iskola történeti kiáll. 1954. jun. 15. l.
Eötvös József gimn. 100 éves fennállása

MDK

Karl Ferenc József

Tavasz, gipsz

Magy. Müvészetért kiáll. r. Mücs. 194o. febr.

24 l.

MDK

Karl Ferenc József

Szent Antal, gipsz

Horthy jub. kiáll. 1939. dec. Miles.

15. 1.

Karl Ferenc József [illegible] MDK

Fejtanulmány, gipsz

Műcsarnok 1935.III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Karl Ferenc József MDK

Fejtanulmány, gipsz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Karl Ferenc József

Tavasz. Patinázott gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.jubileumi kiall.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 16.1.

Karl Ferenc József MDK

Tavasz, gipsz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Karl Ferenc József

MDK

Szapulás, mükő

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

MDK

Karl Ferenc József

Dr. Pénzes István, mükő.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.

11.1.

MDK

Karl Ferenc József

Judás, bronz

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 29. l.

M.D.K.

Karl Ferenc József

293. Mancika. Gipsz.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 20.21.l.

MDK

Karl Ferenc József

Tanulmányrej, mukő.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.

13.1.

MDK

Karl Ferenc József

Női akt. Gipsz.

Műcsarnok, 1925/26. okt.kiáll. 13.1.

Карл Ларенц Дёзсер

№61 вкт. Ойрсх.

Мюсбаттнок, 1925/26. окт.Кіеіі. 13.1.

MDK

Karl Ferenc József

"Érted Uram!", repr.

Szent István, repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 3. sz.
45.l.

MDK

Karl Ferenc József

Tanulmányfej, repr.

Képzőművészet 1935. 85. sz. 115.1.

MDK

Karl Ferenc József

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. ~~xxxx~~

82.1.

Karl Ferenc József

MDK

Vas Boriska képmása, gipsz

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Karl Ferenc József, szobrászm.

"Szent István" Kiszomborban felállitott szobra.
Repr. 45.l.
"Értei Uram!" Szobrkompozició. Repr.
Ferences szegénygondozó Növérek-tul.

Magyar Nemzeti Müvészet. 1938. 3.sz.

M.D.K.

Karl Ferenc József

A különféle bérpaloták szobrászati müveit végezte. A cikk felsorolja az épületeket, igy: a Lónyai utcai Lenz-palotát, a salgótarjáni pénzügyi palotát, a rózsadombi dr. Hoch-villa szobrászati munkáit s mint cég "...30 éves fennállása óta egész seregét készitette el a legkitünőbb szobrászati munkáknak." A cikk nem tér arra, hogy név szerint fenti Karl Ferenc József tervezte-e a müveket, csak annyit mond, hogy a müvészeti vezetést „külföldet járt, kitünő szakember" végzi.

Rainer Károly müépitész tervezései c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf. 38. sz. 114-115 lap.

MDK

Karl Ferenc József

Fejtanulmány. Patinázott gipsz.
Fejtanulmány. " "

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 11.o.

MDK

Karl Ferenc József

Női akt bronz

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 12.1.

Karl Ferenc József

MDK

Női akt, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

L. Kovászyné Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csikvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 9
122
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenö 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50,
73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–
92–93
Schwartz István 15–17, 1
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

Karl Henrik

Karl Henrik Ernő
vésnök

M.D.K.

József nádor emlékérmet készített..

47.l.

Péczely Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése

M.D.M.

Karl

l.

LykaMagyműI300-50

62-3, 281, 43(1g)

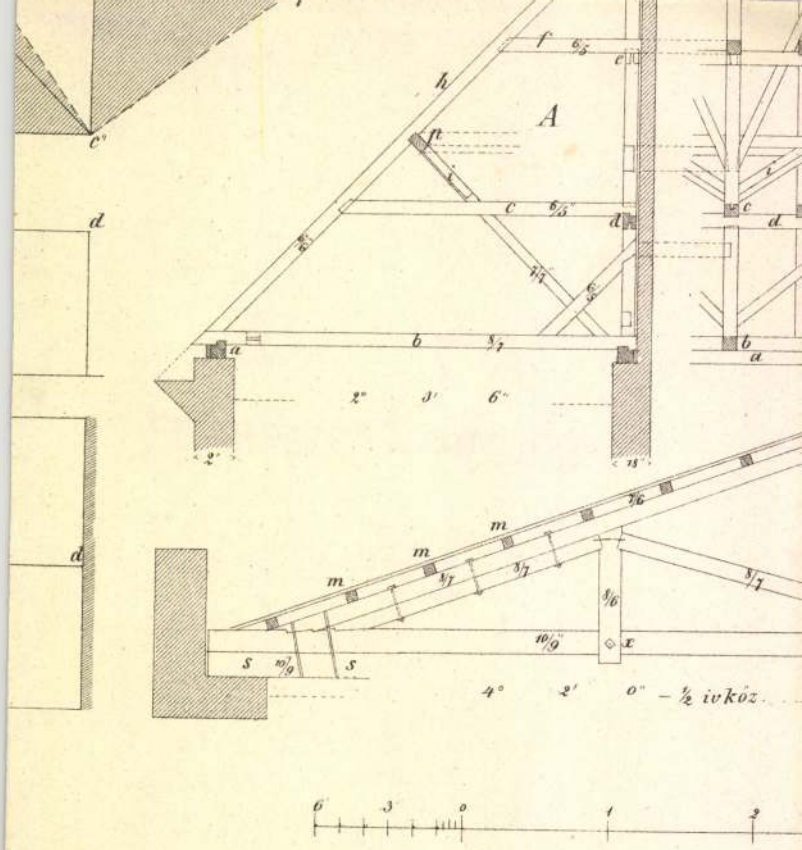
A
4° 2' 0" – ½ ívköz
6 3 0 1 2

M. D. K.

KARL Henrik vésőmester

1800-ban Wacholt bábjás gyógyszerésszel körmöcbányán kemény cserépgyárat alapít

Csángi 1954. 43. l.

Karl Heinrich
érmész

M.D.K.

22.) Korachich György. Bronz.

Fővárosi képtár kiállításai XLIV.: Magyar érem és plakett művészet 1800 tól napjainkig. 11 lap, Budapest 1949.

H. D. K.

KARL Hemik vésnök
megh. 1854.

1800-ban keriet a körmöci verdébe, folyamatos működése itt 1831-ig mutatható ki.

ezidőtájt kivált a pénzverő műhelyből és mint saját műhellyel ~~műh~~ rendelkező mester működött

Huszár Lajos: A Georgikon érmeinek mesterei 169. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

Karl Henrik éremvéső

Körmöcbányai éremvéső

Egy alompróbaveret mesterjegye alapján a szakirodalom ucki ~~tud~~ tulajdonítja a Resztbelyi Georgikon jutalomérmeit

Huszár Lajos: A Georgikon érmeinek mesterei 168. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Karl Henrik

(+ 1854) érmészt a magyar kormány 1849-ben érmészként a Nagybánya-i pénzverdéhez nevezte ki.

Huszár Lajos: Monnaies de Hongrie, Budapest, 1963. 541

431

Mu

Karl Henrik körmöcbányai vésnök

Készítette a jutalom gazdasági érmeket, melyeket Festetics György József nádor keszthelyi tartozkodásának emlékére csináltatott a georgikoni jól szigorló hallgatók részére.

Keszthely Múzeumlékei. 1962 118. l

Karl Henrik MDK

éremmüvész

az 184^{0} -es években Körmöcön találjuk a bécsi klasszicizmust utánérző müveivel.

231.o.

HUSZÁR LAJOS: Mayer Elek éremvésznök müvei.
Müv. Ért. 1960. IX.évf. 3. sz. 231-236.o.

Karl

l.

Lykanomzromantika

67. l.

MDK

Karl János, szobrász

E.G. I. 529 l.

Karl Grün
Grafikus

M.D.K.

"Hungarofruct"
külkereskedelmi plakát
- (repro)

O.k.: Plakátokról
Nők Lapja, 1967. jan. 21 - 14 lap

MDK

Karl Irén

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Miles. 1966. dec.

M.D.V.

Karl Theis
grafikus

Külkereskedelmi propaganda -
grafikájával szerepel a tárlaton

Baller Jenő: 5. Magyar Plakát kiállítás
Művészet, 1967. március - 38 lap

MD[A].

Karl Irén

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

Karl Henrik

vésnök

l.

Csárpi 1954

43. l.

KARL, éremvésző-család a XIX. sz. első felében Körmöcbányán. Tagjai időrendben a következők: *Ferenc*, * 1777, † 1844. 1800—17. Körmöcbányán és Szolnokon, 1817—42. a bécsi pénzverdében dolgozott. Művei a bécsi pénzverde gyüjteményében vannak. — *Henrik Ernő*, * Bécs 1781, † 1825 után. Az előbbi öccse. 1800—6. Körmöcbányán, 1807—12. Szolnokon, azután ismét Körmöcbányán működött. Művei közül említésre méltók: a lipcsei csata emlékérme 1813, I. Sándor orosz cár emlékérme 1814, III. Frigyes Vilmos porosz király érme 1814, Kovachich Márton György emlékérme 1813, stb. Több művét a bécsi pénzverde gyüjteményében őrzik. — E család tagja: *Henrik*, éremművész, aki a XIX. sz. első tizedében éremverő volt Bécsben, 1842—3. Körmöcbányán, 1848. Nagybányán, 1850. Gyulafehérvárt működött. 1848. ő véste az 1 és 3 kr.-os váltópénzt. Tőle valók a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1842-i és Ferenc József nagybányai útjának emlékérme.

Kapcsok varból VII. 247.

Karl

Leáb I. 70

II. 78

IV. 27

Karl Gregor, Goldschmied

Roth maga sem bizitos abban a
nevben i mind a kettöt keresztnev
nek vesi. Ent azt hiszen,
hogy Karl a veretek nev-
Irva a förräsban: Greger Karl.

Schessburg. 1559.

ired

Rothkunstgew 67 l.

ired

Müll. Fr. 34 l.

Ex K-ba
secundo

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Karl Henrik

éremvéső

MAGYAR RÉGÉSZETI MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
ÉREMTANI SZAKOSZTÁLYA
Budapest, VIII., Csepreghy-u.4.

MEGHIVÓ

az Éremtani Szakosztály helyiségében /VIII., Csepreghy-u.4.II.15/ 1954.január 28-án /csütörtökön/ délután 1/2 7 órakor tartandó

f e l o l v a s ó ü l é s é r e

Tárgy:
Rózsa György: Karl Henrik ismeretlen levelei.
Huszár Lajos dr.: Böhm J.Dániel magyar vonatkozásu kőfaragványai.

Szakosztálytitkár

Vendégeket szivesen látunk

Karl Henrik

érem véső. A magyar
korony neveste ki a Na-
badsághare volgen a
Nagybányai pénzverdé-
hez. Az 1 és 3 kr os
vezpenzek vélzegeit Carl
veste. Annkor I. Ferenc
József 1852. Nagybányan
járt, ez alkalomból Carl
egy általa vésett aranyme-
dáliát ajánlott fel aki-
rálynak, de a kabinet kroda
nem fogadta el az ezimet
valami sulyos ügyemett

Gohl Ö., Numizmatikai
Közl. 1915. 19. l.

vánd fölg Karl alatt

Bernorése

II. b).

Tort. Ke

Karl Henrik

l.

För. Kept Erem Kidll

1949.

11. l.

tásügyi miniszternek jelen kelet és
mv. VII. osztályhoz, II. Schulek János
e teinek másolata:

.

Számadási ág: "Művészeti célok támoga-
izottsága. Rovat: 8. Az 1881:XXXIX.t.c.
, stb.- Lerovandó bélyegilletlk:nincs.

a, hogy a gödöllői műemlékek /:az Imma-
zt. János szobor és a Kálvária:/ helyre-
ag /:1.100:/ azaz Egyezeregyszáz pengőt
iépitésznek /:Budapest, I.Horthy Miklós-

Karl Henrik

éremvesö

l. Medicina Faludi

915, 916, 917,
918, 919, 920. n.

...ú Ebrök Úr!

...mes Uram!

...éréssel fordulok Nagyméltóságoch hoz,
...templom parkja befásítására
...óságoch a m. kir. Ildmivelésügyi

Karl Heinrich

ércmvári
Körmöcbánya

l.

Num. Köcl.

1942. 50. l.

ossuth Lajos" Felsőkereskedelmi Iskola

.....tanév.

.....csoport.

Von József

.....évfolyam.

MDK

Karl Henrik id. éremvésó

Festetich György gróf nagy Georgicon jutalomérme id.Karl Henrik körmöci éremvésó műve, az Iparművészeti Múzeumban rend. Érem- és Plakettkiallitason.

Schulek Alfréd dr.: Érem- és Plakettkiall. az Iparművészeti Múzeumban.

Magyar Iparművészet, 1924. 54.l.

M D K

Karl Henricus, monetae incisor regius, Körmöcbánya.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 137 l.

Karl H. [illegible]

A keszthelyi Georgikon érme, XIX.sz.e.f.

Csányi K: Bpesti gyüjtők és művészek érem és plakett kiáll. az Iparmüv. Muz.-ban. 1924.

XXII. 1.

Karl Henrik

ércemvéső

Műve

Kovachich Márton György történetbuvár emlékérme.

Készült 1812-ben

A Homolnoki pénzverőben készült.

Szód

Csatkai Endre dr.

Numizmatikai vonatkozású kisgrafikai lapok. Numizm. Közl. 1947-48. 52, 53. l.

augusztusi illetéke

a Müemlékek Országos Bi

gától leszámolásra felv

Budapest, 1915. augusz

Karl Henrik

ércmiveső

Lásd

Kaposy János

Karl Henrik emlék-
érme 1848. márciusá-
ra. Kny. a Numiz-
matikai Közl-ből
1947-48.

Lásd a művészélet-
rajzok között
Karl Henriknél

Mallász József IX. 52, 53

Karl Henrik

éremvéső

lásd

Num. Közl

1933-34. 95. l.
96. l.

1.–51. M., 4 reines Kabel

Kolozsvár

Stein János

1879

Karl Henrik

Sihlán, Zolyom megyében

1845. pesti kiáll.

Öntvények gipszből

L 1845.

Esztergom látképe IV. 23, 24.

— visszavétele 1683-ban IV. 23, 24.

Karl Henrik Ernö

nebrast

1781 – 1825

l.

Arv. Csarnok 105, aukc. Kat

Czobor: Egyházi művészetek

Karl Henrik

Georgikon cime
(1801)
repr.

Keresztury
22. l.

Váltó		Áru a meta	
kendezés		Helyiségbér	
t.	Kövr.	Tart.	Kövr.
00.			
40.		1100.	
	60.000.		
		104.656 25	

Karl Heinrich

wod

Hu Pr magyarin

XIV. tabla

:ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
klós, aki félországot hóditott meg a nemzeti nép-
'vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Karl, Heinrich

1800 – 1852

lásd okv.

HuPrmagyerém

46. l. 49. l.

92. – 94. l.

Életrajz, számos

munve-

MŰVÉSZETI LEXIKON

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Dr Szentiványi Gyula

úrnak

Magyar Iparművészet
1924-73.l.

Karl H.

Karl H.: A keszthelyi Georgikon érme. Magyar, XIX. század első felében. :: H. Karl: Medaille des Keszthelyer Georgikons. Ungarisch. Erste Hälfte des XIX. Jahrhunderts. :: Medaille de Georgicon à Keszthely. Première moitié du XIX.me siècle.

Karl (Carl), Heinrich der Jüngere

Graveur der Münzstätte Carlsburg.
1848. wird zum Münzamtsgraveur
ernannt.
1850 Arbeitet in Carlsburg
Eg. nuove Stempelsammlungen.

Katmünzen IV. 1275. l.

Kasper, Frantz, bécsi vendéglős V. 125.

Karl Henrik

Kreuzer

Kreuzkiall. Kat.

1924 75 l.

~~Browz Karperecz VII. 137~~

Karl Heinrich

Művészeti lexikon
377 l.

A. 147 (II).

Karl, ~~H~~ Heinrich

Körmöcbánya, 1800–1852

irod

Hu Prmagyarem. 92–93 l.

Szül. és halálozási éve itt ismeretlen. Egyébként elég részletes életrajz, kb 16 mivel felsorolva. A végleges megirásnál felhasználandó,

Karl Henrik

A magyar orvosok és természetvizsgálók 1842-iki Besztercebányán tartott vándorgyűlésének emlékérme. (Karl Henrik műve). Numizmatikai Közlöny, II. évf. 1. füz.

(Művészet 1903. 73. l.)

~~Az iskola ezen munkásságát to bármely hazafias céljának megfelelő m kor számára megörökítse, azért hatható a nyilvánosság elé lépünk.~~

~~Nem hinnénk, hogy legyen épí város, hatóság, mely ne sietne a „Szüni beszerezni, amelyek elszakított emlékei~~

~~Budapest, 1929. évi október hó~~

a bud

APESTI
PARISKOLA IGAZGATÓSÁGÁTÓL
THÖKÖLY-UT 74. Telefon: József 381—23.

l. felső épitő ipariskola felvételei".

pítőipariskola 1912. év óta — a háborús l — évenként a nagyszünidő megkezdése k körében — hazánk különböző helyein t felmérte. A következő esztendőkben ajzórák alatt a felméréseket feldolgozta m. kir. minisztérium áldozatkészségével

t meg:

s (1929). Erdélyi templomerődök: Szász-kapus, Riomfalva felvétele.

(1929). Márkusfalva: A régi vár, a

Karl Henrik

Čremveš.

lásd

Numizmatikai Közlöny

1903. 13.

itt meg van a

rövid életrajza.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Karl H

ércnvesö

lásd

Numirmat. Közlöj

1909. 89. l.

..... *mühely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Karl Henrik

éremvető

1 ásd

Numizmat. közl.

1911. 9. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

Endrényi Imre, Szeged.

Karl Henrik

veiömerter

Kassai muz. Kat.
204 l.

Karl H

lásd

Numurnat. Közl.

1910. 4. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

Karl

ejemv-

laid

B T Emlöké 115. l

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Enge

a műhelyfő

Karl

[illegible]

Lösd

=

Györik II. 41. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. — F

Karl

Gemmr.

1 ásd

Björk 93 l.

..... *mühely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Karl

Hobrazy Bcé.

1.

Rath I. 300.

Bloss Anbal l. Blass A.

Karl

[illegible]

[illegible]

Görik 98 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Müh

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Karl H.

ércmvéső.

Senkvicz

Kovacsics Márton György emlék

érme. Előlapjáni mellképe. Hát-

lapjáni eserkaszorában fabrai és 1813

érjáni.

Wenzerle József. Hátrahagyott érmé-

szeti táblái 1873. G. Tab. XVII. 3. a.

Karl Henrik M.

lásd

Cs-érem 58,59 l.

5 nüve fels.

u. 075. l.

Karl Henrik Ernö

érczmező vil Bécs-
ben 1781-ben; 1800-1825 ig
körmöczbányán működik.

lásd

Numizmat. Köpl

1909. 97. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

= Karl Henrik

Carl Henrik

1848 ban a magyar
egy és 3 krajcárosokat
véste. Bővebb
adatok máshon-
nan szerzendők

irod

Gohl Ödön. Adatok
pénzverdéink technikai
pótszereléseinek történété-
hez. Numizmatikai Közly

1903. II. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

elyezem:

.....

vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Karl Ernst Heurch

ércmvérő

wsd

Schmidegg Alfred. A Georgikon ér meinek mestere. Numizmat. körl 1912. 4. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Karl, Heinrich Ernst

Münzgraveur der Münzstätte Kremnitz, geboren zu Wien 1781 als Sohn eines Goldgraveurs.

1800. 20. Jänner. Graveurdiurnist K. wird mit einem Diurnum von 1 fl 30 kr. nach Kremnitz geschickt.

1804. K. wird letzter Graveurscholar in Kremnitz mit 156 fl Gehalt.

1806. K. wird von Kremnitz nach Wien versetzt.

1807-12-ig Schmölnitzben dolgozott, honnan visszarendelték Körmöcbánára

1816-ban Münzgraveurséneveték ki u.o.

Katmünzen IV. 1274. l.

1825-ben még u.o. munkodott.

Több nüvea Stempelsammlungban.

Karvédő bronzból, spirális V. 184.

Karl Henrik

A keszthelyi Georgicon
ennek
Sörberető. 285. l.

Mindszentkörténeti Emlékező
Hussár atlas: Georgikon ennek nek mesterei.

Budapest. — Első évfolyam. 1. szám. Csütörtök. november 15. 1877.

BUDAPEST

KÉPES POLITIKAI NAPILAP

MEGJELENIK
mindennap, a háboru tartama alatt hétfőn is

Egyes szám ára:
helyben 3 kr., vidéken 4 kr.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 ft. | Negyedévre . . . 3 ft.
Fél évre . . . 6 „ | Egy hóra . . . 1 ft.

HIRDETÉSEK.
óthasábos petitsor egyszer kirdetésnél 12 kr. ... 10 kr.

SZERKESZTŐI IRODA:
sugár-ut 60 sz. hova a kéziratok küldendők.

KIADÓHIVATAL:
megyeháztér 8 sz., hova az előfizetési pénzek és fejtzálamlások intézendők.

Basi-bozukok lesben

A muszkák réme, a háboru veszedelme, Allah ostora a basi-bozuk. A fekete tengertől a középtengerig a Kaukázustól a

Basi-bozuk elnevezés alatt „polgári egyént“ ért a török s így már e név is mutatja, hogy a basi-bozukok a török hadse-

Karl

wod

Szy 137 l

Karl Henrik

Művészet 1903-73.

Karl Heurk

visömester

1800

l.

Wartha 135. l.

2155-909-3
Tört. Képcs.
Termek.

610. Székek.

Három darab keményfa szék karfával, nádbetéttel, az Esterházy képtárból.
Méretei: 96 cm. magas, 62.5 cm. széles és 52 cm. mély.
Becsértéke per 20 K.....60 K

Régi leltári száma: 121

Karl Henrik

kormőcivésnök

vőd

Fürsthangz

54. l.

T. 142.

PERDIT feliratú és robbanást
ét szemléljük a városmajor felől
á hajóhid vezet és a környékbe-

3.9 cm.

Karl Henrik

vésö mester
mint kšedénygyarós
l.

Wartha -
Az agyagipar
technologiája
135. l.

Karl Henrik

vésnök

lásd

Művészi Ipar

1889. 11. l

Pesther Tageblatt.

Vierter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse:
Für Pesth und Ofen: Halbjährig 4 fl. 30 kr., mit täglicher Zusendung 5 fl. Conv. Münze; für Auswärtige im Inlande; mit täglicher Postversendung 6 fl. 24 kr., mit wöchentlicher zweimaliger Postversendung 5 fl. Conventions Münze; Pränumeration übernimmt Gustav Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtliche Postämter.

Einrückungs-Gebühren:
Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr., bei oftmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl. 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. Conventions Münze. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waitznergasse Nr. 15., dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben.

№ 264. Sonntag, den 6. November. 1842.

Die Trauung auf dem Blutgerüste.

Erzählung von Alexander Dümas.

(Fortsetzung.)

„Erst werde ich Ihnen sein Verbrechen erzählen und dann den Namen nennen. Unser junger Gebieter war ein schöner, altadeliger, reicher, edelherziger Herr, aber dennoch wurde er gehaßt und gefürchtet, denn sobald er erschien, zitterte Jedermann für seine Frau, zitterte jeder Vater für seine Tochter, jeder Bruder für seine Schwester. Alles Böse aber, das er that, rieth ihm ein böser Geist der Hölle. Dieser böse Geist war sein natürlicher Bruder, den man Raimund den Bastard nannte."

„Raimund den Bastard?" rief die Regentin; „jener, welcher die vergangene Nacht ermordet worden ist?"

„Derselbe."

„Kennen Sie seinen Mörder?"

„Ich selbst bin es."

„Also nicht Rocco del Pizzo!" rief die Regentin aus.

„Ich bin es," wiederholte der Unbekannte mit der größten Ruhe.

„Sie haben sich also selbst Recht verschafft."

„Vor drei Tagen habe ich hier Gerechtigkeit gefordert und sie ist mir verweigert worden."

„Und was verlangen Sie heute?"

„Der bessere Theil meiner Rache fehlt noch; Raimund der Bastard war nur der Anstifter, sein Bruder ist der eigentliche Verbrecher."

„Sein Bruder!" wiederholte die Herzogin, „sein Bruder! dieser Bruder ist Antoniello Carracciolo!"

„Er ist es," antwortete der Unbekannte, indem er einen durchbohrenden Blick auf die Regentin wendete. Isabelle erbleichte und stützte sich auf den Betstuhl, als wenn die Füße ihr den Dienst versagten; aber bald sammelte sie sich wieder.

„Weiter, weiter!" sprach sie.

„Der Name des Schuldigen wird in dem Spruche des Richters nichts ändern?" fragte der Unbekannte die Regentin.

„Nein," antwortete sie, „nichts, ich beschwöre es."

„Auf die Bibel und das Crucifix hier?"

„Ja; aber weiter, weiter!"

Und sie nahm dieselbe Haltung und denselben Gesichtsausdruck wieder an, wie vor der schrecklichen Entdeckung, die sie gemacht hatte. Der Unbekannte seinerseits setzte in dem Tone, in welchem er angefangen hatte, die unterbrochene Erzählung fort.

„Eines Tages, es werden seitdem etwa sechs Monate vergangen sein, jagte der Graf Antoniello in dem Theile seiner Waldungen, welcher an unser Haus stößt. Er war von der Fährte eines Hirsches abgekommen; es war warm, er dürstete und erblickte ein junges Mädchen, das mit einem Wassergefäße auf der Achsel vom Brunnen kam. Er sprang sogleich von seinem Pferde herunter, warf den Zügel des Pferdes über seinen Arm und bat das Mädchen um einen Trunk Wasser. Das junge Mädchen war Costanza, meine Schwester."

Die Regentin fühlte einen Schauer über ihrem ganzen Körper, der Unbekannte aber fuhr fort, als hätte er die Wirkung nicht bemerkt, welche seine letzten Worte hervorgebracht.

„Meine Schwester war ein Mädchen von sechszehn Jahren, schön wie ein Engel, keusch wie eine Madonna. Man sah durch ihre Augen hindurch bis auf den Grund ihrer Seele wie man durch klares Wasser auf den Grund eines Sees sieht, und ihre Eltern, welche alle Tage hineinblickten, hatten darin auch keinen Schatten eines unrechten Gedankens erkennen können.

„Costanza liebte Niemanden und sagte immer, sie werde nur ihren Gott lieben. Ihr ganzes zartes Wesen überragte die Materie um sie her zu sehr. Aber, ich habe es Ihnen gesagt, Signora, und Sie wissen es vielleicht selbst, der Graf Antoniello ist ein schöner, reicher, edler Herr. Costanza sah zum ersten Male in ihrem Leben einen Mann dieser Classe, wie der Graf Antoniello wahrscheinlich zum ersten Male ein Mädchen dieser Art erblickte. Diese beiden Naturen, die eine dem Körper, die andere dem Gemüthe nach ungewöhnlich, fühlten sich zu einander hingezogen, und als sie sich nach einem langen Gespräche trennten, fing Costanza an, an den schönen jungen Mann zu denken, wie der Graf Antoniello das junge Mädchen nicht wieder aus dem Sinne zu bringen vermochte."

Die Lippen der Regentin zuckten, aber sie brachten kein Wort hervor.

„Ich muß Ihnen Alles sagen. Costanza wußte nicht, daß der junge schöne Mann der Graf Carracciolo sei; sie hielt ihn für einen Pagen oder Diener aus dem Gefolge desselben, so daß sie ihm wohl in das Gesicht blicken und ihn lieben konnte, denn meine Schwester war für ein Bauernmädchen reich.

„Sie sahen einander so drei bis vier Tage nacheinander, immer auf dem Wege nach dem Brunnen und an derselben Stelle, wo sie zuerst zusammengetroffen waren; eines Nachmittags aber vergaßen sie sich, so daß mein Vater, über das Außenbleiben seiner Tochter besorgt, das Gewehr nahm und ihr entgegenging.

„An der Biegung eines Weges sah er sie neben einem jungen Manne sitzen.

„Bei dem Anblicke unseres Vaters sprang Costanza auf, wie ein erschrecktes Reh und der junge Mann seinerseits schritt rasch in den Wald hinein. Die erste Bewegung meines Vaters war, das Gewehr anzulegen. Costanza aber trat zwischen das Feuerrohr und Carracciolo. Unser Vater hing das Gewehr wieder um, aber er hatte den jungen Grafen erkannt."

„Es war wirklich Antoniello Carracciolo?" fragte halblaut die Regentin.

„Er war es," antwortete der Unbekannte.

„Denselben Abend befahl unser Vater seiner Frau und seiner Tochter sich zur Abreise in der nächsten Nacht bereit zu machen. Beide sollten unser Haus verlassen und eine Zuflucht bei einer Tante in Monteleone suchen. Im Augenblicke des Aufbruchs nahm mein Vater Costanza bei Seite und sagte zu ihr: „Wenn Du ihn wiedersiehst, bring ich ihn um."

„Costanza sank vor den Füßen unseres Vaters nieder, versprach den jungen Mann nicht wieder zu sehen und bat mit gefalteten Händen und Thränen in den Augen ihr zu verzeihen. Unser Vater küßte sie auf die Stirn und verzieh ihr. Costanza reisete mit ihrer Mutter ab und als es Tag wurde, waren sie schon über das Gebiet des Grafen hinaus."

Die Regentin athmete wieder freier.

„Am nächsten Tage ging mein Vater zu dem Grafen. Was zwischen ihnen vorgefallen ist, weiß ich nicht, das aber weiß ich, daß ihm der Graf bei seiner Ehre schwur, er habe in Zukunft für die Ehre Costanza's nichts zu fürchten.

„Den Tag nach dieser Besprechung reisete der Graf nach Neapel ab."

„Ja, ja, ich erinnere mich seiner Wiederkehr," sprach die Regentin. „Nachher? Nachher?"

„Nachher, Signora, nachher? — Er gedachte noch immer an die, welche er hätte vergessen sollen. Die Unterhaltungen am Hofe, die Gunst der vornehmen Damen, die Hoffnungen des Ehrgeizes, nichts vermochte das Bild der armen Calabresin aus seinen Gedanken zu verscheuchen; das Bild stand am Tage fortwährend vor seinen Augen und umgaukelte ihn in seinen Träumen. Seine Briefe an seinen Bruder wurden traurig und verzweiflungsvoll. Sein Bruder ängstigte sich um ihn, reisete ab und kam am Hofe an. Er hielt ihn in eine Königin verliebt, nach deren Hand er nicht zu streben vermöchte, und lachte deshalb laut auf, als er erfuhr, der Gegenstand dieser Liebe sei nur eine arme Calabresin.

„Du bist ein Narr, Antoniello," sagte er zu ihm. „Das Mädchen ist die Tochter eines Deiner Unterthanen, Deine Leibeigene, gehört zu Deinem Vermögen."

„Aber," entgegnete Antoniello, „ich habe ihrem Vater geschworen . . ."

„Was hast Du geschworen, Unsinniger?"

„Ich habe ihm geschworen, seine Tochter nicht wieder aufzusuchen."

„Sehr gut. Du mußt Dein Versprechen halten. Einem Edelmanne muß sein Wort heilig sein."

„Du siehst also, daß für mich Alles verloren ist."

„Du hast geschworen, sie nicht wieder zu besuchen?"

„Ja."

„Wenn sie aber zu Dir kommt?"

„Sie!"

„Ja, sie."

„Wohin?"

„Wohin Du willst. Hierher zum Beispiel."

„Nein, hierher nicht."

„Auf Dein Schloß Rosarno also."

„Ich werde aber hier festgehalten und kann Neapel nicht verlassen."

„Auch nicht auf acht Tage?"

„Auf acht Tage? Das wäre wohl möglich; ich könnte einen Vorwand erdenken, um ihr auf acht Tage zu entgehen." Ich weiß nicht, wen er damit meinte, Signora, auch nicht, was ihn festhielt; genug, er sagte so."

„Ich weiß es," sprach die Regentin, die todtenbleich wurde. „Fahren Sie aber fort, fahren Sie fort."

„Du reisest also ab, sobald Du meinen Brief empfängst?" sprach Raimund weiter."

„Die beiden Brüder drückten einander die Hand als sie schieden; der Graf Antoniello blieb in Neapel und Raimund der Bastard reisete nach Calabrien ab.

„Einen Monat nachher erhielt der Graf Antoniello einen Brief von seinem Bruder und man muß ihm die Gerechtigkeit widerfahren lassen, er blieb dem gegebenen Worte treu. Noch denselben Tag reisete er ab. — Verlieren Sie die Geduld nicht, Signora; ich gelange nun zur Entwickelung."

„Ich verliere die Geduld keineswegs," antwortete die Regentin; „aber ich schaudere bei dieser Erzählung."

„In der Nähe des Brunnens war Jemand ermordet worden. Mein Vater kam in diesem Augenblicke von der

Jagd zurück, fand den Unglücklichen dem Verscheiden nahe, eilte ihm zu Hilfe, und während er, freilich vergebens, ihn wieder in's Leben zurückzurufen sich bemühte, traten zwei Diener Raimunds aus dem Walde und nahmen meinen Vater als Mörder gefangen.

„Leider war das Gewehr meines Vaters kurz vorher abgeschossen und durch einen verderblichen Zufall, von dem aber Raimund, wenn er nicht todt wäre, Rechenschaft würde geben können, hatte die Kugel, welche man aus der Wunde zog, genau die Größe derjenigen, welche man bei meinem Vater fand.

„Der Prozeß war kurz; die beiden Diener gaben ihr Zeugniß in einer Art ab, daß die Richter keinen Augenblick zweifelhaft sein konnten. Mein Vater wurde zum Tode verurtheilt.

„Meine Mutter und meine Schwester erhielten gleichzeitig Nachricht von dem Ereignisse, von dem Prozesse und dem Ausgange desselben; sie verließen alsbald Monteleone und kamen nach Rosarno an dem Tage, an welchem der Graf Antoniello auf den Brief seines Bruders seinerseits von Neapel eintraf.

„Der Graf Carracciolo hatte als Herr von Rosarno die höhere und niedere Gerichtsbarkeit. Er konnte also mit einem Winke meinem Vater Tod oder Leben geben.

„Meine Mutter wußte es nicht, daß der Graf angekommen war; sie begegnete aber Raimund dem Bastard, der ihr diesen glücklichen Umstand meldete und ihr den Rath gab, mit ihrer Tochter auf das Schloß zu kommen und für unsern Vater und ihren Mann um Gnade zu bitten. Es war aber keine Zeit zu verlieren, da die Hinrichtung meines Vaters bereits am nächsten Tage stattfinden sollte."

(Fortsetzung folgt.)

Correspondenz-Nachrichten.

Neusohl, am 28. October 1842.

In der Magistratssitzung vom 21. Oct., zu welcher auch die Wahlbürgerschaft geladen war, sind vorzugsweise zwei Gegenstände zur Sprache gekommen. Der eine betraf die, zur Erinnerung an die dritte Versammlung ungarischer Aerzte und Naturforscher vom löbl. Magistrate motivirte, und durch den bekannten vaterländischen Künstler, Herrn Heinrich Karl in Kremnitz, gravirte, auch dort geprägte Denkmünze von Thalergröße, welche vorerst in der Sitzung präsentirt wurde. Sie ist bloß in 3 silbernen Exemplaren, und zwar für Se. Majestät den Kaiser und König, für Se. k. k. Hoheit den Durchlauchtigsten Erzherzog Palatin und für das National-Museum ausgeprägt und bereits mit begleitenden allerunterthänigsten Zuschriften an ihre Bestimmung abgegangen. Die übrigen zu vertheilenden Exemplare sind von französischer Bronze. Die Vorderseite dieser Medaille zeigt zwei gegeneinander sich neigende Wappenschilde des Comitates und der Stadt, welche eine mit ausgebreiteten Flügeln dargestellte Eule gleichsam beschützend hält. Die Umschrift heißt: „Egyesülve Haladjunk." Im Abschnitte das Bergwerkszeichen nämlich Schlägel und Eisen — eine leicht zu errathende Anspielung. Die Kehrseite enthält in einem fleißig gearbeiteten Lorbeer und Eichenkranze nachstehende Inschrift:

A'
MAGYAR ORVOSOK
ÉS
TERMÉSZETVIZSGÁLÓKNAK
BESZTERCZE-BÁNYA
AUG. IV. MDCCCXLII.

Dieses Andenken wird in geeignetem Wege jenen Mitgliedern zugestellt werden, welche diese Versammlung mit ihrer Gegenwart beehrten.

Der zweite Gegenstand bezog sich auf die Ausstellung zweier künstlich gearbeiteter Pokale von Krystallglas, womit die beiden Glasfabrikanten, Herr Zahn in Zlatno und Herr Anton Pichler im Antonsthale, die stattgefundene Versammlung ungarischer Aerzte und Naturforscher zu Neusohl, freudig ehren wollen. — Diesen fast 1½ Fuß hohen Pokal, zieren die Nationalfarben, indem der Fuß weiß, der Körper roth und der Deckel grün gehalten sind. Die zwei entgegen gesetzten ovale Felder dieses Pokales benutzte man zur Anbringung nachstehender Inschrift:

AZ EGYBENGYÜTT
TERMÉSZETVIZSGÁLÓ TÁRSASÁG
EMLÉKÉN 1842-ik ÉV
NYÁRUTÓ HÓBAN.

BESZTERCZE-BÁNYA VÁROSÁNAK
AJÁNLJA PICHLER ANTAL,
UJ ANTALVÖLGY ÜVEGGYÁROSA, GÖMÖRKIS-HONT VÁRMEGYÉBEN.

Der Zahn'sche Pokal ist bei weitem kleiner, von dunkel hyazinth, mehr granatrother Farbe, schön und geschmackvoll gehalten, nicht überladen, dagegen sehr zart gearbeitet. Die Rundung des Pokals ist in 7 Felder eingetheilt, deren jedes ein ovales Medaillon enthält, in welchem einzelne, aus farbigen Vergißmeinnicht und andern vergoldeten Blümchen zusammengesetzte Buchstaben zu sehen sind, die vereint das Wort: Emlékül bilden. — Auf den mit einem stark vergoldeten Knopf gezierten Deckel liest man: Nyárutó 4. Aug. 1842.

Diese werthvollen Gaben fanden allgemeinen Beifall und veranlaßten sowohl den löbl. Magistrat als auch die gesammte Bürgerschaft zum aufrichtigsten Danke um so mehr, als sie zum Theil aus fremden Händen kamen. — Herr Pichler hat durch diese Aufmerksamkeit als Bürger Neusohls seine Liebe zu dieser Stadt, der er früher angehörte, aufs Neue bewährt, Herr Zahn dagegen sich ein Andenken von gutem Klange begründet — beide Herren aber ein Denkmal sich errichtet, das die späteste Zeit dankerfüllt erkennen wird. Dr. Z.

Hermannstadt, im October.

Getreu dem Zwecke, die Landeskunde Siebenbürgens möglichst zu befördern, hat die General-Versammlung des Vereins für siebenbürgische Landeskunde beschlossen, für die beste und erschöpfendste Lösung jeder der beiden nachstehenden Aufgaben einen Preis von Einhundert Gulden Silbermünze festzusetzen.

Die erste dieser Preisaufgabe ist die Verfassung einer „Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das sächsische Volk.

Der Titel der Preisaufgabe gibt bereits die Tendenz hinreichend zu erkennen, welche der Verein bei der Stellung derselben im Auge hatte. Es soll eine Geschichte des Volkes für das Volk sein. Zschokke's treffliche Geschichte des Schweizerlandes für das Schweizervolk dürfte hiebei zum Vorbilde dienen.

Die zweite Preisaufgabe ist eine

„Oryktognosie Siebenbürgens mit geognostischen Andeutungen."

In derselben wird gefordert: eine möglichst vollständige Aufzählung aller in Siebenbürgen vorkommenden einfachen Mineralien, etwa nach Leonhard'schen Namen, mit Hinzufügung der Werner'schen, Mohs'schen und der im gemeinen Leben vorkommenden Benennungen in den Landessprachen.

Der Schlußtermin zur Einsendung der diesfälligen Preisarbeiten ist von der General-Versammlung auf den ersten Mai 1844 festgesetzt worden.

Die gekrönte Preisarbeit ist der Verfasser verpflichtet entweder selbst dem Drucke zu übergeben, oder dem Verein zum beliebigen Gebrauch zu überlassen. Im erstern Falle bleibt, außer dem erhaltenen Preise, auch das vom Verleger zu empfangende Honorar Eigenthum des Verfassers. †

Bazar für Scherz und Ernst.

Wie viel Hitze der Mensch ertragen kann.

Blagden heitzte ein Mal sein Zimmer bis zu dem 214 Grad Fahrenheit. Sein Puls stieg nach 10 Minuten von 80 Schlägen bis auf 145 in der Minute, Eierweiß gerann und Wachs schmolz. Endlich trieb er die Hitze sogar auf 260 Grad und hielt sie, obgleich sie die Hitze des kochenden Wassers um 48 Grad überstieg, gegen 8 Min. aus. Dann erst fühlte er eine Unbequemlichkeit im Athmen. Bewegte man diese glühende Atmosphäre mit einem Blasebalge, so wurde sie ganz unerträglich, so wie sie unbewegt den nackten Körper sehr angriff; Blagden brauchte auch längere Zeit, um sich zu erholen. — Wasser mit Oel übergossen kochte; Eier wurden in 10 Minuten hart, und es gehörten nur 13 Minuten dazu, um ein Stück Rindfleisch gar zu kochen.

Um auszumitteln, bis zu welchem Grade der Mensch die Hitze aushalten könne, fand in Paris in Gegenwart von 500 Personen, worunter viele Professoren waren, folgender Versuch mit dem, 43 Jahre alten Andalusier Martinez statt.

Ein cylinderförmig gebauter Ofen war 4 Stunden geheitzt worden; 10 Minuten nach 8 Uhr sah man den Spanier in rothwollenen Beinkleidern und mit einem dicken wollenen Mantel, den Kopf in einen großen Strohhut gesteckt, in den Ofen steigen, wo er 14 Minuten lang, in einer Hitze von 40—50 Graden R. auf einer Fußbank saß. Während neben ihm ein Hühnchen briet, sang er ein spanisches Lied. Als er aus dem Ofen herauskam, ging sein Puls 134 Mal in der Minute, 62 Mal mehr als beim Einsteigen. Der Ofen ward auf's Neue geheitzt, und um ¾ auf 9 Uhr ging der Unverbrennliche zum zweiten Male in denselben, aß das Hühnchen und trank eine Flasche Wein auf die Gesundheit der Zuschauer. In dem oberen Theile des Ofens, worin er diesmal 7 Minuten blieb, war die Hitze 110 Grad Reaumür. Sein Puls schlug 176 Mal in der Minute. Bald darauf machte der Spanier einen dritten Versuch; man schob ihn auf einem Bret, worauf Wachskerzen lagen, in den Ofen und schloß hinter ihm zu. Nach 5 Minuten ward er herausgeholt; die Kerzen waren zerschmolzen, der Puls ging 200 Mal und der Feuermann stürzte sich in ein — kaltes Bad. Nach drei Minuten stand er frisch und munter auf den Beinen.

Das größte Branntweinhaus.

St. Petersburg, Rußlands Hauptstadt, ist ohne Zweifel die größte Branntweintrinkerin. Ihr Branntweinschank ist wie der aller russischen Städte verpachtet und die Pachtsumme beträgt jährlich 7 Mill. Rubel. Gewöhnlich hat diesen Pacht ein reicher russischer Kaufmann übernommen, welcher blos zur Bewachung St. Petersburgs gegen Einschmuggeln von Branntwein eine kleine Armee von 2000 Leuten in seinem Solde hat. An Gehalten zahlt derselbe jährlich 1,200,000 Rubeln; die bloße Fortschaffung des Branntweins in den Straßen St. Petersburgs aus den Niederlagen in die Trinkhäuser kostet ihm 200,000 Rubel und die Auslage für Pfropfe, Siegellack und Etiketten beträgt 70,000 Rubel.

Rougemont.

Am gewandtesten in dem, was man „Pariser Schnurren" nennt, war der verstorbene Rougemont. Keiner wußte, wie er, dabei ernst zu bleiben. Einmal foppte er auf grausame Weise einen seiner Vorgesetzten, freilich auf seine eigene Kosten, wie sich zeigen wird, wenn man uns erlaubt, dies Abenteuer aus seiner Jugend zu erzählen.

Rougemont war sehr jung, fast in den Kinderschuhen, nach Paris gekommen und, nicht recht nach Wunsch, in einem Bureau der Polizei-Präfectur angestellt worden. Sein Talent entdeckend, trug ihm der Vorstand seiner Abtheilung auf, irgend einen Bericht auszuarbeiten. Als Rougemont fertig ist, bringt er ihm die Arbeit. Der Vorstand antwortet nur: „Gut, ich werde es durchlesen."

Tages darauf ließ er Rougemont rufen, und gibt ihm die Arbeit mit den Worten zurück: „Junger Mann, Ihr Bericht ist im Ganzen nicht übel, aber in mehreren Stellen fehlt noch die rechte Klarheit, verbessern Sie hier und da noch etwas."

„Rougemont bringt seine neue Arbeit, und der Vorstand sagt wie das erste Mal: „Gut, ich werde es durchlesen."

Bald läßt er ihn wieder rufen und macht neue Ausstellungen, diesmal die entgegengesetzten.

„Mein Lieber," sagte er zu ihm, „diesmal ist's freilich schon besser, aber Sie sind von einem Extrem in das andere gefallen — aus der Charybdis in die Scilla," setzte er vergnügt über den Beweis seiner Gelehrsamkeit hinzu.

„Ich habe hier und da mehr Deutlichkeit von Ihnen verlangt, heute muß ich an eben den Stellen über zu große Breite klagen. Uebrigens lassen sich die Veränderungen mit geringer Mühe anbringen; rücken Sie mehrere Sätze zusammen und ich habe fast nichts mehr an ihrer Arbeit auszusetzen. Sie sehen ein, daß nicht die kleinste Nachlässigkeit darin bleiben darf, da sie wahrscheinlich der Polizeiminister, vielleicht gar der erste Consul zu sehen bekommt."

So war nun Rougemont zu einer dritten Bearbeitung seines Berichts verurtheilt und brachte ihn drei Tage darauf dem strengen Kritiker, der, nachdem er ihn genau durchgelesen hatte, ihren Freund mit Lobeserhebungen überhäufte.

„Ganz gut so," sagte er zu ihm, „Sie hätten meine Anweisungen nicht mehr benutzen können."

Da wußte sich Rougmont nicht mehr zu halten. „Mein Herr," sagte er, „es war immer derselbe Bericht, den ich die Ehre hatte, Ihnen zu überreichen."

Karl Henrik

Kőrmöcbányai Kemény cserép-
gyár alapítója Vachot
bélyással egyett - 1800-ban.

Vésnök.

P. Breslyánszky Ilona,
Ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966,
103 l.

M.D.K.

Karl Henrik, pénzverővésnök
- ---

Körmöcbányán dolgozott. Windschikel művezetővel kezdik majd meg a kőedénygyártást 1815-ben. 193.o.

Mihalik Sándor: A körmöcbányai Kőedénygyár kezdő korszaka. 189.o.

Folia Archaeologica. A. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1958

Karl Henrik

vésnök
1800-ban a körmöcbányai hemény-cserép-manufaktura alapítója Vachot Kátyával.

P. Brestyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története
103.o. Bp, 1966.

KARL HENRIK, éremművész

A magyar orvosok és természetvizsgálók érmeinek táblázata.
2.-1842.-Besztercebánya.-ezüst, bronz, aranyozott bronz, ezüstözött bronz.- Told.

DR. Faludy Géza: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5. old

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

KARL HENRIK, éremművész

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek érmeiből Karlkettőt mintázott Besztercebánya, 1842.-Az egyes éremfajokból a legritkábbnak tekinthető a beszterbebányai első, kivitelre el nem fogadott érme. Csak néhány vert és öntött példány ismeretes.
Fekete repr. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5.old.

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

KARL HENRIK, éremművész

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyülé-
seinek érmeibőlKarl kettőt, Boehm J.Dániel hatot, Bern-
See egyet, Seidan Wencel nyolcat, Gerl Károly egyet, Beck
Ö. Fülöp egyet, Vastagh Györgyegyet mintázott. Öt, éremnek,
/Előpatak, Marosvásárhely, Szombathely, pécsi bányalátoga-
tásés pozsonyi zseton/alkotója ismeretlen. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgá-
lók vándorgyüléseinek érmei 5.old.

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

KARL HENRIK, éremművész

A Magyar orvosok és természetkutatók vizsgálók vándor gyüléseinek érmeiből Karl kettőt mintázott. /1842/ Az egy es éremfajokból a legritkábbnak tekinthető a beszterceb bányai első ,kivitelre el nem fogadott érme. Csak néhár vert és öntött példány ismeretes .Kép hozzá. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgalók vándorgyüléseinek érmei 5.old.

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

KARL HENRIK, éremvésző

1849-ben Nagybányán verték a 6 kr.-os ezüst, majda ⅓ 3 és 1 kr.-os rézpénzeket. A nyomda vésnöke Karl volt, akit a kormány napidijjal alkalmazott. Az ezüst hatos súlya 2.20-2.25 gr. volt. Előlapon: MAGYAR KIRÁLYI VÁLTÓPÉNZ, koronázott kétrészü magy. cimer, oldalt 6-K jelzés. A hátlapon: HAT KRAJCZÁR 1849, lent NB verdejegy. 54. old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés az 1848/49-i szabadságharc idején 51. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960. Akad. Kiadó, Bpest. 1960.

KARL HENRIK, éremmüvész, fővésnök Nagybányán

Több magyar pénzverőben müködött, és megpróbálkozott a hirdetéssel. Abból a példából tanult, hogy Kovachich emlékérmét 1812-ben rézre vésett hirverés segitette sikerhez. 2. jegyz. 53. old

CSATKAI ENDRE DR.: Éremhirdetés magyar ujság 1852-es évfolyamában 53. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, XLVIII-XLIX. évf. 1949-1950. Bpest. Egyetemi Nyomda NV. 1950

KARL HENRIK, éremmüvész, fővésnök Nagybányán

1852-ben Ferenc József, mint uralkodó első izben utazta be az ország egy részét és elvetődött Nagybányára is. Karl akkor már idős volt, mégis emlékérmet készitett az alkalom tiszteletére. Hirdetését a Magyar Hirlap 1852.-ben a 4256. lapon tette közzé. "Emlékpénz. Ő cs. Apostoli kir. Felsége általános magyarországi legmagasabb körutjának emlékezetére. ..." 53. old.

CSATKAI ENDRE DR.: Éremhirdetés magyar ujság 1852-es évfolyamában 53. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, XLVIII-XLIX. évf. 1949-1950. Bpest. Egyetemi Nyomda NV. 1950

KARL HENRIK, éremmüvész, fővésnök Nagybányán

1852-ben Ferenc József nagybányai látogatása emélkére emlékérmet készitett arany.ezüst és bronzból. Előlapján Ferenc József arcképe uti köpeny redőzetben/Drapierung/ körirat:"Franciscus Josephus I.D.G.Austriae Imperator semper Augustus";Hátán:"borostyán és tölgykoszoruban: "Numismatica perenni testatur memoria Quod Hungariae populos tuo adventu beaveris.N.Bánya D.III.A.MDCCCLII." 53.old.

CSATKAI ENDRE DR.: Éremhirdetés magyar ujság 1852-es évfolyamában 53.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KARL HENRIK,éremvésző

Bészi származásu.54 évig dolgozott Magyarországon. K$_o$vachich Márton Györgyről készitett érmet 1813-ban. Most előkerült levelezése ez ügyben Kovachicchal jobban megvilágitják ennek keletkezését.Az első levél 1812 ápr.8-án kelt,az utolsó1813 aug.16-án.-Egy kivétellel Körmöcbányáról irta a müvész a leveleket. 25.old

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf. 1953-1954. Akad.Kiadó.Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Az egykoru sajtó hivatkozásai és egy rézmetszetben terjeszett, ~~xxx~~ propaganda céljára szolgáló röplap ismert ármeire vonatkozóan tették teljesebbé róla alkotott képünket. 25.old.2.jegyz

~~RÓZSA~~ RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25 old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII.évf. 1953-1954. Akad.Kiadó.Bpest. 1954

KARL HEMRIK, éremvésző

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton György, történettudósról érmet készitett 1813-ban.-44 mm. Előlaponprofilban a tudós:"MARTINUS GEORGIUS KOVACHICH SENQUICIENSIS"és "H:KARL,F:"a szignaturával.-Hátán tölgyágban"IN PEREGRINATIONE DIPLOMATICO LITERARIA NUSQUAM PEREGRINUS.MDCCCXIII."és "H.K.F."Éremtárban ezüst, bronz és ón példányok. 25.old

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII.évf.1953-1954.
Akad.Nyomda.Bpest. 1954

KARL HENRIK,éremvésző

Bécsi származásu.54 évig dolgozott Magyarországon.
Egy rézmetszetü röplap szerint A Kovachich Márton György
tört-tudósról készitett érmére a veretési engedélyt
1812 máj.13-án kérték és jul.16-án kapták meg.Karlnak
első levele Kovachichhoz a munka megkezdéséről számolt
be,igy már ápr.8 előtt foglalkozott Kovachich érmével.
25.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf.1953-1954.
Akad.Nyomda.Bpest. 1954

KARL HENRIK.éremvéső

Bécsi származásu.54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton györgy tört-tudósról emékérmet készitett 1813-ban.Egy rézmetszetü röplapon a veretési engedély Szomolnokra szólt,de előkerült levelei alapján Körmöcbányán verték és csak ellenőrzésre küldték Szomolnokra.-53 ezüst,606 bronzlapkát készitettek./5.sz. levele Kovachichhoz/. 25-26.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf.1953-1954.
Akad.Nyomda.Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremvésző.

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton Györgyről, a tört-tudósról 1813-ban érmet készitett. Kovachichról R Franz Xaver Messerschmidt mellszobrot, Czetter Sámuel rézmetszetet készitett. Karl müve a 70 éves férfi profilját mutatja és müve nem maradt el az előbbiek mögött. Az arcvonások hasonlóságát már a kortársak is dicsérték. 26.old

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII.évf. 1953-1954.
Akad. Nyomda. Epest. 1954

KARL HENRIK, éremművész

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban emékérmet készitett Kovachich Márton György történettudósról. Erről Kovachicchal folytatott levelezése előkerült. -Az első levél 1812. ápr. 8. Beszámol a munka megkezdéséről. Munkáját sok akadály nehezíti, igy többek közt az, hogy anyósa halála miatt Körmcbányára kell utaznia. /Orsz. Széchenyi Könyvtár Kézirattár 27. old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

Numimatikai Közlöny, LII-LIII. évf. 1953-1954.
Akad. Kiadó. Bpest. 1954.

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban emlékérmet készitett Kovachich Márton György történettudósról. Erről Kovachicchal folytatott levelezése előkerült:-A hegyedik levél:-1813.máj.10. Az előlap már majdnem elkészült. A mellkép hasonlóságát többen elismerték. 25-30 példányt szeretne Körmöcbányán és Selmecbányán szétosztani./Orsz. Széchenyi Könyvtár, Kézirattár/. 28.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

Numimatikai Közlöny, LII-LIII. évf. 1953-1954.
Akad. Kiadó. Bpest. 1954.

KARL HENRIK.éremvéső

Bécsi származásu.54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban emlékérmet készitett Kovachich Márton György történettudósról.Erről Kovachicchal folytatott levelezése előkerült.-A második levél,1813.jan,31.Beszámol utazásáról Körmöcbányára.Az ifjabb Kovachich gyürüjének elkészitését vállalja./Orsz.Széchenyi Könyvtár Kézirat tára/ 27.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

Numimatikai Közlöny,LII-LIII.évf.1953-1954.
Akad.Kiadó.Bpest. 1954.

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban emlékérmet készitett Kovachich Márton György, történettudósról. Erről Kovachichal folytatott levelezése előkerült. - A hatudik levél: - 1813. aug. 16. - Az éremverés munkamenetének leirása. /Orsz. Széchenyi Könyvtár Kézirattár./ 29. old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

Numismatikai Közlöny, LII-LIII. évf. 1953-1954.
Akad. Kiadó. Bpest. 1954.

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban emlékérmet készitett Kovachich Márton Györgyr, történettudósról. Erről Kovachichal folytatott levelezése előkerült. -Az ötödik levél: 1813. jul. 24. -Beszámol a munka előrehaladásáról. Megkezdődött a verés./Orsz. Széchenyi Könyvtár Kézirattár./ 29. old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

Numismatikai Közlöny, LII-LIII. évf. 1953-1954. Akad. Kiadó. Bpest. 1954.

KARL HENRIK, éremvésõ

Bécsi származásu. 54 évet dolgozott Magyarországon. 1813-ban emlékérmet készitett Kovachich Márton György történettudósról. Erről Kovachicchal folytatott levelezése előkerült.-A harmadik levél:-1813.ápr.18.-A hátlappal elkészült, próbaveretet küld Kovachichnak.- Orsz. Széchenyi Könyvtár Kézirattára./28.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

Numismatikai Közlöny, LII-LIII.évf.1953-1954. Akad.Kiadó.Pest. 1954.

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton György tört-tudósról ~~xxx~~ érmet készitett. Kovachichhoz intézett utolsó levelében még a verés munkájáról irt, annak bevégzési időpontját nem tudjuk, de Döbrentei Gábor 1814. jan. 10-én irta Kolozsvárról Kazinczynak, hogy ifj. Kovachichtól megkapta az emlékérmet, tehát 1813-ban elkészültek. 1814 elején szét osztották azokat. 25. old. 4. jegyz

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII. évf. 1953-1954.
Akad. Nyomda. Bpest. 1954

KARL HENRIK,éremvésző

Bécsi származásu.54 évig dolgozott Magyarországon. Ujabb levéltári kutatások megvilágitják egy eddig ismeretlen emlékéremre vonatkozó tervét.Emlékérmet akart készitteni 1848 márciusára. 25.old. 1.jegyz

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf. 1953-1954.
Akad.Kiadó,Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Levétári adatokban levelek K vachich Márton György, történettudósról 1813-ban készült érmének keletkezéséről. 25.old. 2.-3.jegyz.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII.évf. 1953-1954.
Akad.Kiadó, Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremvéső

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton György tört-tudós érmét készitette. Kovachichhoz 1813 ápr.18.ról keltezett levelével együtt elküldte már a hátlap próba veretét is. a megrende delőnek. 25.old. Az előlap később készült és a verés 181 1813 jul.24.-én kezdődött./5.sz.levél/.25.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII.évf. 1953-1954.

AKAD. Kiadó. Bpest. 1954

KARL HENRIK,éremvésző

Bécsből származik.54 évig dolgozott Magyarországoh.
Kovachich Márton György tört-tudósról 1813-ban érmet
készitett.Karl engedélyt kért,hogy 25-30 példányt szétoszthasson a környéken/Körmöcbánya/Kovachich személyének és talán a maga müvészetének tisztelői között..
26.old.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf. 1953-1954.
AKAD.Kiadó.Bpest. 1954

KARL HENRIK,éremvéső

Bészi származásu.54.évig dolglzott Magyarországon. Kovachich Márton György tört-tudósról emlékérmet készitett 1813-ban. Kovachicchal süriin levelezett Karl. Ezekben az ifj.Kovachich számára készitendő gyürü süriin szerepelt,de ez nem készült el.A munka hosszadalmassága miatt is mentegetődzik.//6.sz levél./.26.old

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LII-LIII.évf. 1953-1954.
AKAD.Kiadó.Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremvéső.

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. 1813-ban Kovachich Márton György tört-tudósról érmet készitett. Karl több levelet irt Kovachichnak. Az 5.6. levélben emlitett 1813. jun. 20-i levél elveszett, de megmaradt Falka Sámuel rézmetsző levele Kovachichhoz, melyben Karl üzenetét közvetiti. 26. old. 5. jegyz.

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LII-LIII. évf. 1953-1954.
AKAD. Kiadó. Bpest. 1954

KARL HENRIK, vésnök

Bécsi származásu. 54 évig dolgozott Magyarországon. Kovachich Márton György, magyar történettudósról, 1743-1821, emlékérmet készitett. 1813-ban. 25.old. 2.-3.jegyz

RÓZSA GYÖRGY: Karl Henrik ismeretlen levelei 25 old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY. LII-LIII. évf. 1953-1954. Akad. Kiadó. Bpest. 1954

KARL HENRIK, éremmüvész, fővésnök Nagybányán

I. Ferenc Józsefnek nagybányai látogatása emlékére 1852-ben emlékérmet készitett. A Magyar Hirlapban hirdette. Az ércértékkel, tokkal és bérmentes szállitással az aranyból készültek/20 darab készült/ára 125 pftra, a az ezüstből készitettek/3 latnyi ezüstből/10 pftra, a bronzból készittettek 4 pftra van meghatározva.
53. old

CSATKAI ENDRE DR.: Éremhirdetés magyar ujság 1852-es évfolyamában 53. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, XLVIII-XLIX. évf. 1949-1950. Bpest. Egyetemi Nyomda NV. 1950

KARL HENRIK, éremművész

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmeiből Karl Henrik kettőt mintázott. Két besztercebányai érme közül a második jóval egyszerübb, de hatásosabb. /1842/. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 6.old.

AZ ÉREM, II. évf. BP. 1924.

KARL HENRIK, éremművész

I magy. orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmeinek táblázata.
1.-1842.-Besztercebánya. -ezüst, ón, vas.-
Első tervezet; néhány vert és öntött próbapéldány ismeretes. 7 old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5 .old

AZ ÉREM, II. évf. Bp. 1924.

KARL HENRIK, éremművész

A magy. orvosok és természetvizsgálók

KARL HENRIK, éremművész

A magy. orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmeiből kettőt készitett. Azt elsőt nem fogadták el. A két besztercebányai közül a második jóval egyszerübb, de hatásosabb. 6.old.

DR. FALUDY GÉZA: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyüléseinek érmei 5.old

AZ ÉREM. II. évf. Bp. 1924

HEINRICH KARL, éremművész

A Helikon Ünnepélyek idején, 1817-1819-ben a legnagyobb sikerű előadásokat és a kiváló eredményt elért hallgatókat két éremmel jutalmazták. a "Numisma oeconomicum"-mal a gazdasági, a Webóczy éremmel a jogi tanúlmányokban elért sikerekért. Mindkét érem Heinrich Karl alkotása.
38.old

DR. TÓTH ANDRÁS: Georgikon emlékérem 38.old

AZ ÉREM, XXXI. évf. 1975.-1. szám. BP. 1975

KARL HENRIK, szobrász

A magyar orvosok 1841-ben tartották első vándorgyülésüket. Ezek emlékére majdnem mibden alkalommal emlérem készült.-
1842.-Besztercebánya.-3.nagygyülés. Az érmet véste: Karl Henrik. 237.old.

SZIOZZI ISTVÁN: Magyar orvosok vándorgyüléseinek emlékérmei 237.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- 1965. XXI. 31-32.sz. Bp.

KARL HENRIK, vésnök

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyűléseik emlékére emlékérmeket és jelvényeket adtak ki.
EMLÉKÉREM:.- III.1842.-Besztercebánya.Vésnök:Karl Henrik.Ezüst,bronz,aranyozott bronz, ezüstözött bronz.330.old.

.VARGHAI GYULA: Magyar orvosok és Természetvizsgálók vándorgyűléseinek numizmatikai emlékei 329.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XXII. 1966. 35-36.sz. Bp.

KARL HENRIK, vésnök

A magyar orvosok és Természetvizsgálók vándorgyűléseik emlékére emlékérmeket és jelvényeket adtak ki.
EMLÉKÉREM: III.-1842. Besztercebánya/tervezet/. Vésnök: Karl Henrik. -Ezüst, ón, vas. 330.old.

DR. VARANNAI GYULA: Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyüléseinek numizmatikai emlékei 329.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XXII. 1966. 35-36.sz. Bp.

MdK

Karl, Heinrich

érmművész

Idegenből jött magyarországra, itt letelepedett. A Körmöcbányai érmhivatal alkalmazottja.

Teljes neve: Heinrich Ernst Karl.

Élt: 1777 - 1844.

L. Huszár: Heinrich Karl, medailleur Acta Historiae Artium 1957 349.o.

Dk

Karl, Heinrich

Bécsben működött, apja aranyműves,
1800 jan. 20-án mint Graveurdiurnist-t
a kremnitzi érembíróhoz alkal-
mazza.
Előzőleg a bécsi Graveur-Akademie
tanulója volt, ahol a medaillon-
metszést tanulta.

L. Huszár : H. K.
Acta Hist. Art. 1957

350.0

MDK

Karl, Heinrich :3-

1800-ban Wacholt Mátyás patitus vele és Windschickel műveretővel együt egy Steingutfabrikot helyez üzembe.

1804-ben Kremnitzben Graveurscholarrá neverik ki.

1806 szept 2-án Bécsbe helyezik
Innen megtörjük 1807 májusában Schmöllnitz-be Kupfermünzprägung céljára

L. Huszár: H.K.
Acta Hist. Art. 1957

350

Karl, Heinrich M Dk

Itt dolgozik 1812-ig. Ez év augusztus 31-én visszahelyezik Kremnitz-be.
Eridőből van első műve Martin Georg Kovachich érmeje.
K. leveleit a megrendelővel ismerteti Rózsa György: K H ismeretlen levelei. Num. Közl. LII-LIII. 1953/54 p 24-30.

L. Huszár: H.K.

Acta Hist. Art. 1957

350.

MDK

Karl, Heinrich

1813: érem a Leipzigi csata emlékére, amelyen Európa géniusza „Lipsia" nót rajzolja ey pajzsra. Az érmet Friedrich Heinrich Füger terve után veste.

L. Huszár : H. K.

Acta Hist. Art. 1957.

351.

MDK

Karl, Heinrich

Bécsi tartózkodása idejéből valók

I Sándor orosz cárról és III Fülöp

Wilmos porosz királyról készült

ármek.

Továbbá ekkor készített 2 jutalom

érmet, amelyet a mantérni iskola

legjobb tanulóinak osztottak ki.

Ezek utóbbiak kincsének signálva.

L. Huszár: H.K.

Acta Hist. Art. 1957

352-53.

MDK

Karl, Heinrich

1816 ban Kremnitzben megkapja a második vésnöki állást. 1898-ban kinevezett Medailleur (monetae incisor); nevét utoljára 1831-ben aulitik.

L. Huszár: H. K.

Acta Hist. Art. 1957 353.

MDK

Karl, Heinrich.

1816-os Kremnitzi visszatérése utáni első érme: „Zur Nacheiferung und Belohnung" feliratu jutalomérme.

Mégy jutalomérem: „Die Krone des Verdienstes" Az ezen ábrázolt genius ismét Füger tervére megy vissza. Datum 1816.

L. Huszár: H-K.

Acta Hist. Art. 1957.

353

MDK

Karl, Hubert

Kb. ebből az időből nármarik
megen jutalomérméje: „Dem Fleisse
und der Sittlichkeit Belohnung",
A kisztbelyi Helikon-ünnepségek
tiszteletére készített ~~proba~~ tervet.
Az érmeket azonban nem ő, hanem
a bécsi Joh. Bapt. Würth (1769-
1849) készítette végülis.

L. Huszár: H. K.

Acta Hist. Art. 1957.

354

Karl, Hubert MDK

1825-ben engedélyt kap, hogy egész nyáron Bécsben tartozkodjék és medaillon-vésési szakmában tökéletesítse magát. Ismeretlen kremnitzbe való vissza térésének időpontja.

L. Huszár: H-K.

Acta Hist. Art. 1957.

355.

MDK

Karl, Hubert

1827 ből való egy éremterve emlékmedaillonra: „St. Johannis Kupfer-Hütte bei Iglo."

1832-után bírósági eljárás indult ellene arany- és ezüstáruk hűtlen kezelése miatt.

L. Aussár: H. K.

Acta Hist. Art. 1957

355

-12-

MDK

Karly Heinrich

ay idöre örvetbe Terül.
Eyes torrasok nemint feltehetöen
Zolyom-Lipcseben ereig volt
fogoly.
Az ily tisztaródása után nabad-
lába Terül, de hiratalába nem
Terül vissza.

L. Huszár: H-K.

Acta Hist. Art. 1957

355

MDK

- B -

Karl, Heinrich

Ezután saját műhelyében mint mester dolgozik. Kaposy szerint 1833-ban Kremnitzben telepedik le saját házában. 1845-ben már Stiklán tartózkodik.

L. Homár: H-K.
Acta Hist. Art. 1957 355.

 MDK

Karl, Heinrich

Ez utóbbira két bizonyíték van: az 1845-ös iparegyesületi hivatalos lap, a másik a pesti Kunstverein katalógusa ahol neve mellett szülla helyiség szerepel.

L. Huszár: H. K.

Acta Hist. Art., 1957

355

 MDK

Karl, Heinrich

1847-ben ismét Kremnitzbe

Terül.

1842-ből való a magyar orvosok és természetvizsgálók bécsterceb-ányai vándorgyűlésére készített emlékiem

L. Huszár: H K.

Acta Hist. Art. 1957

3550

MDK

Karl, Heinrich

Következő évben a temesvári vándorgulés ismétlését tervezette el. A megbízást megszem ő, hanem a bécsi J. Daniel Boehm Tapta.

L. Huszár: HK

Acta Hist. Art. 1957

356.

MRk

-17-

Karl, Heinrich

A pesti Kunstverein Vialletásán két gipsmintája volt látható. 1847 ból való a Pesti Ipar-egyesület jutalomáméje. E mellett egy nagyobb érmet is résúltetnek a bécsi Karl Radnitzky-val.

L. Huszár: H.K.

Acta Hist. Art. 1957

357.

18

MDK

Karl, Heinrich

1846-ból való A Győri Sparmüziállítás emlézérme

L. Huszár: H-K.
Acta Hist. Art. 1957

357.10

 MDK

Karl, Heinrich

1848 máj 27-én folyamodik Kossuth Lajoshoz a Kremnitzi vesnöki állásért.
máj 29-én ~~to~~ ismét Kossuthhoz folyamodik egy érmetervvel, amely egyik oldalán Isván nádort, a másikon pajaromság géniuszát ábrázolja.

L. Huszár: H. K.

Acta Hist. Art. 1957

358.0.

MDK

-20-

Karl, Heinrich

tutor a pesten létesítendő érme-hivatal szobakerül, K-t pestrerendelik, de a hadiesemények miatt a tomáj eddigre elhanyja testet. K. új állomása Nagybánya.

L. Hennár: H K.

Acta Hist. Art. 1957 358.

MDK

Karl. Heinrich.

A rovnový rendeletére ey Kremnitzből horatott géppel itt lezdik meg az érmenyomást. K. résztette az ey-és két-rovonás rész-érme tervét.

L. Huszár: H K.

Acta Hist. Art. 1957

358.

 MDK

Karl, Heinrich

1852-ben emlékérmet készít
Ferenc József magyarországi
törvényszása emlékére.
Ez utolsó ismert műve.
Ekkor még mindig Nagybányán
tartózkodik.
Nemsokára visszatér Kremnitz-
be, 1854 április 17-én hal meg.

L. Huszár: H K.
Acta Hist. Art. 1957

359.

MDK

Karl, Heinrich

Szodalom:

Huszár-Procopius: Die Medaillen- und Plaketten-Kunst in Ungarn Bp 1933

L. Huszár: H.K.

Acta Hist. Art. 1957. 360.0

MJK

Karl, Heinrich

Irodalom:

E. Csatkai: Numizmatikai vonatkozású tisgrafikai lapok
Num. Közl. XLVI - XLVII 1947-48 52-53o.

L. Hosnár: H. K.

Acta Hist. Art. 1957

360.o

25

Karl, Heinrich

Irodalom:

Gy. Rózsa: K. H. ismeretlen levelei.
Num. Közl. LII-LIII. 1953-54
24-30.o

L: Huszár: H. K.
Acta Hist. Art. 1957 360.o

MDK

Karl, Heinrich

Irodalom:

J. Kapossy: K H ismeretlen emlékezése 1848 márciusára. Nmm. Közl. XLVI-XLVII 1947-48 37-43.o.

L. Hanák: H.K. Acta hist. Hit. 1957 360.o

MDK

Karl, Heinrich

Irodalom:

Karl Gazzarolli – Thurnlackh: Medaillenentwürfe Friedrich Heinrich Fügers Belvedere 7. 1925 Nr. Jan-Juli 115-118. o.

L. Hunár: H-K.

Acta Hist. Art. 1957 360.o

28

MDK

Karl, Heinrich

Irodalom:

A. Schmideg: A Georgiton ermeiner mestere. Num. Kozl. XI. 1912 p. 4-5.

L. Husián: H.K.

Acta Hist. Art. 1957

360.0

Karl, Heinrich MDK

Irodalom:

L. Huszár: A Georgikon érmeinek mesterei. Művészetőrt. Ért. 1953. no 1-2, 168-170.o.

L. Huszár: H.K.

Acta Hist. Art. 1957 360.o

Karl, Heinrich 30 .4Dk

Irodalom:

S. Münnich: Igló város története
Igló 1896 pp 436, 440, 523.

L. Huszár: H K.

Acta Hist. Art. 1957

361.0

MDK

-31-

Karl, Heinrich

E. Jurkovich: A magyar orvosok és természetvizsgálók 1842-i Besztercebányán tartott vándorgyűlésének emlékérme.
Num. Közl. II. 1903, p. 12-14.

L. Huszár: HK

Acta Hist. Art. 1957 361.0

MDK

Karl, Heinrich

Irodalom:

J. Berkesi: Temesvár emlékeimei. Tört. és Rég. Ért. Temesvár XXIV. 1908. p 115.

L. Huszár: H K

Acta Hist. Art. 1957

362.0

M DK

-33-

Karl, Heinrich

Irodalom:

L. Petrik: Adatok a magyar agyagipar történetéhez. Művészeti Ipar VI. 1889 p 11-12.

K. Csányi: A magyar terrainia és porcellán története és jegyei. Bp 1954 p 43.

Gy Rath: Az iparművészet könyve. II. p. 603-4.

D. Huszár: H K

Acta Hist. Art. 1957

360.0

KARL MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedényngyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950 közt
KARL MIHÁLY, gyári segéd, edényesztergályos, 1893-+ 1925
Függelék. 295.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

KARL MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora, 1851-1950
KARL MIHÁLY, korongos 1934
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár /1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

KARL SEBESTYÉN, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóinak jegyzéke 1851-1950 között
KARL SEBESTYÉN, gyári munkás, festő. 1877-1887
Függelék, 297.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1865-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

KARL SEBESTYÉN, keramikus, festő

Az 1877-es veszprémi kiállitásra készült edények festő-jével kapcsolatban még két festő neve vetődik fel. Az egyik WANKUR PÉTER ANTAL, düsseldorfi és a valószinüleg szintén külföldi, vagy ott tanult KARL SEBESTYÉN, mégis inkább RÖSSNER GUSZTÁVVAL hozhatjuk kapcsolatba a kiállitásra készült tárgyakat. 277.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlódi kőedénygyár/1866-1950/ 275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971 Veszprém, 1971

MDK

Karla Irma, Szabadka

Kalatabirályi pásztorfiu, of.

Szegedi Képzőművész Egyes. kiáll. Hungária-szálló

1943. okt. 5 l.

DEBRECEN (Hajdu)

Péterfia-utca 20. Ház, földszi
aljjal, XIX.sz. eleje.

(Debrecen V és MV. Bp. 1951, 8 l)

Thieme Becker

XX. 19. l. (Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegradi-utca 36.

Kanh Tóbiás

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy*
Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság	Sztár		
köznap	vasárnap							
12.	10.	2.	5	—	—	—		

Kelt Zilke 1943 III/5

aláírás.

KARL Tamás

Karl Tamás oberdunkani születésű, német földről Pestre jött lakatos, aki bemutatott mestermunkája, alapján 1798. júl. 2-án került a pesti lakatos céhbe,[110] majd rövidesen — ugyanebben az évben és hónapban — 28-án kapta meg a pesti polgárjogot.[111] A 19. század elején a német lakatosok között találkozunk nevével.[112] 1822 előtt halálozhatott el, mert 1822-től Karl Katalin özvegyi jogon folytatta az ipart.[113]

163.

Perehány 1985

Munkácsy-kiállítás oeuvre-katalógusát publikálta,[25] s egy a Zoltán Paál László könyvéről.[26] Oltványi Munkácsy publiká net módszerének szakszerű alkalmazásához, a hiteles művész

Oltványi sokágú és igazán sokszínű tevékenységi terület ja visszavezet bennünket a 30-as évekhez, művészeti szempo Elek ösztönözte kortársi magyar műgyűjtés fellendüléséről í lághaború alatt ellankadt magángyűjtés az ő sugalló ösztönzé tapintatos propagandája nélkül aligha keletkezhettek volna o vább az élő művészet legnagyobb értékeit halmozzák fel, mir Lajos, Márton Ödön, Radnai Béla és Szilágyi Sándor gyűjtem nyen elhallgatta, de a fönti fölsorolásba saját magát is beleértl a kortársi művészet gyűjtése terén vezető műgyűjtőként a 3 vonzáskörébe kapcsolódó gyűjtőknél. Fruchter Lajos *Művé* lékezésében vallja, hogy Oltványi gyűjteményében milyen me tett a számára. „Meglátogattam Oltványiékat. Lakásuk nagy egyenesen lebilincselt a benne lévő festmények soha nem lá alkotásai, akiknek a nevét ez ideig sohasem hallottam, vagy h zetemben, Egry, Bernáth, Berény, Szőnyi, Szobotka, Derkovi Egry József gyönyörű képeinek sorozata alkotta. Bernáth A tetszett, de ami valósággal lázba hozott, mégis a gazdagon k rendített. Teljesen megfeledkeztem mindenről. Úgy el voltai nem is lett volna a világon."[28] Oltványi s az Oltványi-gyűjtemé mellett még kimutatható a Szilágyi Sándor-, a Cseh-Szombaty kollekcióknál is. Oltványi magángyűjteménye, annak arányai darabok természetszerűen voltak harmonikus viszonyban a ízlésével.[29]

Oltványi dinamikus egyénisége, páratlan szervezőkészség előkészítő, szervezőmunkában is, ami a bajai múzeum 1936- vezetett.[30] Ez a gyűjtemény sajátos, saját korában, sőt a XX páratlan provenienciájú. Ugyanis nem csak Oltványi magántu káig tévesen állították[31]), hanem művészek és műgyűjtők, Ba állt össze végül is. Meglehetősen széles skálájú, Oltványi műv ez a bajai, 1936-tól múzeumi gyűjtemény a 30-as évek magya összképét érvényes és helyes művészettörténeti arányosságg

Oltványi életművének – az itt közreadott írásai mellett az a tevékenységi kör, ami őt leginkább túlemeli saját korá művészet- s múzeumtörténeti jelentékenységét.

Karl, Johann

kőfaragóm

1720

l.

Frey Burgl 1929

XVIII. l.

9.			
10.	"	21ᵉ	Bevétel
11.	"	24	Bpesti munkásbizt.
12	"	28ᵉ	Bevétel
13.	"	31	Kézi kiadások
14	"	"	Nagrand Milly

Bevétel: 2407.91
Kiadás: 1193.87

Maradvány: 1214.04

Visegrád 1916 okt

Cs[illegible]
[illegible]
[illegible]

tovább

~~Beck Ö. Fülöp~~

~~60, 91. l.~~

~~Finta Sándor~~

63, l.

Karl érem véső

83. l.

Lauffer érem véső

92. l. 93. l

Neuss 70, l

Rabausch 71. l

Remenyi József

60, 81, 112. l.

Roth érem véső 71 l.

Schalenberger M. 66. l.

Toda

63, l.

Wideman, érem véső

65. l.

Wurschbauer

70, l.

Lepold Antal dr.: Az Esztergomi Keresztény Múzeum Regyérmei és törtenet. érmei. Esztergom 1930.

(40/3 Alkalmazottak

43

ágos Bizottsága

ny	száma:	52·917/1943. III.	19
	kelte:	VIII. 3.	1943
	beérkezése:	VIII. 16.	1943

k száma:

lintézett szám:

ma: 250/1943

áma:

j

ta: 56

Karl József

gyulai ácsmester

1800.

A gyula körüli hidak s kvártélyház javításának magyar nyelvű naintája a lefolyt két esztendőről.

Irod

Veress Gyula város

490. l.

ÚJ MAGYAR REGÉNYEK

BIBÓ LAJOS: Nincs irgalom!
Anna tekintetes úr
INDIG OTTÓ: Két ember eltéved
JANKOVICS MARCELL: Kikötők
JÉKELY ZOLTÁN: Kincskeresők
KAFFKA MARGIT: Szinek és évek
KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL:
Dr. Csibráky szerelmei
A nagy ember
MOLNÁR KATA: Nyári közjáték

VI. HÓ	30 NAP	JÚNIUS

Vasárnap
12
Szenthár.

Hétfő
13
Pád. Antal

Kedd
14
Nagy Vazul

vásárlási igazolványnyal rendelkezőknek adhatjuk el.

Az igazgatóság.

Kardos J.
tisztviselő üdülőtelepe
Repr.

Sinkantiku
1938. dec.

Rövidítések magyarázata:

J. l. j. = Jelzés lent jobbra.
J. l. b. = Jelzés lent balra.
J. f. j. = Jelzés fent jobbra.
J. f. b. = Jelzés fent balra.
J. l. k. = Jelzés lent középen

vett tárgyak elszállítása kizárólag a vevő költségére és veszélyére történik, elveszésük vagy megsérülésük esetén az árverési csarnok felelősségre nem vonható. A 3 nap alatt el nem vitt tárgyakat a vevő fél költségére beraktározhatjuk és további 8 nap után — minden értesítés nélkül — elárverezhetjük.

4. Egy már kifizetett, illetőleg megvett tárgyat visszavenni és újra árverés alá bocsátani tilos. Kétes esetben azonban, ha a vevő személye pontosan meg nem állapítható, vagy ha egy megtörtént ajánlatot az árverésvezető nem vett észre, az árverés folytatható.

5. Tilos mindenféle összebeszélés vagy vállalkozás, mely arra irányul, hogy harmadik személyeket szerfeletti magas vételár kínálására rávegyen és ilykép megkárosítson. Ugyancsak tiltva van mindenféle, az árverési eredményt befolyásoló összebeszélés, a nyereségben való osztozkodás vagy jutalom vagy előny ígérése. Ilyen cselekmények az 1879. évi XL. t.-c. 128. §-a alapján minősülő és büntetendő kihágások.

6. A katalógus adatai és leírásaiért felelősséget nem vállalunk. Úgyszintén nem vállaljuk a felelősséget a szakértők esetleges tévedéseiért sem.

Az árverésre kerülő tárgyak hiányosságait és sérüléseit, amennyire azokat észrevesszük, közöljük. A közlés hiánya azonban nem jelenti azt, hogy a tárgy hibátlan.

7. A kiállításon és közvetlenül az árverés előtt minden tárgy megtekinthető. A tárgyak szavatosság nélkül abban az állapotban adatnak el, amelyben az árverés idején vannak, leütés után tehát semmiféle felszólamlást nem veszünk figyelembe, kivéve, ha:

Karl Konrád

áes

Sopron

1544. Sept. 10.

polgárcsalád

Házi

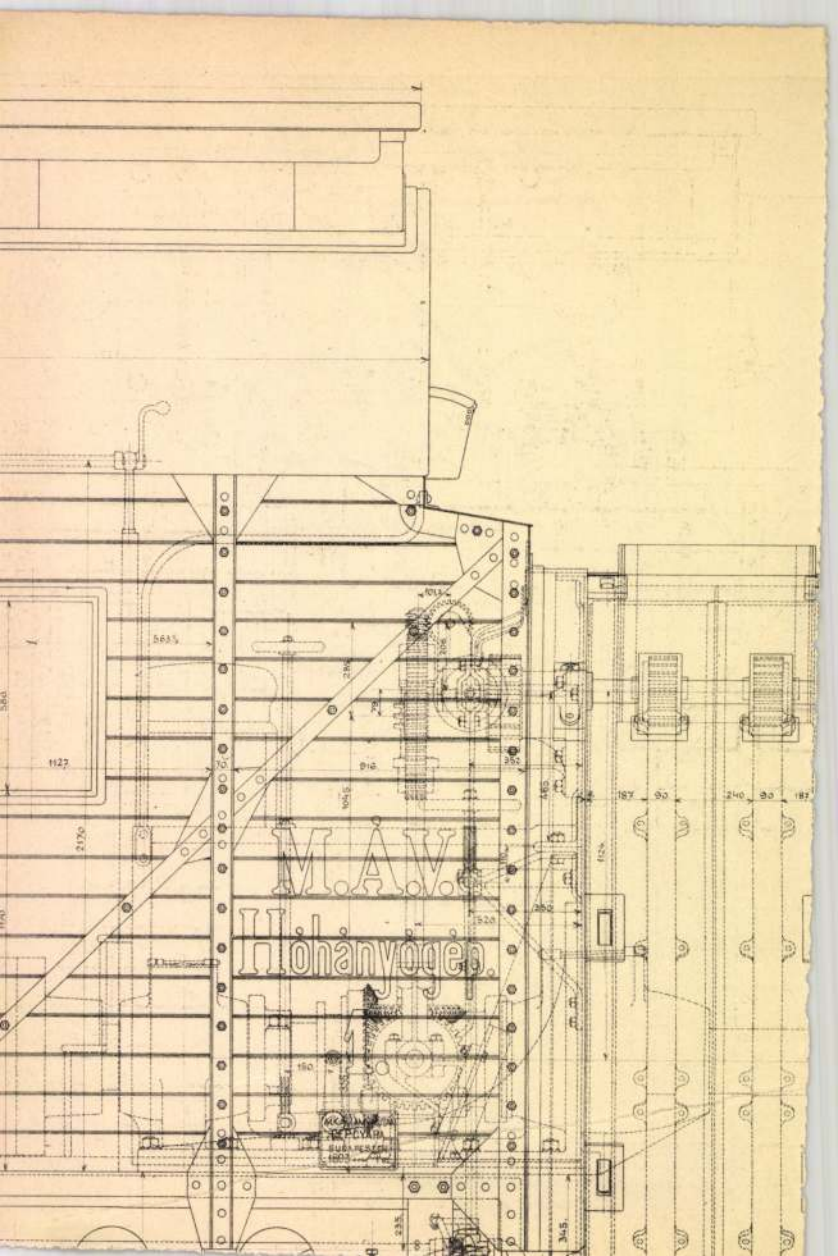
M.Á.V.
Hohányöges.

Pozsony. Karl János, kőművesegylet,
1779, 1792.

Pressburger Zeitung
1779, 26. sz., 1792, 85. sz.

Karl Járos, Kömüvesmester,

1779. Pozsony,

Pressburger Zeitung

1779, 26. sz.

Karl János, Kömüvesegéd,

1792, Pozsony.

Pressburger Zeitung

1792, 85. Bl..

Pozsony. 1794. Karl János
Kőmívessegéből.

Pressburger Zeitung
1794, 38. Szám

KARL Heinrich Ernst

A Pesti Műegylet benyújtja a MNM-ban felállítandó Nemzeti Képcsarnok számára

Karl Henrik gipsz-ontvenyeit nyújtja be. 1845-ben

Művtört.Ért. 1990 1-2 125.

.....
.....
.....
.....
..... forint.

.....

.....

nap.

.....
aláírás

lakcím: .....
szem. ig. sz.: .....

M.D.K.

Karl János szolnoki hőmüvesszéd

1765-ben Boconádon Szeleczky Márton számára gabonáshárat épit Mertz, Toldi, Kulcsár és Poitner mesterekkel együt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 347. old.

Karlai Mór

a kiskunhalasi Csipkehóz halasi csipkéinek tervezője.

Jonó Ákos - Vorák József: Halasi csipke, Kiskunhalas, 1969 650

2 i 1

Karlai Mór

1914. dec. Kiäll. Nemzeti halon
Hajógyár, vizf. 50.–
Óbudai részlet, spries vajz 50.–

1915. ápr.-máj. Kiäll. n. o.
Női akt, olayf. 50.–
Akt tanulmány, olayf. 30.–
Budai részlet, tollrajz 50.–
Erzsébet hidfő, tollrajz 50.–
A hazáért, vizf. 150.–

Mécses, római V. 173

M.D.K.

Karl Ferenc, (szolnoki) kőműves

1765-ben Boconadon gabonáskázat épít, többet-nel együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 347. old.

oktatásügyi Miniszterium.

A m. kir. vallás- és közok
és ügyszám alatt a keb. sz
rendeletének másolata:

asitom a
. . . . . .
részére /:lakik: Budapest,.
Budapest-Nagymaros-Visegrá
utazása alkalmával felmerü
kiállitott és számvevősége
alapján /:...34.....:/P. 50
. 50 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:
titkár

Karla Irma

III. é.

tanári nak

Ferkpzomfoisk vk

1935–36. 71. l.

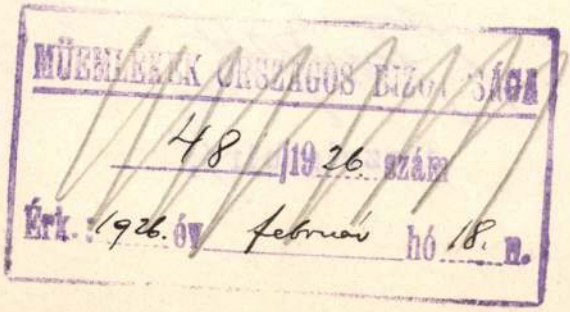

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
48 /1926. szám
Érk.: 1926. év február hó 18. n.

A pomázi járás főszolgabirájától.

ságának.

B u d a p e s t.

l.közokt.min.
átira tára ismételten felkérem, hogy az
att megküldött s a visegrádi várromok-
éljára vonatkozó iratokat sürgős hiva-
tatni szive skedjék.
febr.8.

főszolgabiró,

Karla Irma

A Stúdió Sofja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója
1963 Bev Vajkai Aurél Bp. 1963.

Karla Irma

1937/38. tanév végén
középiskolai rajztanári
oklevelet kapott.
Elfogádott művészet-
történeti értekezése:
Jan Toorop. 4. r.

Ferképzőmfőiskèvk 1937/39

182, 184. O

Karla Irma.

festő Szabadka

lárd

Szeged őri tárl. 1943

felv

1944 febr.

LXIII.

908

928

Karla Irma

1932/33

Ferképzomfoiskévk

91.l.

művészet kevésbbé felel meg F. lényének és e művének, valamint a Makart-

keltettek feltűnést. Több díjat nyert pályázatokon. Jelenleg Szegeden a Mátyás király templom szobrainak restaurálását végzi.

Művészetében orokodik az olasz szobrok érzelgősségétől.

Karle István
szobrász

Önéletrajz
Kapitány
Szegeden 1938
ajár. 16.

Bicskei Karle István szobrászművész.

Szül. Bicske 1910. Műrészeti tanulmányait Budapesten végezte az Iparműrészeti Főiskolán Orbán Antal mesternél. Tanulmányai kibővítésére Olaszországban töltött hosszabb időt ~~úgy mint~~ és pedig Róma, /itt tagja volt a Collegium Hungaricumnak,/ Firenze stb. Gyakran szerepel a Műcsarnok, Nemzeti szalon kiállításain. A szt Imre évi egyházművészeti kiállításon szt Imre szoborral díjat nyert. Több munkái: Budapesten a „Manréza" Lelki gyakorlatos ház kápolnájának oltárai és szobrai, a Pasareti úti templomban a Szt. Ferenc oltár, Szűz Mária oltár, és a szent sír korpusz. Kecskeméten: Lourdesi Szűz Mária, szt Ferenc szobor. Gyulán: ~~a~~ a rom. ~~kat~~ gimnasium ahlájában levő Szt Imre szobor. Debrecen: A Déry múzeumban. Pipát tömő csikós. Leged: a Jezsuita rend templomának oltára és szobrai. Részt vett a Barri-i világ kiállításon is /1931-32/ karakter fejei

fordítás

Karle István

keramikus, szobrász

1927 - 1929

Éinisk 1930. 84. l.

I — 1905. évi átvételi jegyzék 10.— Száma
az Orsz. Képsban a sz.-ban 1664. és a leltárban 2679.
— A Jankovich-gyűjteményből 35.

A. Kép. 14.
Dep. r. 58.
Nyl. 42.

Jankovics 35

Karl, bicskei

1934-ben kiszitette a
kecskeméti szentferencrendi
kolostor udvarán álló
Szent Ferenc szobrat.

Lüttgen 1939. Tavaszán

Bicskei Karle István

nobrán

lásd

Karle István alatt

Karle

nobrat

laid

Bierkey Karle

alatt is

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bicskey-Karle

Nobrass

lásd

La Rosée

33. C.

lásd Karle

alatt is

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

A Baross-szövetség és a nemzeti munkaközpont közösen fejti ki erőit a jövőben

A *Baross*-szövetség országos elnöki tanácsa szerdán este ülést tartott, amelyen megjelent vitéz *Marton* Béla vezetésével a nemzeti munkaközpont számos vezetője, valamint számos országgyűlési képviselő.

Ilovszky János országgyűlési képviselő, a Baross-szövetség országos elnöke bejelentette, hogy ez az ülés *ünnepi megpecsételése a szövetség és a nemzeti munkaközpont szövetségének.* Néhai vitéz *Gömbös* Gyula 1932-ben elhangzott felhívásának tettek most eleget, amikor egybekapcsolják *a nemzeti alapon álló kereskedelmet és ipart a munkások szervezetével.*

Mester Kálmán ismertette a két szövetség között létrejött megállapodást, amely szerint mindkét szervezet tekintélyét és erkölcsi súlyát *együttesen kívánja felhasználni a jövőben,* a szociális fejlődés érdekében.

A nagy tetszéssel elfogadott megállapodás után vitéz *Marton* Béla országgyűlési képviselő, a nemzeti munkaközpont elnöke szólalt fel, *örömét fejezve ki a 80.000 munkást összefogó nemzeti munkaközpont nevében,* hogy sikerült ezt a nagy jelentőségű összefogást megteremteni. Hangoztatta a külső revizió után *a belső megujhodás* szükségességét. A zsidókérdésről szólva megállapította, hogy nem a gyűlölet szellemének jegyében, hanem *a fajszeretet szellemében* kívánjuk ennek a fontos kérdésnek megoldását. A nemzeti munkaközpont kívánja *az önálló zsidó állam felállítását,* hogy a zsidóság ott fejtse ki tevékenységét és ne élhessen vissza más ország vendégjogával.

A nagy tapssal fogadott beszéd után a Baross-nőitábor átadta *Csepel* Imre dunavecsei kilencgyermekes árvízkárosultnak *Bertalan* Zsigmondné, a női tábor tagjának ajándékát, *egy teljes hálószoba-berendezést.* A szövetség délelőtt a nemzetközi vásárral kapcsolatban *vidéki elnöki értekezletet tartott.*

Valódi shantung
costume rendelésre
Ferda Manyinál

— **Kinevezések a fővárosnál.** Wohl György dr. főmérnököt a polgármester a köztisztasági hivatal aligazgatójává, Koppányi Sándor dr. egyetemi tanársegédet szeretetotthoni főorvossá nevezte ki.

— **Hibaigazítás.** Az árvízkárosultak javára indított gyűjtésünk május 3-iki kimutatásába hiba csuszott. Ezt most azzal igazítjuk helyre, hogy a Singer varrógép rt. alkalmazottai 628.50 pengőt adományoztak. A Singer varrógép rt. március 14-én a miniszterelnökség letéti számlájára 700 pengőt utalt át.

Vidéki kereskedők figyelem:
SCHERZINGER
TEXTIL, DIVAT, RÖVIDÁRUK NAGYKERESKEDÉSE
textilgyárak vezérképviselője IX, RÁDAY-UTCA 11

— **Nyomozólevelet bocsátott ki a valutabíróság egy utazási iroda tulajdonosa ellen.** A büntetőtörvényszék Vályi Nagy István elnöklésével tárgyaló tanácsa, mint valutabíróság szerdára tűzött ki Weisz László utazási irodatulajdonos valutaügyében főtárgyalást. A vád szerint Weisz valutatörvénybe ütköző visszaélést követett el, azonban, bár többször idézést kapott, egyszer sem jelent meg. A szerdai főtárgyalást sem lehetett megtartani, mert nem jelent meg ügyének főtárgyalásán. Kleitsch Imre dr. ügyész indítványozta, hogy a bíróság bocsásson ki nyomozólevelet Weisz László ellen. A törvényszék tanácsa ilyen értelemben határozott.

Halálozás

Vajdaházai *Sully* Zoltán ny. alezredes 64 éves korában, hosszú szenvedés után Budapesten elhúnyt. Temetése május 7-én volt Veszprémben.

Hladonik István görögkatolikus lelkész, az ungvári székesegyház karnagya hosszú szenvedés után 27 éves korában Ungváron elhúnyt. Szerdán helyezték örök nyugalomra az ungvári vári sírboltban, a gyászszertartást Sztojka Sándor püspök végezte.

Tiszaújhelyi *Ujhelyi* Jenő Lajos, a magyar királyi honvéd-haditehnikai intézet okleveles hirvegyésze életének 32-ik évében tragikus hirtelenséggel május 5-én elhúnyt. Csütörtökön temették nagy részvét mellett a X. kerületi új köztemetőben a református egyház szertartása szerint.

Stoiber Sarolta ny. postatisztviselőnő 63 éves korában Budapesten elhúnyt. Május 8-án, csütörtökön délután 4 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából.

ÚJ MAGYARSÁG Sportversenyek

Szandtner Bélát ünnepelte a Nemzeti Hajós Egylet közgyűlése

A nemzeti hajós-egylet május 7-én, szerdán délután tartotta rendes évi közgyűlését margitszigeti klubházában. A napirend előtt az elnöklő *Kertész* K. Róbert államtitkár megemlékezett arról, hogy az utóbbi években sorozatosan kapta vissza Magyarország a trianoni békeparancs alkalmával tőle jogtalanul elragadott területeket és a magyar feltámadásnak e napjai Horthy Miklós kormányzó országlása alatt következtek be. Megemlékezett az egyesület halottairól, majd *üdvözölte a közgyűlés nevében Szandtner Béla gyárigazgatót, aki ötven éve tagja az egyletnek. Ugyancsak meleg ünneplésben részesítették Hiesz Jónás János nyugalmazott bankigazgatót, aki huszonöt éve tagja az egyesületnek és vitéz Sellyey Gyulát, aki húsz éve tölti be a pénztárosi tisztséget.* Ezután sor került a tisztikar megválasztására, amelynek során *változatlanul az eddigi tisztikart választották meg.* A közgyűlés után az egylet tagjai közös vacsorán vettek részt, amelyen *Lukács* Zoltán dr. táblabíró mondotta a serlegbeszédet.

Sporthírek

— () **Kassán lesz a marathoni bajnokság.** Még a cseh világban sorozatosan rendezték minden esztendőben a híres kassai marathoni versenyeket, amelyeknek európai hírnevük volt. E tradiciók folytatásaként az atlétaszövetségtől nyert felhatalmazása alapján a kassai leventeegyesület rendezi az idei magyar marathoni futóbajnokságokat, mégpedig július 6-án. A verseny előkészítésének munkáját Hernády Mihály dr. tisztiorvos, a leventeegylet ügyvezetője irányítja. Valamikor maga is sok sikerrel vett részt a kassai marathoni futóversenyeken.

() **Hírek Romániából.** A Romániában tartózkodó német tancsapatok élénk sporttevékenységet fejtenek ki, most legutóbb összemérték erejüket a romániai sportolókkal is. Temesváron a német hadsereg válogatott kézilabda csapata a Banatia együttesével mérkőzött, majd pedig labdarugó együttesük a Rapid együttesével mérte össze erejét. Mindkét sporttalálkozó a német katonák győzelmét eredményezte. Két újabb erdélyi labdarugó hagyta cserben Bukarestet. Barta és Palmer a két jónevű bukaresti futballista megvált romániai egyesületétől és jelentkezett Budapesten az MLSz-nél.

() **Pelérdi Vilo Burral találkozik csütörtökön.** A nemzetközi hivatásos birkózó mérkőzések csütörtöki műsorán Pelérdi és Vilo Bur találkozása a kiemelkedő esemény. Pelérdi rendkívüli erejével szemben Vilo Bur ugyanilyen képességeket vonultat fel, egy kis durvasággal fűszerezve. Váry Sándor, a 19 esztendős Heczeyvel mérkőzik, Kamarás Hámossal és Farkas Pirokkal. Szerepel még a bolgár Glavanov is, aki Szénássyval küzd. A mérkőzések este negyed kilenc órakor kezdődnek.

() **Turay József a ganzgyári csapatban.** Turay József, a feloszlott Hungária, majd a betiltott MTK neves válogatott játékosa, jóllehet túl van már néhány esztendővel a harmincon, nem tud hűtlenné lenni a kerek bőrlabdához. Arról kaptunk hírt, hogy a ganzgyári SE csapatában folytatott tárgyalásokat s már le is szerződött a derék amatőregyütteshez. Turay, az örökifjú labdarugó még mindig nagy erőssége a magyar labdarugásnak, lelkesedéséről, önzetlen sportszeretetéről példát meríthet a fiatalság.

Kisszakasz

Milliméteresor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Bérházak, villák, telkek, öröklakások
DEMETER, VII., Dohány-utca 16—18. szám. Telefon: 223—890.

Levelezés
ÜGYVÉDNÉL tizenhatodikán várlak. Vigyázz, az idő, mint rendesen. Csókol, ölel vágyva.

Házasság
FÉRJHEZMENENDŐK békebeli, híres Gyurkovics mamája, özvegyek, garszonok összeházasítója: Méltóságos asszony, Főposta 301. Válaszboríték. Csak címre felel.

Hangszer
ZONGORÁK harmóniumok eladása és vétele őskeresztény cégnél. Mendölné, VIII. Bezerédi-u. 10. T.: 146-411

Ruházkodás
Szép **EZÜSTRÓKÁK** bundák, átalakítások olcsón PILÁT SZÜCSNÉL, IX. Ferenc-körút 32, II. 3 A B. N. Vásár alatt 5% engedm.

SZENZÁCIÓS ÁRAT FIZETEK használt ruhákért, zálogjegyért, egyenruhákért, egész háztartásért. Szövetcsere. GERSTL, István-út 28. — Telefon: 426-547.

Bundák szezon utáni áron Kókay Endre szűcsnél, Budapest, Vilmos császár-út 10. Telefon: 386-784.

Használt ruhákért csodálatos árakat fizet FISCHBEIN, Dob-utca 25. Telefon: 423—582.

VÁLJON EL használt ruhájától, mindenért SCHMERGEL fizet legtöbbet. Rottenbiller-utca 37. Telefonáljon Hívásra jövök. **42-22-69.**

Bélyeg
Bélyeggyüjtő Ön? Ingyen küldöm új árjegyzékemet, ha közli címét! KELEN, IV., Türr István-utca 4.

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban

Vétel, eladás
Irógépek, számoló- és sokszorosító-gépek, gyári újak, legolcsóbb árban részletre is kaphatók. Használt és újjáépített irógépek eladása és kölcsönzése. Kellékek, karbantartások, javitások Kelemen József irodagép szaküzletében, Szolnok, Baross-u. 13. őskeresztény cég. A Baross-szövetség tagja

Briliánst, ékszert, aranyat és ezüstöt legmagasabb árban veszek. Singer, Egyetem-utca 11. Kérem pontos címre ügyelni.

RÉSZLETFIZETÉSRE sezlonok, atvetők, ebédlőszőnyegek, futószőnyegek, paplanok, fotelágyak, függönyök. Lakásberendezőnél, Baross-utca hetvennégy.

Rókák, nerzek, bolerók BALOGH, Petőfi S.-u. 14, félemelet.

BRILIÁNST ékszert, fogaranyat magas áron VESZEK **Nagy Imre** ékszerész, VIII., Baross-utca 69. Mária Terézia-tér sarok

„Duna" **BÉLYEG-bolt** V., Mária Valéria-utca 19. Vesz, elad, cserél. Kérjen árjegyzéket! Küldje be hiánylistáját. T. 382-473

ELADÓ briliánsért, aranyért, fogaranyért, ezüstért, szőnyegért magas árat fizetek Baross ékszerház Baross-utca 83 Telefonáljon: 13-47-70

BRILIÁNST aranyat ezüstöt a legmagasabb árban veszek. Schwarcz Dániel ékszerész, IV., Károly-körút 16.

IRÓGÉPEK olcsó árban kaphatók: KOVÁCS ALADÁR, Budapest, VII. Nagyatádi Szabó (volt Kertész)-u. 46. T.: 428-141

JÉGSZEKRÉNYEK használtak és újak nagyon olcsón Rosenfeld Népszínház-u. 31

Üdülés
Hat szobás, összkomfortos, villany, vízvezetékkel felszerelt családi házam nyolcszáz négyszögöles gyümölcsössel Budapesttől 16 km-nyire, fővonalon fekvő kis faluban, állomástól hat percre, augusztusra, — erdélyi áthelyezés miatt — olcsón kiadó. Két családnak is megfelel. Értekezni lehet Jedlicska Mihály kereskedőnél, Ecser.

Öröklakás
XI. kerületben a Fehérvári-út és Bocskay-út sarkán építjük fel novemberi beköltözésre a **Petőfi Sándor társasházat** melyben 2 és 1 szobás, hallos és garszonlakások kaphatók. Érdeklődés és lekötés Németh és Mérő bej. cég társasházépítő vállalkozónál, IX., Horthy Miklós-út 42. sz. Telefon: 269-301.

Öröklakások Bécsikapu térnél Vár, Hunfalvy-u 8 149-675, 228-550

Buda legelőkelőbb helyén 1 és 2 szobás, hallos **kész öröklakások** déli fekvéssel, központi melegvízzel eladók. Felvilágosítás a helyszinen naponta délután 3—6-ig. Zárda-utca 28.

Öröklakások XI., Lenke-térnél 1-es autóbusz végállomásánál, a Bocskay-úton, előkelő villanegyedben épülő **„Hunyadi-udvar" társasházunkban** 1, 2, 3 szoba hallos és garzonlakások jegyezhetők, központi fűtés, melegvizszolgáltatással, vagy fafűtéses cserépkályhákkal. Terv, felvilágosítás az építési irodában, XI., Lágymányosi-utca 15. Telefon: 468-369 és 268-002, és a Nemzetközi Vásáron levő pavillonunkban, a Gerbeaud-val szemben.

Lakás
Első keresztény lakáskiadónál Alkotmány-u. 19. fsz. 5. Kisebb-nagyobb olcsóbérű lakások, villák bármikorra. Telefon: 127-031

LÓSPORT

A szerdai lóversenyek eredménye

I. Gátverseny hendikep. (2800 méter.) 1. Horthy I., 4 éves sárgakanca *Dicséret* (Mészáros, 6/10 reá), 2. Balatoni istálló *Idler* (Csipak, 10), 3. Nádasdy huszárok *Taifun* (Fetting K., 3). Fm.: Csirkefogó. Egyháromnegyedhossz, nyakhossz. Tot.: 10:13, befutó: 10:55.

II. Nyeretlenek versenye (2000 méter.) 1. Issekutz Gy. úrnő, 3 éves sötétpejmén *Eaton Boy* (Gill, 1¼), 2. Rubin S. *Columbus* (Szokolai S., 5), 3. Magda istálló *Dixie* (Török, 16). Fm.: Criterium, Veritas, Hiába. Egy és félhossz, tizenkéthossz. Tot.: 10:19, helyre: 15, 35, befutó: 172.

III. Harmadosztályú korteherverseny. (1100 méter.) 1. Dr. Balogh K., 3 éves pejkanca *Corso* (Klimscha, 1¼), 2. Rubin S. *Bariton* (Szokolai S., 6), 3. Hitch R. úrnő *Soros* (Direr, 1½). Fm.: Őszirózsa II., Rajkó. Ötnegyedhossz, rövidfejhossz. Tot.: 10:15, helyre: 12, 18, befutó: 56.

IV. Asszonyságok díja. (1800 méter.) 1. Gróf Fehér Ernő, 5 éves pejmén *Nemes* (Széchenyi, 1½), 2. Petanovits J. *Fényesbogár* (Mészáros főhadnagy, 2½), 3. Domoszlói istálló *Hiu* (Valkó százados, 10). Fm.: Csáklyás. Három és félhossz, hathossz. Tot.: 10:27, befutó: 86.

V. Nyeretlen kétévesek versenye. (900 méter.) 1. Ifj. Blaskovich E., 2 éves pejkanca *Mámor* (Schejbal, pari), 2. Marquise A. de Bona *Dame-blanche* (Szentgyörgyi, 5), 3. Dr. Balogh K. *Bajadér* (Klimscha A., 3). Fm.: Szalmaláng, Pöttyi, Sándor M., Corti, Etele, Akaratos, Merga, Hetera, Linkóczy, Saskatoon, Korond. Ötnegyedhossz, nyakhossz. Tot.: 10:20, helyre: 11, 16, 12, befutó: Mámor—Dame blanche 53, Mámor—Bajadér 32.

VI. Hendikep. (1000 méter.) 1. Lázár K., 3 éves pejkanca *Brouette* (Novák, 4), 2. Honig D. *Gavotte* (Horváth B., 5), 3. Dr. Mészáros Gy. *Hamupipőke* (Fetting A., 3). Fm.: Katica, Gábor, Aratás, Annabella, Hindu, Hanna II., Samaritanus, Fiumára, Ne lásd, Pók II., My Star, Babvirág. Félhossz, félhossz. Tot.: 10:54, helyre: 16, 28, 16, befutó: Brouette—Gavotte 233, Brouette—Hamupipőke 99.

VII. Welter-hendikep. (1800 méter.) 1. Bedő G., 5 éves pejmén *Adoma* (Esch Gy., 5), 2. Bem lovastüzérek *Derwish* (Balogh, 1½), 3. Domoszlói istálló *Cadó* (Klimscha, 3). Fm.: Ezresbankó, Garam, Krasznahorka, Kongó. Ötnegyedhossz, öthossz. Tot.: 10:61, helyre: 28, 14, 15, befutó: 598.

VIII. Welter-hendikep. (1800 méter.) 1. Kölcsey I., 3 éves pejmén *Névtelen* (Schejbal, pari), 2. Jeney I. *Gárdista* (Klimscha, 6), 3. Szabó L. úrnő *Munkás II.* (Bocskai, 2½). Fm.: Guba, Csöppi, Gerta, Razbojnik, Marcsa, Harcias, Furulya. Félhossz, kéthossz. Tot.: 10:25, helyre: 11, 16, 12, befutó: Névtelen—Gárdista 95, Névtelen—Munkás II. 30.

Május hó 8-án, délután fél 3 órakor ügetőversenyek

Andrássy Géza-díj az ügetőn

Csütörtökön ismét rendkívüli eseményt ígér az ügetőműsor. Az *Andrássy Géza grófdíj* van soron, amelynek 2600 méteres távján az 5000 pengős díjért a pálya legjobb ügetőlovai veszik fel a küzdelmet. Az elsőség kérdése eldöntöttnek látszik a francia eredetű *Kama Deva II.* indulásával. Hajtója sem kisebb klasszis, mint *Wiltshire. Dávid, Mikola, Ulica, Szabolcs, Uzsorás* és *Sirocco* kivánkozik megemlítésre a remek mezőnyből. A csütörtöki versenynapra egyébként majd másfélszáz lovat neveztek, úgyhogy az egyes futamokban tömegmezőny indul. Jelöltjeink:

I. futam. *Ballada — Csilla — Victoria.*
II. futam. *Dusi — Pamuki ménes — Lilian Harvey.*
III. futam. Amatőrverseny. *Nem jelölünk.*
IV. futam. *Uz Bence — Üdvöske — Üdülő.*
V. futam. *Napsugár — Magnézium — Zsarnó.*
VI. futam. *Kama Deva II. — Dávid — Szabolcs.*
VII. futam. *Czinka Panna — Doba — Bokros.*
VIII. futam. *Ali J. — Fekete Barát — Ebadta.*
IX. futam. *S. Irmus — Fickó — Néma.*
X. futam. *Lenke II. — Vilma — Angyalka.*
XI. futam. *Ostap leánya — Garáb — Erény.*

A versenyek csütörtökön délután három órakor kezdődnek.

— **Országos cserkész-fényképkiállítás.** A cserkész-szövetség megbízásából június 7-től 15-ig a 197. sz. Baross cserkészcsapat rendezi meg a VI. országos cserkész-fényképkiállítást a Baross-szövetség székházában (Múzeum-utca 17.). A fényképek beadási határideje június 4. A kiállításon a cserkészek mellett bárki résztvehet cserkész vonatkozású felvételeivel (legkisebb méret 13—18 cm). A szines filmversenyre 10 diapozitív küldhető be (24x36 mm). A nevezési díj fényképenkint 50 fillér, 10 diapozitív után 3 pengő. Részletes felvilágosítást ad a rendezőség minden hétfőn, szerdán és pénteken este 7—9 óra között.

Napihírek

Roosevelt kórházbavonult

Washington, május 7.

A *Reuter-iroda* jelentése szerint *Roosevelt elnök kedden gyengélkedett.* Az elnök részt vett a védelmi vezetők értekezletén, de *a délutáni sajtóértekezletről már kénytelen volt eltávozni. Hirtelen gyomorbántalmai támadtak és ennek következtében kisebb láza is volt.* Orvosa szerint a betegség nem komoly.

A *Stefani-iroda* jelentése szerint *Roosevelt elnök betegsége miatt kórházba vonult.*

DEBRECEN ETTEREMBEN
Rákóczi-út 88
A vásár egész tartama alatt éjjel 2 óráig
CIGANYZENE

— **Megkezdődött az olvasóközönség adakozása a „Magyar hírlapírók országos nyugdíjintézete" javára.** Vasárnap, május 4-én a Magyarország területén megjelenő politikai napi- és hetilapokban megjelent az országos magyar sajtókamara fölhívása, amelyben az ujságíró kérte az olvasót, hogy az ujságírórokkantak, özvegyek és árvák részére adakozzék a nyugdijintézet 60 éves jubileuma alkalmából. Az első adományok már be is érkeztek a sajtókamarához. Zimmermann Lajos dr., az országos sajtótanács elnökhelyettese 200 pengőt juttatott el a nyugdíjintézethez. Ezt az összeget sajtótanácsi napidíjaiból gyüjtötte össze. Kétszáz pengőt adományozott a Nikotex rt., ezenkivül tiz pengőt Virág Irén ny. tanítónő; egy pengőt Gallambos Béla ny. lelkész és egy pengőt Havran Gyula.

ARTIN FÉNYHE BIZTOS HAJTÓ

— **A délbácskaiak örömünnepe.** A délbácskaiak, az apatiniak, a palánkaiak és a többi községbeliek a magyar nemzeti szövetségben nagy lelkesedéssel ünnepelték meg Délbácska visszatérését. Az elnöklő Steuer György nyug. államtitkár hálatelt köszönetet mondott Horthy Miklós kormányzónak és a magyar hadseregnek Bácska visszaszerzéséért és az elesett hősök hozzátartozóinak fájdalmukban való együttérzését tolmácsolta. Az összejövetelen felszólalt még Farkas Endre ügyvéd, Kyser Szilárd nyug. szabadalmi bírósági elnök és Kleitsch Imre ügyész.

Malomgépek, szivattyúk, csővezetékek, 1200 HP gőzgép, kompresszorok, szárító, szitáló berendezések, közlőművek stb. nagy tételekben eladásra kerülnek a CONCORDIA-malom leszereléséből: IX., Soroksári-út 24. Tel.: 131-850.

— **Meghalt Vinkler Elemér.** Szegedről jelentik: Vinkler Elemér dr., kormányfőtanácsos, a magyar élet pártja szegedi szervezetének egyik vezető tagja május 7-én elhunyt. Temetése 9-én délután 4 órakor lesz a szegedi belvárosi temető kupolacsarnokából. Az engesztelő szentmisét ugyanaznap délelőtt mutatják be a fogadalmi templomban.

400 kataszirális holdas prima Sopron megyei birtokomat
gyönyörü kastéllyal, esetleg bőséges felszereléssel
elcserélném budapesti bérházra
Balogh, Garas-u. 5. 15-33-14 és 35-32-14

— **A Nyukosz újból elnökévé választotta Lukachich Géza báró ny. altábornagyot.** Az országos tisztikaszinó dísztermében május 5-én tartotta a Nyukosz ezévi közgyülését, amelyen a honvédelmi miniszter és a Honsz is képviseltette magát. Ismertették a szövetség elmult évi működését, amelynek keretében özvegyek és árvák segélyezésére több mint 14.000 pengőt fordítottak. A szövetség megválasztotta új tisztikarát is, amelynek élére ismét Lukachich Géza báró ny. altábornagy került.

x Gyomorrontásoknál és az ezek következtében előálló bélzavaroknál, felfúvódásnál, émelygésnél, hányingernél, hasmenésnél vagy székszorulásnál már egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvíz is igen gyorsan, alaposan és fölötte kellemesen tisztítja ki az egész tápcsatornát. Kérdezze meg orvosát!

KÉT VILÁG

Két világ áll egymással szemben.
Egyiknek vére: az arany,
azt csörgeti ereiben,
mert ifjúsága odavan.

Két világ áll egymással szemben,
egyik: nem; a másik: igen,
aranya: az ifjui vér,
azt csörgeti ereiben.

Két világ néz egymással szembe.
Melyiké lesz a diadal?
Nem kérdi, csak élettel-vérrel
az új mellé áll a magyar . . .

Erdélyi József

— **Göbbels fogadta a falange-szervezetek vezetőjét.** Berlinből jelentik: Göbbels dr. birodalmi miniszter szerdán fogadta a német munkafront vendégeként Berlinben időző Gerardo Salvador Merinot, a falange szervezetek vezetőjét.

— **Anna főhercegasszony a családvédelem jelentőségéről.** A katolikus háziasszonyok országos szövetsége szerdán délután tartotta székházában 33-ik évi közgyülését. Anna főhercegasszony, a szövetség fővédnöke beszédében kifejtette, hogy a szövetség egyik főcélja a családvédelem és a cselédvédelem kérdésének összhangbahozása. Mészáros János egyházi elnök mondott ünnepi beszédet, majd Szegedy-Maszák Aladárné elnök számolt be a szövetség multévi tevékenységéről.

— **Galánthai Nagy László megérkezett Bukarestbe.** Bukarestből jelentik: Galánthai Nagy László, az új bukaresti magyar követ és felesége szerdán délben megérkezett Bukarestbe. A pályaudvaron a román külügyminisztérium megbizottja, Lecca György renkivüli követ és a bukaresti magyar követség tisztikara fogadta.

— **Teleki Pál gróf emlékezete a Kisfaludy-társaságban.** A Kisfaludy-társaság szerdán délután Voinovich Géza elnöklésével havi ülést tartott a Tudományos Akadémián. Az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg Teleki Pál gróf néhai miniszterelnökről. Méltatta azt a szoros kapcsolatot, amely Teleki Pál grófot és egész családját a társasághoz és a magyar tudományos világhoz fűzte. Az ülés során Rédey Tivadar dr. filmművészeti tanulmányát, Harsányi Zsolt egyik elbeszélését olvasta fel, Szász Károly pedig Vietorisz József néhány költeményét mutatta be.

— **A budapesti bolgár sajtótitkár előadása a külügyi társaságban.** A budapesti diplomáciai testület és a magyar főváros köreiben rendkivüli népszerűségnek örvendő Tzvetko Lázár, a budapesti bolgár követség sajtótitkára a külügyi társaság előadásainak keretében májuus 8-án, csütörtökön délután 6 órakor „Bulgária joga Macedóniához és Tráciához" cimmel előadást tart a parlamenti múzeum nagytermében. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Aluminiumszobor Szegeden

Szeged, május 7.

Batizfalvy János, a szegedi szülészeti klinika igazgató-professzora felkérésére Bicskey Karle István szegedi szobrászművész elkészítette „Az anyaság" cimü háromalakos, értékes kompozicióját, amelyet a klinika homlokzata előtti zöld gyepágyak közepén, a vízmedence szélén állitottak fel. Az „anyaság" szobra nemcsak pompásan sikerült művészi alkotás, de külön érdekessége, hogy aluminiumból készül. A bronz beszerzésének nehézségei inditották az ércöntőket arra, hogy új szoborötvény előállitására tegyenek kisérletet. Az aluminium-ötvözetet a csepeli gyár készitette s az a budapesti cég öntötte szoborba, amely ugyanebből az anyagból készitette Gömbös Gyula siremlékét is. A hosszas kisérletezés eredményeképpen előállitott ötvözet úgy plasztikai hatás, mint a cizellálhatóság és az időállás szempontjából is vetekszik a bronzzal.

CSILLÁRT METEOR csillárgyárnái vásároljon!
Podmaniczky-utca 27, József-körút 44
Résztveszünk a Nemzetközi Vásáron.

— **Nyilatkozattal fejeződött be az Oláh György—Lendvai István pereskedés.** Lendvai István hirlapiró az egyik reggeli lapban „Nomád levele Rátz Jenőről" cimmel cikket irt, amelyben vitéz Rátz Jenő volt honvédelmi miniszter személyével foglalkozott. A cikkre Oláh György országgyülési képviselő az Uj Magyarság másnapi számában „Vakmerő liberális támadás vitéz Rátz Jenő magyarsága ellen" cim alatt válaszolt. E cikket Lendvai István magára nézve sértőnek találta s ezért Oláh György ellen sajtó útján elkövetett rágalmazás, illetve becsületsértés vétsége miatt feljelentést tett. Az ügyet szerdán tárgyalta a büntetőtörvényszék Horváth Ferenc tanácsa. A felek kölcsönösen a következő nyilatkozatban állapodtak meg: „A Lendvai István főmagánvádló által Oláh György ellen indított sajtóper szerdai főtárgyalásán Lendvai István főmagánvádló a bemutatott okiratok alapján meggyőződött arról, hogy vitéz Rátz Jenő volt honvédelmi miniszter ősi magyar nemesi családból származik. Viszont ő az Oláh György által kommentált cikket a nagybecskereki piarista gimnázium értesitőjének többévi adatai alapján irta, melyeket később helyesbitettek. A tényállás kölcsönös tisztázása után Oláh György elismeri Lendvai István jóhiszeműségét és visszavonja a cikkhez fűzött kommentárjait." A törvényszék tanácsa a további eljárást megszüntette.

— **Vasárnap avatják fel a vadászzászlóaljak emlékművét.** A magyar vadászzászlóaljak hagyományosan nagyszerű, sokszor páratlan katonai teljesitményeinek emlékére új szobrot lepleznek le vasárnap délelőtt 11 órakor a Városmajorban. A bronzba öntött emlékmű, amely Kisfaludy-Stróbl Zsigmond alkotása, a magyar tábori vadászok hősiességének szimbóluma. A rendezőség ezuton is felhivja a meghivott vendégek figyelmét, hogy helyüket 9 óra 50 percig foglalják el, mert a bejárókat ekkor lezárják. Az ünnepség színhelyét gyalogosok a Csaba-utca felől és az Olaszfasor felől, gépjárművek az Olaszfasor—Szamos-utca—Klára-utca irányából közelithetik meg. A gépkocsik a Csaba-utcában és a Major-utcában várakoznak.

— **A magyar vöröskereszt hadifogoly tudósító irodájának felhivása.** A magyar vöröskereszt hadifogolysegitő- és tudósító irodája felhivja mindazokat, akik a délvidéki bevonuláson résztvett hozzátartozóik, vagy a volt délszláv hadseregben szolgált egyének iránt érdeklődni kivánnak, forduljanak — személyesen, vagy irásban — a magyar vöröskereszt központi székházában (Budapest, VIII. Baross-utca 15.) működő fenti irodához. Hivatalos órák naponta, vasár- és ünnepnapok kivételével 9—2 óráig.

— **Harminc német tisztet és katonát fogadott a pápa.** Rómából jelentik: A pápa a szokásos szerdai általános kihallgatás után harminc német tisztet és közkatonát fogadott.

x **Most jelent meg az „Internátusok-Tanintézetek részletes tájékoztató címtára" az 1941/42. tanévre, mely részletesen ismerteti a hazai oktatóintézeteket és nevelőotthonokat. Az ügyesen, áttekinthetően összeállitott tájékoztatót, mely 10 esztendő óta évenként megjelenik, 20 fillér portóbélyeg beküldése ellenében ingyen küldi meg az Erdős hirdetőiroda, Budapest, VI. Teréz-körút 35.**

A német és olasz sajtó a Délvidékről visszatért csapatok budapesti bevonulásáról

Berlin, május 7.

A német sajtó beszámol a megszállt területről visszatért gépesitett osztagok ünnepélyes hazatéréséről és kiemeli, hogy a magyar főváros nagy lelkesedéssel fogadta a gépesitett hadsereget. A *Deutsche Allgemeine Zeitung* egyebek közt rámutat arra, hogy a magyar közvélemény a hazatérő csapatokat annak a katonaságnak képviselőiként ünnepelte, amelynek Trianon óta *első izben sikerült helyreállitania a magyar fegyverek dicsőségét.*

„Az újjászületett honvédség" cimen a *Völkischer Beobachter* hasábjain Fritz *Krohme* dr. hosszabb cikkben beszámol a magyar honvédség délvidéki akciójáról. *Rendkivül meleg és elismerő hangon méltatja azt a hatalmas újjászervező munkát, amelyet a magyarság a honvádség megteremtésével kapcsolatban kifejtett.* Rámutat azután arra, hogy *a magyar katona visszatért a német bajtárs oldalára* és hogy a Führer a világ leghatalmasabb hadseregének megteremtője, minden idők legzseniálisabb hadvezére, *a magyar hadsereget a világ nyilvánossága előtt mint szövetségest és fegyvertársat üdvözölte.*

Róma, május 7.

Az olasz lapok beszámolnak a délvidéki hadműveletekben résztvett magyar csapatok budapesti bevonulásáról. A *Giornale d'Italia* szerint a csapatokat *kétszázezer ember ünnepelte* óriási lelkesedéssel. A *Stampa* azt irja, hogy akik résztvettek ezen a bevonuláson, meggyőződhettek a magyar hadsereg gépesitett hadtesteinek *rendkivüli felkészültségéről, amelyre joggal lehet büszke az egész magyar nemzet.*

Ú

Úgy mint régen...
ujra fizetési könnyitést nyujt a mai viszonyokhoz képest
uriszabóságunk
a hitelképes vevőközönségnek!
Ruhakonfekció R.t.
Budapest, V. Akadémia-utca 6.

Hollóssy-Kuthy I ajos a kolozsvári rendőrség vezetője

Miskolc, május 7.

(Az Uj Magyarság tudósitójának telefonjelentése.) A belügyminiszter magasabb szolgálati érdekből *Hollóssy-Kuthy* Lajos dr. rendőrfőkapitányhelyettest, kerületi szemlélőt, a miskolci államrendőrségi kapitányság vezetőjét Kolozsvárra helyezte át és megbizta az ottani államrendőrség vezetésével. Hollóssy-Kuthy Lajos egy éven át volt a miskolci kapitányság vezetője és mint kerületi szemlélő fejtett ki igen értékes tevékenységet. Egy év alatt úri lelkiségével megszerezte Miskolc város egész közönségének tiszteletét és szeretetét és távozása sajnálatot keltett Miskolcon. Utódjául a miskolci rendőrkapitányság vezetőjéül a belügyminiszter ismét visszavezényelte szolgálatba a nyugalmazási állományból *Tasnády* Antal rendőrfőkapitányhelyettest, aki szerdán délben vette át a hivatalt távozó elődjétől. Hollóssy-Kuthy Lajostól egyébként szerdán ünnepség keretében, bensőségesen búcsúzott el a miskolci rendőri kar.

PERZSABUNDÁK, EZÜSTROKAK SOMOGYI szűcsmesternél Kossuth Lajos-u 13 félemelet (Forum mozival szemben)
Nemzetközi Vásáron a kis csarnokban.

— **Magyarok nyerték Japán jubileumi kulturális pályázatát.** A japán birodalom alapításának 2600. évfordulója alkalmából a japán tudományos állami intézet pályázatot hirdetett külföldiek részére „A japán kultura jellemző vonásai" cimmel. A világ minden tájáról beérkezett ötszáz pályázat közül az első dijat Páli Sándor, a pénzügyminisztérium segédtitkára, az egyik második dijat pedig Benkő István dr. székesfehérvári törvényszéki aljegyző nyerte. A pályzati feltételek szerint a magyar kulturfölényt bizonyító két magyar nyertes három, illetve egyhónapi japáni tartózkodásának és utazásának költségeit a japán állam viseli.

REFRACTIO Minden szemüvegért egyéves irásos jótállást!
Ferenciek-tere 1.

— **Személyi változások a magyarországi szervitáknál.** A szervita-rend elüljáróit most rendelték el a szokásos három évenkénti változásokat a rendben. Ennek alapján a magyar rendtartománynak főnöke, egyúttal a budapesti belvárosi rendház főnöke P. Hédor M. László római teológiai tanár lett, mig házfőnöki beosztást kaptak: P Csete M. Agoston Egerbe, P. Angyán M. Fülöp Máriaremetére, P. Jáger M. Rafael Surra és P. Erdélyi M. Ferenc Makóra. Csatkószentkúti adminisztrátor P. Pesze M. Imre lett.

JÉGSZEKRÉNYEK, villamos hűtőkészülékek, sörkimérőkészülékek, fagylaltgépek, jéggyártóberendezések.
HENNEFELD jégszekrénygyár VI. Ó-UTCA 6.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. T.: 112-026, 115-646
Nemzetközi Vásáron: Iparcsarnok, 30/B—C fülke

Házasság

Baráth Ferenc hirlapiró Csepelen eljegyezte *Tóth Török* Ilonát.

Szegi Ilonka és *Varga* Béla Miklós vármegyei árvaszéki helyettes elnök május 8-án délután 6 órakor tartják esküvőjüket a szentesi református nagytemplomban.

Kálóczfalvai *Szente* Nelly és nemes *Mihály* Sándor dr. Mohácson házasságot kötöttek.

Hofhauser Marianna és *Szakonyi* Dezső m. kir. főhadnagy május 8-án 12 órakor tartják esküvőjüket a bécsikaputéri evangélikus templomban.

Nemes sárospataki *Harsányi* András dr. református lelkész és *Zengráf* Margit oklevelés tanítónő május 8-án, csütörtökön délután 6 órakor tartják esküvőjüket a kelenföldi református templomban.

	NÁDAS JÓZSEF		
101	Ház a dombon	vizfestmény	300.—
102	Kilátás Óbuda felé	vizfestmény	300.—
103	Edény csendélet	pasztell	500.—
	NÉMETH LÁSZLÓ		
104	„Gonosz kő"	vizfestmény	250.—
	NÉMETH KÁLMÁN		
105	Öreg székely	fadombormű	500.—
106	Kubikos	fadombormű	500.—
107	Dózsa	fadombormű	500.—
	ŐSZY LAJOS		
108	Vizimalom a Dunán	krétarajz	50.—
	PALLAY SÁNDOR		
109	Bikali erdő	tempera	400.—
110	Olvasó kislány	rötli	400.—
111	Kisleányfej	rötli	400.—
	PATAKI FERENC		
112	Cséplés	vizfestmény	250.—
113	Kisleány	pasztell	250.—
	PÁDUA KÁLMÁN		
114	Mulandóság	krétarajz	100.—
115	Tabáni öreg házak	krétarajz	100.—
	PERCZ JÁNOS		
116	Mosónő	tempera	200.—
117	Linolmetszetek	darabja	50.—
	S. POLITZER EDIT		
118	Fiam	pasztell	magtul.
119	Szegények	diófapác	150.—
120	Áhítat	pasztell	1500.—
	RÁCZ KÁLMÁN		
121	Bejárat	vizfestmény	350.—
122	Parasztudvar	vizfestmény	560.—
123	Délelőtti nap	vizfestmény	500.—
124	Téli nap	vizfestmény	300.—
125	Téli reggel	vizfestmény	400.—
126	Rakodás	vizfestmény	400.—
	RÖSCH EMIL		
127	Táj	vizfestmény	150.—
128	Budai hegyek I.	vizfestmény	300.—
129	Budai hegyek II,	vizfestmény	300.—
	SALY JENŐ		
130	Kása-evő	fafaragás	600.—

	SARLAY H. JOLÁN		
131	Bokrok	vizfestmény	250.—
132	Rózsadomb	vizfestmény	200.—
	SETÉT JULIA		
133	Anya gyermekkel	gipsz, bronzban	1800.—
134	Tanulmányfej	terrakotta, bronzban	1800.—
	SOMOGYI SÁNDOR		
135	Munkás	terrakotta	250.—
	SZALÓCZY SZINI ZOLTÁN		
136	Heti vásár Kispesten	vizfestmény	200.—
137	Heti piac Kispesten	vizfestmény	200.—
138	A gyár, a gyár, a gyár	vizfestmény	200.—
139	A kispesti Kossuth-tér	vizfestmény	200.—
	SZENTMIHÁLYI SZABÓ ISTVÁN		
140	Szirén	szines rézkarc	80.—
141	A tabáni görög templom	hideg tű	100.—
	SZÉKELY KOMOR ANNA		
142	Ifju munkás	szénrajz	300.—
143	Öreg munkás I.	szénrajz	200.—
144	Öreg munkás II	lavirozott szénrajz	300.—
145	Munkásasszony	lavirozott szénrajz	300.—
146	Mesterember	lavirozott szénrajz	300.—
	SZÉPVÖLGYI JÁNOS		
147	Buddha	vizfestmény	700.—
148	Koponya csendélet	vizfestmény	300.—
	TÓBIS ILONA		
149	Viharos naplemente	vizfestmény	600.—
150	Sirályok	krétarajz	700.—
	TURCSÁNYI ÁRPÁD		
151	Pihenő nő	gipsz	1000.—
152	Egységben az erő	gipsz	3000.—
	VIDÉKY MÁRIA		
153	Koldusasszony	terrakotta	300.—
154	Gyermekarcmás	terrakotta	500.—
	VÖRÖS LÁSZLÓ		
155	Önarcmás	terrakotta	500.—
	WILHELM LUJZA		
156	Tanulmányfej	szénrajz	200.—
157	Alvó nő	szénrajz	250.—
158	Körtés csendélet	vizfestmény	400.—
159	Falusi táj	vizfestmény	350.—

AZ

ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ

(ERZSÉBET-KÖRÚT 19. I. EM.)

XL. KIÁLLÍTÁSÁNAK

KATALOGUSA

AKVARELL-, GRAFIKAI- ÉS KISPLASZTIKAI KIÁLLITÁS

1949. március 13—23-ig. - Megtekinthető naponta 10—2-ig

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

	BALÁZS ISTVÁN		
1	Önarcmás	gipsz, bronzban	1200.—
2	Szegény leány	gipsz, bronzban	300.—
3	Lenin	gipsz, bronzban	2500.—
	BALOGH ANDRÁS		
4	Leányfej (kartonrészlet)	szénrajz	300.—
	BECK SCHWARZ ELZA		
5	Nő	szines rajz	250.—
6	Hervadt rózsák	vizes rajz	250.—
	BICSKEI KARLE ISTVÁN		
7	Bányász	terrakotta	500.—
8	Töprengő jobbágy	terrakotta	400.—
9	Kilencedik szimfonia	terrakotta	600.—
	BOKOR VILMOS		
10	A Margithid építésénél	vizfestmény	250.—
11	Forrasztók a hidon	vizfestmény	250.—
	BORICS PÁL		
12	Kender munkásnő	ruszkicai márvány	1000.—
13	Olvasó nő	„ „	1000.—
	BUDAI KISS KÁROLY		
14	Gazdag élet	gipsz, körtefában	600.—
	DALLOS ERNŐ		
15	Száradó virágok	pasztell	120.—
16	Önarckép	tussrajz	200.—

	DALMAINÉ ADRIENNE		
17	Dahliák	pasztell	500.—
	DÉNES IRÉN		
18	Nádas	tussrajz	250.—
19	Fej	tussrajz	300.—
	DUDÁS JENŐ		
20	Falu eleje	tussfestmény	500.—
21	Tihany délelőtt	tussfestmény	500.—
	EMÁNUEL BÉLA		
22	Kisgyerekek	tussrajz	260.—
23	Szállító munka, rézkarc, keret nélkül, drb-ja		100.—
	ERDEI SÁNDOR		
24	Tanulmány	pasztell	600.—
	FEJÉR LILI		
25	Anya gyermekkel	gipsz	800.—
26	Gyermekfej	műkő	1500.—
27	Akt	bronz	1200.—
	FELEKYNÉ GÁSPÁR ANNY		
28	Kültelek	pasztell	300.—
29	Műteremben	pasztell	250.—
	FREUND VERA		
30	Szentendrei táj	vizfestmény	400.—
31	Szobacsendélet	vizfestmény	400.—
	GODA EDE		
32	Férfi fej I.	gipsz	Mgtul.
33	Férfi fej II	gipsz	Mgtul.
	GULYÁS JÁNOS		
34	Parasztleányka	pasztell	80.—
	GUTI JÓZSEF		
35	Őszi hangulat	vizfestmény	500.—
36	Zugligeti hegyek	vizfestmény	500.—
37	Akt	vizfestmény	600.—
	GYŐRFY K. JÓZSEF		
38	Fák	fametszet	400.—
39	Halászok	fametszet	400.—
	HÁMOR ILONA		
40	Gyerekek	krétarajz	250.—
41	Zászlóvivő munkás	vizfestmény	350.—
	HRANITZKY ILONA		
42	Alvó cica	pasztell	120.—

	IZBÉGI VILLÁM RÓZSA		
43	Lót felesége	terrakotta	300.—
44	Árvák	terrakotta	400.—
	JENEY ZOLTÁN		
45	Vasuti állomás	vizfestmény	500.—
46	Rakodás az uszályba	vizfestmény	650.—
47	Balatoni párás reggel	vizfestmény	600.—
48	Mosó asszony	fa	200.—
	JUHÁSZ ERIKA		
49	Balatoni táj	vizfestmény	200.—
50	Szigliget	vizfestmény	300.—
51	Szigligeti táj	pittkrétarajz	150.—
	KACZIÁNY ALADÁR		
52	Önarckép	szines ceruzarajz	Mgtul
	KAPICZ MARGIT		
53	Rábapart	vizfestmény	250.—
54	Boszniai táj	vizfestmény	250.—
55	Bosnyák leány	vizfestmény	250.—
	D. KASSAY FARKAS IBOLYA		
56	Levétel a keresztről	terrakotta	1000.—
	ifj. KÁLMÁNFY JÁNOS		
57	Elhagyottak	tempera	Eladó
58	Háboru vége I.	tempera	„
59	Háboru vége II.	tempera	„
	KÁNTOR ANDOR		
60	Furcsa házak	pasztell	500.—
61	Fák között	pasztell	400.—
	KÁROLYI IRÉN		
62	A Jánoshegy télen (keret nélkül)	pasztell	500.—
	KIRCHMAYER KÁROLY		
63	Gyümölcshordó	fa	1200.—
64	Munkásnő	gipsz, bronzban	1400.—
	KÖVESHÁZI KALMÁR ELZA		
65	Török leány	kerámia	100.—
66	Cigány anya	fa	800.—
	LACZHEGYI TIBOR		
67	Az örvény	vizfestmény	400.—
68	A beképzelt	vizfestmény	350.—
	T. LEHR LILY		
69	Vasárnap délután	szinezett polirlemez	120.—

	LORBERER ANNA		
70	Ökrös fogat	vizfestmény	400.—
71	Mosókonyha	tempera	400.—
	LÓKAYNÉ EGYED ERNA		
72	Vándorok	szines rajz	200.—
73	Sötét gond	tussrajz	120.—
74	Krisztinavárosi részlet	vizfestmény	100.—
	MAJOR JÓZSEF		
75	Március	vizfestmény	500.—
76	Attila	pasztell	1000.—
77	Kék Duna	pasztell	1500.—
	T. MANSFELD NÓRA		
78	Kertész	ceruzarajz	100.—
79	Leányka	szénrajz	120.—
80	Fürdőruhás leány	szines szénrajz	120.—
81	Ceruzarajz		90.—
82	Szépasszony	vizfestmény	120.—
83	Fiatalember	vizfestmény	100.—
	MÁRTONKA MIKLÓS		
84	Házak	vizfestmény	350.—
85	Átkelés	tussrajz	250.—
	MENDLIK LAJOS		
86	Dunapart	vizfestmény	300.—
87	Sáros út	vizfestménz	200.—
	MOHÁCSI R. FERENC		
88	Kútfurók	tollrajz	200.—
89	Kocsmai hangulat	vizfestmény	600.—
90	Munkásfej	tussrajz	100.—
91	Virágárus leány	ecsetrajz	100.—
	MÓRICZ MARGIT		
92	Székely leány	vizfestmény	300.—
93	Ebéd	vizfestmény	300.—
	MÓRITZ SÁNDOR		
94	Gondolkodó	vizfestmény	400.—
95	Önarckép I.	vizfestmény	500.—
96	Önarckép II.	vizfestmény	500.—
97	Néni virággal	vizfestmény	400.—
98	Leányka	vizfestmény	400.—
	MOSHAMMER GYÖRGY		
99	A festő	tussrajz	300.—
100	Körhinták	vizfestmény	400.—

Bicskei Karle István

zobrázt

28

Művész-Élet

1933. 8. sz.

5. l.

Griger Miklós

c. mellszobra

repr.

Ködalakok. Ő késik egyre ...
Várok ...

A NYÁR

Irta: *Károly György*

Kigyulladt már a lámpafény,
Csillag ragyog az éj egén,
A földet hold ragyogja be,
Játszik az éji halk zene,
Zümmög a méh és muzsikál:
A nyár, a nyár, a nyár.

Érzem a rózsa illatát,
Az éjet szellő lengi át —
Ezernyi színű lámpafény,
Hinti most fényét énfelém.
Álmomban halkan muzsikál:
A nyár, a nyár, a nyár.

Fent, ott a nyitott ablakon
A Chopin valzert hallgatom,
Elcsendesül az estharang,
Giling, galang, giling, galang.
S álmomban halkan muzsikál:
A nyár, a nyár, a nyár.

Bicskei Karle István

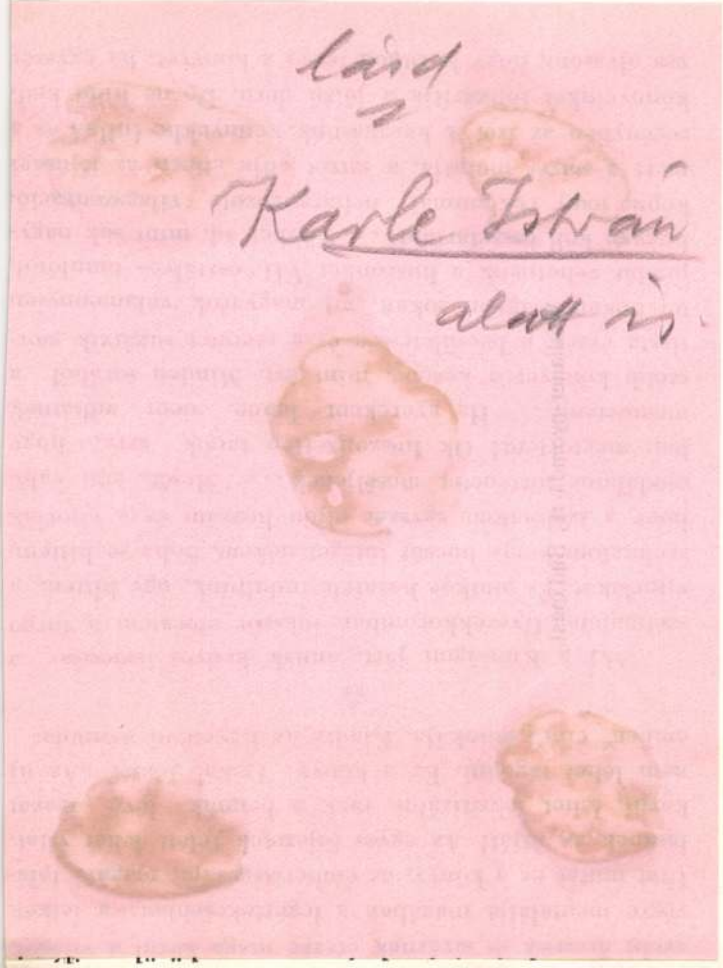

n-példánk igazolja azt a sokszor hangoztatott
sem takaró, sem kibuvó, sem fék!

*

nk. Boldogok, mert ugy tapasztaljuk, hogy a
t becsületes törekvéseket.
tói: büszkék vagyunk. Büszkék, mert vannak

*

érjük olvasóinkat tartsanak meg bennünket to-
hittel, fokozott erővel igyekszünk egyre többet,

nnek a kis csonkaországunknak is felvirrad,
esztendőt.

A „Művész Élet"
szerkesztősége
és kiadóhivatala

MDK

Karle János S.J., festö

Menekülés Egyptomba.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll. Bp.Mücsarnok. Kat. 17.l.

Karle János
festő
1924 – 31.

Iparm Isk Évk.
1930 – 34. 45. l.

zent György keresztel.

estaurálta Nikássy Lajos, 1935.
mester teljesen hasonló kompozíciója a rich-
ondi Cook-gyüjteményben.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 106. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl., 20., 3. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) — Gerevich PA, 236. l. (Képe 237. l.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca 959. l. (Képe 959. l.) Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berenson, 229. l.

IMIGNANI, GIACINTO (pistoiai festő, 1611—1681)

ipio a legyőzött kartágóiakat fogadja

Bicskey-Karle János

PESTI NAPLÓ
KÉPES MELLÉKLET
VASÁRNAP, 1938 OKTÓBER 30

A FELVIDÉKI HONVÉDEZREDEK ZÁSZLÓI ELŐTT DÍSZŐRSÉG ÁLL A FRONTHARCOS SZÖVETSÉG SZÉKHÁZÁBAN

A KASSAI, POZSONYI, MUNKÁCSI, NYITRAI ÉS BESZTERCEBÁNYAI HONVÉDGYALOGEZREDEK LOBOGÓIT ITT ŐRZIK A BEVONULÁS NAPJÁIG

(Escher Károly felvétele)

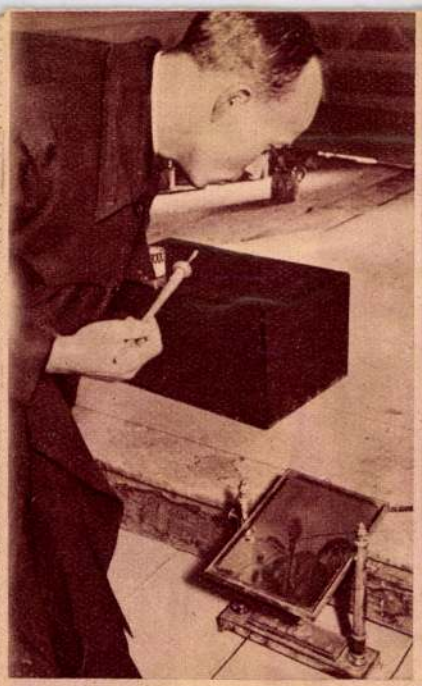

Tükörből ellenőrzi munkáját a művész

A művész a kartonról az egyik részletet másolja

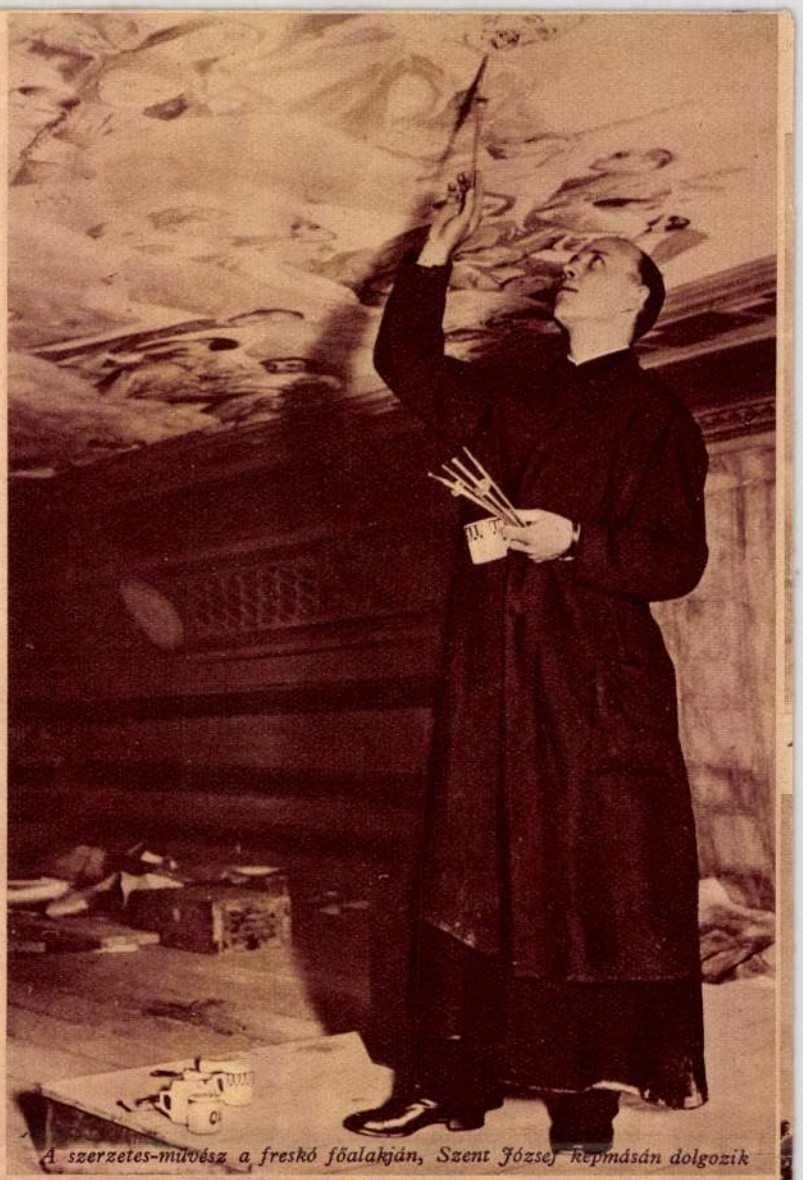

A szerzetes-művész a freskó főalakján, Szent József képmásán dolgozik

A főoltár fölött 15 méter magasban — egy gerendán ülve — dolgozik

TEMPLOMOT FEST EGY JEZSUITA SZERZETES

Bicskey-Karle János festőművész, a jezsuitarend szegedi rendházának tagja így festi a rendház templomának freskóit

Bicskey-Karle János műtermében

Nyugszékben hátradülve sokkal nagyobb felületet tud áttekinteni a készülő mennyezet-freskóból

Készül a karton a freskó egyik részletéhez

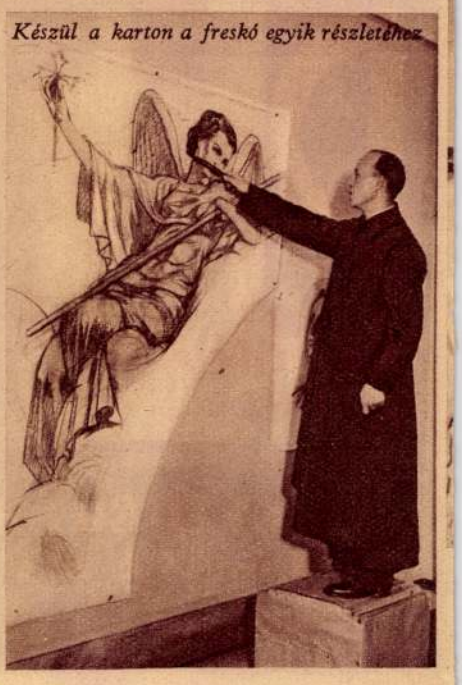

Karle János

festő

Önéletrajz –

Kaptam Szegeden

1938. ápr. 16.

Karle

Karle János S. J., jezsuita festőművész

Szül. Bicske, 1907. Művészeti tanulmányait Bpesten végezte az Iparművészeti Főiskolán és Olaszországban főleg Rómában ahol az Accademia d'Ungheria tagja volt 1929-ben. A Jezsuita rendbe lépett 1931-ben. Művészi pályáját a rendben is folytatja. A Műcsarnok tárlatain ~~több~~ és egyébb kiállításon többször szerepelt. A Jezsuita rendbe lépése óta kizárólag egyházi festéssel foglalkozik. Több munkái vannak Bpesten a Manréza lelkigyakorlatos házban a képolna falfestményei és oltárképei, noviciatusi ebédlő falfestményei, „Mária élete" című 10 képből álló sorozat (olajfestmény), Jézus Szive, Jézus Társasága Királynája, Aranyszájú Szt. János, Pázmány Péter, Szt. Szaniszló és több más olaj és falfestmények. Zalenlag kegeden festi a Jézus Társasági templom freskoit. Műveiben van bizonyos egyéni hang, amely képeinek modern izt ad, hajlik a misztikus felé egyes képeiben.

Karlmayer Ferenc, építész

1021

1981.IV.21. 4,25 N.

Jó reggelt!

- Most a Reggeli párbeszéd következik. Ma az Epitőművész Szövetségben a nyitott tipizálás kisérleteiről beszélgetnek a szakemberek. Amikor szerkesztőségünk megkapta a meghivót a tipizálás szó után három kérdőjelre figyeltünk fel. Hogy az irásjel-sor ez esetben jogost, azt rögtön meghallják Karlmayer Ferenc épitész és Márványi Péter beszélgetéséből. Előtte még csak annyit, hogy ma az iskolaépités oktatáspolitikánk egyik legsürgetőbb feldata. Nem mindegy tehát, hogy figyelembevéve anyggi lehetőségeinket milyen és mennyi iskolát épitünk a mának és a jövőnek.

- Az Ön tipizálási rendszere egy borzasztóan érzékeny épületfajtát, nevezetesen az iskolát érinti.

- A munkaterületemen négy évvel ezelőtt akut problémaként jelentkezett a ma is élő körülbelül 10-12 ezer tanteremhiánynak a pótlása. Államunk megvette az egyik könnyüszerkezetes rendszert, amelyik felgyorsitotta a folyamatokat. Kidolgoztunk egy szória-termelési módszert, amelyiket én nem is mernék tulajdonképpen tipustervezésnek nevezni. Ezek nem jégbemerevedett tervek, hanem ha valami nem jó, azt ki tudjuk a következő tervnél javitani és csak azokat az elemeket visszük tovább, amelyekben optimumokat lehet elérni. Ez inkább hasonlit például a Lego kockával játszó gyerekre, aki különböző formákat tud összeállitani a Legoból, de azért Lego marad az a szerkezet. Na hát ilyen a mi épitési rendszerünk. Az iskolának a sejtjei annyiban tipizálhatók, hogy ki lehet zárni belőlük a kellemetlen, rossz méreteket.

- Tehát mondjuk, hogy egy tanterem szük legyen vagy egy tornaterem nem elég széles.

- Igen. Itt ergonómiailag kell rendbe tenni a dolgokat és ezekkel, mint kis épitőkockákkal tudjunk összetenni épületeket. Vagyis az épületek felbomlanak ugynevezett kemény meg nem változtatható részekre, ezek az elmondott tantermek és vannak olyan részei, amelyek lágyabbak, formálhatóbbak. Például a közlekedő terek. Ezekben a tantermek közötti terekben igyekszünk többcélúságot elérni. Például egy zsibongó, iskolai zsibongó iskolán kivüli használatra is értékes kell hogy legyen és nem rajtunk, nem az épületen, hanem a mindenkori használón fog mulni, hogy egy nappal iskolának használt épület este részt vegyen egy lakótelepnek a kultúrális életében. Ha az érdekletségi rendszerek majd dolgozni fognak, akkor az iskolai könyvtárat lakótelepi könyvtárként lehet majd használni. Vagy egy iskolai éttermet felnőtt lakosság étkeztetésére iski lehet majd használni. És igy egy csomó más térrel is ugyanezt el lehet majd érni.

- Léteznek-e már iskolák, amelyeket ilyen szempontok szerint raktak össze?

- Igen, a m módszerünk szerint 16. tizenhat tantermes iskolánál tartunk, nem mindegyiket használják még, nem mindegyikben élnek ezzel a lehetőséggel.

- Lehet, hogy Önök borzasztó jópofa és sokcélu iskolákat össze tudnak rakni, ezekből a bizonyos sejtekből, de ha maga a sejt rossz, tehát teszem azt egy tanterem eleve rossz, tehát teszem azt egy tanterem, eleve szük, akkor végülis az egész sem ér annyit.

- A mi tantermeink a táblával szembeni frontális ültetési sorrendre alapitottak.

- Ami körülbelül száz éve ugyanaz az iskolában, vagy több, mint száz éve.

- Igen. De mondhatnám azt, hogy a nevelés technológiája se sokat változott. Hogy ez a keret megváltozzék, az nem épitészeti kérdés, hanem nevelési kérdés lesz. Minél jobb egy épitési rendszer, annál inkább beszélhetünk arról, hogy ez a jövőben követni tudja a funkcionális változásokat. Ma a könnyüszerkezetes rendszer egyértelmüen ilyen, mert könnyen kiszerelhető válaszfalakat tartalmaz, amely válaszfalak biztositékai annak, hogy bármilyen változást könnyüszerrel követni tudunk. Ez a tipizálási rendszer nemcsak iskolára, iskolaépitésre vonatkoztatható, hanem minden tömeg méretben megjelenő épitészeti tevékenységre, igy a lakástevékenységben is egyre inkább teret nyer a nyitottabb rendszerü tipizálás elve.

- Még csak egy kérdés, amit mindig fel szoktak tenni ilyenkor, hogy vajon az, hogy változatosabban tudunk ilyen vagy olyan szerkezetekkel, módszerekkel dolgozni, ez nem teszi-e drágábbá az épitkezéseket?

- Nem, mert a térméretek, beépitett alapterületek változatlanok maradnak. A módszerünk, ez a szória termelési módszer, ez állandó gazdasági kontroll alatt áll úgy, hogy nyugodtan állithatom, hogy mi az adott gazdasági kereten belül végezzük ezzel az uj rendszerrel a tervezéseinket.

- Reggeli párbeszédünkben Karlmayer Ferenc épitésszel beszélgetett munkatársunk, Márványi Péter.

Karlovic

24—75. DIVALD grafl. műintézeti.

Vas. Üp

1860. 409. l

Keppel-

Johannes Karlónyi

Számláit anyanyelvén vagy her-
detleges németséggel állítja ki,
de Egerben városi szenator lesz,
és halotti levelet 1747-ben la-
tin-magyar alakban állítják
ki.

Voit Pál: Eger nagy korszaka.
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 7. lap.

Johannes Karlóngi

Ausztrián át érkezik Egerbe, s mint pallér a püspöki palota, majd a középkori Szent Mihály-templom barokk átformálásán dolgozott.

Voit Pál: Eger nagykorszaka.
Művészet, 1979. augusztus – 7. lap.

Ifjabb Kärgling

Napóleon képmásával („kicsinyben") szerepelt az 1834. jún. 30-án nyílt első pesti Mü-kitételen.

László M.: A magyar portréművészet tört.-ből; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 41. l.

Karlócai bèrekapólna

Medović Celestin
rajza

Repr.

Om VIII. 557, l

DÉVÉNY

Várrom

Képe VV 1856, 245.l.

Karlócai patriarcha

Templom

Medović Celestin

vajza

Rep.

Om VIII. 57 f. l.

DEBRECEN

Főtanoda

Kéré VV 1856, 393 l.

Karlóczai sodrony-
romaneos kehely
XVI. sz.
l.

Arch. Ert. 1887
106. l. Keppel-
126. l.

JFJ. BERECZ LAJOS
IRÓSZ. PAPIR, SZATTÓRZSÁKÉK
MANGOLER, ÁSTÉK ÉS FOTÁLIUMEK KÖRESKEDÉSE
ERMELÁLYFALVA

KARLI LÁSZLÓ

(GYŐRSZENTIVÁN)

MARX-PORTRÉ, ÖNARCKÉP, LENIN ÉS ENGEL-PORTRÉJA (ENK.) KIÁLLÍTVA A PANNONITALMI MŰV. ~~HÁZBAN~~. RÉZDOMBORÍTÁSOK IS SZEREPELNEK.

KISALFÖLD, 1970. OKT. 25.

KÄRGLING Henrietta festő

1850

51. márc. 4. Ugyanaz felszólítja Kärgling Henrietta festész kisasszonyt a nemz. múzeumot valamelly művével, úgyszinte arczképével s életrajzával megajándékozni

MŰvtört.Ért. 1990 1-2 128.

SZERZ

munkavégzésre irányuló egy

mely létrejött egyrészről a MTA Művészettörté

megbízó, másrészről

név (leánykori név is):

születési hely, év, hó, nap:

személyi száma:

anyja neve:

állandó lakcíme:

főállású munkaadó neve, címe:

törzsszáma:

mint megbízott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

KARLING Henrietta festő

1846-baól származó főoltárképe a
Balatonfüredi Kerek-templomban

Jézus és a szamaritánus asszony
Jákob kutjánál.

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 80

KARLINGER, Joseph, pozsonyi kömüves-segéd

J. K., Maurergesell, 6 napos fia meghalt. (1841, 2011)

Preßburger Zeitung
(Gonthon)

Karlinszky Gyula

Perbali udvar

Magyar Nemzet 1986. VII. 6.

Karletz József

pesti üvegesm.

1757

l.

Ságüvegesipar

206. l.

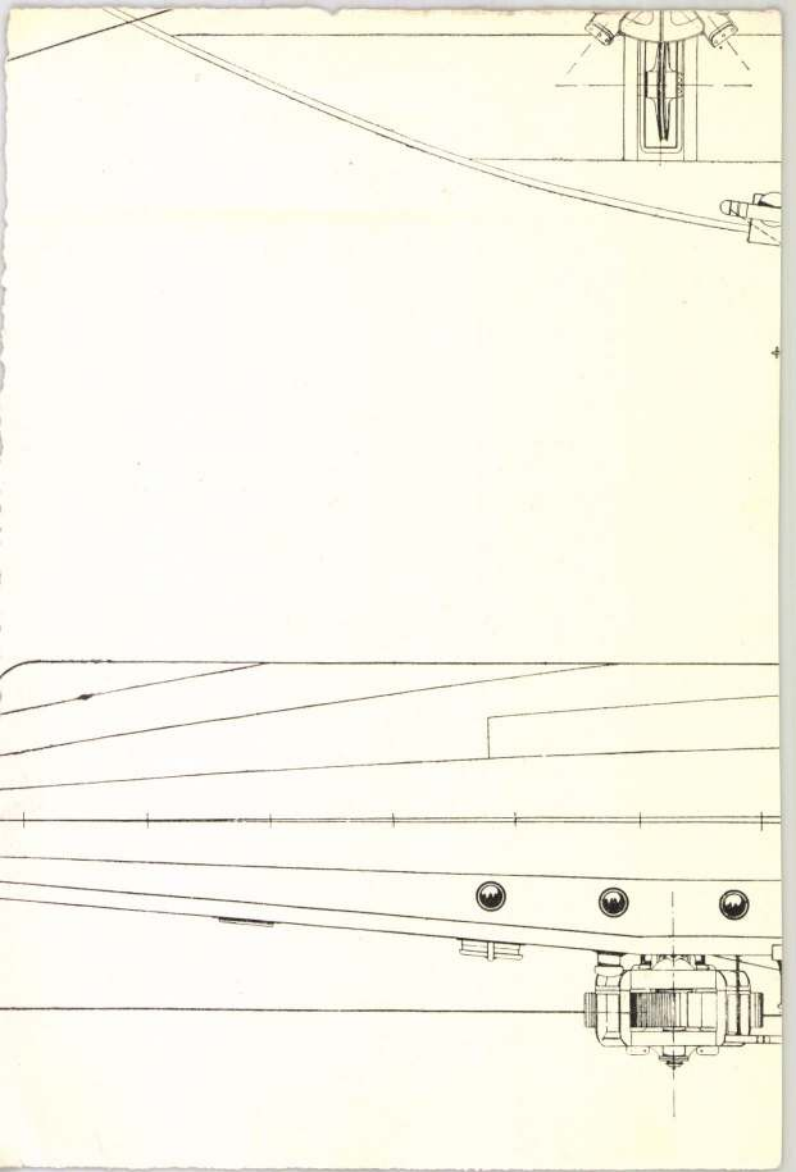

MDK

Karletzky Lőrinc Alajos

nyomdász

1785-ben állíd fel nyomdai Fiumében 1842-ben
„Tip. reg. governiale dei fratelli Karletzky"
címet viseli a nyomda.

Firtinger Károly: Hazai könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. 67. 99 l.

Karlinski Antal festőművész
Podhajcéból, olajf.
Sajtóhadiszállás második kiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

105. kép. *Pazzerotti, Bartolomeo : Madonna szentekkel.*

KARL, Johann, pozsonyi kőművesegéd

J. K. Maurergesell, 2 éves lánya meghalt. (1779, 26. szám, 8 l)
II. az. 5 éves lánya meghalt. (1792, 951 l)
II. az., 5 éves lánya meghalt. (1794, 460 l)
—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK.

Karlavaris Bogumil

Kiállitási hir

Délmagyarország 1967 jan.31.

Karle János

díszítő festő

1931. Szakoklevelet nyert, jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34-48. l.

Karle János

MDK

Interieur, tempera

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Karle János S.J.

MDK

Menekülés Egyiptomba

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Karle István

III. és keramikus

l.

Étnisk 1936

74. l.

Nagyságos és Főtiszteletű

Dr Szőnyi Ottó úrnak

pápai Ramarás, műemlékek b. előadója.

Budapest

Karle János

Szerepel a Műcsarnok téli tárlatán

Esti Kuriv, 1938 II. 9

Karle János

- Kerepek a műcsarnok téli tárlatán

Magyarság 1938 II-6

Karle János

díszítő festő

1931. képesítő okle-

velet nyert, jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

aranyozott ezüstkészlet.
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 18 cm.

KANÁL,
XVIII. század.
Elefántcsont, hossza 6 cm.

OLLÓ ÉS FOGPISZKÁLÓ,
XVIII. század.
Elefántcsont tokban.
Hossza 12 cm.

KRISZTUS-TEST
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 5 cm.

MENEKÜLÉS EGYIPTOMBA
Dombormű.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 10·5 cm.

MADONNA,
fején korona.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 13 cm.

MÁRIA MENNYBEVITELE
Dombormű.
Német munka, XIX. század.
Elefántcsont, mag. 21 cm.

MADONNA
Szobrocska.
XIX. század.
Elefántcsont, mag. 11·5 cm.

Karle János S. J.

festő

Műcs. kiáll. 1931/től
Pipics 115. l.

Karle János

festő

1924–29

Éimisk 1930. 84. l.

— ~~Lisza 192.~~

— 1900: Bej. 7. — 1901: Bej. 7. — 1903: Bej. 7. — 1904: Bej. 7. — 1905: Bej. 7.

— Magy. Képtár 281. — Uj lelt. sz. 192. — 1905. átv. jegyz. 7. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1661. a leltárban 2676. — Göndöcs Benedek ajándéka 1872 junius 18.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Gondöcs Benedek 1872.

M. Kép. 281
Ujl. 192

Karle Janos

festő

László

Bicskey Karle

Janos alatt is.

Karle János

festő Műcsarnok

1931. tav. tárl. 355

Karle János
jezsuita atya
festő

1.

A Pesti Városháza

1937. 12. 29.

BUDAPEST, 1927 XI/9

Dr. Szentiványi Gyula
úrnak
Szépmű vészeti Muzeum

t Kedves Felszégednek.
ti tisztelettel
Fejes andor

HORIZONT

ARANY LAJOS

A fele már megvan

Messze vagyunk még a „hurrá!"-tól, de – ha még a kormány elé nem is került – legalább miniszteriális szinten végre elkészült és elfogadtatott a magyar közoktatás alapdokumentuma, az oktatás és nevelés elveit az érettségiig kísérő nemzeti alaptanterv. Pontosabban: ennek két nagy része közül az első született meg, az úgynevezett Tantervi alapelvek okmánya. Erre épül majd a tantervi követelmények rendszere, amire meg a kerettantervek sora.

Ami a pilléreket illeti (több van), a NAT is kimondja, Mádl Ferenc is nyilatkozta: a közoktatásban a nemzeti eszménynek és európai szellemnek teljes egységben kell jelenlennie. Ugyanígy azt is tartalmazza az alapdokumentum, hogy a múlt megbecsülése és a jövőbe vetett reménység táplálása egyként része a hazaszeretetre nevelésnek. Bár így, együtt, a térre és időre egyként tekintésben valósulna majd meg az iskolákban is e gondolat, Ady Endréék nagy eszménye!

Az egységhirdetés a tartalmi szabályozás más elveinek is része: a nevelés és oktatás elválaszthatatlan, a tanulásfolyamatban megvalósuló nevelés során a tanítvány teljes személyiségében gyarapodik, és a nevelő személyisége is teljesebbé válik. Továbbá: a gyermek nevelése a család és az iskola közös felelőssége. Legyen úgy!

A követelményrendszerre vonatkozó alapelvekkel azonban már gondjaink vannak. Nem véletlen, hogy annyit vitáztak-vitáznak róla, s hogy még így sincs, még mindig nincs készen. (A tanév végére talán ez a rész is meglesz.) Vannak, akik éppen attól tartanak, hogy az előírások behatárolják a pedagógus alkotói szabadságát. Felesleges tartani ettől, mert a NAT csak a tantervi-tantárgyi alapvetést, minimumot szabályozza. Hát éppen ez a gond! Senkinek a szabadságán nem esne ugyanis csorba, ha az egyetemre vagy főiskolára felvételiző középiskolás (aki ugye, jó esetben semmiképp nem csak a minimumot tudja) pontosabban körül tudná határolni, mi az, amit maximum kérdezhetnek tőle. Mert miután a felsőoktatási intézménytípusok eltérő képzési jelleggel és célokkal működnek, nyilván más természetű és mélységű ismereteket kívánnak mondjuk történelemből a tanítóképzőre, mást a tanárképzőre s mást a tudományegyetemre jelentkezőtől. S miután az egyre szabadabb, ideológiai korlátoktól immár rég mentes történetírás és történettudomány hála istennek egyre szebb számban nyújtja az új meg új kutatási eredményeket a szellem világa számára, nem ártana legalább orientálás jelleggel eligazítani ebben a mérhetetlen nagy anyagban az érettségizőket és tanáraikat. Mert a maximumszabályozás nélkül, vagyis ha a határ csak alul húzatott meg, felül nem, parttalanná válhat a felvételik követelményrendje a diák szempontjából.

A hét filmújdonságai

Debrecen (HBN) – Két amerikai és egy magyar premier filmet láthatnak a mozirajongók február 3-tól 9-ig a debreceni mozikban.

A Szenzációs recepciós című feliratos amerikai filmvígjátékban véletlenül alakul ki a szerelem a szállodai főportás és annak barátjának barátnője között, így a szerelem előre nem látott bonyodalmakhoz vezet.

A jég veled! szintén filmvígjáték és szintén amerikai – „igaz történet" fekete fiúkról, a fehér hóról és egy színes álomról. Az elszántság mellett a film hősei áldozatokra is képesek, de legjellemzőbb tulajdonságuk az, hogy kicsit flúgosok, hiszen a napfényes Jamaikában bobcsapatot szerveznek, s ki szeretnének jutni a téli olimpiára.

A Vigyázók című magyar film rendezője Sára Sándor, főszereplői: Nagy-Kálózy Eszter, Andorai Péter, Máté Gábor és Gállfi László. Éva és Péter férj s feleség, akiknél gyakran jön össze baráti beszélgetésre egy héttagú társaság: különböző korú és érdeklődésű emberek. Az egyik összejövetelen Éva egy „Vigyázó 123" számú titkosügynöki igazolványt talál az előszobában felakasztott kabátok alatt.

Burai István grafikusművész kiállítása nyílik február 4-én – pénteken – 17 órakor a Paletta-galériában (Debrecen, Piac utca 57.). A tárlat február 21-ig tekinthető meg. Képünk Burai István Halálos Betegen című munkája
Fotó: Sándor Margit

KÉPZŐMŰVÉSZET

Megkésett emlékkiállítás

TÓTH ERVIN

Régi adósságát törlesztette Hajdúszoboszló városa, amikor a magyar kultúra napján a hét éve elhunyt Karlovics Tibor felé fordította sokak figyelmét, és a még felkutatható műalkotásokból megrendezte emlékkiállítását. A tárlatot megnyitó hajdani barát, Piroska Mihály, a kulturális közösség elnöke méltatta Karlovics fanatikus művészetszeretetét, akinél a színek és a vonalak az alkotás örömét, szépségét, izgalmát és az önkifejezés lehetőségeit jelentették. Mert benne is erősen élt a vágy a kitárulkozásra, ezt azonban legtermékenyebb éveiben nem élhette meg, bizonyára túlzott szerénysége és magába zárkózottsága miatt sem. Nem volt lázadó természet, vállalta sorsát, pedig sokra hivatott alkotó volt.

A kisgyermekként Munkácson töltött évek alatt nagy elmélyedéssel rajzolt és festett, de a II. világháború megpróbáltatásai és borzalmai az ő sorsát is más útra terelték. Komárom, Dachau s a munkatáborok szenvedéseinek próbáit azonban kiállta. Húsz évesen vetődött haza Debrecenbe, és erős akarattal képes volt folytatni a gyermekkorában abbahagyni kényszerült tanulmányait. Népfőiskolára járt, ismerkedett Kádár György, Szabó Vladimir s főleg Konecsni György elképzeléseivel és instrukcióival, festeni tanult, elsajátította a művészet alapjait. Különösen megszívlelte Konecsni utasításait, aki mint pedagógus is kiváló volt, hiszen a mai alkalmazott grafika fő képviselői az ő tanítványai közül kerültek ki, s a modern magyar plakátművészet is mesterének tekinti. Nyilván az ő példája lebegett előtte, amikor dekorációs üzletét megnyitotta.

1956-ban megnősült és Hajdúszoboszlóra költözött. A Karlovics művészetét kellően ismerő Piroska Mihály jól emlékszik azokra az órákra, amikor meglátogatva őt mindig stúdiumaiba elmélyedve találta, könyvekkel, lexikonokkal zsúfolt lakosztályában a vázlatok tömegeit készítette. Barátainak, jó ismerőseinek szívesen mutatta mappáinak tömegét. A hetvenes évek végére már kiérlelte saját hangját, s bár témaköre rendkívül széles volt, mégis a virágcsendéletek, tájképek, a Szoboszló környéki tanyák, a falu széli házak, a közelgő vihar atmoszferikus fényhatásai, a mélybarnákból kivillanó falak fehérsége, s a plain air lehetőségei foglalkoztatták. Egész életében fanatikus csodálója volt Holló László művészetének, akit gyakran felkeresett tócskerti azíliumában, s az akkor még alig ismert festőóriás expresszív piktúrája mély hatással volt rá (ennek nyomai Karlovics néhány művén kimutatható – Csőszház, Vihar, Cigányputri). Érdekelte az emberábrázolás is, s nagy karakterérzékre vallóan mintázta például a Kubikos és a Martinász portréját. De az elvont, absztrakt formák iránti vonzalmát is igazolják csillagászati elképzelései, vagy az olajnyomatok hitelességére emlékeztető portrésorozata, amely azonban inkább jelzésnek, utalásnak tekinthető, egy más irányú érdeklődés példázatának. Mert érdeklődése valóban széles ívű volt. Nemcsak a vonalak és színek világát kutatta, hanem a hangok sokféle hangzása is érdekelte. Ő maga is több hangszeren játszott, különösen kedvelte a gitárt és a mandolint. De tudományos alapossággal kutatta a „hetedik alapszín" problematikáját és más színtani kérdéseket – ezt széles körű tudományos alaposságú levelezése is bizonyítja. Az érdeklődőknek szívesen, néha már körülményesen számolt be kutatásainak eredményeiről – válogatott téziseit könyvalakban is szándékozott megjelentetni. Emlékkiállítása művészetének minden korszakából őriz kimagasló értékeket, s ez is tanúsítja, hogy „non omnis moriar", azaz nem minden mulandó. Emlékét városa kegyelettel őrzi.

(Hajdúszoboszló, Kisgaléria, 1994. január)

GRENDEL LAJOS: (5.)

Egy történet nyitánya

Anyja súlyos titokról lebbentette föl a fátylat, s ezzel olyan terhet rakott Robi vállára, amelynek a cipelésére nem készült föl. A titkot, amelynek birtokába jutott, nem oszthatta meg senkivel sem. Ehhez fogható súlyos csapás csak akkor érte volna, ha hirtelen a tudomására jut, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenved, és hamarosan meg fog halni. Marek egyszer azt mondta neki, ha kitudódnak, hogy ereiben cigány vér folyik, kiugrana az ablakon. Robi megkérdezte tőle, hogy ha nem tudódna ki, hanem csak ő tudná? Marek azt válaszolta, hogy akkor is.

– Vannak dolgok, amelyekről nem tehetünk – mondta Robi.

A magyarokat ugyan nem említette Marek, de könnyen lehet, hogy rájuk is vonatkozik. Robinak álmában sem jutott volna az eszébe, hogy hamarosan ő kerül ilyen kínos helyzetbe, s legszívesebben elbújt volna egy pincébe, vagy elköltözött volna egy távoli szigetre, ahol senki sem ismeri. Ehhez azonban nem volt se ereje, se bátorsága, se pénze. Nehéz szívvel hagyta el a lakást, mert nem mert az emberek szemébe nézni. Úgy járt-kelt az utcán vagy az osztálytársai között, mint aki rendőri megfigyelés alatt áll, akit valami sötét bűntény elkövetésével gyanúsítanak, sajnos nem alaptalanul.

Robi a mennyországról és a pokolról szőtt meséken nevetett, Isten létezését azonban sosem kérdőjelezte meg. Ebben a tekintetben az első fontosabb felismerések akkortájt tisztultak le benne, amikor tudomására jutott félmagyar származása. Még Mareknak sem árulta el, hogy menynyi keserves küzdelmet vívott meg magában, s mennyi kétséget kellett legyűrnie ahhoz, hogy tisztán lássa: bűnben élni rettenetes, büntetlenül élni lehetetlen. Mégis örült, hogy már tud tájékozódni az élet bonyolultabb dolgaiban is, és különbséget tud tenni jó és rossz között.

Bűntudata máskor is volt már, amit azonban most érzett, nem lelkiismeret-furdalás volt, hanem a becsapottság érzése. Olyasmi történt vele, amiről nem tehetett. Olyasmi történt vele, ami az akaratától független, amit nem tud megváltoztatni, amivel szemben tehetetlenül és tanácstalanul áll, ami gyámoltalan és szerencsétlen törpévé alacsonyítja, kiforgatja a múltjából, az eszményeiből és kicsúfolja a céljait. Egyik napról a másikra felnőtt lett, mintha egyszerre veszítette volna el az anyját és az apját. Nagynénje végzetes megjelenése azonban kimozdította őt a langyos semmittevésből és lustaságból, amely akkoriban jellemezte őt. Ezért még akár hálás is lehetett volna a nagynénjének. A szülei és akik ismerték őt, egyik ámulatból a másikba estek. Robi iskolai eredményei fél év alatt nagyot javultak, s mindenki helyeselte, hogy belépett a Honvédelmi Sportszövetségbe. A tanuláson és az edzéseken kívül másra nemigen futotta az idejéből. A sportlövészetben egészen jó eredményeket ért el, bár az ifjúsági válogatottból az utolsó pillanatban kihagyták. Ez azonban egyáltalán nem törte le. Számára a munka volt a fontos, nem a teljesítmények hajszolása. Azt azonban senkinek sem árulta el, hogy vezekel, mert bizonyára kinevették volna.

A rendszeres tanulás és a sportolás ismertette meg az Erővel. Az erő kimeríthetetlen óceánjából táplálkozott az élet, de a tektonikus mozgásokat, a tenger dagályát és apályát, a bonyolult fizikai és vegyi folyamatokat, akárcsak a naprendszer vagy a galaxisok pályáját is az erő kormányozta. Az erő jelen volt az egész világegyetemben, de fel kellett kutatni, hogy meríteni lehessen belőle, majd immár feltöltekezve belőle, alkotásra lehessen fordítani. Ebből az erőből táplálkozott a lélek is. A bűn ott tenyészett, ahonnan az erő kivonult, vagyis inkább passzív és megszólítatlan maradt. A bűnös ember ezért gyönge ember, gondolta Robi, hiába mutogatja az izmait, hiába fitogtatja a tudományát, hiába szeretne erősnek látszani. Az erő, gondolta, mindig konstruktív, még akkor is, amikor rombol. A rombolást az újrateremtésnek kell utólag igazolnia, s ha erről elfeledkezünk, bűnt követtünk el.

Ezeket a gondolatokat Robi nem könyvekből leste el, hanem a tanulás és a sportolás közben szerzett tapasztalataiból szűrte le, a legteljesebb magányban. Gondolatait nem volt kivel megosztania. Az iskolában tökkelütött fajankók vették körül, apja és anyja az elvontabb dolgokat jelszavakra és frázisokra bontotta fel, Marekkal pedig nem mert beszélni ezekről a témákról, mert a barátja mindenből gúnyt űzött, s a legszentebb dolgokat sem tisztelte. Magánya mindazonáltal nem volt terhes a számára, a sok munkáért és küszködésért nem volt terhes, a sok munkáért és küszködésért kárpótolta a tudat, hogy amit tesz, az helyes és abban méltóság van. Észrevette, hogy osztálytársai fölnéznek rá. Ha vita vagy verekedés tört ki közöttük, Robi mindig a gyengébb fél pártjára állt. Igyekezett rávezetni őket arra az útra, amelyen ők is találkozhatnak az erővel. Ami az erővel, bűnnel és érénnyel, erkölccsel és erkölcstelenséggel kapcsolatban minden egyes embert egyformán érintett, az a népekre és nemzetekre nézve is érvényes volt. Egy idő után Robi úgy gondolta, azáltal, hogy rátalált a helyes útra, kiköszörülte a csorbát, amelyet bűnös származása ejtett rajta. A vezeklés meghozta gyümölcsét, s könnyített a terhen, amely alatt mások összeroppantak volna.

Aztán a sors újabb tréfát eszelt ki. Apja megüzente Németországból, hogy nem tér vissza a szolgálati útjáról. Robi azt is megtudta, hogy apja egy nővel él együtt, aki Kölnben csatlakozott hozzá. Robi anyja hősies önfegyelemmel viselte a csapást, Robi már kevésbé. Nem az bántotta, hogy az apjának szeretője van (bár az is), hanem hogy elárulta a hazáját. Apja hazaárulását illetően megegyezett a véleménye a kommunista titkosrendőrökével, akik a forradalom kitörésének napjáig zaklatták őket, s megtorlással fenyegetőztek vagy sajnálkoztak, hogy Robi karrierje kettétört, mert nem valószínű, hogy ezek után fölvennék bármelyik főiskolára is. Robi utálta a kommunistákat, mert kifosztották az országot, és kiszolgáltatták az oroszoknak, apja árulására azonban még így sem talált enyhítő körülményeket. Egy család felbomolhat, a hazától elválni azonban olyan nagy bűn, mint megszegni a tízparancsolatot. Mareknak más volt a véleménye. Marek nem látott Robi apjának szökésében se hazaárulást, se másfajta főbenjáró bűnt. Mindenki azt cselekszik, amit akar. Ez volt a véleménye.

(Folytatjuk)

Debrecen-Piroforán-kupa

Debrecen (HBN – Cs. Z.) – A DSI hatodik osztályosainak edzője, Magyar György, továbbá két szülő – Erdélyi Sándor és Képíró János – fejében született meg a gondolat, hogy a sportiskola nemzetközi serdülő teremlabdarúgó-bajnokságot szervezzen. Az ötletet a végrehajtás követte, a három szervező elindult támogatókat keresni és a csapatokat meghívni.

A szerda délutáni sajtótájékoztatón – amelyen többek között megjelent Csende Sándor, a megyei labdarúgó-szövetség elnöke is – megtudtuk, hogy a Debrecen-Piroforán-kupa nemzetközi serdülő teremlabdarúgó-bajnokságot március 5–6-án rendezik meg az Oláh Gábor utcai sportcsarnokban. Ezen a 12 és 13 évesek korcsoportjába tartozó együttesek mérik össze tudásukat. Bár február 10-ig, azaz a jövő hét közepéig lehet nevezni Csende Sándornál a KLTE testnevelési tanszékén, de már eddig is nyolc együttes jelezte részvételét. A DSI-n kívül az Olasz Focisuli, a Kazincbarcika, a Diósgyőr, Nyíregyháza, Fehérgyarmat, a Szolnoki Sportcentrum és a külföldiek közül a Nagyváradi SI vagy a Kassai FC bemutatkozására számítanak.

A közönség a két napon át tartó futballtornát – amelynek nyertese a vándorserleget egy évig őrzi – bizonyára élvezni fogja, hiszen Debrecenből, illetve a többi csapat részéről is jó néhány serdülő magyar válogatott játékos bemutatja majd tudását ez alkalommal.

Ma Zalaegerszegen a DSI-Tegáz

Debrecen (HBN) – Az NB I-es férfi kosárlabdacsapatunk ma – csütörtökön – délután 5 órától Zalaegerszegen Magyar Kupa-mérkőzést vív a legjobb nyolc közé jutásért. Érdekesség, hogy az elmúlt évben is a ZTE volt a DSI-Tegáz csapatának ellenfele, akkor viszont a négy közé jutásért harcoltak, és az összesítésben mindössze három ponttal maradt alul a Debrecen, amely ezúttal is mindent elkövet a sikeres helytállás érdekében.

A csapat Zalaegerszegről Sopronba utazik, ahol az alapbajnokság utolsó előtti fordulójában a Soproni Ászok ellen mérkőzik. Jelenleg a Sopron 13 győzelemmel a második helyen áll a táblázaton, míg a vendégcsapat 12 győzelemmel a hatodik. A végső helyezés szempontjából rendkívül fontos forduló előtt állnak a debreceniek. A soproniak legjobbja az a litván, 207 cm magas Lekarauskas, aki a dobóranglista élmezőnyében szerepel. A centerjátékos semlegesítése meghatározhatja az eredmény alakulását is.

Sajnos a debreceniek között néhányan sérültek. Kmézics húzódással bajlódik, a hét elején Walke térde is bedagadt. Ennek ellenére Ráthonyi Tamás edző és csapata a siker reményében utazik Dunántúlra.

Maradonát menesztették

Argentina (AFP) – Néhány órával azután, hogy az argentin labdarúgóklub, a Newell's Old Boys elnöke utltimátumszerűen felszólította Diego Maradonát, vegye komolyabban az edzéseket, ki is tették a világhírű játékos szűrét! Mindössze 4 hónapon keresztül tartott hát az „Öreg Fiúk"–Maradona házasság, a 33 éves futballista szerződését szerdán egyoldalúan felbontották. Az ok: nem járt rendszeresen edzésekre, egészségügyi panaszai mondvacsináltak, rossz hatással van csapattársaira.

A riporterek hada özönlötte el Maradona csöndes környezetben fekvő családi házát, interjúra vadászva. A sztár légpuskalövésekkel fogadta a riportereket. Szemtanúk szerint nemcsak ő, de további négy légpuskás ember is részt vett a hivatlan látogatók „eltessékelésében".

– A következő alkalommal szabályos lövedékkel fogadlak benneteket – ordította ki a házából Maradona az újságírók felé. A tudósítók egyöntetűen úgy foglaltak állást: a rendőrséghez fordulnak az eset kapcsán.

SOROKBAN

● A Békessy Béla Általános Iskola az 1994 szeptemberében (németnyelv-oktatással) induló sportági osztályába felvételt hirdet. Jelentkezni lehet ma – csütörtökön – délután 3 órától az iskolában.

A női röplabdázók a kupában is sikeresek

Magyar Kupa, a legjobb tizenhat közé jutásért: DTE-DSI–BVSC 3:0 (8, 10, 16)

Debrecen (HBN – Sz. L.) – 100 néző, vezette: Szabó, Máté.

DTE-DSI: CIMPOCÁNÉ, Bosnyák, Illésné, RÁCZ M., KOLOSZOVA, Kmézics. Csere: Rácz I., Vásárhelyi, Szabó. Vezetőedző: Balázs István, edző: Szabó László.

BVSC: Lőrincz, Lengyel, Kieszer, Szíjártó, SZENDRŐI, Mátrai. Csere: Varga, Danada, Ancsin. Edző: Kotsis Attiláné.

A legjobb 16 közé jutásért már Budapesten is találkozott egymással a két csapat és akkor is a debreceniek nyertek 3:2-re. A szerdai visszavágó első játszmájában a magassági fölényben lévő hazaiak rendszerint jól blokkolták Lengyelék leütéseit és biztosan nyertek. A második játszmában Ráczék 11:3-ra is vezettek, majd ettől kezdve a cserejátékosok is szóhoz juthattak, de ettől függetlenül a DTE-DSI megérdemelten nyerte meg a szettet.

A harmadik játszma nagyon érdekesen alakult. Váratlanul feltámadtak a budapestiek és 9:4-re vezettek, ám a debreceniek 12:12-nél utolérték őket. Ennek ellenére 14:13-nál a BVSC-nek volt játszmalabdája, majd 15:14-nél a Debrecennek, amely nagy küzdelemben, de a maga javára fordította az utolsó szettet és ezzel együtt a mérkőzést is.

A DTE-DSI a Magyar Kupában a legjobb nyolc közé jutásért a Tatabányával fog mérkőzni a későbbiekben. Legközelebb viszont holnap – pénteken – délután négy órakor az Oláh Gábor utcai sportcsarnokban bajnoki mérkőzésen fogadja a listavezető és eddig még veretlen Extradet.

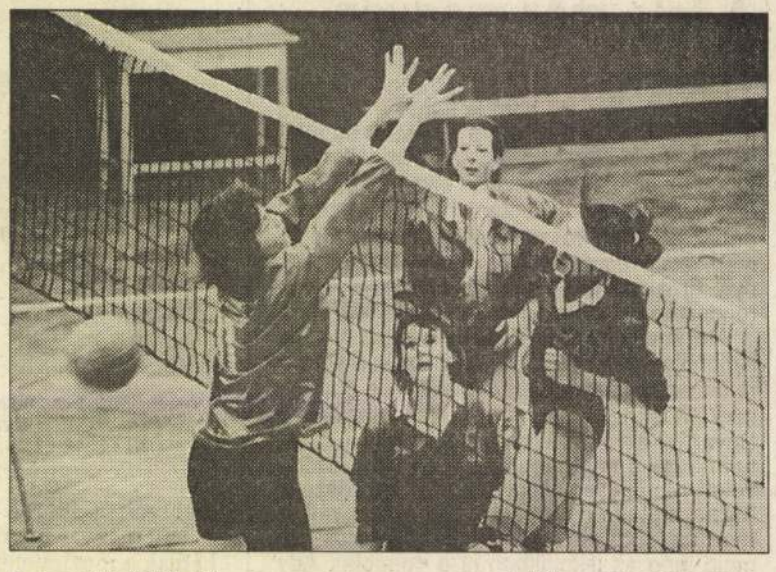

A hazaiak (jobbról) a tegnapi kupameccsen is jók voltak ütőerőben, akárcsak a hét végi bajnoki találkozón
Fotó: Napló-archívum (F. Szilágyi Imre)

Petőék az utolsó negyedórában rákapcsoltak

Előkészületi labdarúgó-mérkőzésen: DVSC–Debreceni Kinizsi 7–0 (1–0)

Debrecen (HBN – É. P.) – 500 néző, vezette: Sápi.

DVSC: Horváth – Balogh, Gojan, Pető – Dombi, Kondás (Nagy Cs.), Sándor Cs., Sándor T., Szathmári – Madar (Papp Zs.), Toderás. Edző: Garamvölgyi Lajos.

D. Kinizsi: Balogh (Kovács) – Molnár, Nánási, Fülöp – Mikhárdi, Keresztesi, Tiszai, Nagy Zs., Demeter – Orbán (Aradi), Juhász. Edző: Szabó Lajos.

Gólszerzők: Pető 2, Madar, Sándor T., Toderás, Papp Zs., Szathmári.

A DVSC lekötött edzőmérkőzéseiben „némi kavart" okozott az első partner, a mikepércsiek visszalépése, akik helyett a téglásiak ugrottak be, így a megyei újonc ellen ezúttal a DVSC második csapata állt ki.

A „nagyok" találkozóján az első negyedórában Sándor T. jobboldali beadását Madar „fifikás" mozdulattal küldte Balogh mellett a hálóba. Ezt követően a gólszerző, valamint Sándor T., Pető és Toderás hagyott ki újabb nagy helyzeteket. A szünet előtt Pető jobboldali szabadrúgásból a kapufát találta el.

Az első gólt Madar Csaba (jobbra) lőtte a Kinizsi hálójába
Fotó: Napló-archívum (F. Szilágyi Imre)

A második félidőt Szathmári távoli bombája vezette be, majd Toderás lágy, de hajszálpontos beívelését Sándor T. bólintotta a Kinizsi kapujába. Ezt követően előbb Sándor T., majd Toderás és végül Pető találta telibe a kapufát. Sokáig csak kihagyott helyzetek jellemezték a játékot, ám az utolsó negyedórában valósággal megszórta ellenfelét a DVSC. Pető beadását Toderás három méterről lőtte be, majd Szathmári átívelését Pető fejjel küldte az elalvó Kovács mellett a hálóba. Ezután Papp Zs. ugyancsak fejessel növelte csapata előnyét, amit Pető okos gólja követett. Végül Szathmári állította be a végeredményt.

A jórészt ifistákra épülő második csapat a kapus Téglásival és Tóth Attilával kiegészülve ezalatt 8–1-re verte a téglásiakat. Ezen a mérkőzésen játszott az ukrán Sztradiny is, akivel nem köt szerződést a Loki, helyette ma érkezik próbajátékra egy orosz csatár, és holnapra várják Vaszile Buligát, Gojan csapattársát Bacauból. Legközelebb a DVSC a Berettyóújfalut fogadja február 5-én – szombaton – 10 óra 30 perctől a Vágóhíd utcai pályán. A tervek szerint valamennyi hazai előkészületi mérkőzését, sőt az UTE elleni kupavisszavágót is itt fogja játszani a Loki a Békéscsaba elleni találkozóig, mivel az Oláh Gábor utcai stadion gyepét felújítják. Ezenkívül egy rossz hírrel is tudott szolgálni Sipos Tibor szakosztályvezető, aki elmondta, a világhírű Dinamó Kijev lemondta debreceni vendégszereplését.

A kismama nem mondott le az atlantai olimpiáról

ÉGERHÁZI PÉTER

Debrecen (HBN) – Többszörös bajnok, éveken át nevével kezdődött a hazai ranglista, nemzetközi versenyeken vett részt és eljutott az 1992-es barcelonai olimpára is. Aztán az elmúlt év közepétől alig lehetett hallani róla. A napokban pedig kaptuk a hírt: Fórián Csilla, a Debreceni Kinizsi háromszoros bajnok tollaslabdacsapatának a tagja egészséges leánygyermeknek adott életet, alig hogy megkezdődött az idei esztendő.

– Hogy vagytok? – érdeklődtem telefonon a sportág egyik legeredményesebb hazai versenyzőjétől?

– Köszönöm, most már jól. A terhességem utolsó szakasza viszont nagyon kellemetlen volt, mert „túlhordtam" Daniellát, akit végül január elsején szültem meg. Ebben az az érdekes, hogy én másnap ünnepeltem a huszonötödik születésnapomat. Mondta is Nagy István Géza doktor úr, hogy ki tudjuk még egy napig tolni a szülés időpontját, de én már nem akartam tovább várni vele.

– Az ideiglenes kiválásoddal csökkentek a csapat esélyei, s emiatt a BEK küzdelmeiben sem indult el, ősszel pedig Debrecenben kikapott a nagy rivális Honvéd Zrínyi SE-től. Többen ezért kicsit talán „orrolnak" rád.

– Lehet, de én úgy érzem, időben bejelentettem a terhesség tényét. Az is igaz, hogy először a válogatott edzőjének, Englert Istvánnak szóltam. Ez márciusban történt és utána még három hónapig játszottam. A csapatból Karácsony Kingával tartom a kapcsolatot, tőle tudom, hogy nagyon várnak vissza. Remélem, rövidesen elkezdhetem a munkát, mert a Fazekas Mihály Általános Iskolában is hiányolnak a tanítványaim. Az élet nem állt meg számomra, hiszen január 25-én tettem le két vizsgámat a Testnevelési Egyetemen, ahol másodéves vagyok.

– Mikor találkozhatunk veled ismét a pályán?

– Jó lenne, ha minél hamarabb, de ez függ az állapotomtól is. A terhesség alatt 13 kilót szedtem magamra, amiből még most is van rajtam. Talán a májusi rájátszásban már ott lehetek a többiek között, de nem mondtam le az atlantai olimpiai részvétel jogának kivívásáról sem.

TOTÓTANÁCSADÓ

5. hét	Sportf.	N. Sport	Sport P.	Napló
1. Napoli (7)–Genoa (16)	1,x	1	1	1
2. Reggiana (15)–Juventus (2)	x	2,x,1	x,2	2
3. Cagliari (11)–Foggia (9)	x,1	1	1	x,1
4. Cremonese (13)–Atalanta (17)	x,1	1,x	x,1	1,x
5. Internaz. (5)–Lazio (6)	1,x	1,x	1,x	1
6. Lecce (18)–Piacenza (12)	x,2,1	x	x	x,2
7. Sampdoria (3)–Udinese (14)	1,x	1,x	1	1
8. Torino (8)–Parma (4)	x,1,2	1,x,2	x,1	1,x
9. Ascoli (8)–Andria (5)	x,1	1,x	x	1,x
10. Fiorentina (1)–Cosenza (6)	1,x	1,x	1	1
11. Modena (19)–Ancona (11)	x	x,1	x,1	x,1
12. Monza (20)–Cesena (4)	1,2,x	x	x,2	2
13. Padova (3)–Verona (12)	1,x	1,x	x,1	1
14. Ravenna (15)–Palermo (17)	1,x	x,1	1	1

A VILÁG SPORTJA

● Kaliforniában, a Laguna Seca nevű pályán javította meg saját, nem hivatalos körrekordját az egykori brit Forma–1-es gyorsasági autós-pilóta, Nigel Mansell. A brit a Newman-Haas istálló új kocsiját tesztelve „repesztett" egy kört 1:10.47 perc alatt. A korábbi hasonló – szintén nem hivatalos – csúcs 1:10.80 perc volt; azt tavaly állította fel Mansell, szintén edzésen. A hivatalos rekord Emerson Fittipaldié. A brazil autós az 1993-as viadalon 1:12.296 perccel iratkozott föl a lista élére. – A kocsi jó, de kérdéses, versenykörülmények között képes leszek-e hivatalos körrekordra – így Mansell.

● A Ferrari Forma–1-es gyorsasági autós versenyistálló képviselői az 1990-es spanyol grand prix óta egyetlen viadalt sem nyertek a vb-sorozatban. Most új kocsival kísérleteznek. Az a hagyományosnak mondható Ferrari V12 motorral „megy", ám – többek között – új felfüggesztési rendszere segíti a jobb eredmények elérésében. Az osztrák Ferrari „kocsis", Gerhard Berger azt mondta, új technikai időszámítás kezdődhet az autóval. Maga is igencsak „feldobott" állapotban szemléli az új járművet. A kocsimódosításban oroszlánrészt vállalt a brit John Barnard.